Yesu khristarɛ kunisaam

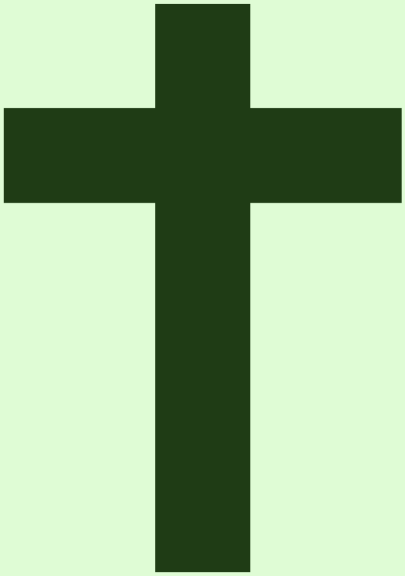

New Testament in Limbu (NP:lif:Limbu)

Yesu khristarɛ kunisaam
New Testament in Limbu (NP:lif:Limbu)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Limbu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Limbu (Devanagari)

Annapurna SIL script necessary to read

lim

Nepal

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 9789937217637

The New Testament

in Limbu

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
1f7c9586-188f-5463-80d8-d2bbafbcfacf

Contents

मत्ति 1
मर्कुस 67
लुका 107
युहुन्ना 173
सेःक्युक्मिबाहाः 225
रोमि 287
१ कोरन्थि 317
२ कोरन्थि 344
गलाति 362
एफिसि 372
फिलिप्पि 382
कलस्सि 390
१ थिस्सलोनिकि 397
२ थिस्सलोनिकि 404
१ तिमोथि 408
२ तिमोथि 416
तितस 422
फिलेमोन 426
हिब्रु 428
याकुब 449
१ पत्रुस 457
२ पत्रुस 465
१ युहुन्ना 470
२ युहुन्ना 478
३ युहुन्ना 480
यहुदा 482
सुफो 485

मत्तिरे साप्तुबा येसुरे कुसुनाइङ्
निःसुम्

मत्तिरे साप्तुबा कन् साप्पन्निल्ले येसु ख्रिस्तेन्तगिनुसा ताः फाहआङ्सेसे माङ्हेक् चोःक्मनाबा सेन्लप्दाङ्बा लहरिक् ओसेःन्दाङ् चोगुहरो॥ तगिस्मा माङ्हुप्पो निङ्वाहफुमाङ्ङिल्ले आबाङे कुमना यहुदिहाह खिनिहओ सेन्लप्दाङ्बा थिक् पाङ्घुङ् लहरिक् माङ्हेक् चोगुआङ् वयेरो॥ निङ्वाहफुमाङ्ङिल्ले येसुःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घु युःसुआङ् खेन् माङ्हेक्किन्केत्तुरो॥ कन् सुनाइङ्ङिङ्ग यहुदिहाहरे लागिरक् मेःन्, कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् मेन्छाम् याप्मिहाहरे खुनिह लागिआङ्लो॥

मत्तिरे कन् सुनाइङ्ङो पोःक्खेबा केरेक् हिन्दोःक्हाह थेप्पेत्ताङ् साप्तुआङ् पत्लो॥ खुनेह कन् साप्पन्नो येसुःन् सावाःन्छिङ्बा, बप्तिस्मा पोःक्खेबा, कुनिङ्वाह साहरेबा हेक्क्याङ् गालिल हेङ्घाःत्ति सुनाइङ् इङ्भोःसुबा, निसाम् हुहरुसिबा नु मनाहाह वेःन्दुसिबा पाःन्हाह चेक्खुआङ् पत्लो॥ हेक्केलहरिक्के मत्तिरे येसुःन् यरुसलेम पेबा, सिःमानुःल्ले तगि खेप्मो वयेबा पाःन्हाह हेक्क्याङ् खुनेह सिलाम्साक्मा सिङ्ङो मेभोःन्दु मेसेरुबा नु सुम्येन् एगाङ् खुनेह याम्मो हिङेबा पाःन्निन्नाङ् साप्तुआङ् पत्लो॥

कन् सुनाइङ्ङिल्ले येसुःन् साम्योथिम् नु निङ्वाहफुहाङ्जुम्मिल्लेन् सिबिह पाःन्हाह पोधक् चोःक्मा युक् केगप्पा यम्बा सिक्साम्बा लहरिक् ओसेःन्दाङ् आजोःक्लो॥

थामिङ्

येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्सा नु बप्तिस्मा पोःक्खेबा १.१-२.२३
बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुमाङ्सेवा याःम्बक् ३.१-१२
येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खेबा नु माफेन्साम्मिल्ले कुनिङ्वाह साहरुबा ३.१३-४.११
गालिल थुम्मो येसुरे चोगुबा माङ्सेवा याःम्बक् ४.१२-१८.३५
गालिललाम् यरुसलेम थारिक् १९.१-२०.३४
खुनेह यरुसलेम वयेबा कुनुप्मा येत्नाम् २१.१-२७.६६
येसुःन् सिःमेन्लाम्याम्मो हिङेआङ् कुहुहसाम्बाहाहओ ओसेःन्धाक्सिङ्बा २८.१-२०

येसुरे कुधाःक्मिङ्हाह
लुका ३.२३-३८

1 येसु ख्रिस्तेन्* अब्राहामरे कुस्साः हेक्क्याङ् दाउद हाङ्ङिल्ले कुस्साः वयेरो॥ कङ्ग खुनेह
कुधाःक्हाहरे खुनिह मिङ्सारो–
2 अब्राहामरे कुस्साः इसहाक वये, इसहाकरे कुस्साः याकुब वये, याकुबरे कुस्साःहाह यहुदा हेक्क्याङ्
खुनेह कुम्भुह कुन्साहसि मेवयेरो॥
3 हेक्क्याङ् यहुदाःल्ले कुस्साःहाह पेरेज नु जिराह वयेत्छि (खेङ्हाहरे खुन्छिह माःल्ले कुमिङ् तामार
वये), फारेसरे कुस्साः हेस्रोन वये, हेस्रोनरे कुस्साः आराम वयेरो॥
4 हेक्क्याङ् आरामरे कुस्साः अम्मिनादाब वये, अम्मिनादाबरे कुस्साः नहसोन वये, नहसोनरे कुस्साः
सल्मोन वयेरो॥
5 हेक्क्याङ् सल्मोनरे कुस्साः बोअज वये (बोअजरे कुम्मारे कुमिङ् राहाब वये), बोअजरे कुस्साः
ओबेद वये (खेल्ले कुम्मारे कुमिङ् रुथ वये), ओबेदरे कुस्साः यिसै वये॥
6 हेक्क्याङ् यिसैरे कुस्साः दाउद हाङ्ङिन्वये॥
दाउद हाङ्ङिल्ले कुस्साः सोलोमन वये (सोलोमनरे कुम्मा बेत्सेबाःन् उरियाहरे कुमेःत् वयेरो॥)*

---

* **1:1** □□□□□□□□ □□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□” □□□□□□□ * **1:6** □ □□□□□□□□ □□

7 हेक्क्याङ् सोलोमनरे् कुस्साः रहोबाम वये्, रहोबामरे् कुस्साः अबिया वये्, अबियारे् कुस्साः आसा
वयेरो॥
8 हेक्क्याङ् आसारे् कुस्साः यहोसापात वये्, यहोसापातरे् कुस्साः यहोराम वये्, यहोरामरे् कुस्साः
उज्जियाह वयेरो॥
9 हेक्क्याङ् उज्जियाहरे् कुस्साः योताम वये्, योतामरे् कुस्साः आहाज वये्, आहाजरे् कुस्साः हिजकिया
वयेरो॥
10 हेक्क्याङ् हिजकियारे् कुस्साः मनस्से वये्, मनस्सेरे् कुस्साः अम्मोन वये्, अम्मोनरे् कुस्साः योसियाह
वयेरो॥
11 हेक्क्याङ् योसियाहरे् कुस्साःहाᳫ यकोनियास नु कुन्साᳫसि मेवयेरो (खेङ्हाᳫग इस्राइलिहाᳫ बेबिलोन
लाजेᳫओ मेदेम्सु मेदेᳫरुसिआङ् मेगत्तुसिबा येम्मो सामेवाःन्छिङ्डाङ्मेवयेरो)॥
12 बेबिलोःन्नो मेदेᳫरुसिआङ् याङ्सि यकोनियासरे् कुस्साः सालतिएल वये्, हेक्क्याङ् सालतिएलरे्
कुस्साः यरुबाबेल वयेरो॥
13 हेक्क्याङ् यरुबाबेलरे् कुस्साः अबिउद वये्, अबिउदरे् कुस्साः एलियाकिम वये्, एलियाकिमरे्
कुस्साः आजोर वयेरो॥
14 हेक्क्याङ् आजोररे् कुस्साः सादोक वये्, सादोकरे् कुस्साः आखिम वये्, आखिमरे् कुस्साः एलिउद
वयेरो॥
15 हेक्क्याङ् एलिउदरे् कुस्साः एलाजार वये्, एलाजाररे् कुस्साः मत्तान वये्, मत्तानरे् कुस्साः याकुब
वयेरो॥
16 हेक्क्याङ् याकुबरे् कुस्साः युसुफ वये॥ युसुफेन् मरियमरे् कुयेम्बाᳫ वये्, हेक्क्याङ् हाबा कन्
मरियम्मिन्लाम् निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले् सेःन्दुबा ख्रिस्त* मेप्मनाबा येसुःन् सावाःन्छिङ्लो॥
17 अक्खेलᳫरिक् अब्राहामलाम् दाउद हाङ् थारिक् थिक्-लि (१४) थाःक् मेवये्, हेक्क्याङ् दाउद
हाङ्लाम् बेबिलोन लाजेᳫओ मेदेम्सु मेदेᳫरुसिआङ् मेगत्तुसिबा येम् थारिक् थिक्-लि (१४) थाःक्
मेवये्, हेक्क्याङ् बेबिलोःन्नो पुङ्लाधाबा मेजोगुसिआङ् मेदेᳫरुसिबा येम्माङ्धो निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले्
सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्सावाःन्छिङ्बा येम् थारिक् थिक्-लि (१४) थाःक् मेवयेरो॥

येसु ख्रिस्तरे् कुसावाःन्छिङ्मान्
लुका २.१-७

18 आल्ल येसु ख्रिस्तरे् कुसावाःन्छिङ्मान् अक्खेलᳫरिक् पोःक्खेरो–कुम्मा मरियमरे् कुमेःक्खिम्
पोःङ्मा पाःन्निन् युसुफेन्नु पुᳫरेआङ् वये्, कर खुन्छिᳫ मेःक्खिम् पोःङ्मानुःल्ले् तगिए खुनेᳫ
सेसेमाङ्डिल्ले्* कुमुक्साम्लाम् मेन्छुक्मा पोःक्खेरो॥
19 खुनेᳫनु कुमेःक्खिम् पाःन् केबुᳫबा युसुफेङ्ग साम्योनिबा मना वयेबाल्ले् चोगुल्ले् कुजाःत्थि
मेबेःक्नेन्ल फाᳫआङ् खेल्ले् स्वाःत्ताङ् नाᳫमा निङ्वाᳫ चोगुरो॥
20 कर हेक्के इःत्तुर वयेल्ले् सेप्माङ्मो यहवे दाङ्बाल्ले् कुमाङ्लाइङ्बान्* ओसेःन्धाक्सिङ्डाङ्अक्खे मेत्तुरो, “दाउदरे् कुमुᳫइदाङ्सा युसुप्फे, खेनेᳫ मरियम्मिन् मेःक्खिम्
चोःक्माआङ् हिम्मो ताःप्मा मेगिसेन्नेᳫओ, थेआङ्भेल्ले् खुनेᳫओबा अङेःक्वाःन् सेसेमाङ्डिल्ले्
कुमुक्साम्लाम्बा हाङ्सिङ्बारो॥
21 खुनेᳫ येम्बित्छाᳫसाःधिक् कत्तुᳫ, हेक्क्याङ् खेल्ले् कुमिङ्डिन् येसु* वाःत्तेᳫओ, थेआङ्भेल्ले्
खेल्ले् कुमनाहाᳫ खुनिᳫ लायोलाम् ताङ्सेःप्तुसिᳫरो॥”

---

* **1:16** □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□ * **1:18** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **1:20** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **1:21** “□□□□□□” □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□

22 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पालाम्* यहवे दाङ्बाल्ले उन्छेःन् अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् वयेबा
पाःन्निन् केत्ल फाꣳआङ् कन् केरेक् पाःन्हाꣳ पोःक्खेबारो–
23 “सिसादिङ् मेन्छियाꣳइन् मेन्छुक्मा पोःङ्डाङ् येम्बित्छाꣳसाःधिक् कत्तुꣳ, हेक्क्याङ् खेन्
इम्मानुएल मेमेत्तुꣳरो॥ ‘इम्मानुएल’ फाꣳइङ्ग ‘निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आनिꣳनु वाꣳ’ पोःङ्लो॥”*
24 आल्ल युसुफेन् सेप्माङ्मोलाम् सोरेआङ् यहवे दाङ्बाल्ले कुमाङ्लाइङ्बाल्ले मेत्तुबा कुइसिःक्के
मरियम्मिन् मेःक्खिम् मेत्तु, हेक्क्याङ् कुहिम्मो तारुरो॥
25 कर मरियम्मिन् मेन्छुक्मा वयेर थारिक् खुन्छिꣳ सोरिक् मेइप्सेत्छिन्लो॥ याङ्सि मरियम्मिल्ले साः
कत्तुआङ् युसुफरे खेन् अङेःक्वाःन् येसु मिङ् वाःत्तुरो॥

2

सिक्कुम्निबा खागेइक्पाहाꣳ येसुःन् सेवा मेत्छे मेदाःꣳ

1 आल्ल येसुःन् यहुदिया थुम्मोबा बेथलेहेम पाङ्जुम्मो सावाःन्छिङ्बा येम्मो हेरोद हाङ्डिल्ले खेप्मो
हाङ् चोगुर वयेरो॥ येसुःन् सावाःन्छिङ्डाङ् नाम्गेन् पिसाङ्बा लाजेꣳलाम् सिक्कुम्निबा खागेइक्पाहाꣳ
यरुसलेम्मो मेद्ये, हेक्क्याङ्
2 अक्खेलꣳरिक् पाःन् सेःन्मेदोसु, “यहुदिहाꣳरे* खुनिꣳ हाङ् केबोःङ्बाआङ् सागेवाःन्छिङ्बान्
आत्तो वाꣳबे? आनिगे नाम्गेन् पिसाङ् कुसावाःन्छिङ्माल्लेन् मिक्सेःन् केबिबा खेःम्सिक्किन्
निःसुम्बेआङ् खुनेꣳ कुसेवा चोःक्से त्येꣳइगेबारो॥”
3 हेरोद हाङ्डिल्ले कन् पाःन्निन् खेप्सुआङ् कुनिङ्वाꣳबाल्ले साꣳरिक् येःक्खु, हेक्केलꣳरिक्के
खुनेꣳनुए यरुसलेम्मोबा केरेक् मनाहाꣳआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳबाल्ले साꣳरिक् येःक्खुसिरो॥
4 हेरोद हाङ्डिल्ले केरेक् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ उःत्तुसिआङ् कन्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त मेप्मनाबान् आत्तो सावाःन्छिङ्मा केबोःङ्बा वाꣳबे लꣳरिक्
सेःन्दोसुसि॥
5 खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “यहुदिया थुम्मोबा बेथलेहेम्मो खुनेꣳ सावाःन्छिङ्मा केबोःङ्बा वाꣳरो॥
थेआङ्भेल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्ले अक्खेलꣳरिक् साप्तुआङ् पत्–
6 ‘यहुदिया थुम्मोबा बेथलेहेम्मे,
खेनेꣳग यहुदियाबा पाङ्जुम्हाꣳओ साꣳरिक् केयेक्पा केजोःक्लो,
थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केबाङ्जुम्लाम् हाङ्युक्पाधिक् ताःरो,
खुनेꣳग मेल्लुक्कम्बा कुइसिःक् पोःङ्डाङ् आमना इस्राइलिहाꣳ कम्ब्राङ् केमेप्पा पोःङ्लो॥’ ”*
7 हेरोद हाङ्डिल्ले खेन् सिक्कुम्निबा खागेइक्पाहाꣳ स्वाःत्ताङ् उःत्तुसि हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳलाम्
खेःम्सिक्पान् थाःम्सिङ्बा कुजेक् येम्मिन् निङ्वाꣳ खोःसु॥
8 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्तुसिर बेथलेहेम्मो पाङ्घुदेःसुसि, “पेगेम्मेꣳआङ् अङेःक्वाःन्
कोःत्तेम्मेꣳ॥ खेन् अङेःक्वाःन् केघोःसुम्ने फाꣳग्र फेरेम्मेꣳआङ् इङ्गाꣳ आमेत्तेम्मेꣳओ॥ इङ्गाꣳआङ्
खुनेꣳ सेवा मेत्तुङ्लो॥”
9 हेरोद हाङ्डिल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् खेङ्हाꣳ मेधासिङ्लो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खेन्
खेःम्सिक्पान् याम्मो मेनिःसु हेक्क्याङ् खुनिꣳ तगि तगि पेआङ् अङेःक्वा वयेबा हिम्कुदोःप्मा केरेआङ्
फन्छिङ्लो॥
10 खेङ्हाꣳरे खेन् खेःम्सिक्पान् याम्मो मेनिःसुआङ् साꣳरिक् मेसःत्ते॥
11 हिम् सिगाङ् मेलाःस्सेल्ले अङेःक्वाःन् नु कुम्मा मरियम्मिन् मेनिःसुसिरो॥ खेङ्हाꣳरे साम्बोःन्नाङ्
अङेःक्वाःन् सेवा मेमेत्तु, हेक्क्याङ् सुःक्वाःनमेभाःक्खुआङ् साम्म्याङ्, थिक् परिक्पा इमेल्लुङ्बा
साङ्सिङ् नु कुनाम् केनुꣳबा मुर्रहाꣳ मेदोःन्दु मेबिरुरो॥

---

* **1:22** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **1:23** □□□□□ ८.१४
* **2:2** □□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ * **2:6** □□□□□ ८.२

12 हे़क्क्याङ् से़प्माङ्मो माङ्लाइङ्बाल्ले़ खे़ङ्हाऱ हे़रोद हाङ्डिल्लो मे़नुःक्खे़म् मे़बेगे़म्मिन्ने़ऱओ
लऱरिक् साम्दिङ् पिरुसिबाल्ले़ खे़ङ्हाऱ वेऱलाम् आबाङे लाजेऱओ मे़नुःक्खे़ मे़बेरो॥

मिस्र लाजेऱओ मे़घे़त्छिङ् मे़बेःक्

13 खे़न् सिक्कुम्निबा खागे़इक्पाहाऱ मे़बे हे़क्क्याङ् यहवे दाङ्बाल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाधिक् युसुफरे़
कुसे़प्माङ्मो थाःन्छिङ्डाङ् अक्खे मे़त्तु, “पोगे़ऱआङ् अङे़ःक्वाःन् नु कुम्माःन् तेऱरे़सेऱआङ् मिस्र
लाजेऱओ खे़त्छिङ् पेगे़ऱ, हे़क्क्याङ् इङ्गाऱ मे़म्मे़त्ते थारिक् खे़नेऱ खे़प्मोए वये़ऱओ, थेआङ्भे़ल्ले़
हे़रोद हाङ्डिल्ले़ अङे़ःक्वाःन् से़प्मा फाऱआङ् कोःत्तुर वाऱरो॥”

14 बा खे़न् से़न्दिक्सा युसुफरे़ अङे़ःक्वाःन् नु कुम्माःन् तेऱरुसिआङ् मिस्रओ खे़त्छिङ् पेरो॥

15 हे़रोद हाङ्डिन् मे़न्छिःए थारिक् खुने़ऱ खे़प्मोए याःक्ते़रो॥ हे़क्केलऱरिक् यहवे दाङ्बाल्ले़
माङ्निङ्वाऱपाःन् के़बाःप्पालाम् इङ्गाऱ आस्साःन् मिस्रलाम् लाःक्कात् उःत्तुङ्लो लऱरिक्उन्छेःन्
पाःत्तुबान् के़रे़रो॥*

हे़रोद हाङ्डिल्ले़ अङे़ःक्वाहाऱ से़प्पाङ्घुसिऱ

16 आल्ल हे़रोद हाङ्डिल्ले़ सिक्कुम्निबा खागे़इक्पाहाऱरे़ हे़क्केलऱरिक् खुने़ऱ इङ्मे़ले़क्तुआङ् वेऱ
लाम् मे़बेबा निङ्वाऱ खोःसुआङ् साऱरिक् कुसिक् पोगे़रो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ थक्सुबाहाऱ पाङ्घुसिआङ्
बे़थलेहे़म नु खे़न् खिरिबा तङ्बे ने़त्छिआङ् योबा ये़म्बित्छाऱ अङे़ःक्वा साःहाऱ के़रे़क् से़प्पाङ्घुसिरो॥
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् सिक्कुम्निबा खागे़इक्पाहाऱलाम् खेःम्सिक्पान् तङ्बे ने़त्छिआङ्धो तगि थाःम्सिङ्बा
निङ्वाऱ खोःसुआङ् वये़रो॥

17 खे़ङ्ग यर्मिया माङ्निङ्वाऱपाःन् के़बाःप्पाल्ले़ अक्खेलऱरिक् उन्छेःन् पाःत्तुबा
माङ्निङ्वाऱपाःन्निन् के़रे़बारो–

18 “के़हाःप्मा के़भिःक्मा नु मेरिङ् के़धक्मा यम्बा इक्लाःन् रामा पाङ्जुम्मो खे़म्दे़त्लो,
राहे़लरे़ कुस्साःहाऱ हाःप्तुसिऱरो॥ खे़ङ्ग हाङ्हाङ् मे़त्छिङ्मा मे़दे़न्ने़न्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ कुस्साःहाऱ के़रे़क् मेस्ये़रो॥”*

युसुफे़न् नु मरियम्मिन् मिस्रलाम् नुःङ्सिऱ

19 आल्ल हे़रोद हाङ्डिन् स्ये़आङ् मिस्र लाजेऱओ युसुफे़न्नु यहवे दाङ्बाल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बान्
कुसे़प्माङ्मो थाःन्छिङ्डाङ्

20 मे़त्तु, “पोगे़ऱआङ् अङे़ःक्वाःन् नु कुम्माःन् इस्राइल लाजेऱओ तेऱरे़सेऱओ, थेआङ्भे़ल्ले़
अङे़ःक्वाःन् से़प्मा के़गोःप्पेन्स्ये़आङ् होःप्लो॥”

21 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ युसुफरे़ अङे़ःक्वाःन् नु कुम्माःन् इस्राइल लाजेऱओ तेऱरुसि॥

22 कर हे़रोद हाङ्डिन् स्ये़आङ् खुने़ऱ कुले़क्वा कुस्साः अर्खिलाउसरे़ यहुदिया थुम्मो हाङ् चोगुर
वाऱ के़लऱबान् युसुफरे़ निङ्वाऱ खोःसुआङ् खुने़ऱ खे़प्मो पेःक्मा किःसे़॥ हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले़
याम्मो से़प्माङ्मो साम्दिङ् पिरुबाल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ऱ गालिल थुम्मो पेआङ्

23 नासरत पाङ्जुम्मो वाऱमा हेःक्ते़रो॥ कङ्ग माङ्निङ्वाऱपाःन् के़बाःप्पाहाऱरे़
“निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ थुक्तुबाङ्ग नासरि मे़मे़त्तु”* लऱरिक् मे़बाःत्तुबा पाःन्निन् के़रे़बारो॥

3

बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःल्ले़ दाङ्बाल्ले़ कुलाम्मिन् यारिप् चोगुऱ

मर्कुस १.१-८, लुका ३.१-९, १५-१७, युहुन्ना १.१९-२८

1 खे़न् ये़म्मो* बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्ना मे़प्मनाबा मनाःन् यहुदिया थुम्मोबा एःक्सादे़न्नो
अक्खेलऱरिक् इङ्भन् चोगुर त्ये़,

---

* **2:15** □□□□ □□.१ * **2:18** □□□□□□□ □□.१५ * **2:23** □□□□□ □□.१ * **3:1** □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□

2 “खिनिꣳ लायोलाम् हिन्देम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन्* निःत्ताङ्डे त्येआङ् वाꣳरो॥”
3 खुनेꣳ कुयाःम्बेओ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् वाꣳरो,
“खुनेꣳ एःक्सादेन्नो अक्खेलꣳरिक् केअःक्पा इक्लारो,
‘दाङ्बाल्ले कुमाराम्मिन् यारिप् चोगेम्मेꣳआङ् कुलाम्हाꣳ तोःन्दोःन्चोगेम्मेꣳ!’ ”*
4 आल्ल युहुन्नाःल्ले उमेरे कुमुरिक्लाम् थाक्मनाबा तेःत्तिन् चाक्खुआङ् सेहोबा फꣳइ युप्सुरो॥ खुनेꣳ कुजामाङ्ग निःङ्घुःक्वा नु ताम्भुङ् सक्वाघु वयेरो॥
5 यरुसलेम येक्यक्लाम् नु यहुदिया थुम् हेक्क्याङ् यर्दन यङ्घङ् खिरिबा केरेक् थुम्हाꣳओलाम् मनाहाꣳ कुदुम्से
6 मेद्येआङ् इङ्गाꣳ लायोबाआरो मेबाःत्तुर यर्दन यङ्घङ्डो खुनेꣳलाम् बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥
7 कर यरिक् फरिसिहाꣳ नु सदुकिहाꣳ* बप्तिस्मा पोःङ्से खुनेꣳओ मेद्येर मेबल्छेबा निःसुसिआङ् अक्खे मेत्तुसिर फेःक्तुसि, “असेःक्सासे, खिनिꣳ कन् केदाःबार केबप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम् खेत्छिङ्डेम्मेꣳ फाꣳआङ् हाःत्ले केमेत्तिबे?
8 लायोलाम् केहिन्दिबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् चोःक्से नुःबा याःम्बक् चोगेम्मेꣳओ॥
9 आनिगेग अब्राहामरे कुस्साःसिगे, खेल्ले चोगुल्ले खुम्दिङ्लाम् खेत्छिङ्मा सुक्तिगेꣳ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेइःत्तेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेग कन् लुङ्हाꣳआङ् अब्राहामरे कुस्साः चोःक्मा सुक्तुसिꣳरो॥
10 आल्लोसा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघासेन्निल्ले तःन्दिङ्ग सिङ्बुङ्मो* खा चुक्मा इःत्तेआङ् वाꣳ॥ नुःबा सिङ्सेꣳ मेन्धोःक्मनाबा सिङ्बुङ्हाꣳ केरेक् ताङ्माआङ् मिओ लाप्फुमा पोःङ्लो॥
11 लायोलाम् केहिन्दिआङ् इङ्गाꣳग च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा पिनिङ्लो, कर आएगाङ् केदाःबेङ्ग इङ्गाꣳनुःल्लेआङ् मुक्साम्साबा चोःक्लो॥ खुनेꣳ कुलाङ्सुःप्हाꣳ इङ्गाꣳ योःक् कुइसिःक् पङ्माआङ् मेलाꣳआन्लो॥ खुनेꣳ सेसेमाङ् नु मिःल्ले बप्तिस्मा केबिरिꣳरो॥
12 कुभꣳएःत्तिल्ले सिःन् आःम्मा फाꣳआङ् खुनेꣳ यारिप् वाꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ तुगुर सुप्सुआङ्सिःन् चाधोःक्लाओ चिक्खुꣳ हेक्क्याङ् कुहक्हाꣳ आप्फाल्लेआङ् मेन्छिःमनाबा मिओ हाःन्दुदेःसुꣳरो॥”

युहुन्नाःल्ले येसुःन् बप्तिस्मा पिरुꣳ
मर्कुस १.९-११, लुका ३.२१-२२

13 खेन् येम्मो येसुःन् गालिल थुम्मोलाम् यर्दन यङ्घङ्डो बप्तिस्मा पोःङ्से युहुन्नारो त्येरो,
14 कर युहुन्नारे अत्तुर खुनेꣳ अक्खे मेत्तु, “इङ्गाꣳने खेनेꣳनु बप्तिस्मा पोःङ्मा केबोःङ्बा, आक्खेलꣳरिक् खेनेꣳ इङ्गाꣳओ केद्येबाबे?”
15 येसुरे नोगप् पिरु, “आल्लोरे लागि अक्खेए पोःङ्लरो, अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केरेक् निङ्वाꣳ चोगुबा पाःन्निन् केत्लरो॥” हेक्क्याङ् युहुन्नाःन् तेन्देआङ् खुनेꣳ बप्तिस्मा पिरुरो॥
16 येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खेआङ् च्वाःत्तोलाम् लाःक्कात् लःन्देनुमेःन्ने ताङ्साक्पेन्हरेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्डिन् पुत्तुःक्के हेक्के खुनेꣳ कुसम्दाङ् येःर पत्छेबा निःसुरो॥
17 हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् अक्खेलꣳरिक् इक्लाधिक् त्ये, “कन् आमिःम् आस्साःरो, इङ्गाꣳ खुनेꣳनु साꣳरिक् सःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥”

---

* **3:2** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□, खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफु हाङ्जुम् मेःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम् मेबाःत्तुꣳ॥ * **3:3** □□□□□ □□.३ * **3:7** □□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **3:10** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

4

माफ़ेन्साम्मिल्ले येसुःन् कुनिङ्वाꣳ साꣳरु

मर्कुस १.१२-१३, लुका ४.१-१३

1 हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले येसुःन् माफ़ेन्साम्लाम्* कुनिङ्वाꣳ साꣳसे एःक्सादेन्नो तेꣳरुरो॥
2 खेप्मो खुनेꣳ लिबोःङ्(४०) सेन्दिक् नु लेन्दिक् थारिक् थेआङ् मेजनेन्नाङ् साꣳरिक् कुसेत्लाःक्तेरो॥
3 हेक्क्याङ् माफ़ेन्साम्मिन् खेप्मो त्येआङ् खुनेꣳ अक्खे मेत्तुर कुनिङ्वाꣳ साꣳरु, “खेनेꣳ निङ्वाꣳफुसाःने फाꣳग्र कन् लुङ्हाꣳ खरेःङ् पोःक्खेꣳ फाꣳआङ् मेत्तेꣳ॥”
4 कर येसुरे नोगप् पिरु, “हेक्के मेजोःक्कान्, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ मोसारे अक्खेलꣳरिक् साप्तुआङ् पत्, ‘मेन्छाम् याप्मिःङ्ग कुजाःल्लेरक् मेहिङ्नेन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुबा केरेक् पाःन्निल्ले हिङ्॥’ ”*
5 हेक्क्याङ् माफ़ेन्साम्मिल्ले खुनेꣳ यरुसलेम्मो तेꣳरुआङ् माङ्हिम्मोबा केरेक्नुःल्ले केःम्बा चम्जम्बा तेन्नो येप्सुआङ् मेत्तु
6 “खेनेꣳ सेक्खाए निङ्वाꣳफुसाःने फाꣳग्र पिन्दे थ्येꣳ, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, ‘निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाꣳ खेनेꣳ केलागि इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् खेनेꣳ थाःङ्धाःङ्डे खुनिꣳ हुक्को केम्दाःक्काङ् केलाङ्डिन् लुङ्डो मेधाम्सिङ्डिन्लो॥’ ”*
7 येसुरे नोगप् पिरु, “कर साम्योसाप्लाओ याम्मो अक्खेलꣳरिक्काङ् साप्तेआङ् पत्, ‘दाङ्बा केनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ मेसाꣳरेन्नेꣳ॥’ ”*
8 हेक्क्याङ् माफ़ेन्साम्मिल्ले खुनेꣳ साꣳरिक् चम्जम्बा कोःक्माओ तेꣳरुआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् हाङ्जुम्हाꣳ हेक्क्याङ् खेप्मोबा पयम्यम्बा नु नुःब्नुःबा पाःन्हाꣳ ओसेःन्धाक्तुआङ्
9 मेत्तु, “खेनेꣳ साम्बोःन् केभन्छिङ्डाङ् इङ्गाꣳ सेवा केमेत्ताने फाꣳग्र कङ्हाꣳ केरेक् पिनेꣳ॥”
10 येसुरे खेन् मेत्तु, “सैताने, कप्मोलाम् पेगेꣳ, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, ‘खेनेꣳ दाङ्बा केनिङ्वाꣳफुमाङ्डिन्लक् सेवा मेत्तेꣳ हेक्क्याङ् खुनेꣳइन्लक् कुसेवा चोगेꣳओ॥’ ”*
11 हेक्क्याङ् माफ़ेन्साम्मिल्ले येसुःन् लेरुधआङ्माङ्लाइङ्बाहाꣳ मेद्ये हेक्क्याङ् खुनेꣳ कम्ब्राङ् मेमेत्तु॥

येसुरे माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा हेःक्तु

मर्कुस १.१४-१५, लुका ४.१४-१५

12 आल्ल येसुरे युहुन्नाःन् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्तुआङ् याक्केलꣳबा खेप्सुआङ् खुनेꣳ गालिल थुम्मो नुःक्खे पे॥
13 खुनेꣳ नासरत पाङ्जुम्मिन् लेरुआङ् कपर्नहुम पाङ्जुम्मो वाꣳसे पेरो॥ खेङ्ग गालिल वरक्किल्ले कुबेसाङ् नाप्तालि नु जबुलुन थुम्मो नेरो॥
14 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुबा पाःन्निन् केरेबारो–
15 “यर्दन यङ्घङ्डिल्ले नाधाःम्बिबा गालिल वरक्किल्ले कुबेसाङ्बा नाप्तालि नु जबुलुन केयुङ्बा
याप्मिसे,
गालिल थुम्मो केवाꣳबा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्से,
16 खादाम्मो केवाꣳबा मनाहाꣳरे पयम् यम्बा ओःत्तिःन् मेनिःसुरो॥
सिःमेल्लेन् खामाक्माओ केवाꣳबाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो ओःत्तिधिक् ओःत्लो॥”*
17 खेन् येम्माङ्धो येसुरे अक्खे पाःत्तुर इङ्भोःमा हेःक्तु, “लायोलाम् हिन्देम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् निःत्ताङ्डे त्येआङ् वाꣳरो॥”

---

* **4:1** □□□□□□□□□□□□-□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ * **4:4** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □.३ * **4:6** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.११-१२ * **4:7** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □.१६ * **4:10** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □.१३ * **4:16** □□□□□ □.१-२

येसुरे थिक्सिगेःक्पा हुरुसाम्बाहाः सेगुसि
मर्कुस १.१६-२०, लुका ५.१-११

18 थिक् येन् येसुःन् गालिल वरक्किकल्ले कुयाओ लाङ्घेगेर वयेल्ले पत्रुस मेप्मनाबा सिमोनेन् नु
कुन्साः आन्द्रियासेन् निःसुसि॥ खेङ्हाः वरक्को योःङ् लेप्तेत्छुर यागेत्छि, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः योःङ्
केलेप्पा वयेत्छिरो॥
19 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाः आएगाङ् थानेत्छेःओ, खिन्छिः डा केदेम्सु केदाःत्छुबा कुइसिःक्
इङ्गाःओ मना केदाःप्पा चोःक्नेत्छिङ्लो॥”
20 खिमो खेङ्हाःरे खुन्छिः योःङ्डिन् नेस्सेत्छु थ्येसेत्छुआङ् खुनेःनु पेसि॥
21 खेप्मोलाम् मिसाक् नानाक् पेःल्ले येसुरे जब्दियारे कुस्साः याकुब नु खेल्ले कुन्साः युहुन्नाःन्
निःसुसि॥ खेङ्हाः खुन्छिः पाःन्नु खःङ्बेओ योःङ् लेम्देत्छुर यागेत्छि॥ येसुरे खेङ्हाः उःतुसिनुमेःन्ने
22 खःङ्बेन् नु खुन्छिः पाःन् लेरेत्छु थ्येसेत्छुआङ् येसुःन्नु पेसिरो॥

गालिलओ येसुरे कुमाङ्सेवा याःम्बक्किन्
लुका ६.१७-१९

23 येसुरे यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाःओ निसाम् हुरुसिर निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ सुनाइङ्
सेःसु, हेक्क्याङ् केरेक् परिक्लेन् तुक्मा यरमालाम् केदुक्पाहाः वेःन्दुसिर गालिल थुम्मो खाराक्
ताक्कन्देरो॥
24 येसुरे कुयाःम्बेओ इङ्घङ्डिन् सिरिया लाजेः खाराक् सेःरे, हेक्क्याङ् यरिक् परिक्लेन् तुक्माल्ले
तरुसिबा मनाहाः, केदुक्पाहाः, फेन्साम्मिल्ले याङ्घुसिबाहाः, हेक्क्याङ् थप्मा केमःबाहाः नु केदुक्पा
केयरबाहाः खुनेःओ मेदारुसिआङ् खेङ्हाः केरेक् नुसुसिरो॥
25 हेक्क्याङ् गालिल थुम्, थिबोःङ् पाङ्जुम्मिल्लेन्थुम्, यरुसलेम, यहुदिया नु यर्दन यङ्घङ्
नाधाःम्बिबा थुम्मोलाम् केदाःबा यरिक् मनाहाःरे खुनेः मेदिम्दुरो॥

5

येसुरे कोःक्माओ सेःसुबा खाहुन्
लुका ६.२०-२३

1 आल्ल येसुरे यरिक् मनाहाः निःसुसिआङ् कोःक्माओ थाःङ् पेआङ् युङ्सिङ्, हेक्क्याङ्
कुहुरुसाम्बाहाःआङ् खेत्थो मेबेआङ् कुघिरि मेयुङ्सिङ्॥
2 हेक्क्याङ् खुनेः अक्खेलरिक् खेङ्हाः हुरुमा हेःक्तुसि–
3 “केरेक् पाःन्नो निङ्वाःफुमाङ्डिन् चाहाबा केजोःक्पाहाः* मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् खेङ्हाःरेन्नेरो॥
4 मेरिङ् केधक्पाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे हाङ्हाङ् मेत्छिङ्मान् मेघोःसुरो॥
5 चुङ्जिगेन् नःम्नःम्बा मनाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् खेङ्हाःरेन्नेरो॥
6 हेक्क्याङ् साम्योनिबा याःम्बक् चोःक्माओ स्याङ्मेन्दाङ् केबप्पाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः हेक्के चोःक्मा खेङ्हाः फारुसिरो॥
7 वेः मनाहाः लुङ्माः केदुक्पाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः लुङ्माः मेदुक्तुसिरो॥
8 सिक्लुङ्मो सेसे केवाःबाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे निङ्वाःफुमाङ्डिन् मेनिःसुरो॥
9 नादङ् केजोःक्पाहाः मुरुइसाबासिरो,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःग निङ्वाःफुसाः मेबोःङ्लो॥

---

* **5:3** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□

10 साम्योनिबा याःम्बक् मे़जोगुल्ले़ मनाहाꣳरे़ तुक्खे मे़जाःत्तुसिबाहाꣳ मुꣳइसाबासिरो,
थेआङ्भे़ल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग खे़ङ्हाꣳरे़न्नेरो॥
11 इङ्गाꣳ चोगुङ्डिल्ले़ मनाहाꣳरे़ खिनिꣳ किनाःन्दि के़म्बिरिꣳ, तुक्खे के़म्जाःत्तिआङ् खिनिꣳ
तक्ले़ङ्वाओ फोत्याबा फे़न् पाःन्हाꣳ मे़बाःत्तुल्ले़ मुꣳइसाबा के़बोःक्खिरो॥
12 खे़न् ये़म्मो पसःत् सःते़म्मे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्डो खिनिꣳ थुम्घोःन् यम्बा चोःक्लो॥
उन्छेःन्स्मा माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳआङ् मनाहाꣳरे़ बा हे़क्केए मे़मे़त्तुसिरो॥

युम् नु ओःत्तिलाम् कुबि
मर्कुस ९.५०, लुका १४.३४-३५, ११.३३

13 खिनिꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माओबा युम्निङ्लो, कर युम्मिल्ले़ कुलिम्मे़न् माःबेःक्ने़ फाꣳग्र याम्मो
के़लिम्बा चोःक्मा सुक्मे़दे़त्ने़न्लो॥ खे़ल्ले़ कुयाःम्बक् थेआङ् होःप्लो, कर खे़ङ्ग लाप्फुमा पोःङ्डाङ्
मनाहाꣳरे़ मे़दोꣳरुरो॥
14 खिनिꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा ओःत्तिनिङ्लो॥ कोःक्माओबा ये़क्यक्किन् थेःल्ले़आङ् इःप्मा
मे़सुक्तुन्॥
15 आत्तिल्ले़आङ् सेमिःन् हाःन्दुआङ् नइमाल्ले़ मे़सुःप्तुन्, कर हिम् सिगाङ्बा के़रे़क् मनाहाꣳ
खानिःमा मे़सुक्ल फाꣳआङ् थो सेमि युङ्दे़न्नो युक्खुꣳरो॥
16 हे़क्केलꣳरिक् सेमिःन् ओःप्पा हे़क्केए खिनिꣳ के़जोगुम्बा सुयाःम्बक्हाꣳ मनाहाꣳ
ओसेःन्धाक्ते़म्सिम्मे़ꣳओ, हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनिꣳ निङ्वाꣳफुपाःल्ले़ कुनारा मे़भोःसुꣳरो॥

ये़सुरे़ साम्योथिम्मिन् के़त्तु

17 इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मोसाःन् पिरुबा साम्योथिम्मिन् नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳरे़
मे़बाःत्तुबा पाःन्निन् कुसुम् मे़न्दम्नाबा चोःक्से़ त्याङ्बा फाꣳआङ् मे़इःते़म्मिन्ने़ꣳओ॥ इङ्गाꣳग
कुसुम्मे़न्दम्नाबा चोःक्से़ मे़ःन्, कर खे़ङ्हाꣳ कुलिङ्धो के़त्छेने़ त्याङ्बारो॥
18 से़क्खाए इङ्गाꣳ मे़त्निङ्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु ताङ्साक्पेन्माःमा पेःक्मानुःल्ले़ तगि
साम्योथिम्मो के़बप्पा के़रे़क् पाःन्निन् मे़ङ्गे़त्ते थारिक् खे़प्मोबा के़रे़क्नुःल्ले़ चुक्सा पाःन्धिक्काङ्
मे़माःने़न्लो॥
19 हाःत्ले़ कन् इङ्जाःङ्हाꣳओबा चुक्सा पाःन्धिक् फेःन्दुआङ् वेहाꣳ बा हे़क्के चोःक्मा हुꣳरुसिꣳ
साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो खे़न् चुक्सा पोःङ्लो, कर हाःत्ले़ कन् इङ्जाःङ्हाꣳ इःत्तु-नाःत्तुआङ् वेꣳहाꣳ
हे़क्के चोःक्मा हुꣳरुसिꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो खे़न् पयम् यम्बा पोःङ्लो॥
20 कर खे़प्से़म्मे़ꣳओ, फरिसिहाꣳ हे़क्क्याङ्साम्योथिम्साम्बाहाꣳनुःल्ले़आङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
कुइङ्जाःङ्हाꣳ खिनिꣳ नुःरिक्काङ् के़न्इःत्तुम्मिन् के़न्नाःत्तुम्मिन्ने़ फाꣳग्र से़क्खासाङ् खिनिꣳ
साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो के़न्लासिन्लो॥”

ये़सुरे़ याःक्ले़ꣳमा मे़नुꣳने़न् फाꣳआङ् हुꣳरुसिꣳ
लुका १२.५७-५९

21 आल्ल, “उन्छेःन् मोसारे़ कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले़ अक्खे पाःत्तुबान् खिनिꣳ के़घे़प्सुम्माङ्
के़वयिꣳ, ‘मना मे़से़रे़न्ने़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ मना के़से़प्पाल्ले़ खुम्दिङ् खोःसुꣳरो,’
22 कर इङ्गाꣳ मे़त्निङ्, हाःत् कुन्साꣳइन्नु कुयाःक् ले़ꣳ, खे़ल्ले़ खुम्दिङ् खोःसुꣳरो॥ याम्मो हाःत्ले़
कुन्साꣳइन् ‘अदङ्’ मे़त्तुꣳ, खे़ङ्ग के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बा यहुदि खासे़न्लोःम्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि मे़ये़प्सुꣳ, कर
हाःत्ले़ कुन्साꣳइन् साक्मुरा मे़त्तुꣳ, खे़ङ्ग खे़मायङ्सङ्डोबा मिओ पेःक्मा सुक्लो॥
23 हे़क्केःल्ले़ खे़नेꣳ माङ्हिम्मोबा ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न्नो ले़त्तिङ्डिन् तोःम्मानुःल्ले़ तगि खे़नेꣳनु
के़न्देःङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाꣳ तुगे़आङ् वाꣳबा के़निङ्वाꣳ सुम्मो ताने़ फाꣳग्र
24 के़ले़त्तिङ्डिन् ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न्निल्ले़ कुबेसाङ् ने़स्से़ थ्ये़ꣳआङ् के़रे़क्नुःल्ले़ तगि के़न्देःङ्बाल्लो
पेगे़ꣳआङ् नादङ् चोगे़त्छेꣳओ॥ हे़क्क्याङ्लक् त्ये़ꣳआङ् के़ले़त्तिङ्डिन् तोःन्दे़ꣳओ॥

25 आप्तिक् केगुःप्पाल्ले खेनेꣳ खासेन्देन्नो तेꣳमानुःल्ले तगि खुनेꣳनु नादङ् चोगेꣳओ, मेःन्ने फाꣳग्र
खेनेꣳ खासेन्लोःम्बाल्लो केदेꣳआङ् खासेन्लोःम्बाल्ले तिलिङ्गाहाꣳरो हुक्केसुप्, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे
पुङ्लाहिम्मो केम्साक्लो॥
26 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्नेꣳ, खेप्मो साम्बाःन्याङ् केरेक् मेन्हुङ्डे थारिक् खेप्मोए केयाक्लो॥”

येसुरे चाराम्माल्ले कुयाःम्बेओ हुꣳरुसिꣳ

27 आल्ल, “खिनिꣳ मोसारे कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले अक्खे पाःत्तुबा केघेप्सुम्माङ् केवयि, ‘खेनेꣳ
चाराम्मा याःम्बक् मेजोगेन्नेꣳओ’
28 कर इङ्गाꣳ मेत्निङ् आत्तिल्ले फेन् निङ्वाꣳ इःत्तुर मेन्छुमाꣳइन् ओमेत्तुꣳ, खेल्लेग तगिए खेन्
मेन्छुमाꣳइन्नु कुनिङ्वाꣳबो चाराम्मा याःम्बक् चोगुदेःसुरो॥
29 खेनेꣳ चुप्साङ् केमिक्किकल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्ने फाꣳग्र लःत्तेꣳआङ् लाप्फुःसेꣳओ॥ केरेक्
नासिङ्गेन् थक्किन् खेमायङ्सङ्डो लाप्फुमानुःल्ले मिक्थिक् मेःन्ने वाꣳमाए नुःबारो॥
30 हेक्क्याङ् चुप्साङ् हुक्किकल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्ने फाꣳग्र खेन्नाङ् खक्तेꣳआङ् लाप्फुःसेꣳओ॥
केरेक् नासिङ्गेन् थक्किन् खेमायङ्सङ्डो लाप्फुमानुःल्ले हुक्थिक् मेःन्ने वाꣳमाए नुःबारो॥”

येसुरे मेःत्हाꣳ नाꣳमासि मेःन् फाꣳआङ् हुꣳरुसिꣳ

मत्ति १९.९, मर्कुस १०.११-१२, लुका १६.१८

31 “याम्मो मोसारे कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् वाꣳ, ‘आत्तिल्ले मेलिङ्गेन् कुमेःत्तिन्
नाꣳरु, खेल्ले नाꣳनेबारो फाꣳआङ् साप्ला साप्मा पिमा पोःङ्॥’
32 कर इङ्गाꣳ खिनिꣳ मेत्निङ्, हाःत्ले वेꣳहाꣳनु चाराम्मा याःम्बक् मेन्जोःक्के केवाꣳमा मेलिङ्गेन्
कुमेःत्तिन् नाꣳरुꣳ खेल्ले खेन् कुमेःत्तिन् चाराम्मा याःम्बक् केजोःक्मा चोगुꣳरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिल्ले खेन्
मेन्छुमाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगुꣳ खेल्लेआङ् चाराम्मा याःम्बक् चोगुꣳरो॥”

येसुरे माङ्हेक्सिङ्मा मेःन् फाꣳआङ् हुꣳरुसिꣳ

33 “याम्मो खिनिꣳ मोसारे कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले अक्खे पाःत्तुबा केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳ, ‘खिनिꣳ
केजोगुम्बा माङ्हेक्किन्मेभेःन्देम्मेन्नेꣳ, कर यहवे दाङ्बान्नु केजोगुम्बा माङ्हेक्किन्केगेत्तुम्लए
पोःङ्लो॥’
34 कर इङ्गाꣳ खिनिꣳ मेत्निङ्, आप्फाल्लेआङ् माङ्मेहेक्कासिम्मेन्नेꣳ॥ हेक्केलꣳरिक्
साङ्ग्राम्पेदाङ्डिल्ले कुमिङ्डोआङ् मेःन्, थेआङ्भेल्ले खेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ् युक्नारो॥
35 हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुमिङ्डोआङ् माङ्मेहेक्कासिम्मेन्नेꣳओ,
थेआङ्भेल्ले खेङ्ग खुनेꣳ कुलाङ् तोꣳभेःत्लो॥ हेक्केलꣳरिक्के यरुसलेम्मिल्ले कुमिङ्डोआङ्
माङ्मेहेक्कासिम्मेन्नेꣳ, थेआङ्भेल्ले खेङ्ग पयम् यम्बा हाङ्डिल्ले कुयेक्यक्लो॥*
36 हेक्केलꣳरिक्के खिनिꣳ थेगेःक्पाल्लेन् माङ्मेहेक्कासिम्मेन्नेꣳ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ
थेगेःक्इधिक्काङ् फःगेलꣳबा इग्र माक्केलꣳबा चोःक्मा केन्छुक्तुम्मिल्लो॥
37 खिनिꣳ पाःन्निङ्ग ‘ओ’ ने फाꣳग्र ‘ओ’ पाःत्तेम्मेꣳ, ‘मेःन्’ ने फाꣳग्र ‘मेःन्’ पाःत्तेम्मेꣳ॥
खेन्नाङ्धोबाङ्ग माफेन्साम्लाम् केदाःबारो॥”

येसुरे याःक्लेꣳमाल्ले कुलेक्वा नुःक्मा मेःन् फाꣳआङ् हुꣳरुसिꣳ

लुका ६.२९-३०

38 “मोसारे कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले ‘मिक्किकल्ले कुलेक्वा मिक्, हेक्क्याङ् हाबोꣳबाल्ले कुलेक्वा
हाबोꣳबा’* लꣳरिक् पाःत्तुबान् केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳ,

---

* **5:35** □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□–“□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□” * **5:38** □□□□□□□□□ □□.२४, लेबि २४.२०, साम्योथिम् १९.२१

39 कर इङ्गाः खिनिः मेत्निङ्, मनाहाःरे ताप्फेःल्लिक् केम्मेत्तिल्ले खेङ्हाः ताप्फेःल्लिक्
मेमेत्तेम्सिम्मेन्नेः॥ आत्तिल्ले चुप्साङ् लेप्माङ्बा केनेदेङ्बान् केलेङ् केबिः, खेन् वेःस्मान्नाङ् तोःन्दे
पिरेः॥
40 हेक्क्याङ् आत्तिल्ले केजाङ्मा तेःत्तिन् नाप्मारे लागि खासेन्देन्नो केदेः, खेन् केघाम्मा
केलोमाहाःआङ् पिरेदेःसेःओ॥
41 थक्सुबाल्ले खेनेः केन्देन्नेन्छाङ् किलोमितर थिक् थारिक् कुगक्किन् कुःप्मा तेःमा केगोःत्ने
फाःग्र खेन्नु किलोमितर नेत्छि थारिक् पेगेःओ॥
42 केनाःक्पाहाः खेनेः पिरेसेः, आत्तिल्ले थेत्ला केनाःक् खेन् पिरेःओ॥”

निङ्मिहाः लुङ्माः तुक्मासि
लुका ६.२७-२८,३२-३६

43 “मोसारे कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिल्ले केबाङ्भेःसाबाहाः लुङ्माः तुक्तेसेःआङ् केनिङ्मिहाः
चिःत्तेसेः* लःरिक् पाःत्तुबा केघेप्सुम्माङ् केवयिः,
44 कर इङ्गाः खिनिः मेत्निङ्, निङ्मिहाः लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेःआङ् खिनिः
ताप्फेःल्लिक्केमेप्पाहाः तुवा चोगेम् पिरेम्सिम्मेःओ॥
45 हेक्केलःरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा खिनिः पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साः
केबोःक्खिःरो॥ थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्लेग नुःबा नु ताप्फेःम्बा सम्दाङ् नाम्सेःक्
पाङ्घुआङ् साम्योनिबाहाः नु लायोबाहाःओ पाङ्गेन्दिङ् वाहिःत्थाःमा पाङ्घुरो॥
46 खिनिः लुङ्माः केदुक्पाहाःरक् लुङ्माः केदुक्तुम्सिम्ने फाःग्र खिनिः थे हाङ्सेम्मिन्
केघोःसुम्माङ्बे? हेक्तङ्बा याःम्बक्किङ्ग एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाःरेआङ् मेजोगुरो॥*
47 फुःनुसाःहाःनुरक् खिनिः सेवा केमःइने फाःग्र वेःहाःनुःल्ले थे यम्बा याःम्बक् केजोगुम्माङ्बे?
खेङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःप्मनाबाहाःरेआङ् मेजोगुरो॥
48 खेल्ले चोगुल्ले खिनिः साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् केरेक् पाःन्नो
कुलिङ्धो केगेप्पा चोःक्पा कुइसिःक् खिनिःआङ् हेक्तङ्बा पोःङ्माए पोःङ्लो॥”

6

येसुरे चागेनाःक्पाहाः स्वाःत्ताङ् पिमासि फाःआङ् हुःरुसिः

1 येसुरे याम्मो मेत्तुसि, “सिङ्सिङ् येक्येक् लःरेम्मेःओ, खिनिः केजोगुम्बा साम्योनिबा याःम्बक्हाः
मनाहाःरे मेनिःसुआङ् खिनिः नारा मेभोःसुर फाःआङ् मना तगि मेजोगेम्मिन्नेःओ॥ हेक्के केजोगुम्ने
फाःग्र साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्लाम् थेआङ् केङ्घोःसुम्मिन्लो॥
2 हेक्केलःरिक् मेङ्गप्मनाबाहाः कुजा केबिरुसिल्ले वेःहाःरे मेघेप्सुर मेनिःसुर फाःआङ् मुक्ला
मेमुक्खेन्नेःओ॥ कुनिङ्वाः केजिःप्पाहाःरे यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु लाम्लाम्मो मनाहाःरे मेनिःसुआङ्
खुनिः नारा मेभोःसुर फाःआङ् हेक्के मेजोगुः॥ इङ्गाः सेक्खाए मेत्नेः, खेङ्हाःरे खुनिः हाङ्सेम्मिङ्ग
तगिसा मेघोःसु मेसुरुआङ् मेवाः॥
3 कर खेनेः मेङ्गप्मनाबाहाः केबिरुसिल्ले वेःहाःरे मेन्निए पिरेसेःओ॥*
4 हेक्केलःरिक् केबिरुसिबा पाःन्निन् स्वाःत्ताङ् पोःङ्लरो॥ हेक्क्याङ्लक् स्वाःत्ताङ् केजोगुबा पाःन्
केनिःबा पानुदिङ् केम्बारे हाङ्सेम् केबिरो॥”

येसुरे तुवा चोःक्माल्ले कुयाःम्बेओ हुःरुसिः
लुका ११.२-४

---

* **5:43** □□□□□□□□ □□.१८ * **5:46** □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **6:3** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□

5 “हेक्क्याङ् खिनिꣳ तुवा केजोगुम्मिल्ले कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पाहाꣳ कुइसिःक् मेजोगेम्मिन्नेꣳओ॥
खेङ्हाꣳरेग मनाहाꣳरे मेनिःसुर फाꣳआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु लाम्लाम्मो येप्माआङ् तुवा चोःक्मा
खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो॥ इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्किल्लेन् हाङ्सेम्मिन् तगिए
मेघोःसु मेसुरुआङ् मेवाꣳरो॥
6 कर खेनेꣳ तुवा केजोगुल्ले केहिम्लक्सिङ्सिगाङ् लाःसेꣳआङ् लाम्धेःप्पान्सुबेꣳ, हेक्क्याङ्
निःमेन्देप्मनाबा पानुदिङ् केम्बानु एःक् तुवा चोगेꣳओ॥ हेक्क्याङ् स्वाःत्ताङ् चोःक्मनाबा याःम्बक्
केनिःबा पानुदिङ् केम्बारे हाङ्सेम् केबिरो॥
7 हेक्क्याङ् तुवा केजोगिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःप्मनाबाहाꣳ हेक्के मनाहाꣳरे
मेघेप्सुर मुनुनु मेलꣳरेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरेग यरिक् मेबाःत्तिल्लेरक् माङ्डिल्ले खुनिꣳ
तुवाःन् खेप्सुꣳ फाꣳआङ् मेइःत्तुꣳरो॥
8 कर खिनिꣳ खेङ्हाꣳ हेक्के मेजोगेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले नाःक्मानुःल्ले तगिए साङ्ग्राम्बा
पानुदिङ् खिनिꣳ पाःल्ले केङ्गत्तुम्मिन्बान् निःसुꣳरो॥
9 खेल्ले चोगुल्ले अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगेम्मेꣳओ–
‘साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा आनिगे पानुदिङ् पाए,
मनाहाꣳरे केमिङ्डिन् सेसे मेइःत्तुर मिङ्सो इङ्धाःङ् केम्बिररो॥
10 केहाङ्जुम्मिन् तारो,
हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो हेक्के इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोआङ् केनिङ्वाꣳ कुइसिःक्के मेजोगुररो॥
11 हेक्क्याङ् थिक्याःन्धक्पा कुजाःन् आबिरेꣳओ॥
12 आनिगे तक्लेङ्वाओ लायो केजोःक्पाहाꣳ लेप्मि पिरुम्सिम्बेबा हेक्केए
आनिगे चोगुम्बेबा लायोःन् लेप्मि आबिरेꣳओ॥
13 हङ्साꣳमो आन्धाःसेन्नेꣳओ,
कर माफेन्साम्लाम् आसेःप्तेꣳओ॥
((थेआङ्भेल्ले हाङ्जुम्, मुक्साम् नु मिमिदिङ्डिन् सदादिङ् खेनेꣳइन्नेरो॥))’
14 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ तक्लेङ्वाओ लायो केजोःक्पाहाꣳ लेप्मि केबिरुम्सिम्ने फाꣳग्र
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा खिनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेआङ् लेप्मि केबिरिꣳरो॥
15 कर खिनिꣳ तक्लेङ्वाओ लायो केजोःक्पाहाꣳ लेप्मि केम्बिरुम्सिम्मिन्ने फाꣳग्र खिनिꣳ पानुदिङ्
पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेआङ् खिनिꣳ लायोःन् लेप्मि केम्बिरिन्लो॥”

येसुरे चाःनेत्तिल्ले कुयाःम्बेओ हुꣳरुसिꣳ

16 “हेक्क्याङ् खिनिꣳ चाःनेत् केयुङ्डिल्ले* निङ्वाꣳ केजिःप्पाहाꣳ कुइसिःक् खिनिꣳ ना
मेमाक्तेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ चाःनेत् मेयुङ्डिल्ले वेꣳ मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुर
फाꣳआङ् खुनिꣳ नाराःन् मेगिःन्दुर मेयुङ्लो॥ इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, खेङ्हाꣳरेग खुनिꣳ हाङ्सेम्मिन्
केरेक् मेघोःसु मेसुरुआङ् मेवाꣳरो॥
17 कर खेनेꣳ चाःनेत् केयुङ्डिल्ले खेनेꣳ केधेगेःक्पो निःङ्गेꣳ हुःत्तेꣳआङ् केनाराःन् वाहप्तेꣳओ॥
18 हेक्केलꣳरिक् खेनेꣳ चाःनेत् केयुङ्बान् वेꣳ मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेङ्घोःसुन्लरो, कर निःमेन्देप्मनाबा
पानुदिङ् केम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेरक् निःसुररो॥ हेक्के केजोगुल्ले स्वाःत्ताङ् चोःक्मनाबा केनिःबा
पानुदिङ् केम्बारे हाङ्सेम् केबिꣳरो॥”

येसुरे याङ्साकुन्धेरे कुयाःम्बेओ हुꣳरुसिꣳ
लुका १२.३३-३४

19 “इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो याङ्साकुन्धे मेलुप्सेन्नेꣳओ॥ खेप्मोग थक्पाहाꣳरे मेजःꣳ,
हिङ्धोःक्किल्ले यःन्दुꣳ, हेक्क्याङ् खुःन्द्रिक्पाहाꣳरे मेघुःत्तुꣳरो॥

---

* **6:16** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□

20 कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डो याङ्साकुन्धे लुप्सेम्मे꞉ओ॥ खेप्मोग थक्पाहा꞉रे मेन्जनेन्,
हिङ्धोःक्किल्लेआङ् मेयःत्छुन्, हेक्क्याङ् खुःन्द्रिक्पाहा꞉रेआङ् मेन्घुःत्तुन्लो॥
21 थेआङ्भेल्ले आत्तो खिनि꞉ याङ्साकुन्धेःन् वा꞉, खेप्मोए खिनि꞉ निङ्वा꞉इन्नाङ्पेःक्लो॥
22 मिक्किङ्ग नासिङ्गेन् थक्कोबा सेमिरो, खेल्ले चोगुल्ले केमिक्किन् नु꞉ने फा꞉ग्र, केरेक्
नासिङ्गेन् केधक्किन् ओःत्लो॥
23 कर खेने꞉ केमिक्किन् फेन्ने फा꞉ग्र केरेक् नासिङ्गेन् केधक्किन् खादाम्मो वा꞉रो॥ खेल्ले चोगुल्ले
खेने꞉ओबा सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन्ने खादाम्ने फा꞉ग्र खेन् खादाम्मान् आक्खेन् सा꞉रिक् पोःङ्बिला॥
24 आत्तिल्लेआङ् नेप्फु दाङ्बाहा꞉ सेवा चोःक्मासि मेसुक्तुन्सिन्लो॥ खेल्ले थिक्किन् नुःरिक्
मेत्तु꞉आङ् वे꞉स्मान् चिःत्तु꞉रो, मेःङ्ग्र थिक्किन् इङ्धाःङ् पिरुआङ् वे꞉स्मान् इङ्धाःङ् मेबिरुन्लो॥
खेने꞉ निङ्वा꞉फुमाङ्डिन् नु याङ्साकुन्धेःन् सोसोरिक् सेवा चोःक्मा केन्छुक्तुन्लो॥”

निङ्वा꞉ इःत्छिङ्मो मेध्येम्मिन्ने꞉ओ
लुका १२.२२-३१

25 “खेल्ले चोगुल्ले इङ्गा꞉ खिनि꞉ मेत्निङ्, कन् नेत्तिगेन् हिङ्मन्नो थेःन् चामा थुङ्माबे फा꞉आङ्
निङ्वा꞉ इःत्छिङ्मो मेध्येम्मिन्ने꞉ओ, हेक्केल꞉रिक्के कन् नासिङ्गेन् थक्कोआङ् थेःन् चाङ्मा
वाःप्माबे फा꞉आङ् निङ्वा꞉ इःत्छिङ्मो मेध्येम्मिन्ने꞉ओ॥ नेत्तिगेन् हिङ्मन्निन् चामा थुङ्मानुःल्ले
हेक्क्याङ् नासिङ्गेन् थक्किन् चाङ्मा वाःप्मानुःल्ले नुःबा मेजोःक्नेन्बि?
26 पुसाहा꞉ ओमेत्तेम्सिम्मे꞉, खेङ्हा꞉रे चा मेन्देःसुन् मेन्छुप्सुन् हेक्क्याङ्
याङ्मेङ्घोःत्तुन्छाङ्साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनि꞉ पाःल्ले खेङ्हा꞉ चामा पिरुसिरो॥ हेक्केःल्ले खिनि꞉
खेङ्हा꞉नुःल्लेआङ् इमेल्लुङ्बा केन्जोगिम्बि?
27 निङ्साम्मो केध्ये꞉इआङ्खिनि꞉ हिङ्मन्नो कुमुक्थिक् फोःमा केन्छुक्तुम्मिन्॥
28 हेक्केःल्ले थेमाःन्चाङ्मा वाःप्माबे फा꞉आङ् थेआङ् निङ्साम्मो केध्ये꞉इबाबे? ताम्भुङ्मो
केलिङ्बा फुङ्डिन् ओमेत्तेम्मे꞉, खेङ्हा꞉ याःम्बक् मेन्जोःक्नेन्खिःआङ् मेन्लःन्नेन्॥
29 कर इङ्गा꞉ मेत्निङ्, सोलोमन हाङ्डिन् मिङ्सोधाःङ्सोओ मुक्तेआङ् वयेसाङ् खेन् यारिक्काङ्
नुःबा तेःत् मेजाक्सिङ्डिन्लो॥
30 नसाःन् केसुःम्बासे, आइन् केलिङ्बाआङ् ताःन्दिक् मिओ लाप्फुमा केबोःङ्बा याःन् फुङ्हा꞉
निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले खेन् यारिक् नुःबा चोगुसिल्ले खेन्नुःल्ले नुःरिक्काङ् तेःत् खिनि꞉ केन्जाःक्तिम्बि?
31 खेल्ले चोगुल्ले थेःन् चामा थुङ्मा बे, थेःन् चाङ्मा वाःप्माबे फा꞉आङ् निङ्वा꞉ इःत्छिङ्मो
मेध्येम्मिन्ने꞉ओ॥
32 थेआङ्भेल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हा꞉रे खुनि꞉ निङ्वा꞉इन्बा खेन् पाःन्हा꞉ओ पत्लो, कर
साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा खिनि꞉ पानुदिङ् पाःल्ले कन् केरेक् पाःन्हा꞉ चाहाबा केजोगि꞉ फा꞉आङ् निःसुरो॥
33 कर केरेक्नुःल्ले तगि निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले कुहाङ्जुम् नु कुसाम्योनिमान् कोःत्तेम्मे꞉ हेक्क्याङ्
कन् केरेक् पाःन्हा꞉ खुने꞉ केबिरि꞉रो॥
34 खेल्ले चोगुल्ले ताःन्दिक् थे पोःङ् फा꞉आङ् निङ्वा꞉ इःत्छिङ्मो मेध्येम्मिन्ने꞉ओ, थेआङ्भेल्ले
ताःन्दिक्पा तुक्खेःन् ताःन्दिक्के पोःङ्, हेक्क्याङ् आइन्बा तुक्खेःन् आइन्छा यरिक् पोःक्खेआङ्
वा꞉रो॥”

7

वे꞉हा꞉ पाःन्धिक्मासि मेःन्
लुका ६.३७-३८, ४१-४२

1 येसुरे याम्मो पाःत्तु, “मनाहा꞉ पाःन् मेधिक्तेम्सिम्मेन्ने꞉, हेक्केल꞉रिक् निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले
खिनि꞉आङ् पाःन् केन्धिक्तिन्लो॥

2 वेꣳहाꣳ पाःन् केधिक्तुम्सिम्बा हेक्केए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳआङ् पाःन् केधिक्तिꣳरो॥ आक्खेलꣳरिक् वेꣳहाꣳ केमेत्तुम्सिम्, बा हेक्केलꣳरिक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳआङ् केमेत्तिꣳरो॥

3 आबाडे मिक्को सिङ्घङ्मेन्निःमनाबाल्ले आक्खेलꣳरिक् केन्साꣳरे कुमिक्कोबा साप्सेःक्किन् केनिःसुबे?

4 आबाडे मिक्को सिङ्घङ्मेन्निःमनाबाल्ले आक्खेलꣳरिक् केन्साꣳइन् केमिक्कोबा साप्सेःक्किन् लःत्तुङ्पिने फाꣳआङ्मेप्मा केसुक्तुबे?

5 कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पाए, केरेक्नुःल्ले तगि आबाडे केमिक्कोबा सिङ्घङ्डिन् लःत्तेदेःसेꣳओ, हेक्क्याङ्लक् केन्साꣳरे कुमिक्कोबा साप्सेःक्किन् नुःरिक् केनिःसुआङ् लःप्मा केसुक्तुꣳरो॥

6 सेसे चिगःक्वाःन् ख्याबाहाꣳ* मेबिरेम्सिम्मिन्नेꣳ, मेःन्ने फाꣳग्र खेङ्हाꣳ हिल्लिक्मेहिसिङ् हेक्क्याङ् केम्भत्तिꣳआङ् केम्हाꣳरिरो॥ हेक्क्याङ् फाक्हाꣳरे खुनिꣳ तगि तेक्सेःक्किन् मेसेसेम्मिन्नेꣳओ, खेङ्हाꣳरे मेदोꣳरु मेलाःक्तुꣳरो॥”

येसुरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् तुवाओ नाःक्मा हुꣳरुसिꣳ
लुका ११.९-१३

7 “नाःक्तेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ केम्बिरिꣳ॥ कोःत्तेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ केघोःसुम्॥ लाम्धेःप्पो पेगेम्मेꣳआङ् खक्खक्मेत्तेम्मेꣳ हेक्क्याङ् खिनिꣳ लागि हन्लो॥

8 थेआङ्भेल्ले केनाःक्पाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिरुसिꣳ, केगोःप्पाहाꣳरे मेघोःसुꣳ, हेक्क्याङ् लाम्धेःप्पो केबेःक्पाआङ् खक्खक्केमेप्पाहाꣳ खुनेꣳ लाम्धेःप्पेन्हन्दु पिरुसिꣳरो॥

9 आत्तिल्ले कुस्साःन् कुजा नाःक्किल्ले लुङ्डिन् पिरुबे?

10 इग्र डासाःन् नाःक्तुल्ले असेःक्पेन्पिरुबे?

11 खिनिꣳ निङ्वाꣳ केभेꣳबा केजोगिसाङ् खिनिꣳ साःहाꣳरे मेनाःक्तुल्ले नुःबा पाःन्हाꣳ पिमा केलेस्सुम्ने फाꣳग्र, खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् खिनिꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् पाःल्ले खुनेꣳ केनाःक्पाहाꣳ नुःबा पाःन्हाꣳ पिरुसिꣳरो॥”

केरेक्नुःल्ले केयेक्पा थिम्
लुका ६.३१

12 “केरेक् पाःन्नो मनाहाꣳरे आक्खेलꣳरिक् खिनिꣳ केम्मेत्ति केम्हःत्तिबा निङ्वाꣳ केजोगुम्, हेक्केलꣳरिक्के खिनिꣳआङ् खेङ्हाꣳ इःत्तेम्सिम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले कन् थिम्मो मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् केत्लो॥”

चिभिःप्फिःप्पा लाम्
लुका १३.२४

13 “चिभिःप्फिःप्पा लाःप्मादेन्नोलाम् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःसेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले यम्बा लाःप्मादेन् नु ताम्दाम्बा लाम्मिल्लेग मेक्माओ केदेꣳरिꣳरो॥ खेन्लाम्बा यरिक् मनाहाꣳ मेलाःत्लो॥

14 कर चुक्सा लाःप्मादेन् नु चिभिःप्फिःप्पा लाम्मिल्लेग मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्नो केदेꣳरिꣳरो॥ खेन् केघोःबाहाꣳग मिसाक्लक् मेबोःङ्लो॥”

सिङ्बुङ् नु सिङ्सेꣳ
लुका ६.४३-४५

15 “इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳनु सिङ्सिङ् येक्येक् लꣳरेम्मेꣳओ, खेङ्हाꣳग लाःक्काल्लाम् मेल्लुक् कुइसिःक् मेलेङ्सिङ्डाङ् खिनिꣳओ मेदारो, कर सिगाङ्ग खेङ्हाꣳ किप्मा केघुःबा पराबासिरो॥

16 खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा खुनिꣳ याःम्बक्कोलाम् खेङ्हाꣳ कुसिङ् केनिःत्तुम्सिम्लो॥ थेआङ्भेल्ले मनाहाꣳरे तिङ्ग्रेःक् पोःक्लाओलाम् चेल्लेक्सेꣳ नु सिध्राःक्पोलाम् पःत्छेꣳइन् मेन्दुबुन्लो॥

---

* **7:6** □□□□□, ख्याबाहाꣳ नु फाक्हाꣳ फाꣳइन् येसुरे कुनिसाम् केअप्पा मनासिरो॥

17 हेक्केलꣳरिक्के केरेक् नुःबा सिङ्बुङ्डो नुःबाए सिङ्सेꣳइन् थोःक्लो, हेक्क्याङ् ताप्फेःम्बा
सिङ्बुङ्डो ताप्फेःम्बाए सिङ्सेꣳइन् थोःक्लो॥
18 हेक्क्याङ् नुःबा सिङ्बुङ्डो ताप्फेःम्बा सिङ्सेꣳइन् मेधोःक्नेन्लो, हेक्क्याङ् ताप्फेःम्बा
सिङ्बुङ्डो नुःबा सिङ्सेꣳइन् मेधोःक्नेन्लो॥
19 हेक्केलꣳरिक् नुःबा सिङ्सेꣳ मेन्धोःक्मना केरेक् सिङ्बुङ्हाꣳ ताङ्माआङ् मिओ लाप्फुमा
पोःङ्लो॥
20 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा खुनिꣳ याःम्बक्कोलाम् इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन्
केबाःप्पाहाꣳ कुसिङ् केनिःत्तुम्सिम्लो॥”

सेक्खाबा हुꣳसाम्बाहाꣳ
लुका १३.२५-२७

21 आल्ल “ ‘आदाङ्बे, आदाङ्बे’, लꣳरिक् याप्मि केमेप्पाहाꣳ केरेक् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो
मेन्लाःत्नेन्लो, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा पानुदिङ् आम्बारे कुनिङ्वाꣳ हेक्के केजोःक्पाहाꣳरक्
मेलाःत्लो॥
22 खासेन् येन्नो यरिक् मनाहाꣳ मेदाआङ् अक्खे मेमेत्तारो, ‘आदाङ्बे, आदाङ्बे, खेनेꣳ केमिङ्डो
माङ्निङ्वाꣳपाःन् पारिगेरो, हेक्क्याङ् खेनेꣳ केमिङ्डो फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुम् लःत्तुम्सिम्बेआङ् निङ्वाꣳ
केमाबा याःम्बक्हाꣳ चोगुम्बेरो॥’
23 कर खेन् येम्मो खेङ्हाꣳ इङ्गाꣳ अक्खे मेत्तुङ्सिङ्, ‘खिनिꣳग आप्फाल्लेआङ् कुसिङ् निःत्निङ्बा
होःप्लो॥ खिनिꣳ पानुदिङ् आम्बारे कुनिङ्वाꣳ हेक्के मेन्जोःक्के फेन् याःम्बक् केजोःक्पासे, कप्मोलाम्
पेगेम्मेꣳ!’ ”

नेत्छि परिक्लेन् हिम्पाङ्यक्
लुका ६.४७-४९

24 आल्ल “खेल्ले चोगुल्ले पेलिगेन् आबाःन्जाक् केघेम्बाआङ् हेक्के केजोःक्पेङ्ग पयम् यम्बा
लुङ्सम्दाङ् हिम्पाङ्यक् केनेबाआङ् हिम् केजोःक्पा सिक्कुम्बा मना कुइसिःक् चोःक्लो॥
25 हेक्क्याङ् पाङ्गेन्दिङ् वाहित् थ्येआङ्, यङ्घङ्डिन् कुक्खे ये, हेक्क्याङ् किप्मा केघुःबा सुरित्
केजङ् हुःरेआङ् खेन् हिम्मिन् हिप्तुसाङ् मेजोःन्देन्लो, थेआङ्भेल्ले खेन् हिम्मिल्लेन् हिम्पाङ्यक्किङ्ग
पयम् यम्बा लुङ् सम्दाङ् नेस्सेरो॥
26 कर पेलिगेन् आबाःन्जाक्किन् केघेम्बाआङ् हेक्के मेन्जोःक्मनाबाङ्ग येःङ्घाओ हिम्पाङ्यक्
केनेबाआङ् हिम् केजोःक्पा अदङ् मना कुइसिःक् चोःक्लो॥
27 पाङ्गेन्दिङ् वाहित् थ्येआङ्, यङ्घङ्डिन् कुक्खे ये, हेक्क्याङ् किप्मा केघुःबा सुरित् केजङ्
हुःरेआङ् खेन् हिम्मिन् हिप्तुल्ले यरेबेरो॥”
28 येसुरे कन् केरेक् पाःन्हाꣳ पाःत्तु सुरु, हेक्क्याङ् कुनिसाम् केघेम्बा यरिक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ
मयेरो,
29 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग साम्योथिम्साम्बाहाꣳ कुइसिःक् मेःन्, कर युक् केगप्पा कुइसिःक्
हुꣳरुसिरो॥

8

येसुरे लोगेꣳ तुक्माल्ले तरुबा मनाःन् वेःन्दुꣳ
मर्कुस १.४०-४५, लुका ५.१२-१६

1 येसुःन्कोःक्माओलाम् यो थ्येःल्ले यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेदिम्दुरो॥
2 हक्चघत् खेप्मो लोगेꣳ तुक्माल्ले तरुबा मनाधिक् कुदगि थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् खेल्ले अक्खे
मेत्तु, “आदाङ्बे, खेनेꣳ निङ्वाꣳ केजोगुने फाꣳग्र इङ्गाꣳ वेःम्मा केसुक्कारो॥”
3 येसुरे कुहुक्किन् सन्छुर खेन् मनाःन् सुःसुआङ् अक्खे मेत्तु, “इङ्गाꣳ निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ खेनेꣳ
नुरेꣳओ!” खिमो खेन् मनाःन् लोगेꣳ तुक्मालाम् नुःरेरो॥

4 हे़क्क्याङ् येसुरे़ खे़न् मे़त्तु, “आत्तिन् मनाःन्नाङ् कन् पाःन्निन् मे़मे़त्ते़न्ने़ःओ, कर माङ्हिम्मो पेगे़ःआङ्
नुःराङ्लो फाःआङ् निङ्वाःफुसाम्बाल्लो ओसेःन्धाक्सिङ्डे़ःओ, हे़क्क्याङ् मोसारे़ कुसाम्योथिम्मो
साप्ते़बा कुइसिःक् सिदुङ्जभा चोगे़ःओ॥ हे़क्केलःरिक् के़रे़क् मनाहाःरे़ खे़ने़ः के़नुरे़बान् मे़निःसुररो॥”

येसुरे़ रोमि थक्तुम्बाल्ले़ कुसेवारोबान् वेःन्दुः
लुका ७.१-१०, युहुन्ना ४.४३-५४

5 हे़क्क्याङ् येसुःन् कपर्नहुम पाङ्जुम्मो के़रे़र पत्छे़ल्ले़ रोमि थक्तुम्बाधिक् खुने़ःओ त्ये़आङ् अक्खे
मे़त्तुर कुभाः नाःक्तु,
6 “दाङ्बे, इङ्गाः आसेवारोबान् हिम्मो पोःक्मा युङ्मा मे़न्छुक्के थारिक् तुक्काङ् ने़रो॥”
7 येसुरे़ खे़न् मे़त्तु, “इङ्गाः पेःक्काआङ् नुसुङ्लो॥”
8 कर थक्तुम्बाल्ले़ नोगप् पिरु “दाङ्बे, खे़ने़ः आहिम्मो लाङ्दाःक्मा इङ्गाः मे़लाःआन्लो॥ खे़ने़ः
नुःर फाःआङ् के़बाःत्तुसाङ् आसेवारोबान् नुःरो॥
9 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाःआङ् आधुङ्धोबा सुहाङ्युक्पाहाःरे़ खुनिः युक्को के़वाःबा मनाआरो,
हे़क्क्याङ् इङ्गाःआङ् आयुक्को थक्सुबाहाः मे़वाःरो॥ इङ्गाः थक्सुबान् ‘पेगे़ः’ मे़त्तुङ्डिल्ले़
पेःक्, वेःस्मान् ‘फे़रे़ः’ मे़त्तुङ्डिल्ले़ फे़न्, हे़क्क्याङ् आसेवारोबान् ‘खे़न् चोगे़ः’ मे़त्तुङ्डिल्ले़ खे़ल्ले़
चोगुःरो॥”
10 येसुरे़ कन् खे़प्सुल्ले़ कुनिङ्वाः मये़र खुने़ः कुएगाङ् कुएगाङ् के़दिम्बाहाः अक्खे मे़त्तुसि, “इङ्गाः
से़क्खाए मे़त्निङ्, अक्तङ्बा यम्बा नसाःन् के़गप्पा मनाःङ्ग इस्राइलोआङ् इङ्गाः मे़ङ्घोए वाःआरो!
11 खिनिः से़क्खाए मे़त्निङ्लो, के़रे़क् पिसाङ्बा लाजे़ःलाम् यरिक् मनाहाः साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
हाङ्जुम्मो मे़दाआङ् साभाङ्जा चासे़ खिनिः थाःक्थे़बा अब्राहाम, इसहाक, हे़क्क्याङ् याकुबे़न्नु
सोरिक् मे़युङ्सिङ्लो॥
12 कर साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो वाःमा फाःआङ् मे़सेगे़बा इस्राइलिहाःग खे़प्मोलाम् लाःक्कात्
खामाक् लुम्बाःत्तो लाप्मे़भुःरो॥ खे़प्मोग हाःप्मा नु हाबोः ये़ःङ्मान्लक् पोःङ्लो॥”
13 हे़क्क्याङ् येसुरे़ खे़न् थक्तुम्बे़न् मे़त्तु, “पेगे़ःओ, नसाःन् के़जोगुबा हे़क्केए पोःङ्लो॥” हे़क्क्याङ्
खे़न् कुसेवारोबान् बा खे़न् ये़म्मोए नुःरे़रो॥

येसुरे़ यरिक् मनाहाः वेःन्दुसिः
मर्कुस १.२९-३४, लुका ४.३८-४१

14 हे़क्क्याङ् येसुःन् पत्रुसरे़ कुहिम्मो त्ये़ःल्ले़ खे़प्मो पत्रुसरे़ कुन्नोःप्मे़न् तुङ्डिल्ले़ तरुआङ् ने़स्से़रो॥
15 येसुरे़ खे़ल्ले़ कुहुक्को सुःसुल्ले़सा तुङ्डिल्ले़ ले़रुरो, हे़क्क्याङ् खे़न् पोगे़आङ् तरे तोमा
हेःक्तुसिरो॥
16 हे़क्क्याङ् युःन्छिक् पोःक्खे़आङ् यरिक् फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुसिबा मनाहाः खुने़ःओ मे़दारुसि,
हे़क्क्याङ् खुने़ः पाःन्जाक्किल्ले़ खे़न् फे़न्साम्हाः के़रे़क् नाःत्तु लःत्तुसिआङ् के़रे़क् के़दुक्पाहाः
नुसुसिरो॥
17 माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पा यसैयाःल्ले़ अक्खेलःरिक् पाःत्तुबान् के़त्ल फाःआङ् अक्खे
पोःक्खे़बारो–
“खुने़ः आबाङे आनिः तुक्खेहाः याङ्सिङ्लो,
हे़क्क्याङ् आनिः तुक्मा यःमाहाः कुयु तेःरुरो॥”*

येसुरे़ कुहुःसाम्बा पोःङ्मा साक्
लुका ९.५७-६२

18 आल्ल येसुरे़ यरिक् मनाहाः कुगब्रिङ् निःसुसिल्ले़ कुहुःसाम्बाहाः वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ्
पेगे़म्मे़ः मे़त्तुसि॥

---

* **8:17** □□□□□ □□.४

19 खेङ्हाꣳरे पेःक्मा यारिप् मेजोगुर मेयागेल्ले साम्योथिम्साम्बाधिक् फेरेआङ् मेत्तु, “सिक्साम्बे,
खेनेꣳ आत्ति केबेःक्साङ् खेनेꣳनु पेःक्कारो॥”
20 येसुरे नोगप् पिरु, “किधिबाहाꣳरे लुङ्घुरि मेगत्तुꣳ, पुसाहाꣳरे हाप् मेगत्तुꣳ, कर इङ्गाꣳ
मेन्छाम्साःल्लेग थेगेःक् नाःम्मा तेन्नाङ् मेगत्तान्लो॥”
21 वेꣳस्मा हुꣳसाम्बाधिक्ले खुनेꣳ मेत्तु, “आदाङ्बे, तगि इङ्गाꣳ केसिःबा आम्बाःन् इप्पुङ्डो चिङ्से
पेःक्मा पाङ्घाङ्डेꣳओ॥”
22 कर येसुरे खेन् मेत्तु, “इङ्गाꣳ तिम्दाङ्डेꣳओ, हेक्क्याङ् हाराꣳ याम्साम्मो केसिःबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ
आबाङे चेहाꣳ इप्पुङ्डो मेजिक्खुसिररो॥”

येसुरे सुरित्केजङ्डिन्चिजि येम्येम् चोगुꣳ
मर्कुस ४.३५-४१, लुका ८.२२-२५

23 हेक्क्याङ् येसुःन् पोगेआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु खःङ्बेओ लाःसेआङ् वरक्किल्ले नाधाःम्बि
मेधासिङ्॥
24 हक्चघत् वरक्को किप्मा केघुःबा सुरित्केजजङ्डिन् हुःमा हेःक्तेआङ् वाभेल्लेङ्डिल्ले खःङ्बेन्
वेत्लेक्तिम्सेरो॥ कर येसुःङ्ग इप्सेआङ् नेस्सेरो॥
25 कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेबेआङ् खुनेꣳ अक्खे मेमेत्तुर मेभोःक्खु, “आदाङ्बे, याप्मि ताङ्सेःप्तेꣳओ!
आनिगेग हुम्मा सिःमा इःत्तिगेरो!”
26 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “नसाःन् केसुःम्बासे, थेआङ् अक्खेलꣳरिक् केगिःसिबाबे?” हेक्क्याङ्
खुनेꣳ पोगेआङ् सुरित्केजङ्डिन् नु वाभेल्लेङ्डिन् फेःक्तु, हेक्क्याङ् केरेक् चिजि येम्येम् पोःक्खेरो॥
27 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर सेःन्मेदोःसिङ् “खुनेꣳग आक्तङ्बा मनाःन्बे? खुनेꣳ
कुइङ्जाःङ्डिन् वाभेल्लेङ्नु सुरित्केजङ्डिल्लेआङ् खेप्सुङ्ग!”

येसुरे नेप्फु फेन्साम्मिल्ले युक्तुसिबा मनाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ
मर्कुस ५.१-२०, लुका ८.२६-३९

28 हेक्क्याङ् खुनेꣳ वरक्किल्ले नाहाङ्दाङ् गदरिनि लाजेꣳओ केरे, हेक्केःल्ले खेप्मो इप्पुङ्देन्लाम्
फेन्साम्मिल्ले याङ्घुसिबा नेप्फु मनाहाꣳ कुदुम्से फेरेत्छि॥ खेङ्हाꣳ कम्म्याक् साꣳरिक् किप्मा केघुःबा
चोगेत्छि आत्तिन्नाङ् खेन् तेन्नो पोःङ्मार लाङ्घेःक्मा मेन्छुक्तेन्लो॥
29 खेङ्हाꣳ अक्खेलꣳरिक् अःक्तेत्छि, “निङ्वाꣳफुसाःए, खेनेꣳ आन्छिगेनु थे केगोःत्तुबाबे? खासेन्
येम्मिन्ने मेन्दाए आन्छिगे तुक्खे चाःत्छे कप्मो केद्येबाबि?”
30 खेप्मोलाम् मिसाक् नानाक् यरिक् फाक्हाꣳ चामेरामेर मेयेबे॥
31 खेन् फेन्साम्हाꣳरे येसुःन् याप्मि लाःक्कात् केलःप्पाने फाꣳग्र खेन् फाक्हाꣳओ लाःप्मा
आबाङ्घेꣳओ लꣳरिक् पेलि मेभाक्तु॥
32 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “पेगेम्मेꣳ!” खेल्ले चोगुल्ले खेन् नेप्फु मनाहाꣳलाम् खेङ्हाꣳ मेलःन्दे
मेबेआङ् फाक्हाꣳओ मेलाःसे॥ हेक्क्याङ् खेन् फाक्हाꣳ सङ्माङ्डे सङ्माङ् मेलोःक्तेर याक्पेओनु
मक्मेध्येआङ् वरक्को मेहुमे मेस्येरो॥
33 खेन् फाक् केगम्बाहाꣳ निःत्ताङ्बा पाङ्जुम्मो मेबेआङ् फेन्साम्मिल्ले याङ्घुसिबा नेप्फु मनाहाꣳरो
पोःक्खेबा केरेक् पाःन्हाꣳ मेजेक्तुसिरो॥
34 हेक्क्याङ् पाङ्जुम्मोबा यरिक् मनाहाꣳ येसुरो मेद्ये, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येसुःन् आनिगे थुम्मोलाम्
लःन्दे पेगेꣳ फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तुरो॥

9

येसुरे लङ्लेःङ् तुक्माल्ले तरुबान् वेःन्दुꣳ
मर्कुस २.१-१२, लुका ५.१७-२६

1 हेक्क्याङ् येसुःन् खःङ्बेओ लाःसेआङ् नाहाङ्दाङ्बा आबाङे कुबाङ्भेꣳओ केरेरो॥

2 खेप्मो कुभा मनाहाꣳरे लङ्लेःङ्वा मनाधिक् कुनेत्नाःन्नुए खुनेꣳओ मेदारुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे
खेन् लङ्लेःङ्वाःन् वेःप्मा सुक् केलꣳबा नसाःन् मेगत्तुबा येसुरे निःसुआङ् मेत्तु, “आस्साःए, हाङ्हाङ्
लꣳरेꣳओ, खेनेꣳ केलायोहाꣳ लेप्मि पोःक्खेरो॥”
3 हेक्केःल्ले खेप्मो केवाꣳबा कुभा साम्योथिम्साम्बाहाꣳ अक्खे मेमेत्छिङ्, “कन् मनाःल्लेग
निङ्वाꣳफुमाङ् कुइसिःक् लायो लेप्मि केबिबा लेङ्सिङ्ङाङ् माङ्चेꣳया पाःन्निन्ने पाःत्तुर पत्लो!”
4 येसुरे खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्निःसुआङ् अक्खे मेत्तुसि, “थेआङ् हेक्केलꣳरिक् फेन् निङ्वाꣳ
केइःत्तुम्बाबे?
5 ‘केलायोहाꣳ लेप्मि पोःक्खे’, मेप्मा उसुरु चोःक्पि, इ ‘पोगेꣳआङ् थासिङ्डेꣳ’ मेप्मा उसुरु चोःक्पि?
6 इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लायोहाꣳ लेप्मि पिमा युक् कत्तुङ् लꣳरिक्
ओसेःन्धाक्निङ्लो॥” हेक्केःल्ले येसुरे खेन् लङ्लेःङ्वाःन् मेत्तु, “पोगेꣳ, केनेत्नाःन् याङ्सिङ्डेꣳआङ्
केहिम्मो थासिङ्डेꣳ॥”
7 हेक्क्याङ् खेन् पोगेआङ् कुहिम्मो थासिङ्लो॥
8 मनाहाꣳरे कन् मेनिःसुआङ् साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥ हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मिःन् अक्तङ्बा
मुक्साम् केबिबा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनारा मेभोःसुरो॥

येसुरे मत्तिःन् उःत्तुꣳ
मर्कुस २.१३-१७, लुका ५.२७-३२

9 येसुःन् खेप्मोलाम् पेर पत्छेल्ले मत्ति मेप्मनाबा मनाःन् एःङ्याङ् फोःङ्मा तेन्नो युङेबा निःसुआङ्
मेत्तु, “इङ्गाꣳ तिम्दाङ्डेꣳओ॥” खेन् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् खुनेꣳनु थासिङ्लो॥
10 खेन् युःन्छिक् येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मत्तिरे कुहिम्मो चाजासे मेयुङ्सिङ्ङिल्ले एःङ्याङ्
केभोःङ्बा यरिक् मनाहाꣳ नु वेꣳ “लायोबाहाꣳ” मेद्येआङ् खेङ्हाꣳनु सोरिक् चाजासे मेयुङ्सिङ्॥
11 हेक्केःल्ले कुभा फरिसिहाꣳरे खेन् मेनिःसुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेमेत्तुसि, “थेआङ् खिनिꣳ
सिक्साम्बान् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाꣳ हेक्क्याङ् वेꣳ लायोबाहाꣳनु सोरिक् चाजाबाबे?”
12 येसुरे कन् खेप्सुआङ् मेत्तुसि, “सिदाꣳसाम्बेङ्ग मेन्दुक्मनाहाꣳरे लागि मेःन्, कर केदुक्पाहाꣳरे
लागिरो॥
13 साम्योसाप्लाओ यहवे दाङ्बाल्ले इङ्गाꣳग सिदुङ्जभा चाहाबा मेजोःक्कान्, कर वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ
तुक्तेम्सिम्मेꣳ केलꣳबा निङ्वाꣳ कत्तुङ्लो,* लꣳरिक् पाःत्तुबा कन् पाःन्निल्ले कुबेःन् हुꣳआसिम्मेꣳओ॥
इङ्गाꣳग साम्योनिबाहाꣳरे लागि मेःन्, कर लायोबाहाꣳ लायोलाम् मेनुःङ्ङाङ्ताङ्मेसेःप्ल फाꣳआङ्
त्याङ्बारो॥”

चाःनेत्ले कुयाःम्बेओ सेःन्लाप्
मर्कुस २.१८-२२, लुका ५.३३-३९

14 हेक्क्याङ् थिक्लेङ् बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नारे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेद्येआङ् येसुःन् सेःन्मेदोसु,
“आनिगे नु फरिसिहाꣳ चाःनेत्तो एत्लेङ् युङिगेꣳ कर थेआङ् केहुꣳसाम्बाहाꣳ चाःनेत्तो मेन्युङ्नेन्बाबे?”
15 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “मेःक्खिम्साबेन् कुन्जुम्हाꣳनु वाꣳर थारिक् खुनेꣳ कुन्जुम्हाꣳ
चाःनेत्तो मेयुङ्ङाङ् मेरिङ् मेधक्पि? कर खेङ्हाꣳलाम् मेःक्खिम्साबेन् साक्केल्लेक् मेदेम्सुआङ्
मेदेꣳरुल्लेरक्खेङ्हाꣳ चाःनेत्तो मेयुङ्लो॥
16 आत्तिल्लेआङ् कुसङ् चिरिक्किल्ले कुद्रेक्चाङ्ङिन् मेलेम्दुन्लो, लेम्दुने फाꣳग्र खेन् किङ्ङाङ्
आल्लसाङ् यम्बा थेःक्खुदेःसुꣳरो॥
17 आत्तिल्लेआङ् कुसङ् चेल्लेक्सेꣳ थिःन् कुद्रेक्सेहोबा सुःक्वाओ मेयुक्खुन्, कर युक्खुने फाꣳग्र
कुसङ् चेल्लेक्सेꣳ थिःल्ले कुद्रेक्सेहोबा सुःक्वाःन्थेःक्खुदेःसुꣳरो, हेक्क्याङ् थिःन् वेत् पेःक्काङ्
चासोःक्लो॥ कर कुसङ् चेल्लेक्सेꣳ थिःन्कुसङ् सेहोबा सुःक्वाओ याक्मा पोःङ्, हेक्केःल्ले
चेल्लेक्सेꣳ थिःन् नु सेहोबा सुःक्वाःन्नेप्माङ् ताङ्लो॥”

---

* **9:13** □□□□ □.६

याइरसरे कुस्साः मेन्छुमाःइन्
मर्कुस ५.२१-४३, लुका ८.४०-५६

18 येसुरे हेक्के पाःत्तुर पत्छेल्ले सुहाङ्युक्पाधिक् कुदगि थुङ्बोहजः युङ्सिङ्ल अक्खे पाःत्तु, “आदाङ्बे, आस्साः चुक्मेन् खारक् स्येरो, कर खेनेः फेरेःआङ् कुसम्दाङ् केहुक्किन् नेस्से पिरेः, हेक्क्याङ् खेन् हिङ्लो॥”
19 येसुःन् पोगेआङ् खेन्नु थासिङ्, हेक्क्याङ् कुहुःसाम्बाहाःआङ् खुनेः कुएगाङ् मेधासिङ्लो॥
20 बा खेन् येम्मो तङ्बे थिक्-नेत्ताङ्धो (१२) माक्खिः वयुःमाल्ले तरुमा मेन्छुमाःधिक् येसुरे कुएगाङ् त्येआङ् कुदेःत्तिल्ले कुयाःन्सुःसु॥
21 थेआङ्भेल्ले खेल्ले कुनिङ्वाःओ खुनेः कुदेःत्तिल्ले कुयाःन्लक् सुःसुङ्साङ् इङ्गाः वेःत्तारो केलःबा इःत्तुआङ् वये॥
22 येसुःन् हिल्लिक्हिसिङ्डिल्ले खेन् मेन्छुमाःइन् निःसुआङ् मेत्तु, “मामुए, हाङ्हाङ् लःरेःओ, नसाःन् केजोगुबाल्ले चोगुल्ले खेनेः केवेःत्तेरो॥” हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमाःइन् हाबा खेन् येम्मो वेःत्तेरो॥
23 हेक्क्याङ् येसुःन् खेन् लाम्लोःबाल्ले कुहिम्मो केरेल्ले खेप्मो चे लुप्मा येम्मो मेप्फ्रामा केमुःप्पाहाः नु मेरिङ् केधक्पा यरिक् मनाहाः निःसुसि॥
24 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “पेगेम्मेःओ, कन् चुक्मेङ्ग मेन्छिःए वाः इप्सेआङ्लक् नेरो”, कर खेङ्हाःरे खुनेः मेएःत्तुरो॥
25 खेन् मनाहाः खेप्मोनु मेलःत्तुसिआङ् येसुःन् सिगाङ् लाःसे हेक्क्याङ् खेन् चुक्मेल्ले कुहुक्किन् तेम्सुल्ले खेन् चुक्मेन् मुत्थ्रिक् पोगेरो॥
26 कन् इङ्घङ्डिन् खेन् थुम्मो केरेक् पिसाङ् सेःरेरो॥
27 येसुःन् खेप्मोलाम् पेर पत्छेल्ले नेप्फु मिक्फःम्बाहाःरे खुनेः कुएगाङ् कुएगाङ् तिम्देत्छुर अक्खेलःरिक् अःक्तेत्छि, “दाउदरे कुस्साःए,* आन्छिगे लुङ्माः आदुक्तेःओ॥”
28 हेक्क्याङ् येसुःन् लाःसेबा हिम्मो पेसिल्ले येसुरे खेङ्हाः सेःन्दोसुसि, “खिन्छिः मिक् निःमा केसुक्सुर चोःक्मा सुक्तुङ् फाःआङ् नसाःन् केजोःक्सुबि?”
चोःक्सुगेःरो, आदाङ्बे फाःआङ् नोगप् पिरेत्छु॥
29 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाःरे खुन्छिः मिक्हाः सुःसु पिरुसिर मेत्तुसि, “खिन्छिः नसाःन् केजोगेत्छुबा कुइसिःक्के पोःङ्लरो॥”
30 खेङ्हाः मिक् निःमा केसुक्पा पोःक्खेत्छि॥ येसुरे खेङ्हाः “कन् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ आत्तिल्लेआङ् निङ्वाः मेघोःसुन्लरो” मेत्तुसि॥
31 कर खेङ्हाः पेसिआङ् खेन् थुम्मो केरेक् पिसाङ् खुनेः कुयाःम्बेओ इङ्घङ् सेःसेत्छुरो॥

माफेन्साम्मिल्ले युक्तुबा मनाःन्

32 हेक्क्याङ् खेङ्हाः लःन्देत्छिर पत्छेत्छिल्ले कुभा मनाहाःरे फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबाल्ले चोगुल्ले पाःप्मा मेन्छुक्मनाबा मनाधिक् येसुरो मेदारु॥
33 हेक्क्याङ् खेन् फेन्साम्मिन् येसुरे नाःत्तु लःत्तु हेक्क्याङ् खेन् मनाःन् पाःप्मा हेःक्तेरो॥ खेन् मेनिःसुआङ् खेन् मनाहाःरे साःरिक् खुनिः निङ्वाः मयेर अक्खे मेबाःत्तु, “इस्राइल लाजेः खाराक् अक्तङ्बा निङ्वाः केमाबा पाःङ्ग आप्फाल्लेआङ् मेन्निए वयिगेरो॥”
34 कर फरिसिहाःरे मेबाःत्तु, “कन् मनाःल्लेग फेन्साम्हाःरे खुनिः हाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् फेन्साम्हाः नाःत्तु लःत्तुसिःरो॥”

चागेसुम्बा याःलिक्हाः
मर्कुस ६.३४, लुका १०.२

---

* **9:27** □□□□□□□□□□□□ □□□□□ “□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

35 येसुःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाꣳओ हुꣳरुसिर निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ सुनाइङ् सेःसुर
केरेक् परिक्लेन् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ वेःन्दुसिर येक्यक् नु पाङ्भेꣳहाꣳओ लाम्दिःक् चोगेरो॥
36 येसुरे यरिक् मनाहाꣳ निःसुसिल्ले कुलुङ्माꣳ स्याःत् लꣳरे, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳग मेल्लुक्कम्बा
मेःन्नेबा मेल्लुक् हेक्के लाम् केबोःप्पाआङ् तुक्खे केजाबा कुइसिःक् मेजोगेरो॥
37 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेत्तुसि, “सुम्मा केबोःङ्बा चाःन् यरिक् नेःꣳ, कर चा केसुम्बा
याःलिक्हाꣳ मेसुःन्लो॥
38 हेक्केःल्ले सुम्मा केबोःङ्बा चाःल्ले कुन्दाङ्बान् यरिक् याःलिक्हाꣳ चा सुम्से पाङ्घुसिर
फाꣳआङ् खिनिꣳ तुवा चोगेम्मेꣳओ॥”

10

थिक्-नेत् (१२) सेःक्युक्मिबाहाꣳ

मर्कुस ३.१३-१९, लुका ६.१२-१६

1 हेक्क्याङ् येसुरे थिक्-नेत् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ उःत्तुसिआङ् फेन्साम्हाꣳ नाःप्मा लःप्मा नु केरेक्
परिक्लेन् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ वेःम्मा युक् पिरुसिरो॥
2 खेन् थिक्-नेत् सेःक्युक्मिबाहाꣳरे* खुनिꣳ मिङ्ग अक्तङ्बा चोःक्–
सिमोन (खुनेꣳ पत्रुसआङ् मेमेत्तु),
आन्द्रियास (पत्रुसरे कुन्साꣳ),
याकुब (जब्दियारे कुस्साः),
युहुन्ना (याकुबरे कुन्साꣳ),
3 फिलिप,
बारथोलोमाइ,
थोमा,
मत्ति (एःङ्याङ् केभोःङ्बा),
याकुब (अल्फायसरे कुस्साः),
थेदियस हेक्क्याङ्
4 सिमोन (खुनेꣳ “हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पा”* मेमेत्तु॥ खेन् फाꣳइन् हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पा वये),
हेक्क्याङ् यहुदा इस्करियोत (खुनेꣳ येसुरे कुनसाःन् केलेङ्बा पोःक्खेरो)॥

थिक्-नेत् सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ माङ्सेवा याःम्बक्किन्

मर्कुस ६.७-१३, लुका ९.१-६

5 येसुरे कन् थिक्-नेत् सेःक्युक्मिबाहाꣳ अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसिरो– “थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरो
मेबेगेम्मिन्नेꣳओ, हेक्क्याङ् सामरिहाꣳरे खुनिꣳ पाङ्जुम्हाꣳओ मेबेगेम्मिन्नेꣳओ,
6 कर लाम् केबोःप्पा मेल्लुक् हेक्तङ्बा इस्राइलबा मनाहाꣳरो पेगेम्मेꣳओ॥
7 खिनिꣳ केबेगिल्ले कन् सुनाइङ्डिन् सेःसेम्मेꣳओ–‘साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् निःत्ताङ्डे वाꣳ॥’
8 केदुक्पाहाꣳ नुसेम्सिम्मेꣳ, केसिःबाहाꣳ कुहिङ्वेत् चोगेम्सिम्मेꣳ, लोगेꣳ तुक्माल्ले याङ्घुसिबाहाꣳ
नुसेम्सिम्मेꣳ, फेन्साम्हाꣳ नाःत्तेम्लःत्तेम्सिम्मेꣳ॥ आम्भा केघोःसुम्, आम्भाए पिरेम्सिम्मेꣳओ॥
9 याङ् मेःन्ने खिनिꣳ पेगेम्मेꣳ,
10 हेक्क्याङ् सुःक्वा, लेक्सिङ्मा चाङ् नु लाङ्सुःप्, हेक्क्याङ् तक्काःत् थेआङ्
मेयाङ्डासिम्मेन्नेꣳओ॥ थेआङ्भेल्ले याःम्बक् केजोःक्पाल्ले खुनेꣳ चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाꣳ
खोःमाए पोःङ्लो॥
11 खिनिꣳ केबेगिबा पाङ्जुम् पाङ्भेꣳहाꣳओ सुम्बोधाबा मनाःन् कोःत्तेम्मेꣳआङ् खेप्मोलाम्
केन्लःन्दिन्केम्बेगिन्ल थारिक् कुहिम्मोए याःक्तेम्मेꣳओ॥

---

* **10:2** □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **10:4** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□” □□□□□□

12 खेन् हिम्मो केलाःस्सिल्ले मनाहाꣳनु ‘सनारुङ् केघोःसुम्निरो’ लꣳरिक् सेवा मयेम्मेꣳओ॥
13 खेन् हिम्सयङ्डिन् खिनिꣳ सनारुङ् खोःमा केलाꣳबा चोःक्ने फाꣳग्र खिनिꣳ सनारुङ्डिन् खेप्मो याःक्लाःत्लरो॥ कर केलाꣳबा मेजोःक्नेन्ने फाꣳग्र खिनिꣳ सनारुङ्डिन् खिनिꣳओए नुःङ्लरो॥
14 आत्तिल्ले खिनिꣳ लाङ्दाःक्मा केम्बिरिन्नाङ् खिनिꣳ पाःन्नाङ् मेघेप्सुन्, खेन् हिम् इग्र पाङ्जुम्मोलाम् खिनिꣳ केबेगिल्ले खिनिꣳ लाङ्डो केघिप्पा खाम् हिःक्किन् बा खेप्मोए थाप्सेम्ध्येम्मेꣳओ॥
15 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्लो, ताःन्दि खासेन् येन्नोग खेन् पाङ्जुम्मिल्ले कुदुक्खेःन्नुःल्ले सदोम नु गमोराबा* पाङ्जुम्हाꣳओ केदाःबा तुक्खेःन् थम्मा सुक्केदेप्पा पोःङ्लो॥”

ताःन्दि केदाःबा निङ्घुम्
मर्कुस १३.९-१३, लुका २१.१२-१७

16 “खेप्सेम्मेꣳओ! मेल्लुक्हाꣳ पराबाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो पाङ्मनाबा कुइसिःक् पाङ्निङ्लो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ असेःक्पा हेक्के चाचाःप्पा नु पुत्तुःक्के हेक्के कुदोःप्मा पोःक्खेम्मेꣳओ॥
17 मनाहाꣳनु सिङ्सिङ् येक्येक् लꣳरेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे खासेन् लोःम्मा हिम्मो खिनिꣳ केम्देꣳरिꣳ, यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो तेःम्भुक् केम्बिरिꣳरो॥
18 खिनिꣳ याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले चोगुल्ले सुहाङ्गेम्बाहाꣳ नु हाङ्हाꣳरे खुनिꣳ तगि केम्देꣳरिꣳ॥ खेन् येम्मो खेङ्हाꣳ नु केरेक् थिम्मेन्दङ्सुवाङ्हाꣳ इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ मेप्मासि सुयेम् केघोःसुम्लो॥
19 कर खिनिꣳ केम्देम्सिल्ले सेःप्सिङ्मारे लागि आल्ल थेमा पाःप्मा, आक्खेलꣳरिक् पाःप्माबे फाꣳआङ् निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेꣳओ॥ खेन् येम्मोग खिनिꣳ पाःप्मा केबोःङ्बा पाःन्निन् बा खेन् येम्मोए केघोःसुम्लो॥
20 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ आबाङे केम्बारिन् कर खिनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्डिन् खिनिꣳलाम्बा पाःत्लो॥
21 फुꣳनुसाꣳहाꣳ आबाङे फुꣳनुसाꣳहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ मेबोःक्काङ् इङ्मेलेक्तुसि हेक्क्याङ् सेप्मा मेबाङ्घुसिरो॥ हेक्केलꣳरिक् पा-माहाꣳ साःहाꣳरे, हेक्क्याङ् साःहाꣳ पा-माहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ मेबोःक्काङ् सेप्मा मेबाङ्घुसिरो॥
22 खिनिꣳ याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले चोगुल्ले केरेक् मनाहाꣳरे केम्जिःत्तिꣳरो, कर आत्तिल्ले कुनुप्मो थारिक् थरुꣳ, खेल्लेए सेन्लप् खोःसुꣳरो॥
23 खिनिꣳ थिक्तेन्नो तुक्खे केम्जाःत्तिल्ले वेꣳस्मा तेन्नो खेत्छिङ्डेम्मेꣳओ॥ इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःन् नुःङ्डा युःआल्ले खिनिꣳ कन् इस्राइलस्मा केरेक् येक्यक्हाꣳओ सुनाइङ् सेःमा याःम्बक् मेन्छुःत्ते केवयिꣳरो॥
24 हुꣳसाम्बेन् कुसिक्साम्बान्नुःल्ले यम्बा, हेक्क्याङ् सेवारोबेन् कुन्दाङ्बान्नुःल्ले यम्बा मेःन्लो॥
25 हुꣳसाम्बेन् कुसिक्साम्बेन्कुइसिःक् हेक्क्याङ् सेवारोबेन् कुन्दाङ्बेन्कुइसिःक् पोःङ्माए पोःङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ हिम्दाङ्बान्ने खेङ्हाꣳरे फेन्साम्हाꣳरे खुनिꣳ हाङ् बालजिबुल* मेमेत्ताङ्डिल्ले आहिम्सयङ्बाहाꣳग खेन्नुःल्लेआङ् साꣳरिक् फेन् मिङ्हाꣳ मेवाःत्तुसिꣳरो॥
26 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳनु मेगिसेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले मेधाःप्नेन्ल फाꣳआङ् तेप्तेआङ्केवाꣳबा पाःन् इग्र कुसिङ् निःत्मेदेत्नेन्ल फाꣳआङ् माꣳरेआङ् केवाꣳबा पाःन् थेआङ् होःप्लो॥
27 इङ्गाꣳ आल्लो खागेमाक्पाओ मेत्निङ्बा पाःन्निन् खागेओःप्पाओ मेत्तेम्सिम्मेꣳ, खिनिꣳ स्वाःत्ताङ् मेत्निङ्बा पाःन्निन् केरेक् मनाहाꣳरे मेघेप्सुर फाꣳआङ् हिम् सम्दाङ्लाम् यम्बा इक्लाओ इङ्भन् चोगेम्मेꣳओ॥
28 नासिङ्गेन् थक्किन् केसेप्पाहाꣳनु खिनिꣳ मेगिसेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे खिनिꣳ याम्साम्मिन् सेप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥ कर नासिङ्गेन् थक्किन् नु याम्साम्मिन् नेप्माङ् खेमायङ्सङ्डो मेङ्मा केसुक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु किःसेम्मेꣳओ॥

---

* **10:15** □□□□□□□□□□ □□.२३-२५ ओ सदोम येक्यक्कोबा मनाहाꣳरे मेजोगुबा लायोहाꣳरे चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन् येक्यक्किन् मेम्भै चोगुदेःसु॥ * **10:25** □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□

29 नेत्छि चुजुक्सा पुहाꣳरे याङ्धिक् मेलेक्नेन्बि? हेक्केसाङ् खिनिꣳ पानुदिङ् पा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ मेःन्ने लत्थिक्काङ् खाम्मो मक् मेधानेन्लो॥
30 हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ थेगेःक्कोबा केरेक् थेगेःक्इहाꣳ खुनेꣳ निःरुआङ् वाꣳरो॥
31 खेल्ले चोगुल्ले मेगिसेम्मिन्नेꣳ॥ खिनिꣳग यरिक् चुजुक्सा पुहाꣳनुःल्लेआङ् इमेल्लुङ्बा केजोगिरो॥
32 हाःत्ले मना तगि येसुःन् नसाःन् चोगुङ् लꣳरिक् पाःत्तुꣳ, साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा आम्बारे कुदगि
इङ्गाꣳआङ् खेन् ताःक्तुङ्लो॥
33 हाःत्ले इङ्गाꣳ मना तगि नाꣳआ, साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा आम्बारे कुदगि इङ्गाꣳआङ् खेन्
नाꣳरुङ्लो॥”

येसुःन्नु केवाꣳबाहाꣳरे तुक्खे मेदुमुꣳ
लुका १२.५१-५३, १४.२६-२७

34 “इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सनारुङ् ताःत्छे त्याङ्बा फाꣳआङ् मेइःत्तेम्मिन्नेꣳ॥ इङ्गाꣳ
सनारुङ् ताःत्छेग मेःन्, कर तुक्खे ताःत्छे त्याङ्बारो॥
35 थेआङ्भेल्ले पाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ येम्बित्छाꣳसाःन्, माःल्ले कुदक्लेङ्वाओ मेन्छुमाꣳसाःन्,
हेक्क्याङ् नोःप्माल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाङ्लिमान् फोःङ्से त्याङ्बारो॥
36 मनाःल्ले कुनिङ्मिहाꣳग आबाङे कुहिम्सयङ्हाꣳए मेबोःङ्लो॥*
37 कुम्बा कुम्मासि इङ्गाꣳनुःल्लेआङ् यरिक् लुङ्माꣳ केदुक्पेन्आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा मेलाꣳरुन्लो॥
हेक्केलꣳरिक्के कुस्साः कुएहाꣳ इङ्गाꣳनुःल्लेआङ् यरिक् लुङ्माꣳ केदुक्पेन्आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा
मेलाꣳरुन्लो॥
38 हेक्क्याङ् आत्तिल्ले कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् आबाङे पक्खुआङ् इङ्गाꣳनु लाङ्मेघेःक्नेन् खेन्
आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा मेलाꣳरुन्लो॥
39 आत्तिल्ले नेत्तिगेन् कुहिङ्मन्निन् आबाङे हिङ्मा कोःत्तुꣳ खेल्ले खेन् मासुꣳरो, कर आत्तिल्ले
नेत्तिगेन् कुहिङ्मन्निन् आलागि मासुꣳ, खेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुꣳरो॥”

येसुःन्नु लाङ्गेघेःक्पाहाꣳरे थुम्घो मेघोःसुꣳ
मर्कुस ९.४१

40 “आत्तिल्ले खिनिꣳ लाङ्गेदाःक्तिꣳ, खेल्ले इङ्गाꣳआङ् लाङ्दाःक्कारो, हेक्क्याङ् आत्तिल्ले
इङ्गाꣳ लाङ्दाःक्का, खेल्ले इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बेन्नाङ् लाङ्दाःक्तुꣳरो॥
41 आत्तिल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पेन्लाङ्दाःक्तुꣳ, खेल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पेल्लेन्
थुम्घोःन् खोःसुꣳरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिल्ले साम्योनिबा याप्मिःन् लाङ्दाःक्तुꣳ, खेल्ले
साम्योनिबाल्लेन् थुम्घोःन् खोःसुꣳरो॥
42 आत्तिल्ले इङ्गाꣳओ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳओ केरेक्नुःल्ले चुक्साधिक्किन् आहुꣳसाम्बा
फाꣳआङ् फङ्नाधिक् च्वाःत् पिरुꣳ, खेल्ले सेक्खाए थुम्घोःन् खोःसुꣳरो॥”

11

येसुःन् नु बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन्
लुका ७.१८-२३

1 येसुरे थिक्-नेत् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ हेक्केलꣳरिक् इङ्जाःङ् पिरु सुरुसिआङ् खेप्मोलाम् खुनेꣳ गालिल
खिरिबा पाङ्जुम् हेङ्घाःत्ति निसाम् हुꣳसे नु सुनाइङ् सेःसे थासिङ्लो॥
2 खेन् येम्मो पुङ्लाहिम्मो साक्तेआङ् यागेबा बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
सेःन्दुबा खिस्तरे चोगुबा याःम्बक्हाꣳ खेप्सुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ येसुरो पाङ्घुसि॥
3 खेङ्हाꣳ मेबेआङ् येसुःन् सेःन्मेदोसु, “केदाःबार केबप्पा खिस्तेन्बा खेनेꣳएनेबि, इ वेꣳस्मान्
हाङ्घुम्बेबाबि?”

---

* **10:36** □□□□ □.६

4 येसुरे नोगप् पिरुसि, “नुःक्खेम् पेगेम्मेꣳआङ् केनिःसुम्बा नु केघेप्सुम्बा पाःन्हाꣳ युहुन्नाःन्
मेत्तेम्मेꣳओ–
5 मिक्फःम्बाहाꣳरे निःमा मेसुक्तुꣳ, लाङ्सक्पाहाꣳ लाङ्मेघेःक्, लोगेꣳ तुक्माल्ले तरुसिबाहाꣳ मेनुꣳ,
नाधाक्पाहाꣳरे खेम्मा मेसुक्तुꣳ, केसिःबाहाꣳ कुहिङ्वेत् मेबोःङ्, हेक्क्याङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳरे सुनाइङ्
मेघेप्सुꣳरो॥*
6 इङ्गाꣳ याप्मि चप्चि मेन्जोःक्मना मनाःन् मुꣳइसाबारो॥”
7 बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेबेर मेबत्छेल्ले येसुरे खेप्मो केवाꣳबा मनाहाꣳ
युहुन्नारे कुयाःम्बेओ अक्खे मेत्तुसि, “येःङ्घादेन्नो थेःन् ओमत्छे केबेगिबाबे? सुरित् केजङ्डिल्ले
वाःन्जो-वाःन्जो लꣳरिक् वाःन्दुबा थिङ्नेत् हेक्तङ्बा मनाःन्बि?
8 मेःन्ने फाꣳग्र थेःन् ओमत्छे केबेगिबाबे? नुःबनुःबा चाङ्देःत् केजाङ्बा मनाःन्बि? मेःन्, हेक्तङ्बा
मनाःङ्ग हाङ्हिम्मोरक् वाꣳरो॥
9 हेक्केःल्ले थेःन् ओमत्छे खिनिꣳ केबेगि? माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पान्बि? ओरो, सेक्खाए इङ्गाꣳ
मेत्निङ्, खुनेꣳग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पानुःल्लेआङ् यम्बारो॥
10 साम्योसाप्लाओ युहुन्नारे कुयाःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् पत्,
‘इङ्गाꣳ आइङ्साबान् केलाम्मिन् यारिप् चोःक्से खेनेꣳनुःल्ले तगि पाङ्घुङ्लो॥’*
11 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन्नुःल्ले वेꣳ यम्बा हाःत्ताङ् सामेन्वाःन्छिङ्डे
वाꣳरो॥ हेक्केसाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो चुबेत्छिक्लक् केयेक्पा मनाःन् खुनेꣳनुःल्ले यम्बारो॥
12 युहुन्नारे इङ्भन् चोःक्मा हेःक्तुआङ्धो आइन् थारिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् लुबुबुना तगि
पोःर पत्, हेक्क्याङ् कुदक्लेङ्वाओ केबोःक्पाहाꣳरे साकेल्लेक्काङ् अप्मा तम्सिन् मेजोगुर मेबत्॥
13 युहुन्नारे कुयेम्मो थारिक् मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिल्ले हेक्क्याङ् केरेक् माङ्निङ्वाꣳपाःन्
केबाःप्पाहाꣳरे ताःन्दि केदाःबार केबप्पा निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओए मेबाःत्तुआङ् वयेरो॥
14 हेक्क्याङ् खिनिꣳ नसाःन् चोःक्मा केदेन्दिꣳने फाꣳग्र खेङ्हाꣳरे ताः लꣳरिक् मेबाःत्तुबा एलियाःङ्ग
युहुन्नाःन्नेरो॥*
15 नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेꣳओ!*
16 कोयेम्बा कन् मनाहाꣳ थेःन्नु तङ्घुङ्सिङ्बाबे? कन् मनाहाꣳग पाङ्जुम्मो केवाꣳबा हिन्जाꣳहाꣳ
कुइसिःक् मेजोःक्, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे वेꣳ हिन्जाꣳहाꣳ अक्खे मेमेत्तुसिꣳ,
17 ‘खिनिꣳ लागि आनिगे के हिप्मना, कर खिनिꣳ केन्लाःक्खिन्,
हेक्क्याङ् आनिगे मेरिङ् थक्मना, कर खिनिꣳ केन्हाबिन्॥’
18 हेक्केलꣳरिक् बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःङ्ग मेन्जा मेन्धुङ्डे त्येसाङ् खिनिꣳ खेङ्ग फेन्साम्मिल्ले
युक्तुआङ् वाꣳ लꣳरिक् केमेत्तुम्॥
19 इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःङ्ग चाङ्ल थुङुङ्ल त्याङ्, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे अक्खे मेबाःत्तु, ‘खेङ्ग
तःक् थेःक्के नु थिःमसाङ्लो, एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाꣳ नु लायोबाहाꣳरे खुनिꣳ चुम्लो॥’ कर निङ्वाꣳफु
सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइङ्ग कुयाःम्बक्कोलाम् खेन् निस्से चोःक् फाꣳआङ् निःदेत्लो॥”

लायोलाम् मेन्नुःङ्मनाबा येक्यक्
लुका १०.१३-१५

20 हेक्क्याङ् येसुरे तगि यरिक्तङ्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ चोगुबा येक्यक्हाꣳ फेःक्मा
हेःक्तुसि, थेआङ्भेल्ले खेप्मोबा मनाहाꣳ खुनिꣳ लायोलाम् मेन्हिन्देन्लो॥
21 “खोराजिन नु बेथसेदा पाङ्जुम्मोबा मनासे, चिःत्तेआङ्लक् स्येरो! खिनिꣳ पाङ्जुम्मो पोःक्खेबा
निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ येक्यक् तायर नु सिदोन्नो* पोःक्खेआङ्

---

* **11:5** □□□□□ □□.५-६, ६१.१ * **11:10** □□□□□ □.१ * **11:14** □□□□□ □.५ * **11:15** □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□” * **11:21** □□□□□ □□ □□□□□□□□□–□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ (योएल ३.४–८)॥

वयेल्लेग उन्छोःन्छा खेप्मोबा मनाहाꣳ लायोलाम् मेहिन्देबारो फाꣳआङ् सगितेःत्* मेजाक्सिङ्डाङ् खाप्पु मेजुःत्छिङ्बामेन्॥

22 कर इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, खासेन् येन्नोग खिनिꣳ तुक्खेन्नुःल्ले तायर नु सिदोनबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ तुक्खेःन् थम्मा सुक्केदेप्पा पोःङ्लो॥

23 हेक्क्याङ् खिनिꣳ कपर्नहुम पाङ्जुम्मोबा मनासे, साङ्ग्राम्पेदाङ् थारिक् पेगिगेꣳ केलꣳरिबि? मेःन्लो! खिनिꣳग खेमायङ्सङ्थारिक् केध्येꣳइरो॥ थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ पाङ्जुम्मो चोगेबा हेक्तङ्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ सदोम येक्यक्को चोगेआङ् वयेल्लेग खेन् येक्यक्किङ्ग आइन् थारिक् नेस्सेबामेन्!

24 कर इङ्गाꣳ मेत्निङ्, खासेन्निल्ले येन्नोग खेनेꣳनुःल्ले सादोमरे कुदुक्खेःन् थम्मा सुक्केदेप्पा पोःङ्लो॥”

येसुरे केनाःबाहाꣳ नाःम्सिङ्पिरुसिꣳ
लुका १०.२१-२२

25 खेन् येम्मो येसुरे तुवा चोगु, “आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले दाङ्बाए, इङ्गाꣳ नोगेन् पिने, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳग सिक्कुम्साबाहाꣳ हेक्क्याङ् चाःप्पाहाꣳनु केमाꣳरुबा पाःन्निन् हिन्जाꣳ हेक्तङ्बाहाꣳ ओसेःन्गेधाक्तुसिरो॥

26 आम्बे, बा अक्खे चोःक्माए खेनेꣳ केसिराꣳ थाङेरो॥”

27 हेक्क्याङ् येसुरे मनाहाꣳ मेत्तुसि, “आम्बारे केरेक् पाःन्हाꣳ पिराङ्डाङ् वाꣳरो॥ कुस्साःन् कुम्बारेरक् कुसिङ् निःत्तुꣳ, वेꣳहाꣳरे कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥ हेक्क्याङ् पानुदिङ् पाःन् कुसिङ् मेनिःत्तुर फाꣳआङ् कुस्साःल्ले ओसेःन्धाक्तुसिबा मनाहाꣳरेरक् कुसिङ् मेनिःत्तुꣳरो॥

28 केरेक् केलिःप्पा कक्किकल्ले* केगेःप्तिबा नु केनाःबासे, इङ्गाꣳओ त्येम्मेꣳओ, इङ्गाꣳ नाःम्सिङ्मा पिनिङ्लो॥

29 इङ्गाꣳ आजिघेःप्पिन् कुयेम्मेꣳआङ् इङ्गाꣳनु हुꣳआसिम्मेꣳओ॥ थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग लुम्लुम्बा नु चुङ्जिगेम्बा चोःक्कारो, हेक्क्याङ् खिनिꣳ याम्साम्मिल्ले नाःम्सिङ्मा खोःसुꣳरो॥

30 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आजिघेःप्पिन् उसुरुबा नु कुःमा पाङ्निङ्बा आगक्किन् याङ्याङ्बा चोःक्लो॥”

12

नाःम्सिङ्येन्निल्ले कुन्दाङ्बा
मर्कुस २.२३-२८, लुका ६.१-५

1 थिक्लेङ् येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ नाःम्सिङ्येन्नो* प्याङ्सिगेन् इक्ताप्लुम्मोनु मेबेर मेबत्छेल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ सेत्लाःक्तेआङ् सिःदाप्माहाꣳ मेदुबुआङ् मेनुगुर चामा मेहेःक्तुरो॥

2 कुभा फरिसिहाꣳरे खेन् मेनिःसुआङ् येसुःन् मेमेत्तु, “ओमेत्तेꣳ, नाःम्सिङ्येन्नो याःम्बक् चोःक्मा मेनुꣳनेन्, कर केहुꣳसाम्बाहाꣳरेग मेजोगुङ्ग!”

3 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “मेःम्बे! दाउद हाङ्डिन् नु कुमनाहाꣳरे खुनिꣳ सेत्लाःक्तेल्ले मेजोगुबा पाःन्निन् साम्योसाप्लाओ मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?*

4 दाउद हाङ्डिन् निङ्वाꣳफु साःङ्गाहिम्मो लाःसेआङ् खुनेꣳ नु कुन्जुम्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् तोःम्मनाबा सेसे खरेःङ्डिन् मेजरो॥ खेङ्ग साम्योथिम् कुइसिःक् निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरेरक् चामा केनुꣳबा वये, कर वेꣳहाꣳरे चामा मेन्नुꣳमनाबा वयेरो॥

---

* **11:21** □□□ □□□□□...खाप्पु–मनाहाꣳरे आबाङे खुनिꣳ लायोलाम् मेहिन्देबा हेक्क्याङ् मेरिङ् मेधक्तेबा ओसेःन्धाक्से सगि तेःत् मेजाक्खुर खाप्पु मेजुःत्छिङ्॥ * **11:28** □□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ * **12:1** □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□” □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□, हेक्क्याङ् खेन् येन्नो खेङ्हाꣳरे थेआङ् याःम्बक् चोःक्मा मेन्नुꣳमना साम्योथिम् मेगत्तुꣳ॥ * **12:3** □ □□□□□□□ □□.१-६

5 याम्मो मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिन् मेन्निःत्ते केवयिꣳबि? साम्योथिम्मिल्ले याःम्बक् चोःक्मा
मेनुꣳनेन् पाःत्तुसाङ् निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरेआङ् नाःम्सिङ्येन्नो माङ्हिम्मो याःम्बक् मेजोगु, करसाङ्
आप्तिक् मेःन्नेबा मेबोःक्खेरो॥
6 इङ्गाꣳ सेक्खा मेत्निङ्, माङ्हिम्मिन्नुःल्लेआङ् यम्बान् कप्मो वाꣳरो॥
7 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ सिदुङ्जभाःन् चाहाबा मेजोःक्कान् कर मनाहाꣳ लुङ्माꣳ
तुक्तेम्सिम्मेꣳ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ चोगुङ् लꣳरिक् साम्योसाप्लाओ पाःत्तुबा पाःन्निन् केनिःसुम्माङ्
केवयिल्लेग फोत्या मेःन्नेबा मनाहाꣳ आप्तिक् केन्गुःत्तुम्सिम्मेन्बा वये मेन्॥
8 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःङ्ग नाःम्सिङ्येन्निल्लेन्नाङ् कुन्दाङ्बाआरो॥”

येसुरे नाःम्सिङ्येन्नो मनाधिक् नुसुꣳ
मर्कुस ३.१-६, लुका ६.६-११

9 येसुःन् खेप्मोलाम् पेआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो लाःसे॥
10 खेप्मो कुहुक् केसम्बा मनाधिक् वये॥ हेक्क्याङ् खेप्मो कुभा यहुदिहाꣳरे येसुःन् आप्तिक्कुःप्मा
फाꣳआङ् मेसुगुर मेवयेआङ् सेःन्मेदोसु, “नाःम्सिङ्येन्नो मनाहाꣳ वेःम्मासि साम्योथिम्मिल्ले आबिꣳबि
मेःम्बि?”
11 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳ मेल्लुक्किन् नाःम्सिङ्येन्नो केःम्बा लुम्बाःत्तो मक्थाःल्ले
केन्उःक्खुम् केन्लःत्तुम्मिन्बि?
12 मेन्छाम् याप्मिःङ्ग मेल्लुक्किन्नुःल्ले इमेल्लुङ्बा मेजोःक्नेन्बि? नाःम्सिङ्येन्नो नुःबा याःम्बक्
चोःक्मा साम्योथिम्मिल्ले आबिꣳरो॥”
13 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मनाःन् मेत्तु, “केहुक्किन् सन्छेꣳ॥” खेल्ले कुहुक्किन् सन्छुल्ले खिमो
वेःत्तेआङ् वेꣳस्मा कुहुक्किन् हेक्केए नुःबा पोःक्खेरो॥
14 कर फरिसिहाꣳ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् मेलःन्दे मेबेआङ् येसुःन् आक्खेआङ् सेप्माबे फाꣳआङ्
पाःन् मेदङ्घुरो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुबा सेवारोबा
मर्कुस ३.७-१२

15 येसुरे खेन् चेम्भन् मेजोगुबान् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् खुनेꣳ खेप्मोलाम् पेरो॥ यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳ
मेदिम्दु हेक्क्याङ् खेन् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ केरेक् वेःन्दुसि,
16 कर येसुरे खेङ्हाꣳ खुनेꣳ कुयाःम्बेओ थेआङ् मेम्बाःत्तुन्ल फाꣳआङ् केसाक्पा इङ्जाःङ् पिरुसि॥
17 कङ्ग येसुरे कुयाःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा
यसैयाःल्ले अक्खेलꣳरिक् साप्तुबान् केरेबारो–
18 “इङ्गाꣳ सेगुङ्बा नु लुङ्माꣳ तुक्तुङ्बा आसेवारोबान् कप्मो वाꣳरो॥
खुनेꣳनु इङ्गाꣳ सःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥
कुसम्दाङ् आसेसेमाङ्डिन् नेस्सुङ्पिरुङ्
हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ्सुवाङ्हाꣳ खासेन्रेन्इङ्भन् चोगुसिꣳरो॥
19 खुनेꣳग मेघेःनेन् मेअःक्नेन् हेक्क्याङ् लाम्लाम्मो खुनेꣳ पाःप्पाआङ् खेम्मेदेत्नेन्लो॥
20 खासेन्निन् कुलिङ्धो मेङ्गेत्ते थारिक् खुनेꣳग वाःन्जोजोबा थिङ्नेःत्तिन्नाङ् मेसेक्खुन्,
हेक्क्याङ् सिदोꣳदोꣳबा सेमिन्नाङ् मेसेरुन्लो॥
21 खुनेꣳ कुमिङ्डो केरेक् थिम्मेन्दङ्सुवाङ्हाꣳरे निङ्साङ् मेजोगुꣳरो॥”

खेमाꣳ केबोःक्पा हिम्मिल्ले मेदक्तुन्
मर्कुस ३.२०-३०, लुका ११.१४-२३, १२.१०

22 खेङ्हाꣳरे फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबाल्ले चोगुल्ले मिक्फःम्बा नु पाःप्मा मेन्छुक्मनाबा मनाधिक् येसुरो
मेदारु, हेक्क्याङ् खुनेꣳ वेःन्दुआङ् खेन् पाःप्मा नु खानिःमा केसुक्पा पोःक्खेरो॥

23 केरेक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर मेबाःत्तु, “कङ्ग केदाःबार केबप्पा दाउद हाङ्डिल्ले
कुस्साः सेन्लप् केबिबा हाङ्डिन् मेःम्बि?”
24 कर फरिसिहाꣳरे खेन् मेघेप्सुल्ले अक्खे मेबाःत्तु, “फेन्साम्हाꣳरे खुनिꣳ हाङ् बालजिबुलरे
कुमुक्साम्लाम्रक्कन् मनाःल्ले फेन्साम्हाꣳ नाःत्तु लःत्तुसिबारो॥”
25 येसुरे खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्निःसुआङ् अक्खे मेत्तुसि, “आप्फेःक् लुम्मो केघेबा
केधक्पाआङ् केसेम्बा केरेक् हाङ्जुम्हाꣳ मेमेक्लो॥ हेक्क्याङ् आप्फेःक् लुम्मो केघेबा
केधक्पाआङ् केसेम्बा येक्यक् नु हिम्सयङ्हाꣳरे मेन्धःत्तुन्लो॥
26 माफेन्साम्मिल्ले आप्फेःक् फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुसिआङ् आबाङे कुहाङ्जुम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ
पोःक्ने फाꣳग्र आक्खेआङ् कुहाङ्जुम्मिल्ले थरुबे?
27 हेक्क्याङ् बालजिबुल माफेन्साम्मिल्ले कुमुक्साम्लाम् इङ्गाꣳ फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ्ने
फाꣳग्र खिनिꣳ मनाहाꣳरे आत्तिन् मुक्साम्लाम् फेन्साम्हाꣳ मेनाःत्तु मेलःत्तुसिबे? खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा
याःम्बक्किल्लेए खिनिꣳ पिर्बेःम्बो केध्येꣳइआङ् केवयिꣳ फाꣳआङ् ओसेःन्आम्धाक्लो॥
28 कर इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्लाम् फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ्लो, खेल्ले
चोगुल्ले निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् खिनिꣳ लुम्मो त्ये चुरेआङ् वाꣳ फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥”
29 “याम्मो खेप्सेम्मेꣳओ, केधुम्बा मनाःल्ले कुहिम्मो लाःप्माआङ् खेल्ले कुजिगःक्वाहाꣳ
नाप्मादेꣳमानुःल्ले तगि खेन् केधुम्बा मनाःन् इघेःङ्माए पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ्लक् कुहिम्मो
लाःप्माआङ् चिगःक्वाहाꣳ लःप्मादेꣳमा सुक्तेत्लो॥”
30 “आत्तिन् इङ्गाꣳनु थिक्हुप्पो होःप्खेन् आदक्लेङ्वाओ वाꣳ, हाःत्ले इङ्गाꣳनु मेसुप्सुन् खेल्ले
सेःसुरो॥”
31 “खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ खिनिꣳ मेत्निङ्, मेन्छाम् याप्मिरे चोःक्मनाबा केरेक् लायो नु
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाःप्मनाबा माङ्चेꣳया पाःन्निल्लेन् लेप्मि खोःमा सुक्तेत्,
कर सेसेमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाःप्मनाबा माङ्चेꣳया पाःन्निल्लेन् लेप्मि आप्फाल्लेआङ्
खोमेदेत्नेन्लो॥
32 आत्तिन् मनाःल्ले मेन्छाम्साःल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाःत्तुꣳ, खेल्ले लेप्मि खोःसुꣳ, कर
सेसेमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ केबाःप्पाल्ले कन् येम्मो हेक्क्याङ् केदाःबा येम्मोआङ् लेप्मि
मेघोःसुन्लो॥”

सिङ्बुङ्मान् सिङ्सेꣳलाम्बा कुसिङ्निःत्तेत्
लुका ६.४३-४५

33 नुःबा सिङ्बुङ्डो नुःबाए सिङ्सेꣳ थोःक्लो, ताप्फेःम्बा सिङ्बुङ्डो ताप्फेःम्बाए सिङ्सेꣳ
थोःक्लो॥ सिङ्बुङ्माङ्ग सिङ्सेꣳलाम्मे कुसिङ् निःत्तेत्लो॥
34 असेःक्पासे, कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पा केजोगिꣳ, हेक्केःल्ले आक्खेलꣳरिक् नुःबा पाःन् पाःप्मा
केसुक्तिबे? थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳबो केयाक्पा पाःन्हाꣳए मुराःल्ले पाःत्तुꣳरो॥
35 नुःबा मनाःल्ले कुनिङ्वाꣳबो केयाक्पा नुःबा पाःन्हाꣳलाम्मे पाःत्तुꣳरो, हेक्क्याङ् कुनिङ्वाꣳ
केजिःप्पा मनाःल्ले कुनिङ्वाꣳबो केयाक्पा ताप्फेःम्बा पाःन्हाꣳलाम्मे पाःत्तुꣳरो॥
36 इङ्गाꣳ मेत्निङ्, खासेन् येन्नो मनाहाꣳरे मेबाःत्तुबा केरेक् हनेबा पाःन् सुत्लाहाꣳरेन् चिदङ् पिमा
पोःङ्लो॥
37 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ केबाःत्तुम्बा पाःन् सुत्लाहाꣳरेए खिनिꣳ साम्योनिबा इग्र लायोबा
केबोःक्खिꣳरो॥

येसुःन् निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन् मेनाःक्तुꣳ
मर्कुस ८.११-१२, लुका ११.२९-३२

38 हेक्क्याङ् कुभा साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳ मेदङ्सिङ् हेक्क्याङ् येसुरो मेद्येआङ् मेमेत्तु,
“सिक्साम्बे, खेनेꣳ केजोगुबा निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन्धिक्आनिगे ओमेप्मा निङ्वाꣳ चोगुम्बेआङ्
वाꣳरो॥”

39 येसुरे॒ खेङ्हाॅ नोगप् पिरुसि, “कन्येम्मोबा कुॅइगेभेॅबा नु लायोबा मनाहाॅरे॒ निङ्वाॅ केमाबा
मिक्सेःन्हाॅ ओमेप्मा मेगोःत्तुॅ, कर खेङ्हाॅरेग माङ्निङ्वाॅपाःन् केबाःप्पा योनारे॒ कुमिक्सेःन्नाङ्धो
वेॅ मिक्सेःन् थेआङ् ओमेप्मा मेङ्घोःसुन्लो॥
40 थेआङ्भेल्ले॒ योनाःङ्ग यम्बा ङाःल्ले॒ लरुआङ् कुसाप्पोःक्पो सेन्दिक् लेन्दिक् सुम्येन् थारिक्
यागे॥* हेक्केलॅरिक्के इङ्गाॅ मेन्छाम्साःन्नाङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मा सिगाङ् सुम्सेन् नु सुम्येन्
थारिक् याःक्कारो॥
41 निनबे* येक्यक्स्मा मनाहाॅ कोयेम्बा मनाहाॅनु खासेन् येन्नो मेयेप्पाङ् कङ्हाॅ आप्तिक्
मेगुःत्तुसिॅरो॥ थेआङ्भेल्ले॒ योनारे॒ पाःत्तुबा पाःन्नो खेङ्हाॅरे॒ नसाःन् मेजोगुआङ् खुनिॅ लायोलाम्
मेहिन्देरो, कर कप्मोग योनाःन्नुःल्लेआङ् यम्बाधिक् वाॅसाङ् खिनिॅ लायोलाम् केन्हिन्दिन्लो॥
42 लाङ्गेत् पिसाङ्बा सिवा लाजेॅस्मा हाङ्मान्* खासेन् येन्नो येम्सिङ्डाङ् कन् येम्बा मनाहाॅरे॒
खुनिॅ तक्लेङ्वाओ पोःक्काङ् पाःन्धिक्तुसिॅरो॥ थेआङ्भेल्ले॒ खुनेॅ सोलोमन हाङ्डिल्लेन्
सिक्कुम्दिङ् खाहुन् खेम्से॒ साॅरिक् माःङ्घाबा लाजेॅलाम् त्येआङ् वयेरो॥ कप्मो सोलोमन
हाङ्डिन्नुःल्ले॒ यम्बान्वाॅसाङ् केन्घेप्सुम्मिन्लो॥”

फेन्साम्मिन् याम्मो नुःङ् ताः
लुका ११.२४-२६

43 “फेन्साम्मिन् मनाओलाम् लःन् पेःक्किल्ले॒ नाःम्सिङ्तेन् कोःत्छे॒ सेङ्सेङ्बा तेन् हेङ्घाःत्ति पेःक्लो,
कर खेल्ले॒ आत्तान्नाङ् मेघोःसुन्नाङ्
44 अक्खे मेत्छिङ्लो, ‘इङ्गाॅ लेरुङ्बा मनाःल्लोए नुःङ्डा पेःक्कारो॥’ हेक्क्याङ् खेन् खेप्मो नुःङ्
ताःल्ले॒ तगि यागेबा तेन्निन् कुघालेम्, मेदुगुबा नु नुःबा मेजोगुबा निःसुॅ॥
45 हेक्क्याङ् खेन् पेःक्काङ् आप्फेःक्नुःल्लेआङ् साॅरिक् कुॅइ केभेॅबा वेॅ नुसि
फेन्साम्हाॅ तारुसिआङ् खेङ्हाॅ सिगाङ् मेलाःत्ताङ् मेयुङ्सिङ्लो॥ खेन् मनाःल्ले॒ कुयाक्नाम्मिन्
तगिबानुःल्लेआङ्ताप्फेःम्बा पोःङ्लो॥ कन् येम्मोबा कुॅइ केभेॅबा मनाहाॅरे॒ खुनिॅ याक्नाम्मिन्नाङ्
बा हेक्तङ्बाए पोःङ्लो॥”

येसुरे॒ कुम्मा नु कुन्साॅसि
मर्कुस ३.३१-३५, लुका ८.१९-२१

46 येसुःन् मनाहाॅनु पारेर यागेल्ले॒ कुम्मा नु कुन्साॅसि खुनेॅनु ताॅजेङ्मा निङ्वाॅ मेजोगुआङ्
लाःक्कात् मेयेबेरो॥
47 मनाधिक् पेआङ् खुनेॅ मेत्तु, “आदाङ्बे, केम्मा नु केन्साॅसि खेनेॅनु ताॅजेङ्मा फाॅआङ्
लाःक्कात् केम्हाङ्ल मेयेप्लो॥”
48 येसुरे॒ खेन् नोगप् पिरु, “आम्मा नु आन्साॅसि हाःत्छिबे?”
49 कुहुॅसाम्बाहाॅ सोःक्तुसिर खेन् मनाःन् मेत्तु, “ओमेत्तेसेॅ, कप्मो आम्मा नु आन्साॅसि मेयुङ्लो॥
50 थेआङ्भेल्ले॒ आत्तिन्हाॅरे॒ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा आम्बारे॒ कुनिङ्वाॅ हेक्के मेजोगुॅ, खेङ्हाॅए आम्मा
नु आन्साॅसिरो॥”

13

याॅरिःम्बा केहेॅबाल्लेन् खेदाॅ
मर्कुस ४.१-९, लुका ८.४-८

1 बा खेन् येन्नो येसुःन् हिम्मोलाम् पेआङ् गालिल वरक्किल्ले॒ कुयाओ युङ्सिङ्लो॥
2 खेप्मो यरिक् मनाहाॅ मेजुप्से॒, हेक्केःल्ले॒ खुनेॅ खःङ्बेओ लाःसेआङ् युङ्सिङ्, कर मनाहाॅ
लाःक्कात् वरक्किल्ले॒ कुयाओ मेयेबे॥

---

* **12:40** □□□□ □.१७ * **12:41** □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□, हेक्क्याङ् खेप्मो केयुङ्बा मनाहाॅ कुइगेभेःबा नु इस्राइलिहाॅरे॒ खुनिॅ निङ्मि मेवयेरो॥ निङ्वाॅफुमाङ्डिल्ले॒ योनाःन् खेङ्हाॅ मेहिङ्ल फाॅआङ् इङ्भोःसे॒ पाङ्घुआङ् वयेरो॥ * **12:42** □ □□□□□□□□ □□.१-१३

3 हे़क्क्याङ् येसुरे़ अक्खेलःरिक् यरिक् पाःन्हाः खे़दाःओ मे़त्तुसि,
“लत्छा याःन्के़मःबाधिक् याःरिःम्बा ले़प्से़ पेरो॥
4 खे़ल्ले़ याःरिःम्बे़न् ले़प्तुल्ले़ कुभा याःरिःम्बे़न् लाम्मो मक्थ्ये़, हे़क्क्याङ् पुहाः मे़द्ये़आङ् मे़ज
मे़दे़ःसुरो॥
5-6 हे़क्क्याङ् कुभा याःरिःम्बे़न् लुङ्घे़रे़क्को चुक्ते़रो॥ खे़ङ्हाः लिङ्माग लिङे़, कर यरिक् खाम्
मे़ने़स्से़न्नाङ् कुस्साःप्पिन् खाम् सिगाङ्धारिक् मे़लाःसे़न्बाल्ले़ चोगुल्ले़ कुदाःन्दिक्मा नाम् से़ःरे़ल्ले़
नाम्मिल्ले़ से़ःक्तुआङ् के़रे़क् हेरे़बेरो॥
7 कुभा याःरिःम्बाङ्ग तिङ्ग्रे़ःक्पाल्ले़ कुसेः के़ने़बा ते़न्नो चुक्ते़आङ् सोसोरिक् लिङे़ल्ले़
तिङ्ग्रे़ःक्पाल्ले़ खे़न् सुःप्तु से़रुरो॥
8 कुभा याःरिःम्बे़ङ्ग नुःबा खाम्मो चुक्ते़रो॥ खे़ङ्हाःओ किप्थिक् ले़ङ् (१००), तुक्पोःङ्ले़ङ् (६०)
नु सुम्बोःङ् ले़ङ् (३०) थारिक् कुजाः पत्छे़रो॥
9 खे़म्मा ने़क्खोः के़गप्पाहाःरे़ कन् पाःन्निन् नुःरिक् खे़प्से़म्मे़ःआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ःओ!”

येसुरे़ खे़दाःओ हुःमा कुनिङ्वाःसोःक्
मर्कुस ४.१०-१२, लुका ८.९-१०

10 हे़क्क्याङ् कुहुःसाम्बाहाः मे़द्ये़आङ् येसुःन् सेःन्मे़दोसु, “आदाङ्बे, थेआङ् कन्हाःनु
खे़दाःओरक् के़बाःप्पाबे?”
11 येसुरे़ खे़ङ्हाः नोगप् पिरुसि, “थेआङ्भे़ल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिल्ले़न् सिगाङ्बा पाःन्हाः
खिनिःरक् कुसिङ्निःप्मा के़घोःसुम्माङ् के़वयिःरो, कर खे़ङ्हाःरे़ग मे़ङ्घोए मे़वाःरो॥
12 यरिक् के़गप्पाल्ले़ आल्लसाङ् यरिक् खोःसुः, हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़न् यरिक् पोःङ्लो॥ कर हाःत्ले़
मे़गत्तुन्, खे़ल्ले़ कत्तुबान्नाङ् मे़नाप्तुरो॥
13 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाः खे़ङ्हाःनु खे़दाःओ पाःत्तारो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाःरे़ ओमे़मे़त्तुसाङ्
मे़न्निःसुन्लो, मे़घे़प्सुसाङ् कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥
14 माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पा यसैयाःल्ले़ अक्खेलःरिक् पाःत्तुबान् कन् मनाहाःओ के़रे़बारो–
‘खिनिः के़घे़प्सुम्साङ् कुसिङ् के़न्निःत्तुम्मिन्,
ओगे़मे़त्तुम्साङ् के़न्निःसुम्मिन्लो॥
15 थेआङ्भे़ल्ले़ कन् मनाहाःरे़ खुनिः खासिङ्डिन्के़धुङ्बा पोःक्खे़आङ् वाः॥
खे़ङ्हाःरे़ खुनिः ने़क्खोःबान् थाक्ते़आङ् वाः, हे़क्क्याङ् खुनिः मिक्किन् इम्मे़मे़त्तुआङ् वाः॥ मे़ःन्ने़
फाःग्र खे़ङ्हाःरे़ खुनिः ने़क्खोःबाल्ले़ मे़घे़प्सुबा नु मिक्किल्ले़ मे़निःसुबामे़न्, हे़क्क्याङ् खुनिः
सिक्लुङ्माओ कुसिङ् मे़निःत्तुआङ् इङ्गाः ले़प्माङ् मे़नुःक्खे़बामे़न्, हे़क्क्याङ् इङ्गाः खे़ङ्हाः
वेःन्दुङ्सिङ्मे़न्फाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ पाःत्तुरो॥’*
16 कर खिनिःग मुःइसाबानिङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिः मिक्किल्ले़ निःसुः, हे़क्क्याङ् ने़क्खोःबाल्ले़
खे़प्सुःरो॥
17 इङ्गाः से़क्खाए मे़न्निङ्, यरिक् माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पाहाः नु साम्योनिबा मनाहाःरे़ खिनिः
के़निःसुम्बा के़घे़प्सुम्बा पाःन्हाः निःमा नु खे़म्मा साःरिक् निङ्वाः मे़जोगुआङ् वये़, कर निःमा नु खे़म्मा
मे़ङ्घोःसुन्लो॥”

येसुरे़ याःरिःम्बा के़ले़प्पाल्ले़न् खे़दाःइन् पोधक्तुसिः
मर्कुस ४.१३-२०, लुका ८.११-१५

18 “आल्ल याःरिःम्बा के़ले़प्पाल्ले़न् खे़दाःइल्ले़ कुबेःन् खे़प्से़म्मे़ःओ
19 आत्तिल्ले़ निङ्वाःफुहाङ्जुम्बा पाःन्निन् खे़प्सुआङ् कुसिङ्मे़निःत्तुन्, खे़न् मनाःङ्ग लाम्मो
के़जुक्पा याःरिःम्बा कुइसिःक् चोःक्॥ माफे़न्साम्मिन् ताआङ् खे़ल्ले़ कुनिङ्वाःओ के़याक्पा
पाःन्जाक्किन् लःत्तु तेःरुरो॥

---

* **13:15** □□□□□ □.९-१०

20 लुङ्घेरे़क्को के़जुक्पा याꣳरिःम्बे़ङ्ग पाःन्जाक्किन् के़सःप्पार के़दाःक्पा मना कुइसिःक् चोःक्,
21 कर ताङ्बा कुस्साःप्के़बप्पा कुबुङ्मान् हे़क्के खे़ल्ले़ सप्फारक् थरुरो॥ हे़क्क्याङ् पाःन्जाक्किन्
नसाःन् चोगुबाल्ले़ के़साक्पा पाःन् नु तुक्खेःन् तानुमे़ःन्ने हाराए नसाःन्निन् ले़रुदेःसुꣳरो॥
22 तिङ्ग्रेःक्पाल्ले़ कुसेꣳ के़ने़बादे़न्नो के़जुक्पा याꣳरिःम्बे़ङ्ग पाःन्जाक् के़घे़म्बा मना कुइसिःक्
चोःक्, कर खे़ल्ले़ कन्हिङ्मन्नोबा थेःन् चामा थुङ्मा नु याङ्साकुन्धेसाबा आक्खेआङ् पोःङ्मा
के़लꣳबा निङ्वाꣳइल्ले़ पाःन्जाक्किन् सुःप्तुदेःसुꣳ, हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ कुजाꣳ मे़भत्छुन्लो॥
23 हे़क्क्याङ् नुःबा खाम्मो के़जुक्पा याꣳरिःम्बे़ङ्ग पाःन्जाक्किन् के़घे़म्बाआङ् कुसिङ्के़निःप्पा मना
कुइसिःक् चोःक्लो, हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ किप्थिक्, तुक्पोःङ्नु सुम्बोःङ् ले़ङ् थारिक् कुजाꣳ फत्छुरो॥”

मासि नु माले़ःन्दोरे़न् खे़दाꣳ

24 येसुरे़ वेꣳस्मा खे़दाꣳइन् खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग अक्तङ्बा चोःक्लो–
लत्छा मनाधिक्ले़ प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो नुःबा याꣳरिःम्बान् ले़प्तु,
25 कर से़न्दिक् के़रे़क् मे़इप्से़आङ् मे़ने़स्से़ल्ले़ कुनिङ्मिःन् त्ये़आङ् खे़न् मासि ले़प्मनाबाओ माले़ःन्दो
याꣳरिःम्बान् ले़प्तुधआङ् पेरो॥
26 हे़क्क्याङ् मासिःन् कुजाꣳ थोःक्मा हेःक्ते़ल्ले़ माले़ःन्दोहाꣳआङ् निःधाबे़रो॥
27 हे़क्क्याङ् सेवारोबाहाꣳ लाजेꣳ दाङ्बाल्लो मे़द्ये़आङ् सेःन्मे़दोसु, ‘आदाङ्बे, खे़ने़ꣳग प्याङ्सिगे़न्
इक्ताप्पो मासि याꣳरिःम्बारक् के़ले़प्तुआङ् ने़स्से़ मे़ःम्बि, कर आक्खेआङ् माले़ःन्दोःन्नाङ् लिङे़बे?’
28 खुने़ꣳ नोगप् पिरुसि, ‘खे़ङ्ग निङ्मिःल्ले़ हे़क्के चोगुबारो॥’
सेवारोबाहाꣳरे़ खुने़ꣳ याम्मो सेःन्मे़दोसु, ‘खे़न् माले़ःन्दोहाꣳ आःक्खुम्दे़ःसुम्बे़ लꣳरिक् निङ्वाꣳ
के़इःत्तुबि?’
29 लाजेꣳ दाङ्बाल्ले़ मे़त्तुसि, ‘हे़क्के मे़जोगे़म्मिन्ने़ꣳओ, माले़ःन्दोःन् के़आःक्खुम्मिल्ले़ मासिःन्नाङ्
के़आःक्खुम् के़से़रुम्लो॥
30 चासुम्मा ये़म् थारिक् ने़प्माङ् सोसोरिक् पोसिर॥ हे़क्क्याङ् खे़न् ये़म्मो चागे़सुम्बाहाꣳ के़रे़क्नु
तगि माले़ःन्दोहाꣳ आःक्खे़म्मे़ꣳआङ् इभुत्ते़म्मे़ꣳ हे़क्क्याङ् मिओ लाप्फुःसे़म्मे़ꣳ हे़क्क्याङ् मासिःन्
सुप्से़म्मे़ꣳआङ् चायाङ्माओ याःक्ते़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुङ्सिङ्लो॥’ ”

यःङ्गेꣳ याꣳरिःम्बारे़न् खे़दाꣳ

मर्कुस ४.३०-३४, लुका १३.१८-२१

31 हे़क्क्याङ् येसुरे़ याम्मो वेꣳ खे़दाꣳधिक् मे़त्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग यःङ्गेꣳ
याꣳरिःम्बान् कुइसिःक् चोःक्लो॥ मनाधिक्ले़ खे़न् यःङ्गेꣳ याꣳरिःम्बान् तेꣳरुआङ् इक्ताप्पो ले़प्तु॥
32 के़रे़क् याꣳरिःम्बाओ के़रे़क्नुःल्ले़ चुक्सा चोःक्साङ् खे़न् पोःआङ् प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पोबा वेꣳ
नुधि-साक्चिꣳनुःल्ले़ यम्बा कुबुङ् पोःङ्लो॥ हे़क्क्याङ् पुसाहाꣳ मे़दाआङ् कुबोराःक्को हाप् मे़जोगुरो॥”

खरे़ःङ् के़भङ्बा सिदाꣳइल्ले़न् खे़दाꣳ

लुका १३.२०-२१

33 येसुरे़ आल्लसाङ् वेꣳस्मा खे़दाꣳइन् खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग फेꣳरुम्मो
याक्मनाबा खरे़ःङ् के़भङ्बा सिदाꣳइन् हे़क्तङ्बा चोःक्लो॥ थिक् मे़न्छुमाꣳइल्ले़ खप्प्याओ यरिक्
फेꣳरुम्मो मिसाक् सिदाꣳइन् याक्तु, हे़क्क्याङ् सꣳरु युक्खुआङ् मे़न्युप्पे थारिक् सुःप्तु युक्खुरो॥”
34 कन् के़रे़क् पाःन्हाꣳ येसुरे़ मनाहाꣳ खे़दाꣳओ मे़त्तुसिरो, से़क्खाःल्ले़ खुने़ꣳ पारे़ल्ले़ खे़दाꣳओरक्
पारे़॥
35 हे़क्केःल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुबाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाल्ले़ अक्खेलꣳरिक्
पाःत्तुबान् के़रे़बारो–
“इङ्गाꣳ खे़दाꣳओरक् पाःत्तारो,
हे़क्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़न् नावागे़न् चइःत् ने़स्से़आङ्धोबा सिबिꣳ पाःन्हाꣳ पाःत्तुङ्लो॥”*

---

* **13:35** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.२

मासि नु माले꞉न्दो खे̱दा꞉इल्ले̱ कुबे

36 हे̱क्क्याङ् खे̱न् मनाहा꞉ ले̱रुधसिआङ् ये̱सु꞉न् हिम्मो पे॥ कुहु꞉साम्बाहा꞉ खुने̱꞉ओ मे̱द्ये̱आङ् “प्याङ्सिओबा माले꞉न्दोरे̱न् खे̱दा꞉इल्ले̱ कुबे꞉न् पोआधक्ते̱꞉” फा꞉आङ् मे̱मे̱त्तु॥

37 ये̱सुरे̱ नोगप् पिरुसि, “प्याङ्सिगे̱न् इक्ताप्पो नु꞉बा या꞉रि꞉म्बा के̱ले̱प्पाङ्ग इङ्गा꞉ मे̱न्छाम्सा꞉आरो॥

38 प्याङ्सिगे̱न् इ꞉क्ताप्पिङ्ग इक्सादिङ् खाम्बे꞉क्मान्लो, हे̱क्क्याङ् खे̱न् नु꞉बा या꞉रि꞉म्बाहा꞉ग निङ्वा꞉फु हाङ्जुम्बा मनासिरो॥ माले꞉न्दोहा꞉ग माफे̱न्साम्मिल्ले̱ कुमनासिरो,

39 हे̱क्क्याङ् माले꞉न्दो या꞉रि꞉म्बा के̱ले̱प्पा निङ्मि꞉ङ्ग माफे̱न्साम्मिन्लो॥ चासुम्मा ये̱म्मिङ्ग कन् इक्सादिङ् खाम्बे꞉क्माल्ले̱ कुनुप्मान्लो, हे̱क्क्याङ् चागे̱सुम्बाहा꞉ग माङ्लाइङ्बासिरो॥”

40 “हे̱क्क्याङ् खे̱न् माले꞉न्दोहा꞉ मे̱सुप्सुआङ् मिओ लाप्मे̱भुसुबा कुइसि꞉क्के इक्सादिङ् खाम्बे꞉क्माल्ले̱ कुनुप्मान् पो꞉ङ्लो॥

41 इङ्गा꞉ मे̱न्छाम्सा꞉ल्ले̱ आमाङ्लाइङ्बाहा꞉ पाङ्घुङ्सिङ् हे̱क्क्याङ् के̱रे̱क् लायो चो꞉क्मा के̱बाङ्बाहा꞉ नु फे̱न् या꞉म्बक् के̱जो꞉क्पाहा꞉ आहाङ्जुम्मोलाम् मे̱सुप्सुसि꞉आङ्

42 यम्बा मिहाप्पो लाप्मे̱भुसुसि꞉रो॥ खे̱प्मो आत्तात्तान्ने तुक्खे꞉ल्ले̱ हा꞉प्मान् नु हाबो꞉ ये̱꞉ङ्मान् पो꞉ङ्लो॥

43 हे̱क्क्याङ् साम्योनिबाहा꞉ खुनि꞉ निङ्वा꞉फुपा꞉ल्ले̱ कुहाङ्जुम्मो नाम् कुइसि꞉क् मे̱ले̱क्लो॥ नु꞉रिक्काङ् खे̱प्से̱म्मे̱꞉आङ् कुसिङ्नि꞉त्ते̱म्मे̱꞉ओ॥”

याङ्भुरे̱न् खे̱दा꞉

44 याम्मो “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग प्याङ्सिगे̱न् इक्ताप्पो चिङ्मनाबा यरिक् याङ्भु꞉न् कुइसि꞉क् चो꞉क्लो॥ मनाधिक्ले̱ खे̱न् याङ्भु꞉न् खो꞉सुआङ् याम्मो चिक्खुरो, हे̱क्क्याङ् खे̱न् स꞉त्ल पे꞉क्काङ् खुने̱꞉ कत्तुबा के̱रे̱क् चिग꞉क्वाहा꞉ सङ्घुआङ् खे̱न् प्याङ्सिगे̱न् इक्ताप्पिन् इङुरो॥”

इमे̱ल्लुङ्बा ते̱क्से꞉क्किल्ले̱न्खे̱दा꞉

45 “याम्मो साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग अक्तङ्बा चो꞉क्–लत्छा नु꞉ब्नु꞉बा ते̱क्से꞉क् के̱गो꞉प्पा ले̱ङ्हङ्बाल्ले̱

46 सा꞉रिक् इमे̱ल्लुङ्बा ते̱क्से꞉क्किन् खो꞉सु, हे̱क्क्याङ् पेआङ् खे̱ल्ले̱ कत्तुबा के̱रे̱क् कुजिग꞉क्वाहा꞉ सङ्घुआङ् खे̱न् ते̱क्से꞉क्किन् इङुरो॥”

यो꞉ङ्डिल्ले̱न् खे̱दा꞉

47 “याम्मो, साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् यम्बा यो꞉ङ् कुइसि꞉क् चो꞉क्लो॥ खे̱न् यो꞉ङ्डिन् वरक्को मे̱ले̱प्तुल्ले̱ खे̱प्मो के̱रे̱क् परिक्ले̱न् ङाहा꞉ मे̱धा꞉रो॥

48 हे̱क्क्याङ् खे̱न् यो꞉ङ्डो कुले̱म् ङाहा꞉ मे̱धाआङ् यो꞉ङ् के̱ले̱प्पाहा꞉रे̱ ला꞉क्कात् मे̱उ꞉क्खु मे̱ल꞉त्तु, हे̱क्क्याङ् मे̱युङ्सिङ्ङाङ् नु꞉बा ङाहा꞉ ङा याङ्माओ मे̱याक्तुसि, कर ताप्फे̱꞉म्बा ङाहा꞉ याम्मो च्वा꞉त्तो लाप्मे̱भुसुसिरो॥

49 इक्सादिङ् खाम्बे꞉क्माल्ले̱ कुनुप्मोआङ् बा हे̱क्केए पो꞉ङ्लो॥ माङ्लाइङ्बाहा꞉ मे̱दाआङ् साम्योनिबाहा꞉ओलाम् फोत्याबा मनाहा꞉ वे꞉ मे̱से̱न्दुसि꞉आङ्

50 खे̱ङ्हा꞉ यम्बा मिहाप्पो लाप्मे̱भुसुसि꞉रो॥ खे̱प्मो आत्तात्तान्ने तुक्खे꞉ल्ले̱ हा꞉प्मान् नु हाबो꞉ ये̱꞉ङ्मान् पो꞉ङ्लो॥”

51 ये̱सुरे̱ खे̱ङ्हा꞉ से꞉न्दोसुसि, “कन् पा꞉न्हा꞉ कुसिङ्के̱नि꞉त्तुम्बि?”

खे̱ङ्हा꞉रे̱ नोगप् मे̱बिरु, “आनिगे̱ कुसिङ् नि꞉तुम्बे̱रो!”

52 खुने̱꞉ मे̱त्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो हु꞉साम्बा के̱बो꞉ङ्बा के̱रे̱क् साम्योथिम्साम्बाहा꞉ग हिम्दाङ्बा कुइसि꞉क् मे̱जो꞉क्लो॥ खे̱ङ्हा꞉रे̱ खुनि꞉ सन्दो꞉क्लाम् कुसङ् नु के̱ये꞉प्पा के̱ये̱क्पा इमे̱ल्लुङ्बा चिग꞉क्वाहा꞉ मे̱ल꞉त्तुसि꞉रो॥”

नासरतओ येसुःन् मेनाꣳरु

मर्कुस ६.१-६, लुका ४.१६-३०

53 येसुरे कन् खेदाꣳहाꣳ पाःत्तु सुरुआङ् खेप्मोलाम् पेआङ्

54 आबाङे कुबाङ्भेꣳओ त्येरो॥ खेप्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो मनाहाꣳ हुꣳमा हेःक्तुसिल्ले मनाहाꣳरे कुनिसाम्मिन् मेघेप्सुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर अक्खे मेबाःत्तु, “कन् मनाःल्ले अक्तङ्बा सिक्कुम् निङ्वाꣳ नु निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोःक्मा मुक्साम् आत्तोलाम् खोःसुबे?

55 मेःम्बे, कङ्ग सिङ् केगाम्बाल्ले कुस्साःन्मेःम्बि? कल्ले कुम्मारे कुमिङ् मरियम हेक्क्याङ् कुन्साꣳसिग याकुब, युसुफ, सिमोन नु यहुदासि मेःन्छिबि?

56 खेल्ले कुन्साꣳ मेन्छुमाहाꣳ आनिꣳनुएसे मेवाꣳबा॥ हेक्केःल्ले कन् मनाःल्ले आत्तोलाम् कन् पाःन्हाꣳ खोःसुबे?”

57 हेक्के मेबाःत्तुर खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ नामेन्छाꣳरुन्लो॥

कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पेङ्ग केरेक् तेन्नो मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरु, कर आप्फेःक् कुहिम्मो नु कुबाङ्भेꣳओरक् इङ्धाःङ् मेम्बिरुन्लो॥”

58 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नसाःन् होःप्तेबाल्ले चोगुल्ले खेप्मो यरिक् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् मेजोगुन्लो॥

14

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन्सिःꣳ

मर्कुस ६.१४-२९, लुका ९.७-९

1 खेन् येम्मो गालिल थुम्मोबा सुहाङ्गेम्बा हेरोद एन्तिपासरे येसुरे चोगुबा याःम्बक्किल्ले कुयाःम्बेओ खेप्सु,

2 हेक्क्याङ् कुसेवारोबाहाꣳ अक्खे मेत्तुसि, “कङ्ग सेक्खासाङ् सेप्पाङ्घुङ्सिङ्बा बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन्नेरो, खुनेꣳ याम्मो हिङेबाल्ले चोगुल्ले मुक्साम्लाम्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोगुर वाꣳरो॥”

3-4 आल्ल उन्छोःन्छा हेरोदरे आबाङे कुन्साꣳ फिलिपरे कुमेःत् हेरोदियासेन्मेःत्कत्तुआङ् वये॥ हेक्केःल्ले युहुन्नारे खुनेꣳ एत्लेङ् “खेन् आबाङे केन्साꣳरे कुमेःत्तिन् खेनेꣳ मेःत् कप्मा मेनुꣳनेन्” मेत्तुआङ् वयेरो॥ खेल्ले चोगुल्ले हेरोदरे युहुन्नाःन् पुङ्लाहिम्मो साक्तुआङ्वये॥

5 हेरोदरे युहुन्नाःन् सेप्मा निङ्वाꣳ चोगु कर मनाहाꣳनु किःसेआङ् वये थेआङ्भेल्ले मनाहाꣳरेग युहुन्नाःन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा फाꣳआङ् नसाःन् मेजोगुआङ् वयेरो॥

6 कर हेरोदरे कुसावाःन्छिङ्मा ससःत्सराङ्ङो हेरोदियासरे कुस्साः मेन्छुमाꣳइन् हेरोदेन नु तरेबाहाꣳरे खुनिꣳ तगि नुःरिक् लाःक्खेआङ् हेरोदरे साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ त्येबाल्ले चोगुल्ले

7 खेनेꣳ थे केनाःक्तुसाङ् पिनेरो लꣳरिक् माङ्हेक्सिङ्लो॥

8 कुम्मारे हुःस्सुआङ् खेन् चुक्मेल्ले अक्खे पाःत्तु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुधेगेःक्पेन्चेत्थ्याओ पिराङ्ङेꣳओ॥”

9 खेन् पाःन्निन् खेप्सुआङ् हेरोदेन कुनिङ्वाꣳ तुगे, कर खेप्मो केवाꣳबा तरेबाहाꣳरे खुनिꣳ तगि खुनेꣳ चोगुबा माङ्हेक्किन्केप्मा पोःक्खे केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुआङ् चुक्मेल्ले नाःक्तुबान् केत्तेम्पिरेम्मेꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

10 खेल्ले चोगुल्ले पुङ्लाहिम्मो केयाक्पा युहुन्नारे कुधेगेःक्पेन्खक्पाङ्घुसिआङ्

11 कुधेगेःक्पेन्मेदारुआङ् खेन् चुक्मेन् चेत्थ्याओ मेबिरु, हेक्क्याङ् खेल्ले खेन् कुम्मारो तेꣳरु॥

12 खेन् एगाङ् युहुन्नारे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेद्येआङ् कुधक्किन् मेदेꣳरुआङ् मेलुप्तु॥ हेक्क्याङ् मेबेआङ् कन् पाःन्निन् येसुःन् मेमेत्तु॥

येसुरे हेन्छिङ् ङासि (५०००) मनाहाꣳ चाजाःत्तुसिꣳ

मर्कुस ६.३०-४४, लुका ९.१०-१७, युहुन्ना ६.१-१४

13 येसुरे युहुन्नारे कुयाःम्बेओ खेप्सुआङ् खःङ्बेओलाम् खुनेंरक् एःक्सादेन्नो पे॥ कर यरिक् मनाहाँरे येसुःन् पेबा पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् खुनिँ पाङ्जुम्लाम् खुनेंँ पेबा लेप्माङ् लाङ्मेघेगेर कुएगाङ् मेधासिङ्लो॥

14 येसुःन् खःङ्बेओलाम् लःन्देल्ले यरिक् मनाहाँ निःसुसिआङ् लुङ्माँ तुक्तुसि, हेक्क्याङ् खेप्मो केवाँबा खेन् केदुक्पा केयँबाहाँ वेःन्दुसिरो॥

15 हेक्क्याङ् युःन्छिक् पोःक्खेर पत्छेल्ले कुहुँसाम्बाहाँ खुनेंओ मेद्येआङ् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, कङ्हाँ पाङ्घेदेःसेसेंओ, थेआङ्भेल्ले कन् एःक्सादेन्नो थेआङ् इङ्मा चामा खोमेदेत्नेन्लो, याम्मो नाम्ध्येबेरो॥ हाराँ खिरिबा पाङ्भेंहाँओ मेबेःक्काङ् चामा थुङ्मा मेइङु मेजररो॥”

16 कर येसुरे खेङ्हाँ मेत्तुसि, “कन्हाँ पाङ्मासि मेःन्लो॥ खिनिँए कङ्हाँ कुजा पिरेम्सिम्मेंँओ॥”

17 खेङ्हाँरे नोगप् मेबिरु, “आनिगेग डासि खरेःङ्हाँ नु नेत्छि डाहाँरक् कत्तुम्बेङ्ग!”

18 येसुरे खेङ्हाँ मेत्तुसि, “खेन् खरेःङ्डिन् नु नेत्छि डाहाँ कत्ना इङ्गाँओ फेत्तेम्मेंँ॥”

19 हेक्क्याङ् येसुरे मनाहाँ याःन् सम्दाङ् युङ्मा पाङ्घुसिआङ् डासि खरेःङ्डिन् नु नेत्छि डाहाँ पक्खुआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् थो ओमयेर निङ्वाँफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुआङ् खरेःङ्हाँ खेःक्खु॥ हेक्क्याङ् कुहुँसाम्बाहाँ पिरुसिआङ् कुहुँसाम्बाहाँरे खेन् मनाहाँ मेहाःत्तुसिरो॥

20 खेन् मनाहाँरे खाघा मेजआङ् कुहुँसाम्बाहाँरे कुजि केनम्बाहाँ मेसुप्सुल्ले थिक्-नेत् (१२) नइमा योरेरो॥

21 खेन् केजाबाहाँओग मेन्छुमाहाँ नु हिन्जाँबित्छाहाँ मेन्निःत्छिङ्डे येम्बित्छाँहाँरक् हेन्छिङ् डासि (५०००) यारिक् मेवयेरो॥

येसुःन् च्वाःत् सम्दाङ् लाङ्घेःक्
मर्कुस ६.४५-५२, युहुन्ना ६.१५-२१

22 खेन् एगाङ् येसुरे मनाहाँ पाङ्घुसिर पत्छेल्ले कुहुँसाम्बाहाँ खःङ्बेओ लाःस्सेम्मेंँ हेक्क्याङ् इङ्गाँनुःल्ले तगि नाहाङ्दाङ् पेगेम्मेंँ मेत्तुसि॥

23 हेक्क्याङ् खुनेंँ केरेक् मनाहाँ पाङ्घुदेःसुसिआङ्तुवा चोःक्से थो कोःक्माओ पेरो॥ खादामेल्ले खेप्मो खुनेंँरक् वयेरो॥

24 खेन् येम्मो कुहुँसाम्बाहाँ खःङ्बेलाम् वरक्किल्ले कुयाओनु माःङ्घा मेगेरेआङ् मेवयेल्ले खुनिँ तक्लेप्माङ्नु सुरित् केजङ्डिन् हुःरेआङ् वाभेल्लेङ्डिल्ले खःङ्बेन् साँरिक् वाःन्दुरो॥

25 इङ्वा काःमानुःल्ले तगि येसुःन् च्वाःत् सम्दाङ् लाङ्घेगेर हुँसाम्बाहाँ मेवयेबा खःङ्बेओ पेरो॥

26 खेङ्हाँरे खुनेंँ च्वाःत् सम्दाङ् लाङ्घेगेर पत्छेबा मेनिःसुआङ्“कङ्ग सिसाम्लो!” लँरिक्साँरिक् मेगिसेआङ्मेभिःक्तेरो॥

27 कर येसुरे खेङ्हाँ खिमो मेत्तुसि, “मेगिसेम्मिन्नेंँ! इङ्गाँ येसुआ॥ हाङ्हाङ् लँरेम्मेंँओ!”

28 हेक्केःल्ले पत्रुसरे मेत्तु, “दाङ्बे, सेक्खा खेनेंँएने फाँग्र इङ्गाँआङ् च्वाःत् सम्दाङ् लाङ्घेगेर फेरेंँ मेत्ताङ्डेंँओ॥”

29 येसुरे मेत्तु, “फेरेंँ”॥ हेक्केःल्ले पत्रुसेन्नाङ् च्वाःत्तो लाङ्घेगेर येसुःन् वयेबा लेप्माङ् थासिङ्॥

30 कर पेर पत्छेल्ले खेल्ले यम्बा सुरित् केजङ् नु वाभेल्लेङ्डिन् निःसुआङ् किःसे॥ हेक्क्याङ् खेन् च्वाःत्तो हुम्मा हेःक्तेल्ले “आदाङ्बे, ताङ्सेःप्ताङ्डेंँओ” लँरिक् अःक्ते॥

31 खिमो येसुरे कुहुक्को तेम्सुर मेत्तु, “नसाःन् केसुःम्बाए, थेआङ् चप्चि केजोगुबाबे?”

32 हेक्क्याङ् खुन्छिँ खःङ्बेओ लाःसेत्छिआङ् सुरित् केजङ्डिन् हुःमा चक् लँरेरो॥

33 कुहुँसाम्बाहाँरे खुनेंँ सेवा मेजोगु, “दाङ्बे, खेनेंँग सेक्खाए निङ्वाँफुसाःनेरो!”

येसुरे यरिक् केदुक्पा मनाहाँ गनेसरेतओ वेःन्दुसिँ
मर्कुस ६.५३-५६

34 खेङ्हाँ नाधाःम्बिबा गनेसरेत तेन्नो मेगेरेआङ्

35 खे़प्मोबा मनाहाꣳरे़ येसुःन् कुसिङ् मे़निःत्तुआङ् खुने़ꣳ त्ये़बा इङ्घङ्डिन् खे़न् खिरिबा ते़न्नो से़ःरे़॥
हे़क्क्याङ् मनाहाꣳरे़ यरिक् के़दुक्पा के़यꣳबाहाꣳ येसुरो मे़दारुसि॥
36 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ के़दे़ःत्तिल्ले़ कुसुक्पे़न्लक्साङ्सुःमा आबिरे़ꣳओ फाꣳआङ् खुने़ꣳ पेलि मे़भाक्तु,
हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ के़सुबाहाꣳ के़रे़क् मे़वे़ःत्ते़रो॥

15

साम्योथिम् इःप्मा नाःप्माल्ले़ कुयाःम्बेओ निसाम्

मर्कुस ७.१-१३

1 हे़क्क्याङ् कुभा फरिसिहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ यरुसले़म ये़क्यक्लाम् मे़द्ये़आङ् येसुःन्
से़ःन्मे़दोसु,
2 “थेआङ् के़हुꣳसाम्बाहाꣳरे़ आनिꣳ पाधे़बाहाꣳरे़ मे़जोगु मे़युरुबा थिम्मिन् मे़न्इःत्तुन्मे़न्नाःत्तुन्बाबे?
खे़ङ्हाꣳरे़ चामानुःल्ले़ तगि चोःक्थिम् कुइसिःक् हुक् वामे़न्हप्तुन्लो॥”
3 ये़सुरे़ नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳआङ् पाधे़बाहाꣳरे़ मे़जोगु मे़युरुबा थिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा फाꣳआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुइङ्जाःङ्डिन् थेआङ् के़भेःन्दुम्बाबे?
4 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ पाःत्तुꣳ, ‘के़म्बा के़म्मासि मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरे़से़ꣳ’ हे़क्क्याङ्
‘आत्तिल्ले़ कुम्बा कुम्मासि साङ्ग्रा मे़त्तुसिꣳ, खे़ङ्ग से़प्माए पोःङ्लो॥’*
5 कर आत्तिल्ले़ कुम्बा कुम्मासि इङ्गाꣳलाम् खिन्छिꣳ खोःमा के़बोःङ्बा कुभाꣳइन्,
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् पिरुङ्सुरुङ्ङाङ् वाꣳ लꣳरिक् पाःत्तुꣳ,
6 खे़ल्ले़ आबाङे कुम्बा कुम्मासि कुभाꣳ पिमासिआङ्मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमासि मे़बोःङ्ने़न्लꣳरिक्
खिनिꣳ के़बाःत्तुम्माङ्आप्फेःक् खिनिꣳ चोःक्थिम्मिल्ले़ निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् थेना-धेबा
के़जोगुम्माङ् के़वयिꣳरो॥
7 खिनिꣳ निङ्वाꣳ के़जिःप्पासे, खिनिꣳ याःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुबाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन्
के़बाःप्पा यसैयाःल्ले़ साप्तुबाङ्ग से़क्खाए लाꣳरुरो,
8 ‘कन् मनाहाꣳरेग खुनिꣳ मुराःल्ले़रक् मिङ्सो इङ्धाःङ् मे़बिआरो,
कर खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्इङ्गाꣳ ले़प्माङ् होःप्लो,
9 कङ्हाꣳरे़ हने़ए सेवा मे़जोःक्का,
कर मे़हुꣳरुसिबा निसाम्मिङ्ग मे़न्छाम् याप्मिरे़ आप्फेःक् मे़जोगुबा थिम्रक्लो॥’ ”

मे़न्छाम् याप्मिःन् आसुत्थो के़जोःक्पा पाःन्हाꣳ

मर्कुस ७.१४-२३

10 ये़सुरे़ मनाहाꣳ उःत्तुसिआङ् मे़त्तुसि, “आबाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ꣳआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ꣳओ॥
11 मनाःल्ले़ कुमुराओलाम् के़लाःप्पा चाःल्ले़ खुने़ꣳ आसुत्थो मे़जोगुन्, कर कुमुराओलाम् के़लःम्बा
पाःन्निल्ले़ खुने़ꣳ आसुत्थो चोगुरो॥”
12 हे़क्क्याङ् हुꣳसाम्बाहाꣳ खुने़ꣳओ मे़द्ये़आङ् मे़मे़त्तु, “खे़ने़ꣳ के़बाःत्तुबा पाःन्निल्ले़ फरिसिहाꣳ
लक्तुसिबा निङ्वाꣳ के़घोःसुबि?”
13 ये़सुरे़ नोगप् पिरुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् आम्बारे़ मे़लेःत्तुन्बा के़रे़क् सिङ्बुङ्हाꣳ खुनिꣳ
साःप्पोनुए मे़आःक्खुꣳरो,
14 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ पाःन्निन् मे़घे़प्से़म्मिन्ने़ꣳओ॥ खे़ङ्हाꣳग मिक्फःम्बा लाम्लोःबासिरो॥
मिक्फःम्बाल्ले़ मिक्फःम्बे़न् लाम्लोसुने़ फाꣳग्र ने़प्माङ् लुम्बाःत्तो के़ङ्सि लाःत्छिꣳरो॥”
15 पत्रुसरे़ मे़त्तु, “कन् खे़दाꣳओ के़मे़त्तुसिबा पाःन्निल्ले़ कुबेःन् याप्मि आजे़क्ते़ꣳओ॥”
16 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “आल्लसाङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ पाःक्पि?
17 मुराओलाम् के़लाःप्पे़ङ्ग साप्पोःक्को पेःक्काङ् लाःक्कात् लःन्बेःक् फाꣳआङ्
कुसिङ्के़न्निःत्तुम्मिन्बि?

---

* **15:4** □□□□□□□□□ □□.१२, २१.१७, ले़बिहाꣳ २०.९, साम्योथिम्इङ्जाःङ् ५.१६

18 कर मना मुराओलाम् लाःक्कात् के़लःम्बा पाःन्निङ्ग सिक्लुङ्मालाम् लःन्लो॥ खे़ल्ले़ए मनाःङ्ग
आसुत्थो चोगुरो,
19 थेआङ्भे़ल्ले़ फे़न् निङ्वाꣳ इःप्मा, मना से़प्मा, चाराम्मा याःम्बक्, याम्बोःप्मा, खुःम्मा, फोत्याबा
तोःन्दि पिमा, माङ्चे़ꣳया पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳबोलाम् लःन्लो॥
20 कन् पाःन्हाꣳरे़ग मनाःन् आसुत्थो चोगुरो॥ कर हुक् वामे़न्हप्पे चःल्ले़ खे़न् आसुत्थो
मे़बोःङ्डिन्लो॥”

कनानि मे़न्छुमाꣳइल्ले़ कुनसाःन्
मर्कुस ७.२४-३०

21 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् गालिललाम् इस्राइल लाःक्कात्पा तायर नु सिदोन ये़क्यक् खिरिबा थुम्हाꣳओ
पे॥
22 खे़प्मोबा कनानि सुवाङ्स्मा मे़न्छुमाꣳधिक् खुने़ꣳओ त्ये़आङ् अक्खे मे़त्तुर पेलि फाक्तु, “दाउदरे़
कुस्साः आदाङ्बे, लुङ्माꣳ तुक्ताङ्डे़ꣳओ! आस्साः चुक्मे़न् फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुआङ् साꣳरिक् तुक्खे
चाःत्तुꣳरो॥”
23 कर ये़सुरे़ खे़न् थेआङ् नोगप् मे़बिरुन्॥ हे़क्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ अक्खे मे़मे़त्तुर खुने़ꣳनु
पेलि मे़भाक्तु, “आदाङ्बे, खे़न् पाङ्घे़देःसे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्ले़ ए़त्ले़ङ् पेलि फाक्तुआङ्आनिगे़
निङ्धेन्दुरो॥”
24 हे़क्केःल्ले़ खे़न् मे़त्तु, “इङ्गाꣳग इस्राइलस्मा के़माबा मे़ल्लुक्हाꣳरे़ लागिरक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
पाङ्घाङ्बारो॥”
25 खे़न् मे़न्छुमाꣳइल्ले़ थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्ल अक्खे मे़त्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳ कुभाꣳ
पिराङ्डे़ꣳओ॥”
26 ये़सुरे़ मे़त्तु, “हिन्जाꣳबित्छाहाꣳरे़ खुनिꣳ खरे़ःङ्डिन् नाप्मासिआङ्कोःत्चोहाꣳ पिमासि नुःबा
मे़ःन्लो॥”
27 खे़ल्ले़ मे़त्तु, “से़क्खाएरो आदाङ्बे, कर कोःत्चोहाꣳरे़आङ् खुनिꣳ दाङ्बाल्ले़ चामादे़न्नोलाम्
मक्के़धाःबा कुजिहाꣳ मे़जरो॥”
28 ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाꣳइन् नोगप् पिरु, “खे़ने़ꣳग से़क्खाए यम्बा नसाःन् के़गप्मा मे़न्छुमाꣳने़न्ने़रो! खे़ने़ꣳ
के़नाःक्तुबे़न् के़घोःसुꣳरो॥” हे़क्क्याङ् बा खे़न् ये़म्मो खे़न् मे़न्छुमाꣳइल्ले़ कुस्साः चुक्मे़न् नुःरे़रो॥

ये़सुरे़ यरिक् मनाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ
मर्कुस ७.३१-३७

29 ये़सुःन् खे़न् ते़न्नोलाम् गालिल वरक्किल्ले़ कुयाओ पोःक्खे़र नुःक्खे़ पे, हे़क्क्याङ् कोःक्माओ थो
पेआङ् खे़प्मो युङ्सिङ्लो॥
30 खे़प्मो यरिक् मनाहाꣳरे़ लाङ्सक्पाहाꣳ, मिक्फःम्बाहाꣳ, लाङ् हुक् फे़त्के़लाꣳबाहाꣳ, खुनिꣳ
पाःन् मे़न्लःम्मनाबाहाꣳ नु वेꣳ यरिक् के़दुक्पा के़यꣳबाहाꣳ मे़दारुसिआङ् कुलाङ्बुङ्मो मे़युक्खुसिरो॥
हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ के़रे़क् ये़सुरे़ नुसुसिरो॥
31 खे़न् मनाहाꣳरे़ पाःप्मा मे़न्छुक्मनाबाहाꣳ मे़बारे़बा, लाङ् हुक् फे़त्के़लाꣳबाहाꣳ मे़नुरे़बा,
लाङ्सक्पाहाꣳ लाङ्मे़घेगे़बा नु मिक्फःम्बाहाꣳरे़ निःमा मे़सुक्तुबा मे़निःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़र
इस्राइलस्मा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुनारा मे़भोःसुरो॥

ये़सुरे़ हे़न्छिङ् लिसि (४०००) मनाहाꣳ चाजाःत्तुसिꣳ
मर्कुस ८.१-१०

32 ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ उःत्तुसिआङ् मे़त्तुसि, “इङ्गाꣳ कन् मनाहाꣳ आलुङ्माꣳ मे़दुक्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳग सुम्ये़न्नाङ्धो इङ्गाꣳनुए मे़वाꣳ, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ चामा थुङ्मा थेआङ्
मे़ङ्गत्तुन्लो॥ खे़ङ्हाꣳ बा हे़क्के साक्मे़न्जा पाङ्मासि आनिङ्वाꣳ होःप्लो, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र मे़बेःक्ल
मे़बत्तिल्ले़सा साक्लाम्बत्तुसिरो॥”

33 हेक्केःल्ले कुहुःसाम्बाहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “अक्तङ्बा एःक्सादेन्नो कम्म्याक् यरिक् मनाहाः
चाःप्मासिरे लागि खरेःङ्डिन् आत्तान्नु खोःमा सुक्तेप्पाबे?”
34 येसुरे खेङ्हाः सेःन्दोसुसि, “आक्खेम्म्याक् खरेःङ् केगत्तुम्बे?”
खेङ्हाःरे नोगप् मेबिरु, “नुसि खरेःङ् नु चुजुक्सा कुभा ङारक् कत्तुम्बेरो॥”
35 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मनाहाः खाम्बाङ्डो युङ्पाङ्घुसि॥
36 खेन् नुसि खरेःङ्डिन् नु ङाःन्खप्सुआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर खेःक्खु, हेक्क्याङ्
कुहुःसाम्बाहाः पिरुसिआङ् मनाहाः मेहाःत्तुसिरो॥
37 हेक्क्याङ् खेन् केरेक् मनाहाःरे खाघा मेज॥ हेक्क्याङ् कुहुःसाम्बाहाःरे कुजि केनम्बेन् मेसुप्सुल्ले
नुसि नइमा योरेरो॥
38 खेन् केजाबाहाःओग मेन्छुमाहाः नु हिन्जाःबित्छाहाः मेन्निःत्छिङ्डे येम्बित्छाःहाःरक् हेन्छिङ्
लिसि (४०००) यारिक् मेवयेरो॥
39 येसुरे खेन् मनाहाः पाङ्घुदेःसुसि, हेक्क्याङ् खःङ्बेओ लाःसेआङ् मगादान् पाङ्जुम् खिरिबा
तेन्नो पेरो॥

16

येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा मिक्सेःन् मेनाःक्तुः
मर्कुस ८.११-१३, लुका १२.५४-५६

1 कुभा फरिसिहाः नु सदुकिहाः मेद्येआङ् “साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयेबा फाःआङ् निङ्वाः केमाबा
मिक्सेःन्धिक्याप्मि ओसेःन्आधाक्तेः” मेमेत्तुर येसुरे कुनिङ्वाः मेसाःरु॥
2 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरुसि, “युःन्छिक् ताङ्साक्पेन्हेःत् लःइल्ले ताःन्दिक् नाम्सेःक् लःरिक्
केबाःत्तुम्॥
3 हेक्क्याङ् तानाम् ताङ्साक्पेन्मुदःप्पिल्ले* आइन् वाहित् थाःसुः, सुरित् केजङ्डिन् हुःः लःरिक्
केबाःत्तुम्॥ अक्खेलःरिक् ताङ्साक्पेन्ओगेमेत्तुम्माङ् वायेम्मिन् नुःबा नु ताप्फेःम्बा चोःक् फाःआङ्
केसेन्दुम्मिल्ले आक्खेलःरिक् कन् येम्मो केदाःबा मिक्सेःन्हाः कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बाबे?
4 कन्येम्मोबा कुइगेभेःबा नु लायोबा मनाहाःरे निङ्वाः केमाबा मिक्सेःन्हाः ओमेप्मा मेगोःत्तुः, कर
खेङ्हाःरेग माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा योनारे कुमिक्सेःन्नाङ्धो वेः मिक्सेःन् थेआङ् मेङ्घोःसुन्लो॥”
हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाः पक्थसिआङ् खेप्मोलाम् थासिङ्लो॥

फरिसि नु सदुकिहाःरे खुनिः खेःसुङ्
मर्कुस ८.१४-२१

5 याङ्सि हुःसाम्बाहाः वरक्किल्ले नाधाःम्बि मेगेरेल्ले खेङ्हाःरे खरेःङ् याङ्सिङ्मा निङ्वाः
मेभेःत्छुबान् निङ्वाः मेघोःसुरो॥
6 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “फरिसिहाः नु सदुकिहाःरे खुनिः खरेःङ् केभङ्बा सिदाःलाम् सिङ्सिङ्
लःरेम्मेःओ॥”
7 खेङ्हाःरे खरेःङ्डिन् आम्भेत्तुम्मिन्नाङ् आनिः अक्खे आमेत्तेबारो फाःआङ् खुनिः लुम्मो पाःन्
मेधक्तेरो॥
8 येसुरे खेङ्हाःरे खुनिःनिङ्वाःओबा पाःन्निन् कुसिङ्निःत्तुआङ् मेत्तुसि, “नसाःन् केसुःम्बासे,
खिनिः लुम्मो खरेःङ् होःप्फाःआङ् थेआङ् पाःन् केधक्तिबाबे?
9 खिनिः आल्लसाङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बि? हेन्छिङ् ङासि (५०००) मनाहाःरे ङासि खरेःङ्
मेजआङ् कुजि केनम्बान्केसुप्सुम्मिल्ले आक्खेन् नइमा योरे, खेन् निङ्वाः केभेःत्छुम्बि?
10 याम्मो हेन्छिङ् लिसि (४०००) मनाहाःरे नुसि खरेःङ् मेज हेक्क्याङ् आक्खेम्म्याक् कुजि
केनम्बाहाः खिनिः केसुप्सुम्, खेन्नाङ् खिनिः निङ्वाः केभेःत्छुम्बि?

---

* **16:3** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□” □□□□□□

11 खरेःङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ इङ्गाऺ मेत्निङ्बा मेःन् फाऺआङ् आल्लसाङ् कुसिङ्केन्निःत्तुम्मिन्बि?
कर फरिसिहाऺ नु सदुकिहाऺरे खुनिऺ खरेःङ् केभङ्बा सिदाऺलाम् सिङ्सिङ् लऺरेम्मेऺ फाऺआङ्ने हेक्के
मेत्निङ्बारो॥”
12 हेक्क्याङ्लक् खेङ्हाऺरे खरेःङ् केभङ्बा सिदाऺलाम् सिङ्सिङ् लऺरेम्मेऺ मेत्तुसिबा मेःन्, कर
फरिसिहाऺ नु सदुकिहाऺरे खुनिऺ निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाःत्तुबा फाऺआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुरो॥

पत्रुसरे येसुःन् ख्रिस्त लऺरिक् इङ्भोःसुऺ
मर्कुस ८.२७-३०, लुका ९.१८-२१

13 येसुःन् सिजरिया फिलिप्पि थुम्मो त्येःल्ले कुहुऺसाम्बाहाऺ सेःन्दोसुसि, “मनाहाऺरे मेन्छाम्साःन्
हाःत् फाऺआङ् मेबाःत्तुऺबे?”
14 खेङ्हाऺरे नोगप् मेबिरु, “कुभारे बप्तिस्मा केबिबा युहुन्ना, वेऺहाऺरे माङ्निङ्वाऺपाःन् केबाःप्पा
एलिया, हेक्क्याङ् आल्लसाङ् वेऺहाऺरेग यर्मिया मेःन्छाङ् माङ्निङ्वाऺपाःन् केबाःप्पाहाऺओ लत्छानेरो
फाऺआङ् मेबाःत्तुऺरो॥”
15 येसुरे खेङ्हाऺ सेःन्दोसुसि, “कर खिनिऺग, इङ्गाऺ हाःत्आ फाऺआङ् याप्मि केमेत्तिऺबे?”
16 सिमोन पत्रुसरे नोगप् पिरु, “खेनेऺग निङ्वाऺफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त, आजुनि
निङ्वाऺफुमाङ्डिल्ले कुस्साःनेरो॥”
17 येसुरे खेन् मेत्तु, “योनारे कुस्साः सिमोने, खेनेऺग मुऺइसाबानेरो थेआङ्भेल्ले कङ्ग मेन्छाम्
याप्मिहाऺरे ओसेःन्दाङ् केम्जोगेबा मेःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् आम्बारे खेनेऺ ओसेःन्दाङ्
केजोगेबारो॥
18 सेक्खा पाःन् खेनेऺ मेत्नेऺ, खेनेऺ पत्रुसनेरो (पत्रुस फाऺइन् लुङ्लो), हेक्क्याङ् कन् पयम् यम्बा
लुङ्सम्दाङ् इङ्गाऺ आसेसेहुप्लक्किन् चोगुङ्लो॥ हेक्क्याङ् कन् आसेसेहुप्लक्किन् सिःमेल्लेन्
मुक्साम्मिल्ले नाःम्मा मेसुक्तुन्लो॥
19 खेनेऺग साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिल्लेन्तिमिक्हाऺ पिनेरो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
केसाक्तुबान्साङ्ग्राम्पेदाङ्डोआङ् साक्लो, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
केहन्दुबान्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो हन्लो॥”
20 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुऺसाम्बाहाऺ इङ्गाऺ निङ्वाऺफुमाङ्डिल्ले सेःन्दाङ्बा ख्रिस्तआ फाऺआङ्
आत्तिन्हाऺआङ् मेजेक्तेम्सिम्मेन्नेऺओ लऺरिक् केसाक्पा इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

येसुरे कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुऺ
मर्कुस ८.३१-३३, लुका ९.२२-२९

21 खेन् येम्माङ्धो येसुरे कुहुऺसाम्बाहाऺ खुनेऺ यरुसलेम्मो पेःक्माए पोःङ्, हेक्क्याङ् खेप्मो यहुदि
तुम्लाम्लोःबाहाऺ, तुम्निङ्वाऺफुसाम्बाहाऺ नु साम्योथिम्साम्बाहाऺओलाम् यरिक् पाःन्नो तुक्खे चामाए
पोःङ् हेक्क्याङ् खुनेऺ सिःमाए पोःङ्डाङ् याम्मो सुम् येन् एगाङ् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मा पोःङ् केलऺबा
पाःन्निन् चेक्मा हेःक्तुसिरो॥
22 कर पत्रुसरे खुनेऺ थिक्लेप्माङ् तेऺरुआङ् फेःक्तु, “आदाङ्बे, निङ्वाऺफुमाङ्डिल्ले अक्खे
पोःङ्मा मेबाङ्घुन्लो, अक्तङ्बा पाःङ्ग खेनेऺनु आप्फाल्लेआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥”
23 येसुःन् पत्रुस लेप्माङ् हिसिङ्डाङ् मेत्तु, “माफेन्साम्मे, खेनेऺ इङ्गाऺलाम् माःङ्घा पेगेऺ! खेनेऺ
केघःआरो॥ खेनेऺग निङ्वाऺफुमाङ् कुइसिःक् मेःन्, कर मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक्लक् निङ्वाऺ
केइःत्तुऺरो॥”
24 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुऺसाम्बाहाऺ मेत्तुसि, “आत्तिल्ले इङ्गाऺ तिम्मा निङ्वाऺ चोगुऺ, हाराऺ खेल्ले
इङ्गाऺरक् चाङ्थुङुङ् केलऺबा कुनिङ्वाऺइन्सेरुआङ् कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् पक्खुआङ् इङ्गाऺ
तिम्माररो॥
25 थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले कुहिङ्मन्निन् ताङ्सेःप्तुङ् लऺरिक् निङ्वाऺ चोगुऺ, खेल्ले खेन्नाङ् मासुऺ,
कर आत्तिल्ले कुहिङ्मन्निन् आलागि मासुऺ, खेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुऺरो॥

26 मेन्छाम् याप्मिःल्ले केरेक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् खुनेःइन् चोगुआङ् मेन्नुप्मनाबा कुहिङ्मन्निन्
मासुल्ले नुःबा पोःङ्बि? थेआङ्भेल्ले मेन्छाम् याप्मिःल्ले मेन्नुप्मनाबा कुहिङ्मन्निन् याङ्ना खोःमारे
लागि थेःल्लेआङ् लेक्मा मेसुक्तुन्लो॥
27 थेआङ्भेल्ले इङ्गाः मेन्छाम्साःन् पानुदिङ् आम्बारे कुमिमिदिङ्डो कुमाङ्लाइङ्बाहाःनु
युःआल्ले केरेक् मेन्छाम् याप्मिहाःरे मेजोगुबा याःम्बक्किल्लेन् लाःरुबा थुम्घोःन् पिरुङ्सिङ्लो॥
28 इङ्गाः सेक्खाए मेन्तिङ्, इङ्गाः मेन्छाम्साःन् आहाङ्जुम्मो हाङ् चोःक्से युःआबा मेन्निए थारिक्
कप्मो केयेप्पाहाःओ कुभाग मेन्छिःनेन्लो॥”

17

येसुरे कुनाइबेःक्लेङ्सिङ्

मर्कुस ९.२-१३, लुका ९.२८-३६

1 हेक्के मेत्तुसिबा तुक्सि (६) येन् एगाङ् येसुरे पत्रुस, याकुब नु कुन्साः युहुन्नाःन् खुनेःनु थो केःम्बा
कोःक्माओ तेःरुसि॥
2 खेङ्हाःरे ओमेमेत्तुर मेबत्छेल्लेए येसुरे कुनाइबेःक्लेङ्सिङ्ल पे, हेक्क्याङ् कुनाराःन् नाम्मिन्
कुइसिःक् लेक्ते हेक्क्याङ् कुदेःत्तिन्नाङ् मिक्किन् चेमुर ओःत्तेरो॥
3 हक्चघत् खेप्मो माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा मोसाःन् नु एलियाःन्नाङ् थाःम्नेत्छिआङ् येसुःन्नु
ताःजेक्खेत्छि॥
4 पत्रुसरे येसुःन् मेत्तु, “दाङ्बे, आनिः कप्मोए वाःमा नुःबा पोःङ्लो॥ खेनेः निङ्वाः केजोगुने फाःग्र
सुम्सि याक्साहाः चोगुङ्, थिक् खेनेःइन् हेक्क्याङ् मोसाःन् नु एलियारे खुन्छिः लागिआङ् थिक् थिक्
चोगुङ्लो॥”
5 अक्खेलःरिक् खुनेः पारेर पत्छेल्लेए फः लःरिक् केओःप्पा खाप्मिःत्तिल्ले चिदेप् तेप्तुसिआङ्
खाप्मिःत्तोलाम् अक्तङ्बा इक्ला मेघेप्सु, “कन्आमिःम् आस्साःरो, खुनेःनु इङ्गाः सःत्ताङ्डाङ्
वाःआरो॥ खुनेः पाःत्तुबा पाःन्निन् खेप्सेम्मेःओ॥”
6 हुःसाम्बाहाःरे कन् मेघेप्सुल्ले साःरिक् मेगिसेआङ् खाम्मो साम्बोःन् हबत्मेभन्छिङ्लो॥
7 कर येसुःन् खेप्मो त्येआङ् खेङ्हाः सुस्सुसिर मेत्तुसि, “पोगेम्मेः, मेगिसेम्मिन्नेःओ॥”
8 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे ओमेमेत्तुल्ले खेप्मो येसुःन्लक्वये कर वेः हाःत्ताङ् होःप्तेरो॥
9 खेङ्हाः कोःक्मालाम् यो मेध्येर मेबत्छेल्ले येसुरे खेङ्हाः इङ्जाःङ् पिरुसि, “इङ्गाः मेन्छाम्साःन्
सिःमेन्लाम् याम्मो मेन्हिङ्डे थारिक् कन् केनिःसुम्बा पाःन्हाः आत्तिन्नाङ् मेजेक्तेम्मिन्नेःओ॥”
10 खेङ्हाःरे येसुःन् सेःन्मेदोसु, “थेआङ् साम्योथिम्साम्बाहाःरे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा
ख्रिस्तेन्ताःमानुःल्ले तगि एलियाःङ्ग युःमाए पोःङ् फाःआङ् मेबाःत्तुबाबे?”
11 येसुरे नोगप् पिरुसि, “सेक्खाएरो, एलियाःङ्ग युःःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरे
कुदाःमान् केरेक् यारिप् चोगुःरो॥
12 कर इङ्गाः सेक्खाए मेन्तिङ्, एलियाःन् त्ये चुरेआङ् वाः, कर मनाहाःरे कुसिङ् मेन्निःत्तुन्नाङ्
खेङ्हाःरे खुनेः निङ्वाः थाप्थाप् मेमेत्तुआङ् मेवाःरो॥ हेक्केलःरिक् मेन्छाम्साःन्नाङ् खुनिः हुक्को
थाआङ् तुक्खे चारो॥”
13 हेक्क्याङ्लक् येसुरे बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुयाःम्बेओ मेत्तुसिबा फाःआङ् हुःसाम्बाहाःरे
कुसिङ्मेनिःत्तु॥

माफेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मना

मर्कुस ९.१४-२९, लुका ९.३७-४३

14 हेक्क्याङ् येसुःन् नु कुहुःसाम्बाहाः याम्मो यरिक् मनाहाः मेवयेबा तेन्नो मेगेरेल्ले खेप्मो मनाधिक्
येसुरो त्येआङ् कुदगि थुङ्बोहजः युङ्सिङ्ल
15 पाःत्तु, “आदाङ्बे, आस्साःन् लुङ्माः तुक्तेःओ॥ थेआङ्भेल्ले खेन्निन् थप्मामःमेल्ले याङ्घुआङ्
वाः हेक्क्याङ् साःरिक् तुक्खे चारो॥ एत्लेङ् खेन् च्वाःत्तो नु मिओ थाःरो॥

16 खेन् केहुरसाम्बाहारो मेवेःन्दुर फारआङ् तारुङ्, कर खेङ्हारे वेःम्मा मेन्छुक्तुन्लो॥”
17 येसुरे मेत्तुसि, “नसाःन् केहोःप्पा नु ताक्केभेरबा मनासे, आप्फाल्ले थारिक् इङ्गार खिनिरनु वारआबाबे? आप्फाल्ले थारिक् नासि थःत्निङ्बाबे? खेन् चुक्पेन् कत्ना फेत्तेम्मेर॥”
18 येसुरे खेन् फेन्साम्मिन् फेःक्तुआङ् खेन् चुक्पेल्लोलाम्लःन्दे पेरो॥ बा खेन् येम्मोए खेन् चुक्पेन् वेःत्तेरो॥
19 याङ्सि हुरसाम्बाहार स्वाःत्ताङ् येसुरो मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु, “थेआङ्आनिगे खेन् फेन्साम्मिन् नाःप्मा लःप्मा मेसुक्तुम्बेन्बाबे?”
20 येसुरे मेत्तुसि, “थेआङ्भेल्ले खिनिर नसाःन्निन् सुःन्लो॥ इङ्गार सेक्खाए मेत्निङ्, खिनिर नसाःन्निन् यःङ्गेर यारिरिःम्बाधिक् याःत्छाङ् कन् कोःक्मान् ‘खेप्मोलाम् खेत्छिङ्डेर’ केमेत्तुम्मिल्ले, खेन् खेत्छिङ् पेःक्लो॥ हेक्क्याङ् खिनिरलाम्बा पोःङ्मा मेन्छुक्मना थेआङ् होःप्लो॥”
21 ((कर अक्तङ्बा फेन्साम्मिङ्ग तुवा नु चाःनेत् मेःन्ने लःप्मा सुक्मेदेत्नेन्लो॥))

येसुरे याम्मो कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुर
मर्कुस ९.३०-३२, लुका ९.४३-४५

22 हेक्क्याङ् येसुःन् नु कुहुरसाम्बाहार गालिल थुम्मो मेद्येल्ले खुनेर अक्खे मेत्तुसि, “आल्ल मेन्छाम्साःन् इङ्मेलेक्तुरआङ् मनाहारो हुक् मेसुप्तुर,
23 हेक्क्याङ् खेङ्हारे खुनेर मेसेरुर, कर सुम् येन् एगाङ् सिःमेन्लाम् याम्मो कुहिङ्वेत् पोःङ्लो॥” कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् कुहुरसाम्बाहारे खुनिर योःम् पुरेरेरो॥

येसुरे माङ्हिम् एःङ्याङ् हुङुर
24 याङ्सि येसुःन् नु कुहुरसाम्बाहार कपर्नहुम्मो मेद्ये, हेक्क्याङ्माङ्हिम् एःङ्याङ्* केभोःङ्बाहारआङ्पत्रुसरो मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु, “केसिक्साम्बाल्ले माङ्हिम् एःङ्याङ् मेहुङुन्बि?”
25 खेल्ले नोगप् पिरु, “थेआङ् मेहुङुन्बे? हुङुरो॥”
हेक्क्याङ् पत्रुसेन् हिम्मो लाःसेनामेःन्ने येसुरे सेःन्दोसु, “सिमोने, थे निङ्वार केइःत्तुबे? इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हारे एःङ्याङ् आत्तिल्लोलाम् मेभोःक्खुबे? खुनिर आबाडे मनालाम्बा मेभोःक्खुबि, इ वेर लाजेरबा मनालाम् मेभोःक्खुबि?”
26 पत्रुसरे नोगप् पिरु, “वेर लाजेरबा मनालाम् मेभोःक्खुरो॥”
येसुरे मेत्तु, “हेक्केने फारग्र खुनिर आबाडे मनाहारे हुङ्मा मेबोःङ्नेल्लो॥
27 हेक्केसाङ् आनिरनु खेङ्हारे खुनिर सिक् मेबोःक्नेन्ल फारआङ् गालिल वरक्को पेगेरआङ् खेःङ् तेसेरओ॥ केरेक्नुःल्ले तगि केदेम्सुबा डाःल्ले कुमुराओ याङ्इत्छिधिक् केघोःसुरो॥ खेन् तेररेरआङ् आन्छिर माङ्हिम् एःङ्याङ्डिन् हुङेरओ॥”

18

साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिन् केरेक्नुःल्ले यम्बा
मर्कुस ९.३३-३७, लुका ९.४६-४८

1 खेन् येम्मो हुरसाम्बाहार येसुरो मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु, “दाङ्बे साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो केरेक्नुःल्ले यम्बान्हाःप्पे?”
2 येसुरे खेप्मो हिन्जारधिक् उःत्तुआङ् खुनिर लुम्मो येप्सुर
3 मेत्तुसि, “इङ्गार सेक्खाए मेत्निङ्, खिनिर निङ्वारइन्केलेक्खुम्माङ् कन् हिन्जारइन् कुइसिःक् खिनिर केम्बोःक्खिन्ने फारग्र आप्फाल्लेआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो लाःप्मा केन्छुक्तिन्लो,

---

* **17:24** □□□□□□□□□ □□.१३-१६, यहुदि साम्योथिम्मो तङ्बे निबोःङ्डाङ् (२०) थोबा येम्बित्छारसारे तङ्बे थप्मा माङ्हिम्मिन् खाप्मा, चेःक्मा, चोःक्मारे लागि माङ्हिम् एःङ्याङ् हुङ्मा केबोःङ्बा वये॥ खेन् एःङ्याङ्डिन् नियेन्बा याःलिक्लेन् नाम्याक् वये॥

4 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आत्तिन्आप्फेःक् चुङ्जिगेन् नःम्सिङ्डाङ् कन् हिन्जाꣳइन् हे़क्के पोःङ् खे़न्ने साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो यम्बा पोःङ्लो॥
5 हे़क्क्याङ् आत्तिल्ले़ आमिङ्डो अक्तङ्बा चुक्सा हिन्जाꣳइन् लाङ्दाःक्तुꣳ, खे़ल्ले़ इङ्गाꣳ लाङ्दाःक्कारो॥
6 कर आत्तिल्ले़ इङ्गाꣳ याप्मि नसाःन् के़जोःक्पा चुक्सा हिन्जाꣳथिक् लायो चोःक्मा पाङ्घुꣳ, खे़ल्ले़ कुनिःङ्मो लुम्सुम्मिन् इघेःङ्माआङ् वरक्को लाप्फुमाल्ले़ए नुःबा पोःङ्लो॥
7 कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् चिःत्ते़आङ्लक् स्ये़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ लायो चोःक्मा के़बाङ्बा पाःन्हाꣳ कप्मो यरिक् वाꣳरो॥ अक्तङ्बा पाःन्हाꣳग ताःएरो, कर वेꣳहाꣳ लायोओ के़धाःबा मनाःङ्ग चिःत्ते़आङ्लक् स्ये़रो!
8 खे़नेꣳ के़लाङ् के़हुक्किल्ले़ लायो चोःक्मा के़बाङ्ने़ फाꣳग्र खक्ते़ꣳआङ् लाप्फुसे़ꣳ॥ लाङ्-हुक् ने़प्माङ्नु आप्फाल्ले़आङ् मे़न्छिःमना मि के़दिःप्पा खे़मायङ्सङ्डो पेःक्मानुःल्ले़ लाङ्धिक्नु हुक्थिक् मे़ःन्ने मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमाए नुःबारो॥
9 खे़नेꣳ के़मिक्किल्ले़ लायो चोःक्मा के़बाङ्ने़ फाꣳग्र यगे़लःत्तेꣳआङ् लाप्फुसे़ꣳओ॥ ने़त्छि मिक्नु आप्फाल्ले़आङ् मे़न्छिःमना खे़मायङ्सङ्बा मिओ पेःक्मानुःल्ले़ मिक्थिक्नु मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमाए नुःबारो॥”
10 “सिङ्सिङ् लꣳरे़म्मे़ꣳओ, कन् चुक्पा चुक्पाहाꣳ कुनामे़न्छाꣳ मे़जोगे़म्सिम्मिन्ने़ꣳओ॥ इङ्गाꣳ से़क्खा पाःन् मे़त्निङ्, कङ्हाꣳ कम्ब्राङ् के़मे़प्पा खुनिꣳ माङ्लाइङ्बाहाꣳ सदादिङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पानुदिङ् आम्बारे़ कुदगि मे़वाꣳरो॥
11 ((थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ मे़न्छाम्साःङ्ग के़माबाहाꣳ ताङ्से़ःप्से़ त्याङ्बारो॥))”

के़माबा मे़ल्लुक्

12 “आल्ल, किप्थिक् (१००) मे़ल्लुक् के़गप्पाल्ले़ कुमे़ल्लुक्थिक् माःल्ले़ थे चोगुꣳ? खे़ल्ले़ खे़न् फाङ्-फाङ् (९९) मे़ल्लुक्हाꣳ चाराम्मादे़न्नो ले़रुधसिआङ् खे़न् के़माबा मे़ल्लुक्किल्ले़ कुगोःत्छे़ मे़बेःक्किन्बि?
13 खे़ल्ले़ खे़न् के़माबा मे़ल्लुक्किन् खोःसुल्ले़ से़क्खाए खे़न् मे़म्माए फाङ्-फाङ् (९९) मे़ल्लुक्हाꣳ कत्तुसिबानुःल्ले़आङ् साꣳरिक् सःत्लो॥
14 हे़क्केलꣳरिक्के साङ्ग्राम्पेदाङ्डो के़वाꣳबा खिनिꣳ पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़आङ् कन् चुक्पाहाꣳओ थिक्काङ् मे़माःने़न्ल के़लꣳबा कुनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥

लायो के़जोःक्पा नुसाꣳइन् तोःम्मा
लुका १७.३

15 नसानिबाधिक्ले़ खे़नेꣳ के़दक्ले़ङ्वाओ लायो चोगुꣳने़ फाꣳग्र खे़नेꣳरक् खे़ल्लो पेगे़ꣳआङ् कुलायोःन् ओसेःन्धाक्ते़ꣳओ॥ खे़ल्ले़ के़बाःन्निन् खे़प्सुने़ फाꣳग्र खे़न् नसानिबाल्ले़ कुनिङ्वाꣳ के़दोःन्दुरो॥
16 कर खे़नेꣳ के़बाःन्निन् मे़घे़प्सुन्ने़ फाꣳग्र खे़नेꣳनु वेꣳ थिक्पा इग्र ने़प्फु तेꣳरे़से़ꣳआङ् याम्मो पेगे़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ साम्योसाप्लाःल्ले़ पाःत्तुबा कुइसिःक्, ‘ने़प्फु इग्र सुम्सि तोःन्दिहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि के़रे़क् पाःन्हाꣳरे़न् निःन्धो चोःक्मा पोःङ्लो॥’*
17 खे़ल्ले़ आल्लसाङ् खे़ङ्हाꣳ खे़म्मा नाꣳरुसिने़ फाꣳग्र सेसेहुप्लक्को कन् पाःन्निन् तारे़म्मे़ꣳओ॥ हे़क्क्याङ् सेसेहुप्लक्किल्ले़ पाःत्तुबा पाःन्निन्नाङ् नाꣳरुने़ फाꣳग्र खे़ङ्ग थिम्मे़न्दङ् सुवाङ् नु एःङ्याङ् के़भोःङ्बा ताप्फे़ःम्बा मना कुइसिःक् इःत्ते़म्मे़ꣳओ॥
18 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़साक्तुबान्साङ्ग्राम्पेदाङ्डोआङ् साक्लो, हे़क्केलꣳरिक्के इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़हन्दुबान्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो हन्लो॥
19 याम्मो इङ्गाꣳ अक्खेआङ् मे़त्निङ्, खिनिꣳओ ने़प्फु मनाहाꣳ निङ्वाꣳबो थिक्हुप् के़बोःङ्सिने़ फाꣳग्र थे के़नाःक्सुसाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पानुदिङ् आम्बारे़ खे़न् के़जोःक्सि के़बिसिꣳरो॥

---

* **18:16** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.१५

20 थेआङ्भेल्ले नेप्फु इग्र सुम्भु मनाहाङ इङ्गाङ आमिङ्डो मेजुम्मिल्ले, इङ्गाङ खुनिङ लुम्मो
वाङआरो॥”

लेप्मि मेम्बिमनाबा सेवारोबाल्लेन्खेदाङ
लुका १७.४

21 हेक्क्याङ् पत्रुसेन् येसुरो फेरेआङ् सेःन्दोसु, “आदाङ्बे, इङ्गाङ आदक्लेङ्डो लायो केजोःक्पार
केनेबान् आक्खेन्लेङ् लेप्मि पिरुङ्बाबे? नुसि लेङ् थारिक्पि?”
22 येसुरे नोगप् पिरु, “नुसि (७) लेङ्रक् मेःन्, कर नुसिआङ्नुबोःङ्लेङ् (७०) थारिक् लेप्मि केबिरुर
पोःङ्लो॥
23 थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग लत्छा हाङ्धिक्ले कुसेवारोबाहाङरे मेदेङरुबा
साम्म्याङ्-याङ्इत्छिःन्फोःङ्मा याःम्बक् चोगुबान्नु तङ्मा सुक्तेत्लो॥
24 खेन् हाङ्डिल्ले सिङ्नाःत्तिन् फोःङ्मा हेःक्तुल्ले थिबोःङ् हेन्छिङ् (१०,०००) साम्म्याङ्
याङ्इत्छि सिङ्नाःत् फोःङ्मा केबोःङ्बा मनाःन् खुनेङओ मेदारु॥
25 खेल्ले खेन् साम्म्याङ् याङ्इत्छिःन्हुङ्मा मेसुक्तुम्बाल्ले चोगुल्ले मेलिङ्गेन् कुमेःत्, कुस्साःहाङ
हेक्क्याङ् खेल्ले कत्तुबा केरेक् चिगःक्वाहाङ सङ्घेम्मेङआङ् फोःङ्मा केबोःङ्बा याङ्डिन्
फोःक्खेम्मेङ लङरिक् हाङ्डिल्ले इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥
26 कर खेन् सेवारोबान् हाङ्डिल्ले कुदगि थुङ्बोहजङ युङ्सिङ्डाङ् पेलि फाक्तु, ‘आदाङ्बे, इङ्गाङ
नासि थःत्ताङ्डेङआङ्कुभा येम् थारिक् हाङ्घाङ्डेङओ! इङ्गाङ केयाङ्डिन् केरेक् हुदुङ् पिनेरो॥’
27 हाङ्डिल्ले खेन् लुङ्माङ तुक्तुआङ् केरेक् हुङ्मा केबोःङ्बा याङ्डिन् लेप्मि पिरुआङ्
पाङ्घुदेःसुरो॥
28 हेक्क्याङ् खेन् सेवारोबान् लाःक्कात् लःन्देल्ले किप्थिक् युप्पा याङ्इत्छि कुसिङ्नाःत् केबप्पा
कुन्जुम् सेवारोबान् तुमु॥ हेक्क्याङ् खेल्ले खेन् कुन्जुम् सेवारोबान् फत्तुर कुसित्लाःन् यङरुआङ् अक्खे
मेत्तु, ‘इङ्गाङओनु केदेङरुबा सिङ्नाःत्तिन् आल्लोसा हुङेङ॥’
29 खेल्ले थुङ्बोहजङ युङ्सिङ्डाङ् पेलि फाक्तुर मेत्तु, ‘चुम्मे, इङ्गाङ नासि थःत्ताङ्डेङआङ्कुभा
येम् थारिक् हाङ्घाङ्डेङओ! इङ्गाङ केयाङ्डिन् केरेक् हुदुङ्लो॥’
30 कर खेल्ले मेदेन्देन्नाङ् खेन् हुङ्मा केबोःङ्बा याङ्डिन् मेन्हुङ्डे थारिक् पुङ्लाहिम्मो याक्ल
फाङआङ् साक्मा पाङ्घुसिरो॥
31 वेङ सेवारोबाहाङरे कन् पाःन्निन् मेनिःसुआङ् खुनिङ साङरिक् निङ्वाङ तुगे॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाङ
मेबेआङ् कन् केरेक् पाःन्हाङ हाङ्डिन् मेजेक्तु॥
32 हाङ्डिल्लेआङ् खेन् तगिस्मा सेवारोबान् उःत्तुआङ् मेत्तु, ‘खेनेङग ताक्केभेङबा सेवारोबानेरो!
खेनेङ पेलि केभाक्ताङ्बाल्ले केरेक् केसिङ्नाःत्तिन् लेप्मि पिनेआङ् वयाङ्लो॥
33 कर खेनेङ लुङ्माङ तुक्नेबा कुइसिःक्के खेनेङआङ् केन्जुम् सेवारोबान् लुङ्माङ तुक्मा
मेबोःङ्नेम्बि?’
34 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले साङरिक् कुसिक्किन् पोगेआङ् खेन् सेवारोबेन् सिङ्नाःत्तिन् मेन्हुङ्डे थारिक्
तुक्खे मेजाःत्तुर फाङआङ् पुङ्लाधाबाल्लो हुक् सुप्तुरो॥”
35 येसुरे कुनुप्मो कुहुरसाम्बाहाङ अक्खेलङरिक् मेत्तुसि, “खिनिङ तक्लेङ्वाओ लायो
केजोःक्पाहाङ सिक्लुङ्मोनुए लेप्मि केम्बिरुम्सिम्मिन्ने फाङग्र साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा आम्बारेआङ् बा
हेक्केए केमेत्तिङरो॥”

19

मेःक्खिम्लेन्पाःन्
मर्कुस १०.१-१२

1 येसुरे कन् पाःन्हाङ पाःत्तु सुरुआङ् गालिल थुम्मोलाम् यर्दन यङ्घङ्डिल्ले नाधाःम्बिबा यहुदिया
थुम्मो पेरो॥

2 यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेदिम्दु, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ वेःन्दुसिरो॥
3 कुभा फरिसिहाꣳ मेद्येआङ् खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ साꣳमा फाꣳआङ् पाःन् मेगेसु, “थेआङ् याःम्बक्
मेम्भेःन्ने मनाःल्ले कुमेःत्तिन् नाꣳमा साम्योथिम्मिल्ले पिरुबि मेःम्बि?”
4 येसुरे मेत्तुसि, “मेःम्बे! साम्योसाप्लाओ केबप्पा पाःन्निन् खिनिꣳ मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?
चइःत्दाङ्बाल्ले कुहेःक्सिङ्मोए ‘खेङ्हाꣳ येम्बित्छाꣳ नु मेन्छुमाꣳ चोगुसिरो॥’*
5 हेक्क्याङ् ‘खेल्ले चोगुल्ले येम्बित्छाꣳइल्ले कुम्बा नु कुम्मासि लेरुसिआङ् कुमेःत्तिन्नु तङ्लो,
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ लत्छा थक् पोःङ्सिरो॥’*
6 आल्ल खेङ्हाꣳग नेप्फुसि मेःन्, कर लत्छा थक्सिरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लत्छा
थक् चोगुसिबाहाꣳ मेन्छाम् याप्मिरे सेम्मासि मेनुꣳनेन्लो॥”
7 खेङ्हाꣳरे सेःन्मेदोसु, “हेक्केने फाꣳग्र थेआङ् मोसाःल्ले ‘येम्बित्छाꣳइल्ले कुमेःत्तिन् इङ्गाꣳ
नाꣳनेबारो फाꣳआङ् साप्ला साप्तुआङ् पाङ्मादेःमा सुक्तुꣳ’ लꣳरिक् साप्तुबाबे?”
8 येसुरे नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳ पाःन् मेङ्घेम्मनाबा केजोगिबाल्ले चोगुल्ले मोसारे खिनिꣳ मेःत्हाꣳ
नाꣳमा केसुक्तुम्सिम् फाꣳआङ् साप्तुबारो॥ कर कुहेःक्सिङ्मोग अक्तङ्बा होःप्तेरो॥
9 इङ्गाꣳ मेन्दिङ्, आत्तिन् येम्बित्छाꣳइल्ले कुमेःत्तिन् वेꣳहाꣳनु मेन्लाम्मे नाꣳरुआङ् वेꣳ
मेन्छुमाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगु, खेल्लेआङ् चाराम्मा याःम्बक्के चोगुꣳरो॥” ((हेक्क्याङ् आत्तिल्ले
खेन् नाꣳरुमा मेन्छुमाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगुꣳ खेल्लेआङ् याम्बोःप्मा याःम्बक्के चोगुꣳरो॥))
10 हेक्केःल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनेꣳ मेमेत्तु, “मेःत् येम्बाꣳ लुम्मो बा हेक्केरक् पोःङ्ने फाꣳग्र
मेःक्खिम् मेन्जोःक्माए नुःबारो॥”
11 येसुरे नोगप् पिरुसि, “केरेक्लेग कन् पाःन्हाꣳ ताःक्मा मेन्छुक्तुन्, कर आत्तिल्ले
निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् खोःसुꣳ, खेल्लेरक् ताःक्मा सुक्तुꣳ॥
12 मेःक्खिम् मेन्जोःक्मना यरिक् पन्येम्हाꣳ वाꣳरो॥ कुभाग सावाःन्छिङ्मानुधोए सिङ्गारु मेवाꣳरो,
वेꣳहाꣳ मनाहाꣳरे सिङ्गारु मेजोगुसि, हेक्क्याङ् कुभाग साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो माङ्सेवा याःम्बक्
चोःक्मा फाꣳआङ् मेःक्खिम् मेन्जोःक्नेन्लो॥ आत्तिल्ले ताःक्मा सुक्तुꣳ हाराꣳ खेल्लेए ताःक्तुर॥”

येसुरे हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ मुꣳइसाम् थाःसु पिरुसिꣳ
मर्कुस १०.१३-१६, लुका १८.१५-१७

13 थिक् येन् येसुरे हुक् नेस्सुआङ् तुवा चोगु पिरुसिर फाꣳआङ् मनाहाꣳरे हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ
मेदारुसि॥ कर कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खेन् हिन्जाꣳबित्छा केदाःप्पाहाꣳ मेभेःक्तुसि॥
14 कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ इङ्गाꣳओ ताःमा फाःक्तेम्सिम्मेꣳओ,
खेङ्हाꣳ मेसाक्तेम्सिम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग कन् हिन्जाꣳबित्छा
हेक्तङ्बाहाꣳरेन्नेरो॥”
15 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ सम्दाङ् हुक् नेस्सुर मुꣳइसाम् पिरुसिआङ् खेप्मोलाम् थासिङ्लो॥

याङ्साकुन्धेसाबा मना
मर्कुस १०.१७-३१, लुका १८.१८-३०

16 आल्ल मनाधिक् येसुरो फेरेआङ् सेःन्दोसु, “सिक्साम्बे, आक्तङ्बा नुःबा याःम्बक् चोगुङ्डिल्ले
मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुङ्बे?”
17 येसुरे नोगप् पिरु, “नुःबा याःम्बक्किल्ले कुयाःम्बेओ थेआङ् सेःन्गेदोआबाबे? केनुꣳबाग
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्लक् वाꣳरो॥ कर खेनेꣳ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमा निङ्वाꣳ केजोगुने फाꣳग्र
साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाꣳ इःत्ते नाःत्तेꣳओ॥”
18 खेन् मनाःल्ले सेःन्दोसु, “आत्तिन् साम्योइङ्जाःङ्डिन्इःत्तुङ् नाःत्तुङ्बाबे?”
हेक्क्याङ् येसुरे मेत्तु, “मना सेप्मा मेनुꣳनेन्, चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मेनुꣳनेन्, खुःम्मा मेनुꣳनेन्,
इङ्लेक् पाःप्मा मेनुꣳनेन्,

---

* **19:4** □□□□□□□□□□ □.२७, ५.२ * **19:5** □□□□□□□□□□ □.२४, ग्रिक पाःन्दाङ्डो “थिक् थक् पोःङ्सिरो॥”

19 के़म्बा के़म्मासि इङ्धाःङ् पिरे़सेँ॥ हे़क्क्याङ् आप्फेःक् लुङ्माँ के़दुक्सिङ्बा कुइसिःक्के के़बाङ्भेँसाबाहाँआङ्लुङ्माँ तुक्ते़सेँओ॥”*
20 खे़न् थाङ्बे़न्निल्ले़ मे़त्तु, “कन्हाँ के़रे़क् इःत्तुङ्-नाःत्तुङ्डाङ्डे वाँआरो॥ आल्लसाङ् याम्मो थे चोःक्माओ सुःन्दाङ्बे?”
21 ये़सुरे़ मे़त्तु, “खे़नेँ सेक्खाए कुलिङ्धो के़प्मा निङ्वाँ के़जोगुने़ फाँग्र पेगेँआङ् के़गत्तुबान्के़रेक् सङ्घेदेःसेँ हे़क्क्याङ् याङ्गेसाँबाहाँ पिरे़सेँओ॥ हे़क्केलँरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो याङ्साकुन्धे के़घोःसुँरो॥ हे़क्क्याङ् फेरेँआङ् इङ्गाँ तिम्दाङ्डेँओ॥”
22 खे़न् थाङ्बे़न्निल्ले़ कन् पाःन्निन् खे़प्सुआङ् कुनिङ्वाँ तुगे़र खे़प्मोलाम् पेरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्लेग यरिक् याङ्साकुन्धे कत्तुरो॥
23 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुहुँसाम्बाहाँ मे़त्तुसि, “इङ्गाँ से़क्खाए मे़त्निङ्, याङ्साकुन्धेसाबाहाँ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मो लाःप्मा साँरिक् साक्लो॥
24 याम्मोआङ् खिनिँ मे़त्निङ्, याङ्साकुन्धेसाबे़न् निङ्वाँफुहाङ्जुम्मो लाःप्मानुःल्ले़ उमेःन् सम्मेःत्तिल्ले़ कुहङ्डो लाःप्मा उसुरु पोःङ्लो॥”
25 हे़क्क्याङ् हुँसाम्बाहाँरे़ कन् मे़घेप्सुआङ् साँरिक् खुनिँ निङ्वाँ मये़र सेःन्मे़दोसु, “हे़क्केःल्ले़ हाःत् ताङ्से़ःप्मा सुक्पाबे?”
26 ये़सुरे़ खे़ङ्हाँ ओमे़त्तुसिर मे़त्तुसि, “मे़न्छाम् याप्मिरे़ लागि कन् पोःङ्मा मे़न्छुक्मनाबा चोःक्साङ् निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले़ के़रे़क् पाःन्हाँ चोःक्मा सुक्तुँरो॥”
27 पत्रुसरे़ नोगप् पिरु, “दाङ्बे, आनिगे़ग के़रे़क् पाःन्हाँ ले़रुम्बे़, हे़क्क्याङ् खे़नेँ तिम्मासिगे़आङ् वयिगे़रो॥ आनिगे़ग थे खोःसुम्बे़बाबे?”
28 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़ङ्हाँ मे़त्तुसि, “इङ्गाँ से़क्खाए मे़त्निङ्, इङ्गाँ मे़न्छाम्साःन् के़दाःबा कुसङ् हाङ्जुम्मो मिमिदिङ्गे़न् हाङ्युक्नाओ युङ्डारो॥ खे़न् ये़म्मो खिनिँ इङ्गाँ याप्मि के़दिम्बाहाँआङ् थिक्-ने़त् (१२) हाङ्युक्नाओ के़युङिआङ् इस्राइलबा थिक्-ने़त् सुवाङ्हाँ सम्दाङ् हाङ् के़जोगिँरो॥
29 आत्तिल्ले़ आलागि हिम्धाःङ्हाँ, प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्हाँ, ने़ँनुसाँहाँ, फुँनुसाँहाँ, पाः माहाँ, इग्र हिन्जाँबित्छाहाँ ले़रुसिआङ् वाँ, खे़ल्लेग किप्थिक् (१००) ले़ङ्नुःल्ले़आङ्यरिक् खोःसुँ, हे़क्क्याङ् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुँरो॥
30 कर आल्लो तगि के़वाँबा यरिक् मनाहाँ एगाङ् मे़बोःङ्लो, हे़क्क्याङ् आल्लो एगाङ् के़वाँबा यरिक् मनाहाँ तगाङ् मे़बोःङ्लो॥”

20

चे़ल्ले़क्सेँ इक्ताप्पो याःम्बक् के़जोःक्पा याःलिक्हाँरे़न् खे़दाँ

1 “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग अक्तङ्बा चोःक्–लत्छा चे़ल्ले़क्सेँ इक्ताप्दाङ्बान् थिक् तानाम्सा कुइक्ताप्पो याःम्बक् के़जोःक्पा याःलिक्साङ्से़ँ पेरो॥
2 खे़ल्ले़ मनाहाँ थिक्ये़न्बा नाम्याक्किङ्ग युप्पायाङ्धिक्* पिमा पाःन् तङ्घुआङ् कुइक्ताप्पो याःम्बक् चोःक् पाङ्घुसिरो॥
3 तानाम्बा कुमुक् फाङ्सि (९) मुक्ते़र पत्छे़ल्ले़ खुनेँ पाङ्जुम्मो पेःल्ले़ कुभा मनाहाँ पाङ्जुम्हाःत्ति थेआङ् मे़न्जोःक्के मे़वये़बा निःसुसिआङ्
4 मे़त्तुसि, ‘खिनिँआङ् पेगे़म्मेँआङ् आजे़ल्ले़क्सेँ इक्को याःम्बक् चोगे़म्मेँओ॥ खिनिँ खोःमा के़याँरिबा याङ्डिन् पिनिङ्लो॥’
5 हे़क्केलँरिक् खे़ङ्हाँ याःम्बक् चोःक्से़ मे़बे॥ खुनेँ ले़न्दिक् कुमुक् थिक्-ने़त् (१२) हे़क्क्याङ् याम्मो कुमुक् सुम्सि (३) मुक्ते़र पत्छे़ल्ले़ लाःक्कात् पेःल्ले़ मनाहाँ तुमुसिआङ् बा हे़क्केए मे़त्तुसि॥

---

* **19:19** □□□□□□□□□□ □□.१२-१६, ले़बिहाँ १९.१८, साम्योथिम्इङ्जाःङ् ५.१६-२० * **20:2** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□” □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□

6 याङ्सि कुमुक् ङासि (५) मुक्तेर पत्छेल्ले खुनेँ पाङ्जुम्मो पेःल्ले मनाहाँ थेआङ् मेन्जोःक्के मेवये मेगत्तेबा याम्मो निःसुसिआङ् सेःन्दोसुसि, 'आइन् थेआङ् खिनिँ नाम्धाधा याःम्बक् केन्जोगिन्बाबे?'

7 खेङ्हाँरे नोगप् मेबिरु, 'थेःन् चोःक्माबे, आनिगे आत्तिल्लेआङ् याःलिक् याप्मि मेसाङिगेन्लो॥'

खेल्ले खेङ्हाँ मेत्तुसि, 'हेक्केने फाँग्र खिनिँआङ् पेगेम्मेँआङ् आजेल्लेक्सेँ इक्को याःम्बक् चोगेम्मेँओ॥'

8 हेक्क्याङ् युःन्छिक् पोःक्खेल्ले खेन् चेल्लेक्सेँ इक्दाङ्बाल्ले खेन् याःलिक् केभम्बान् उःत्तुआङ् मेत्तु, 'केरेक्याःलिक्हाँ उःत्तेसेँआङ् केरेक्नुःल्ले एगाङ् याःम्बक्को केभन्छिङ्बाहाँओलाम् केरेक्नुःल्ले तगि याःम्बक्को केभन्छिङ्बाहाँरे खुनिँ नाम्याक्किन् हाःत्तेसेँओ॥'

9 हेक्क्याङ् खेन् याःलिक् केभम्बाल्ले कुमुक् ङासि मुक्तेल्ले याःम्बक्को केभन्छिङ्बा याःलिक्हाँ उःत्तुसिआङ् युप्पायाङ् थिक् थिक् केरेक् नाम्याक् पिरुसिरो॥

10 हेक्केलँरिक् केरेक्नुःल्ले तगि याःम्बक्को केभन्छिङ्बाहाँरेग खेन् मेनिःसुआङ् आनिगे यरिक् खोःसुम्बाबिला लँरिक् मेइःत्तु, कर खेङ्हाँरेआङ् युप्पायाङ् थिक्लक् मेघोःसुरो॥

11 हेक्केःल्ले खेङ्हाँरे खुनिँ नाम्याक् मेदाःक्तुआङ् चेल्लेक्सेँ दाङ्बान्नु लुङ्हाःप्मा मेहेःक्तेरो॥

12 खेन् मनाहाँरे खुनेँ मेमेत्तु, 'कन् एगाङ् केसाङुसिबाहाँरेग कुमुक् थिक्लक् याःम्बक् मेजोगु॥ आनिगे लेन्दिक् खाराक् नाम्सेःक्माओ याःम्बक् चोगुम्बेसाङ् खेङ्हाँनु कुदङ्बा याप्मि केजोगेरो॥'

13 कर खेन् मनाःल्ले खेङ्हाँओ थिक्किन् नोगप् पिरु, 'लाजे, इङ्गाँ खेनेँ निङ्घुम् मेम्मेत्ते वाँआरो॥ खेनेँ युप्पायाङ्धिक्को याःम्बक् चोःक्मा केदेन्देबाबि मेःम्बि?

14 केनाम्याक्किन् ताःक्तेँआङ् पेगेँओ॥ इङ्गाँग एगाङ् साङ्मनाबान्नाङ् खेनेँ पिनेबा यारिक्के पिमा निङ्वाँ चोगुङ्ङाङ् वाँआरो॥

15 इङ्गाँ आनिङ्वाँ हेक्के मनाहाँ आयाङ्डिन् पिमासि युक् मेगत्तान्बि? इङ्गाँ आनिङ्वाँ यम्बा चोगुङ्डिल्ले थेआङ् केसिक् पोःक्पाबे?'

16 अक्खेलँरिक् आल्लो तगि केवाँबाहाँ एगाङ् मेबोःङ्लो, हेक्क्याङ् आल्लो एगाङ् केवाँबाहाँ तगाङ् मेबोःङ्लो॥"

येसुरे याम्मो कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुँ
मर्कुस १०.३२-३४, लुका १८.३१-३४

17 आल्ल येसुःन् यरुसलेम थो पेर पत्छेल्ले थिक्-नेत् (१२) कुहुँसाम्बाहाँ थिक्लेप्माङ् तेँरुसिआङ् अक्खे मेत्तुसि,

18 "ओमेत्तेम्मेँ, आनिँ यरुसलेम थो आबेःक्ल आबत्लो॥ खेप्मो तुम्निङ्वाँफुसाम्बाहाँ नु साम्योथिम्साम्बाहाँरे खुनिँ हुक्को मेन्छाम्साःन् इङ्मेलेक्तुआङ् हुक्मेसुप्तुँरो॥ खेङ्हाँरे खुनेँ सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् मेबिरुआङ्

19 थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाँरे किनाःन्दि मेबिरुर, तेःम्भुक् मेयाक्तुर, सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु मेसेरुर फाँआङ् हुक्मेसुप्तुँरो॥ हेक्क्याङ् सुम् येन् एगाङ् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्लो॥"

येसुरे वेँहाँ सेवा चोःक्माल्ले कुयाःम्बेओ हुँरुसिँ
मर्कुस १०.३५-४५

20 हेक्क्याङ् जब्दियारे कुस्साः याकुब नु युहुन्नारे खुन्छिँ माःन्कुस्साःहाँनु त्येआङ् थुङ्बोहजँ युङ्सिङ्ल येसुःन् पेलि फाक्तुरो॥

21 येसुरे खेन् सेःन्दोसु, "थेमा चोगुङ् पिनेर फाँआङ् पेलि केभाक्काबे?"

खेल्ले नोगप् पिरु, "केहाङ्जुम्मो कन् नेप्फु आस्साःहाँ केजुप्साङ् नु केभेन्छाङ् लेप्माङ् युङ्मा पाङ्घेसेँओ॥"

22 येसुरे खेङ्हाँ मेत्तुसि, "खिन्छिँ थेःन् केनाःक्सुर केबत्छिँ खेन् कुसिङ् केन्निःत्छुन्॥ इङ्गाँ थुङुङ्बा तुक्खेवा खोर्याओ थुङ्मा केसुक्सुबि?"

खेड्हाꣳरे नोगप् पिरेत्छु, “सुक्सुगेꣳ॥”

23 येसुरे खेड्हाꣳ मेत्तुसि, “खिन्छिꣳ सेक्खाए इङ्गाꣳ थुङुङ्बा खोर्याओ केधुङ्सुꣳ, करसाङ् आभेन्छाङ् नु आजुप्साङ् लेप्माङ् युङ्मा केसुक्सिꣳ पाःप्मा युक् मेगत्तान्लो॥ खेन् तेन्हाꣳग पानुदिङ् आम्बारे आत्तिन्हाꣳ पिमासि फाꣳआङ् यारिप् चोगुआङ् वाꣳ, बा खेड्हाꣳरक् युङ्मा मेघोःरो॥”

24 हेक्क्याङ् वेꣳ थिबोःङ् (१०) हुꣳसाम्बाहाꣳरे कन् मेघेप्सुआङ् याकुब हेक्क्याङ् युहुन्नाःन्नु खुन्छिꣳ सिक् पोगेरो॥

25 कर येसुरे खेड्हाꣳ उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि, “थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ हाङ्हाꣳरेग मनाहाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳ पाःप्पाःत्मेमेत्तुसिꣳ, हेक्क्याङ् सुहाङ्युक्पाहाꣳरेआङ् खुनिꣳ फोःसाङ्बाहाꣳ साक्केलेक्काङ्युक् मेजोगुसिबाग खिनिꣳ केनिःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

26 कर खिनिꣳ लुम्मोग हेक्के पोःङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥ खिनिꣳ लुम्मोग आत्तिल्ले लाम्लोःबा पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ खेन् हाराꣳ खिनिꣳ सेवारोबा पोःङ्लरो॥

27 हेक्क्याङ् हाःत्ले केरेक्नुःल्ले तगाङ् पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, हाराꣳ खेन् खिनिꣳ योःक् पोःङ्लरो॥

28 हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःन् सेवा मेजोःक्कार फाꣳआङ् मेःन्, कर सेवा चोःक्से त्याङ्बारो॥ हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳ लायोलाम् थेꣳमासिआङ्ताङ्सेःप्मासि फाꣳआङ् इङ्गाꣳ आहिङ्मन्निन् पिसे त्याङ्बारो॥”

येसुरे नेप्फु मिक्फःम्बाहाꣳ निःमा केसुक्पा चोगुसिꣳ
मर्कुस १०.४६-५२, लुका १८.३५-४३

29 येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ येरिहो येक्यक्कोलाम् मेबेर मेबत्छेल्ले यरिक् मनाहाꣳ खुनेꣳनु मेधासिङ्लो॥

30 खेप्मो मेबेर मेबत्छेबा लाम्मो नेप्फु मिक्फःम्बाहाꣳ युङेत्छि॥ खेड्हाꣳरे येसुःन् खेप्मोलाम् पेःक्ल पत् केलꣳबा निङ्वाꣳ खोःसेत्छुआङ् अःक्तेत्छि, “दाङ्बे, दाउदरे कुस्साःए, आन्छिगे लुङ्माꣳ आदुक्तेꣳओ!”

31 खेन् मनाहाꣳरे खेड्हाꣳ मेभेःक्तुसिर स्वाःत् युङ्मा मेबाङ्घुसि, कर खेड्हाꣳ आल्लसाङ् साꣳरिक् अःक्तेत्छिरो, “दाङ्बे, दाउदरे कुस्साःए, आन्छिगे लुङ्माꣳ आदुक्तेꣳओ!”

32 येसुरे येम्सिङ्ङाङ् खेड्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “इङ्गाꣳ थेमा चोगुङ् पिनेत्छिङ्बा खिन्छिꣳ निङ्वाꣳ केजोःक्सुबे?”

33 खेड्हाꣳरे नोगप् पिरेत्छु, “दाङ्बे, आन्छिगे निःमा केसुक्पा आजोगेत्छेꣳओ॥”

34 येसुरे खेड्हाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिआङ् खुन्छिꣳ मिक्हाꣳ सुःसु पिरुसि, हेक्क्याङ् खिमो खेड्हाꣳ निःमा केसुक्पा पोःक्खेत्छिआङ् खुनेꣳ कुएगाङ् कुएगाङ् खेड्हाꣳ थानेत्छिरो॥

21

येसुःन् यरुसलेम्मो लाःत्
मर्कुस ११.१-११, लुका १९.२८-३८, युहुन्ना १२.१२-१९

1 येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरुसलेम मेबेर मेबत्छेल्ले यरुसलेम निःत्ताङ्बा जैतुन कोःक्माल्ले कुबेसाङ्बा बेथफागे पाङ्भेꣳ निःत्ताङ् मेगेरे, हेक्क्याङ् येसुरे नेप्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि,

2 “खिन्छिꣳ तगाङ्बा पाङ्भेꣳओ पेसेꣳ, खेप्मो केलाःत्छिल्लेसा इमेघेःक्खुमा अदङ्माःल्ले कुबेसाङ् कुस्साःन् येप्पा केदुम्सुꣳ॥ खेन् लेरेत्छेꣳआङ् इङ्गाꣳओ तारेत्छेꣳओ॥

3 मनाहाꣳरे थेआङ् कन् अदङ्साःन् केलेत्छुबाबे फाꣳआङ् सेःन्गेम्लाप्सिने फाꣳग्र कङ्हाꣳ आनिगे दाङ्बेन् चाहाबा चोगेआङ् वाꣳ, हाराए खुनेꣳ याङ्ना नुःक्तुसिꣳ फाꣳआङ् मेत्तेछेꣳओ॥”

4 कङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्ले अक्खे पाःत्तुबान् केत्ल फाꣳआङ् पोःक्खेबारो–

5 “यरुसलेमस्मा मनाहाꣳ मेत्तेसेꣳ,*
खिनिꣳ पयम्हाङ्डिन् खिनिꣳओ तार पत्,
खुनेꣳग चुङ्जिगेन् नःम्सिङ्डाङ् अदङ्साःन् युक्तुआङ् ताः,
खुनेꣳग अदङ्साःन्ने युक्तुआङ् तार पत्लो॥”*
6 खेन् नेप्फु हुꣳसाम्बाहाꣳरे येसुरे पाःत्तुबा हेक्के चोगेत्छु॥
7 खेङ्हाꣳरे अदङ्साःन् नु अदङ्माःन् तारेत्छुआङ् खेङ्हाꣳ सम्दाङ् खुनिꣳ तेःत्हाꣳ मेनेस्सु हेक्क्याङ् येसुरे अदङ्साःन् युक्तुरो॥
8 हेक्क्याङ् खेप्मो यरिक् मनाहाꣳरे येसुरे कुदगि कुदगि लाम्मो खुनिꣳ तेःत्हाꣳ मेभेसु, हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳरे चुजुक्सा सिङ् पोराःक्हाꣳ मेजेप्तुआङ् लाम्मो मेभेसुर खुनेꣳ लाङ्दाःक्मा मेबिरुरो॥
9 खुनेꣳ कुदगि नु कुएगाङ् केबप्पा यरिक् मनाहाꣳरे मेअःक्तेर अक्खे मेबाःत्तु,
“दाउदरे कुस्साःल्ले कुनारा पोःररो!
यहवे दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो केदाःबान् मुꣳइसाबा पोःङ्लरो!
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा पोःररो!”*
10 येसुःन्यरुसलेम येक्कयक्को लाःसेल्ले यम्बा हयङ्किल्लिङ्पोःक्खेआङ् मनाहाꣳरे अक्खेलꣳरिक् सेःन्लाप्मा मेहेःक्तु, “कङ्ग हाःत्निबे?”
11 मनालुम्मोलाम् कुभारे नोगप् मेबिरुसि, “कङ्ग गालिलस्मा नासरतलाम् केदाःबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा येसुरो॥”

येसुःन् माङ्हिम्मो पेःक्
मर्कुस ११.१५-१९, लुका १९.४५-४८, युहुन्ना २.१३-२२

12 येसुःन् माङ्हिम्मो पेआङ् खेप्मो चिगःक्वा केसङ्बा केइङ्बाहाꣳ नाःप्मा लःप्मा हेःक्तुसि॥ याङ् केलेक्पाहाꣳरे खुनिꣳ याङ्लेक्मा साप्नेत्तिन् नु पुत्तुःक्के केसङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ युक्नाःन् लेक्खुबिरुसिरो॥
13 येसुरे खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्तुसि, “साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, ‘इङ्गाꣳ आहिम्मिङ्ग तुवा चोःक्मा हिम् पोःङ्,’ कर खिनिꣳग फाःन्दाहाꣳ चिङ्सिङ्मा तेन् केजोगुम्माङ् केवयिꣳरो!”
14 येसुःन् माङ्हिम्मो वयेल्ले मिक्फःम्बाहाꣳ नु लाङ्सक्पाहाꣳ मेद्ये हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ केरेक् नुसुसिरो॥
15 कर तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे खुनेꣳ चोगुबा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मेनिःसु हेक्क्याङ् हिन्जाꣳबित्छाहाꣳरेआङ् माङ्हिम्मो दाउदरे कुस्साःल्ले कुनारा पोःर लꣳरिक् मेअःक्तेबा मेघेप्सुल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ सिक् पोगेरो॥
16 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ मेमेत्तु, “कन्हाꣳरे थे मेबाःत्तुर मेबत् केङ्घेप्सुन्बि?”
येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खेप्सुङ्बे, कर साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् केबप्पेन्खिनिꣳ मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?
‘हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ नु नुगेधुङ्बाहाꣳलाम् खुनेꣳ केनारा फोःमा पाङ्घुसि’ ”*
17 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ लेरुधसिआङ् येक्कयक्लाम् बेथानि पाङ्जुम्मो पेआङ् याङ्धोःक्तेरो॥

येसुःन् नु पःत्छेꣳबुङ्मा
मर्कुस ११.१२-१४,२०-२४

18 कुदाःन्दिक् तानाम्सा येसुःन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु येक्कयक्को नुःक्खेआङ् पेर पत्छेल्ले कुसेत्लाःक्ते॥
19 लाम्मिल्ले कुबेसाङ् पःत्छेꣳबुङ्मान् निःसुआङ् कुबेसाङ् पे, हेक्क्याङ् ओमेत्तुल्ले कुभेक्वारक् पत्छे कर कुजाꣳ मेबत्छेन्लो॥ हेक्केःल्ले येसुरे खेन् पःत्छेꣳबुङ्मान् मेत्तु, “आल्लआङ्धो आप्फाल्लेआङ् केजाꣳ मेधोःक्नेन्लरो॥” हेक्क्याङ् खेन् पःत्छेꣳबुङ्मान् खिमो इलेमे स्येरो॥

---

* **21:5** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ * **21:5** □□□□□□□ □.९ * **21:9** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□.२५-२६
* **21:16** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □.२

20 हुꣳसाम्बाहाꣳरे꣡ खे꣡न् मे꣡निःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये꣡र मे꣡बारे꣡, “आक्खे꣡न् हाराने꣡ कन् पःत्छेꣳबुङ्मान् इले꣡मे꣡ स्ये꣡बाबे!”

21 ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡त्तुसि, “खिनिꣳ इङ्गाꣳ से꣡क्खाए मे꣡त्निङ्, खिनिꣳ चप्चि मे꣡न्जोःक्के नसाःन् के꣡जोगुम्ने꣡ फाꣳग्र कन् पःत्छेꣳबुङ्मान् इङ्गाꣳ चोगुङ्बा कुइसिःक् खिनिꣳआङ् चोःक्मा के꣡सुक्तुम्, हे꣡क्क्याङ् खे꣡म्म्याक्लक् मे꣡ःन्, कर ‘कन् कोःक्मान् हाꣳयाक्आगे꣡ꣳआङ् वाहङ्डो लाप्फुसिङ्डे꣡ꣳ’ के꣡मे꣡त्तुम्मिल्ले꣡ खे꣡न् के꣡त्लो॥

22 खिनिꣳ तुवाओ के꣡नाःक्तुम्बा पाःन्निन् खोःसुम्बे꣡ꣳ फाꣳआङ् नसाःन् के꣡जोगुम्ने꣡ फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् के꣡घोःसुम्लो॥”

ये꣡सुरे꣡ कुयुक्किल्ले꣡ कुयाःम्बेओ सेःन्दो
मर्कुस ११.२७-३३, लुका २०.१-८

23 ये꣡सुःन् माङ्हिम्मो के꣡रे꣡आङ् मनाहाꣳ निसाम् हुꣳमा हेःक्तुसिल्ले꣡ तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु वेꣳ यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ खे꣡प्मो मे꣡द्ये꣡आङ् खुने꣡ꣳ सेःन्मे꣡दोसु, “खे꣡ने꣡ꣳ थे꣡मा युक्किल्ले꣡ अक्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ के꣡जोगुर के꣡वाꣳ? कन् युक्किन् हाःत्ले꣡ के꣡बिरे꣡?”

24 ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡त्तुसि, “इङ्गाꣳआङ् लत्छा सेःन्लाप्थिक् सेःन्दोःनिङ्लो॥ इङ्गाꣳ याप्मि नोगप् के꣡बिरिꣳने꣡ फाꣳग्र इङ्गाꣳआङ् थे꣡मा युक्किल्ले꣡ याःम्बक् चोगुङ् खे꣡न् मे꣡त्निङ्लो॥

25 युहुन्नारे꣡ बप्तिस्मा पिमा कुयुक्किन् आत्तोलाम् त्ये꣡बाबे? निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् त्ये꣡बाबि, इ मनालाम्बि?”

खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ खुनिꣳ लुम्मो पाःन् मे꣡धक्ते꣡र अक्खे मे꣡मे꣡त्छिङ्, “आल्ल आनिꣳ ‘निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्’ आमे꣡त्तुम्ने꣡ फाꣳग्र, थेआङ् नसाःन् के꣡न्जोगुम्मिन् फाꣳआङ् सेःन्आलाप्॥

26 कर ‘मनाहाꣳलाम्’ आबाःत्तुम्ने꣡ फाꣳग्र मनाहाꣳ आनिꣳ तक्ले꣡ङ्वाओ मे꣡बोःक्पि फाꣳआङ् आगिरो, थेआङ्भे꣡ल्ले꣡ कन् मनाहाꣳरे꣡ युहुन्नाःन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के꣡बाःप्पा फाꣳआङ् मे꣡इःत्तुआङ् मे꣡वाꣳरो॥”

27 खे꣡ल्ले꣡ चोगुल्ले꣡ खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ ये꣡सुःन् मे꣡मे꣡त्तु, “आनिगे꣡ मे꣡निःसुम्बे꣡न्लो॥”

हे꣡क्केःल्ले꣡ ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡त्तुसि, “हे꣡क्केने꣡ फाꣳग्र थे꣡मा युक्किल्ले꣡ अक्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ चोगुङ् खे꣡न् इङ्गाꣳआङ् मे꣡मे꣡त्निङ्डिन्लो॥”

ये꣡सुरे꣡ ने꣡प्फु साःहाꣳरेन् खे꣡दाꣳइन् पाःत्तुꣳ

28 याम्मो ये꣡सुरे꣡ खे꣡न् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ मे꣡त्तुसि, “खिनिꣳ खे꣡दाꣳधिक् मे꣡त्निङ्, हे꣡क्क्याङ् खे꣡ल्ले꣡ कुयाःम्बेओ थे के꣡इःत्तुम् आमे꣡त्ते꣡म्मे꣡ꣳओ॥ लत्छा मनाधिक् वये, खे꣡ल्ले꣡ ने꣡प्फु कुस्साः ये꣡म्बित्छाꣳहाꣳ वये꣡त्छि॥ खे꣡न् मनाःन् कुस्साः तुम्बाल्लो पेआङ् मे꣡त्तु, ‘आस्साःए, पेगे꣡ꣳआङ् चे꣡ल्ले꣡क्सेꣳ इक्को याःम्बक् चोगे꣡ꣳओ॥’

29 खे꣡न् कुस्साःल्ले꣡ तगिग ‘मे꣡जोःक्कान्लो’ मे꣡त्तु, कर याङ्सि कुनिङ्वाꣳ नुःक्खे꣡, हे꣡क्क्याङ्पेआङ् याःम्बक् चोगुरो॥

30 हे꣡क्क्याङ् कुम्बाःन् कुस्साः फोꣳबाल्लो पेआङ् बा हे꣡क्केए मे꣡त्तु॥ खे꣡न् कुस्साः फोꣳबाल्ले꣡आङ्, ‘पोःङ् आदाङ्बे, पेःक्कारो’ मे꣡त्तु, कर खे꣡न् याःम्बक्को मे꣡बेने꣡न्लो॥

31 आल्ल खे꣡न् ने꣡प्फुओ आत्तिल्ले꣡ खुन्छिꣳ पाःल्ले꣡ कुनिङ्वाꣳ हे꣡क्के चोगे꣡त्छुबे?”

खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ नोगप् मे꣡बिरु, “तुम्बाल्ले꣡रो॥”

ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡त्तुसि, “इङ्गाꣳ से꣡क्खाए मे꣡त्निङ्, निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो एःङ्याङ् के꣡भोःङ्बाहाꣳ नु के꣡त्निमाहाꣳ खिनिꣳनुःल्ले꣡आङ् तगि मे꣡लाःत्लो॥

32 थेआङ्भे꣡ल्ले꣡ बप्तिस्मा के꣡बिबा युहुन्नाःन् खिनिꣳ साम्योनिबा लाम् ओसेःन्धाक्से꣡ त्ये꣡बारो, हे꣡क्केसाङ् खुने꣡ꣳ सम्दाङ् खिनिꣳ नसाःन् के꣡न्जोगुम्मिन्लो॥ कर एःङ्याङ् के꣡भोःङ्बाहाꣳ नु के꣡त्निमाहाꣳरे꣡ खुने꣡ꣳ नसाःन् मे꣡जोगुआङ् मे꣡वाꣳरो॥ खे꣡न् के꣡निःसुम्साङ् खिनिꣳ लायोलाम् के꣡न्हिन्दिन्नाङ् खुने꣡ꣳ नसाःन्नाङ्के꣡न्जोगुम्मिन्लो॥”

येसुरे ताप्फेःम्बा कुभ्रेःङ् इक्मःबाहाꣳरेन् खेदाꣳइन् पाःत्तुꣳ
मर्कुस १२.१-१२, लुका २०.९-१९

33 येसुरे याम्मो खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “वेꣳस्मा खेदाꣳधिक् खेप्सेम्मेꣳओ॥ थिक्लेङ् यम्बा
लाजेꣳदाङ्बाधिक् वये, खेल्ले लत्छा इक्को चेल्लेक्सेꣳ लेःत्तुआङ् कुघिरि लुङ्धाक् सेत्तुर
फाङु, हेक्क्याङ् कुलुम्मो लुम्बाःत् तयुआङ् खेप्मो चेल्लेक्सेꣳ एःम्मा तेन्धिक्चोगु॥ इक् कोमा
याक्साधिक्काङ् चोगु, हेक्क्याङ् खेन् चेल्लेक्सेꣳ इक्किन् कुभ्रेःङ् लक् खोःमारे लागि इक्मसाबाहाꣳ
पिरुसिआङ् खुनेꣳ लाम्दिःक् चोःक्से पेरो॥

34 चेल्लेक्सेꣳ तुप्मा येम् त्येःल्ले कुलक् लाःसे कुसेवारोबाहाꣳ इक्मःबाहाꣳरो पाङ्घुसिरो॥

35 खेन् इक्मःबाहाꣳरे कुसेवारोबाहाꣳ मेदेम्सुसि हेक्क्याङ् थिक्सिगेःक्पान् मेहिप्तु, निसिगेःक्पान्
मेसेरुआङ् सुम्सिगेःक्पान् लुङ्डिल्ले मेबःत्तु मेसेरुरो॥

36 हेक्क्याङ् खेल्ले तगिनुःल्लेआङ् यरिक् कुसेवारोबाहाꣳ पाङ्घुसि, कर खेन् इक्मःबाहाꣳरे
खेङ्हाꣳआङ् बा हेक्केए मेमेत्तुसि॥

37 हेक्क्याङ् कुनुप्मो खेन् इक्केल्ले कुन्दाङ्बाल्ले आल्ल कन् लुङ्माꣳ तुक्तुङ्बा आस्साःन्
पाङ्घुङ्डिल्लेग सेक्खासाङ् कुना मेसाꣳरुबिला फाꣳआङ् इःत्तुआङ् कुस्साःन् पाङ्घु॥

38 कर खेङ्हाꣳरे कुस्साःन् मेनिःसुआङ् अक्खे मेमेच्छिङ्, ‘कङ्ग कुम्बारे कुलक् केघोःबारो,
कन्सेरुम्माङ् कुलाजेꣳ सिङ्बुङ्हाꣳ आनिꣳ हुक्काप्पासिरो॥’

39 हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ मेदेम्सुआङ् चेल्लेक्सेꣳ इक्कोलाम् लाःक्कात् मेलःत्तुआङ्
मेसेरुरो॥”

40 येसुरे खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “आल्ल चेल्लेक्सेꣳ इक्केल्ले कुन्दाङ्बान् ताआङ् खेन् इक्मःबाहाꣳ
आक्खे मेत्तुसिꣳबे?”

41 खेन् तुम्यक्याबाहाꣳ नु यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, “खुनेꣳ ताआङ् खेन्
ताक्केभेꣳबा मनाहाꣳ सेक्खासाङ् साꣳरिक् तुक्खे चाःत्तुसिर सेरुसिꣳरो॥ हेक्क्याङ् चेल्लेक्सेꣳ
इक्किन् कुभ्रेःङ् लक् खोःमारे लागि वेꣳ इक्मःबाहाꣳ पिरुसिआङ् खेङ्हाꣳरे चेल्लेक्सेꣳ तुम्मिल्ले
कुलक्किन्मेबिरुꣳरो॥”

42 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ साम्योसाप्लाओ मेन्निःत्ते केवयिबि?
‘लुङ्गाम्बाहाꣳरे मेनाꣳरुबा लुङ्डिन्
केरेक्नुःल्ले केयेक्पा कुम्मा लुङ् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥
कङ्ग यहवे दाङ्बाल्लेए चोगुबारो,
हेक्क्याङ् कन् आनिꣳ निःमो निङ्वाꣳ केमाबा चोःक्लो॥’*

43 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ मेत्तिङ्, खिनिꣳओलाम् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् नाप्पाङ् खेन्निन्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हेक्के केजोःक्पा मनाहाꣳ पिरुसिरो॥

44 ‘आत्तिन्हाꣳ खेन् लुङ् सम्दाङ् मक्मेधाःꣳ, खेङ्हाꣳ मेभक् मेसिःरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन्हाꣳ सम्दाङ्
खेन् लुङ्डिन् मक्थाःꣳ, खेङ्हाꣳ मेभेक् मेसिःरो॥’ ”

45 हेक्क्याङ् खेप्मो तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳरे कन् खेदाꣳइन् मेघेप्सुआङ् कङ्ग आनिगे
याःम्बेओए येसुरे पाःत्तुर पत् फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेघोःसुरो॥

46 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ तेम्मा निङ्वाꣳ मेजोगु, कर मनाहाꣳ मेगिरुसि थेआङ्भेल्ले मनाहाꣳरे येसुःङ्ग
माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा फाꣳआङ् मेइःत्तुआङ् मेवयेरो॥

22

पयम् साभाङ्जारेन् खेदाꣳ
लुका १४.१५-२४

1 येसुरे खेन् यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ याम्मो खेदाꣳहाꣳओ अक्खे मेत्तुसि–

---

* **21:42** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.२२-२३

2 “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग लत्छा हाङ्धिक्ले कुस्साःल्ले कुमेःक्खिम्मिल्लेन्साभाङ्जा
सेःसुबा खेदाङ कुइसिःक् चोःक्लो॥
3 मेःक्खिम् साभाङ्जारेन् चामुक् थिमुक्किन् यारिप् पोःक्खेआङ् खेन् हाङ्डिल्ले उःत्छिङ्
केघोःबाहाङ साभाङ्जाओ ताःप्मासि कुसेवारोबाहाङ पाङ्घुसि, कर खेङ्हाङ ताःमा मेन्देन्देन्लो॥
4 हेक्केःल्ले खेन् हाङ्डिल्ले कुभा कुसेवारोबाहाङ अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि, ‘खेन् उःत्छिङ्
केघोःबाहाङ अक्खे मेत्तेम्सिम्मेङ, इङ्गाङ मेःक्खिम् साभाङ्जाःन्यारिप् चोगुङ्डाङ् वाङआ॥
लुप्मनाबा थक्साहाङ सेरुङ्सिङ्डाङ् केरेक् चामा थुङ्मान् यारिप् पोःक्खेआङ् वाङ, मेःक्खिम्
साभाङ्जाओ त्येम्मेङओ॥’
5 कर खेङ्हाङरे खेम्घेम् मेन्लाप्तुन्नाङ् कुभाग प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पो याःम्बक् चोःक्से मेबे, कुभा
लेङ्हङ् चोःक्से मेबे,
6 कुभारेग कुसेवारोबाहाङ मेदेम्सुसिआङ् ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुसिआङ् मेसेरुसिरो॥
7 खेन् हाङ्डिल्ले साङरिक् कुसिक् पोगे॥ खुनेङ थक्सुबाहाङ पाङ्घुसिआङ् खेन् मना केसेप्पाहाङ
केरेक् सेप्मा पाङ्घुसि, हेक्क्याङ् खुनिङ येक्यक्किन् फुत्लुम् हाःन्दुदेःसु पिरुसिरो॥
8 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले कुसेवारोबाहाङ मेत्तुसि, ‘मेःक्खिम् साभाङ्जाःन्यारिप् पोःक्खेआङ् वाङ, कर
खेप्मो उःत्छिङ् केघोःबाहाङ ताःमा सुम्बोधाबा मेन्जोःक्नेन्लो॥
9 हेक्केःल्ले येक्यक्कोबा लाम् लाम्मो पेगेम्मेङआङ् केदुमुम्सिम्बा केरेक् मनाहाङ
उःत्तेम्तारेम्सिम्मेङओ॥’
10 खेल्ले चोगुल्ले सेवारोबाहाङ येक्यक्को मेबेआङ् लाम् लाम्मो मेदुमुसिबा केरेक् नुःबा नु
ताप्फेःम्बा मनाहाङ मेःक्खिम् साभाङ्जाओ मेउःत्तु मेदारुसिआङ् खेप्मोबा युक्नाहाङ मेधिम्सुरो॥
11 कर हाङ्डिन् तरे तुम्से सिगाङ् लाःसेल्ले खेप्मो नुःबा तेःत् मेन्जाङ्मनाबा मनाधिक् निःसुआङ्
12 सेःन्दोसु, ‘चुम्मे, खेनेङ आक्खेलङरिक् मेःक्खिम् साभाङ्जाओ, मेःक्खिम्मो चाङ्मनाबा नुःबा
तेःत् मेःन्ने केलाःसेबे?’ खेन् मनाःल्ले थेआङ् पाःप्मा मेसुक्तुन्लो॥
13 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले सेवारोबाहाङ मेत्तुसि, ‘कन् मनाःन् तेम्सेम्मेङआङ् कुलाङ् कुहुक्हाङ
इघेःक्खेम्मेङ हेक्क्याङ् लाःक्कात् खादाम्मो लाप्फुःसेम्मेङओ॥ खेप्मो हाःप्मान् नु साङरिक्
तुक्खेःल्ले हाबोङ येःङ्मान् पोःङ्लो॥’
14 थेआङ्भेल्ले उःत्छिङ्मा केघोःबाहाङ यरिक् मेवाङ, कर सेःक्सिङ्मा केघोःबाहाङ कुभारक्
मेवाङरो॥”

एःङ्याङ् हुङ्माबि मेःम्बि
मर्कुस १२.१३-१७, लुका २०.२०-२६

15 हेक्क्याङ् फरिसिहाङ सोरिक् मेजुप्सेआङ् येसुःन् आक्खेलङरिक् पाःन्नो थाःमाबे फाङआङ् सुक्मा
मेहेःक्तुरो॥
16 फरिसिहाङरे खुनिङ हुङसाम्बाहाङ हेरोद हाङ्डिल्ले कुमनाहाङनु येसुरो मेबाङ्घुसि॥ खेङ्हाङरे
येसुःन् सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, खेनेङग सेक्खा पाःन्लक् केबाःप्पेन्आनिगे निःसुम्बेरो॥ हेक्क्याङ्
निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुलाम्मिन् सेक्खाए केहुङरुसिरो॥ खेनेङ मनाहाङरे खुनिङ पाःन्नो केम्बत्नेन्,
हेक्क्याङ् मनाआङ्केन्छेन्दुन्छिन्॥
17 हेक्केःल्ले कन्पाःन्निन् आमेत्तेङरोमि पयम् हाङ् सिजरेन् एःङ्याङ् हुङ्मा आनिङ साम्योथिम्मिल्ले
आबिङबि आम्बिनेन्बि?”*
18 कर येसुरे खेङ्हाङरे खुनिङ फेन् निङ्वाङइन्निङ्वाङ खोःसुआङ् मेत्तुसि, “खिनिङ निङ्वाङ
केजिःप्पासे, थेआङ् अक्खेलङरिक् इङ्गाङ पाःन्नो तेम्मा निङ्वाङ केइःत्तुम्बाबे?

---

* **22:17** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□, कर यहुदि साम्योथिम्मो वेङ लाजेङओबा मनाहाङ एःङ्याङ् हुङ्मा मेन्नुङमनाबा वये॥

19 एःङ्याङ् हुङ्मा केबोःङ्बा रोमि याङ्इत्छिःन्कत्ना फेत्तेम्मेः॥” खेङ्हाःरे खुनेःओ
याङ्इत्छिःन्मेदारुआङ्
20 येसुरे खेङ्हाः सेःन्दोसुसि, “कप्मो हाःत्ले कुइत्छाप् नु कुबाःन्साप् पप्पे?”
21 खेङ्हाःरे नोगप् मेबिरु, “सिजरेल्लेन्पत्लो॥”
हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “सिजरले कुबाःन्हाः सिजरेन् पिरेम्मेः, हेक्क्याङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्हाः निङ्वाःफुमाङ्डिन्ने पिरेम्मेःओ॥”
22 खेङ्हाःरे कन् नोगप्पिन् मेघेप्सुआङ् खुनिः निङ्वाः मयेरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे खुनेः
खेप्मोए मेलेरुमेधःआङ् मेबेरो॥

येसुरे सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्माल्ले कुयाःम्बेओ हुःरुसिः
मर्कुस १२.१८-२७, लुका २०.२७-४०

23 बा खेन् येन्नो सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् होःप्लःरिक् नसाःन् केजोःक्पा सदुकिहाः येसुरो
मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु,
24 “सिक्साम्बे, मोसारे साम्योथिम्मो अक्खेलःरिक् साप्तुआङ् पत्, ‘आत्तिल्ले कुम्भुःइन् कुस्साः
कुए मेन्वाःए सिः, खेल्ले कुन्साःरे मेमेदुमा कुन्नेःद्रेःन्नु मेःक्खिम् चोःक्माए पोःङ्॥ हेक्क्याङ् कुम्भुरे
कुलागि सागप्मा पोःङ्लो॥’*
25 आल्ल नुसि फुःनुसाःहाः मेवये॥ तुम्बाल्ले मेःक्खिम् चोगुआङ् कुस्साः कुए मेन्वाःए स्ये,
हेक्क्याङ् कुमेःत्तिन्नु कुन्साःरे मेःक्खिम् चोगु॥
26 हेक्केलःरिक् सरुम्बा, याङ्सरुम्बा नु फोःबा थारिक्ले खेन् मेमेदुमान्नु मेःक्खिम् मेजोगु, कर
तुम्बान् हेक्केए खुनिः सा-ए मेन्वाःए मेस्येरो॥
27 आल्ल कुनुप्मो खेन् मेन्छुमाःइन्नाङ् स्येरो॥
28 आल्ल खेङ्हाः सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङ्डिल्ले खेन् आत्तिल्ले कुमेःत् पोःङ्बाबे? थेआङ्भेल्ले
खेन् मेन्छुमाःइन्नु नुसि फुःनुसाः केरेक्ले मेःक्खिम् मेजोगुआङ् मेवयेरो॥”
29 येसुरे नोगप् पिरुसि, “खिनिःग पिर्बेःम्बो केध्येःइआङ् केवयिःरो, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाःन्
कुसिङ् मेन्निःत्ते केवयि, हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिन्नाङ् कुसिङ् मेन्निःत्ते केवयिःरो॥
30 थेआङ्भेल्ले सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङ्डिल्लेग मनाहाः मेःक्खिम् मेन्जोःक्नेन्लो, कर खेङ्हाःग
साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा माङ्लाइङ्बा कुइसिःक्ने मेबोःङ्लो॥
31 कर सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्माल्ले कुयाःम्बेओग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले साम्योसाप्लाओ
अक्खेलःरिक् पाःत्तुबान् मेन्निःत्ते केवयिःबि?
32 ‘इङ्गाःग अब्राहाम, इसहाक नु याकुबरे खुनिः निङ्वाःफुमाङ्आरो॥’* खेल्ले चोगुल्ले खुनेःग
कुसिवेत्हाःरेन् मेःन्, कर कुहिङ्वेत्हाःरे खुनिः निङ्वाःफुमाङ्लो॥”
33 खेन् केजुम्बा मनाहाःरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुल्ले कुनिसाम्मो खुनिः निङ्वाः मयेरो॥

साम्योथिम्मो केरेक्नुःल्ले केयेक्पा इङ्जाःङ्
मर्कुस १२.२८-३४, लुका १०.२५-२८

34 येसुरे सदुकिहाःरे खुनिः मुराःन् सुबु पिरुसि केलःबा पाःन्निन् फरिसिहाःरे मेघेप्सु हेक्क्याङ्
इङ्मेदङ्सिङ्डाङ् येसुरो मेद्येरो॥
35 खेङ्हाःओ साम्योसाप्ला साःरिक् केलेबाधिक्ले येसुःन् अक्खेलःरिक् कुनिङ्वाः साःरुर
सेःन्लाप्तु,
36 “सिक्साम्बे, साम्योथिम्मो इःप्मा नाःप्माए केबोःङ्बा केरेक्नुःल्ले यम्बा इङ्जाःङ्डिन्
आत्तिङ्ग?”
37 येसुरे नोगप् पिरु, “ ‘केन्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिन् केरेक् केसिक्लुङ्माल्ले, केरेक्
केसक्मासाम्मिल्ले, हेक्क्याङ् केरेक् केनिङ्वाःइल्ले मिःम्जि मेत्तेःओ॥’*

---

* **22:24** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.५-६ * **22:32** □□□□□□□□□□ □.६ * **22:37** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □.५

38 कङ्ग थिक्सिगेःक्पा नु केरेक्नुःल्ले केयेक्पा इङ्जाःङ्लो॥
39 हेक्केलꣳरिक् निसिगेःक्पा केयेक्पा इङ्जाःङ्डिङ्ग बा कन्लो, 'आप्फेःक्लुङ्माꣳ केदुक्सिङ्बा
कुइसिःक्के केबाङ्भेꣳसाबाहाꣳआङ्लुङ्माꣳ तुक्तेसेꣳओ॥'*
40 केरेक् साम्योथिम् नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ निसाम्मिन् कन् नेत्छि इङ्जाःङ्लाम्
त्येबारो॥"

ख्रिस्तेन्हाःत्ले कुस्साबे?

मर्कुस १२.३५-३७, लुका २०.४१-४४

41 हेक्क्याङ् फरिसिहाꣳ थिक्देन्नो सोरिक् मेजुप्सेआङ् मेवयेल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि,
42 "निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ खिनिꣳ थे केइःत्तुम्बे? खुनेꣳ हाःत्ले कुस्साः
फाꣳआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बे?"
खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, "खुनेꣳग दाउद हाङ्डिल्ले कुस्साःरो॥"
43 येसुरे खेङ्हाꣳ याम्मो सेःन्दोसुसि, "हेक्केने फाꣳग्र सेसेमाङ्लाम् दाउदरे आक्खेलꣳरिक् आदाङ्बे
फाꣳआङ्मेत्तुबाबे? थेआङ्भेल्ले दाउद हाङ्डिल्ले निङ्वाꣳफुसाम्लो सुम्मो पाःत्तु,
44 'यहवे दाङ्बाल्ले इङ्गाꣳ आन्दाङ्बान् अक्खे मेत्तु,
केनिङ्मिहाꣳ केयुक्को इङ्गाꣳ मेन्दाःत्छिङ्डे थारिक्
आजुप्साङ् लेप्माङ् खेनेꣳ युडेꣳओ॥'*
45 दाउद हाङ्डिल्लेए खुनेꣳ आदाङ्बे लꣳरिक् मेत्तुने फाꣳग्र आक्खेलꣳरिक् ख्रिस्तेन्दाउदरे कुस्साः
पोःङ्बाबे?"
46 आत्तिन्हाꣳरेआङ्पाःन्सुत्लाधिक् नोगप् पिमा मेन्छुक्तुन्, हेक्क्याङ् खेन् येन्नाङ्धो
आत्तिन्हाꣳरेआङ्खुनेꣳ पाःन् सेःन्दोःमा आःन्छिङ्माआङ्मेन्छुक्तुन्लो॥

23

येसुरे साम्योथिम् लाम्लोःबाहाꣳ फेःक्तुसिꣳ

मर्कुस १२.३८-४०, लुका ११.३७-५२, २०.४५-४७

1 हेक्क्याङ् येसुरे खेप्मो केजुम्बा मनाहाꣳ नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसि,
2 "साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳरे मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिन्पोधक्मा युक् मेगत्तुꣳ॥
3 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे केम्मेत्ति केम्हुꣳरिबा पाःन्निन् खिनिꣳ इःप्मा नाःप्मा पोःङ्, कर खेङ्हाꣳरे
मेजोगुबा हेक्के मेजोगेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्हाꣳ कुइसिःक्ग आबाङेआङ्
मेन्जोगुन्लो॥
4 खेङ्हाꣳरेग केलिःप्पा कक्हेक्तङ्बा केसाक्पा थिम्हाꣳ मेजोगुआङ् मनाहाꣳ मेगुःत्तुसिꣳ, कर कक्
याङ्याङ् लꣳर फाꣳआङ् आबाङे हुक्चोधिक्किल्लेआङ् मेन्छुस्सुन्लो॥
5 खेङ्हाꣳरेग नुःबा पाःन्हाꣳ मनाहाꣳ ओसेःन्धाक्मासि फाꣳआङ्लक् मेजोगुरो–खेङ्हाꣳरे
साम्योथिम् इङ्जाःङ् साप्मा याक्मनाबा माक्पेन्छाप्हाꣳ यम्ब्यम्बा* मेजोगुआङ् हुक्को नु तोवाबो
मेभत्छुꣳ, हेक्क्याङ् चाङ् तेःत्तो केःम्ब्केःम्बा पोरोःक्वाहाꣳ मेभत्छुꣳ॥
6 खेङ्हाꣳ साभाङ्जा नु यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहाꣳओ युङ्मा खुनिꣳ सिराꣳ
थाङ्लो॥
7 हेक्क्याङ् पाङ्जुम्मो मनाहाꣳरे सेवा मेमेत्तुसिबा नु सिक्साम्बे लꣳरिक् मेमेत्तुसिबा खुनिꣳ सिराꣳ
थाङ्लो॥
8 कर खिनिꣳग आत्तिन्हाꣳरेआङ्सिक्साम्बे लꣳरिक् केमेम्मेत्तिन्लरो, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग थिक्लक्
सिक्साम्बान् केगत्तुम्लो, हेक्क्याङ् खिनिꣳ केरेक्क फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳ हेक्केनिङ्लो॥

---

* **22:39** □□□□□□□□□ □□.१८ * **22:44** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१ * **23:5** □□□□□□□□□□□□
□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□
□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□.९, १६
हेक्क्याङ् साम्योथिम् साप्ला ६.८ नु ११.१३-२१ निःरेꣳ॥

9 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ‘पाःए’ लःरिक् वेः आत्तिन्हाःआङ् मेमेत्तेम्सिम्मिन्नेःओ, थेआङ्भेल्ले खिनिःग थिक्लक् निङ्वाःफुपाः केगत्तुम्लो, खुनेःग साङ्ग्राम्पेदाङ्डो वाःरो॥

10 आत्तिन्हाःरेआङ्‘सिक्साम्बे’ लःरिक् केमेम्मेत्तिन्लरो थेआङ्भेल्ले खिनिःग थिक्लक् सिक्साम्बान् केगत्तुम्लो, खुनेःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तरो॥

11 खिनिः लुम्मो केरेक्नुःल्ले केयेक्पा मनाःन् हाराः खेन् खिनिः सेवारोबा पोःङ्मा पोःङ्लो॥

12 आत्तिल्ले यम्बा लेङ्सिङ्मा कोःत्तुः, खेङ्ग चुक्सा पोःङ्लो, हेक्क्याङ् आत्तिन् चुक्सा लेङ्सिङ् खेङ्ग यम्बा पोःङ्लो॥

13 खिनिः कुनिङ्वाः केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाः नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येःइरो! साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिल्ले कुलाम्मिन् वेः मनाहाःरे लागि केसाक्तुम्माङ् केवयिःरो, हेक्क्याङ् आबाडेआङ् खेप्मो खिनिः केन्लासिन् हेक्क्याङ् लाःप्मा केगोःप्पा वेः मनाहाःआङ् लाःप्मा केम्बाङ्घुम्सिम्मिन्लो॥

14 ((खिनिः कुनिङ्वाः केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाः नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येःइरो! खिनिःग मेमेदुमाहाः इङ्गेलेक्तुम्सिम्माङ्खुनिः हिम्धाःङ्हाः केनाप्तुम्सिम्, कर नुःबा ओसेःन्धाक्सिङ्मारे लागि केःम्ब्केःम्बा तुवा केजोगुम्॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिः खुम्दिङ्डिङ्ग सेक्खासाङ् साःरिक् किप्मा केघुःबा पोःङ्लो॥))

15 खिनिः कुनिङ्वाः केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाः नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येःइरो! खिनिःग थिक् मनाःन् यहुदि साम्योओ ताःप्मा फाःआङ् लाजेः नु वाहङ् खाराक् लाम्दिःक् केजोगिरो, हेक्क्याङ् खेन् मनाःन् यहुदि साम्योओ केदाःरुम्माङ्ग खेन् खिनिःनुःल्लेआङ् साःरिक् खेमायङ्सङ्डो खुम्दिङ् केघोःबा केजोगुम्लो॥

16 खिनिः मिक्फःम्बा लाम्लोःबासे, केजिःत्ति केस्येःइरो! आत्तिन्माङ्हिम्मिल्ले कुमिङ्डो माङ्हेक्सिङ् खेङ्ग थेआङ् मेःन्लो, कर आत्तिन्माङ्हिम्मोबा साम्म्याङ्डिल्ले कुमिङ्डो माङ्हेक्सिङ् खेन् कुबाःन्निल्ले खेःङ्सिङ्लो लःरिक् खिनिः केबाःत्तुम्॥

17 खिनिः मिक्फःम्बा अदङ्से! साम्म्याङ्डिन् यम्बाबि साम्म्याङ्डिन् सेसे केजोःक्पा माङ्हिम्मिन् यम्बाबि?

18 खिनिः अक्खेलःरिक्काङ् केबाःत्तुम्, ‘आत्तिन्लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निल्लेन् माङ्हेक्सिङ् खेन् थेआङ् मेःन्लो, कर आत्तिन्लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नोबा चोफाःलेन् माङ्हेक्सिङ् खेन् कुबाःन्निल्ले खेःङ्सिङ्लो॥’

19 खिनिः मिक्फःम्बा मनासे, चोफाःइन् यम्बा बि चोफाःइन् सेसे केजोःक्पा लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निन् यम्बाबि?

20 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिन्लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निल्लेन् माङ्हेक्सिङ् खेन्खेप्मो केरेक् केनेबाल्लेन्नाङ् माङ्हेक्सिङ्लो॥

21 हेक्क्याङ् आत्तिन्माङ्हिम्मिल्लेन् माङ्हेक्सिङ् खेङ्ग खेप्मो केवाःबाल्लेन्नाङ् माङ्हेक्सिङ्लो॥

22 आत्तिन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डिल्लेन् माङ्हेक्सिङ् खेङ्ग निङ्वाःफु युक्ना नु खेप्मो केयुङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्लेन्नाङ् माङ्हेक्सिङ्लो॥

23 खिनिः कुनिङ्वाः केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाः नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येःइरो! खिनिः इक्ताप्पोलाम् नाम्सुना, सःप्फा नु हिम्चेम्भेन् हेक्तङ्बा मारुक्हाःरेन्नाङ् थिबोःङ्लक् निङ्वाःफुमाङ्डिन् केबिरुम्, कर नुःरिक्काङ् खासेन् केन्जोगुम्सिम्मिन्, वेः मनाहाः लुङ्माः केन्दुक्तुम्सिम्मिन्, हेक्क्याङ् नसाःन् केन्जोगुम्मिन्लो॥ कन् नाःप्माए केबोःङ्बा साम्योथिम्बा पाःन्हाः केन्नाःत्तुम्मिन्लो॥ खिनिःग थिबोःङ्लक् निङ्वाःफुमाङ्डिन् केबिरुम्मिल्ले कन् नुःरिक्काङ् खासेन् चोःक्मा, वेः मनाहाः लुङ्माः तुक्मासि नु नसाःन् चोःक्मा केलःबा साम्योथिम्मोबा नाःप्माए केबोःङ्बा पाःन्हाःआङ् चोगेम्मेःओ॥

24 खिनिः मिक्फःम्बा लाम्लोःबासे, खिनिः सिक्चाहाः केसाःक्तुम् केलःत्तुम्सिम्, कर उमेःन् केलरुम्लो॥

25 खिनिꣳ कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येꣳइरो! खिनिꣳग
खोर्याःन् नु चेत्थ्याःन्लाःक्काल्लक् वागेहप्तुम्, कर सिगाङ्ग इङ्गाꣳरक् चाङ् थुङुङ् केलꣳबा निङ्वाꣳ
चोःक्मान्नु मनाहाꣳ केनाप्तुम् केदाःरुम्सिबा पाःन्हाꣳरे केदिम्सिआङ्केवयिꣳरो॥
26 मिक्फःम्बा फरिसिसे, केरेक्नुःल्ले तगि खोर्याःन् कुसिगाङ् वाहप्तेम्मेꣳ, हेक्केलꣳरिक्
लाःक्कात्ताङ् सेसे पोःङ्लो॥
27 खिनिꣳ कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येꣳइरो!
खिनिꣳग चुनि खाम्मिल्ले लेङ्मनाबा इःप्पुङ् कुइसिःक् केजोगिꣳरो, थेआङ्भेल्ले खेन् ओमेप्माल्ले
लाःक्कात्लाम् नुःबा थाःप्साङ् सिगाङ्ग केसिःबा मनाःल्ले कुयेप् नु केजिःम्बा पाःन्निल्ले कुधिम्
चोःक्लो॥
28 हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ मनाहाꣳनु लाःक्कात्लाम् साम्योनिबा केधाबिसाङ् सिगाङ्ग निङ्वाꣳ
केजिःप्पा नु ताप्फेःम्बा केजोगिꣳरो॥
29 खिनिꣳ कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पा साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येꣳइरो! खिनिꣳ
सुधेबा ताक्थेबाहाꣳरे मेसेरुसिबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ इप्पुङ्ङिन् केजोगुम्,
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे मेलुःन्दुसिबा साम्योनिबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ इप्पुङ्ङिन् केसाःक्तुम् केजोगुम्लो॥*
30 हेक्क्याङ् केबाःत्तुम्, ‘आनिगे सुधेबा ताक्थेबाहाꣳरे खुनिꣳ येम्मो आनिगे वयिगेल्लेग
माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ सेप्मासि चुम् मेमेत्तुम्सिम्बेम्बा वयेरो॥’
31 हेक्केलꣳरिक् केबाःत्तुम्मिल्ले खिनिꣳ आबाङे आनिगेग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ
केसेप्पाहाꣳरे खुनिꣳ थाःक्मेन्छाꣳसिगे फाꣳआङ् तोःन्दि केबिरुम्लो॥
32 हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳरे मेहेःक्तुबा लायोःन् खिनिꣳ केत्तेम्सुरेम्मेꣳओ!
33 असेःक्पासे, खिनिꣳ ताङ्बु असेःक्किल्ले कुस्साःसे, आक्खेलꣳरिक् खेमायङ्सङ्ङोबा
खुम्दिङ्लाम् केबिन्दिबाबे?
34 हेक्केःल्ले नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳओ, ताःन्दि खिनिꣳओ इङ्गाꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन्
केबाःप्पाहाꣳ, सिक्कुम्साबा मनाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ पाङ्घुङ्सिङ्लो॥ खेङ्हाꣳओ कुभा
खिनिꣳ केसेरुम्सिम्, कुभा सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् केभोःन्दुम्सिम्, हेक्क्याङ् कुभाग यहुदि
चुम्लुङ्हिम्मो तेःम्भुक् केयाक्तुम्सिम्माङ् येक्यक् थप्मा निङ्घुम् केमेत्तुम्सिम्लो॥
35 हेक्केलꣳरिक् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मेसेरुसिबा केरेक् साम्योनिबा मनाहाꣳ
हाबिलेन्नाङ्धो माङ्हिम् नु लेत्तिङ्तोःम्मादेन् लुम्मो केसेरुम्बा बेरेक्याहले कुस्साः जकरिया
थारिक्पा खुनिꣳ माक्खिꣳइल्ले खिनिꣳ केदेत्तिरो॥*
36 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, कन् केरेक् पाःन्निल्लेन्आप्तिक्किन् कन् येम्मोबा मनाहाꣳ सम्दाङ्
थाःरो॥”

येसुरे यरुसलेम्मिन् लुङ्माꣳ तुक्तुꣳ
लुका १३.३४-३५

37 “यरुसलेम्मोबा मनासे, यरुसलेम्मोबा मनासे, खिनिꣳग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ
केसेरुम्सिम्, निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले खिनिꣳओ पाङ्घुसिबा इङ्साबाहाꣳ लुङ्ङिल्ले केबःत्तुम्सिम्लो॥
आक्खेन् लेङ् खिनिꣳ मुꣳइदाङ्साहाꣳ वामाःप्माल्ले वाज्याःक्हाꣳ कुप्तुसिबा कुइसिःक् खिनिꣳ
साःहाꣳ सुम्मासि निङ्वाꣳ चोगुङ्, कर खिनिꣳ केन्देन्दिन्लो॥
38 ओमेत्तेम्मेꣳओ, निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले खिनिꣳ हिम्मिन्* मना मेःन्ने लाम्धेःप् चिएत्एत्तुरो॥
39 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, ‘दाङ्बाल्ले कुमिङ्ङो केदाःबान् मुꣳइसाबारो’* लꣳरिक्
केम्बाःत्तुम्मिन्ल थारिक् याम्मो याप्मि केन्निःसिन्लो॥”

---

* **23:29** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□-केजोगुम् हेक्क्याङ् साम्योनिबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ इप्पुङ्ङिन् केसाःक्तुम्-केजोगुम्लो॥” * **23:35** □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ (तोलिङ्सोमु ४.८), हेक्क्याङ् कुनुप्मो मेसेरुबा मनाःन् जकरिया वये (२ साप्मुन्धुम् २४.२०-२२)॥ * **23:38** “□□□□□ □□□□□□□□□” □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ * **23:39** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□.२६

24

कुनुप्मा येन्निल्लेन् मिक्सेःन्हाꣳ

मर्कुस १३.१-२, लुका २१.५-६, मर्कुस १३.३-१३, लुका २१.७-१९

1 येसुःन् माङ्हिम्मोलाम् पेर पत्छेल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे माङ्हिम्मिल्लेन् नुःबुनुःबा हिम्हाꣳ खुनेꣳ ओसेःन्धाक्मा फाꣳआङ् कुबेसाङ् मेद्ये॥

2 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “कन् केनिःसुम्बा हिम्हाꣳरे कुयाःम्बेओ सेक्खा पाःन् मेत्निङ्, थिक् लुङ्सम्दाङ् वेꣳ लुङ्धिक्काङ् मेन्नेए थारिक् कङ्हाꣳ केरेक् मेयः मेबेःक्लो॥”

3 याङ्सि येसुःन् जैतुन कोःक्माओ वयेल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेद्येआङ् स्वाःत्ताङ् सेःन्मेदोसु, “दाङ्बे, कन् पाःन्हाꣳ आप्फाल्ले पोःङ्बाबे? खेनेꣳ केयुःमा येम्मिन् नु कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा येम्मिल्ले कुनुप्मा मिक्सेःन्निन् आमेत्तेꣳओ॥”

4 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, आत्तिल्लेआङ् खिनिꣳ इङ्गेन्लेक्तिन्लरो,

5 थेआङ्भेल्ले यरिक् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्इङ्गाꣳएरो लꣳरिक् मेबाःत्तुर इङ्गाꣳ आमिङ्डो मेदारो, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳ इङ्मेलेक्तुसिꣳरो॥

6 खिनिꣳग थङ् नु थङ्हाꣳरेन् हयङ्किल्लिङ्हाꣳ केघेप्सुम्, कर खिनिꣳ निङ्वाꣳ मेमयेम्मिन्नेꣳओ॥ कङ्हाꣳग पोःङ्माए पोःङ्, कर बा खेन् येम्मोएग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मान् मेदानेन्लो॥

7 मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ नु लाजेꣳहाꣳ लुम्मो थङ् पोःक्, यरिक् तेन्नो यम्बा साक् पोःक् हेक्क्याङ् लुप्लि थाङ्लो॥

8 कङ्ग केदाःबार केबप्पा किप्मा केघुःबा तुक्खेहाꣳरे कुहेःक्सिङ्मारक्लो॥

9 हेक्क्याङ् खिनिꣳग मनाहाꣳरे केम्देम्सिआङ् तुक्खे केम्जाःत्तिꣳ, हेक्क्याङ् केम्सेरिꣳरो॥ खिनिꣳ याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले चोगुल्ले केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरे केम्जिःत्तिꣳरो॥

10 खेन् येम्मो यरिक् मनाहाꣳ नसाःन्लाम् मेनुःङ्डाङ्इङ्मेलेक्सिङ्डाङ् मेजिःत्छिङ्लो॥

11 हेक्केलꣳरिक् इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ मेलःन् मेदाआङ् यरिक् मनाहाꣳ इङ्मेलेक्तुसिꣳरो॥

12 ताप्फेःम्बा पाःन्हाꣳ पोःर पेःक्पाल्ले चोगुल्ले यरिक् मनाहाꣳरे सेक्खा निङ्वाꣳओनु लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मा मेलेरुरो॥

13 कर आत्तिल्ले कुनुप्मो थारिक् थरुꣳ, खेल्लेए सेन्लप् खोःसुꣳरो॥

14 हेक्क्याङ् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरे मेघेप्सुर फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्लेन् सुनाइङ्डिन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्को खाराक् इङ्भोःꣳ, हेक्क्याङ् कुनुप्मान् ताःरो॥

किप्मा केघुःबा येम्

मर्कुस १३.१४-२३, लुका २१.२०-२४

15 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा दानिएलरे पाःत्तुबा सिक्केलेःङ्बान् माङ्हिम्मोबा सेसे देन्नो येप्पा केनिःसुम्लो॥”* (हाराꣳ केनिःप्पाहाꣳरे कन् पाःन्निन् कुसिङ् मेनिःत्तुररो!)

16 “खेन् येम्मो यहुदियाबा मनाहाꣳ कोःक्मा फाङ्जङ् हेङ्घाःत्ति मेघेत्छिङ् मेबेःक्लरो॥

17 खेन् येम्मो हिम् सम्दाङ् केवाꣳबा मनाःन् चिगःक्वा लाःसे हिम् सिगाङ् मेलाःत्नेन्ल॥

18 प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पो केवाꣳबान् हाराꣳ कुसुङ्घेःक्वा लाःसे कुहिम्मो मेनुःङ्नेन्मेबेःक्नेन्लरो॥

19 कन् येम्मिङ्ग मेन्छुक्मा नु सावामाहाꣳरे लागि आक्खेन् किप्मा केघुःबा पोःङ्डि!

20 चुङ्वाःम्मा येम्मो नु नाःम्सिङ्येन्नो खिनिꣳ खेत्छिङ्मा मेबोःङ्नेन्ल फाꣳआङ् तुवा चोगेम्मेꣳओ॥*

---

* **24:15** □□□□□□ □.२७, ११.३१, १२.११ * **24:20** □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□

21 थेआङ्भेल्ले खेन् येम्मो अक्तङ्बा किप्मा केघुःबा तुक्खेःन् ताःरो॥ अक्तङ्बा तुक्खेःङ्ग
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो आल्लो थारिक् मेम्बोःङ्डे वाऽ, हेक्क्याङ्
ताःन्दि याम्मो आप्फाल्लेआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥
22 निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले खेन् येन्हाऽ ताङ्सा मेजोगुन्निल्लेग आत्तिन् मनाहाऽआङ् हिङ्मा
मेन्छुक्तेन्बारो॥ कर खुनेऽ सेगुसिबाहाऽ मेहिङ्ल फाऽआङ् खेन् येन्हाऽ ताङ्सा पोःक्खेबारो॥
23 हेक्क्याङ् खेन् येम्मो मनाहाऽरे 'ओमेत्तेम्मेऽ, निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तेन्कप्मो वाऽ'
इग्र 'खुनेऽ खेप्मो वाऽ' लऽरिक् मेबाःत्तुर मेदाःल्ले नसाःन् मेजोगेम्सिम्मिन्नेऽओ॥
24 थेआङ्भेल्ले इङ्लेक्पा खिस्तहाऽ नु इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाऽपाःन् केबाःप्पाहाऽ मेलःन् मेदाआङ्
पयम् यम्बा मिक्सेःन् नु निङ्वाऽ केमाबा पाःन्हाऽ मेजोगुआङ् निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा
मनाहाऽआङ् खुनिऽ सुक्सुक् इङ्मेलेक्तुसिऽरो॥
25 ओमेत्तेम्मेऽ, कन् पाःन्हाऽ पोःङ्मानुःल्ले तगिए खिनिऽ मेत्निङ्डाङ् वाऽआरो॥
26 खेल्ले चोगुल्ले मनाहाऽरे 'ओमेत्तेम्मेऽ, खिस्तेङ्ग येःङ्घादेन्नो वाऽ' केम्मेत्तिग्र, ओमेत्छे खेप्मो
मेबेगेम्मिन्नेऽओ, इग्र 'ओमेत्तेम्मेऽ, खुनेऽ कप्मो सिगाङ्बा याक्फाङ्डो वाऽ' केम्मेत्तिसाङ् खेङ्हाऽरे
खुनिऽ पाःन्निन् नसाःन् मेजोगेम्मिन्नेऽओ॥
27 थेआङ्भेल्ले मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमाङ्ग साःम्भे लेक्किल्ले केरेक् ताङ्साक्पेन्थोऽरुबा
कुइसिःक्के पोःङ्लो॥
28 आत्तो सिनुःन् नेऽ, खेप्मोए किदाबाहाऽआङ् मेजुम्लो॥"*

मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमान्
मर्कुस १३.२४-२७, लुका २१.२५-२८

29 "खेन् किप्मा केघुःबा तुक्खेःन् एगाङ् खिमो
'नाम्मिन् खामाक्लो,
लाबाल्ले ओःत्ति मेबिरुन्लो,
ताङ्साक्पोबा खेःम्सिक्पाहाऽ मक्मेधाःरो,
हेक्क्याङ् ताङ्साक्पोबा मुक्साम्हाऽ मेयङ्लो॥'*
30 हेक्क्याङ् खेन् येम्मो ताङ्साक्पो मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमाल्लेन् मिक्सेःन्निन् थाःप्पाङ् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबा केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाऽ मेरिङ् मेधक्लो॥ खेङ्हाऽरे मेन्छाम्साःन् ताङ्साक्पो मुक्साम्
हेक्क्याङ् पयम् मिमिदिङ्डिन्नु खाप्मिःत्तो युःर पप्पा मेनिःसुऽरो॥*
31 हेक्क्याङ् खुनेऽ सेगुसिबा मनाहाऽ सुम्से केरेक् पिसाङ्लाम् ताङ्साक्पाल्ले खोःप्तुबा नु इक्सादिङ्
खाम्बेःक्माल्ले ताःक्तुबाओ थुत्तुरिःप्पाल्लेन् पयम् इक्लानु कुमाङ्लाइङ्बाहाऽ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
पाङ्घु युःसुसिऽरो॥"

पःत्छेऽबुङ्माल्ले कुबि
मर्कुस १३.२८-३१, लुका २१.२९-३३

32 "आल्ल पःत्छेऽबुङ्मोलाम् कन् पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मेऽओ, खेल्ले कुबोराःक्हाऽलाम्बा कुसङ्
कुनःक्हाऽ लःम्मा हेःक्किल्ले हाङ्वाःम्मा येम्मिन् निःत्ताङ् त्येरो फाऽआङ् कुसिङ्केनिःत्तुम्॥
33 हेक्केलऽरिक्के इङ्गाऽ पाःत्तुङ्बा कन् केरेक् पाःन्हाऽ केत्ल पेःक्पा केनिःसुम्मिल्ले
मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमान् निःत्ताङ्डे वाऽ फाऽआङ् कुसिङ्केनिःत्तुम्लो॥
34 इङ्गाऽ सेक्खाए मेत्निङ्, कन् केरेक् पाःन्हाऽ मेम्बोःङ्डे थारिक् कन् मेन्छाम् थाःक्हाऽ
मेन्छिःनेन्॥
35 ताङ्साक्पेन्नु खाम्बेःक्मान् लेक्काङ् पेःक्, कर इङ्गाऽ आबाःन्जाक्हाऽ आप्फाल्लेआङ्
मेलेक्नेन् मेबेःक्नेन्लो॥"

---

* **24:28** □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **24:29** □□□□□ □□.१०, ३४.४, योएल २.१० * **24:30** □□□□□□□ □.१३

येसुरे कुयुःमाओ यारिप् वाꣳमान्
मर्कुस १३.३२-३७, लुका १७.२६-३०,३४-३६

36 “आल्ल खेन् येम् नु येन्हाꣳ आप्फाल्ले पोःङ् फाꣳआङ् आत्तिल्लेआङ् मेनिःसुन्॥
साङ्ग्राम्पेदाङ्बा माङ्लाइङ्बा नु निङ्वाꣳफुसाःल्लेआङ् मेनिःसुन्लो, कर पानुदिङ् पाः
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेरक् निःसुꣳरो॥
37 हेक्क्याङ् मेन्छाम्साःन् नुःङ् युःल्ले नुहारे कुयेम् हेक्केए पोःङ्लो॥
38 नुहाःन्वालाधाओ लाःसेबा येम्मो थारिक्के मनाहाꣳ मेजर मेधुङुर हेक्क्याङ् मेःक्खिम् मेजोगुर
मेवये॥
39 हेक्क्याङ् वादोःक्मा थाङेआङ् निःम्मा सिःमानुःल्ले तगि थे पोःङ् केलꣳबान् खेङ्हाꣳरे थेआङ्
निङ्वाꣳ मेङ्गत्तुन्लो॥ बा हेक्केलꣳरिक्के मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमान्नाङ् पोःङ्लो॥
40 खेन् येम्मो नेप्फु मनाहाꣳ प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पो याःम्बक् चोःक्सुर याक्सिल्ले थिक्किन् तेꣳ,
वेꣳस्मान् वाꣳ लाःत्लो॥
41 हेक्क्याङ् नेप्फु मेन्छुमाहाꣳ लुङ्सुम्मो याꣳ युःत्नु युङ्सिल्ले थिक्किन् तेꣳ, वेꣳस्मान् युङ्लाःत्लो॥
42 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳआङ् आप्फाल्लेसाङ् यारिप् पोःक्खेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ दाङ्बान्
आप्फाल्ले युःबे केलꣳबान् खिनिꣳ निङ्वाꣳ केङ्गत्तुम्मिन्लो॥
43 हिम्दाङ्बाल्ले खुःन्द्रिक्पेन् आत्तिन् येम्मो ताः केलꣳबान् निङ्वाꣳ खोःसुने फाꣳग्र खेल्ले मेन्इम्मे
हिम्मिन् कोसुआङ् खेन् खुःन्द्रिक्पेन् खुःप्मा मेबाङ्घुन् केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥
44 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳआङ् आप्फाल्लेसाङ् यारिप् वयेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले मेन्छाम्साःन् युः
फाꣳआङ् मेन्इःत्ते केवयिल्ले खुनेꣳ युःरो॥”

नसाःन्साबा नु ताप्फेःम्बा सेवारोबाहाꣳ
लुका १२.४१-४८

45 “आत्तिन् सेवारोबान् नसाःन्साबा नु सिक्कुम्साबा चोःक्, खेन्निन् हिम्दाङ्बाल्ले कुहिम्धाःङ्हाꣳ
ओमेप्मा युक् पिरुआङ् खेल्ले वेꣳ सेवारोबाहाꣳ येम्येम्मो चामा-थुङ्मा पिरुसिꣳरो॥
46 खेन् हिम्दाङ्बान् नुःङ् ताःल्ले खेन् सेवारोबाल्ले बा हेक्केए चोगुर वाꣳबा तुमुने फाꣳग्र खेन् थुम्घो
पिरुꣳरो॥
47 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, खेन् हिम्दाङ्बाल्ले खेन् सेवारोबान् केरेक् कुयाङ्साकुन्धे सम्दाङ् युक्
पिरुꣳरो॥
48 कर खेन् ताक्केभेꣳबा सेवारोबाल्ले कुनिङ्वाꣳबो आन्दाङ्बान् माःङ्घा पेआङ् वाꣳ,
49 हारा मेदानेन् लꣳआङ् कुन्जुम् सेवारोबाहाꣳ हिप्तुसिआङ् थिःमसाङ्हाꣳनु चामा-थुङ्मा हेःक्तुꣳने
फाꣳग्र
50 खेल्ले कुन्दाङ्बान् ताः लꣳरिक् निङ्वाꣳ मेइःत्तुन्बा येम्मो कुन्दाङ्बान् ताःरो॥
51 हेक्क्याङ् कुन्दाङ्बाल्ले खेन् साꣳरिक् तेःम्भुक् याक्तुआङ् कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पाहाꣳनु सोरिक्
खुम्दिङ् पिरुꣳरो॥ खेप्मोग हाःप्मान् नु साꣳरिक् तुक्खेःल्ले हाबोꣳ येःङ्मान् पोःङ्लो॥”

25

थिबोःङ् सिसागेन्मेन्छियाꣳहाꣳरेन् खेदाꣳइन्

1 येसुरे याम्मो पाःत्तु, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग अक्तङ्बा चोःक्–तेन्धाम्गेन्
मेःक्खिम्लेन्नालिसाङ्डिन् लाम्लक्से सेमि केबङ्माआङ् केबेःक्मा थिबोःङ् सिसागेन्मेन्छियाꣳहाꣳ
मेवये॥
2 खेङ्हाꣳओ ङासि कुनिसिःक् केहोःप्मा नु ङासि सिक्कुम्सामा मेन्छियाꣳहाꣳ मेवयेरो॥
3 खेन् कुनिसिःक् केहोःप्मा मेन्छियाꣳहाꣳरे सेमिःङ्ग मेदेꣳरु कर निःङ्गेःन् मेन्याङ्सिङ्डिन्लो॥
4 कर खेन् ङासि सिक्कुम्सामा मेन्छियाꣳहाꣳरेग सेमिःन् नु निःङ्गेःन् काञ्योमाहाꣳओ मेयाङ्सिङ्लो॥
5 हेक्क्याङ् तेन्धाम्गेन् मेःक्खिम्लेन्नालिसाङ्डिन् सुःसेआङ् हारा मेद्येनेन्निल्लेग खेङ्हाꣳ इत्थोꣳवा
लोःमा मेहेःक्तेआङ् मेइप्सेरो॥

6 सेत्लुम्भक्तेल्ले तेन्धाम्गेन् नालिसाङ्डिन् खा त्येरो, कुदुम्से लःन्देम्मेꣳओ लꣳरिक् पाःप्मनाबा
इक्लाःन् मेघेप्सु,
7 हेक्क्याङ् खेन् सिसागेन् मेन्छियाꣳहाꣳ मेबोगेआङ् खुनिꣳ सेमिःन् मेहाःन्दुरो॥
8 खेन् कुनिसिःक् केहोःप्माहाꣳरे सिक्कुम्सामा मेन्छियाꣳहाꣳ मेमेत्तुसि, ‘आनिगेआङ् कुभा निःङ्गेꣳ
आबिरेꣳना, आनिगे सेमिःङ्ग सिःमा इःत्तेरो॥’
9 खेन् सिक्कुम्सामा मेन्छियाꣳहाꣳरे नोगप् मेबिरुसि, ‘मेःन्लो, आनिꣳ केरेक् केदेक्पा निःङ्गेꣳग
मेगत्तुम्बेन्लो॥ निःङ्गेꣳ केसङ्बाहाꣳरो खिनिꣳ पेगेम्मेꣳआङ् इडेम्मेꣳओ॥’
10 कर खेङ्हाꣳ निःङ्गेꣳ इङ्से मेबेर मेबत्छेल्लेए तेन्धाम्गेन् मेःक्खिमरे नालिसाङ्डिन् केरे त्येरो॥
हेक्क्याङ् खेन् यारिप् केबोःङ्मा सिसागेन् मेन्छियाꣳहाꣳ खुनेꣳनु मेःक्खिम् साभाङ्जाओ मेलाःसेआङ्
लाम्धेःप्पेन्सुबेरो॥
11 याङ्सि खेन् कुनिसिःक् केहोःप्मा सिसागेन् मेन्छियाꣳहाꣳ मेगेरे मेद्येआङ् अक्खेलꣳरिक्
मेअःक्ते, ‘दाङ्बे, दाङ्बे, आनिगे लागिआङ् लाम्धेःप्पेन्हन्दे आबिरेꣳना!’
12 कर खेन् नालिसाङ्डिल्ले नोगप् पिरुसि, ‘इङ्गाꣳ सेक्खासाङ् कुसिङ् मेनिःत्निङ्डिन्लो॥’
13 खेल्ले चोगुल्ले सिङ्सिङ् येक्येक्काङ्यारिप् वयेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आयुःमा येम्मिन्
केन्निःसुम्मिन्लो॥”

सुम्सि सेवारोबाहाꣳरेन् खेदाꣳ
लुका १९.११-२७

14 येसुरे याम्मो मेत्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्जुम्मिङ्ग अक्तङ्बा चोःक्–माःङ्घा लाम्दिःक्को
केबेःक्पार केबप्पा मनाधिक् वये॥ खेल्ले कुसेवारोबाहाꣳ उःत्तुसिआङ् कुयाङ्डिन् फोःमा फाꣳआङ्
पिरुसिरो॥
15 खेल्ले थिक्किन् हेन्छिङ् ङासि* (५०००) साम्म्याङ् याङ्इत्छि, वेꣳस्मान् हेन्छिङ् नेत्छि (२०००)
साम्म्याङ् याङ्इत्छि, हेक्क्याङ् सुम्सिगेःक्पेन्हेन्छिङ् थिक् (१०००) साम्म्याङ् याङ्इत्छिःन्याङ् केःमा
मेलेस्सुबा कुइसिःक् पिरुसिरो॥ हेक्क्याङ् खेन् माःङ्घा लाम्दिःक्को पेरो॥
16 खेन् हेन्छिङ् ङासि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोःबा सेवारोबान् खिमो पेआङ् खेन् याङ्डिन्
केःसुआङ् वेꣳ हेन्छिङ् ङासि साम्म्याङ् याङ्इत्छि थगुरो॥
17 हेक्केलꣳरिक्के हेन्छिङ् नेत्छि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोबेल्लेआङ् वेꣳ हेन्छिङ् नेत्छि साम्म्याङ्
याङ्इत्छि थगु॥
18 कर हेन्छिङ् थिक्लक् साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोःबा सेवारोबाङ्ग पेआङ् खाम्मिन्
तयुआङ्कुन्दाङ्बाल्ले कुयाङ्डिन् खेप्मो लुप्तु नेस्सुरो॥
19 यरिक् येम् एगाङ् खुनिꣳ दाङ्बान् नुःक्खे त्येआङ् कुसेवारोबाहाꣳ कुयाङ्डिल्लेन् खाराःत्
नाःक्तुसि॥
20 खेन् हेन्छिङ् ङासि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोःबा सेवारोबेल्ले वेꣳ हेन्छिङ् ङासि साम्म्याङ्
याङ्इत्छि तारुआङ् अक्खे मेत्तु, ‘आदाङ्बे, हेन्छिङ् ङासि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केबिराङ्डाङ् वये,
कर ओमेत्तेꣳओ, इङ्गाꣳ वेꣳ हेन्छिङ् ङासि थगुङ् पिनेआङ् वाꣳरो॥’
21 कुन्दाङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, ‘नुःबा नु निङ्वाꣳइरे खोःप्तुबा सेवारोबाए, नुःबा केजोगुरो! खेनेꣳग
मिसाक् याङ्डो नसाःन्साबा केबोःक्खे, आल्ल यरिक् पाःन्नो युक् पिनेरो॥ आल्ल आनिꣳ सोरिक्
सःत्तिरो!’
22 हेक्क्याङ् हेन्छिङ् नेत्छि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोःबा कुसेवारोबाल्ले मेत्तु, ‘आदाङ्बे, खेनेꣳग
इङ्गाꣳ हेन्छिङ् नेत्छि साम्म्याङ् याङ्इत्छि केबिराङ्डाङ् वये, कर ओमेत्तेꣳओ, इङ्गाꣳ वेꣳ हेन्छिङ्
नेत्छि थगुङ् पिनेआङ् वाꣳरो॥’

---

* **25:15** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□”□ □□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□.जि. योरे॥

23 कुन्दाङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, ‘नुःबा नु निङ्वाꣳइरे खोःप्तुबा सेवारोबाए, नुःबा केजोगुरो! खेनेꣳग
मिसाक् याङ्डो नसाःन्साबा केबोःक्खे, आल्ल यरिक् पाःन्नो युक् पिनेरो॥ आल्ल आनिꣳ सोरिक्
सःत्तिरो!’
24 आल्ल हेन्छिङ् थिक् साम्म्याङ् याङ्इत्छि केघोःबा सेवारोबाल्लेआङ् मेत्तु, ‘आदाङ्बे, खेनेꣳग
केजिःप्पा केजोःक् फाꣳआङ् निःसुङ्डाङ् वयाङ्लो॥ खेनेꣳ आत्तो चा केन्देःसुन् खेप्मो खेनेꣳ चा
केसुप्सुꣳरो, आत्तो चा केन्छेसुन् खेप्मोए चा केभुङ्लो॥
25 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ किःसाङ्डाङ् केयाङ्डिन् तेꣳरुङ्डाङ् खाम्मो चिक्खुङ्॥ ओमेत्तेꣳ, खेनेꣳ
केयाङ्डिन् खा कप्मो वाꣳरो॥’
26 खेल्ले कुन्दाङ्बाल्ले खेन् नोगप् पिरु, ‘खेनेꣳ ताक्केभेꣳबा नु कुलेम्गेयुबा सेवारोबाए! खेनेꣳग
इङ्गाꣳ आत्तो चा मेदेःआन् खेप्मो चा सुप्सुङ्, आत्तो चा मेसेःसुङ्डिन् खेप्मो चा फुक्खुङ् फाꣳआङ्
केनिःसुआङ्डे केवयेरो॥
27 हेक्केःल्ले आयाङ्डिन् केदेꣳरुआङ् सिङ्नाःत् केगेबाहाꣳरो केयुक्खुल्ले पोःक्खेबारो॥ हेक्के
केजोगुल्ले इङ्गाꣳ नुःक्खाङ् त्याङ्डिल्ले आयाङ्डिल्ले कुस्साःग खोःसुङ्बा वयेरो॥
28 कन् सेवारोबाल्ले कत्तुबा याङ्डिन् नाप्तेम्मेꣳआङ् थिबोःङ् हेन्छिङ् साम्म्याङ् याङ्इत्छि
केगप्पेन्पिरेम्मेꣳओ॥
29 थेआङ्भेल्ले केगप्पाल्ले आल्लसाङ् यरिक् खोःसुआङ् खेल्लेन् यरिक् पोःङ्लो॥ कर हाःत्ले
मेगत्तुन्, खेल्ले कत्तुबान्नाङ् नाप्लो॥
30 आल्ल खेन् इनाःम्बा सेवारोबान् लाःक्कात् खादाम्मो लाप्फुःसेम्मेꣳ॥ खेप्मो हाःप्मान् नु साꣳरिक्
तुक्खेःल्ले हाबोꣳ येःङ्मान् पोःङ्लो॥’ ”

कुनुप्मा खासेन्

31 “मेन्छाम्साःन् कुमिमिदिङ्डो केरेक् कुमाङ्लाइङ्बाहाꣳनु युःल्ले खुनेꣳ मिमिदिङ्गेन्
कुहाङ्युक्नाओ युङ्सिङ्लो॥
32 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ खुनेꣳ कुदगि मेजुम्लो॥ हेक्क्याङ्
मेल्लुक्कम्बाल्ले मेल्लुक्हाꣳ मेन्दाक्हाꣳलाम् सेन्दुसिबा कुइसिःक् मनाहाꣳ सेन्दुसिरो॥
33 कुजुप्साङ् लेप्माङ् मेल्लुक्हाꣳ नु कुभेन्छाङ् लेप्माङ् मेन्दाक्हाꣳ सेन्दुसिरो॥
34 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्बाहाꣳ मेत्तुसि, ‘पानुदिङ् आम्बारे मुꣳइसाम् पिरुसिबासे,
त्येम्मेꣳओ, नावागेन्चइःत् नेस्सेआङ्धो खिनिꣳ लागि यारिप् चोःक्मनाबा हाङ्जुम्मिन् युक्तेम्मेꣳओ॥
35 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आसेत्लाःक्तेआङ् वयाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ कुजा याप्मि आगेबिरि,
आवामिःसेआङ् वयाङ्डिल्ले च्वाःत् याप्मि आगेबिरि, इङ्गाꣳ वाꣳमा तेन् मेःन्ने लाम्दिःक्पा
पोःक्खाङ्डाङ् वयाङ्डिल्ले खिनिꣳ हिम्मो याप्मि आगेदेꣳरिरो॥
36 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ तेःप्फुङ् मेःन्ने वयाङ्डिल्ले तेःत् याप्मि आगेबिरि, इङ्गाꣳ तुगाङ्डाङ्
वयाङ्डिल्ले याप्मि कम्ब्राङ् आगेमेत्ति, हेक्क्याङ् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्ताङ्डाङ् यागाङ्डिल्ले याप्मि
आगेसाꣳरिरो॥’
37 हेक्क्याङ् खेन् साम्योनिबाहाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, ‘दाङ्बे, आप्फाल्ले खेनेꣳ साक्मेन्जा
निःआसिगेआङ् कुजा पिआसिगेबे? केवामिःसेबा निःआसिगेआङ् च्वाःत् थुङ्मा पिꣳआसिगेबे?
38 हिम्धाःङ् मेःन्ने लाम्दिःक्पा केबोःक्खेबा निःआसिगेआङ् हिम्मो तेꣳआसिगेबे? आप्फाल्ले तेःत्
मेःन्ने निःआसिगेआङ् तेःत् पिꣳआसिगेबे?
39 आप्फाल्ले खेनेꣳ केदुगेबा नु पुङ्लाहिम्मो केयागेबा निःआसिगेआङ् साꣳआसिगेबे?’
40 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ मेत्तुसि ‘इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, कङ्हाꣳओ केवाꣳबा आम्भुꣳ
आन्साꣳसिओ लत्छा चुक्पाधिक् च्या केमेत्तुम्, खेन् इङ्गाꣳए याप्मि आगेमेत्तिबारो॥’
41 हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले कुभेन्छाङ् लेप्माङ्बाहाꣳ मेत्तुसि, ‘खिनिꣳ निङ्वाꣳफु साक्मुराःल्ले
केदेत्तिबासे, खिनिꣳ इङ्गाꣳओलाम् पेगेम्मेꣳओ॥ खिनिꣳग माफेन्साम्मिन् नु खुनेꣳ कुमाङ्लाइङ्बाहाꣳ

केःप्मासि फाꣳआङ् यारिप् चोगुबा आप्फाल्लेआङ् मेन्छिःमना मि केदिःप्पा खेमायङ्सङ्डो पेगेम्मेꣳओ॥

42 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आसेत्लाःक्तेआङ् वयाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ कुजा याप्मि आगेम्बिरिन्, आवामिःसेआङ् वयाङ्डिल्ले च्वाःत् थुङ्मा याप्मि आगेम्बिरिन्,

43 इङ्गाꣳ वाꣳमा तेन् मेःन्ने लाम्दिःक्पा पोःक्खाङ्डाङ् वयाङ्डिल्ले खिनिꣳ हिम्मो याप्मि आगेन्देꣳरिन्, इङ्गाꣳ तेःप्फुङ्मेःन्ने वयाङ्डिल्ले तेःत् याप्मि आगेम्बिरिन्, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ तुगाङ् हेक्क्याङ् पुङ्लाहिम्मो साक्ताङ्डाङ् यागाङ्डिल्ले याप्मि आगेन्छाꣳरिन्लो॥'

44 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरेआङ् नोगप् मेबिरु, 'दाङ्बे, आप्फाल्ले आनिगे खेनेꣳ केसेत्लाःक्तेबा नु केवामिःसेबा हेक्क्याङ् वाꣳमा तेन् मेःन्ने नु तेःप्फुङ् चाहाबा केजोगेबा, केदुगेबा नु पुङ्लाहिम्मो केयागेबा निःसुम्बेआङ् कुभाꣳ मेबिआसिगेन्बे?'

45 खेन् येम्मो खुनेꣳ नोगप् पिरुसि, 'इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, कन् आम्भुꣳ आन्साꣳसिओ आत्तिन् लत्छा चुक्साधिक् हेक्के केम्मेत्तुम्मिन्, खेन् इङ्गाꣳए याप्मि आगेम्मेत्तिम्बारो॥'

46 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳग मेन्नुप्मनाबा खुम्दिङ्डो मेबेःक्लो, कर साम्योनिबाहाꣳग मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्नो मेबेःक्लो॥"

26

येसुःन् सेप्मा चेम्भन्
मर्कुस १४.१-२, लुका २२.१-२, युहुन्ना ११.४५-५३

1 येसुरे कन् केरेक् पाःन्हाꣳ पाःत्तु सुरुआङ् खुनेꣳ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसि,

2 "यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिन् ताःमा नियेन्लक् वाꣳबाग खिनिꣳ केनिःसुम्मेरो, हेक्क्याङ् मेन्छाम्साःन् सिलाम्साक्मा सिङ्डो फोःन्छे हुक्मेसुप्तुꣳरो॥"

3 खेन् येम्मो तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुहिम्मो मेजुप्से॥ खेल्ले कुमिङ्ग कैयाफास वये॥

4 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येसुःन् आक्खेलꣳरिक् स्वाःत्ताङ् तेम्माआङ् सेप्माबे फाꣳआङ् चेम्भन् मेजोगुरो॥

5 कर खेङ्हाꣳरे मेबाःत्तु, "कन् तङ्नाम्मोग आनिꣳ हेक्के चोःक्मा मेनुꣳनेन्लो, मेःन्ने फाꣳग्र कन् मनाहाꣳरे हयङ्किल्लिङ् मेजोगुꣳरो॥"

येसःन्फुङ्नाम्मेहुःत्तुꣳ
मर्कुस १४.३-९, युहुन्ना १२.१-८

6 खेन् येम्मो येसुःन् बेथानि पाङ्भेꣳओ लोगेꣳ तुक्मालाम् केवेःप्पा सिमोनरे कुहिम्मो वयेरो॥

7 हेक्क्याङ् चाजानु युङेल्ले मेन्छुमाꣳधिक् इमेल्लुङ्बा फुङ्नाम्केयाक्पा लेम्भालुङ् पर्यामानु त्येआङ् येसुरे कुधेगेःक्पो हुक्खुरो॥

8 खेन् मेनिःसुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ सिक् पोगेआङ् अक्खे मेबाःत्तु, "थेआङ् कन् फुङ्नाम्मिन् चासोःक्खुबाबे?

9 कङ्ग यरिक् याङ्डो सङ्माआङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिःमनासिल्ले पोःक्खेबारो॥"

10 येसुरे कन् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, "थेआङ् कन् मेन्छुमाꣳइन् तुक्खे केजाःत्तुम्बाबे? खेल्लेग आलागि नुःबा चोगुआङ् वाꣳरो॥

11 याङ्गेसाꣳबाहाꣳग सदादिङ् खिनिꣳनु मेवाꣳरो॥ कर इङ्गाꣳग सदादिङ् खिनिꣳनु मेवाꣳआन्लो॥

12 खेल्ले नासिङ्गेन् आधक्को फुङ्नाम्मिन् हुक्खुआङ् आलुप्माल्लेन् यारिप् चोगुआङ् वाꣳरो॥

13 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आत्तिसाङ् सुनाइङ् इङ्भोःल्ले, खेप्मो कन् मेन्छुमाꣳइल्ले चोगुबा कुयाःम्बक्किन् मनाहाꣳरे मेजेक्खुआङ् निङ्वाꣳ मेइःत्तुरो॥"

यहुदा इस्करियोतेन् येसुःन् इङ्लेक्मा पाःन्नो तेन्
मर्कुस १४.१०-११, लुका २२.३-६

14 हेक्क्याङ् थिक्-नेत् कुहुरसाम्बाहाःओ यहुदा इस्करियोत मेप्मनाबेन् तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरो
पेआङ्
15 मेत्तसि, “येसुःन् केदेम्सुम्ल फाःआङ् खिनिः हुक्को थाःसुङ् पिनिङ्डिल्ले इङ्गाः थे याप्मि
आगेबिरिबे?”
हेक्केःल्ले खेङ्हाःरे सुम्बोःङ् (३०) युप्पायाङ् खेन् मेबिरुरो॥
16 खेन् येम्माङ्धो यहुदाःल्ले येसुःन् इङ्लेक्मा फाःआङ् सुयेम् कोःप्मा हेःक्तुरो॥

येसुरे यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो चा चःः
मर्कुस १४.१२-२१, लुका २२.७-१४

17 आल्ल सिदाः मेन्भःन्नेबा खरेःङ् चामा तङ्नाम्मिल्ले थिक्सिगेःक्पा येन्नो येसुरे कुहुरसाम्बाहाः
खुनेःओ मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु, “दाङ्बे, यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्* चामा थुङ्मा आत्तो यारिप्
चोःक्मा केलःबा निङ्वाः केइःत्तुआङ् वाःबे?”
18 येसुरे खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, “खिनिः येक्यक्को पेगेम्मेः, खेप्मो लत्छा मनाधिक् केदुमुम्॥
खेन् अक्खे मेत्तेम्मेः, ‘दाङ्बाल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् वाः, इङ्गाः आयेम्मिन् निःत्ताङ्डे त्येआङ् वाःरो,
खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाः खेनेः केहिम्मो आहुरसाम्बाहाःनु यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्ससाङ्स्रोःत्
चोगुम्बेःरो॥’ ”
19 हेक्केःल्ले हुरसाम्बाहाःरे येसुरे पाःत्तुबा कुइसिःक्के यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्चामा
थुङ्मान्यारिप् चोगेत्छु॥
20 हेक्क्याङ् युःन्छिक् येसुःन् थिक्-नेत् कुहुरसाम्बाहाःनु सोरिक् चामा तेन्नो युङ्सिङ्॥
21 हेक्क्याङ् मेजर मेयुङेल्ले अक्खे मेत्तुसि, “इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, खिनिःओ थिक्किल्ले इङ्गाः
इङ्लेक्कारो॥”
22 हेक्केःल्ले खेङ्हाः साःरिक् निङ्साम्मो मेध्येआङ्केरेक्ले खुनेः सेःन्दोःमा मेहेःक्तु, “दाङ्बे,
केबाःत्तुबा मनाःन् इङ्गाःबि?”
23 येसुरे खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, “आल्लो इङ्गाःनु सोरिक् केजाबार केयुङ्बाधिक्किल्ले इङ्गाः
इङ्लेक्कारो॥
24 मेन्छाम्साःङ्ग साम्योसाप्लाओ साप्तेबा कुइसिःक्के सिःमाए पोःङ्लो॥ कर मेन्छाम्साःन्
इङ्गेलेक्पेङ्ग चिःत्ते स्येरो! खेङ्ग सामेवाःन्छिङ्डिन्निल्ले नुरेबारो॥”
25 हेक्क्याङ् सेक्खाओ खुनेः इङ्लेक् केमेप्पा यहुदाःल्लेआङ् सेःन्दोसु, “सिक्साम्बे, केबाःत्तुबा
मनाःन् इङ्गाःएबि?”
येसुरे नोगप् पिरु, “खेनेः आबाडे केबाःत्तुरो॥”
26 खेङ्हाःरे मेजर मेयुङेल्ले येसुरे खरेःङ्डिन् खप्सुआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरु, हेक्क्याङ्
खेःक्खुआङ् कुहुरसाम्बाहाः अक्खे मेत्तुसिर पिरुसि, “कन् ताःक्तेम्मेःआङ् चेम्मेःओ, कङ्ग
नासिङ्गेन् आधक्लो॥”
27 हेक्क्याङ् चल्लङ्ना खोर्याःन् पक्खुआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरु, हेक्क्याङ् खेङ्हाः
अक्खे मेत्तुसिर पिरुसि, “खिनिः केरेक्ले कन् थुङेम्मेःओ॥
28 कन् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु चोःक्मनाबा कुसङ् माङ्हुप्लेन्आमाक्खिरो॥ कन् यरिक् मनाहाःरे
खुनिः लायोःन् लेप्मि पोःङ्ल फाःआङ् वादेःन्लो॥
29 इङ्गाः मेत्निङ्, आइन्नाङ्धो पानुदिङ् आम्बारे कुहाङ्जुम्मो खिनिःनु कुसङ् चेल्लेक्सेः थिःन्
मेन्धुङ्डे थारिक् याम्मो चेल्लेक्सेः थिःन् मेधुङ्डान्लो॥”

---

* **26:17** □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□, कर सोसोरिक्केदाःबा तङ्नाम् पोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले मनाहाःरे खेन्तङ्नाम्हाः
लत्छा मिङ्डिल्लेआङ्कुसिङ्मेनिःत्तु॥

30 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ माङ्सेवा साम्लो साम्मे़लोरे़आङ् जैतुन कोःक्माओ मे़बेरो॥

पत्रुसरे़ खुने़ꣳ नाꣳरुबा पाःन्निन्ये़सुरे़ पाःत्तुꣳ
मर्कुस १४.२७-३१, लुका २२.३१-३४, युहुन्ना १३.३६-३८

31 खे़प्मो ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “आइन् से़न्दिक्सा खिनिꣳ के़रे़क्ले़ इङ्गाꣳ याप्मि के़ले़रिꣳआङ् के़बिगिꣳरो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ साम्योसाप्लाओ अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
‘इङ्गाꣳ मे़ल्लुक्कम्बान् हिप्तुङ्,
हे़क्क्याङ् के़रे़क् मे़ल्लुक्हाꣳ के़रे़क् पिसाङ् मे़से़रो॥’*
32 कर इङ्गाꣳ कुसिवे़त्लाम् कुहिङ्वे़त् पोःङ्डाआङ् खिनिꣳनुःल्ले़ तगि गालिल थुम्मो पेःक्कारो॥”
33 पत्रुसरे़ नोगप् पिरु, “के़रे़क्ले़ खे़ने़ꣳ के़म्ले़त् के़म्धाःसाङ् इङ्गाꣳग आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़त्ने़न्लो॥”
34 ये़सुरे़ मे़त्तु, “पत्रुसे, से़क्खाए मे़त्ने़ꣳ, आक्खो से़न्दिक् इङ्वा काःमानुःल्ले़ तगिए, खुने़ꣳ कुसिङ् मे़निःत्तुङ्डिन् के़बाःत्तुर खे़ने़ꣳ सुम्ले़ङ् के़नाꣳआरो॥”
35 कर पत्रुसरे़ हादिङ् थक्ते़र मे़त्तु, “मे़ःन्लो, इङ्गाꣳग खे़ने़ꣳनु सिःमा पोःङ्साङ् आप्फाल्ले़आङ् मे़नाꣳने़न्लो॥” वेꣳ हुꣳसाम्बाहाꣳरे़आङ् बा हे़क्केए मे़बाःत्तुरो॥

गे़तसमनि मे़प्मनाबा ते़न्नो ये़सुःन्तुवा चोःक्
मर्कुस १४.३२-४२, लुका २२.३९-४६

36 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु गे़तसमनि मे़प्मनाबा जैतुन सिङ्लाओ पे, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ खे़ङ्हाꣳ अक्खे मे़त्तुसि, “इङ्गाꣳ खे़प्मो तुवा चोगुङ्डिल्ले़ खिनिꣳ कप्मो युङे़म्मे़ꣳओ॥”
37 ये़सुरे़ पत्रुसे़न् नु जब्दियारे़ नेप्फु कुस्साःहाꣳ खुने़ꣳनु तेꣳरुसि, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ साꣳरिक् मिङ्वारे़ कुधिम्नु निङ्साम्मो थ्ये़रो॥
38 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ अक्खे मे़त्तुसि, “इङ्गाꣳग मिङ्वारे़ योःन्दाङ्डाङ् सिःमालिङ्धो थारिक् के़राङ्डाङ् वाꣳआरो॥ कप्मो चाङ्जाङ्डाङ् युङे़म्मे़ꣳर याप्मि चुम् आमे़त्तेम्मे़ꣳओ॥”
39 खुने़ꣳ याम्मो मिसाक् नानाक् पेआङ् खाम्मो साम्बोःन् फन्छिङ्डाङ्अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगे़रो, “पानुदिङ् आम्बे, पोःङ्मा सुक्ने़ फाꣳग्र, कन् इनोगे़न् तुक्खेरे़न् खोर्याःन् इङ्गाꣳओलाम् खे़त्ते़दे़ःसे़ꣳओ॥ हे़क्केसाङ् आनिङ्वाꣳ हे़क्केग मे़ःन्, कर के़निङ्वाꣳ हे़क्केए पोःङ्लरो॥”
40 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ नुःक्खे़ फे़रे़ल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़इप्से़आङ् मे़ने़स्से़बा तुमुसि॥ ये़सुरे़ पत्रुसे़न् मे़त्तु, “खिनिꣳ कुमुक्थिक्काङ् इङ्गाꣳनु चाङ्जाङ्डाङ् युङ्मा के़न्छुक्तिन्बि?
41 हङ्साꣳमाओ मे़ध्ये़ꣳइगे़न्ल फाꣳआङ् निङ्वाꣳ चाङ्जाङ्डाङ् तुवा चोगे़म्मे़ꣳओ॥ खिनिꣳ निङ्वाꣳइल्ले़ नुःरिक्काङ् चोःक्मा के़गोःत्तुम्, कर खिनिꣳ नासिङ्गे़न् थक्किङ्ग मे़धुम्मिन्बाल्ले़ चोगुल्ले़ के़न्छुक्तुम्मिल्लो॥”
42 खुने़ꣳ याम्मो पेआङ् तुवा चोगु, “पानुदिङ् आम्बौ, इङ्गाꣳ कन् इनोगे़न् तुक्खेरे़न् खोर्याःन् मे़न्धुङ्डे मे़बोःङ्डिन्ने़ फाꣳग्र खे़ने़ꣳ के़निङ्वाꣳ कुइसिःक्के पोःङ्लरो॥”
43 खुने़ꣳ नुःक्खे़ फे़रे़ल्ले़ याम्मो कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़इप्से़आङ् मे़ने़स्से़बा तुमुसि, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳ मिक्युःमाल्ले़ साꣳरिक् तरुसिआङ् मे़वये़॥
44 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ꣳ खे़ङ्हाꣳ ले़रुधसिआङ् याम्मो तुवा चोःक्से़ पेआङ् तगि हे़क्के तुवा चोगु॥
45 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ नुःक्खे़ फे़रे़आङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़त्तुसि, “खिनिꣳ आल्लसाङ् के़नासिङ्डिआङ् के़इप्सिआङ् के़ने़स्सिबि? ओमे़त्तेम्मे़ꣳ, इङ्गाꣳ मे़न्छाम्साःन् लायोबाहाꣳरे़ खुनिꣳ हुक्को थाःमा ये़म्मिन् त्ये़रो॥
46 पोगे़म्मे़ꣳ, कप्मोलाम् पिगि! ओमे़त्तेम्मे़ꣳ, इङ्गाꣳ याप्मि इङ्गे़ले़क्पे़न्खा फे़न्ल पत्लो!”

ये़सुःन् मे़दे़म्सुꣳ
मर्कुस १४.४३-५०, लुका २२.४७, युहुन्ना १८.३-१२

---

* **26:31** □□□□□□ □□.७

47 येसुःन् हेक्केलꣳरिक् पारेर पत्छेल्ले थिक्-नेत् कुहुꣳसाम्बाहाꣳओबा यहुदा मेप्मनाबेन् खेप्मो केरे त्ये॥ खुनेꣳनु तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे मेबाङ्घुसिबा ताभे नु तक्काःत् केगप्पा यरिक् मनाहाꣳआङ् मेवये॥

48 आल्ल येसुःन् इङ्गेलेक्पेल्ले आत्तिन् मनाःन् इङ्गाꣳ चुप् मेत्तुङ्, खेन् तेम्सेम्मेꣳ लꣳरिक् मिक्सेःन् पिरुसिआङ् वये॥*

49 खिमो यहुदाःन् येसुरो पेआङ् “आसेवारो, सिक्साम्बे” मेत्तुर चुप् मेत्तु॥

50 हेक्केःल्ले येसुरे खेन् मेत्तु, “चुम्मे, खेनेꣳ थे चोःक्से केद्येबा खेन् हारा चोगेꣳओ॥” हेक्क्याङ् वेꣳ मनाहाꣳरे येसुःन् हुक् मेयाक्तुआङ्मेदेम्सुरो॥

51 येसुःन्नु केवाꣳबाहाꣳओ थिक्ले ताभेःन् तरप् फिःक्खुआङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुसेवारोबान् चेप्तुल्ले कुनेक्खोꣳबान् पेत्तु थाःसुरो॥

52 येसुरे खेन् मेत्तु, “केदाभेःन् फेसिःप्पो याक्तेꣳ, थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले ताभेःन् ओगप् चोगुꣳ, खेन् ताभेलाम्मे सिःꣳ॥

53 इङ्गाꣳ पानुदिङ् आम्बाःन् नाःक्तुङ्डिल्ले माङ्लाइङ्बाहाꣳरेन् थिक्-नेत् तुरानुःल्ले यरिक्* इङ्गाꣳ याप्मि ताङ्सेःप्से खिमो मेबाङ्घुन्सिन्बि?

54 कर हेक्केलꣳरिक् नाःक्तुङ्डिल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् पोःङ्माए पोःङ् लꣳरिक् साप्तेबान् आक्खेआङ् केप्पाबे?”

55 हेक्क्याङ् येसुरे कुदेम्से केदाःबा मनाहाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पाआबि? थेआङ् इङ्गाꣳ आदेम्से ताभेनु तक्काःत्नु केद्येꣳइबे? इङ्गाꣳग थिक्याःन्धक्सा माङ्हिम् लक्खुम्मो निसाम् हुꣳइसे वयाङ्बा हेक्केसाङ् याप्मि केन्देम्सिन्॥

56 कर कङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेसाप्तुबान् केत्ल फाꣳआङ् पोःक्खेबारो॥” हेक्क्याङ् केरेक् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे पक्मेधःआङ् मेघेत्छिङ् मेबेरो॥

येसुःन् येजुम्भो तगि मेयेप्सुꣳ
मर्कुस १४.५३-६५, लुका २२.५४-५५, ६३-७१, युहुन्ना १८.१३-१४, १९-२४

57 हेक्क्याङ् येसुःन् केदेम्बाहाꣳरे खुनेꣳ मानिङ्वाꣳफुसाम्बा कैयाफासरे कुहिम्मो मेदेꣳरु॥ खेप्मो साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मेजुप्सेआङ् मेवयेरो॥

58 कर पत्रुसरेग येसुःन् नु खेन् मनाहाꣳ मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुलक्खुम्मो थारिक् माःङ्घालाम् तिम्दुसिरो॥ हेक्क्याङ् आल्ल येसुःन् थे मेमेत्तुइला लꣳरिक् ओमेत्छे सिगाङ् लाःसेआङ् सेवारोबाहाꣳनु युङ्सिङ्लो॥

59 आल्ल तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि येजुम्भोरेन् केरेक् पासिङ्पादाङ्लाहाꣳरे येसुःन् सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिमा फाꣳआङ् खुनेꣳ कुदक्लेङ्वाओबा आप्तिक्हाꣳ मेगोःत्तु॥

60 खेप्मो यरिक् फोत्याबा आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳ मेलःन्दे, कर खेङ्हाꣳरे थेआङ् तसि मेङ्घोःसुन्॥ कुनुप्मो नेप्फु मना लःन्देत्छिआङ्

61 पाःत्तेत्छु, “कन् मनाःल्ले निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मिन् यःमा सुक्तुङ्, हेक्क्याङ् सुम्येन्नो याम्मो चोःक्मा सुक्तुङ्लो लꣳरिक् पाःत्तुरो॥”

62 हेक्क्याङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बान् पोगेआङ् येसुःन् सेःन्दोसु, “कन् मनाहाꣳरे केदक्लेङ्वाओ पिरेत्छुबा तोःन्दिल्ले कुयाःम्बेओ थेआङ् खेनेꣳ नोगप् केम्बिरुन्छिन्बाबे?”

63 कर येसुःन् मेम्बाःत्ते येबे॥ हेक्केःल्ले मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले मेत्तु, “आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिङ्डो खेनेꣳ इङ्जाःङ् पिने, सेक्खाए आमेत्तेꣳ, खेनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा निङ्वाꣳफुसाःनेबि?”

---

* **26:48** □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ * **26:53** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□”□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□

64 हे़क्केः ल्ले़ येसुरे़ नोगप् पिरु, “ओरो, खे़नेह़ आबाडे़ हे़क्के के़बाःत्तुह़रो॥ कर इङ्गाह़ मे़न्तिङ्, ताःन्दि इङ्गाह़ मे़न्छाम्साःन् मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाह़फुमाङ्डिल्ले़ कुजुप्साङ् ले़प्माङ् युङ्डाह़बा नु साङ्ग्राम्पेदाङ्डोनु खाप्मिःत्तो युःआबा के़निःसुम्लो॥”*

65 हे़क्क्याङ् मानिङ्वाह़फुसाम्बाल्ले़ कुसाक्के़न् ओसेःन्धाक्तुसिर आबाडे़ कुदेःत्तिन् थे़ःक्खुआङ्अक्खे पाःत्तु, “कल्लेग निङ्वाह़फुमाङ्डिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ माङ्चे़ह़या पाःन्पाःत्तुरो! आल्ल आनिह़ वेह़ तोःन्दिहाह़ थेआङ् चाहाबा आजोगे़बे? कल्लेग निङ्वाह़फुमाङ्डिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ माङ्चे़ह़या पाःन्पाःत्तुबान् खिनिह़ के़घे़प्सुम्लो॥

66 कन् पाःन्नो खिनिह़ थे के़बाःत्तुम्?”

खुनेह़ सिःमाए पोःङ्फाह़आङ् खे़ङ्हाह़रे़ नोगप् मे़बिरु॥*

67 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाह़रे़ येसुःन् कुनाराओ थे़त् मे़धोःक्तुर हुक्पुत्तिल्ले़ मे़लक्तु॥ हे़क्क्याङ् कुभारे़ग कुने़दे़ङ्बान् मे़ले़क्खुआङ्

68 अक्खे मे़बाःत्तु, “निङ्वाह़फुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्ते, ल आल्ल माङ्निङ्वाह़पाःन् पारे़ह़! खे़नेह़ हाःत्ले़ के़हिप्ते़?”

पत्रुसरे़ येसुःन् कुसिङ् मे़निःत्तुङ्डिन् पाःत्तुह़
मर्कुस १४.६६-७२, लुका २२.५६-६२, युहुन्ना १८.१५-१८, २५-२७

69 आल्ल पत्रुसेन् लाःक्कात् लक्खुम्मो युड़ेल्ले़ खे़प्मो सेवारोमा चुक्माधिक् फे़रे़आङ् मे़त्तु, “खे़नेह़आङ् गालिलस्मा येसुःन्नुए के़वये़रो॥”

70 कर पत्रुसरे़ के़रे़क्ले़ खुनिह़ तगि खे़न् पाःन्निन् नाह़रुर मे़त्तु, “खे़नेह़ के़बाःत्तुबान् कुसिङ् मे़न्निःप्पेन्लो!”

71 हे़क्क्याङ् खुनेह़ लक्खुम्मोलाम् ताःक्हन् ले़प्माङ् पे॥ खे़प्मो वेह़स्मा सेवारोमा चुक्मे़ल्ले़ खुनेह़ निःसुआङ् वेह़ मनाहाह़ मे़त्तुसि, “कन् मनाःन्नाङ् नासरतस्मा येसुःन्नुए वये़रो॥”

72 पत्रुसरे़ माङ्हे़क्सिङ्ल याम्मो खे़न् पाःन्निन् अक्खेलह़रिक् नाह़रु, “से़क्खासाङ् इङ्गाह़ग कन् मनाःन् कुसिङ् मे़निःत्तुङ्डिन्लो!”

73 सप्फाआङ् खे़प्मो के़ये़प्पा मनाहाह़ पत्रुसरो मे़बेआङ् मे़मे़त्तु, “से़क्खासाङ् खुनेह़ कुहुःसाम्बाहाह़ओ खे़नेह़आङ् लत्थिक्ने़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ के़बाःन्इक्लाःन् गालिलस्मा कुइसिःक् चोःक्लो॥”

74 हे़क्केः ल्ले़ पत्रुसरे़ याम्मो माङ्हे़क्सिङ्ल पाःत्तु, “से़क्खासाङ् कन् मनाःन् इङ्गाह़ कुसिङ् निःत्तुङ्डाङ् वाह़आने़ फाह़ग्र इङ्गाह़ सिःआर॥” हे़क्के पाःत्तुनामे़ःन्ने इङ्वाःन् काःसे़रो॥

75 हे़क्केःल्ले़ पत्रुसरे़ खिमो येसुरे़ इङ्वा काःमानुःल्ले़ तगि खे़नेह़ सुम्ले़ङ् के़नाह़आ लह़रिक् पाःत्तुबा पाःन्निन् कुनिङ्वाह़ सुम् लह़रे़॥ हे़क्क्याङ् पत्रुसेन् लक्खुम्मोनु लःन्दे़ पेआङ् उःक्काङ्-उःक् हाबे़रो॥

27

येसुःन् सुहाङ्गे़म्बा पिलातसरो मे़देह़रु
मर्कुस १५.१, लुका २३.१-२, युहुन्ना १८.२८-३२

1 कुनाम्दाःप्मा खाओःत्तेर पत्छेल्लेसा तुम्निङ्वाह़फुसाम्बाहाह़ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाह़रे़ आक्खेलह़रिक् येसुरे़ सिःमे़ल्लेन् खुम्दिङ् खोःसुर याःम्माबे फाह़आङ् निङ्सेःक् मे़जोगुरो॥

2 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाह़रे़ येसुःन् इमे़घेःक्खु हे़क्क्याङ् रोमि सुहाङ्गे़म्बा पिलातसरो मे़देह़रुरो॥

यहुदा इस्करियोतिन् आबाडे़ फोःन्छिङ् सिःह़
सेःक्युक्मिबाहाह़ १.१८-१९

3 हे़क्क्याङ् खुनेह़ इङ्गेले़क्पा यहुदाःल्ले़ येसुःन् सिःमे़ल्लेन् खुम्दिङ् मे़बिरु के़लह़बा पाःन्निन् निःसुआङ् साह़रिक् कुनिङ्वाह़ लोःरे़, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़न् सुम्बोःङ् युप्पायाङ्डिन् तेह़रुआङ् तुम्निङ्वाह़फुसाम्बाहाह़ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाह़ अक्खे मे़त्तुसिर नुःक्तु पिरुसि,

---

* **26:64** □□□□□□ □.१३ निःरे़ह़॥ * **26:66** □□□□□ □□.१६ ओ माङ्चे़ह़या पाःन्के़बाःप्पेन्से़प्मा के़बोःङ्बा वये़॥

4 “इङ्गाꣳग लायो चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो, थेआङ्भेल्ले आप्फाल्लेआङ् फेन् याःम्बक् मेन्जोःक्के
केवाꣳबा मनाःन् इङ्लेक्तुङ्लो॥”
हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगे थेआङ् चोगुम्बेबा होःप्लो॥ खेङ्ग खेनेꣳ आबाङे
केजोगुबारो॥”
5 खेन् खेप्सुआङ् यहुदाःल्ले खेन् युप्पायाङ्डिन् माङ्हिम्मो लाप्फुसुध, हेक्क्याङ् लःन्दे पेआङ्
आबाङे फोःन्छिङ् स्येरो॥
6 तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे खेन् युप्पायाङ्डिन् मेघप्सुआङ् मेबाःत्तु, “कङ्ग मना सेत्छे पिमनाबा
याङ्लो, हेक्केःल्ले माङ्हिम् याङ्भुङ्माओ केःप्मा साम्योथिम्मिल्ले आम्बिनेन्लो॥”
7 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे कोःम्भलेरे कुइक्ताप्पिन् ताक्कन्निबाहाꣳ मेसिःल्ले लुप्मासि फाꣳआङ् इङ्मा
निःन्धो मेजोगु॥
8 खेल्ले चोगुल्ले आइन् थारिक्साङ् खेन् इक्ताप्पिन् माक्खिꣳरे इङ्मनाबा इक्ताप् लꣳरिक् मेमेत्तुरो॥
9 कङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यर्मियाःल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुबान् केरेबारो–
“इस्राइलिहाꣳरे मेहेन्दुबा कुमेल्लुङ् सुम्बोःङ् युप्पायाङ् मेदाःक्तुरो,
10 हेक्क्याङ् दाङ्बेल्ले ओःन्धाक्ताङ्बा कुइसिःक् खेङ्हाꣳरे कोःम्भलेरे कुइक्ताप्पिन् मेइङुरो॥”*

येसुःन् सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे कुदगि
मर्कुस १५.२-५, लुका २३.३-५, युहुन्ना १८.३३-३८

11 आल्ल येसुःन् रोमि सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे कुदगि येबेल्ले सुहाङ्गेम्बेल्ले खुनेꣳ सेःन्दोसु, “सेक्खा
खेनेꣳ यहुदि हाङ्नेबि?”
येसुरे नोगप् पिरु, “खेङ्ग खेनेꣳए केबाःत्तुर केबत्लो॥”
12 कर येसुरे कुदक्लेङ्वाओ तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे आप्तिक् मेगुःत्तुल्ले
खुनेꣳ मेम्बाःत्ते येबेरो॥
13 हेक्केःल्ले पिलातसरे सेःन्दोसु, “खेनेꣳ केदक्लेङ्वाओ केम्गुःत्तेबा आप्तिक्किन् केङ्घेप्सुन्बि?”
14 कर येसुःन् पाःन्धिक्काङ् मेम्बाःत्ते येबे, हेक्केःल्ले सुहाङ्गेम्बाल्ले साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ मयेरो॥
15 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो लत्छा साक्पा केधाःबा मनाःन् मनाहाꣳरे लेरे आबिरेꣳ
फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तुल्ले सुहाङ्गेम्बाल्ले लेप्मा थिम् कत्तुरो॥
16 खेन् येम्मो बरब्बास मेप्मनाबा केइङ्बा कुꣳइगेभेꣳबान् पुङ्लाहिम्मो साक्तेआङ् वये॥
17 खेल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳ मेजुप्सेआङ् मेवयेल्ले पिलातसरे खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “आत्तिन्लेरुङ्
पिनिङ् फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःत्तुम्माङ् केवयिꣳबे? बरब्बासेन बि इ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा
ख्रिस्त मेप्मनाबा येसुःन् लेरुङ् पिनिङ्बाबि?”
18 थेआङ्भेल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे येसुःन् नामेहेत्तुआङ् खुनेꣳओ हुक्मेसुप्तुबा पाःन्निन्
कुसिङ्निःत्तुआङ् वये॥
19 पिलातसेन् खासेन् युक्नाओ युङेल्लेए मेलिङ्गेन् कुमेःत्तिल्ले अक्खे पाःत्तुर इङ्घङ् हाक्तु, “खेन्
साम्योनिबा मनाःन् थेआङ् मेमेत्तेन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले आन्दे सेन्दिक् खेन् मनाःल्ले चोगुल्ले साꣳरिक्
ताप्फेःम्बा सेप्माङ् माक्तुङ्लो॥”
20 कर तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे बरब्बासेन लेप्मा पाङ्मा हेक्क्याङ् येसुःन्
सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिमा पाङ्मा पोःङ् लꣳरिक् मनाहाꣳ मेहुसुसिरो॥
21 सुहाङ्गेम्बाल्ले खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “खेन् नेप्फुओ आत्तिन् लेरुङ् पिनिङ् फाꣳआङ् खिनिꣳ
निङ्वाꣳ केजोगुम्माङ् केवयिꣳबे?”
मनाहाꣳरे मेमेत्तु, “बरब्बासेन लेरेꣳओ॥”
22 पिलातसरे सेःन्दोसुसि, “हेक्केने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त मेप्मनाबा येसुःन्
थे मेत्तुङ्बाबे?”

---

* **27:10** □□□□□□□ □□.६-१५, जकरिया ११.१२-१३

खे̱ङ्हाꣳरे̱ नोगप् मे̱बिरु, “सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दे̱ꣳओ!”
23 हे̱क्केःल्ले̱ पिलातसरे̱ याम्मो सेःन्दोसुसि, “थेआङ्बे? खे̱ल्ले̱ थे याःम्बक् फेःन्दुआङ् वाꣳबे?”
कर खे̱ङ्हाꣳ आल्लसाङ् साꣳरिक् मे̱अःक्ते̱, “खे̱न् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दे̱ꣳओ!”
24 आल्ल पिलातसरे̱ थेआङ् चोःक्मा सुक्मे̱न्देप्मनाबा नु याम्मो हयङ्किल्लिङ् के̱बोःङ्बा निःसुआङ् कन् पाःन्नो खुने̱ꣳ कुहुक् होःप्लꣳरिक् ओसेःन्धाक्से̱ कुहुक्हाꣳ वाहप्तुर खे̱ङ्हाꣳ मे̱त्तुसि, “कन् याःम्बक् मे̱न्भेःन्ने के̱वाꣳबा मनाःल्ले̱ कुसिःमे̱न्नो इङ्गाꣳ आलक् होःप्लो॥ अक्खे के̱जोःक्पाहाꣳग बा खिनिꣳनिङ्लो!”
25 हे̱क्केःल्ले̱ के̱रे̱क् मनाहाꣳरे̱ मे̱मे̱त्तु, “कन् पाःन्निल्ले̱न् तन्छुङ्डिन् आनिगे̱ नु आनिगे̱ मुꣳइदाङ्सा सम्दाङ् थाःररो!”
26 हे̱क्क्याङ् पिलातसरे̱ बरब्बासे̱न ले̱रु पिरुसि, कर ये̱सुःन् ते̱ःम्भुक् याक्मा पाङ्घुसिआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मा फाꣳआङ् रोमि थक्सुबाहाꣳ हुक्सुप्तुसिरो॥

थक्सुबाहाꣳरे̱ ये̱सुःन् नामे̱न्छाꣳ मे̱मे̱त्तुꣳ
मर्कुस १५.१६-२०, युहुन्ना १९.२-३

27 हे̱क्क्याङ् सुहाङ्गे̱म्बाल्ले̱ कुधक्सुबाहाꣳरे̱ ये̱सुःन् खुनिꣳ तुरा यक्को मे̱देꣳरुआङ् खे̱प्मो तुराबा के̱रे̱क् थक्सुबाहाꣳ कुघिरि मे̱जुप्से̱॥
28 खे̱ङ्हाꣳरे̱ कुदेःत्तिन् मे̱भे̱न्दु मे̱बिरुआङ् परान्ला हाङ्देःत्तिन् मे̱जाक्तु॥
29 हे̱क्क्याङ् तिङ्ग्रेःक्किल्ले̱न् तिचः मे̱भयुआङ् कुधे̱गेःक्पो मे̱घुःक्तु॥ हे̱क्क्याङ् खे̱ङ्हाꣳरे̱ तक्काःत्तिन् कुजुप्साङ् हुक्को मे̱भत्छुआङ् कुदगि थुङ्बोहजꣳ मे̱युङ्सिङ्ल अक्खेलꣳरिक् किनाःन्दि मे̱बिरु, “यहुदि हाङ्डे, तियाहा!”
30 खे̱ङ्हाꣳरे̱ खुने̱ꣳ थ्ये̱त् मे̱धोःक्तुआङ् तक्काःत्तिल्ले̱ कुधे̱गेःक्पो ए̱त्ले̱ङ् मे̱घाक्खु॥
31 हे̱क्केलꣳरिक् खे̱ङ्हाꣳरे̱ ये̱सुःन् किनाःन्दि मे̱बिरु मे̱सुरुआङ् खे̱न् हाङ्देःत्तिन् मे̱भे̱न्दुआङ् कुदेःत्तिन् मे̱जाक्तु॥ हे̱क्क्याङ् खे̱न् थक्सुबाहाꣳरे̱ खुने̱ꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्डो फोःन्छे̱ मे̱देꣳरुरो॥

ये̱सुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे̱भोःन्दुꣳ
मर्कुस १५.२१-३२, लुका २३.२६-४३, युहुन्ना १९.१७-२७

32 खे̱ङ्हाꣳ मे̱बेर मे̱बत्छे̱ल्ले साइरेनि ये̱क्यक्लाम् के̱दाःबा सिमोन मे̱प्मनाबा मनाःन् मे̱दुमुआङ् ये̱सुरे̱ कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् साक्के̱ल्ले̱क् पङ्मा मे̱बाङ्घु॥
33 खे̱ङ्हाꣳ गलगथा मे̱प्मनाबा कोःक्माओ मे̱गे̱रे̱ (गलगथा फाꣳइङ्ग मिक्खोःक्पा पोःङ्लो)॥
34 खे̱प्मो खे̱ङ्हाꣳरे̱ ये̱सुःन् के̱घिःक्पा सिदाꣳ फुप्मनाबा चे̱ल्ले̱क्सेꣳ थिःन् मे̱धुङ्घु, कर ये̱सुरे̱ खे̱न् साꣳरुआङ् थुङ्मा मे̱दे̱न्दे̱न्॥
35 खे̱ङ्हाꣳरे̱ खुने̱ꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे̱भोःन्दुआङ् कुदेःत्हाꣳ हाःल्छिङ्मा फाꣳआङ् तꣳयाःन्सोःन् मे̱गे̱सुरो॥
36 खे̱ङ्हाꣳरे̱ खे̱प्मो सिलाम्साक्मा सिङ्डिल्ले̱ कुबुङ्मो मे̱युडे̱र खुने̱ꣳ मे̱गोःसुरो॥
37 हे̱क्क्याङ् ये̱सुरे̱ कुधे̱गेःक् सम्दाङ् कुआप्तिक् सक्किन् मे̱घिप्सुआङ् पत्छे̱, खे̱प्मो “कङ्ग यहुदिहाꣳरे̱ खुनिꣳ हाङ् ये̱सुरो” लꣳरिक् मे̱साप्तुआङ् पत्छे̱॥
38 खुने̱ꣳनुए कुभे̱न्छाङ् नु कुजुप्साङ्बा सिलाम्साक्मा सिङ्हाꣳ सम्दाङ् ने̱प्फु फाःन्दाहाꣳ थक्सुबाहाꣳरे̱ मे̱भोःन्दुसिरो॥
39 खे̱प्मोलाम् लाङ्गे̱घेःक्पा मनाहाꣳरे̱आङ् खुनिꣳ थे̱गेःक्पे̱न्मे̱हिक्खुर अक्खेलꣳरिक् खुने̱ꣳ किनाःन्दि मे̱बिरु,
40 “खे̱ने̱ꣳ माङ्हिम्मिन् के̱यःबाआङ् सुम्ये̱न्नो के̱जोःक्पे, खे̱ने̱ꣳ निङ्वाꣳफुसाःने̱ फाꣳग्र सिलाम्साक्मा सिङ्डोलाम् यो थ्ये̱ꣳआङ् आबाडे ताङ्से̱ःप्सिङ्डे̱ꣳओ॥”
41 हे̱क्केलꣳरिक्के तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ हे̱क्क्याङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे̱आङ् खुने̱ꣳ किनाःन्दि मे̱बिरु॥

42 खे़ङ्हाꣳरे़ मे़बाःत्तु, “खे़ल्लेग वेꣳहाꣳ ताङ्सेःप्तुसि, कर आबाङे ताङ्सेःप्सिङ्मा मे़सुक्ते़न्लो॥
खुने़ꣳग इस्राइलस्मा हाङ्मु! हाराꣳ खुने़ꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्ङोलाम् यो थाःर, हे़क्क्याङ् आनिगे़ खुने़ꣳ
नसाःन् चोगुम्बे़ꣳरो॥
43 खे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् नसाःन् चोगुꣳ॥ हाराꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ निङ्वाꣳ चोगुꣳने़ फाꣳग्र
खे़न् खे़प्मोलाम् आल्लो से़ःप्तुररो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्लेग इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुसाःआ लꣳरिक् पाःत्तुआङ्
वये़रो॥”
44 बा हे़क्केलꣳरिक्के खुने़ꣳनु सिलाम्साक्मा सिङ्ङो मे़भोःन्दुसिबा फाःन्दाहाꣳरे़आङ् खुने़ꣳ किनाःन्दि
पिरे़त्छुरो॥

ये़सुरे़ कुसक्मा पेःक्
मर्कुस १५.३३-४१, लुका २३.४४-४९, युहुन्ना १९.२८-३०

45 हे़क्क्याङ् ले़न्दिक् कुमुक् थिक्-ने़त्ताङ्धो कुमुक् सुम्सि थारिक् खादाम्माल्ले़ खे़न् लाजेꣳइन्सिदे़प्
ते़प्तुरो॥
46 कुमुक् सुम्सि मुक्ते़र पत्छे़ल्ले़ ये़सुःन् अक्खेलꣳरिक् यम्बा इक्लाओ अःक्ते़, “एलि, एलि
लामा सबखथानि?”* (खे़न् फाꣳइङ्ग “आनिङ्वाꣳफुमाङ्डे, आनिङ्वाꣳफुमाङ्डे, थेआङ् के़ले़राङ्
के़देःसाङ्बे?” पोःङ्लो॥)
47 खे़प्मो के़ये़प्पा कुभारे़ खे़न् मे़घे़प्सुआङ् अक्खे मे़बाःत्तु, “खे़ल्ले़ माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा
एलियाःन् उःत्तुर पत्लो॥”
48 खे़ङ्हाꣳओ लत्छा मनाधिक् खिमो लोःक्ते़र पेआङ् खिगाक्माःन् के़सुःप्पा चे़ल्ले़क्सेꣳ थिओ
निःप्सु हे़क्क्याङ् तक्काःत्तिल्ले़ कुसम्मो फत्छु हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ पिःत्तु थुङुर फाꣳआङ् कुमुराओ थुप्तु
पिरुरो॥
49 कुभारे़ मे़बाःत्तु, “सप्फारो, एलियाःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् युःआङ् खे़न् ताङ्सेःप्तुꣳबि मे़ःम्बि
ओमे़त्तुम्लो॥”
50 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् याम्मो यम्बा इक्लाओ अःक्ते़, हे़क्क्याङ् कुसक्मा पेआङ् स्ये़रो॥
51 बा खे़न् ये़म्मो माङ्हिम्मोबा फोःन्दाःन् थोलाम् यो कुबुङ्मो थारिक् खे़ल्ले़क् ते़ःक्खे़॥ इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मान् साꣳरिक् थुरुप्लुप् यक्खे़, पयम् लुङ्हाꣳ पःक्खे़,
52 इप्पुङ्हाꣳ मे़हरे़आङ् उन्छेःन् के़सिःबाआङ् के़वाꣳबा यरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ कुमनाहाꣳ
ने़त्तिगे़न् हिङ्मन्नो कुहिङ्वे़त् मे़बोःक्खे़आङ् मे़बोगे़रो॥
53 खे़ङ्हाꣳ इप्पुङ्हाꣳलाम् लाःक्कात् मे़लःन्दे़ हे़क्क्याङ् ये़सुःन् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङे़आङ् याङ्सि
खे़ङ्हाꣳ सेसे ये़क्यक्को मे़बेआङ् यरिक् मनाहाꣳरो निःमे़धाबे़रो॥
54 खे़प्मो रोमि थक्तुम्बान् नु वेꣳहाꣳरे़ ये़सुःन् मे़गोःसुर मे़युङे़॥ खे़ङ्हाꣳरे़ लुप्लि थाङे़बा नु खे़प्मो
पोःक्खे़बा पाःन्हाꣳ मे़निःसुआङ् साꣳरिक् मे़गिसे़र मे़अःक्ते़, “से़क्खासाङ् कन् मनाःन् निङ्वाꣳफुसाःए
वये़रे़त्छ॥”
55 खे़प्मो यरिक् मे़न्छुमाहाꣳ माःङ्घालाम् ओमइ मे़ये़बे़॥ खे़ङ्हाꣳरे़ग ये़सुःन् गालिललाम्मे कुसेवा
चोःक्से़ मे़दिम्दुर मे़द्ये़आङ् मे़वये़रो॥
56 खे़प्मो के़वाꣳमाहाꣳओ मरियम मग्दलिनि, याकुब नु युसुफरे़ कुम्मा मरियम, हे़क्क्याङ् जब्दियारे़
कुमेःत् (याकुब नु युहुन्नारे़ कुम्मा) मे़वये़रो॥

ये़सुःन् इप्पुङ्ङो मे़ने़स्सुꣳ
मर्कुस १५.४२-४७, लुका २३.५०-५६, युहुन्ना १९.३८-४२

57 हे़क्क्याङ् युःन्छिक् पोःक्खे़र पत्छे़ल्ले़ आरिमाथिया पाङ्जुम्बा युसुफ मे़प्मनाबा
याङ्साकुन्धेसाबा मनाःन् त्ये़॥ खुने़ꣳआङ् ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बा पोःक्खे़आङ् वये़रो॥

---

* **27:46** □□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१ निःरे़ꣳ॥

58 खेन् पिलातसरो पेआङ् येसुरे कुधक्किन् नाःक्तु, हेक्क्याङ् पिलातसरेआङ् खेन् मेबिरुर फा꞉आङ्
थक्सुबाहा꞉ इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥
59 येसुरे कुधक्किन् युसुफरे ते꞉रुआङ् नुःबा चेदेःत्तिल्ले कित्तु,
60 हेक्क्याङ् आबाङे कुलागि लुङ्डो खोःम्मनाबा कुसङ् इप्पुङ्डो नेस्सुरो॥ हेक्क्याङ् इप्पुङ्डिल्ले
कुमुराओ लाःक्काल्लाम् यम्बा लुङ्डिल्ले थेःक्तुधःआङ् नुःक्खे पेरो॥
61 मरियम मग्दलिनिःन् नु वे꞉स्मा मरियम्मिल्ले खेन् निःत्ताङ्नुए ओमेत्तेत्छुर युङेत्छि॥

थक्सुबाहा꞉रे इप्पुङ्डिन् मेगोःसु꞉

62 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्थिक्सिगेःक्पा येन्नो,
तुम्निङ्वा꞉फुसाम्बाहा꞉ नु फरिसिहा꞉ पिलातसरो मेबेआङ्
63 अक्खे मेमेत्तु, “आदाङ्बे, खेन् इङ्लेक्पेन्कुहिङ्वेत् वयेल्ले ‘इङ्गा꞉ सिःआबा सुम्येन्नो याम्मो
कुहिङ्वेत् पोःङ्डारो’ ल꞉रिक् पाःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वा꞉ इःप्मनारो॥
64 खेल्ले चोगुल्ले आदाङ्बारे सुम्येन् थारिक् सिङ्सिङ्डाङ् कुइप्पुङ्डिन् कोमा पाङ्घेसे꞉ओ॥
मेःन्ने फा꞉ग्र कुहु꞉साम्बाहा꞉ सेन्दिक् मेदाआङ् कुधक्किन् मेघुःत्तु मेदे꞉रु꞉, हेक्क्याङ्
‘सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् पोःक्खेआङ् वा꞉’ ल꞉रिक् मनाहा꞉ मेमेत्तुसि꞉रो॥ कन् पाःन्निङ्ग तगिस्मा
इङ्लेक्किन्नुःल्लेआङ् सा꞉रिक् ताप्फेःम्बा पोःङ्लो॥”
65 हेक्केःल्ले पिलातसरे खेङ्हा꞉ मेत्तुसि, “इःप्पुङ् केगोःबा थक्सुबाहा꞉ ते꞉रेम्सिम्मे꞉आङ् खिनि꞉
सुक्सुक् खेन् इप्पुङ्डिन् कोसेम्मे꞉॥”
66 हेक्केःल्ले खेङ्हा꞉ मेबेआङ् इप्पुङ्डिल्ले कुमुराओबा लुङ्डो एःप्साप् मेयुक्तुआङ् मनाहा꞉रे
मेन्हन्दुन्ल फा꞉आङ् थक्सुबाहा꞉ खेप्मो कोमा मेबाङ्घुसिरो॥

28

येसुःन् याम्मो कुहिङ्वेत् पोःङ्

मर्कुस १६.१-८, लुका २४.१-१२, युहुन्ना २०.१-१०

1 नाःम्सिङ्येन्निल्ले कुदाःन्दिक्मो, तेनेबा येन्नो खाओःत्तेर पत्छेल्ले मरियम मग्दलिनिःन् नु वे꞉स्मा
मरियम्मिन् येसुःन् मेनेस्सुबा इप्पुङ्डिन् ओमेत्छे पेसिरो॥
2 हक्चघत् सा꞉रिक् किप्मा केघुःबा लुप्लि थाङे, थेआङ्भेल्ले यहवे दाङ्बाल्ले
कुमाङ्लाइङ्बाधिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् यो थ्येआङ् इप्पुङ्डिल्ले कुमुराओ केयेप्पा खेन् यम्बा
लुङ्डिन् थिक् लेप्माङ् इसुआङ् खेन् सम्दाङ् युङ्सिङ्लो॥
3 खेल्ले कुनाराःन् साःम्भे कुइसिःक् लेक्ते, हेक्क्याङ् कुदेःत्हा꞉ नाःङ्कुइसिःक् फः ल꞉रेरो॥
4 खेन् इःप्पुङ् केगोःबा थक्सुबाहा꞉ किःमाल्ले मेयक्खेर हर्गुप् मेजोःन्देआङ् कुसिवेत् मना कुइसिःक्
मेबोःक्खेरो॥
5 हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले खेन् मेन्छुमाहा꞉ मेत्तुसि, “मेगिसेत्छेन्ने꞉ओ, खिन्छि꞉ सिलाम्साक्मा
सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दुबा येसुःन् केगोःत्छुबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥
6 खुने꞉ग कप्मो होःप्लो, खुने꞉ पाःत्तुबा कुइसिःक्के कुसिवेत्लाम् कुहिङ्वेत् पोःक्खेआङ् वा꞉रो॥
फेरेत्छे꞉आङ् कुधक्किन् नेस्सेबा तेन्निन् ओमेत्तेत्छेना॥
7 हेक्क्याङ् हारा पेगेत्छे꞉आङ् कुहु꞉साम्बाहा꞉ अक्खे मेत्तेछे꞉ओ, ‘खुने꞉ग कुसिवेत्लाम् कुहिङ्वेत्
पोःक्खेआङ् वा꞉रो, हेक्क्याङ् खेङ्हा꞉नुःल्ले तगि गालिलओ पेःक्ल पत्लो॥ खुने꞉ खेप्मोए खिनि꞉
केदुमुल्लो॥’ ओमेत्तेत्छे꞉ओ, कन् पाःन्निन् खिन्छि꞉ मेत्नेत्छिङ्डाङ् वा꞉आरो॥”
8 हेक्केःल्ले खेन् मेन्छुमाहा꞉ किःसेत्छिसाङ् ओमुल꞉रेत्छिर येसुरे कुहु꞉साम्बाहा꞉ मेवयेबा तेन्नो
खेन् पाःन्निन् मेत्छे इप्पुङ्लाम् चात्तेत्छिर पेसिरो॥
9 हक्चघत् येसुरे खेङ्हा꞉ तुमुसिआङ् “सेवारो” मेत्तुसि, हेक्केःल्ले खेङ्हा꞉ येसुरो त्येत्छिआङ्
कुलाङ्हा꞉ तेम्सेत्छुर सेवा चोगेत्छु॥

10 हे़क्क्याङ् येसुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “खिन्छिꣳ मे़गिसे़त्छे़न्नेꣳओ, पेगे़त्छे़ꣳआङ् आन्साꣳसि गालिलओ
के़बेगिमु मे़त्ते़छे़सेꣳओ, खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ खे़त्थोए मे़दुम्माꣳरो॥”

थक्सुबाहाꣳरे़ कन् हिन्दोःक्किन् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ मे़जे़क्तुसिꣳ

11 खे़न् मे़न्छुमाहाꣳ ये़क्यक्को नुःक्खे़त्छि पेसे़त्छिल्ले़ कुभा थक्सुबाहाꣳ मे़बेआङ् पोःक्खे़बा के़रे़क्
हिन्दोःक्किन् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ मे़जे़क्तुसिरो॥

12 हे़क्केःल्ले़ तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मे़जुप्से़आङ् इङ्मे़दङ्घु, हे़क्क्याङ्
खे़ङ्हाꣳरे़ थक्सुबाहाꣳ यरिक् याङ् मे़बिरुसिर

13 अक्खे मे़मे़त्तुसि, “आनिगे़ से़न्दिक् इप्सिगे़आङ् ने़स्सिगे़ल्ले़ ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़द्ये़आङ्
कुधक्किन् मे़घुःत्तुआङ् मे़देꣳरुरो लꣳरिक् खिनिꣳ के़बाःत्तुम्ल पोःङ्लो॥

14 कन् पाःन्निन् सुहाङ्गे़म्बाल्ले़ खे़प्सुने़ फाꣳग्र खुने़ꣳ कुनिङ्वाꣳ तासुम्बे़आङ् खिनिꣳ
नाङ्डासिगे़ꣳरो॥”

15 हे़क्केःल्ले़ थक्सुबाहाꣳरे़ यरिक् याङ् मे़दाःक्तुआङ् खे़ङ्हाꣳ मे़मे़त्तुसिबा कुइसिःक्के खे़ङ्हाꣳरे़
मे़बाःत्तुरो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ कन् पाःन्निङ्ग से़ःरे़आङ् आइन् थारिक्साङ् यहुदिहाꣳरे़ मे़बाःत्तुरो॥

माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा पयम् इङ्जाःङ्

मर्कुस १६.१४-१८, लुका २४.३६-४९, युहुन्ना २०.१९-२३, सेःक्युक्मिबाहाꣳ १.६-८

16 हे़क्क्याङ् थिक्-थिक् (११) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ ये़सुरे़ पेगे़म्मे़ꣳओ लꣳरिक् मे़त्तुसिबा गालिलओबा
कोःक्माओ मे़बेरो॥

17 खे़ङ्हाꣳरे़ खे़प्मो ये़सुःन् मे़निःसुआङ् सेवा मे़जोगु, कर कुभारे़ग चप्चि मे़जोगुरो॥

18 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् खे़ङ्हाꣳओ त्ये़आङ् मे़त्तुसि, “साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़रे़क्
युक्किन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इङ्गाꣳ पिराङ्डाङ् वाꣳरो॥

19 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ पेगे़म्मे़ꣳआङ् के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ हुꣳसाम्बा चोगे़म्सिम्मे़ꣳओ॥ पानुदिङ् पाः,
आबुदिङ् साः, हे़क्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले़ कुमिङ्डो बप्तिस्मा पिरे़म्सिम्मे़ꣳओ॥

20 इङ्गाꣳ इङ्जाःङ् पिनिङ्बा के़रे़क् पाःन्हाꣳ इःप्मा नाःप्मा हुꣳरे़म्सिम्मे़ꣳओ॥ ओमे़त्ते़म्मे़ꣳओ,
इङ्गाꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ कुनुप्मो थारिक्के खिनिꣳनु सदादिङ् वाꣳआरो॥”

मर्कुसरे साप्तुबा येसुरे कुसुनाइङ्
निःसुम्

मर्कुसरे कन् सप्पन्निन् अक्खेलꣳरिक् हेःक्तुआङ् पत्–“कङ्ग निङ्वाꣳफुसाः येसु ख्रिस्तरे कुसुनाइङ्डिल्ले कुहेःक्सिङ्मान्लो॥” कन्साप्पन्नो येसुरे कुयाःम्बक् नु कुयुक्किल्ले कुयाःम्बेओ मर्कुसरे साप्तुआङ् पत्॥ येसुरे निसाम् हुꣳरुसिल्ले, फेन्साम्हाꣳ नाःतु लःतुसिल्ले, मनाहाꣳरे खुनिꣳ लायोहाꣳ लेप्मि पिरुसिल्ले खुनेꣳ युक् केघोःबा मना चोःक् फाꣳआङ् कुसिङ् आनिःतुम्॥ येसुरे मनाहाꣳ लायोलाम्बा ताङ्से:प्से सिःमासाङ् यारिप् केबोःङ्बा “मेन्छाम्साआ” पाःतुꣳ॥

कप्मो मर्कुसेल्ले येसुरे हुꣳरुसिबा खाहुन्हाꣳ नु निसाम्हाꣳनुःल्लेआङ् खुनेꣳ चोगुबा याःम्बक्किन् साꣳरिक् निङ्वाꣳ पिरुआङ् साप्तुआङ् पत्॥ बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुयाःम्बेओ हेक्क्याङ् येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खेआङ् माफेन्साम्मिल्ले कुनिङ्वाꣳ साꣳरुबा पाःन्हाꣳरेन् ताङ्सा निःसुम् पिरुनुमेःन्ने मर्कुसेल्ले येसुरे मनाहाꣳ वेःन्दुसिबा नु निसाम् हुꣳरुसिबा याःम्बक्किल्ले कुयाःम्बेओ चेक्खुरो॥ येम्हाꣳ लेक्ल पेःक्किल्ले येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनेꣳ साꣳरिक् नुःरिक् कुसिङ् निःप्मा मेहेःक्तु, कर खुनेꣳ केअप्पाहाꣳरे आल्लसाङ् साꣳरिक् चिःप्मा मेहेःक्तुरो॥ कन् साप्पन्निल्ले कुनुप्मो येसुरे कुहिङ्मन्निल्ले एगाङ्बा येत्नाम्मो पोःक्खेबा पाःन्हाꣳ नु खुनेꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु मेसेरुबा, हेक्क्याङ् स्येआङ् याम्मो हिडेबा पाःन्हाꣳरे कुयाःम्बेओ साप्तेआङ् पत्लो॥

थामिङ्

सुनाइङ्डिल्ले कुहेःक्सिङ्मा १.१-१३
गालिल थुम्मो येसुरे चोगुबा याःम्बक् १.१४-९.५०
गालिललाम् यरुसलेम थारिक् १०.१-५२
येसुःन् यरुसलेम वयेबा कुनुप्मा येत्नाम् ११.१-१५.४७
येसुःन् स्येआङ् याम्मो हिडेबा १६.१-८
दाङ्बान् ओसेःन्दाङ् चोःक्सिङ्डाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेबा १६.९-२०

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नःल्ले चोगुबा इङ्भन्
मत्ति ३.१-१२, लुका ३.१-१८, युहुन्ना १.१९-२८

1 कङ्ग निङ्वाꣳफुसाः* येसु ख्रिस्तरे कुसुनाइङ्डिल्ले कुहेःक्सिङ्मारो॥
2 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले अक्खेलꣳरिक् साप्तुआङ् पत्,*
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाःतु,
‘खेनेꣳ केलाम्मिन् यारिप् चोगुर फाꣳआङ् इङ्गाꣳ आइङ्साबेन् केदगि पाङ्घुङ् युःसुङ्लो॥’
3 खुनेꣳ एःक्सादेन्नो अक्खेलꣳरिक् केअःक्पा इक्लारो,
‘दाङ्बाल्ले कुमाराम्मिन् यारिप् चोगेम्मेꣳआङ् कुलाम्हाꣳ तोःन्दोःन्चोगेम्मेꣳ!’ ”*
4 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले साप्तुबा कुइसिःक् बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् एःक्सादेन्नो त्येआङ्लायोलाम् हिन्देम्मेꣳआङ् बप्तिस्मा पोःक्खेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ लायोःन् लेप्मि केबिरिꣳ लꣳरिक् इङ्भन् चोगुरो॥
5 यहुदिया थुम्नु यरुसलेम येक्यक्लाम् यरिक् मनाहाꣳ खुनेꣳओ मेद्येआङ् इङ्गाꣳ लायोबाआरो मेबाःतुर यर्दन यङ्घङ्डो खुनेꣳलाम् बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ * **1:2** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ (७००) तङ्बे तगि साप्तुआङ् वये (यसैया ७.१४)॥ * **1:3** □□□□□ □□.३

6 आल्ल युहुन्नाःङ्ग उमे़ःल्ले़ कुमुरिक्लाम् थाक्मनाबा तेःत् के़जाङ्बा नु से़होबा फ०इ के़युम्बा चोगे़॥
हे़क्क्याङ् खुने़०ग निःङ्घुःक्वा नु ताम्भुङ् सक्वाघु के़जाबा वये़रो॥
7 युहुन्नाःल्ले़ अक्खे पाःत्तुर इङ्भोःसु, “इङ्गा० आएगाङ् इङ्गा०नुःल्ले़आङ् मुक्साम्साबान्ताःरो॥
इङ्गा०ग योःक् कुइसिःक् कुलाङ्सुःप्नाम्हा० फाःङ्माआङ् मे़ला०आन्लो॥
8 इङ्गा०ग खिनि० च्वाःत्तिल्ले़ बप्तिस्मा पिनिङ्ल पत्ता, कर खुने़०ग सेसेमाङ्डिल्ले़ बप्तिस्मा
के़बिरि०रो॥”

येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खे़आङ् माफे़न्साम्मिल्ले़ कुनिङ्वा० सा०रु
मत्ति ३.१३-४.११, लुका ३.२१-२२, ४.१-१३

9 खे़न् येम्मो येसुःन् गालिल थुम्मोबा नासरतलाम् त्ये़आङ् युहुन्नालाम् यर्दन यङ्घङ्ङो बप्तिस्मा
पोःक्खे़॥
10 खुने़० च्वाःत्तोलाम् लःन्दे़नुमे़ःन्ने ताङ्साक्पेन्हरेआङ् सेसेमाङ्डिन् पुत्तुःक्के हे़क्के खुने़०
कुसम्दाङ् ये़ःर पत्छे़बा निःसुरो॥
11 हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् इक्लाधिक् त्ये़, “खे़ने़० आमिःम् आस्साःने़रो, खे़ने़०नु इङ्गा०
सा०रिक् सःत्ताङ्डाङ् वा०आरो॥”
12 खिमो सेसेमाङ्डिल्ले़ खुने़० एःक्सादे़न्नो पेःक्माए पोःङ् फा०आङ् ते०रु॥
13 खुने़० खे़प्मो लिबोःङ्(४०) ये़न् थारिक् वये़ल्ले़ माफे़न्साम् सैतानिल्ले़ खुने़० फे़न् याःम्बक्
चोःक्पाङ्मा फा०आङ् कुनिङ्वा० सा०रु॥ खे़प्मो खुने़० ताम्भुङ्थक्साहा०नु वये़, हे़क्क्याङ्
माङ्लाइङ्बाहा०रे़* खुने़० कम्ब्राङ् मेमे़त्तुरो॥

येसुरे़ हु०साम्बाहा० सेगुसि०
मत्ति ४.१२-२२, लुका ४.१४-१५, ५.१-११

14 आल्ल युहुन्नाःन् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्तुआङ् यागे़ल्ले़ येसुःन् निङ्वा०फुमाङ्डिल्ले़ कुसुनाइङ्डिन्
इङ्भन् से़ःसुर गालिल थुम्मो त्ये़रो॥
15 खुने़० अक्खे पाःत्तुर इङ्भन् से़ःसु, “कन् सुये़म्मिन् त्ये़आङ् वा०, निङ्वा०फुहाङ्जुम्मिन्
निःत्ताङ्डे वा०रो, हे़क्केःल्ले़ खिनि० लायोलाम् हिन्दे़म्मे़०आङ् निङ्वा०फुमाङ्डिल्ले़ कुसुनाइङ्डिन्
नसाःन् चोगे़म्मे़०ओ॥”
16 हे़क्क्याङ् येसुःन् गालिल वरक्किल्ले़ कुयाओ पेर पत्छे़ल्ले़ सिमोन नु कुन्सा० आन्द्रियासे़न् योःङ्
लेप्ते़त्छुर यागे़त्छिबा तुमुसि॥ खे़ङ्हा० ने़प्माङ् योःङ् के़ले़प्पा वये़त्छिरो॥
17 येसुरे़ खे़ङ्हा० मे़त्तुसि, “खिन्छि० इङ्गा० आएगाङ् थाने़त्छे़०ओ, खिन्छि० ङा के़दे़म्सु के़दाःत्छुबा
कुइसिःक् इङ्गा०ओ मना के़दाःप्पा चोःक्ने़त्छिङ्लो॥”
18 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हा०रे़ खिमो योःङ्डिन् ने़स्से़त्छुथेःसुआङ् येसुःन् के़नाःप्पा पोःङ्से़ कुए़ःक् कुए़ःक्
थाने़त्छिरो॥
19 खुने़० मिसाक् नानाक् पेर पत्छे़ल्ले़ जब्दिरे़ कुस्साः याकुबे़न् नु कुन्सा० युहुन्नाःन्नाङ् खुन्छि०
खःङ्बेओ योःङ्डिन् ले़म्दे़त्छुर यागे़त्छिबा निःसुसिरो॥
20 खुने़० खे़ङ्हा०आङ् उःत्तुसिआङ् खिमो खुन्छि० पाः जब्दि हे़क्क्याङ् मे़साङुसिबा याःलिक्हा०
खःङ्बेओ पक्थे़त्छुआङ् येसुरे़ कुएगाङ् थाःने़त्छि॥

येसुरे़ फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा मनाःन् वेःन्दु०
लुका ४.३१-३७

21 येसुःन् नु खे़ङ्हा० कपर्नहुम पाङ्जुम्मो मे़बे॥ नाःम्सिङ्ये़न्नो येसुःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ्
हु०मा हेःक्तुसिरो॥

---

* **1:13** □□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□

22 खुनेꣳ कुनिसाम्मिन् मेघेप्सुआङ् खेप्मोबा मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये, थेआङ्भेल्ले
खुनेꣳ साम्योथिम्साम्बाहाꣳ* कुइसिःक् मेःन्, कर युक् केगप्पा कुइसिःक् हुꣳरुसिरो॥
23 येसुरे खेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो हुꣳमा हेःक्तुसिल्ले फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मनाधिक् अःक्तेर पारे,
24 “नासरतबा येसुए, खेनेꣳ आनिगेनु थे केगोःत्तुबाबे? खेनेꣳ आनिगे मेङ्से केद्येबाबि? खेनेꣳ
हाःत्नेबे फाꣳआङ् निःसुम्बेरो–खेनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबाङ्घेबा सेसे कुमनानेरो॥”
25 येसुरे खेन् फेन्साम्मिन् फेःक्तु, “स्वाःत्! खेन् मनाःन् लेरेꣳआङ् पेगेꣳ!”
26 हेक्क्याङ् खेन् फेन्साम्मिल्ले खेन् मनाःन् पिर्धाप् थाप्सुधआङ् यम्बा इक्लाओ फिःक्तेर
लेरुधःरो॥
27 खेꣳयो केजुम्बाआङ् केवाꣳबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर अक्खे मेलꣳरे, “कङ्ग आक्तङ्बा
निसाम्बे? खुनेꣳग फेन्साम्हाꣳ इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् खेङ्हाꣳरेआङ् मेघेप्सुरो॥ आक्तङ्बा युक्किन्ने
कत्तुबे!”
28 खुनेꣳ कुमिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् केरेक् गालिल थुम्मो सेःरेरो॥

येसुरे यरिक् मनाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ
मत्ति ८.१४-१७, लुका ४.३८-४१

29 हेक्क्याङ् येसुःन् नु खुनेꣳ केनाःप्पाहाꣳ यहुदि चुम्लुङ्हिम्लाम् मेलःन्देआङ् सिमोन नु आन्द्रियासरे
खुन्छिꣳ हिम्मो मेबेरो॥ युहुन्नाःन् नु याकुबेन्नाङ् खेङ्हाꣳनुए पेसिरो॥
30 खेप्मो सिमोनरे कुन्नोःप्मेन् कुदुङ् त्येआङ् थाःसुआङ् नेस्से॥ खेङ्हाꣳरे खिमो खेन् पाःन्निन् येसुःन्
मेमेत्तु॥
31 येसुःन् कुबेसाङ् पेआङ् कुहुक्को तेम्सुआङ् फोःक्खु॥ खिमो खेन् वेःत्तेआङ् खुनेꣳ खेङ्हाꣳ सेवा
चोःक्मा हेःक्तुसिरो॥
32 नाम्धेआङ् खेन् युःन्छिक् यरिक् केदुक्पाहाꣳ नु फेन्साम्मिल्ले याङ्घुसिबा मनाहाꣳ येसुरो
मेदारुसि॥
33 खेन् पाङ्जुम्मोबा यरिक् मनाहाꣳ खेन् हिम्मो मेजुप्से॥
34 येसुरे वेꣳ वेꣳ परिक्पा तुक्माल्ले तरुसिबा मनाहाꣳ वेःन्दुसिर यरिक् फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुलःत्तुसिरो॥
खुनेꣳ फेन्साम्हाꣳ पाःप्मा मेबाङ्घुन्सिन्, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ हाःत् फाꣳआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुआङ्
मेवयेरो॥

येसुरे गालिल थुम्मो सुनाइङ् सेःसुꣳ
लुका ४.४२-४४

35 कुदाःन्दिक् खाओःप्मानुःल्ले तगि येसुःन् एःक्सादेन्नो पेआङ् तुवा चोगे॥
36 याङ्सि सिमोन नु कुन्देःङ्बाहाꣳ खुनेꣳ कुगोःत्छे मेबे॥
37 खुनेꣳ मेदुमुआङ् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, केरेक् मनाहाꣳरे खेनेꣳ केम्गोःत्ल मेवाꣳरो॥”
38 हेक्क्याङ् येसुरे नोगप् पिरुसि, “आनिꣳ कन् खिरिबा वेꣳस्मा पाङ्भेꣳहाꣳओ पेगि॥ इङ्गाꣳ
खेप्मोआङ् सुनाइङ् सेःमा पोःङ्॥ हाबा खेल्ले लागि इङ्गाꣳ त्याङ्बारो॥”
39 हेक्क्याङ् येसुरे गालिल थुम्मो खाराक् लाङ्घेगेर खेङ्घाःत्तिबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो सुनाइङ्
सेःसुआङ् फेन्साम्हाꣳ नाःत्तु लःत्तुसिरो॥

येसुरे लोगेꣳरे तरुबा मनाःन् वेःन्दुꣳ
मत्ति ८.१-४, लुका ५.१२-१६

40 थिक् लोगेꣳ तुक्माल्ले तरुबा मनाःन् येसुरो त्येआङ् थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् पेलि फाक्तु,
“आदाङ्बे, खेनेꣳ निङ्वाꣳ केजोगुने फाꣳग्र इङ्गाꣳ वेःम्मा केसुक्कारो॥”
41 येसुरे लुङ्माꣳ तुक्तुर कुहुक्किल्ले सुःसुआङ् मेत्तु, “इङ्गाꣳ निङ्वाꣳ चोगुङ्, खेनेꣳ नुरेꣳओ॥”
42 खिमो खेन् मनाःन् लोगेꣳ तुक्मोलाम् नुःरेरो॥

---

* **1:22** □□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□

43 येसुरे खेन् मनाःन्, “खेनेः केनुरेबा पाःन्निन् आत्तिन्नाङ् मेमेत्तेन्नेःओ,
44 कर पेगेःआङ् निङ्वाःफुसाम्बाल्लो ओसेःन्धाक्सिङ्डेः, हेक्क्याङ् खेनेः नुःराङ् फाःआङ् मनाहाः ओसेःन्धाक्मासिरे लागि मोसारे इङ्जाःङ् चोगुबा हेक्के* सिदुङ्जभा चोगेःओ” मेत्तुर पाङ्घुदेःसुरो॥
45 कर खुनेः पेआङ् नुःरेबा पाःन्निन् केरेक् मनाहाः चेक्तुसि॥ खेल्ले चोगुल्ले येसुःन् पाङ्जुम्मो मनाहाःरे मेनिःसुर ताःमा मेसुक्तेन्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेः लाःक्कात् एःक्सादेन्नो वयेआङ् खेप्मोए काक् पिसाङ्लाम् यरिक् मनाहाः मेद्येरो॥

2

येसुरे लायोलाम् लेप्मि आबिः
मत्ति ९.१-८, लुका ५.१७-२६

1 थिक्येन् नियेन् एगाङ् येसुःन् कपर्नहुम पाङ्जुम्मो नुःक्खे त्ये॥ हेक्क्याङ् खुनेः हिम्मो वाः केलःबा इङ्घङ्डिन् सेःरेरो॥
2 यरिक् मनाहाः खेन् हिम्मो हत्मेन्हत् लाम्धेःप्पुङ्नु लक्खुम्मो थारिक् मेजुप्सेआङ् येसुरे खेङ्हाः सुनाइङ् इङ्भन् चोगुसिरो॥
3 हेक्क्याङ् खेप्मो लिसि मनाहाःरे लङ्लेःङ्वा मनाधिक् मेगुयुआङ् मेदारु,
4 कर खेन् हिम्मो यरिक् मनाहाःरे सधेक्मेधिम्सुआङ् मेयुङेबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे खेन् लङ्लेःङ्वाःन् येसुरे कुदगि तेःमा मेन्छुक्तुन्॥ हेक्केःल्ले खेन् मनाहाःरे थो खाम्बुओ* मेलाःसेआङ् खाम्बुःन् मेहन्दु॥ हेक्क्याङ् खेन् लङ्लेःङ्वाःन् कुनेत्नाःन्नुए येसुरे कुदगि यो मेधाःसु॥
5 खेङ्हाःरे खेन् केदुक्पेन्वेःप्मा सुक् केलःबा नसाःन् मेगत्तुबा येसुरे निःसुआङ् लङ्लेःङ्वाःन् मेत्तु, “आस्साःए, खेनेः केलायोहाः लेप्मि पोःक्खेरो॥”
6 आल्ल खेप्मो केयुङ्बा साम्योथिम्साम्बाहाः निङ्वाः मेइःत्छिङ्,
7 “मेःन्, कन् मनाःल्लेग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया पाःन्ने पाःत्तुरो! निङ्वाःफुमाङ्डिन्नुःल्ले वेः हाःत्लेआङ् मेन्छाम्गेन् याप्मिरेन् लायोःन् लेप्मि पिमा मेसुक्तुन्लो॥”
8 येसुरे खेङ्हाःरे खुनिः निङ्वाःबो थे मेइःत्तुर मेयुङ् केलःबान्निःसुआङ् खेङ्हाः मेत्तुसि, “थेआङ् हेक्केलःरिक् खिनिः केइःत्तुम्बाबे?
9 कन् लङ्लेःङ्वाःन्‘केलायोहाः लेप्मि पोःक्खे’ मेप्मा उसुरु चोःक्पि? इ ‘पोगेःआङ् केनेत्नाःन् खप्सेःआङ् थासिङ्डेः’ मेप्मा उसुरु चोःक्पि?
10 कर इङ्गाः मेन्छाम्साःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लायोहाः लेप्मि पिमा युक् कत्तुङ् फाःआङ् ओसेःन्धाक्निङ्लो॥” हेक्केःल्ले येसुरे खेन् लङ्लेःङ्वाःन् मेत्तु,
11 “आल्ल पोगेः! केनेत्नाःन् याङ्सिङ्डेःआङ् केहिम्मो थासिङ्डेः॥”
12 खिमो खेन् मुत्थिक् पोगेआङ् कुनेत्नाःन् याङ्सिङ्हेक्क्याङ् मनाहाःरे खुनिः तगिए लःन्दे पेरो॥ खेन् मनाहाःरे मेनिःसुआङ् साःरिक् खुनिः निङ्वाः मये॥ निङ्वाःफुमाङ्डिन् अक्खे मेमेत्तुर कुनारा मेभोःसु, “अक्तङ्बाग आनिगे आप्फाल्लेआङ् मेन्निए वयिगेरो॥”

येसुरे लेबिःन् उःत्तुः
मत्ति ९.९-१३, लुका ५.२७-३२

---

* **1:44** □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ (लेबि १३.४९, १४.२-३२)॥ * **2:4** □□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□

13 याम्मो येसुःन् वरक्किल्ले कुयाओ पे॥ यरिक् मनाहाःरे खुनेः मेदिम्दुआङ् येसुरे खेङ्हाः खाहुन् हुःरुसि॥
14 हेक्क्याङ् येसुःन् पेर पत्छेल्ले अल्फायसरे कुस्साः लेबिःन् एःङ्याङ् फोःङ्मा तेन्नो युङेबा निःसुआङ् मेत्तु, “इङ्गाः तिम्दाङ्डेःओ॥” खेन् मुत्थिक् पोगेआङ् खुनेःनु थासिङ्लो॥
15 याङ्सि लेबिःल्ले कुहिम्मो येसुःन्नु कुहुःसाम्बाहाः चाजासे उःत्तुसि, यरिक् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाः* नु वेःस्मा लायोबाहाः येसुःन्नु सोरिक् चामेजर मेयुङे (थेआङ्भेल्ले खेन् हेक्तङ्बा यरिक् मनाहाःरे येसुःन् मेदिम्दुर मेवये)॥
16 हेक्केःल्ले खेप्मो फरिसि* लुप्पोबा साम्योथिम्साम्बाहाः मेद्येआङ् येसुःन् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाः हेक्क्याङ् लायोबाहाःनु* सोरिक् चाजानु युङेबा मेनिःसुआङ् याम्मो खेङ्हाःरे येसुरे कुहुःसाम्बाहाः मेमेत्तुसि, “एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाः हेक्क्याङ् लायोबाहाःनु खुनेः थेआङ् चाजाबाबे?”
17 येसुरे खेङ्हाःरे खुनिः पाःन्निन् खेप्सुआङ् नोगप् पिरुसि, “सिदाःसाम्बेङ्ग मेन्दुक्मनाहाःरे लागि मेःन्, कर केदुक्पाहाःरे लागिरो॥ खेन् हेक्के इङ्गाःआङ् साम्योनिबाहाःरे लागि मेःन्, कर लायोबाहाः लायोलाम् मेनुःङ्डाङ्ताङ्मेसेःप्ल फाःआङ् त्याङ्बारो॥”

येसुरे तःक्नेत्तिल्ले कुयाःम्बेओ हुःरुसिः
मत्ति ९.१४-१७, लुका ५.३३-३९

18 आल्ल बप्तिस्मा केबिबा युहुन्ना नु फरिसिहाःरे खुनिः हुःसाम्बाहाः चाःनेत्तो मेयुङेआङ् मेवये॥ थिक्येन् मनाहाः मेद्येआङ् येसुःन् सेःन्मेलाप्तु, “फरिसिहाः नु बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले खुनिः हुःसाम्बाहाःग चाःनेत्तो मेयुङ्, कर खेनेः केहुःसाम्बाहाः थेआङ् चाःनेत्तो मेन्युङ्नेन्बाबे?”
19 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “मेःक्खिम्साबेन् कुन्जुम्हाःनु वाःर थारिक् खेङ्हाः चाःनेत्तो मेयुङ् फाःआङ् केइःत्तुम्बि? मेःन्लो, मेःक्खिम्साबेन् वाःर थारिक् खेङ्हाः आप्फाल्लेआङ् चाःनेत्तो मेन्युङ्नेन्,
20 कर खेङ्हाःलाम् मेःक्खिम्साबेन् साक्केल्लेक् मेदेम्सुआङ् मेदेःरुल्ले खेङ्हाः चाःनेत्तो मेयुङ्लो॥
21 आत्तिल्लेआङ् कुसङ् चिरिक्किल्ले कुद्रेक्चाङ्डिन् मेलेम्दुन्लो, लेम्दुने फाःग्र खेन् किङ्डाङ् आल्लसाङ् यम्बा थेःक्खुदेःसुःरो॥
22 आत्तिल्लेआङ् कुसङ् चेल्लेक्सेः थिःन्* कुद्रेक्सेहोबा सुःक्वाओ* मेयुक्खुन्॥ युक्खुने फाःग्र कुसङ् चेल्लेक्सेः थिःल्ले कुद्रेक्सेहोबा सुःक्वाःन्थेःक्खुदेःसुःरो॥ हेक्क्याङ् थिःन् वेत् पेःक्काङ् नेप्माङ् चासोःक्लो॥ कर कुसङ् चेल्लेक्सेः थिःन् कुसङ् सेहोबा सुःक्वाओए याक्मा पोःङ्लो॥”

नाःम्सिङ्येन्निल्ले कुन्दाङ्बा
मत्ति १२.१-८, लुका ६.१-५

23 थिक्लेङ् नाःम्सिङ्मा येन्नो येसुःन् नु कुहुःसाम्बाहाः प्याङ्सिगेन् इक्ताप्लुम्मोनु मेबेर मेबत्छेल्ले कुहुःसाम्बाहाःरे नुक्मा चामा फाःआङ् सिःदाप्माहाः तुप्मा मेहेःक्तु॥*
24 हेक्केःल्ले फरिसिहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “ओमेत्तेः, थेआङ् नाःम्सिङ्येन्नो चोःक्मा मेन्नुःमनाबा याःम्बक्किन् मेजोगुबाबे?”

---

* **2:15** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे रोमि हाङ्जुमरे लागि याःम्बक् मेजोगु॥ एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाःरे मनाहाःलाम् रोमिहाःरे फोःङ्मा मेबाङ्घुसिबा याङ्नुःल्ले यरिक् मेभोःक्खु हेक्क्याङ् केनम्बेन् आबाङे खुनिः लागि मेयुक्खु॥ * **2:16** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□
* **2:16** □□□□□□□□□□-□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे फरिसिहाःरे खुनिः थिम्हाः मेन्दःत्तुन् मेन्नाःत्तुन्लो॥ * **2:22** □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ (अंगुर) थिः मेजोगु, हेक्क्याङ् केरेक्ले मेधुङु॥ * **2:22** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□, थिः, सिजःङ्वा सेहोबा सुःक्वाओ मेयाक्तुआङ्मेबक्खु॥ * **2:23** □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□, चाहाः तुप्माआङ् चामा मेघोःसु, कर सुःक्वाओ याक्माआङ् तेःमा खोमेन्देप्मनाबा वये॥ कर नाःम्सिङ्येन्नो हेक्केआङ् चोःक्मा सुक्मेन्देप्मना वयेरो॥

25 येसुरे खेङ्हाᳫ नोगप् पिरुसि, “साम्योसाप्लाःन् खिनिᳫ मेन्निःत्ते केवयिᳫबि? दाउद हाङ्डिन् नु
कुमनाहाᳫरे खुनिᳫ सेत्लाःक्तेल्ले
26 दाउदेन् निङ्वाᳫफु साःङ्गाहिम्मो लाःसेआङ् निङ्वाᳫफुमाङ्डो तोःम्मनाबा सेसे खरेःङ्डिन्
चआङ् याम्मो कुमनाहाᳫआङ् पिरुसि (खेन् येम्मो अबियाथारेन् मानिङ्वाᳫफुसाम्बा वये)॥ खेङ्ग
आनिᳫ साम्योथिम् कुइसिःक् निङ्वाᳫफुसाम्बाहाᳫरेरक् चामा केनुᳫबा वयेरो॥”
27 हेक्क्याङ् येसुरे अक्खे पाःत्तुर पाःन् नुप्सु, “नाःम्सिङ् येन्निन् मेन्छाम्गेन् याप्मि नुᳫमा तामारे लागि
चोगेबारो, कर कन् मेन्छाम्गेन् याप्मिःन् नाःम्सिङ्येन्निल्ले लागि चोगेबा मेःन्लो॥
28 हेक्केःल्ले इङ्गाᳫ मेन्छाम्साःङ्ग नाःम्सिङ्येन्निल्लेन्नाङ् कुन्दाङ्बाआᳫरो”

3

येसुरे नाःम्सिङ्येन्नो मनाधिक् वेःन्दुᳫ
मत्ति १२.९-१४, लुका ६.६-११

1 येसुःन् याम्मो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पे॥ खेप्मो लत्छा कुहुक् केहेबा मनाधिक् वये॥
2 नाःम्सिङ्येन्नो खेन् मनाःन् येसुरे वेःन्दुᳫने फाᳫग्र खुनेᳫ फोत्या कुःप्मा फाᳫआङ् मनाहाᳫरे येसुःन्
मेसुगुर मेवये॥
3 येसुरे खेन् कुहुक् केहेबा मनाःन् मेत्तु, “फेरेᳫआङ्केरेक्ले खुनिᳫ तगि येबेᳫ॥”
4 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाᳫ सेःन्दोसुसि, “नाःम्सिङ् येन्नो नुःबा नु ताप्फेःम्बा याःम्बक्को, आत्तिन्
चोःक्मा नुःबाबे? हिङ्मन् ताङ्सेःप्माबि मेङ्माबि?” कर खेन् मनाहाᳫ मेम्बाःत्ते स्वाःत् मेयुङेरो॥
5 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाᳫरे खुनिᳫ निङ्वाᳫ चिःप्मान् निःसुआङ् खुनेᳫ कुनिङ्वाᳫ तुगेआङ् साᳫरिक्
कुसिक् पोगेरो॥ हेक्क्याङ् खेन् मनाःन् मेत्तु, “केहुक्किन् सन्छेᳫ॥” हेक्क्याङ् खेल्ले कुहुक्किन्
सन्छुल्ले खिमो वेःत्तेरो॥
6 हेक्क्याङ् फरिसिहाᳫ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् मेलःन्दे मेबेआङ् हेरोद हाङ्डिल्ले कुमनाहाᳫनु
येसुःन् आक्खेआङ् सेप्माबे फाᳫआङ् पाःन् मेदङ्घुरो॥

यरिक् मनाहाᳫरे येसुःन् मेदिम्दुᳫ

7 हेक्क्याङ् येसुःन् कुहुᳫसाम्बाहाᳫनु वरक्किल्ले कुयाओ पेःल्ले खेप्मो गालिल थुम्मोलाम् यरिक्
मनाहाᳫरे खुनेᳫ मेदिम्दुरो॥
8 खुनेᳫ चोगुबा याःम्बक्हाᳫ मेघेप्सुआङ् यरिक् मनाहाᳫ यहुदिया, यरुसलेम, इदुमिया, यर्दन
नाधाःम्बिबा लाजेᳫओनु, हेक्क्याङ् तायर नु सिदोन येक्यक् खिरिलाम्कुओमेत्छे मेद्येरो॥
9 हेक्क्याङ् खुनेᳫ यरिक् मनाहाᳫरे मेन्लाःक्तुन्ल मेन्दोᳫरुन्ल फाᳫआङ् कुहुᳫसाम्बाहाᳫ खःङ्बेधिक्
कुलागि यारिप् चोःक्मा पाङ्घुसि॥
10 खुनेᳫ यरिक् मनाहाᳫ नुसुसिबाल्ले चोगुल्ले खुनेᳫ कुसुःसे मनाहाᳫ मेजन्छिङ्ल मेबोःरे मेधाङे॥
11 हेक्क्याङ् फेन्साम्हाᳫरे याङ्घुसिबा मनाहाᳫरे खुनेᳫ मेनिःसुल्ले खेङ्हाᳫ मेधाम्सिङ्ल मेभिःक्तेर
अक्खेलᳫरिक् मेबारे, “खेनेᳫग निङ्वाᳫफुसाःनेरो!”
12 कर येसुरे खेङ्हाᳫ खुनेᳫ कुयाःम्बेओ थेआङ् मेम्बाःत्तुन्ल फाᳫआङ् केसाक्पा इङ्जाःङ् पिरुसि॥

येसुरे थिक्-नेत् *(१२)* सेःक्युक्मिबाहाᳫ सेगुसिᳫ
मत्ति १०.१-४, लुका ६.१२-१६

13 हेक्क्याङ् येसुःन् कोःक्माओ पेर पत्छेल्ले कुनिङ्वाᳫबाल्ले चसिबा कुहुᳫसाम्बाहाᳫ उःत्तुसिआङ्
खेङ्हाᳫआङ् खुनेᳫनुए मेबेरो॥
14 हेक्क्याङ् खुनेᳫनु मेवाᳫर हेक्क्याङ्सुनाइङ् मेसेःसुर फाᳫआङ् थिक्-नेत् (१२) हुᳫसाम्बाहाᳫ
सेगुसिआङ् खेङ्हाᳫ सेःक्युक्मिबा फाᳫआङ् मेत्तुसिरो॥
15 हेक्क्याङ् खेङ्हाᳫ फेन्साम् नाःप्मा लःप्मा युक् पिरुसि॥

16 येसुरे सेगुसिबा थिक्-नेत् कुहुरसाम्बाहारे खुनिर मिङ्हार कन्लो–सिमोन (खुनेर पत्रुस लरिक् मिङ् वाःत्तु),
17 जब्दियारे कुस्साःहार याकुब नु युहुन्ना (येसुरे खेङ्हार बोअनरगेस लरिक् मिङ् वाःत्तुसि, खेल्ले कुबेइङ्ग “ताङ्साक् केलोःङ्बाल्ले कुस्साःहार” पोःङ्लो),
18 हेक्क्याङ् आन्द्रियास, फिलिप, बारथोलोमाइ, मत्ति, थोमा, अल्फायसरे कुस्साः याकुब, थेदियस, सिमोन (हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पा),
19 हेक्क्याङ् यहुदा इस्करियोतिन्(ताःन्दि खेल्ले येसुःन् इङ्लेक्तु)॥

येसुःन् नु माफेन्साम्मिन्
मत्ति १२.२२-३२, लुका ११.१४-२३, १२.१०

20 हेक्क्याङ् येसुःन् हिम्मो लाःसेआङ् खेप्मो यरिक् मनाहार मेजुप्सेबाल्ले चोगुल्ले खुनेर नु कुहुरसाम्बाहारे चाजामा येम्मिन्ने मेङ्घोःसुन्लो॥
21 कुभा मनाहार अक्खे मेमेत्छिङ्, “मेःम्बे, आइन् खुनेरग नाक्खेबे बि थेनिबे?” हेक्केःल्ले कुहिम्सयङ्रे खेन् मेघेप्सुआङ् खुनेर खेप्मोलाम् उःप्मा तेरमा फाररआङ् मेद्येरो॥
22 यरुसलेमलाम् केदाःबा साम्योथिम्साम्बाहारे अक्खे मेबाःत्तु, “खुनेरग बालजिबुल माफेन्साम्मिल्ले याङ्घुआङ् वार॥ खुनेर फेन्साम्हारे खुनिर हाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् फेन्साम्हार नाःत्तुर लःत्तुसिररो॥”
23 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हार उःत्तुसिआङ् खेदारओ मेत्तुसि, “आक्खेलरिक् माफेन्साम्मिन् आबाङे नाःत्छिङ्बे?
24 आप्फेःक् लुम्मो केघेबा केधक्पाआङ् केसेम्बा हाङ्जुम्मिल्ले मेधरुन्लो॥
25 हेक्क्याङ् आप्फेःक् लुम्मो केघेबा केधक्पाआङ् केसेम्बा हिम्सयङ्डिल्ले मेधरुन्लो॥
26 माफेन्साम्मिन्नाङ् आबाङे तक्लेङ्वाओ पोःक्ने फारग्र खेल्लेआङ् मेधरुन्नाङ् नुप्लो॥
27 केधुम्बा मनाःल्ले कुहिम्मो लाःप्माआङ् खेल्ले कुजिगःक्वाहार नाप्मादेरमानुःल्ले तगि खेन् केधुम्बा मनाःन् इघेःङ्माए पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ्लक् कुहिम्मो लाःप्माआङ् चिगःक्वाहार लःप्मादेरमा सुक्तेत्लो॥
28 इङ्गार सेक्खाए मेत्निङ्, मेन्छाम् याप्मिहारे निङ्वारफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ मेबाःत्तुबा केरेक् माङ्चेरया पाःन् नु मेजोगुबा केरेक् लायोहारेन् लेप्मि खोःमा मेसुक्तुरो,
29 कर सेसेमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेरया पाःन् केबाःप्पाहारे आप्फाल्लेआङ् लेप्मि मेङ्घोःसुन्लो, थेआङ्भेल्ले कङ्ग लेप्मि मेम्बोःङ्मनाबा लायोरो॥”
30 (येसुरे फेन्साम्मिन् कत्तु लरिक् खेङ्हारे मेबाःत्तुआङ् मेवयेबाल्ले चोगुल्ले येसुरे खेङ्हार हेक्के मेत्तुसिबारो॥)

येसुरे कुम्मा नु कुन्सारसि
मत्ति १२.४६-५०, लुका ८.१९-२१

31 याङ्सि येसुरे कुम्मा नु कुन्सारसि खुनेर वयेबा हिम्मो मेद्येआङ् लाःक्कात् कुउःत्छे मनाहार मेबाङ्घुसिरो॥
32 हेक्क्याङ् कुगब्रिङ् केयुङ्बा मनाहारे खुनेर मेमेत्तु, “केम्मा नु केन्सारसि लाःक्कात् मेद्येआङ् खेनेर केम्हाङ्ल मेयेप्लो॥”
33 येसुरे खेङ्हार नोगप् पिरुसि, “आम्मा नु आन्सारसि हाःत्छिबे?”
34 खुनेर खेप्मो कुगब्रिङ् केयुङ्बा मनाहार ओमेत्तुसिर याम्मो पाःत्तु, “कप्मो आम्मा नु आन्सारसि मेयुङ्लो॥
35 आत्तिन्हारे निङ्वारफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वार हेक्के मेजोगुर खेङ्हारए आम्मा नु आन्सारसिरो॥”

4

याꣳरिःम्बा केलेप्पाल्लेन् खेदाꣳ

मत्ति १३.१-९, लुका ८.४-८

1 याङ्सि याम्मो येसुरे गालिल वरक्किल्ले कुयाओ निसाम् हुꣳमा हेःक्तुसिरो॥ खेप्मो यरिक् मनाहाꣳ मेजुप्से, हेक्केःल्ले खुनेꣳ खःङ्बेओ लाःसेआङ् युङ्सिङ्, कर मनाहाꣳ लाःक्कात् वरक्किल्ले कुयाओ मेयेबे॥

2 हेक्क्याङ् येसुरे अक्खेलꣳरिक् यरिक् पाःन्हाꣳ खेदाꣳओ हुꣳरुसि–

3 “खेप्सेम्मेꣳओ! लत्छा याःन्केमःबाधिक् याꣳरिःम्बा लेप्से पेरो॥

4 खेल्ले याꣳरिःम्बेन् लेप्तुल्ले कुभा याꣳरिःम्बेन् लाम्मो मक्थ्ये, हेक्क्याङ् पुहाꣳ मेद्येआङ् मेजमेदेःसुरो॥

5-6 हेक्क्याङ् कुभा याꣳरिःम्बेन् लुङ्घेरेक्को चुक्तेरो॥ खेङ्हाꣳ लिङ्माग लिङे, कर यरिक् खाम् मेनेस्सेन्नाङ् कुसाःप्पिन् खाम् सिगाङ्धारिक् मेलाःसेन्बाल्ले चोगुल्ले कुदाःन्दिक्मा नाम् सेःरेल्ले नाम्मिल्ले येम्दुआङ् काक् हेरेबेरो॥

7 हेक्क्याङ् कुभा याꣳरिःम्बाङ्ग तिङ्ग्रेःक्पाल्ले कुसेꣳ केनेबा तेन्नो चुक्तेआङ् सोसोरिक् लिङेल्ले तिङ्ग्रेःक्पाल्ले खेन् सुःप्तुदेःसुआङ् कुजाꣳ थोःक्मा मेसुक्तेन्लो॥

8 वेꣳ याꣳरिःम्बेन् नुःबा खाम्मो चुक्ते॥ हेक्क्याङ् लिङेआङ् खेङ्हाꣳरे सुम्बोःङ् लेङ् (३०), तुक्पोःङ्लेङ् (६०) हेक्क्याङ् किप्थिक् लेङ् (१००) थारिक् कुजाꣳ पत्छेरो॥”

9 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खेम्मा नेक्खोꣳ केगप्पाहाꣳरे कन् पाःन्निन् नुःरिक् खेप्सेम्मेꣳआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेꣳओ!”

येसुरे खेदाꣳओ हुꣳमा कुनिङ्वाꣳसोःक्

मत्ति १३.१०-१७, लुका ८.९,१०

10 हेक्क्याङ् येसुःन् एःक्लेःक्वयेल्ले थिक्-नेत् (१२) हुꣳसाम्बाहाꣳ नु वेꣳ हुꣳसाम्बाहाꣳरे “कन् खेदाꣳइल्ले कुबेःन् थेमाबे?” फाꣳआङ् सेःन्मेदोसु॥

11 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्लेन् सिगाङ्बा पाःन्हाꣳ कुसिङ् निःप्मा केघोःसुम्माङ् केवयिꣳ, कर वेꣳ मनाहाꣳरेग खेदाꣳओरक् खेम्मा मेघोःसुꣳरो॥

12 खेल्ले चोगुल्ले अक्खे साप्तेआङ् पत्,
‘खेङ्हाꣳरे ओमेमेत्तु, एत्लेङ् ओमेमेत्तुसाङ् मेन्निःसुन्॥
खेङ्हाꣳरे एत्लेङ् मेघेप्सुसाङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्॥
मेःन्ने फाꣳग्र खेङ्हाꣳग लायोलाम् मेनुःङ् मेदाआङ् लायोलाम् लेप्मि मेघोःसुꣳबारो॥’ ”*

येसुरे याꣳरिःम्बा केलेप्पा खेदाꣳइल्ले कुबेःन्हन्दुपिरुसिꣳ

मत्ति १३.१८-२३, लुका ८.११-१५

13 येसुरे खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “कन् खेदाꣳइन्ने कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्ने फाꣳग्र, वेꣳ खेदाꣳहाꣳ आक्खेलꣳरिक् कुसिङ् केनिःत्तुम्बाबे?

14 याꣳरिःम्बा केलेप्पाल्ले निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् सेःसुरो॥

15 कुभा मनाहाꣳ लाम्मो केजुक्पा याꣳरिःम्बा कुइसिःक् मेजोःक्लो॥ खेङ्हाꣳरे पाःन्जाक् मेघेप्सुनुमेःन्ने माफेन्साम्मिन् ताआङ् पाःन्जाक्किन् खुनिꣳ निङ्वाꣳबोलाम् लःत्तु तेꣳरुरो॥

16 वेꣳ मनाहाꣳ लुङ्घेरेक्को केजुक्पा याꣳरिःम्बा कुइसिःक् मेजोःक्लो॥ पाःन्जाक् मेघेप्सुल्ले मेसःत्ल मेघेप्सुꣳ,

17 कर ताङ्बा कुसाःप् केबप्पा कुबुङ्मान् हेक्के खेङ्हाꣳ सप्फारक् मेबत्लो, कर पाःन्जाक्किन्नसाःन् मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले केसाक्पा पाःन् नु तुक्खेःन् तानुमेःन्ने हाराए नसाःन्निन् मेलेरु मेदेःसुꣳरो॥

---

* **4:12** □□□□□ □.९-१०

18 वेꣳहाꣳ तिङ्ग्रेःक्पालाओ केजुक्पा याꣳरिःम्बा कुइसिःक् मेजोःक्लो॥
19 खेङ्हाꣳरे पाःन्जाक् खेम्माग मेघेप्सुꣳ, कर कन्हिङ्मन्नो थेःन् चामा थुङ्मा, याङ्साकुन्धेसाबा आक्खेआङ् पोःङ्मा हेक्तङ्बा वेꣳ फेन् निङ्वाꣳइल्ले पाःन्जाक्किन् सुःप्तुदेःसुꣳरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे याम्मो कुजाꣳ मेम्भत्छुन्लो॥
20 कर वेꣳ मनाहाꣳ नुःबा खाम्मो केजुक्पा याꣳरिःम्बा कुइसिःक् मेजोःक्लो॥ खेङ्हाꣳरे पाःन्जाक्किन् मेघेप्सुआङ् निङ्वाꣳओ मेदाःक्तु, हेक्क्याङ् सुम्बोःङ् (३०) लेङ्, तुक्पोःङ्(६०) लेङ् हेक्क्याङ् किप्थिक् (१००) लेङ् थारिक् कुजाꣳ मेभत्छुरो॥”

चम्जम्बा देन्नो सेमिःन्
लुका ८.१६-१८

21 आल्ल येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ सेमिःन् नेत्ना सिगाङ् केयुक्खुम्बि? इ नइमाल्ले केसुःप्तुम् केयुक्खुम्बि? हाःत्लेआङ् हेक्केग मेजोगुन्लो, कर सेमिःन् चम्जम्बा तेन्नो थो युक्खुꣳरो॥
22 हेक्केःल्ले सिगाङ्बा पाःन्निन् केरेक्ले मेनिःसु, हेक्क्याङ् चिङ्नाबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् पोःङ्लो॥”
23 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खेम्मा नेक्खोꣳ केगप्पाहाꣳरे कन् पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳओ॥”
24 खुनेꣳ याम्मो मेत्तुसि, “सिङ्सिङ्डाङ् खेप्सेम्मेꣳओ! आक्तङ्बा कुसिःक्माल्ले केसिःक्तुम्सिम्, आम्भा खेन् कुसिःक्माल्ले खिनिꣳआङ् केम्सिःक्तिꣳ, खेन्नुःल्ले यरिक्काङ् खिनिꣳ केम्सिःक्ति केम्बिरिꣳरो॥
25 यरिक् केगप्पाल्ले आल्लसाङ् यरिक् खोःसुꣳ, कर हाःत्ले मेगत्तुन्, खेल्ले कत्तुबान्नाङ् मेनाप्तुꣳरो॥”

केलिङ्बा याꣳरिःम्बा खेदाꣳ
26 येसुरे याम्मो पाःत्तु, “निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् अक्तङ्बा चोःक्–मनाधिक्ले याꣳरिःम्बान् इक्ताप्पो लेप्तुꣳ,
27 हेक्क्याङ् येम् लेक्ल पेःक्किल्ले, खुनेꣳ खेन् याꣳरिःम्बान् आक्खेलꣳरिक् लिङ्फाꣳआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुन्छाङ् खेन् याꣳरिःम्बान् लिङ्लो॥
28 आबाङे खाम्बेःक्मो पोगुगेन् कुजाःन् लिङ्, खाम्बेःक्माल्लेए कुजाꣳ थोःक्ल याःन्दुꣳ, तगि कुनःक्थाङ्हेक्क्याङ् पोआङ्कुजाꣳ थोःक्॥
29 पोगुगेन् कुजाःन् तुम्माङ् खेन् मनाःन्कात्च्याःन् याङ्सिङ्डाङ् चा सुम्से इक्ताप्पो लाःत्, थेआङ्भेल्ले चासुम्मा येम्मिन् त्येरो॥”

नुधि याꣳरिःम्बा खेदाꣳ
मत्ति १३.३१-३२, ३४, लुका १३.१८-१९

30 येसुरे याम्मो पाःत्तु, “निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् थेःन्नु तङ्माबे? आक्खेलꣳरिक् कुबि पिमाआङ् पोधक् चोःक्माबे?
31 कङ्ग खाम्मो लेप्मनाबा यःङ्गेꣳ याꣳरिःम्बान् कुइसिःक् चोःक्लो॥ इक्सा खाम्बेःक्कोबा याꣳरिःम्बाहाꣳओ खेन् केरेक्नुःल्ले चुक्साङ्
32 इक्ताप्पो वेꣳ नुधि-साक्चिꣳनुःल्ले यम्बा पोःङ्डाङ् कुबोराःक्हाꣳओ पुहाꣳरेआङ् हाप् मेजोगुरो॥”
33 येसुरे अक्तङ्बा खेदाꣳओ मनाहाꣳरे पाःन्जाक् कुसिङ् निःप्मा मेसुक्तुर थारिक् हुꣳरुसि॥
34 खुनेꣳ पारेल्ले खेदाꣳओरक् पारे, कर कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु एःक् मेवयेल्ले खेदाꣳइल्ले कुबेःन् हन्दु पिरुसिरो॥

येसुरे सुरित्केजङ्डिन् चिजि येम्येम् चोगुꣳ
मत्ति ८.२३-२७, लुका ८.२२-२५

35 खेन् सेन्दिक् येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेत्तुसि, “वरक्किल्ले नाहाङ्दाङ् पेगि॥”

36 हे़क्केलꣳरिक् यरिक् मनाहाꣳनु मे़से़न्दे़आङ् खुने़ꣳ बा खे़न् खः ङ्बेओनु नाहाङ्दाङ् मे़देꣳरुरो॥
खे़प्मो वेꣳ खः ङ्बेहाꣳआङ् मे़ने़स्से़रो॥
37 हक्चघत् यम्बा सुरित्केजङ् हुःमा हेःक्ते़आङ् वाभे़ल्ले़ङ्डिन् खः ङ्बेओ लाःसे़आङ् खा
खः ङ्बेइन्ने तिम्से़रो॥
38 ये़सुःन् खः ङ्बेल्ले़ कुएःक् ले़प्माङ् ताक्खोः ङ्धिक्कोःक्सिङ्डाङ् इप्से़आङ् ने़स्से़॥
कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ मे़भोःक्खुर अक्खे मे़मे़त्तु, “सिक्साम्बे, आनिगे़ हुम्मा सिःमा इःत्तिगे़रो! थेआङ्
स्वाःत् के़ने़बाबे?”
39 ये़सुःन् पोगे़आङ् सुरित्केजङ्डिन् “मे़न्हुःएꣳ” मे़त्तुआङ् फे़ःक्तु, हे़क्क्याङ् वाभे़ल्ले़ङ्डिन् “चिजि
ये़म्ये़म् लꣳरे़ꣳ” मे़त्तु, सुरित्केजङ्डिन् चिजि ये़म्ये़म् लꣳरे़आङ्, वाभे़ल्ले़ङ्डिन्नाङ् चिजि ये़म्ये़म्
पोःक्खे़रो॥
40 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ सेःन्लाप्तुसि, “थेआङ् खिनिꣳ के़गिःसि के़स्ये़ꣳइबा? आल्लसाङ्
याप्मि नसाःन् के़न्जोगिन्बि?”
41 कर खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक् मे़गिसे़आङ् अक्खे मे़मे़त्छिङ्, “आक्खेलꣳरिक् खुने़ꣳ पाःत्तुबा पाःन्निन्
सुरित्केजङ्डिन्नु वाभे़ल्ले़ङ्डिल्ले़आङ् खे़प्सुबाबे? कन् मनाःङ्ग हाःप्पे?”

5

ये़सुरे़ फे़न्साम्मिल्ले़ तरुबा मनाःन् वेःन्दुꣳ

मत्ति ८.२८-३४, लुका ८.२६-३९

1 ये़सुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ् गेरासेनस लाजेꣳओ मे़गे़रे़॥
2 ये़सुःन् खः ङ्बेओनु लाःक्कात् लःन्दे़नुमे़ःन्ने फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा मनाधिक् इप्पुङ्दे़न्नोलाम्
खुने़ꣳ कुदुम्से़ त्ये़॥
3 खे़न् मनाःन् इप्पुङ्दे़न्हाꣳओ वये़गत्ते़॥ हाःत्ले़आङ् खे़न् फे़न्थक्क्रङ्डिल्ले़आङ् इघेःङ्मा मे़सुक्तुन्,
4 थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाꣳरे़ यरिक्ले़ङ् कुहुक् कुलाङ्डो इमे़घेःक्खु मे़भत्छु मे़बिरुबा फे़न्थक्क्रङ्हाꣳ नु
फे़न्हुक्पाः ङ्गिहाꣳ फुꣳरुआङ् वये़रो॥ आत्तिल्ले़आङ् खे़न् मनाःन् युक्को कप्मा मे़सुक्तुन्लो॥
5 खे़न् इप्पुङ्दे़न्नो नु कोःक्मा फाङ्जङ्घाःत्तिरक् से़न्दिक् ले़न्दिक् अःक्ते़र फिःक्ते़र लुङ्डिल्ले़
खे़ःन्छिङ्ल वये़गत्ते़रो॥
6 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ ये़सुःन् माःङ्घालाम्मे निःसुआङ् लोःक्ते़र फे़रेआङ् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरुर
कुलाङ्जक्को थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्लो॥
7 खे़ल्ले़ यम्बा इक्लाओ अःक्ते़र ये़सुःन् मे़त्तु, “के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुस्साः
ये़सुए, खे़ने़ꣳ इङ्गाꣳनु थे के़गोःत्तुबाबे? इङ्गाꣳ तुक्खे मे़जाःत्ताङ्डिन्ने़ꣳ फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
कुमिङ्डो पेलि फाक्ने़ꣳरो॥”
8 (थेआङ्भे़ल्ले़ तगि ये़सुरे़ खे़न् फे़न्साम्मिन् खे़ने़ꣳ खे़न् मनाओलाम् लाःक्कात् लःन्दे़ पेगे़ꣳ फाꣳआङ्
मे़त्तुआङ् वये़रो॥)
9 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् सेःन्दोसु, “के़मिङ् थे़माबे?”
हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ आमिङ् तुरारो, थेआङ्भे़ल्ले़ कन् मनाओ आनिगे़ यरिक्
यागिगे़॥”
10 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ ये़सुःन् पेलि फाक्तु, “कन् थुम्मोलाम् आनिगे़ आम्बाङ्घे़न्ने़ꣳओ॥”
11 आल्ल खे़न् कोःक्माओ यरिक् फाक्हाꣳ चामे़रामे़र मे़ये़बे़॥
12 हे़क्क्याङ् खे़न् फे़न्साम्हाꣳरे़ ये़सुःन् पेलि मे़भाक्तु, “आनिगे़ खे़न् फाक्हाꣳओ लाःप्मा
आबाङ्घे़ꣳओ॥ आनिगे़ खे़ङ्हाꣳओ लाःसिगे़ꣳ॥”
13 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़आङ् खे़ङ्हाꣳ लाःप्मा पाङ्घुसिआङ् फे़न्साम्हाꣳ खे़न् मनाओलाम् मे़लःन्दे़
मे़बेआङ् फाक्हाꣳओ मे़लाःसे़॥ खे़न् हे़न्छिङ् ने़त्छि यारिक् फाक्हाꣳ सङ्माङ्डे सङ्माङ् मे़लोःक्ते़र
याक्पे़ओनु मक्मे़ध्ये़आङ् वरक्को मे़हुमे़ मे़स्ये़रो॥

14 खेप्मो फाक् केगम्बाहा꞉आङ् मेवये॥ खेङ्हा꞉ मेलोःक्तेर मेबेआङ् पाङ्जुम्मो नु खेन् खिरिबा
पाङ्भे꞉हा꞉ओ कन् पाःन्निन् मेसेःसु॥ हेक्क्याङ् मनाहा꞉ थेःन्ने पोःक्खेबे फा꞉आङ् ओमेत्छे
15-16 येसुःन् वयेबा तेन्नो मेद्येरो॥ खेप्मो खेङ्हा꞉रे तगि फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मनाःन् वेःत्तेआङ्
नुःरिक्काङ् तेःत् चाक्खुआङ् युङेबा मेनिःसु॥ हेक्क्याङ् खेन् मनाःन् नु फाक्हा꞉ थे मेबोःक्खे फा꞉आङ्
केनिःबा मनाहा꞉रे मेजेक्तुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हा꞉ सा꞉रिक् मेगिसे॥
17 हेक्केःल्ले खेङ्हा꞉रे येसुःन् आनिगे थुम्मोलाम् लःन्दे पेगे꞉ फा꞉आङ् पेलि मेभाक्तुरो॥
18 येसुःन् खःङ्बेओ लाःसेर पत्छेल्ले तगि फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मनाःन् येसुरे कुबेसाङ् त्येआङ्,
आदाङ्बे, इङ्गा꞉आङ् खेने꞉नुए ते꞉राङ्डे꞉ओ फा꞉आङ् पेलि फाक्तु॥
19 कर येसुरे मेदेन्देन्ल अक्खे मेत्तु, “खेने꞉ नुःक्खे पेगे꞉आङ् केहिम्सयङ् नु केबाङ्भे꞉साबाहा꞉
निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले केलागि चोगुबा यम्बा याःम्बक्किन् नु लुङ्मा꞉ केदुक्तेबा पाःन्निन् चेक्तेसे꞉ओ॥”
20 हेक्क्याङ् खेन् मनाःन्नाङ् खेप्मोलाम् नुःक्खे पेआङ् थिबोःङ् पाङ्जुम्मिल्लेन्थुम्मो खाराक्येसुरे
चोगुबा यम्बा पाःन्निन् इङ्भन् सेःसुरो॥ हेक्क्याङ् मनाहा꞉रे खेन् मेघेप्सुआङ् खुनि꞉ निङ्वा꞉ मयेरो॥

केदुक्मा मेन्छुमा꞉इन् नु केसिःमा चुक्मेन्
मत्ति ९.१८-२६, लुका ८.४०-५६

21 येसुःन् खःङ्बेओ लाःसेआङ् वरक्किकल्ले नाहाङ्दाङ् नुःक्खे पेआङ् वरक्किकल्ले कुयाओ यरिक्
मनाहा꞉ कुगब्रिङ् मेजुप्सेरो॥
22 पाङ्तिबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा लाम्लोःबा याइरस मेप्मनाबा मनाःन् त्ये हेक्क्याङ् येसुरे
कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्ल
23 अक्खेल꞉रिक् पेलि फाक्तु, “आदाङ्बे, इङ्गा꞉ आस्साः चुक्मेन् सिःमा लिङ्धोओ केरेआङ्
नेरो॥ खेन् वेःत्ताङ् हिङ्ल फा꞉आङ् खेने꞉ फेरे꞉आङ् केहुक्किन् कुसम्दाङ् नेस्से पिरे꞉ओ॥”
24 हेक्क्याङ् येसुःन् खेन्नु थासिङ्, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहा꞉रे खुने꞉ चिभिःत् मेभिःत्तुर मेदिम्दुरो॥
25 खेप्मो तङ्बे थिक्-नेत्ताङ्धो (१२) माक्खि꞉ वयुःमाल्ले तरुमा मेन्छुमा꞉धिक् वये॥
26 खुने꞉ यरिक् सिदा꞉साम्बाहा꞉रो सिदा꞉ मेत्छिङ्से पेआङ् खुने꞉ कत्तुबा केरेक् याङ्साकुन्धेहा꞉
माःन्दुसाङ्, खेन् वेःप्माल्ले कुलेक्वा खेन्नुःल्लेआङ् सा꞉रिक् तुगेबेआङ् वयेरो॥
27 खेल्ले येसुरे कुयाःम्बेओ खेप्सुआङ् वये॥ हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमा꞉इल्ले मनाहा꞉रे खुनि꞉
एगाङ्लाम् त्येआङ् येसुरे कुदेःत्तिन् सुःसुरो॥
28-29 थेआङ्भेल्ले खुने꞉ कुदेःत्तिन्लक्सुःसुङ्साङ् इङ्गा꞉ वेःत्ता ल꞉रिक् कुनिङ्वा꞉ओ इःत्छिङ्॥
हेक्क्याङ् येसुरे कुदेःत्तिन् सुःसुनुमेःन्ने कुधक्को माक्खि꞉ वयुःमान् चिबेआङ् चाङ्जाङ् ल꞉रेबा निङ्वा꞉
खोःसुरो॥
30 खिमो येसुरे कुधक्कोनु मुक्साम् लःन्देबा निङ्वा꞉ खोःसुआङ् खिरि हिसिङ्डाङ् मनाहा꞉
ओमेत्तुसिर मेत्तुसि, “हाःत्ले इङ्गा꞉ आदेःत्तिन् सुःसुबे?”
31 येसुरे कुहु꞉साम्बाहा꞉रे खुने꞉ मेमेत्तु, “आदाङ्बे, अक्खेल꞉रिक् मनाहा꞉रे केम्जन्ल केम्भिःत्ल
मेबत्, हेक्केःल्ले आक्खेल꞉रिक् हाःत्ले सुःसाङ्बे फा꞉आङ्केबाःत्तुबाबे?”
32 कर येसुरे खुने꞉ केसुमेन् ओमेत्छे खिरि ओमये॥
33 खेन् मेन्छुमा꞉इल्ले नासिङ्गेन् कुधक्को पोःक्खेबा पाःन्निन् निङ्वा꞉ इःत्तुआङ् कुगिःमाल्ले
यक्खेर येसुरे कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्ल येसुःन् केरेक् पाःन्निन् चेक्तु॥
34 हेक्क्याङ् येसुरे मेत्तु, “मामुए, नसाःन् केजोगुबाल्ले चोगुल्ले खेने꞉ केवेःत्तेरो॥ खेने꞉ केवेःत्तेआङ्
केवा꞉रो, नुःरिक्काङ् पेगे꞉ओ!”
35 येसुःन् पारेर पत्छेल्ले खेन् लाम्लोःबा याइरसरे कुहिम्मोलाम् इङ्साबाहा꞉ मेद्येआङ् मेमेत्तु,
“आदाङ्बे, केस्साःङ्ग स्येरो॥ आल्ल सिक्साम्बेन् थेआङ् तुक्खे चाःप्माबे?”
36 कर येसुरे खेन् खेम्खेम्माङ् मेन्लाप्पे याइरसेन् मेत्तु, “खेने꞉ मेगिसेन्ने꞉ओ, नसाःन्लक् चोगे꞉ओ॥”
37 हेक्क्याङ् येसुरे पत्रुस, याकुब नु कुन्सा꞉ युहुन्नाःन्लक् खुने꞉नु पेःक्मा पाङ्घुसि॥

38 खे़ङ्हाꣳ याइरसरे़ कुहिम्मो मे़गे़रे़ल्ले़ मनाहाꣳ हयङ्किल्लिङ् नु मेरिङ् थक्नु मे़हाबे़र मे़यागे़बा ये़सुरे़ निःसुसि॥
39 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ हिम् सिगाङ् लाःसे़आङ् खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “खिनिꣳ थेआङ् हयङ्किल्लिङ् नु मेरिङ् थक्नु के़हाबिबाबे? चुक्मे़ङ्ग मे़न्छिःए वाꣳ, इप्से़आङ्लक् ने़ꣳ॥”
40 खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ मे़एःत्तु, कर ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ के़रे़क् लाःक्कात् लःत्तुसिआङ् चुक्मे़ल्ले़ कुम्बा कुम्मा हे़क्क्याङ् खुने़ꣳनु के़वाꣳबा कुहुꣳसाम्बाहाꣳ चुक्मे़न् ने़स्से़बा ते़न्नो तेꣳरुसि॥
41 हे़क्क्याङ् खे़न् चुक्मे़ल्ले़ कुहुक्को ते़म्सुआङ् “तलिता कुमि” मे़त्तु, खे़ल्ले़ कुबेःङ्ग “चुक्मे, पोगे़ꣳओ!” पोःङ्लो॥
42 खिमो खे़न् चुक्मे़न् मुत्थ्रिक् पोगे़आङ् लाङ्घेगे़॥ (खे़न् तङ्बे थिक्-ने़त् (१२) के़रे़आङ् वये़॥) खे़ङ्हाꣳ के़रे़क्ले़ खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़रो॥
43 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ कन् पाःन्निन् आत्तिन्नाङ्मे़मे़ते़म्मिन्ने़ꣳ फाꣳआङ् के़साक्पा इङ्जाःङ् पिरुसि॥ हे़क्क्याङ् खे़न् चुक्मे़न् थे़माइ चामा पिरे़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् मे़त्तुसिरो॥

6

नासरतओ ये़सुःन् नसाःन् मे़न्जोगुन्

मत्ति १३.५३-५८, लुका ४.१६-३०

1 ये़सुःन् खे़प्मोलाम् पेआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु आबाङे कुबाङ्भेꣳओ त्ये़॥
2 हे़क्क्याङ् नाःम्सिङ्ये़न्नो ये़सुःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ् हुꣳमा हेःक्तुसि॥ खे़प्मो यरिक् मनाहाꣳरे़ खुने़ꣳ कुनिसाम्मिन् मे़घे़प्सुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़आङ् अक्खे मे़बाःत्तु, “कन् मनाःल्ले़ अक्तङ्बा पाःन्निन् आत्तो खोःसुबे? आक्खेलꣳरिक् सिक्कुम् निङ्वाꣳ नु निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳ चोगुबे!
3 कङ्ग मरियमरे़ कुस्साः सिङ् के़गाम्बे़न् मे़ःम्बि? कङ्ग याकुब, युसुफ, यहुदा नु सिमोनसिरे़ खुनिꣳ फुꣳने मे़ःम्बि? कल्ले़ कुन्साꣳ मे़न्छुमाहाꣳग आनिꣳनुएसे़ मे़वाꣳबा॥” हे़क्केःल्ले़ खे़न् मनाहाꣳरे़ खुने़ꣳ नामे़न्छाꣳरुन्लो॥
4 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पे़ङ्ग कुबाङ्भेꣳसाबाहाꣳ, कुगाꣳइसोधोःक्हाꣳ नु कुहिम्सयङ्हाꣳरे़ इङ्धाःङ् मे़म्बिरुन्लो॥ कर वेꣳ ते़न्नोरक् खुने़ꣳ कुबाःन्निन् मे़घे़प्सुꣳरो॥”
5 खे़प्मोबा मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ नसाःन् होःप्ते़बाल्ले़ चोगुल्ले़ ये़सुरे़ निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक् चोःक्मा मे़सुक्तुन्, कर थिक्-ने़त्छि के़दुक्पाहाꣳ सम्दाङ्लक् कुहुक् ने़स्सु पिरुसिआङ् वेःन्दुसिरो॥
6 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ नसाःन्निन् होःप्ते़बा निःसुआङ् कुनिङ्वाꣳ मये़॥

ये़सुरे़ थिक्-ने़त् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पाङ्घुसिꣳ

मत्ति १०.५-१५, लुका ९.१-६

हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ पाङ्भेꣳहाꣳओ हुꣳरुसिर पेरो॥
7 थिक्-ने़त् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ उःत्तुसिआङ् फे़न्साम्हाꣳ नाःप्मा लःप्मा युक् पिरुसि॥ हे़क्क्याङ् सुनाइङ् इङ्भन् से़ःसे़ ने़त्ने़त्छि पाङ्घुसि॥
8 हे़क्क्याङ् अक्खेलꣳरिक् इङ्जाःङ् पिरुसि, “खिनिꣳ लाम्दिःक्को के़बेगिल्ले़ तक्काःत्लक्याङ्ङासिम्मे़ꣳ, खे़न्नाङ्धो वेꣳ चामा चा, सुःक्वा नु याङ् थेआङ् मे़देꣳरे़म्मिन्ने़ꣳओ॥
9 लाङ्सुःप्पिन् चाक्खे़म्मे़ꣳ, कर वेꣳ ले़क्सिङ्मा चाङ्मे़बक्खे़म्मिन्ने़ꣳओ॥
10 खिनिꣳ के़बेगिल्ले़ आत्तिन् हिम्मो लाङ्दाःक्मा के़म्बिरिꣳ, खे़न् पाङ्भेꣳओलाम् मे़म्बेःक्के थारिक् बा खे़न् हिम्मोए वये़म्मे़ꣳओ॥
11 हे़क्क्याङ् आत्तिन् लाजेꣳओ खिनिꣳ लाम् के़मे़न्दाःक्तिन् हे़क्क्याङ् खिनिꣳ पाःन्नाङ् मे़ङ्घे़प्सुन्, खे़न् लाजेꣳइन्के़ले़रुम्माङ्के़बिगिल्ले़ खिनिꣳ लाङ्डो के़घिप्पा खाम् हिःक्किन् थाप्से़म् थाꣳरे़म्सिम्मे़ꣳ*

* **6:11** “□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□

कङ्ग खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ केबोःङ्बा मिक्सेःन्लो॥”
12 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मेबेआङ् मनाहाꣳओ खिनिꣳ लायोलाम् हिन्देम्मेꣳ फाꣳआङ् इङ्भन् सेःमा
मेहेःक्तु॥
13 खेङ्हाꣳरे मनाहाꣳलाम् फेन्साम्हाꣳ मेलःत्तुसि॥ हेक्क्याङ् यरिक्केदुक्पाहाꣳ निःङ्गेꣳ मेहुःत्तु
मेबिरुसि, हेक्क्याङ्मेवेःन्दुसिरो॥

युहुन्नारे कुसिःमेन्
मत्ति १४.१-१२, लुका ९.७-९

14 आल्ल येसुरे कुमिङ्सो-कुधाःङ्सो केरेक् पिसाङ् सेःरे, हेक्क्याङ् येसुरे कुयाःम्बेओ हेरोद*
हाङ्डिल्लेआङ् खेप्सुरो॥ कुभारे मेबाःत्तु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् याम्मो हिङेबाल्ले चोगुल्ले
खुनेꣳ मुक्साम्लाम्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोगुर वाꣳरो॥”
15 कर वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “कङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा एलियाःन्लो॥”*
वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “उन्छोःन्बा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳओ खुनेꣳआङ् थिक्लो॥”
16 कर हेरोद हाङ्डिल्ले कन् खेप्सुआङ् अक्खे पाःत्तु, “कङ्ग बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्लो॥
इङ्गाꣳ खुनेꣳ कुनिःङ्मान्खक् पाङ्घुङ्सिङ्डाङ्वये, कर याम्मो कुसिवेत्लाम् कुहिङ्वेत् पोःक्खेरो!”
17-18 हेरोद हाङ्डिल्ले आबाङे कुन्साꣳ फिलिपरे कुमेःत् हेरोदियासेन् मेःत्कत्तुआङ् वये॥ हेक्क्याङ्
हेरोदियासरे कुनिङ्वाꣳ ताःमा फाꣳआङ् बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् तेम्माआङ् पुङ्लाहिम्मो साक्मा
इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् वये, थेआङ्भेल्ले युहुन्नारे खुनेꣳ एत्लेङ् “खेन् आबाङे केन्साꣳरे कुमेःत्तिन् मेःत्
कप्मा मेनुꣳनेन्” मेत्तुआङ् वयेरो॥
19 हेरोदियासरे युहुन्नाःन्नु कुसिक् पोगेआङ् खेन् सेप्मा निङ्वाꣳ चोगुआङ् वयेसाङ् खुनेꣳ सेप्मा
मेन्छुक्के वये,
20 थेआङ्भेल्ले हेरोद हाङ्डिल्ले युहुन्नाःन् साम्योनिबा नु सेसेबा मना फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्तुआङ्
वये, खेल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ ताङ्सेःप्तुआङ् वयेरो॥ युहुन्नारे कुबाःन्निन् खुनेꣳ खेप्सुल्ले साꣳरिक्
किःसेआङ्वयेसाङ् सःत्तेर खेप्सुरए वयेरो॥
21 आल्ल यम्बा सुयेम् त्ये॥ हेरोद हाङ्डिल्ले कुसावाःन्छिङ्मा ससःत्सराङ्डो गालिल थुम्मोबा
पयम्यम्बा सुहाङ्युक्पाहाꣳ, तिलिङ्गाहाꣳरे खुनिꣳ थक्तुम्बाहाꣳ नु मिङ्सोदाङ्बा तुम्म्याहाङ्हाꣳ तरे
उःत्तुसिआङ् वये॥
22 हेरोदियासरे आबाङे कुस्साः मेन्छुमाꣳइन् खेप्मो त्येआङ् लाःक्खे, हेक्क्याङ् हेरोद हाङ्डिन् नु
खेप्मो केदाःबा केरेक् तरेबाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ तासु पिरुसिल्ले हाङ्डिल्ले खेन् मेत्तु, “खेनेꣳ थे
केनाःक्कासाङ् इङ्गाꣳ पिनेरो॥”
23 खेल्ले माङ्हेक्सिङ्ल मेत्तु, “खेनेꣳ थे केनाःक्का इङ्गाꣳ पिने॥ आहाङ्जुम्मिन् कुभ्रेःङ्
केनाःक्तुसाङ् पिनेरो॥”
24 खेन् चुक्मेन् कुम्मारो पेआङ् सेःन्दोसु, “आल्ल थे नाःक्तुङ्बाबे?”
हेक्केःल्ले कुम्मारे मेत्तु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुधेगेःक्किन्नाःक्तेꣳ॥”
25 खिमो खेन् चुक्मेन्नाङ् पेआङ् मेत्तु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुधेगेःक्किन्आल्लोसा
चेत्थ्याओ पिराङ्डेꣳओ॥”
26 हेक्केःल्ले हेरोद हाङ्डिन् साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ तुगेसाङ् खेप्मो केवाꣳबा तरेबाहाꣳरे खुनिꣳ तगि
खुनेꣳ चोगुबा माङ्हेक्किन्केप्माए केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुआङ्
27 खेप्मो केयेप्पा हाङ्तिलिङ्गाःन् पेगेꣳआङ् युहुन्नारे कुधेगेःक्किन्फेत्तेꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरु॥
खेन् खिमो पुङ्लाहिम्मो पेआङ् युहुन्नारे कुधेगेःक्किन्खक्तु,
28 हेक्क्याङ् चेत्थ्याओ फेत्तुआङ् खेन् चुक्मेन् पिरु॥ चुक्मेल्ले खेन् तेꣳरुआङ् कुम्मा पिरुरो॥

---

* **6:14** □□□□□□-□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **6:15** □□□□□-□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

29 युहुन्नाःल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे कन् मेघेप्सुआङ् मेद्ये, हेक्क्याङ् कुधक्किन् मेदेꣳरुआङ् इप्पुङ्डो मेलुप्तु॥

येसुरे हेन्छिङ् ङासि (५०००) मनाहाꣳ चाजाःत्तुसिꣳ
मत्ति १४.१३-२१, लुका ९.१०-१७, युहुन्ना ६.१-१४

30 तगि येसुरे इङ्भन् चोःक्से पाङ्घुसिबा सेःक्युक्मिबाहाꣳरे मेजोगुबा याःम्बक् नु मेहुꣳरुसिबा पाःन्हाꣳ मेनुःक्खे मेद्येआङ् येसुःन् मेजेक्तु॥

31 हेक्क्याङ् येसुरे आल्ल एःक्सादेन्नो पिगिआङ् सप्फासिक् नाःम्मासि फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, थेआङ्भेल्ले केदाःबा केबेःक्पा मनाहाꣳरे मेजोगुल्ले खुनिꣳ चामा येम्माङ् मेङ्घोए मेवयेरो॥

32 हेक्केःल्ले येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खःङ्बेओ स्वाःत्ताङ् मेलाःसेआङ् एःक्सादेन्नो मेबे॥

33 कर यरिक् मनाहाꣳरे खेङ्हाꣳ मेबेर मेबत्छेबा मेनिःसुसिआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुसि, हेक्क्याङ् केरेक् पाङ्जुम्मोलाम् मेलोःक्तेर मेबे, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मेबेबा तेन्नो खेङ्हाꣳनुःल्ले तगि खेप्मो मेगेरे॥

34 हेक्क्याङ् येसुःन् खःङ्बेओलाम् लःन्देल्ले यरिक् मनाहाꣳ निःसुसिआङ् कुलुङ्माꣳ मेदुगे, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ मेल्लुक्कम्बा मेःन्नेबा मेल्लुक्हाꣳ हेक्के मेलꣳरे॥ हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ यरिक् निसाम् हुꣳरुसि॥

35-36 नाम्ध्येर पत्छेल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खेप्मो मेद्येआङ् येसुःन् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, कङ्हाꣳ पाङ्घेदेःसेसेꣳओ, थेआङ्भेल्ले कन् एःक्सादेन्नो थेआङ् इङ्मा चामा खोःमेदेत्नेन्लो, याम्मो नाम्माङ् थ्येबेरो॥ हाराꣳ खिरिबा हिम्हाꣳ नु पाङ्भेꣳहाꣳओ मेबेःक्काङ् चामा थुङ्मा मेइङु मेजररो॥”

37 कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳए कङ्हाꣳ कुजा पिरेम्सिम्मेꣳओ”

खेङ्हाꣳरे येसुःन् याम्मो मेमेत्तु, “आदाङ्बे, किप्नेन्छि (२००) याङ्डिल्ले इङ्मनाबा खरेःङ्डिल्लेआङ् कङ्हाꣳ मेयोरुन्छिन्लो॥ आक्खेलꣳरिक् पिमा सुक्मेदेप्पे?”

38 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ आक्खेम्म्याक् खरेःङ् केगत्तुम्, पेगेम्मेꣳआङ् ओमेत्तेम्मेꣳ!”

हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे ओमेमेत्तु, हेक्क्याङ् मेभेरेआङ् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, आनिगेग ङासि (५) खरेःङ् नु नेत्छि (२) ङारक् कत्तुम्बे॥”

39 खेन् मनाहाꣳ याःन् केयुङ्बा खाम्मो थेःक्पेत्ताङ्युङ्मा पाङ्घेम्सिम्मेꣳ फाꣳआङ् येसुरे इङ्जाःङ् पिरुसि,

40 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ किप्थिक् (१००) नु ङाबोःङ्(५०) लꣳरिक् मेहासिङ्ङाङ् थेःक्पेत्मेबेन्छिङ्ङाङ्मेयुङ्सिङ्॥

41 येसुरे खेन् ङासि (५) खरेःङ् नु नेत्छि (२) ङाहाꣳ याङ्सिङ्ङाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् ओमेत्तुर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर खरेःङ्हाꣳ खेःक्खु॥ हेक्क्याङ् खेन् मनाहाꣳ मेहाःत्तुसिर फाꣳआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पिरुसि॥ खेन् नेत्छि ङाहाꣳआङ् खेःक्खुआङ् मनाहाꣳ मेहाःत्तुसिर फाꣳआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पिरुसिरो॥

42 खेङ्हाꣳरे खाघा मेजरो॥

43 हेक्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खेन् खरेःङ् नु ङाहाꣳरे कुजि केनम्बाहाꣳ मेसुप्सुल्ले थिक्-नेत् (१२) नइमा योरेरो॥

44 खेन् खरेःङ् केजाबाहाꣳ हेन्छिङ् ङासि (५०००) येम्बित्छाꣳहाꣳरक् मेवये॥

येसुःन् च्वाःत् सम्दाङ्लाङ्घेःक्
मत्ति १४.२२-३६, युहुन्ना ६.१५-२१

45 येसुरे मनाहाꣳ पाङ्घुसिनामेःन्ने खःङ्बेओ लाःसेम्मेꣳआङ् वरक्किल्ले नाहाङ्दाङ् बेथसेदाओ इङ्गाꣳनुःल्ले तगि पेगेम्मेꣳ फाꣳआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेत्तुसि॥

46 हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् तुवा चोःक्से थो कोःक्माओ पेरो॥

47 आल्ल खादामेल्ले खःङ्बेन् वरक्किल्ले कुलुम्मो वये, हेक्क्याङ् वरक्किल्ले कुयाओ येसुःङ्ग एःक् वयेरो॥

48 कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे सुरित् केजङ्डिन् खुनिꣳ तक्लेप्माङ्नु हुःरेबाल्ले खःङ्बेन् वरक्को तगि तेꣳमा
केसाक्पा मेदुमुआङ् मेयागेबा येसुरे निःसुसि॥ हेक्केःल्ले इङ्वा काःमानुःल्ले तगि येसुःन् वरक्को
लाङ्घेगेर पेरो॥ हेक्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेयागेबा खःङ्बेन् लाम्बाक्मा इःत्तुल्ले
49-50 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ लाङ्घेगेबा मेनिःसुआङ् कङ्ग सिसाम्ने फाꣳआङ् साꣳरिक् मेगिसेर मेअःक्ते॥
खिमो येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “मेगिसेम्मिन्नेꣳ! इङ्गाꣳ येसुआ॥ हाङ्हाङ् लꣳरेम्मेꣳओ!”
51 हेक्क्याङ् येसुःन् खःङ्बेओ लाःसेआङ् सुरित् केजङ्डिन् हुःमा चक् लꣳरे॥ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे
साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये॥
52 खेङ्हाꣳरे खरेःङ्डिल्ले यरिक् मनाहाꣳ तेक्तुसिबा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्किन् कुसिङ् मेन्निःत्ते
मेवये, थेआङ्भेल्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ केधुङ्बा चोगेरो॥

गनेसरेत पाङ्जुम्मो येसुरे केदुक्पाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ

53-54 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे वरक्किल्ले नाधाःम्बि मेगाःक्तुआङ् गनेसरेत्तो मेगेरेआङ् खःङ्बेन्
इमेघेःक्खु॥ येसुःन् खःङ्बेलाम् लःन्देनुमेःन्ने खेप्मोबा मनाहाꣳ केरेक्ले खुनेꣳ कुसिङ् मेनिःत्तु॥
55 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ खिरिबा तेन्नो मेलोःक्तेर मेबेआङ् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ येसुःन् वयेबा तेन्नोए
खुनिꣳ नेत्नाःन्नुए मेदारुसिरो॥
56 पाङ्भेꣳ पाङ्जुम् येक्यक्को खुनेꣳ आत्तान् पेसाङ् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ कुलाम्मो मेनेस्सुसिरो॥
हेक्क्याङ् येसुरे कुदेःत्तिल्ले कुसुक्पेन्लक्साङ्सुःमा फाꣳआङ् केदुक्पाहाꣳरे पेलि मेभाक्तु, हेक्क्याङ्
खुनेꣳ केसुबाहाꣳ केरेक् मेवेःत्तेरो॥

7

पाधेबाहाꣳरे खुनिꣳ साक्थिम्मिन्

मत्ति १५.१-९

1 थिक्येन् यरुसलेम येक्यक्लाम् कुभा फरिसिहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ येसुरो मेद्ये॥
2 खेङ्हाꣳरे येसुरे कुभा कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ वाहप्सिङ्मा चोःक्थिम् कुइसिःक् हुक्
वामेन्हप्पे चा मेजबा मेनिःसुसि॥
3 (फरिसिहाꣳ नु काक् यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ पाधेबाहाꣳरे खुनिꣳ साक्थिम् कुइसिःक् वामेन्हप्सिङ्डे चा
मेन्जनेन्लो॥
4 खेङ्हाꣳरे पाङ्जुम्लाम् हिम्मो मेदाःल्ले वाहप्सिङ्मा नु सेसेसाङ्साङ् चोःक्मा थिम् मेन्जोःक्के
मेन्जनेन्॥ खेङ्हाꣳरे फङ्नाहाꣳ, चेत्थ्याहाꣳ, खप्प्याहाꣳ वाहप्मा सुत्थो चोःक्मा वेꣳ थिम्हाꣳआङ्
मेगत्तुरो॥)
5 हेक्केःल्ले फरिसिहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे येसुःन् सेःन्मेलाप्तु, “केहुꣳसाम्बाहाꣳरेग सुत्थो
चोःक्मा थिम् मेन्जोःक्के चा मेजबा आनिगे निःमना॥ थेआङ् केहुꣳसाम्बाहाꣳरे आनिꣳ पाधेबाहाꣳरे
मेजोगु मेयुरुबा थिम्मिन् मेन्इःत्तुन्मेन्नाःत्तुन्बाबे?”
6 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳ निङ्वाꣳ केजिःप्पाहाꣳरे खिनिꣳ याःम्बेओ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले साप्तुबाङ्ग सेक्खाए
लाꣳरुरो,
‘कन् मनाहाꣳरेग खुनिꣳ मुराःल्लेरक् मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिआरो,
कर खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्इङ्गाꣳ लेप्माङ् होःप्लो॥
7 कङ्हाꣳरे हने सेवा मेजोःक्का,
कर मेहुꣳरुसिबा निसाम्मिङ्ग मेन्छाम् याप्मिरे आप्फेःक् मेजोगुबा थिम्रक्लो॥’
8 खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् केनाꣳरुम्माङ् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳरे खुनिꣳ
चोःक्थिम्मिन् केइःत्तुम् केनाःत्तुम्लो॥
9 खिनिꣳ पाधेबाहाꣳरे मेजोगु मेयुरुबा थिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा साꣳरिक् चाःप्पा
केजोगिꣳआङ्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् केनाꣳरुम्लो॥

10 कुबिओ मोसाःल्ले* पाःत्तुआङ् वाऽ, ‘के़म्बा के़म्मासि मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरे़सेऽ’ हे़क्क्याङ्
‘आत्तिल्ले़ कुम्बा कुम्मासि साङ्ग्रा मे़त्तुसि, खे़ङ्ग से़प्माए पोःङ्लो॥’*
11 कर खिनिऽ फरिसिहाऽरे़ याप्मिहाऽ, ‘च्या इङ्गाऽलाम् कुभाऽ के़घोःसुम्, खे़न् निङ्वाऽफुमाङ्डिन्
कुर्बान् पिमनाबारो’ लऽरिक् खुनिऽ पा-माहाऽ हे़क्के मे़प्मासि नुःबारो फाऽआङ् के़मे़त्तुम्सिम्लो (कुर्बान्
फाऽइन् निङ्वाऽफुमाङ्डो तोःम्नाबा हुक्सोयाङ्लो)॥
12 हे़क्केलऽरिक् खे़न्कुम्बा कुम्मासि कुभाऽ पिमा खिनिऽ के़म्बाङ्घुम्मिन्लो॥
13 अक्खेलऽरिक् खिनिऽ के़बोःङ्बा के़युःबा चोःक्थिम्हाऽ के़इःत्तुम् के़नाःत्तुम्माङ् निङ्वाऽफु
पाःन्जाक्किन् के़ले़रुम् के़देःसुम्लो॥ बा हे़क्तङ्बा याःम्बक्हाऽरक् खिनिऽ के़जोगुम्॥”

ये़सुरे़ आसुत्थोःल्ले़ कुयाःम्बेओ हुऽरुसिऽ
मत्ति १५.१०-२०

14 ये़सुरे़ मनाहाऽ याम्मो उःत्तुसिआङ् मे़त्तुसि, “खिनिऽ के़रे़क्ले़ इङ्गाऽ आबाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ऽआङ्
कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ऽओ॥
15 लाःक्कात्लाम् मना सिगाङ् के़लाःप्पा पाःन्निल्ले़ मनाःन् आसुत्थो मे़जोगुन्लो, कर
निङ्वाऽओलाम् लाःक्कात् के़लःम्बा पाःन्निल्ले़ए मनाःन् आसुत्थो चोगुऽरो॥
16 ((ने़क्खोऽ के़बप्पाहाऽरे़ नुःरिक्काङ् खे़प्से़म्मे़ऽओ॥”))
17 खे़न् मनाहाऽ पक्थसिआङ् ये़सुःन् हिम् सिगाङ् लाःसे़ हे़क्क्याङ् खे़प्मो कुहुऽसाम्बाहाऽरे़ खुने़ऽ
कन् खे़दाऽइल्ले़ कुबेःन् थे़माबे फाऽआङ् सेःन्मे़दोसुरो॥
18 ये़सुरे़ खे़ङ्हाऽ मे़त्तुसि, “आल्लसाङ् खिनिऽ निङ्वाऽ पाःक्लो! मना सिगाङ् के़लाःप्पा चाःमनाबा
कुजाःल्ले़ खे़न् आसुत्थो मे़जोगुन् के़लऽबा के़न्निःसुम्मिन्बि?
19 कङ्ग सिक्लुङ्माओ मे़बेःक्ने़न्, कर कन् साप्पोःक्को लाःत्ताङ् लाःक्कात् लःम्बेःक्लो॥”
(अक्खेलऽरिक् ये़सुरे़ काक् चाःमनाबा चाहाऽ सुत्थो चोःक् फाऽआङ् पाःत्तुरो॥)
20 हे़क्क्याङ् याम्मो खुने़ऽ पाःत्तु, “सिक्लुङ्मोलाम् के़लःम्बा पाःन्निल्ले़ खुने़ऽ आसुत्थो चोगुऽरो॥
21-22 थेआङ्भे़ल्ले़ मे़न्छाम्गे़न् याप्मि निङ्वाऽ सिगाङ्लाम् फे़न् निङ्वाऽ, याम्बोःप्मा, खुःम्मा, मना
से़प्मा, चाराम्मा याःम्बक्, खिःम्मा, ताप्फे़ःम्बा निङ्वाऽ चोःक्मा, इङ्ले़क् चोःक्मा, चे़ल्ले़क्ले़क्लऽमा,
नाहे़म्मा, चे़ऽया इङ्दो पाःप्मा, आङ्दिङ् लऽमा, अदङ् पाःन् चोःक्मा, हे़क्तङ्बा फे़न् पाःन्हाऽ लःन्लो॥
23 अक्तङ्बा फे़न् पाःन्हाऽ सिगाङ्लाम् लाःक्कात् लःन्नाङ् मनाःन् आसुत्थो चोगुऽरो॥”

थिम्मे़न्दङ् मे़न्छुमाऽइल्ले़ कुनसाःन्
मत्ति १५.२१-२८

24 ये़सुःन् खे़न् ते़न्नोलाम् तायर नु सिदोन ये़क्यक् खिरिबा थुम्हाऽओ पेरो॥ हे़क्क्याङ् खुने़ऽ
थिक् हिम्मो लाःसे़, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ऽ खे़प्मो त्ये़बा आत्तिन्हाऽरे़आङ् निङ्वाऽ मे़ङ्घोःसुन्ल के़लऽबा
इःत्तुआङ् वये़॥ कर खुने़ऽ चिङ्सिङ्मा मे़सुक्ते़न्लो॥
25 कर कुस्साःन् फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुआङ् के़वाऽमा मे़न्छुमाऽइल्ले़ खुने़ऽ त्ये़बा पाःन्निन्
खे़प्सुनामे़ःन्ने ये़सुरो त्ये़आङ् कुलाङ्जक्पो थुङ्बोहजऽ युङ्सिङ्॥
26 खे़न् मे़न्छुमाःन् सिरिया लाजेऽस्मा सुरोफोनिसिया थुम्मो सागे़वाःन्छिङ्मा थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्स्मा
वये़॥ खे़ल्ले़ आस्साः चुक्मे़ल्लोलाम् फे़न्साम्हाऽ लःत्ताङ् पिराङ्डे़ऽना फाऽआङ् खुने़ऽ पेलि फाक्तु॥
27 ये़सुरे़ खे़न् मे़न्छुमाऽइन् मे़त्तु, “हिन्जाऽबित्छाहाऽरे़ खरे़ःङ्डिन् खाघा मे़जर पोःङ्॥
हिन्जाऽबित्छाहाऽरे़ खुनिऽ खरे़ःङ्डिन् नाप्मासिआङ्कोःत्चोहाऽ पिमासि नुःबा मे़ःन्लो॥”
28 हे़क्केःल्ले़ खे़न् मे़न्छुमाऽइल्ले़ नोगप् पिरु, “से़क्खाएरो आदाङ्बे, कर कोःत्चोहाऽरे़आङ्
हिन्जाऽबित्छाहाऽरे़ खुनिऽ चामादे़न्नोलाम् मक्के़धाःबा कुजिहाऽ मे़जरो॥”

---

* **7:10** □□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ * **7:10** □□□□□□□□□□ □□.१२, २१.१७

29 येसुरे खेन् मेन्छुमाहइन् मेत्तु, “खेनेह नुःबा नसाःन् कुधिम्बा नोगप् केबिराङ्बाल्ले चोगुल्ले केहिम्मो
पेगेह, केस्साः चुक्मेल्लोलाम् फेन्साम्मिन् लःन्दे पेआङ् वाहरो॥”
30 खेन् मेन्छुमाहइन् कुहिम्मो नुःक्खे पेआङ् कुस्साःन् नुःरिक्काङ् कुनेत्नाओ इप्सेआङ् नेस्सेबा तुमु,
थेआङ्भेल्ले फेन्साम्हाहरे खेन् मेलेरु मेधःआङ् वये॥

येसुरे नाधाक्पा मनाःन् वेःन्दुह

31 येसुःन् तायरलाम् सिदोन पोःक्खेर पेआङ् खुनेह गालिल वरक् नु थिबोःङ् पाङ्जुम्मिल्लेन्थुम्मो
पेरो॥
32 खेप्मो मनाहाहरे नाधाक्पा नु कुबाःन् मेन्लःम्मनाबा मनाधिक् मेदारुआङ् येसुरे कुहुक्किन्
कुसम्दाङ् नेस्सुनि फाहआङ् पेलि मेभाक्तुरो॥
33-34 येसुरे खेन् मनाहाहलाम् माःङ्घा तेहरुआङ् कुनेक्खोहबो हुक्चोःन् केःत्तु, हेक्क्याङ् हुक्को
थ्याःत् थोःक्तुआङ् कुलेसोःप्पिन् सुःसु हेक्क्याङ् ताङ्साक्पेन्लेप्माङ् ओमयेआङ् सक्मा सोःन्छिङ्ल
“इफ्फाथा” मेत्तुरो॥ खेन् फाहइन् “हन्छिङ्डेह” पोःङ्लो॥
35 खिमो खेन् मनाःन् नेक्खोह खेम्मा केसुक्पा नु पाःप्मा केसुक्पा पोःक्खेआङ् नुःरिक् पाःप्मा
हेःक्तेरो॥
36 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मनाहाह कन् पाःन्निन् हाःत्ताङ् मेप्मासि मेःन् फाहआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥
कर आक्खेन् मेप्मासि मेःन्लो मेत्तुसिसाङ् कन् इङ्भन्निन् मेसेःसुर मेदेहरुरो॥
37 खेङ्हाहरे साहरिक् खुनिह निङ्वाह मयेर अक्खे मेबाःत्तुरो, “खुनेहग काक् पाःन्हाह साहरिक् नुःबा
चोगुआङ् वाहरो! अक्खेलहरिक् नाधाक्पाहाह नु पाःप्मा मेन्छुक्मनाबाहाहआङ् नुसुसिरो॥”

8

येसुरे हेन्छिङ् लिसि (४०००) मनाहाह चाजाःत्तुसिह

मत्ति १५.३२-३९

1 खेन् येम्मो यरिक् मनाहाह याम्मो येसुःन् वयेबा तेन्नो मेजुप्से॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाहनु चामा थुङ्मा
थेआङ् होःप्ते॥ खुनेह कुहुहसाम्बाहाह उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि,
2 “कन् मनाहाह इङ्गाह आलुङ्माह मेदुक्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाहग सुम्येन्नाङ्धो इङ्गाहनुए
मेवाह, हेक्क्याङ् खेङ्हाहरे चामा थुङ्मा थेआङ् मेङ्गत्तुन्लो॥
3 इङ्गाह खेङ्हाह हिम्मो बा अक्खेए पाङ्घुङ्देःसुङ्सिङ्ने फाहग्र मेबेःक्ल मेबत्तिल्लेसा साक्किल्ले
साक्लाम्बत्तुसिह, थेआङ्भेल्ले कुभाग साहरिक् माःङ्घा माःङ्घालाम् मेद्येआङ् मेवाहरो॥”
4 हेक्केःल्ले कुहुहसाम्बाहाहरे खुनेह मेमेत्तु, “कन् एःक्सादेन्नो आक्खेलहरिक् कम्म्याक् यरिक्
मनाहाह खरेःङ्डिल्ले खाःप्मासिबे?”
5 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाह सेःन्दोसुसि, “खिनिह आक्खेम्म्याक् खरेःङ् केगत्तुम्बे?”
खेङ्हाहरे नोगप् मेबिरु, “आनिगेग नुसि खरेःङ्लक् कत्तुम्बेरो॥”
6 हेक्केःल्ले येसुरे खेन् मनाहाह खाम्बाङ्डो युङेम्मेह मेत्तुसि॥ हेक्क्याङ् खेन् नुसि खरेःङ्डिन्
खप्सुआङ् निङ्वाहफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर खेःक्खु, हेक्क्याङ् कुहुहसाम्बाहाह पिरुसिआङ् मनाहाह
मेहाःत्तुसिरो॥
7 खेङ्हाहरे थिक्-नेच्छि चुजुक्सा डाआङ् मेगत्तु॥ खेन्नाङ् येसुरे निङ्वाहफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुआङ्
हाःत्तेम्सिम्मेह फाहआङ् कुहुहसाम्बाहाह पिरुसिरो॥
8 हेक्क्याङ् खेन् मनाहाहरे खाघा मेज॥ हेक्क्याङ् कुहुहसाम्बाहाहरे खेन् कुजि केनम्बाहाह मेसुप्सुल्ले
नुसि नइमा योरेरो॥
9 खेन् केजाबाहाह हेन्छिङ् लिसि (४०००) यारिक्मेवये॥ हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मनाहाह
पाङ्घुदेःसुसिआङ्
10 खुनेह कुहुहसाम्बाहाहनु खःङ्बेओ लाःसेआङ् नाहाङ्दाङ् दलमनुथा पाङ्जुम् खिरिबा तेन्नो पेरो॥

फरिसिहाꣳरे येसुःन् निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन् मेनाःक्तुꣳ
मत्ति १६.१-४

11 कुभा फरिसिहाꣳ खेप्मो मेजुप्सेआङ् येसुःन्नु पाःन्धक्मा मेहेःक्ते॥ खेङ्हाꣳरे “साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयेबा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन्धिक्याप्मि ओसेःन्आधाक्तेꣳओ” मेमेत्तुर येसुरे कुनिङ्वाꣳ मेसाꣳरु॥

12 हेक्केःल्ले येसुःन् केःम्बा सक्मा सोःन्छिङ्ल पारे, “थेआङ् कन् येम्मोबा मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन् ओमेप्मा मेगोःत्तुबाबे? कर इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, कन् मनाहाꣳरे खेन् हेक्तङ्बा मिक्सेःन् ओमेप्मा मेङ्घोःसुन्लो॥”

13 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ लेरुसिआङ् दलमनुथालाम् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु याम्मो खःङ्बेओ लाःसेआङ् नाधाःम्बि थासिङ्॥

इङ्लेक्पा निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ साम्दिङ्
मत्ति १६.५-१२

14 कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे चामा थुङ्मा कुजाहाꣳ याङ्सिङ्मा निङ्वाꣳ मेभेःत्छुरो॥ खेङ्हाꣳरे खरेःङ्धिक्लक् खःङ्बेओ मेगत्तु॥

15 येसुरे खेङ्हाꣳ साम्दिङ् पिरुसि, “हेरोद हाङ्डिन् नु फरिसिहाꣳरे खुनिꣳ खरेःङ् केभङ्बा सिदाꣳलाम् सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ!”

16 खेङ्हाꣳरे आनिꣳ खरेःङ्डिन् आङ्गत्तुम्मिन्नाङ् हेक्के आमेत्तेबारो फाꣳआङ् पाःन्धक्मा मेहेःक्ते॥

17 येसुरे कन् पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तुआङ् मेत्तुसि, “खिनिꣳ लुम्मो खरेःङ् होःप्फाꣳआङ् थेआङ् पाःन् केधक्तिबा? खिनिꣳ आल्लसाङ् पाःन् कुसिङ् केन्निःत्तिन्नाङ्खासिङ् केन्निःत्तिन्बि? आल्लसाङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ थुङ्बि?

18 ओमेप्मा मिक् केगत्तुम्साङ् केन्निःसुम्मिन्बि? खेम्मा नेक्खोꣳ केगत्तुम्साङ् केङ्घेप्सुम्मिन्बि? खिनिꣳ निङ्वाꣳ मेयाक्नेन्बि?

19 इङ्गाꣳ ङासि खरेःङ्डिल्ले हेन्छिङ् ङासि (५०००) मनाहाꣳ चाःत्तुङ्सिङ्डिल्ले कुजि केनम्बाहाꣳ आक्खेन् नइमा केभुक्खुम्बे?”

खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “थिक्-नेत्” (१२)॥

20 “हेक्क्याङ् नुसि खरेःङ्डिल्ले हेन्छिङ् लिसि (४०००) मनाहाꣳ चाःत्तुङ्सिङ्डिल्ले आक्खेन् नइमा कुजि केनम्बाहाꣳ केभुक्खुम्बे?”

खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “नुसि” (७)॥

21 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “आल्लसाङ् कुसिङ् निःप्मा केन्छुक्तुम्मिन्बि?”

येसुरे मिक्फःम्बा मनाःन् निःमा केसुक्पा चोगुꣳ

22 येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ बेथसेदाओ मेगेरे॥ खेप्मो मनाहाꣳरे मिक्फःम्बाधिक् येसुरो मेदारुआङ् “खेल्ले कुसम्दाङ् केहुक्किन् नेस्सेꣳआङ् खानिःमा केसुक्पा चोगेꣳओ” फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तुरो॥

23 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मिक्फःम्बेन् कुहुक्को तेम्सुआङ् पाङ्भेꣳओलाम् लाःक्कात् तेꣳरु, हेक्क्याङ् कुध्याःत्तिन् कुमिक्को फत्छुर कुहुक्किन् नेस्सुबिरुआङ् सेःन्दोसु, “आल्लो खानिःमा केसुक्तुबि?”

24 हेक्क्याङ् खेल्ले खिरि ओमयेर पाःत्तु, “आल्लो खानिःमा सुक्तुङ्, कर मनाहाꣳग सिङ्बुङ् हेक्केने निःमेधाःप्पाङ्लाङ्मेघेःक्पा निःसुङ्सिङ्लो॥”

25 येसुरे याम्मो कुमिक् सम्दाङ् हुक् नेस्सुबिरुआङ् खेन् अदक्तक्काङ् ओमये, हेक्क्याङ् नुःरिक्काङ् निःमा केसुक्पा पोःक्खेरो॥

26 येसुरे खेन् मनाःन् अक्खे मेत्तुर कुहिम्सयङ्डो पाङ्घुदेःसु, “खेनेꣳ पाङ्भेꣳओ मेन्लाःत्ते केहिम्मो नुःक्खे पेगेꣳओ॥”

येसुःन्ने ख्रिस्तरो
मत्ति १६.१३-२०, लुका ९.१८-२१

27 हेक्क्याङ् येसुःन्नु कुहुरसाम्बाहार सिजरिया फिलिप्पि थुम्मोबा पाङ्भेरहारओ मेबे॥ मेबेर
मेबत्छेल्ले कुहुरसाम्बाहार अक्खेलरिक् सेःन्दोसुसि, “इङ्गार हाःत्आ फारआङ् मनाहारे
मेबाःत्तुरबे?”
28 हेक्केःल्ले कुहुरसाम्बाहारे नोगप् मेबिरु, “कुभारे खेनेर बप्तिस्मा केबिबा युहुन्ना नु वेरहारेग
एलिया फारआङ् मेबाःत्तुर॥ कुभारेग वेर माङ्निङ्वारपाःन् केबाःप्पाहारओ लत्छानेरो फारआङ्
मेबाःत्तुरो॥”
29 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हार याम्मो सेःन्दोसुसि, “कर खिनिरग, इङ्गार हाःत्आ फारआङ् याप्मि
केमेत्तिरबे?”
पत्रुसरे नोगप् पिरु, “खेनेरग निङ्वारफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तनेरो॥”*
30 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हार आयाःम्बेओ कन् पाःन्निन् आत्तिन्हारआङ् मेमेत्तेम्सिम्मेन्नेर फारआङ्
इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

येसुरे कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुर
मत्ति १६.२१-२३, लुका ९.२२

31-32 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हार अक्खे पाःत्तुर हुरमा हेःक्तुसि, इङ्गार मेन्छाम्साःल्ले यरिक्
तुक्खेहार तुम्मा पोःङ्, हेक्क्याङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहारे, तुम्निङ्वारफुसाम्बाहारे, हेक्क्याङ्
साम्योथिम्साम्बाहारे मेनारआ, हेक्क्याङ् मेसेत्ताआङ्याम्मो सुम् येन् एगाङ् सिःमेन्लाम् याम्मो
हिङ्डा केलरबा पाःन्निन् कुनिङ्वार हन्दुआङ् चेक्तुसिरो॥ हेक्केःल्ले पत्रुसरे खुनेर थिक्लेप्माङ्
तेरुआङ् फेःक्तुरो॥
33 हेक्क्याङ् खुनेर खिरि हिसिङ्डाङ् कुहुरसाम्बाहार ओमेत्तुसिर पत्रुसेन् फेःक्तु, “माफेन्साम्मे, खेनेर
इङ्गारलाम् माःङ्घा पेगेर॥ खेनेरग निङ्वारफुमाङ् कुइसिःक् मेःन्, कर मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक्लक्
निङ्वार केइःत्तुरो॥”

सिलाम्साक्मा सिङ्डिन्पङ्माआङ्खुनेर तिम्मार
मत्ति १६.२४-२८, लुका ९.२३-२७

34 हेक्क्याङ् येसुरे यरिक् मनाहार नु कुहुरसाम्बाहार उःत्तुसिआङ् अक्खे मेत्तुसि, “आत्तिल्ले
इङ्गार तिम्मा निङ्वार चोगुर, हारार खेल्ले इङ्गाररक् चाङ्थुङ्डुङ् केलरबा कुनिङ्वारइन्सेरुआङ्
सिलाम्साक्मा कुसिङ्डिन् पक्खुआङ् इङ्गार तिम्माररो॥
35 थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले कुहिङ्मन्निन् ताङ्सेःप्तुङ् लरिक् निङ्वार चोगुर, खेल्ले खेन्नाङ् मासुर,
कर आत्तिल्ले कुहिङ्मन्निन् आलागि नु सुनाइङ्डिल्ले कुलागि मासुर, खेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्
खोःसुरो॥”
36 मेन्छाम् याप्मिःल्ले काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् खुनेरइन् चोगुसाङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन्
मासुल्ले नुःबा पोःङ्बि?
37 मेन्छाम् याप्मिःल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् याङ्ना खोःमारे लागि थेःल्लेआङ् नुःक्मा
मेसुक्तुन्लो॥
38 कन्कुरइगेभेरबा नु लायोबा येम्मो आत्तिन् मनाःन् इङ्गारनु हेक्क्याङ् आबाःन्जाक्किन्नु सिरिङ्
मःर, इङ्गार मेन्छाम्साःन्नाङ् आम्बारे कुमिमिदिङ्डो सेसे माङ्लाइङ्बाहारनु युःआल्ले खेन्नु सिरिङ्
मःआरो॥

9

1 येसुरे खेङ्हार याम्मो मेत्तुसि, “इङ्गार सेक्खाए मेत्निङ्, कप्मो केयेप्पा कुभा मनाहार
निङ्वारफुहाङ्जुम्मिन् मुक्साम्नु युःबा मेन्निए थारिक् मेन्छिःनेन्लो॥”

---

* **8:29** “□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□“□□□□□” □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□

येसुरे कुधक्किन् लेङ्सिङ्
मत्ति १७.१-१३, लुका ९.२८-३६

2 तुक्सि (६) येन् एगाङ् येसुरे पत्रुस, याकुब नु युहुन्नाःन् थो केःम्बा कोःक्माओ तेःरुसि॥ खेप्मो हाःत्ताङ् मेहोःप्ते॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे ओमेमेत्तुर मेबत्छेल्लेए येसुरे कुनाइबेःक्लेङ्सिङ्ल पेआङ्
3 कुदेःत्हाः मिक्किन् चेमुर थारिक् फुत्रिःङ्ग्याःप्पा पोःक्खे, खेम्म्याक् साःरिक् फः लःर थारिक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो हाःत्लेआङ् चाङ्डिन् वाहप्मा मेसुक्तुन्लो॥
4 हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा एलियाःन् नु मोसाःन् थाःम्नेत्छिआङ् येसुःन्नु ताःजेक्खेत्छिरो॥
5 पत्रुसरे येसुःन् मेत्तु, “सिक्साम्बे, आनिःग कप्मोए आवाःइल्ले नुःबा पोःङ्लो॥ आनिगे कप्मो सुम्सि याक्साहाः चोगुम्बेबि? थिक् खेनेःइन् हेक्क्याङ् मोसाःन् नु एलियारे खुन्छिः लागिआङ् थिक् थिक् चोगुम्बेरो!”
6 पत्रुसरे थे पाःप्माबे फाःआङ् कुनिङ्वाःइल्ले थेआङ् मेधाप्तुन्, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः साःरिक् मेगिसेआङ् मेवयेरो॥
7 हेक्क्याङ् खाप्मिःत्तिल्ले चिदेप् तेप्तुसिआङ् खाप्मिःत्तोलाम् अक्तङ्बा इक्ला मेघेप्सु, “कन् आमिःम् आस्साःरो॥ खुनेः पाःत्तुबा पाःन्निन् खेप्सेम्मेःओ॥”
8 खेङ्हाः खिरि ओमेमःयेल्ले येसुःन्लक् वये, वेः हाःत्ताङ् मेहोःप्तेरो॥
9 खेङ्हाः कोःक्मालाम् यो मेध्येर मेबत्छेल्ले येसुरे खेङ्हाः कन् केनिःसुम्बा पाःन्निन् इङ्गाः मेन्छाम्साःन् सिःमेन्लाम् याम्मो मेन्हिङ्डे थारिक् हाःत्ताङ् मेजेक्तेम्मेन्नेः फाःआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥
10 खेङ्हाःरेआङ् कन् पाःन्निन् खुनिः लुम्मोए मेयुक्खु॥ खेङ्हाः कन् सिःमेन्लाम् हिङ्मा फाःइन् थेमानेबे फाःआङ् पाःन् मेधक्तेरो॥
11 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे खुनेः सेःन्मेदोसु, “थेआङ् साम्योथिम्साम्बाहाःरे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तेन्ताःमानुःल्ले तगि एलियाःङ्ग युःमाए पोःङ् फाःआङ् मेबाःत्तुबाबे?”
12 हेक्केःल्ले येसुरे अक्खे मेत्तुसि, “सेक्खाएरो, एलियाःङ्ग युःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तरे कुदाःमान् केरेक् यारिप् चोगुःरो॥ आक्खेलःरिक् मेन्छाम्साःन् तुक्खे चामाए पोःङ्, हेक्क्याङ् खुनेः मनाहाःरे मेनाःरु केलःबा साप्तेआङ् मेबत्नेन्बि?
13 कर एलियाःन् त्ये चुरेआङ् वाः, हेक्क्याङ् कुयाःम्बेओ साप्तेआङ् पप्पा हेक्के खेङ्हाःरे खुनेः निङ्वाः थाप्थाप् मेमेत्तुआङ् मेवाःरो॥”

येसुरे फेन्साम्मिल्ले तरुबा चुक्पेन् वेःन्दुः
मत्ति १७.१४-२१, लुका ९.३७-४३

14 हेक्क्याङ् खेङ्हाः वेः हुःसाम्बाहाः मेवयेबा तेन्नो मेगेरेल्ले खेप्मो यरिक् मनाहाः मेजुप्सेआङ् मेवये॥ खेप्मो कुहुःसाम्बाहाः नु साम्योथिम्साम्बाहाः पाःन्धक्नु मेयागे॥
15 येसुःन् येबा मेनिःसुआङ् खेप्मो केवाःबा केरेक् मनाहाः साःरिक् हाःप्मेलेक्तेआङ् मेलोःक्तेर येसुःन् सेवा मेजोगुरो॥
16 येसुरे कुहुःसाम्बाहाः सेःन्दोसुसि, “खेङ्हाःनु थेमा पाःन् केधक्तिबाबे?”
17 हेक्क्याङ् खेन् मनाहाःओ थिक्ले पाःत्तु, “सिक्साम्बे, आस्साःन् कप्मो तारुङ्डाङ् वाःआ, थेआङ्भेल्ले फेन्साम्मिल्ले तरुआङ् कुबाःन्नाङ् मयेबेआङ् वाःरो॥
18 फेन्साम्मिल्ले फत्तुल्ले खेन् खाम्मो थाम्सिङ्डाङ् कुध्याःत्तिन् फुजुःक्-फुजुःक् लःन्नाङ् कुहाबोःबान् इसिक्खुः, हेक्क्याङ् खाक्तुःरो॥ केहुःसाम्बाहाः ‘खेन् फेन्साम्मिन् आस्साःल्लोलाम् नाःत्तेम् आबिरेम्मेः’ मेत्तुङ्सिङ्, कर मेन्छुक्तुन्लो॥”
19 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “नसाःन् केहोःप्पासे, आप्फाल्ले थारिक् इङ्गाः खिनिःनु वाःआर नासि थःत्निङ्बाबे? खेन् चुक्पेन् कत्ना फेत्तेम्मेः॥”

20 खेन् चुक्पेन् येसुरो मेदारु, हेक्क्याङ् फेन्साम्मिल्ले येसुःन् निःसुआङ् खेन् चुक्पेन् खाम्मो पिर्धाप्
थाप्सु, हेक्क्याङ् खेन् चुक्पेन् कुध्याःत्तिन् फुजुःक्-फुजुःक् लःन्देर होःत्छिङ्मा हेःक्तेरो॥
21 येसुरे खेन् चुक्पेल्ले कुम्बाःन् सेःन्दोसु, "कन् चुक्पेन् आप्फाल्लेआङ्धो अक्खे पोःक्खेबाबे?"
खेल्ले नोगप् पिरु, "कन् अङेःक्वा वयेआङ्धोए अक्खे पोःक्खेबारो॥
22 कन् फेन्साम्मिल्ले यरिक् लेङ् सेप्मा कोःत्तुल्ले चुक्पेन् मिओ नु च्वाःत्तो सेप्मा फाःआङ् लाप्फुसु
याक्तुरो॥ आदाङ्बे, लुङ्माः आदुक्तेःओ, केसुक्तुने फाःग्र आभाःरेःओ॥"
23 येसुरे खेन् मेत्तु, " 'केसुक्तुने फाःग्र' फाःआङ् थेआङ् केबाःत्तुबाबे? नसाःन् केजोःक्पाल्ले
कुलागिग थेसाङ् पोःङ्मा सुक्लो॥"
24 हेक्केःल्ले खेन् चुक्पेल्ले कुम्बारे खिमो यम्बा इक्लाओ मेत्तु, "आदाङ्बे, इङ्गाः नसाःन् चोगुङ्,
कर आल्लसाङ् यरिक् नसाःन् चोःक्मा फाःराङ्डेःओ!"
25 हेक्क्याङ् येसुरे यरिक् मनाहाः खेप्मो मेलोःक्तेर मेभेरेबा निःसुसिआङ् खेन् फेन्साम्मिन् फेःक्तु,
"नाधाक्पा नु कुबाःन् मेन्लःम्नाबा फेन्साम्मे, खेन् चुक्पेल्लोलाम्लःन्दे पेगेःआङ् आप्फाल्लेआङ्
याम्मो मेलाःसेन्नेः!"
26 खेन् फेन्साम्मिन् फिःक्तेर खेन् साःरिक् थाप्सुधआङ् लःन्दे पेरो॥ खेन् चुक्पेन् खाक्तुआङ्
केसिःबा कुइसिःक् पोःक्खेआङ् नेस्से॥ हेक्केःल्ले कुभारेग खेङ्ग स्ये फाःआङ् मेबाःत्तुरो॥
27 कर येसुरे खेल्ले कुहुक्कोलाम् तेम्सुर फोःक्खुआङ् येप्सु, हेक्क्याङ् खेन् येम्सिङ्लो॥
28 येसुःन् हिम्मो लाःसेआङ् कुहुःसाम्बाहाःरे स्वाःत्ताङ् सेःन्मेदोसु, "थेआङ्आनिगे खेन् फेन्साम्मिन्
नाःप्मा लःप्मा मेसुक्तुम्बेन्बाबे?"
29 येसुरे नोगप् पिरुसि, "अक्तङ्बाङ्ग तुवाःल्लेरक् नाःप्मा लःप्मा सुक्तेत्लो॥"

येसुरे याम्मो कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुः
मत्ति १७.२२-२३, लुका ९.४३-४५

30 हेक्क्याङ् येसुःन् नु कुहुःसाम्बाहाःरे खेन् तेन्निन् पक्मेधःआङ् गालिल मेलस्सुर मेबे॥ खुनिः
आत्तो मेवाः फाःआङ् वेःहाःरे निङ्वाः मेङ्घोःसुन्ल केलःबा येसुरे निङ्वाः इःत्तुआङ् वयेरो,
31 थेआङ्भेल्ले खुनेः कुहुःसाम्बाहाः हुःरुसिर वये॥ खेङ्हाः अक्खे मेत्तुसि, "आल्ल मेन्छाम्साःन्
इङ्मेलेक्तुः हेक्क्याङ् मनाहाःरो हुक् मेसुप्तु मेबिरुःआङ् खेङ्हाःरे खुनेः मेसेरुः, कर सुम्येन् एगाङ्
सिःमेन्लाम् याम्मो कुहिङ्वेत् पोःङ्लो॥"
32 कर कुहुःसाम्बाहाःरे खुनेः पाःत्तुबा पाःन्निन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्, हेक्क्याङ् खेङ्हाः याम्मो
सेःन्दोःमाआङ् मेगिसेरो॥

यम्लाबा हाःत्?
मत्ति १८.१-५, १०.४२, लुका ९.४६-५०

33 खेङ्हाः कपर्नहुम्मो मेद्येआङ् खेप्मोबा हिम्मो मेवयेल्ले येसुरे कुहुःसाम्बाहाः सेःन्दोसुसि,
"आन्देःन् लाम्मो खिनिः थेमाःन्पाःन् केधक्तिर केवयिबाबे?"
34 कर खेङ्हाः मेम्बारेन्, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः आनिःओ केरेक्नुःल्ले यम्बान्हाःप्पे फाःआङ्
पाःन्मेधक्तेआङ् मेवयेरो॥
35 येसुःन् युङ्सिङ्ङाङ् थिक्-नेत् (१२) कुहुःसाम्बाहाः उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि, "हाःत्ले तगि पोःङ्मा
निङ्वाः चोगुः, खेन् केरेक्नुःल्ले एगाङ् पोःङ्माआङ् केरेक्ले खुनिः सेवारोबा पोःङ्मा पोःङ्लो॥"
36 हेक्क्याङ् येसुरे खेप्मो हिन्जाःधिक् खुनिः लुम्मो येप्सु, हेक्क्याङ् कुभक्तुङ्ङो युक्खुर मेत्तुसि,
37 "आत्तिल्ले आमिङ्ङो अक्तङ्बा चुक्सा हिन्जाःइन् लाङ्दाःक्तुः, खेल्ले इङ्गाः
लाङ्दाःक्कारो॥ इङ्गाः याप्मि लाङ्गेदाःक्पाल्ले इङ्गाः याप्मि केबाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिन्नाङ्
लाङ्दाःक्तुः॥"
38 कुहुःसाम्बाहाःओ थिक्पा युहुन्ना मेप्मनाबाल्ले खुनेः मेत्तु, "सिक्साम्बे, आनिगे लत्छा मनाधिक्ले
केमिङ्ङो फेन्साम्हाः नाःत्तुसिर पत्छेबा निःसुम्बे॥ हेक्क्याङ् आनिगे खेन् 'हेक्के मेजोगेन्नेः' मेत्तुम्बे,
थेआङ्भेल्ले खेन् आनिःनु सोरिक् लाङ्मेघेःक्नेन्लो॥"

39 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “खेन् हेक्के चोःक्मा मेसाक्तेम्मिन्नेःओ, थेआङ्भेल्ले हाःत्ले इङ्गाः
आमिङ्डो निङ्वाः केमाबा याःम्बक् चोगुः, खेन् आदक्लेङ्वाओ हारा मेबोःक्नेन्लो॥
40 आत्तिन् आनिः तक्लेङ्वाओ होःप्, खेन् आनिः लेप्माङ् वाःरो॥
41 इङ्गाः सेक्खाए मेन्तिङ्, आत्तिल्ले खिनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरे कुमना
फाःआङ् फङ्नाधिक् च्वाःत् केबिरिः, खेल्ले सेक्खासाङ् थुम्घोःन् खोःसुःएरो॥”

लायो चोःक्मा केबाङ्बा मनाहाः साम्दिङ्
मत्ति १८.६-९, लुका १७.१-२

42 “हेक्क्याङ् आत्तिल्ले इङ्गाः याप्मि नसाःन् केजोःक्पा चुक्सा हिन्जाःधिक् लायो चोःक्मा
पाङ्घुः, खेल्ले कुनिःङ्मो लुम्सुम्मिन्* फोःम्माआङ् वरक्को लाप्फुमाल्लेए नुःबा पोःङ्लो॥
43 खेनेः केहुक्किकल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्ने फाःग्र खक्तेदेःसेःओ॥ नेत्छि हुक्नु आप्फाल्लेआङ्
मेन्छिःमना मि केदिःप्पा खेमायङ्सङ्डो पेःक्मानुःल्लेग हुक्थिक् मेःन्ने मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमाए
नुःबारो॥
44 ((खेमायङ्सङ्डोग फेःबाःत् नु मिःन्मेसिःनेन्लो॥))
45 केलाङ्डिल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्ने फाःग्र खक्तेदेःसेः॥ नेत्छि लाङ्नु खेमायङ्सङ्डो
पेःक्मानुःल्लेग लाङ्धिक्मेःन्ने मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमाए नुःबारो॥
46 ((खेमायङ्सङ्डोग फेःबाःत् नु मिःन्मेसिःनेन्लो॥))
47 केमिक्किकल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्ने फाःग्र यगेलःत्तेः॥ नेत्छि मिक्किन्नु खेमायङ्सङ्डो
पेःक्मानुःल्लेग मिक्थिक्नु निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा नुःबारो॥
48 खेमायङ्सङ्डोग फेःबाःत् नु मिःन्मेसिःनेन्लो॥*
49 युम्मिल्ले सिदुङ्जभाःन् सुत्थो चोगुबा हेक्केए मिःल्ले केरेक् मनाहाः सुत्थो चोगुसिःरो॥
50 युम्मिन् नुःबा चोःक्, कर युम्मिल्ले कुलिम्मेन् माःने फाःग्र आक्खेआङ् खेन् केलिम्बा केजोगुम्बे?
खिनिः हिङ्मन्नो युम्मिन् कत्तेम्मेःआङ् केरेक्नु सनारुङ्डो वयेम्मेःओ॥”

10

येसुरे मेःत् नाःमा मेःन् फाःआङ् हुःरुसिः
मत्ति १९.१-१२, लुका १६.१८

1 येसुरे खेन् तेन्निन् लेरुआङ् यर्दन यङ्घङ्डिल्ले नाधाःम्बिबा यहुदिया थुम्मो पे॥ खेप्मोआङ् यरिक्
मनाहाःरे खुनेः मेदिम्दु॥ हेक्क्याङ् येसुरे कुयेप्लेक् कुइसिःक् खेन् मनाहाः हुःमा हेःक्तुसि॥
2 खेप्मो कुभा फरिसिहाः मेद्येआङ् खुनेः कुनिङ्वाः साःमा फाःआङ् पाःन् मेगेसु, “आदाङ्बा
सिक्साम्बे, येम्बित्छाःइल्ले कुमेःत्तिन् नाःमा साम्योथिम्मिल्ले पिरुबि मेःम्बि?”
3 येसुरे खेङ्हाः याङ्ना सेःन्दोसुसि, “मोसारे खिनिः आक्तङ्बा इङ्जाःङ् केबिरिआङ् केवयिःबे?”
4 खेङ्हाःरे नोगप् मेबिरु, “मोसाःल्ले येम्बित्छाःइल्ले कुमेःत्तिन् इङ्गाः नाःनेबारो फाःआङ् साप्ला
साप्तुआङ् पाङ्मादेःमा सुक्तुः लःरिक् साप्तुआङ् पत्लो॥”
5 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “खेङ्ग खिनिः पाःन् मेङ्घेम्मनाबा केजोगिबाल्ले चोगुल्ले हेक्केलःरिक्
मोसारे खेन् साम्योथिम्मिन् केसाप्ति केबिरिबारो॥
6 कर कुहेःक्सिङ्मोए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले नावागेन् चइःत् नेस्सुल्ले ‘येम्बित्छाः नु मेन्छुमाः
चोगुसिरो॥’
7-8 ‘खेल्ले चोगुल्ले येम्बित्छाःइल्ले कुम्बा नु कुम्मासि लेरुसिआङ् कुमेःत्तिन्नु तङ्लो, हेक्क्याङ्
खेङ्हाः लत्छा थक् पोःङ्सिरो॥ आल्ल खेङ्हाःग नेप्फुसि मेःन्, कर लत्छा थक्सिरो॥’
9 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लत्छा थक् चोगुसिबाहाः मेन्छाम् याप्मिरे सेम्मासि
मेनुःनेन्लो॥”

---

* **9:42** □□□□□□□□□□□□□-□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ * **9:48** □□□□□ □□.२४

10 हे़क्क्याङ् याङ्सि खे़ङ्हाꣳ हिम्मो मे़वये़ल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ ये़सुःन् कन् पाःन्निल्ले़ कुबेःन् थे़माबे फाꣳआङ् याम्मो सेःन्मे़दोसुरो॥

11 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “आत्तिन् ये़म्बित्छाꣳइल्ले़ कुमेःत्तिन् नाꣳरुआङ् वेꣳस्मा मे़न्छुमाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगुꣳ, खे़ल्ले़ तगिस्मा कुमेःत्तिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ वेꣳ मे़न्छुमाꣳइन्नु चाराम्मा याःम्बक् चोगुꣳरो॥

12 हे़क्क्याङ् आत्तिन् मे़न्छुमाꣳइल्ले़ कुये़म्बाꣳइन्नाꣳरुआङ् वेꣳ ये़म्बित्छाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगुꣳ, खे़ल्ले़आङ् तगिस्मा कुये़म्बाःल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ वेꣳ ये़म्बित्छाꣳइन्नु चाराम्मा याःम्बक् चोगुꣳरो॥”

ये़सुरे़ हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ मुꣳइसाम् थाःसु पिरुसिꣳ
मत्ति १९.१३-१५, लुका १८.१५-१७

13 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ हुक् ने़स्सुआङ् मुꣳइसाम् पिरुसिर फाꣳआङ् मनाहाꣳरे़ हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ मे़दारुसि॥ कर कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ खे़न् के़दाःप्पाहाꣳ मे़भे़ःक्तुसि॥

14 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् निःसुआङ् कुयाःक् ले़ꣳरे़र खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “हाराꣳ हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ इङ्गाꣳओ ताःमा फाःक्ते़म्सिम्मे़ꣳओ, खे़ङ्हाꣳ मे़साक्ते़म्सिम्मिन्ने़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिङ्ग कन् हिन्जाꣳबित्छा हे़क्तङ्बाहाꣳरे़न्नेरो॥

15 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, हाःत्ले़ हिन्जाꣳ हे़क्के कुदोःप्मा निङ्वाꣳइल्ले़ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् मे़दाःक्तुन्, खे़न् खे़प्मो लाःप्मा मे़घोःने़न्लो॥”

16 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ कुभक्तुङ्डो युक्खुसिआङ्खुनिꣳ सम्दाङ् हुक् ने़स्सुर मुꣳइसाम् पिरुसिरो॥

याङ्साकुन्धेसाबा मनाःन्
मत्ति १९.१६-३०, लुका १८.१८-३०

17 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् लाम्दिःक्को पेर पत्छे़ल्ले़ मनाधिक् लोःक्ते़ फे़रे़आङ् कुदगि थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् मे़त्तु, “के़नुꣳबा सिक्साम्बाए, आक्तङ्बा नुःबा याःम्बक् चोगुङ्डिल्ले़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुङ्बे?”

18 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “थेआङ् इङ्गाꣳ के़नुꣳबा के़मे़त्ताबे? के़नुꣳबाग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्लक् वाꣳरो॥

19 खे़नेꣳ साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाꣳ के़ले़स्सुꣳ–मना से़प्मा मे़नुꣳने़न्, चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मे़नुꣳने़न्, खुःम्मा मे़नुꣳने़न्, इङ्ले़क् पाःप्मा मे़नुꣳने़न्, मनाहाꣳ खुम्मासि मे़नुꣳने़न्, हे़क्क्याङ् पा-मा इङ्धाःङ् पिमासिए पोःङ्॥”

20 खे़न् मनाःल्ले़ मे़त्तु, “सिक्साम्बे, कन् के़रे़क् साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाꣳग इङ्गाꣳ हिन्जाꣳ वयाङ्डाङ्धोए इःत्तुङ् नाःतुङ्ल वाꣳआरो॥”

21 ये़सुरे़ खे़न् मनाःन् ओमे़त्तुआङ् लुङ्माꣳ तुक्तुर मे़त्तु, “आल्लसाङ् खे़नेꣳ याःम्बक्थिक्चोःक्मा के़गत्तुꣳरो॥ पेगे़ꣳआङ् के़गत्तुबान्के़रे़क् सङ्घेदेःसे़ꣳ हे़क्क्याङ् याङ्गे़साꣳबाहाꣳ पिरे़से़ꣳओ॥ हे़क्केलꣳरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो याङ्साकुन्धे के़घोःसुꣳरो॥ हे़क्क्याङ् फे़रे़ꣳआङ् इङ्गाꣳ तिम्दाङ्डे़ꣳओ॥”

22 हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःल्ले़ कुनाःन् किःन्दुआङ् कुनिङ्वाꣳ तुगे़र खे़प्मोलाम् पे, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्ले़ग यरिक् याङ्साकुन्धे कत्तुरो॥

23 ये़सुरे़ खिरि ओमये़र कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़त्तुसि, “याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳग निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा साꣳरिक् साक्लो!”

24 कुबाःन्निन्मे़घे़प्सुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़, कर ये़सुरे़ याम्मो खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “चुक्पासे, निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा से़क्खाए साक्लो॥

25 याङ्साकुन्धेसाबे़न् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मानुःल्ले़ उमेःन् सम्मेःत्तिल्ले़ कुहङ्डो लाःप्मा उसुरु पोःङ्लो॥”

26 हे़क्क्याङ् कुहुरसाम्बाहार साररिक् खुनिर निङ्वार मये़आङ् अक्खे मे़मे़त्छिङ्, “हे़क्केःल्ले़ हाःत्
ताङ्से़ःप्मा सुक्पाबे?”
27 ये़सुरे़ खे़ङ्हार ओमे़त्तुसिर मे़त्तुसि, “खे़प्से़म्मे़र, मे़न्छाम् याप्मिरे़ लागिग कन् सुक्मे़न्दे़प्मना
चोःक्साङ्, निङ्वाररफुमाङ्डिल्ले़ कुलागिग मे़साक्ने़न्लो॥ निङ्वाररफुमाङ्डिल्ले़ के़रे़क् पाःन्हार
चोःक्मा सुक्तुररो॥”
28 हे़क्क्याङ् पत्रुसरे़ मे़त्तु, “आदाङ्बे, आनिगे़ग के़रे़क् पाःन्हार ले़रुम्बे, हे़क्क्याङ् खे़ने़र
तिम्मासिगे़आङ् वयिगे़रो॥”
29 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ मे़त्तुसि, “इङ्गार से़क्खाए मे़त्निङ्, आत्तिल्ले़ आलागि नु सुनाइङ्ले़ लागि
हिम्धाःङ्हार, प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्हार, ने़ररनुसाररहार, फुररनुसाररहार, पाः माहार, इग्र हिन्जाररबित्छाहार
ले़रुसिआङ् वार,
30 खे़ल्ले़ से़क्खाए कन् ये़म्मो मनालाम्बा तुक्खे चामानु सोसोरिक् हिम्धाःङ्हार, प्याङ्सिगे़न्
इक्ताप्हार, फुररनुसार, ने़ररनुसार, माहार हे़क्क्याङ् हिन्जाररबित्छाहार किप्थिक् (१००)
ले़ङ्नुःल्ले़आङ्यरिक् खोःसुररो॥ हे़क्क्याङ् के़दाःबा ये़म्मो मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुररो॥
31 कर आल्लो तगि के़वाररबा यरिक् मनाहार एगाङ् मे़बोःङ्लो, हे़क्क्याङ् आल्लो एगाङ् के़वाररबा
यरिक् मनाहार तगाङ् मे़बोःङ्लो॥”

ये़सुरे़ कुसिःमे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ याम्मो पाःत्तुर
मत्ति २०.१७-१९, लुका १८.३१-३४

32 खे़ङ्हार यरुसले़म थो मे़बेःल्ले़ ये़सुःन् कुहुरसाम्बाहाररनुःल्ले़ तगाङ् पत्छे़॥ खे़ङ्हाररे़
खुनिर निङ्वार मये़, हे़क्क्याङ् एगाङ् के़दिम्बाहाररआङ् मे़गिसे़रो॥ हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ थिक्-ने़त्
(१२) कुहुरसाम्बाहार थिक्ले़प्माङ् तेररुसिआङ् आल्ल पोःङ्मा इःत्ते़बा पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ
अक्खेलररिक् मे़त्तुसि,
33 “आल्ल आनिर यरुसले़म आगे़त्ताङ् खे़प्मो तुम्निङ्वाररफुसाम्बाहार नु साम्योथिम्साम्बाहाररे़
खुनिर हुक्को मे़न्छाम्साःन् इङ्मे़ले़क्तुआङ् हुक्मे़सुप्तुररो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाररे़ खुने़र सिःमे़ल्ले़न्
खुम्दिङ् मे़बिरुआङ् थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाररे़ खुनिर हुक्को मे़बिरुररो॥
34 खे़ङ्हाररे़ खुने़र किनाःन्दि मे़बिरु, थ्याःत् मे़धोःक्तुर, मे़हिप्तुर, ते़ःम्भुक् मे़बिरुर, हे़क्क्याङ्
मे़से़रुररो॥ कर खुने़र सुम् ये़न् एगाङ् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्लो॥”

याकुब नु युहुन्नाःल्ले़ खुन्छिर पेलि
मत्ति २०.२०-२८

35 हे़क्क्याङ् जब्दियारे़ कुस्साः याकुब नु युहुन्नाःल्ले़ ये़सुःन् मे़त्ते़छु, “आदाङ्बा सिक्साम्बे, आन्छिगे़
पाःत्छुगे़बा पाःन्निन् आन्छिगे़ लागि चोगे़रओ के़लरबा निङ्वार कत्छुगे़ररो॥”
36 ये़सुरे़ खे़ङ्हार से़ःन्दोसुसि, “खिन्छिर इङ्गार थे़मा चोगुङ् पिने़त्छिङ्ल फारआङ् निङ्वार
के़जोःक्सुबे?”
37 खे़ङ्हाररे़ नोगप् पिरे़त्छु, “खे़ने़र मिमिदिङ्गे़न् के़हाङ्जुम्मो के़युङ्डिल्ले़, के़जुप्साङ् नु के़भे़न्छाङ्
ले़प्माङ् आन्छिगे़ युङ्मा याप्मि पाङ्घे़रओ॥”
38 ये़सुरे़ खे़ङ्हार मे़त्तुसि, “खिन्छिर थेःन् के़नाःक्सुर के़बत्छिर खे़न् कुसिङ् के़न्निःत्छुन्॥ इङ्गार
थुङुङ्बा तुक्खेवा खोर्याओ थुङ्मा के़सुक्सुबि? हे़क्क्याङ् इङ्गार पोःङ्डाबा बप्तिस्मान् खिन्छिर
पोःङ्मा के़सुक्सुबि?”
39 खे़ङ्हाररे़ नोगप् पिरे़त्छु, “सुक्सुगे़र॥”

ये़सुरे़ खे़ङ्हार मे़त्तुसि, “खिन्छिर से़क्खाए इङ्गार थुङुङ्बा खोर्याओ के़धुङ्सुरआङ् इङ्गार
पोःङ्डाबा बप्तिस्मान्नाङ् खिन्छिर के़बोःङ्सिर,

40 करसाङ् आभेन्छाङ् नु आजुप्साङ् लेप्माङ् युङ्मा केसुक्सिꣳ पाःप्मा युक् मेगत्तान्लो॥ खेन् तेन्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आत्तिन्हाꣳ पिमासि फाꣳआङ् यारिप् चोगुआङ् वाꣳ, बा खेङ्हाꣳरक् युङ्मा मेघोःरो॥"

41 हेक्क्याङ् वेꣳ थिबोःङ् (१०) हुꣳसाम्बाहाꣳरे कन् मेघेप्सुआङ् याकुब हेक्क्याङ् युहुन्नाःन्नु खुन्छिꣳ सिक् पोगेरो॥

42 हेक्केःल्ले येसुरे काक् उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि, "थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ हाङ्हाꣳरेग मनाहाꣳ पाःप्पाःत्मेमेत्तुसिबा हेक्क्याङ् खुनिꣳ सुहाङ्युक्पाहाꣳरेआङ् खुनिꣳ फोःसाङ्बाहाꣳ मेयुक्तुसिबाग खिनिꣳ केनिःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

43 कर खिनिꣳ लुम्मोग हेक्के पोःङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥ खिनिꣳ लुम्मोग आत्तिल्ले लाम्लोःबा पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ खेन् हाराꣳ खिनिꣳ सेवारोबा पोःङ्लरो॥

44 हेक्क्याङ् हाःत्ले केरेक्नुःल्ले तगाङ् पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खेन् केरेक्ले खुनिꣳ योःक् पोःङ्लरो॥

45 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःन् सेवा मेबिआर फाꣳआङ् मेःन्, कर सेवा पिसे त्याङ्बारो॥ हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳ लायोलाम् थेꣳमासिआङ्ताङ्सेःप्मासि फाꣳआङ् इङ्गाꣳ आहिङ्मन्निन् पिसे त्याङ्बारो॥"

येसुरे बर्तिमाइ मिक्फःम्बेन् वेःन्दुꣳ
मत्ति २०.२९-३४, लुका १८.३५-४३

46 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ येरिहो येक्यक्को मेद्ये॥ याङ्सि येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरिक् मनाहाꣳनु येक्यक्लाम् मेबेर मेबत्छेल्ले तिमैरे कुस्साः बर्तिमाइ मेप्मनाबा चागेनाःक्पा मिक्फःम्बेन् लाम्मिल्ले कुयाओ युडेरो॥

47 नासरतबा येसुःन् पेःक्ल पत् केलꣳबा खेल्ले खेप्सुआङ् अःक्मा हेःक्ते, "दाउदरे कुस्साः येसुए, इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्डेꣳओ!"

48 यरिक् मनाहाꣳरे खेन् स्वाःत् युडेꣳ फाꣳआङ् मेभेःक्तु॥ कर खेन् आल्लसाङ् साꣳरिक् अःक्ते, "दाउदरे कुस्साःए, इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्डेꣳओ!"

49 येसुरे खेन् अःक्तेबा खेप्सुल्ले येम्सिङ्डाङ् खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "खेन् कत्ना फेत्तेम्मेꣳ॥"

हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मेबेआङ् खेन् मिक्फःम्बेन् मेमेत्तु, "हौ, सःत्तेꣳओ! सिक्साम्बेल्ले केउःत्तेआङ् वाꣳरो॥ खेनेꣳ पोगेꣳ!"

50 खेल्ले कुसुङ्घेःक्वाःन् थिक्लेप्माङ् लाप्फुसुआङ् मुत्थिक् पोगेआङ् येसुरो पे॥

51 येसुरे खेन् सेःन्दोसु, "इङ्गाꣳ थेमा चोगुङ् पिनेबा निङ्वाꣳ केजोगुबे?"

खेल्ले मेत्तु, "सिक्साम्बे, इङ्गाꣳ निःमा केसुक्पा पोःङ्डार॥"

52 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मेत्तु, "पेगेꣳ! खेनेꣳ केनसाःन्निल्ले निःमा केसुक्पा केजोगेआङ् केवाꣳरो॥" खिमो खेन् निःमा केसुक्पा पोःक्खेआङ् सःत्तेर येसुरे कुएगाङ् कुएगाङ् थासिङ्लो॥

11

येसुःन् यरुसलेम्मो लाःत्
मत्ति २१.१-११, लुका १९.२८-४०, युहुन्ना १२.१२-१९

1 येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरुसलेम मेबेर मेबत्छेल्ले यरुसलेम निःत्ताङ्बा जैतुन कोःक्माल्ले कुबेसाङ्बा बेथफागे नु बेथानि मेप्मनाबा पाङ्जुम् निःत्ताङ् मेगेरे, हेक्क्याङ् येसुरे नेप्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि,

2 "खिन्छिꣳ तगाङ्बा पाङ्भेꣳओ पेसेꣳ॥ खेप्मो केलाःत्छिल्लेसा आप्फाल्लेआङ् मेन्युक्के केवाꣳबा अदङ्साधिक् इमेघेःक्खुआङ् येप्पा केदुम्सुꣳ॥ खेन् लेरेत्छेꣳआङ् कत्ना फेत्तेत्छेꣳ॥

3 मनाहाꣳरे थेआङ् कन् अदङ्साःन् केलेत्छुबाबे फाꣳआङ् सेःन्गेम्लाप्सिने फाꣳग्र कन् आनिगे दाङ्बान् चाहाबा चोगेआङ् वाꣳ हेक्क्याङ् हाराए खुनेꣳ याङ्ना नुःक्तुꣳरो मेत्तेछेꣳओ॥"

4 हेक्क्याङ् खेड्हाꣳ पेसिल्ले सेक्खाए लत्छा हिम्बेसाङ् अदङ्साःन् इमेघेःक्खुआङ् लाम्मो येबेबा
निःसेत्छु, हेक्क्याङ् खेड्हाꣳरे लेरेत्छुर पत्छेत्छिल्ले
5 खेप्मो केयेप्पा कुभा मनाहाꣳरे सेःन्मेदोसुसि, “कन् अदङ्साःन् थेआङ् केलेत्छुबाबे?”
6 खेड्हाꣳरे येसुरे मेत्तुसिबा हेक्केए नोगप् पिरेत्छुआङ् खेन् मनाहाꣳरे पेःक्मा मेबाङ्घुसिरो॥
7 खेड्हाꣳरे खेन् अदङ्साःन् येसुरो तारेत्छुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ तेःत्हाꣳ खेन् अदङ्साःल्ले
कुएःक्को मेनेस्सु, हेक्क्याङ् येसुरे खेन् युक्तु॥
8 यरिक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ तेःत्हाꣳ लाम्मो मेभेसु॥ कुभारेग खेन् खिरिलाम्कुभेक्वानुबा सिङ्
पोराःक्हाꣳ मेजेप्तुआङ् लाम्मो मेभेसुर खुनेꣳ लाङ्दाःक्मा मेबिरुरो॥
9 खुनेꣳ कुदगि नु कुएगाङ् केबप्पा यरिक् मनाहाꣳरे मेअःक्तेर अक्खे मेबाःत्तु, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनारा पोःररो!* यहवे दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो केदाःबान् मुꣳइसाबा पोःङ्लरो॥
10 आनिꣳ थाःक्थेबा दाउद हाङ्डिल्लेन् केदाःबा हाङ्जुम्मिन् मुꣳइसाम्मिल्ले कुधिम् पोःङ्लरो!
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा पोःररो!”
11 हेक्केलꣳरिक् येसुःन् यरुसलेम्मो पेआङ् माङ्हिम्मो लाःसे॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ खेप्मो खिरि
ताक्कन्देर केरेक् ओमेत्तुसि, कर नाम्धे पेआङ् वयेबाल्ले चोगुल्ले याम्मो थिक्-नेत् (१२)
कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु बेथानि पाङ्जुम्मो नुःक्खे पेरो॥

येसुःन् नु पःत्छेꣳबुङ्मान्
मत्ति २१.१८-१९

12 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक् तानाम्सा बेथानिलाम् यरुसलेम मेबेर मेबत्छेल्ले येसुरे कुसेत्लाःक्ते॥
13 माःङ्घालाम् पःत्छेꣳबुङ्मान् सरित् यारिक् निःसुआङ् कुजाꣳ थोःक्तेआङ् पत्पि फाꣳआङ् खेप्मो
पेआङ् ओमेत्तुल्ले कुभेक्वारक् पत्छे कर कुजाꣳ मेबत्छेन्, थेआङ्भेल्ले पःत्छेꣳ थोःक्मा येम् मेन्दाए
वये॥
14 येसुरे खेन् पःत्छेꣳबुङ्मान् मेत्तु, “आल्लआङ्धो आप्फाल्लेआङ् केजाꣳ मेधोःक्नेन्लरो॥” कन्
पाःत्तुबा पाःन्निन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरेआङ् मेघेप्सु॥

येसुःन् माङ्हिम्मो पेःक्
मत्ति २१.१२-१७, लुका १९.४५-४८, युहुन्ना २.१३-२२

15 हेक्क्याङ् यरुसलेम मेगेरेआङ् येसुःन् माङ्हिम्मो पे, हेक्क्याङ् खेप्मो चिगःक्वा केसङ्बा
केइङ्बाहाꣳ नाःप्मा लःप्मा हेःक्तुसि॥ याङ् केलेक्पाहाꣳरे खुनिꣳ याङ्लेक्मा साप्नेत्तिन् नु पुत्तुःक्के
केसङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ युक्नाःन् लेक्खुबिरुसिरो॥
16 हेक्क्याङ् कन् माङ्हिम् लक्खुम्मो लाङ्घेःक्मार चिगःक्वा तेꣳमा ताःप्मा साक्तुसिरो॥
17 हेक्क्याङ् खेड्हाꣳ मेत्तुसि, “साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, ‘इङ्गाꣳ
आहिम्मिङ्ग केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरेन् तुवा चोःक्मा हिम् पोःङ्,’ कर खिनिꣳग फाःन्दाहाꣳ
चिङ्सिङ्मा तेन् केजोगुम्माङ् केवयिꣳरो॥”
18 खेप्मो तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे कन् मेघेप्सुआङ् येसुःन् आक्खेलꣳरिक्
सेप्माबे फाꣳआङ् लाम् कोःप्मा मेहेःक्तु॥ कर खेड्हाꣳ मेगिसे, थेआङ्भेल्ले कुनिसाम्मिन् मेघेप्सुल्ले
केरेक् मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेआङ् वयेरो॥
19 हेक्क्याङ् नाम्धेआङ् येसुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरुसलेम्लाम् मेलःन्दे मेबेरो॥

पःत्छेꣳबुङ्मोलाम् निसाम्
मत्ति २१.२०-२२

20 कुनाम्दाःप्मा खेन् लाम्मो मेबेःल्ले मिःप्माबा पःत्छेꣳबुङ्मान् कुबुङ्मोनुए हेरेआङ् स्येबा
मेनिःसुरो॥

---

* **11:9** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□” □□□□□□□□□

21 येसुरे पाःत्तुबान् पत्रुसरे निङ्वाꣳ इःत्तुर खुनेꣳ मेत्तु, “सिक्साम्बे, ओमेत्तेꣳ! खेन् साङ्ग्रा केमेत्तुबा
पःत्छेꣳबुङ्माङ्ग इलेमेआङ् स्येरो॥”
22-23 येसुरे मेत्तुसि, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नसाःन् चोगेम्मेꣳ! इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, हाःत्ले
निङ्वाꣳओ चप्चि मेन्जोःक्के, कन् कोःक्मान् हाꣳयाक्आगेꣳआङ् वाहङ्डो लाप्फुसिङ्डेꣳ फाꣳआङ्
निङ्वाꣳओ नसाःन् चोगुआङ् पाःत्तुꣳ, खेङ्ग कुलागि पोःङ्डेरो॥
24 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ तुवा केजोगुम्मिल्ले केनाःक्तुम्बा पाःन्निन् खोःसुम्बेꣳ फाꣳआङ् नसाःन्
चोगेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केघोःसुम्लो॥
25-26 हेक्क्याङ् खिनिꣳ तुवा केजोगुम्मिल्ले आत्तिन् मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ खिनिꣳ निङ्वाꣳ
तुगेआङ् वाꣳ, खेन्निन् लेप्मि पिरेम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा खिनिꣳ पानुदिङ्
पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेआङ् खिनिꣳ लायोःन् लेप्मि केबिरिꣳरो॥ ((कर खिनिꣳ लेप्मि केम्बिरुम्मिन्ने
फाꣳग्र साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबा खिनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेआङ् खिनिꣳ लायोःन्
लेप्मि केम्बिरिन्लो॥))”

येसुरे कुयुक्
मत्ति २१.२३-२७, लुका २०.१-८

27 खेङ्हाꣳ याम्मो यरुसलेम्मो मेद्ये॥ येसुःन् माङ्हिम् लक्खुम्मो ताक्कन्नु वयेल्ले खेप्मो
तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ, साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मेद्येआङ्
28 सेःन्मेदोसु, “खेनेꣳ थेमा युक्किल्ले अक्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ केजोगुर केवाꣳ? कन् युक्किन् हाःत्ले
केबिरे?”
29 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳआङ् लत्छा सेःन्लाप्थिक् सेःन्दोःनिङ्लो॥ याप्मि नोगप्
आबिरेम्मेꣳओ, हेक्क्याङ्लक् थेमा युक्किल्ले इङ्गाꣳ याःम्बक् चोगुङ्, खिनिꣳ मेत्निङ्लो॥
30 युहुन्नारे बप्तिस्मा पिमा कुयुक्किन् आत्तोलाम् त्येबाबे? निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् त्येबाबि, इ
मनालाम्बि? याप्मि आमेत्तेम्मेꣳ!”
31 खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो पाःन् मेधक्तेर अक्खे मेमेत्छिङ्, “आल्ल आनिꣳ ‘निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्’
आमेत्तुम्ने फाꣳग्र, थेआङ् नसाःन् केन्जोगुम्मिन् फाꣳआङ् सेःन्आलाप्॥
32 कर ‘मनाहाꣳलाम्लो’ आमेत्तुम्ने फाꣳग्र, मनाहाꣳ आनिꣳ तक्लेङ्वाओ मेबोःक्, थेआङ्भेल्ले
मनाहाꣳरे युहुन्नाःन् सेक्खाए माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा फाꣳआङ् मेइःत्तुआङ् मेवाꣳ॥”
33 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे येसुःन् मेमेत्तु, “आनिगे मेनिःसुम्बेन्लो॥”
हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हेक्केने फाꣳग्र थेमा युक्किल्ले अक्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ चोगुङ्
खेन् इङ्गाꣳआङ् मेमेत्निङ्डिन्लो॥”

12

कुꣳइकेभेम्बा कुभ्रेःङ् इक्मसाबाहाꣳरे खुनिꣳ खेदाꣳ
मत्ति २१.३३-४६, लुका २०.९-१९

1 येसुःन् खेङ्हाꣳनु खेदाꣳओ अक्खेलꣳरिक् पारे, “उन्छेःन् मनाधिक्ले लत्छा इक्को चेल्लेक्सेꣳ
लेःत्तुआङ् कुघिरि लुङ्धाक् सेत्तुआङ् फाङु, हेक्क्याङ् कुलुम्मो लुम्बाःत् तयुआङ् खेप्मो चेल्लेक्सेꣳ
एःम्मा तेन्धिक्चोगु॥ इक् कोमा याक्साधिक्काङ् चोगु, हेक्क्याङ् खेन् चेल्लेक्सेꣳ इक्किन् कुभ्रेःङ्
लक् खोःमारे लागि इक्मसाबाहाꣳ पिरुसिआङ् खुनेꣳ लाम्दिःक् चोःक्से पेरो॥
2 हेक्क्याङ् चेल्लेक्सेꣳ तुप्मा येम् त्येःल्ले कुलक् लाःसे कुसेवारोबाधिक्इक्मःबाहाꣳरो पाङ्घुरो॥
3 कर खेन् इक्मसाबाहाꣳरे खुनेꣳग मेहिप्तुआङ् थेआङ् मेम्बिए हाबा मेबाङ्घु मेदेःसुरो॥
4 याम्मो खेन् इक्केल्ले कुन्दाङ्बाल्ले वेꣳस्मा सेवारोबान् पाङ्घु॥ खेन्नाङ् कुधेगेःक्पो मेघाक्खुर
कुजाःत्थि मेदेःसु॥
5 याम्मो वेꣳस्मा सेवारोबान् पाङ्घु, हेक्क्याङ् खेङ्ग मेहिप्तुआङ् मेसेरुरो॥ हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ वेꣳ
वेꣳ यरिक् सेवारोबाहाꣳ पाङ्घुसिल्ले कुभा मेहिप्तुसि, कुभा मेसेरुसिरो॥

6 खेन् इक्केल्ले कुन्दाङ्बाल्ले लुङ्माꣳ तुक्तुबा लत्थिक्लक् कुस्साः वये॥ आल्ल कन् आस्साःन्
पाङ्घुङ्डिल्लेग सेक्खासाङ् कुना मेसाꣳरुबिला फाꣳआङ् इःत्तुआङ् केरेक्नुःल्ले एगाङ् पाङ्घुरो॥
7 कर खेन् इक्मसाबाहाꣳ अक्खे मेमेच्छिङ्, ‘कङ्ग कुम्बारे कुलक् केघोःबारो, कन्सेरुम्माङ्
कुलाजेꣳ सिङ्बुङ्हाꣳ आनिꣳ हुक्काप्पासिरो॥’
8 हेक्क्याङ् कुस्साःन्नाङ् मेहिप्तु मेसेरुआङ् चेल्लेक्सेꣳ इक्कोलाम् लाःक्कात् लाप्मेभुसुरो॥”
9 हेक्केःल्ले येसुरे सेःन्लाप्तुसि, “आल्ल खेन् चेल्लेक्सेꣳ इक्केल्ले कुन्दाङ्बान् ताआङ् खेङ्हाꣳ
आक्खे मेत्तुसिꣳबे? सेक्खासाङ् खुनेꣳ केरेक् सेरुसिआङ् खेन् चेल्लेक्सेꣳ इक्किन् वेꣳ मनाहाꣳ
पिरुसिꣳरो॥
10 कन्साम्योसाप्लाओ केबप्पा पाःन्निन् मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?
‘लुङ्गाम्बाहाꣳरे मेनाꣳरुबा लुङ्डिन्
काक्नुःल्ले केयेक्पा कुम्मा लुङ् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥
11 कङ्ग यहवे दाङ्बाल्लेए चोगुबारो,
हेक्क्याङ् कन् आनिꣳ निःमो निङ्वाꣳ केमाबा चोःक्लो॥’ ”*
12 खेङ्हाꣳरे येसुःन् तेम्मा निङ्वाꣳ मेजोगु, थेआङ्भेल्ले येसुरे पाःत्तुबा खेदाꣳओ खेङ्हाꣳ
कुꣳइकेभेम्बा इक्मसाबाहाꣳनु तङ्घुसिबान्खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसु॥ कर खेङ्हाꣳरे मनाहाꣳ
मेगिरुसिआङ् खुनेꣳ मेलेरुआङ् मेबेरो॥

एःङ्याङ् हुङ्माबि मेःम्बि?
मत्ति २२.१५-२२, लुका २०.२०-२६

13 खेल्ले कुएगाङ् कुभा यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे पाःन्नो तेम्माआङ् येसुःन् आप्तिक् कुःप्मा फाꣳआङ्
कुभा फरिसिहाꣳ नु हेरोद हाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳ* मेबाङ्घुसि॥
14 खेङ्हाꣳ मेद्येआङ् सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, खेनेꣳग सेक्खा पाःन्लक् केबाःत्लो॥ खेनेꣳग
मनाहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्नोआङ् केम्बत्नेन्, हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाहाꣳआङ् केन्छेन्दुन्छिन्॥ खेनेꣳग
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलाम्मिन् सेक्खाए केहुꣳरुसिरो॥ हेक्केःल्ले कन्पाःन्निन् आमेत्तेꣳ–रोमि पयम्
हाङ् सिजरेन्* एःङ्याङ् हुङ्मा आनिꣳ साम्योथिम्मिल्ले आबिꣳबि आम्बिनेन्बि?”
15 येसुरे खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ चिःप्मान् निःसुआङ् सेःन्दोसुसि, “थेआङ् खिनिꣳ अक्खेलꣳरिक्
इङ्गाꣳ पाःन्नो तेम्मा निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बाबे? याङ्इत्छिःन्फेत्तेम्मेꣳ, इङ्गाꣳ ओमेत्तुङ् साꣳरुङ्॥”
16 खेङ्हाꣳरे मेभेत्तुआङ् येसुरे खेन् ओमेत्तुआङ् सेःन्दोसुसि, “कन् याङ्इत्छिओ हाःत्ले कुइत्छाप् नु
कुबाःन्साप् पप्पे?”
खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “सिजरेल्लेन्पत्लो॥”
17 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हेक्केःल्ले सिजरले कुबाःन्हाꣳ सिजरेन् पिरेम्मेꣳ, हेक्क्याङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्ने पिरेम्मेꣳओ॥”
हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये॥

सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्माल्ले कुयाःम्बेओ हुꣳरुसिꣳ
मत्ति २२.२३-३३, लुका २०.२७-४०

18 खेप्मो सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् होःप्लꣳरिक् नसाःन् केजोःक्पा सदुकिहाꣳ* मेद्येआङ्

---

* **12:11** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.२२-२३ * **12:13** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□–□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□”□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□, हेक्क्याङ्खेङ्हाꣳरे आबाडे कुभाꣳ खोःमारे लागि रोमिहाꣳरे सेःक्युक् मेजोगुसिबाहाꣳ मेभाꣳरुसि॥ फरिसिहाꣳरे रोमि थिम्मिन् मेअत्तु, कर नेप्माङ् लक्हाꣳरे येसुःन् थेमाइ मेप्माआङ् खुनेꣳ रोमिहाꣳनु केसाक्पो थाःमा मेइःत्तु॥ * **12:14** □□□□–□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□, हेक्क्याङ् खेन् केरेक्लेन् पयम् हाङ् सिजरेन् वये॥ रोमि पयम् हाङ्हाꣳ केरेक् सिजर मेमेत्तुसि॥ * **12:18** □□□□□□□□–□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□

19 सेःन्मे़दोसु, “सिक्साम्बे, मोसारे़ग अक्खेलःरिक् साप्तु आबिरे़आङ् पत्–‘आत्तिल्ले़ कुम्भुःइन् कुस्साः कुए मे़न्वाःए सिःः, खे़ल्ले़ कुन्साःरे़ मेमेदुमा कुन्नेःद्रेःन्नु मेःक्खिम् चोःक्माए पोःङ्॥ हे़क्क्याङ् कुम्भुःरे़ कुलागि सागप्मा पोःङ्लो॥’
20 आल्ल नुसि फुःनुसाःहाः मे़वये़॥ तुम्बाल्ले़ मेःक्खिम् चोगुआङ् कुस्साः कुए मे़न्वाःए स्ये़रो॥
21 हे़क्क्याङ् सरुम्बे़ल्ले़आङ् मेमेदुमा कुन्नेःद्रेःन्नु मेःक्खिम् चोगु, कर खे़न्नाङ् कुस्साः मे़न्वाःए स्ये़॥ हे़क्क्याङ् याङ्सरुम्बे़ल्ले़आङ् खे़न् मेमेदुमा कुन्नेःद्रेःन्नु मेःक्खिम् चोगु, खे़न्नाङ् कुस्साः मे़न्वाःए स्ये़रो॥
22 नुसि फुःनुसाःहाःरे़ मेःक्खिम् मे़जोगुसाङ् खुनिः सामे़न्वाःए के़रे़क् मे़स्ये़॥ कुनुप्मो खे़न् मे़न्छुमाःइन्नाङ् स्ये़रो॥
23 आल्ल खे़ङ्हाः सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ्डिल्ले़ आत्तिल्ले़ कुमेःत् पोःङ्बाबे? खे़न्नुग नुसिए फुःनुसाःहाःरे़ मेःक्खिम् मे़जोगुआङ् मे़वये़॥”
24 ये़सुरे़ खे़ङ्हाः नोगप् पिरुसि, “खिनिःग पिर्बेःम्बा के़ज्ये़ःइआङ् के़वयिःरो, थेआङ्भे़ल्ले़ साम्योसाप्लाःन् कुसिङ् मे़न्निःत्ते के़वयि, हे़क्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्मिन्नाङ् कुसिङ् मे़न्निःत्ते के़वयिःरो॥
25 थेआङ्भे़ल्ले़ सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ्डिल्ले़ग मनाहाः मेःक्खिम् मे़न्जोःक्ने़न्लो, कर खे़ङ्हाःग साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा माङ्लाइङ्बा कुइसिःक्ने़ मे़बोःङ्लो॥
26 आल्ल सिःमे़न्लाम् याम्मो के़हिङ्बाहाःरे़ खुनिः मे़न्नो खिनिः मोसारे़ कुसाप्पन्निन् मे़न्निःत्ते के़वयिःबि?* खे़प्मो मि के़दिःप्पा पोःक्लालाम्निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ अक्खे पाःत्तुआङ् पत्, ‘इङ्गाःग अब्राहाम, इसहाक नु याकुबरे़ खुनिः निङ्वाःफुमाङ्आरो॥’
27 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ःग कुसिवे़त्हाःरे़न् मे़ःन्, कर कुहिङ्वे़त्हाःरे़ खुनिः निङ्वाःफुमाङ्लो॥ खिनिःग साःरिक्के पिर्बेःम्बा के़ज्ये़इआङ् के़वयिःरो॥”

के़रे़क्नुःल्ले़ के़ये़क्पा इङ्जाःङ्
मत्ति २२.३४-४०, लुका १०.२५-२८

28 खे़प्मोबा साम्योथिम्साम्बाधिक्ले़ पाःन् मे़धक्ते़बा खे़प्सुसि॥ खे़ल्ले़ ये़सुरे़ साःरिक् निङ्वाः के़दाःबा नोगप् पिरुसिबा निङ्वाः खोःसुआङ् ये़सुःन् सेःन्दोसु, “सिक्साम्बे, इःप्मा नाःप्माए के़बोःङ्बा के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बा साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् आत्तिङ्ग?”
29 ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “के़रे़क्नुःल्ले़ यम्बा नाःप्माए के़बोःङ्बा इङ्जाःङ्डिन् कन्लो–‘इस्राइलिसे, खे़प्से़म्मे़ःओ! आनिः दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिन्, थिक्लक् वाःरो॥
30 के़न्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिन् खे़ने़ः के़रे़क् के़सिक्लुङ्माल्ले़ के़रे़क् के़सक्मासाम्मिल्ले़, के़रे़क् के़निङ्वाःइल्ले़, के़रे़क् के़धुम्मिल्ले़ मिःम्जि मे़त्ते़ःओ॥’
31 निसिगेःक्पा इङ्जाःङ्डिन् कन्लो–‘आप्फेःक्लुङ्माः के़दुक्सिङ्बा कुइसिःक्के के़बाङ्भेःसाबाहाःआङ्लुङ्माः तुक्ते़से़ःओ॥’* कन्हाःनुःल्ले़ यम्बा वेः इङ्जाःङ्डिङ्ग थेआङ् होःप्लो॥”
32 खे़न् मनाःल्ले़ ये़सुःन् नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे से़क्खाए के़बाःत्तुरो॥ आनिः दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिन्लक् दाङ्बारो॥ वेः माङ् मे़होःप्लो फाःआङ् साःरिक् के़दङ्बा के़बाःत्तुरो॥
33 हे़क्क्याङ् खुने़ः के़रे़क् सिक्लुङ्माल्ले़, के़रे़क् निङ्वाःइल्ले़, के़रे़क् थुम्मिल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिन् मिःम्जि मे़प्मा नु पाङ्भेःसाबाहाः आबाडे हे़क्के लुङ्माः तुक्मासिग, के़रे़क् मिधिङ्मनाआङ्तोःम्मनाबा सिदुङ्जभा नु वेः सिदुङ्जभा चोःक्मानुःल्ले़आङ् यम्बा इङ्जाःङ्लो॥”
34 खे़ल्ले़ सिङ्सिङ्डाङ् नोगप् पिरुबा निःसुआङ् ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “खे़ने़ः निङ्वाःफुहाङ्जुम्लाम्बा माःङ्घा के़होःप्लो॥

हे़क्क्याङ् खे़न् ये़न्नाङ्धो आत्तिन्हाःरे़आङ्खुने़ः पाःन् सेःन्दोःमा आःन्छिङ्माआङ्मे़न्छुक्तुन्लो॥”

---

* **12:26** □□□□□□□□□□.६ * **12:31** □□□□□ □□.१८

निङ्वा꞉फुमाङ्ङिल्ले सेːन्दुबा ख्रिस्त
मत्ति २२.४१-४६, २३.१-३६, लुका २०.४१-४४

35 येसुरे माङ्हिम् लक्खुम्मो हु꞉रुसिर वयेल्ले खेङ्हा꞉ सेːन्दोसुसि, “आक्खेल꞉रिक्
साम्योथिम्साम्बाहा꞉रे निङ्वा꞉फुमाङ्ङिल्ले सेːन्दुबा ख्रिस्तेन्दाउद हाङ्ङिल्ले कुस्साːरो फा꞉आङ्
मेबाːत्तुबाबे?
36 दाउद हाङ्ङिल्ले सेसेमाङ्लाम् अक्खे पाːत्तुआङ् वा꞉,
‘यहवे दाङ्बाल्ले इङ्गा꞉ आन्दाङ्बान् अक्खे मेत्तु,
केनिङ्मिहा꞉ केयुक्को इङ्गा꞉ मेन्दाːत्छिङ्ङे थारिक्
आजुप्साङ् लेप्माङ् खेने꞉ युङे꞉ओ॥’*
37 दाउद हाङ्ङिल्लेए खुने꞉ आदाङ्बे मेत्तुल्ले आक्खेल꞉रिक् ख्रिस्तेन्दाउदरे कुस्साː पोːङ्बाबे?”*
यरिक् मनाहा꞉रे खुने꞉ कुनिसाम्मिन् खुनि꞉ सिरा꞉ थाङेर मेघेप्सुरो॥

साम्योथिम्साम्बाहा꞉नु सिङ्सिङ् ल꞉रेम्मे꞉

38 अक्खेल꞉रिक् येसुरे मेत्तुसि, “साम्योथिम्साम्बाहा꞉नु सिङ्सिङ् ल꞉रेम्मे꞉ओ! खेङ्हा꞉ केːम्बा
केːम्बा लगेप् मेजाक्खुआङ् नानुगत्ना लाङ्मेघेːक्लो, हेक्क्याङ् पाङ्जुम् लुम्मो सेवा मेमेत्तिगेर केल꞉बा
निङ्वा꞉ मेजोगुआङ्
39 यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु साभाङ्जाओ तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहा꞉ओ युङ्मा खुनि꞉ सिरा꞉ थाङ्लो॥
40 खेङ्हा꞉रे मेमेदुमाहा꞉ इङ्मेलेक्तुसिआङ्खुनि꞉ हिम्धाːङ्हा꞉ मेनाप्तुसि꞉, कर नुːबा
ओसेːन्धाक्सिङ्मारे लागि केːम्बा केːम्बा तुवा मेजोगु꞉॥ खेङ्हा꞉रेग सेक्खाए केसाक्पा खुम्दिङ्
मेघोːसु꞉रो॥”

मेमेदुमाल्ले कुहुक्सोयाङ्
लुका २१.१-४

41 येसुːन् माङ्हिम्मो हुक्सोयाङ् तोːम्मादेन्निल्ले कुबेसाङ् हुक्सोयाङ् केयाक्पाहा꞉ ओमेत्तुसिर
युङेरो॥ खेप्मो यरिक् याङ्साकुन्धेसाबाहा꞉ मेद्येआङ् यरिक् याङ्हा꞉ मेयाक्तु,
42 कर खेप्मो याङ्गेसा꞉मा मेमेदुमाधिक् त्येआङ् याङ् नेत्छि* याक्तु॥
43 येसुरे कुहु꞉साम्बाहा꞉ उːत्तुसिआङ् मेत्तुसि, “इङ्गा꞉ सेक्खाए मेत्निङ्, आइन् कन् याङ्गेसा꞉मा
मेमेदुमाल्ले वे꞉हा꞉नुːल्ले यरिक् हुक्सोयाङ् याक्तुआङ् वा꞉रो॥
44 थेआङ्भेल्ले कन् याङ्साकुन्धेसाबाहा꞉रेग खुनि꞉ केयोबाआङ्केनम्बा याङ्हा꞉ए मेयाक्तु, कर
कन्याङ्गेसा꞉मा मेमेदुमाल्लेग खुने꞉ कुयाङ्सा꞉मो कत्तुबा काक् चामा थुङ्मोलाम् याक्तुआङ् वा꞉रो॥”

13

माङ्हिम्मिन् यः
मत्ति २४.१-२, लुका २१.५-६

1 येसुːन् माङ्हिम्मोलाम् लːन्देर पत्छेल्ले कुहु꞉साम्बाधिक्ले मेत्तु, “आदाङ्बा सिक्साम्बे, आक्खेन्
यम्यम्बा लुङ्हा꞉ नु निङ्वा꞉ केमाबा हिम्हा꞉नेबे, ओमेत्ते꞉ना!”
2 येसुरे नोगप् पिरु, “कन् केनिːसुम्बा हिम्हा꞉ थिक् लुङ्सम्दाङ् वे꞉ लुङ्धिक्काङ् मेन्नेए काक् मेयः
मेबेːक्लो॥”
3 हेक्क्याङ् येसुːन् माङ्हिम्मिल्ले नाधाːम्बि जैतुन कोːक्माओ वयेल्ले कुहु꞉साम्बाहा꞉ पत्रुस, याकुब,
युहुन्ना नु आन्द्रियासरे स्वाːत्ताङ् खुने꞉ अक्खेल꞉रिक् सेːन्मेदोसु,
4 “सिक्साम्बे, कन् केरेक् पाːन्हा꞉ आप्फाल्ले पोːङ्बाबे? कन् पोːङ्मानुːल्ले तगि थे मिक्सेːन्
पोːङ्बे? याप्मि आमेत्ते꞉ओ॥”

* 12:36 □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१ * 12:37 □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ * 12:42 □□□□ □□□□□□□–□□□□□
□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□ □□□□□□□□□”□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□

5 येसुरे खेङ्हाह नोगप् पिरुसि, “सिङ्सिङ् लह्रेम्मेहओ, आत्तिल्लेआङ् खिनिह इङ्गेन्लेक्तिन्लरो॥
6 यरिक् मनाहाह निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्इङ्गाहएरो लह्रिक् मेबाःत्तुर आमिङ्डो
मेदारो, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाह इङ्मेलेक्तुसिहरो॥
7 हेक्क्याङ् खिनिह थङ् नु थङ्हाह्रेन् हयङ्किल्लिङ्हाह केघेप्सुम्, कर निङ्वाह मेमयेम्मिन्नेहओ॥
कङ्हाहग पोःङ्माए पोःङ्, कर बा खेन् येम्मोएग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मान् मेदानेन्लो॥
8 मेन्छाम् सुवाङ्हाह नु लाजेहाह लुम्मो थङ् पोःक्, यरिक् लाजेहओ लुप्लि थाङ्, हेक्क्याङ् साक्
पोःक्लो॥ कङ्ग केदाःबार केबप्पा किप्मा केघुःबा तुक्खेहाह्रेन् कुहेःक्सिङ्मारक्लो॥
9 खिनिहग सिङ्सिङ् लह्रेम्मेहओ॥ खिनिह याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाह्रे
केम्देम्सिहआङ् येजुम्भोहाहओ केम्देहरिह, हेक्क्याङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो तेःम्भुक् केम्बिरिहरो॥
कङ्ग सुहाङ्गेम्बाहाह नु हाङ्हाह्रे खुनिह तगि आयाःम्बेओ पाःप्मा खिनिह केघोःसुम्बा सुयेम्लो॥
10 कर कुनुप्मा येम्मिन्नुःल्ले तगि काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाहओ सुनाइङ् सेःरए पोःङ्लो॥
11 हेक्क्याङ् खिनिह केम्देम्सिहआङ् खासेन्देन्नो खासेन् लोःन्छे केम्देहरिल्ले सेःप्सिङ्मारे लागि
थेमा पाःप्माबे फाहआङ् तगिसा निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेहओ॥ खेन् येम्मो पाःप्मा केबोःङ्बा पाःन्
सेसेमाङ्डिल्ले केबिरिहरो, थेआङ्भेल्ले केबाःप्पेङ्ग खिनिह मेःन्लो, कर सेसेमाङ्डिन्नेरो॥
12 फुहनुसाहहाह आबाङे फुहनुसाहहाह्रे खुनिह तक्लेङ्वाओ मेबोःक्, हेक्क्याङ्
इङ्मेलेक्तुसिआङ्सेप्मा मेबाङ्घुसिरो॥ हेक्केलह्रिक् पा-माहाह साःहाह्रे, हेक्क्याङ् साःहाह
पा-माहाह्रे खुनिह तक्लेङ्वाओ मेबोःक्काङ् सेप्मा मेबाङ्घुसिहरो॥
13 खिनिह याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले चोगुल्ले केरेक् मनाहाह्रे केम्जिःत्तिह, कर आत्तिल्ले कुनुप्मो
थारिक् थरुह, खेल्लेए सेन्लप् खोःसुहरो॥

किप्मा केघुःबा येम्
मत्ति २४.१५-२८, लुका २१.२०-२४

14 हेक्क्याङ् सिक्केलेःङ्बान् वाहमा मेन्नुहमनाबा तेन्नो येप्पा केनिःसुम्मिल्ले यहुदियाबा मनाहाह
कोःक्मा फाङ्जङ् हेङ्घाःत्ति मेघेत्छिङ् मेबेःक्लरो॥ कन् पाःन्निन् साप्ला केनिःप्पाहाह्रे कुसिङ्
निःत्तेम्मेहओ!
15 हेक्क्याङ् खेन् येम्मो हिम् सम्दाङ् केवाहबा मनाःन् चिगःक्वा लाःसे हिम् सिगाङ् मेलाःत्नेन्लरो॥
16 प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पो केवाहबान् हाराह कुसुङ्घेःक्वा लाःसे कुहिम्मो मेनुःङ्नेन्मेबेःक्नेन्लरो॥
17-18 खेन् येन्हाहग मेन्छुक्मा केवाहमा नु सावामाहाह्रे लागि साहरिक् किप्मा केघुःबा पोःङ्लो!
चुङ्वाःम्मा येम्मो खिनिह खेत्छिङ्मा मेबोःङ्नेन्ल फाहआङ् तुवा चोगेम्मेहओ॥
19 थेआङ्भेल्ले निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नावागेन् चइःत् नेस्सुआङ्धो
अक्तङ्बा किप्मा केघुःबा तुक्खेःङ्ग आप्फाल्लेआङ् मेम्बोःङ्डे वाह, हेक्क्याङ् याम्मो
आप्फाल्लेआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥
20 हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले कन् येन्हाह ताङ्सा मेजोगुन्निल्लेग आत्तिन्नाङ् हिङ्मा मेसुक्नेन्, कर खुनेह
सेगुसिबाहाह मेहिङ्ल फाहआङ् कन् येन्हाह ताङ्सा चोगुआङ् वाहरो॥
21 हेक्क्याङ् खेन् येम्मो मनाहाह्रे, ओमेत्तेम्मेह, निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्कप्मो वाह
इग्र खुनेह खेप्मो वाहरो लह्रिक् मेबाःत्तुर मेदाःल्ले नसाःन् मेजोगेम्सिम्मिन्नेहओ॥
22 थेआङ्भेल्ले इङ्लेक्पा ख्रिस्तहाह नु इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पाहाह मेलःन् मेदाआङ्
मिक्सेःन् नु निङ्वाह केमाबा पाःन्हाह मेजोगुआङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा मनाहाहआङ् खुनिह
सुक्सुक् इङ्मेलेक्तुसिहरो॥
23 हेक्केःल्ले खिनिह सिङ्सिङ् लह्रेम्मेहओ॥ कन् पाःन्हाह पोःङ्मानुःल्ले तगिए खिनिह मेत्निङ्डाङ्
वाहआरो॥”

मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमेन्
मत्ति २३.२९-३१, लुका २१.२५-२८

24 “खेन् किप्मा केघुःबा तुक्खेःन् एगाङ्

‘नाम्मिल्ले ओःत्ति मे़बिरुन्नाङ्खामाक्लो,
लाबाल्ले ओःत्ति मे़बिरुन्लो,
25 ताङ्साक्पोबा खेःम्सिक्पाहाङ मक्मे़धाःरो,
हे़क्क्याङ् ताङ्साक्पोबा मुक्साम्हाङ मे़यङ्लो॥’*
26 हे़क्क्याङ् मे़न्छाम्साःन् खाप्मिःत्तो यम्बा मुक्साम् हे़क्क्याङ् मिमिदिङ्डिन्नु युःर पप्पा मे़न्छाम्
याप्मिहाङरे़ मे़निःसुङरो॥
27 हे़क्क्याङ् खुने़ङ सेगुसिबा मनाहाङ सुम्से़ काक् पिसाङ्लाम् ताङ्साक्पाल्ले़ खोःप्तुबा नु इक्सादिङ्
खाम्बेःक्माल्ले़ ताःक्तुबाओ कुमाङ्लाइङ्बाहाङ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घु युःसुसिङरो॥”

पःत्छेङबुङ्मोलाम् निसाम्
मत्ति २४.३२-३५, लुका २१.२९-३३

28 “आल्ल पःत्छेङबुङ्मोलाम् कन् पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मे़ङओ–खे़ल्ले़ कुबोराःक्हाङलाम्बा
कुनःक्लःम्मा हेःक्किल्ले़ हाङ्वाःम्मा ये़म्मिन् निःत्ताङ् त्ये़रो फाङआङ् कुसिङ्के़निःत्तुम्॥
29 हे़क्केलङरिक्के इङ्गाङ पाःत्तुङ्बा कन् काक् पाःन्हाङ के़त्ल पेःक्पा के़निःसुम्मिल्ले़ मे़न्छाम्साःल्ले़
कुयुःमान् निःत्ताङ्डे वाङ फाङआङ् कुसिङ्के़निःत्तुम्लो॥
30 इङ्गाङ से़क्खाए मे़त्निङ्, कन् के़रे़क् पाःन्हाङ मे़म्बोःङ्डे थारिक् कन् मे़न्छाम् थाःक्हाङ
मे़न्छिःने़न्लो॥
31 ताङ्साक्पान् नु खाम्बेःक्मान् ले़क्काङ् पेःक्, कर इङ्गाङ आबाःन्जाक्हाङ आप्फाल्ले़आङ्
मे़ले़क्ने़न् मे़बेःक्ने़न्लो॥”

हाःत्ले़आङ् ये़म्मिन् मे़निःसुन्
मत्ति २४.३६-४४, लुका १२.३८,४०

32 “आल्ल खे़न् ये़म् नु ये़न्हाङ आप्फाल्ले़ पोःङ् फाङआङ् आत्तिल्ले़आङ् मे़निःसुन्॥ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
माङ्लाइङ्बा नु निङ्वाङफुसाःल्ले़आङ् मे़निःसुन्लो, कर पानुदिङ् पाःल्ले़रक् निःसुङरो॥
33 हे़क्केःल्ले़ सिङ्सिङ् ये़क्ये़क् लङरे़म्मे़ङओ, थेआङभे़ल्ले़ कन् ये़न्निन् आप्फाल्ले़ ताः फाङआङ्
खिनिङ के़न्निःसुम्मिन्लो॥
34 कन् पाःन्निङ्ग थिक् माःङ्घा लाम्दिःक् चोःक्से़ के़बेःक्पा मना कुइसिःक् चोःक्लो॥ खे़ल्ले़ काक्
कुसेवारोबाहाङ खुनिङ चोःक्मा के़बोःङ्बा याःम्बक्हाङ ओसेःन्धाक्तुसिआङ् कुहिम्धाःङ्हाङ खुनिङ
हुक्को पिरुसिङ, हे़क्क्याङ् थिक् हिम् के़गोःबा सेवारोबान् हिम् कोमा पाङ्घुआङ् खुने़ङ लाम्दिःक्को
पेःक्लो॥
35 हे़क्केलङरिक् खिनिङआङ् आप्फाल्लेसाङ् यारिप् पोःक्खे़म्मे़ङओ, थेआङभे़ल्ले़ हिम्दाङ्बान्
युःन्छिक् ताबि, से़त्लुम्भक्किल्ले़ ताःबि, इङ्वा काःल्ले़ ताबि इ खाओःत्तिल्ले़ ताःबि? आप्फाल्ले़
नुःङ् ताः के़लङबान् खिनिङ के़न्निःसुम्मिन्लो॥
36 खुने़ङ हक्चघत् ताःल्ले़ खिनिङ के़इप्सिआङ् के़ने़स्सिबा के़न्दुमिन्निरो॥
37 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़, खिनिङ मे़त्निङ्बा हे़क्केए के़रे़क् मनाहाङ सिङ्सिङ् लङरे़म्मे़ङ फाङआङ्
मे़त्तुङ्सिङ्लो॥”

14

ये़सुःन् से़प्मा निङ्सेःक्
मत्ति २६.१-५, लुका २२.१-२, युहुन्ना ११.४५-५३

* **13:25** □□□□□ □□.१०, ३४.४, योएल २.१०

1 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्* नु सिदाꣳ मेम्भःन्नेबा खरेःङ् चामा येन् ताःमा नियेन्लक् वये॥
तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे येसुःन् आक्खेलꣳरिक् स्वाःत्ताङ् तेम्माआङ् सेप्माबे
फाꣳआङ् लाम् मेगोःत्तुर मेवयेरो॥
2 कर खेङ्हाꣳरे मेबाःत्तु, “कन् तङ्नाम्मोग आनिꣳ हेक्के चोःक्मा मेनुꣳनेन्लो, मेःन्ने फाꣳग्र कन्
मनाहाꣳरे हयङ्किल्लिङ् मेजोगुꣳरो॥”

बेथानि पाङ्भेꣳओ येसुःन् मुर्र मेहुःत्तुꣳ
मत्ति २६.६-१३, युहुन्ना १२.१-८

3 खेन् येम्मो येसुःन् बेथानि पाङ्भेꣳओ लोगेꣳ* तुक्मालाम् केवेःप्पा सिमोनरे कुहिम्मो वयेरो॥
हेक्क्याङ् चाजानु युङेल्ले मेन्छुमाꣳधिक् इमेल्लुङ्बा पाङ्बोःक् फुङ्नाम्निःङ्गेꣳ केयाक्पा
लेम्भालुङ् पर्यामानु त्येआङ् पर्यामाल्ले कुसुःप्मेन् फुन्दुआङ् खेन् फुङ्नाम्मिन्येसुरे कुधेगेःक्पो
हुक्खुरो॥
4 कर खेꣳयो केवाꣳबा कुभा मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ सिक् पोगेआङ् अक्खे मेमेत्छिङ्, “कन् थेआङ्
चासोःक्पाङ्मनाबाबे?
5 कङ्ग किप्सुम्सि (३००) युप्पायाङ्ङो* सङ्माआङ् खेन् याङ्डिन् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिमनासिल्ले
पोःक्खेबा॥” हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खेन् मेन्छुमाꣳइन् मेभेःक्तुरो॥
6 कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “थेआङ् खेन् केभेःक्तुम्बाबे? खेन् तुक्खे मेजाःत्तेम्मिन्नेꣳओ! खेल्लेग
आलागि नुःबा चोगुआङ् वाꣳरो॥
7 याङ्गेसाꣳबाहाꣳग खिनिꣳनुए सदादिङ् मेवाꣳरो॥ हेक्क्याङ् आप्फाल्लेसाङ् कम्ब्राङ् मेप्मा
केसुक्तुम्सिम्लो, कर इङ्गाꣳग सदादिङ् खिनिꣳनु मेवाꣳआन्लो॥
8 खेल्ले इङ्गाꣳ नासिङ्गेन् आधक्किन् लुप्मारे लागि तगिए आधेगेःक्पो फुङ्नाम्हुःत्तुआङ् वाꣳरो॥
9 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आत्तिसाङ् सुनाइङ् इङ्भोःल्ले, खेप्मो कन्
मेन्छुमाꣳइल्ले चोगुबा कुयाःम्बक्किन् मनाहाꣳरे मेजेक्खुआङ् निङ्वाꣳ मेइःत्तुꣳरो॥”

यहुदाःल्ले येसुःन् इङ्लेक्तुꣳ
मत्ति २६.१४-१६, लुका २२.३-६

10 हेक्क्याङ् थिक्-नेत् कुहुꣳसाम्बाहाꣳओ यहुदा इस्करियोत मेप्मनाबेन् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरो
येसुःन् इङ्लेक्तुङ् फाꣳआङ् पेरो॥
11 खेङ्हाꣳरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् साꣳरिक् मेसःत्तेर यहुदाःन् याङ् पिआसिगे फाꣳआङ्
माङ्मेहेक्तु॥ खेन् येम्माङ्धो यहुदाःल्ले येसुःन् इङ्लेक्मा फाꣳआङ् सुयेम् कोःप्मा हेःक्तुरो॥

यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो येसुःन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु चा जाःꣳ
मत्ति २६.१७-३०, लुका २२.७-२३, युहुन्ना १३.२१-३०, १ को ११.२३-२५

12 हेक्क्याङ् सिदाꣳ मेम्भःन्नेबा खरेःङ् चामा तङ्नाम्मिल्ले थिक्सिगेःक्पा येन्नो चोःक्युम्भो
तङ्नाम्मिल्लेन्मेल्लुक्साःन् सिदुङ्जभा चोःक्मा थिम् वये॥ येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनेꣳ सेःन्मेदोसु,
“आदाङ्बे, आनिꣳ आत्तो पेःक्माआङ् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिल्लेन्साभाङ्जाःन्यारिप् चोःक्मा
केलꣳबा निङ्वाꣳ केगत्तुबे?”
13-14 हेक्केःल्ले येसुरे नेप्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसिर यरुसलेम्मो पाङ्घुसि, “खिन्छिꣳ
येक्यक्को केलाःत्छिर केबत्छिल्ले च्वाःत् कुःन्दा केबङ्बा मनाधिक्ले केदुम्सिꣳ॥ खेन् लाःप्पा
हिम्मो थारिक् तिम्देत्छेꣳ॥ हेक्क्याङ् हिम्दाङ्बान् मेत्तेत्छेꣳ, ‘आनिगे सिक्साम्बाल्ले खेनेꣳ अक्खे

* **14:1** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□“□□□□□□□” □□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **14:3** □□□□□-□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□□□□ * **14:5** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□”□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

के़मे़त्ते़आङ् के़वाꣳरो, तरे युङ्मा याक्फाङ्डिन् आत्तो ने़बे? खे़प्मो इङ्गाꣳ आहुꣳसाम्बाहाꣳनु यहुदि
चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिल्ले़न्साभाङ्जाःन्चाङ्लो॥’
15 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ खिन्छिꣳ थोःस्मा खाम्लोओ यारिप् चोःक्मनाबा लत्छा यम्बा याक्फाङ्डिन्
ओसेःन्गे़धाक्सिꣳ॥ खे़प्मोए आनिꣳ साभाङ्जाःन्यारिप् चोगे़त्छेꣳओ॥”
16 हे़क्क्याङ् खे़न् ने़प्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पेगे़त्छिल्ले़ ये़सुरे़ पाःत्तुबा हे़क्केए तुमे़त्छुआङ् खे़ङ्हाꣳरे़
यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिल्ले़न्साभाङ्जाःन्यारिप् चोगे़त्छु॥
17 खे़न् युःन्छिक् ये़सुःन् नु थिक्-ने़त् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खे़प्मो मे़द्ये़रो॥
18 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ चामा ते़न्नो मे़जर मे़युड़े़ल्ले़ ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ अक्खे मे़त्तुसि, “इङ्गाꣳ से़क्खाए
मे़त्निङ्, इङ्गाꣳनु के़जाबार के़युङ्बा खिनिꣳओ थिक्किल्ले़ इङ्गाꣳ इङ्ले़क्कारो॥”
19 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक् निङ्साम्मो मे़ध्ये़आङ्के़रे़क्ले़ खुने़ꣳ सेःन्दोःमा मे़हेःक्तु, “दाङ्बे,
के़बाःत्तुबा मनाःन् इङ्गाꣳआबि?”
20 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खिनिꣳ थिक्-ने़त्तो आल्लो इङ्गाꣳनु सोरिक् के़जाबार
के़युङ्बाधिक्किल्ले़ इङ्गाꣳ इङ्ले़क्कारो॥
21 मे़न्छाम्साःङ्ग साम्योसाप्लाओ साप्ते़बा कुइसिःक्के सिःमाए पोःङ्लो॥ कर मे़न्छाम्साःन्
इङ्गे़ले़क्पेङ्ग चिःत्ते़ स्ये़रो! खे़ङ्ग सामे़वाःन्छिङ्डिन्निल्ले़ए नुरे़बारो॥”
22 खे़ङ्हाꣳरे़ मे़जर मे़युड़े़ल्ले़ ये़सुरे़ खरेःङ्डिन् खप्सुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरु, हे़क्क्याङ्
खे़ःक्खुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पिरुसिर अक्खे मे़त्तुसि, “कन् ताःक्ते़म्मे़ꣳओ, कन् इङ्गाꣳ नासिङ्गे़न्
आधक्लो॥”
23 हे़क्क्याङ् चल्लङ्ना खोर्याःन् पक्खुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरु, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ
पिरुसिआङ् के़रे़क्ले़ मे़धुडुरो॥
24 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़त्तुसि, “कन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु चोःक्मनाबा कुसङ्
माङ्हुप्ले़न्आमाक्खिꣳरो॥ कन् यरिक् मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ लायोःन् वाहप्मा फाꣳआङ् वादेःन्लो॥
25 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, आइन्नाङ्धो निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो कुसङ् चे़ल्ले़क्सेꣳ थिःन् मे़न्धुङ्डे
थारिक् याम्मो चे़ल्ले़क्सेꣳ थिःन् मे़धुङ्डान्लो॥”
26 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ माङ्सेवा साम्लोधिक् साम्मे़लोःरे़आङ् जैतुन कोःक्माओ मे़बेरो॥

ये़सुरे़ पत्रुसे़न् के़नाꣳआ फाꣳआङ् मे़त्तुꣳ
मत्ति २६.३१-३५, लुका २२.३१-३४, युहुन्ना १३.३६-३८

27 खे़प्मो ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “खिनिꣳ के़रे़क्ले़ इङ्गाꣳ याप्मि के़ले़रिꣳआङ् के़बिगिꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ साम्योसाप्लाओ अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
‘इङ्गाꣳ मे़ल्लुक्कम्बान् हिप्तुङ्,
हे़क्क्याङ् के़रे़क् मे़ल्लुक्हाꣳ के़रे़क् पिसाङ् मे़से़रो॥’*
28 कर इङ्गाꣳ सिःमे़न्लाम्याम्मो हिङ्डाआङ् खिनिꣳनुःल्ले़ तगि गालिल थुम्मो पेःक्कारो॥”
29 पत्रुसरे़ ये़सुःन् मे़त्तु, “के़रे़क्ले़ खे़ने़ꣳ के़म्ले़त् के़म्धाःसाङ् इङ्गाꣳग आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़त्ने़न्लो॥”
30 ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्ने़ꣳ, आक्खो से़न्दिक् निले़ङ् इङ्वा काःमानुःल्ले़ तगिए,
खुने़ꣳ कुसिङ्मे़निःत्तुङ्डिन् के़बाःत्तुर खे़ने़ꣳ सुम्ले़ङ् के़नाꣳआरो॥”
31 कर पत्रुसरे़ हादिङ् थक्ते़र मे़त्तु, “मे़ःन्लो, इङ्गाꣳग खे़ने़ꣳनु सिःमा पोःङ्साङ् आप्फाल्ले़आङ्
मे़नाꣳने़न्लो॥” वेꣳ हुꣳसाम्बाहाꣳरे़आङ् बा हे़क्केए मे़बाःत्तुरो॥

ये़सुःन् गे़तसमनिओ तुवा चोःक्
मत्ति २६.३६-४६, लुका २२.३९-४६

32 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ गे़तसमनि मे़प्मनाबा जैतुन सिङ्लाओ मे़बे॥ ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे
मे़त्तुसि, “तुवा चोगुङ्डिल्ले़ खिनिꣳ कप्मो युड़े़म्मे़ꣳओ॥”

---

* **14:27** □□□□□□ □□.७

33 हेक्क्याङ् खुनेः पत्रुस, याकुब, नु युहुन्नासि तेःरुसि॥ खुनेः साःरिक् कुनिङ्वाः तुगेआङ् निङ्साम्मो थ्ये॥
34 हेक्क्याङ् खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाःग मिङ्वारे योःन्दाङ्डाङ् सिःमालिङ्धो थारिक् केराङ्डाङ् वाःआरो॥ खिनिः कप्मो चाङ्जाङ्डाङ् युङेम्मेःओ॥”
35 खुनेः मिसाक् नानाक् पेआङ् साम्बोःन् फन्छिङ्ल तुवा चोगु, “पोःङ्ने फाःग्र कन् इनोगेन् तुक्खेःन् आसम्दाङ् मेदानेन्ल॥
36 पानुदिङ् आम्बौ, खेनेः केलागिग काक् पोःङ्मा सुक्॥ कन् इनोगेन् तुक्खेरेन् खोर्याःन् इङ्गाःओलाम् खेत्तेदेःसेःओ, कर हेक्केसाङ् आनिङ्वाः हेक्केग मेःन्, कर केनिङ्वाः हेक्केए पोःङ्लरो॥”
37 हेक्क्याङ् खुनेः नुःक्खेल्ले खेन् सुम्ब्राङ् कुहुःसाम्बाहाःग मेइप्सेआङ् मेनेस्सेबा तुमुसि॥ हेक्क्याङ् पत्रुसेन् मेत्तु, “सिमोने, थेआङ् केइप्सेबा? कुमुक्थिक्काङ् चाङ्जाङ्डाङ् युङ्मा केन्छुक्तुन्बि?
38 हङ्साःमाओ मेध्येःइगेन्ल फाःआङ् निङ्वाः चाङ्जाङ्डाङ् तुवा चोगेम्मेःओ॥ खिनिः निङ्वाःइल्ले नुःरिक्काङ् चोःक्मा केगोःत्तुम्, कर खिनिः नासिङ्गेन् थक्किङ्ग मेधुम्मिन्बाल्ले चोगुल्ले केन्छुक्तुम्मिल्लो॥”
39 याम्मो खुनेः पेआङ् आन्देःन् हेक्के पाःत्तुर तुवा चोगु॥
40 खुनेः नुःक्खे फेरेल्ले याम्मो कुहुःसाम्बाहाः मेइप्सेआङ् मेनेस्सेबा तुमुसि, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः मिक्युःमाल्ले साःरिक् तरुसिआङ् मेवये॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे आक्खे पाःप्माबे फाःआङ् थेआङ् निङ्वाः मेङ्गत्तुन्लो॥
41 हेक्क्याङ् खुनेः सुम्लेङ्डो नुःक्खे फेरेआङ् कुहुःसाम्बाहाः मेत्तुसि, “खिनिः आल्लसाङ् केनासिआङ् केइप्सिआङ् केनेस्सिबि? आल्ल पोःक्खेरो! ओमेत्तेम्मेः, इङ्गाः मेन्छाम्साःन् लायोबाहाःरे खुनिः हुक्को थाःमा येम्मिन् त्येरो॥
42 पोगेम्मेः, कप्मोलाम् पिगि! ओमेत्तेम्मेः, इङ्गाः याप्मि इङ्गेलेक्पेन्खा फेन्ल पत्लो!”

येसुःन् मेदेम्सुः
मत्ति २६.४७-५६, लुका २२.४७-५३, युहुन्ना १८.३-१२

43 हेक्केलःरिक् खुनेः पारेर पत्छेल्लेसा थिक्-नेत् कुहुःसाम्बाहाःओबा यहुदा मेप्मनाबेन् खेप्मो केरे त्ये॥ खुनेःनु तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः, साम्योथिम्साम्बाहाः नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाःरे मेबाङ्घुसिबा ताभे नु तक्काःत् केगप्पा यरिक् मनाहाःआङ् मेवयेरो॥
44 आल्ल येसुःन् इङ्गेलेक्पेल्ले आत्तिन् मनाःन् इङ्गाः चुप् मेत्तुङ्, खेन् तेम्सेम्मेःआङ् तेःरेम्मेः लःरिक् मिक्सेःन् पिरुसिआङ् वयेरो॥
45 यहुदाःन् केरेनुमेःन्ने येसुरो पेआङ् “सिक्साम्बे” मेत्तुर चुप् मेत्तुरो॥
46 हेक्क्याङ् वेः मनाहाःरे येसुःन् हुक् मेयाक्तुआङ्मेदेम्सुरो॥
47 खेप्मो केयेप्पाहाःओ थिक्किल्ले ताभेःन् तरप् फिःक्खुआङ् मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले कुसेवारोबान् चेप्तुल्ले कुनेक्खोःबान् पेत्तु थाःसुरो॥
48 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाः हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पाआबि? थेआङ् इङ्गाः आदेम्से ताभे हेक्क्याङ् तक्काःत्नु केद्येःइबे?
49 इङ्गाःग थिक्याःन्धक्सा माङ्हिम् लक्खुम्मो निसाम् हुःइसे वयाङ्बा हेक्केसाङ् याप्मि केन्देम्सिन्, कर साम्योसाप्लाओ केबप्पेन्केत्ल फाःआङ् अक्खे पोःक्खेबारो॥”
50 हेक्क्याङ् केरेक् कुहुःसाम्बाहाःरे खुनेः पक्मेधःआङ् मेघेत्छिङ् मेबेरो॥
51 खेप्मो थिक् नालिङ्गेन् थाङ्बेन्निल्ले सुङ्घेःक्वाःन् हेम्सिङ्डेआङ् येसुरे कुएःक् कुएःक् तिःक्तुर वये॥ खेन् मनासुम्हाःरे खेन् तेम्मा मेगोःत्तुल्ले
52 सुङ्घेःक्वाःन् पक्थःआङ् लेक्चाबेधिःक् लोःक्ते पेरो॥

येसुःन् येजुम्भो तगि मेदेꣳरुꣳ

मत्ति २६.५७-६८, लुका २२.५४-५५, ६३-७१, युहुन्ना १८.१३-१४, १९-२४

53 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येसुःन् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुहिम्मो मेदेꣳरु॥ खेप्मो तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ, यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ मेजुप्सेआङ् मेवयेरो॥

54 पत्रुसेल्लेआङ् माःङ्घालाम् येसुःन् तिम्दुर मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुलक्खुम्मो थारिक् केरे॥ खेप्मो सेवारोबाहाꣳनु मिजाꣳनु युङे॥

55 आल्ल तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि येजुम्भोरेन् काक् पासिङ्पादाङ्लाहाꣳरे येसुःन् सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिमा फाꣳआङ् खुनेꣳ कुदक्लेङ्वाओ फोत्याबा आप्तिक्हाꣳ मेगोःत्तु, कर थेआङ् मेङ्घोःसुन्लो॥

56 यरिक् फोत्याबा आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳ येसुरे कुदक्लेङ्वाओ मेबारे, कर खुनिꣳ पाःन् मेदङेन्लो॥

57 हेक्क्याङ् कुभा मनाहाꣳरे मेबोगेआङ् येसुरे कुदक्लेङ्वाओ अक्खेलꣳरिक् इङ्लेक् पाःन् मेबाःत्तु,

58 “आनिगे येसुरे अक्खे पाःत्तुबा खेप्सुम्बेरो, ‘कन् मनाहाꣳरे मेजोगुबा माङ्हिम्मिन् यस्सुङ्डाङ् सुम्येन् एगाङ्, मनाहाꣳरे मेम्भाꣳए, वेꣳ माङ्हिम्मिन् चोगुङ्लो॥’ ”

59 हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳरे येसुरे कुमेन्नो इङ्लेक् मेबाःत्तुबा पाःन्निन् मेदङेन्लो॥

60 हेक्केःल्ले मानिङ्वाꣳफुसाम्बान् केरेक्ले खुनिꣳ तगि पोगेआङ् येसुःन् सेःन्दोसु, “कन् मनाहाꣳरे केदक्लेङ्वाओ पिरेत्छुबा तोःन्दिल्ले कुयाःम्बेओ थेआङ् खेनेꣳ नोगप् केम्बिरुन्छिन्बाबे?”

61 कर येसुरे थेआङ् नोगप् मेम्बिसिङ्डे स्वाःत् येबे॥ याम्मो मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले सेःन्दोसु, “खेनेꣳ मुꣳइसाम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुसाः ख्रिस्तनेबि?”

62 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “ओरो, इङ्गाꣳआरो! कर इङ्गाꣳ मेत्निङ्, इङ्गाꣳ मेन्छाम्साःन् मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ् युङ्डाबा नु साङ्ग्राम्पेदाङ्डोनु खाप्मिःत्तो युःआबा केनिःसुम्लो॥”

63 हेक्क्याङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुसाक्केन् ओसेःन्धाक्तुसिर आबाङे कुदेःत्तिन् थेःक्खुआङ्अक्खे पाःत्तु, “आल्ल आनिꣳ वेꣳ तोःन्दिहाꣳ थेआङ् चाहाबा आजोगेबे?

64 कल्लेग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेꣳया पाःन्पाःत्तुबान् खिनिꣳ केघेप्सुम्लो॥ आल्ल थेमा केइःत्तुम्बे?”

खेप्मो केवाꣳबा मनाहाꣳरे खुनेꣳ सिःमेल्ले खुम्दिङ् खोःमाए पोःङ् फाꣳआङ् मेमेत्तु॥

65 हेक्क्याङ् कुभारे खुनेꣳ थ्याःत् मेधोःक्खुआङ् कुभारे कुमिक्केन् मेदेप्तुआङ् खुनिꣳ हुक्पुत्तिल्ले मेलक्तुर “माङ्निङ्वाꣳपाःन् पारेꣳ, हाःत्ले केहिप्तेबे?” मेमेत्तु॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ केगोःबा थक्सुबाहाꣳरे मेदेꣳरुआङ् मेहिप्तुरो॥

पत्रुसरे येसुःन् नाꣳरुꣳ

मत्ति २६.६९-७५, लुका २२.५६-६२, युहुन्ना १८.१५-१८, २५-२७

66 पत्रुसेन् यो लक्खुम्मो वयेल्ले मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुसेवारोमा चुक्माधिक् खेप्मो त्येआङ्

67 पत्रुसेन् मिजाꣳनु युङेबा निःसुआङ् कुबेसाङ् पेआङ् नुःरिक् ओमेत्तुर मेत्तु, “खेनेꣳग नासरि येसुःन्नु केवये मेःम्बि?”

68 कर पत्रुसरे खेन् नाꣳरुर मेत्तु, “इङ्गाꣳ खुनेꣳ कुसिङ्मेनिःत्तुङ्डिन्लो! खेनेꣳ थे केबाःत्तुबा इ?” हेक्क्याङ् खुनेꣳ लाःक्कात् पेःक्मा लाम्धेःप् लेप्माङ् चत्छिङ्॥ हेक्क्याङ् बा खेन् येम्मो इङ्वा काःसे॥

69 हेक्क्याङ् खेन् सेवारोमा चुक्मेन् याम्मो त्येआङ् खेप्मो पत्रुसेन् निःसुआङ् कुघिरि केयेप्पा मनाहाꣳ मेत्तुसि, “कन् मनाःङ्ग येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳओ थिक्लो॥”

70 कर पत्रुसरे याम्मो नाꣳरु॥

याङ्सि खेप्मो केवाꣳबा मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेनिःसुआङ् मेमेत्तु, “सेक्खासाङ् खेङ्हाꣳओ खेनेꣳ थिक्नेरो, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳआङ् गालिललाम् केद्येबारो॥”

71 हेक्केःल्ले पत्रुसरे माङ्हेक्सिङ्ल अक्खे मेत्तुसि, “कन् मनाःन् हाःत् इ फाꣳआङ् मेनिःसुङ्डिन्लो! खिनिꣳ थेमा केबाःत्तुम्बा इ?”

72 खिमो इङ्वाःन् निसिगेःक् लेङ् काःसेरो॥ हेक्क्याङ् पत्रुसरे “निलेङ् इङ्वा काःमानुःल्ले तगि
खेनेः सुम्लेङ् केनाःआरो” फाःआङ् येसुरे मेत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाः इःत्तुआङ् साःरिक् हाबेरो॥

15

पिलातसरे येसुरे कुघासेन् लोःन्दुः

युहुन्ना १८.२८-१९.१६, मत्ति २७.१-२,११-१४, लुका २३.१-५

1 कुनाम्दाःप्मा खाओःत्तेर पत्छेल्लेसा तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः, यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाः,
साम्योथिम्साम्बाहाः नु काक् यक्चुम्भोबा मनाहाः चुम्लुङ् मेजोगे॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे येसुःन्
इमेघेःक्खु हेक्क्याङ् रोमि सुहाङ्गेम्बा पिलातसरो* मेदेःरुरो॥

2 पिलातसरे येसुःन् अक्खे मेत्तुर सेःन्दोसु, “सेक्खा खेनेः यहुदि हाङ्नेबि?”
येसुरे नोगप् पिरु, “खेङ्ग खेनेःए केबाःत्तुर केबत्लो॥”

3 तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे येसुःन् यरिक् पाःन्नो आप्तिक् मेगुःत्तु॥

4 हेक्केःल्ले पिलातसरे याम्मो सेःन्दोसु, “ओमेत्तेः, कम्म्याक् यरिक् आप्तिक् केम्गुःत्तेआङ् वाःरो॥
खेनेः थेआङ् केम्बाःत्नेन्बाबे?”

5 कर येसुरे थेआङ् नोगप् मेबिरुन्निल्ले पिलातसरे कुनिङ्वाः मयेरो॥

पिलातसरे येसुःन् सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिरुः

मत्ति २७.१५-२६, लुका २३.१३-२५, युहुन्ना १८.३९-१९.१६

6 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो लत्छा साक्पा केधाःबा मनाःन् मनाहाःरे लेरे आबिरेः
फाःआङ् पेलि मेभाक्तुल्ले सुहाङ्गेम्बाल्ले लेप्मा थिम् कत्तुरो॥

7 खेन् येम्मो बरब्बास मेप्मनाबा साक्पा केधाःबाधिक् वये॥ खेल्ले हाङ्बिफ्युङ् पोःक्खेल्ले
हयङ्तेङ्धङ्डो वेः मनाहाःनु तङ्सिङ्डाङ् यरिक् मनाहाः सेरुसिआङ् वये॥

8 हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाः पिलातसरो मेद्येआङ् सदादिङ् केजोगुबा हेक्के चोगे आबिरेः फाःआङ्
पेलि मेभाक्तु॥

9 पिलातसरे खेङ्हाः सेःन्दोसुसि, “यहुदि हाङ्डिन् लेरुङ् पिनिङ्बि?”

10 थेआङ्भेल्ले तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे येसुःन्नामेहेत्तुआङ् खुनेःओ हुक्मेसुप्तुबा पाःन्निन्
कुसिङ्निःत्तुआङ् वये॥

11 कर तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे मनाहाः येसुरे कुलेक्वाओ बरब्बासेन्ने लेरे आबिरेःओ फाःआङ्
मेहुसुसिआङ् मेवयेरो॥

12 पिलातसरे खेङ्हाः याम्मो सेःन्दोसुसि, “यहुदि हाङ् केमेत्तुम्बा मनाःन् इङ्गाः थे मेत्तुङ्बाबे?”

13 कर खेङ्हाः याम्मो मेअःक्ते, “खेन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्माए पोःङ्॥”

14 पिलातसरे याम्मो मेत्तुसि, “थेआङ्बे? खेल्ले थे याःम्बक् फेःन्दुआङ् वाःबे?”
कर खेङ्हाः आल्लसाङ् साःरिक् मेअःक्ते, “खेन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्देः!”

15 पिलातसरे खेङ्हाःरे खुनिः निङ्वाः ताःमा पिमासि फाःआङ् बरब्बासेन लेरु पिरुसि, कर
येसुःन् तेःम्भुक् याक् पाङ्घुसिआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मा फाःआङ् रोमि थक्सुबाहाः
हुक्सुप्तुसिरो॥

थक्सुबाहाःरे येसुःन् किनाःन्दि मेबिरुः

मत्ति २७.२७-३१, युहुन्ना १९.२-३

16 हेक्क्याङ् सुहाङ्गेम्बाल्ले कुधक्सुबाहाःरे येसुःन् खुनिः तुरा यक्को मेदेःरुआङ् खेप्मो तुराबा
काक् थक्सुबाहाः कुघिरि मेजुप्से॥

17 हेक्क्याङ् खुनेः कुदेःत्तिन् मेभेन्दु मेबिरुआङ् परान्ला हाङ्देःत्तिन् मेजाक्तु, तिङ्ग्रेःक् तिचः
मेभयुआङ् मेघुःक्तु,

---

* **15:1** □□□□□□□–□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□
□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□

18 हे़क्क्याङ् खुने़ह “यहुदि हाङ्डे, तियाहा!” मे़मे़त्तुर सेवा मे़मे़त्तु॥
19 हे़क्क्याङ् ए़त्ले़ङ् तक्काःत्तिल्ले़ कुधे़गेःक्पे़न्मे़घाक्खुर, थ्याःत् मे़धोःक्खु, हे़क्क्याङ् खुने़ह कुदगि मे़बेआङ् थुङ्बोहजह मे़युङ्सिङ्ल सेवा मे़मे़त्तुरो॥
20 अक्खेलहरिक् किनाःन्दि मे़बिरु मे़सुरुआङ् खे़न् परान्ला तेःत्तिन् मे़भे़न्दुआङ् कुदेःत्तिन् मे़जाक्तु॥ हे़क्क्याङ् खे़न् थक्सुबाहाहरे़ खुने़ह सिलाम्साक्मा सिङ्डो फोःन्छे़ मे़देहरुरो॥

ये़सुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुह
मत्ति २७.३२-४४, लुका २३.२६-४३, युहुन्ना १९.१७-२७

21 खे़न् ये़म्मो अले़क्जे़न्दर नु रुफसरे़ खुन्छिह पाः सिमोन मे़प्मनाबा साइरेनि ये़क्यक्को के़युङ्बे़न् पाङ्भेहलाम् फे़रे़र पत्छे़बा थक्सुबाहाहरे़ मे़दुमुआङ् ये़सुरे़ कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् साक्के़ल्ले़क् पङ्मा मे़बाङ्घु॥
22 खे़ङ्हाहरे़ गलगथा मे़प्मनाबा कोःक्माओ मे़देहरु (गलगथा फाहइङ्ग मिक्खोःक्पा पोःङ्लो)॥
23 हे़क्क्याङ् मुर्र मे़प्मनाबा सिदाह फुप्मनाबा चे़क्ले़क्सेह थिःन् मे़धुङ्घु, कर ये़सुरे़ मे़धुङुन्॥
24 हे़क्क्याङ् खुने़ह सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दु, हे़क्क्याङ् कुदेःत्हाह हाःत्छिङ्मा फाहआङ् खे़ङ्हाहरे़ तहयाःन्सोःन् मे़गे़सुरो॥
25 खे़ङ्हाहरे़ खुने़ह सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुल्ले़ तानाम्बा कुमुक् फाङ्सि (९) मुक्ते़आङ् वये़रो॥
26 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुधे़गेःक् सम्दाङ् यहुदिहाहरे़ खुनिह हाङ् लहरिक् आप्तिक् सक्किन् मे़साप्तुआङ् मे़भत्छु॥
27-28 खुने़हनुए कुभे़न्छाङ् नु कुजुप्साङ्बा सिलाम्साक्मा सिङ्हाह सम्दाङ् ने़प्फु फाःन्दाहाह थक्सुबाहाहरे़ मे़भोःन्दुसिरो॥ ((अक्खेलहरिक् “खुने़ह पाःन् के़भेःम्बाहाहनु सोरिक् मे़जोगु”* लहरिक् साम्योसाप्लाओ साप्ते़आङ् के़बप्पा पाःन्निन् के़रे़रो॥))
29 खे़प्मोलाम् लाङ्गे़घेःक्पा मनाहाहरे़आङ् खुनिह थे़गेःक्पे़न्मे़हिक्खुर अक्खेलहरिक् खुने़ह किनाःन्दि मे़बिरु, “खे़ने़हग माङ्हिम्मिन् के़यःबाआङ् सुम्ये़न्नो के़जोःक्पे,
30 खे़ने़ह सिलाम्साक्मा सिङ्डोलाम् यो थ्ये़हआङ् आबाङे सेःप्सिङ्डे़ह॥”
31 हे़क्केलहरिक्के तुम्निङ्वाहफुसाम्बाहाह नु साम्योथिम्साम्बाहाहरे़आङ् खुने़ह किनाःन्दि मे़बिरुर अक्खे मे़बाःत्तु, “खे़ल्ले़ वेह मनाहाहग ताङ्से़ःप्तुसि, कर खुने़ह आबाङेग सेःप्सिङ्मा मे़सुक्सिङ्डिन्लो॥
32 खुने़ह से़क्खाए इस्राइलस्मा हाङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तने़ फाहग्र, हाराह सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्नु यो थाःर, हे़क्क्याङ् खे़न् निःसुम्बे़आङ् नसाःन् चोगुम्बे़हरो॥” खुने़हनुए मे़भोःन्दुसिबा खे़न् फाःन्दाहाहरे़आङ् खुने़ह किनाःन्दि पिरे़त्छुरो॥

ये़सुरे़ कुसिःमे़न्
मत्ति २७.४५-५६, लुका २३.४४-४९, युहुन्ना १९.२८-३०

33 हे़क्क्याङ् ले़न्दिक् कुमुक् थिक्-ने़त्ताङ्धो कुमुक् सुम्सि थारिक् खादाम्माल्ले़ खे़न् लाजेहइन्सिदे़प् ते़प्तुरो॥
34 कुमुक् सुम्सि मुक्ते़र पत्छेल्ले़ ये़सुःन् अक्खेलहरिक् यम्बा इक्लाओ अःक्ते़, “एलोइ, एलोइ, लामा सबखथानि?” खे़न् फाहइङ्ग “आनिङ्वाहफुमाङ्डे, आनिङ्वाहफुमाङ्डे, थेआङ् के़ले़राङ् के़देःसाङ्बे?” पोःङ्लो॥
35 खे़प्मो के़ये़प्पा कुभारे़ खे़न् मे़घे़प्सुआङ् अक्खे मे़बाःत्तु, “खे़ल्ले़ माङ्निङ्वाहपाःन् के़बाःप्पा एलियाःन्* उःत्तुर पत्लो॥”

---

* **15:27-28** □□□□□ □□.१२ * **15:35** □□□□□-□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□” □□□□□□□□ “□□□□” □□□□□□□□□□□□□, हे़क्क्याङ्खे़न् फाहइन् “आनिङ्वाहफुमाङ्डे” पोःङ्लो॥

36 खे़ङ्हाꣳओ लत्छा मनाधिक् खिमो लोःक्तेर पेआङ् खिगाक्माःन् के़सुःप्पा चे़ल्ले़क्सेꣳ थिःओ निःप्सु हे़क्क्याङ् तक्काःत्तिल्ले़ कुसम्मो फत्छु हे़क्क्याङ् येसुरे़ पिःत्तु थुङुर फाꣳआङ् कुमुराओ थुप्तु पिरुआङ् अक्खे पाःत्तु, “लु ओमे़त्तुम् साꣳरुम्! एलियाःन् युःआङ् खुने़ꣳ थाःसुꣳबि मे़ःम्बि?”

37 हे़क्क्याङ् येसुःन् याम्मो यम्बा इक्लाओ अःक्ते़आङ्कुसक्मा पेरो॥

38 खिमो माङ्हिम्मोबा फोःन्दाःन् थोनु यो थारिक् खे़ल्ले़क् तेःक्खे़॥

39 येसुःन् मे़भोःन्दुबा सिलाम्साक्मा सिङ् तगि के़ये़प्पा रोमि थक्तुम्बाल्ले़ अक्खेलꣳरिक् खुने़ꣳ स्ये़बान्ओमे़त्तुर पाःत्तु, “से़क्खासाङ् कन् मनाःन् निङ्वाꣳफुसाःए वये़रे़त्छ॥”

40 खे़प्मो माःङ्घालाम् कुभा मे़न्छुमाहाꣳ ओमइ मे़ये़बे़॥ खे़ङ्हाꣳओ मरियम मग्दलिनि, चुक्पा याकुब नु युसुफरे़ खुन्छिꣳ मा मरियम नु सालोमिसि मे़वये़रो॥

41 येसुःन् गालिलओ वये़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ येसुःन् मे़दिःक्तुर कुभाꣳ मे़बिरुर मे़वये़॥ खे़प्मो यरुसले़म थारिक् येसुःन्नु के़दाःबा वेꣳ मे़न्छुमाहाꣳआङ् यरिक् मे़वये़रो॥

येसुःन् मे़हुम्सुꣳ
मत्ति २७.५७-६१, लुका २३.५०-५६, युहुन्ना १९.३८-४२

42-43 आल्ल युःन्छिक् पोःक्खे़ल्ले़ आरिमाथिया पाङ्जुम्बा युसुफे़न् खे़प्मो त्ये़॥ खुने़ꣳ यहुदि ये़जुम्भोरे़ मिङ्सो इङ्धाःङ्साबा पासिङ्पादाङ्ला नु निङ्वाꣳफुहाङ्जुम् के़हाङ्बाआङ् के़वाꣳबा वये़रो॥ खे़न् यारिप् चोःक्मा ये़म्वये़ (नाःम्सिङ्ये़न्निन् कुदाःन्दिक्मा वये़)॥ हे़क्केःल्ले़ खे़न् आःन्छिङ्डाङ् पिलातसरो पे हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुधक्किन् नाःक्तुरो॥

44 पिलातसरे़ येसुःन् आन्दे़ःन्छा स्ये़बा खे़प्सुआङ् कुनिङ्वाꣳ मये़॥ हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ खे़न् थक्तुम्बान् उःत्तुआङ् येसुःन् आन्दे़ःन्छा स्ये़बाबि मे़ःम्बि फाꣳआङ् सेःन्दोसु॥

45 खे़ल्ले़ थक्तुम्बे़ल्लोलाम् येसुःन् आन्दे़ःन्छा स्ये़बा पाःन्निन् खे़प्सुआङ् युसुफे़न् येसुरे़ कुधक्किन् तेꣳमा पाङ्घुरो॥

46 हे़क्केःल्ले़ युसुफरे़ नुःबा चे तेःत्तिन् इङु, हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुधक्किन् सिलाम्साक्मा सिङ्डोनु थाःसुआङ् खे़न् तेःत्तिल्ले़ कित्तुआङ् लुङ्डो खोःम्मनाबा इप्पुङ्डो ने़स्सुरो॥ हे़क्क्याङ् इप्पुङ्डिल्ले़ कुमुराओ लाःक्काल्लाम् यम्बा लुङ्डिन् इसुधःरो॥

47 मरियम मग्दलिनि नु युसुफरे़ कुम्मा मरियमरे़ येसुरे़ कुधक्किन् मे़ने़स्सुबा ते़न्निन् मिक्सेःन् मे़त्ते़त्छुरो॥

16

येसुःन् सिःमे़न्लाम् हिङ्
मत्ति २८.१-८, लुका २४.१-१२, युहुन्ना २०.१-१०

1 आल्ल नाःम्सिङ्मा ये़न् काःक्तुआङ् मरियम मग्दलिनि, याकुबरे़ कुम्मा मरियम नु सालोमिसिरे़ मुर्रःन् येसुरे़ कुधक्को हुःप्मा फाꣳआङ् मे़इङु॥

2 हे़क्क्याङ् ते़ने़बा ये़न्नो खाओःत्तेर पत्छे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳ येसुःन् मे़ने़स्सुबा इप्पुङ्डो मे़धाःसिङ्॥

3 हे़क्क्याङ् लाम्मो मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳ अक्खे मे़मे़त्छिङ्, “आनिꣳ लागि खे़न् इप्पुङ्डिल्ले़ कुमुराओ मे़ये़प्सुबा यम्बा लुङ्डिन् हाःत्ले़ आइन्आबिबाबे?”

4 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ खे़प्मो मे़गे़रे़आङ् ओमे़मे़त्तुल्ले़ इप्पुङ्डिल्ले़ कुमुराओ के़ये़प्पा लुङ्डिन् थिक्ले़प्माङ् मे़इसुआङ् ने़स्से़बा मे़निःसु॥ खे़न् लुङ्डिन् साꣳरिक् यम्बा चोगे़॥

5 खे़ङ्हाꣳ सिगाङ् मे़लाःस्से़ल्ले़ खे़प्मो फःदाङ्बा तेःत् के़जाङ्बा नालिङ्गे़न् थाङ्बे़न्धिक् चुप्साङ् ले़प्माङ् ये़बे़बा मे़निःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़रो॥

6 खे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “खिनिꣳ निङ्वाꣳ मे़मये़म्मिन्ने़ꣳओ! खिनिꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुबा नासरतबा येसुःन् के़गोःत्तुम्बा मे़ःम्बि? खुने़ꣳग कप्मो होःप्लो! खुने़ꣳग सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङे़, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र खुने़ꣳ मे़ने़स्सुबादे़न्निन् ओमे़त्ते़म्मे़ꣳओ॥

7 खिनिꣳ पेगे꣡म्मे꣡ꣳआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ नु पत्रुसे꣡न् कन् इङ्घङ्डिन् पिरे꣡म्सिम्मे꣡ꣳ, ‘खुने꣡ꣳ तगि के꣡मे꣡त्तिबा हे꣡क्केए खिनिꣳनुःल्ले꣡ तगि गालिलओ पेःक्लो, हे꣡क्क्याङ् खे꣡त्थोए खुने꣡ꣳ के꣡दुमुम्लो॥’ ”

8 हे꣡क्क्याङ् खे꣡ङ्हाꣳ इप्पुङ्लाम् लाःक्कात् मे꣡लःन्दे꣡आङ् मे꣡लोःक्ते꣡, थेआङ्भे꣡ल्ले खे꣡ङ्हाꣳ साꣳरिक् मे꣡गिसे꣡आङ् मे꣡वये꣡रो॥ खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ हाःत्ताङ् थेआङ् मे꣡म्मे꣡त्तुन्॥

ये꣡सुःन् मरियम मग्दलिनिरो ओसेःन्धाक्सिङ्
मत्ति २८.९-२०, लुका २४.१३-५३, युहुन्ना २०.११-२३

9 ((आल्ल ते꣡ने꣡बा ये꣡न्नो खाओःत्ते꣡र पत्छे꣡ल्ले ये꣡सुःन् सिःमे꣡न्लाम् याम्मो हिडे꣡आङ् मरियम मग्दलिनिरो ओसेःन्धाक्सिङ्लो॥ खे꣡ल्लोलाम् नुसि फे꣡न्साम्हाꣳ ये꣡सुरे꣡ नाःत्तु लःत्तुसिआङ् वये꣡॥

10 मरियम मग्दलिनिःन् पेआङ् ये꣡सुःन् तुमुबा पाःन्निन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे꣡त्तुसि॥ खे꣡ङ्हाꣳ मेरिङ् थक्नु मे꣡हाबे꣡र मे꣡वये꣡रो॥

11 खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ ये꣡सुःन् सिःमे꣡न्लाम् याम्मो हिडे꣡बा नु खे꣡ल्ले꣡ निःसुबा पाःन्निन् मे꣡घे꣡प्सुसाङ् नसाःन् मे꣡न्जोगुन्लो॥

ये꣡सुःन् ने꣡प्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳरो ओसेःन्धाक्सिङ्
लुका २४.१३-३५

12 खे꣡ङ्हाꣳओ ने꣡प्फु हुꣳसाम्बाहाꣳ पाङ्भेꣳओ पेगे꣡त्छिर पत्छे꣡त्छिल्ले ये꣡सुःन् कुसिङ्निःप्मे꣡न्दे꣡प्मना पोःक्खे꣡आङ् खे꣡ङ्हाꣳओ ओसेःन्धाक्सिङ्लो॥

13 हे꣡क्क्याङ् खे꣡ङ्हाꣳ ने꣡प्माङ् नुःक्खे꣡त्छिआङ् खुन्छिꣳ निःसे꣡त्छुबा पाःन्निन् वेꣳहाꣳ चे꣡क्ते꣡त्छु, कर खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ नसाःन् मे꣡न्जोगुन्लो॥

ये꣡सुःन् थिक्-थिक् कुहुꣳसाम्बारो ओसेःन्धाक्सिङ्
मत्ति २८.१६-२०, लुका २४.३६-४९, युहुन्ना २०.१९-२३, सेःक्युक्मिबाहाꣳ १.६-८

14 याङ्सि थिक्-थिक् (११) हुꣳसाम्बाहाꣳरे꣡ मे꣡जर मे꣡युङे꣡ल्ले ये꣡सुःन् खे꣡प्मो ओसेःन्धाक्सिङ्॥ हे꣡क्क्याङ् ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ फे꣡ःक्तुसि, थेआङ्भे꣡ल्ले꣡ खुनिꣳ नसाःन् सुःम्मान् नु निङ्वाꣳ थुङ्माल्ले꣡ चोगुल्ले꣡ खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ खुने꣡ꣳ सिःमे꣡न्लाम् याम्मो हिडे꣡बा के꣡निःबाहाꣳरे꣡ खुनिꣳ पाःन्निन् नसाःन् मे꣡न्जोगुन्लो॥

15 ये꣡सुरे꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡त्तुसि, “आल्ल खिनिꣳ काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पेगे꣡म्मे꣡ꣳआङ् के꣡रे꣡क् मे꣡न्छाम्गे꣡न् याप्मिहाꣳ कन् सुनाइङ्डिन् इङ्भोःसे꣡म्सिम्मे꣡ꣳओ!

16 हे꣡क्क्याङ् नसाःन् के꣡जोःक्पा नु बप्तिस्मा के꣡बोःङ्बाल्ले꣡ से꣡न्लप् खोःसुꣳ, कर नसाःन् मे꣡न्जोःक्मनाबाल्ले꣡ खासे꣡न्नो थाआङ् खुम्दिङ् खोःसुꣳरो॥

17 नसाःन् के꣡जोःक्पाहाꣳ कन् मिक्सेःन्निल्ले꣡ काप्तुसिरो–खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ इङ्गाꣳ आमिङ्डो फे꣡न्साम्हाꣳ मे꣡नाःत्तुसिꣳ, हे꣡क्क्याङ् कुसङ् पाःन्दाङ्हाꣳ मे꣡बाःत्तुꣳरो॥

18 हे꣡क्क्याङ् खे꣡ङ्हाꣳरे꣡ असेःक्पाहाꣳ मे꣡दे꣡म्सुसिꣳ, निङ् के꣡याक्पा च्या मे꣡धुङुसाङ् थेआङ् हम् मे꣡म्बोःङ्डिन्लो॥ हे꣡क्क्याङ् के꣡दुक्पा के꣡यꣳबाहाꣳ सम्दाङ् हुक् मे꣡ने꣡स्सु मे꣡बिरुसिल्ले꣡ खे꣡ङ्हाꣳ मे꣡वेःत्लो॥”

ये꣡सुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेःक्
लुका २४.५०-५३, सेःक्युक्मिबाहाꣳ १.९-११

19 हे꣡क्क्याङ् दाङ्बा ये꣡सुरे꣡ हे꣡क्के पाःत्तु सुरुआङ् खुने꣡ꣳ थाःङ्धाःङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् ले꣡प्माङ् थो पक्खे꣡र पेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले꣡ कुजुप्साङ् ले꣡प्माङ् युङ्सिङ्लो॥

20 हे꣡क्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे꣡ काक् पिसाङ् मे꣡बेआङ् सुनाइङ् मे꣡से꣡ःसुरो॥ दाङ्बाल्ले꣡आङ् खुनिꣳलाम् याःम्बक् चोगुर यरिक् निङ्वाꣳ के꣡माबा मिक्सेःन्निल्ले꣡ सुनाइङ्डिन् से꣡क्खारो फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ् चोगुरो॥))

लुकारे़ साप्तुबा येसुरे़ कुसुनाइङ्
निःसुम्

येसुरे़ कुयाःम्बेओ पोःक्खेबा हिन्दोःक्हाꣳ पोधक् चोःक्मा फाꣳआङ् कन् साप्पन्निङ्ग लुकारे़ साप्तुआङ् थियोफिलस मे़प्मनाबा मनाःन् हाक्तुबा सक्इङ्घङ्लो॥

कन् सुनाइङ्डिल्ले़ येसुःन् अक्खेलꣳरिक् ओसेःन्दाङ् चोगुꣳ–येसु ख्रिस्तेन्इस्राइलि लुम्मो ताः लꣳरिक् माङ्हेक् चोःक्मनाबा से़न्लप्दाङ्बा नु खुनेꣳ के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ ताङ्गेसे़ःप्पारो॥ खुनेꣳग इनोगे़न् तुक्खेओ के़वाꣳबाहाꣳ नु याङ्गेसाꣳबाहाꣳ के़रे़क् सुनाइङ् इङ्भोःसे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घुबारो॥ कन् सुनाइङ्डिन् काक् परिक्पा तुक्खेओ के़वाꣳबाहाꣳरे़ लागि साप्ते़बारो॥ कप्मो, सिक् के़सम्बा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् निःदे़त्लो, कुजे़क्को साप्पन्निल्ले़ कुहेःक्सिङ्मो येसुःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सावाःन्छिङ्बा नु कुनुप्मा लक्को खुनेꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ् थाःङ् पेबा पाःन्निन् साप्ते़आङ् पत्लो॥

येसुःन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थाःङ् पेआङ् ख्रिस्तानि नसाःन्निन् पोःरे़र काक् पिसाङ् से़ःरे़र पेबा पाःन्निन् लुकाःल्ले़ “सेःक्युक्मिबाहाꣳरे़ खुनिꣳ याःम्बक्किन्” मे़प्मनाबा साप्पन्नो साप्तुआङ् वाꣳरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-४
बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःन् हे़क्क्याङ् येसुःन् सावाःन्छिङ्बा नु अङ़ेःक्वा वये़बा ये़म् १.५-२.५२
बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःल्ले़ कुमाङ्सेवा याःम्बक् ३.१-२०
येसुःन् बप्तिस्मा पोःक्खेबा नु माफ़े़न्साम्मिल्ले़ कुनिङ्वाꣳ साꣳरुबा ३.२१-४.१३
गालिल थुम्मो येसुरे़ चोगुबा माङ्सेवा याःम्बक्हाꣳ ४.१४-९.५०
गालिललाम् यरुसले़म थारिक् ९.५१-१९.२७
यरुसले़म्मो कुनुप्मा ये़त्नाम् १९.२८-२३.५६
येसुःन् सिःमे़न्लाम्याम्मो हिङ़ेआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेबा २४.१-५३

लुकाःल्ले़ येसुरे़ कुयाःम्बेओ साप्तुꣳ

1 आदाङ्बा तुम्म्याङ्हाङ् थियोफिलसे,* यरिक् मनाहाꣳरे़ आनिगे़ लुम्मो येसुरे़ कुयाःम्बेओ पोःक्खेबा हिन्दोःक्किल्ले़ पोधक्किन् मे़साप्तुआङ् वाꣳरो॥
2 खेन् हिन्दोःक्हाꣳग कुहेःक्सिङ्माआङ्धो आबाङे मिक्किल्ले़ के़निःबाहाꣳ नु बा कल्ले़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ् के़से़बाहाꣳरे़ आनिगे़ मे़जे़क्तिगे़आङ्वाꣳ॥
3-4 हे़क्केःल्ले़ आनिगे़ लुम्मो पोःक्खेबा के़रे़क् पाःन्हाꣳ कोःम्भो चोगुङ्डाङ् वाꣳआ हे़क्क्याङ् खेनेꣳ के़लागि साप्मा नुःबा पोःङ् के़लꣳबान् इङ्गाꣳआङ् इःत्तुङ्लो, हेक्केःल्ले़ खेनेꣳ के़हुꣳसिङ्बा काक् पाःन्हाꣳ से़क्खाए लꣳरिक् कुसिङ् के़निःत्तुर फाꣳआङ् थे़प्पे़त् साप्तुङ् पिने़आङ् वाꣳआरो॥

माङ्लाइङ्बाल्ले़ युहुन्नारे़ कुसावाःन्छिङ्माल्ले़ कुयाःम्बेओ पाःत्तुꣳ

5 यहुदियास्मा हेरोद हाङ्डिल्ले़ कुये़म्मो अबिया निङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले़ कुधाःक्को लत्छा जकरिया मे़प्मनाबा निङ्वाꣳफुसाम्बाधिक् वये़॥ खे़ल्ले़ मेलिङ्गेन् कुमेःत् इलिसिबाःन्नाङ् हारुनरे़ कुमुꣳइदाङ्सा वये़रो॥
6 खे़ङ्हाꣳ ने़प्माङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा वये़त्छिआङ् नुःरिक्काङ् साम्योथिम् के़इःप्पा के़नाःप्पा नु यहवे दाङ्बाल्ले़ के़रे़क् कुइङ्जाःङ् के़घेम्बा वये़त्छिरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□–□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□, कर वेꣳ यरिक्ले़ मे़निःरुर मे़घे़प्सुर फाꣳआङ् येसुरे़ कुहिङ्मन्नोबा कन् पाःन्हाꣳ काक् पिसाङ् हाङ्मा खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ वाꣳ॥

7 कर खेङ्हाꣳरे खुन्छिꣳ सा-ए मेहोःप्ते, थेआङ्भेल्ले इलिसिबारे कुसामुꣳइ खक्सिङ्डाङ् वये,
हेक्क्याङ् नेप्माङ् काप्पोबा काप्मोमा तुम्सेत्छिआङ् वयेत्छिरो॥
8 थिक्लेङ् जकरियारे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि निङ्वाꣳफुसाम्बा पोःङ्माआङ् सेवा चोःक्मा
लक् खोःसु, थेआङ्भेल्ले कन् खुनेꣳ वयेबा लक्किल्लेन् सेवा चोःक्मा येम् वयेरो॥
9 निङ्वाꣳफुसाम्बा थिम् कुइसिःक् यहवे दाङ्बाल्ले कुमाङ्हिम्मो पेःक्माआङ् साङ्सिङ् हाःम्मा
लक्रे लागि निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे तꣳयाःन्सोःन्मेगेःसुल्ले खुनेꣳ खोःसुआङ् वयेरो॥*
10 हेक्क्याङ् साङ्सिङ् हाःन्दुल्ले लाःक्कात् यरिक् मनाहाꣳ सेवा चोःक्से मेजुप्सेआङ् तुवा चोःक्नु
मेयेबे॥
11 हेक्क्याङ् साङ्सिङ् हाःम्मादेन्निल्ले चुप्साङ् लेप्माङ् माङ्लाइङ्बाधिक्* ओःन्धाक्सिङ्लो॥
12 हेक्केःल्ले जकरियारे कुयङ्मा केरेआङ् कुगिःमाल्ले युम्सुङ्मा पोःक्खे,
13 कर खेन् माङ्लाइङ्बाल्ले खुनेꣳ मेत्तु,
“मेगिसेन्नेꣳओ जकरियाए! आल्लो खेनेꣳ केजोगुबा तुवाःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेप्सुआङ् वाꣳरो॥
आल्ल मेलिङ्गेन् केमेःत् इलिसिबारे येम्बित्छाꣳसाःधिक् केगत् केबिꣳरो॥ खेन् अङेःक्वाःन्
युहुन्ना मिङ् वाःत्तेꣳओ॥
14 खेनेꣳ केसःत्ताङ् येये केलꣳरो॥ हेक्क्याङ् अङेःक्वा साःगेवाःन्छिङ्बा पोःङ्बाल्ले चोगुल्ले यरिक्
मनाहाꣳआङ् मेसःत्लो॥
15 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ दाङ्बाल्ले कुनिःमाओ यम्बा पोःङ्लो॥ खुनेꣳ चेल्लेक्सेꣳ थिः नु वेꣳ आममबा
थुङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥ हेक्क्याङ् सावाःन्छिङ्डाङ्धोए सेसेमाङ्डिल्ले कुधिम् पोःङ्लो॥
16 खुनेꣳग यरिक् इस्राइलिहाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ् दाङ्बाओ नुःक्तु तारुसिꣳरो॥
17 खुनेꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा एलियाःन्* कुइसिःक् थुम् नु मुक्साम्मिल्ले कुधिम् पोःङ्डाङ्
दाङ्बाल्ले कुलागि मनाहाꣳ यारिप् चोःक्मासि फाꣳआङ् दाङ्बारे कुदगि पेःक्लो॥ खुनेꣳ पाःहाꣳरे
खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्साःहाꣳ लेप्माङ्, हेक्क्याङ् लायोबाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्साम्योनिबाहाꣳरे खुनिꣳ
सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳओ नुःक्तुसिरो॥”
18 हेक्क्याङ् जकरियारे माङ्लाइङ्बान् सेःन्दोसु, “आक्खेआङ् कन् कुसिङ्निःत्तुङ्बाबे?
इङ्गाꣳआङ् काप्पोबा तुम्साङ्डाङ् वाꣳआ॥ हेक्क्याङ् आमेःत्तिन्नाङ् काप्मो तुम्सेआङ् वाꣳरो॥”
19 खुनेꣳ मेत्तु, “इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि केयेप्पा गाब्रिएल माङ्लाइङ्बाꣳआरो॥
खेनेꣳओ कन् सुनाइङ्डिन् ताःप्मारे लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ पाङ्घाङ्बारो॥
20 कन् पाःतुङ्बा माङ्हेक्किन्कुयेम्मो केत्लो, कर खेनेꣳ नसाःन् केन्जोगुम्बाल्ले चोगुल्ले केस्साःन्
सामेन्वाःन्छिङ्डे थारिक् केबाःन् मेलःन्नेन्लो॥”
21 हेक्केलꣳरिक् माङ्हिम् लाःक्कात् केयेप्पा मनाहाꣳरे थेआङ् जकरियाःन् सुःसेबे फाꣳआङ् खुनिꣳ
निङ्वाꣳ मयेर मेहाङ्घुर मेयेबेरो॥
22 हेक्क्याङ् जकरियाःन् लाःक्कात् लःन्दे, कर खुनेꣳ पाःप्माए मेसुक्तेन्लो, हेक्केःल्ले
हुक्चाःल्किल्ले मिक्सेःन् चोगुर पारे, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खेल्ले माङ्हिम् सिगाङ् सुफोःन् निःसुबिला
लꣳरिक् निङ्वाꣳ मेइःत्तुरो॥
23 हेक्क्याङ् जकरियाःल्ले माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा कुयेम् चुरेआङ् खुनेꣳ कुहिम्मो नुःक्खे पे॥
24 याङ्सि मेलिङ्गेन् कुमेःत्तिन् मेन्छुक्मा पोःक्खेआङ् ला ङासि थारिक् हिम्मोए याःक्ते॥

---

* **1:9** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ (लाम्दिःक्३०.३४-३८)॥ * **1:11** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ * **1:17** □□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ (८००) तङ्बे तगि केवाꣳबा लत्छा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा मना वये॥ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा मलाकिरे तगिबा माङ्हुप्पो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मसिहःन्नुःल्ले मिसाक् तगि एलियाःन् इस्राइलओ पाङ्घुयुःसुꣳ फाꣳआङ् साप्तुआङ् वये (मलाकि ४.५)॥

25 खे़ल्ले पाःत्तु, “दाङ्बाल्ले इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्डाङ् वाꣳआ, थेआङ्भे़ल्ले साःमे़ङ्गप्मनामा लꣳरिक् ताप्फे़ःम्बा आमिङ्डिन् खे़त्तुदेःसु पिराङ्लो॥”

माङ्लाइङ्बाल्ले येसुरे़ कुसावाःन्छिङ्मा पाःन्निन् इङ्भन् चोगुꣳ

26-27 हे़क्क्याङ् इलिसिबाःन् मे़न्छुक्मा पोःक्खे़बा ला तुक्सि के़रे़ल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बा गाब्रिएले़न् गालिल थुम्मोबा नासरत पाङ्जुम्मो पाङ्घुरो॥ खे़न् मरियम मे़प्मनामा सिसादिङ् मे़न्छुमाओ पे॥ खे़न् सिसादिङ् मे़न्छुमाꣳइल्ले कुमेःक्खिम् पाःन्निन् दाउदरे़ कुधाःक् युसुफ मे़प्मनाबा मनाःन्नु पुꣳरे़आङ् वये़रो॥

28 खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले मे़त्तु, “आसेवारो, खे़ने़ꣳग दाङ्बाल्ले साꣳरिक् कुसिराꣳ के़धाड़ेआङ् के़वाꣳरो॥ खुने़ꣳ खे़ने़ꣳनु वाꣳरो॥”

29 मरियम्मिन् साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ मये़आङ् आक्तङ्बा परिक्ले़न् सेवा इ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्छिङ्॥

30 हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले़ खुने़ꣳ मे़त्तु, “मरियम्मे, मे़गिसे़न्ने़ꣳओ! निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खे़ने़ꣳग साꣳरिक् कुसिराꣳ के़धाड़ेआङ् के़वाꣳरो॥

31 आल्ल खे़ने़ꣳ ये़म्बित्छाꣳसाःधिक् के़गत्तुꣳ॥ खे़ल्ले़ कुमिङ् ये़सु वाःत्ते़ꣳओ॥

32 खुने़ꣳ पयम् यम्बा पोःङ्डाङ् के़रे़क्नुःल्ले पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुस्साः फाꣳआङ् मे़मे़त्तुरो॥ दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खुने़ꣳ कुधाःक्थे़बा दाउदरे़* हाङ् चोगुबा हे़क्के हाङ् चोगुꣳरो॥

33 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ इस्राइल सम्दाङ् सदादिङ् हाङ् चोगुꣳरो॥ खुने़ꣳ कुहाङ्जुम्मिन् आप्फाल्ले़आङ् मे़नुप्ने़न्लो॥”

34 मरियम्मिल्ले़ माङ्लाइङ्बान् सेःन्दोसु, “कन् आक्खेलꣳरिक् पोःङ्बाबे? इङ्गाꣳग सिसागे़न् मे़न्छियाꣳआरो॥”

35 माङ्लाइङ्बाल्ले़ नोगप् पिरु, “सेसेमाङ्डिन् के़सम्दाङ् ताआङ् के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्मिल्ले़ के़घुःक्लो, हे़क्केलꣳरिक् खे़ने़ꣳओलाम् सागे़वाःन्छिङ्बाङ्ग निङ्वाꣳफुसाः* मे़मे़त्तुꣳरो॥

36 खे़प्से़ꣳओ, खे़ने़ꣳ के़गाꣳइ इलिसिबाःन् खुने़ꣳ कुगाप्मो तुम्मो मे़न्छुक्मा पोःक्खे़आङ् वाꣳ॥ आल्लो मनाहाꣳरे़ खुने़ꣳ साःमे़ङ्गप्मनामा मे़मे़त्तुसाङ् मे़न्छुक्मा पोःक्खे़बा ला तुक्सि के़रे़आङ् वाꣳरो॥

37 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ चोःक्मा मे़सुक्तुम्बा याःम्बक् थेआङ् होःप्लो॥”

38 मरियमरे़ नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳग दाङ्बाल्ले़ कुसेवारोमाआरो॥ खे़ने़ꣳ के़बाःत्तुबा हे़क्केए के़त्लरो॥” हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बेन् पे॥

मरियम्मिन् इलिसिबाःन्कुदुम्से़ पेःक्

39 याङ्सि मरियम्मिन्नाङ् यहुदिया थुम्मोबा कोःक्माओ के़ने़बा पाङ्जुम्मो थासिङ्॥

40 खे़प्मो जकरियारे़ कुहिम्मो के़रे़आङ् इलिसिबाःन् सेवा मे़त्तुरो॥

41 इलिसिबारे़ मरियम्मिन् सेवा मयेबा खे़प्सुनामे़ःन्ने कुसाप्पोःक्को के़याक्पा अङ़ेःक्वाःन् मुन्जिङ् लꣳरे़रो॥ इलिसिबाःन् सेसेमाङ्डिल्ले़ कुधिम् पोःक्खे़,

42 हे़क्क्याङ् यम्बा इक्लाओ पारे़, “खे़ने़ꣳग मे़न्छुमाहाꣳओ के़रे़क्नुःल्ले़ मुꣳइसामाने़रो, हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳ सागे़वाःन्दुबा अङ़ेःक्वाःङ्ग मुꣳइसाबा पोःङ्लो॥

43 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ आदाङ्बाल्ले़ कुम्माए आदुम्से़ ताःमा कन् आक्तङ्बा मिङ्सो इङ्धाःङ्ने़ इङ्गाꣳ खोःसुङ्बे?

44 खे़ने़ꣳ सेवा के़मे़त्ताङ्बा पाःन्निन् खे़प्सुङ्नुमे़ःन्ने इङ्गाꣳ आसाप्पोःक्पो के़याक्पा अङ़ेःक्वाःन् सःत्ते़र मुन्जिङ् लꣳरे़रो॥

45 खे़ने़ꣳग के़रे़क्नुःल्ले़ मुꣳइसामाने़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ दाङ्बाल्ले़ खे़ने़ꣳ के़हिङ्मन्नो पोःङ् पाःत्तुबा पाःन्हाꣳ कुना के़साꣳरुरो॥”

---

* **1:32** □□□□–□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ * **1:35** □□□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□

मरियमरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुꣳ

46 हेक्क्याङ् मरियमरे पाःत्तु,
“इङ्गाꣳ आसिक्लुङ्मोलाम्मे दाङ्बाल्ले कुनारा फोःसुङ्लो,
47 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ आसेन्लप्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु साꣳरिक् सःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥
48 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ हेक्तङ्मा चुङ्जिगेन् कुसेवारोमान् निङ्वाꣳ इःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥
आल्लआङ्धो थाःक्थाःक्को इङ्गाꣳ मुꣳइसामा फाꣳआङ् मेमेत्तारो,
49 थेआङ्भेल्ले मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले यम्लाबा याःम्बक्हाꣳ इङ्गाꣳ चोगाङ् पिराङ्डाङ् वाꣳआरो॥
खुनेꣳ कुमिङ्डिङ्ग सेसे चोःक्लो॥
50 हेक्क्याङ् खुनेꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् केबिबाहाꣳ केरेक् थाःक्थाःक्को खुनेꣳ कुलुङ्गुम्मिन् ओसेःन्धाक्तुसिꣳरो॥
51 खुनेꣳ मुक्साम्बा कुहुक्हाꣳरे याःम्बक् चोगुआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् आङ्दिङ् केलꣳबाहाꣳ केरेक् इदिवदिꣳ चोगुसिआङ् वाꣳरो॥
52 हेक्क्याङ् खुनेꣳ हाङ् केजोःक्पाहाꣳ खुनिꣳ हाङ् युक्नाओलाम् यो थाःसुसिआङ् वाꣳ, कर चुङ्जिगेम्बाहाꣳ थाःङ्धाःङ् फोःक्खुसिआङ् वाꣳरो॥
53 हेक्क्याङ् खुनेꣳ साक्किकल्ले तरुसिबाहाꣳ नुःबा चिगःक्वाहाꣳ पिरुसिआङ् वाꣳ, कर याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳ कुघालेम् पाङ्घुसिआङ् वाꣳरो॥
54-55 खुनेꣳ अब्राहाम* नु कुमुꣳइदाङ्साहाꣳ सदादिङ् लुङ्माꣳ तुक्मासि निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् वाꣳरो॥
खुनेꣳ आनिगे थाःक्हाꣳ मेत्तुसिबा हेक्के कुसेवारोबा इस्राइलेन्* कुभाꣳ पिरुआङ् वाꣳरो॥”
56 मरियम्मिन् ला सुम्सि थारिक् इलिसिबाःन्नु वये, हेक्क्याङ् कुहिम्मो नुःक्खेरो॥

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् सावाःन्छिङ्

57 हेक्क्याङ् इलिसिबारे कुसावाःम्मा येम् त्येआङ् येम्बित्छाꣳसाःधिक् सावाःन्दुरो॥
58 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुहिम्बेसाङ्बाहाꣳ नु कुगाꣳइबाहाꣳरे कन् दाङ्बाल्ले खुनेꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् खेङ्हाꣳ खुनेꣳनु मेसःत्तेरो॥
59 हेक्क्याङ् अङेःक्वासाःन् येत्छि (८) येन्नो हर्दो मेहेगु मेबिरुबा थिम्मो* मेद्येआङ् खुनेꣳ कुमिङ्डिन्नाङ् कुम्बारे कुमिङ् कुइसिःक् जकरिया मिङ् वाःप्मा मेइःत्तुआङ् मेवये,
60 कर कुम्मारे मेत्तुसि “मेःन्लो! कल्ले कुमिङ्ग युहुन्ना वाःप्मा पोःङ्लो॥”
61 खेङ्हाꣳरे कुम्माःन् मेमेत्तु, “खेनेꣳ केगाꣳइहाꣳओ अक्तङ्बा मिङ् केवाःप्पा मनाहाꣳ मेहोःप्लो॥”
62 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे जकरियाःन् हुक्चाःल्किःल्ले सेःन्मेदोसु, “कल्ले कुमिङ् थे वाःप्मा निङ्वाꣳ केजोगुआङ् केवाꣳबे?”
63 खेल्ले साप्मा सामाःन् नाःक्तुसिआङ् कल्ले कुमिङ् युहुन्ना लꣳरिक् साप्तु पिरुसि॥ हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥
64 खिमो खेन् पाःप्मा हेःक्तेआङ् खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःमा हेःक्तुरो॥
65 खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ हिम्बेसाङ्बाहाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर मेगिसेरो॥ यहुदियास्मा काक् कोःक्मा फाङ्जङ्बा पाङ्भेꣳ खाराक् कन् पाःन्निन् सेःरेरो॥
66 हेक्क्याङ् कन् पाःन्निन् केघेम्बा केरेक्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेआङ् खेङ्हाꣳरे अक्खे मेबाःत्तु, “आल्ल कन् अङेःक्वाःन् ताःन्दि थे पोःङ्बाइरो?” थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले कुहुक्किन् खेन् अङेःक्वाःल्ले कुसम्दाङ् वयेरो॥

जकरियाःल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःत्तुꣳ

---

* **1:54-55** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ * **1:54-55** □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□
* **1:59** □□□□□ □□□□□□□□□□-□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

67 युहुन्नारे़ कुम्बा जकरियाः न् सेसेमाङ्डिल्ले़ थुक्तुआङ् माङ्निङ्वाꣳपाः न् पारे़,
68 “इस्राइलिहाꣳरे़ खुनिꣳ दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनारा फोः सुम्लो,
थेआङ्भेल्ले़ खुनेꣳ कुमनाहाꣳ कम्ब्राङ् मे़त्तुसिआङ् चोः क्युम्भो पिरुसिरो॥
69 खुनेꣳ कुसेवारोबा दाउदरे़ कुहिम्सयङ्लाम्
याप्मि से़न्लप् के़बिबा मुक्के़गुबा से़न्लप्दाङ्बाधिक् फोः क्खुरो॥
70-71 आनिꣳ निङ्मिहाꣳ नु याप्मि के़जिः प्पाहाꣳरे़ खुनिꣳ हुक्कोलाम्
ताङ्आसे़ः प्लो के़लꣳबा पाः न्निन्
यरिक् तङ्बे तगि सेसे माङ्निङ्वाꣳपाः न् के़बाः प्पाहाꣳरे़ मे़बाः त्तुआङ् वये़॥
72 आनिꣳ थाः क्थे़बाहाꣳ लुङ्गुम् ओसेः न्धाक्मासि फाꣳआङ्
माङ्हुप्पिन् निङ्वाꣳ इः त्तु॥
73 खे़न् माङ्हुप्पिन् खुनेꣳ आनिꣳ थाः क्थे़बा अब्राहाम्मिन्नु माङ्हेक् चोगुआङ् वये़रो॥
74-75 कन् माङ्हे़क्किन्आनिꣳ निङ्मिहाꣳरे़ खुनिꣳ हुक्कोलाम् ताङ्से़ः प्मा आघोः सुम्ल,
हे़क्क्याङ् मे़ङ्गिए मे़न्यङ्डे आनिꣳ हिङ्मन् खाराक् सेसे नु साम्योनिबा पोः ङ्माआङ् खुनेꣳ कुसेवा
चोः क्मा आसुक्तुम्ल फाꣳआङ् पोः क्खे़बारो॥”
76 “आस्साः ए, खे़नेꣳ के़रे़क्नुः ल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़न् माङ्निङ्वाꣳपाः न् के़बाः प्पा
के़म्मे़त्लो॥
थेआङ्भेल्ले़ खे़नेꣳ दाङ्बाल्ले़ कुदगि लाम् यारिप् चोः क्से़ के़बेः क्लो॥
77 हे़क्क्याङ् कुमनाहाꣳ लायोलाम् ले़प्मि नु से़न्लप्रे़ सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ ओसे़ः न्गे़धाक्तुसिꣳरो॥
78 हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ चुङ्जिगे़न् कुलुङ्गुम्मिल्ले़ चोगुल्ले़
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् नाम्साङ्डिन् आनिꣳओ चुक्मा इः त्ते़रो॥
79 हे़क्क्याङ् खादाम्मा नु सिः मे़ल्ले़न्साम्मिः प्पो के़वाꣳबाहाꣳओ खे़न् नाम्साङ्डिन् ओः त्लो,
हे़क्क्याङ् आनिꣳ लाङ्भोः न् सनारुङ् लाम्मो तोः न्छिङ्लो॥”
80 हे़क्क्याङ् अङ़ेः क्वा युहुन्नाः न् पोः रे़र याम्साम्मो के़धुम्बा पोः क्खे़र पेआङ् सेसेमाङ्डिल्ले़ कुधिम्
पोः क्खे़आङ् खुनेꣳ इस्राइलिहाꣳओ ओसेः न्मे़न्धाक्सिङ्डे थारिक् एः क्सादे़न्नोए वये़॥

2

येसुरे़ कुसावाः न्छिङ्मान्

मत्ति १.१८-२५

1 खे़न् येम्मो रोमि पयम् हाङ् अगस्तसे़ल्ले़ के़रे़क् रोमि हाङ्जुम्मो याम्नाः त्निः त् चोः क्मा फाꣳआङ्
इङ्दत् पिरुसि॥
2 कन् थिक्सिगेः क्पा याम्नाः त्निः त् मे़जोगुल्ले़ सिरिया थुम्मोबा सुहाङ्गे़म्बा कुरेनियस वये़॥
3 के़रे़क् मनाहाꣳ याम्नाः त्निः त्तो मिङ् साप्से़ आबाडे पाङ्जुम्मो मे़बे॥
4-5 हे़क्केः ल्ले़ युसुफेन्नाङ् गालिल थुम्मोबा नासरत पाङ्भेꣳओलाम् यहुदियास्मा दाउदरे़ कुबाङ्जुम्
बे़थलेहे़म्मो मिङ् साप्से़ थासिङ्, थेआङ्भेल्ले़ खुनेꣳ दाउद हाङ्डिल्ले़ कुमुꣳइदाङ्सा वये़॥ खुनेꣳ
कुमेः क्खिम् पाः न् के़बुꣳमाआङ् के़वाꣳमा मरियम्मिन्नु पे॥ खे़न् येम्मो खुनेꣳ मे़न्छुक्मा वये़रो॥
6 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ खे़प्मो वये़त्छिल्ले़ मरियमरे़ कुसागप्मा येम् त्ये़आङ्
7 सादुङ्डिल्ले़ तरु, हे़क्क्याङ् तुम्बा ये़म्बित्छाꣳसाः न् सावाः न्दुआङ् खे़न् अङ़ेः क्वाः न् तेः त्तिल्ले़
सुङुआङ् वाघोः ङ्डो ने़स्सु, थेआङ्भेल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ चे़याङ्धोः क्को याङ्धोः क्मा मे़घोः से़त्छुन्लो॥

मे़ल्लुक्कम्बाहाꣳ नु माङ्लाइङ्बाहाꣳ

8 खे़न् येम्मो लाः क्कात् चौरिओ कुभा मे़ल्लुक्कम्बाहाꣳ खुनिꣳ मे़ल्लुक्हाꣳ मे़गोः स्सुसिर से़न्दिक्
मे़युङ़े॥
9 खे़प्मो दाङ्बाल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाधिक् ओसेः न्धाक्सिङ्, हे़क्क्याङ् दाङ्बाल्ले़ कुमिमिदिङ्डिन्
से़न्दाङ्गे़न् ओः त्ति कुइसिः क् खुनिꣳ खिरि ले़क्ते़रो॥ खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक् मे़गिसे़,

10 कर माङ्लाइङ्बाल्ले खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ मेगिसेम्मिन्नेꣳओ! काक् मनाहाꣳ साꣳरिक्
मेसःत्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ खिनिꣳ लागि सुनाइङ् तारुङ्डाङ् वाꣳआरो॥
11 थेआङ्भेल्ले आइन् दाउदरे कुबाङ्जुम्मो सेन्लप्दाङ्बान् सावाःन्छिङ्डाङ्वाꣳ॥ खुनेꣳए
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त दाङ्बारो॥
12 अङेःक्वाःन् तेःत्तिल्ले मेसुङुआङ् वाघोःङ्डो मेइप्तुआङ् नेबा केनिःसुम्लो॥ खिनिꣳ लागि बा
खेन्निन्ने मिक्सेःन् पोःङ्लो॥”
13 खेप्मो हक्चघत् यरिक् माङ्लाइङ्बाहाꣳ मेधाःम्सिङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुर
अक्खे मेबाःत्तु,
14 “साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ् पोःङ्ल,
हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लुङ्माꣳ तुक्तुसिबा मनाहाꣳरे सनारुङ् मेघोःसुररो॥”
15 हेक्क्याङ् खेन् माङ्लाइङ्बाहाꣳ याङ्धो साङ्ग्राम्पेदाङ्डो मेनुःक्खे मेबे, हेक्क्याङ् खेन्
मेल्लुक्कम्बाहाꣳ अक्खे मेमेत्छिङ्, “आल्ल आनिꣳ माङ्लाइङ्बाहाꣳरे आम्मेत्तेबा हेक्के
बेथलेहेम्मो केबोःङ्बा पाःन्निन् पेगिआङ् ओमेत्तुम्लो॥”
16 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ हारा मेजात्तेर बेथलेहेम्मो मेबे॥ खेप्मो युसुफ नु मरियम हेक्क्याङ् वाघोःङ्डो
मेइप्तुआङ् नेस्सेबा अङेःक्वाःन् मेदुमुरो॥
17 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे कन् मेनिःसुआङ् खेङ्हाꣳ अङेःक्वाःल्ले कुयाःम्बेओ माङ्लाइङ्बाहाꣳरे
मेमेत्तुसिबा पाःन्निन् मेजेक्तुसिरो॥
18 मेल्लुक्कम्बाहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् मनाहाꣳरे मेघेप्सुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥
19 कर मरियम्मिल्ले कन् केरेक् पाःन्हाꣳ कुनिङ्वाꣳ सिगाङ् युक्खुआङ् निङ्वाꣳ इःत्छिङ्ल वयेरो॥
20 हेक्क्याङ् खेन् मेल्लुक् कम्बाहाꣳरे माङ्लाइङ्बाल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् पोःक्खेबा मेनिःसुआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ् मेजोगुर कुनारा मेभोःसुर मेनुःक्खे मेबेरो॥

येसुःन् मिङ् मेवाःत्तुꣳ

21 येत्छि येन् केरेल्ले अङेःक्वाःन् हर्दो मेहेगु मेबिरुआङ् येसु मिङ् मेवाःत्तुरो॥ खेन् मिङ्डिन् खुनेꣳ
हाङ्सिङ्मानुःल्ले तगिए माङ्लाइङ्बाल्ले पिरुसिआङ् वयेरो॥

येसुःन् माङ्हिम्मो मेदोःन्दुꣳ

22 आल्ल मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाःल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् याङ्दाङ् फोःङ्मा येन् त्येआङ्
युसुफ नु मरियमरे यरुसलेम्मो अङेःक्वाःन् दाङ्बाल्लो तोःम्मा फाꣳआङ् तारेत्छु
23 थेआङ्भेल्ले यहवे दाङ्बाल्ले कुसाम्योथिम्मो तुम्बासाहाꣳ केरेक् दाङ्बाओ सेसे लꣳरिक्
तोःम्मासिए पोःङ्॥
24 हेक्क्याङ् यहवे दाङ्बाल्ले कुसाम्योथिम् कुइसिःक् कुगाप्थिक् पुत्तुःक्के इग्र नेत्छि पेरवासाहाꣳ
सिदुङ्जभा चोःक्मा फाꣳआङ् माङ्हिम्मो तारेत्छु॥
25 आल्ल यरुसलेम्मो सिमियोन मेप्मनाबा मनाधिक् वये॥ खेन् साम्योनिबा नु निङ्वाꣳफुसाम्बा वये॥
खेल्ले इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ मिक्वा केदुःक्पेन्हाङ्घुर वयेआङ् सेसेमाङ्डिल्ले कुधिम् थिम्सुआङ्
26 इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ सेन्लप्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्केनिःसुआङ्लक्
केमासिङ्लो लꣳरिक् सेसेमाङ्डिल्ले ओसेःन्धाक्तुआङ् वयेरो॥
27 सेसेमाङ्डिल्ले लाम्लोसुआङ् खुनेꣳ माङ्हिम्मो तेꣳरु॥ खेप्मो युसुफ नु मरियमरे साम्योथिम्
कुइसिःक् अङेःक्वा येसुःन् तोःम्मा फाꣳआङ् तारेत्छुल्ले
28 सिमियोनरे कुहुक्को अङेःक्वाःन् पक्खुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुर अक्खे पाःत्तु,
29 “मुक्साम्दाङ्बा आदाङ्बाए, आल्ल खेनेꣳ केमेत्ताङ्बा कुइसिःक् इङ्गाꣳ केसेवारोबान् सनारुङ्डो
सिःआनिरो,
30-31 थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केरेक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ तगि यारिप् केजोगुबा केसेन्लप्पिन् इङ्गाꣳ आबाडे
आमिक्किल्ले निःसुङ्डाङ् वाꣳआरो॥

32 खुनेꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे लागि
ओःत्ति ओसेःन्गेधाक्पा
हेक्क्याङ् खुनेꣳग केरेक् इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ मिमिदिङ् पोःङ्लो॥”
33 अङेःक्वाःल्ले कुमेन्नो कुम्बा कुम्मासिरे कन् पाःन्निन् खेप्सेत्छुआङ् साꣳरिक् खुन्छिꣳ निङ्वाꣳ
मयेरो॥
34 हेक्क्याङ् सिमियोनरे खेङ्हाꣳ मुꣳइसाम् थाःसु पिरुसिर मरियम्मिन् मेत्तु, “कन् अङेःक्वाःन्
इस्राइल्बा यरिक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ पोगेङ्मा नु सबप्मारेन् मिक्सेःन् पोःङ्ल फाꣳआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳ कुदक्लेङ्वाओ मेबाःत्लो॥
35 हेक्केःल्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ सिगाङ्बा पाःन्हाꣳ थाःप्लो॥ हेक्क्याङ् तुक्खेरे खागेसुक्पा ताभेःल्ले
कुइसिःक् केलुङ्माꣳइन् लस्सुꣳरो॥”
36 हेक्क्याङ् खेप्मो आसेर सुवाङ्बा फनुएलरे कुस्साः हन्ना मेप्मनामा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्मा
साम्योनिमा नु सेवारोमाधिक् वये॥ खेन् कुमेःक्खिम् पोःक्खेआङ् नुसि (७) तङ्बे थारिक् कुयेम्बाःन्नु
सोरिक् वयेत्छि हेक्क्याङ् कुयेम्बाꣳइन्मासिङ्डाङ् मेमेदुमा पोःक्खेआङ् वयेरो॥
37 खुनेꣳ तङ्बे येत्-लि (८४) केगेप्मा काप्मोमा वयेरो॥ खेल्ले माङ्हिम्मिन् आप्फाल्लेआङ् मेल्लेत्ते
सेन्दिक् लेन्दिक् चाःनेत् युङेर तुवा चोगेर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवा चोगुर वयेरो॥
38 खेन् येम्मो खेप्मो त्येआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ चोःक्युम्भो
केहाङ्बा मनाहाꣳ अङेःक्वाःल्ले कुमेन्नो मेत्तुसिरो॥

युसुफेन्नु नु मरियम्मिन् नुःङ्सिꣳ

39 दाङ्बाल्ले साम्योथिम् साप्लाओ पाःत्तुबा कुइसिःक् मरियम नु युसुफरे चोगेत्छुआङ् खेङ्हाꣳ
आबाङे पाङ्भेꣳ गालिल थुम्बा नासरत पाङ्जुम्मो नुःक्खेत्छि पेसिरो॥
40 खेप्मो अङेःक्वाःन् पोःरेर पेआङ् केधुम्बा पोःक्खेरो॥ खुनेꣳ सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳरे कुधिम् वये,
हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुꣳइसाम्मिन् खुनेꣳ सम्दाङ् वयेरो॥

येसुःन् चुक्तेल्ले माङ्हिम्मो पाःन्धङ् चोगुꣳ

41 तङ्बे थप्मा येसुरे कुम्बा कुम्मासि यरुसलेम्मो यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो पेःक्मा थिम्
कत्तेत्छुरो॥
42 हेक्क्याङ् येसुःन् थिक्-नेत् (१२) तङ्बे केरेल्ले खेङ्हाꣳ याम्मो तङ्नाम्मो मेबे॥
43 खेन् तङ्नाम्मिन् पेआङ् खेङ्हाꣳ हिम्मो नुःङ्मा मेहेःक्ते, कर येसुःन् यरुसलेम्मोए वयेलारे॥ कन्
पाःन्निन् येसुरे कुम्बा कुम्मासिरे निङ्वाꣳ मेघोःसेत्छुन्लो॥
44 खेङ्हाꣳरे तगि केबेःक्पा लाम्दिःक्साबाहाꣳनु पेबिला फाꣳआङ् इःत्तेत्छु॥ थिक् येन्बा लाम्दिःक्
मेजोगेआङ् खुन्छिꣳ काꣳइ सोꣳधोःक् नु तेःङ्जुम्हाꣳओ येसुःन् कोःप्मा हेःक्तेत्छु,
45 कर मेदुमेत्छुन्नाङ् नेप्माङ् कुगोःत्छे यरुसलेम्मो नुःक्खेत्छि॥
46 सुम् येन्नो येसुःन् माङ्हिम्मो यहुदि सिक्साम्बाहाꣳ खेप्सुसिर पाःन् सेःन्दोसुसिर युङेबा तुमेत्छुरो॥
47 खुनेꣳ कुइःत्छिङ्साम् नु पिरुसिबा नोगप् केघेम्बा मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये॥
48 हेक्क्याङ् कुम्बा कुम्मासिरे खुनेꣳ निःसेत्छुआङ् खुन्छिꣳ निङ्वाꣳ मये॥ कुम्मारे खुनेꣳ
मेत्तु, “आस्साःए, खेनेꣳ थेआङ् अक्खे याप्मि केजोगेबाबे? आन्छिगे निङ्साम्मो थ्येसिगेआङ्
कोःत्नेत्छिगे मेःम्बि?”
49 येसुरे सेःन्दोसुसि, “पानुदिङ्आम्बौ आम्मौ, थेआङ् याप्मि केगोःत्छिबाबे? इङ्गाꣳ पानुदिङ्
आम्बारे कुहिम्मो वाꣳमा पोःङ् फाꣳआङ् खिन्छिꣳ केन्निःसेत्छुन्बि?”
50 कर कन् पाःन्निन् खेङ्हाꣳरे कुसिङ् मेनिःत्तेत्छुन्लो॥
51 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुम्बा कुम्मासिनु नासरतओ पे॥ खुनेꣳग कुम्बा कुम्मासिरे खुन्छिꣳ पाःन् केघेम्बा
वये॥ कुम्मारे कन् केरेक् पाःन्हाꣳ कुनिङ्वाꣳ सिगाङ् युक्खुरो॥

52 अक्खेलꣳरिक् येसुःन् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ नु नासिङ्गेन् थक्को निङ्वाꣳफुमाङ् हेक्क्याङ्
मेन्छाम् याप्मिरे खुनिꣳ लुङ्गुम्मो पोःरेर पेरो॥

3

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नारे कुइङ्भन्

मत्ति ३.१-१२, मर्कुस १.१-८, युहुन्ना १.१९-२८

1 आल्ल रोमि पयम् हाङ् तिबेरियसेल्ले हाङ् चोगुबा तङ्बे थिक्-ङा (१५) केरेआङ् वयेल्ले
पन्तियस पिलातसेन् यहुदियाबा सुहाङ्गेम्बा वये॥ खेन् येम्मो हेरोदेन गालिलस्मा सुहाङ्गेम्बा,
कुन्साꣳ फिलिप्पेन्इतुरिया नु त्राकोनितिस थुम्मोबा सुहाङ्गेम्बा, हेक्क्याङ् लिसानियासेन् एबिलेनि
थुम्मोबा सुहाङ्गेम्बा मेवये,

2 हेक्क्याङ् हन्नासेन् नु कैयाफासेन् मानिङ्वाꣳफुसाम्बा वयेत्छि॥ खेन् येम्मो एःक्सादेन्नो जकरियारे
कुस्साः युहुन्नाःल्लो निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् त्येआङ्

3 खुनेꣳ यर्दन यङ्घङ् खिरिबा लाजेꣳओ खाराक् लाम्दिःक् चोगेर लायोलाम् हिन्देम्मेꣳआङ् बप्तिस्मा
पोःक्खेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ लायोःन् लेप्मि केबिरिꣳ लꣳरिक् इङ्भन् चोगुरो॥

4 हेक्केलꣳरिक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले कुसाप्पन्नो युहुन्नारे कुयाःम्बेओ साप्तेआङ्
पत्,

“खुनेꣳ एःक्सादेन्नो अक्खेलꣳरिक् केअःक्पा इक्लारो,
‘दाङ्बाल्ले कुमाराम्मिन् यारिप् चोगेम्मेꣳआङ्
कुलाम्हाꣳ तोःन्दोःन्चोगेम्मेꣳ!
5 केरेक् नेवालाहाꣳ लुप्सिङ्ल,
कोःक्मा फाङ्जङ्हाꣳ तङ्डाङ्
तेःम्बे पोःङ्ल हेक्क्याङ् इःलाम्हाꣳ तोःन्छिङ्ल ताप्फेःम्बा लाम्हाꣳ नुःबा पोःङ्ल॥
6 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिरुसिबा कुसेन्लप्पिन् केरेक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳरे
मेनिःसुꣳरो॥’ ”*

7 मनाहाꣳ युहुन्नालाम् बप्तिस्मा पोःङ्से खेꣳयो मेद्ये॥ युहुन्नारे खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्तुसिर फेःक्तुसि,
“असेःक्सासे, खिनिꣳ कन् केदाःबार केबप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम् खेत्छिङ्डेम्मेꣳ
फाꣳआङ् हाःत्ले केमेत्तिबे?

8 लायोलाम् केहिन्दिबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् चोःक्से नुःबा याःम्बक् चोगेम्मेꣳओ॥ आनिगेग
अब्राहामरे कुस्साःसिगे, खेल्ले चोगुल्ले खुम्दिङ्लाम् खेत्छिङ्मा सुक्तिगेꣳ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ
मेइःत्तेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेग कन् लुङ्हाꣳआङ् अब्राहामरे कुस्साः चोःक्मा
सुक्तुसिꣳरो॥

9 आल्लोसा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघासेन्निल्ले तःन्दिङ्ग सिङ्बुङ्मो खा चुक्मा इःत्तेआङ् वाꣳ॥
नुःबा सिङ्सेꣳ मेन्धोःक्मनाबा सिङ्बुङ्हाꣳ केरेक् ताङ्माआङ् मिओ लाप्फुमा पोःङ्लो॥”

10 मनाहाꣳरे खुनेꣳ सेःन्मेदोसु, “हेक्केग्र आल्लो आनिगे थे चोगुम्बेबाबे?”

11 युहुन्नारे नोगप् पिरुसि, “हाःत्ले नेत्छि चाङ् कत्तुꣳ, खेल्ले मेङ्गप्मनाबान् लत्छा पिरुर, हेक्क्याङ्
हाःत्ले चामा कत्तुꣳ, खेल्ले चामा मेङ्गप्मनाबान्नु हाःसु चर॥”

12 हेक्क्याङ् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाꣳआङ् खेꣳयो बप्तिस्मा पोःङ्से मेद्येआङ् युहुन्नाःन् सेःन्मेदोसु,
“सिक्साम्बे, आल्ल आनिगेग थे चोगुम्बेबाबे?”

13 युहुन्नारे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ रोमि थिम्मो साप्तेआङ् केबप्पाआङ्धो मनाहाꣳलाम् यरिक्
एःङ्याङ्मेभोःक्खेम्मिन्नेꣳ॥”

14 हेक्क्याङ् थक्सुबाहाꣳआङ् खेꣳयो मेद्येआङ् “आनिगेग?” फाꣳआङ् सेःन्मेदोसुरो॥

---

* **3:6** □□□□□ □□.३-५

खेङ्हाꣳ युहुन्नारे अक्खे मेत्तुसि, “खिनिꣳआङ् वेꣳ मनाहाꣳलाम् साक्केल्लेक् नु इङ्लेक्लाम्याङ् मेभोःक्खेम्मिन्नेꣳ, कर केघोःसुम्बा फाꣳयाङ्ङो खिनिꣳ निङ्वाꣳ तासेम्मेꣳ॥”

15 हेक्क्याङ् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳबो ताः लꣳरिक् मेहाङ्घुर निङ्साङ् मेजोगुबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तेङ्ग बा कन् मेःम्बि फाꣳआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳबो मेमेत्छिङ्लो॥

16 युहुन्नारे खेङ्हाꣳ केरेक् नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳग खिनिꣳ च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा पिनिङ्, कर इङ्गाꣳनुःल्ले मुक्साम्साबाधिक् तार पत्॥ इङ्गाꣳग योःक् कुइसिःक् कुलाङ्सुःप्नाम्हाꣳ फाःङ्माआङ् मेलाꣳआन्लो॥ खुनेꣳग सेसेमाङ् नु मिःल्ले बप्तिस्मा केबिरिꣳरो॥

17 कुभꣳए:त्तिल्ले सिःन् आःम्मा फाꣳआङ् खुनेꣳ यारिप् वाꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ तुगुर सुप्सुआङ्सिःन् चाधोःक्लाओ चिक्खुꣳ हेक्क्याङ् कुहक्हाꣳ आप्फाल्लेआङ् मेन्छिःमनाबा मिओ हाःन्दुदेःसुꣳरो॥”

18 हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ यरिक् परिक्लेन् सिक्कुम्दिङ् खाहुन्हाꣳ पिरुसिर सुनाइङ् इङ्भन् सेःसुरो॥

19 कर युहुन्नारे सुहाङ्गेम्बा हेरोदेन फेःक्तु, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ कुअङेःक्मा हेरोदियासेन् मेःक्खिम् मेत्तुआङ् वये, हेक्क्याङ् वेꣳ यरिक् फेन् याःम्बक्हाꣳआङ् चोगुआङ् वयेरो॥

20 हेरोदरे युहुन्नाःन् पुङ्लाहिम्मो साक्तुआङ्आल्लसाङ् यरिक् फेन् याःम्बक्किन् योꣳरुरो॥

येसुःन् बप्तिस्मा पोःङ्
मत्ति ३.१३-१७, मर्कुस १.९-११

21 थिक्येन् काक् मनाहाꣳ बप्तिस्मा मेबोःक्खेल्ले येसुःन्नाङ् बप्तिस्मा पोःक्खे॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ तुवा चोगुर पत्छेल्ले ताङ्साक्पेन्हरेआङ्

22 सेसेमाङ्डिन् पुत्तुःक्के हेक्के येआङ् खुनेꣳ कुसम्दाङ् चुक्ते, हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङोलाम् इक्लाधिक् ये, “खेनेꣳ इङ्गाꣳ आमिःम् आस्साःनेरो॥ खेनेꣳनु इङ्गाꣳ साꣳरिक् सःत्ताङ्ङाङ् वाꣳआरो॥”

येसुरे कुधाःक् मिङ्साःन्
मत्ति १.१-१७

23 आल्ल येसुरे माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा हेःक्तुल्ले खुनेꣳ तङ्बे सुम्बोःङ् (३०) केरेआङ् वये॥ खुनेꣳ मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे मेइःत्तुबा कुइसिःक् युसुफरे कुस्साः वयेरो॥

24 युसुफेन् हेलिरे कुस्साः, हेलिःन् मतातरे कुस्साः, मातातेन् लेबिरे कुस्साः, लेबिःन् मेल्चिरे कुस्साः, मेल्चिःन् जन्नैरे कुस्साः, जन्नैःन् युसुफरे कुस्साः वयेरो॥

25 युसुफेन् मत्ताथियासरे कुस्साः, मत्ताथियासेन्आमोसरे कुस्साः, आमोसेन् नाहुमरे कुस्साः, नाहुम्मिन् इस्लिरे कुस्साः, इस्लिःन् नग्गाइरे कुस्साः,

26 नग्गाइन् माथरे कुस्साः, माथेन् मत्ताथियासरे कुस्साः, मत्ताथियासेन्सेमैनरे कुस्साः, सेमैनेन् योसेखरे कुस्साः, योसेखेन् योदारे कुस्साः वये॥

27 योदाःन् योआनरे कुस्साः, योआनेन् रेसारे कुस्साः, रेसाःन् यरुबाबेलरे कुस्साः, यरुबाबेल्लेन् सालतिएलरे कुस्साः, साल्तिएल्लेन् नेरिरे कुस्साः वयेरो॥

28 हेक्क्याङ् नेरिःन् मेल्किरे कुस्साः, मल्किःन् अद्दिरे कुस्साः, अद्दिःन् कोसामरे कुस्साः, कोसाम्मिन् एलमातमरे कुस्साः, एलमातम्मिन् एरेल्ले कुस्साः वयेरो॥

29 हेक्क्याङ् एरेन् यहोसुरे कुस्साः, यहोसुःन् एलिएजरले कुस्साः, एलिएजरेन् योरिम्रे कुस्साः, योरिम्मिन् मातातरे कुस्साः, मातातेन् लेबिरे कुस्साः वयेरो॥

30 हेक्क्याङ् लेबिःन् सिमियोनरे कुस्साः, सिमियोनेन् यहुदाःल्ले कुस्साः, यहुदाःन् युसुफरे कुस्साः, युसुफेन् योनामरे कुस्साः, योनाम्मिन्एलियाकिमरे कुस्साः वयेरो॥

31 एलियाकिम्मिन् मलेआरे कुस्साः, मलेआःन् मिन्नारे कुस्साः, मिन्नाःन् मत्ताथारे कुस्साः, मत्ताथाःन् नातानरे कुस्साः, नातानेन् दाउदरे कुस्साः वयेरो॥

32 हेक्क्याङ् दाउदेन् यिसैरे कुस्साः, यिसैःन् ओबेदरे कुस्साः, ओबेदेन् बोअजरे कुस्साः, बोअजेन् सल्मोनरे कुस्साः, साल्मोनेन् नहसोनरे कुस्साः वयेरो॥

33 नहसोनेन् अम्मिनादाबरे कुस्साः, अम्मिनादाबेन् आरामरे कुस्साः, आराम्मिन् हेस्रोनरे कुस्साः,
हेस्रोनेन् पेरेजरे कुस्साः, पेरेजेन् यहुदाःल्ले कुस्साः वयेरो॥
34 यहुदाःन् याकुबरे कुस्साः, याकुबेन् इसहाकरे कुस्साः, इसहाक्किन् अब्राहामरे कुस्साः,
अब्राहाम्मिन् तेरहरे कुस्साः, तेरहःन् नाहोरले कुस्साः वयेरो॥
35 हेक्क्याङ् नाहोरेन् सरुगरे कुस्साः, सरुग्गेन् रउरे कुस्साः, रउःन् पेलेगरे कुस्साः, पेलेगेन् एबेररे
कुस्साः, एबेरेन् सेलहरे कुस्साः वयेरो॥
36 हेक्क्याङ् सेलहःन् कैनानरे कुस्साः, कैनानेन् आर्पक्छदरे कुस्साः, आर्पक्छदेन् सेमरे कुस्साः,
सेम्मिन् नुहारे कुस्साः, नुहाःन्लेमेखरे कुस्साः वयेरो॥
37 हेक्क्याङ् लेमेक्खेन् मतुसेलहरे कुस्साः, मतुसेलहःन् हनोकरे कुस्साः, हनोक्केन् येरेदरे कुस्साः,
येरेदेन्महलालेलरे कुस्साः, महलालेन्कैनानरे कुस्साः वयेरो॥
38 केनानेन् एनोसरे कुस्साः, एनोसेन् सेतरे कुस्साः, सेतेन् आदमरे कुस्साः, आदम्मिन्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साः वयेरो॥

4

येसुःन् निङ्वाः साःमो थाःः
मत्ति ४.१-११, मर्कुस १.१२-१३

1 येसुःन् सेसेमाङ्डिल्ले थुक्तुआङ् यर्दन यङ्घङ्लाम् पे, हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले एःक्सादेन्नो
लाम्लोसुआङ् तेःरुरो॥
2 खेप्मो लिबोःङ्येन् (४०) थारिक् वयेल्ले माफेन्साम्मिल्ले खुनेः लायो चोःक्पाङ्मा फाःआङ्
कुनिङ्वाः साःरु॥ खेन् येम् खाराक् खुनेः थेआङ् मेजनेन्, हेक्क्याङ् खेन् एगाङ् कुसेत्लाःक्ते॥
3 खेप्मो माफेन्साम्मिन् त्येआङ् मेत्तु, "खेनेः निङ्वाःफुसाःने फाःग्र कन् लुङ्डिन् खरेःङ् पोःक्खेः
फाःआङ् मेत्तेः॥"
4 येसुरे खेन् मेत्तु, "हेक्के मेजोःक्कान्, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ मोसारे अक्खेलःरिक्
साप्तुआङ् पत्, 'मेन्छाम् याप्मिःङ्ग कुजाःल्लेरक् मेहिङ्नेन्॥' "
5 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिल्ले खुनेः थाःङ् कोःक्माल्ले कुसम्मो तेःरुआङ् मिक्चिराप्पो इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबा केरेक् हाङ्जुम्हाः ओसेःन्धाक्तुआङ्
6 मेत्तु, "कन् याङ्साकुन्धेहाः नु केरेक् युक्हाः इङ्गाः पिमा सुक्नेःरो, थेआङ्भेल्ले कन् सम्दाङ्
युक् खोःसुङ्डाङ् वाःआ, हेक्क्याङ् आसिराः केधाङ्बेन् आत्तिन्छाङ् पिमा सुक्तुङ्लो॥
7 खेनेः साम्बोःन् केभन्छिङ्डाङ् सेवा केमेत्ताने फाःग्र केरेक् खेनेःइन् पोःङ्लो॥"
8 येसुरे खुनेः मेत्तु, "साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, 'खेनेः दाङ्बा
केनिङ्वाःफुमाङ्डिन्लक् सेवा चोगेः हेक्क्याङ् खुनेःइन्लक् माङ्सेवा याःम्बक् चोगेःओ॥' "
9 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिल्ले खुनेः यरुसलेम्मो तेःरुआङ् माङ्हिम्मोबा काक्नुःल्ले केःम्बा चम्जम्बा
तेन्नो येप्सुआङ् मेत्तु, "खेनेः सेक्खाए निङ्वाःफुसाःने फाःग्र, कप्मोलाम् यो पिन्दे थ्येः,
10 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्,
'निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाः इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् खेङ्हाःरे खेनेः कम्ब्राङ् केम्मेत्लो॥'
11 हेक्क्याङ् 'खेङ्हाःरे खेनेः थाःङ् थाःङ्डे खुनिः हुक्को केम्दाःक्काङ्
खेनेः केलाङ्डिन् लुङ्डो मेधाम्सिङ्डिन्लो॥' "
12 येसुरे नोगप् पिरु, "कर साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, 'दाङ्बा
केनिङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः मेसाःरेन्नेःओ॥' "
13 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिल्ले कुनिङ्वाः साःरु सुरुआङ् सप्फारे लागि याम्मो सुयेम् मेङ्घोए थारिक्
खुनेः लेरुधआङ् पेरो॥

येसुरे गालिलओ माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा हेःक्तु
मत्ति ४.१२-१७, मर्कुस १.१४-१५

14 सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले कुधिम् पोःक्खेआङ् येसुःन् गालिल थुम्मो नुःक्खे॥ खुने꠰ खेप्मो
त्येबा इङ्घङ्डिन् खिरिबा काक् लाजे꠰ओ सेःरेरो॥
15 हेक्क्याङ् खुने꠰ खेन् थुम्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्हा꠰ओ पेर हु꠰रुसिल्ले केरेक्ले कुनारा मेभोःसुरो॥

नासरतओ येसुःन् मेना꠰रु
मत्ति १३.५३-५८, मर्कुस ६.१-६

16 हेक्क्याङ् येसुःन् पोःरेआङ् थाङ्बेन् केरेबा नासरत पाङ्जुम्मो त्ये॥ खुने꠰ कुयेप्लेक् कुइसिःक्
नाःम्सिङ्येन्नो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ् साम्योसाप्लाःन् निःप्मा फा꠰आङ् येम्सिङ्॥
17 खेप्मो केवा꠰बा साम्योसाप्ला केगप्पाहा꠰रे खुने꠰ माङ्निङ्वा꠰पाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले
साप्तुबा साम्योसाप्लाःल्ले कुगित्नाःन् मेबिरु, हेक्क्याङ् खुने꠰ खेन् फाःक्खुआङ् अक्खेल꠰रिक्
केबप्पेन्खोःसुआङ् निःरु–
18-19 “दाङ्बाल्ले कुसेसेमाङ्डिन् इङ्गा꠰ आसम्दाङ् वा꠰,
थेआङ्भेल्ले याङ्गेसा꠰बाहा꠰ सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से माङ्धोःक्ना पिराङ्डाङ् वा꠰आरो॥
खुने꠰ साक्पा केधाःबाहा꠰ चोःक्युम्भोरेन् इङ्भन् चोःक्से, मिक्फःम्बाहा꠰रे खुनि꠰ मिक्साःन् वेःम्मा
इङ्भन् चोःक्से,
हेक्क्याङ् एप्लेक्खेओ केवा꠰बाहा꠰ चोःक्युम्भो पिसे नु दाङ्बाल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले तङ्बेल्लेन् इङ्भन्
चोःक्से इङ्गा꠰ पाङ्घाङ्डाङ् वा꠰आरो॥”
20 हेक्क्याङ् खुने꠰ खेन् साम्योसाप्लाःन् सुबुआङ् खेप्मो केयेप्पेन्पिरु, हेक्क्याङ् खुने꠰ युङ्सिङ्॥
हेक्क्याङ् केरेक्ले खुने꠰ ओमेमेत्तुल्ले
21 खेङ्हा꠰ अक्खे मेत्तुसि, “आइन् कन् केघेप्सुम्मिल्ले साम्योसाप्लाओ केबप्पा पाःन्हा꠰ खिनि꠰ओ
केरेआङ् वा꠰रो॥”
22 हेक्क्याङ् खुने꠰ पाःत्तुबा कुघेम् केनु꠰बा पाःन्हा꠰ मेघेप्सुआङ् केरेक्ले कुनारा मेभोःसु, हेक्क्याङ्
खुनि꠰ निङ्वा꠰ मयेर अक्खे मेमेल्छिङ्, “कङ्ग युसुफरे कुस्साः मेःम्बि?”
23 येसुरे खेङ्हा꠰ मेत्तुसि, “निस्सेसाङ् खिनि꠰ कन् खेदा꠰इन् इङ्गा꠰ आमेन्नो केबाःत्तुम्बिला,
‘सिदा꠰साम्बे, तगि खेने꠰ नुसिङ्डे꠰ओ॥’ हेक्केल꠰रिक् कपर्नहुम्मो केजोगुबा आनिगे खेप्सुम्बेबा
हेक्केए कन् केबाङ्जुम्मोआङ् चोगे꠰ओ॥
24 कर खुने꠰ मेत्तुसि, इङ्गा꠰ मेत्निङ्, आत्तिन् माङ्निङ्वा꠰पाःन् केबाःप्पेन्नाङ् कुबाङ्भे꠰साबाहा꠰रे
मेन्दाःक्तुन्लो॥
25 सेक्खाए माङ्निङ्वा꠰पाःन् केबाःप्पा एलियाःल्ले कुयेम्मो इस्राइलओ यरिक् मेमेदुमाहा꠰ मेवये॥
खेन् येम्मो ताङ्साक्पेन्तङ्बे सुम्सिआङ् कुभ्रेःङ् थारिक् सुप्सिङ्डाङ् पाङ्गेन्दिङ् वाहिःत्मेध्येनेन्नाङ्
खेन् लाजे꠰ओ किप्मा केघुःबा यम्बा साक् पोगेरो॥
26 खेप्मो यरिक् मेमेदुमाहा꠰ मेवयेसाङ् निङ्वा꠰फुमाङ्डिल्ले एलियाःन् इस्राइलओ मेःन्, कर सिदोन
थुम्मोबा सारफत पाङ्जुम्मोबा मेमेदुमाल्लोरक् पाङ्घुरो॥
27 हेक्केल꠰रिक् माङ्निङ्वा꠰पाःन् केबाःप्पा एलिसाःल्लेआङ् इस्राइलओ यरिक् लोगे꠰रे तरुसिबा
मनाहा꠰ मेवयेसाङ् आत्तिन्नाङ् मेनुसुन्, कर सिरियास्मा नामानेन्लक् नुसुरो॥”
28 कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो केवा꠰बा केरेक् मनाहा꠰रे खुनि꠰ सिक् पोगे॥
29 खेङ्हा꠰ मेबोगेआङ् येसुःन् मेदेम्सुआङ् पाङ्जुम् लाःक्कात् मेउःक्खु मेलःत्तु॥ हेक्क्याङ्
पाङ्जुम्मिल्ले कुबेसाङ्बा याक्केःक्कोलाम् लाप्फुमा थाःमा फा꠰आङ् मनाहा꠰रे मेदे꠰रु,
30 कर मनालुम्मोलाम् खुने꠰ फिःन्छिङ्डाङ् लःन्दे पेरो॥

फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मनाःन्
मर्कुस १.२१-२८

31 हेक्क्याङ् खुने꠰ गालिल थुम्मोबा कपर्नहुम पाङ्जुम्मो पेआङ् नाःम्सिङ्येन्नो खेप्मोबा यहुदि
चुम्लुङ्हिम्मो मनाहा꠰ हु꠰मा हेःक्तुसि॥

32 खुनेꣳ कुनिसाम्मिन् मेघेप्सुआङ् खेप्मोबा मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये, थेआङ्भेल्ले येसुःन् युक् केगप्पा कुइसिःक् पारेरो॥
33 खेप्मो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो फेन्साम्मिल्ले याङ्घुबा मनाधिक् वये॥ खेल्ले यम्बा इक्लाओ अःक्तेर अक्खे पाःत्तु,
34 “नासरतबा येसुए, खेनेꣳ आनिगेनु थे केगोःत्तुबाबे? खेनेꣳ आनिगे मेङ्से केद्येबाबि? खेनेꣳ हाःत्नेबे फाꣳआङ् निःसुम्बेरो–खेनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबाङ्घेबा सेसे कुमनानेरो॥”
35 येसुरे खेन् फेन्साम्मिन् फेःक्तु, “स्वाःत्! खेन् मनाःन् लेरेꣳआङ् पेगेꣳ!” हेक्क्याङ् खेन् फेन्साम्मिल्ले खेन् मनाःन् खुनिꣳ तगिए पिर्धाप् थाप्सुआङ् मेङ्घाःन्ने लेरुधःरो॥
36 हेक्क्याङ् काक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेआङ् अक्खे मेमेत्छिङ्, “कङ्ग आक्तङ्बा निसाम्बे? कन् मनाःल्लेग युक् नु मुक्साम्मिल्ले फेन्साम्हाꣳ इङ्जाःङ् पिरुसिल्ले मेलःन् मेबेःक्लो!”
37 कन् इङ्घङ्डिन् खेन् थुम्मो केरेक् पिसाङ् सेःरेरो॥

येसुरे यरिक् मनाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ
मत्ति ८.१४-१७, मर्कुस १.२९-३४

38 हेक्क्याङ् येसुःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् सिमोनरे कुहिम्मो पे॥ सिमोनरे कुन्नोःप्मेन् तुङ्डिल्ले तरुआङ् नेस्से, हेक्क्याङ् मनाहाꣳरे खेल्ले कुमेन्नो येसुःन् मेमेत्तु॥
39 येसुःन् केदुक्माल्ले कुनेत्नाःल्ले कुबेसाङ् पेआङ् खेन् तुङ् तुक्मान् फेःक्तु, हेक्क्याङ् खिमो सिमोनरे कुन्नोःप्मेन् नुरेआङ् खेङ्हाꣳ तरे तोःसुसिरो॥
40 हेक्क्याङ् नाम्ध्येआङ् मनाहाꣳरे यरिक् परिक्पा तुक्माल्ले तरुसिबा मनाहाꣳ येसुओ मेदारुसि॥ येसुरे खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ सम्दाङ् हुक् नेस्सुबिरुसिआङ् नुसुसिरो॥
41 हेक्क्याङ् फेन्साम्हाꣳग अक्खे मेबाःत्तुर मेलःन्दे मेबेरो, “खेनेꣳग निङ्वाꣳफुसाःनेरो॥” कर येसुरे खेङ्हाꣳ फेःक्तुसिर पाःप्मा मेबाङ्घुन्सिन्, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तरो फाꣳआङ् मेनिःसुआङ् मेवयेरो॥

येसुरे चक्मेल्लꣳए सुनाइङ् इङ्भन् चोगुꣳ
मर्कुस १.३५-३९

42 हेक्क्याङ् तानाम्सा येसुःन् एःक्सादेन्नो पे, कर मनाहाꣳरे खुनेꣳ आत्तो वाꣳबे फाꣳआङ् मेगोःत्तु॥ खुनेꣳ मेदुमुआङ् खुनिꣳनुए वाꣳर फाꣳआङ् साक्मा मेगोःत्तुरो,
43 कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳग कन् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्लेन् सुनाइङ्डिन् वेꣳस्मा पाङ्जुम्हाꣳओआङ् इङ्भोःमाए पोःङ्लो॥ इङ्गाꣳग बा खेल्ले लागिए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाङ्घाङ्बारो॥”
44 हेक्केःल्ले येसुरे यहुदिया थुम्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाꣳओ पेआङ् सुनाइङ् सेःसुरो॥

5

थिक्सिगेःक्पा हुꣳसाम्बाहाꣳ
मत्ति ४.१८-२२, मर्कुस १.१६-२०, युहुन्ना १.४०-४२

1 थिक् येन् येसुःन् गनेसरेत वाहङ्डिल्ले कुयाओ सुनाइङ् सेःसुर येबेल्ले खेप्मो मनाहाꣳ निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् खेम्से मेद्येआङ् खुनेꣳ चिबुःत् मेबन्छुरो॥
2 खेप्मो कुयाओ नेत्छि खःङ्बेहाꣳ येसुरे निःसुसि, कर कुबेसाङ् योःङ्गेलेप्पाहाꣳ खुनिꣳ योःङ् वाहप्नु मेयागे॥
3 येसुःन् सिमोनरे कुघःङ्बेओ लाःसेआङ् मिसाक् कुदिःम्बे केःम्बाओ तेꣳबाङ्घु, हेक्क्याङ् खेप्मो युङ्सिङ्डाङ् मनाहाꣳ हुꣳरुसि॥
4 खुनेꣳ पाःप्मा सुरुआङ् सिमोनेन् मेत्तु, “खःङ्बेन् ना कुदिःम्बे केःम्बाओ तेꣳरेआङ् योःङ्डिन् लेप्तेꣳ॥”

5 हे़क्केः ल्ले़ सिमोनरे़ नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, आनिगे़ग नाम्दाःत्ताःत् योः ङ् ले़प्मनासाङ् ङाधिक्काङ्
मे़याङ्घुम्बे़न्लो, हे़क्केसाङ् खे़ने़ह केबाःत्तुबा हे़क्के ले़प्तुङ्साःरुङ्लो॥”
6 हे़क्क्याङ् खुने़ह पाःत्तुबा हे़क्के योः ङ्ङिन् ले़प्तुल्ले़ यरिक् ङाहाह मे़ध्ये़आङ् योः ङ्ङिन्ने तेः ङ्मा
इःत्तेरो॥
7 हे़क्केः ल्ले़ खे़ङ्हाःरे़ वेह खुनिह तेः ङ्जुम्हाह वेह खः ङ्बेन् फे़त्तेम्मे़हआङ् आभाःरेम्मे़हओ लःरिक्
हुक्चाः ल्किः ल्ले़ मे़उः त्तुसि॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाह मे़भे़रे़आङ् ने़प्माङ् खः ङ्बेहाह ङाः ल्ले़ तिम्से़आङ् निः म्मा
इः त्ते़॥
8 सिमोन पत्रुसरे़ कन् निः सुआङ् ये़सुरे़ कुदगि थुङ्बोहजह युङ्सिङ्ङाङ् मे़त्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाःग
साःरिक् लायोबा मनाआरो, खे़ने़ःनु वाःमा मे़लाःआन्लो, ले़राङ् थ्याङ्डे़हओ॥”
9 थेआङ्भे़ल्ले़ सिमोन नु कुन्जुम्हाःरे़ मे़धासुसिबा ङाहाह मे़इः त्तुआङ् साःरिक् खुनिह निङ्वाह मये़रो॥
10 सिमोनरे़ कुन्जुम् जब्दियारे़ कुस्साःहाह याकुब नु युहुन्नासिरे़आङ् खुन्छिह निङ्वाह मये़॥ ये़सुरे़
सिमोने़न् मे़त्तु, “खे़ने़ह मे़गिसे़न्ने़ह, ङा के़दे़म्सुबा हे़क्केए आल्लआङ्धो निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो मना
के़दे़म्बा के़दाःप्पा के़बोः ङ्लो॥”
11 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खः ङ्बेहाह कुयाओ मे़देःरुसि, हे़क्क्याङ् के़रे़क् मे़ले़रु मे़धः आङ् ये़सुः न्
मे़नाः त्तुरो॥

ये़सुरे़ लोगेःरे़ तरुबा मनाः न् वेः न्दुः
मत्ति ८.१-४, मर्कुस १.४०-४५

12 थिक् ये़न् ये़सुः न् लत्छा पाङ्जुम्मो वये़ल्ले़ लोगेःरे़ तरुबा मनाधिक् खे़प्मो त्ये़॥ खे़ल्ले़ ये़सुः न्
निः सुआङ् कुदगि साम्बोः न् फन्छिङ्ल पेलि फाक्तु, “आदाङ्बे, खे़ने़ह निङ्वाह के़जोगुने़ फाःग्र
लोगेःलाम् वेः म्मा के़सुक्कारो॥”
13 ये़सुरे़आङ् कुहुक्किन् सन्छुआङ् सुः सुर खे़न् मनाः न् अक्खे मे़त्तु, “इङ्गाह के़नुःर फाःआङ्
निङ्वाह चोगुङ्लो॥” हे़क्क्याङ् खिमो खे़न् लोगेःरे़ तरुबा मनाः न् नुः रे़रो॥
14 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् मनाः न् मे़त्तु, “कन् पाः न्निन् हाः त्ताङ् मे़मे़त्ते़न्ने़ह, कर निङ्वाःफुसाम्बाल्ले़
के़साःर फाःआङ् ओसेः न्धाक्सिङ्डे़ह, हे़क्क्याङ् मोसारे़ कुसाम्योथिम् कुइसिः क् मनाहाह नुः राङ्
फाःआङ् ओसेः न्धाक्मासिरे़ लागि सिदुङ्जभा चोगे़ःओ॥”
15 करसाङ् कन् पाः न्निन् काक् पिसाङ् सेः रे़आङ् ये़सुरे़ कुबाः न् खे़म्से़ नु खुनिह तुक्मा यःमालाम्
नुसिङ्से़ यरिक् मनाहाह ये़सुओ मे़द्ये़॥
16 कर ये़सुः न् ए़त्ले़ङ् मनालुम्मोलाम् से़न्छिङ्ङाङ् तुवा चोः क्से़ एः क्सादे़न्नो पेरो॥

ये़सुरे़ लङ्ले़ः ङ्वा तुक्माल्ले़ तरुबा मनाः न् वेः न्दुः
मत्ति ९.१-८, मर्कुस २.१-१२

17 थिक् ये़न् ये़सुः न् मनाहाह खाहुन् हुःरुसिर युड़े़ल्ले़ खे़प्मो गालिल नु यहुदियास्मा यरिक्
पाङ्जुम्मोलाम् हे़क्क्याङ् यरुसले़मलाम् फरिसिहाह नु साम्योथिम्साम्बाहाःआङ् मे़द्ये़आङ् खाहुन्
मे़घे़प्सुर मे़युड़े़॥ ये़सुरे़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ वेः म्मा कुमुक्साम्मिन् कत्तुआङ् वये़,
18 हे़क्क्याङ् कुभा मनाहाःरे़ लङ्ले़ः ङ्वा मनाः न् कुने़त्नाः न्नुए खे़प्मो मे़दारुआङ् ये़सुरे़ कुदगि
तेःमाआङ् ने़मा के़लःबा निङ्वाह मे़जोगु,
19 कर खे़प्मो ये़सुः न् वये़बा हिम्मो यरिक् मनाहाःरे़ सधे़क्मे़धिम्सुआङ् मे़युड़े़बाल्ले़ चोगुल्ले़ सिगाङ्
तेःमा मे़न्छुक्तुन्॥ हे़क्केः ल्ले़ थो खाम्बुओ मे़लाः से़आङ् खाम्बुः न् मे़हन्दु॥ हे़क्क्याङ् लङ्ले़ः ङ्वाः न्
कुने़त्नानुए मनाहाःरे़ खुनिह लुम्मो ये़सुरे़ कुदगि यो मे़होसु मे़धासुरो॥
20 ये़सुरे़ खे़ङ्हाःरे़ खुनिह नसाः न्निन् निः सुआङ् खे़न् लङ्ले़ः ङ्वा मनाः न् मे़त्तु, “खे़ने़ह के़लायोहाह
ले़प्मि पोः क्खे़रो॥”

21 हे़क्केः ल्ले़ खे़प्मो फरिसिहाः नु साम्योथिम्साम्बाहाःरे़ खुनिः निङ्वाःबो अक्खेलःरिक् मे़इःत्तु,
“कन् मनाःन् हाःप्पे? अक्खेलःरिक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ माङ्चे़न्या पाःन्के़बाःप्पा
कन् मनाःन् हाःप्पे? लायोलाम् ले़प्मि पिमाग निङ्वाःफुमाङ्डिन्नुःल्ले़ वेः हाःत्ले़आङ् मे़सुक्तुन्लो॥”
22 खे़ङ्हाःरे़ खुनिः निङ्वाःबो थे़मा मे़इःत्तुर मे़युङ् के़लःबान् ये़सुरे़ निःसुआङ् मे़त्तुसि, “खिनिः
अक्तङ्बा थेआङ् के़इःत्तुम्बाबे?
23 कन् लङ्ले़ःङ्वाःन् ‘के़लायोहाः ले़प्मि पोःक्खे़’ मे़प्मा उसुरु चोःक्पि? इ ‘पोगे़ःआङ् के़ने़त्नाःन्
खप्से़ःआङ् थासिङ्डे़ः’ मे़प्मा उसुरु चोःक्?
24 कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मे़न्छाम्साःल्ले़ लायो ले़प्मि पिमा युक् कत्तुः फाःआङ् खिनिः
कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ःओ,” हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् लङ्ले़ःङ्वा मनाःन् मे़त्तु, “खे़ने़ः पोगे़ःआङ् के़ने़त्नाःन्
याङ्सिङ्डे़ःआङ् के़हिम्मो थासिङ्डे़ः॥”
25 खिमो खे़न् खुनिः तगिए मुत्थ्रिक् पोगे़आङ् कुने़त्नाःन् याङ्सिङ्हे़क्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़
कुनारा फोःसुर कुहिम्मो थासिङ्लो॥
26 के़रे़क्ले़ खुनिः साःरिक् निङ्वाः मये़आङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् मे़बिरुर मे़बाःत्तु,
“अक्तङ्बाग आनिगे़ आप्फाल्ले़आङ् मे़न्निए वयिगे़रो॥”

ये़सुरे़ ले़बिःन् उःत्तुः
मत्ति ९.९-१३, मर्कुस २.१४-१७

27 याङ्सि ये़सुःन् खे़प्मोलाम् लःन्दे़ पेआङ् एःङ्याङ् के़भोःङ्बा ले़बि मिङ् के़वाःप्पा मनाःन् एःङ्याङ्
फोःङ्मा ते़न्नो युड़े़बा निःसुआङ् मे़त्तु, “इङ्गाः तिम्दाङ्डे़ःओ॥”
28 हे़क्क्याङ् खे़न्नाङ् मुत्थ्रिक् पोगे़आङ् के़रे़क् पाःन्हाः ले़रुधआङ् खुने़ःनु थासिङ्लो॥
29 याङ्सि ये़सुरे़ कुलागि ले़बिःल्ले़ कुहिम्मो यम्बा चामुक् थिमुक् से़ःसु॥ खे़प्मो यरिक् एःङ्याङ्
के़भोःङ्बाहाः नु वेः तरेबाहाः मे़वये़रो॥
30 खे़प्मो फरिसिहाः नु खुनिः साम्योथिम्साम्बाहाः मे़द्ये़आङ् ये़सुरे़ कुहुःसाम्बाहाः मने़ मे़धिक्ते़र
अक्खे मेमे़त्तुसि, “एःङ्याङ् के़भोःङ्बाहाः हे़क्क्याङ् लायोबाहाःनु थेआङ् खिनिः के़दङ्डासिआङ् चा
के़जाम्बाबे?”
31 ये़सुरे़ खे़ङ्हाः नोगप् पिरुसि, “सिदाःसाम्बेङ्ग मे़न्दुक्मनाहाःरे़ लागि मे़ःन्, कर के़दुक्पाहाःरे़
लागिरो॥
32 हे़क्केलःरिक्के इङ्गाःआङ् साम्योनिबाहाः मे़ःन्, कर लायोबाहाः लायोलाम् मे़हिन्ल फाःआङ्
उःत्छे़ त्याङ्बारो॥”

ये़सुरे़ चाःने़त्तिल्ले़ कुयाःम्बेओ हुःरुसिः
मत्ति ९.१४-१७, मर्कुस २.१८-२२

33 कुभारे़ खुने़ः मेमे़त्तु, “युहुन्नारे़ कुहुःसाम्बाहाःग ए़त्ले़ङ् चाःने़त्तो नु तुवा चोःक्कि मे़युङ्,
फरिसिहाःरे़ खुनिः हुःसाम्बाहाःआङ् हे़क्के मे़जोःक्, कर खे़ने़ः के़हुःसाम्बाहाःग चाःने़त्तोआङ्
मे़न्युङ्ने़न्, मे़जर मे़धुङुर मे़वाःइङ्ग!”
34 ये़सुरे़ खे़ङ्हाः मे़त्तुसि, “मेःक्खिम्साबे़न् कुन्जुम्हाःनु वाःर थारिक् खे़ङ्हाः चाःने़त्तो मे़युङ्बि?
35 कर खे़ङ्हाःलाम् मेःक्खिम्साबे़न् साक्के़ल्ले़क् मे़दे़म्सुआङ् मे़दे़ःरुल्ले़ खे़ङ्हाः चाःने़त्तो
मे़युङ्लो॥”
36 हे़क्क्याङ् याम्मो खुने़ः कन् खे़दाःइन् खे़ङ्हाः मे़त्तुसि, “हाःत्ले़आङ् कुसङ् चाङ्डिन्
थे़ःक्खुआङ्कुद्रे़क्चाङ्डिन् मे़ले़म्दुन्, ले़म्दुने़ फाःग्र कुसङ् चाङ्डिन् ते़ःङ्बेःक्लो, हे़क्क्याङ् कुसङ्
चाङ्डिल्ले़ कुद्रे़क्चाङ्डिन् मे़घे़म्दुन्नाङ्लो॥
37 हे़क्केलःरिक् आत्तिल्ले़आङ् कुसङ् चे़ल्ले़क्सेः थिःन् कुद्रे़क्से़होबा सुःक्वाओ मे़युक्खुन्॥
युक्खुने़ फाःग्र कुसङ् चे़ल्ले़क्सेः थिःल्ले़ कुद्रे़क्से़होबा सुःक्वाःन्थे़ःक्खुदेःसुःरो॥ हे़क्क्याङ् थिःन्
वे़त् पेःक्काङ् चासोःक्लो॥
38 कर कुसङ् चे़ल्ले़क्सेः थिःन् कुसङ् से़होबा सुःक्वाओए याक्मा पोःङ्लो॥

39 हे॒क्क्याङ् आत्तिल्लेआङ् के॒दुम्बा चे॒ल्लेक्सेॅ थिःन् थुङुआङ् कुसङ् चे॒ल्लेक्सेॅ थिःन् थुङ्मा
निङ्वाॅ मे॒जोगुन्लो, थेआङ्भे॒ल्ले॒ अक्खे पाःत्तु, ‘के॒दुम्बा चे॒ल्लेक्सेॅ थिःन्ने कुजा नु॒रो॥’ ”

6

नाःम्सिङ्ये॒न्रे॒ कुन्दाङ्बा

मत्ति १२.१-१४, मर्कुस २.२३-२८

1 थिक् नाःम्सिङ्ये॒न्नो ये॒सुःन् नु कुहु॒साम्बाहाॅ प्याङ्सिगे॒न् इक्ताप्लुम्मोनु मे॒बेर मे॒बत्छे॒ल्ले॒
कुहु॒साम्बाहाॅरे॒ चासम्मिन् मे॒दुबुआङ् हुक्को मे॒नुगुर चामा मे॒हेःक्तुरो॥
2 हे॒क्केःल्ले॒ कुभा फरिसिहाॅरे॒ खे॒ङ्हाॅ सेःन्मे॒दोसुसि, “थेआङ् नाःम्सिङ्ये॒न्नो चोःक्मा मे॒न्नु॒मनाबा
याःम्बक्किन् के॒जोगुम्बाबे?”
3 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाॅ नोगप् पिरुसि, “खिनिॅ साम्योसाप्लाःन् मे॒न्निःत्ते के॒वयिबि? थिक्ले॒ङ् दाउद नु
कुमनाहाॅरे॒ खुनिॅ से॒त्लाःक्ते॒ल्ले॒
4 खुने॒ॅ निङ्वाॅफु साःङ्गाहिम्मो लाःसे॒आङ् निङ्वाॅफुमाङ्डिन् तोःम्मनाबा सेसे खरे॒ःङ्डिन् चआङ्
कुमनाहाॅआङ् पिरुसि॥ खे॒ङ्ग आनिॅ साम्योथिम् कुइसिःक् निङ्वाॅफुसाम्बाहाॅरे॒रक् चामा के॒नु॒बा
वये॒रो॥”
5 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाॅ याम्मो मे॒त्तुसि, “इङ्गाॅ मे॒न्छाम्साःङ्ग नाःम्सिङ्ये॒न्निल्ले॒न्नाङ्
कुन्दाङ्बाआरो॥”

ये॒सुरे॒ के॒सम्बा हुक्किन् वेःन्दु॒ॅ

मत्ति १२.९-१४, मर्कुस ३.१-६

6 वे॒ॅस्मा थिक् नाःम्सिङ्ये॒न्नो खुने॒ॅ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ् हु॒रुसिर यागे॒॥ खे॒प्मो चुप्साङ्
कुहुक् के॒हेबा मनाधिक् वये॒॥
7 आल्ल कुभा फरिसिहाॅ नु साम्योथिम्साम्बाहाॅरे॒ ये॒सुरे॒ खे॒न् मनाःन् नाःम्सिङ्ये॒न्नो वेःन्दुल्ले॒
आप्तिक् कुःप्मा फाॅआङ् खे॒प्मो मे॒सुगुआङ् मे॒वये॒रो॥
8 कर ये॒सुरे॒ खुनिॅ निङ्वाॅ मे॒इःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाॅ खोःसुआङ् खे॒न् कुहुक् के॒हेबा मनाःन् मे॒त्तु,
“फे॒रे॒ॅआङ्के॒रे॒क्ले॒ खुनिॅ तगि ये॒बे॒ॅ॥” खे॒न्नाङ् फे॒रे॒आङ् खे॒प्मो ये॒बे॒॥
9 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाॅ मे॒त्तुसि, “इङ्गाॅआङ् पाःन्धिक् सेःन्दोःनिङ्लो–नाःम्सिङ् ये॒न्नो नुःबा नु ताप्फे॒ःम्बा
याःम्बक्को, साम्योथिम्मिल्ले॒ आत्तिन् चोःक्मा आबिॅ॒बे? हिङ्मन् से॒ःप्माबि मे॒ङ्माबि?”
10 खुने॒ॅ खिरि ओमे॒त्तुसि हे॒क्क्याङ् खे॒न् कुहुक् के॒हेबा मनाःन् मे॒त्तु, “के॒हुक्किन् सन्छे॒ॅ॥” हे॒क्क्याङ्
खे॒ल्ले॒ कुहुक्किन् सन्छुल्ले॒ खिमो वेःत्ते॒रो॥
11 कर खे॒प्मो के॒वाॅबा फरिसिहाॅ नु साम्योथिम्साम्बाहाॅ साॅरिक् खुनिॅ सिक् पोगे॒आङ् कन्
ये॒सुःन् थे मे॒प्माबे फाॅआङ् पाःन् थक्मा मे॒हेःक्ते॒रो॥

ये॒सुरे॒ थिक्-ने॒त् सेःक्युक्मिबाहाॅ सेगुसिॅ

मत्ति १०.१-४, मर्कुस ३.१३-१९

12 थिक् ये॒न् ये॒सुःन् कोःक्माओ तुवा चोःक्से॒ पेआङ् नाम्दाःत्ताःत् निङ्वाॅफुमाङ्डो तुवा चोगे॒रो॥
13 हे॒क्क्याङ् खाओःत्ते॒आङ् ये॒सुरे॒ काक् कुहु॒साम्बाहाॅ उःत्तुसिआङ् खे॒ङ्हाॅओलाम् थिक्-ने॒त्
(१२) कुहु॒साम्बाहाॅ सेगुसि॥ खे॒ङ्हाॅ सेःक्युक्मिबासि मे॒त्तुसिरो॥
14 खे॒ङ्हाॅओ सिमोन (खुने॒ॅ पत्रुस लाॅरिक् मिङ् वाःत्तु), हे॒क्क्याङ् खे॒ल्ले॒ कुन्साॅ आन्द्रियास,
याकुब, युहुन्ना, फिलिप, बारथोलोमाइ,
15 मत्ति, थोमा अल्फायसरे॒ कुस्साः याकुब, सिमोन (खुने॒ॅ हाङ्बिफ्युङ् के॒जोःक्पा जिलति मे॒प्मनाबा
वये॒),
16 याकुबरे॒ कुस्साः यहुदा वये॒, हे॒क्क्याङ् यहुदा इस्करियोति वये॒, खे॒न् ताःन्दि नसाःन् के॒ले॒ङ्बा
पोःक्खे॒रो॥

येसुरे यरिक् मनाहाꣳ वेःन्दुसिꣳ
मत्ति ४.२३-२५

17 हेक्क्याङ् खुनेꣳ खेङ्हाꣳनु यो थ्येआङ् नेनेबा तेन्नो येम्सिङ्लो॥ खेप्मो यरिक् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ नु काक् यहुदिया थुम्, यरुसलेम, हेक्क्याङ् वरक्किल्ले कुयाओ केनेबा तायर नु सिदोन येक्यक्कोलाम् यरिक् मनाहाꣳ मेद्येआङ् मेवये॥

18 खेङ्हाꣳ खुनेꣳ कुघेम्से नु खुनिꣳ तुक्मा यꣳमालाम् वेःत्छे मेद्येआङ् मेवये॥ खेप्मो फेन्साम्मिल्ले तुक्खे चाःत्तुसिबा मनाहाꣳआङ् मेवेःत्तेरो॥

19 खेङ्हाꣳरे येसुःन् सुःमा मेगोःत्तु थेआङ्भेल्ले केवेःम्बा मुक्साम् खुनेꣳओलाम् लःन्देर पत्छे, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ केरेक् वेःन्दुसिरो॥

नुꣳमा ताःमा नु तुक्खेःन्
मत्ति ५.१-१२

20 येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ ओमेत्तुसिर मेत्तुसि,
“याङ्केसाꣳबासे, खिनिꣳ मुꣳइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् खिनिꣳइन्नेरो॥
21 आल्ल साक्किल्ले तरुसिबासे, खिनिꣳ मुꣳइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले ताःन्दि खिनिꣳ केघासिआङ् खिनिꣳ निङ्सम्लो॥
आल्लो मेरिङ् थक्नु केहाःप्पासे, खिनिꣳ मुꣳइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ केएरिꣳरो॥
22 मेन्छाम्साःल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे केम्जिःत्तिꣳबा, केम्नाꣳरिबा हेक्क्याङ् खिनिꣳ नामेधासुआङ् ताप्फेःल्लिक् केम्मेत्तिबाहाꣳ मुꣳइसाबानिङ्लो॥

23 खेन् येम्मो सःत्तेम्मेꣳओ, ओमु लꣳरेम्मेꣳआङ् लाःक्खेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ थुम्घोःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पयम् यम्बा चोःक्लो॥ खुनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳरेआङ् उन्छोःन्बा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ हाबा हेक्केए मेमेत्तुसिआङ् मेवयेरो॥
24 कर आल्लो याङ्साकुन्धेसाबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो,
थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ सःप्मान् नु निङ्वाꣳ ताःमान् खिनिꣳ हिङ्मन्नोए केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥
25 आल्लो केघाबाआङ् केवाꣳबासे,
चिःत्ताङ्लक् स्येरो, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ साक्मेन्जा केबोःक्खिꣳरो॥
आल्लो केएःप्पार केवाꣳबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ मेरिङ् थक्नु केहाबिꣳरो॥
26 आल्लो मनाहाꣳरे नुःरिक् मेमेत्तुसिबासे, चिःत्ताङ्लक् स्येरो, थेआङ्भेल्ले खुनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳरेआङ् इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ बा हेक्केए मेमेत्तुसिरो॥”

निङ्मिहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मासि
मत्ति ५.३८-४२

27 “कर इङ्गाꣳ आबाःन् केघेम्बासे, खिनिꣳ निङ्मिहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ॥ याप्मि केजिःप्पाहाꣳ नुःरिक् मेत्तेम्सिम्मेꣳओ॥

28 खिनिꣳ साङ्ग्रा केमेप्पाहाꣳ मुꣳइसाम् थासेम् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥ खिनिꣳ ताप्फेःल्लिक् केमेप्पाहाꣳ तुवा चोगेम् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥

29 हाःत्ले केनेदेङ्बान् केलेङ् केबिꣳ, खेनेꣳ वेꣳ लेप्माङ्बा केनेदेङ्बान्नाङ् खेन् तोःन्दे पिरेꣳ॥ हाःत्ले साक्केल्लेक् केसुङ्घेःक्वाःन् केनाप्पाङ्तेꣳरुꣳ, खेन्निन् केजाङ्मा तेःत्तिन्नाङ् पिरेदेःसेꣳओ॥

30 हेक्क्याङ् केनाःक्पाहाꣳ पिरेसेꣳओ॥ हेक्क्याङ् केजिगःक्वाहाꣳ केदेꣳबाहाꣳ याम्मो याङ्ना मेनाःक्तेसेन्नेꣳओ॥

31 हेक्क्याङ् वेꣳ मनाहाꣳरे आक्खे केम्मेत्तिबा निङ्वाꣳ केइःत्तुम्, खिनिꣳआङ् बा हेक्के मेत्तेम्सिम्मेꣳओ॥

32 खिनिꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पाहाꣳरक् लुङ्माꣳ केदुक्तुम्सिम्ने फाꣳग्र खिनिꣳ थे यम्बा याःम्बक्
केजोगुम्माङ्बे? खेङ्ग लायोबाहाꣳरेआङ् बा हेक्के मेजोगुꣳरो॥
33 हेक्क्याङ् खिनिꣳ नुःरिक् केमेप्पाहाꣳरक् नुःरिक् केमेत्तुम्सिम्ने फाꣳग्र थे यम्बा याःम्बक्
केजोगुम्माङ्बे! खेङ्ग लायोबाहाꣳरेआङ् बा हेक्के मेमेत्तुसिꣳरो॥
34 हेक्क्याङ् खिनिꣳ याम्मो मेनुःक्तुर फाꣳआङ् मनाहाꣳ थेꣳला केबिरुम्सिम्ने फाꣳग्र थे यम्बा याःम्बक्
केजोगुम्माङ्बे! खेङ्ग लायोबाहाꣳरेआङ् बा हेक्के मेजोगुꣳरो॥
35 कर खिनिꣳ निङ्मिहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳ, खेङ्हाꣳ नुःरिक् मेत्तेम्सिम्मेꣳ, हेक्क्याङ् मेनुःक्तुर
फाꣳआङ् मेन्इःत्ते थेꣳला पिरेम्सिम्मेꣳ, हेक्केःल्ले खिनिꣳ थुम्घोःन् यरिक् पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳ
केरेक्नुःल्ले पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साः केबोःक्खिꣳरो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग ताप्फेःम्बा
मनाहाꣳ नु फोत्याबा मनाहाꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्तुसिꣳरो॥
36 खिनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् याप्मि लुङ्माꣳ केदुक्पा चोःक्, खेल्ले चोगुल्ले
खिनिꣳआङ् मनाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ॥”

वेꣳहाꣳ चेꣳया इङ्दो मेप्मासि मेःन्
मत्ति ७.१-५

37 “मनाहाꣳ पाःन् मेधिक्तेम्सिम्मेन्नेꣳ, हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳआङ् पाःन्
केन्धिक्तिन्लो॥ मनाहाꣳ चेꣳया इङ्दो मेमेत्तेम्सिम्मेन्नेꣳओ, हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳआङ् चेꣳया इङ्दो
केमेम्मेत्तिन्लरो॥ मनाहाꣳ लेप्मि पिरेम्सिम्मेꣳओ, हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
लेप्मि केबिरिꣳरो॥
38 मनाहाꣳ पिरेम्सिम्मेꣳ हेक्क्याङ् खिनिꣳआङ् केम्बिरिꣳरो॥ नुःरिक् सिःक्तेम्मेꣳ नुःरिक्
थेक्तेम्मेꣳर नुःरिक् मुन्देम्मेꣳर कुधिम् पोःङ्डाङ् कुवेत्वेत्मनाहाꣳ सिःक्तेम् पिरेम्सिम्मेꣳ, बा
हेक्केलꣳरिक्के खिनिꣳआङ् केम्बिरिꣳरो॥ खिनिꣳ आक्खेलꣳरिक् केसिःक्तुम्केबिरुम्सिम्, बा
हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳआङ् केम्सिःक्ति केम्बिरिꣳरो॥”
39 हेक्क्याङ् येसुरे कन् खेदाꣳइन् खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “मिक्फःम्बाल्ले वेꣳ मिक्फःम्बेन् लाम्लोमा
मेसुक्तुन्लो, लाम्लोसुने फाꣳग्र नेप्माङ् लुम्बाःत्तो केङ्सि लाःत्छिꣳरो॥
40 हुꣳसाम्बेन् कुसिक्साम्बेन्नुःल्ले यम्बा मेःन्लो॥ कर खुनेꣳ नुःरिक् हुꣳसिङ् सुःत्छिङ्डाङ् खुनेꣳ
कुसिक्साम्बेन्कुइसिःक् पोःङ्लो॥
41 आबाडे थक्को साःङ्वेत् चाराम्बा मेन्निःमनाबाल्ले आक्खेलꣳरिक् केन्साꣳरे कुधक्कोबा
वाम्सिक्किन् केनिःसुबे?
42 खेनेꣳ आबाडे केधक्को साःङ्वेत् चाराम्बा केन्निःसुन्निल्ले आक्खेलꣳरिक् केन्साꣳइन्
केधक्कोबा वाम्सिक्किन् खेक्खुङ् पिने लꣳरिक् मेप्मा केसुक्तुबे? कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पाए,
केरेक्नुःल्ले तगि आबाडे केधक्कोबा साःङ्वेत्तिन् नाःत्तेदेःसेꣳओ, हेक्क्याङ्लक् केन्साꣳरे
कुधक्कोबा वाम्सिक्किन् उसुरु केनिःसुआङ् खेङ्मा केसुक्तुꣳरो॥”

सिङ्बुङ् नु सिङ्सेꣳ
मत्ति ७.१६-२०, १२.३३-३५

43 आत्तिन् नुःबा सिङ्बुङ्डोआङ्ताप्फेःम्बा सिङ्सेꣳ मेधोःक्नेन्लो, हेक्केलꣳरिक् आत्तिन् ताप्फेःम्बा
सिङ्बुङ्डोआङ्नुःबा सिङ्सेꣳ मेधोःक्नेन्लो॥
44 खेन् सिङ्बुङ्हाꣳग सिङ्सेहाꣳ ओमेप्माआङ्साङ् कुसिङ् निःत्मेदेत्लो॥ आप्फाल्लेआङ्
तिङ्ग्रेःक् पोःक्लाओलाम् मनाहाꣳरे पःत्छेꣳइन् मेन्दुबुन्लो॥ हेक्केलꣳरिक् तिङ्वासेक्
पोःक्लाओलाम् चेल्लेक्सेꣳइन्मेन्छुप्सुन्लो॥
45 नुःबा मनाःल्ले कुनिङ्वाꣳ सिगाङ् केयाक्पा नुःबा पाःन्नोलाम् नुःबा याःम्बक् चोगुꣳरो॥
हेक्केलꣳरिक्के ताप्फेःम्बा मनाःल्लेआङ् कुनिङ्वाꣳ सिगाङ् केयाक्पा ताप्फेःम्बा पाःन्नोलाम् फेन्
याःम्बक् चोगुꣳरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ सिगाङ् केयाक्पा पाःन्हाꣳए मनाहाꣳरे खुनिꣳ मुरालाम् मेबाःत्तु
मेलःत्तुꣳरो॥

नेप्फु हिम् केजोःक्पाहाङ
मत्ति ७.२४-२७

46 “इङ्गाङ पाःत्तुङ्बा पाःन् कुइसिःक् केन्जोगुम्मिन्निल्ले, थेआङ् इङ्गाङ ‘आदाङ्बे, आदाङ्बे,’ याप्मि केमेत्तिङबे?
47 इङ्गाङ आबाःन् केघेम्बाआङ् कुइसिःक् केजोःक्पा मनाःन् आक्तङ्बा चोःक् फाङआङ् मेन्तिङ्लो–
48 खेन् नुःबा पाङ्यक्को हिम् केजोःक्पा मना कुइसिःक्लो॥ खेल्ले हिम् चोःक्मा फाङआङ् यो खाम् सिगाङ्बा यम्बा लुङ्डिन् मेन्याङ्डे थारिक् तयु॥ हेक्क्याङ् यम्बा लुङ्सम्दाङ् पाङ्यक् नेम्भो नेस्सुआङ् लुङ्धाक् सेत्तुर हिम् चोगुङ॥ हेक्क्याङ् यम्बा वाहिप्मान् थ्येआङ् वाकुक्से येआङ् च्वाःत्तिल्ले खेन् हिम्मिन् लक्तु, कर थेआङ् मेबोःक्खेन्, थेआङभेल्ले खेन् हिम्मिल्लेन् नुःरिक्काङ् पाङ्यक् युक्खुआङ् वयेरो॥
49 हेक्क्याङ् आबाःन् केघेम्बाआङ् पाःत्तुङ्बा पाःन् कुइसिःक् मेन्जोःक्मनाबा मनाःन् आक्तङ्बा चोःक् फाङआङ् मेन्तिङ्लो–खेल्लेआङ् हिम् चोःक्मा फाङआङ् पाङ्यक् तयु, कर नुःबा पाङ्यक् नेम्भो मेन्नेए लुङ्धाक् सेत्तुआङ् हिम् चोगु॥ हेक्क्याङ् यम्बा वाहिप्मान् थ्ये, वाकुक्खु येआङ् च्वाःत्तिल्ले खेन् हिम्मिन् लक्तु, हेक्क्याङ् लुःन्दुदेःसुरो॥ हेक्क्याङ् खेन् हिम्मिन् चोःन्देबेआङ् यम्बा मेम्भै पोःक्खेरो॥”

7

रोमि थक्तुम्बाल्ले कुयोःक्पेन् येसुरे नुसुङ
मत्ति ८.५-१३, युहुन्ना ४.४३-५४

1 हेक्क्याङ् येसुरे मनाहाङ केरेक् सिवादिङ् खाहुन्हाङ मेत्तु सुरुसिआङ् खुनेङ कपर्नहुम पाङ्जुम्मो लाःसे॥
2 खेप्मोबा रोमि थक्तुम्बाल्ले केरेक्नुःल्ले कुनिङ्वाङइरे खोःप्तुबा कुयोःक्पेन् तुगेआङ् सिःमालिङ्धोओ केरेआङ् नेस्सेरो॥
3 खेन् थक्तुम्बाल्ले येसुःन् पाङ्जुम्मो त्येआङ् वाङ केलङबा खेप्सुआङ् हाराङ फेन्नाङ् कुयोःक्पेन् वेःन्दुर फाङआङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाङ येसुरे कुलाःसे पाङ्घुसिरो॥
4 खेङ्हाङआङ् येसुरो मेद्येआङ् अक्खे मेमेत्तुर पेलि मेभाक्तु, “आदाङ्बे, खेन् थक्तुम्बेन् खेनेङलाम् कुभाङ खोःमा लाङरुरो,
5 थेआङभेल्ले खेल्ले आनिङ यहुदि सुवाङ्हाङ साङरिक् लुङ्माङ आदुक्॥ हेक्क्याङ् आनिङ लागि यहुदि चुम्लुङ्हिम्धिक् आजोगे आबिरेआङ् वाङरो॥”
6 हेक्क्याङ् येसुःन् खेङ्हाङनु थासिङ्॥ खेङ्हाङ खेन् थक्तुम्बाल्ले कुहिम्मो केप्मानुःल्ले तगि खेन् थक्तुम्बाल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् कुन्जुम्हाङ पाङ्घुसि, “आदाङ्बे, तुक्खे मेजेन्नेङओ, थेआङभेल्ले इङ्गाङ खेनेङ आहिम्मो लाङ्दाःक्मा मेलाङआन्लो॥
7 हेक्केलङरिक् इङ्गाङ आबाडेआङ् खेनेङओ ताःमा मेलाङआन्लो॥ खेनेङ पाःन् सुत्लाधिक्लक् केबाःत्तुसाङ् आयोःक्पेन् वेःत्लो॥
8 थेआङभेल्ले इङ्गाङआङ् आधुङ्धोबा सुहाङ्युक्पाहाङरे खुनिङ युक्को केवाङबा मनाआरो, हेक्क्याङ् इङ्गाङआङ् आयुक्को थक्सुबाहाङ मेवाङरो॥ इङ्गाङ थक्सुबाधिक्किन्‘पेगेङ’ मेत्तुङ्डिल्ले पेःक्, हेक्क्याङ् वेङ थक्सुबान् ‘फेरेङ’ मेत्तुङ्डिल्ले फेन्॥ हेक्केलङरिक्के आयोःक्पेन् ‘कन् चोगेङ’ मेत्तुङ्डिल्ले चोगुङरो॥”
9 येसुरे कन् खेप्सुआङ् साङरिक् कुनिङ्वाङ मयेआङ् खिरि हिसिङ्डाङ् खुनेङ केदिम्बाहाङ मेत्तुसि, “अक्तङ्बा यम्बा नसाःन् केगप्पा मनाःङ्ग इस्राइलओआङ् इङ्गाङ मेङ्घोए वाङआरो!
10 हेक्क्याङ् थक्तुम्बाल्ले पाङ्घुसिबा मनाहाङ मेनुःक्खेआङ् हिम्मो मेगेरेल्ले खेन् योःक्पेन् वेःत्तेआङ् युङेबा मेदुमुरो॥”

मेमेदुमाल्ले कुस्साःन् येसुरे कुहिङ्वेत् चोगुङ

11 हे॒क्क्याङ् कुभा येन् एगाङ् येसुः॒न् नाइन् पाङ्जुम्मो पे॥ खुने॒नुए कुहु॒साम्बाहा॒ नु यरिक् मनाहा॒आङ् मे॒बेरो॥
12 खुने॒ पाङ्जुम्मोबा यम्बा ताःक्हन्नो के॒रे॒ल्ले॒ मेमेदुमाधिक्ले॒ लत्छारक् के॒वा॒बा कुस्साः येम्बित्छा॒इन् स्ये॒आङ् कुजेधाःप्पिन् पाङ्जुम्मोबा मनाहा॒रे॒ मे॒भे॒त्तुर मे॒बत्छे॒बा तुमु॥ खे॒न् मेमेदुमान्नु यरिक् मनाहा॒ मे॒वये॒रो॥
13 ये॒सुरे॒ खे॒न् मेमेदुमान् ओमे॒त्तुल्ले॒ कुलुङ्मा॒ सियोःन्योःन्दे॒आङ् खे॒ने॒ मे॒हाबे॒न्ने॒ओ मे॒त्तुर आःन्छिङ्मा पिरुरो॥
14 हे॒क्क्याङ् पेआङ् चेधाःप्पिन् सुःसुल्ले॒ खे॒न् चेधाःप् के॒बङ्बाहा॒ मे॒ये॒म्सिङ्॥ ये॒सुरे॒ मे॒त्तु, “लाजे, पोगे॒ओ॥”
15 हे॒क्क्याङ् खे॒न् के॒सिःबा थाङ्बे॒न्निन्नाङ् पोगे॒आङ् पाःप्मा हेःक्ते॒॥ हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒न् कुम्मा हुक्सुप्तुरो॥
16 हे॒क्क्याङ् मनाहा॒ के॒रे॒क् मे॒गिसे॒आङ् निङ्वा॒फुमाङ्डिल्ले॒ कुनारा मे॒भोःसुर अक्खे मे॒बाःत्तु, “आनि॒ लुम्मोआङ् यम्बा माङ्निङ्वा॒पाःन् के॒बाःप्पे॒न्वा॒रो॥” हे॒क्क्याङ् याम्मो खे॒ङ्हा॒रे॒ मे॒बाःत्तु, “निङ्वा॒फुमाङ्डिन् कुमनाहा॒ कुभा॒ पिसे॒ नु कम्ब्राङ् मे॒त्छे॒ ये॒रो॥
17 हे॒क्क्याङ् कन् हिन्दोःक्किन् के॒रे॒क् पिसाङ् यहुदिया नु खे॒न् खिरिबा थुम्मो से॒ःरे॒रो॥”

बप्तिस्मा के॒बिबा युहुन्नाःल्ले॒ पाङ्घुसिबा इङ्साबाहा॒

मत्ति ११.२-१९

18 बप्तिस्मा के॒बिबा युहुन्नाःल्ले॒आङ् कुहु॒साम्बाहा॒रोलाम् कन् पाःन्निन् खे॒प्सु॥
19 हे॒क्क्याङ् ने॒प्फु कुहु॒साम्बाहा॒ उःत्तुसिआङ् दाङ्बाल्लो कन् इङ्घङ्डिन् हाङुदेःसु–“आल्ल के॒दाःबा ख्रिस्ते॒न्बा खे॒ने॒एबि? इ आनिगे॒ वे॒स्मान् हाङ्घुम्बे॒बाबि?”
20 हे॒क्क्याङ् खे॒न् इङ्साबाहा॒आङ् ये॒सुरो पेसे॒त्छिआङ् मे॒त्ते॒छु, “बप्तिस्मा के॒बिबा युहुन्नाःल्ले॒ अक्खे पाःत्तुआङ् याप्मि पाङ्घे॒त्छिगे॒आङ् वा॒सिगे॒रो, ‘आल्ल के॒दाःबा ख्रिस्ते॒न्बा खे॒ने॒एबि, इ आनिगे॒ वे॒स्मान् हाङ्घुम्बे॒बाबि?’ ”
21 हे॒क्क्याङ् हाबा खे॒न् ये॒म्मो ये॒सुरे॒ के॒दुक्पा के॒य॒बाहा॒ नु फे॒न्साम्मिल्ले॒ तरुसिबाहा॒ नुसुसि हे॒क्क्याङ् यरिक् मिक्फःम्बाहा॒आङ् खानिःमा के॒सुक्पा चोगुसिरो॥
22 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ युहुन्नालाम् के॒दाःबाहा॒ मे॒त्तुसि, “पेसे॒त्छे॒आङ् कन् के॒निःसे॒त्छु, के॒घे॒प्से॒त्छुबा पाःन्निन् युहुन्नाःन् मे॒त्ते॒छे॒–अक्खेल॒रिक् मिक्फःम्बाहा॒रे॒ निःमा मे॒सुक्तु॒, हे॒क्क्याङ् लाङ्सक्पाहा॒ लाङ्मेघेःक्, लोगे॒रे॒ तरुसिबाहा॒ मे॒वेःत्, हे॒क्क्याङ् नाधे॒क्के॒ङ्हा॒रे॒ मे॒घे॒प्सु, के॒सिःबाहा॒ याम्मो मे॒हिङ्, हे॒क्क्याङ् याङ्गे॒सा॒बाहा॒रे॒ सुनाइङ्डिन् मे॒घे॒प्सु॒रो॥
23 हे॒क्क्याङ् इङ्गा॒नु कुनिङ्वा॒ मे॒न्दुक्मनाबाआङ् याप्मि चप्चि मे॒न्जोःक्मनाबान् मु॒इसाबारो॥”
24 हे॒क्क्याङ् युहुन्नारे॒ कुइङ्साबाहा॒ पेसे॒त्छिआङ् ये॒सुरे॒ खे॒न् मनाहा॒ युहुन्नारे॒ कुमे॒न्नो मे॒त्तुसि, “खिनि॒ एःक्सादे॒न्नो थे॒मा ओमे॒त्छे॒ के॒बेगिबा? सुरित्माल्ले॒ वाःन्दुबा थिङ्ने॒ःत्ते॒न्बि?”
25 नुःबा चाङ् तेःत् के॒जाङ्बा मनाःन् ओमे॒त्छे॒ लाःक्कात् के॒बेगिबि? हे॒क्तङ्बाहा॒ नु हाङ्हाङ् ल॒रिक् के॒युङ्बाहा॒ग हाङ्हिम्मोरक् मे॒वा॒रो॥
26 थे॒मा ओमे॒त्छे॒ के॒बिगिबा? माङ्निङ्वा॒पाःन् के॒बाःप्पे॒न्बि? से॒क्खाःल्ले॒ इङ्गा॒ मे॒त्निङ्, माङ्निङ्वा॒पाःन् के॒बाःप्पे॒न्नुःल्ले॒ यम्बा मनाःन् के॒निःसुम्लो॥
27 बप्तिस्मा के॒बिबा युहुन्नाःल्ले॒ कुमे॒न्नो, साम्योसाप्लाओ अक्खेल॒रिक् साप्ते॒आङ् पत्,
“इङ्गा॒ आइङ्साबे॒न् के॒लागि लाम् यारिप् चोःक्से॒
खे॒ने॒नुःल्ले॒ तगि पाङ्घुङ्लो॥
28 हे॒क्क्याङ् के॒रे॒क् मे॒न्छाम् याप्मिलुम्मो बप्तिस्मा के॒बिबा युहुन्नाःन्नुःल्ले॒ यम्बा हाःत्ताङ् होःप्लो॥ हे॒क्केसाङ् निङ्वा॒फुहाङ्जुम्मो काक्नु चुक्पे॒न् युहुन्नाःन्नुःल्ले॒ यम्बा चोःक् फा॒आङ् मे॒त्निङ्लो॥”

29 अक्खेलꣳरिक् केरेक् मनाहाꣳरे हेक्क्याङ् एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाꣳरेआङ् येसुरे कुबाःन्निन्
मेघेप्सुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलाम्मिन् नुःबा फाꣳआङ् तेन्दिङ् मेजोगु, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ
युहुन्नालाम् बप्तिस्मा मेजोःक्सिङ्डाङ् मेवयेरो॥
30 कर फरिसिहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे खुनिꣳ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्सेःक्किन्
मेनाꣳरु, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ युहुन्नालाम् बप्तिस्मा मेन्जोःक्सिङ्डिन्लो॥
31 येसुरे याम्मो पाःत्तु, “आल्ल कन् येम्मोबा मनाहाꣳ आक्तङ्बा मेजोःक् फाꣳआङ् थेमाःन्नु
तङ्घुङ्सिङ्बाबे?
32 खेङ्हाꣳग पाङ्जुम्मो केवाꣳबा हिन्जाꣳबित्छा कुइसिःक् मेजोःक्लो॥
खेङ्हाꣳ अक्खेलꣳरिक् मेमेत्छिङ्, ‘आनिगे मुꣳफ्रामा हिप्मना, कर खिनिꣳ केन्लाःक्खिन्॥
आनिगे मेरिङ् थक्मना, कर खिनिꣳ केन्हाबिन्॥’
33 थेआङ्भेल्ले बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् तःक्नेत्तो युङेर आममबान् मेन्धुङ्ङे त्ये, कर ‘खेल्ले
फेन्साम् कत्तुꣳ’ केमेत्तुम्लो॥
34 मेन्छाम्साःन् चर थुङुर त्ये, हेक्क्याङ् ‘खेन् तःक्थेःक्केहाꣳ, थिःमसाङ्हाꣳ, एःङ्याङ् केभोःङ्बाहाꣳ
नु लायोबाहाꣳरे खुनिꣳ तेःङ्बारो’ केमेत्तुम्लो॥
35 निङ्वाꣳफु सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्तेन्दिङ् केजोःक्पाआङ् केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳरे खेन् निस्से चोःक्
फाꣳआङ् ओसेःन्आम्धाक्लो॥”

लायो केजोःक्मा मेन्छुमाꣳधिक्ले लेप्मि खोःसुꣳ

36 फरिसिधिक्ले येसुःन् युःन्छिक् चाजासे उःत्तु, हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुहिम्मो पेआङ् चाजासे
युङ्सिङ्लो॥
37 खेन् पाङ्जुम्मो केत्निमा याःम्बक् केजोःक्मा मेन्छुमाꣳधिक् वये॥ खेन् मेन्छुमाꣳइल्ले येसुःन्
फरिसिःल्ले कुहिम्मो चाजासे त्येआङ् वाꣳ केलꣳबा खेप्सुआङ् खेल्ले इमेल्लुङ्बा पर्यामाधिक्कुलेम्
फुङ्नाम्याङ्सिङेआङ्
38 येसुरे कुएगाङ् लेप्माङ् त्येआङ्हाबेर येसुरे कुलाङ्डो कुमिक्वाःल्ले वारक्खुरो॥ हेक्क्याङ्
कुधेगेःक्इःल्ले तुगुआङ् हेःसुर कुलाङ्डिन् चुप् मेत्तुआङ् खेन् फुङ्नाम्मिन् हुःत्तुरो॥
39 हेक्केःल्ले खेन् फरिसिःल्ले निःसुआङ् निङ्वाꣳ इःत्छिङ्, “कन् मनाःन् सेक्खाए
माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा वयेल्लेग खुनेꣳ केसुमा मेन्छुमाꣳइन् हाःप्पे फाꣳआङ् कुसिङ्निःत्तुबामेन्,
थेआङ्भेल्ले खेन् सेक्खाए लायो केजोःक्माएरो॥”
40 येसुरे खेन् फरिसिःन् मेत्तु, “सिमोने, इङ्गाꣳ खेनेꣳनु लत्छा पाःन्धिक् पाःप्मा कत्तुङ्लो॥”
सिमोनरेआङ् नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे, मेत्ताङ्डेꣳओ॥”
41 येसुरे मेत्तु, “थिक् तेन्नो नेप्फु मनाहाꣳ वयेत्छि॥ खेङ्हाꣳरे सिङ्नाःत् याङ् केगेबाल्लोलाम् लत्छारे
ङागिप् (५०) युप्पायाङ् नु वेꣳस्माल्ले कुगिप् ङासि (५००) युप्पायाङ् तेꣳरेत्छुआङ् वयेत्छि॥
42 कर खेन् नेप्माङ्ले हुङ्मा मेन्छुक्के वयेत्छि॥ खेन् सिङ्नाःत् याङ् केगेबाल्ले नेप्माङ्ले खुन्छिꣳ
सिङ्नाःत्तिन् लेरु पिरुसि॥ हेक्केःल्ले आत्तिल्ले खेन् सिङ्नाःत् याङ् लेप्मि केबिबान् यरिक् लुङ्माꣳ
तुक्तुबिला?”
43 सिमोनरे नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳओ खेन् यरिक् सिङ्नाःत् लेप्मि केघोःबान्ने यरिक्
लुङ्माꣳ तुक्तुबिलारो॥”
येसुरे मेत्तु, “खेनेꣳ सेक्खाए केबाःत्तुरो॥”
44 हेक्क्याङ् येसुःन् खेन् मेन्छुमाꣳइन् लेप्माङ् हिसिङ्डाङ् सिमोन्निन् मेत्तु, “सिमोने, इङ्गाꣳ खेनेꣳ
केहिम्मो त्याङ्डिल्ले लाङ् वाहप्मा च्वाःत् केम्बिराङ्डिन्, कर कन् मेन्छुमाꣳइल्ले आलाङ्डिन्
कुमिक्वाःल्ले वाहप्तुआङ् कुधेगेःक्इःल्ले तुगुआङ् वाꣳरो॥
45 खेनेꣳ इङ्गाꣳ चुप् केमेत्ताङ्ल सेवा केम्मेत्ताङ्डिन्, कर कन् मेन्छुमाꣳइल्ले इङ्गाꣳ त्याङ्डाङ्धोए
आलाङ्डो चुप् मेत्तुर वाꣳरो॥

46 हे॒क्क्याङ् खे॒ने॒ आधे॒गेः॒क्पो निः॒ङ्गे॒ कें॒न्हुः॒ताङ्ङिन्के॒म्बिराङ्ङिन्, कर कन् मे॒न्छुमा॒इल्ले॒ आलाङ्ङो फुङ्नाम्मिन् हुः॒ताङ् पिराङ्ङाङ् वा॒रो॥
47 कन् मे॒न्छुमा॒इल्ले॒ सा॒रिक् लुङ्मा॒ तुक्ताङ्बाल्ले॒ यरिक् लायोलाम् ले॒प्मि खोः॒सु॒ के॒ल॒बा ओसेः॒न्आधाक्लो॥ खे॒न् चुः॒च्छिक् लायोलाम् ले॒प्मि के॒घोः॒बाल्ले॒ सुः॒ल्लिक्लक् लुङ्मा॒ तुक्तुसि॒ फा॒आङ् मे॒त्ने॒रो”
48 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒न् मे॒न्छुमा॒इन् मे॒त्तु, “खे॒ने॒ के॒लायोलाम् ले॒प्मि के॒घोः॒सुआङ् के॒वा॒रो॥”
49 हे॒क्के॒ः॒ल्ले॒ खुने॒नु चा के॒जाबार के॒युङ्बा वे॒ मनाहा॒ लायोलाम् ले॒प्मि के॒बिबा कन् याप्मिः॒न् हाः॒प्पे फा॒आङ् मे॒मे॒त्छिङ्लो॥
50 कर ये॒सुरे॒ खे॒न् मे॒न्छुमा॒इन् मे॒त्तु, “खे॒ने॒ के॒नसाः॒न्निल्ले॒ ताङ्गे॒से॒ः॒प्ते॒आङ् के॒वा॒रो॥ नुः॒रिक्काङ् पेगे॒ओ॥”

8

ये॒सुः॒न् कुभा॒ के॒बिमा मे॒न्छुमाहा॒

मत्ति १३.१-२३, मर्कुस ४.१-२०

1 खे॒न् एगाङ् ये॒सुः॒न् निङ्वा॒फुहाङ्जुम्मिल्ले॒ कुयाः॒म्बेओ सुनाइङ् से॒ः॒सुर ये॒क्यक् नु पाङ्भे॒हा॒ओ लाम्दिः॒क् चोगे॒॥ खुने॒नु थिक्-ने॒त् कुहु॒साम्बाहा॒ मे॒वये॒,
2 हे॒क्क्याङ् फे॒न्साम्हा॒ नु तुक्मा य॒माला॒म् वे॒ः॒न्दुसिमा कुभा मे॒न्छुमाहा॒आङ् मे॒वये॒॥ खे॒ङ्हा॒ओ ये॒सुरे॒ मग्दलिनि मे॒प्मनामा मरियमओलाम् नुसि फे॒न्साम्हा॒ लः॒तुसिआङ् वये॒॥
3 हे॒क्क्याङ् हे॒रोदरे॒ कुघारात् के॒युङ्बा चुजासरे॒ कुमेः॒त् योआन्ना, सुजना, नु यरिक् मे॒न्छुमाहा॒रे॒ खुनि॒ याङ्साकुन्धेः॒ल्ले॒ ये॒सुः॒न् नु कुहु॒साम्बाहा॒ कुभा॒ मे॒बिरुसिरो॥

या॒रिः॒म्बा के॒हे॒बाल्ले॒न् खे॒दा॒

मत्ति १३.१-९, मर्कुस ४.१-९

4 थिक् ये॒न् यरिक् ये॒क्यक्कोलाम् यरिक् मनाहा॒ ये॒सुओ मे॒द्ये॒॥ हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ कन् खे॒दा॒इन् मे॒त्तुसि–
5 “लत्छा याः॒न्के॒मः॒बाधिक् या॒रिः॒म्बा ले॒प्से॒ पेरो॥ खे॒ल्ले॒ या॒रिः॒म्बे॒न् ले॒प्तुल्ले॒ कुभा या॒रिः॒म्बे॒न् लाम्मो मक्थ्ये॒आङ् मनाहा॒रे॒ मे॒दो॒रु, हे॒क्क्याङ् पुहा॒ मे॒द्ये॒आङ् मे॒घप्सु मे॒जरो॥
6 हे॒क्क्याङ् कुभा या॒रिः॒म्बे॒न् लुङ्घाराक्को चुक्ते॒, हे॒क्क्याङ् खे॒न् लिङ्माग लिङे॒, कर नाम्मिल्ले॒ हे॒रे॒बे, थेआङ्भे॒ल्ले॒ के॒से॒ः॒म्बा खाम् मे॒ने॒स्से॒न्लो॥
7 हे॒क्क्याङ् कुभा या॒रिः॒म्बे॒न् तिङ्ग्रे॒ः॒क् के॒लिङ्बा खाम्मो चुक्ते॒, तिङ्ग्रे॒ः॒क्किन् नु या॒रिः॒म्बान् सोसोरिक् लिङे॒, कर तिङ्ग्रे॒ः॒क्हा॒रे॒ खे॒न् सुः॒प्तु से॒रुरो॥
8 हे॒क्क्याङ् कुभा या॒रिः॒म्बे॒न् नुः॒बा खाम्मो चुक्ते॒आङ् लिङे॒, हे॒क्क्याङ् कुजा॒इ कुजा॒ थोः॒क्ते॒॥ खे॒न् या॒रिः॒म्बाल्ले॒ किप्थिक् ले॒ङ्डाङ्धो कुजा॒ थोः॒क्ते॒रो॥” ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ मे॒त्तुसि, “खे॒म्मा ने॒क्खो॒ के॒गप्पाहा॒रे॒ कन् पाः॒न्निन् नुः॒रिक् खे॒प्से॒म्मे॒॒आङ् कुसिङ्निः॒ते॒म्मे॒॒ओ!”

खे॒दा॒इल्ले॒ कुबे

मत्ति १३.१०-१७, मर्कुस ४.१०-१२

9 कुहु॒साम्बाहा॒रे॒ ये॒सुः॒न् सेः॒न्मे॒दोसु, “कन् खे॒दा॒इल्ले॒ कुबेः॒न् थे॒माबे?”
10 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ मे॒त्तुसि, “निङ्वा॒फुहाङ्जुम्मिल्ले॒न्सिगाङ्बा पाः॒न्हा॒ खिनि॒रक् कुसिङ्निः॒प्मा के॒घोः॒सुम्माङ् के॒वयि॒रो, कर वे॒ मनाहा॒नु इङ्गा॒ खे॒दा॒ओरक् पाः॒त्तारो॥ हे॒क्के॒ः॒ल्ले॒
‘कङ्हा॒रे॒ ओमे॒मे॒त्तुसाङ् मे॒न्निः॒सुन्,
मे॒घे॒प्सुसाङ् कुसिङ् मे॒न्निः॒त्तुन्लो॥’*
11 कन् खे॒दा॒इल्ले॒ कुबेः॒न् अक्तङ्बा चोः॒क्–या॒रिः॒म्बा फा॒इन् निङ्वा॒फु पाः॒न्जाक्किन्लो॥

* **8:10** □□□□□ □.९

12 हेक्क्याङ् लाम्मो मक्केधाःबा याःरिःम्बाहाः पाःन्जाक् केघेम्बा मनासिरो॥ माफेन्साम्मिन् ताआङ् खेङ्हाःरे खुनिः निङ्वाःओलाम् पाःन्जाक्किन् लःत्तु तेःरु॥ हेक्केःल्ले खेङ्हाःरे नसाःन् चोःक्मा मेङ्घोःसुन्नाङ् सेन्लप् खोःमा मेन्छुक्तुन्लो॥
13 हेक्क्याङ् लुङ्घाराक्को मक्केधाःबा याःरिःम्बाहाःग पाःन्जाक्किन् केघेम्बाआङ् केसःप्पार केदाःक्पासिरो, कर खेङ्हाःरे नसाःन् मेजोगु मेगत्तुबान्तुक्खे लाक्खे ताःल्ले मेलेरु मेदेःसु, थेआङ्भेल्ले पाःन्जाक्किन् खुनिः लुङ्माः सिगाङ् मेङ्गेत्ते वयेरो॥
14 हेक्क्याङ् तिङ्ग्रेःक् केलिङ्बा खाम्मो केजुक्पा याःरिःम्बाहाःग पाःन्जाक् केघेम्बा मनाहाः कुइसिःक् मेजोःक्, कर निङ्साम्, याङ्साकुन्धे नु कन् हिङ्मन्बा याम्दादाबा पाःन्निल्ले खेङ्हाः सुःप्तुसिआङ् खेङ्हाःरे कुजाः फम्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
15 कर नुःबा खाम्मो मक्केधाःबा याःरिःम्बाहाःग नुःबा नु सेसे निङ्वाः केगप्पा मनाहाः कुइसिःक् मेजोःक्॥ खेङ्हाःरे पाःन्जाक्किन् मेघेप्सुर निङ्वाःओ मेयुक्खु हेक्क्याङ् नासि मेधःत्तुआङ् कुजाः मेभत्छुरो॥”

खप्प्या सिगाङ्बा सेमि
मर्कुस ४.२१-२५

16 “हाःत्लेआङ् सेमिःन् हाःन्दुआङ् खप्प्या सिगाङ् मेयुक्खुन् हेक्क्याङ् नेत्ना सिगाङ्ङाङ् मेयुक्खुन्, कर केदाःबाहाःरे मेनिःसुर फाःआङ् थो चन्जम्बा तेन्नो युक्खुः॥
17 आल्ल मेन्धाःप्मनाबा काक्चिगःक्वाहाः ओःत्तिओ निमेधाःप् हेक्क्याङ् सिबिःबा पाःन्हाः केरेक् कुसिङ् निःत्तेत्लो॥
18 हेक्केःल्ले केघेप्सुम्बा पाःन्निन् निङ्वाःओ नुःरिक्काङ् युक्खेम्मेःओ॥ इङ्गाः आनिसाम्मिन् तेन्दिङ् केजोःक्पाहाःरेग आल्लसाङ् यरिक् कुसिङ्निःप्मान्मेघोःसुरो, कर आनिसाम्मिन् मेङ्घेम्मनाबाहाःरे कत्तुम्बे फाःआङ् मेइःत्तुबान्नाङ्मेनाप्तुसिरो॥”
19 आल्ल येसुरे कुम्मा नु कुन्साःसि कुदुम्से मेद्येआङ् मेवये, कर यरिक् मनाहाःरे मेजोगुल्ले कुबेसाङ् पेःक्मा मेन्छुक्तेन्लो॥
20 हेक्केःल्ले लत्छा मनाधिक्ले केम्मा नु केन्साःसि केदुम्से मेद्येआङ् लाःक्कात् केम्हाङ्ल मेयेप्लो लःरिक् येसुःन् मेत्तु॥
21 कर येसुरे नोगप् पिरुसि, “निङ्वाःफु पाःन्जाक् केघेम्बाहाः हेक्क्याङ् खेन् कुइसिःक् केजोःक्पाहाः केरेक् इङ्गाः आम्मा नु आन्साःसिरो॥”

येसुरे सुरित् केजङ्डिन्चिजि येम्येम् चोगुः
मत्ति ८.२३-२७, मर्कुस ४.३५-४१

22 थिक्येन् येसुःन् कुहुःसाम्बाहाःनु खःङ्बेओ लाःसेआङ् वरक्किल्ले नाहाङ्दाङ् पिगि मेत्तुसि, हेक्क्याङ् खेङ्हाः मेधासिङ्लो॥
23 खेङ्हाः मेबेर मेबत्छेल्ले येसुःन् इप्से॥ हक्चघत् वरक्को यम्बा सुरित्केजङ् हुःमा हेःक्तेआङ् वाभेल्लेङ्डिन् खःङ्बेओ लाःसेआङ् खा खःङ्बेन्ने तिम्सेआङ् केसाक्पो मेध्येरो॥
24 कुहुःसाम्बाहाः मेबेआङ् येसुःन् मेभोःक्खुर अक्खे मेमेत्तु, “आदाङ्बे, आदाङ्बे, आनिगेग हुम्मा सिःमा इःत्तिगेरो॥”
हेक्क्याङ् येसुःन् पोगेआङ् खेन् सुरित्केजङ्डिन् नु वाभेल्लेङ्डिन्फेःक्तु॥ हेक्क्याङ् सुरित्केजङ्डिन् हुःमा चक्थासु हेक्क्याङ् वाभेल्लेङ्डिन्नाङ् चिजि येम्येम् लःरेरो॥
25 हेक्क्याङ् कुहुःसाम्बाहाः मेत्तुसि, “खिनिः नसाःन्निन् आत्तो वाःबे?” हेक्क्याङ् कुहुःसाम्बाहाः मेगिसेर खुनिः यङ्मा केरेआङ् निङ्वाः मयेर अक्खे मेमेत्छिङ्, “मेःन् कङ्ग आक्तङ्बा मनानेबे? खुनेः इङ्जाःङ् पिरुसिल्ले सुरित्केजङ्डिन् नु वाभेल्लेङ्डिल्लेआङ् खेप्सुङ्ग!”

येसुरे फेन्साम्मिल्ले तरुबा मनाःन् वेःन्दुः
मत्ति ८.२८-३४, मर्कुस ५.१-२०

26 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ गालिल वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ्बा गेरासेनस लाजेꣳओ मे़गे़रे़॥
27 खे़ङ्हाꣳ खे़प्मो मे़गे़रे़आङ् ये़सुःन् खःङ्बेओलाम् लाःक्कात् लःन्दे़नुमे़ःन्ने पाङ्जुम्लाम् के़भे़म्बा फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा मनाधिक् खे़प्मो तुमु॥ खे़न् मनाःन् यरिक् ये़म्माङ्धो हिम्मो मे़न्वाꣳए तेःत्फुङ्ङाङ् मे़न्जाङ्डे इप्पुङ्दे़न्हाꣳओरक् वये़गत्ते़रो॥
28 खे़ल्ले़ ये़सुःन् निःसुआङ् ये़सुरे़ कुलाङ्जक्को पिर्धाप् थाम्सिङ्ल यम्बा इक्लाओ अःक्ते़र अक्खे मे़त्तु, “के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुस्साः ये़सुए, खे़ने़ꣳ इङ्गाꣳनु थे के़गोःत्तुबाबे? इङ्गाꣳ तुक्खे मे़जाःत्ताङ्डिन्ने़ꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्ने़ꣳरो॥”
29 थेआङ्भे़ल्ले़ ये़सुरे़ खे़न् फे़न्साम्मिन् खे़न् मनाओलाम् आन्दे़ःन्छा लाःक्कात् लःन्दे़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुआङ् वये़॥ खे़न् मनाःन् यरिक्ले़ङ् खे़न् फे़न्साम्मिल्ले़ तुक्खे चाःत्तुआङ् वये़॥ मनाहाꣳरे़ यरिक्ले़ङ् कुहुक् कुलाङ्डो इमे़घेःक्खुआङ् के़बप्पा फे़न्जेꣳ थक्क्रङ्हाꣳ फुꣳरुआङ् फे़न्साम्हाꣳरे़ एःक्सादे़न्नो साक्के़ल्ले़क् मे़देꣳरुआङ् वये़रो॥
30 ये़सुरे़ खे़न् सेःन्दोसु, “के़मिङ् थे़माबे?”
खे़ल्ले़ आमिङ् तुरारो लꣳरिक् नोगप् पिरु॥ थेआङ्भे़ल्ले़ यरिक् फे़न्साम्हाꣳ खे़न् मनाओ मे़लाःसे़आङ् मे़वये़रो॥
31 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ ये़सुःन् आनिगे़ कुद्रोःम् मेःन्नेबा लुम्बाःत्तो याप्मि आम्बाङ्घे़न्ने़ꣳ फाꣳआङ् पेलि मे़भाक्तु॥
32 आल्ल खे़न् कोःक्माओ यरिक् फाक्हाꣳ चामे़रामे़र मे़ये़बे़॥ हे़क्केःल्ले़ खे़न् फे़न्साम्हाꣳरे़ आनिगे़ खे़न् फाक्हाꣳओ लाःप्मा आबाङ्घे़ꣳ लꣳरिक् ये़सुःन् पेलि मे़भाक्तु॥ हे़क्क्याङ् ये़सुरे़आङ् लाःप्मा पाङ्घुसिआङ्
33 खे़न् मनाओलाम् मे़लःन्दे़ मे़बेआङ् खे़ङ्हाꣳ फाक्हाꣳओ मे़लाःसे़॥ हे़क्क्याङ् खे़न् फाक्हाꣳ सङ्माङ्डे सङ्माङ् मे़लोःक्ते़र याक्पे़ओनु मक्मे़ध्ये़आङ् वरक्को मे़हुमे़ मे़स्ये़रो॥
34 हे़क्क्याङ् फाक् के़गम्बाहाꣳरे़ कन् पोःक्खे़बा पाःन्निन् मे़निःसुआङ् खिमो मे़लोःक्ते़र मे़बेआङ् पाङ्जुम्मो नु खे़न् खिरिबा पाङ्भेꣳहाꣳओ कन् इङ्घङ्डिन् मे़से़ःसुरो॥
35 हे़क्क्याङ् मनाहाꣳ थे़मानि पोःक्खे़बे फाꣳआङ् ओमे़त्छे़ खे़प्मो मे़द्ये़॥ खे़ङ्हाꣳरे़ माफे़न्साम्मिल्ले़ तरुबा मनाःन् नुरे़आङ् तेःत् चाक्सिङ्ङाङ् कुनिङ्वाꣳ सेःरे़आङ् ये़सुरे़ कुलाङ्जक्पो युड़ेबा मे़निःसुआङ् खे़ङ्हाꣳ के़रे़क् मे़गिसे़॥
36 हे़क्क्याङ् खे़न् हिन्दोःक् के़निःबाहाꣳरे़ खे़प्मो के़दाःबा मनाहाꣳ आक्खेलꣳरिक् तगि फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुबा कन् मनाःन् वेःत्तेबे फाꣳआङ् मे़जे़क्तुसि॥
37 हे़क्केःल्ले़ गेरासेनस लाजेꣳओबा मनाहाꣳरे़ ये़सुःन् कप्मोलाम् पेगे़ꣳओ फाꣳआङ् पेलि मे़भाक्तु, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक् मे़गिसे़आङ् मे़वये़॥ हे़क्केःल्ले़ ये़सुःन् पेःक्मा फाꣳआङ् खःङ्बेओ लाःसे़रो॥
38 फे़न्साम्हाꣳरे़ मे़ले़रुबा खे़न् मनाःन् खे़ꣳयो त्ये़आङ् ये़सुःन् आदाङ्बे, इङ्गाꣳआङ् खे़ने़ꣳनुए तेꣳराङ्डे़ꣳओ फाꣳआङ् पेलि फाक्तु, कर ये़सुरे़ अक्खे मे़त्तुर नुःक्तुदेःसु,
39 “खे़ने़ꣳ के़हिम्मो पेगे़ꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खे़ने़ꣳ के़लागि चोगु के़बिरे़बा पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ इङ्घङ् से़ःसे़ꣳओ॥” हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःन् पेआङ् ये़सुरे़ खुने़ꣳ कुलागि चोगुबा काक् पाःन्निन् काक् पाङ्जुम्मो से़ःसुरो॥

के़सिःमा चुक्मे़न् नु के़दुक्मा मे़न्छुमाꣳइन्
मत्ति ९.१८-२६, मर्कुस ५.२१-४३

40 हे़क्क्याङ् ये़सुःन् याम्मो वरक्किल्ले़ नाहाङ्दाङ् के़रे़ल्ले़ खे़प्मो यरिक् मनाहाꣳरे़ खुने़ꣳ लाङ्दाःक्मा मे़बिरु, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ मे़हाङ्घुर मे़युड़ेरो॥
41 हे़क्क्याङ् याइरस मिङ् के़वाःप्पा मनाधिक् खे़प्मो त्ये़॥ खुने़ꣳ पाङ्तिबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा सुहाङ्युक्पा वये़॥ खे़ल्ले़ ये़सुरे़ कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्ल आहिम्मो फे़रे़ꣳओ फाꣳआङ् पेलि फाक्तु,

42 थेआङ्भेल्ले तङ्बे थिक्-नेत् (१२) केगेप्मा थिक्लक् कुस्साः मेन्छुमाꣳइन् सिःमा लिङ्धोओ केरेआङ् नेस्से॥ हेक्क्याङ् येसुःन् खेन्नुए थासिङ्॥ हेक्क्याङ् पेर पत्छेल्ले यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳ चिबुःत् मेबुःत्तुरो॥

43 खेप्मो तङ्बे थिक्-नेत्ताङ्धो (१२) आत्तिल्लेआङ् वेःम्मा मेन्छुक्तुम्मा माक्खिꣳ वयुःमाल्ले तरुमा मेन्छुमाꣳधिक् वयेरो॥

44 खेन् येसुरे कुएगाङ् त्येआङ् कुदेःत्तिल्ले कुयाःन्सुःसुनुमेःन्ने माक्खिꣳ वयुःमान् चिबेरो॥

45 येसुरे सेःन्दोसुसि, “इङ्गाꣳ हाःत्ले सुःसाङ्बे?”

हेक्क्याङ् केरेक्ले इङ्गाꣳ मेःन् लꣳरिक् मेबाःत्तुआङ् पत्रुसरे मेत्तु, “आदाङ्बे, अक्खेलꣳरिक् केरेक् पिसाङ्लाम् मनाहाꣳरे चिभिःत् केम्भिःत्तेआङ् केम्एःप्ल मेबत्लो॥”

46 कर येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ हाःत्लेइग सुःसाङ्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आधक्कोनु मुक्साम् लःन्देबा निङ्वाꣳ खोःसुङ्लो॥”

47 खेन् मेन्छुमाꣳइल्लेआङ् इङ्गाꣳ चिङ्सिङ्मा मेसुक्कान् केलꣳबा निङ्वाꣳ खोःसुआङ् कुगिःमाल्ले यक्खेर येसुरे कुलाङ्जक्को हबत्फन्छिङ्लो॥ खेल्ले केरेक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ तगिए खुनेꣳ सुःसुल्ले आक्खेलꣳरिक्खिमो वेःत्तेबा पाःन्निन् येसुःन् चेक्तुरो॥

48 येसुरे खेन् मेन्छुमाꣳइन् मेत्तु, “मामुए, खेनेꣳ नसाःन् केजोगुबाल्ले चोगुल्ले केवेःत्तेआङ् केवाꣳरो॥ आल्ल नुःरिक्काङ् पेगेꣳओ॥”

49 अक्खेलꣳरिक् पारेर पत्छेल्ले खेन् लाम्लोःबा याइरसरे कुहिम्मोलाम् मनाधिक् त्येआङ् मेत्तु, “आदाङ्बे, केस्साःङ्ग स्येरो, आल्ल सिक्साम्बेन् तुक्खे चाःत्तुम् मेःन्लो॥”

50 कर येसुरे खेन् खेप्सुआङ् याइरसेन् मेत्तु, “खेनेꣳ मेगिसेन्नेꣳओ, नसाःन्लक् चोगेꣳ॥ खुनेꣳ वेःत्लो॥”

51 हेक्क्याङ् येसुःन् याइरसरे कुहिम्मो केरेआङ् पत्रुस, याकुब नु युहुन्नाःन् हेक्क्याङ् खेन् चुक्माल्ले कुम्बा कुम्मासिनुःल्ले वेꣳ आत्तिन्नाङ् खेन् चुक्मेन् नेस्सेबा तेन्नो पेःक्मा मेबाङ्घुन्सिन्॥

52 खेप्मो मनाहाꣳ मेहाबेर, मेरिङ् थक्नु मेयुङे॥ येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ मेहाबेम्मिन्नेꣳ, खुनेꣳ मेन्छिꣳए वाꣳ, इप्सेआङ्लक् नेरो॥”

53 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे येसुःन् मेएःत्तु, थेआङ्भेल्ले खेन् चुक्मेन् स्येबा मेनिःसुआङ् मेवये॥

54 येसुरे खेन् चुक्मेन् कुहुक्को तेम्सुआङ् “मामुए, पोगेꣳओ” मेत्तु॥

55 खिमो साःङ्गुगेन् कुसक्मा नुःक्खे त्येआङ् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् युङ्सिङ्॥ येसुरे खेङ्हाꣳ “खेन् थेमाइ चामा पिरेम्मेꣳ” मेत्तुसि॥

56 कुम्बा कुम्मासिरे खुन्छिꣳ निङ्वाꣳ मये, कर येसुरे खेङ्हाꣳ कन् पाःन्निन् हाःत्ताङ् मेमेत्तेम्मिन्नेꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

9

येसुरे थिक्-नेत् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ इङ्भन् सेःसे पाङ्घुसिꣳ

मत्ति १०.५-१५, मर्कुस ६.७-१३

1 आल्ल येसुरे थिक् नेत् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ कुबेसाङ् उःत्तुसिआङ् केरेक् फेन्साम्हाꣳ नाःप्मा लःप्मा नु केदुक्पाहाꣳ वेःम्मा मुक्साम् नु युक् पिरुसिआङ्

2 खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओबा सुनाइङ् सेःसे नु केदुक्पाहाꣳ वेःन्छे पाङ्घुदेःसुसिरो॥

3 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्तुसि, “खिनिꣳ लाम्दिःक्को केबेगिल्ले तक्काःत्, सुःक्वा, चामा चा, याङ्, हेक्क्याङ् वेꣳ लेक्सिङ्मा चाङ् थेआङ् मेयाङ्डासिम्मेन्नेꣳओ॥

4 खिनिꣳ आत्तिन् हिम्मो लाङ्दाःक्मा केम्बिरिꣳ, खेन् पाङ्जुम्मिन् मेल्लेत्ते थारिक् खेन् हिम्मोए याःक्तेम्मेꣳ,

5 कर मनाहाꣳरे खिनिꣳ लाङ्दाःक्मा केमेम्बिरिन्ने फाꣳग्र खेन् पाङ्जुम्मिन् केलेरुम्मिल्ले खिनिꣳ
लाङ्डो केघिप्पा खाम् हिःक्किन् थाप्सेम् थ्येम्मेꣳ॥ कङ्ग खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ केबोःङ्बा
मिक्सेःन्लो॥”
6 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ पाङ्भेꣳ पाङ्भेꣳओ मेबेआङ् सुनाइङ् मेसेःसुआङ् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ
मेवेःन्दुसिरो॥

येसुरे कुयाःम्बेओ हेरोदरे कुनिङ्वाꣳ माःꣳ
मत्ति १४.१-१२, मर्कुस ६.१४-२९

7 आल्ल गालिल थुम्मोबा सुहाङ्गेम्बा हेरोद एन्तिपासरे कन् केरेक् पोःक्खेबा पाःन्हाꣳ खेप्सुआङ्
खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ मये, थेआङ्भेल्ले कुभारे “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् याम्मो हिङेआङ् वाꣳरो”
मेबाःत्तु॥
8 वेꣳहाꣳरे “माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा एलियाःन् याम्मो लःन्देआङ् वाꣳ” मेबाःत्तु, हेक्क्याङ्
आल्लसाङ् वेꣳ मनाहाꣳरे “उन्छोःन्बा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाधिक्याम्मो हिङेआङ् वाꣳ”
मेबाःत्तुरो॥
9 हेक्केःल्ले हेरोदरे पाःत्तु, “बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःङ्ग कुनिःङ्मान्खक् पाङ्घुङ्सिङ्डाङ् वये,
कर आक्खेलꣳरिक् याम्मो हिङेबे? इङ्गाꣳ कन् थेःन्ने खेप्सुङ्बे?” हेक्क्याङ् खुनेꣳए ओमेप्मा निङ्वाꣳ
चोगु॥

येसुरे ५००० मनाहाꣳ चाजाःत्तुसिꣳ
मत्ति १४.१३-२१, मर्कुस ६.३०-४४, युहुन्ना ६.१-१४

10 हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳ मेनुःक्खे मेद्येआङ् खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा याःम्बक्हाꣳ येसुःन् मेजेक्तु॥
हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ बेथसेदा पाङ्जुम् लेप्माङ् स्वाःत्ताङ् तेꣳरुसिआङ् पे,
11 कर यरिक् मनाहाꣳरे खेन् निङ्वाꣳ मेघोःसुआङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ एगाङ् एगाङ् मेधासिङ्॥ येसुरे
खेङ्हाꣳ केरेक् लाङ्दाःक्मा पिरुसिआङ् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्बा पाःन्हाꣳ चेक्तुसि, हेक्क्याङ् केदुक्पा
केयꣳबाहाꣳ वेःन्दुसि॥
12 हेक्क्याङ् नाम्ध्येर पत्छेल्ले थिक् नेत् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेद्येआङ् मेमेत्तु, “आदाङ्बा सिक्साम्बे,
कन् मनाहाꣳ पाङ्घेदेःसेसेꣳओ॥ हेक्क्याङ् खेन् खिरिबा पाङ्जुम्मो मेबेःक्काङ् चामा थुङ्मा नु
याङ्धोःक्मारेन्तङ्गाम् मेजोगुररो, थेआङ्भेल्ले आनिꣳग एःक्सादेन्नो आवाꣳरो॥”
13 कर येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳए कङ्हाꣳ कुजा पिरेम्सिम्मेꣳओ”
कर खेङ्हाꣳरे मेबाःत्तु, “आनिगेग ङासि खरेःङ् नु नेत्छि ङारक् कत्तुम्बेरो॥ वेꣳ थेआङ् होःप्॥ वेꣳ
खरेःङ् मेन्इङ्डे कन् मनाहाꣳ आक्खेलꣳरिक् योमासिबे?”
14 (खेप्मो हेन्छिङ् ङासि (५०००) यारिक् येम्बित्छाꣳहाꣳ मेवयेरो॥)
येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेत्तुसि, “खेङ्हाꣳ ङागिप्रेन्(५०) लुप्पो थेःक्पेत्ताङ्युङ्मा पाङ्घेम्सिम्मेꣳ॥”
15 हेक्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे बा हेक्केलꣳरिक् केरेक् मनाहाꣳ मेयुक्खुसि॥
16 येसुरे ङासि खरेःङ्हाꣳ नु नेत्छि ङाहाꣳ पक्खुआङ् थो साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् ओमयेर
निङ्वꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुआङ् खेन् खरेःङ्हाꣳ नु ङाहाꣳ खेःक्खुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खेन् मनाहाꣳ
मेहाःत्तुसिर फाꣳआङ् पिरुसि॥
17 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खाघा मेजआङ् मेनन्छुबा कुजिहाꣳ मेसुप्सुल्ले थिक्-नेत् (१२) नइमा योरेरो॥

येसुःन् हाःप्पे?
मत्ति १६.१३-१९, मर्कुस ८.२७-२९

18 थिक् येन् येसुःन् एःक्सादेन्नो तुवा चोःक्नु वयेल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खेप्मो मेद्ये॥ येसुरे खेङ्हाꣳ
सेःन्दोसुसि, “इङ्गाꣳ हाःत्आबे फाꣳआङ् मनाहाꣳरे मेबाःत्तुꣳबे?”

19 हे़क्केः ल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ नोगप् मे़बिरु, “कुभारे़ खे़नेꣳ बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्ना नु वेꣳहाꣳरे़ग
एलिया फाꣳआङ् के़म्मे़त्लो॥ कुभारे़ग उन्छोःन्बा वेꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाधिक्सिःमे़न्लाम्
याम्मो हिड़ेआङ् वाꣳ फाꣳआङ् के़म्मे़त्लो॥”
20 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ याम्मो सेःन्दोसुसि, “कर खिनिꣳग, इङ्गाꣳ हाःत्आबे फाꣳआङ् याप्मि के़मे़त्तिꣳबे?”
पत्रुसरे़ नोगप् पिरु, “खे़नेꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तनेꣳरो॥”

ये़सुरे़ आबाङे कुसिःमे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ पाःत्तुꣳ
मत्ति १६.२०-२८, मर्कुस ८.३०-९.१

21 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ कन् पाःन्निन् आत्तिन्हाꣳआङ् मे़मे़त्ते़म्सिम्मे़न्नेꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसि॥
22 खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “इङ्गाꣳ मे़न्छाम्साःल्ले़ यरिक् तुक्खेहाꣳ तुम्मा पोःङ्॥ हे़क्क्याङ्
यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे़, तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे़ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे़ मे़नाꣳआ, हे़क्क्याङ्
मे़से़त्ताआङ्सुम् ये़न् एगाङ् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्डारो॥”
23 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़त्तुसि, “आत्तिल्ले़ इङ्गाꣳ तिम्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, हाराꣳ खे़ल्ले़ इङ्गाꣳरक्
चाङ्थुङुङ् के़लꣳबा कुनिङ्वाꣳइन्से़रुआङ् थिक्याःन्धक् सिलाम्साक्मा कुसिङ्डिन् पक्खुआङ्
इङ्गाꣳ तिम्माररो॥
24 थेआङ्भे़ल्ले़ आत्तिल्ले़ कुहिङ्मन्निन् ताङ्से़ःप्तुङ् लꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खे़ल्ले़ खे़न्नाङ् मासुꣳ,
कर आत्तिल्ले़ कुहिङ्मन्निन् आलागि मासुꣳ, खे़ल्ले़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुꣳरो॥
25 मे़न्छाम् याप्मिःल्ले़ काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् खुनेꣳइन् चोगुसाङ् कुहिङ्मन्निन् माःसुने़ फाꣳग्र
नुःबा पोःङ्बि?
26 आत्तिन् मनाःन् इङ्गाꣳनु हे़क्क्याङ् आबाःन्जाक्किन्नु सिरिङ् मःꣳ, इङ्गाꣳ मे़न्छाम्साःन्नाङ्
आमिमिदिङ्नु, आम्बारे़ कुमिमिदिङ्नु हे़क्क्याङ् सेसे माङ्लाइङ्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ मिमिदिङ्नु युःआल्ले़
खे़न्निन् आमना पाःप्मा सिरिङ् मःआरो॥
27 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, कप्मो के़ये़प्पा कुभा मनाहाꣳरे़ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् युःबा मे़न्निए
थारिक् मे़न्छिःने़न्लो॥”

ये़सुरे़ कुधक्किन् ले़ङ्सिङ्
मत्ति १७.१-८, मर्कुस ९.२-८

28 खे़न् पाःन्निन् पाःत्तुबा ये़त्छि (८) ये़न् एगाङ् ये़सुरे़ पत्रुस, युहुन्ना नु याकुबे़न् तेꣳरुसिआङ्
कोःक्माओ थो तुवा चोःक्से़ पे॥
29 खुनेꣳ तुवा चोःक्नु पत्छेल्ले़ कुनाराःन् ले़क्सिङ्ल पेआङ् खुनेꣳ कुदेःत्हाꣳ मिक् के़जे़म्बा
फःगे़लꣳबा पोःक्खेर ले़क्तेरो॥
30-31 हे़क्क्याङ् खे़प्मो नेप्फु मनाहाꣳ साङ्ग्राम्गे़न्ओःत्तिबा मिमिदिङ्डो थाःम्ने़त्छिआङ् ये़सुःन्नु
ताꣳजे़क्खे़त्छि॥ खे़ङ्हाꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा एलियाःन् नु मोसाःन् वये़त्छिरो॥ खे़ङ्हाꣳरे़ ये़सुरे़
कुसिःमे़न् नु यरुसले़म्मो चोःक्मा सुःप्मा इःत्ते़बा याःम्बक्किल्ले़ कुयाःम्बेओ ताꣳमे़जे़क्खे़॥
32 पत्रुस नु कुन्जुम्हाꣳ मे़इप्से़आङ् मे़ने़स्से, कर खे़ङ्हाꣳ तादाप् लꣳरिक् मे़सोरे़ल्ले़ ये़सुरे़
कुमिमिदिङ्डिन् हे़क्क्याङ् खेन् नेप्फु मनाहाꣳ खुने़ꣳनु ये़बे़त्छिबा मे़निःसु॥
33 हे़क्क्याङ् खेन् मनाहाꣳरे़ ये़सुःन् पक्थ्ये़सुआङ्पेसिर पत्छे़त्तिल्ले़ पत्रुसरे़ ये़सुःन् मे़त्तु, “सिक्साम्बे,
आनिꣳग कप्मोए आवाꣳइल्ले़ नुःबा पोःङ्लो॥ आनिगे़ कप्मो सुम्सि याक्साहाꣳ चोगुम्बेꣳ, थिक् खे़नेꣳइन्
हे़क्क्याङ् मोसाःन् नु एलियारे़ खुन्छिꣳ लागिआङ् थिक् थिक् चोगुम्बेꣳरो!” (कर खुनेꣳ थेःन् पाःत्तुङ्बे
फाꣳआङ् थेआङ् कुनिङ्वाꣳ मे़यागे़न्॥)
34 खुनेꣳ पारे़र पत्छे़ल्ले़सा खे़प्मो खाप्मिःत्तिल्ले़ खे़ङ्हाꣳ ते़प्तुसि, हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक्
मे़गिसे़रो॥
35 खाप्मिःत्तोलाम् इक्लाधिक् त्ये़, “कन् आस्साःरो, खुने़ꣳए सेगुङ्डाङ् वाꣳआरो! खुनेꣳ पाःत्तुबा
पाःन्निन् खे़प्से़म्मे़ꣳओ॥”

36 खेन् इक्लाःन् पारे चुरेआङ् खेप्मो येसुःन्लक् मेनिःसुरो॥ हुरुसाम्बाहारुरे कन् पाःन्निन् खुनिरु निङ्वारु सिगाङ् मेयुक्खुआङ् खेन् येम्मो आत्तिन्हारुआङ् मेम्मेत्तुन्छिन्लो॥

फेन्साम्मिल्ले तरुबा अङेःक्वाःन् येसुरे वेःन्दुरु
मत्ति १७.१४-१८, मर्कुस ९.१४-२७

37 कुदाःन्दिक्मा खेङ्हारु कोःक्माओनु यो मेध्ये, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहारुरे मेदुमुसिरो॥
38 खेन् मनाहारुओ थिक्ले कुस्साः चुक्पेन् फेत्तुआङ् यम्बा इक्लाओ अःक्तेर मेत्तु, "सिक्साम्बे, इङ्गारु आस्साःन् ओमेत्ताङ् पिराङ्डेरु फारुआङ् पेलि फाक्नेरुरो॥ कन् लत्थिक्लक् आस्साःरो॥
39 एत्लेङ् फेन्साम्मिल्ले फत्तु, तुक्खे चाःत्तुआङ् खाम्मो पिर्धाप् थाप्सु, हेक्क्याङ् सल्लिक् सन्छिङ्लो॥ हेक्क्याङ् कुमुराओलाम् कुध्याःत् लःत्तुरो॥ फेन्साम्मिल्ले सप्फा सप्फारक् लेरुआङ् खुनेरुग मेङ्मा इःत्तुआङ् वारुरो॥
40 इङ्गारु केहुरुसाम्बाहारु कन् फेन्साम्मिन् आस्साःल्लोलाम् नाःत्तेम् आबिरेम्मेरु फारुआङ् पेलि फाक्तुङ्सिङ्, कर मेन्छुक्तुन्लो॥"
41 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरु, "नसाःन् केहोःप्पा नु ताक्केभेरुबा मनासे, आप्फाल्ले थारिक् इङ्गारु खिनिरुनु वारुआआङ् नासि थःत्निङ्बाबे? खेन् चुक्पेन् कत्ना फेत्तेम्मेरु॥"
42 हेक्क्याङ् खेन् चुक्पेन् येसुःन् लेप्माङ् पेर पत्छेल्ले फेन्साम्मिल्ले फत्तुआङ् पिर्धाप् थाप्सु, कर येसुरे खेन् फेन्साम्मिन् खेन् चुक्पेल्लोलाम्लःन्दे पेगेरु फारुआङ् इङ्जाःङ् पिरु हेक्क्याङ् खेन् चुक्पेन् वेःन्दुआङ् कुम्बा पिरुरो॥
43 हेक्क्याङ् निङ्वारुफुमाङ्डिल्ले यम्बा कुमुक्साम्मिन् मेनिःसुआङ् केरेक् मनाहारुरे खुनिरु निङ्वारु मये॥

येसुरे आबाडे कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ याम्मो पाःत्तुरु
मत्ति १७.२२-२३, मर्कुस ९.३०-३२

येसुरे चोगुबा केरेक् याःम्बक्को मनाहारुरे खुनिरु निङ्वारु मयेल्ले येसुरे कुहुरुसाम्बाहारु मेत्तुसि,
44 "आबाःन्निन् खेप्सेम्मेरुओ-आल्ल मेन्छाम्साःन् इङ्मेलेक्तुरु हेक्क्याङ् मनाहारुरे खुनिरु हुक्को हुक् मेसुप्तु मेबिरुरुरो॥"
45 कर येसुरे पाःत्तुबा पाःन्निन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्, थेआङ्भेल्ले खेन् पाःन्निन् खुनिरुओलाम् मारुरेआङ् वये॥ खेङ्हारुरे याम्मो सेःन्दोःमाआङ् मेगिसेरो॥

केरेक्नुःल्ले यम्बा हाःप्पे?
मत्ति १८.१-५, मर्कुस ९.३३-४०

46 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुरुसाम्बाहारु आनिरुओ केरेक्नुःल्ले यम्बा हाःप्पे फारुआङ् पाःन् मेधक्ते॥
47 कर येसुरे खुनिरु निङ्वारुइन्निःसुआङ् चुक्पा हिन्जारुधिक् फेत्तुआङ् खुनिरु तगि येप्सुरो॥
48 हेक्क्याङ् कुहुरुसाम्बाहारु मेत्तुसि, "आत्तिल्ले आमिङ्डो अक्तङ्बा चुक्सा हिन्जारुइन् लाङ्दाःक्तुरु, खेल्ले इङ्गारु लाङ्दाःक्कारो॥ इङ्गारु याप्मि लाङ्गेदाःक्पाल्ले इङ्गारु याप्मि केबाङ्बा निङ्वारुफुमाङ्डिन्नाङ् लाङ्दाःक्तुरु॥ आत्तिन् खिनिरुओ केरेक्नुःल्ले चुक्सा चोःक्, खेन्ने केरेक्नुःल्ले यम्बारो॥"
49 हेक्क्याङ् युहुन्नाःल्ले खुनेरु मेत्तु, "आदाङ्बा सिक्साम्बे, आनिगे लत्छा मनाधिक्ले खेनेरु केमिङ्डो फेन्साम्हारु नाःतु लःत्तुसिर पत्छेबा निःसुम्बेआङ् आनिगे खेन् हेक्के चोःक्मा मेबाङ्घुम्बेन्लो, थेआङ्भेल्ले खेन् आनिगेनु थिक् हुप्पो मेवारुनेन्लो॥"
50 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, "खेन् हेक्के चोःक्मा मेसाक्तेम्मिन्नेरुओ, थेआङ्भेल्ले हाःत् खिनिरु तक्लेङ्वाओ होःप्, खेन् खिनिरु लेप्माङ् वारुरो॥"

सामरिहारुरे येसुःन् मेनारुरु

51 हेक्क्याङ् खुनेँ साङ्ग्राम्पेदाङ्डो कुबेःक्मा येम् त्येर पत्छेबाल्ले खुनेँ यरुसलेम लेप्माङ् पेःक्मा
निङ्वाँ चोगु॥
52 खुनेँ इङ्साबाहाँ तगि पाङ्घुसिरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाँआङ् सामरिहाँरे खुनिँ पाङ्भेँओ चामा
थुङ्मा नु सेन्दिक् याङ्धोःक्से मेबे,
53 कर सामरिहाँरे खुनेँ लाङ्दाःक्मा मेम्बिरुन्, थेआङ्भेल्ले खुनेँ यरुसलेम लेप्माङ् पेर पत्छे॥
54 हेक्केःल्ले खेन् निःसेत्छुआङ् कुहुँसाम्बाहाँ याकुब नु युहुन्नारे येसुःन् सेःन्दोःसेत्छु, "आदाङ्बे,
आनिगे साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मिराःक् थाःसुम्बेआङ् कन् पाङ्भेँइन् खाप्पु थ्यःङ् चोगुम्बेँ केलँबा
निङ्वाँ केजोगुबि?"
55 कर येसुरे हिसिङ्डाङ् फेःक्तुसिर ((अक्खे मेत्तुसि, "खिनिँ आक्तङ्बा याम्साम् केगत्तुम् फाँआङ्
केन्निःसुम्मिन्॥
56 हेक्केलँरिक् मेन्छाम्साःन् हिङ्मन् मेङ्से मेःन्, कर ताङ्सेःप्से त्येबारो॥")) हेक्क्याङ् खेङ्हाँ
वेँस्मा पाङ्भेँओ मेबेरो॥

येसुःन् नाःप्माल्ले कुमेल्लुङ्
मत्ति ८.१९-२२

57 हेक्क्याङ् लाम्मो लाङ्मेघेगेर मेबत्छेल्ले मनाधिक् त्येआङ् मेत्तु, "सिक्साम्बे, खेनेँ आत्ति
केबेःक्साङ् खेनेँनु पेःक्कारो॥"
58 कर येसुरे नोगप् पिरु, "किदिःप्पाहाँरे लुङ्घुरि मेगत्तुँ, पुसाहाँरे हाप् मेगत्तुँ, कर इङ्गाँ
मेन्छाम्साःल्लेग थेगेःक् नेमा तेन्नाङ् मेगत्ताल्लो॥
59 हेक्क्याङ् येसुरे वेँस्मा मनाःन् मेत्तु, 'इङ्गाँ तिम्दाङ्डेँओ॥' "
कर खेन् मनाःल्ले नोगप् पिरु, "आदाङ्बे, तगि इङ्गाँ केसिःबा आम्बाःन् इप्पुङ्डो चिङ्से पेःक्मा
पाङ्घाङ्डेँओ"
60 येसुरे खेन् मेत्तु, "हाराँ याम्साम्मो केसिःबा मनाहाँरे खुनिँ आबाङे चेहाँ इप्पुङ्डो मेजिक्खुसिर,
कर खेनेँ निङ्वाँफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ इङ्भन् सेःसेँओ॥"
61 हेक्क्याङ् वेँस्मा मनाःन् त्येआङ् येसुःन् मेत्तु, "आदाङ्बे, इङ्गाँ खेनेँ नाःत्नेँरो, कर
केरेक्नुःल्ले तगि इङ्गाँ आहिम्सयङ्हाँनु सेम्मुँइ चोःक्से पाङ्घाङ्डेँओ॥"
62 कर येसुरे खेन् नोगप् पिरु, "हाःत्ले कुहुक्किन् केक्चुओ फत्छुआङ् एगाङ् ओमेत्तु, खेन्
निङ्वाँफुहाङ्जुम्मो माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा मेलाँरुन्लो॥"

10

येसुरे नु-नेत् (७२) कुहुँसाम्बाहाँ इङ्भन् सेःसे पाङ्घुसिँ

1 खेन् एगाङ् दाङ्बारे वेँ नु-नेत् (७२) मनाहाँ सेगुसिआङ् पेर पत्छेबा पाङ्जुम्हाँ नु पाङ्भेँहाँओ
नेप्फु नेप्फु लँरिक् इङ्भन् सेःसे पाङ्घुसिरो॥
2 हेक्क्याङ् खेङ्हाँ अक्खे मेत्तुसि, "सुम्मा केबोःङ्बा चाःन् यरिक् नेःँ, कर चा केसुम्बा याःलिक्हाँ
मेसुःन्लो॥ हेक्केःल्ले सुम्मा केबोःङ्बा चाःल्ले कुन्दाङ्बान् यरिक् याःलिक्हाँ चा सुम्से पाङ्घुसिर
फाँआङ् खिनिँ तुवा चोगेम्मेँओ॥
3 मेल्लुक्साःहाँ पराबाहाँरे खुनिँ लुम्मो पाङ्मनाबा कुइसिःक् इङ्गाँ पाङ्निङ्लो॥ आल्ल
पेगेम्मेँओ॥
4 खिनिँ लाम्दिःक्को साब्रिहाँ, सुःक्वाहाँ हेक्क्याङ् लाङ्सुःप्हाँ थेआङ् मेयाङ्डासिम्मेन्नेँओ,
हेक्क्याङ् लाम्मो मनाहाँनु सेवा मयेम्मेँर मेहम्सिङ्डेम्मिन्नेँओ॥
5 खिनिँ आत्तिन् हिम्मो केलाःस्सि केरेक्नुःल्ले तगि कन् हिम्मो हाराँ सनारुङ् तानिरो लँरिक्
पाःत्तेम्मेँ॥
6 खेन् हिम्मो सनारुङ् खोःमा लाँरुबा मना वाँने फाँग्र खिनिँ सनारुङ्डिन् खेप्मो वाँ लाःत्लो,
कर हेक्तङ्बा मनाःन् होःप्ने फाँग्र खिनिँ सनारुङ्डिन् खिनिँओए याङ्ना नुःङ् ताःरो॥

7 आत्तिन् हिम्मो खिनिꣳ केवयिꣳ, बा खेप्मोए वयेम्मेꣳआङ् खिनिꣳ केम्बिरिबा चामा थुङ्माहाꣳ चेम्मेꣳ थुङेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले याःलिक्किन् नाम्याक् खोःमा लाꣳरुरो॥ खिनिꣳ हिम् थप्मे ताक्मेगन्देम्मिन्नेꣳओ॥
8 खिनिꣳ आत्तिन् पाङ्जुम्मो केलाःस्सिल्ले लाङ्दाःक्मा केम्बिरिꣳ हेक्क्याङ् खिनिꣳ केम्दोःन्दिꣳ केम्बिरिबा चाहाꣳ चेम्मेꣳ,
9 केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ वेःन्देम्सिम्मेꣳआङ् अक्खे मेत्तेम्सिम्मेꣳ, ‘निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् खिनिꣳ निःत्ताङ् त्येआङ् वाꣳरो॥’
10 कर आत्तिन् पाङ्जुम्मो खिनिꣳ लाङ्दाःक्मा केमेम्बिरिन्, खेन् पाङ्जुम्हाꣳओबा लाम् हेङ्घाःत्ति लःन्देम्मेꣳआङ् खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्तेम्सिम्मेꣳ,
11 ‘आनिगे लाङ्डो खिप्तुआङ्केबप्पा खिनिꣳ पाङ्जुम्मोबा खाम्हिःक्हाꣳ खिनिꣳ तक्लेङ्वाओ आनिगे थाप्सुम्बेरो॥ हेक्केसाङ् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् खिनिꣳ निःत्ताङ् त्येआङ् वाꣳ केलꣳबा कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥
12 खासेन् येन्नो खेन् पाङ्जुम्मिल्ले कुदुक्खेःङ्ग सादोमरे कुदुक्खेःन्नुःल्लेआङ् केसाक्पा पोःङ् फाꣳआङ् मेत्निङ्लो॥’ ”

नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा पाङ्जुम्हाꣳ
मत्ति ११.२०-२४

13 “खोराजिन नु बेथसेदा पाङ्जुम्मोबा मनासे, चिःत्तेआङ्लक् स्येरो! खिनिꣳ पाङ्जुम्मो पोःक्खेबा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ ताक्केभेꣳबाहाꣳरे खुनिꣳ येक्यक् तायर नु सिदोन्नो पोःक्खेआङ् वयेल्लेग उन्छोःन्छा खेप्मोबा मनाहाꣳ लायोलाम् हिन्दिगे फाꣳआङ् सगि तेःत् मेजाक्सिङ्डाङ् खाप्पु मेजुःत्छिङ्बामेन्॥
14 कर खासेन् येन्नोग खिनिꣳ तुक्खेनुःल्ले तायर नु सिदोनबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ तुक्खेःन् थम्मा सुक्केदेप्पा पोःङ्लो॥
15 हेक्क्याङ् खिनिꣳ कपर्नहुम पाङ्जुम्मोबा मनासे, साङ्ग्राम्पेदाङ् थारिक् पेगिगेꣳ केलꣳरिबि? मेःन्लो! खिनिꣳग खेमायङ्सङ्थारिक् केध्येꣳइरो॥
16 आत्तिल्ले खिनिꣳ पाःन् खेप्सुꣳ, खेल्ले आबाःन्निन्नाङ् खेप्सुꣳ॥ आत्तिल्ले केनाꣳरिꣳ, खेल्ले इङ्गाꣳआङ् नाꣳआरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिल्ले इङ्गाꣳ नाꣳआ, खेल्ले याप्मि केबाङ्बेन्नाङ् नाꣳरुꣳरो॥”

नु-नेत् (७२) हुꣳसाम्बाहाꣳ मेनुःङ् मेदाःꣳ

17 नु-नेत् (७२) हुꣳसाम्बाहाꣳ मेसःत्तेर मेद्येआङ् येसुःन् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, खेनेꣳ केमिङ्डोग फेन्साम्हाꣳ आनिगे युक्को मेद्येरो॥”
18 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “माफेन्साम्मिन् साःम्भे लेक्तेबा कुइसिःक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मक्थ्येर पत्छेबा इङ्गाꣳ निःसुङ्॥
19 निङ्मिःल्ले कुमुक्साम् सम्दाङ् इङ्गाꣳ युक् पिनिङ्डाङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् असेःक्पाहाꣳ सम्दाङ् खिनिꣳ लाङ्केघेगिꣳ, ताङ्साङ्खेबक्हाꣳ केदोꣳरुम्सिम्, कर थेआङ् केमेम्मेत्तिन्लो॥
20 हेक्केसाङ् फेन्साम्हाꣳ खिनिꣳ युक्को मेवाꣳ फाꣳआङ् मेःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डो खिनिꣳ मिङ् साप्तेआङ् पप्पाल्ले चोगुल्ले सःत्तेम्मेꣳओ॥”

येसुरे पानुदिङ् कुम्बा नोगेन् पिरुꣳ
मत्ति ११.२५-२७, १३.१६-१७

21 खेन् येम्मो येसुःन् सेसेमाङ्डिल्ले कुधिम् पोःक्खेआङ् सःत्तेर पारे, “आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुन्दाङ्बाए, इङ्गाꣳ नोगेन् पिने, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳग सिक्कुम्साबाहाꣳ हेक्क्याङ् चाःप्पाहाꣳनु केमाꣳरुबा पाःन्निन् हिन्जाꣳ हेक्तङ्बाहाꣳ ओसेःन्गेधाक्तुसिरो॥ आम्बे, बा अक्खे चोःक्माए खेनेꣳ केसिराꣳ थाङेरो॥”

22 “आम्बारे़ काक् पाःन्हाꣳ पिराङ्ङाङ् वाꣳरो॥ कुस्साःन् हाःप्पे फाꣳआङ् कुम्बारे़रक् कुसिङ्
निःत्तुꣳ, वेꣳहाꣳरे़ कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥ हे़क्क्याङ् पानुदिङ् पाःन् हाःप्पे फाꣳआङ् कुसिङ् मे़निःत्तुर
फाꣳआङ् कुस्साःल्ले़ ओसेःन्धाक्तुसिबा मनाहाꣳरे़रक् कुसिङ् मे़निःत्तुꣳरो॥”
23 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ ले़प्माङ् हिसिङ्ङाङ् स्वाःत्ताङ् मे़त्तुसि, “खिनिꣳग
मुꣳइसाबानिङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ मिक्किल्ले़ कन्पाःन्हाꣳ निःसुꣳरो॥
24 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, यरिक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳ नु हाङ्हाꣳरे़ खिनिꣳ के़निःसुम्बा
के़घे़प्सुम्बा पाःन्हाꣳ निःमा नु खे़म्मा साꣳरिक् निङ्वाꣳ मे़जोगुआङ् वये़, कर मे़ङ्घोःसुन्लो॥”

नुःबा सामारिःल्ले़न् खे़दाꣳ

25 थिक् ये़न् साम्योथिम्साम्बाधिक् ये़म्सिङ्ङाङ् ये़सुःन् पाःन्नो थाःमा फाꣳआङ् सेःन्दोसु,
“सिक्साम्बे, इङ्गाꣳ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमा थे चोःक्मा पोःङ्बे?”
26 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़आङ् खे़न् सेःन्दोसु, “मोसारे़ साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाओ थे साप्ते़आङ् पत्?
खे़न् आक्खेलꣳरिक् कुसिङ् के़निःत्तुबे?”
27 खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, “ ‘खे़नेꣳ के़न्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् के़रे़क् के़सिक्लुङ्माल्ले़, के़रे़क्
के़सक्मासाम्मिल्ले़, के़रे़क् के़धुम्मिल्ले़ हे़क्क्याङ् के़रे़क् के़निङ्वाꣳइल्ले़, मिःम्जि मे़त्तेꣳ,’ हे़क्क्याङ्
‘आप्फेःक्लुङ्माꣳ के़दुक्सिङ्बा कुइसिःक्के के़हिम्बेसाङ्बाहाꣳआङ्लुङ्माꣳ तुक्ते़सेꣳओ॥’ ”*
28 हे़क्केःल्ले़ ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “खे़नेꣳ के़दङ्बा नोगप् के़बिरुरो॥ हे़क्क्याङ् बा हे़क्के चोगे़ꣳआङ्
मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् के़घोःसुꣳरो॥”
29 कर खे़ल्ले़ साम्योनिबा थाःम्सिङ्मा निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् नुःबा ले़ङ्सिङ्ल सेःन्दोसु, “इङ्गाꣳ
आहिम्बेसाङ्बाहाꣳ हाःत्छिबे?”
30 ये़सुरे़ खे़न् नोगप् पिरुआङ् मे़त्तु, “थिक्ये़न् लत्छा मनाःन् यरुसले़मलाम् यो ये़रिहोओ पेर पत्छे़ल्ले़
फाःन्दाहाꣳरे़ मे़याङ्घुआङ् कुदेःत्हाꣳ मे़भे़न्दु मे़बिरुआङ् सिःमालिङ्धो के़रे़र हाम्ब्रे़क् मे़हिप्तुआङ्
लाम्मो लाप्मे़भुसु मे़ध॥
31 हाबा खे़न् लाम्मोलाम् निङ्वाꣳफुसाम्बाधिक् ये़ःर पत्छे़॥ खे़ल्ले़ खे़न् मनाःन् निःसुसाङ् मे़न्निःमना
ले़ङ्सिङ्ङाङ् लाम् कबुधआङ्पेरो॥
32 हे़क्क्याङ् हाबा खे़न् लाम्मो माङ्हिम्मो के़भाꣳबा ले़बिधिक्काङ् ये़ःर पत्छे़ खे़ल्ले़आङ् खे़न् मनाःन्
निःसुसाङ् मे़न्निःमना ले़ङ्सिङ्ङाङ् लाम् कबुधआङ्पेरो॥
33 कर सामरियास्मा मनाधिक् हाबा खे़न् लाम्मोलाम् पेरबत्छे़ल्ले़ खे़न् मनाःन् निःसुआङ् लुङ्माꣳ
तुक्तुरो॥
34 खे़न् सामरिःन् पेआङ् काःन्दे़बा कुयाङ्घेःक्को सिदाꣳइन् हुःत्तु पिरुआङ् तेःत् चिरिक्हाꣳरे़ इभुत्तु
पिरु, हे़क्क्याङ् कुअदङ् सम्दाङ् युक्खुआङ् चे़याङ्धोःक्को तेꣳरुआङ् नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ् मे़त्तुरो॥
35 कुदाःन्दिक्मा खे़न् सामारिःल्ले़ चे़याङ्धोःक् दाङ्बान् ने़त्छि युप्पायाङ् पिरुआङ् मे़त्तु, ‘कन्
मनाःन् नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ् मे़त्तेꣳओ, इङ्गाꣳ नुःङ्डा ताआल्ले़ कन्नाङ्धो के़लाःप्पा याङ्डिन् हुङुङ्
पिने़रो॥’ ”
36 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् सेःन्लाप्तु, “कन् सुम्सि मनाहाꣳओ आत्तिन् मनाःन् फाःन्दाहाꣳरे़
मे़याङ्घुबाल्ले़न् के़नुꣳबा कुहिम्बेसाङ्बा पोःक्खे़ फाꣳआङ् के़इःत्तुबे?”
37 खे़न् साम्योथिम्साम्बाल्ले़ नोगप् पिरु, “खुने़ꣳ कम्ब्राङ् के़मे़प्पे़न्लो॥”
हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़न् मे़त्तु, “पेगे़ꣳआङ् खे़नेꣳआङ् बा हे़क्केए चोगे़ꣳओ॥”

ये़सुरे़ मार्था नु मरियम्मिन् तुमुसिꣳ

38 आल्ल ये़सुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़बेर मे़बत्छे़ल्ले़ थिक् पाङ्भेꣳओ मे़गे़रेआङ् खे़प्मो मार्था
मे़प्मनामाल्ले़ कुहिम्मो लाङ्दाःक्मा पिरुसिआङ् खे़ङ्हाꣳ कुहिम्मो मे़बे॥

---

* **10:27** □□□□□ □□.१८

39 हे़क्क्याङ् माथारि़ कुन्साꣳ मरियम मे़प्मनामान्वये़॥ खुने़ꣳ दाङ्बाल्ले़ कुलाङ्जक्पो युङ्सिङ्डाङ् ये़सुरे़ पाःत्तुबा सिक्कुम्दिङ् खाहुन्हाꣳ खे़प्सुरो॥
40 कर माथारि़ तरे तोमा यरिक् याःम्बक् चोःक्मा के़बोःङ्बा पोःक्खे़बाल्ले़ कुसक्मा हुꣳरु हे़क्क्याङ् पेआङ् दाङ्बान् मे़त्तु, “आदाङ्बे, याप्मि कम्ब्राङ् के़म्मे़त्तान्बि? इङ्गाꣳ आन्साꣳरे़ग कꣳयो याःम्बक् चोःक्मा मे़भाꣳआन्बे़॥ इङ्गाꣳ याःम्बक्को हाराꣳ फाꣳआनि फाꣳआङ् मे़त्ताङ् पिराङ्डे़ꣳना॥”
41 कर ये़सुरे़ मे़त्तु, “मार्थाए, खे़ने़ꣳग यरिक् पाःन्हाꣳओ निङ्वाꣳ के़बिरुआङ् आबाडे़ तुक्खे के़जाःत्छिङ्डाङ् के़वाꣳरो,
42 कर के़ये़क्पा लक् थिक्लक् वाꣳरो, हे़क्क्याङ् मरियमरे़ग खे़न् नुःबा लक्किन्सेगुआङ् वाꣳरो॥ खुने़ꣳनु खे़न् लक्किन् नाप्मा सुक्मे़दे़त्ने़न्लो॥”

11

ये़सुरे़ तुवा चोःक्मा हुꣳरुसिꣳ

मत्ति ६.९-१३, ७.७-११

1 थिक् ये़न् ये़सुःन् थिक् ते़न्नो तुवा चोगे़र युड़े़॥ खुने़ꣳ तुवा चोगु सुरुल्ले़ कुहुꣳसाम्बाधिक् खे़ꣳयो त्ये़आङ् मे़त्तु, “युहुन्नारे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ तुवा चोःक्मा हुꣳरुसिबा हे़क्केए आदाङ्बारे़ आनिगे़आङ् तुवा चोःक्मा आहुꣳरे़ꣳओ॥”
2 ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “खिनिꣳ तुवा के़जोगुम्मिल्ले़ अक्खे पाःत्ते़म्मे़ꣳ,
आनिगे़ पाःए,
मनाहाꣳरे़ के़मिङ्डिन् सेसे मे़इःत्तुर मिङ्सो इङ्धाःङ् के़म्बिररो॥
के़हाङ्जुम्मिन् तारो॥
3 हे़क्क्याङ् थिक्याःन्धक्पा कुजाःन् आबिरे़ꣳओ॥
4 आनिगे़ लायोलाम् ले़प्मि आबिरे़ꣳओ॥
हे़क्केलꣳरिक्के आनिगे़आङ् आनिगे़ तक्ले़ङ्वाओ लायो के़जोःक्पाहाꣳ के़रे़क् ले़प्मि पिरुम्सिम्बे़ꣳरो॥ हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳसाꣳमाओ आन्धाःसे़न्ने़ꣳओ॥”
5 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़त्तुसि, “आल्ल खे़ने़ꣳ थिक् से़न्दिक् से़त्लुम्भक्किल्ले़ तेःङ्बाल्लो के़बेःक्काङ् अक्खे के़मे़त्तु, ‘तेःङ्बे इङ्गाꣳ सुम्सि खरे़ःङ्धिक् थे़ꣳला पिराङ्डे़ꣳओ॥
6 थेआङ्भे़ल्ले़ माःङ्घानु आन्जुम्धिक् त्ये़आङ् वाꣳ॥ खुने़ꣳ पिमारे़ लागि चामा थुङ्मा इङ्गाꣳ थेआङ् मे़गत्तान्लो॥’
7 हे़क्केःल्ले़ हिम् सिगाङ्लाम् खे़ल्ले़ नोगप् के़बिꣳ, ‘इङ्गाꣳ तुक्खे मे़जाःत्ताङ्डिन्ने़ꣳओ! आन्दे़ःन्छा लाम्धेःप्पे़न्ए़त्ते़आङ्पत्, हे़क्क्याङ् याम्मो हिन्जाꣳबित्छाहाꣳआङ् इङ्गाꣳनुए ने़त्नाओ मे़ने़॥ इङ्गाꣳ पोःक्माआङ् खे़ने़ꣳ थे़माआङ् पिमा मे़सुक्ने़न्लो॥’
8 कर खे़प्से़म्मे़ꣳ, खे़न् आबाडे़ कुन्दे़ःङ्बासाङ् खुने़ꣳ पोःक्काङ् थेआङ् मे़बिरुन्लो, कर खुने़ꣳ कुना मे़धाने़न्ल फाꣳआङ् पोःक्काङ् चाहाबा चोःक्पा यारिक्के खे़न् पिरुꣳरो॥
9 हे़क्केःल्ले़ इङ्गाꣳ मे़त्निङ्लो–नाःक्ते़म्मे़ꣳ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ के़म्बिरिꣳरो, कोःत्ते़म्मे़ꣳ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ के़घोःसुम्लो, लाम्धेःप्पे़न्खक्खक्मे़त्ते़म्मे़ꣳ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ लागि लाम्धेःप्पे़न्हन्लो॥
10 थेआङ्भे़ल्ले़ हाःत्ले़ नाःक्तुꣳ, खे़ल्ले़ खोःसुꣳ, हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ कोःत्तुꣳ, खे़ल्ले़ याङ्घुꣳ, हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ लाम्धेःप्पे़न्खक्खक्मे़त्तुꣳ, खे़ल्ले़ कुलागि लाम्धेःप्पे़न्हन्लो॥
11 खिनिꣳओ आत्तिन् पाःल्ले़ कुस्साःन् डा नाःक्किल्ले़ असेःक्पे़न्पिरुबे?
12 हे़क्क्याङ् वाधिःन् नाःक्किल्ले़ ताङ्साक्खे़बक्पे़न्पिरुबे?
13 खिनिꣳ फे़न् निङ्वाꣳ के़गत्तुम्साङ् आबाडे़ साःहाꣳ नुःबा चिगःक्वाहाꣳ पिमासि के़ले़स्सुम्मिल्ले़, खिनिꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाःल्ले़आङ् सेसेमाङ्डिन् खिनिꣳ के़नाःक्तुम्मिल्ले़ से़क्खासाङ् के़बिरिꣳएरो॥”

येसुःन् नु बालजिबुल
मत्ति १२.२२-२९, ४३-४५, मर्कुस ३.२०-२७

14 थिक्येन् येसुरे थिक् कुबाःन् मेन्लःम्मनाबा केबा मनालाम् फेन्साम्मिन् नाःत्तु लःत्तुर पत्छे॥ खेन् फेन्साम्मिन् नाःत्तुदेःसुआङ् खेन् मनाःन् पाःप्मा हेःक्ते॥ हेक्क्याङ् मनाहाःरे खुनिः निङ्वाः मये,
15 कर कुभारे मेमेत्तु, “कल्लेग फेन्साम्हाःरे खुनिः हाङ् बालजिबुलरे कुमुक्साम्मिल्ले फेन्साम्हाः नाःत्तु लःत्तुसिःरो॥”
16 हेक्क्याङ् वेःहाःरे खुनेः “साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयेबा फाःआङ् निङ्वाः केमाबा मिक्सेःन्धिक्याप्मि ओसेःन्आधाक्तेःओ” मेमेत्तुर येसुरे कुनिङ्वाः मेसाःरु॥
17 कर येसुरे खेङ्हाःरे खुनिः निङ्वाःइन्निःसुआङ् अक्खे मेत्तुसि, “आप्फेःक् लुम्मो केघेबा केधक्पाआङ् केसेम्बा केरेक् हाङ्जुम्हाः मेमेक्लो॥ हेक्क्याङ् आप्फेःक् लुम्मो केघेबा केधक्पाआङ् केसेम्बा हिम्सयङ्हाःआङ्मेमेक्लो॥
18 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिन् आबाङे कुहाङ्जुम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्ने फाःग्र आक्खेआङ् कुहाङ्जुम्मिल्ले थरुबे? कर इङ्गाः बालजिबुलरे कुमुक्साम्मिल्ले फेन्साम्हाः नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ् फाःआङ् खिनिः केबाःत्तुम्लो॥
19 इङ्गाः बालजिबुललाम् फेन्साम्हाः लःत्तुङ्सिङ्ने फाःग्र खिनिः साःहाःरे थेमाःल्ले कुमुक्साम्लाम् मेलःत्तुसिबे? खेङ्हाःरे मेजोगुबा याःम्बक्किल्लेए खिनिः पिर्बेःम्बो केध्येःइआङ् केवयिः फाःआङ् ओसेःन्आधाक्लो॥
20 कर इङ्गाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् फेन्साम्हाः नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ्लो, खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिन् खिनिः लुम्मो त्ये चुरेआङ् वाः फाःआङ् कुसिङ् निःत्तेम्मेःओ॥”
21 “लत्छा केधुम्बा मनाःल्ले फेजा-फेयुम्हाः काप्सिङ्डाङ् कुहिम्मिन् कोसुल्ले कुजिगःक्वाहाः सेःप्तुसिःरो॥
22 कर खुनेःनुःल्ले केधुम्बा मनाःन् ताःआङ् खुनेः नाःन्दुः, हेक्क्याङ् सेःप्मा सुक्का लःरिक् इःत्तुबा फेजा-फेयुम्हाः नु कुजिगःक्वाहाः नाप्तुदेःरुआङ्कुमनाहाःनु हास्सुरो॥
23 हाःत् इङ्गाः लेप्माङ् होःप्, खेन् आदक्लेङ्वाओ वाः॥ हाःत्ले इङ्गाःनु मेसुप्सुन्, खेल्ले सेःसुरो॥”

फेन्साम्मिन् नुःङ् ताः
मत्ति १२.४३-४५

24 “फेन्साम्मिन् मनाओलाम् लःन् पेःक्किल्ले नाःम्सिङ्तेन् कोःत्छे सेङ्सेङ्बा तेन् हेङ्घाःत्ति पेःक्लो, कर खेल्ले आत्तान्नाङ् मेघोःसुन्नाङ्अक्खे मेत्छिङ्, ‘इङ्गाः लेरुङ्बा मनाःल्लोए नुःङ्डा पेःक्कारो॥’
25 हेक्क्याङ् खेन् खेप्मो नुःङ् ताःल्ले तगि यागेबा तेन्निन् मेदुगुआङ् नुःबा मेजोगुबा निःसुरो॥
26 हेक्क्याङ् खेन् पेःक्काङ् आप्फेःक्नुःल्लेआङ् साःरिक् कुःइ केभेःबा वेः नुसि फेन्साम्हाः तारुसिआङ् खेङ्हाः सिगाङ् मेलाःत्ताङ् मेयुङ्सिङ्लो॥ खेन् मनाःल्ले कुयाक्नाम्मिन् तगिबानुःल्लेआङ्ताप्फेःम्बा पोःङ्लो॥”

येसुरे सेक्खाबा सःप्माल्ले कुयाःम्बेओ हुःरुसिः
27 खुनेः पारेर पत्छेल्ले खेप्मो मनालुम्मोलाम् थिक् मेन्छुमाःइन् यम्बा इक्लाओ पारे, “खुनेः सागेवाःम्मान् हेक्क्याङ्नुगेधुक्माङ्ग मुःइसामारो॥”
28 कर येसुरे पाःत्तु, “हेक्केग मेःन्, कर निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् केघेम्बा नु केइःप्पा केनाःप्पाहाःए मुःइसाबासिरो॥”

येसुरे निङ्वाः केमाबा याःम्बक् चोःक्मा मेदेन्नेन्
मत्ति १२.३८-४२

29 मनाहाꣳ खेप्मो यरिक् मेबोःरेर मेबेःल्ले येसुरे याम्मो मेत्तुसि, “कन्येम्मोबा मनाहाꣳ
कुꣳइगेभेꣳबासिरो॥ कङ्हाꣳरे निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन् मेगोःत्तुꣳ, कर माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा
योनारे कुमिक्सेःन्नाङ्धो वेꣳ मिक्सेःन् मेङ्घोःसुन्लो॥
30 आक्खेलꣳरिक् योनाःन् निनबे येक्यक्पा मनाहाꣳरे लागि मिक्सेःन् पोःक्खेआङ् वये, खेन् हेक्केए
मेन्छाम्साःन्नाङ् कन् थाःक्किल्ले लागि मिक्सेःन् पोःङ्लो॥
31 लाङ्गेत् पिसाङ्बा सिवा लाजेꣳस्मा हाङ्मान्* खासेन् येन्नो येम्सिङ्ङाङ् कन् येम्मोबा
मनाहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ पोःक्काङ् पाःन्धिक्तुसिꣳरो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ सोलोमन हाङ्डिल्लेन्
सिक्कुम्दिङ् खाहुन् खेम्से साꣳरिक् माःङ्घाबा लाजेꣳलाम् त्येआङ् वयेरो॥ कप्मो सोलोमन
हाङ्डिन्नुःल्ले पयम् यम्बान् वाꣳसाङ् केङ्घेप्सुम्मिन्लो॥
32 निनबेओ केवाꣳबा मनाहाꣳरेआङ् कन्थाःक्हाꣳ खासेन् येन्नो पाःन्मेधिक्तुसिꣳरो, थेआङ्भेल्ले
योनारे इङ्भन् सेःसुल्ले खेङ्हाꣳ खुनिꣳ लायोलाम् मेहिन्देआङ् मेवये, कर कप्मो योनाःन्नुःल्लेआङ्
पयम् यम्बान् वाꣳसाङ् खिनिꣳ केन्हिन्दिन्लो॥”

नासिङ्गेन् थक्किल्लेन् सेमि
मत्ति ५.१५, ६.२२-२३

33 “आत्तिल्लेआङ् सेमिःन् हाःन्दुआङ् नइमाल्ले मेसुःप्तुन् हेक्क्याङ् मेजिक्खुन्नाङ्, कर हिम् सिगाङ्
केलाःप्पाहाꣳरे मेनिःसुर फाꣳआङ् चम्जम्बा तेन्नो युक्खुꣳरो॥
34 खेनेꣳ केमिक्किन् नासिङ्गेन् केधक्कोबा सेमिरो॥ खेनेꣳ केमिक्कन्नुꣳने फाꣳग्र, काक् नासिङ्गेन्
केधक्किन् ओःत्लो॥ कर केमिक्कन्फेन्ने फाꣳग्र, काक् नासिङ्गेन् केधक्किन् खादाम्लो॥
35 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳओबा ओःत्तिःन् खादाम्माल्ले मेसुःप्तुन्ल फाꣳआङ् सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ॥
36 खेनेꣳ केनिङ्वाꣳसाम्मिन् ओःत्तिल्ले कुधिम् वाꣳआङ् खादाम्मान् होःप्ने फाꣳग्र, सेमिःल्ले थोꣳरुबा
हेक्केए खेनेꣳ केनिङ्वाꣳसाम्मिन्नाङ् ओःत्लो॥”

येसुरे साम्योसिक्साम्बाहाꣳ पाःन्थिक्तुसिꣳ
मत्ति २३.१-३६

37 येसुरे पाःप्मा सुरुल्ले खेप्मो फरिसिधिक् त्येआङ् खुनेꣳ चाजासे उःत्तुरो॥ हेक्केःल्ले येसुःन्
कुहिम्मो पेआङ् चाजासे युङ्सिङ्॥
38 चामानुःल्ले तगि येसुरे कुहुक्किन् चोःक्थिम् कुइसिःक् वामेहप्तुम्बा निःसुल्ले, खेन् फरिसिःल्ले
कुनिङ्वाꣳ मयेरो॥
39 दाङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, “खिनिꣳ फरिसिहाꣳरे खोर्याःन् नु चेत्थ्याःन्लाःक्कात्लक् वागेहप्तुम्,
कर खिनिꣳ सिगाङ्ग मनाहाꣳ केनाप्तुम् केदाःरुम्सिबा पाःन्हाꣳ नु ताप्फेःम्बा पाःन्निल्ले
केदिम्सिआङ्केवयिꣳरो॥
40 अदङ्से, लाःक्कात् केजोःक्पाल्ले सिगाङ्बान्नाङ्चोगुबा मेःम्बि?
41 कर केघिःप्सिर केगत्तुम्बा पाःन्हाꣳ याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिरेम्देःसेम्सिम्मेꣳ, हेक्केःल्ले खिनिꣳ सुत्थोए
केबोःक्खिꣳरो॥
42 कर केजिःत्ति केस्येꣳइरो फरिसिसे, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग चुजुक्सा मारुक्किल्लेन् थिबोःङ्लक्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् केबिरुम्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि केम्मेत्तुम्मिन्, हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳआङ्
नुःरिक्काङ् खासेन् केन्लोःन्दुम्सिम्मिन्लो॥ खिनिꣳ तगिस्मान् केजोगुम्मिल्ले एगाङ्स्मान्नाङ्
केजोगुम्मिल्ले पोःक्खेबारो॥
43 फरिसिसे, केजिःत्ति केस्येꣳइरो! खिनिꣳग यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहाꣳओ युङ्मा
खिनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो, हेक्क्याङ् पाङ्जुम्हाःत्ति मनाहाꣳरे सेवा मेमेत्तिगेर केलꣳरिꣳरो॥
44 केजिःत्ति केस्येꣳइरो! खिनिꣳग सुत्लुङ्मेःन्नेबा इःप्पुङ् हेक्के केलरिꣳरो॥ मनाहाꣳरे निङ्वाꣳए
मेङ्घोए खेन् इःप्पुङ् सम्दाङ् लाङ्मेघेःक्काङ्आसुत्थो मेबोःङ्लो॥”

---

* **11:31** □ □□□□□□□ □□.१-१३

45 खेप्मो थिक् साम्योथिम्साम्बाल्ले खुनेंह मेत्तु, “सिक्साम्बे, खेनेंह अक्खेलहरिक् केबाःत्तिल्लेग
आनिगेआङ् चाःत्थिरक् केदेःसुरो॥
46 कर येसुरे नोगप् पिरु, खिनिह साम्योथिम्साम्बाहाहआङ् केजिःत्तिरो, थेआङ्भेल्ले खिनिहग
केलिःप्पा कक्हेक्तङ्बा केसाक्पा थिम्हाह केजोगुम्माङ् मनाहाह केगुःत्तुम्सिम्, कर खिनिहग कक्
याङ्याङ् लहर फाहआङ् आबाङे हुक्चोधिक्किल्लेआङ् खेन् केन्छुसुम्मिन्लो॥
47 केजिःत्ति केस्येहइरो, थेआङ्भेल्ले खिनिह पाधेबाहाहरे मेसेरुसिबा माङ्निङ्वाहपाःन्
केबाःप्पाहाहरेन् इप्पुङ्डिन् केजोगुम्लो॥
48 खिनिहग खिनिह पाधेबाहाहरे खुनिह याःम्बक्किन्नु तेन्दिङ् केजोगुम्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाहरे
माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पाहाह मेसेरुसि, हेक्क्याङ् खेङ्हाहरे खुनिह इप्पुङ्डिन् खिनिह केजोगुम्लो॥
49 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाहफुमाङ्डिल्लेन् सिक्कुम्दिङ् कुनिङ्वाहइल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
‘खिनिहओ इङ्गाह माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पाहाह नु सेःक्युक्मिबाहाह पाङ्घुङ्सिङ्, कर खिनिह
कुभा केसेरुम्सिम्, कुभा निङ्घुम् केमेत्तुम्सिम्॥’
50 हेक्केःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो केरेक् माङ्निङ्वाहपाःन्
केबाःप्पाहाह केसेप्पाहाहरे खोःमा केबोःङ्बा खुम्दिङ्डिन् कन् थाःक्हाहरे मेघोःसुहरो–
51 मेसेरुबा हाबिलरे कुमाक्खिहआङ्धो लेत्तिङ्तोःम्मादेन् नु माङ्हिम्मिल्ले कुलुम्मो मेसेरुबा
जकरियारे कुमाक्खिह थारिक्पा खुम्दिङ्डिन् कन् थाःक्हाहरे मेघोःसुहरो॥
52 खिनिह साम्योथिम्साम्बासे, खिनिह केजिःत्ति केस्येहइरो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाहफुमाङ्डिन्
कुसिङ् निःप्मा नेहिनिङ्वाह हम्मा तिमिक्किन् केदेहरुम्साङ्खिनिह आबाङेग केन्लासिन्लो॥
हेक्क्याङ् निङ्वाहफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा केगोःप्पा वेह मनाहाहआङ् लाःप्मा केम्बाङ्घुम्सिम्मिन्लो॥”
53 हेक्क्याङ् खुनेंह खेहयोलाम् पेआङ् साम्योथिम्साम्बाहाह नु फरिसिहाहरे खुनेंह कुदक्लेङ्वाओ
पाःप्मा मेहेःक्तुरो॥ खेन् येम्माङ्धो खुनेंह ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुर यरिक् सेःन्दोहाह सेःन्मेदोसु॥
54 हेक्क्याङ् खुनेंह कुबाःन्नो तेम्मा फाहआङ् खेङ्हाहरे इङ् तङ्मा मेहेःक्तुरो॥

12

येसुरे निङ्वाह चिःप्माल्ले तक्लेङ्डो साम्दिङ् पिरुसिह
मत्ति १०.२६-३३

1 खेप्मो निःत्मेन्देत्ते हेन्छिङ्डाङ्धो मनाहाह चिएत्चिएत्मेएत्छिङ्ल मेजुप्से॥ हेक्क्याङ् येसुरे
कुहुहसाम्बाहाह अक्खेलहरिक् मेत्तुसि, “फरिसिहाहरे खुनिह खरेःङ् केभङ्बा सिदाहलाम् सिङ्सिङ्
लहरेम्मेहओ! खेन् सिदाह फाहइन् खुनिह निङ्वाह चिःप्मान्लो॥
2 मेधाःप्नेन्ल फाहआङ् तेप्तेआङ्केवाहबा पाःन् इग्र कुसिङ् निःत्मेदेत्नेन्ल फाहआङ् माहरेआङ्
केवाहबा पाःन् थेआङ् होःप्लो॥
3 खेनेंह खागेमाक्पाओ केबाःत्तुबा पाःन्निन् खागेओःप्पाओ इङ्भन् चोःक्लो॥ हेक्क्याङ् स्वाःत्ताङ्
हिम् सिगाङ् केबाःत्तुबा पाःन्हाह हिम् सम्दाङ्लाम् यम्बा इक्लाओ इङ्भन् चोःक्लो॥”

निङ्वाहफुमाङ्डिन्नु किःमा पोःङ्
मत्ति १०.२८-३१

4 “आन्जुम्से, हाःत्ले खिनिह नासिङ्गेन् थक्किन्लक् सेप्माआङ्धो थेआङ् चोःक्मा मेसुक्तुन्, खेन्नु
मेगिसेम्मिन्नेहओ॥
5 कर हाःत्नु किःमा पोःङ् केलहबा पाःन्निन् इङ्गाह मेत्निङ्लो–हाःत्ले नासिङ्गेन् थक्किन् सेरुआङ्
खेमायङ्सङ्डो लाप्फुमा सुक्तुह, खुनेंहनुए किःसेम्मेहओ!
6 ङासि चुजुक्सा पुहाहरे याङ्नेंत्छि मेलेक्नेन्बि? हेक्केसाङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाह
आत्तिन्नाङ् निङ्वाह मेभेःत्छुन्लो॥
7 खिनिह थेगेःक्कोबा काक् थेगेःक्इहाह खुनेंह निःरुआङ् वाहरो॥ हेक्केःल्ले मेगिसेम्मिन्नेहओ!
खिनिहग यरिक् चुजुक्सा पुहाहनुःल्लेआङ् इमेल्लुङ्बा केजोगिरो॥”

लेप्मि मेम्बोःङ्मना लायो
मत्ति १०.३२-३३

8 “आल्ल खेप्सेम्मेहओ, हाःत्ले मना तगि येसुःन् नसाःन् चोगुङ् लहरिक् पाःत्तुह, इङ्गाह मेन्छाम्साःल्लेआङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाहरे खुनिह तगि खेन् ताःक्तुङ्लो॥
9 कर हाःत्ले मनाहाहरे खुनिह तगि इङ्गाह नाहआ, इङ्गाहआङ् खेन् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाहरे खुनिह तगि नाहरुङ्लो॥
10 हेक्क्याङ् हाःत्ले मेन्छाम्साःल्ले कुदक्लेङ्वाओ फेन् पाःन्हाह पाःत्तुह, खेल्ले लेप्मि खोःमा सुक्तुह, कर सेसेमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेहया पाःन्पाःत्तुबा पाःन्निल्लेन् लेप्मि मेघोःसुन्लो॥
11 मनाहाहरे खिनिह यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो हेक्क्याङ् सुहाङ्युक्पाहाह नु हाङ्हाहरे खुनिह तगि खासेन् लोःम्मारे लागि केम्देहरिल्ले, सेःप्सिङ्मारे लागि थेमा पाःप्माबे फाहआङ् निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेहओ॥
12 हाबा खेन् येम्मो थे पाःप्मा पोःङ् फाहआङ् सेसेमाङ्डिल्ले खिनिह केहुहरिहरो॥”

कुनिङ्वाह केबाःक्पा याङ्साकुन्धेसाबा मनाःन्
13 हेक्क्याङ् खेन् मनालुम्मोलाम् थिक् मनाःल्ले येसुःन् मेत्तु, “सिक्साम्बे, आम्भुरे याङ्साकुन्धेओबा इङ्गाह आलक्किन् पिआर फाहआङ् मेत्ताङ् पिराङ्डेहओ॥”
14 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, “लुङ्डाए, हाःत्ले इङ्गाह खिन्छिह लुम्मो याङ्साकुन्धे केहाबा केबिबा चोगाङ् इग्र खासेन्लोःम्बा चोगाङ्बे?”
15 हेक्क्याङ् येसुरे याम्मो खेङ्हाह मेत्तुसि, “काक् खिःम्यक् चोःक्मोलाम् सिङ्सिङ् लहरेम्मेहओ॥ थेआङ्भेल्ले मनाःल्ले कत्तुबा मुल्लुक् याङ्साकुन्धेओ खुनेह सेक्खाबा कुहिङ्मन्निन् मेवाहनेन्लो॥”
16 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाह खेदाहओ मेत्तुसि, “थिक् याङ्साकुन्धेसाबा मनाःल्ले यरिक् पोगुगेन् कुजाहाह सुप्सुहरो॥
17 हेक्क्याङ् खेल्ले अक्खेलहरिक् निङ्वाह इःत्तु, ‘आल्ल इङ्गाह थे चोगुङ्बे? कन् चाहाह युङ्मादेन्ने होःप्लो॥’
18 हेक्क्याङ् अक्खेलहरिक् इःत्तु, ‘आल्ल इङ्गाह अक्खे चोगुङ्–उन्छोःन्बा चा युङ्देन्हाह यःसुङ्डाङ् कुसङ् यम्बा चा युङ्देन्हाह चोगुङ्सिङ्॥ हेक्क्याङ् काक् चाहाह नु आजिगःक्वाहाह खेप्मो युक्खुङ्सिङ्लो॥
19 हेक्क्याङ् इङ्गाह आबाङे अक्खे मेत्छिङ्डा, तेःङ्बे, यरिक् तङ्बे थारिक् केयोबा चा नु चिगःक्वाहाह सुप्सुङ्सिङ्डाङ् वाहआरो॥ आल्ल कुसानुःरिक् युङेह, चेह, थुङेहआङ् सःत्तेहओ!’
20 कर निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले खेन् मेत्तु, ‘कुनिङ्वाह केबाःक्पे, आइन् सेन्दिक्सा खेनेह केहिङ्मन्निन् नुप्पाङ् खेनेह केसिःरो॥ हेक्केःल्ले खेनेह केलुप्सुबा याङ्साकुन्धेहाह हाःत्लेन् पोःङ्बाबे?’ ”
21 हेक्क्याङ् येसुरे मेत्तु, “आबाङे लागिरक् याङ्साकुन्धेहाह केलुम्बाआङ् निङ्वाहफुमाङ् लेप्माङ् याङ्साकुन्धेसाबा मेम्बोःङ्मनाबेन्नाङ् बा हेक्केए पोःङ्लो॥”

निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुस्साःहाह कम्ब्राङ् मेत्तुसिह
मत्ति ६.२५-३४
22 हेक्क्याङ् येसुरे कुहुहसाम्बाहाह मेत्तुसि, “हेक्केःल्ले खेप्सेम्मेहओ, खिनिह हिङ्मन्नो थे चामा नु नासिङ्गेन् थक्को थे चाङ्मा वाःप्मा फाहआङ् निङ्साम् मेजोगेम्मिन्नेहओ॥
23 थेआङ्भेल्ले नेत्तिगेन् हिङ्मन्निन् चामा थुङ्मानुःल्ले यम्बारो॥ हेक्क्याङ् नासिङ्गेन् थक्किन् चाङ्मा वाःप्मानुःल्लेआङ् यम्बारो॥
24 आःक्वाहाह ओमेत्तेम्सिम्मेहओ–खेङ्हाहरे चा मेन्देःसुन् मेन्छुप्सुन्, चायुङ्देन्नोआङ् याङ्मेङ्घोःत्तुन्॥ हेक्केसाङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले चाःत्तुसिह हिङ्घुसिहरो॥ खिनिहग पुहाहनुःल्लेआङ् आक्खेन् इमेल्लुङ्साबा केजोगिह केलहबा निङ्वाह इःत्तेम्मेहओ॥
25 निङ्साम्मो केध्येहइआङ्खिनिह हिङ्मन्नो कुमुक्थिक्काङ् फोःमा केन्छुक्तुम्मिन्॥
26 अक्तङ्बा चुक्सा याःम्बक्काङ् चोःक्मा केन्छुक्तुम्मिन्निल्ले थेआङ् खिनिह निङ्वाहबाल्ले केयेःक्खिबाबे?

27 आल्ल लि-लि फुङ्डिन् पोःबान्ओमेत्तेम्मेꣳओ, खेङ्हाꣳरे खिः मेन्देःसुन् खिःआङ् मेन्लाःन्नेन्, हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳ सोलोमन हाङ्डिल्ले कुनुꣳमा कुदाःमाओ कन् लि-लि फुङ्डिन्यारिक्काङ्नुःबा तेःत् मेजाक्सिङ्डिन्लो!
28 आइन् ताःन्दिक् मिओ लाप्केभुसिङ्बा प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पोबा सुङ्फुङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले हेक्केलꣳरिक् तेःत् चाक्तुसिल्ले खिनिꣳ तेःत् केन्जाक्तिन्बि? नसाःन् केसुःम्बासे!
29 चामा थुङ्माओरक् खिनिꣳ निङ्वाꣳ मेबिरेम्मिन्नेꣳओ! खेल्ले लागिग निङ्साम्मोआङ् मेध्येम्मिन्नेꣳओ,
30 थेआङ्भेल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् सुवाङ्हाꣳरेआङ् बा हेक्के मेइःत्तुꣳरो, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनिꣳ पाःल्ले कन्केरेक् पाःन्हाꣳ खिनिꣳ चाहाबा केजोगिबान्निःसुरो॥
31 कर खुनेꣳ कुहाङ्जुम्मिन्लक् कोःत्तेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् काक् कन् चिगःक्वाहाꣳ खिनिꣳ केम्बिरिꣳरो॥”

साङ्ग्राम्पेदाङ्बा याङ्साकुन्धे
मत्ति ६.१९-२१

32 “चुक्सा मेल्लुक् सुम्से, मेगिसेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा खिनिꣳ पाःल्ले कुहाङ्जुम्मिन् पिमा कुसिराꣳ थाङेआङ् वाꣳरो॥
33 खिनिꣳ केगत्तुम्बा चिगःक्वाहाꣳ सङ्घेम्मेꣳआङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिरेम्देःसेम्सिम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् आप्फाल्लेआङ् मेन्देःङ्मना, मेन्हङ्मनाबा सुःक्वाओ आप्फाल्लेआङ् मेम्मेक्मनाबा साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा याङ्साकुन्धेहाꣳरे थिम्सेम्सिम्मेꣳओ॥ खेप्मो केघुःम्बाहाꣳरेआङ् मेन्घुःत्तुन्, हेक्क्याङ् कुबुःल्लेआङ् मेजनेन्लो॥
34 थेआङ्भेल्ले आत्तो खेनेꣳ याङ्साकुन्धेहाꣳ केयुक्खुꣳ, खेप्मोए खेनेꣳ केनिङ्वाꣳबेन् पेःक्लो॥”

निङ्वाꣳइरे चसिबा सेवारोबाहाꣳ
मत्ति २४.४२-५१, मर्कुस १३.३२-३७

35 “खिनिꣳ फꣳइःन् नुःरिक्काङ् युप्सेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ सेमिःन् हाःन्देम्मेꣳआङ्युक्खेम्मेꣳओ॥
36 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ इरे चसिबा सेवारोबाहाꣳ हेक्के खिनिꣳ पोःक्खेम्मेꣳओ॥ खुनिꣳ दाङ्बान् मेःक्खिम् साभाङ्जा चासे पेःक्काङ् नुःङ् ताःल्ले खिमो लाम्धेःप्पेन्हम्मा फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ मेन्इम्मे बा मेयुङ्लो॥
37 हेक्क्याङ् दाङ्बान् नुःङ् ताःइल्ले, मेन्इम्मे खुनेꣳ केहाङ्बार केयुङ्बा सेवारोबाहाꣳरे मुꣳइसाम् मेघोःसुꣳ, थेआङ्भेल्ले खेल्ले आबाडे यारिप् चोःक्सिङ्डाङ् सेवारोबाहाꣳ चामादेन्नो युक्खुसिꣳ हेक्क्याङ् चामा थुङ्माहाꣳ थाबु पिरुसिꣳरो॥
38 हेक्क्याङ् खेन् हिम्दाङ्बेन् सेत्लुम्भक् खिरि तासाङ् खेङ्हाꣳ मेन्इम्मे मेयुङ्बा तुमुसिꣳरो॥ हेक्केःल्ले सेक्खाए मेत्निङ्, खेन् कुसेवारोबाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो॥
39 हिम्दाङ्बाल्ले खुःन्द्रिक्पेन् खुःन्छे ताः केलꣳबा येम्मिन् निङ्वाꣳ खोःसुने फाꣳग्र सेक्खासाङ् खुःप्मा मेबाङ्घुन् केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥
40 खिनिꣳआङ् आप्फाल्लेसाङ् यारिप् वयेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले मेन्छाम्साःन् युः फाꣳआङ् मेन्इःत्ते केवयिल्ले खुनेꣳ युःरो॥”

इङ्जाःङ्गेम्बा सेवारोबा
मत्ति २४.४५-५१

41 पत्रुसरे सेःन्दोसु, “आदाङ्बे, कन् खेदाꣳइन् आनिगे लागि केबाःत्तुबाबि, इ वेꣳ केरेक्ले लागिआङ् केबाःत्तुबाबि?”

42 दाङ्बाल्ले मेत्तुसि, आत्तिन् सेवारोबान् नसाःन्साबा नु सिक्कुम्साबा चोःक्, खेन्निन्
हिम्दाङ्बाल्ले कुहिम्धाःङ्हाऽ ओमेप्मा युक् पिरुऽ हेक्क्याङ् खेल्ले वेऽ सेवारोबाहाऽ येम्येम्मो चामा
थुङ्मा पिरुसिऽरो॥
43 खेन् हिम्दाङ्बान् नुःङ् ताःल्ले खेन् सेवारोबाल्ले बा हेक्केए चोगुर वाऽबा तुमुने फाऽग्र खेन् थुम्घो
पिरुऽरो॥
44 इङ्गाऽ सेक्खाए मेत्निङ्, खेन् हिम्दाङ्बाल्ले खेन् सेवारोबान् केरेक् कुयाङ्साकुन्धे सम्दाङ् युक्
पिरुऽरो॥
45 कर आत्तिन् सेवारोबाल्ले खुनेऽ कुनिङ्वाऽबो इङ्गाऽ आन्दाङ्बान् हारा मेदानेन् लऽरिक् इःत्तुर
चः थुङुऽ, हेक्क्याङ् मःसिङ्डाङ् वेऽ सेवारोबा नु सेवारोमाहाऽ हिप्तुसिऽ लःप्सुसिऽर वाऽइल्ले
46 मेन्इःत्तेबा नु निङ्वाऽ मेङ्घोएबा येन्नो हिम्दाङ्बेन् हिम्मो नुःङ् ताआङ् खेन् साऽरिक् तेःम्भुक्
याक्तुऽ॥ हेक्क्याङ् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाऽनु सोरिक् खुम्दिङ् पिरुऽरो॥
47 “हेक्क्याङ् आत्तिन् सेवारोबाल्ले खुनेऽ कुन्दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाऽइन्निःसुसाङ् खेन् कुइसिःक्
यारिप् मेम्बोःङ्डे कुन्दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाऽ हेक्के मेजोगुन्निल्ले खेल्ले साऽरिक् तेःम्भुक् खोःसुऽरो॥
48 कर हाःत्ले कुन्दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाऽइन्मेनिःसुन्नाङ् तेःम्भुक् चामा याःम्बक् चोगुऽ, खेल्ले
मिसाक्लक् तेःम्भुक् चरो॥ हाःत्ले यरिक् खोःसुऽ, खेल्लोलाम् यरिक्के नाःक्लो, हेक्क्याङ् हाःत्ले
यरिक् लक्पेन्खोःसुऽ खेल्लोलाम्माङ्यरिक्के नाःक्लो॥”

येसुरे येमेन्दङ् तारुऽ
मत्ति १०.३४-३६

49 “इङ्गाऽ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मि केःत्छे त्याङ्बारो, कर तगिसा मि लाःसेल्ले नुःबा
पोःक्खेबारो॥
50 इङ्गाऽआङ् इनोगेन् तुक्खेःल्लेन् बप्तिस्मा पोःङ्मा कत्तुङ्लो॥ खेन् मेन्जुःत्ते थारिक् आसक्मा
हुऽसिङ्डाङ् वाऽरो॥
51 इङ्गाऽ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सनारुङ् ताःत्छे त्याङ्बा फाऽआङ् केइःत्तुबि? मेःन्लो! इङ्गाऽग
मनाहाऽ सेम्मासि फाऽआङ् त्याङ्बारो॥
52 आल्लआङ्धो ङासि मना केवाऽबा हिम्सयङ्ङो सुम्भुरे तक्लेङ्वाओ नेप्फु, हेक्क्याङ् खेन् नेप्फुरे
खुन्छिऽ तक्लेङ्वाओ सुम्भु मेबोःक्काङ् खेङ्हाऽ मेसेरो॥
53 कुम्बाःन् कुस्साःल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्, हेक्केलऽरिक्के कुस्साःन् कुम्बारे
कुदक्लेङ्वाओ, हेक्क्याङ् कुम्माःन् कुस्साः मेन्छुमाऽइल्ले कुदक्लेङ्वाओ, हेक्क्याङ् कुस्साः
मेन्छुमाऽइन् कुम्मारे कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो॥ हेक्क्याङ् नोःप्मेन् कुम्बाङ्लिःल्ले कुदक्लेङ्वाओ,
हेक्क्याङ् पाङ्लिमेन्कुन्नोःप्माल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो॥”

येम्रेन्मिक्सेःन्हाऽ
मत्ति १६.२-३

54 हेक्क्याङ् खुनेऽ याम्मो यरिक् मनाहाऽ मेत्तुसि, “नाम्धा पिसाङ् खाप्मिःप्पान् केनिःसुम्मिल्ले
आल्लोसा वाहित् थाःऽ फाऽआङ् केबाःत्तुम्, हेक्क्याङ् हेक्केलऽरिक् वाहित् थाःऽ॥
55 लाङ्गेन्बा सुरित् केजङ्डिन् हुःल्ले आल्ल साऽरिक् हाङ्वा लऽरिक् केबाःत्तुम्, हेक्क्याङ् हेक्केए
पोःङ्॥
56 खिनिऽ कुनिङ्वाऽ केजिःप्पासे, अक्खेलऽरिक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो नु तरःङ्दिङ्ताङ्साङ्डोबा
पाःन्निन् ओगेमेत्तुम्माङ् ताःन्दिक् केबोःङ्बा पाःन्निन् केबाःत्तुम्, कर कन् येम्मो केदाःबा मिक्सेःन्हाऽ
थेआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बाबे?”

बिफ्युङ्नु नादङ् चोःक्मा
मत्ति ५.२५-२६

57 “खिनिऽ इङ्गाऽ चोगुङ्बा याःम्बक्किन् नुःबा बि मेःम्बि फाऽआङ् थेआङ् आबाडे
केन्छेन्दुम्मिन्बाबे?

58 खेनेꣳ आप्तिक् केगुःप्पेन्नु खासेन्हिम्मो केबेःक्किकल्ले, लाम्मोसा फोत्या केगुःप्पेन्नु
नादङ् चोगेꣳओ॥ मेःन्ने फाꣳग्र खेल्ले खेनेꣳ खासेन्लोःम्बाल्लो केदेꣳआङ् खेन् खासेन्लोःम्बाल्ले
तिलिङ्गाहाꣳरो हुक्केसुप् हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे पुङ्लाहिम्मो केम्धेक्लो॥
59 हेक्क्याङ् हुङ्मा केबोःङ्बा काक्साम्बाःन् याङ् मेन्हुङ्डे थारिक् खेप्मोए केयाक्लो॥”

13

लायोलाम् हिन्छिङ्मा

1 खेन् येन्नो खेप्मो केवाꣳबा कुभा मनाहाꣳरे येसुःन् मेमेत्तु, “अक्खेलꣳरिक् गालिलिहाꣳ सिदुङ्जभा
चोःक्कि मेयागेल्ले रोमि सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे खेन् सिदुङ्जभा केजोःक्पाहाꣳ सेप्मा पाङ्घुसिरो॥”
2 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हेक्के पोःक्खे फाꣳले खेन्गालिलिहाꣳ साꣳरिक् लायोबा मेजोगे
फाꣳआङ् केइःत्तुम्बि?
3 मेःन्लो! खिनिꣳआङ् खिनिꣳ लायोलाम् केन्हिन्दिन्ने फाꣳग्र बा हेक्केए केबोःक्खिꣳआङ्
केमेगिꣳरो॥
4 हेक्क्याङ् सिलोआम जङ्हिम्मिल्ले केःप्तु सेरुसिबा थिक्-येत् (१८) मनाहाꣳ यरुसलेम्मो
काक्नुःल्ले साꣳरिक् लायोबा मेजोगे फाꣳआङ् केइःत्तुम्बि?
5 मेःन्लो! खिनिꣳआङ् खिनिꣳ लायोलाम् केन्हिन्दिन्ने फाꣳग्र बा हेक्केए केबोःक्खिꣳआङ्
केमेगिꣳरो॥”

सिङ्सेꣳ मेःन्नेबा सिङ्बुङ्

6 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ खेदाꣳओ मेत्तुसि, “थिक् मनाःल्ले पःत्छेꣳबुङ्माधिक् लेःत्तु॥ खुनेꣳ
पःत्छेꣳबुङ्मो कुजाꣳ कोःत्छे त्ये, कर मेघोःसुन्॥
7 खेल्ले इक्केगोःबान् उःत्तुआङ् मेत्तु, ‘इङ्गाꣳ तङ्बे सुम्सिआङ्धो कन् पःत्छेꣳबुङ्मो कुजाꣳइन्
ओमेत्तुङ्ल वाꣳआ, हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ मेङ्घोःबान्लो॥ आल्ल कन् ताङेꣳआङ् सेरेꣳ॥ थेआङ् खाम्मिन्
आम्भा चासोःक्खुबाबे॥’
8 खेन् इक्केगोःबाल्ले मेत्तु, ‘आदाङ्बे, आइलाम्बा पःत्छेꣳबुङ्मान् लेराङ् पिराङ्डेꣳआङ् इङ्गाꣳ
कुघिरि तःयुङ्डाङ् मल याक्तुङ्॥
9 हेक्क्याङ् आन्नेम्माꣳ कुजाꣳ थोःक्तेने फाꣳग्र नुःबा पोःक्खे, मेधोःक्तेन्ने फाꣳग्र ताङेदेःसेꣳओ॥’ ”

नाःम्सिङ्येन्नो येसुरे एःक्थुःक्कि मेन्छुमाꣳइन्वेःन्दुꣳ

10 हेक्क्याङ् थिक् नाःम्सिङ्येन्नो येसुरे यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो निसाम् हुꣳरुसिर यागेल्ले
11 खेप्मो तङ्बे थिक्-येत्ताङ्धो (१८) उधुक्के फेन्साम्मिल्ले याङ्घुआङ् कुएःक् उःक्खुꣳ केलꣳमा
मेन्छुमाꣳधिक् वये॥ खेल्ले कुएःक् सल्लिक् सम्मा मेसुक्तुन्नाङ्वयेरो॥
12 येसुरे खेन् मेन्छुमाꣳइन् निःसुआङ् उःत्तुआङ् मेत्तु, “आल्लो उधुक्के फेन्साम्मिल्ले खेनेꣳ केलेरे
केध्येरो॥”
13 हेक्क्याङ् खेन् उःक्खुꣳबा कुएःक्को हुक्किन् नेस्सु पिरु॥ खिमो खेन् मेन्छुमाꣳइन् नुरेआङ्
कुएःक्किन् सल्लिक् सन्छुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुरो॥
14 कर नाःम्सिङ्येन्नो येसुरे खेन् मेन्छुमाꣳइन् नुसुबाल्ले चोगुल्ले यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा लाम्लोःबान्
कुसाक्केन् पोगेआङ् खेप्मो मनाहाꣳ मेत्तुसि, “येत्नाम्धिक्को तुक्सि (६) येन् थारिक् याःम्बक् चोःक्मा
सुक्तेत्॥ हेक्केःल्ले नाःम्सिङ्येन्नो मेःन्, कर वेꣳ येन्हाꣳओ नुसिङ्से त्येम्मेꣳ॥”
15 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पासे, नाःम्सिङ्येन्नो खिनिꣳ थाःङ्डोलाम्
पित्हाꣳ इग्र अदङ्हाꣳ केलेरुम्सिम्माङ् च्वाःत् थुङ्से केदेꣳरुम्सिम्बि मेःम्बि?
16 कन् अब्राहामरे कुहिम्सयङ्बा मेन्छुमाꣳइन् तङ्बे थिक्-येत्ताङ्धो (१८) माफेन्साम्मिल्ले
थुःन्दुआङ् वये॥ कन् नाःम्सिङ्येन्नो खेन् माफेन्साम्मिल्ले कुइघेःङ्डोलाम् लेप्मा नुःबाबि मेःम्बि?”
17 येसुरे हेक्के पाःत्तुल्ले कुदक्लेङ्वाओ केबाःप्पाहाꣳ केरेक् मेनुःन्देरो॥ कर मनाहाꣳ येसुरे चोगुबा
निङ्वाꣳ केमाबा पाःन्निल्ले चोगुल्ले मेसःत्तेरो॥

निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ नेःत्छि खेदाꣳ
मत्ति १३.३१-३३, मर्कुस ४.३०-३२

18 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् आक्तङ्बा चोःक् फाꣳआङ् थेमाःन्नु तङ्घुङ्बाबे?
19 कङ्ग यःङ्गेꣳ याꣳरिःम्बा हेक्के चोःक्लो॥ खेन् इक्ताप्पो लेप्माआङ् लिङ्हेक्क्याङ्सिङ्बुङ् हेक्के यम्बा पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् कुबोराःक्को पुसाहाꣳरे हाप् मेजोगुꣳरो॥”
20 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ याम्मो सेःन्दोसुसि, “निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् इङ्गाꣳ थेमाःन्नु तङ्घुङ्बाबे?
21 कङ्ग फेꣳरुम्मो याक्मनाबा सिदाꣳ हेक्दङ्बा चोःक्लो॥ थिक् मेन्छुमाꣳइल्ले यरिक् फेꣳरुम्मो मिसाक् सिदाꣳइन् याक्तु हेक्क्याङ् सिदाꣳइल्ले मेन्युक्के थारिक् सꣳरु युक्खुरो॥”

चिभिःत्फिःप्पा लाम्
मत्ति ७.१३-१४

22 हेक्क्याङ् येसुःन् यरुसलेम पेर पत्छेल्ले लाम्मो केनेबा पाङ्जुम्हाꣳओ निसाम्हाꣳ हुꣳरुसिर पेरो॥
23 कुभारे खुनेꣳ सेःन्मेदोसु, “दाङ्बे, सुःल्लिक् मनाहाꣳरेरक् सेन्लप् मेघोःसुꣳबि?”
येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि,
24 “चिभिःत्फिःप्पा लाम्धेःप्पोलाम् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा तम्सिन् चोगेम्मेꣳओ॥ यरिक् मनाहाꣳरे तम्सिन् मेजोगुꣳ, कर लाःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
25 हेक्क्याङ् हिम्दाङ्बाल्ले लाम्धेःप्पेन्सुबुꣳ॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ लाःक्कात्लाम् लाम्धेःप्पेन्केहिप्तुम्ल केमेत्तुम्, ‘आनिगे लागिआङ् लाम्धेःप्पेन्हन्दे आबिरेना!’ कर खुनेꣳ अक्खेलꣳरिक् नोगप् केबिरिꣳ, ‘खिनिꣳ आत्तोलाम् केद्येꣳइबे? इङ्गाꣳ कुसिङ् मेनिःत्निङ्डिन्लो॥’ ”
26 हेक्केःल्ले खिनिꣳ याम्मो केबाःत्तुम्, “आनिगेग खेनेꣳनुए सोरिक् युङ्मनाआङ् चाःमना थुङ्मनारो, खेनेꣳग आनिगे लाम्मो निसाम् केहुꣳरुसिरो॥
27 कर खुनेꣳ नोगप् केबिरिꣳ, ‘सेक्खाए इङ्गाꣳ कुसिङ् मेनिःत्निङ्डिन्लो, आत्तोलाम् केद्येꣳइबाबे? ताक्केभेꣳबासे, कप्मोलाम् पेगेम्मेꣳओ!’
28 हेक्केःल्ले खिनिꣳ अब्राहाम, इसहाक, याकुब, नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो मेयुङ्बा केनिःसुम्सिम्, कर आबाडेग लाःक्कात् लाप्केम्भुसिआङ् केहाबिर केभिःक्तिर येत्तुक्खेःल्ले हाबोꣳबान् केयेःक्खुम्लो॥
29 काक् पिसाङ्लाम् नु काक् लाजेꣳलाम् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो मेदाआङ् साभाङ्जा चासे मेयुङ्सिङ्लो॥
30 खेप्मो आल्लो यम्लाबा मनाहाꣳ ताःन्दि चुक्सा मेबोःङ्, हेक्क्याङ् चुक्सा मनाहाꣳ यम्लाबा मेबोःङ्लो॥”
31 बा खेन् येम्मो खेꣳयो कुभा फरिसिहाꣳ मेद्येआङ् येसुःन् मेमेत्तु, “खेनेꣳ कप्मोलाम् हारा लःन्दे पेगेꣳओ, थेआङ्भेल्ले हेरोद हाङ्डिल्ले खेनेꣳ सेप्मा निङ्वाꣳ चोगुआङ् वाꣳरो॥”
32 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “पेगेम्मेꣳआङ् खेन् किदिःप्पान् अक्खे मेत्तेम्मेꣳओ–‘आइन् नु ताःन्दिक् इङ्गाꣳ फेन्साम्हाꣳ नाःत्तुङ् लःत्तुङ्सिङ्डाङ् मनाहाꣳ नुसुङ्सिङ् हेक्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा येन्नो इङ्गाꣳ आयाःम्बक्किन् सुरुङ्लो॥
33 कर इङ्गाꣳ आइन्, ताःन्दिक् नु आत्छेन्दाःन् खेत्थोए पेःक्कार पत्ता, थेआङ्भेल्ले यरुसलेम लाःक्कात् वेꣳ देन्नो माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ सेप्मासि मेनुꣳनेन्लो॥’

येसुरे यरुसलेम्मिन् लुङ्माꣳ तुक्तुꣳ
34 यरुसलेम्मोबा मनासे, यरुसलेम्मोबा मनासे, खिनिꣳग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ केसेरुम्सिम्, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳओ पाङ्घुसिबा इङ्साबाहाꣳ लुङ्डिल्ले केबःत्तुम्सिम्लो॥

आक्खेन् लेङ् खिनिꣳ मुꣳइदाङ्साहाꣳ वामाःप्माल्ले वाज्याःक्हाꣳ कुप्तुसिबा कुइसिःक् खिनिꣳ साःहाꣳ सुम्मासि निङ्वाꣳ चोगुङ्, कर खिनिꣳ केन्देन्दिन्लो॥

35 ओमेत्तेम्मेꣳओ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केहिम्मिन्लाम्धेःप् चिएत्एत्तुꣳरो॥ थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, 'दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो केदाःबान् मुꣳइसाबारो'* लꣳरिक् केम्बाःत्तुम्मिन्ल थारिक् याम्मो याप्मि केन्निःसिन्लो॥"

14

येसुरे याम्मो नाःम्सिङ्येन्नो वेःन्दुसिꣳ

1 थिक् नाःम्सिङ्येन्नो येसुःन् लत्छा फरिसि लाम्लोःबाल्ले कुहिम्मो चाजासे पे॥ खेप्मो मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेधोःप्सुआङ् मेवये,

2 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ कुदगि कुलाङ् कुहुक् हःप्सुबा मनाधिक् त्ये॥

3 हेक्क्याङ् येसुरे साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳ सेःन्दोसुसि, "नाःम्सिङ्येन्नो केदुक्पा मनाहाꣳ वेःम्मासि नुꣳबि?"

4 कर खेङ्हाꣳरे थेआङ् नोगप् मेम्बिरुन्॥ हेक्केःल्ले येसुरे खेन् मनाःन्सम्दाङ् कुहुक् नेस्सुर नुसुआङ् पाङ्घुदेःसुरो॥

5 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "नाःम्सिङ्येन्नो खिनिꣳ साः इग्र पित्थिक्केःम्बा लुम्बाःत्तो मक्था लाःत्तिल्ले खिनिꣳ खिमो लाःक्कात् केउःक्खुम् केलःत्तुम्बि मेःम्बि?"

6 कर खेङ्हाꣳरे थेआङ् नोगप् पिमा मेन्छुक्तुन्लो॥

तरेबारे खेदाꣳ

7 येसुरे खेन् साभाङ्जाओ उःप्मनाबा मनाहाꣳरे तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहाꣳ मेसेगुर मेयुङेबा निःसुआङ् खेङ्हाꣳ कन् खेदाꣳइन् मेत्तुसि–

8 "खिनिꣳ मेःक्खिम् साभाङ्जाओ तरे केम्उःत्तिने फाꣳग्र तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाओ मेयुङेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳनुःल्लेआङ् मिङ्सोदाङ्बा मनाःन् तरे उःत्तेआङ् वाꣳने फाꣳग्र

9 खेन् हिम्दाङ्बान् ताआङ् 'खेनेꣳ कन् युक्नाःन् खुनेꣳ लेरेबिरेꣳआङ् यो खाम्लोओ युङेꣳओ' केमेत्ने फाꣳग्र केनाधारो॥

10 खेल्ले कुलेक्वा तरे केम्उःत्ने फाꣳग्र खेनेꣳ यो खाम्लोओ युङ्सिङ्डेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् हिम्दाङ्बेन् ताआङ् 'मेःन् आदाङ्बे, खेनेꣳ थो तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाओ युङेꣳओ' केमेत्ने फाꣳग्र खेꣳयो खिरि केवाꣳबा तरेबाहाꣳरे खुनिꣳ तगि खेनेꣳ केमिङ्सो पोःरो॥

11 थेआङ्भेल्ले हाःत् यम्बा लेङ्सिङ् खेन् चुङ्जिगेन्साः पोःङ्लो, हेक्क्याङ् हाःत् चुङ्जिगेन्साः लेङ्सिङ् खेन् यम्लाबा पोःङ्लो॥"

12 हेक्क्याङ् येसुरे हिम्दाङ्बान् अक्खे मेत्तु, "खेनेꣳ अक्खेलꣳरिक् चामुक् थिमुक् केसेःसुल्ले केन्जुम्हाꣳ, केम्भुꣳ केन्साꣳहाꣳ, केगाꣳइ सोधोःक्हाꣳ नु याङ्साकुन्धे केगप्पा पाङ्भेꣳसाबाहाꣳ मेउःत्तेसेन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरेआङ् खेनेꣳ केम्उःत्ताङ् चामुक् थिमुक् केम्बिर याङ्ना केम्नुःक् केम्बिꣳरो॥

13 कर खेनेꣳ चामुक् थिमुक् केसेःसुल्ले याङ्गेसाꣳबाहाꣳ, केदुक्पाहाꣳ, लाङ्सक्पाहाꣳ नु मिक्फःम्बाहाꣳ उःत्तेसेꣳओ॥

14 हेक्के केजोगुल्ले खेनेꣳ मुꣳइसाम् केघोःसुꣳ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे थेआङ् मेन्गत्तुन्नाङ् खेन् याङ्ना हुङ्मा मेन्छुक्तुन्लो॥ कर साम्योनिबा मनाहाꣳ सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङ्डिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेनेꣳ काक् नुःक्तु केबिꣳरो॥"

पयम् साभाङ्जारेन्खेदाꣳ
मत्ति २२.१-१४

---

* **13:35** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.२६

15 खुनेꣳनुए सोरिक् केयुङ्बा थिक्किकल्ले कन् पाःन्निन् खेप्सुआङ् पाःत्तु, “निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्बा
चामुक् थिमुक्को चा केजाबाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो॥”
16 येसुरे खेन् मेत्तु, “थिक् मनाःल्ले यम्बा साभाङ्जा सेःमा निङ्वाꣳ चोगुआङ् यरिक् तरेहाꣳ उःत्तुसि॥
17 हेक्क्याङ् काक् यारिप् पोःक्खेआङ् कुसेवारोबाधिक्किन् चामा थुङ्मा यारिप् पोःक्खे, आल्ल
त्येम्मेꣳओ फाꣳआङ् तरे उःत्छे पाङ्घुदेःसुरो॥”
18 कर खेन् मनाहाꣳ साभाङ्जाओ मेम्बेःक्मना मेलाम्सिङ्लो॥ थिक्सिगेःक्पाल्ले मेत्तु, “इङ्गाꣳ
प्याङ्सिगेन् इक्ताप् इङुङ्ङाङ् वाꣳआ, हेक्क्याङ् खेन् ओमेत्छे पेःक्मा पोःङ्, हेक्केःल्ले
साभाङ्जाओ ताःमा मेसुक्कान्लो॥ लेप्मि पिराङ्ङेꣳओ॥”
19 वेꣳ मनाःल्ले मेत्तु, “इङ्गाꣳ कुगाप् ङासि पित्पाहाꣳ इङुङ्सिङ्ङाङ् वाꣳआ॥ खेङ्हाꣳ थोःङ्मा
साꣳमासि पोःङ्, हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ साभाङ्जाओ ताःमा मेसुक्कान्लो॥ लेप्मि आबिरेꣳओ॥”
20 हेक्क्याङ् आल्लसाङ् वेꣳ मनाःल्ले अक्खे मेत्तु, “इङ्गाꣳग खारक् मेःक्खिम् चोगुङ्ङाङ् वाꣳआ,
हेक्केःल्ले साभाङ्जाओ ताःमा मेसुक्कान्लो॥
21 हेक्क्याङ् सेवारोबाल्ले पेआङ् कुन्दाङ्बान् बा हेक्के खेन् पाःन्निन् मेत्तु॥ हेक्केःल्ले खेन् मनाःल्ले
साꣳरिक् कुसिक् पोगेआङ् खेन् कुसेवारोबान् मेत्तु, ‘हारा पेगेꣳआङ् पाङ्जुम्मोबा लाम् लाम् केवाꣳबा
याङ्गेसाꣳबाहाꣳ, केदुक्पाहाꣳ, लाङ्सक्पाहाꣳ नु मिक्फःम्बाहाꣳ उःत्ते तारेसेꣳ॥’
22 हेक्क्याङ् खेन् सेवारोबान्नाङ् पेआङ् बा हेक्के चोगुआङ् नुःक्खे त्येआङ् मेत्तु, ‘आदाङ्बे, खेनेꣳ
केबाःत्तुबा हेक्केए इङ्गाꣳ चोगुङ्, आल्लसाङ् यरिक् युङ्मा तेन्हाꣳ नेरो॥’
23 हेक्केःल्ले कुन्दाङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, ‘हेक्केने फाꣳग्र खेनेꣳ पाङ्भेꣳओ पेगेꣳआङ् लाम् लाम्मो
केवाꣳबा मनाहाꣳ हारा साभाङ्जाओ मेदारए पोःङ् फाꣳआङ् उःत्ते तारेसेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् कन्
आहिम्मिन् सधेक्तिम्लरो॥’
24 उःप्मनाबा तरेबा आत्तिल्लेआङ् इङ्गाꣳ सेःसुङ्बा साभाङ्जाओ चामा मेघोःसुन्लो॥”

हुꣳसाम्बा पोःङ्मा तुक्खेःन्
मत्ति १०.३७-३८

25 थिक्लेङ् यरिक् यरिक् मनाहाꣳरे येसुरे कुएःक् कुएःक् मेनाःत्तुर मेवयेल्ले खुनेꣳ खिरि हिसिङ्ङाङ्
मेत्तुसि,
26 “इङ्गाꣳ याप्मि केदिम्बाल्ले कुम्मा-कुम्बासि, कुमेःत्-कुस्साःहाꣳ, कुम्भुꣳ कुन्साꣳसि, कुन्नेꣳ
कुन्साꣳसि, हेक्क्याङ् कुहिङ्मन्निन् इङ्गाꣳनुःल्लेआङ् साꣳरिक् मिःम्जि मेत्तुने फाꣳग्र खेङ्ग इङ्गाꣳ
आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा मेसुक्नेन्लो॥
27 हेक्क्याङ् खेनेꣳ केसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् आबाडे केबङ्सिङ्ङाङ् इङ्गाꣳ केन्दिम्मान्ने फाꣳग्र
आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा केन्छुक्नेन्लो॥
28 आल्ल निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳ, खिनिꣳओ थिक्किकल्ले यम्बा चङ्हिम् चोःक्मा निङ्वाꣳ चोगुल्ले,
चोःक्मानुःल्ले तगि खेन् सुःप्माल्ले आक्खेन् याङ्साकुन्धे चाहाबा चोःक् लꣳरिक् निङ्सेःक् चोगुबि
मेःम्बि?
29-30 मेःन्ने फाꣳग्र हिम् पाङ्यक् नेमाग सुक्तु, कर खेन् चोःक्मा सुःप्मा मेसुक्तुन्लो॥ हेक्क्याङ् कन्
केनिःबा केघेम्बा मनाहाꣳरे खेन् अक्खे मेमेत्तुर किनाःन्दि मेबिरुरो, ‘खेनेꣳ हेःक्माग केहेःक्तु, कर सुःप्मा
केन्छुक्तुन्लो!’
31 आल्ल लत्छा थिबोःङ् हेन्छिङ् (१०,०००) थक्सुबा केगप्पा हाङ्डिल्ले वेꣳस्मा निबोःङ् हेन्छिङ्
(२०,०००) थक्सुबा केगप्पा हाङ्डिन्नु थङ् चोःक्से पेःक्मानुःल्ले तगि खेल्ले युङ्सिङ्ङाङ् खेन् वेꣳस्मा
हाङ्डिन् नाःम्मा सुक्तु बि मेःम्बि फाꣳआङ् नुःरिक्काङ् निङ्वाꣳ इःत्तुꣳरो॥
32 खेल्ले खेन् हाङ्डिन् नाःम्मा मेसुक्तुन्बा निःन्धो चोगुने फाꣳग्र खेल्ले खेन् हाङ्डिन् लाम्मो थङ्
चोःक्से फेन्ल पत्तिल्लेसा हाङ्लाइङ्बान् पाङ्घुआङ् नादङ् चोगुꣳरो॥
33 हेक्केलꣳरिक्के खेनेꣳ केगत्तुबा काक् पाःन्हाꣳ केन्लेरुन्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳ आहुꣳसाम्बा पोःङ्मा
केन्छुक्नेन्लो॥

मे़ल्लिम्मनाबा युम्

मत्ति ५.१३, मर्कुस ९.५०

34 युम्मिङ्ग नुःबाए चोःक्, कर युम्मिल्ले़ कुलिम्मे़न् माःबेःक्ने़ फाःग्र याम्मो के़लिम्बा चोःक्मा सुक्मे़दे़त्ने़न्लो॥

35 हे़क्क्याङ् खे़ङ्ग इक्ताप्पो मःल्लाङ् मे़बोःङ्ने़न् मनाहाःरे़ बा हे़क्केए लाप्मे़भुसु मे़देःसुरो॥ हे़क्क्याङ् आबाःन्निन् नुःरिक्काङ् खे़प्से़म्मे़ःआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ःओ!”

15

लाम्गे़बोःप्पाआङ् के़माबा मे़ल्लुक्

मत्ति १८.१२-१४

1 थिक्येन् यरिक् एःङ्याङ् के़भोःङ्बाहाः नु वेः लायोबाहाः येसुरे़ कुबाःन् खे़म्से़ खुने़ः कुघिरि मे़जुप्से़ल्ले़

2 फरिसिहाः नु साम्योथिम्साम्बाहाः कानाक्नाक् मे़लःरे़र अक्खे मे़बाःत्तु, “कन् मनाःल्ले़ग लायोबाहाःआङ् ताःक्तुसिआङ् सोरिक् युङ्डाङ् चाजारो॥”

3 हे़क्केःल्ले़ येसुरे़ खे़ङ्हाः खे़दाःधिक् मे़त्तुसि–

4 “खिनिःओ किप्थिक् (१००) मे़ल्लुक्हाः के़गप्पा मनाःल्ले़ लत्छाःन् मासुल्ले़ फाङ्-फाङ् (९९) मे़ल्लुक्हाः चाराम्मादे़न्नो ले़रुधसिआङ् खे़न् के़माबे़न् मे़ङ्घोए थारिक् मे़गोःत्तुन्बि?

5-6 खुने़ः खे़न् के़माबा मे़ल्लुक्किन् खोःसुआङ् कुभक्ताङ्डो पक्खुर सःत्ल नुःङ् ताःरो॥ हे़क्क्याङ् कुन्देःङ् कुन्जुम्हाः नु कुबाङ्भेःसाबाहाः अक्खे मे़त्तुसिरो, ‘हौ! आल्ल आनिः सःत्तिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ के़माबा आमे़ल्लुक्किन् याम्मो खोःसुङ्डाङ् वाःआरो॥’

7 खे़प्से़म्मे़ःओ, हे़क्केलःरिक्के साङ्ग्राम्पेदाङ्डो लायोलाम् हिम्मा मे़म्बोःङ्मनाबा फाङ्-फाङ् (९९) साम्योनिबाहाःनुःल्ले़आङ् लायोलाम् के़हिम्बा लायोबाधिक्किल्ले़ लागि यम्बा सःप्मान् पोःङ्लो॥”

के़माबा याङ्डे़त्छिन्

8 येसुरे़ खे़ङ्हाः वेःस्मा खे़दाःधिक् मे़त्तुसि, “आल्ल थिबोःङ् युप्पा याङ्इत्छि के़गप्मा मे़न्छुमाःधिक्ले़ याङ्धिक् मासुल्ले़ खे़ल्ले़ सेमि हाःन्दुआङ् खे़न् याङ्इत्छिःन्मे़ङ्घोए थारिक् हिम्मिन् तुगुर मे़गोःत्तुम्बि?

9 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ खोःसुआङ् कुन्देःङ् कुन्जुम्हाः, कुबाङ्भेःसाबाहाः उःत्तुसिआङ् अक्खे मे़त्तुसि, ‘आल्ल आनिः सःत्तिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाः मासुङ्बा आयाङ्इत्छिःन्इङ्गाः खोःसुङ्डाङ् वाःआरो॥’

10 खे़प्से़म्मे़ःओ, हे़क्केलःरिक्के थिक् लायोलाम् के़हिम्बाल्ले़ लागि निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बाहाःआङ् मे़सःत्लो॥”

के़माबा साःन्

11 हे़क्क्याङ् येसुरे़ याम्मो वेःस्मा खे़दाःआङ् मे़त्तुसि, “उन्छेःन् ने़प्फु ये़म्बित्छाःसा के़गप्पा लत्छा मनाधिक् वये़॥

12 हे़क्क्याङ् थिक्येन् फोःबाल्ले़ कुम्बाःन् अक्खे मे़त्तु, ‘आम्बे, इङ्गाः के़याङ्साकुन्धेःन्फःक्खे़आङ्आलक्को के़धाःबान्पिराङ्डे़ःओ॥’ हे़क्क्याङ् खे़न् मनाःल्ले़आङ् कुयाङ्साकुन्धेःन्खे़ङ्हाः हाःत्तुसिरो॥

13 थिक्येन् नियेन् एगाङ् कुस्साः फोःबाल्ले़ कुलक्को के़धाःबा याङ्साकुन्धेहाः के़रे़क् कक् मे़त्छिङ्डाङ् माःङ्घा लाजेःओ पेरो॥ खे़प्मो खे़ल्ले़ कुयाङ्साकुन्धेहाः हने़ एःत्ले़ले़ लःमा नु चामा थुङ्माओ चः माःन्दुरो॥

14 हे़क्क्याङ् खुने़ः कुयाङ्साकुन्धेहाः माःन्दुआङ् वये़ल्ले़ खे़प्मो यम्बा साक् थ्ये़आङ् खे़ल्ले़ चामा थुङ्मा थेआङ् मे़घोःसुन्लो॥

15 हेक्केःल्ले खुनेंह हाबा खेंन् लाजेंहओबा थिक् मनाःल्लो याःम्बक् चोःक्से पेआङ् खेंन् मनाःल्ले
खुनेंह फाक्चा पिमा याःम्बक्को फत्छु॥
16 हेक्क्याङ् खेंन् आत्तिल्लेंआङ् चामा थुङ्मा मेंम्बिरुन्निल्ले खेंल्ले फाक्चाःन् चामा निङ्वाह
चोगुरो॥
17 हेक्क्याङ् खुनेंह कुनिङ्वाह सेःरेंआङ् अक्खेलहरिक् इःत्छिङ्, 'आम्बारे कुहिम्मोग
कुसेवारोबाहाहरे खाघा मेंज मेंधुङुर मेंनन्छुह, कर इङ्गाहग कप्मो साक्किल्ले सिःमा इःत्ताङ्लो॥
18 इङ्गाह आल्लो आम्बारे कुहिम्मोए नुःङ्डा पेःक्काआङ् मेंत्तुङ्, आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
निङ्वाहफुमाङ्डिन् नु केंदक्लेंङ्वाओ इङ्गाह लायो चोगुङ्डाङ् वाहआरो॥
19 आल्ल इङ्गाह केंस्साःआ पाःप्माआङ् मेंलाहआन्लो॥ खेंनेंह केंसेवारोबा कुइसिःक् केंहिम्मो
कत्ताङ्डेंहओ॥'
20 हेक्क्याङ् खेंन् मुत्थ्रिक् पोगेंआङ् कुम्बारो नुःक्खे पे॥ खेंन् फेंरेंर पत्छेंबा माःङ्घालाम्नुए कुम्बारे
निःसुआङ् मिःम्जिरे कुलुङ्माह कुधिम् पोःक्खे, हेंक्क्याङ् लोःक्तेंर पेआङ् खेंन् हेप्प्रेंक् हेप्तुआङ् चुप्
मेंत्तुरो॥
21 कुस्साः फोहबेंल्ले कुम्बा मेंत्तु, 'आम्बे, साङ्ग्राम्पेदाङ्बा निङ्वाहफुमाङ्डिन् नु केंदक्लेंङ्वाओ
इङ्गाह लायो चोगुङ्डाङ् वाहआरो॥ आल्ल इङ्गाह केंस्साःआ पाःप्माआङ् मेंलाहआन्लो॥ खेंनेंह
केंसेवारोबा कुइसिःक् केंहिम्मो कत्ताङ्डेंहओ॥'
22 कर कुम्बारे खेंप्मो केंवाहबा कुसेवारोबाहाह मेंत्तुसि, 'हारा पेगेंम्मेंहआङ् कन् आस्साः फोहबान्
काक्नुःल्ले नुःबा तेःत्तिन् फेंत्तेंम्मेंहआङ् चाक्तेंम्मेंह, कुहुक्चोओ स्वागेंप् वाःत्तेंम्मेंह, हेंक्क्याङ् कुलाङ्डो
लाङ्सुःप् चाक्तेंम्मेंहओ॥
23 हेंक्क्याङ् थाःङ्डो चालुप्मनाबा थक्साधिक् फेंत्तेंम्मेंहआङ् सेंरेंम्मेंह, हेंक्क्याङ् चामुक् थिमुक्
यारिप् चोगुम्माङ् सःत्तिरो॥
24 थेआङ्भेंल्ले कन् आस्साःन् स्येंआङ् वये, कर याम्मो हिङे॥ खुनेंह मयेंआङ् वये, कर याम्मो
इङ्गाह खोःसुङ्डाङ् वाहआरो॥' हेंक्क्याङ् खेंङ्हाहरे यम्बा साभाङ्जा सेंःमा मेंहेःक्तुरो॥
25 आल्ल खेंन् येंम्मो कुस्साः तुम्बेंन् प्याङ्सिगेंन् इक्ताप्पो याःम्बक् चोःक्नु यागे॥ खेंन् आक्खो
नुःक्खेंआङ् हिम्बेसाङ् केंरेंल्ले हिम्मो मुक्लाहाह मुक्तेंबा नु मनाहाह मेंलाःक्खेंबा खेंप्सुसि॥
26 हेंक्क्याङ् खुनेंह कन् थे पोःङ्ल पत्पे? फाहआङ् खेंप्मो केंवाहबा सेवारोबान् सेःन्दोसु॥
27 हेंक्क्याङ् खेंन् सेवारोबाल्लेंआङ् नोगप् पिरु, 'खेंनेंह केंन्साह फोहबेंन् थेआङ् मेंम्बोःङ्डे
नुःरिक्काङ्नुःक्खे त्येंआङ्वाह, खेंल्ले चोगुल्ले केंम्बारे चालुप्मनाबा थक्साधिक् सेंप्मा
पाङ्घुसिआङ् कप्मो चामुक् थिमुक् सेंःसुबारो॥'
28 कर खुनेंह कुयाःक्लेंहरेंआङ् हिम् सिगाङ् लाःप्माए मेंदेंन्देंन्लो॥ हेंक्केःल्ले कुम्बा लाःक्कात्
लःन्देंआङ् खेंन् हिम् सिगाङ् पित्छि फाहआङ् लेंमु॥
29 हेंक्केःल्ले खेंन् कुस्साः तुम्बाल्ले कुम्बा अक्खे मेंत्तु, 'ओमेंत्तेंह, इङ्गाह कम्भेंरिक् तङ्बे थारिक्
खेंनेंह केंसेवा चोगुङ्, केंबाःत्तुबा पाःन् आप्फाल्लेंआङ् इङ्गाह मेंन्अप्पेंन्, हेंक्केसाङ् खेंनेंह आन्देंःङ्
आन्जुम्हाहनु चामुक् थिमुक् चोगुङ्नि फाहआङ् मेंन्दाक्साधिक्काङ् केंम्बिराङ्डिन्लो॥
30 कर कन् केंस्साःल्ले खेंनेंह केंयाङ्साकुन्धेहाह केंत्निमाहाहनु एःत्लेंले लहमाओ केंरेंक् माःन्दु॥
कर खुनेंह नुःक्खे त्येंःल्ले खेंनेंह चालुप्मनाबा थक्साधिक् केंसेंरुआङ् चामुक् थिमुक् केंसेंःसुरो॥'
31 हेंक्केःल्ले कुम्बारे कुस्साःन् मेंत्तु, 'आमिःम् आस्साःए, खेंनेंहग सदादिङ् इङ्गाहनुए केंवाहरो,
हेंक्क्याङ् इङ्गाह कत्तुङ्बा काक् आयाङ्साकुन्धेहाह खेंनेंहइन्नेरो॥
32 कर केंन्साह नुःक्खे त्येंबाओ आनिह सःप्मा पोःङ्लो॥ थेआङ्भेंल्ले खुनेंह स्येंआङ् वये, याम्मो
हिङेंआङ् वाह॥ खुनेंह मयेंबेआङ् वये, कर याम्मो आनिह आघोःसुम्माङ् आवाहरो॥' "

16

इस्वाबा खाराःत् केंयुङ्बेंन्

1 येसुरे कुहुरसाम्बाहार कन् खेदारइन्नाङ् मेत्तुसि, “याङ्साकुन्धेसाबा मनाधिक् वये॥ खेल्ले कुहिम्
कुधाःङ् ओमेप्मा खाराःत् केयुङ्बाधिक् कत्तु॥ कर हाराए मनाहारे खेल्ले कुन्दाङ्बान् कन् खाराःत्
केयुङ्बाल्ले केयाङ्साकुन्धेहार पिर्बेःन् चोगुर पत् लरिक् चेरया पाःन् मेजेक्तु॥
2 हेक्क्याङ् कुन्दाङ्बाल्ले खेन् खाराःत् केयुङ्बान् उःत्तुआङ् मेत्तु, ‘खेनेर केयाःम्बेओ फेन् पाःन्हार
खेप्सुङ्ल पत्तारो॥ खेनेर केयुक्खुबा खाराःत्तिन् काक् ओसेःन्धाक्ताङ्डेर, थेआङ्भेल्ले आल्लआङ्धो
खेनेर खाराःत् युङ्मा याःम्बक्किन् केङ्घोःसुन्लो॥’
3 हेक्क्याङ् खेन् खाराःत् केयुङ्बाल्ले कुनिङ्वारबो आबाडे अक्खे मेत्छिङ्, ‘आल्ल इङ्गार कन्
खाराःत् युङ्मा याःम्बक्कोलाम् लःत्तादेःआल्ले थे चोगुङ्बाबे? इङ्गार याःन्मःमाआङ् मेसुक्कान्,
चानाःक्मा चामाआङ् नुःन्नारो॥
4 कर कन् खाराःत् युङ्मा याःम्बक्कोलाम् लःत्ताल्ले आक्खेलरिक् मनाहारे खुनिर हिम्मो मेउःत्ता
मेदाःक्कार फारआङ् चोःक्मासि केलरबा पाःन्निन् इङ्गार निःन्धो चोगुङ्डाङ् वारआ॥’
5 हेक्केःल्ले खेल्ले कुन्दाङ्बेल्ले कुसिङ्नाःत् केबप्पा मनाहार थिक् थिक् लरिक् उःत्तुसि,
हेक्क्याङ् थिक्सिगेःक्पेन्सेःन्दोसु, ‘खेनेर आक्खेम्म्याक् आन्दाङ्बाल्ले कुसिङ्नाःत् केबप्पे?’
6 खेन् मनाःल्ले ‘इङ्गार कुगिप् येत्छि (८००) फोलक् निःङ्गेर पत्तारो’ मेत्तु॥ खेन् खाराःत्
केयुङ्बाल्ले खेन् मेत्तु, ‘केदेम्सक्किन् कत्ना फेत्तेर! हारा, कुगिप् येत्छिरे कुलेक्वा कुगिप् लिसि
(४००) फोलक् लरिक् साप्तेर॥’
7 खेन् खाराःत् केयुङ्बाल्ले वेरस्मा मनाःन् सेःन्दोसु, ‘खेनेर आक्खेम्म्याक् सिङ्नाःत् केबत्?’ खेल्ले
नोगप् पिरु, ‘इङ्गारग फोलक् हेन्छिङ् (१०००) सिः सिङ्नाःत् हुङ्मा कत्तुङ्लो॥’ हेक्क्याङ् खेन्
मनाःल्ले खेन् मेत्तु, ‘खेनेर केदेम्सक्को हारा हेन्छिङ्धिक्ले कुलेक्वा कुगिप् येत्छि (८००) साप्तेर॥’
8 हेक्केलरिक् कुन्दाङ्बाल्ले खेन् ताप्फेःम्बा खाराःत् केयुङ्बाल्ले इस्वाबा कुयाःम्बक्किन्
निःसुआङ् कुनारा फोःसुरो॥ हेक्केलरिक्के कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहार सेन्दाङ्गेन्
ओःत्तिःल्ले कुस्साःहारनुःल्ले चाःप्पा मेजोःक्लो॥

9 हेक्क्याङ् खिनिर मेत्निङ्लो, कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याङ्साकुन्धेरे तेःङ्जुम्
चोगेम्सिम्मेरओ॥ हेक्केलरिक् कन् याङ्साकुन्धेःन् माःत्तिल्ले खेङ्हारे खिनिर मेन्नुप्मनाबा हिम्मो
लाम्दाःक्मा केम्बिरिरो॥

10 हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाःन् चुक्सा पाःन्नो लक्पेन्साबा चोःक्, खेल्ले यम्बा पाःन्नो
लक्पेन्खोःसुरो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाःन् चुक्सा पाःन्नो नसाःन्साबा मेजोःक्नेन्, खेन् यम्बा
पाःन्नोआङ् नसाःन्साबा मेबोःङ्नेल्लो॥
11 आत्तिन् मनाःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याङ्साकुन्धेओए नसाःन्साबा मेबोःङ्नेन्, खेन् हाःत्ले
सेक्खास्मा याङ्साकुन्धेओ लक्पेन्पिरुबे?
12 खिनिर वेर मनाहारे खुनिर चिगःक्वाओए नसाःन्साबा केम्बोःक्खिन्ने फारग्र, खिनिर
आबाडेइन्नाङ्हाःत्ले केबिरिरबे?

13 आत्तिन् सेवारोबाल्लेआङ् नेप्फु दाङ्बाहारेरन् थिक्लेङ्मो सेवा चोःक्मा मेसुक्तुन्लो॥ खेल्ले
थिक्किन् चिःत्तुआङ् वेरस्मान् मिःम्जि मेत्तुर इग्र थिक्किन् इङ्धाःङ्पिरुआङ् वेरस्मान् हिनाःम् मेत्तुरो॥
खिनिर निङ्वारफुमाङ्डिन् नु याङ्साकुन्धेःन् थिक्लेङ्मो सेवा चोःक्मा केन्छुक्तुम्मिल्लो॥”

येसुरे वेर कुनिसाम्हार

14 खेप्मो फरिसिहारे येसुरे कुबाःन्निन् मेघेप्सुआङ् किनाःन्दि मेबिरु, थेआङ्भेल्ले खेङ्हार
खिःम्यक्पा मेवये॥
15 येसुरे खेङ्हार मेत्तुसि, “खिनिरग सदादिङ् लाःक्कात्लक् नुःबा थाःम्सिङ्मा निङ्वार केजोगुम्,
कर निङ्वारफुमाङ्डिल्ले खिनिर सिक्लुङ्मोबा पाःन्निन् निःसुरो॥ आत्तिन् पाःन्निन् मेन्छाम्गेन् याप्मिरे
खुनिर निःमाओ यम्लाबा चोःक्, खेन् निङ्वारफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ सिक्केलेःङ्बा चोःक्लो॥

16 हे़क्क्याङ् बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नाःल्ले़ कुये़म् थारिक् मोसारे़ कुसाम्योथिम् नु
माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पाहाःरे़ खुनिः इङ्जाःङ्हाः इङ्भन् पोःक्खे़, कर निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिल्ले़न्
सुनाइङ्डिन्से़ःरे़आङ्धो मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाः निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो साक्के़ल्ले़क् लाःप्मा मे़गोःत्लो॥
17 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु ताङ्साक्पेन्ले़क्मा पेःक्मा उसुरु चोःक्पिला, कर साम्योथिम्
साप्लाओ के़बप्पा चुक्सा कुसाप्थिक्काङ् मे़माःने़न्लो॥
18 हाःत्ले़ कुमेःत्तिन् नाःरुआङ् वेः मे़न्छुमाःइन्नु मेःक्खिम् चोगुः, खे़ल्ले़ चाराम्मा याःम्बक् चोगुःरो॥
हे़क्क्याङ् आत्तिन् मनाःल्ले़ कुये़म्बाःल्ले़ नाःरुमा मे़न्छुमाःइन्नु मेःक्खिम् चोगुः, खे़ल्ले़आङ् चाराम्मा
याःम्बक् चोगुःरो॥”

याङ्साकुन्धेसाबा मनाःन् नु लाजरसे़न्

19 ये़सुरे़ याम्मो मे़त्तुसि, “उन्छेःन् थिक्ले़ङ् याङ्साकुन्धेसाबाधिक् वये़॥ खे़ल्ले़ परान्ला तेःत् चाक्खुर
थिक्याःन्धक् चामुक् थिमुक् चर वये़॥
20 मनाहाःरे़ लाजरस मे़प्मनाबा याङ्घेःक् इसेःङ्बा याङ्गे़साःबा मनाःन् मे़दारुआङ् कुलाम्धेःप्पो
मे़युक्खुरो॥
21 खे़ल्ले़ चामादे़न्नोलाम् मक्के़धाःबा कुजिहाः चामाआङ् खाःत्छिङ्मा निङ्साङ् चोगुआङ् वये़रो॥
कोःत्चोहाःरे़आङ् कुयाङ्घेःक्किन् मे़लागु मे़बिरुरो॥
22 खे़न् याङ्के़साःबा लाजरसे़न् स्ये़आङ् माङ्लाइङ्बाहाःरे़ खुने़ः मे़बक्खु मे़देःरुआङ् अब्राहामरे़
कुबेसाङ् मे़युक्खु॥ खे़न् याङ्साकुन्धेसाबे़न्नाङ् स्ये़आङ् मे़लुप्तु,
23 हे़क्क्याङ् खे़न् खे़मायङ्सङ्डो पेआङ् साःरिक् तुक्खे च्ये़॥ खे़न् माःङ्घा ओमये़ल्ले़ लाजरसे़न्
अब्राहामरे़ कुभक्तुङ्डो युड़ेबा निःसुरो॥
24 हे़क्क्याङ् खे़न् याङ्साकुन्धेसाबाल्ले़ अःक्ते़र मे़त्तु, ‘पानुदिङ् आम्बे, इङ्गाः लुङ्माः
तुक्ताङ्डे़ःआङ् लाजरसे़न् कःयो पाङ्घे़ युःसे़ःओ॥ कुहुक्चोःन् च्वाःत्तो निःप्सुआङ् आल्सोःप्पाल्ले़
कुसम्मो थाःसु पिआनिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ कन् मिराःक्को इङ्गाः साःरिक् तुक्खे चाआर याःक्कारो॥’
25 कर अब्राहाम्मिल्ले़ खुने़ः मे़त्तु, ‘आस्साःए, निङ्वाः इःत्ते़ साःरे़, खे़ने़ः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
के़वये़ल्ले़ सुक्खेवाओ के़वये़, हे़क्क्याङ् कन् लाजरसे़न् तुक्खेवाओए वये़, कर आल्लो खुने़ः
सुक्खेवाओ वाः, खे़ने़ः तुक्खे के़जर के़याक्लो॥
26 खे़न्नुःल्ले़आङ् खिनिः के़वयिबादे़न्नो आनिगे़ युःमा मे़सुक्तुम्बान्, हे़क्क्याङ् खिनिःआङ् आनिगे़
वयिगे़बादे़न्नो थाङ्मा के़न्छुक्तुम्मिन्ल फाःआङ् आनिः लुम्मो कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत् ने़रो॥’
27 हे़क्केःल्ले़ खे़ल्ले़ पाःत्तु, ‘आम्बे, हे़क्केने़ फाःग्र खे़न् आम्बारे़ कुहिम्मो पाङ्घे़ आबिरे़ःओ
फाःआङ् पेलि फाक्ने़ःरो॥
28 खे़प्मो ङासि आम्भुः आन्साःसि मे़वाः, हाराः खे़ङ्हाः कन् तुक्खेवादे़न्नो मे़न्दाःने़न्ल फाःआङ्
साम्दिङ् पिरुसिनिरो॥’
29 कर अब्राहामरे़ खे़न् नोगप् पिरु, ‘खे़ङ्हाःरे़ मोसा नु माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पाहाःरे़न् साप्पन्हाः
मे़गत्तुः, हाराः खे़न् मे़घे़प्सुनिरो॥’
30 कर खे़ल्ले़ नोगप् पिरु, ‘हे़क्के मेःन् आम्बे, कुभा मनाहाः के़सिःबोलाम् कुहिङ्वे़त् मे़बोःङ्डाङ्
मे़बेःक्ने़ फाःग्र खे़ङ्हाःरे़ नसाःन् मे़जोगुआङ् खुनिः लायोलाम् मे़हिन्नाङ् मे़हिङ्लो॥’
31 कर अब्राहामरे़ खे़न् नोगप् पिरु, ‘मोसा नु माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पाहाःरे़ खुनिः साप्पन्हाः
मे़घे़प्सुआङ् नसाःन् मे़न्जोगुन्ने़ फाःग्र, कुभा मनाहाः के़सिःबोलाम् कुहिङ्वे़त् मे़बोःङ्डाङ् मे़बेःक्साङ्
नसाःन् मे़न्जोगुन्लो॥’ ”

17

लायो नु ले़प्मि

मत्ति १८.६-७, २१-२२, मर्कुस ९.४२

1 येसुरे कुहुरसाम्बाहार मेत्तुसि, “लायोओ केधाःबा पाःन्हार ताःएरो, कर खेन् पाःन्हार केदाःप्पा
मनाहारग मेजिःत्ते मेस्येरो॥
2 कन् चुक्सा हिन्जारधिक् लायो चोःक्मा केबाङ्बाङ्ग कुनिःङ्मो लुम्सुम्मिन् फोःम्माआङ् वरक्को
लाप्फुमाल्लेए नुःबा पोःङ्लो॥
3 सिङ्सिङ् लरेम्मेरओ! केन्सारे खेनेर केदक्लेङ्वाओ लायो चोगुने फारग्र खेन् फेःक्तेर, हेक्क्याङ्
कुलायोलाम् हिन्छिङ्ने फारग्र लेप्मि पिरेरओ॥
4 हेक्क्याङ् खुनेर थिक् येन्नो नुसि लेङ् केदक्लेङ्वाओ लायो चोगुआङ् नुसिलेङ्डे इङ्गार
हिन्दाङ्फारआङ् पाःत्तुरने फारग्र लेप्मि पिरेरओ॥”

नसाःन्

5 सेःक्युक्मिबाहारे दाङ्बा येसुःन् मेमेत्तु, “आदाङ्बे, आनिगे नसाःन्निन् फोःसे आबिरेरओ॥”
6 हेक्केःल्ले दाङ्बाल्ले मेत्तुसि, “खिनिर नसाःन्निन् यःङ्गेर यारिरिःम्बाधिक् याःत्छाङ् कन्
खःक्सेरबुङ्मान् ‘हारयाक्आगेरआङ् वाहङ्डो लाप्फुसिङ्डेर’ केमेत्तुम्ने फारग्र खेल्ले केमेत्तुम्बा
कुइसिःक् चोगुरो॥”

नसाःन्साबा सेवारोबा

7 “खिनिरओ हाःत्ले केक्चु केधोःङ्बा सेवारोबान् इग्र मेल्लुक् चागेराम्बेन् याःम्बक्कोलाम् नुःङ्
ताःल्ले ‘हारार फेरेरआङ् चाजासे युङ्सिङ्डेर’ ” केमेत्तुम्बे?
8 खेल्ले कुलेक्वा “चामा थुङ्मा यारिप् चोगेर हेक्क्याङ् फरइ युप्सिङ्डेरआङ् इङ्गार चामा थुङ्मा
मेन्छुःत्ते थारिक् हाङ्घाङ्डेर हेक्क्याङ्लक् खेनेर चेर केम्मेत्तुम्मिम्बि?
9 कुसेवारोबाल्ले नुःरिक् याःम्बक् चोगु फारआङ् कुन्दाङ्बाल्ले कुसेवारोबान् ओबे नुःरिक् सेवा
केमेत्ताङ्लो फारआङ् मेत्तुबि?”
10 “खिनिरआङ् मेप्मनाबा याःम्बक् केजोगुम् केसुरुम्ने फारग्र अक्खे पाःत्तेम्मेर, ‘आनिगेग कुसुम्
मेन्दम्मनाबा केसेवारोबासिगेरो॥ आनिगेग केबाःत्तुबा हेक्केरक् चोगुम्बेआङ् वयिगेरो॥’ ”

येसुरे थिबोःङ् मनाहार वेःन्दुसिर

11 हेक्क्याङ् येसुःन् यरुसलेम्मो पेर पत्छेल्ले गालिल नु सामरियारे कुलुम्मो पोःक्खेर पे॥
12 हेक्क्याङ् थिक् पाङ्भेर कुबेसाङ् केरेल्ले खेप्मो थिबोःङ् लोगेर तुक्माल्ले याङ्घुसिबाहार
तुमुसि॥ खेङ्हार माःङ्घा मेयेम्सिङ्डाङ्
13 यम्बा इक्लाओ मेअःक्ते, “दाङ्बा येसुए, आनिगे लुङ्मार आदुक्तेरआङ् आनुःसेरओ॥”
14 येसुरेआङ् खेङ्हार ओमेत्तुसिर मेत्तुसि, “पेगेम्मेरआङ् निङ्वारफुसाम्बाहारो
ओसेःन्धाक्कासिम्मेरओ॥” हेक्क्याङ् खेङ्हार मेबेर मेबत्छेल्लेसा लोगेर तुक्मोलाम् मेनुःरेरो॥
15 हेक्क्याङ् थिक् केदुक्पाल्ले खुनेर नुःरेबा निङ्वार खोःसुआङ् यम्बा इक्लाओ
निङ्वारफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुर नुःक्खे त्येरो॥
16 खेन् येसुरे कुलाङ्जक्पो साम्बोःन् फन्छिङ्ल नोगेन् पिरुरो॥ खेङ्ग सामरि सुवाङ्स्मा वयेरो॥
17 येसुरे पाःत्तु, “कन् तुक्मोलाम् केवेःप्पाहारग थिबोःङ्ने (१०) मेवये, कर वेर फाङ्सिहार (९)
आत्तान् मेबेबे?
18 आक्खेआङ् कन् लत्छा थिम्मेन्दङ् मनाःन्लक् निङ्वारफुमाङ्डिन् मिमिदिङ् पिसे नुःक्खे त्येबे?”
19 येसुरे खेन् मेत्तु, “पोगेरआङ् पेगेरओ॥ केनसाःन्निल्ले खेनेर केनुःसेरो॥”

निङ्वारफुहाङ्जुम्मिन्ताःर पत्

मत्ति २४.२३-२८, ३७-४१

20 थिक् येन् फरिसिहारे येसुःन् सेःन्मेदोसु, “निङ्वारफुहाङ्जुम्मिन् आप्फाल्ले ताःबे?”
येसुरे खेङ्हार नोगप् पिरुसि, “निङ्वारफुहाङ्जुम्मिन् निःमनाबा मिक्सेःन्नु मेदानेन्॥
21 हाःत्लेआङ् ‘खेन् खेत्ना वार, कत्ना वार’ फारआङ् पाःप्मा मेसुक्तुन्॥ ओमेत्तेम्मेर,
निङ्वारफुहाङ्जुम्मिङ्ग खिनिर लुम्मोए वारो॥”

22 हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुहुरसाम्बाहार मे़त्तुसि, “आल्ल अक्तङ्बा येम्मिन् तारः पत्लो, खे़न् येम्मोग
मे़न्छाम्साःन् कुये़न्नो हे़क्केए खिनिर ओमे़प्मा निङ्वार के़जोगुम्, कर के़ङ्घोःसुम्मिन्लो॥
23 मनाहारे़ खुने़र खे़त्ना वार, खुने़र कत्ना वार लरिक् के़म्मे़त्तिल्ले़ खुने़र कुओमे़त्छे़
मे़बेगे़म्मिन्ने़रओ॥
24 थेआङ्भे़ल्ले़ मे़न्छाम्साःल्ले़ कुये़म्मिङ्ग साःम्भे ले़क्किल्ले़ ताङ्साक्पाल्ले़ थिक् कुयाओनु
वेरस्मा कुयाओ थारिक् थोरुबा कुइसिःक् के़रे़क्ले़ मे़निःसुरो॥
25 कर काक्नु तगि मे़न्छाम्साःन् सारिक् तुक्खे चाःर, हे़क्क्याङ् कन् येम्मोबा मनाहारे़ खुने़र
मे़नारुरो॥
26 हे़क्क्याङ् मे़न्छाम्साःन् नुःङ् युःल्ले़ नुहारे़ कुये़म्* हे़क्केए पोःङ्लो॥
27 नुहाःन्वालाधाओ लाःसे़आङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो यम्बा वादोःक्मा थाङे़आङ् काक् मे़न्छाम्गे़न्
याप्मिहार मे़निःबे़ मे़स्ये़, कर खुने़र वालाधाओ लाःसे़बा ये़न् थारिक् मनाहार मे़जर मे़धुङुर हे़क्क्याङ्
मेःक्खिम् मे़जोगुर मे़वये़॥
28 हे़क्क्याङ् लुते़ल्ले़ कुये़म्मोआङ्* हे़क्केए पोःक्खे़॥ मनाहारे़ मे़जर मे़धुङुर मे़वये़, खे़ङ्हार
चिगःक्वा सङ्-इङ्नु, इक् मःनु, हिम्धाःङ् चोःक्नु मे़वये़रो॥
29 कर लुतरे़ सदोम ये़क्यक्किन्ले़रुआङ् पेःल्ले़ ताङ्साक्पोलाम् मिराःक् नु थाबुःन् थ्ये़आङ् काक्
मनाहार मे़क्खुसिरो॥
30 हे़क्केलरिक्के मनाहार यारिप्मे़बोःङ्डे मे़वारइल्ले़ मे़न्छाम्साःन् ओसेःन्दाङ्पोःङ्लो॥
31 खे़न् येम्मो हिम् सम्दाङ् के़वारबा मनाःन् चिगःक्वा लाःसे़ हिम् सिगाङ् मे़लाःत्ने़न्ल, हे़क्क्याङ्
प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो के़वारबा मनाःन् चिगःक्वा लाःसे़ हिम्मो मे़नुःङ्ने़न्मे़बेःक्ने़न्लरो॥
32 लुतरे़ कुमेःत्तिन् युम् सित्लाङ् पोःक्खे़बा पाःन्निन् निङ्वार इःत्ते़म्मे़रओ!*
33 हाःत्ले़ कुहिङ्मन्निन् से़ःप्तुङ्लर, खे़ल्ले़ खे़न्नाङ् मासुरो, कर हाःत्ले़ कुहिङ्मन्निन् मासुर, खे़ल्ले़
से़ःप्तुरो॥
34 खे़न् से़न्दिक् ने़प्फु मनाहार सोरिक् ने़सिर, थिक्किन् तेर, वेरस्मान् ने़ लाःत्लो॥
35 हे़क्क्याङ् ने़प्फु मे़न्छुमाहार लुङ्सुम्मो यारयुःत्नु युङ्सिल्ले़ थिक्किन् तेर, वेरस्मान् युङ्लाःत्लो॥
36 ((ने़प्फु मनाहार प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पो यारम्बक् चोःक्सिर याक्सिर, थिक्किन् तेर, वेरस्मान्वार
लाःत्लो॥))”
37 हे़क्क्याङ् कुहुरसाम्बाहारे़ येसुःन् मे़मे़त्तु, “आदाङ्बे, कन् आत्तो पोःङ्बाबे?”
येसुरे़ खे़ङ्हार मे़त्तुसि, “किदाबाहार मे़जुम्मिल्ले़ खेप्मो सिनुःन्ने़ के़लरबा पाःन्निन्कुसिङ्निःप्मनाबा
हे़क्के, कन्मिक्सेःन्हार पोःङ्डिल्ले़ कुनुप्मा ये़म्मिन्निःत्ताङ्वार फारआङ्के़निःसुम्लो॥”*

18

मेमेदुमा नु खासे़न्लोःम्बाल्ले़न् खे़दार

1 हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुहुरसाम्बाहार चक्मे़ल्लरए तुवा चोःक्मा पोःङ्, आप्फाल्ले़आङ् निङ्वार सोःम्मा
मे़नुरने़न् लरिक् हुरमासि फारआङ् लत्छा खे़दार मे़त्तुसि॥
2 “थिक् ये़क्यक्को लत्थिक् निङ्वारफुमाङ्नु मे़ङ्गिःमनाबा, आत्तिन् मनाःन्नाङ् इङ्धाःङ्
मे़म्बिमनाबा खासे़न्लोःम्बाधिक् वये़रो॥
3 हे़क्क्याङ् हाबा खे़न् ये़क्यक्को मेमेदुमाधिक्काङ्वये़॥ खे़न् ए़त्ले़ङ् खासे़न्लोःम्बाल्लो त्ये़र
आप्तिक् याप्मि के़गुःप्पाल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ खासे़न् लोःन्दाङ् पिराङ्डे़र फारआङ् मे़त्तुर वये़रो॥
4 हे़क्केःल्ले़ तगिग खे़न् खासे़न्लोःम्बाल्ले़ कोजाक् मेमे़त्तुन्, कर याङ्सि अक्खेलरिक्
कुनिङ्वारओ इःत्छिङ्, ‘इङ्गारग निङ्वारफुमाङ्डिन्नुआङ् मे़गिआन्, आत्तिन् मनाहारआङ् इङ्धाःङ्
मे़बिरुङ्सिङ्डिन्,

---

* **17:26** □□□□□□□□□□ □.५-८, ७.६-२४ * **17:28** □□□□□□□□□□ □□.२८-२९, १८.२०-१९.२५ * **17:32**
□□□□□□□□□□ □□.२६ * **17:37** □□□□□ □□□□□□□□□□ “□□□□□ □□□□□□□ □□□, खे़प्मोए किदाबाहारआङ् मे़जुम्लो॥”

5 कर कन् मेमेदुमान्खासेन् मेलोःन्दुङ्डिन् मेबिरुङ्डिन्ने फाःग्र एत्लेङ् साःरिक् तुक्खे चाःत्ताआङ्
सेत्ताबा पोःक्खे॥ आल्ल खेन् खासेन् लोःम्मा पिमा पोःक्खेरो॥' "
6 दाङ्बाल्ले कुहुःसाम्बाहाः मेत्तुसि, "खेन् ताप्फेःम्बा खासेन्लोःम्बाल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन्
खेप्सेम्मेःओ॥
7 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा कुमनाहाः सेन्दिक् लेन्दिक् मेहाःप्ल तुवा चोःक्कि पेलि
मेभाक्किल्ले, खुनेः सेक्खासाङ् कुमनाहाः खासेन् मेलोःन्दुन् मेबिरुन्सिन्नाङ्खुनेः खेङ्हाः
खेम्घेम्लक् लाप्तुसिःबि?
8 हेक्के मेःन्लो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाः हाराए खासेन् लोःन्दुबिरुसिःरो॥ कर
मेन्छाम्साःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ताःल्ले कप्मो नसाःन् केजोःक्पाहाः तुमुसिःबि?"

फरिसि नु एःङ्याङ् केभोःङ्बाल्लेन् खेदाः

9 हेक्क्याङ् येसुरे इङ्गाःरक् साम्योनिबा केलःबाआङ् वेः मनाहाः हिनाःम् केमेप्पा मनाहाः कन्
खेदाःइन् मेत्तुसि–
10 "नेप्फु मनाहाः माङ्हिम्मो तुवा चोःक्से पेसि॥ खेङ्हाःओ लत्थिक्किन्फरिसि नु वेःस्मान्
एःङ्याङ् केभोःङ्बा वये॥
11 खेन् फरिसिःन् एःक् येम्सिङ्डाङ् तुवा चोगु, 'निङ्वाःफुमाङ्डे, इङ्गाः नोगेन् पिनेरो, थेआङ्भेल्ले
इङ्गाः वेःस्मा मनाहाः हेक्के, साक्केल्लेक्काङ् याङ् केभोःङ्बा, मना ताप्फेःल्लिक् केमेप्पा, चाराम्मा
याःम्बक् केजोःक्पा, हेक्क्याङ् कन् एःङ्याङ् केभोःङ्बा हेक्के इङ्गाः मेजोःक्कान्लो॥
12 इङ्गाः येत्नाम्ले निलेङ् चाःनेत्तो युङ्डाः, हेक्क्याङ् इङ्गाः खोःसुङ्बा थगुङ्बा केरेक्लेन्
थिबोःङ्लक् पिनेरो॥'
13 कर खेन् एःङ्याङ् केभोःङ्बेङ्ग माःङ्घा येम्सिङ्डाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ्डाङ् ओमेम्मए
कुसङ्बेन् हिप्तुर हाबेर अक्खे पाःत्तु, 'निङ्वाःफुमाङ्डे, इङ्गाः लुङ्माः तुक्ताङ्डेःओ, इङ्गाःग
लायोबाआरो॥'
14 ओमेत्तेम्मेःओ, कन् एःङ्याङ् केभोःङ्बेङ्ग फरिसिःन्नुःल्ले साम्योनिबा पोःक्खेआङ् कुहिम्मो
पेरो॥ थेआङ्भेल्ले आत्तिन् मनाःन् थाःङ्धाःङ् यम्बा लेङ्सिङ्, खेन् चुङ्जिगेन् पोःङ्लो॥ आत्तिन्
चुङ्जिगेन् लेङ्सिङ् खेन्निन् यम्बलाबा पोःङ्लो॥"

येसुरे हिन्जाबित्छाहाः मुःइसाम् पिरुसिः

मत्ति १९.१३-१५, मर्कुस १०.१३-१६

15 आल्ल खेप्मो मनाहाःरे हिन्जाःबित्छाहाःआङ् हाराः खुनिः सम्दाङ् येसुरे हुक् नेस्सुआङ्
मुःइसाम् पिरुसिर फाःआङ् मेदारुसि, कर कुहुःसाम्बाहाःरे खेन् मेनिःसुआङ् खेन् केदाःप्पाहाः
मेभेःक्तुसि॥
16 कर येसुरे खेङ्हाः उःत्तुसिआङ् मेत्तुसि, "कन् हिन्जाःबित्छाहाः इङ्गाःओ ताःमा
फाःक्तेम्सिम्मेःओ, खेङ्हाः मेसाक्तेम्सिम्मिन्नेःओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिङ्ग कन्
हिन्जाःबित्छा हेक्तङ्बाहाःरेन्नेरो॥
17 इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, हाःत्ले हिन्जाःबित्छाहाः हेक्के कुदोःप्मा निङ्वाःइल्ले
निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिन् मेदाःक्तुन्, खेन् खेप्मो लाःप्मा मेघोःनेन्लो॥"

याङ्साकुन्धेसाबा नु निङ्वाःफुहाङ्जुम्

मत्ति १९.१६-२९, मर्कुस १०.१७-३०

18 खेप्मो सुहाङ्युक्पाधिक् त्येआङ् येसुःन् सेःन्दोसु, "केनुःबा सिक्साम्बे, आक्तङ्बा नुःबा
याःम्बक् चोगुङ्डिल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुङ्बे?"
19 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, "थेआङ् इङ्गाः केनुःबा केमेत्ताबे? केनुःबाग निङ्वाःफुमाङ्डिन्लक्
वाःरो॥

20 खेनेꣳ साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाꣳ केलेस्सुआङ् केवाꣳ–‘याप्मि सेप्मा मेनुꣳनेन्, चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मेनुꣳनेन्, खुःम्मा मेनुꣳनेन्, इङ्लेक् पाःप्मा मेनुꣳनेन्, हेक्क्याङ् पा-मा इङ्धाःङ् पिमासिए पोःङ्॥’ ”
21 खेन् मनाःल्ले नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे, कन् केरेक् साम्योथिम् इङ्जाःङ्हाꣳग इङ्गाꣳ हिन्जाꣳ वयाङ्ङाङ्धोए इःत्तुङ् नाःत्तुङ्ल वाꣳआरो॥”
22 येसुरे खेन् खेप्सुआङ् मेत्तु, “आल्लसाङ् खेनेꣳ याःम्बक्थिक्चोःक्मा केगत्तुꣳरो॥ खेनेꣳ केगत्तुबान्केरेक् सङ्घेदेःसेꣳ हेक्क्याङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिरेसेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो याङ्साकुन्धे केघोःसुꣳरो॥ हेक्क्याङ् फेरेꣳआङ् इङ्गाꣳ तिम्दाङ्डेꣳओ॥”
23 कर खुनेꣳ खेन् पाःन्निन् खेप्सुल्ले साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ तुगे, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग आत्तात्तान्ने याङ्साकुन्धेसाबा वयेरो॥
24 येसुरे खेन् ओमेत्तुआङ् पाःत्तु, “याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳग निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मा साꣳरिक् साक्लो!
25 सेक्खाए याङ्साकुन्धेसाबेन् निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लाःप्मानुःल्ले उमेःन् सम्मेःत्तिल्ले कुहङ्डो लाःप्मा उसुरु चोःक्लो॥”
26 कन् पाःन् केघेम्बाहाꣳरे खुनेꣳ सेःन्मेदोसु, “हेक्केःल्ले हाःत् ताङ्सेःप्मा सुक्पाबे?”
27 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “मेन्छाम् याप्मिरे लागि सुक्मेन्देप्मनाबा पाःन्हाꣳग, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सुक्तुरो॥”
28 हेक्केःल्ले पत्रुसरे पाःत्तु, “आनिगे हिम्धाःङ् लेरुम्बेआङ्खेनेꣳ तिम्मासिगेआङ् वयिगेरो॥”
29 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ सेक्खाए मेन्तिङ्, निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्रे लागि हिम्धाःङ्, मेःत्, फुꣳनुसाꣳहाꣳ, मा-बाहाꣳ, इग्र हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ केलेप्पाहाꣳरे
30 कन् हिङ्मन्नो खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् मेघोःसुꣳ, हेक्क्याङ् केदाःबा येम्मो मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेघोःसुꣳरो॥”

येसुरे याम्मो कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुꣳ
मत्ति २०.१७-१९, मर्कुस १०.३२-३४

31 येसुरे थिक्-नेत् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ थिक्लेप्माङ् तेꣳरुसिआङ् मेत्तुसि, “आल्ल खेप्सेम्मेꣳओ, आनिꣳग यरुसलेम थो आबेःक्ल आबत्लो॥ खेप्मो उन्छेःन्बा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेन्छाम्साःल्ले कुयाःम्बेओ मेसाप्तुबा केरेक् पाःन्निन् केत्लो॥
32 खुनेꣳ मेदेम्सुआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ हुक्को मेबिरुꣳ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ किनाःन्दि मेबिरुꣳ, कुनामेधासुꣳ, थ्याःत् मेधोःक्तुꣳ, ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ तेःम्भुक् मेयाक्तुआङ्मेसेरुꣳ,
33 हेक्केसाङ् सुम् येन् एगाङ् खुनेꣳ सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्लो॥”
34 कर खेङ्हाꣳरे कन् पाःन्निन् थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्, थेआङ्भेल्ले कन् पाःन्निल्ले कुबेःन् खेङ्हाꣳरोलाम् माꣳरेआङ् वयेरो॥ खेल्ले चोगुल्ले कन् पाःन्निन् खुनिꣳ निङ्वाꣳ सिगाङ् मेबेनेन्लो॥

येसुरे मिक्फःम्बा चागेनाःक्पेन् वेःन्दुꣳ
मत्ति २०.२९-३४, मर्कुस १०.४६-५२

35 येसुःन् येरिहो येक्यक्किल्ले कुबेसाङ् केरेल्ले खेप्मो मिक्फःम्बाधिक् चानाःक्कि लाम्मिल्ले कुबेसाङ् युङे॥
36 खेल्ले कुबेसाङ्नु मनाहाꣳ मेबेःक्ल मेबत् केलꣳबा निङ्वाꣳ खोःसुआङ् थेःन्ने पोःङ्ल पप्पे फाꣳआङ् मनाहाꣳ सेःन्दोसुसि॥
37 खेङ्हाꣳरे खेन् नोगप् मेबिरु, “नासरतस्मा येसुःन् पेःक्ल पत्लो॥”
38 खेल्ले अःक्तेर अक्खे पाःत्तु, “दाउदरे कुस्साः* येसुए, इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्डेꣳओ॥”

---

* **18:38** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□“□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□□□□□□, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ दाउद हाङ्डिल्ले कुधाःक्लाम्ताः फाꣳआङ्मेइःत्तुआङ्मेवये॥

39 हेक्केःल्ले खेन् लाम्लो केबेःक्पा मनाहाꣳरे “स्वाःत्युड़ेꣳ” मेमेत्तुर खेन् मेभेःक्तु, कर खेल्ले
आल्लसाङ् साꣳरिक् “दाउदरे कुस्साःए, इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्ड़ेꣳओ” पाःत्तुर अःक्ते॥
40 येसुःन् खेप्मो येम्सिङ्डाङ् खेन् चागेनाःक्पेन् कुबेसाङ् मेदारुनि फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसि॥
हेक्क्याङ् खेन्नाङ् येसुरे कुबेसाङ् त्येआङ्
41 येसुरे खेन् सेःन्दोसु, “इङ्गाꣳ खेनेꣳ थेमा चोगुङ् पिने फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःत्तुबे?”
खेल्ले नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳ निःमा केसुक्पा पोःङ्डार॥”
42 येसुरे खेन् मेत्तु, “खेनेꣳ निःमा केसुक्पा पोःक्खेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केनसाःन्निल्ले केनुसेआङ्
केवाꣳरो॥”
43 खिमो खेन् निःमा केसुक्पा पोःक्खेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर येसुरे कुएगाङ्
थासिङ्लो॥ मनाहाꣳरेआङ् खेन् मेनिःसुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुरो॥

19

येसुःन् नु जक्कै

1 येसुःन् येरिहो येक्यक्लाम् पोःक्खेर पेर पत्छे॥
2 खेन् येक्यक्को जक्कै मिङ् केवाःप्पा याङ्साकुन्धेसाबा तुम्एःङ्याङ् केभोःङ्बाधिक् वये॥
3 येसुःन् पेर पत्छेल्ले खुनेꣳआङ् ओमेप्मा निङ्वाꣳ चोगुआङ् येसुरे कुओमेत्छे पे, कर ताङ्सा
चोगेबाल्ले मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेधेःक्तुआङ् निःमा मेसुक्तुन्॥
4 हेक्केःल्ले खुनेꣳ तगि पेआङ् येसुरे कुओमेत्छे लाम्मिल्ले कुबेसाङ्बा पःत्छेꣳबुङ्मो लाःसेआङ्
युङ्सिङ्॥
5 येसुःन् खेप्मो केरेल्ले थो ओमयेआङ् मेत्तु, “जक्कैए, खेनेꣳ हारा थ्येꣳओ॥ आइन् इङ्गाꣳ केहिम्मो
नेआबारो॥”
6 हेक्केःल्ले जक्कैन्यो थ्येआङ् कुसिराꣳ पधाङ्थाङेर येसुःन् कुहिम्मो लाङ्दाःक्मा पिरु॥
7 खेप्मो केवाꣳबा मनाहाꣳरे येसुःन् लायोबाल्ले कुहिम्मो याङ्धोःक्से पेरो फाꣳआङ् कानाक्नाक्
मेलꣳरेरो॥
8 याङ्सि जक्कैःन् येम्सिङ्डाङ् दाङ्बान् अक्खे मेत्तु, “इङ्गाꣳ कत्तुङ्बा याङ्साकुन्धेःन्
कुभ्रेःङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ हाःत्तुङ्सिङ्लो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन्हाꣳ इङ्लेक् मेत्तुङ्सिङ्डाङ् यरिक् याङ्
फोःक्खुङ्सिङ्डाङ् वाꣳआ, खेङ्हाꣳ इङ्गाꣳ लिसि लेङ् थारिक् नुःक्तुङ् पिरुङ्सिङ्लो॥”
9 हेक्केःल्ले येसुरे पाःत्तु, “आइन् कन् हिम्सयङ्डिल्ले सेन्लप् खोःसुआङ् वाꣳरो, थेआङ्भेल्ले
जक्कैःन्नाङ् अब्राहामरेन्ने कुमुꣳइदाङ्सारो॥
10 मेन्छाम्साःन् लायोओ केमाबाहाꣳ कोःप्मा नु हिङ्मासि फाꣳआङ् त्येबारो॥”

साम्म्याङ् याङ्इत्छिल्लेन्खेदाꣳ

मत्ति २५.१४-३०

11 कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् येसुरे वेꣳस्मा खेदाꣳधिक् मेत्तुसि, थेआङ्भेल्ले खुनिꣳ यरुसलेम निःत्ताङ्
मेगेरेआङ् मेवये, हेक्क्याङ् कुभारे निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् खिमो ताः फाꣳआङ् मेइःत्तुआङ् मेवयेरो॥
12 “हाङ्गेम्बासाःधिक्माःङ्घा लाजेꣳओ हाङ् चोःक्मा युक् खोःमा फाꣳआङ् लाम्दिःक् चोगेरो॥
13 खुनेꣳ पेःक्मानुःल्ले तगि थिबोःङ् कुसेवारोबाहाꣳ उःत्तुसिआङ् लत्छा लत्छा साम्म्याङ् याङ्*
पिरुसिर अक्खे मेत्तुसि, ‘इङ्गाꣳ मेन्नुःङ् मेन्दाए थारिक् कल्ले लेङ्हङ् चोगेम्मेꣳओ॥’ ”
14 कर कुयक्युङ्बाहाꣳरे खुनेꣳ मेजिःत्तुआङ् कुएगाङ् कुएगाङ् “कन् मनाःल्ले आनिगे सम्दाङ् हाङ्
चोगुबा सिराꣳ मेधाङ्डिन्लो” मेबाःत्तुर इङ्साबाहाꣳ मेबाङ्घुसि॥
15 हेक्क्याङ् खेल्ले हाङ्युक् खोःसुआङ् नुःक्खे त्येरो॥ आल्ल खुनेꣳ याङ् पिरुसिबा कुसेवारोबाहाꣳ
उःत्तुसिआङ् लेङ्हङ् केजोगुम्माङ् आक्खेम्म्याक् याङ् केधगुम् फाꣳआङ् सेःन्दोसुसि॥

---

* **19:13** □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□ “□□ □□□□”□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

16 थिक्सिगेःक्पा सेवारोबाल्ले मेत्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳ केयाङ्धिक्किल्ले वेꣳ थिबोःङ् याङ् थगुङ्डाङ्वाꣳरो॥”
17 हेक्क्याङ् खेल्ले मेत्तु, “नुःरेरो आसेवारोबे, साꣳरिक् नुःबा केजोगुरो! खेनेꣳ थिबोःङ् येक्यक् सम्दाङ् सुहाङ्गेम्बा केबोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले चुक्सा पाःन्नो नसाःन्साबा केबोःक्खेरो॥”
18 हेक्क्याङ् निसिगेःक्पा सेवारोबाल्ले मेत्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳ केयाङ्धिक्किल्ले वेꣳ ङासि याङ् थगुङ्डाङ्वाꣳरो॥”
19 हेक्क्याङ् खेन् मेत्तु, “खेनेꣳआङ् ङासि येक्यक् सम्दाङ् सुहाङ्गेम्बा केबोःङ्लो॥”
20 हेक्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा सेवारोबाल्ले मेत्तु, “आदाङ्बे, केयाङ्धिक्किन्बा कप्मो वाꣳरो, केयाङ्डिन् इङ्गाꣳ तेःत्तो सुङुङ्चिक्खुङ्डाङ् कत्तुङ्लो॥
21 खेनेꣳनु इङ्गाꣳ किसाङ्लो, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केजिःप्पा केजोःक्॥ खेनेꣳ केम्बिरुन्सिन्बान् केनाःक्तुसिꣳ, केन्देःसुम्बान् केसुप्सुꣳरो॥”
22 हेक्केःल्ले हाङ्डिल्ले खेन् सेवारोबान् मेत्तु, “खेनेꣳ ताक्केभेꣳबा सेवारोबे! आल्ल बा खेनेꣳ केबाःन्नोलाम् आप्तिक् कुःत्नेꣳरो॥ इङ्गाꣳ थे मेबिरुङ्डिन् बा खेन् नाःक्तुङ्, थेमा मेदेःसुङ्डिन् खेन् सुप्सुङ् फाꣳआङ् खेनेꣳए निङ्वाꣳ केगत्तुरो॥
23 हेक्केःल्ले खेन् आयाङ्डिन् थेआङ् सिङ्नाःत् केगेबाहाꣳरो केन्युक्खुन्? इङ्गाꣳ त्याङ्डिल्ले आयाङ्डिल्ले कुस्साग खोःसुङ्बा वये॥”
24 खेन् हाङ्डिल्ले खेप्मो केयेप्पाहाꣳ मेत्तुसि, “खेल्ले कत्तुबा याङ्इत्छिःन्नाप्तेम्मेꣳआङ् थिबोःङ् याङ्इत्छि केगप्पेन्पिरेम्मेꣳओ॥”
25 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ मेमेत्तु, “आदाङ्बे, खेल्लेग आन्देःन्छा थिबोःङ् याङ् कत्तुङ्ग!”
26 हेक्केःल्ले हाङ्डिल्ले नोगप् पिरुसि, “खेप्सेम्मेꣳओ, केगप्पाल्ले आल्लसाङ् यरिक् खोःसुꣳरो, कर हाःत्ले मेगत्तुन्, खेल्ले कत्तुबान्नाङ् नाप्लो॥
27 आल्ल इङ्गाꣳ खुनिꣳ सम्दाङ् हाङ् चोगुङ्नि फाꣳआङ् खुनिꣳ सिराꣳ मेन्धाङ्मनाबा आनिङ्मिहाꣳ कप्मो तारेम्सिम्मेꣳआङ् इङ्गाꣳ आदगिए सेरेम्सिम्मेꣳओ॥”

येसुःन् यरुसलेम्मो मिमिदिङ्नु लाःत्
मत्ति २१.१-११, मर्कुस ११.१-११, युहुन्ना १२.१२-१९

28 हेक्क्याङ् येसुरे हेक्के पाःत्तु सुरुआङ् यरुसलेम लेप्माङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ तगि तगि थासिङ्लो॥
29 हेक्क्याङ् खुनेꣳ बेथफागे नु बेथानि पाङ्जुम्हाꣳरे निःत्ताङ् केरेल्ले जैतुन कोःक्माओ नेप्फु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ उःत्तुसिआङ् अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि,
30 “खिन्छिꣳ तगाङ्बा पाङ्भेꣳओ पेसेꣳ॥ खेप्मो केलाःत्छिल्ले आप्फाल्लेआङ् मेन्युक्के केवाꣳबा अदङ्साधिक् इमेघेःक्खुआङ् येप्पा केदुम्सुꣳ॥ खेन् लेरेत्छेꣳआङ् कत्ना फेत्तेत्छेꣳ॥
31 मनाहाꣳरे थेआङ् कन् अदङ्साःन् केलेत्छुबाबे फाꣳआङ् सेःन्गेम्लाप्सिने फाꣳग्र कङ्ग दाङ्बान् चाहाबा चोगेआङ् वाꣳ फाꣳआङ् मेत्तेसेꣳओ॥”
32 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ पेसिल्ले येसुरे पाःत्तुबा हेक्के सेक्खाए अदङ्साःन् निःसेत्छु॥
33 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खेन् लेरेत्छुर पत्छेत्छिल्ले खेप्मो कुन्दाङ्बाहाꣳ मेद्येआङ् सेःन्मेदोसुसि, “थेआङ् कन् अदङ्साःन् केलेत्छुबाबे?”
34 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे नोगप् पिरेत्छु, “कङ्ग दाङ्बान् चाहाबा चोगेआङ् वाꣳरो॥”
35 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खेन् अदङ्साःन् येसुरो तारेत्छुआङ् अदङ्साःल्ले कुएःक्को खुनिꣳ तेःत्हाꣳ मेभेसु, हेक्क्याङ् येसुःन् खेन् सम्दाङ् मेयुक्खुरो॥
36 खेन् युक्तुआङ् पेःल्ले मनाहाꣳरे खुनिꣳ तेःत्हाꣳ लाम्मो मेभेसुर खुनेꣳ लाङ्दाःक्मा मेबिरुरो॥
37 हेक्क्याङ् येसुःन् जैतुन कोःक्माओलाम् सङ्माङ् थाःमा केबोःङ्बा तेन्नो केप्मा इःत्तेआङ् वयेल्ले यरिक् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मेनिःसुबान्मेइःतुआङ् मेसःत्तेर यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःमा मेहेःक्तु–

38 “यहवे दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो केदाःबा हाङ्डिन्
मुꣳइसाबा पोःङ्लरो॥
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो सनारुङ् पोःङ्लरो,
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो॥”
39 कर खेप्मो मनालुम्मो केवाꣳबा कुभा फरिसिहाꣳरे येसुःन् मेमेत्तु, “सिक्साम्बे, खेनेꣳ केहुꣳसाम्बाहाꣳ हेक्के मेबाःत्तेम्मिन्नेꣳ फाꣳआङ् फेःक्तेसेꣳओ॥”
40 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खेप्सेम्मेꣳओ, खेङ्हाꣳ स्वाःत् मेयुङ्डिल्लेग कन्
लुङ्हाꣳआङ् मेसःत्ताङ् मेबाःत् मेलःन्लो॥”

येसुःन् यरुसलेमरे कुलागि हाःप्

41 कर येसुःन् यरुसलेम येक्यक्किल्ले कुबेसाङ् केरेल्ले खेन् येक्यक्किन् ओमेत्तुआङ् हाबे,
हेक्क्याङ्अक्खे पाःत्तु,
42 “आल्ल खिनिꣳग सनारुङ् खोःमा माराम्मिन् कुसिङ् केनिःत्तुम्मिल्ले पोःक्खेबारो, कर कन् केरेक्ग
केमिक्साओलाम् थेःक्सिङ्बेआङ् वाꣳरो॥
43 आल्ल केनिङ्मिहाꣳरे खेनेꣳ काक् पिसाङ्लाम् केम्गप्पाङ् खिरि केम्धेःक्काङ् चिहुꣳ केम्हुꣳबा
येम् तार पत्लो॥
44 खेनेꣳ केम्य केम्लुःन्नाङ् केस्साःहाꣳनु खाम्मो केम्दङ्लो॥ थिक् लुङ् सम्दाङ् वेꣳ लुङ्डिन्ने
पक्मेन्धनेन्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खेनेꣳ केसेःप्से येबा सुयेम्मिन् केनाꣳरुरो॥”

येसुःन् माङ्हिम्मो पेःक्

मत्ति २१.१२-१७, मर्कुस ११.१५-१९, युहुन्ना २.१३-२२

45-46 हेक्क्याङ् येसुःन् माङ्हिम्मो लाःसेआङ् खेप्मो लेङ्हङ्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसिर नाःप्मा लःप्मा
हेःक्तुसि, “साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, ‘इङ्गाꣳ आहिम्मिङ्ग तुवा चोःक्मा हिम् पोःङ्,’* कर
खिनिꣳग फाःन्दाहाꣳ चिङ्सिङ्मा तेन् केजोगुम्माङ् केवयिꣳरो!”
47 हेक्क्याङ् खुनेꣳ थिक्याःन्धक् माङ्हिम्मो निसाम् हुꣳरुसिरो॥ कर तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ,
साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ सेप्मा निङ्वाꣳ मेजोगु,
48 कर आप्तिक् कुःप्मा पाःन् थेआङ् खेङ्हाꣳरे मेङ्घोःसुन्, थेआङ्भेल्ले मनाहाꣳरेग खुनेꣳ
हुꣳरुसिबा निसाम्हाꣳ खुनिꣳ सिराꣳ थाङेर मेघेप्सुरो॥

20

येसुरे कुयुक्

मत्ति २१.२३-२७, मर्कुस ११.२७-३३

1 थिक् येन् येसुरे माङ्हिम्मो निसाम् हुꣳरुसिर सुनाइङ् इङ्भन् चोगुर यागे॥ खेप्मो
तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ, साम्योथिम्साम्बाहाꣳ हेक्क्याङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मेद्येआङ्
2 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ अक्खे मेमेत्तुर सेःन्मेदोसु, “खेनेꣳ थेमा युक्किल्ले अक्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ केजोगुर
केवाꣳ? कन् युक्किन् हाःत्ले केबिरे? आमेत्तेꣳ॥”
3 येसुरेआङ् खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳआङ् लत्छा सेःन्लाप्थिक् सेःन्दोःनिङ्लो॥
4 युहुन्नारे बप्तिस्मा पिमा कुयुक्किन् आत्तोलाम् त्येबाबे? निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् त्येबाबि, इ
मनालाम्बि? आमेत्तेम्मेꣳ!”
5 खेङ्हाꣳ खुनिꣳ लुम्मो पाःन् मेधक्तेर अक्खे मेमेत्छिङ्, “आल्ल आनिꣳ ‘निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्’
आमेत्तुम्ने फाꣳग्र, थेआङ् नसाःन् केन्जोगुम्मिन् फाꣳआङ् सेःन्आलाप्॥
6 कर ‘मनाहाꣳलाम्’ आमेत्तुम्ने फाꣳग्र, मनाहाꣳरे आनिꣳ लुङ्डिल्ले आम्बःत्, थेआङ्भेल्ले मनाहाꣳरे
युहुन्नाःङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा फाꣳआङ् निस्सेए मेइःत्तुरो॥”

---

* **19:45-46** □□□□□ □□.७, यरमिया ७.११

7 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाःरे़ येसुःन् मे़मे़त्तु, “आनिगे़ मे़निःसुम्बे़न्लो॥”
8 हे़क्केःल्ले़ येसुरे़ खे़ङ्हाः मे़त्तुसि, “हे़क्केने़ फाःग्र थे़मा युक्किल्ले़ अक्तङ्बा याःम्बक्हाः चोगुङ् खे़न् इङ्गाःआङ् मे़मे़त्निङ्डिन्लो॥”

फे़न् इक्मसाबाहाःरे़न् खे़दाः
मत्ति २१.३३-४६, मर्कुस १२.१-१२

9 येसुरे़ मनाहाः कन् खे़दाःइन् मे़त्तुसि, “उन्छेःन् मनाधिक्ले़ लत्छा इक्को चे़ल्ले़क्सेः लेःत्तुआङ् कुभ्रेःङ् लक्को खे़न् चे़ल्ले़क्सेः इक्किन् इक्मसाबाहाः पिरुसिआङ् खुने़ः यरिक् येम् थारिक् वेः लाजेःओ पे॥
10 हे़क्क्याङ् चे़ल्ले़क्सेः तुप्मा येम् त्ये़ःल्ले़ कुलक् लाःसे़ कुसेवारोबाधिक्इक्मःबाहाःरो पाङ्घुरो॥ कर खे़न् इक्मसाबाहाःरे़ खुने़ःग मे़हिप्तुआङ् थेआङ् मे़म्बिए हाबा मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥
11 हे़क्क्याङ् याम्मो निसिगेःक्पा सेवारोबान् लक् ताःक्से़ पाङ्घु, कर खे़न्नाङ् खे़न् इक्मसाबाहाःरे़ मे़हिप्तुर कुजाःत्थि मे़देःसुआङ् कुघाले़म् मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥
12 याम्मो आल्लसाङ् सुम्सिगेःक्पा कुसेवारोबान् लक् ताःक्से़ पाङ्घु, कर खे़न्नाङ् खे़न् इक्मसाबाहाःरे़ मे़घाःन्दुआङ् मे़नाःत्तु मे़देःसुरो॥
13 आल्ल चे़ल्ले़क्सेः इक्के़ल्ले़ कुन्दाङ्बान् निङ्वाः इःत्छिङ्, ‘इङ्गाः थे चोगुङ्बाबे? आल्ल इङ्गाः लुङ्माः तुक्तुङ्बा आस्साःन् पाङ्घुङ्॥ खुने़ः मे़निःसुआङ्ग कुना मे़साःरुबिला॥’
14 कर खे़न् इक्मसाबाहाःरे़ खे़न् कुस्साःन् मे़निःसुआङ् इङ्मे़दङ्घु, ‘कन्कुम्बारे़ कुलक् के़घोःबारो, कन्से़रुम्माङ् कुलाजेः सिङ्बुङ्हाः आनिः हुक्काप्पासिरो॥’
15 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खे़न् कुस्साःन् चे़ल्ले़क्सेः इक्कोलाम् लाःक्कात् मे़लःत्तु मे़देःरुआङ् मे़से़रुरो॥”
येसुरे़ खे़ङ्हाः सेःन्दोसुसि, “आल्ल चे़ल्ले़क्सेः इक्के़ल्ले़ कुन्दाङ्बाल्ले़ खे़न् इक्मसाबाहाः आक्खे मे़त्तुसिःबे?
16 खुने़ः ताआङ् खे़ङ्हाः के़रे़क् से़रुसिआङ् खे़न् चे़ल्ले़क्सेः इक्किन् वेः मनाहाः पिरुसिःरो॥”
मनाहाःरे़ खे़न् मे़घे़प्सुआङ् मे़बाःत्तु, “आप्फाल्ले़आङ् अक्खे मे़बोःङ्डिल्लरो॥”
17 येसुरे़ खे़ङ्हाः अदक्तक्काङ् ओमे़त्तुसिर याम्मो सेःन्दोसुसि, “हे़क्केने़ फाःग्र कन् साम्योसाप्लाओ साप्ते़बान् थे़माबे?
‘लुङ् के़गाम्बाहाःरे़ मे़नाःरुबा लुङ्डिन् कुम्मालुङ् पोःक्खे़आङ् वाःरो॥’
18 आत्तिन्हाः खे़न् लुङ् सम्दाङ् मक्मे़धाः, खे़ङ्हाः मे़भक् मे़सिःरो॥ हे़क्क्याङ् आत्तिन् सम्दाङ् खे़न् लुङ्डिन् मक्था, खे़न् फे़क् सिःरो॥”

एःङ्याङ् हुङ्माबि मे़ःम्बि
मत्ति २२.१५-२२, मर्कुस १२.१३-१७

19 साम्योथिम्साम्बाहाः नु तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे़ येसुःन् बा खे़प्मोए ते़म्मा निङ्वाः मे़जोगु, थेआङ्भे़ल्ले़ येसुरे़ पाःत्तुबा खे़दाःओ फे़न् इक्मसाबाहाःनु तङ्घुसिबान्खे़ङ्हाःरे़ निङ्वाः मे़घोःसु, कर मनाहाः मे़गिरुसि॥
20 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाःरे़ येसुःन् ते़म्मा फाःआङ् सुये़म् कोःप्मा मे़हेःक्तु॥ खे़ङ्हाःरे़ मनाहाः याङ् मे़बिरुसिआङ् साम्योनिबा मे़ले़ङ्सिङ्डाङ् येसुरे़ कुधोःम्से़ मे़बाङ्घुसि॥ खे़ङ्हाःरे़ कुबाःन्नो ते़म्माआङ् रोमि युक्साबाहाः नु सुहाङ्गे़म्बाहाः पिमासि के़लःबा निङ्वाः मे़जोगुरो॥
21 खे़ङ्हाःरे़ येसुःन् कुबाःन्नो थाःमा फाःआङ् सेःन्मे़दोसु, “सिक्साम्बे, से़क्खासाङ् खे़ने़ःग कुदोःप्मा पाःन्लक् के़बाःत्तुः, हे़क्क्याङ् कुदोःप्मारक्के़हुःरुसिः॥ खे़ने़ःग आत्तिन् मनाहाःआङ् के़न्छे़न्दुन्छिन्, हे़क्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुलाम्मिन् से़क्खाए के़हुःरुसिरो॥
22 हे़क्केःल्ले़ कन्पाःन्निन् आमे़त्ते़ः–रोमि पयम् हाङ् सिजरे़न् एःङ्याङ् हुङ्मा आनिः साम्योथिम्मिल्ले़ आबिःबि आम्बिने़न्बि?”
23 येसुरे़ खे़ङ्हाःरे़ खुनिः निङ्वाः चिःप्मान् निःसुआङ् खे़ङ्हाः नोगप् पिरुसि,

24 “इङ्गाꣳ याङ्इत्छिःन्ओसेःन्आधाक्तेम्मेꣳ॥ कप्मो हाःत्ले कुइत्छाप् नु कुबाःन्साप् पप्पे?”
खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “सिजरेल्लेन्पत्लो॥”
25 येसुरे मेत्तुसि, “हेक्केने फाꣳग्र सिजरले कुबाःन्हाꣳ सिजरेन् पिरेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्ने पिरेम्मेꣳओ॥”
26 मना तगि खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ कुबाःन्नो तेम्मा मेन्छुक्तुन्॥ येसुरे पिरुसिबा नोगप्पिल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेआङ् स्वाःत् मेयुङे॥

येसुरे सिःमाआङ् याम्मो हिङ्मारे कुयाःम्बेओ हुꣳरुसिꣳ
मत्ति २२.२३-३३, मर्कुस १२.१८-२७

27 हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् होःप्लꣳरिक् नसाःन् केजोःक्पा कुभा सदुकिहाꣳ येसुरो मेद्येआङ्
28 सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, मोसारेग अक्खेलꣳरिक् साप्तु आबिरेआङ् पत्–‘आत्तिल्ले कुम्भुꣳइन् कुस्साः कुए मेन्वाꣳए सिःꣳ, खेल्ले कुन्साꣳरे मेमेदुमा कुन्नेꣳद्रेमान्नु मेःक्खिम् चोःक्माए पोःङ्॥ हेक्क्याङ् कुम्भुꣳरे कुलागि सागप्मा पोःङ्लो॥’*
29 आल्ल नुसि फुꣳनुसाꣳहाꣳ मेवये॥ तुम्बाल्ले मेःक्खिम् चोगुआङ् कुस्साः कुए मेन्वाꣳए स्येरो॥
30-31 हेक्केलꣳरिक् सरुम्बान् नु याङ्सरुम्बाल्लेआङ् खुन्छिꣳ नेꣳद्रेमान्नु मेःक्खिम् चोगेत्छु, हेक्क्याङ् खुन्छिꣳ हेक्केए केरेक् नुसि फुꣳनुसाꣳहाꣳरे खुनिꣳ नेꣳद्रेमान्नु मेःक्खिम् मेजोगुआङ् सामेन्वाꣳए मेस्येरो॥
32 केरेक्नुःल्ले एगाङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नेꣳद्रेमान्नाङ् स्येरो॥
33 आल्ल खेङ्हाꣳ सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङ्डिल्ले आत्तिल्ले कुमेःत् पोःङ्बाबे? खेन्नुग नुसि फुꣳनुसाꣳहाꣳरेए मेःक्खिम् मेजोगुआङ् मेवये॥”
34 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳ कप्मोरक् मेःक्खिम् मेजोःक्लो॥
35 कर ताःन्दि केदाःबा येम्मोग हेक्के मेबोःङ्नेल्लो, थेआङ्भेल्ले सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मा लाꣳरुसिबा मनाहाꣳ मेःक्खिम् मेन्जोःक्नेन्लो॥
36 खेङ्हाꣳग याम्मो मेन्छिःनेन्, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ माङ्लाइङ्बा कुइसिःक् मेबोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳ सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङेबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःसिरो॥
37 हेक्केलꣳरिक् केसिःबाहाꣳ मेहिङ् केलꣳबा पाःन्निन् मि केदिःप्पा पोःक्लाओबा हिन्दोःक्को मोसारे ओसेःन्आधाक्लो॥* मोसारे अब्राहाम, इसहाक नु याकुबरे खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् यहवे दाङ्बाए लꣳरिक् पाःत्तुरो॥
38 खेल्ले चोगुल्ले खुनेꣳग कुसिवेत्हाꣳरेन् मेःन्, कर कुहिङ्वेत्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ कुलागिग केरेक् कुहिङ्वेत्ते मेवाꣳरो॥”
39 हेक्क्याङ् कुभा साम्योथिम्साम्बाहाꣳरे खुनेꣳ मेमेत्तु, “सिक्साम्बे, खेनेꣳग साꣳरिक् नुःरिक्काङ् याप्मि केमेत्तेरो॥”
40 हेक्क्याङ् आत्तिन्हाꣳरेआङ्खुनेꣳ पाःन् सेःन्दोःमा आःन्छिङ्माआङ्मेन्छुक्तुन्लो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्हाःप्पे?
मत्ति २२.४१-४६, २३.१-७, मर्कुस १२.३५-४०

41 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “आक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्दाउद हाङ्डिल्ले कुस्साःरो फाꣳआङ् मेमेत्तुबाबे?”
42-43 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुसाम्लो सुम्मो दाउदरे आबाडे अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
“यहवे दाङ्बाल्ले इङ्गाꣳ आदाङ्बान् अक्खे मेत्तु, ‘केनिङ्मिहाꣳ केयुक्को इङ्गाꣳ मेन्दाःत्छिङ्डे थारिक् आजुप्साङ् लेप्माङ् खेनेꣳ युडेꣳओ॥’*

---

* **20:28** □□□□□□□□□□□□□□.५ * **20:37** □□□□□□□□□□□.६ * **20:42-43** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१

44 दाउद हाङ्डिल्लेए खुनेꣳ आदाङ्बे लꣳरिक् मेत्तुने फाꣳग्र आक्खेलꣳरिक् ख्रिस्तेन्दाउदरे कुस्साः
पोःङ्बाबे?”

कुनिङ्वाꣳ केजिःप्पाहाꣳरे खुम्दिङ् मेघोःसुꣳ
मत्ति २३.१-३६, मर्कुस १२.३८-४०

45 हेक्क्याङ् केरेक् मनाहाꣳरे मेघेप्सुर कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मेत्तुसि,
46 “साम्योथिम्साम्बाहाꣳनु सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ! खेङ्हाꣳ केःम्ब्केःम्बा लगेप् मेजाक्खुआङ्
नानुगत्ना लाङ्मेघेःक्लो, हेक्क्याङ् पाङ्जुम् लुम्मो सेवा मेमेत्तिगेर केलꣳबा निङ्वाꣳ मेजोगुआङ् यहुदि
चुम्लुङ्हिम्मो नु साभाङ्जाओ तुम्म्याङ्हाङ् युक्नाहाꣳओ युङ्मा खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो॥
47 खेङ्हाꣳरे मेमेदुमाहाꣳ इङ्मेलेक्तुसिआङ्खुनिꣳ हिम्धाःङ्हाꣳ मेलरुरो, कर नुःबा
ओसेःन्धाक्सिङ्मारे लागि केःम्ब्केःम्बा तुवा मेजोगुꣳ॥ खेङ्हाꣳरेग सेक्खाए साक्ल खुम्दिङ्
मेघोःसुꣳरो॥”

21

मेमेदुमाल्ले कुहुक्सोयाङ्
मत्ति १२.४१-४४

1 येसुरे माङ्हिम्मो हुक्सोयाङ् तोःम्मादेन्नो याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳरे खुनिꣳ हुक्सोयाङ्डिन् मेगेःत्तुर
मेबत्छेबान् ओमेत्तुसिर युङे॥
2 खेप्मो लत्छा याङ्गेसाꣳमा मेमेदुमाधिक्ले याङ् नेत्छि* केःत्तुबा निःसुआङ्
3 पाःत्तु, “सेक्खाए कन् याङ्गेसाꣳमा मेमेदुमाल्ले वेꣳहाꣳनुःल्ले यरिक् हुक्सोयाङ् केःत्तुआङ् वाꣳरो,
4 थेआङ्भेल्ले कन् याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳरेग खुनिꣳ केयोबाआङ्केनम्बा याङ्हाꣳए मेयाक्तु, कर
याङ्गेसाꣳमा मेमेदुमाल्लेग खुनेꣳ कुयाङ्साꣳमो कत्तुबा चामा थुङ्मालाम् याक्तुआङ् वाꣳरो॥”

माङ्हिम्मिन् यः
मत्ति २४.१-४१, मर्कुस १३.१-३१

5 हेक्क्याङ् कुभा हुꣳसाम्बाहाꣳरे माङ्हिम्मिल्ले कुयाःम्बेओ खेन् नुःबनुःबा लुङ्हाꣳ नु मनाहाꣳरे
निङ्वाꣳफुमाङ्डो मेदोःन्दुबा केघेम्बा केलाꣳबा पाःन्हाꣳरे कुयाःम्बेओ मेबाःत्तुरो॥ हेक्केःल्ले येसुरे
खेङ्हाꣳ मेत्तुसि,
6 “खिनिꣳ आल्लो केनिःसुम्बान् थिक् लुङ्सम्दाङ् वेꣳ लुङ्धिक्काङ् मेन्नेए यःमा येम् तार पत्लो॥”

इनोगेन् तुक्खेःन् नु निङ्घुम्
मत्ति २४.३-१४, मर्कुस १३.३-१३

7 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येसुःन् सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, कन् आप्फाल्ले पोःङ्बाबे? कन् पोःङ्मानुःल्ले
तगि थे मिक्सेःन् पोःङ्बे?”
8 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, आत्तिल्लेआङ् खिनिꣳ इङ्गेन्लेक्तिल्लरो,
थेआङ्भेल्ले यरिक् मनाहाꣳ इङ्गाꣳ आमिङ्डो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्इङ्गाꣳएरो,
हेक्क्याङ् आल्लो येम्मिन् त्येआङ् वाꣳ फाꣳआङ् मेबाःत्तुꣳ, कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ पाःन्निन्
मेघेप्सेम्मिन्नेꣳओ॥
9 हेक्क्याङ् खिनिꣳ थङ्हाꣳ नु केजिहाꣳरे कुयाःम्बेओ केघेप्सुम्, कर निङ्वाꣳ मेमयेम्मिन्नेꣳओ॥
कङ्हाꣳग पोःङ्माए पोःङ्, कर बा खेन् येम्मोएग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मान् मेदानेन्लो॥”
10 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ नु लाजेꣳहाꣳ लुम्मो थङ् पोःक्॥
11 हेक्क्याङ् यरिक् तेन्नो पयम् यम्बा लुप्लि थाङ्, यम्बा साक् पोःक् हेक्क्याङ् यम्बा मिन्देꣳहाꣳ
पोःक्काङ् किप्मा केघुःबा नु निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन्हाꣳ ताङ्साक्पो मेधाःप्लो॥

---

* **21:2** □□□□ □□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□ □□□□□□□□□”□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□

12 कन् पोःङ्मानुःल्ले तगिग खिनिꣳ हुक् केम्याक्तिआङ् निङ्घुम् केम्मेत्तिꣳरो॥ हेक्क्याङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो खासेन् केम्लोःन्दिआङ् पुङ्लाहिम्मो केम्धेक्तिꣳरो॥ आमिङ्डिल्ले चोगुल्ले हाङ्हाꣳ नु सुहाङ्गेम्बाहाꣳरे खुनिꣳ तगि केम्येप्सिꣳरो॥

13 कङ्ग इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ पाःप्मा केघोःसुम्बा सुयेम्लो॥

14 हेक्क्याङ् खिनिꣳ सेःप्सिङ्मारे लागि थेमा पाःप्माबे फाꣳआङ् तगिसा निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेꣳओ॥

15 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ खिनिꣳ पाःप्मा केबोःङ्बा सुत्लाहाꣳ नु सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ पिनिङ्लो॥ हेक्केःल्ले आत्तिन्नाङ् खिनिꣳ बिफ्युङ्हाꣳरे अप्मा नु पाःन्धक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥

16 खिनिꣳ पा-माहाꣳ, फुꣳनुसाꣳहाꣳ, काꣳइ सोꣳधोःक्हाꣳ नु तेःङ्जुम्हाꣳरे इङ्गेम्लेक्तिआङ्तेम्मा केम्बाङ्घिꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे खिनिꣳ कुभाग केम्सेरिꣳ॥

17 खिनिꣳ याप्मि नसाःन् केजोगिबाल्ले केरेक् मनाहाꣳरे खिनिꣳ केम्जिःत्तिꣳ,

18 हेक्केसाङ् खिनिꣳ थेगेःक्इधिक्काङ् मक्मेधानेन्लो॥

19 खिनिꣳ कन् केरेक् पाःन्हाꣳ केधरुम्मिल्लेए खिनिꣳ हिङ्मन्निन्ताङ्लो॥”

यरुसलेम्मिल्ले कुमेक्मान्
मत्ति २४.१५-२१, मर्कुस १३.१४-१९

20 आल्ल यरुसलेम्मिन् निङ्मि थक्सुबाहाꣳरे मेगबुबा केनिःसुम्मिल्ले आल्ल कुमेक्मान् निःत्ताङ्डे वाꣳ फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥

21 हेक्क्याङ् यहुदियाबा मनाहाꣳ कोःक्मा फाङ्जङ् हेङ्घाःत्ति मेघेत्छिङ् मेबेःक्ल, येक्यक्को केवाꣳबाहाꣳ लाःक्कात् मेघेत्छिङ् मेबेःक्ल, हेक्क्याङ् पाङ्भेꣳओ केयुङ्बाहाꣳ याम्मो येक्यक्को मेन्दानेन्लरो॥

22 थेआङ्भेल्ले साम्यो साप्लाओ कन् साप्तेआङ् पप्पा पाःन्निन् केत्ल फाꣳआङ् कङ्ग खुम्दिङ्लेन्येन्हाꣳ पोःङ्लो॥

23 कन् येम्मिङ्ग मेन्छुक्मा केवाꣳमा नु सावामाहाꣳरे लागि आक्खेन् किप्मा केघुःबा पोःङ्डि! इक्सादिङ्खाम्बेःक्मो यम्बा तुक्खे थाःरो, हेक्क्याङ्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्डिन् कन्मनाहाꣳओ चुक्लो॥

24 खेङ्हाꣳ ताभेःल्ले मेजेप्तु मेसेरुसिꣳ हेक्क्याङ् यरिक् लाजेꣳओ पुङ्लाधाबा मेबोःङ्डाङ् मेबेःक्लो॥ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ येम् मेङ्गेत्ते थारिक् खेङ्हाꣳरे यरुसलेम्मिन् मेदोꣳरु मेसꣳरुꣳरो॥

मेन्छाम्साःल्ले कुयुःमान्
मत्ति २४.२९-३१, मर्कुस १३.२४-२७

25 “हेक्क्याङ् नाम्, लाबा नु खेःम्सिक्हाꣳओ यम्बा मिक्सेःन्हाꣳ मेधाःप्लो॥ हेक्क्याङ् वाहङ्डिल्ले कुसःक्मान् नु यम्ब्यम्बा वाभेल्लेङ्डिल्ले चोगुल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ साꣳरिक् किःमाओ नु निङ्साम्मो मेधाःरो॥

26 आल्ल इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केदाःबार केबप्पा इनोगेन् तुक्खेःन् मेइःत्तुआङ् मनाहाꣳ खुनिꣳ साम् मिक्किल्ले पक्थसि, थेआङ्भेल्ले ताङ्साक्पोबा मुक्साम्हाꣳ नु खेःम्सिक्हाꣳ मेयङ्लो॥

27 हेक्क्याङ् मेन्छाम्साःन् खाप्मिःत्तो यम्बा मुक्साम् हेक्क्याङ् मिमिदिङ्नु युःर पप्पा मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे मेनिःसुꣳरो॥

28 आल्ल कन् केरेक् पोःङ्डिल्ले खिनिꣳ थेगेःक्पेन्फोःक्खेम्मेꣳआङ् थाःङ् ओमयेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ सेन्लप्पिन् निःत्ताङ् तार पत्लो॥”

पःत्छेꣳबुङ्मोलाम् निसाम्
मत्ति २४.३२-३५, मर्कुस १३.२८-३१

29 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाः कन् खेदाःइन् मेत्तुसि, “आल्ल पःत्छेःबुङ्मान् नु वेः सिङ्बुङ्हाः
ओमेत्तेम्मेः॥
30 आल्ल कुसङ् कुभेक्वा लःन्निल्ले हाङ्वाःम्मा येम्मिन् निःत्ताङ् तार पत् फाःआङ् खिनिः
कुसिङ्केनिःत्तुम्लो॥
31 हेक्केलःरिक्के इङ्गाः पाःतुङ्बा कन् काक् पाःन्हाः केत्ल पेःक्पा केनिःसुम्मिल्ले
निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिन् निःत्ताङ् वाः फाःआङ् कुसिङ्केनिःत्तुम्लो॥
32 इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, कन् केरेक् पाःन्हाः मेम्बोःङ्डे थारिक् कन् मेन्छाम् थाःक्हाः
मेन्छिःनेन्लो॥
33 ताङ्साक्पान् नु खाम्बेःक्मान् लेक्काङ् पेःक्, कर इङ्गाः आबाःन्जाक्हाः आप्फाल्लेआङ्
मेलेक्नेन् मेबेःक्नेन्लो॥
34 खिनिः याम्दादा सुक्खेवा नु चामा थुङ्मा हेक्क्याङ् कन् हिङ्मन्लेन् निङ्साम् चोःक्मो सिङ्सिङ्
लःरेम्मेःओ, मेःन्ने फाःग्र हक्चघत् थक्सा पुसा इजोओ मेधाःबा हेक्के कन् येन्हाःओ खिनिःआङ्
केध्येःइरो॥
35 थेआङ्भेल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केवाःबा मनाहाःनुआङ् हेक्केलःरिक्के पोःङ्लो॥
36 केरेक् येम्मो आप्फाल्लेसाङ् कन् केदाःबा पाःन्नोलाम् खेत्छिङ्मा पेःक्मा मुक्साम्
केघोःसुम्ल हेक्क्याङ् मेन्छाम्साःल्ले कुदगि येप्मा केसुक्पा केबोःक्खिर फाःआङ् सिङ्सिङ्
लःरेम्मेःर तुवा चोगेम्मेःओ॥”
37 हेक्क्याङ् येसुरे थिक्याःन्धक् माङ्हिम्मो हुःरुसिर वये, कर सेन्दिक् याङ्धोःक्से जैतुन
कोःक्माओ पेर वयेरो॥
38 हेक्क्याङ् तानाम्सा माङ्हिम्मो खुनेः कुबाःन्जाक् खेम्से मनाहाः मेद्येरो॥

22

येसुःन् सेप्मा निङ्सेःक्

मत्ति २६.१४-१६, मर्कुस १४.१०-११, युहुन्ना १८.१९-२४

1 आल्ल सिदाः मेम्भःन्नेबा खरेःङ्डिल्ले तङ्नाम्मिन् निःत्ताङ् त्येर पत्छे॥ खेन् यहुदि चोःक्युम्भो
तङ्नाम्माङ् मेमेत्तुः॥
2 हेक्क्याङ् तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः नु साम्योथिम्साम्बाहाःरे येसुःन् सेप्मा सुयेम् मेगोःत्तुर मेवये, कर
मनाहाःरे हयङ्किल्लिङ् मेजोगुः फाःआङ् मेगिसेबाल्ले चोगुल्ले स्वाःत्ताङ् सेप्मा निङ्वाः मेजोगु॥
3 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिन् थिक्-नेत् (१२) हुःसाम्बाहाःओ यहुदा इस्करियोत मेप्मनाबाल्ले
कुनिङ्वाःओ लाःसे॥
4 हेक्क्याङ् खुनेः तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः नु माङ्हिम् केगोःबाहाःरे खुनिः थक्तुम्बाहाःरो पेआङ्
येसुःन् खिनिः हुक्को थाःमा सुक्तुङ् फाःआङ् चेक्तुसि॥
5 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे साःरिक् मेसःत्तेर हेक्के केजोगुल्ले खेनेः याङ् पिआसिगेःरो लःरिक् मेमेत्तुरो॥
6 खुनेःआङ् खेन् पाःन्नो तेन्देआङ् मनाहाः मेहोःप्पिल्ले इङ्लेक्माआङ्तेम्मा पाङ्मासि फाःआङ्
सुयेम् कोःप्मा हेःक्तुरो॥

निस्तार तङ्नाम्मो येसुरे कुहुःसाम्बाहाःनु साभाङ्जा चः

मत्ति २६.१७-३०, मर्कुस १४.१२-२६, युहुन्ना १३.२१-३०

7 हेक्क्याङ् सिदाः मेन्भःन्नेबा खरेःङ् चामा तङ्नाम्मिल्ले थिक्सिगेःक्पा येन्नो चोःक्युम्भो
तङ्नाम्रेन्मेल्लुक्साःन् सिदुङ्जभा चोःक्मा थिम् वये॥
8 हेक्केःल्ले येसुरे पत्रुस नु युहुन्नाःन् अक्खे मेत्तुसिर पाङ्घुसि, “खिन्छिः पेगेत्छेःआङ् आनिः
लागि यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्चामा थुङ्मा यारिप् चोगेत्छेःओ॥ हेक्केलःरिक्के आनिः सोरिक्
चाम्लो॥”
9 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे सेःन्दोःसेत्छु, “हेक्केःल्ले आत्तान् पेःक्माआङ् यारिप् चोःक्माबे?”

10 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “आल्ल ओमे॒त्ते॒त्छे॒ꣳओ, खिन्छिꣳ ये॒क्यक्को के॒लाःत्छिर
के॒बत्छिल्ले॒ च्वाःत् कुःन्दा के॒बङ्बा मनाधिक्ले॒ के॒दुम्सिꣳ॥ खे॒न् लाःप्पा हिम्मो थारिक् तिम्दे॒त्छे॒ꣳ॥”
11 हे॒क्क्याङ् हिम्दाङ्बान् मे॒त्ते॒छे॒ꣳ, “आनिगे॒ सिक्साम्बाल्ले॒ खे॒ने॒ꣳ अक्खे के॒मे॒त्ते॒आङ् के॒वाꣳरो, ‘तरे
युङ्मा याक्फाङ्डिन् आत्तो ने॒बे? खे॒प्मो इङ्गाꣳ आहुꣳसाम्बाहाꣳनु यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रे॒न्चामा
थुङ्मान्चाङ्लो॥’
12 हे॒क्क्याङ् खे॒ल्ले॒ खिन्छिꣳ थोःस्मा खाम्लोओ यारिप् चोःक्मनाबा लत्छा यम्बा याक्फाङ्डिन्
ओसेःन्गे॒धाक्सिꣳ॥ खे॒प्मोए आनिꣳ चामा थुङ्मान्यारिप् चोगे॒त्छे॒ꣳओ॥”
13 हे॒क्क्याङ् खे॒ङ्हाꣳ पेसे॒त्छिल्ले॒ ये॒सुरे॒ पाःत्तुबा हे॒क्केए तुमे॒त्छुआङ् खे॒ङ्हाꣳरे॒ यहुदि चोःक्युम्भो
तङ्नाम्रे॒न्चामा थुङ्मान्यारिप् चोगे॒त्छु॥

दाङ्बाल्ले॒ कुसाभाङ्जाःन्
मत्ति २६.२६-३०, मर्कुस १४.२२-२६, १ को ११.२३-२५

14 आल्ल चाजामा ये॒म् पोःक्खे॒आङ् ये॒सुःन् कुसेःक्युक्मिबाहाꣳनु चामा ते॒न्नो युङ्सिङ्॥
15 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ मे॒त्तुसि, “इङ्गाꣳ तुक्खे चामानुःल्ले॒ तगि कन् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्बा
साभाङ्जाःन्खिनिꣳनु सोरिक् चामा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुङ्डाङ् वयाङ्,
16 थेआङ्भे॒ल्ले॒ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो कन् आजाम्ल आबप्पा चोःक्युम्भो तङ्नाम्बा साभाङ्जाःल्ले॒
कुबेःन् मे॒ङ्गे॒त्ते थारिक् इङ्गाꣳ याम्मो मे॒जाआन्लो॥”
17 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ चल्लङ्ना खोर्याःन् खप्सुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे॒न् पिरुर अक्खे पाःत्तु,
“कन् ताःक्ते॒म्मे॒ꣳआङ् खिनिꣳ लुम्मो हाःत्तासिम्मे॒र चे॒म्मे॒ थुड़े॒म्मे॒ꣳओ॥
18 खिनिꣳ से॒क्खाए मे॒त्निङ्, निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् याम्मो मे॒न्दाए थारिक् चे॒ल्ले॒क्सेꣳ थिःन् इङ्गाꣳ
याम्मो मे॒धुङ्डान्लो॥”
19 हे॒क्क्याङ् खुने॒ꣳ खरे॒ःङ्डिन् खप्सुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे॒न् पिरु हे॒क्क्याङ् खे॒ःक्खुआङ्
कुहुꣳसाम्बाहाꣳ पिरुसिर अक्खे मे॒त्तुसि, “कन् खिनिꣳ लागि पिरे॒बा आधक्लो॥ इङ्गाꣳ
आनिङ्वाꣳसोओ अक्खे चोगे॒म्मे॒ꣳओ॥”
20 बा हे॒क्केलꣳरिक्के मे॒ज मे॒सुरुआङ् चल्लङ्ना खोर्याःन् ये॒सुरे॒ पक्खुर अक्खे मे॒त्तुसि, “कन् खिनिꣳ
लागि आमाक्खिꣳइन्वदेःन्दे॒आङ्निःन्धो पोःक्खे॒बा कुसङ् माङ्हुप्पिन्लो॥
21 कर ओमे॒त्ते॒म्मे॒ꣳ! इङ्गाꣳ याप्मि इङ्गे॒ले॒क्पान्बा कन् चामा ते॒न्नो इङ्गाꣳनुए चर युङ्लो॥”
22 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ निङ्वाꣳ चोगुबा कुइसिःक्के मे॒न्छाम्साःङ्ग सिःमाए पोःङ्लो, कर
खुने॒ꣳ इङ्गे॒ले॒क्पे॒ङ्ग चिःत्ते॒ स्ये॒रो॥
23 खे॒ङ्हाꣳरे॒ आनिꣳ लुम्मो अक्तङ्बा याःम्बक् हाःत्ले॒ चोगुꣳबिला लꣳरिक् सेःन्दोःसिङ्मा
मे॒हेःक्सिङ्लो॥

के॒रे॒क्नुःल्ले॒ यम्बा हाःत्निबे?
मत्ति २०.२५-२८, १९.२८, मर्कुस १०.४२-४५

24 हे॒क्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे॒ के॒रे॒क्नुःल्ले॒ यम्बा हाःत्निबे फाꣳआङ् पाःन्धक्मा मे॒हेःक्तुरो॥
25 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ मे॒त्तुसि, “कन् थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳरे॒ खुनिꣳ हाङ्हाꣳरे॒ मनाहाꣳ पाःप्पाःत्मे॒मे॒त्तुसि
हे॒क्क्याङ् खुनिꣳ युक्साबाहाꣳरे॒ आनिगे॒ मनाहाꣳरे॒ खुनिꣳ तेःङ्सिगे॒ फाꣳआङ् मे॒मे॒त्छिङ्लो॥
26 कर खिनिꣳओग अक्खे मे॒बोःङ्ने॒ल्लो॥ खिनिꣳओग आत्तिन् यम्बा चोःक्, खे॒न् चुक्सा पोःङ्मा
पोःङ् हे॒क्क्याङ् लाम्लोःबान् सेवारोबे॒न् हे॒क्के पोःङ्मा पोःङ्लो॥
27 आल्ल चाजामादे॒न्नो के॒युङ्बे॒न् नु सेवा के॒जोःक्पे॒न्आत्तिन् यम्बाबे? खे॒न् चाजामादे॒न्नो के॒युङ्बे॒न्
यम्बा मे॒ःम्बि? कर खिनिꣳओग इङ्गाꣳ सेवा के॒जोःक्पा हे॒क्के वाꣳआ फाꣳआङ् मे॒त्निङ्लो॥
28 खिनिꣳग चक्मे॒ल्लꣳए इङ्गाꣳ आदुक्खेओ तेःङ् याप्मि के॒मे॒त्तिआङ् के॒वयिꣳरो॥
29 पानुदिङ् आम्बारे॒ इङ्गाꣳ हाङ् चोःक्मा युक् पिराङ्बा हे॒क्केए खिनिꣳआङ् पिनिङ्लो॥

30 खिनिꣳ आहाङ्जुम्मो इङ्गाꣳनुए सोरिक् केयुङिꣳआङ् केजाम् केधुङुम्लो॥ हेक्क्याङ् हाङ्युक्नाओ केयुङिआङ् इस्राइलबा थिक्-नेत् सुवाङ्हाꣳ सम्दाङ् हाङ् केजोगिꣳरो॥”

येसुरे पत्रुसेन् केनाꣳआ मेत्तुꣳ
मत्ति २६.३१-३५, मर्कुस १४.२७-३१, युहुन्ना १३.३६-३८

31 येसुरे मेत्तु, “सिमोने, सिमोने, खेप्सेꣳओ! इक्मसाबाल्ले चाःन्नु कुहःक्किन् सेम्मारे लागि एप्तुआङ् सेन्दुबा कुइसिःक् माफेन्साम्मिल्लेआङ् खिनिꣳ नसाःन्निन् लेङ्मा फाꣳआङ् इङ्जाःङ् नाःक्तुआङ् वाꣳरो॥

32 कर इङ्गाꣳ खेनेꣳ केनसाःन्निन् मेलेङ्नेन्ल फाꣳआङ् तुवा चोगुङ् पिनेआङ् वाꣳआरो॥ खेनेꣳ याम्मो नसाःन्नो केधुम्बा पोःक्खेआङ् केम्भुꣳ केन्साꣳसिआङ् खुनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बा चोगेसेꣳओ॥”

33 सिमोनरे नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳग खेनेꣳनु पुङ्लाहिम्मो थारिक्लक् मेःन्, कर सिःमा पोःङ्साङ् यारिप् वाꣳआरो॥”

34 कर येसुरे खेन् मेत्तु, “पत्रुसे, इङ्गाꣳ पाःन्धिक् मेत्नेꣳरो, आइन् सेन्दिक् इङ्वा काःमानुःल्ले तगि खुनेꣳ कुसिङ्मेनिःत्तुङ्डिन् केबाःत्तुर सुम्लेङ् केनाꣳआरो॥”

येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ साम्दिङ् पिरुसिꣳ

35 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ खिनिꣳ सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से सुःक्वा, साब्रि नु लाङ्सुःप् थेआङ् मेःन्ने पाङ्निङ्डिल्ले खिनिꣳ केसाक्पो केध्येꣳइबि?”

खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “मेध्येꣳइगेन्लो॥”

36 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “कर आल्लो खिनिꣳ सुःक्वा साब्रिहाꣳ याङ्सिङ्डेम्मेꣳओ हेक्क्याङ् ताभेःन् मेङ्गप्मनाबाल्ले हाराꣳ कुसुङ्घेꣳवाःन् सङ्घुआङ् लत्थिक् ताभेधिक्काङ् इङुररो॥

37 अक्खेलꣳरिक् साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, ‘खुनेꣳग हाङ्बिफ्युङ्बाहाꣳनु मेदङ्घुरो॥’ कन् पाःन्निन् नु माङ्निङ्वाꣳपाःन्नो इङ्गाꣳ आमेन्नो साप्तेआङ् पप्पा पाःन्हाꣳ केरेक् इङ्गाꣳओ केत्लो॥”

38 खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आदाङ्बे, आनिगे नेत्छि ताभे कत्तुम्बेरो॥”

येसुरे मेत्तुसि, “हेक्केने फाꣳग्र खेम्म्याक्काङ् पोःङ्लो॥”

येसुःन् जैतुन कोःक्माओ तुवा चोःक्
मत्ति २६.३६-४६, मर्कुस १४.३२-४२

39 हेक्क्याङ् येसुःन् थोःस्मा याक्फाङ्डोनु लःन्देआङ् सदादिङ् हेक्के जैतुन कोःक्माओ पेःल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳआङ् खुनेꣳनुए सोरिक् मेबेरो॥

40 खेप्मो येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हङ्साꣳमाओ मेध्येꣳइगेन्ल फाꣳआङ् तुवा चोगेम्मेꣳओ॥”

41 हेक्क्याङ् खुनेꣳ मिसाक् नानाक् पेआङ् थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगु,

42 “पानुदिङ् आम्बे, खेनेꣳ निङ्वाꣳ केजोगुने फाꣳग्र कन् इनोगेन् तुक्खेरेन् खोर्याःन् इङ्गाꣳओलाम् खेत्तेदेःसेꣳओ॥ हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳ हेक्केग मेःन्, कर केनिङ्वाꣳ हेक्केए पोःङ्लरो॥”

43 ((हेक्क्याङ् खेप्मो माङ्लाइङ्बाधिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् थाःम्सिङ्डाङ् खुनेꣳ कुभाꣳ पिरुरो॥

44 हेक्क्याङ् खुनेꣳ निङ्साम्गेन् निङ्वाꣳरे नायो पोःक्खेआङ् साꣳरिक् निङ्वाꣳ पिरुआङ् तुवा चोगु, हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुहाःम्ब्रिक्वाःन् यम्ब्यम्बा माक्खिꣳ तेप्पक्वा कुइसिःक् खाम्मो मक्थ्येरो॥))

45 येसुःन् तुवाओलाम् पोगेआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मेयुङेबा तेन्नो पे॥ खेङ्हाꣳ केरेक् मिङ्वाःल्ले मेनाःसेआङ् मेइप्सेबा तुमुसि॥

46 खेङ्हाꣳ फोःक्खुसिर अक्खे मेत्तुसि, “थेआङ् केइप्सिर केनेस्सिबाबे? पोगेम्मेꣳआङ् हङ्साꣳमो मेध्येꣳइगेन्ल फाꣳआङ् तुवा चोगेम्मेꣳ॥”

येसुःन् मेदेम्सुꣳ
मत्ति २६.४७-५३, मर्कुस १४.४३-५०, युहुन्ना १८.३-११

47 कर येसुरे हेक्के पाःत्तुर पत्छेल्लेसा, थिक्-नेत् कुहुरसाम्बाहाःओबा लत्छा यहुदा मेप्मनाबेल्ले
मनाहाः लाम्लोसुसिर खेप्मो तारुसि॥ हेक्क्याङ् येसुःन् चुप् मेप्माआङ् सेवा मेत्छे कुबेसाङ् पे॥
48 कर येसुरे खेन् मेत्तु, "यहुदाए, अक्खेलःरिक् इङ्गाः मेन्छाम्साःन् चुप् केमेत्ताआङ् खेनेः
इङ्गेलेक्काबाबि?"
49 हेक्क्याङ् आल्ल खेप्मो थे पोःङ् केलःबा निङ्वाः मेइःत्तुआङ् येसुरे कुहुरसाम्बाहाःरे खुनेः
मेमेत्तु, "आदाङ्बे, आल्लो आनिगे ताभेःल्ले कङ्हाः चेप्त्तुम्सिम्बेःबि?"
50 हेक्क्याङ् खेङ्हाःओ थिक्किल्लेग ताभेःन् तरप् फिःक्खुआङ् मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले
कुसेवारोबाल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्बा कुनेक्खोःबान् पेत्तु थाःसुरो॥
51 कर येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, "आल्ल नाःरेम्मेःओ॥" हेक्क्याङ् खेल्ले कुनेक्खोःबान् सुःसुआङ्
नुसुरो॥
52 हेक्क्याङ् येसुरे खुनेः कुदेम्से केदाःबा तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः, माङ्हिम् केगोःबाहाःरे खुनिः
थक्तुम्बाहाः नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाः अक्खे मेत्तुसि, "इङ्गाः हाङ्बिफ्युङ् केजोःक्पाआबि? थेआङ्
इङ्गाः आदेम्से ताभेनु तक्काःत्नु केद्येःइबे?
53 इङ्गाःग थिक्यााःन्धक्सा माङ्हिम् लक्खुम्मो निसाम् हुःइसे वयाङ्बा हेक्केसाङ् याप्मि
केन्देम्सिन्, कर खादाम्मा मुक्साम्मिल्ले युक्तुल्लेए खिनिः याःम्बक् चोःक्मा येम् पोःङ्लो॥"

पत्रुसरे येसुःन् नाःरु
मत्ति २६.६९-७५, मर्कुस १४.६६-७२, युहुन्ना १८.१५-१८, २५-२७

54 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे खुनेः मेदेम्सुआङ् मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले कुहिम्मो मेदारु॥ पत्रुसेन्नाङ्
माःङ्घालाम् खेङ्हाः तिम्दुसिर खेप्मो त्येरो॥
55 खेङ्हाःरे लक्खुम्लुम्मो मि मेदुप्तुआङ् मिजाःनु मेयुङेल्ले पत्रुसेन्नाङ् खुनिः लुम्मो पेआङ्
युङ्सिङ्॥
56 हेक्क्याङ् खेप्मो सेवारोमा चुक्माधिक्ले खुनेः खागेओःप्पाओ युङेल्ले नुःरिक् ओमेत्तुआङ् अक्खे
पाःत्तु, "कन् मनाःन्नाङ् येसुःन्नुए वयेबा हेक्के लःरो॥"
57 कर पत्रुसरे खेन् नाःरुर मेत्तु, "कन् मेन्छुमाःइल्ले थेःन्ने पाःत्तुबे? इङ्गाः खुनेः कुसिङ्
मेनिःत्तुङ्डिन्लो॥"
58 सप्फा एगाङ् वेःस्मा थिक्ले खुनेः निःसुआङ् मेत्तु, "खेनेःग खेङ्हाःनुए केवयेरो॥"
कर पत्रुसरे पाःत्तु, "मेःन्लो, इङ्गाःग मेवयाङ्डिन्लो!"
59 याङ्सि कुमुक् थिक् एगाङ् कुभाधिक्ले खुनेः निःसुआङ् अक्खे पाःत्तु, "सेक्खासाङ् खुनेःग
येसुःन्नुए वयेरो, थेआङ्भेल्ले खुनेः गालिललाम् केदाःबारो॥"
60 कर पत्रुसरे पाःत्तु, "मेःम्बे हौ! थेमानि केबाःत्तुबे? इङ्गाःग खुनेः कुसिङ् मेनिःत्तान्लो॥" खिमो
खुनेः पारेर पत्छेल्लेसा इङ्वाःन् काःसे॥
61 येसुरे खिरि हिसिङ्डाङ् पत्रुसेन् ओमेत्तु॥ हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले, "आइन् इङ्वा काःमानुःल्ले तगि
खेनेः सुम्लेङ् केनाःआरो" पाःत्तुबा पाःन्निन् पत्रुसरे कुनिङ्वाः सुम् लःरे॥
62 हेक्क्याङ् पत्रुसेन् लक्खुम्मोनु लःन्देपेआङ् उःक्काङ्-उःक् हाबेरो॥

येसुःन् किनाःन्दि मेबिरुर मेहिप्तुः
मत्ति २६.६७-६८, मर्कुस १४.६५

63 आल्ल येसुःन् केगोःबा थक्सुबाहाःरे खुनेः किनाःन्दि पिमा मेहेःक्तुर मेहिप्तु॥
64 कुमिक्किन् तेःत्तिल्ले मेदेप्तुर मेहिप्तुआङ् खुनेः सेःन्मेदोसु, "खेनेः हाःत्ले केहिप्तेबे?
माङ्निङ्वाःपाःन् पाःत्तेःओ!"
65 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे किनाःन्दि मेबिरुर वेःस्मा यरिक् ताप्फेःम्बा पाःन्हाः येसुरे कुदक्लेङ्वाओ
मेबाःत्तुरो॥

येसुःन् येजुम्भोओ मेदे꞉रु꞉

मत्ति २६.५७-६८, मर्कुस १४.५३-६५, युहुन्ना १८.१९-२४

66 हेक्क्याङ् खाओःत्तेआङ् यहुदि तुम्लाम्लोःबाहा꞉, तुम्निङ्वा꞉फुसाम्बाहा꞉ नु साम्योथिम्साम्बाहा꞉
मेजुप्से॥ हेक्क्याङ् येसुःन् येजुम्भोओ मेदे꞉रुआङ्
67 खेङ्हा꞉रे मेमेत्तु, “खेने꞉ निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तनेन्बि? याप्मि आमेत्ते꞉॥
कर येसुरे खेङ्हा꞉ मेत्तुसि, ‘इङ्गा꞉ पाःत्तुङ्साङ् याप्मि नसाःन् केन्जोगिन्लो॥
68 हेक्क्याङ् इङ्गा꞉ सेःन्दोःनिङ्साङ् नोगप् याप्मि केम्बिरिन्॥
69 कर आल्लोआङ्धो इङ्गा꞉ मेन्छाम्साःन् मुक्साम्दाङ्बा निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्
युङ्लो॥’ ”
70 हेक्क्याङ् खेङ्हा꞉रे खुने꞉ सेःन्मेदोसु, “खेने꞉ए निङ्वा꞉फुसाःनेबि?”
हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हा꞉ नोगप् पिरुसि, “खिनि꞉ केबाःत्तुम्बान् सेक्खारो॥”
71 हेक्क्याङ् खेङ्हा꞉रे मेबाःत्तु, “आल्ल आनि꞉ वे꞉ मनाहा꞉रे खुनि꞉ तोःन्दि थेआङ् चाहाबा
आजोगेबे? खुने꞉ कुमुरालाम्बाए आनि꞉ खा आघेप्सुम्लो!”

23

पिलातसरे येसुःन् खासेन् लोःन्दु꞉

मत्ति २७.११-२६, मर्कुस १५.१-१५, युहुन्ना १८.२८-४०, १९.१-१६

1 येजुम्भोबा केरेक् मनाहा꞉ मेबोगेआङ् येसुःन् रोमि सुहाङ्गेम्बा पिलातसरो मेदारुआङ्
2 फोत्या कुःप्मा मेहेःक्तु, “आनिगे कन् मनाःल्ले कन् सुवाङ्हा꞉ इङ्गा꞉ए निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले
सेःन्दुबा ख्रिस्त हाङ्आ मेत्तुसिर पयम् हाङ् सिजरेन् एःङ्याङ् पिमा मेःन् फा꞉आङ् हुसुसिबा तुमुम्बेरो॥”
3 हेक्क्याङ् पिलातसरे येसुःन् सेःन्दोसु, “सेक्खा खेने꞉ यहुदि हाङ्नेबि?”
येसुरे खेन् नोगप् पिरु, “खेङ्ग खेने꞉ए केबाःत्तुर केबत्लो॥”
4 हेक्क्याङ् पिलातसरे तुम्निङ्वा꞉फुसाम्बाहा꞉ नु खेन् मनाहा꞉ मेत्तुसि, “इङ्गा꞉ग कन् मनाःल्ले
थेआङ् फेन् याःम्बक् चोगुबा मेङ्घोःबान्लो॥”
5 कर खेङ्हा꞉रे याम्मो येसुःन् अक्खे मेमेत्तुर आप्तिक् मेगुःत्तु, “कन् मनाःल्ले कुनिसाम्मिल्ले कन्
केरेक् मनाहा꞉ केरेक् यहुदिया नु गालिललाम् कप्मो थारिक् हाङ्बिफ्युङ् चोःक्मा हुसुसिर वा꞉रो॥”

येसुःन् हेरोद हाङ्डिल्ले कुदगि

6 हेक्क्याङ् पिलातसरे खेन् खेप्सुआङ् कन् मनाःन् गालिलस्माबि? फा꞉आङ् सेःन्दोसुसि॥
7 पिलातसरे कन् पाःन्निन् हेरोद हाङ्डिल्ले* कुलाजे꞉ओबा केल꞉बा निङ्वा꞉ खोःसुआङ् येसुःन्
हेरोद हाङ्डिल्लोए पाङ्घुदेःसुरो॥ खेन् येम्मो हेरोदेन यरुसलेम्मो वयेरो॥
8 हेरोदरे येसुःन् निःसुआङ् सा꞉रिक् सःत्ते, थेआङ्भेल्ले खुने꞉ चोगुबा पाःन्निन् खेप्सुआङ्
तगिआङ्धो तुम्मा निङ्वा꞉ चोगुआङ् वये॥ आल्ल खुने꞉ कुदगि येसुरे निङ्वा꞉ केमाबा याःम्बक्हा꞉
चोगुबा ओमेप्मा कुसिरा꞉ थाङेआङ् वयेरो॥
9 हेरोदरे खुने꞉ यरिक् पाःन्हा꞉ सेःन्दोसु, कर येसुरे थेआङ् नोगप् मेबिरुन्लो॥
10 हेक्क्याङ् तुम्निङ्वा꞉फुसाम्बाहा꞉ नु साम्योथिम्साम्बाहा꞉ मेबोगेआङ् खुने꞉ येक्कप् फोत्या
कुःप्मा मेहेःक्तु॥
11 हेरोदेन नु कुधक्सुबाहा꞉रे येसुःन् किनाःन्दि मेबिरुर कुजाःत्थि मेदेःसु, हेक्क्याङ् परान्ला
हाङ्तेःत्तिन् मेजाक्तु मेबिरुआङ् याङ्ना पिलातसरो मेबाङ्घु मेदेःसुरो॥
12 बा खेन् येन्नाङ्धो हेरोद हाङ्डिन् नु पिलातसेन् याम्मो तङेत्छिरो॥ खेन्नुःल्ले तगि खुन्छि꞉ नेप्माङ्
निङ्मि वयेत्छिरो॥

येसुरे सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् खोःसु꞉

* **23:7** □□□□□□□ □□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□

13 हे़क्क्याङ् पिलातसरे़ तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ, यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ नु मनाहाꣳ उःत्तुसिआङ्
14 खे़ङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ कन् हाङ्बिफ्युङ् के़जोःक्पा फाꣳआङ् फोत्या के़गुःत्तुम्माङ् के़दारुम्बा मनाःन् खिनिꣳ तगिए इङ्गाꣳ यरिक् पाःन् सेःन्दोसुङ्, कर इङ्गाꣳ थेआङ् याःम्बक् फेःन्दुबा मे़ङ्घोःबान्लो॥
15 हे़क्क्याङ् हे़रोद हाङ्डिल्ले़आङ् थेआङ् मे़घोःसुन्नाङ्याङ्ना इङ्गाꣳओ नुःक्तु फे़न्छुआङ् वाꣳरो॥ ओमे़त्तेम्मे़ꣳ, कल्ले़ सिःमे़ल्ले़ खुम्दिङ् खोःमा के़बोःङ्बा याःम्बक् थे़माआङ् मे़न्जोःक्के वाꣳरो॥
16 हे़क्केःल्ले़ इङ्गाꣳ खुने़ꣳ ते़ःम्भुक् याक् पाङ्घुङ्सिङ्डाङ् ले़रुङ्दे़ःसुङ्लो॥”
17 ((आल्ल तङ्नाम्मो पुङ्लाहिम्मो साक्पा के़धाःबाधिक् ले़प्मा थिम् वये़रो॥))
18 कर खे़ङ्हाꣳ थिक्हुप् मे़बोःक्खे़आङ् मे़अःक्ते़, “कन् मनाःन् खुम्दिङ् पिरे़ꣳआङ् आनिगे़ लागि बरब्बासे़न ले़रे़ आबिरे़ꣳ!”
19 (खे़न् मनाःन् ये़क्यक्को हाङ्बिफ्युङ् चोगुबा नु मना से़रुसिबा आप्तिक्को पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्ये़आङ् यागे़रो॥)
20 पिलातसरे़ ये़सुःन् ले़प्मा निङ्वाꣳ चोगुर खे़ङ्हाꣳ याम्मो ताꣳजे़क्तुसि,
21 कर खे़ङ्हाꣳ मे़अःक्ते़, “खे़न् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दे़ꣳ! सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दे़ꣳ!”
22 हे़क्क्याङ् सुम्ले़ङ्डो पिलातसरे़ खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़त्तुसि, “थेआङ्बे? खे़ल्ले़ थे याःम्बक् फेःन्दुआङ् वाꣳबे? खुने़ꣳ सिःमे़ल्ले़ खुम्दिङ् खोःमा याःम्बक् चोगुबा इङ्गाꣳ मे़ङ्घोःबान्लो, हे़क्केःल्ले़ खुने़ꣳ ते़ःम्भुक् याक्पाङ्घुङ्सिङ्डाङ् ले़रुङ्दे़ःसुङ्लो॥”
23 कर खे़ङ्हाꣳ अयाक् मे़ल्लꣳए यम्बा इक्लाओ मे़अःक्ते़, “सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दे़ꣳ॥” खे़ङ्हाꣳ थिक्हुप् मे़बोःक्खे़आङ् साꣳरिक् मे़अःक्ते़बाल्ले़ खुनिꣳ पाःन्निन् के़रे़रो॥
24 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ मे़बाःत्तुबा पाःन्निन् कुइसिःक् पिलातसरे़ खुम्दिङ् पिरुरो॥
25 खुने़ꣳ खे़न् ये़क्यक्को हाङ्बिफ्युङ् चोःक्मा नु मना से़प्मा आप्तिक्को पुङ्लाहिम्मो साक्पा के़धाबे़न् ले़प्मा पाङ्घुसि, कर ये़सुःन् खे़ङ्हाꣳरे़ मे़इःत्तुबा हे़क्के मे़जोगुर फाꣳआङ् ले़रु पिरुसिरो॥

ये़सुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुꣳ
मत्ति २७.३२-४४, मर्कुस १५.२१-३२, युहुन्ना १९.१७-२७

26 हे़क्क्याङ् थक्सुबाहाꣳरे़ खुने़ꣳ लाःक्कात् मे़लःत्तु मे़देꣳरुआङ् खे़ङ्हाꣳरे़ पाङ्भेꣳओनु के़भेम्बार के़बप्पा सिमोन मे़प्मनाबा साइरेनि ये़क्यक्को के़युङ्बे़न् मे़दे़म्सु, हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् पङ्माआङ् ये़सुःन् तिम्मा मे़बाङ्घुरो॥
27 हे़क्क्याङ् खे़प्मो यरिक् मनाहाꣳरे़ खुने़ꣳ मे़दिम्दुरो॥ खे़प्मो के़हाःप्मार मेरिङ् के़धक्मा मे़न्छुमाहाꣳआङ् मे़वये़रो॥
28 कर ये़सुरे़ खिरि हिसिङ्डाङ् खे़ङ्हाꣳ मे़त्तुसि, “यरुसले़म्मिल्ले़ कुस्साः मे़न्छुमाꣳसे, खिनिꣳ आलागि मे़हाबे़म्मिन्ने़ꣳ, कर खिनिꣳ आबाङे लागि नु खिनिꣳ साःहाꣳरे़ लागि हाबे़म्मे़ꣳओ,
29 थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाꣳरे़ आप्फाल्ले़आङ् साःमे़ङ्गप्मनामाहाꣳ हे़क्क्याङ् अङे़ःक्वा नुमे़न्धुक्नामाहाꣳ मुइꣳसामासिरो लꣳरिक् पाःप्मा ये़म् तार पत्लो॥
30 खे़न् ये़म्मो मनाहाꣳरे़ नाङ्जङ्हाꣳ आनिगे़ सम्दाङ् मक्थ्ये़ꣳओ! हे़क्क्याङ् कोःक्माहाꣳ याप्मि आलुप्ते़ओ! फाꣳआङ् मे़मे़त्तुसिरो॥
31 थेआङ्भे़ल्ले़ सरिःत्क्याःप्पा कुहिङ्वे़त् सिङ्डिन्ने अक्खे मे़मे़त्तुल्ले़, के़हेबा सिङ्डिङ्ग आक्खे मे़मे़त्तुइरो?”
32 खुने़ꣳनुए ने़प्फु कुभाङ्के़भेःम्बाहाꣳआङ् सिःमे़ल्ले़ खुम्दिङ् पिमासि फाꣳआङ् मे़देꣳरुसि॥
33 खे़ङ्हाꣳ मिक्खोःक्पा मे़प्मनाबा कोःक्माओ मेगे़रे़आङ् ये़सुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुरो॥ खे़न् ने़प्फु कुभाङ्के़भेःम्बाहाꣳ ये़सुरे़ कुजुप्साङ् नु कुभे़न्छाङ्बा सिलाम्साक्मा सिङ्हाꣳ सम्दाङ् मे़भोःन्दुसिरो॥

34 हे़क्क्याङ् येसुरे़ पाःत्तु, “पानुदिङ् आम्बौ, कङ्हाꣳ ले़प्मि पिरे़सेꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ कङ्हाꣳरे़ थेमा मे़जोगुर मे़बत् थेआङ् मे़न्निःसुन्लो॥” हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ येसुरे़ कुदेःत्हाꣳ हाःत्छिङ्मा फाꣳआङ् तꣳयाःन्सोःन् मे़गे़सुरो॥

35 माःङ्घालाम् मनाहाꣳ ओमे़मयेर मे़ये़बे़, कर यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे़ खुने़ꣳ किनाःन्दि मे़बिरुर अक्खे मे़मे़त्तु, “खे़ल्ले़ वेꣳ मनाहाꣳग सेःप्तुसि, आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तने़ फाꣳग्र आबाङे सेःप्सिङ्ल!”

36 हे़क्क्याङ् थक्सुबाहाꣳरे़ मे़धाड़ेआङ् किनाःन्दि मे़बिरु हे़क्क्याङ् के़सुःप्पा चे़ल्ले़क्सेꣳ थिःन् मे़धुङ्घुर

37 मे़मे़त्तु, “खे़ने़ꣳ यहुदि हाङ्ने़ फाꣳग्र आबाङे सेःप्सिङ्ड़ेꣳओ॥”

38 हे़क्क्याङ् येसुरे़ कुधे़गेःक् सम्दाङ् कङ्ग यहुदिहाꣳरे़ खुनिꣳ हाङ्लो लꣳरिक् आप्तिक् सक्किन् मे़साप्तुआङ् मे़भत्छु॥

39 खे़प्मो सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुबा कुभाङ्के़भेःम्बाधिक्ले़ खुने़ꣳ पाःन्निल्ले़ लक्तुर अक्खे मे़त्तु, “खे़ने़ꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तने़ मे़ःम्बि? खे़ने़ꣳ सेःप्सिङ्ड़ेꣳआङ् आन्छिगे़आङ् याप्मि आसे़ःप्तेꣳ॥”

40 कर वेꣳस्मा कुभाङ्केभेःम्बाल्ले़ खे़न् फे़ःक्तुर अक्खे मे़त्तु, “खे़ने़ꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् के़ङ्गिरुन्बि? आनिꣳ सुम्ब्राङ्ड़े लत्छा परिक्पा खुम्दिङ्डो आध्ये़आङ् आवाꣳ,

41 च्यासाङ् आन्छिꣳग आजोगे़त्छुबा याःम्बक् कुइसिःक् सिःमे़ल्ले़ खुम्दिङ् आघोःसे़त्छुबारो, कर खुने़ꣳग थेआङ् फे़न् याःम्बक् मे़न्जोःक्के वाꣳरो॥”

42 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ येसुःन् मे़त्तु, “येसुए, खे़ने़ꣳ के़हाङ्जुम्मो के़युःल्ले़ इङ्गाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्ताङ्ड़ेꣳओ॥”

43 येसुरे़ खुने़ꣳ मे़त्तु, “इङ्गाꣳ खे़ने़ꣳ मे़त्ने़ꣳ, से़क्खाए खे़ने़ꣳ आइन्छा साङ्ग्राम्पेदाङ्डो इङ्गाꣳनु सोरिक् के़वाꣳरो॥”

येसुरे़ कुसिःमे़न्
मत्ति २७.४५-५६, मर्कुस १५.३३-४१, युहुन्ना १९.२८-३०

44-45 आल्ल कुमुक् थिक्-ने़त् (१२) खिरि पोःक्खे़आङ् वये़ल्ले़ नाम्मिन् मे़ओःत्ते़न्नाङ्कुमुक् सुम्सि थारिक् खादाम्माल्ले़ खे़न् लाजेꣳइन्सिदेप् ते़प्तुरो॥ हे़क्क्याङ् माङ्हिम्मो फोःम्मनाबा फोःन्दाःन् थोनु यो थारिक् कुलुम्मो ते़रेꣳ ते़ःक्खे़रो॥

46 येसुःन् यम्बा इक्लाओ अःक्ते़र अक्खे पाःत्तु, “पानुदिङ् आम्बे, इङ्गाꣳ आयाम्साम्मिन् हुक्सुप्ने़ꣳरो॥” हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ कुसक्मा पेरो॥

47 हे़क्क्याङ् खे़प्मो के़ये़प्पा रोमि थक्तुम्बाल्ले़ कन् हिन्दोःक्हाꣳ निःसुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनारा फोःसुर अक्खे पाःत्तु, “से़क्खासाङ् कन् मनाःन् साम्योनिबा वये़रो॥”

48 हे़क्क्याङ् खे़प्मो कन् हिन्दोःक् ओमे़त्छे़ के़जुम्बाआङ् के़वाꣳबाहाꣳरे़ कन् मे़निःसुआङ् खुनिꣳ सङ्बेन् मे़हिप्तुर मेरिङ् थक्नु हिम्मो मे़नुःक्खे़ मे़बेरो॥

49 हे़क्क्याङ् येसुरे़ काक् कुन्देःङ्-कुन्जुम्हाꣳ नु खुने़ꣳ गालिललाम् के़दिम्मार के़दाःमा मे़न्छुमाहाꣳरे़ माःङ्घालाम् कन् हिन्दोःक्किन् ओमे़मे़त्तुर मे़ये़बे़रो॥

येसुःन् इप्पुङ्डो मे़ने़स्सुꣳ
मत्ति २७.५७-६१, मर्कुस १५.४२-४७, युहुन्ना १९.३८-४२

50-51 आल्ल आरिमाथिया पाङ्जुम्बा युसुफ मे़प्मनाबा मनाधिक् वये़॥ खे़न् यहुदि ये़जुम्भोबा पासिङ्पादाङ्लाआङ् वये़रो॥ खुने़ꣳ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् के़हाङ्बा नुःबा नु साम्योनिबा मना चोगे़, हे़क्केःल्ले़ खुने़ꣳ कन् याःम्बक्को थेआङ् ते़न्दिङ् मे़म्बिए वये़रो॥

52 खुने़ꣳ पिलातसरो पेआङ् येसुरे़ कुधक्किन् नाःक्तु॥

53 हे़क्क्याङ् खुने़ँ येसुरे़ कुधक्किन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्लाम् थाःसुआङ् नुःबा चेदेःत्तिल्ले़ कित्तुआङ् खोःम्मनाबा लुङ् इप्पुङ्ङो ने़स्सुरो॥ खे़न् इप्पुङ्ङो तगि आत्तिन्नाङ् मे़न्ने़ए वये़रो॥
54 आल्ल कन् नाःम्सिङ्ये़न् यारिप् चोःक्मा ये़न् वये़ हे़क्क्याङ् नाःम्सिङ्ये़न् ताःमा इःत्ते़आङ् वये़॥
55 हे़क्क्याङ् गालिललाम् खुने़ँनु सोरिक् के़दाःमा मे़न्छुमाहाँरे़ युसुफे़न् मे़दिम्दुर येसुरे़ कुधक्किन् मे़ने़स्सुबा इप्पुङ्डिन् मे़निःसुआङ्
56 खे़ङ्हाँ हिम्मो मे़नुःक्खे़ मे़बेआङ् येसुरे़ कुधक्को हुःप्मा फाँआङ् मारुक् नु सिदाँहाँ यारिप् मे़जोगुरो॥ हे़क्क्याङ् कन् साम्यो इङ्जाःङ्डिन् कुइसिःक् नाःम्सिङ्ये़न्नो खे़ङ्हाँ मे़नाःम्सिङ्लो॥

24

येसुःन् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्
मत्ति २८.१-१०, मर्कुस १६.१-११, युहुन्ना २०.१-१०

1 ते़ने़बा ये़न्नो खाओःत्ते़र पत्छे़ल्ले़ खे़न् मे़न्छुमाहाँरे़ येसुरे़ कुधक्को हुःप्मा फाँआङ् यारिप् मे़जोगुबा मारुक् नु सिदाँहाँ मे़याङ्सिङ्ङाङ् इप्पुङ्दे़न्नो मे़बे॥
2 खे़ङ्हाँरे़ इप्पुङ्डिल्ले़ कुमुराओ मे़ये़प्सुबा यम्बा लुङ्डिन् थिक्ले़प्माङ् मे़इसुआङ् ने़स्से़बा मे़निःसु,
3 कर खे़ङ्हाँ सिगाङ् मे़लाःस्से़ल्ले़ दाङ्बा ये़सुरे़ कुधक्किन् मे़ङ्घोःसुन्लो॥
4 खे़ङ्हाँ खे़प्मो खुनिँ निङ्वाँ मये़र मे़ये़बे़ल्ले़ खुन्छिँ पेसाङ् मिक्किन्ने के़जे़म्बा फसुःत्क्याःप्पा तेःत् के़जाङ्बा ने़प्फु मनाहाँ ये़बे़त्छिबा मे़निःसुसि॥
5 खे़ङ्हाँ खुनिँ यङ्मा के़रेआङ् खाम्मो साम्बोःन् हबत्मे़बोःक्खे़ल्ले़ खे़ङ्हाँरे़ खे़न् मे़न्छुमाहाँ थेआङ् खिनिँ कुहिङ्वे़त् मनाःन् कुसिवे़त् मनालुम्मो के़गोःत्तुम्बाबे फाँआङ्सेःन्मे़दोसुसि॥
6 “खुने़ँग कप्मो होःप्लो! खुने़ँग याम्मो हिड़ेआङ् वाँरो॥ गालिलओ खिनिँनु वये़ल्ले़ खुने़ँ पाःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाँ इःत्ते़म्मे़ँओ–
7 ‘मे़न्छाम्साःन् लायोबा मनाहाँरे़ खुनिँ हुक्को इङ्मे़ले़क्तुँआङ् खुने़ँ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दु मे़से़रुँ, कर सुम्सिगेःक्पा ये़न्नो याम्मो हिङ्लो॥’ ”
8 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाँरे़ कन् येसुरे़ कुबाःन्निन् निङ्वाँ मे़इःत्तुर
9 इप्पुङ्लाम् मे़नुःक्खे़आङ् थिक्-थिक् (११) कुहुँसाम्बाहाँ नु वेँ मनाहाँ के़रेक् मे़ज़े़क्तुसिरो॥
10 आल्ल खे़न् मे़न्छुमाहाँग मरियम मग्दलिनि, योआन्ना, याकुबरे़ कुम्मा मरियम हे़क्क्याङ् वेँ मे़न्छुमाहाँआङ् मे़वये़रो॥
11 कर खे़ङ्हाँरे़ खे़न् मे़न्छुमाहाँरे़ खुनिँ पाःन्निन् नामे़न्छाँरुन्॥ कङ्ग मे़न्वाँमना पाःन्लक् फाँआङ् मे़इःत्तुरो॥
12 कर पत्रुसे़न् मुत्थ्रिक् पोगे़आङ् इप्पुङ्ङो लोःक्ते़र पे॥ खे़प्मो अःक्खुम् फन्छिङ्डाङ् ओमे़त्तुल्ले़ग खे़प्मो फःगे़लँबा चेदेःत्तिन्से़ःरे़आङ् ने़स्से़बा निःसु॥ खुने़ँग थेःन्ने़ पोःक्खे़बे फाँआङ् साँरिक् कुनिङ्वाँ मये़र नुःक्खे़ पेरो॥

येसुःन् ने़प्फु कुहुँसाम्बाहाँओ ओसेःन्धाक्सिङ्
मर्कुस १६.१२-१३

13 आल्ल बा खे़न् ये़म्मो येसुरे़ ने़प्फु कुहुँसाम्बाहाँ यरुसले़म्लाम् थिक्-थिक् (११) किलोमितर माःङ्घा इम्माउस पाङ्भेँबा लाम्मो
14 खे़ङ्हाँरे़ आइन् पोःक्खे़बा हिन्दोःक्किल्ले़ कुयाःम्बेओ ताँज़े़क्खे़त्छिर पेसिरो॥
15 खे़ङ्हाँ हे़क्केलँरिक् ताँज़े़क्खे़सिल्ले़ खे़प्मो येसुःन् त्ये़आङ् खे़ङ्हाँनु सोरिक् लाङ्घेःक्मा हेःक्ते़,
16 कर खे़ङ्हाँरे़ खुने़ँ कुसिङ् मे़निःत्छुन्ल फाँआङ् खुन्छिँ मिक्किन् थेःक्तु पिरुसिआङ् वये़रो॥
17 येसुरे़ खे़ङ्हाँ सेःन्दोसुसि, “मे़ःम्बे़, खिन्छिँ थेमा पाःन्निन्ने़ के़जे़ङ्सुर लाङ्गे़घेःक्सिबे?”
हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाँ खुन्छिँ मिङ्वा कुधिम् थप्पे़त् ये़बे़त्छिरो॥

18 खेङ्हाꣳओ क्लिओपास मेप्मनाबा थिक्ले खुनेꣳ सेःन्दोसु, “मेःम्बे, खेनेꣳ यरुसलेम्मो केन्युङ्नेन्बि? आइन् ताःन्दिक् खेप्मो पोःक्खेबा पाःन्निन् खेनेꣳ निङ्वाꣳ केङ्घोःसुन्बि?”

19 येसुरे मेत्तुसि, “मेःम्बे, थेमा पाःन्निन्बे?”

खेङ्हाꣳरे नोगप् पिरेत्छु, “नासरतबा येसुरे कुयाःम्बेओआ, खुनेꣳग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा वये, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मेन्छाम्गेन् याप्मि लुम्मो खुनेꣳ पेलिगेन् पाःन्जाक्को नु याःम्बक्को मुक्साम्साबा चोगेरो॥

20 तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु आनिगे हाङ्युक्पाहाꣳरे खुनेꣳग सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् मेबिरुर फाꣳआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ हुक्मेसुप्तुसि, हेक्क्याङ् खुनेꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दुरो,

21 कर खुनेꣳ इस्राइलिहाꣳ चोःक्युम्भो केबिबा मना फाꣳआङ् आनिगेग कुलाम् ओमेत्तुम्बेआङ् वयिगेरो॥ खेन्नाङ्धो आल्लो कन् हिन्दोःक् पोःक्खेबा सुम् येन् केरेरो॥

22-23 आनिगे लुम्मो कुभा मेन्छुमाहाꣳरे आनिगे निङ्वाꣳ मेमासुरो॥ आइन् तानाम्सा खेङ्हाꣳ इप्पुङ्डो मेबे, कर खेङ्हाꣳरे येसुरे कुधक्किन् खेप्मो मेङ्घोःसुन्॥ खेङ्हाꣳ मेनुःक्खे मेद्येआङ् खेङ्हाꣳरे माङ्लाइङ्बाहाꣳ मेनिःसुसिबा पाःन्निन् नु खेन् माङ्लाइङ्बाहाꣳरे खुनेꣳग कुहिङ्वेत् पोःक्खेआङ् हिङेरो फाꣳआङ् पाःत्तेत्छुबा पाःन्निन् मेजेक्तिगेरो॥

24 हेक्क्याङ् आनिगे कुभा तेःङ्जुम्हाꣳ इप्पुङ्देन्नो मेबेःल्ले खेन् मेन्छुमाहाꣳरे मेबाःत्तुबा हेक्केए खेप्मो मेनिःसु, कर खेङ्हाꣳरेआङ् येसुःन् मेन्निःसुन्लो॥”

25 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिन्छिꣳ निङ्वाꣳइन्आक्खेन् साꣳरिक् थुङ्बाबे! हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् नसाःन् चोःक्मा आक्खेन् खिनिꣳ निङ्वाꣳ पाःक्पाबे?

26 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्तुक्खे चामाआङ् कुमिमिदिङ्डो पेःक्मा केबोःङ्बा वये बि मेःम्बि?”

27 हेक्क्याङ् येसुरे खेङ्हाꣳ आबाङे कुयाःम्बेओ मोसारे कुसाप्पन्हाꣳ हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ साप्पन्नो थारिक् कुबेःन् पोधक् चोगु पिरुसिरो॥

28 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मेबेर मेबत्छेबा पाङ्भेꣳइल्ले कुबेसाङ् मेगेरेआङ् येसुःन् मिसाक् माःङ्घा केबेःक्पा लाम्सिङ्लो,

29 कर खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ अक्खे मेतेछुर पेलि फाक्तेत्छु, “खेनेꣳ आन्छिगेनुए आइन् सेन्दिक् याङ्धोःक्तेꣳओ, थेआङ्भेल्ले आल्लो नाम्ध्येआङ् खादाम्ल पत्लो॥” हेक्केःल्ले खुनेꣳ खेङ्हाꣳनु याङ्धोःक्से पेरो॥

30 हेक्क्याङ् खुनेꣳ चामादेन्नो युङ्सिङ्डिल्ले खरेःङ्डिन् खप्सु हेक्क्याङ् नोगेन् पिरुआङ् फुꣳरुर खेङ्हाꣳ पिरुसि॥

31 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुन्छिꣳ मिक्किन् हरेआङ् खुनेꣳ कुसिङ् निःत्तेत्छु, कर खेप्मोए खुन्छिꣳ तगिलाम् खुनेꣳ आलाप्पोःक्खे पेरो॥

32 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ अक्खे मेत्नेन्छि, “मेःम्बे, लाम्मो आनिꣳ ताꣳआजेक्खेर आभेरेर आबत्छेल्ले खुनेꣳ साम्योसाप्लाःन् पोधक् आजोगेन्छि आबिरेन्छिल्ले आन्छिꣳ सिक् पसम्समेआङ् वयेबि मेःम्बि?”

33 हेक्क्याङ् खिमो नेप्माङ् बा खेन् येम्मो पोगेन्छिआङ् यरुसलेम लेप्माङ् थानेन्छिरो॥ खेप्मो थिक्-थिक् (११) हुꣳसाम्बाहाꣳ नु वेꣳहाꣳ सोरिक् मेयुङेबा तुमेत्छुसि॥

34 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुन्छिꣳ मेमेत्तुसि, “दाङ्बान् सेक्खाए स्येआङ् याम्मो हिङेरो, हेक्क्याङ् सिमोनेल्लो ओसेःन्धाक्सिङ्बाएरो!”

35 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे अक्खेलꣳरिक् लाम्मो येसुःन् तुमेत्छुआङ् पोःक्खेबा पाःन्निन् नु चाजामा येम्मो खुनेꣳ खरेःङ्डिन् फुꣳरुल्ले कुसिङ् निःत्तेत्छुबान्केरेक् चेक्खेत्छुरो॥

येसुःन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरो ओसेःन्धाक्सिङ्
मत्ति २८.१६-२०, मर्कुस १६.१४-१८, युहुन्ना २०.१९-२३, सेःक्युक्मिबाहाꣳ १.४-८

36 हे॒क्क्याङ् आल्लसाङ् मे॒बारे॒र मे॒बत्छे॒ल्ले॒ ये॒सुः॒न् आबाङे खुनि॒ लुम्मो थाः॒म्सिङ्डाङ् मे॒त्तुसि,
“खिनि॒ सनारुङ् के॒घोः॒सुम्लरो॥”
37 हे॒क्क्याङ् के॒रे॒क्ले॒ खुनि॒ निङ्वा॒ मये॒आङ् सा॒रिक् मे॒गिसे॒॥ खे॒ङ्हा॒रे॒ग आल्ल सिः॒साम्मिन्ने॒
आनिः॒सुम् फा॒आङ् मे॒इः॒त्तु॥
38 कर ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ मे॒त्तुसि, “थेआङ् खिनि॒ यङ्मा के॒रे॒बा? हे॒क्क्याङ् खिनि॒ निङ्वा॒बो थेआङ्
चप्चि के॒जोगुम्बाबे?
39 आहुक् आलाङ्हा॒ ओमे॒त्ते॒म्मे॒! से॒क्खाए कङ्ग इङ्गा॒एरो॥ इङ्गा॒ आसुः॒से॒म्मे॒आङ्
ओआमे॒त्ते॒म्मे॒! सिः॒साम्मिल्ले॒न्इङ्गा॒ कत्तुङ्बा हे॒क्के ने॒क्सा नु ये॒प् होः॒प्लो॥”
40 हे॒क्के मे॒त्तुसिर खुने॒ कुलाङ् कुहुक्हा॒ ओसेः॒न्धाक्तुसिरो॥
41 खे॒ङ्हा॒रे॒ खुनि॒ सिक् पसम्समे॒आङ् कन् पाः॒न्निन् से॒क्खाबि मे॒ः॒म्बि फा॒आङ् हः॒न्दा मे॒ले॒क्ते॒आङ्
मे॒ये॒बे॒रो॥ हे॒क्केः॒ल्ले॒ ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ मे॒त्तुसि, “खिनि॒ चामा कुजाधिक् के॒गत्तुम्बि?”
42 खे॒ङ्हा॒रे॒ ओ॒मनाबा कुले॒प्थिक् ङा मे॒बिरुआङ्
43 ये॒सुरे॒ खुनि॒ तगाङ्डे॒ खे॒न् ताः॒क्तुआङ् चदेः॒सुरो॥
44 हे॒क्क्याङ् खुने॒ अक्खे पाः॒त्तु, “इङ्गा॒ खिनि॒नु वयाङ्डिल्ले॒साए मोसारे॒ साप्तुबा साम्योथिम्
साप्लाओ, माङ्निङ्वा॒पाः॒न् के॒बाः॒प्पाहा॒रे॒ खुनि॒ साप्पन्हा॒ओ नु साम्लो सुम् साप्पन्नो इङ्गा॒
आयाः॒म्बेओ साप्ते॒बा के॒रे॒क् पाः॒न्हा॒ के॒त्लो फा॒आङ् मे॒त्निङ्डाङ् वयाङ्लो॥”
45 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒रे॒ साम्योसाप्लाः॒न् कुसिङ् मे॒निः॒त्तुर फा॒आङ् खुनि॒ निङ्वा॒
हन्दुबिरुसिआङ्
46 खे॒ङ्हा॒ अक्खे मे॒त्तुसि, “निङ्वा॒फुमाङ्डिल्ले॒ सेः॒न्दुबा ख्रिस्ते॒ङ्ग तुक्खे चामाए पोः॒ङ्, हे॒क्क्याङ्
सिः॒माआङ् सुम् ये॒न्नो याम्मो हिङ्माए पोः॒ङ् फा॒आङ् साप्ते॒आङ् पत्लो॥
47 हे॒क्क्याङ् खुने॒ कुमिङ्डो लायोलाम् हिन्छिङ्मा नु ले॒प्मिरे॒न् सुनाइङ्डिन् यरुसले॒म्मो
हेः॒क्माआङ्के॒रे॒क् मे॒न्छाम् सुवाङ्हा॒ओ इङ्भोः॒माए पोः॒ङ्लो॥
48 हे॒क्क्याङ् खिनि॒ के॒रे॒क् कन् पाः॒न्निल्ले॒न् हिन्धोः॒क्मिबा के॒वयि॒रो॥
49 आल्ल खे॒प्से॒म्मे॒ओ, इङ्गा॒ पानुदिङ् आम्बारे॒ चोगुबा माङ्हे॒क्किन्खिनि॒ओ पाङ्घुङ् युः॒सुङ्लो,
कर निङ्वा॒फुमाङ्लाम् मुक्साम्मिल्ले॒ कुधिम् मे॒म्बोः॒ङ्डे॒ थारिक् बा कन् ये॒क्यक्कोए वये॒म्मे॒ओ॥”

ये॒सुः॒न् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो नुः॒ङ्
मर्कुस १६.१९-२०, से॒ः॒क्युक्मिबाहा॒ १.९-११

50 हे॒क्क्याङ् ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हा॒ बे॒थानि थारिक् ते॒रुसिआङ् कुहुक्हा॒ थाः॒ङ् फोः॒क्खुर खे॒ङ्हा॒ मु॒इसाम्
थाः॒सु पिरुसिरो॥
51 खे॒ङ्हा॒ मु॒इसाम् थाः॒सु पिरुसिर पत्छे॒ल्ले॒ खुने॒ थाः॒ङ्धाः॒ङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् ले॒प्माङ् पक्खे॒र पेरो॥
52 हे॒क्क्याङ् कुहु॒साम्बाहा॒ सा॒रिक् खुनि॒ सिक् समे॒र खुने॒ सेवा मे॒जोगुआङ् यरुसले॒म्मो मे॒नुः॒क्खे
मे॒बे,
53 हे॒क्क्याङ् चक्मे॒ल्ल॒ए माङ्हिम्मो निङ्वा॒फुमाङ्डिल्ले॒ कुनारा मे॒भोः॒सुर मे॒वये॒रो॥

युहुन्नारे साप्तुबा येसुरे कुसुनाइङ्
निःसुम्

कन् साप्पन्निन् सेःक्युक्मिबा युहुन्नारे साप्तुबा सःप्मा नु सिराः थाङ्माल्लेन् सुनाइङ्लो॥ कन् साप्पन्नो युहुन्नाःल्ले येसुःन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मेन्नुप्मनाबा कुबाःन्जाक्किन् हेक्क्याङ् मेन्छाम्गेन् याप्मि लेङ्सिङ्डाङ् मनालुम्मो थाःम्सिङ्लो फाःआङ् साप्तुआङ् पत्॥ येसुःन्ने निङ्वाःफुसाः नु माङ्हेक् चोगेबा सेन्लप्दाङ्बा फाःआङ् कन् साप्पन्निन्केनिःप्पाहाःरे नसाःन् मेजोगुर हेक्क्याङ् खेन् नसाःन्लाम्बा मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् मेघोःसुर केलःबा कन् साप्पन्निल्ले कुदाराप्लो॥

निङ्वाःफु पाःन्जाक् नु येसुःङ्ग लत्छासि लःरिक् कन् साप्पन्निल्ले पाःत्तुःरो॥ हेक्क्याङ् कन् सुनाइङ्डिल्लेन् थिक्सिगेःक्पा लक्को येसुरे चोगुबा निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाःरे खुनेःए निङ्वाःफुसाः नु माङ्हेक् चोगेबा सेन्लप्दाङ्बा फाःआङ् ओसेःन्दाङ् चोगुरो॥ कन् थिक्सिगेःक्पा लक्को आक्खेलःरिक् मनाहाःरे येसुःन् नसाःन् मेजोगुआङ् कुहुःसाम्बा मेबोःक्खे केलःबान् हेक्क्याङ् वेःहाःरे खुनेः मेअत्तुर कुदक्लेङ्वाओ मेबोगेबा हेक्क्याङ् खुनेः नसाःन् मेन्जोगुन्बा पाःन्निन् साप्तेआङ् पत्लो॥ हेक्क्याङ् नाःत्ला १३-१८ ओ खुनेः सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मानुःल्ले तगि हुःसाम्बाहाःनु सेसे तङ्जुम् नु माङ्सेवा चोगुबा, हेक्क्याङ् खेङ्हाः माङ्सेवा याःम्बक्को यारिप् चोगुसिबा नु आःन्छिङ्मा पिरुसिबा पाःन्निन् पत्लो॥ हेक्क्याङ् एगाङ्समा नाःत्लाहाःओ येसुःन् मेदेम्सुबा, सुहाङ्युक्पाल्ले हङ्साःरुबा नु खुनेः सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् स्येआङ् सिःमेन्लाम्बा याम्मो हिडेआङ् हुःसाम्बाहाःरो ओसेःन्धाक्सिङ्बा पाःन्हाः पत्लो॥

युहुन्नाःल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् येसुओरक् खोःदेत्लो हेक्क्याङ् कङ्ग येसुःन् लाम्, सेक्खा नु हिङ्मन् फाःआङ्नसाःन् चोःक्माआङ् खुनेःओ ताःमाल्लेरक् खोःदेत् लःरिक्आहुःरो॥ कन् सुनाइङ्डो निङ्वाः केमाबा पाःन्निन् थे वाःभेल्ले याम्साम्गेन् पाःन्निन् मनाहाःरे कुसिङ् मेनिःत्तुर फाःआङ् च्वाःत्, खरेःङ्, ओःत्ति, मेल्लुक्कम्बा नु मेल्लुक्, हेक्क्याङ् चेल्लेक्सेः पुङ्मान् नु कुसेः हेक्तङ्बा उसुरुबा पाःन्हाःरे कुबिहाः ओगप् चोगुआङ् वाःरो॥

थामिङ्

कुहेःक्सिङ्मा पाःन् १.१-१८
बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःन् नु येसुरे कुहुःसाम्बाहाः १.१९-५१
येसुरे मेन्जिङ्सिङ्डे माङ्सेवा याःम्बक् चोगुः २.१-१२.५०
येसुःन् यरुसलेम ना-कत्ना वयेबा कुनुप्मा येन्हाः १३.१-१९.४२
दाङ्बान् सिःमेन्लाम् याम्मो हिडेआङ् ओसेःन्धाक्सिङ्२०.१-३१
येसुःन् याम्मो गालिल थुम्मो कुहुःसाम्बाहाःरो ओसेःन्धाक्सिङ्२१.१-२५

निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् मेन्छाम्गेन् थक्ला पोःक्खे

1 तोलिङ्सोमुओ इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत् नेमानुःल्ले तगिए, निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन्* वयेरो॥ निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु वये हेक्क्याङ् खुनेःग निङ्वाःफुमाङ् वयेरो॥

2 खुनेःग तोलिङ्सोमुओ निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु वयेरो॥

3 खुनेःलाम्मे नावागेन् चइःत्तोबा काक् पाःन्हाः पोःक्खेबारो॥ हेक्क्याङ् कन् केबोःङ्बाहाःओ खुनेः मेःन्ने थेधिक्काङ्मेबोःक्खेन्॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□ ‘□□□□□□’ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□, कर निङ्वाःफु पाःन्जाक् फाःइन् येसु फाःआङ् कुसिङ् निःप्मा पोःङ्॥

4 नेत्तिगेन् हिङ्मन्निन् खुनेहनु वयेरो॥ हेक्क्याङ् खेन् नेत्तिगेन् हिङ्मन्निल्ले काक् मेन्छाम् याप्मिहाह सेन्दाङ्गेन् ओःत्ति पिरुसिरो॥

5 खेन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःङ्ग माक्चिगेन् खादाम्मो ओःत्लो, कर माक्चिगेन् खादाम्माल्ले आप्फाल्लेआङ् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् मेन्नाःन्ने वाहरो॥

6 निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले पाङ्घुबा मनाधिक् वये॥ खेल्ले कुमिङ्डिङ्ग युहुन्ना वयेरो॥

7 काक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाहरे खेन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् नसाःन् मेजोगुर फाहआङ् खेन् ओःत्तिःल्ले कुयाःम्बेओ तोःन्दि पिसे खुनेह त्येबारो॥

8 युहुन्नाःन् आबाङेग सेन्दाङ्गेन् ओःत्ति मेवयेन्, खुनेहग सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःल्ले कुयाःम्बेओ मनाहाह मेत्छेरक् त्येबारो॥

9 केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाह ओःत्ति केबिबा खेन् सेक्खादिङ् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन्* इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केदाःबा वयेरो॥

10 खुनेह इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो वये हेक्क्याङ् खुनेहए इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत् नेस्सुसाङ् खेप्मो त्येःल्ले खेल्ले कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो॥

11 अक्खेलहरिक् खुनेह आबाङे कुमनाहाहओ त्येसाङ् खेङ्हाहरे खुनेह मेन्दाःक्तुन्लो॥

12 कर खुनेह नसाःन् केजोःक्पाहाह नु निङ्वाहओ केदाःक्पाहाह केरेक् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुमुहइदाङ्साः पोःङ्मा युक् पिरुसिरो॥

13 खेङ्हाहग मा-बालाम् सामेवाःन्छिङ्बा नु मेन्छाम् निङ्वाहलाम्बा सा-ए मेबोःक्खेबा मेःन्, कर निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाह आबाङे कुस्साः चोगुसिबारो॥

14 निङ्वाहफु पाःन्जाक्किन् नासिङ्गेन् थक्लादिङ् पोःक्खेआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आनिह लुम्मो वयेरो॥* खुनेहग लुङ्गुम् नु सेक्खाःल्ले कुधिम् चोगेआङ् कुमिमिदिङ्डिन् आनिःसुम्माङ् आवाहरो॥ खेन् मिमिदिङ्डिन् पानुदिङ् पाः निङ्वाहफुमाङ्लाम् केदाःबा थिक्लक् कुस्साःल्लेन् हेक्तङ्बा चोगेरो॥

15 युहुन्नाःल्ले खुनेह कुयाःम्बेओ मनाहाह यम्बा इक्लाःल्ले अक्खे मेत्तुसि, “इङ्गाह खुनेह कुयाःम्बेओ अक्खेलहरिक् पाःत्तुङ्डाङ् वये, ‘आएगाङ् केदाःबाङ्ग इङ्गाहनुःल्ले पयम् यम्बारो, थेआङ्भेल्ले खुनेह इङ्गाहनुःल्लेआङ् तगिसा वयेरो॥’ ”

16 खुनेह कुलुङ्गुम् कुधिम्लाम् हाङ्वासाम्मे हाङ्वासाम् आघोःसुम्माङ् आवाहरो॥

17 थेआङ्भेल्ले निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले साम्योथिम्मिन् मोसालाम्बा आबिरे, कर लुङ्गुम्मिन् नु सेक्खाःङ्ग येसु ख्रिस्तलाम्बाए त्येबारो॥

18 निङ्वाहफुमाङ्डिङ्ग आत्तिल्लेआङ् आप्फाल्लेआङ् मेन्निए वाहरो, कर पानुदिङ् पाः निङ्वाहफुमाङ्डिन्नु सोरिक् केवाहबा थिक्लक् कुस्साःल्ले निङ्वाहफुमाङ्डिन् ओसेःन्दाङ् चोगुआङ् वाहरो॥

बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले कुदोःन्दि

मत्ति ३.१-१२, मर्कुस १.१-८, लुका ३.१-१८

19 यरुसलेम्बा यहुदि लाम्लोःबाहारे निङ्वाहफुसाम्बाहाह नु माङ्हिम्मो सेवा केजोःक्पा लेबिहाह युहुन्नाओ खेनेह हाःत्नेन्बे? लहरिक् सेःन्दोःसे मेबाङ्सुसिल्ले युहुन्नाःल्ले कुदोःन्दिन् अक्तङ्बा चोगेरो॥

20 युहुन्नाःल्ले इङ्गाह निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त मेःन्नारो लहरिक् कुदोःप्मा नोगप् पिरुसि॥*

---

* **1:9** □□□□□□□□□□□□-सेन्दाङ्गेन् ओःत्ति-खेन् फाहइन् येसु ख्रिस्तरो॥ खुनेह काक् मेन्छाम् याप्मिहाह निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुसेक्खाःन् ओसेःन्दाङ् चोःक्से त्येबारो॥ * **1:14** □□□□ □□□□□□ □□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ * **1:20** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

21 हेक्केःल्ले खेङ्हाःरे सेःन्मेदोसु, “हेक्केने फाःग्र खेनेः हाःत्नेबे? खेनेः माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा एलियाःन्नेन्बि?”* युहुन्नारे खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाः मेःन्नाःरो॥” खेङ्हाःरे याम्मो सेःन्मेदोसु, “खेनेः माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पानेबि?” इङ्गाः मेःन्नाःरो लःरिक् याम्मो मेत्तुसि॥

22 हेक्केःल्ले खेङ्हाःरे याम्मो सेःन्मेदोसु, “हेक्केने फाःग्र खेनेः हाःत्नेबे? आनिगे याप्मि केबाङ्बाहाः थे नोगप् पिरुम्सिम्बेबाबे? खेनेः हाःत्नेबे फाःआङ् सेक्खा याप्मि आमेत्तेःओ?”

23 युहुन्नारे माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले कुबाःन् सुत्लाओ खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, “इङ्गाःग दाङ्बाल्ले कुलाम्मिन् तोःन्दोःन्चोगेम्मेः लःरिक् एःक्सादेन्नो केअःक्पा इक्लाआरो॥”*

24 हेक्क्याङ् यहुदिहाःरे मेबाङ्घुसिबा खेन् फरिसिहाःरे

25 खेनेः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केसेःन्देबा ख्रिस्त, एलिया हेक्क्याङ् आनिगे हाङ्घुम्बेबा माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पेन्नाङ् मेःन्ने फाःग्र थेआङ् बप्तिस्मा केबिरुसिबाबे लःरिक् सेःन्मेदोसु॥*

26 हेक्केःल्ले युहुन्नारे खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, “इङ्गाःग च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा पिरुङ्सिङ्लो, कर खिनिः लुम्मो कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बा मनाधिक् वाःरो॥

27 इङ्गाः आएगाङ् केदाःबाङ्ग खुनेःएरो॥ इङ्गाःग योःक् कुइसिःक् कुलाङ्सुःप्नाम्हाः फाःङ्माआङ् मेलाःआन्लो॥”*

28 कन् पाःन्निङ्ग यर्दन यङ्घङ्डिल्ले नाधाःम्बिबा बेथानि पाङ्भेःओ पोःक्खेआङ् वये, खेप्मोए युहुन्नाःल्ले बप्तिस्मा पिरुसिर यागेरो॥

निङ्वाःफुमाङ्डिल्लेन् मेल्लुक्साःन्

29 कुदाःन्दिक्मा युहुन्नाःल्ले येसुःन् खुनेः लेप्माङ् फेरेर पत्छेबा निःसुआङ् अक्खे पाःत्तु, “ओमेत्तेम्मेः, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा लायो लासोःत्हाः केगुबाआङ् केदेःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमेल्लुक्साःन्* खा फेन्ल पत्लो!

30 आएगाङ् केदाःबाङ्ग इङ्गाःनुःल्ले पयम् यम्बारो, थेआङ्भेल्ले खुनेः इङ्गाःनुःल्लेआङ् तगिसा वयेरो लःरिक् इङ्गाः खुनेः कुयाःम्बेओए पाःत्तुङ्डाङ् वयेबारो॥

31 तगिग इङ्गाः आबाडेआङ् खुनेः कुसिङ् मेन्निःत्ते वयाङ् कर खुनेः इस्राइल लाजेःओ ओसेःन्धाक्सिङ्ल फाःआङ् च्वाःत्तो बप्तिस्मा पिरुङ्सिङ्ल त्याङ्बारो॥”

32 हेक्क्याङ् युहुन्नाःल्ले याम्मो पाःत्तु, “इङ्गाः सेसेमाङ्डिन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोलाम् पुत्तुःक्के हेक्के खुनेःओ चुक्तेआङ् युडेबा निःसुङ्लो

33 खुनेःए ख्रिस्तरो फाःआङ् कुसिङ् मेन्निःप्पेन्लो, कर च्वाःत्तो बप्तिस्मा पिसे याप्मि केबाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आत्तिन् सम्दाङ् सेसेमाङ्डिन् युःआङ् चुक्पा केनिःसुः, खेनेः केहाङ्घुबाङ्ग खुनेःएरो, हेक्क्याङ् खुनेःए सेसेमाङ्डिल्ले बप्तिस्मा पिरुसिः फाःआङ् मेत्ताङ्लो॥*

34 हेक्क्याङ् कन् पाःन्हाः येसुओ पोःक्खेबा निःसुङ्डाङ् खुनेःए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साः* फाःआङ् कुसिङ् निःत्तुङ्डाङ् मनाहाः तोःन्दि पिरुङ्सिङ्लो॥”

येसुरे थिक्-नेत् (१२) कुहुःसाम्बाहाः

---

* **1:21** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ (साम्योथिम् इङ्जाःङ् १८.१५-१९)॥ * **1:23** □□□□□□ □□.३॥ यसैयाःन् यरिक् तङ्बे तगि ख्रिस्तरे कुदाःमाल्ले कुयाःम्बेओ माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा वयेरो॥ * **1:25** □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□, कर युहुन्नारे यहुदिहाःआङ् लायोलाम् नुःक्खेम्मेः फाःआङ् बप्तिस्मा पिरुसिर वयेरो॥ * **1:27** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□ * **1:29** □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□-लासोःत्लाम्बा लेप्मि खोःमा मेल्लुक्साःन् सिदुङ्जभा चोःक्मा केबोःङ्बा थिम् वयेरो॥ हेक्केःल्ले युहुन्नारे येसुःन् सिदुङ्जभा केबोःङ्बा कुइसिःक्पा मेल्लुक्सा फाःआङ् निःसुआङ् वयेरो॥ * **1:33** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ (५०) एगाङ् कन् माङ्निङ्वाःपाःन्निन् केरेबारो॥ खेन् येम्मो येसुरे सेसेमाङ्डिन् कुहुःसाम्बाहाःओ वाःर फाःआङ् पाङ्घु युःसुरो॥ * **1:34** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□

35 कुदाःन्दिक्मा याम्मो युहुन्नाःन् नेःप्फु कुहुःसाम्बाहाःनु खेःप्मो वयेःल्ले,
36 येसुःन् खुनिः पेसाङ्लाम् पेर पत्छेबा निःसुआङ् युहुन्नाःल्ले खुनेः ओमेःत्तुर अक्खे पाःत्तु, “निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमेःल्लुक्साःन् ओमेःत्तेम्मेः!”
37 युहुन्नाःल्ले हेःक्के पाःत्तुबा कुहुःसाम्बाहाःरे खेःप्सेःत्छुआङ् येसुःन् तिम्देःसुरो॥
38 येसुःन् एगाङ् हिसिङ्डिल्ले खेङ्हाः कुएगाङ् फेरेःत्छिबा निःसुसिआङ् सेःन्दोसुसि, “खिन्छिः थेमाःन् केःगोःत्छुर केःवाःसिबाबे?”
खेङ्हाःरे नोगप् पिरेःत्छु, “रब्बि (खेन् फाःइङ्ग ‘सिक्साम्बे’ पोःङ्लो) खेनेः आत्तो केःयाःक्पे?”
39 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “फेरेःत्छेःआङ् ओमेःतेःत्छेः॥” हेःक्क्याङ् खेङ्हाः कुमुक् लिसि (४) मुक्तेआङ् वयेःल्ले पेसिआङ् खेङ्हाःरे येसुःन् युङेबा तेःन्निन् ओमेःतेःत्छु॥ खेङ्हाः खेन् येन् येसुःन्नुए याःक्तेःछिरो॥
40 खेन् नेःप्फुहाःओ थिक्किङ्ग सिमोन पत्रुसरे कुन्साः आन्द्रियासेन् वयेरो॥ खुनेःग बप्तिस्मा केःबिबा युहुन्नाःल्ले पाःत्तुबा केःघेम्बा नु येसुःन्नु लाङ्गेःघेःक्पा वयेरो॥
41 अन्द्रियासरे काक्नु तगि कुम्भुः सिमोनेन्तुमुआङ् मेत्तु, “आन्छिगे मसिह मेप्मनाबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्तुमेःत्छुगेरो” (ग्रिक पाःन्दाङ्डो “ ‘ख्रिस्त’ पोःङ्, हिब्रु पाःन्दाङ्डो ‘मसिह’ ” पोःङ्लो)॥
42 हेःक्क्याङ् अन्द्रियासरे सिमोनेन् येसुरो तारुल्ले येसुरे नुःरिक् ओमेःत्तुर अक्खे मेत्तु, “खेनेःग युहुन्नाःल्ले कुस्साः सिमोन्नेरो, हेःक्क्याङ् खेनेःग केःफास लःरिक् केःम्मेःत्लो” (खेन् फाःइङ्ग “पत्रुस” पोःङ्)॥*

येसुरे फिलिप्पेन् नु नाथानेःल्लेन् उःत्तुसिः

43 हेःक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा येसुरे गालिल थुम्मो पेःक्मा निङ्वाः चोगु॥ खुनेः फिलिप्पेन् तुमुआङ् अक्खे मेत्तु, “इङ्गाः तिम्दाङ्डेःओ॥”
44 आल्ल फिलिप्पेङ्ग, आन्द्रियास नु पत्रुसरे खुन्छिः बेथसेदा पाङ्जुम् केःयुङ्बा वयेरो॥
45 फिलिपरे नाथानेःल्लेन् तुमुआङ् मेत्तु, “आनिगेग मोसा नु माङ्निङ्वाःपाःन् केःबाःप्पाहाःरेआङ् साम्योसाप्लाओ मेसाप्तुआङ् केःबप्पा युसुफरे कुस्साः नासरतबा येसुःन् तुमुम्बेरो॥”
46 हेःक्केःल्ले नाथानेःलरे कुनिङ्वाः मयेर पाःत्तु, “मेःम्बे! नासरतलाम् नुःबा पाःन्हाः ताबि हौ?”* हेःक्केःल्ले फिलिपरे मेत्तु, “खेनेः आबाङे फेरेःआङ् ओमेःत्तेःओ॥”
47 येसुरे नाथानेःल्लेन् निःत्ताङ् फेरेर पत्छेबा निःसुआङ् मेत्तु, “ओमेःत्तेम्मेःओ, सेःक्खाबा इस्राइलिःन् फेन्ल पत्लो॥ खुनेः कुनिङ्वाःबो थेआङ् ताप्फेःम्बा होःप्लो॥”
48 हेःक्केःल्ले नाथानेःलरे सेःन्दोसु, “मेःम्बे, खेनेः आक्खेलःरिक् इङ्गाः कुसिङ् केःनिःत्ताङ्बे?”
येसुरे नोगप् पिरु, “फिलिपरे मेन्उःत्ते केःवयेःल्लेसा खेनेःग पःत्छेः बुङ्मो केःवयेबा निःनेरो॥”
49 नाथानेःलरे नोगप् पिरु, “सिक्साम्बे, खेनेःग निङ्वाःफुसाःनेरो, खेनेःग इस्राइलबा हाङ्नेरो॥”
50 येसुरे खेन् मेत्तु, “मेःम्बे! खेनेः पःत्छेः बुङ्मो केःवयेबा निःने लःरिक् मेःत्नेबाल्ले चोगुल्लेसा नसाःन् केःजोगुबाबि? कर कन्नुःल्लेआङ् यम्बा पाःन्हाः केःनिःसुःरो॥”
51 खुनेः आल्लसाङ् योःरुर पाःत्तु, “खेनेः सेःक्खाए मेःत्नेः, साङ्ग्राम्पेदाङ्डिन् हन्नाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाः मेन्छाम्साःओ* मेयुबा नु थाःङ् मेबेःक्पा केःनिःसुसिःरो॥”

2

काना पाङ्जुम्मो मेःक्खिम् साभाङ्जा

---

* **1:42** □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□, खेन् नेप्माङ्ले कुबेःङ्ग लुङ्याक्पे पोःङ्लो॥ * **1:46** □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□, हेःक्क्याङ् साम्योसाप्लाओ खेम्म्याक् मेन्छाप्पे वयेरो॥ यरिक्तङ्बा मनाहाःरे ख्रिस्तेन्युरुसलेम कुइसिःक्पा केयेक्पा तेन्नोलाम् ताः फाःआङ् मेइःतुआङ् वये॥ * **1:51** □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ (दानिएल ७.१३-१४)॥ कङ्ग इङ्गाः ख्रिस्तआरो फाःआङ् पाःतुबारो, कर कन् मिङ्डिन् आबाङे कुहुःसाम्बाहाःरेरक् कुसिङ् मेनिःतु हेःक्क्याङ् कुनिङ्मिहाःरे कुसिङ् मेन्निःतुन्लो॥

1 हेक्क्याङ् नियेन् एगाङ् गालिल थुम्मोबा काना पाङ्जुम्मो तेन्धाम्गेन् मेःक्खिम्मो येसुरे कुम्मा
मरियम्मिन् तरे वयेरो॥
2 येसुःन् नु कुहुरसाम्बाहाराआङ् मेउःत्तुसिआङ् खेप्मो मेबेआङ् मेवये॥
3 खेन् तेन्धाम्गेन् मेःक्खिम्मो चेल्लेक्सेर थिःन् माःरेल्ले येसुरे कुम्मा पेआङ् येसुःन् मेत्तु, "आल्ल
खेङ्हारेरे चेल्लेक्सेर थिःन् मिःसाक्काङ् मेङ्गत्तुन्लो॥"
4 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरु, "आम्मौ, थेआङ् कन् पाःन्निन् इङ्गार केमेत्ताबाबे? थेआङ्भेल्ले
इङ्गार आयाःम्बक् चोःक्मा येम्मिन् आल्ल थारिक् मेन्दाए वारो॥"
5 कर कुम्मा पेआङ् खेप्मोबा सेवारोबाहार मेत्तुसि, "खुनेर पाःत्तुबा हेक्केए चोगेम्मेरओ॥"
6 खेप्मो यहुदि सेसे चोःक्सिङ्मा थिम्मो ओगप् चोःक्मनाबा च्वाःत् याङ्मा तुक्सि (६) यम्बा
खोःम्मनाबा लुङ् कुःन्दाहार* मेयुङे॥ खेन् थिक्को सुम्बोःङ् (३०) पाथि थारिक् च्वाःत् केहप्पा
चोगेरो॥
7 येसुरे खेन् सेवारोबाहार मेत्तुसि, "कन् कुःन्दाहार च्वाःत्तिल्ले कुलेम् थिम्सेम्सिम्मेर॥" हेक्क्याङ्
खेङ्हारेरेआङ् कुःन्दाहार कुलेःम् कुलेःम् मेथिम्सुसिरो॥
8 येसुरे खेङ्हार मेत्तुसि, "कन् मिसाक् पागेम्मेरआङ् मेःक्खिम्मो चामुक् थिमुक्
ओगेमेप्पेन्पिरेम्मेरओ," हेक्क्याङ् खेङ्हारेरेआङ् खुनेर पाःत्तुबा कुइसिःक् मेजोगु॥
9 हेक्क्याङ् खेन् मेःक्खिम्मोबा चामुक् थिमुक् ओगेमेप्पाल्ले च्वाःत्लाम् केबोःङ्बा चेल्लेक्सेर थिःन्
सारु॥ खेन् आत्तोलाम् त्येबा खेल्ले थेआङ् मेनिःसुन्लो, कर खेन् च्वाःत् केभाःप्पा सेवारोबाहारेरेरक्
मेनिःसुरो॥ खेल्ले मेःक्खिम्साबान् थिक्लेप्माङ् उःत्तु तेररुआङ् मेत्तु,
10 "वेर मनाहारेरेग काक्नुःल्ले तगि कुजा केनुरबा चेल्लेक्सेर थिःन् मेहासुर, हेक्क्याङ्मनाहारेरे
यरिक् मेधुडुआङ् मयुसिर हेक्क्याङ्लक् वाजेरेबा चेल्लेक्सेर थिःन् मेहासुरो कर खेनेरग आल्लो
थारिक् कुजा केनुरबा चेल्लेक्सेर थिःन्ने केदाङ्घुआङ् केवारो॥"
11 येसुरे काक्नुःल्ले तगिबा कन् निङ्वार केमाबा मिक्सेःन्निन् गालिल थुम्मोबा काना पाङ्जुम्मो
चोगु॥ हेक्केलरिक् कुमिमिदिङ्डिन् ओसेःन्दाङ् चोगुआङ् कुहुरसाम्बाहारेरे खुनेर नसाःन् मेजोगुरो॥
12 खेन् कानाबा मेःक्खिम् एगाङ् खुनेर कुम्मा कुन्सारसि हेक्क्याङ् कुहुरसाम्बाहारनु कपर्नहुम
पाङ्जुम्मो पे, हेक्क्याङ् खेङ्हार खेप्मो कुभा येन् मेयाःक्तेरो॥

येसुरे माङ्हिम्मोलाम्बा लेङ्हङ्बाहार नाःत्तु लःत्तुसिर
मत्ति २१.१२-१३, मर्कुस ११.१५-१७, लुका १९.४५-४६

13 कन् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिन् निःत्ताङ् त्येर पत्छेल्ले येसुःन् थो यरुसलेम्मो पे॥
14 हेक्क्याङ् माङ्हिम्मो लेङ्हङ्बाहारेरे पित्हार, मेल्लुक्हार, पुत्तुःक्केहार सिदुङ्जभा
केजोःक्पाहारो मेसङ्घुबा नु खेप्मो याङ् केलेक्पाहारआङ् याङ् लेक्नु मेयुङेबा खुनेर निःसुसि॥*
15 येसुरे इदाःक्किकल्लेन् तेःम्भुक् चोगुआङ् खेन् केरेक् मेल्लुक्हार नु पित्हार माङ्हिम्लाम् लाःक्कात्
नाःत्तुदेःसुसिआङ् याङ् केलेक्पाहारेरे खुनिर याङ्इत्छिहारआङ् सेःसु पिरुसिर खुनिर साप्नेत्हारआङ्
लेक्खु पिरुसिरो॥*
16 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् पुत्तुःक्के केसङ्बाहार मेत्तुसि, "कङ्हार तेररेम्सिम्मेरआङ् लाःक्कात् लःन्देम्
पेगेम्मेर! खिनिर थेआङ् आम्बारे कुहिम्मिन् सङ्इङ्देन् केजोगुम्बाबे?"
17 हेक्क्याङ् कुहुरसाम्बाहारेरे केहिम्मिल्ले लागि मिःम्जिःल्ले इङ्गार थुक्कारो लरिक्
साम्योसाप्लाओ केबप्पेन्निङ्वार मेइःत्तुरो॥*

---

* **2:6** □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ * **2:14** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□-पुसा इङ्मा वेर लाजेरबा याङ्डिन् याङ्केलेक्पाहारेरे मेलेक्तुरो॥ * **2:15** □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ (जकरिया १४.२१)॥ * **2:17** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□.९

18 हेक्केःल्ले कुभा यहुदि लाम्लोःबाहाःरे खुनेः सेःन्मेदोसु “थेमा युक्किल्ले खेनेः अक्खे केजोगुबाबे? कन् युक्किन् निङ्वाःफुमाङ्लाम्ने फाःग्र निङ्वाः केमाबा मिक्सेःन् याप्मि ओसेःन्आधाक्तेः॥”*
19 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरुसि, “पोःङ्, कन् माङ्हिम्मिन् यःसेम्मेः हेक्क्याङ् इङ्गाः सुम्येन्नो याम्मो चोगुङ्॥”*
20 यहुदिहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “आक्खेमु? कन् माङ्हिम्मिन् तङ्बे लि-तुक्कोरक् (४६) चोःक्मा चुरेल्ले खेनेः सुम्येन्नोए केजोगुःमु!”
21 कर येसुरे पाःत्तुबा माङ्हिम्मिङ्ग आबाङे कुधक्किकल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुआङ् वयेबारो॥
22 ताःन्दि खुनेः सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् पोःक्खेआङ्लक् खुनेः पाःत्तुबा खेन् पाःन्निन् कुहुःसाम्बाहाःरे निङ्वाः मेइःत्तु, हेक्क्याङ् येसुरे पाःत्तुआङ् वयेबा पाःन्जाक्हाः नु साम्योसाप्लाःन् नसाःन् मेजोगुरो॥
23 खुनेः यरुसलेम्मो वयेल्ले यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो चोगुबा निङ्वाः केमाबा याःम्बक्किन् यरिक् मनाहाःरे मेनिःसुआङ् खुनेः नसाःन् मेजोगुरो॥
24 कर येसुरे खेङ्हाः ताःक्पो मेजोगुन्सिन्, थेआङ्भेल्ले काक् मनाहाः आक्तङ्बा मेजोःक् फाःआङ् कुसिङ् निःत्तुसिआङ् वयेरो॥
25 आत्तिल्लेआङ् मनाहाःरे खुनिः याःम्बेओ खुनेः मेप्मा मेबोःक्खेन्लो, थेआङ्भेल्ले मनाहाः आक्तङ्बा मेजोःक् फाःआङ् खुनेः निःसुआङ् वयेरो॥

3

कुसङ् सावाःन्छिङ्मान्

1 आल्ल निकोदेमस मेप्मनाबा लत्छा फरिसिधिक्वये, खेङ्ग यहुदि येजुम्भोरेन् पासिङ्पादाङ्लाआङ् वयेरो॥
2 थिक् सेन्दिक् खेन् येसुरे कुदुम्से पेआङ् मेत्तु, “सिक्साम्बे, खेनेःग निङ्वाःफुमाङ्लाम्मे केद्येबारो फाःआङ् आनिगे कुसिङ् निःत्तुम्बेरो॥ थेआङ्भेल्ले खेनेः केजोगुबा निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाःग आत्तिन् मनाःल्लेआङ् खुनेःनु निङ्वाःफुमाङ्डिन् मेवाःनेन्निल्लेग हेक्के चोःक्मा मेसुक्तुन्लो॥”
3 येसुरे खेन् मेत्तु, “इङ्गाः सेक्खाए मेत्नेः, याम्मो सामेन्वाःन्छिङ्डे थारिक् आत्तिल्लेआङ् निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिन् निःमा मेसुक्तुन्लो॥”*
4 हेक्केःल्ले निकोदेमसरे कुनिङ्वाः मयेर सेःन्दोसु, “मेःम्बे, आक्खेलःरिक् खदाक्मि याप्मिःन् याम्मो सावाःन्छिङ्बे? खेन् सेक्खाए कुम्मारे कुसाप्पोःक् सिगाङ् याम्मो लाःत्ताङ् सावाःन्छिङ्मा सुक्पि?”
5 येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाः सेक्खाए मेत्नेः, च्वाःत् नु सेसेमाङ्लाम्बा सामेन्वाःन्छिङ्डे थारिक् निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो आत्तिन्नाङ् लाःप्मा मेसुक्नेन्लो॥
6 नासिङ्गेन् थक्लाम्बाग नासिङ्गेन् थक्किन्ने सावाःन्छिङ्हेक्क्याङ् सेसेमाङ्लाम् याम्साम्मिन् कुसङ्ङाङ् सावाःन्छिङ्लो॥
7 हेक्केःल्ले ‘खेनेः याम्मो सागेवाःन्छिङ्लए पोःङ्’ मेत्नेल्ले केनिङ्वाः मेमयेन्नेःओ॥
8 सुरित्केजङ्डिन् आत्तान्साङ् हुःमा सुक्लो॥ खेनेः सुरित्केजङ्डिन् हुःबा केघेप्सुः, कर आत्तोलाम् ताः हेक्क्याङ् आत्तो पेःक् खेन् खेनेः पाःप्मा केन्छुक्तुन्लो॥ हेक्केलःरिक्के सेसेमाङ्लाम्बा सावाःन्छिङ्मा पाःन्निन्नाङ् पोधक्मा सुक्मेदेत्नेन्लो॥”

---

* **2:18** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ * **2:19** □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ * **3:3** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□, इसहाक नु अब्राहामरे कुस्साः मेवयेबाल्ले चोगुल्ले लायोबा मनाहाः निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो मेन्लाःत्नेन् कर आनिगेरक् लाःप्मा खोःसुम्बेः केलःबा निङ्वाः मेइःत्तुआङ् वयेरो॥

9 हे़क्केः ल्ले़ निकोदेमसरे़ सेः न्दोसु, “हे़क्केने़ फाꣳग्र खे़न् आक्खेलꣳरिक् पोः ङ्मा सुक्पे?”
10 हे़क्क्याङ् ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “खे़नेꣳग इस्राइलबा सिक्साम्बाने़ हे़क्केसाङ् कन् पाः न्हाꣳ कुसिङ् के़न्निः त्तुम्बि?
11 इङ्गाꣳ से़क्खाए खे़नेꣳ मे़त्नेꣳरो॥ आनिगे़ निःसुम्बे़ ले़स्सुम्बे़बा पाः न्हाꣳए खिनिꣳ मे़त्तासिगेꣳ, करसाङ् आनिगे़ पाः त्तुम्बे़बा पाः न्निन् खिनिꣳ नसाः न् के़न्जोगुम्मिन्लो॥
12 इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेः क्मोबा पाः न्हाꣳ खिनिꣳ मे़त्निङ् हे़क्केसाङ् नसाः न् चोः क्मा के़न्छुक्तुम्मिन्॥ हे़क्केः ल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाः न्हाꣳ मे़त्निङ्डिल्ले़ आक्खेलꣳरिक् नसाः न् चोः क्मा के़सुक्तुम्बे?
13 साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के़युः बा इङ्गाꣳ मे़न्छाम्साः न्नुः ल्ले़ वेꣳ आत्तिन्नाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थाः ङ् मे़म्बेः क्के वाꣳरो॥
14 इस्राइलिहाꣳ ये़ः ङ्घादे़न्नो लाम्दिः क् मे़जोगे़ल्ले़ मोसारे़ पित्तोलि असेः क्पे़न्पक्खुबा कुइसिः क्के मे़न्छाम्साः न्नाङ् पङ्लए पोः ङ्लो॥*
15 हे़क्केलꣳरिक् खुनेꣳओ नसाः न् के़जोः क्पा के़रे़क्ले़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् मे़घोः सुꣳरो॥
16 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेः क्मोबा मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ साꣳरिक् लुङ्माꣳ तुक्तुसिबाल्ले़ चोगुल्ले़ खुनेꣳ थिक्लक् कुस्साः न् पाङ्घु युः सुरो, हे़क्केलꣳरिक् खुनेꣳ नसाः न् के़जोः क्पाहाꣳग मे़म्मे़क्नेन्, कर खे़ङ्हाꣳरे़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् मे़घोः सुꣳरो॥
17 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेः क्मो कुस्साः न् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ आप्तिक् कुः प्मासि फाꣳआङ् पाङ्घुबा मे़ः न्लो कर खे़ङ्हाꣳ ताङ्से़ः प्तुसिर फाꣳआङ् पाङ्घुबारो॥
18 खुनेꣳओ नसाः न् के़जोः क्पाहाꣳरे़ग खुम्दिङ् मे़ङ्घोः सुन्लो कर खुनेꣳओ नसाः न् मे़न्जोः क्मनाहाꣳरे़ङ्ग तगिए खासे़न् पोः क्खे़ चुरे़आङ् वाꣳरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ थिक्लक् कुस्साः ओ नसाः न् मे़न्जोगुन्लो॥
19 खुनिꣳ खासे़न्निन् बा कन्लो, साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् से़न्दाङ्गे़न् ओः त्तिः न् ये़ कर खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ याः म्बक्किन् ताप्फे़ः म्बा चोगे़बाल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ ओः त्तिन्नुः ल्ले़ खादाम्मान्ने खुनिꣳ सिराꣳ थाङे़॥
20 फे़न् याः म्बक् के़जोः क्पा के़रे़क्ले़ ओः त्तिः न् मे़जिः त्तुꣳरो हे़क्क्याङ् खुनिꣳ फे़न् याः म्बक्किन् निधाः प् फाꣳआङ् मे़गिआङ् से़न्दाङ्गे़न् ओः त्तिओ मे़न्दाः ने़न्लो॥
21 कर आत्तिन्हाꣳ से़क्खाओ लाङ्मे़घेः क् खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ याः म्बक्किन् निङ्वाꣳफुमाङ्डो मे़जोगुआङ् वाꣳ के़लꣳबान् नुः रिक्काङ् निधाः प्ल फाꣳआङ् खे़ङ्हाꣳ ओः त्तिओ मे़दारो॥”

ये़सुरे़ कुयाः म्बेओ युहुन्नारे़ कुदोः न्दि

22 खे़न् एगाङ् ये़सुः न् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरुसले़मलाम्बा यहुदिया थुम् कब्रिङ्बा लाजेꣳओ मे़बेआङ् खे़प्मो खुनेꣳ खे़ङ्हाꣳनु वये़ल्ले़ बप्तिस्मा पिरुसिरो॥
23 खे़न् ये़म्मो युहुन्नाः न् सालिम् पाङ्जुम्मिल्ले़ कुबेसाङ् एनोन मे़प्मनाबा ते़न्नो बप्तिस्मा पिरुसिर यागे़ थेआङ्भे़ल्ले़ खे़प्मो यरिक् च्वाः त् ने़स्से़आङ् मनाहाꣳ बप्तिस्मा पोः ङ्से़ खे़प्मो मे़द्ये़र मे़वये़रो॥
24 (कन् बप्तिस्मा पिमा याः म्बक्किङ्ग युहुन्नाः न् पुङ्लाहिम्मो साक्मानुः ल्ले़ तगिबा पाः न् वये़रो॥)*
25 युहुन्नाः ल्ले़ कुभा कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यहुदिधिक्नु सेसे चोः क्सिङ्मा थिम्मिल्ले़ कुयाः म्बेओ पाः न्धङ् पोः क्खे़रो॥
26 युहुन्नारे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़द्ये़आङ् खुनेꣳ मे़मे़त्तु, “सिक्साम्बे, यर्दन यङ्घङ्डिल्ले़ नाधाः म्बि खे़नेꣳनु के़वाꣳबाल्ले़ कुयाः म्बेओ खे़नेꣳ तोः न्दि के़बिरुबा मनाः ल्ले़ बप्तिस्मा पिरुसिर याक्लो॥ आनिꣳओ के़रे़क् मनाहाꣳ तामारे़ कुले़क्वा खुनेꣳओ मे़बेः क्ल मे़बत्लो॥”

---

* **3:14** □□□□□□□□□□□□□□□ (खानिः त् २१.४-९) निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ लायोबा इस्राइलिहाꣳ खुम्दिङ् पिमासि फाꣳआङ् किप्मा के़घुः बा असेः क्पाहाꣳरे़ अः क्पाङ्घुसि, कर लायोलाम् के़नुः ङ्बाहाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मोसाः न् सिङ्डो फोः न्पाङ्घुबा असेः क्पे़न्ओमे़मे़त्तुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खे़ङ्हाꣳ मे़हिङ्ल याः न्दुसिरो॥ * **3:24** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ (मत्ति १४.१-१२, मर्कुस ६.१४-२९, लुका ३.१९-२०)॥

27 युहुन्नारे॰ खे॰न् नोगप् पिरु, “साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ मे॰म्बिएग मनाःल्ले॰ थे॰माआङ्
खोःमा मे॰सुक्तुन्लो॥
28 इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ सेःन्दुबा ख्रिस्त मे॰ःन्नाꣳरो कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ खुने॰ꣳनुःल्ले
तगि पाङ्घाङ्बारक् फाꣳआङ् पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् खिनिꣳए तोःन्दि पिमा के॰सुक्तुम्लो॥
29 सिसामेःत्तिङ्ग नालिसाङ्डिल्ले॰न्नेरो॥ नालिसाङ्डिन् आत्तो वाꣳ, खे॰प्मोए सिसामेःत्तिन् पेःक्लो॥
नालिसाङ्डिन् कुन्देःङ्बाल्ले॰ हाङ्घुआङ् खुने॰ꣳ कुबाःन् खे॰प्सुꣳ हे॰क्क्याङ् खुने॰ꣳ ताःल्ले॰ सःत्लो॥
इङ्गाꣳआङ् हे॰क्केलꣳरिक् सःत्तारो हे॰क्क्याङ् आल्ल आसःप्मे॰न् कुलिङ्धो के॰रे॰रो॥
30 ख्रिस्तरे॰ कुमिङ्सो इङ्धाःङ् हाराꣳ पोःर पेःक्लरो, इङ्गाꣳग चुक्पा पोःङ्माए पोःङ्लो॥”

साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के॰युःबान्

31 साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के॰युःबान्नुःल्ले॰ यम्बाग आत्तिन्नाङ् होःप्लो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम्बा
के॰बोःङ्बाङ्ग खाम्बेःक्मोबाएरो हे॰क्क्याङ् खे॰ल्लेग खाम्बेःक्मोबा पाःन्निन्लक् पाःत्तुꣳ, कर
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के॰युःबान्ने के॰रे॰क्नुःल्ले॰ यम्बारो॥
32 खुने॰ꣳग निःसुबा नु खे॰प्सुबा पाःन्हाꣳए पाःत्तुꣳ, कर आत्तिल्ले॰आङ् खुने॰ꣳ कुबाःन्निन् नसाःन्
मे॰जोगुन्लो॥
33 आत्तिल्ले॰ खुने॰ꣳ नसाःन् चोगुꣳ, खे॰ल्ले॰ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् से॰क्खा चोःक् फाꣳआङ् पर्माङ्गि
पिरुꣳरो॥
34 थेआङ्भे॰ल्ले॰ खुने॰ꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ पाङ्घुबारो॥ खे॰ल्ले॰ निङ्वाꣳफुपाःन्लक् पाःत्तुꣳरो,
थेआङ्भे॰ल्ले॰ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ खे॰न् सेसेमाङ्डिल्ले॰ कुधिम् थिम्सुꣳरो॥
35 पानुदिङ् पाःल्ले॰ आबाङे कुस्साःन् लुङ्माꣳ तुक्तुꣳ, हे॰क्क्याङ् काक् पाःन्हाꣳ कुहुक्को पिरुआङ्
वाꣳरो॥
36 निङ्वाꣳफुसाःन् नसाःन् के॰जोःक्पा के॰रे॰क्ले॰ मे॰न्नुप्मनाबा हिङ्मन् मे॰घोःसुꣳरो॥ आबुगे॰न्
कुस्साःन् नसाःन् मे॰न्जोःक्मनाबाहाꣳरे॰ मे॰न्नुप्मनाबा हिङ्मन् आप्फाल्ले॰आङ् मे॰ङ्घोःसुन्लो, कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॰ कुसाक्के॰न्निन् खे॰ङ्हाꣳ सम्दाङ् चुक्लो॥

4

ये॰सुःन् नु सामरि मे॰न्छुमाꣳइन्

1 ये॰सुरे॰ युहुन्नाःन्नुःल्ले॰आङ् यरिक् हुꣳसाम्बाहाꣳ चोगुसिआङ् बप्तिस्मा पिरुसिर याक् के॰लꣳबा
पाःन्निन् फरिसिहाꣳरे॰ मे॰घे॰प्सु॥
2 (हे॰क्केसाङ् ये॰सुरे॰ग मे॰ःन्, कर कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे॰रक् बप्तिस्मा मे॰बिरुसिर मे॰यागे॰रो॥)
3 ये॰सुरे॰ कन् पाःन्निन् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् खुने॰ꣳ यहुदिया थुमलाम् गालिल थुम् ले॰प्माङ् याम्मो नुःक्खे॰
पेरो॥
4 आल्ल खुने॰ꣳ सामरिया थुम्लाम् पोःङ्माआङ् पेःक्मा के॰बोःङ्बा वये॰रो॥
5 हे॰क्केलꣳरिक् खुने॰ꣳ याकुबरे॰ कुस्साः युसुफे॰न् पिरुबा लाजेꣳइल्ले॰ कुबेसाङ् सुखार मे॰प्मनाबा
सामरिया पाङ्भेꣳओ के॰रे॰॥*
6 खे॰प्मो याकुबरे॰ तयुबा वाबाक्किन् ने॰स्से॰॥ खुने॰ꣳ लाम्दिःक्कोलाम् नास्से॰आङ् ले॰न्दिक् खे॰न्
वाबाक्किल्ले॰ कुबेसाङ् युङ्सिङ्॥
7 सप्फाआङ् सामरियाबा मे॰न्छुमाꣳधिक् च्वाःत् फाःत्छे॰ खे॰प्मो त्ये॰ःल्ले॰ ये॰सुरे॰ खे॰न् मे॰त्तु, “च्वाःत्छिक्
थुङ्मा पिराङ्डे॰ना॥”
8 खे॰प्मोग ये॰सुःन्लक् वये॰, थेआङ्भे॰ल्ले॰ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ चामा थुङ्मा इङ्से॰ पाङ्जुम्मो मे॰बेआङ्
मे॰वये॰रो॥

---

* **4:5** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□
□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ (तोलिङ्सोमु ३३.१९, ४८.२२, यहोसु २४.३२)॥

9 खेन् सामरि मेन्छुमाꣳइल्ले येसुःन् सेःन्दोसु, “खेनेꣳ यहुदिने, इङ्गाꣳग सामरि मेन्छुमाꣳआ,
हेक्केःल्ले आक्खेलꣳरिक् च्वाःत् थुङ्मा इङ्गाꣳ केनाःक्काबाबे?” (थेआङ्भेल्ले खेन् येम्मो
यहुदिहाꣳ नु सामरिलुम्मो तङ्जुम् होःप्तेरो)॥*

10 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, “खेनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुꣳइसाम्मिन् नु खेनेꣳ च्वाःत्
केनाःक्पेन्हाःप्पे फाꣳआङ् कुसिङ् केनिःत्तुआङ् केवयेल्लेग नेत्तिगेन् हिङ्मन् केबिबा च्वाःत्तिन्
याङ्ना केनाःक्तुआङ् खेन् हिङ्मन्लेन् च्वाःत्तिन् केबिरेबामेन्॥”

11 हेक्केःल्ले खेन् मेन्छुमाꣳइल्ले सेःन्दोसु, “आदाङ्बे, खेनेꣳग च्वाःत् पाःक्मेन् नु इदाःक्किन्नाङ्
केङ्गत्तुन्, वाबाक्किन्नाङ् केःम्, हेक्केःल्ले आत्तिनु कन् नेत्तिगेन् हिङ्मन् केबिबा च्वाःत्तिन् ताःप्मा
केसुक्तुबे?

12 हेक्केःल्ले खेनेꣳग आनिगे ताक्थेबा याकुबेन्नुःल्लेआङ् यम्बानेबि? खुनेꣳए कन् वाबाक्किन्
आनिगे पिरिगेआङ् वाꣳरो, बा कप्मोलाम्बाए खुनेꣳ नु कुस्साःहाꣳरे हेक्क्याङ् खुनिꣳ थक्सालुप्हाꣳरेआङ्
च्वाःत् मेधुडुरो॥”

13 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरु, “कन् वाबाक्कोलाम् च्वाःत् केधुङ्बाहाꣳग याम्मो खुनिꣳ वामिःक्लो,

14 कर इङ्गाꣳ पिरुङ्बा च्वाःत् केधुङ्बान् आप्फाल्लेआङ् कुवामेमिःक्नेन्॥ इङ्गाꣳ पिरुङ्बा
च्वाःत्तिन् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केबिबा सदादिङ् केबुम्बा वाबुन् हेक्के खुनेꣳओ पोःङ्लो॥”

15 खेन् मेन्छुमाꣳइल्ले येसुःन् मेत्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳआङ् खेन् च्वाःत्तिन् पिराङ्डेꣳओ,
हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ आवामेमिःक्नेन्ल हेक्क्याङ् एत्लेङ् इङ्गाꣳ च्वाःत् फाःत्छे कप्मो ताःमा
मेबोःङ्नेन्लरो॥”

16 येसुरे खेन् मेन्छुमाꣳइन् मेत्तु, “पेगेꣳआङ् केयेम्बाꣳइन् कप्मो उःत्ते तारेꣳ॥”

17 खेन् मेन्छुमाꣳइल्ले नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ आयेम्बाꣳ होःप्लो॥”

हेक्केःल्ले येसुरे मेत्तु, “इङ्गाꣳ आयेम्बाꣳ होःप्लो लꣳरिक् खेनेꣳ सेक्खाए केबाःत्तुꣳरो॥

18 सेक्खाए उन्छेःन्छा ङासि केयेम्बाꣳ मेबोःक्खे मेजुरेआङ् वाꣳ॥ आल्लो आत्तिन् मनाःन्नु खेनेꣳ
केवाꣳ खेन्नाङ् सेक्खाःल्ले केयेम्बाꣳ मेःन्लो॥ हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ आयेम्बाꣳ होःप्लो केबाःत्तुबान्
सेक्खाएरो॥”

19 खेन् मेन्छुमाꣳइल्ले येसुःन् मेत्तु, “आदाङ्बे, खेनेꣳग सेक्खाए माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाने
फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्नेꣳरो॥

20 आनिगे सामरि ताक्थेबाहाꣳरे कप्मो गेरिजिम कोःक्माओए सेवा मेजोगु, कर खिनिꣳ यहुदिहाꣳरे
सेवा चोःक्मा तेन्निङ्ग यरुसलेम्लक् फाꣳआङ् केबाःत्तुम्लो॥”

21 येसुरे नोगप् पिरु, “आल्ल सुयेम्मिन् तार पत्लो लꣳरिक् इङ्गाꣳ मेत्नेबा पाःन्निन्नसाःन् चोगेꣳओ॥
खेन् येम्मो पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा चोःक्से खिनिꣳ कन् कोःक्माओ इग्र यरुसलेम्मो,
आत्तोआङ् केम्बेगिन्लो॥

22 खिनिꣳ सामरिहाꣳरे कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन् हाबा खेन् सेवा केजोगुमु, कर आनिगे यहुदिहाꣳरे
कुसिङ्निःत्तुम्बेबान् सेवा चोगुम्बेꣳ, थेआङ्भेल्ले यहुदिहाꣳलाम्मे सेन्लप्पिन् ताःरो॥

23 कर पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेक्खा नु सेसेमाङ्लाम् सेवा चोःक्मा येम्मिन् तार पत्॥
हेक्क्याङ् खेन् येम्मिन् आल्लोसा त्ये चुरेआङ् वाꣳरो॥ हेक्तङ्बा कुजेक् सेवा केजोःक्पाहाꣳ पानुदिङ्
पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कोःत्तुसिꣳरो॥

24 निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग याम्साम्लो हेक्क्याङ् खुनेꣳ सेवा केजोःक्पाहाꣳरेग सेक्खाःल्ले सेसेमाङ्लाम्
सेवा चोःक्मा पोःङ्लो॥”

---

* **4:9** □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□
□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□
□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□

25 खेन् मेन्छुमाहइल्ले मेत्तु, “मसिहः न्* ताः फाहआङ् इङ्गाह निःसुङ्लो, (खुनेहए ख्रिस्त मेमेत्तुहरो)
खुनेह ताःल्ले कन् काक् पाःन्हाह याप्मि पोधक् चोगु पिरिगेरो॥”
26 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, “खेनेहनु ताहकेजेङ्बान्ने खुनेहरो॥”
27 बा खेन् येम्मो येसुरे कुहुहसाम्बाहाह खेप्मो मेगेरे मेद्ये॥ खुनेह खेन् मेन्छुमाहइन्नु ताहजेङ्नु युङेबा
मेनिःसुआङ् खुनिह निङ्वाह मयेरो॥ हेक्केसाङ् खेङ्हाहरे खेनेह थेःन् चाहाबा केजोगेबे? इग्र थेआङ्
खेन्नु ताहकेजेङ्बाबे फाहआङ् सेःन्मेन्दोःसुन्लो॥
28 हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमाहइल्ले च्वाःत् कुःन्दाःन् खेप्मोए युक्खुधआङ् पाङ्जुम्मो नुःक्खे पे
हेक्क्याङ् काक् पाङ्जुम्साबाहाह अक्खे मेत्तुसि,
29 “ओमेत्तेम्मेह, मनाधिक्ले इङ्गाह चोगुङ्बा काक् आयाःम्बक्हाहरे कुयाःम्बेओ मेत्ताङ्लो॥
फेरेम्मेहआङ् ओमेत्तेम्मेहओ॥ निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त मेप्मनाबान् खुनेहएग मेःम्बि?”
30 हेक्क्याङ् खेन् मनाहाह पाङ्जुम्मोलाम् मेलःन्देआङ् येसुःन् वयेबा तेन्नो मेबेरो॥
31 आल्ल हुहसाम्बाहाहरे येसुःन् “ ‘सिक्साम्बे, चा चेहओ’ ” फाहआङ् पेलि मेभाक्तु॥
32 कर येसुरे खेङ्हाह मेत्तुसि, “इङ्गाह कत्तुङ्बा आजामा चाःल्ले कुयाःम्बेओ खिनिह थेआङ् कुसिङ्
केन्निःत्तुम्मिन्लो॥”
33 हेक्केःल्ले येसुरे कुहुहसाम्बाहाह अक्खेलहरिक् आबाङे सेःन्मेदोःसिङ्, “मेःम्बे, खुनेह हाःत्ले
कुजा हुहरुबे?”
34 येसुरे खेङ्हाह मेत्तुसि, “इङ्गाह याप्मि केबाङ्बाल्ले कुनिङ्वाह हेक्के चोःक्मा नु कुयाःम्बक्
चोःक्मा सुःप्मान्ने इङ्गाह आजामा चारो॥
35 खिनिह अक्खेलहरिक् केबाःत्तुम्, ‘आल्ल ला लिसि एगाङ् चासुम्मा येम्मिन् ताःरो॥’ कर इङ्गाह
मेत्निङ्, ‘खिनिह मिक् हन्देम्मेहआङ् ओमःयेम्मेह, काक् प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पो चा तुम्सेआङ् चासुम्मा
येम्मिन् त्ये चुरेआङ् वाहरो॥’
36 हेक्क्याङ् केसुम्बाल्ले खुनेह कुनाम्याक् खोःसुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाहरे मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्ले
लागि पोगुगेन् कुजाःन् मेसुप्सुरो॥ हेक्केलहरिक् याहरिःम्बा केहेहबा नु चा केसुम्बा नेप्माङ् सःत्छिरो॥
37 हेक्केलहरिक् ‘थिक्किल्ले याहरिःम्बान् हेहरु वेहस्माल्ले चा सुप्सुह’ पाःप्मनाबान् सेक्खाएरो॥
38 इङ्गाहआङ् खिनिह चा केन्हेहरुम्मिन्बो पोगुगेन् कुजा सुम्से पाङ्निङ्ङाङ् वाहआरो॥ वेहहारे
याम्बुधिक् मेजोगुआङ् वाहरो हेक्क्याङ् खुनिह याम्बुधिक्लेन् इन्धाःङ्डिन् खिनिह केघोःसुम्माङ्
वाहरो॥”
39 खेन् मेन्छुमाहइल्ले इङ्गाह चोगुङ्बा काक् आयाःम्बक्हाह खुनेह चेक्ताङ्लो लहरिक् पाःत्तुबाल्ले
चोगुल्ले खेन् पाङ्जुम्लाम् केदाःबा यरिक् सामरिहाहरे येसुःन् नसाःन् मेजोगुरो॥
40 सामरिहाह खुनेह कुदुम्से मेद्येआङ् आनिगेनु थिक्येन् नियेन् थारिक् याःक्तेह फाहआङ् पेलि
मेभाक्तु हेक्क्याङ् येसुःन् खेप्मो नियेन् थारिक् याःक्तेरो॥
41 हेक्क्याङ् खुनेह पाःत्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् आल्लसाङ् यरिक् नसानिबा मेबोःक्खेरो॥
42 खेङ्हाहरे खेन् मेन्छुमाहइन् अक्खे मेमेत्तु, “खेनेह केबाःत्तुबा पाःन्हाह खेम्मनाबाल्लेरक् येसुःन्
नसाःन् चोःक्मनाबा मेःन्, कर आल्लोग आनिगे आबाङे खुनेह कुबाःन्हाह खेप्सुम्बा हेक्क्याङ्
कन् मनाःङ्ग सेक्खासाङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् सेन्लप्दाङ्बा फाहआङ् आनिगे कुसिङ्
निःत्तुम्बेबाल्ले चोगुल्ले नसाःन् चोःक्मनाबारो॥”

सुहाङ्युक्पाल्ले कुस्साःन् येसुरे वेःन्दुह

43 हेक्क्याङ् येसुःन् नियेन् एगाङ् आबाङे कुलाजेह गालिल थुम् लेप्माङ् थासिङ्लो॥
44 (आल्ल येसुरे आबाङे अक्खेलहरिक् तगि पाःत्तुआङ् वये “माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पेन्खुनेह
आबाङे कुबाङ्भेहओ मिङ्सो इङ्धाःङ् मेम्बिरुन्लो॥”)

---

* **4:25** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ “□□□□” □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□” □□□□□□□

45 येसुःन् गालिल केरेल्ले खेप्मोबा मनाहाꣳरे लाङ्दाःक्मा मेबिरुरो थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ यरुसलेम्मो
यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो मेबेआङ् मेवयेल्ले येसुरे चोगुबा निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन्हाꣳ खेङ्हाꣳरे
मेनिःसुआङ् वयेरो॥
46 खुनेꣳ याम्मो गालिलबा काना पाङ्जुम्मो पे॥ खेप्मो खुनेꣳ च्वाःत्तिन् चेल्लेक्सेꣳ थिः चोगुआङ्
वयेरो॥ हेक्क्याङ् खेप्मोबा लत्छा सुहाङ्युक्पाल्ले कुस्साःन् कपर्नहुम पाङ्जुम्मो साꣳरिक् तुगेआङ्
नेस्सेरो॥
47 खेल्ले येसुःन् यहुदियालाम् गालिलओ केरे त्ये केलꣳबा खेप्सुआङ् खेप्मो कुदुम्से पे॥ खेल्ले येसुःन्
तुमु हेक्क्याङ् कपर्नहुम्मो येꣳआङ् सिःमालिङ्धो केगेप्पाआङ् केनेबा आस्साःन् वेःन्देꣳ फाꣳआङ् पेलि
फाक्तुरो॥
48 येसुरे खेन् सुहाङ्युक्पेन्मेत्तु, “खिनिꣳ मिक्सेःन् नु निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मेन्निए थारिक्
आप्फाल्लेआङ् नसाःन् केन्जोगुम्मिन्लो॥”
49 खेन् सुहाङ्युक्पाल्ले मेत्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳ आस्साःन् मेन्छिःएसा येꣳओ॥”
50 येसुरे खेन् मेत्तु, “पेगेꣳओ, केस्साःन् हिङ्लो॥”
हेक्क्याङ् खेल्लेआङ् येसुरे कुबाःन्निन्नसाःन् चोगुआङ् थासिङ्लो॥
51 लाम्मो खेन् पेर पत्छेल्ले कुभा कुसेवारोबाहाꣳरे मेदुमुआङ् “ ‘केस्साःन् वेःत्तेरो’ ” मेमेत्तु॥
52 हेक्क्याङ् आत्तिन् येम्मो वेःत्तेबे फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसिल्ले खेङ्हाꣳरे अक्खेलꣳरिक् नोगप्
मेबिरु, “मिःप्मा कुमुक् थिक् मुक्तेआङ् वयेल्ले तुक्माल्ले लेरुरो॥”
53 हेक्केःल्ले केदुक्पाल्ले कुम्बारे मिःप्मा केस्साःन् हिङ्लो लꣳरिक् येसुरे पाःत्तुबा येम्मोए
केदुक्पेन्वेःत्तेबा निङ्वाꣳ खोःसुरो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ नु कुहिम्मो केवाꣳबा केरेक्ले येसुःन् नसाःन्
मेजोगुरो॥
54 कङ्ग येसुःन् यहुदियालाम् गालिलओ त्येआङ् चोगुबा निसिगेःक्पा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्
वयेरो॥

5

बेथस्दा वाबाक्को लङ्लेःङ्वाःन् वेःत्तेबा

1 खेन् एगाङ् येसुःन् यहुदि तङ्नाम्रे लागि थो यरुसलेम येक्यक्को पे॥
2 आल्ल यरुसलेम्मो मेल्लुक् लाम्धेःप्पाल्ले कुबेसाङ् ङासि सित्लाङ्हाꣳरे कब्रिङ् कबुबा हिब्रु
पाःन्नो बेथस्दा मेप्मनाबा वाबाक्थिक् नेःꣳ॥
3 खेप्मो यरिक् केदुक्पा मनाहाꣳ–मिक्फःम्बा, लाङ्सक्पा नु लङ्लेःङ्वा मनाहाꣳ मेनेस्सेरो॥
((खेङ्हाꣳरे छिम्लिङ् छिम्लिङ् लꣳरिक् केमुम्बा च्वाःत्तिन् मेहाङ्घुआङ् मेनेस्सेरो॥
4 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले कुमाङ्लाइङ्बान् कुभा येन्नो ताआङ् च्वाःत्तिन् मुन्दुल्ले केरेक्नुःल्ले तगि
च्वाःत्तो केलाःप्पेन्आक्तङ्बा तुक्मा यꣳमा कत्तुसाङ् वेःत्तेरो॥))
5 खेप्मो केनेबा थिक् केदुक्पा मनाःङ्ग सुम्येत् (३८) तङ्बेआङ्धो नेस्सेरो॥
6 येसुरे खेन् मनाःन् खेप्मो नेस्सेबा निःसु हेक्क्याङ् यरिक् तङ्बेआङ्धो तुक्काङ् नेरो केलꣳबा
निङ्वाꣳ खोःसुआङ् सेःन्दोसु, “खेनेꣳ वेःप्मा केसिराꣳ थाङ्बि?”
7 खेन् केदुक्पाल्ले नोगप् पिरु, “ओरो, आदाङ्बे, कर खेन् वाबाक्कोबा च्वाःत्तिन् छिम्लिङ् छिम्लिङ्
लꣳरिक् मुन्निल्ले खेप्मो याप्मि केगेःप्पा हाःत्ताङ् होःप्लो॥ इङ्गाꣳ खेप्मो लाःप्मा तम्सिन् चोगुङ्ल
पत्ताल्लेसा वेꣳहाꣳ इङ्गाꣳनुःल्ले तगि मेलाःत् मेबेःक्लो॥”
8 येसुरे खेन् मेत्तु, “पोगेꣳ! हेक्क्याङ् केनेत्नाःन् याङ्सिङ्डेꣳआङ् थासिङ्डेꣳओ॥”
9 खिमो खेन् मनाःन् वेःत्तेआङ् कुनेत्नाःन् याङ्सिङ्डाङ् थासिङ्लो॥
आल्ल कन् निङ्वाꣳ केमाबा पाःन्निङ्ग नाःम्सिङ्येन्नो पोःक्खेआङ् वयेरो॥
10 खेल्ले चोगुल्ले यहुदिहाꣳरे खेन् केवेःप्पा मनाःन् “खेनेꣳ नाःम्सिङ्येन्नो केनेत्नाःन् पङ्मा
साम्योथिम्मिल्ले केम्बिनेन्लो” मेमेत्तुर मेअत्तु॥

11 कर खेल्ले नोगप् पिरुसि, “इङ्गाः याप्मि केवेःम्बा मनाःल्लेए ‘केनेत्नाःन् याङ्सिङ्डेःआङ् थासिङ्डेः’ मेत्ताङ्बारो॥”
12 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे आत्तिन् मनाःल्ले “खेनेः केनेत्नाःन् याङ्सिङ्डेःआङ् थासिङ्डेः” केमेत्ते लःरिक् खेन् सेःन्मेदोसु॥
13 खेन् मनाःल्ले खुनेः केवेःम्बान् कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो, थेआङ्भेल्ले खेप्मोबा मनालुम्मो येसुःन् इःम्सिङ् पेआङ् होःप्तेरो॥
14 याङ्सि येसुरे खेन् मनाःन् माङ्हिम्मो तुमुआङ् मेत्तु, “ओमेत्तेः, खेनेः केनुरेआङ् केवाःरो॥ आल्लआङ्धो लायो मेजोगेन्नेःओ, मेःन्ने फाःग्र कन्नुःल्लेआङ् यरिक् ताप्फेःम्बा पाःन्हाः खेनेः केदुमुःरो॥”
15 खेन् मनाःन् पेआङ् इङ्गाः केवेःम्बाङ्ग येसुःन्नेरेत्छ फाःआङ् यहुदि लाम्लोःबाहाः मेत्तुसिरो॥
16 हेक्केःल्ले यहुदिहाःरे नाःम्सिङ्येन्निल्लेन् साम्योथिम्मिन् फेःन्दु फाःआङ् येसुःन् साःरिक् तुक्खे चाःप्मा मेहेःक्तुरो॥
17 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाः आम्बारेए आल्लो थारिक् याःम्बक् चोगुर वाः, हेक्केःल्ले इङ्गाःआङ् चोगुङ्लो॥”
18 खुनेःग नाःम्सिङ्येन्नो याःम्बक् चोःक्मा मेन्नुःमना साम्योथिम्मिन्लक् मेनाःरुन् कर निङ्वाःफुमाङ्डिन्ने “आम्बारो” पाःत्तुआङ् खुनेः निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु कुदङ्बा चोःक्सिङ् हेक्केःल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाःरे आक्खेलःरिक्साङ् खुनेः सेप्मा पोःङ् लःरिक् तम्सिन् मेजोगु॥
19 येसुरे खेङ्हाः अक्तङ्बा नोगप् पिरुसि, “सेक्खाए मेत्निङ्लो, कुस्साःल्ले आबाङेग थेआङ् चोःक्मा मेसुक्तुन्, कर खुनेःग पानुदिङ् कुम्बारे चोगुबा पाःन्हाः निःसुबा कुइसिःक्लक् चोःक्मा सुक्तुःरो, थेआङ्भेल्ले पानुदिङ् पाःल्ले थे चोगुः बा खेन्ने कुस्साःल्लेआङ् चोगुःरो॥
20 थेआङ्भेल्ले पानुदिङ् पाःल्ले कुस्साःन् लुङ्माः तुक्तुआङ् खुनेः चोगुबा काक् याःम्बक्किन् ओसेःन्धाक्तुःरो॥ हेक्क्याङ् कन् मनाःन् वेःत्तेबान्नुःल्लेआङ् पयम्यम्बा याःम्बक्हाः आबुगेन् कुस्साःन् ओसेःन्धाक्तुबा केनिःसुम्मिल्ले खिनिः निङ्वाः मारो॥
21 थेआङ्भेल्ले पानुदिङ् पाःल्ले केसिःबाहाः याम्मो हिङ्घुसिआङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् पिरुसिबा कुइसिःक्के कुस्साःल्लेआङ् निङ्वाः चोगुसिबा मनाहाः नेत्तिगेन् हिङ्मन् पिरुसिःरो॥
22 खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् पानुदिङ् पाःल्ले हाःत्ताङ् आबाङे खासेन् मेजोगुन्, कर काक् खासेन् चोःक्मा युक्किन् कुस्साःन् पिरुआङ् वाःरो॥
23 खेल्ले चोगुल्ले काक् मनाहाःरे पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् मेबिरुबा कुइसिःक्के कुस्साःन्नाङ् मेबिरुररो॥ कर आबुगेन् कुस्साःन् इङ्धाःङ् मेम्बिमनाबाल्लेग कुस्साः केबाङ्बा पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन्नाङ् इङ्धाःङ् मेबिरुन्लो॥”
24 इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, आत्तिल्ले पेलिगेन् आबाःन्जाक्किन् खेप्सुआङ् इङ्गाः याप्मि केबाङ्बान् नसाःन् चोगुः, खेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःसुआङ् वाः, हेक्क्याङ् खेल्ले खुम्दिङ् मेघोःसुन्, कर खेङ्ग तगिसा सिःमेन्लाम् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्नो चत्छिङ् पेआङ् वाःरो॥
25 इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, आल्ल येम्मिन् तार पत्लो, केसिःबाहाःरे* निङ्वाःफुसाःल्ले कुइक्लाःन् मेघेप्सुः हेक्क्याङ् कुइक्लाःन् केघेम्बाहाः मेहिङ्लो हेक्क्याङ् सेक्खाए खेन् येम्मिङ्ग आल्लोएरो॥
26 थेआङ्भेल्ले पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् काक् नेत्तिगेन् हिङ्मन्निल्ले कुबुन्लो, हेक्केलःरिक्के कुस्साःन्नाङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केबिबा चोगुआङ् वाःरो॥
27 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः काक् मेन्छाम् सुवाङ् सम्दाङ् खासेन् चोःक्मा फाःआङ् युक् पिरुआङ् वाः, थेआङ्भेल्ले खुनेःग मेन्छाम्साःरो॥
28 “खिनिः निङ्वाः मेमयेम्मिन्नेः, सेक्खाए अक्तङ्बा येम् तार पत्, खेन् येम्मोग इप्पुङ्डोबा काक् कुसिवेत्हाःरे निङ्वाःफुसाःल्ले कुइक्लाःन् मेघेप्सुआङ्

* **5:25** □□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□, कर याम्साम्गेन् सिःमेन्लो॥ लायो केजोःक्पा काक् मेन्छाम् याप्मि याम्साम्मो मेसिःआङ् खेमायङ्सङ् मेबेःक् कर दाङ्बा येसुःन् नसाःन् केजोःक्पाहाः ताङ्मेसेःप्पाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेघोःसुः॥

29 खे़ङ्हाꣳ सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ्–नुःबा याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳरे़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् मे़घोःसुꣳ,
कर फे़न् याःम्बक् के़जोःक्पा के़रे़क्ले़ खुम्दिङ् मे़घोःसुꣳरो॥”
30 इङ्गाꣳ आबाङेग थेआङ् चोःक्मा मे़सुक्कान्लो, कर इङ्गाꣳ खे़प्सुङ्बा कुइसिःक्लक् खासे़न्
चोगुङ्लो, हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ चोगुङ्बा खासे़न्निन् साम्योनिबा चोःक्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ आबाङे
आनिङ्वाꣳइल्ले़ थाप्तुबा थेआङ् मे़जोःक्कान्, कर याप्मि के़बाङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक्लक्
चोगुङ्लो॥

ये़सुरे़ कुदोःन्दिन्

31 “इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ आबाङे तोःन्दि पिरुङ्ने़ फाꣳग्र इङ्गाꣳ आदोःन्दिन्से़क्खा मे़बोःङ्ने़ल्लो॥*
32 कर इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ तोःन्दि के़बिबाङ्ग वेꣳधिक् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ कुदोःन्दिङ्ग
से़क्खा चोःक्लो॥”*
33 से़क्खाए खिनिꣳ बप्तिस्मा के़बिबा युहुन्नारो कुबाःन् खे़म्से़ के़बाङ्घुम्सिम् हे़क्क्याङ् से़क्खाःल्ले़
कुयाःम्बेओ खुने़ꣳ तोःन्दि पिरुआङ् वाꣳरो॥
34 इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ मे़न्छाम् याप्मिहाꣳरे़न् तोःन्दि चाहाबा मे़जोःक्कान्लो, कर कन् काक्
पाःन्हाꣳग खिनिꣳ से़न्लप् के़घोःसुम्ल फाꣳआङ् मे़त्निङ्बारो॥
35 युहुन्नाःङ्ग सेमि कुइसिःक् के़दिःप्पा नु ओःत्ति के़बिबा वये़ हे़क्क्याङ् सप्फाधिक्साङ् खुने़ꣳ
कुओःत्तिःन् खिनिꣳ सिराꣳ थाङ़ेरो,
36 कर इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ युहुन्नाःल्ले़ कुदोःन्दिन्नुःल्ले़आङ् यम्बा तोःन्दि वाꣳ, खे़ङ्ग
चोगुङ्ल वाꣳआबा आम्बारे़ चोःक्मा सुःप्मा फाꣳआङ् पिराङ्बा याःम्बक्किल्ले़ए पानुदिङ् आम्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ पाङ्घाङ्बा फाꣳआङ् तोःन्दि के़बिरिरो॥
37 हे़क्क्याङ् याप्मि के़बाङ्बा पानुदिङ् पाःल्ले़ इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ तोःन्दि पिरुआङ् वाꣳरो॥ खिनिꣳ
आप्फाल्ले़आङ् कुबाःन् मे़ङ्घे़म्मे नु खुने़ꣳ मे़न्निए के़वयिꣳरो॥
38 खुने़ꣳ पाःत्तुबा कुबाःन्जाक्किन् खिनिꣳओ मे़वाꣳने़न्लो थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꣳ पाङ्घुबा मनाःन् खिनिꣳ
नसाःन् के़न्जोगुम्मिन्लो॥
39 खिनिꣳग साम्योसाप्लाःन् नुःरिक्काङ् के़निःरुम्लो थेआङ्भे़ल्ले़ खे़प्मोलाम् मे़न्नुप्मनाबा
हिङ्मन् खोःसुम्बे़ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ के़इःत्तुम्, कर खे़न् साम्योसाप्लाःल्ले़ए इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ
तोःन्दि के़बिरिꣳरो॥
40 हे़क्केसाङ् खिनिꣳ इङ्गाꣳओ ताःमाआङ् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमा निङ्वाꣳ के़न्जोगुम्मिन्लो॥
41 “इङ्गाꣳग मे़न्छाम् याप्मिरे़ आनारा मे़भोःसुर मे़लꣳआन्लो॥
42 कर खिनिꣳ आक्तङ्बा के़जोगिꣳ फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्निङ्लो॥ खिनिꣳ निङ्वाꣳओलाम्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि के़म्मे़त्तुम्मिन्बान् इङ्गाꣳ निःसुङ्लो॥
43 इङ्गाꣳ पानुदिङ् आम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ युक् पिराङ्डाङ् पाङ्घाङ्साङ् याप्मि
लाङ्गे़न्दाःक्तिन्लो कर वेꣳहाꣳ हाःत्ले़आङ् युक् मे़म्बिए आबाङे खुनिꣳ युक्को के़दाःबाहाꣳ खिनिꣳ
लाङ्गे़दाःक्तुम्सिम्लो॥
44 खिनिꣳ आबाङे मिङ्सो इङ्धाःङ् के़बिआसि, कर थिक्लक् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् के़दाःबा मिङ्सो
इङ्धाःङ्डिङ्ग के़ङ्गोःत्तुम्मिन्, हे़क्केःल्ले़ आक्खेलꣳरिक् खिनिꣳ याप्मि नसाःन् चोःक्मा के़सुक्तिबे?”
45 “हे़क्केसाङ् इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःल्ले़ कुदगि आप्तिक् मे़गुःत्निङ्डिन्लो, कर खिनिꣳ निङ्साङ्
के़जोगुम्बा मोसारे़ कुसाम्योथिम्मिल्ले़ए खिनिꣳ आप्तिक् के़गुःत्तिꣳरो॥
46 से़क्खाए मोसाःन् नसाःन् के़जोगुम्मिल्ले़ग इङ्गाꣳ याप्मि नसाःन् के़जोगिबारो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ल्ले़
आयाःम्बेओ साप्तुआङ् पत्लो॥

---

* **5:31** □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ * **5:32** □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□

47 कर खिनिꣳ मोसारे़ साप्तुबा पाःन्नोए नसाःन् के़न्जोगुम्मिन्निल्ले़ आक्खेलꣳरिक् इङ्गाꣳ याप्मि नसाःन् के़जोगिꣳबे?”

6

येसुरे़ हेन्छिङ् ङासि मनाहाꣳ चाजाःत्तुसिꣳ
मत्ति १४.१३-२१, मर्कुस ६.३०-४४, लुका ९.१०-१७

1 याङ्सि येसुःन् गालिल वारक्किल्ले़ नाधाःम्बि पे॥ (खे़ङ्ग तिबेरियस वारक्काङ् मेमे़त्तुरो॥)
2 यरिक् मनाहाꣳरे़ खुनेꣳ मे़दिम्दु, थेआङ्भे़ल्ले़ खुनेꣳ के़दुक्पाहाꣳ वेःन्दुसिबा निङ्वाꣳ के़माबा मिक्सेःन्हाꣳ मे़निःसुआङ् मे़वये़रो॥
3 येसुःन् थो कोःक्माओ पे हेक्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु युङ्सिङ्लो॥
4 खे़न् येम्मो यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिन् निःत्ताङ्डे त्ये चुरे़आङ् वये़रो॥
5 हेक्क्याङ् मनाहाꣳ खुनेꣳओ मे़धाड़ेर मे़बत्छेबा येसुरे़ निःसुसिआङ् फिलिप्पेन् सेःन्दोसु, “आल्ल आत्तिनु खरे़ःङ्डिन् आइडुम्माङ् कन् मनाहाꣳ आजाःत्तुम्सिम्बाबे?”
6 खुनेꣳ फिलिप्पेन् कुनिङ्वाꣳ साꣳमा फाꣳआङ् अक्खेलꣳरिक् मे़त्तुबारो, थेआङ्भे़ल्ले़ येसुरे़ थे चोगुङ् के़लꣳबान् तगिसा कुनिङ्वाꣳओ वये़रो॥
7 फिलिपरे़ नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, आनिꣳग किप्ने़त्छि (२००) याङ्ले़* खरे़ःङ् आइडुम्माङ् कन् मनाहाꣳग च्यꣳ च्यꣳरक् आबिरुम्सिम्साङ् आन्योसुम्सिम्मिन्लो॥”
8 हेक्क्याङ् येसुरे़ वेꣳस्मा कुहुꣳसाम्बा सिमोन पत्रुसरे़ कुन्साꣳ आन्द्रियासे़ल्ले़ अक्खे पाःत्तुरो,
9 “कप्मो चुक्पाधिक्ले़ ङासि हःक्सिः खरे़ःङ् नु ने़त्छि ङासा कत्तुꣳ, कर कम्म्याक् यरिक् मनाहाꣳ आक्खेलꣳरिक् योमासिबे?”
10 येसुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खेलꣳरिक् मुरा मे़त्तुसि, “के़रेक् मनाहाꣳ युङ् पाङ्घे़म्सिम्मे़ꣳओ॥” हेक्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ यरिक् याःन् के़युङ्बा ने़ने़बा ते़न्नो युङ्मे़बाङ्घुसि॥ हेक्क्याङ् खे़प्मो मे़न्छुमाꣳ हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ मे़न्निःत्छिङ्डे येम्बित्छाꣳहाꣳरक् हेन्छिङ् ङासि (५०००) यारिक् मे़वये़रो॥
11 येसुरे़ खे़न् खरे़ःङ्डिन् खप्सुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरु हेक्क्याङ् खे़न् मनाहाꣳ हाःत्तुसि॥ हेक्क्याङ् ङासाःन्नाङ् बा हेक्केलꣳरिक्के खुनिꣳ योयो हाःत्तुसिरो॥
12 खे़न् काक् मनाहाꣳरे़ खाघा मे़जआङ् येसुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़त्तुसि, “काक् कुजि के़नम्बाहाꣳ सुप्से़म्मे़ꣳओ, कुजिथिक्काङ् चामे़सोःक्ने़न्लरो॥”
13 हेक्क्याङ् खे़न् ङासि हःक्सिः खरे़ःङ्हाꣳ मनाहाꣳरे़ मे़जआङ् कुजि के़नम्बा खरे़ःङ्हाꣳ मे़सुप्सुल्लेग थिक्-ने़त् नइमाने़ तिम्से!
14 हेक्क्याङ् मनाहाꣳरे़ खुनेꣳ चोगुबा निङ्वाꣳ के़माबा मिक्सेःन्निन् मे़निःसुआङ् अक्खे मे़बाःत्तु, “इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ताः लꣳरिक् निङ्साङ् चोःक्मनाबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाङ्ग से़क्खासाङ् खुनेꣳएरो॥”
15 मनाहाꣳरे़ साक्के़ल्ले़क्काङ् खुनिꣳ हाङ् चोःक्मा निङ्वाꣳ मे़जोगुआङ् वाꣳ के़लꣳबान् येसुरे़ निङ्वाꣳ खोःसुआङ् खुनेꣳ ए़क्लेःक्थो कोःक्माओ पेरो॥

येसुःन् च्वाःत् सम्दाङ् लाङ्घेःक्
मत्ति १४.२२-३३, मर्कुस ६.४५-५२

16 हेक्क्याङ् युःन्छिक् पोःक्खे़आङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खेन् कोःक्माओलाम् यो मे़ध्ये़आङ् वरक्किल्ले़ कुयाओ येसुःन् मे़हाङ्घुरो॥
17 कर खादामे़साङ् खुनेꣳ खे़प्मो मे़ये़ने़न्बाल्ले़ चोगुल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खःङ्बेओ मे़लाःसे़आङ् नाहाङ्दाङ् कपर्नहुम पाङ्जुम् ले़प्माङ् मे़धासिङ्लो॥

---

* **6:7** □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ (२००) दिनारि पोःङ्लो॥ खेन् फाꣳइन् थिक्पारे़ ये़त्छि (८) लाओ थगुबा याङ् यारिक् पोःङ्लो॥ थिक् दिनारि फाꣳइन् थिक् युप्पा याङित्छि पोःङ्लो॥

18 खे॒ङ्हाꣳ मे॒बेर मे॒बत्छे॒ल्ले॒ वरक्को किप्मा के॒घुःबा सुरित् केजङ्डिन् हुःमा हेःक्ते॒आङ् वाभे॒ल्ले॒ङ्डिन् पोगे॒रो॥
19 खे॒ङ्हाꣳ ङासि-तुक्सि (५-६) किलोमितर मे॒बेआङ् मे॒वये॒ल्ले॒ खे॒ङ्हाꣳरे॒ हक्चघत् ये॒सुःन् च्वाःत्तो लाङ्घेगे॒र खुनिꣳ पेसाङ् फे॒रे॒र पत्छे॒बा मे॒निःसुआङ् खे॒ङ्हाꣳ साꣳरिक् मे॒गिसे॒रो॥
20 कर ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ मे॒त्तुसि, “इङ्गाꣳ ये॒सुआ, मे॒गिसे॒म्मिन्ने॒ꣳ॥”
21 हे॒क्केःल्ले॒ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे॒सःत्ते॒र खुने॒ꣳ खःङ्बेओ मे॒युक्खुरो॥ हे॒क्क्याङ् खे॒ङ्हाꣳ मे॒बेर मे॒बत्छे॒बा ते॒न्नो खिमो खुनिꣳ खःङ्बेन् के॒रे॒रो॥

हिङ्मन्ले॒न् खरे॒ःङ्

22 हे॒क्क्याङ् वरक्किल्ले॒ नाधाःम्बि के॒वाꣳबा मनाहाꣳरे॒ थिक्लक् खःङ्बेन् ने॒स्से॒बा मे॒निःसु हे॒क्क्याङ् ये॒सुःन् खःङ्बेओ कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु मे॒लाःसे॒म्बा कर खुने॒ꣳ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरक् मे॒बेबा पाःन्निन् कुदाःन्दिक्मारक् कुसिङ् मे॒निःत्तु॥
23 हे॒क्क्याङ् दाङ्बाल्ले॒ नोगे॒न् पिरुआङ् मनाहाꣳरे॒ यरिक् खरे॒ःङ्हाꣳ मे॒जबा ते॒न्निल्ले॒ कुबेसाङ् तिबेरियस ये॒क्यक्कोनु कुभा खःङ्बेहाꣳ खे॒प्मो मे॒गे॒रे॒॥
24 ये॒सुःन् नु कुहुꣳसाम्बाहाꣳ खे॒प्मो मे॒होःप् के॒लꣳबा निङ्वाꣳ मे॒घोःसुआङ् याम्मो खे॒न् मनाहाꣳ खे॒न् खःङ्बेहाꣳओ मे॒लाःसे॒आङ् नाहाङ्दाङ् कपर्नहुम्मो ये॒सुरे॒ कुगोःत्छे॒ मे॒बेरो॥
25 खे॒ङ्हाꣳ वरक्किल्ले॒ नाधाःम्बि मे॒गे॒रे॒ल्ले॒ ये॒सुःन् मे॒दुमुआङ् सेःन्मे॒दोसु “सिक्साम्बे, खे॒ने॒ꣳ आप्फाल्ले॒ कप्मो के॒भे॒रे॒बे?”
26 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, से॒क्खाए मे॒त्निङ्, खिनिꣳ निङ्वाꣳ के॒माबा मिक्सेःन्निन् के॒निःसुम्माङ् मे॒ःन्, कर खाघा खरे॒ःङ्डिन् के॒जाम्माङ्ने॒ याप्मि के॒गोःत्तिबारो॥
27 खिनिꣳ चागे॒सोःक्पाआङ् के॒बेःक्पा कुजारे॒ लागि याःम्बक् मे॒जोगे॒म्मिन्ने॒ꣳ, कर इङ्गाꣳ मे॒न्छाम्साःल्ले॒ पिनिङ्बा मे॒न्नुप्मनाबा हिङ्मन् थारिक् के॒धःप्पा कुजाओ निङ्वाꣳ पिरे॒म्मे॒ꣳ, थेआङ्भे॒ल्ले॒ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ बा हे॒क्के चोःक्से॒ए इङ्गाꣳ युक् पिराङ्डाङ् वाꣳरो॥
28 हे॒क्केःल्ले॒ खे॒ङ्हाꣳरे॒ खुने॒ꣳ सेःन्मे॒दोसु, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ आनिगे॒ थे चोगुम्बे॒बा निङ्वाꣳ इःत्तुबे?”
29 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ कुयाःम्बक्किङ्ग खुने॒ꣳ पाङ्घुबा मनाःन् नसाःन् के॒जोगुम्ल फाꣳआङ् निङ्वाꣳ चोगुꣳरो॥”
30 खे॒ल्ले॒ चोगुल्ले॒ खे॒ङ्हाꣳरे॒ खुने॒ꣳ सेःन्मे॒दोसु, “आक्तङ्बा निङ्वाꣳ के॒माबा मिक्सेःन् के॒जोगुआङ् आनिगे॒ नसाःन् चोःक्कासिगे॒बाबे? आनिगे॒ लागि खे॒ने॒ꣳ थे के॒जोगुबे?
31 आनिगे॒ सुधे॒बा ताक्थे॒बाहाꣳरे॒ग ये॒ःङ्घादे॒न्नो मन्नाःन्मे॒ज॥ साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्ते॒आङ् पत्, ‘निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ खे॒ङ्हाꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् खरे॒ःङ्डिन् चामा पिरुसिरो॥’ ”*
32 ये॒सुरे॒ मे॒त्तुसि, “इङ्गाꣳ से॒क्खाए मे॒त्निङ्, मोसारे॒ खिनिꣳ के॒बिरिबा खरे॒ःङ्डिङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ्बा मे॒ःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् खे॒न् से॒क्खाबा खरे॒ःङ्डिन् पानुदिङ् आम्बारे॒ने॒ के॒बिरिबारो॥*
33 थेआङ्भे॒ल्ले॒ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ से॒क्खाबा कुघरे॒ःङ्डिङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के॒युःबाआङ् मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳ ने॒त्तिगे॒न् हिङ्मन् के॒बिबान्नेरो”
34 खे॒ङ्हाꣳरे॒ मे॒मे॒त्तु, “आदाङ्बे, खे॒न् खरे॒ःङ्डिन् सदादिङ् याप्मि आबिरे॒ꣳओ॥”
35 ये॒सुरे॒ खे॒ङ्हाꣳ मे॒त्तुसि, “इङ्गाꣳ से॒क्खाबा हिङ्मन् के॒बिबा खरे॒ःङ्आरो, इङ्गाꣳओ के॒दाःबान् याम्मो आप्फाल्ले॒आङ् कुसे॒त्मे॒लाःक्ने॒न्, हे॒क्क्याङ् इङ्गाꣳ याप्मि नसाःन् के॒जोःक्पे॒न्याम्मो आप्फाल्ले॒आङ् कुवामे॒मिःक्ने॒न्लो॥
36 कर इङ्गाꣳ याप्मि आगे॒निःसिसाङ् नसाःन् आगे॒न्जोगिन् फाꣳआङ् से॒क्खाए मे॒त्निङ्डाङ् वाꣳरो॥

---

* **6:31** □□□□□□□□□□ □□.४, निङ्वाꣳफुसाम्लो सुम् ७८.२४ ओ ओमे॒त्ते॒ꣳ॥ मिस्रलाम् इस्राइलिहाꣳ कनान ले॒प्माङ् लाम्दिःक् मे॒जोगे॒ल्ले॒ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ खे॒न् ये॒ःङ्घादे॒न्नो साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् “मन्ना” मे॒प्मनाबा कुजा थाःसु पिरुसिरो॥
* **6:32** □□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ पिरुसिबा खरे॒ःङ्डिङ्ग ये॒सुःन्लो॥

37 पानुदिङ् पाःल्ले पिआबाहाङ केरेक् इङ्गाङओ मेदाःङ, हेक्क्याङ् आत्तिन् इङ्गाङओ ताः खेन् आप्फाल्लेआङ् मेलेरुङ्डिन्लो॥
38 इङ्गाङग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् आनिङ्वाङ हेक्के चोःक्से मेन्दाबेन्लो कर पानुदिङ् आम्बारे कुनिङ्वाङ कुइसिःक् चोःक्से पाङ्घाङ्डाङ् त्याङ्बारो॥
39 हेक्क्याङ् याप्मि केबाङ्बा निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले इङ्गाङ पिराङ्बा लत्थिक्काङ् मेम्माए कत्तुङ्सिङ्ल हेक्क्याङ् कुनुप्मा येन्नो कुहिङ्वेत् चोगुङ्सिङ्ल केलङबा खुनेङ कुनिङ्वाङ वाङरो॥
40 थेआङ्भेल्ले कुस्साःन् केनिःबाआङ् नसाःन् केजोःक्पा केरेक्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेघोःसुर केलङबा पानुदिङ् आम्बारे कुनिङ्वाङ वाङरो॥ हेक्क्याङ् कुनुप्मा येन्नो खेङ्हाङ कुहिङ्वेत् चोगुङ्सिङ्लो॥”
41 हेक्क्याङ् यहुदिहाङरे “ ‘येसुरे इङ्गाङ साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा खरेःङ्आ’ ” पाःत्तुबा पाःन्नो खुनिङ निङ्वाङ मेद्येनेन्नाङ् मुनुक्नुक् लङमा मेहेःक्तेरो॥
42 खेङ्हाङ अक्खे मेमेत्छिङ्, “कन् युसुफरे कुस्साः येसुःन् मेःम्बि? कल्ले कुम्बा कुम्मासि आनिङ कुसिङ् आन्निःत्तुम्सिम्मिम्बि? हेक्केःल्ले आक्खेआङ् खेल्ले ‘इङ्गाङ साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् त्याङ्बा’ पाःप्मा सुक्तुबाबे?”
43 कर येसुरे खेङ्हाङ नोगप् पिरुसि, “खिनिङ मुनुक्नुक् मेलङरेम्मिन्नेङ,
44 थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ याप्मि केबाङ्बा पानुदिङ् पाःल्ले मनाहाङ इङ्गाङओ ताःमा निङ्वाङ मेबिरुन्सिन्ल थारिक् आत्तिन्नाङ् इङ्गाङओ ताःमा मेन्छुक्नेन्लो॥ खेङ्हाङ मेदाने फाङग्र इङ्गाङ कुनुप्मा येन्नो कुहिङ्वेत् चोगुङ्सिङ्लो॥
45 माङ्निङ्वाङपाःन् केबाःप्पाहाङरे खुनिङ साप्पन्नो अक्खेलङरिक् मेसाप्तुआङ् पत्, ‘खेङ्हाङग केरेक् निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले हुङरुसिबा मेबोःङ्लो॥’* पानुदिङ् पाःल्ले कुबाःन् केघेम्बाहाङ नु खुनेङलाम्बा केहुङसिङ्बाहाङ केरेक् इङ्गाङओ मेदारो॥
46 आत्तिल्लेआङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाङफुमाङ्डिन् मेन्निए वाङरो, कर निङ्वाङफुमाङ्लाम् केदाःबाल्लेरक् निःसुआङ् वाङरो॥
47 इङ्गाङ सेक्खाए मेत्निङ्, इङ्गाङ नसाःन् केजोःक्पेन्नु मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् वाङरो॥
48 इङ्गाङए सेक्खाबा हिङ्मन् केबिबा खरेःङ्आरो॥
49 खिनिङ सुधेबा ताक्थेबाहाङरे येःङ्घादेन्नो मन्ना मेजसाङ् मेस्येरो॥
50 कर साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा खरेःङ्डिन् कप्मो वाङरो, आत्तिन् मनाःल्ले कन् चः खेन् मेसिःनेन्लो॥
51 इङ्गाङए खेन् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केबिबा खरेःङ्आरो॥ हाःत्ले कन् खरेःङ्डिन् चःङ खेङ्ग सदादिङ् हिङ्लो॥ कन् खरेःङ्डिङ्ग नासिङ्गेन् आधक्किन्नेरो॥* इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेन्छाम् याप्मिहाङ मेहिङ्ल फाङआङ् कन्निन्पिरुङ्सिङ्लो॥”
52 हेक्क्याङ् खेप्मो केवाङबा यहुदिहाङरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् खुनिङ लुम्मो “कन् मनाःल्ले आक्खेलङरिक्काङ् नासिङ्गेन् कुधक्किन् चामा फाङआङ् पिमा आसुक्पाबे?” मेबाःत्तुर पाःन्धङ् चोःक्मा मेहेःक्तेरो॥
53 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाङ मेत्तुसि, “इङ्गाङ सेक्खाए मेत्निङ्, मेन्छाम्साःल्ले कुधक्किन् मेन्जाए नु कुमाक्खिङइन् मेन्धुङ्डे थारिक् खिनिङओ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेवाङनेन्लो॥
54 कर इङ्गाङ आधक्किन् केजाबा नु आमाक्खिङ केधुङ्बाल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् कत्तुङरो॥ हेक्क्याङ् खेन् कुनुप्मा येन्नो इङ्गाङ कुहिङ्वेत् चोगुङ्लो॥
55 थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ आधक्किन् हेक्क्याङ् आमाक्खिङइन्सेक्खाबा चामा थुङ्मा चारो॥
56 इङ्गाङ आधक्किन् केजाबान्नु आमाक्खिङ केधुङ्बान् इङ्गाङओ वाङ हेक्क्याङ् इङ्गाङ खुनेङओ वाङआरो॥

---

* **6:45** □□□□□ □□.१३ * **6:51** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□□ □□□□□□□

57 हिङ्मन्दाङ्बा पानुदिङ् पाःल्ले इङ्गाꣳ पाङ्घाङ् हेक्क्याङ् खुनेꣳ चोगुल्ले हिङ्डाबा कुइसिःक्
इङ्गाꣳ आधक्किन् केजाबान्नाङ् इङ्गाꣳ चोगुङ्डिल्ले हिङ्लो॥
58 कन् आधक्किन्ने साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा खरेःङ्लो॥ खिनिꣳ सुधेबा ताक्थेबाहाꣳरे मन्नाःन्
मेजआङ् मेस्ये कर कन् खरेःङ्डिन् केजाःबाङ्ग सदादिङ् हिङ्लो॥”
59 येसुरे कन् पाःन्निन् कपर्नहुम्मोबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो हुꣳरुसिल्ले पाःत्तुबारो॥

यरिक् हुꣳसाम्बाहाꣳरे येसुःन् तिम्मा मेलेरुꣳ

60 कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् यरिक् हुꣳसाम्बाहाꣳरे अक्खे मेबाःत्तु, “कन् पाःन्निङ्ग केसाक्पा
निसाम्लो॥ कन् हाःत्ले नाःप्मा सुक्तुबे?”*
61 येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मुनुक्नुक् मेलꣳरेबा निङ्वाꣳ खोःसुआङ् खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “कल्ले खिनिꣳ
निङ्वाꣳ खःसुबि?
62 मेन्छाम्साःन् तगि आत्ति वये खेप्मोए याम्मो नुःङ् पेःक्पा खिनिꣳ केनिःसुम्मिल्ले आक्खे
केबाःत्तुम्बे?
63 सेसेमाङ्डिल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् आबिꣳरो, कर मेन्छाम् थुम्मिल्ले थेआङ् चोःक्मा
मेसुक्तुन्लो॥ इङ्गाꣳ मेत्निङ्बा पाःन्जाक्हाꣳ याम्साम् नु हिङ्मन्लो॥
64 कर खिनिꣳओ कुभारे इङ्गाꣳ नसाःन् आगेन्जोगिन्॥” (थेआङ्भेल्ले येसुरे कुहेःक्सिङ्मोनुए
आत्तिन्हाꣳरे खुनेꣳ नसाःन् मेन्जोगुन् हेक्क्याङ् हाःत्ले खुनेꣳ इङ्लेक्तुꣳ केलꣳबान् निःसुआङ् वयेरो॥)
65 हेक्क्याङ् खुनेꣳ मेत्तुसि, “खेल्ले चोगुल्लेए मेन्छाम् याप्मिहाꣳ पानुदिङ् पाःल्ले मेम्बिए थारिक्
इङ्गाꣳओ ताःमा मेन्छुक्नेन्लो लꣳरिक् पाःत्तुङ्बा पाःन्निल्ले कुबेःन् बा खेन्लो॥”
66 कन् येम्माङ्धो यरिक् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनेꣳ पक्मेधःआङ् मेबेरो हेक्क्याङ् खुनेꣳनु याम्मो
लाङ्मेङ्घेःगेन्लो॥
67 हेक्क्याङ् येसुरे थिक्-नेत् (१२) कुहुꣳसाम्बाहाꣳ लेप्माङ् हिसिङ्डाङ् मेत्तुसि, “खिनिꣳआङ् याप्मि
आगेलेरिꣳआङ् केबेगिबाबि?”
68 सिमोन पत्रुसरे नोगप् पिरु, “आदाङ्बे, हाःत्लो पेगिगेबाबे? खेनेꣳरक् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्
केबिबा पाःन्जाक्किन् केगत्तुꣳरो॥
69 खेनेꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबाङ्घेबा सेसे कुमनाःन्नेꣳ फाꣳआङ् आनिगे निःसुम्बे हेक्क्याङ्
नसाःन् चोगुम्बेआङ् वाꣳरो॥”
70 हेक्क्याङ् येसुरे मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ खिनिꣳ थिक्-नेत्हाꣳ सेःक्निङ्डाङ् वाꣳआरो, कर खिनिꣳओ
थिक्किन् माफेन्साम् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥”
71 (येसुरे थिक्-नेत् हुꣳसाम्बाहाꣳओ थिक् सिमोन इस्करियोतरे कुस्साः यहुदा इस्करियोतरे
कुयाःम्बेओ पाःत्तुआङ् वये॥ खेल्ले ताःन्दि खुनेꣳ इङ्लेक्तुꣳरो॥)

7

येसुःन् नु कुन्साꣳसि

1 खेन् एगाङ् येसुःन् गालिल थुम् खिरिबा पाङ्भेꣳहाꣳओ ताक्कन्देर वयेरो॥ खुनेꣳग यहुदिया थुम्लाम्
माःङ्घाए वाꣳमा निङ्वाꣳ चोगु, थेआङ्भेल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ सेप्मा फाꣳआङ् मेसुगुर
मेवयेरो॥
2 कर यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ साःङ्गाहिम् तङ्नाम्मिन्* ताःमा इःत्तेल्ले
3 कुन्साꣳसिरे येसुःन् अक्खे मेमेत्तु, “खेनेꣳ कन् तेन्निन् लेरेꣳआङ् यहुदियाओ पेगेꣳओ, खेल्ले चोगुल्ले
खेप्मो खेनेꣳ केजोगुबा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ वेꣳ केहुꣳसाम्बाहाꣳरेआङ्मेनिःसुररो॥

---

* **6:60** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□, हेक्केःल्ले येसुरे पाःत्तुबा पाःन्निन् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे कुसिङ् मेन्निःत्तुन्॥ * **7:2** □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□(४०) तङ्बे थारिक् लाम्दिःक् मेजोगेबा निङ्वाꣳसोओ कन् तङ्नाम्मो साःङ्गाहिम् मेजोगु॥ यरिक् यहुदिहाꣳरे यहुदिया थुम्मोबा यरुसलेम येक्यक्को मेबेआङ् येत्नाम् थारिक् कन् तङ्नाम्मिन् मेदोःसुरो (लेबि २३.३३-४३, साम्योथिम्इङ्जाःङ् १६.१३-१६)॥

4 आत्तिन् मनाःल्ले कुमिङ्सो कुधाःङ्सो फोःमा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खेन् चिङ्सिङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥
हेक्केलꣳरिक् खेनेꣳआङ् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ केजोगुर केवाꣳने फाꣳग्र इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो ओसेःन्धाक्सिङ्डेꣳओ॥”

5 थेआङ्भेल्ले आबाङे कुन्साꣳसिरेआङ् खुनेꣳ नामेन्छाꣳरुन्लो॥

6 येसुरे नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ आयेम्मिन् मेन्दाए वाꣳरो॥ खिनिꣳग आप्फाल्लेसाङ् पेःक्मा
केसुक्तिꣳरो,

7 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाꣳरे खिनिꣳ चिःप्मा केमेन्छुक्तिन्लो, कर खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा याःम्बक्हाꣳ
ताप्फेःम्बा चोःक् मेत्तुङ्सिङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ मेजिःत्तारो॥

8 तङ्नाम्मो खिनिꣳ थो यरुसलेम्मो पेगेम्मेꣳओ॥ इङ्गाꣳ आल्लो मेबेःक्कान्, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ
आयेम्मिन् मेन्दाए वाꣳरो॥”

9 येसुरे अक्खे पाःत्तुर गालिलओए वये लारेरो॥

येसुरे तङ्नाम्मो हुꣳरुसिꣳ

10 कर येसुरे कुन्साꣳसि तङ्नाम्मो मेबे हेक्क्याङ् येसुःन्नाङ् आत्तिन् मनाहाꣳरेआङ् मेन्निए स्वाःत्ताङ्
यरुसलेम्मो पेरो॥

11 आल्ल तङ्नाम्मो यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ मेगोःत्तुर अक्खे मेबाःत्तु, “कन् मनाःन् आत्तान्
पेबे?”

12 यरिक् मनाहाꣳरे येसुरे कुयाःम्बेओ स्वाःत्ताङ् मेजेक्खु॥ कुभारे मेबाःत्तु, “खुनेꣳग नुःबा मनारो”
कर वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “मेःन्, खेल्लेग मनाहाꣳ इङ्लेक्तुसिर वाꣳरो॥”

13 कर यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ मेगिरुसिबाल्ले चोगुल्ले आत्तिन्हाꣳआङ् मनाहाꣳरे मेघेप्सुर येसुरे
कुयाःम्बेओ मेम्बारेन्लो॥

14 हेक्क्याङ् तङ्नाम्मिल्ले कुलुम्मो येसुःन् माङ्हिम्मो थो पेआङ् मनाहाꣳ निसाम् हुꣳमा हेःक्तुसिरो॥

15 यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ कुनिसाम्मिन् मेघेप्सुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर अक्खेलꣳरिक्
मेबाःत्तु, “कन् मनाःल्ले मेन्हुꣳसिङ्डे आक्खेलꣳरिक् आनिꣳ हेक्के कन् निसाम्मिन् लेस्सुबे?”

16 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ आनिसाम्मिङ्ग आबाङे इङ्गाꣳइन् मेःन्लो, कर कङ्ग
इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् त्येबारो॥

17 आत्तिन् मनाःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हेक्के चोःक्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खेल्ले इङ्गाꣳ
आनिसाम्मिन् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बा त्येबाबि इङ्गाꣳ आबाङे पाःत्तुङ्बाबि फाꣳआङ् कुसिङ् निःत्तुरो॥

18 आबाङे युक्कोलाम्केबाःप्पाहाꣳरेग आबाङे मिङ्सो इङ्धाःङ् मेगोःत्तुरो, कर आत्तिल्ले खुनेꣳ
केबाङ्बान् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खेल्ले सेक्खा पाःन् पाःत्तुरो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳओ
थेआङ् इङ्लेक्पा पाःन् होःप्लो॥

19 मोसारे खिनिꣳ साम्योथिम् केबिरि, कर खिनिꣳ आत्तिन्हाꣳरेआङ् केन्इःत्तुम्मिन् केन्नाःत्तुम्मिन्॥
हेक्केःल्ले थेआङ् खिनिꣳ याप्मि सेप्मा केगोःत्तिबाबे?”

20 खेन् मनाहाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, “खेनेꣳग फेन्साम्मिल्ले केयाङ्घेआङ् केवाꣳरो! हाःत्ले खेनेꣳ
सेप्मा केगोःत्तेबे?”

21 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳग लत्छा मनाधिक् नाःम्सिङ्मा येन्नो नुसुङ्डिल्ले खिनिꣳ
निङ्वाꣳ मयेरो॥

22 कर खिनिꣳआङ् मोसारे केबिरिबा हर्दो हेक्मा साम्योथिम्मिन् केनाःत्तुम् केइःत्तुम्माङ्
नाःम्सिङ्येन्नोए खिनिꣳ साःहाꣳरेन् हर्दो केहेगुम् केबिरुम्सिम्मिल्ले खिनिꣳआङ् साम्योथिम्मिन्
केभेःन्दुम्लो॥ (सेक्खाःल्ले कन् हर्दो हेक्मा साम्योथिम्मिङ्ग मोसालाम् मेःन्, कर कङ्ग
अब्राहाम्लाम् पोःक्खे येबारो॥)

23 आल्ल मोसारे कुसाम्योथिम्मिन्* मेबेःन्नेन्ल फाꣳआङ् नाःम्सिङ्येन्नो खिनिꣳ साःहाꣳरेन् हर्दो
हेक्मा याःम्बक् केजोगुम्ने फाꣳग्र, इङ्गाꣳ कन् मनाःन् नाःम्सिङ्मा येन्नो नुसुङ्डिल्ले थेआङ् इङ्गाꣳनु
खिनिꣳ याःक्लेꣳबाबे?
24 मना ओमेप्मासिआङ्मेःन् कर सेक्खाओ खासेन् लोःन्देम्मेꣳओ॥”

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा येसु

25 खेन् येम्मो यरुसलेम केयुङ्बा कुभा मनाहाꣳ अक्खे मेमेत्छिङ्, “मेःम्बे, सेप्मा मेगोःत्तुर मेवाꣳबा
मनाःन् बा कन् मेःम्बि?
26 कर कङ्ग मनाहाꣳरे मेघेप्सुरए पाःत्ल वाꣳरो॥ हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳरे थेआङ् मेम्मेत्तुन्लो॥ मेःम्बे,
आनिꣳ लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्त फाꣳआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुबि?
27 कन् मनाःन् आत्तोलाम् त्ये केलꣳबा आनिꣳ आनिःसुम्लो॥ कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा
खिस्तेन्ताःल्लेग खुनेꣳ थाःम्सिङ्लक्लो, खुनेꣳ आत्तोलाम् ताः केलꣳबा आत्तिल्लेआङ् मेनिःसुन्लो॥”
28 येसुरे माङ्हिम्मो हुꣳरुसिर पत्छेल्ले यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् पारे, “ओरो, खिनिꣳ इङ्गाꣳ
कुसिङ् याप्मि केनिःत्तिꣳ हेक्क्याङ् आत्तोलाम् त्याङ्बा खेन्नाङ् खिनिꣳ केनिःसुम्, कर इङ्गाꣳ
आबाङे त्याङ्बा मेःन्लो॥ इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बाङ्ग सेक्खाए चोःक् हेक्क्याङ् खुनेꣳग खिनिꣳ
कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्लो,
29 कर इङ्गाꣳग खुनेꣳ कुसिङ् निःत्तुङ्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳलाम्बा त्याङ्बा हेक्क्याङ् खुनेꣳ
पाङ्घाङ्बारो॥”
30 येसुरे अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुल्ले मनाहाꣳरे खुनेꣳ तेम्मा मेगोःत्तु, कर आत्तिन्हाꣳरेआङ् खुनेꣳ
मेन्छुस्सुन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ कुयेम्मिन् मेङ्गेत्ते वयेरो॥
31 हेक्केसाङ् यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳ नसाःन् मेजोगुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे अक्खे मेबाःत्तु,
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तेन्ताःल्ले कन् मनाःन्नुःल्लेआङ् यरिक् निङ्वाꣳ केमाबा
याःम्बक्हाꣳ चोगुबि?”
32 मनाहाꣳ येसुरे कुयाःम्बेओ स्वाःत्ताङ् खुस्खुस् लꣳरिक् मेबारेबा फरिसिहाꣳरे मेघेप्सुरो हेक्क्याङ्
तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳरे माङ्हिम्मोबा तिलिङ्गाहाꣳ खुनेꣳ कुदेम्से मेबाङ्घुसि॥*
33 कर येसुरे मेत्तुसि, “इङ्गाꣳग खिनिꣳनु सप्फारक् कप्मो वाꣳआरो हेक्क्याङ् याप्मि केबाङ्बाल्लो
नुःङ्डा पेःक्कारो॥
34 खिनिꣳ याप्मि केगोःत्तिꣳ कर याप्मि केङ्घोःसिन्लो हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ पेःक्काबा तेन्नोआङ् केप्मा
केन्छुक्तिल्लो॥”
35 यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ सेःन्मेलाप्सिङ्, “मेःम्बे, खुनेꣳ आत्तो पेःक्मा निङ्वाꣳ चोगुर वाꣳआङ्
आनिꣳ तुम्मा आन्छुक्तुम्मिन्बाबे? खुनेꣳ वेꣳ लाजेꣳओ केयुङ्बा आनिꣳ मनाहाꣳरो पेःक्काङ्
थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ हुꣳरुसिबाबि?
36 खिनिꣳ याप्मि केगोःत्तिꣳ कर याप्मि केन्दुमिन् हेक्क्याङ् आत्तान् पेःक्का खेन् तेन्नोआङ् केप्मा
केन्छुक्तुम्मिल्लो लꣳरिक् थे पाःत्तुबाबे?”

हिङ्मन् केबिबा च्वाःत्

37 हेक्क्याङ् तङ्नाम्रे कुनुप्मा नु केयेक्पा येन्नो येसुःन् येम्सिङ्डाङ् यम्बा इक्लाओ मनाहाꣳ
अक्खेलꣳरिक् मेत्तुसिरो, “खिनिꣳ लुम्मो कुवागेमिःबाल्ले इङ्गाꣳओ ताआङ् थुङुररो॥
38 साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् इङ्गाꣳ याप्मि नसाःन् केजोःक्पाल्ले कुसिगाङ्लाम्
हिङ्मन् केबिबा च्वाःत्तिन् यङ्घङ् कुइसिःक् पुन्लःन्लो॥”

---

* **7:23** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ (लेबि १२.३ हेक्क्याङ् तोलिङ्सोमु १७.१०) अङेःक्वासाःन् सावाःन्छिङ्डाङ् येल्छि येन्नो हर्दो हेक्मा केबोःङ्बा वयेरो॥ * **7:32** □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□, हेक्क्याङ् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को याःम्बक् मेजोगुरो॥

39 कङ्ग येसुरे सेसेमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबारो॥ थेआङ्भेल्ले खुनेंहओ नसाःन् केजोःक्पाहाँरे सेसेमाङ्डिन् मेघोःसुबा पोःक्खेआङ् वयेरो॥ सेसेमाङ्डिन् खेन् येम् थारिक् मेम्बाङ्डे वयेरो, थेआङ्भेल्ले येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो मेन्नुःङ् मेम्बेःक्के वयेरो॥*

येसुरे कुयाःम्बेओ पाःन्धङ्

40 हेक्क्याङ् कन् मेघेप्सुआङ् मनाहाँरे अक्खे मेबाःत्तु, “सेक्खासाङ् कन् मनाःङ्ग ताः लहरिक् इःप्मनाबा माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पेन्नेरो॥”*

41 वेहाँरे मेबाःत्तु “खुनेंहग निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरो॥” कर आल्लसाङ् वेहाँरे अक्खेलहरिक् मेबाःत्तु, “कङ्ग पोःङ्माए मेसुक्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेङ्ग गालिल थुम्मोलाम्मेदानेन्लो॥

42 साम्योसाप्लाओ तोःन्दोःन्नाङ् साप्तेआङ् पत्लो, ‘निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेङ्ग दाउद हाङ्डिल्ले कुहिम्सयङ्लाम् हेक्क्याङ् दाउद हाङ् वयेबा बेथलेहेम पाङ्जुम्मो सावाःन्छिङ्लो॥’ ”*

43 अक्खेलहरिक् येसुरे कुयाःम्बेओ मनाहाँरे खुनिंह निङ्वाह मेदङेन्नाङ्मेसेरेरो॥

44 कुभारे खुनेंह तेम्मा मेगोःत्तु, कर आत्तिन्हाँरेआङ्खुनेंह हुक् मेन्याक्तुन्लो॥

45 हेक्क्याङ् खुनेंह कुदेम्से केदाःबा माङ्हिम्मोबा तिलिङ्गाहाँह, तुम्निङ्वाहफुसाम्बाहाँह नु फरिसिहाँरो आम्भा मेनुःक्खे मेबेरो॥ खेङ्हाँरे माङ्हिम्मोबा तिलिङ्गाहाँह सेःन्मेदोसुसि “थेआङ् खुनेंह केन्देम्सुम्मिन् केन्दारुमिम्बाबे?”

46 खेङ्हाँरे नोगप् मेबिरुसि, “आत्तिन्नाङ् खेन् मनाःन् हेक्के पारेबाग मेङ्घेम्मे वाँरो॥”

47 हेक्केःल्ले फरिसिहाँरे खेङ्हाँह मेमेत्तुसि, “मेःम्बे, खिनिंहआङ् खेल्ले कुइङ्लेक्को केध्येंहइबि थेमाबे?

48 आनिंह लाम्लोःबा नु फरिसिहाँरे खुनेंहओ नसाःन् मेजोगुआङ् वाँहबि?

49 आत्तिल्लेआङ् मेन्जोःक्के वाँह॥ कन् साम्योथिम्मिल्ले कुयाःम्बेओ थेआङ् मेल्लेमनाबा मनाहाँरेरक् मेजोगुआङ् वाँरो॥ कन् मनाहाँग निङ्वाहफु साङ्ग्रारे तेत्तुसिआङ् वाँरो॥”

50 तगि थिक् सेन्दिक् येसुरे कुदुम्से केबेःक्पा निकोदेमस मेप्मनाबा खुनिंह लुम्मोबा थिक् फरिसि लाम्लोःबान् पारेरो,

51 “मेःम्बे, खेन् मनाःल्ले थे चोगुर वाँह केलहबान् नुःरिक्काङ् कुसिङ् मेन्निःत्ते आप्तिक् कुःप्मा आनिंह साम्योथिम्मिल्ले आबिंहबि?”

52 हेक्केःल्ले खेङ्हाँरे नोगप् मेबिरु, “खेनेंहआङ् गालिललाम्मे केद्येबाबि? खेनेंह आबाङे साम्योसाप्लाःन् निःरे साँरे, गालिललाम्बाग आप्फाल्लेआङ् माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पेन्मेदानेन्लो॥”

53 ((हेक्क्याङ् मनाहाँह आबाङे हिम्हिम् मेनुःक्खे मेबेरो॥

8

1 कर येसुःन् जैतुन कोःक्माओ पेरो॥

चागेराम्मा मेन्छुमाँहइन्

2 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा खाओःत्तेनुमेःन्ने खुनेंह माङ्हिम्मो त्ये॥ हेक्क्याङ् खेप्मो मनाहाँह चुम्मा मेहेःक्तेआङ् खुनेंह युङ्सिङ्डाङ् खेङ्हाँह निसाम् हुँहमा हेःक्तुसि॥

3 हेक्क्याङ् साम्योथिम्साम्बाहाँह नु फरिसिहाँरे चाराम्मा याःम्बक् चोगुर पत्छेल्ले मेदेम्सुमा मेन्छुमाँहधिक् खेप्मो मेदारुआङ् मनालुप्हाँरे खुनिंह तगि मेयेप्सु॥

4 खेङ्हाँरे येसुःन् सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, कन् मेन्छुमाँहइन् चाराम्मा याःम्बक् चोगेर पत्छेल्लेए मेदेम्सुआङ् तारुम्बेबारो॥

---

* **7:39** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□” * **7:40** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□.१५, १८ * **7:42** □□□□ □.२

5 साम्योथिम् साप्लाओ मोसाःल्लेग अक्तङ्मा मेन्छुमाःइन् लुङ्डिल्ले लेप्मा सेप्मा फाःआङ् इङ्जाःङ् पिरिगेआङ् वाःरो, कर खेनेःग थे याप्मि केमेप्पे?”*
6 खेङ्हाःरे खुनेः पाःन्नो थाःमाआङ् कुदक्लेङ्वाओबा पाःन्निन् खोःमा फाःआङ् कन् सेःन्मेदोसुआङ् वये, कर येसुःन् थुःङ्सिङ्डाङ् खाम्बाङ्डो थेधेइ कुहुक्चोःल्ले साप्तुर युङे॥*
7 खेङ्हाःरे एत्लेङ् सेःन्मेदोसुबाल्ले चोगुल्ले खुनेः पोगेआङ् खेङ्हाः मेत्तुसि, “खिनिःओ आल्लो थारिक् लायो मेन्जोःक्के केवाःबा हाःत् वाः? हाराः बा खेल्लेए केरेक्नुःल्ले तगि कन् मेन्छुमाःइन् लुङ्डिल्ले लेप्तुररो॥”
8 खुनेः याम्मो अःक्खुम् फन्छिङ्डाङ् खाम्बाङ्डो साप्मा हेःक्तुरो॥
9 कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् केरेक्नुःल्ले तगि तुम्भाक्सा हेक्क्याङ् खेन्नाङ् योबाहाः थिक् थिक् लःरिक् पेःक्मा मेहेःक्तेरो॥ हेक्क्याङ् खेप्मो येसुःन् नु खेन् मेन्छुमाःइन्लक् याःक्तेत्छिरो॥
10 हेक्क्याङ् येसुःन् पोगेआङ् खेन् सेःन्दोसु “मामुए, खेनेः पाःन् केधिक्पाहाः आत्ति मेबेबे? हाःत्लेआङ् खेनेः पाःन् केन्धिक्तेन्बि?”
11 खेन् मेन्छुमाःइल्ले नोगप् पिरु, “होःप्लो, आदाङ्बे!”
हेक्केःल्ले येसुरेआङ् मेत्तु, “इङ्गाःआङ् मेधिक्नेन्लो॥ पेगेःओ, कर याम्मो आप्फाल्लेआङ् लायो मेजोगेन्नेःओ॥”))

येसुःङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा ओःत्तिरो

12 हेक्क्याङ् येसुरे याम्मो मनाहाः मेत्तुसि, “इङ्गाः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा ओःत्तिआरो॥ हाःत्ले इङ्गाः नसाःन् चोःक्का खेन्नु हिङ्मन् केबिबा ओःत्तिःन् वाः हेक्क्याङ् आप्फाल्लेआङ् खेन् खादाम्मो लाङ्घेःक्मा मेबोःङ्नेल्लो॥”
13 फरिसिहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “खेनेःग आबाङे केयाःम्बेओ केबाःत्तुरो हेक्क्याङ् केबाःत्तुबा पाःन्हाःग सेक्खा मेःन्लो॥”
14 येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “इङ्गाः आबाःन्हाः आबाङे पाःत्तुङ्साङ् खेन् सेक्खाएरो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाः आत्तोलाम् त्याङ्डाङ् आत्तान् पेःक्कार पत्ता खेन् नुःरिक्काङ् निःसुङ्लो कर खिनिःग इङ्गाः आत्तोलाम् त्याङ्बा हेक्क्याङ् आत्तो पेःक्कार पत्ता खेन् थेआङ् केन्निःसुम्मिन्लो॥
15 खिनिःग मेन्छाम् थिम् कुइसिःक्के खासेन् केलोःन्दिःरो, कर इङ्गाःग आत्तिल्लेन्नाङ् खासेन् मेजोगुङ्डिन्लो॥
16 कर इङ्गाः खासेन् चोगुङ्ने फाःग्र आघासेन्निन् सेक्खाए पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाःरक् होःप्पारो॥ इङ्गाःनुग याप्मि केबाङ्बा पानुदिङ् आम्बाआङ् वाःरो॥
17 खिनिः साम्योथिम्मो नेप्फु मनाहाःरे थिक् पाःन्नो तङ्सिआङ् तोःन्दि पिसुने फाःग्र खेन् तोःन्दिन् सेक्खाए पोःङ्लो लःरिक् साप्तेआङ् पत्लो॥*
18 इङ्गाः आयाःम्बेओ तोःन्दि पिरुङ्लो, हेक्क्याङ् याप्मि केबाङ्बा पानुदिङ् आम्बारेआङ् आयाःम्बेओ तोःन्दि पिरुरो॥”
19 खेङ्हाःरे खुनेः सेःन्मेदोसु, “खेनेः केबाःत्तुर केनेबा पानुदिङ् केम्बाग आत्तो वाःबे?”
येसुरे खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, “खिनिःग इङ्गाः याप्मि कुसिङ् केन्निःत्तिन् हेक्क्याङ् पानुदिङ् आम्बाआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्लो॥ इङ्गाः याप्मि कुसिङ् केनिःत्तिल्लेग आम्बाआङ् कुसिङ् केनिःत्तुम्बामेन्लो॥”
20 येसुरे कन् पाःन्हाः माङ्हिम्मो हुक्सोयाङ् याक्मनाबादेन्निल्ले कुबेसाङ् निसाम् हुरुसिर पत्छेल्ले पाःत्तुबारो, कर खुनेःग आत्तिन्हाःरेआङ् मेन्देम्सुन्लो थेआङ्भेल्ले खुनेः कुयेम् मेन्दाए वयेरो॥

---

* **8:5** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ (लेबि २०.१०, साम्योथिम् इङ्जाःङ् २२.२२-२४)॥ * **8:6** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□, थेआङ्भेल्ले रोमि हाङ्युक्पाहाःनुःल्ले वेः आत्तिल्लेआङ् सेप्मा खुम्दिङ् पिमा युक् मेङ्गत्तुन्, हेक्क्याङ् लुङ्डिल्ले मेलेप्तेम्मिन्नेः पाःत्तुने फाःग्र मोसारे कुदक्लेङ्वा पाःङ्बा वये॥ * **8:17** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□.१५

येसुरे कुयाःम्बेओ कुसिङ् मेन्निःत्तुन्

21 याङ्सि येसुरे याम्मो खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳग पेःक्काआङ् खिनिꣳ याप्मि केगोःत्तिꣳरो॥
हेक्क्याङ् खिनिꣳ आबाङे लायोओ केस्येꣳइरो॥ इङ्गाꣳ पेःक्काबा तेन्नो खिनिꣳ ताःमा
केन्छुक्तिन्लो॥”
22 हेक्केःल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ सेःन्मेदोःसिङ्, “येसुःन् आबाङे सेत्छिङ्बाबि? खेल्ले चोगुल्ले
इङ्गाꣳ पेःक्काबा तेन्नो ताःमा केन्छुक्तिन्लो फाꣳआङ् पाःत्तुबाबि?”
23 खुनेꣳ याम्मो मेत्तुसि, “खिनिꣳग बा कꣳयोबानिङ्लो, कर इङ्गाꣳ थोलाम्बाआरो॥ खिनिꣳग
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबानिङ्लो कर इङ्गाꣳग मेःन्नाꣳरो॥
24 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ आबाङे लायोहाꣳओ केस्येꣳइरो फाꣳआङ् मेत्निङ्बारो॥ इङ्गाꣳ
हाःत्आ* फाꣳआङ् मेत्निङ्बान् खिनिꣳ नसाःन् केन्जोगुम्मिन्निल्लेग खिनिꣳ सेक्खाए आबाङे
लायोहाꣳओ केस्येꣳइ॥”
25 खेङ्हाꣳरे सेःन्मेदोसु, “हेक्केःल्ले खेनेꣳ हाःत्नेबे?”
येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ हाःत्आ फाꣳआङ् तगिनुए मेत्निङ्ल वाꣳआबान्ने खुनेꣳआरो॥
26 इङ्गाꣳग खिनिꣳ तक्लेङ्वाओ यरिक् पाःप्मा नु खिनिꣳ फेःक्मा पाःन् कत्तुङ्लो॥ कर इङ्गाꣳ
याप्मि केबाङ्बान् सेक्खाए चोःक्लो हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम् खेप्सुङ्बा पाःन्निन्लक् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबाहाꣳ मेत्तुङ्सिङ्लो॥”
27 येसुरे पानुदिङ् कुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबा फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे कुसिङ्
मेन्निःत्तुन्लो॥
28 खेल्ले चोगुल्ले येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ मेन्छाम्साःन् थाःङ् केबक्खुम्मिल्ले इङ्गाꣳ हाःत्आ
फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केघोःसुम्लो हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ आबाङे मेबाःत्तान् कर इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःल्ले
हुꣳराङ्बा पाःन्लक् पाःत्ता फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केघोःसुम्लो॥
29 इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बाङ्ग सदादिङ् इङ्गाꣳनु वाꣳरो॥ खुनेꣳग आप्फाल्लेआङ् इङ्गाꣳ एःक्
मेल्लेत्ते वाꣳरो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ सदादिङ् कुनिङ्वाꣳ केदाःबा याःम्बक् चोगुङ्लो॥
30 खुनेꣳ अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुल्ले यरिक् मनाहाꣳरे खुनेꣳओ नसाःन् मेजोगुरो॥”

अब्राहाम्मिल्ले कुमुꣳइदाङ्सा

31 येसुरे खुनेꣳओ नसाःन् केजोःक्पा यहुदिहाꣳ मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, इङ्गाꣳ पाःत्तुङ्बा
पाःन्हाꣳओ चक्मेल्लꣳए केबत्छिꣳने फाꣳग्र सेक्खाए आहुꣳसाम्बा केबोःक्खिꣳरो॥
32 हेक्क्याङ् सेक्खाःन् कुसिङ् केनिःत्तुम्माङ् सेक्खाःल्ले चोःक्युम्भो केबिरिꣳरो॥”
33 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, “आनिगेग अब्राहामरे कुमुꣳइदाङ्सासिगेरो॥ हेक्क्याङ्
आप्फाल्लेआङ् आत्तिल्लेन्नाङ् कुयोःक्पा मेम्बोःङ्डे वयिगेरो॥ हेक्केःल्ले आक्खेलꣳरिक्
चोःक्युम्भो केघोःसुम् लꣳरिक् याप्मि केमेप्पाबे?”
34 येसुरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्लो, हाःत्ले लायो चोगुꣳ, खेङ्ग लायोरे
कुयोःक्पा पोःङ्लो॥
35 आल्ल योःक्पाङ्ग सदादिङ् हिम्सयङ्ङोबा मेःन्लो, कर साःङ्ग सदादिङ् हिम्सयङ्ङोबारो॥
36 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुसाःल्ले चोःक्युम्भो केजोगिने फाꣳग्र सेक्खाए खिनिꣳ चोःक्युम्भो
केबोःक्खिꣳरो॥
37 खिनिꣳग अब्राहामरे कुमुꣳइदाङ्सानिङ् फाꣳआङ् निःसुङ्लो, हेक्केसाङ् याप्मि सेप्मा केगोःत्तिꣳरो
थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ हुꣳनिङ्बा निसाम्मिन् खिनिꣳ निङ्वाꣳओ युङ्मा केन्देन्दिन्लो॥
38 इङ्गाꣳग पानुदिङ् आम्बानु वयाङ्डिल्ले निःसुङ्बा पाःन्हाꣳए पाःत्तुङ्लो, कर खिनिꣳग खिनिꣳ
पाःलाम् केघेप्सुम्बान्लक् केजोगुम्लो॥”
39 खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, “आनिगे पानुदिङ् पाःङ्ग अब्राहाम्मिन्नेरो॥”

---

* **8:24** □□□□□□□□□□.१४ ओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिङ्डिन् “इङ्गाꣳ खुनेꣳआ” लꣳरिक् पाःत्तुरो॥

हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाङ मेत्तुसि, “खिनिङ अब्राहामरे कुस्साः केवयिल्लेग अब्राहामरे चोगुबा कुइसिःक्के केजोगुम्लो॥
40 इङ्गाङग निङ्वाङफुमाङ्लाम् खेप्सुङ्बा सेक्खाःन्ने खिनिङ मेत्निङ्लो, कर खिनिङग याप्मि सेप्मा केगोःत्तिङरो॥ अब्राहामरेग हेक्के मेजोगुन्लो॥
41 खिनिङ आबाङे पाःल्ले चोगुबा याःम्बक्हाङए खिनिङ केजोगुम्ल केवयिङरो॥”
खेङ्हाङरे खुनेङ मेमेत्तु, “आनिगे खोङसासिगेग मेःन्लो! निङ्वाङफुमाङ्डिन्ने आनिगे पानुदिङ् पाःरो॥”
42 येसुरे खेङ्हाङ नोगप् पिरुसि, “सेक्खाए निङ्वाङफुमाङ्डिन् खिनिङ पा वयेल्लेग इङ्गाङ याप्मि मिःम्जि केमेत्तिमेन्, थेआङ्भेल्ले इङ्गाङग निङ्वाङफुमाङ्लाम् त्याङ्बारो, इङ्गाङ आबाङे त्याङ्बा मेःन्लो कर खुनेङ इङ्गाङ पाङ्घाङ्बारो॥
43 इङ्गाङ पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् थेआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिम्बाबे? थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ आबाःन्जाक्किन् खेम्मा केन्छुक्तुम्मिन्लो॥
44 खिनिङ पाःङ्ग माफेन्साम्लो हेक्क्याङ् खुनेङ हेक्केए चोःक्मा खिनिङ सिराङ थाङ्लो॥ खेङ्ग तोलिङ्सोमुआङ्धोए मेन्छाम् याप्मि केसेप्पा वये॥ खेल्ले सेक्खाःन् चिःत्तुङरो, थेआङ्भेल्ले सेक्खाःन् खुनेङओ होःप्लो॥ खुनेङ ताप्फेःम्बा कुसुत्नाःन् कुइसिःक्के इङ्लेक् पाःत्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेङग इङ्लेक् केबाःप्पा हेक्क्याङ् इङ्लेक्के पाःन्हाङरे कुम्बारो॥
45 इङ्गाङ सेक्खाःन् मेत्निङ्साङ् खिनिङ नसाःन् केन्जोगुम्मिन्लो!
46 खिनिङओ आत्तिल्ले इङ्गाङ लायोबा मेप्मा सुक्काबे? इङ्गाङ सेक्खा पाःन् मेत्निङ्साङ् थेआङ् खिनिङ नसाःन् केन्जोगुम्मिम्बाबे?
47 निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाङरे खुनेङ पाःत्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सुङरो॥ खिनिङग निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुमना मेःन्निङ्लो, खेल्ले चोगुल्लेए खिनिङ कुबाःन्निन् केङ्घेप्सुम्मिन्लो॥”

येसुःन् अब्राहाम्मिन्नुःल्ले यम्बा

48 यहुदिहाङरे येसुःन् नोगप् मेबिरु, “खेनेङ सामरि सुवाङ्बाने हेक्क्याङ् खेनेङ फेन्साम्मिल्ले केदरेआङ् वाङ फाङआङ् आनिगे पाःत्तुम्बेबा पाःन्निन् सेक्खाएरो॥”
49 येसुरे खेङ्हाङ मेत्तुसि, “इङ्गाङग फेन्साम्मिल्ले मेन्याङ्डे वाङआरो॥ इङ्गाङ पानुदिङ् आम्बाःन् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरुङ्, कर खिनिङग इङ्गाङ इङ्धाःङ् याप्मि केम्बिरिन्लो॥
50 इङ्गाङग आप्फेःक् आमिमिदिङ्डिन् मेगोःत्तुङ्डिन्, कर निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले आमिमिदिङ्डिन् कोःत्तुङ, हेक्क्याङ् खुनेङए खासेन्लोःम्बारो॥
51 इङ्गाङ सेक्खाए मेत्निङ्, आत्तिल्ले आनिसाम्मिन् इःत्तु नाःत्तुङ, खेन् आप्फाल्लेआङ् मेसिःनेन्लो॥”
52 हेक्केःल्ले यहुदिहाङरे खुनेङ मेमेत्तु, “आल्ल खेनेङ सेक्खाए फेन्साम्मिल्ले केयाङ्घेआङ् केवाङ केलङबान् कुसिङ् निःत्तुम्बेरो॥ थेआङ्भेल्ले अब्राहाम्मिन् नु माङ्निङ्वाङपाःन् केबाःप्पाहाङ काक् मेस्ये मेघेरे, कर खेनेङ, आत्तिल्ले इङ्गाङ आनिसाम्मिन् इःत्तु नाःत्तुङ, खेन् आप्फाल्लेआङ् मेसिःनेन्लो लङरिक् केबाःत्तुङरो॥
53 खेनेङ आनिगे सुधेबा ताक्थेबा अब्राहाम्मिन्नुःल्लेआङ् यम्बानेबि? खुनेङग स्ये हेक्क्याङ् काक् माङ्निङ्वाङपाःन् केबाःप्पाहाङआङ् मेस्येरो॥ खेनेङग आबाङे हाःत्आ केलङबे?”
54 येसुरे नोगप् पिरुसि, “इङ्गाङ आबाङे चम्सिङ्डाने फाङग्र खेङ्ग थेआङ् मेःन्लो, कर खिनिङ आनिगे निङ्वाङफुमाङ् केमेत्तुम्बा पानुदिङ् आम्बारेए इङ्गाङ आमिमिदिङ् चोगुङरो॥
55 खिनिङग खुनेङ कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्छाङ् इङ्गाङ खुनेङ कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥ इङ्गाङ खुनेङ कुसिङ् मेनिःत्तुङ्डिन् लङरिक् पाःत्तुङ्ने फाङग्र खिनिङ हेक्केए इङ्गाङ इङ्लेक्के पोःङ्डारो, कर इङ्गाङ खुनेङ कुसिङ् निःत्तुङ्डाङ् कुबाःन्जाक्किन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्लो॥
56 खिनिङ सुधेबा ताक्थेबा अब्राहामरेआङ् कन् आदाःमा येम्मिन् ओमेप्मा फाङआङ् साङरिक् कुसिक् समेआङ् वये॥ हेक्क्याङ् खेन् येन्निन् निःसुआङ् सःत्तेरो॥”

57 यहुदिहाꣳरे खुनेꣳ मेमेत्तु, “खेनेꣳग तङ्बे ङागिप्पाङ् (५०) मेङ्गेत्ते केवाꣳ हेक्केःल्ले आक्खेलꣳरिक्
अब्राहाम्मिन् केनिःसुआङ् केवाꣳबे?”
58 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ सेक्खाए मेन्तिङ्लो, अब्राहाम्मिन् सावाःन्छिङ्मानुःल्ले
तगिआङ्धोए इङ्गाꣳ वाꣳआरो॥”
59 हेक्के पाःत्तुल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ लेप्मा सेप्मा फाꣳआङ् लुङ् मेघप्सु,* कर येसुःन् चिङ्सिङ्ङाङ्
माङ्हिम् लक्खुम्मोलाम् स्वाःत्ताङ् लःन्दे पेरो॥

9

येसुरे मिक्फःम्बान् खानिःमा केसुक्पा चोगुꣳ

1 येसुःन् लाङ्घेगेर वयेल्ले सावाःन्छिङ्ङाङ्धोएबा मिक्फःम्बा मनाधिक् निःसु॥
2 कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे येसुःन् सेःन्मेदोसु, “सिक्साम्बे, थेआङ् कन् सावाःन्छिङ्डिल्लेसा मिक्फःम्बा
पोःक्खेबाबे? कन् मनाःल्ले आबाडे कुलायोःल्ले चोगुल्लेबि, इ कुम्बा कुम्मासिरे खुन्छिꣳ लायोःल्ले
चोगुल्लेबि?”
3 येसुरे नोगप् पिरुसि “कङ्ग आबाडे कुलायोःन् नु कुम्बा कुम्मासिरे खुन्छिꣳ लायोःल्ले
चोगुल्लेआङ् मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिन् खुनेꣳओ निधाःप्ल फाꣳआङ् अक्खे
पोःक्खेबारो॥
4 लेन्दिक्सा इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बाल्ले कुयाःम्बक्किन् आनिꣳ चोःक्मा पोःङ्लो॥ सेन्दिक्
पोःङ्ङाङ्ग हाःत्ताङ् याःम्बक् चोःक्मा मेसुक्नेन्लो॥
5 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो वाꣳआर थारिक् इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा ओःत्तिआरो॥”
6 अक्खे पाःत्तुर खुनेꣳ खाम्मो थ्याःत् थोःक्तु हेक्क्याङ् खाम्मिन् कुध्याःत्तो सꣳरुआङ् खेन्
मिक्फःम्बाल्ले कुमिक्को फत्छुरो॥
7 हेक्क्याङ् खेन् मिक्फःम्बान् मेत्तु, “पेगेꣳआङ् सिलोआम वाबाक्को केमिक्किन् वाहप्तेꣳओ” (हिब्रु
पाःन्नो सिलोआम फाꣳइङ्ग “पाङ्मनाबा” पोःङ्लो)॥ खेल्ले चोगुल्ले खेन् मनाःन् पेआङ् कुमिक्किन्
वाहप्तु हेक्क्याङ् खागेनिःबा पोःक्खेआङ् कुहिम्मो पेरो॥
8 खेल्ले कुबाङ्भेꣳसाबाहाꣳ नु खेल्ले चानाःक्तुबा केनिःबा मनाहाꣳरे मेबाःत्तु, “मेःम्बे! कन् बा खेन्
चा केनाःक्पार केयुङ्बान् मेःम्बि?”
9 कुभारे मेबाःत्तु, “ओबे॥” वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “मेःन्, कङ्ग खेन् हेक्केरक् निधाःप्पे॥”
कर खेन् मनाःल्ले “खेन् मनाःन् बा इङ्गाꣳएरो” मेत्तुसि॥
10 खेङ्हाꣳरे सेःन्मेदोसु, “आक्खेलꣳरिक् खेनेꣳ खानिःमा केसुक्पा केबोःक्खेबे?”
11 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “येसु मेमेत्तुबा मनाःल्ले आमिक्को खाम्लेक्वाःन् फत्छाङ्
पिराङ् हेक्क्याङ् ‘सिलोआमवाबाक्को पेगेꣳआङ् केमिक्किन् वाहप्तेꣳ’ मेत्ताङ्॥ खेल्ले चोगुल्ले
इङ्गाꣳआङ् पेगाङ्ङाङ् खेन् आमिक्को फत्छाङ् पिराङ्बा खाम्लेक्वाःन् वाहप्तुङ्डिल्ले निःमा
सुक्तुङ्लो॥”
12 खेङ्हाꣳरे याम्मो सेःन्मेदोसु, “खेन् मनाःन् आत्तो वाꣳ?”
खुनेꣳ नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ मेनिआन्लो”॥
13 हेक्केःल्ले मनाहाꣳरे खेन् खानिःमा केसुक्पा केबोःङ्बा मिक्फःम्बान् फरिसिहाꣳरो मेदेꣳरुरो॥
14 आल्ल येसुरे सꣳरुबा खाम्मिल्ले खेन् मिक्फःम्बान् खानिःमा केसुक्पा चोगुबा येन्निङ्ग
नाःम्सिङ्येन् वयेरो॥
15 खेल्ले चोगुल्ले खेन् मनाःन् आक्खेलꣳरिक् खानिःमा केसुक्पा केबोःक्खेबे फाꣳआङ् फरिसिहाꣳरे
सेःन्मेदोसु॥ हेक्केःल्ले खेल्ले नोगप् पिरुसि, “येसु मेप्मनाबा मनाःल्ले खाम्लेक्वाःन् आमिक्को फत्छु
पिराङ् हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ खेन् खाम्लेक्वाःन् वाहप्तुङ्डिल्ले खानिःमा केसुक्पा पोःक्खाङ्लो॥”

* **8:59** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ (लेबि
२४.१३-१६)॥

16 कुभा फरिसिहाꣳरे अक्खे मेबाःत्तु, “कन् येसु मेप्मनाबाङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् त्येबा मेःन्लो,
थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ नाःम्सिङ्येन्नो याःम्बक् चोःक्॥”* कर वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “हेक्केःल्ले लायोबा
मनाःल्ले आक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोःक्मा सुक्तुबे?” हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे
खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेदङेन्नाङ्मेसेरेरो॥
17 हेक्केःल्ले खुनेꣳ आल्लसाङ् याम्मो सेःन्मेदोसु, “येसुरे खेनेꣳ निःमा केसुक्पा केजोगेआङ् केवाꣳ,
हेक्केःल्ले खुनेꣳ कुयाःम्बेओ खेनेꣳ थे केबाःत्तुबे?”
खेल्ले नोगप् पिरुसि, “खुनेꣳग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पारो॥”
18 यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे आल्लसाङ् खेन् मिक्फःम्बान् सावाःन्छिङ्डाङ्धोए मिक्फःम्बा वये
फाꣳआङ् नसाःन् चोःक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेल्ले कुम्मा कुम्बासि मेउःत्तुसिआङ्
सेःन्मेदोसुसि,
19 “कन् मिक्फःम्बान् खिन्छिꣳ साःबि? हेक्क्याङ् कन् सावाःन्छिङ्डाङ्धोए मिक्फःम्बा वयेबि?
कन् आक्खेलꣳरिक् आल्लो खानिःमा केसुक्पा पोःक्खेबे?”
20 खेल्ले कुम्मा कुम्बासिरे नोगप् पिरेत्छुसि, “कन् सेक्खाए आन्छिगे साःरो हेक्क्याङ् कन्
सावाःन्छिङ्डिल्लेसाए मिक्फःम्बा वयेरो॥
21 कर खुनेꣳ आक्खेलꣳरिक् खानिःमा केसुक्पा पोःक्खे, हाःत्ले खुनेꣳ हेक्के चोगुपिरु,
आन्छिगे थेआङ् मेनिःसुगेन्लो॥ खेन् थाङ्बेन् केरेआङ् वाꣳ, आबाङे पाःप्मा सुक्तुꣳरो॥ खुनेꣳए
सेःन्लाप्तेम्मेꣳओ॥”
22 खेल्ले कुम्मा कुम्बासिरे थेआङ् हेक्के पाःत्तेत्छुभेल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳनु
खुन्छिꣳ किःसेत्छिआङ् वयेत्छिरो॥ थेआङ्भेल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे आत्तिल्ले येसुःन्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्त फाꣳआङ् नसाःन् चोगुꣳ खेन् मनाःन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम्
लःप्मादेःमा पोःङ् फाꣳआङ् मुरा मेदङ्घुआङ् मेवयेरो॥
23 खेल्ले चोगुल्ले कुम्मा कुम्बासिरे खेन् थाङ्बेन् केरेआङ् वाꣳ, खुनेꣳए सेःन्लाप्तेम्मेꣳओ फाꣳआङ्
पाःत्तेत्छुबारो॥
24 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे खेन् खानिःमा केसुक्पा केबोःङ्बा मिक्फःम्बान् याम्मो मेउःत्तुआङ्
मेमेत्तु, “खेनेꣳ सेक्खा पाःन् पाःत्ता फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डो माङ्हेक्सिङ्डेꣳओ॥ खेन् येसु मेप्मनाबा
मनाःङ्ग सेक्खासाङ् लायोबाएरो फाꣳआङ् आनिगे निःसुम्बेरो॥”
25 खेल्ले खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “खुनेꣳग लायोबाबि मेःम्बि इङ्गाꣳ थेआङ् मेनिआन्लो, कर इङ्गाꣳ
लत्थिक् पाःन् निःसुङ्॥ इङ्गाꣳ मिक्फःम्बा वयाङ्, कर आल्लो खानिःमा सुक्तुङ्लो!”
26 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे खेन् याम्मो सेःन्मेदोसु, “खेल्ले खेनेꣳ थे केजोगेआङ् खानिःमा केसुक्पा
केबोःक्खेबे?”
27 खेल्ले नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳ आन्देःन्छा मेत्निङ्बा कर खिनिꣳ केङ्घेप्सुम्मिन्॥ थेआङ् याम्मो
खेम्मा केगोःत्तुम्बाबे? खिनिꣳआङ् खुनेꣳ कुहुꣳसाम्बा पोःङ्मा निङ्वाꣳ केजोगुम्माङ् केवयिꣳबि?”
28 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ कुना मेधाःसुर मेमेत्तु, “खेनेꣳए खेल्ले कुहुꣳसाम्बानेरो, कर आनिगेग
मोसारे कुहुꣳसाम्बासिगेरो॥
29 निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मोसाःन्नु पारेबा पाःन्नो आनिगे निङ्वाꣳ निःन्धोओ वयिगेरो, कर कन्
मनाःङ्ग आत्तोलाम् त्येबाबे फाꣳआङ् आनिगे थेआङ् मेनिःसुम्बेन्लो॥”
30 खेन् मनाःल्ले नोगप् पिरुसि, “कङ्ग साꣳरिक्के निङ्वाꣳ केमाबा पाःन् पोःक्खेरो! खुनेꣳ
आत्तोलाम् त्येबा फाꣳआङ् खिनिꣳ केन्निःसुम्मिन्लो, कर कन् मनाःल्ले इङ्गाꣳ खानिःमा केसुक्पा
चोगाङ्लो॥
31 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लायोबाहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्निन् मेघेप्सुन् केलꣳबान् आनिꣳ आनिःसुम्॥ खुनेꣳ
सेसे सेवा केजोःक्पाहाꣳ नु कुनिङ्वाꣳ हेक्के केजोःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्लक् खेप्सुꣳरो॥

---

* **9:16** □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

32 नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो आल्लो थारिक् आत्तिन् मनाःल्लेआङ् मिक्फःम्बा
सागेवाःन्छिङ्बान् निःमा केसुक्पा चोगुबाङ्ग आत्तिल्लेआङ् मेङ्घेम्मे वाःरो॥
33 कन् मनाःन् निङ्वाःफुमाङ्लाम् त्येबा मेःन्निल्लेग अक्तङ्बा याःम्बक् थेआङ् चोःक्मा
मेसुक्तुम्बारो॥"
34 खेङ्हाःरे खेन् मेमेत्तु, "खेनेःग सागेवाःन्छिङ्डाङ्धो लायोओए केवाःरो! खेनेः आनिगे हुःमा
याप्मि केगोःप्पि?" हेक्के मेमेत्तुर खेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोनु लाःक्कात् मेजन्दु मेलःत्तुरो॥

याम्साम्गेन् मिक्फःम्बा

35 येसुरे खेन् मिक्फःम्बान् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् लाःक्कात् मेजन्दु मेलःत्तु केलःबा खेप्सु॥
हेक्क्याङ् खेन्निन् तुमुआङ् सेःन्दोसु, "खेनेः मेन्छाम्साःन्* नसाःन् केजोगुःबि?"
36 हेक्केःल्ले खेन् मनाःल्ले नोगप् पिरु, "आदाङ्बे, खुनेः हाःत्निबे? ओसेःन्धाक्ताङ्डेःना,
हेक्केलःरिक् इङ्गाःआङ् नसाःन् चोःक्मा सुक्तुङ्ल॥"
37 येसुरे खेन् नोगप् पिरु, "खेनेः केनिःसुआङ्डे केवाःरो॥ खेनेःनु केबाःप्पार केबप्पेन्ने खुनेःरो॥"
38 खेन् मनाःल्ले पाःत्तु, "आदाङ्बे, खेनेः नसाःन् चोःक्नेःरो॥" हेक्क्याङ् खेल्ले येसुःन्
थुङ्बोहजःआङ् सेवा मेत्तुरो॥
39 येसुरे पाःत्तु, "मिक्फःम्बाहाः निःमा केसुक्पा मेबोःङ्ल हेक्क्याङ् आनिगे निःसुम्बे केलःबा
मनाहाः मिक्फःम्बा मेबोःङ्ल फाःआङ् इक्सा खाम्बेःक्मो खासेन् चोःक्से इङ्गाः त्याङ्बारो॥"
40 हेक्केःल्ले खुनेःनु केवाःबा कुभा फरिसिहाःरे खेन् मेघेप्सुआङ् खुनेः मेमेत्तु, "खेनेः आनिगेआङ्
मिक्फःम्बा चोगिगे फाःआङ् याप्मि केमेप्पाबि?"
41 येसुरे खेङ्हाः नोगप् पिरुसि, "खिनिः मिक्फःम्बा केजोगिल्लेग खिनिःनु लायोःन् होःप्तेबारो,
कर आनिगे निःसुम्बे लःरिक् केबाःत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले खिनिः लायोओए केवयिःरो॥"

10

केनुःबा मेल्लुक्कम्बा

1 येसुरे पाःत्तु, "इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्, आत्तिन् मनाःन् लाम्धेःप्पोलाम् मेल्लुक्खरओ मेलाःत्नेन् कर
वेः लेप्माङ्नु लाःत् खेङ्ग खुःन्द्रिक्पा नु फाःन्दारो॥* 2 थेआङ्भेल्ले मेल्लुक्कम्बाङ्ग लाम्धेःप्पोलाम्
लाःत्लो॥
3 लाम्धेःप् केगोःबाल्ले खुनेः कुलागि लाम्धेःप्पेन्हन्दु पिरु हेक्क्याङ् मेल्लुक्हाःरेआङ् खुनेः
कुइक्लाःन् कुसिङ् मेनिःत्तुरो॥ हेक्क्याङ् खेल्ले कुमेल्लुक्हाः खुनिः मिङ्डोनु उःत्तुसिआङ्
लाःक्कात् लाम्लोसुसिःआङ् तेःरुसिरो॥
4 हेक्केलःरिक् खुनेः कुमेल्लुक्हाः लाःक्कात् लःत्तुसिःआङ् तगि तगि लाङ्घेःक्ल लाम्लोसुसिःरो॥
हेक्क्याङ् खेन् मेल्लुक्हाःरे खुनेः मेदिम्दुः थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे खुनेः कुइक्लाःन् कुसिङ् मेनिःत्तुरो॥
5 कर कुसिङ् मेन्निःत्तुम्बाङ्ग खेङ्हाःरे मेन्दिम्दुन्, कर मेलोःक् मेबेःक्लो, थेआङ्भेल्ले खेल्ले
कुइक्लाःन् खेङ्हाःरे कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥"
6 अक्खेलःरिक् येसुरे कन् पाःन्निन् खेदाःओ मेत्तुसिआङ् वये, कर येसुरे थे पाःप्मा निङ्वाः चोगुबा
खेन् पाःन्निल्ले कुबेःन् खेङ्हाःरे कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥
7 खेल्ले चोगुल्ले याम्मो येसुरे खेङ्हाः मेत्तुसि, "इङ्गाः सेक्खाए मेत्निङ्लो, इङ्गाःए मेल्लुक्हाःरे
लागि लाम्धेःप्पाआरो॥
8 इङ्गाःनुःल्ले तगि केदाःबाहाः केरेक् खुःन्द्रिक्पा नु फाःन्दासिरो, कर मेल्लुक्हाःरे खेङ्हाःरे खुनिः
पाःन् मेङ्घेप्सुन्लो॥

---

* **9:35** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ * **10:1** □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□

9 इङ्गाꣳए लाम्धेःप्पाआरो, इङ्गाꣳलाम् सिगाङ् केलाःप्पाहाꣳ ताङ्मेसेःप्लो॥ खेन् सिगाङ् लाःप्मा
नु लाःक्काꣳत् पेःक्मा सुक्लो हेक्क्याङ् खेल्ले चाराम्देन् खोःसुꣳरो॥
10 खुःन्द्रिक्पाङ्ग खुःत्छे, सेत्छे नु मेङ्सेरक् ताःरो, कर इङ्गाꣳग मनाहाꣳरे सेक्खाबा हिङ्मन्निन्
मेघोःसुर, हेक्क्याङ् खेन्नाङ् आत्तात्तान्ने यरिक् मेघोःसुर फाꣳआङ् त्याङ्बारो॥
11 इङ्गाꣳ केनुꣳबा मेल्लुक्कम्बाआरो॥ केनुꣳबा मेल्लुक्कम्बाङ्ग कुमेल्लुक्हाꣳरेलागि सिःमाए
पोःङ्साङ् मेगिनेन्लो॥
12 कर याङ्ङो याःलिक्साङ्मनाबा मनाःङ्ग सेक्खाबा मेल्लुक्कम्बा नु मेल्लुक्दाङ्बा मेःन्लो॥
खेल्ले पराबान् फेन्ल पप्पा निःसुल्ले मेल्लुक्हाꣳ लेरुधसिआङ् खेत्छिङ् पेःक्लो हेक्क्याङ् पराबान्
ताआङ् मेल्लुक्हाꣳ फत्तुसिꣳआङ् सेःसुदेःसुसिꣳरो॥
13 खेन् मनाःन् याङ्ङो याःलिक्साङ्मनाबाआङ्लक् वाꣳबाल्ले चोगुल्ले मेल्लुक्हाꣳ नुःरिक्काङ्
ओमेमेत्तुन्छिन् कर लेरुधसिआङ् खेत्छिङ् पेःक्लो॥
14-15 इङ्गाꣳ केनुꣳबा मेल्लुक्कम्बाआरो॥ इङ्गाꣳ आमेल्लुक्हाꣳ कुसिङ् निःत्तुङ्सिङ् हेक्क्याङ्
पानुदिङ् आम्बारे कुसिङ् निःत्ताबा हेक्केए आमेल्लुक्हाꣳरे इङ्गाꣳआङ् कुसिङ् मेनिःत्तारो–इङ्गाꣳआङ्
खुनेꣳ कुसिङ् निःत्तुङ्, हेक्क्याङ् आमेल्लुक्हाꣳरे लागि सिःमाआङ् यारिप् वाꣳआरो॥
16 इङ्गाꣳ वेꣳ मेल्लुक्हाꣳआङ् कत्तुङ्सिङ्॥ खेङ्हाꣳग कन् लुप्पोबा मेःन्छिरो कर खेङ्हाꣳआङ्
इङ्गाꣳ लत्छा लुप्पो ताःप्मासि पोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳरे इङ्गाꣳ आइक्लाःन् मेघेप्सुꣳआङ् खेङ्हाꣳ थिक्
लुप् मेबोःङ् हेक्क्याङ् मेल्लुक्कम्बान्नाङ्लत्छारक्पोःङ्लो॥
17 पानुदिङ् पाःल्ले इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्कारो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आहिङ्मन्निन् याम्मो याङ्ना
खोःमा फाꣳआङ् कन् आहिङ्मन्निन् खुनेꣳ पिरुङ्देःसुङ्लो॥
18 आत्तिल्लेआङ् नेत्तिगेन् आहिङ्मन्निन् इङ्गाꣳओलाम् तेꣳमा मेसुक्तुन्लो, कर कङ्ग इङ्गाꣳ
आबाङे आसिराꣳ थाङ्धाङ् पिमा सुक्तुङ्लो॥ नेत्तिगेन् आहिङ्मन्निन् आबाङे पिमा नु याम्मो याङ्ना
खोःमा युक् कत्तुङ्लो॥ इङ्गाꣳ पानुदिङ् आम्बारे अक्खे चोःक्मा इङ्जाःङ् पिराङ्डाङ् वाꣳरो॥”
19 येसुरे पाःत्तुबा कन् पाःन्निल्ले चोगुल्ले यहुदिहाꣳ याम्मोआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेदङेन्नाङ्मेसेरेरो॥
20 यरिक्ले अक्खे मेबाःत्तु, “कङ्ग सेक्खासाङ् फेन्साम्मिल्ले युक्तुआङ् नाक्खे पेआङ् वाꣳरो!
अक्तङ्बा मनाःल्ले कुबाःन्निन् थेआङ् खेम्माबे?”
21 कर वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “फेन्साम्मिल्ले युक्तुबा मनाःन् अक्खेलꣳरिक् मेबाःत्नेन्लो॥ फेन्साम्मिल्ले
याङ्घुबाल्ले मिक्फःम्बाल्ले कुमिक्किन् हम्मा सुक्तुबि?”

यहुदिहाꣳरे येसुःन् मेनाꣳरु

22 हेक्क्याङ् यरुसलेम्मो माङ्हिम्तोःम्मा तङ्नाम्रेन्* येम् वये, कङ्ग चुङ्वाःम्मा लाओ वयेरो॥
23 हेक्क्याङ् खेप्मो येसुःन् माङ्हिम् लक्खुम् खिरि सोलोमनरे कुआःम्भो मेप्मनाबा तेन्नो लाङ्घेःक्कि
वयेरो॥
24 खुनेꣳ कुघिरि यहुदिहाꣳ मेजुप्सेआङ् मेमेत्तु, “खेनेꣳ आप्फाल्ले थारिक् पिर्बेःम्बो याप्मि केगप्पाबे?
खेनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केसेःन्देबा खिस्तने फाꣳग्र कुदोःप्माङ् पाःत्तेꣳओ!”
25 येसुरे नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳग तगिसा खिनिꣳ मेत्निङ्डाङ् वाꣳआरो॥ कर खिनिꣳग नसाःन्
आगेन्जोगिन्लो॥ पानुदिङ् आम्बारे कुयुक्कोलाम् चोगुङ्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳरेए इङ्गाꣳ
हाःत्आ फाꣳआङ् ओसेःन्गेधाक्तिꣳ,
26 कर खिनिꣳ नसाःन् केन्जोगुम्मिन्लो थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग आमेल्लुक् मेःन्निङ्लो॥
27 इङ्गाꣳ आमेल्लुक्हाꣳरेग आइक्लाःन् कुसिङ् मेनिःत्तुꣳरो, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳआङ् खेङ्हाꣳ कुसिङ्
निःत्तुङ्सिङ्डाङ् खेङ्हाꣳरेग इङ्गाꣳ मेदिम्मारो॥
28 खेङ्हाꣳ इङ्गाꣳ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् पिरुङ्सिङ् हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ आप्फाल्लेआङ् मेम्मेक्नेन्॥
हेक्क्याङ् आत्तिल्लेआङ् खेङ्हाꣳ आहुक्कोलाम् नाप्मा तेꣳमा मेसुक्तुन्लो,

---

* **10:22** □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□

29 थेआङ्भेल्ले पानुदिङ् आम्बारे खेङ्हाङ इङ्गाङ पिराङ्डाङ् वाङ हेक्क्याङ् खुनेङ काक्नुःल्ले पयम्
यम्बा चोःक्लो॥ खेङ्हाङ आम्बारे कुहुक्कोलाम् आत्तिल्लेआङ् नाप्मा तेङमा मेसुक्तुन्लो॥
30 पानुदिङ् आम्बा नु इङ्गाङ लत्छासिगेरो॥”
31 हेक्केःल्ले याम्मो यहुदिहाङरे येसुःन् लेप्मा सेप्मा फाङआङ् लुङ्डिन् मेघप्सु,
32 कर येसुरे खेङ्हाङ मेत्तुसि, “इङ्गाङग पानुदिङ् आम्बालाम् यरिक् नुःबा याःम्बक्हाङ चोगुङ्
पिनिङ्, हेक्केःल्ले खेङ्हाङओ आत्तिन् याःम्बक्किल्ले चोगुल्ले लुङ्डिल्ले लेप्मा आगेगोःत्तिबाबे?”
33 यहुदिहाङरे नोगप् मेबिरु, “खेनेङ केजोगुबा नुःबा याःम्बक्किल्ले चोगुल्लेग मेःन्लो, कर
खेनेङ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेङया पाःन् केबारेबाल्ले चोगुल्ले लुङ्डिल्ले
लेप्मा कोःत्तासिगेबारो॥ थेआङ्भेल्ले खेनेङग मेन्छाम् याप्मिनेरक्, कर निङ्वाङफुमाङ्आ लङरिक्
केबाःत्तुरो॥”
34 येसुरे खेङ्हाङ नोगप् पिरुसि, “खिनिङ आबाडे साम्योथिम् साप्लाओ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले
मेन्छाम् याप्मिहाङ खिनिङ माङ्निङ्लो लङरिक् मेत्तुसिबा साप्तेआङ् पत्लो॥*
35 हेक्क्याङ् साम्योसाप्लाःन् लेङ्मा सुक्मेदेत्नेन्बान् केनिःसुम्लो॥ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले आत्तिन्हाङ
पाःन्जाक् पिरुसि खेङ्हाङ खिनिङ माङ्निङ्लो लङरिक् मेत्तुसिरो॥
36 हेक्केःल्ले पानुदिङ् पाःल्ले सेसे चोगुआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घुबा मनाःल्ले इङ्गाङ
निङ्वाङफुसाःआ लङरिक् पाःत्तुल्ले आक्खेलङरिक् निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेङया
पाःन् केबाःत्तु फाङआङ् याप्मि केधिक्तिबाबे?
37 इङ्गाङ पानुदिङ् आम्बारे चोःक् पाङ्डाबा याःम्बक्किन् मेजोःक्कान्ने फाङग्र याप्मि नसाःन्
आन्जोगेम्मिन्नेङओ॥
38 कर इङ्गाङ खेन् याःम्बक्किन् चोगुङ्ने फाङग्र इङ्गाङओ नसाःन् केन्जोगुम्मिन्छाङ् कन् चोगुङ्बा
याःम्बक्हाङओग नसाःन् चोगेम्मेङओ॥ हेक्केलङरिक् पानुदिङ् पाःन् इङ्गाङओ वाङ हेक्क्याङ् इङ्गाङ
खुनेङओ वाङआ केलङबा पाःन्निन् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥”
39 खेङ्हाङरे खुनेङ याम्मो तेम्मा मेगोःत्तु कर खुनेङ फिःन्छिङ् पेरो॥
40 हेक्क्याङ् येसुःन् यर्दन यङ्घङ्डिल्ले नाधाःम्बि तगि युहुन्नारे बप्तिस्मा पिरुसिबा तेन्नो पे॥ खुनेङ
खेप्मोए याःक्तेल्ले
41 यरिक् मनाहाङ खुनेङओ मेद्येरो॥ खेङ्हाङरे मेबाःत्तु, “युहुन्नारे निङ्वाङ केमाबा याःम्बक्
मेजोगुन्छाङ् कन् मनाःल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबा केरेक् पाःन्हाङ सेक्खाएरो॥”
42 हेक्क्याङ् खेप्मो यरिक् मनाहाङरे येसुःन् नसाःन् मेजोगुरो॥

11

लाजरसेन् स्येबा

1 आल्ल बेथानि* पाङ्भेङओ लाजरस मेप्मनाबा लत्छा मनाःन् साङरिक् तुगेआङ् नेस्से॥ खेल्ले
कुन्जेलिमाहाङ मरियम नु मार्था मेप्मनामा वयेत्छिरो॥
2 बा कन् मरियम्मिल्ले ताःन्दि* दाङ्बाल्ले कुलाङ्डो फुङ्नाम्निःङ्गेःन् हुक्खुआङ् कुधेगेःक्किल्ले
तुगुआङ् वयेरो॥ खेल्ले कुन्साङ लाजरसेन् तुगेआङ् नेस्सेरो॥
3 खेन् कुन्जेलिमाहाङरे येसुःन् अक्तङ्बा इङ्घङ् हाक्तेत्छु, “दाङ्बे, लुङ्माङ केदुक्तुबा केन्जुम्मिन्
साङरिक् तुक्काङ् नेरो॥”

---

* **10:34** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.६ ओ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले इस्राइल लाजेङओ लाम्लोःबा पोःङ्मा केबोःङ्बा
मनाहाङ कन् पाःन्हाङ मेत्तुसि॥ खुनेङ खेङ्हाङ “खिनिङ माङ्निङ्लो” मेत्तुसि, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाङ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुलेक्वा
मनाहाङलुम्मो खुनेङ कुनिङ्वाङ कुइसिःक् याःम्बक् चोःक्मा केबोःङ्बा वये॥ * **11:1** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□
□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □.२८ नु १०.४० ओबा बेथानि वेङस्मारो॥ * **11:2** □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□.३
ओ पोःङ्॥

4 येसुरे कन् इङ्घङ्ङिन् खेप्सुआङ् अक्खे पाःत्तु, “खुनेःग कन् तुक्माल्ले मेसिःनेन्लो॥ कङ्ग
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्ले लागि पोःक्खेबारो॥ कन्लाम्बा निङ्वाःफुसाःल्ले कुमिङ्सो
कुधाःङ्सो पोःङ्लो॥”
5 येसुरे मार्था, खेल्ले कुन्साः मरियम नु लाजरस लुङ्माः तुक्तुसिआङ् वयेसाङ्
6 लाजरसेन् तुक्काङ् ने केलःबा इङ्घङ्ङिन् खेप्सुआङ्साङ्खुनेः नियेन् थारिक् वयेबा तेन्नोए
याःक्तेरो॥
7 हेक्क्याङ् खुनेः कुहुःसाम्बाहाः मेत्तुसि, “आल्ल आनिः याम्मो यहुदिया थुम्मो नुःक्खि पिगिरो॥”
8 कर खेङ्हाःरे खुनेः मेमेत्तु, “सिक्साम्बे, खेत्थोग यहुदिहाःरे कुभा येन् तगि लुङ्डिल्ले लेप्मा सेप्मा
केम्गोःत्तेआङ्वये, हेक्केसाङ् खेनेः याम्मो खेत्थोए पेःक्मा निङ्वाः केजोगुबि?”
9 येसुरे नोगप् पिरुसि, “थिक् लेन्दिक्को कुमुक् थिक्-नेत् (१२) मेबोःङ्नेन्बि? आत्तिन् मनाःन्
लेन्दिक् लाङ्घेःक् खेल्ले कुलाङ्डिन् मेदोःक्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
खाओःप्माओ मिक्निःरो॥
10 कर आत्तिन् मनाःन् सेन्दिक् लाङ्घेःक् खेल्ले कुलाङ् तोःक्लो, थेआङ्भेल्ले खादाम्मो खेल्ले
थोःसिङ्मा ओःत्तिःन्मेगत्तुन्लो॥”
11 अक्खे पाःत्तु सुरुआङ् येसुरे याम्मो खेङ्हाः मेत्तुसि, “आनिः चुम् लाजरसेन् मुरुक् खुरुक्
इप्सेआङ् नेरो, कर खुनेः कुभोःङ्से पेःक्कारो॥”*
12 हेक्केःल्ले कुहुःसाम्बाहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “आदाङ्बे, खुनेः इप्सेआङ्लक् नेने फाःग्र पोःक्लो॥”
13 येसुरे खेङ्हाः लाजरसरे कुसिःमेन्निल्ले कुयाःम्बेओ मेत्तुसिआङ् वये, कर कुहुःसाम्बाहाःरे
लाजरसेन् इप्सेआङ्लक् नेःः लःरिक् निङ्वाः मेइःत्तुरो॥
14 हेक्केःल्ले येसुरे खेङ्हाः कुदोःप्माए मेत्तुसि, “लाजरसेङ्ग स्येरो,
15 कर आल्लसाङ् खिनिः यरिक् याप्मि नसाःन् आगेजोगिर फाःआङ् इङ्गाः खेत्ना होःप्ताङ्बान्ने
खिनिः लागि नुःबा पोःक्खेरो॥ आल्ल खुनेः कुसाःसे पेगिरो॥”
16 हेक्क्याङ् दिदिमस मेप्मनाबा थोमाःल्ले* वेः कुन्जुम् हुःसाम्बाहाः मेत्तुसि, “आनिःआङ्
दाङ्बान्नुए पेगिआङ् खुनेःनुए स्येःइरो॥”

येसुरे मार्थाःन् नु मरियम्मिन् आःन्छिङ्मा पिरुसिः

17 खेङ्हाः बेथानिओ मेगेरेल्ले लाजरसेन् खाम्मो मेजिक्खुबाङ्ग लिसि येन् केरे केलःबान् येसुरे
निङ्वाः खोःसुरो॥
18 बेथानिग यरुसलेम्लाम् किलोमितर सुम्सि यारिक् माःक्खे,
19 हेक्क्याङ् यरिक् यहुदिहाः मार्था नु मरियमरे खुन्छिः सङ्वाबान् स्येबाओ खुन्छिः आःन्छिङ्मा
पिसे खेप्मो मेद्येआङ् मेवये॥
20 मार्थारि येसुःन् फेन्ल पत् केलःबा खेप्सुआङ् लाम्देःङ् थारिक् कुदुम्से पेरो, कर मरियम्मिन् हिम्मोए
याःक्तेरो॥
21 मार्थारि येसुःन् मेत्तु, “दाङ्बे, खेनेः कप्मो केवयेल्लेग आन्साः मेस्येनेम्बामेन्!
22 कर आल्लो थे केनाःक्तुसाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केबिः केलःबान् इङ्गाः कुसिङ्
निःत्तुङ्लो॥”
23 येसुरे मार्थाःन् मेत्तु, “खेनेः केन्साःग याम्मो सिःमेन्लाम् हिङ्लो॥”
24 हेक्केःल्ले मार्थारि नोगप् पिरु, “ओरो आदाङ्बे, कुनुप्मा येन्नो सिःमेन्लाम् हिङ्मन्नो खुनेः याम्मो
हिङ्फाःआङ् कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥”
25 येसुरे खेन् मेत्तु, “इङ्गाःग केसिःबाहाः याम्मो हिङ्मन् केबिबा नु मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्
केबिबाआरो॥ आत्तिल्ले इङ्गाः नसाःन् चोःक्का खेङ्ग सिःसाङ् याम्मो हिङ्लो॥

---

* **11:11** □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□,
थेआङ्भेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् मेघोःसुः (युहुन्ना ३.१६, ५.२४, १०.२८, ११.२५-२६)॥ * **11:16** □□□□□□□ □□ □□□□□
□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□

26 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳओ नसाःन् केजोःक्पाआङ् केहिङ्बाङ्ग आप्फाल्लेआङ् मेसिःनेन्लो॥ इङ्गाꣳ
पाःत्तुङ्बा कन् आबाःन्निन् नसाःन् केजोगुबि?”
27 मार्थारि नोगप् पिरु “ओरो आदाङ्बे, खेनेꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो युःमा केबोःङ्बा
निङ्वाꣳफुसाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केसेःन्देबा ख्रिस्तने फाꣳआङ् इङ्गाꣳ नसाःन् चोगुङ्लो॥”
28 हेक्क्याङ् खुनेꣳ अक्खे पाःत्तु सुरुआङ् याम्मो हिम्मो नुःक्खे पेआङ् मरियम्मिन् मेरिङ्
केधक्पाहाꣳलाम् थिक्लेप्माङ् स्वाःत् उःत्तु तेꣳरुआङ् मेत्तु, “सिक्साम्बाङ्ग कप्मो वाꣳ हेक्क्याङ्
खुनेꣳ खेनेꣳ केउःत्तेआङ् वाꣳरो॥”
29 मरियमरे कन् पाःन्निन् खेप्सुनुमेःन्ने मुत्थ्रिक् पोगेआङ् येसुरे कुदुम्से पेरो॥
30 खेन् येम् थारिक् येसुःङ्ग पाङ्भेꣳओ मेङ्गेत्ते वये, कर खुनेꣳग मार्थारि तुमुबा तेन्नोए वये॥
31 आःन्छिङ्मा पिसे हिम्मो केदाःबा यहुदिहाꣳरे मरियम्मिन् हेक्केलꣳरिक् मुत्थ्रिक् पोगेआङ्
पेबा मेनिःसुआङ् सेक्खासाङ् खुनेꣳ कुन्साꣳरे कुइप्पुङ्डो मेरिङ् थक्से पेबाबिला फाꣳआङ् निङ्वाꣳ
मेइःत्तुआङ् खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ मेदिम्दुरो॥
32 मरियम्मिन् येसुःन् वयेबादेन्नो केरेआङ् थुङ्बोहजꣳआङ् मेत्तु, “आदाङ्बे, खेनेꣳ कप्मो
केवयेल्लेग आन्साꣳ मेस्येनेम्बामेन्॥”
33 येसुरे मरियम्मिन् हेक्क्याङ् खुनेꣳनु केवाꣳबा यहुदिहाꣳआङ् मेरिङ् मेधक्तेबा निःसुसिल्ले कुसाꣳइ
यगेआङ् कुयोःम् पुꣳरेरो॥
34 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “खुनेꣳ आत्तो केनेस्सुम्माङ् नेबे?” खेङ्हाꣳरे मेमेत्तु, “दाङ्बे,
फेरेꣳआङ् ओमेत्तेꣳओ॥”
35 येसुःन् हाबे॥
36 हेक्केःल्ले यहुदिहाꣳरे मेबाःत्तु, “ओमेत्तेम्मेꣳ खुनेꣳग लाजरसेन् आक्खेन् साꣳरिक् लुङ्माꣳ
तुक्तुबाबे?”
37 कर कुभारे मेबाःत्तु, “मेःम्बे, मिक्फःम्बान् निःमा केसुक्पा केजोःक्पाङ्ग बा खुनेꣳ मेःम्बि? थेआङ्
कन् लाजरसेन् सिःमालाम्हिङ्मा मेसुक्तुम्बाबे?”

येसुरे लाजरसेन् सिःमेन्लाम् हिङ्घुꣳ

38 याम्मोआङ् येसुःन् साꣳरिक् कुयोःम् पुꣳरेआङ् इप्पुङ्डिल्ले कुबेसाङ् पे॥ खेन् इप्पुङ्डिल्ले
कुमुराओ यम्बा लुङ्डिन् मेयेप्सुबा फुक्कु वयेरो॥
39 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “कन् लुङ्डिन् थिक्लेप्माङ् इःसेम्मेꣳ॥”
कर लाजरसरे कुन्नेꣳ मार्थारि मेत्तु, “दाङ्बे, खुनेꣳग खाम्मो चिङ्मनाबा लिसि येन् केरेमारेरो, आल्लग
नाम्सुबिलारो॥”
40 हेक्केःल्ले येसुरे मेत्तु, “नसाःन् केजोगुने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पयम् यम्बा कुमुक्साम्मिन्
केनिःसुꣳ फाꣳआङ् तगिसा मेत्नेआङ् वयेरो॥”
41 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे इप्पुङ्डिल्ले कुमुराओबा लुङ्डिन् थिक्लेप्माङ् मेइसु॥ हेक्क्याङ् येसुरे
थाःङ् ओमेत्तुर पाःत्तु, “पानुदिङ् आम्बे, खेनेꣳ आबेलिःन् केघेप्सुबाओ नोगेन्लो॥
42 खेनेꣳग सदादिङ् आबेलिःन् केघेप्सुꣳ केलꣳबा इङ्गाꣳ निःसुङ्लो, कर इङ्गाꣳ कप्मो आघिरि
केयेप्पा मनाहाꣳरे खेनेꣳ याप्मि केबाङ्घेबा पाःन्निन् नसाःन् मेजोगुर फाꣳआङ् कन् पाःन्निन्
पाःत्तुङ्बारो॥”
43 येसुरे अक्खे पाःत्तुर यम्बा इक्लाओ उःत्तु, “लाजरस्से, लाःक्कात् लःन्देꣳओ!”
44 केसिःबा लाजरसेन् लाःक्कात् लःन्दे, खुनेꣳ कुलाङ् नु कुहुक्हाꣳ चेदेःत्तिल्ले कुभाक् कुभाक्
मेगित्तुआङ् पत्छे हेक्क्याङ् कुनाराःन्नाङ् चिरिक्किल्ले मेदेप्तुआङ् पत्छेरो॥
येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “चेदेःत्तिन् फाःक्खेम् पिरेम्मेꣳआङ् पेःक्ल याःन्देम्मेꣳ॥”

येसुःन् सेप्मा चेम्भन्

मत्ति २६.१-५, मर्कुस १४.१-२, लुका २२.१-२

45 खेल्ले चोगुल्ले खेप्मो मरियमरे कुदुम्से केदाःबाआङ् केवाःबा यरिक् यहुदिहाःरे कन् पाःन्निन् मेनिःसुआङ् येसुःन् नसाःन् मेजोगुरो॥
46 कर कुभा मनाहाःग फरिसिहाःओ मेबेआङ् येसुरे चोगुबा पाःन्हाः मेजेक्तुसि॥
47 हेक्क्याङ् तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः नु फरिसिहाःरे पाःन्धक्से यहुदि येजुम्भो* युङ्मा मेउःत्तुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे आल्ल आनिः थे आजोगुम्बाबे? लःरिक् सेःन्मेदोसुसि॥ कन् मनाःल्लेग यरिक् निङ्वाः केमाबा मिक्सेःन्हाः चोगुर वाःरो॥
48 बा अक्खे लेप्माने फाःग्र काक् मनाहाःरे खुनेः नसाःन् मेजोगुःआङ् मेदिम्दुः॥ हेक्क्याङ् रोमि थक्सुबाहाः मेदाआङ् माङ्हिम्मिन् नु आनिः सुवाङ्हाः मेमेक्खुसिःरो॥
49 हेक्क्याङ् खेन् तङ्बेबा मानिङ्वाःफुसाम्बा कैयाफासरे खेङ्हाः मेत्तुसि, "खिनिः थेआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्लो!
50 काक् आनिः लाजेःइन्मेक्मानुःल्ले कन् लत्छा मनाःन् काक् मनाहाःरे खुनिः लेक्वा सिःल्ले खिनिः लागि नुःबा पोःङ् केलःबा पाःन्निन् कुसिङ्निःत्तेम्मेः॥"
51 खुनेः कन् आबाङे पाःत्तुबा मेःन्लो, कर खुनेःग खेन् तङ्बेबा मानिङ्वाःफुसाम्बा पोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले येसुःन् लाजेःरे लागि सिःमा पोःङ् फाःआङ् माङ्निङ्वाःपाःन् पाःत्तुबारो,
52 हेक्क्याङ् यहुदिहाःरे खुनिः लागिरक् मेःन्, कर वेः लाजेःहाःओ काक् केसेबाआङ् केवाःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाः सोरिक् ताःप्मासिआङ् थिक्हुप् चोःक्मासि फाःआङ् कन् माङ्निङ्वाःपाःन्निन् खेल्ले पाःत्तुबारो॥
53 हेक्केःल्ले खेन् येन्नाङ्धो खेङ्हाःरे येसुःन् सेप्मा फाःआङ् चेम्भन् मेजोगुरो॥
54 खेल्ले चोगुल्ले येसुरे यहुदि लुम्मो मनाहाःरे मेनिःसुर वाःमा पेःक्मा लेरुरो॥ खेल्ले कुलेक्वा खुनेःग येःङ्घादेन् पेसाङ्बा एफ्राइम मेप्मनाबा पाङ्भेःओ पेआङ् कुहुःसाम्बाहाःनु खेप्मोए याःक्तेरो॥
55 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिन् ताःमा इःत्तेआङ् वयेल्ले पाङ्भेःहाःओलाम् यरिक् मनाहाः खेन् चोःक्युम्भो तङ्नाम् तगि सुत्थो चोःक्सिङ्मा साक्थिम् कुइसिःक् सुत्थो चोःक्सिङ्से यरुसलेम्मो मेबे॥*
56 खेन् मनाहाःरे येसुःन् मेगोःत्तु हेक्क्याङ् खेङ्हाः माङ्हिम् लक्खुम्मो मेयेबेल्ले अक्खे मेमेच्छिङ्, "खुनेः कन् तङ्नाम्मो ताः फाःआङ् केइःत्तुम्बि?"
57 कर तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाः नु फरिसिहाःरे येसुःन् तेम्मा सुक्तेत्ल फाःआङ् खुनेः केनिःसुम्ने फाःग्र याप्मि आमेत्तेम्मेःओ लःरिक् मनाहाः इङ्जाःङ् मेबिरुसिआङ् मेवयेरो॥

12

बेथानि पाङ्भेःओ येसुःन् फुङ्नाम्मेहुःत्तुः
मत्ति २६.६-१३, मर्कुस १४.३-९

1 येसुःन् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम् ताःमानुःल्ले तुक्सि येन् तगि लाजरसरे कुबाङ्भेः बेथानि त्येरो॥ बा खेन् लाजरसेन् सिःमेन्लाम् येसुरे कुहिङ्वेत् चोगुआङ् वयेरो॥
2 खेङ्हाःरे खेन् युःन्छिक् येसुःन् कुमिङ्सो इङ्धाःङ्ले लागि चा मेमेत्तुरो॥ मार्थारे खेङ्हाः चा मेत्तुसिल्ले चा केजाबाहाःओ खुनेःनु सोरिक् लाजरसेन्नाङ् चामा तेन्नो युङे॥
3 खेन् येम्मो मरियम्मिल्ले इमेल्लुङ्बा पाङ्बोःक् फुङ्नाम्मिल्लेन्चुक्सा पञ्यामाधिक् तारुआङ् येसुरे कुलाङ्डो हुःत्तु, हेक्क्याङ् येसुरे कुलाङ्डिन् कुधेगेःक्इःल्ले तुगुरो॥ खेन् कुनाम् केनुःबा फुङ्नाम्मिल्ले हिम्मिन् याक्तुरो॥

---

* **11:47** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ "□□□□□□□□□□□□□□□□" □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ * **11:55** □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ (२ साम्पुन्धुम् ३०.१७-१९)॥ खेल्ले लागि ७ येन् थारिक् थरु॥ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःलुम्मो केयुङ्बा यहुदिहाःरे साःरिक् सुत्थो चोःक्सिङ्मा पोःङ् केलःबा मेइःत्तुरो॥

4 कर कुहुꣳसाम्बाहाꣳओ ताःन्दि येसुःन् इङ्गेलेक्पा यहुदा इस्करियोतिःल्ले अत्तुर पाःत्तु,
5 “थिक्पारे तङ्बेधिक् थारिक्पा नाम्याक् याꣳरुबा कन् इमेल्लुङ्बा फुङ्नाम्मिङ्ग सङ्माआङ् खेन्
याङ्डिन् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ पिमासिल्ले नुःबा मेबोःक्खेम्बाबि?”
6 खेल्ले सेक्खाए याङ्गेसाꣳबाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिआङ् हेक्के पाःत्तुबा मेःन्लो, कर खेङ्ग केघुःम्बा
वये, हेक्क्याङ् याङ् याङ्मा सुःक्वा केयुङ्बा वयेआङ् एत्लेङ् खेप्मोलाम् याङ्डिन् खुःत्तुर वयेरो॥
7 येसुरे मेत्तुसि, “कन् मेन्छुमाꣳइन् तुक्खे मेजाःत्तेम्मिन्नेꣳओ! खेल्लेग इङ्गाꣳ आलुप्मा येन्रे लागि
कन् फुङ्नाम्मिन् हुःत्तु पिराङ्बारो॥*
8 याङ्गेसाꣳबाहाꣳग सदादिङ् खिनिꣳनु मेवाꣳ, कर इङ्गाꣳग सदादिङ् खिनिꣳनु मेवाꣳआन्लो॥”

लाजरसेन् सेप्मा चेम्भन्

9 खेन् येम्मो यरिक् यहुदिहाꣳरे येसुःन् बेथानिओ वाꣳ केलꣳबा मेघेप्सुआङ् खेप्मो खुनेꣳ
कुओमेत्छेरक् मेःन्, कर सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुबा लाजरसेन्नाङ् ओमेत्छे खेप्मो मेद्ये॥
10 खेल्ले चोगुल्ले तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे लाजरसेन्नाङ् सेप्मा निङ्वाꣳ मेजोगु,
11 थेआङ्भेल्ले लाजरसेल्ले चोगुल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳलाम् यरिक् मनाहाꣳ मेसेन्दे मेबेआङ्
येसुःन् नसाःन् मेजोगुआङ् मेवयेरो॥

यरुसलेम्मो येसुःन् लाङ्दाःक्मा मेबिरुꣳ

मत्ति २१.१-११, मर्कुस ११.१-११, लुका १९.२८-४०

12 कुदाःन्दिक् तङ्नाम्मो केजुम्बा यरिक् मनाहाꣳरे येसुःन् यरुसलेम्मो थाङ्ल पत् केलꣳबा पाःन्निन्
मेघेप्सुरो॥
13 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ खेबक्सिङ् पोराःक्हाꣳ* मेयाङ्सिङ्डाङ् खुनेꣳ कुदुम्से लाम्देःङ् थारिक्
मेबेरो॥ अक्खेलꣳरिक् खेङ्हाꣳ मेअःक्ते,
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा पोःररो!* यहवे दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो केदाःबान् मुꣳइसाबा पोःङ्लरो॥
इस्राइलस्मा हाङ्डिन् मुꣳइसाबारो!”*
14 आल्ल साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पप्पा कुइसिःक् येसुरे अदङ्साधिक् खोःसुआङ्
युक्तु,
15 “सियोनरे कुस्साःए,* मेगिसेन्नेꣳओ! ओमेत्तेꣳ, खेनेꣳ केहाङ्डिङ्ग अदङ्साःन् युक्तुआङ् खेनेꣳओ
फेन्ल पत्लो॥”*
16 तगिग कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे कन् माङ्निङ्वाꣳपाःन्निन् केरेबा थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥ कर
याङ्सि येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो नुःक्खे पेआङ्लक् साम्योसाप्लाओ खुनेꣳ कुयाःम्बेओ साप्तेबा नु
खुनेꣳ कुदुम्से लाम्देःङ् थारिक् मेबेबा पाःन्निल्ले कुबेःन् कुसिङ् मेनिःत्तुरो॥
17 आल्ल येसुरे लाजरसेन् इप्पुङ्लाम् लाःक्कात् उःत्तुआङ् केसिःबालाम् कुहिङ्वेत् चोगुबा केनिःबा
मनाहाꣳरे खेन् काक् पाःन्निन् चक्मेल्लꣳए इङ्मेभोःसुरो॥
18 खुनेꣳ अक्तङ्बा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोगुआङ् वाꣳरो लꣳरिक् मेघेप्सुबाल्ले चोगुल्ले यरिक्
मनाहाꣳ खुनेꣳ कुदुम्से मेबेआङ् मेवयेरो॥
19 हेक्केःल्ले फरिसिहाꣳ अक्खे मेमेत्छिङ्, “आल्ल आनिꣳग थेमाआङ् चोःक्मा आन्छुक्तुम्मिन्लो॥
काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाꣳरेए खुनेꣳ मेदिम्दुआङ् मेवाꣳरो!”

येसुरे आबाङे कुसिःमेल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुꣳ

---

* **12:7** □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ * **12:13** □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ * **12:13** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□” □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□ * **12:13** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□.२५-२६ * **12:15** □□□□□□ □□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□” □□□□□□□ * **12:15** □□□□□□□ □.९

20 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो सेवा चोःक्से़ के़दाःबाहाःओ कुभा ग्रिक सुवाङ्हाःआङ्
यरुसले़म्मो मे़धाङे़आङ् मे़वये़॥
21 खे़ङ्हाः गालिलबा बे़थसेदा पाङ्जुम्बा फिलिपरो मे़बेआङ् पेलि मे़भाक्तु, “आदाङ्बे, आनिगे़ग
ये़सुःन् तुम्मा निङ्वाः चोगुम्बे़आङ् वयिगे़रो॥”
22 हे़क्क्याङ् फिलिप्पे़न् पेआङ् आन्द्रियासे़न् मे़त्तु, हे़क्क्याङ् फिलिप्पे़न् नु अन्द्रियासे़न् पेसिआङ्
ये़सुःन् चे़क्ते़त्छु॥
23 ये़सुरे़ पाःत्तु, “मे़न्छाम्साःल्ले़ कुमिमिदिङ् पोःङ्मा ये़म् त्ये़आङ् वाःरो॥
24 इङ्गाः से़क्खाए मे़ल्निङ्, याःरिःम्बान् खाम्मो मक्थाआङ् मे़न्छिःए थारिक् खे़ङ्ग थिक्लक् ने़रो॥
कर खे़न् सिःने़ फाःग्र खे़न्लाम् यरिक् पोगुगे़न् कुजाः थोःक्लो॥
25 आत्तिल्ले़ ने़त्तिगे़न् कुहिङ्मन्निन् लुङ्माः तुक्तुः, खे़ल्ले़ मासुःरो, कर आत्तिल्ले़ कन् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो ने़त्तिगे़न् कुहिङ्मन्निन् थेआङ् मे़इःत्तुन्, खे़ल्ले़ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् से़ःप्तु युक्खुःरो॥
26 आत्तिल्ले़ इङ्गाः सेवा चोःक्का खे़ल्ले़ इङ्गाः तिम्माए पोःङ्, हे़क्केःल्ले़ इङ्गाः आत्तो वाःआ,
इङ्गाः आसेवारोबान्नाङ् खे़प्मोए वाःरो॥ आत्तिल्ले़ सेवा चोःक्का खे़ङ्ग पानुदिङ् आम्बारे़ मिङ्सो
इङ्धाःङ् पिरुरो॥”
27 “इङ्गाः आनिङ्वाःइन्साःरिक् तुक्खे च्ये़आङ् वाः, हे़क्केःल्ले़ इङ्गाः थे पाःत्तुङ्बाबे?
पानुदिङ् आम्बौ, कन् इनोगे़न् तुक्खेलाम् ताङ्से़ःप्ताङ्डे़ः फाःआङ् पेलि फाक्ने़ःबि लःआ, करसाङ्
पेलि मे़भाक्ने़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाःग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो तुक्खे चासे़ए त्याङ्बारो॥
28 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ पानुदिङ् आम्बौ, खे़ने़ः आबाङे मिमिदिङ् मे़त्छिङ्डे़ःओ॥”
हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोलाम् इक्लाधिक् त्ये, “इङ्गाः तगिसा आमिमिदिङ्डिन् ओसेःन्दाङ्
चोगुङ्डाङ् वाःआरो हे़क्क्याङ् याम्मोआङ् ओसेःन्दाङ् चोगुङ्लो॥”
29 खे़प्मो के़वाःबा मनाहाःरे़ खे़न् इक्लाःन् मे़घे़प्सुआङ् अक्खे मे़मे़त्छिङ्, कङ्ग
ताङ्साक्पे़न्उःक्ते़बारो, कर वेःहाःरे़ मे़बाःत्तु, “माङ्लाइङ्बे़न् ये़सुःन्नु पारे़बारो॥”
30 ये़सुरे़ खे़न् मनाहाः मे़त्तुसि, “कन् इक्लाःङ्ग इङ्गाः आलागि मे़ःन्, कर खिनिः लागि त्ये़बारो॥
31 आल्ल कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ कुघासे़न् पोःङ्मा ये़म् त्ये़आङ् वाःरो, आल्ल इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो हाङ्युक् के़जोःक्पाङ्ग* लाःक्कात् लाप्फुरो॥
32 कर इङ्गाःग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् थाःङ् पङ्सिङ्डाल्ले़ काक् मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाः
इङ्गाः ले़प्माङ् उःक्खुङ्सिङ्लो॥”
33 खुने़ः आक्तङ्बा सिःमे़न्नो पेःक्ल पत् के़लःबान् ओसेःन्धाक्से़ ये़सुरे़ पाःत्तुबारो॥
34 खे़न् मनाहाःरे़ ये़सुःन् मेमे़त्तु, “आनिगे़ग साम्योथिम् साप्लाओ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा
ख्रिस्ते़न्सदादिङ् वाः लःरिक् खे़म्मनारो, कर खे़ने़ःग आक्खेआङ् मे़न्छाम्साःन् थाःङ् पङ्सिङ् लःरिक्
के़बाःत्तुबाबे? कन् मे़न्छाम्साःङ्ग हाःप्पे?”
35 ये़सुरे़ खे़ङ्हाः नोगप् पिरुसि, “सप्फारे़ लागिरक् ओःत्तिःन् खिनिःनु वाःरो॥ खादाम्मान् तार पत्,
हे़क्केःल्ले़ ओःत्तिःन् खिनिःनु वाःरए लाङ्घेगे़म्मे़ःओ॥ खादाम्मो लाङ्गेघेःक्पा मनाःल्ले़ आत्तो पेःक्ल
पत् के़लःबान् थेआङ् निङ्वाः मे़घोःसुन्लो॥
36 ओःत्तिःन् खिनिःनु वाःरए खे़न् नसाःन् चोगे़म्मे़ः, हे़क्केःल्ले़ खिनिः ओःत्तिःल्ले़ कुस्साः
के़बोःक्खिःरो॥” खुने़ः कन् पाःन्निन् पाःत्तु सुरुआङ् खे़प्मोलाम् थासिङ् हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ मे़न्निए
इःम्सिङ्लो॥

यहुदिहाःरे़ आल्लसाङ् ये़सुःन् नसाःन् मे़न्जोगुन्

37 ये़सुरे़ यरिक् मनाहाःरे़ खुनिः तगि कम्म्याक् यरिक् निङ्वाः के़माबा मिक्सेःन्हाः चोगुसाङ्
खे़ङ्हाःरे़ खुने़ः नसाःन् मे़न्जोगुन्लो॥
38 कङ्ग माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पा यसैयाःल्ले़ अक्खे पाःत्तुबान् के़रे़बारो–

---

* **12:31** “□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ (लुका ४.६, १ युहुन्ना ५.१९, युहुन्ना १४.३०, १६.११)॥

“यहवे दाङ्बे, हाःत्ले आनिगे इङ्घङ्ङिन् नसाःन् चोगुबे?
हेक्क्याङ् यहवे दाङ्बाल्ले कुमुक्साम्मिन् आत्तिन् ओसेःन्दाङ् चोगुबे?”*
39 खेङ्हाःरे थेआङ् नसाःन् चोःक्मा मेन्छुक्तुन् फाःआङ् यसैयाःल्ले अक्खेआङ् पाःत्तुआङ् वाःरो–
40 “यहवे दाङ्बाल्ले खेङ्हाः मिक्फःम्बा चोगुसि
हेक्क्याङ् खुनिः निङ्वाःइन्केधुङ्बा चोगु पिरुसि,
खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे खानिःमा मेन्छुक्तुन्,
कुसिङ्निःप्मा मेन्छुक्तुन्॥
मेःन्ने फाःग्र खेङ्हाः यहवे दाङ्बाल्लो मेनुःक्खेआङ् खुनेः वेःन्दुसिबामेन्॥”*
41 यसैयाःल्ले तगिसा येसुरे कुमिमिदिङ्ङिन् निःसुआङ् खुनेः कुयाःम्बेओ अक्खेलःरिक् पाःत्तुबारो॥
42 हेक्केसाङ् खेन् येम्मो यरिक् यहुदि लाम्लोःबाहाःरे येसुःन् नसाःन् मेजोगु॥ करसाङ् खेङ्हाःरे मना तगि कन् पाःन्निन् पाःप्मा मेन्देन्देन्लो, थेआङ्भेल्ले फरिसिहाःरे यहुदि चुम्लुङ्हिम्लाम् लाःक्कात् आम्लःत् आम्दे फाःआङ् खेङ्हाः मेगिसेरो॥
43 थेआङ्भेल्ले खेन् यहुदि लाम्लोःबाहाःरे निङ्वाःफुमाङ्लाम् चम्सिङ्मान्नुःल्ले मेन्छाम् याप्मिलाम् चम्सिङ्मान्ने खुनिः सिराः थाङेरो॥
44 हेक्क्याङ् येसुरे यम्बा इक्लाओ पाःत्तु, “आत्तिल्ले इङ्गाः नसाःन् चोःक्का खेल्ले इङ्गाःरक् मेःन्, कर याप्मि केबाङ्बान्नाङ् नसाःन् चोगुःरो॥
45 हेक्क्याङ् इङ्गाः केनिःबाल्ले इङ्गाः याप्मि केबाङ्बान् निःसुःरो॥
46 इङ्गाःग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ओःत्ति हेक्के त्याङ्ङाङ् वाःआरो, हेक्केःल्ले इङ्गाः नसाःन् केजोःक्पाहाः आत्तिन्नाङ् खादाम्मो वाःमा मेबोःङ्नेल्लो॥
47 आत्तिन् मनाःल्ले इङ्गाः पाःत्तुङ्बा आबाःन्जाक्हाः खेप्सुः कर मेइःत्तुन् मेनाःत्तुन्, खेन् खासेन् मेजोगुङ्ङिन्, थेआङ्भेल्ले इङ्गाः मेन्छाम् याप्मिहाः खासेन् चोःक्से मेःन्, कर ताङ्सेःप्से त्याङ्बारो॥
48 इङ्गाः केनाःबाहाः नु आबाःन् मेङ्घेम्मनाबाहाःरे खुनिः खासेन्लोःम्बाङ्ग वेः वाःरो॥ इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पाःन्हाःरेए कुनुप्मा येन्नो खेङ्हाः खासेन् लोःन्दुसिरो॥
49 थेआङ्भेल्ले इङ्गाःग आबाङे थेआङ् मेम्बाःप्पेन्लो, कर याप्मि केबाङ्बा पानुदिङ् पाःल्ले पाःप्मा पाङ्घाङ्बा पाःन्हाःए इङ्गाः पाःत्तुङ्ङाङ् वाःआरो॥
50 खुनेः कुइङ्जाःङ्ङिल्ले मेन्छाम् सुवाङ्हाः मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् पिरुसिरो फाःआङ् इङ्गाः निःसुङ्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले पानुदिङ् पाःल्ले पाःत्तेः फाःआङ् मेत्ताङ्बा पाःन्हाःरक् पाःत्तुङ्ङाङ् वाःआरो॥”

13

येसुरे कुहुःसाम्बाहाःरे खुनिः लाङ्हाः वाहप्तु पिरुसिः

1 आल्ल यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्रेन्थिक्येन् तगि येसुरे कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् लेप्माआङ्
पानुदिङ् पाःल्लो पेःक्मा येम् त्ये केलःबा पाःन्निन् निःसुरो॥ खुनेः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
कुहुःसाम्बाहाः लुङ्माः तुक्तुसिआङ् वये हेक्क्याङ् खेङ्हाः कुनुप्मो थारिक्के साःरिक् लुङ्माः
तुक्तुसिःरो॥
2 आल्ल युःन्छिक् चाजामा येम् पोःक्खेआङ् वयेल्ले सिमोनरे कुस्साः यहुदा इस्करियोतिःल्ले येसुःन्
इङ्लेक्तुर फाःआङ् माफेन्साम्मिल्ले तगिसा कुनिङ्वाःइन्फेत्लाःन्दु पिरुआङ् वये॥
3 पानुदिङ् पाःल्ले खुनेः काक् सम्दाङ् युक् पिरुआङ् वाः हेक्क्याङ् खुनेः निङ्वाःफुमाङ्लाम्मे
त्येबा नु खुनेःओए नुःङ्ल पत् केलःबान् येसुरे कुसिङ् निःत्तुआङ् वये॥
4 हेक्क्याङ् खुनेः चाजामादेन्नोलाम् पोगेआङ् कुसुङ्घेःक्वाःन् फेन्दुआङ् याम्दुःक्माल्ले किल्लिक्
किल्छिङ्,

---

* **12:38** □□□□□ □□.१ * **12:40** □□□□□ □.१०

5 हेक्केलꣳरिक्के च्वाःत्तिन् खप्प्याओ हुक्खुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ लाङ्हाꣳ वाहप्मा हेःक्तु
हेक्क्याङ् किल्छिङ्बा याम्दुःक्माल्ले तुगु पिरुसि॥
6 खुनेꣳ सिमोन पत्रुसरे कुलाङ् वाहप्से फेरेल्ले खेल्ले मेत्तु, “दाङ्बे, खेनेꣳ आलाङ्डिन्
वागेहप्तुबाबि?”
7 येसुरे नोगप् पिरु, “आल्लो इङ्गाꣳ थे चोगुङ्ल पत्ता केलꣳबान् कुसिङ् केन्निःत्तुन्लो कर ताःन्दिग
कुसिङ् केनिःत्तुꣳरो॥”
8 पत्रुसरे मेत्तु, “खेनेꣳग आप्फाल्लेआङ् आलाङ्हाꣳ वाहप्मा मेनुꣳनेन्लो!”
येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ केलाङ्हाꣳ वामेहप्तुङ्डिन्ने फाꣳग्र खेनेꣳ इङ्गाꣳनु लक् केङ्घोःसुन्लो॥”
9 हेक्केःल्ले सिमोन पत्रुसरे नोगप् पिरु, “हेक्केने फाꣳग्र आलाङ्हाꣳरक् मेःन्, कर आहुक्हाꣳ नु
आधेगेःक्किन्नाङ् वाहप्ताङ् पिराङ्डेꣳओ!”
10 येसुरे नोगप् पिरु, “वागेरुम्सिङ्बा मनाःङ्ग सेसे पोःङ्मारे लागि कुलाङ्हाꣳरक् वाहप्मा पोःङ्लो,
थेआङ्भेल्ले नासिङ्गेन् कुधक्किङ्ग सेसेए चोःक्लो, हेक्केःल्ले खिनिꣳग सेसेए केजोगिसाङ् खिनिꣳ
केरेक् सेसे केहोःप्तिꣳरो॥”
11 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ हाःत्ले इङ्लेक्तुꣳ केलꣳबान् कुसिङ् निःत्तुआङ् वयेरो, खेल्ले चोगुल्ले येसुरे
खिनिꣳ केरेक् सेसे केहोःप्तिꣳ लꣳरिक् मेत्तुसिबारो॥
12 येसुरे खुनिꣳ लाङ्हाꣳ वाहप्तु पिरुसिआङ् कुजाङ्डिन् चाक्सिङ् हेक्क्याङ् युङ्सिङ्लो॥ हेक्क्याङ्
खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “खिनिꣳ लागि इङ्गाꣳ थे चोगुङ्बा फाꣳआङ् कुसिङ् केनिःत्तुम्बि?
13 खिनिꣳ दाङ्बा नु सिक्साम्बा लꣳरिक् याप्मि केमेत्तिꣳ॥ खेन् सेक्खाए केबाःत्तुम्, थेआङ्भेल्ले
इङ्गाꣳग बा खेन्नारो॥
14 आल्ल इङ्गाꣳ खिनिꣳ दाङ्बा नु सिक्साम्बाआसाङ् खिनिꣳ लाङ्हाꣳ वाहप्तुङ् पिनिङ्, खेल्ले
चोगुल्ले खिनिꣳआङ् सेवारोबा कुइसिःक् लाङ् वाहप्मा पिसिङ्मा पोःङ्लो॥
15 इङ्गाꣳ चोगुङ्बा कुइसिःक्के खिनिꣳ केजोगुम्ल फाꣳआङ् कन् कुबिःन् युक्खुङ् पिनिङ्डाङ्
वाꣳरो॥
16 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, सेवारोबान् कुन्दाङ्बान्नुःल्ले यम्बा मेःन्लो, हेक्क्याङ् इङ्साबान्नाङ्
खुनेꣳ केबाङ्बान्नुःल्ले यम्बा मेःन्लो॥
17 आल्ल कन् पाःन्हाꣳग कुसिङ् केनिःत्तुम्माङ् केवयिꣳ, हेक्क्याङ् कङ्हाꣳ केजोगुम्ने फाꣳग्र
मुꣳइसाबा केबोःक्खिꣳरो॥”

येसुरे खुनेꣳ इङ्लेक्को थाबा पाःन्निन् पाःत्तुꣳ

मत्ति २६.२०-२५, मर्कुस १४.१७-२१, लुका २२.२१-२३

18 “इङ्गाꣳ खिनिꣳ केरेक्ले लागिग पाःत्तुङ्बा मेःन्लो॥ इङ्गाꣳ सेःक्निङ्बाहाꣳग नुःरिक्काङ्
कुसिङ् निःत्निङ्लो॥ कर इङ्गाꣳनु सोरिक् चागेजाबान्ने इङ्गाꣳ आदक्लेङ्वाओ पोगेरो* फाꣳआङ्
साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुबान् केत्लए पोःङ्लो॥
19 कन् पाःन्हाꣳग पोःङ्मानुःल्ले तगिए खिनिꣳ मेत्निङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हेक्केःल्ले कन् पाःन्हाꣳ
केत्तिल्ले इङ्गाꣳ ख्रिस्तआ फाꣳआङ् नसाःन् केजोगुम्लो॥
20 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्निङ्, आत्तिल्ले इङ्गाꣳ पाङ्घुङ्सिङ्बाहाꣳ लाङ्दाःक्तुसिꣳ, खेल्ले
इङ्गाꣳ लाङ्दाःक्कारो, हेक्क्याङ् आत्तिल्ले इङ्गाꣳ लाङ्दाःक्का, खेल्ले इङ्गाꣳ याप्मि केबाङ्बेन्
लाङ्दाःक्तुꣳरो॥”
21 येसुरे खेन् पाःन्हाꣳ पाःत्तु सुरुआङ् कुयोःम् पुꣳरेर अक्खेलꣳरिक् इङ्भोःसुसि, “इङ्गाꣳ सेक्खाए
मेत्निङ्, खिनिꣳओ थिक्किल्ले इङ्गाꣳ इङ्लेक्कारो॥”
22 हेक्केःल्ले कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे हाःत्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबाइ लꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेर
ओमेमेत्छिङ्॥
23 खेङ्हाꣳओ येसुरे साꣳरिक् लुङ्माꣳ तुक्तुबा कुहुꣳसाम्बाधिक् कुबेसाङ् खेःम्सिङ्डाङ् युडेरो॥

---

* **13:18** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.९

24 सिमोन पत्रुसरे खेन् हुरुसाम्बान् खुनेर हाःप्पे फारआङ् सेःन्दोःसेर लरिक् हुक्चाःल्किःल्ले
मिक्सेःन् पिरुरो॥
25 हेक्केःल्ले खेन् हुरुसाम्बाल्ले येसुओ खेःम्सिङ्ल सेःन्दोसु, “दाङ्बे खेङ्ग हाःत्नेबे?”
26 येसुरे नोगप् पिरुसि, “इङ्गार कन् खरेःङ्डिल्ले कुघेःङ्डिन् खोर्याओ* निःप्सुङ्डाङ् पिरुङ्बा
मनाःन्नेरो॥” हेक्क्याङ् येसुरे खरेःङ्डिल्ले कुघेःङ्डिन् निःप्सुआङ् सिमोनरे कुस्साः यहुदा
इस्करियोतेन् पिरु॥
27 यहुदाःल्ले खेन् ताःक्तुनामेःन्ने माफेन्साम्मिल्ले खेन् युक्तुरो॥
हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मेत्तु, “खेनेर थेमा चोःक्मा निङ्वार केजोगुआङ् वार, खेन् हाराए चोगेरओ॥”
28 कर खेप्मो चाजाइ केयुङ्बाहारे येसुरे हेक्के मेत्तुबा पाःन्निन् थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥
29 यहुदाःङ्ग याङ् याङ्मा सुःक्वा केगुबा वयेबाल्ले साभाङ्जाओ चाहाबा केजोःक्पा
चिगःक्वाहार इङ्मा इग्र याङ्गेसारबाहार कुजा हाःप्मासि फारआङ् येसुरे मेत्तुबाबिला लरिक् कुभारे
निङ्वार मेइःत्तुरो॥
30 खरेःङ्डिन् चनुमेःन्ने यहुदाःन् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् खामाक्लुम्मो लःन्दे पेरो॥

पत्रुसरे येसुःन् नारुर
मत्ति २६.३१-३५, मर्कुस १४.२७-३१, लुका २२.३१-३४

31 यहुदाःन् लाःक्कात् लःन्दे पेआङ् येसुरे खेङ्हार मेत्तुसि, “आल्ल इङ्गार मेन्छाम्साःल्ले
आमिमिदिङ् पोःङ्मा येम्मिन् त्येआङ् वारो हेक्क्याङ् निङ्वारफुमाङ्डिन् खुनेरओ मिमिदिङ्
पोःङ्लो॥
32 निङ्वारफुमाङ्डिन् कुस्साःओ मिमिदिङ् पोःङ्ने फारग्र निङ्वारफुसाःल्ले कुमिमिदिङ् चोगुर,
खेन्नाङ् हाराए मिमिदिङ् चोगुरो॥
33 आमिःम् आस्साःसे, इङ्गारग खिनिरनु सप्फारक् वारआरो हेक्क्याङ् खिनिर याप्मि केगोःत्तिर
कर यहुदि लाम्लोःबाहार मेत्तुङ्सिङ्बा कुइसिःक्के खिनिरआङ् मेत्निङ्, ‘इङ्गार आत्तान् पेःक्का खेप्मो
ताःमा केन्छुक्तिन्॥’
34 खेल्ले चोगुल्ले आल्ल खिनिर लुङ्मार तुक्कासिम्मेर फारआङ् इङ्गार कुसङ् इङ्जाःङ्
पिनिङ्लो॥ खिनिर इङ्गार लुङ्मार तुक्निङ्बा कुइसिःक्के लुङ्मार तुक्कासिम्मेरओ॥
35 खिनिर लुङ्मार केदुक्कासिने फारग्र खेन्लाम्मे काक् मेन्छाम् याप्मिहारे खिनिर आहुरसाम्बानिङ्
फारआङ् कुसिङ् केम्निःत्तिरो॥”
36 सिमोन पत्रुसरे खुनेर सेःन्दोसु, “दाङ्बे, खेनेर आत्तान् केबेःक्पाबे?” येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गार
आत्तान् पेःक्कार पत्ता आल्लो तिम्मा केन्छुक्कान्लो, कर याङ्सिग इङ्गार केदिम्मारो॥”
37 पत्रुसरे सेःन्दोसु, “दाङ्बे, थेआङ् आल्लो तिम्मा मेसुक्नेन्बे? खेनेर केलागि इङ्गार आल्लो
सिःमासाङ् यारिप् वारआरो॥”
38 हेक्केःल्ले येसुरे नोगप् पिरु, “खेनेर सेक्खाए इङ्गार आलागि सिःमा यारिप् केवारबि? इङ्गार
सेक्खा मेत्नेर, इङ्वा काःमानुःल्ले तगिए खुनेर कुसिङ्मेनिःत्तुङ्डिन् केबाःत्तुर सुम्लेङ् केनारआरो॥”

14

येसुरे कुहुरसाम्बाहार हाङ्हाङ् मेत्तुसिर

1 येसुरे याम्मो कुहुरसाम्बाहार मेत्तुसि, “खिनिर निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेरओ, कर निङ्वारफुमाङ्डिन्
नसाःन् चोगेम्मेरओ, हेक्केलरिक् इङ्गारआङ् याप्मि नसाःन् आजोगेम्मेरओ॥
2 पानुदिङ् आम्बारे कुहिम्मोग यरिक् याक्फाङ्हार मेने हेक्क्याङ् इङ्गार खिनिर लागि युङ्देन् यारिप्
चोःक्से पेःक्कार पत्तारो॥ खेन् होःप्तेल्लेग इङ्गार हेक्के मेमेत्निङ्डिम्बा वयेरो॥

---

* **13:26** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□ □□□□□□” □□□ □□□□□□□□□□ □□□□

3 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ पेःक्काआङ् खिनिꣳ लागि युङ्देन् यारिप् चोगुङ्डाङ् याम्मो युःआ हे़क्क्याङ्
खिनिꣳआङ् तेꣳनिङ्लो॥ हे़क्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ आत्ति वाꣳआ खे़प्मो खिनिꣳआङ् के़वयिꣳरो॥
4 इङ्गाꣳ पेःक्कार पत्ताबा लाम्मिङ्ग खिनिꣳ कुसिङ् के़निःत्तुम्माङ् के़वयिꣳरो॥”
5 थोमारे़ खुने़ꣳ मेत्तु, “दाङ्बे, खे़ने़ꣳ आत्तान् के़बेःक्ल के़बत् खे़न् आनिगे़ मे़निःसुम्बे़न्, हे़क्केःल्ले़
आनिगे़ खे़न् लाम्मिन् आक्खेलꣳरिक् कुसिङ् निःत्तुम्बे़बाबे?”
6 ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “लाम्, से़क्खा नु मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् इङ्गाꣳएरो॥ आत्तिन्नाङ् इङ्गाꣳ मे़ःन्नेग
पानुदिङ् पाःल्लो के़प्मा मे़सुक्ने़न्लो॥
7 खिनिꣳ से़क्खाए याप्मि कुसिङ् के़निःत्तिआङ् के़वयिꣳने़ फाꣳग्र पानुदिङ् आम्बाआङ् कुसिङ्
के़निःत्तुम्लो॥ आल्लाङ्धो खुने़ꣳ कुसिङ् के़निःत्तुम्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꣳ के़निःसुम्माङ् के़वयिꣳरो॥”
8 फिलिपरे़ पाःत्तु, “दाङ्बे, पानुदिङ् पाःन् याप्मि ओसेःन्आधाक्ते़ꣳओ हे़क्क्याङ् आनिगे़ निङ्वाꣳ
ताःरो॥”
9 ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “मे़ःम्बे़ फिलिप्पे, इङ्गाꣳग आल्लो थारिक् खिनिꣳनु सोरिक् वयाङ्साङ् इङ्गाꣳ
याप्मि कुसिङ् के़न्निःत्तान्बि? हाःत्ले़ इङ्गाꣳ निसाङ्डाङ् वाꣳ, खे़ल्लेग पानुदिङ् पाःन्नाङ् निःसुआङ्
वाꣳरो॥ हे़क्केःल्ले़ आक्खेलꣳरिक् पानुदिङ् पाःन् ओसेःन्आधाक्ते़ꣳ लꣳरिक् के़बाःत्तुबाबे?
10 इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःओ वाꣳआ, हे़क्क्याङ् पानुदिङ् पाःन् इङ्गाꣳओ वाꣳ फाꣳआङ् नसाःन्
के़न्जोगुन्बि? इङ्गाꣳ पाःत्तुङ्बा पाःन्जाक्हाꣳग आबाडे इङ्गाꣳइन् मे़ःन्लो, कर इङ्गाꣳओ के़वाꣳबा
पानुदिङ् पाःल्ले़ए इङ्गाꣳओलाम् कुयाःम्बक्हाꣳ चोगुबारो॥”
11 इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःओ हे़क्क्याङ् पानुदिङ् पाःन् इङ्गाꣳओ वाꣳ लꣳरिक् पाःत्तुङ्बा पाःन्निन्
नसाःन् चोगे़म्मे़ꣳओ, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र इङ्गाꣳ चोगुङ्बा निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्किल्ले़ चोगुल्ले़ नसाःन्
चोगे़म्मे़ꣳओ॥
12 इङ्गाꣳ से़क्खाए मे़त्निङ्, हाःत्ले़ इङ्गाꣳ नसाःन् चोःक्का, खे़ल्लेग इङ्गाꣳ चोगुङ्बान्नुःल्ले़आङ्
पयम् यम्बा याःम्बक्हाꣳ चोगुꣳरो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःल्लो पेःक्कार पत्तारो॥
13 खिनिꣳ आमिङ्डो थे के़नाःक्तुम्साङ् पानुदिङ् पाःल्ले़ कुमिङ्सो कुधाःङ्सो कुस्साःओलाम्
ओसेःन्दाङ् पोःङ्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ खे़न् चोगुङ्लो॥
14 इङ्गाꣳ आमिङ्डो थेःन् के़नाःक्तुम्साङ् खे़न् इङ्गाꣳ चोगुङ्लो॥

ये़सुरे़ सेसेमाङ्डिन् पाङ्मा माङ्हुप् चोगुꣳ

15 “इङ्गाꣳ याप्मि मिःम्जि के़मे़त्तिꣳने़ फाꣳग्र आइङ्जाःङ्हाꣳ के़इःत्तुम् के़नाःत्तुम्लो॥
16 इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःन्नु पेलिगे़न् तुवा चोगुङ्लो, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳग खिनिꣳनु सदादिङ् वाꣳर
फाꣳआङ् वेꣳ कुभाꣳ के़बिबाधिक्* के़बिरिꣳरो॥
17 खुने़ꣳग काक् से़क्खाओ लाम्गे़लोःबा सेसेमाङ्लो॥ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे़
खुने़ꣳ खोःमा मे़न्छुक्तुन्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ मे़न्निःसुन्नाङ् कुसिङ्डाङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥
कर खिनिꣳग खुने़ꣳ कुसिङ् के़निःत्तुम्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ आल्लो खुने़ꣳ खिनिꣳनु सोरिक् वाꣳ हे़क्क्याङ्
के़दाःबा ये़म्मोआङ् खिनिꣳ हिङ्मन्नो वाꣳरो॥
18 इङ्गाꣳग खिनिꣳ ये़त्छाबा कुइसिःक् पक्मे़धानिङ्डिन्लो॥ इङ्गाꣳ खिनिꣳओ युःआरो॥
19 सप्फा एगाङ्डाङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ इङ्गाꣳ मे़निआन्लो, कर खिनिꣳग याप्मि
के़निःसिꣳरो॥ इङ्गाꣳ हिङ्डा, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳआङ् के़हिडिꣳरो॥
20 खे़न् ये़न्नो इङ्गाꣳ पानुदिङ् आम्बाओ वाꣳआ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ इङ्गाꣳओ के़वयिꣳआङ् इङ्गाꣳ
खिनिꣳओ वाꣳआबा पाःन्निन् कुसिङ् के़निःत्तुम्लो॥
21 हाःत्ले़ इङ्गाꣳ आइङ्जाःङ्हाꣳ खे़प्सुआङ् इःत्तु नाःत्तुꣳ, इङ्गाꣳ याप्मि लुङ्माꣳ के़दुक्पे़ङ्ग बा
खे़न्नेरो॥ हाःत्ले़ इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्का खे़ङ्ग पानुदिङ् आम्बारे़ लुङ्माꣳ तुक्तुꣳ, हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳआङ्
लुङ्माꣳ तुक्तुङ्डाङ् खे़ल्लो ओसेःन्धाक्सिङ्डारो॥”

---

* **14:16** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□” □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□, सुजादाङ्बा, हाङ्हाङ्
के़मे़प्पा, आःन्छिङ्मा के़बिबा, कुभाङ्से़म्बा वगे़रा पोःङ्॥ खे़न् सेसेमाङ्डिल्ले़ वेꣳस्मा कुमिङ्॥

22 हे़क्क्याङ् यहुदाःल्ले़ (यहुदा इस्करियोतिङ्ग मे़ःन्लो) मे़त्तु, “कर दाङ्बे, वेः यरिक् मनाहाःनुग ओसेःन्गे़न्धाक्सिङ्डिन् कर आनिगे़नुरक् थेआङ् ओसेःन्धाक्सिङ्मा निङ्वाः के़जोगुबाबे?”

23 ये़सुरे़ नोगप् पिरु, “हाःत्ले़ इङ्गाः मिःम्जि मे़त्ता, खे़ल्लेग इङ्गाः आनिसाम्मिन् इःतु नाःत्तुरो॥ पानुदिङ् आम्बारे़ खे़न् मिःम्जि मे़त्तुः हे़क्क्याङ् आन्छिगे़ ताःसिगे़आङ् खे़न्नु वाःसिगे़रो॥

24 हाःत्ले़ इङ्गाः मिःम्जि मे़मे़त्तान्, खे़ल्ले़ इङ्गाः आनिसाम्मिन् मे़इःत्तुन् मे़नाःत्तुन्लो॥ कन् के़घे़प्सुम्बा आबाःन्जाक्किङ्ग आबाङे इङ्गाःइन् मे़ःन्लो, कर याप्मि के़बाङ्बा पानुदिङ् पाःल्ले़न्ने़रो॥

25 कन् काक् पाःन्हाः इङ्गाः खिनिःनु वाःआल्ले़सा मे़त्निङ्डाङ् वाःआरो

26 कर पानुदिङ् पाःल्ले़ आमिङ्डो पाङ्मा इःतुबा कुभाः के़बिबा सेसेमाङ्डिल्ले़ काक् पाःन्हाः के़हुःरिआङ् इङ्गाः मे़त्निङ्बा पाःन्हाः निङ्वाःसोओ तारु के़बिरिःरो॥

27 इङ्गाः सनारुङ्डिन् खिनिःनु पक्थाङ्लो, आसनारुङ्डिन् खिनिः पिनिङ्लो॥ कङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ के़बिरिबा हे़क्केग मे़बिनिङ्डिन्लो॥ खिनिः निङ्साम्मो मे़ध्ये़म्मिन्ने़ः हे़क्क्याङ् मे़गिसे़म्मिन्ने़ःओ॥

28 इङ्गाः पेःक्कार पत्ता हे़क्क्याङ् याम्मो खिनिःओ नुःङ्डा ताआबान् के़घे़प्सुम्माङ् के़वयिःरो॥ इङ्गाः से़क्खाए याप्मि मिःम्जि के़मे़त्तिःने़ फाःग्र इङ्गाः पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डो नुःङ्डा पेःक्काल्ले़ खिनिःग के़सःत्तिःरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ःग इङ्गाःनुःल्ले़आङ् पयम् यम्बा चोःक्लो॥

29 कन् पाःन्हाः के़त्तिल्ले़ नसाःन् याप्मि आगे़जोगिर फाःआङ् कन् पाःन्हाः पोःङ्मानुःल्ले़ तगि खिनिः आल्लोसा मे़त्निङ्डाङ् वाःआरो॥

30 आल्ल खिनिःनु यरिक् मे़बाःत्तान्, थेआङ्भे़ल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्युक् के़जोःक्पान् फे़न्ल पत्लो॥ आसम्दाङ् खे़ल्ले़ थेआङ् मुक्साम् मे़गत्तुन्लो,

31 कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़रे़क्ले़ पानुदिङ् पाःन् लुङ्माः तुक्तुङ्बान् मे़निःसुर फाःआङ् इङ्गाः पानुदिङ् आम्बारे़ पिराङ्बा इङ्जाःङ्हाः कुइसिःक् चोगुङ्लो॥ आल्ल कप्मोलाम् पेगिरो॥”

15

ये़सुःन् से़क्खास्मा चे़ल्ले़क्सेः बुङ्

1 ये़सुरे़ याम्मो कुहुःसाम्बाहाः मे़त्तुसि, “इङ्गाःग से़क्खास्मा चे़ल्ले़क्सेःइल्ले़ कुबुङ्आरो॥ हे़क्क्याङ् पानुदिङ् आम्बाग इक्मःबारो॥

2 इङ्गाःओ कुजाः मे़न्धोःक्मनाबा काक् पोराःक्हाःग चे़प्तुदेःसुः हे़क्क्याङ् कुजाः के़धोःक्पाहाःआङ् आल्लसाङ् यरिक् कुजाः थोःक्ल फाःआङ् कुबोराःक्हाः चे़प्तुआङ् साःक्तुरो॥

3 पोराःक्हाः चे़प्माआङ् साःक्मनाबा चे़ल्ले़क्सेःइल्ले़ कुबुङ् कुइसिःक् इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पेलिगे़न् पाःन्जाक्किल्ले़ तगिसा खिनिः सेसे के़बोःक्खिआङ् के़वयिःरो॥

4 इङ्गाःओ वये़म्मे़ः हे़क्क्याङ् इङ्गाः खिनिःओ वाःआरो॥ सिङ् पोराःक्किन् चे़प्माआङ् कुबुङ्मोलाम् से़म्माने़ फाःग्र खे़ःयो कुजाः थोःक्मा मे़सुक्ने़न्लो, हे़क्केलःरिक् खिनिःआङ् इङ्गाःओ मे़न्वाःए कुजाः फम्मा के़न्छुक्तुम्मिल्लो॥

5 इङ्गाःग चे़ल्ले़क्सेःइल्ले़ कुबुङ्आरो हे़क्क्याङ् खिनिःग आबोराःक्निङ्लो॥ खिनिः इङ्गाःओ के़वयिःआङ् इङ्गाः खिनिःओ वाःआने़ फाःग्र आल्लसाङ् यरिक् कुजाः फम्मा के़सुक्तुम्लो, कर इङ्गाःओ मे़न्वाःए थेआङ् चोःक्मा के़न्छुक्तुम्मिल्लो॥

6 इङ्गाःओ मे़न्वाःमनाबाङ्ग चे़प्माआङ् लाप्फुमनाबा के़हेबाआङ् के़सिःबा सिङ् पोराःक् कुइसिःक् पोःङ्लो॥ खे़ङ्ग मनाहाःरे़ मे़घप्सुआङ् मिओ मे़हाःन्दुरो॥

7 खिनिः इङ्गाःओ हे़क्क्याङ् आबाःन्जाक्किन् खिनिःओ वाःने़ फाःग्र खिनिः सिराः के़धाङ्बा पाःन्हाः थे के़नाःक्तुम्साङ् खिनिः के़घोःसुम्लो॥

8 यरिक् कुजाꣳ केभत्छुम्ने फाꣳग्र पानुदिङ् आम्बारे़ कुमिमिदिङ् के़जोगुम्माङ् खिनिꣳ से़क्खास्मा
आहुꣳसाम्बा के़बोःक्खिꣳरो॥
9 पानुदिङ् पाःल्ले़ लुङ्माꣳ तुक्ताङ्बा कुइसिःक् खिनिꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्निङ्ङाङ् वाꣳआरो॥
खिनिꣳ चक्मे़ल्लꣳए आमिःम्जिओ वये़म्मे़ꣳओ॥
10 पानुदिङ् आम्बारे़ कुइङ्जाःङ्डिन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्ङाङ् इङ्गाꣳ कुमिःम्जिओ वाꣳआबा कुइसिःक्
इङ्गाꣳ आइङ्जाःङ्डिन् के़इःत्तुम् के़नाःत्तुम्ने़ फाꣳग्र आमिःम्जिओ के़वयिबा पोःङ्लो॥
11 आसिक् सम्बा कुइसिःक्के खिनिꣳआङ् सिक् पसम्सम्ल फाꣳआङ् कन् पाःन्हाꣳ मे़त्निङ्बारो॥
12 आल्ल इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्निङ्बा कुइसिःक् खिनिꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मे़ꣳ फाꣳआङ्
इङ्जाःङ् पिनिङ्लो॥
13 चुम्मिल्ले़ कुलागि हिङ्मन् पिमान्ने यम्बा मिःम्जिरो, कन्नुःल्ले़ यम्बा मिःम्जि वेꣳ होःप्लो॥
14 खिनिꣳ पिनिङ्बा आइङ्जाःङ्डिन् के़इःत्तुम् के़नाःत्तुम्ने़ फाꣳग्र आन्जुम् के़बोःक्खिरो॥
15 आल्लाङ्धो इङ्गाꣳ सेवारोबा मे़मे़त्निङ्डिन्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ कुन्दाङ्बाल्ले़ चोःक्मा इःत्तुबा
पाःन्हाꣳ सेवारोबाल्ले़ मे़निःसुन्लो॥ कर खिनिꣳग आन्जुम्निङ् फाꣳआङ् मे़त्निङ्ङाङ् वाꣳआरो,
थेआङ्भे़ल्ले़ पानुदिङ् आम्बारे़ मे़त्ताङ्बा काक् पाःन्हाꣳ खिनिꣳ मे़त्निङ्ङाङ् वाꣳरो॥
16 खिनिꣳ याप्मि के़न्छेगिन् कर इङ्गाꣳ खिनिꣳ सेःक्निङ्, हे़क्क्याङ्पेगे़म्मे़ꣳआङ् सदादिङ् के़बप्पा
कुजाꣳ फत्छे़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् सेःक्युक् चोःक्निङ्ङाङ् वाꣳआरो॥ आमिङ्डो थे के़नाःक्तुम्साङ् पानुदिङ्
आम्बारे़ के़बिरिꣳरो॥
17 खिनिꣳ लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मे़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिनिङ्लो॥”

इक्साबा मनाहाꣳरे़ हुꣳसाम्बाहाꣳ मे़जिःत्तुसिꣳ

18 “कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाꣳरे़ के़म्जिःत्तिल्ले़ खे़न्नु तगि इङ्गाꣳ मे़जिःत्ताङ्बा पाःन्निन्
निङ्वाꣳ इःत्ते़म्मे़ꣳओ॥
19 खिनिꣳ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़वयिल्लेग आबाङे खुनिꣳ मना हे़क्केए लुङ्माꣳ
के़म्दुक्तिꣳमेन्, कर खिनिꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़ःन्निङ्लो॥ खिनिꣳग इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोलाम् इङ्गाꣳ सेःक्निङ्ङाङ् वाꣳआरो, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खिनिꣳ के़म्जिःत्तिꣳरो॥
20 इङ्गाꣳ मे़त्निङ्बा आबाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्ते़म्मे़ꣳओ ‘सेवारोबान् कुन्दाङ्बान्नुःल्ले़ यम्बा
मे़ःन्लो॥’ खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳए तुक्खे मे़जाःत्ताङ्डिल्ले़ खिनिꣳआङ् तुक्खे के़म्जाःत्तिꣳरो॥ खे़ङ्हाꣳरे़
इङ्गाꣳ आनिसाम्मिन् मे़इःत्तु मे़नाःत्तुआङ् वये़ल्लेग खिनिꣳ निसाम्मिन्नाङ् मे़इःत्तु मे़नाःत्तुꣳरो॥
21 खिनिꣳग इङ्गाꣳइन् के़बोःक्खिआङ् के़वयिबाल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ मे़मे़त्ताङ्बा
कुइसिःक्के खिनिꣳ के़म्मे़त्तिꣳरो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ग इङ्गाꣳ याप्मि के़बाङ्बान् कुसिङ्
मे़न्निःत्तुन्लो॥
22 इङ्गाꣳ त्याङ्ङाङ् खे़ङ्हाꣳ लायोरे़ कुयाःम्बेओ मे़म्मे़त्छिङ्बान्निल्लेग लायोरे़न् आप्तिक्
मे़ङ्घोःसुम्बारो॥ कर आल्लग खे़ङ्हाꣳरे़ लायो मे़न्जोःक्मनाबा लाम्सिङ्मा मे़ङ्घोःसुन्लो॥
23 आत्तिल्ले़ इङ्गाꣳ चिःत्ता, खे़ल्ले़ पानुदिङ् आम्बाआङ् चिःतुꣳरो॥
24 इङ्गाꣳ वेꣳहाꣳरे़ चोःक्मा मे़न्छुक्तुन्बा याःम्बक् चोगुङ्॥ खे़ङ्हाꣳरे़ खे़न् पाःन्हाꣳ मे़न्निःसुन्निल्लेग
खे़ङ्हाꣳ लायोरे़ आप्तिक् के़घोःबा मे़म्बोःक्खे़म्बा वये़रो॥ कर खे़ङ्हाꣳरे़ग निङ्वाꣳ के़माबा मिक्सेःन्
मे़निःसुआङ् मे़वाꣳसाङ् पानुदिङ् आम्बा नु इङ्गाꣳ ने़प्माङ् मे़जिःत्ते़त्छिगे़आङ् वाꣳरो॥
25 कर कङ्ग खे़ङ्हाꣳरे़ थेनाधे मे़जिःत्ताङ्बारो लꣳरिक् साम्योसाप्लाओ साप्ते़आङ्
के़बप्पे़न्के़रे़बारो॥*
26 आल्ल पानुदिङ् पाःलाम् कुभाꣳ के़बिबा सेसेमाङ्डिन् खिनिꣳओ पाङ्घुङ्लो॥ खुने़ꣳग पानुदिङ्
पाःलाम्बा के़युःबा से़क्खाओ लाम्गे़लोःबा सेसेमाङ्लो, खुने़ꣳए इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ तोःन्दि
के़बिरिꣳरो॥

---

* **15:25** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१९, ६९.४

27 हे़क्क्याङ् खिनिꣳआङ् इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ तोःन्दि के़बिरुम्लए पोःङ्लो थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳग इङ्गाꣳनु कुहेःक्सिङ्माआङ्धोए के़वयिरो॥”

16

1 ये़सुरे़ आल्लसाङ्मे़त्तुसि, “याप्मि नसाःन् चोःक्मा के़न्ले़रुम्मिन्ल फाꣳआङ् तगिसा कन् पाःन्हाꣳ मे़त्निङ्ल पत्तारो॥

2 खिनिꣳ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् के़म्लःत्ति के़म्देःसिꣳ॥ हे़क्क्याङ् अक्तङ्बा ये़म्माङ् तार पत्, मनाहाꣳरे़ खिनिꣳ के़म्से़रिल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा चोगुम्बार पत्छिगे़ लꣳरिक् मे़इःत्तुरो॥

3 खे़ङ्हाꣳरे़ पानुदिङ् पाःन् इग्र इङ्गाꣳ याप्मि कुसिङ् मे़न्निःत्तान्बाल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ हे़क्के के़म्मे़त्तिꣳरो॥

4 कन् पाःन्हाꣳ ताःन्दि खिनिꣳओ के़त्तिल्ले़ इङ्गाꣳ साम्दिङ् पिनिङ्बा पाःन्निन् खिनिꣳ निङ्वाꣳ के़इःत्तुम्ल फाꣳआङ् अक्खे मे़त्निङ्डाङ् वाꣳआरो॥ तगिग कन् पाःन्हाꣳ मे़मे़त्निङ्डिन्लो थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳग खिनिꣳनुए वयाङ्लो॥”

सेसेमाङ्डिल्ले़ कुयाःम्बक्

5 “कर आल्ल इङ्गाꣳ याप्मि के़बाङ्बाल्लो नुःङ्डा पेःक्कार पत्ता हे़क्केसाङ् खिनिꣳ आत्तिल्ले़आङ् आत्तान् के़बेःक्ल के़बप्पे फाꣳआङ् इङ्गाꣳ याप्मि सेःन्गे़न्दोःसिन्लो॥

6 इङ्गाꣳ हे़क्के पाःत्तुङ्बाल्ले़ खिनिꣳ निङ्साम्मो के़ध्ये़ꣳइआङ् के़वयिꣳरो॥

7 कर इङ्गाꣳ से़क्खाःन् मे़त्निङ्, इङ्गाꣳग पेःक्काबान्ने खिनिꣳ लागि नुःबा पोःङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ मे़बेःक्कान्ने़ फाꣳग्र कुभाꣳ के़बिबा सेसेमाङ्डिन् खिनिꣳओ मे़युने़न्लो, कर इङ्गाꣳ पेःक्काआङ् खुने़ꣳ खिनिꣳओ पाङ्घुङ् युःसुङ्लो॥

8 खुने़ꣳ युःआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाꣳरे़ खुनिꣳ लायोरे़ कुयाःम्बेओ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसाम्योनिमान् हे़क्क्याङ् कुघासे़न्निल्ले़ कुयाःम्बेओ पिर्बेःन् मे़इःत्तुबा पाःन्निन् ओसेःन्धाक्तुसिꣳरो॥

9 खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ नसाःन् मे़न्जोःक्कान्बान्ने इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़न् लायोरो॥

10 इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाःल्लो पेःक्काबाल्ले़ साम्योनिबा के़बोःक्खिरो, हे़क्क्याङ्धो खिनिꣳ याप्मि के़न्निःसिन्लो॥

11 हे़क्क्याङ् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्युक् के़जोःक्पाल्ले़ कुघासे़न् पोःक्खे़आङ् वाꣳ॥

12 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳग आल्लो खिनिꣳ कुसिङ् के़निःत्तुम्बान्नुःल्ले़आङ् यरिक् पाःप्मा के़बोःङ्बा पाःन्हाꣳ कत्तुङ्लो॥

13 कर से़क्खाओ लाम्गे़लोःबा सेसेमाङ्डिन् युःआङ् काक् से़क्खाओ लाम्गे़लोःसिꣳ हे़क्क्याङ् खुने़ꣳग आबाङे कुबाःन्हाꣳ थेआङ् मे़बाःत्तुन्लो, कर खे़प्सुबा पाःन्हाꣳरक् खिनिꣳ के़मे़त्तिꣳ हे़क्क्याङ् ताःन्दि के़बोःङ्बा पाःन्हाꣳ के़मे़त्तिꣳरो॥

14 खुने़ꣳग आबाःन्हाꣳ इङ्गाꣳलाम् खोःसुआङ् खिनिꣳ के़मे़त्तिल्ले़ आमिमिदिङ् चोगुꣳरो॥

15 काक् पानुदिङ् पाःल्ले़ कुबाःन्हाꣳ इङ्गाꣳइन्लो, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ सेसेमाङ्डिल्ले़ इङ्गाꣳलाम्मे पाःन्हाꣳ तेꣳरुआङ् खिनिꣳ के़मे़त्तिꣳरो फाꣳआङ् पाःत्तुङ्बारो॥”

तुक्खेःन् सःप्माओ ले़ङ्

16 ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ मे़त्तुसि, “सप्फाआङ् इङ्गाꣳ याप्मि के़न्निःसिन्लो, कर याङ्सि सप्फाआङ्ग याम्मो याप्मि के़निःसिꣳरो॥”

17 हे़क्केःल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳ अक्खे मे़मे़त्छिङ्, “आनिꣳ दाङ्बाल्ले़ सप्फाआङ् इङ्गाꣳ याप्मि आगे़न्निःसिन् कर याङ्सि सप्फाआङ् याम्मो याप्मि के़निःसिꣳरो लꣳरिक् थे़मा पाःत्तुबाबे? पानुदिङ् पाःल्लो पेःक्कार पत्ता लꣳरिक् थे पाःत्तुबाबे?

18 याङ्सि सप्फाआङ् लꣳरिक् खुने़ꣳ थे पाःत्तुबाइ? आनिꣳ थेआङ् कुसिङ् आन्निःत्तुम्मिन्लो॥”

19 येसुरे कुहुरसाम्बाहारे कुभा पाःन् सेःन्दोःमा निङ्वाङ मेजोगुआङ् वाङ लरिक् निङ्वाङ
खोःसुआङ् खेङ्हाङ मेत्तुसि, “सप्फाआङ् इङ्गाङ याप्मि केन्निःसिन्लो, कर याङ्सि सप्फाआङ्
याम्मो याप्मि केनिःसिङरो लरिक् पाःत्तुङ्बाओ खिनिङ सेःन्गेदोःआसिर केबत्छिबि?
20 इङ्गाङ सेक्खाए मेत्निङ्, खिनिङ केहाबिङ, मेरिङ् केधक्तिङ, कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाङग
मेसःत्लो॥ खिनिङ मेरिङ् केधक्तिङ, कर खिनिङ मेरिङ् थक्माङ्ग सःप्माओ लेङ्लो॥
21 खेन् येम्मिङ्ग सावाःन्दुङ्डिल्ले याङ्घुबा मेन्छुमाङइन् कुइसिःक् पोःङ्लो॥ कुस्साःन्
सावाःन्दु सुरुआङ् काक् सावाःन्दुङ्डिन् निङ्वाङ फेःत्छुङरो, थेआङ्भेल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
अङेःक्वाधिक् सावाःन्दुबाओ सःत्लो॥
22 खिनिङ लागिआङ् बा हेक्के पोःङ्–आल्लोग मेरिङ् केधक्तिङ, कर इङ्गाङ याम्मो खिनिङ
तुम्से ताआल्ले खिनिङ केसःत्तिङरो हेक्क्याङ् आत्तिल्लेआङ् खिनिङ सःप्मान् नाप्माआङ् तेङमा
केन्छुक्तिन्लो॥
23 खेन् येन्नो खिनिङ थेआङ् याप्मि सेःन्गेन्दोःसिन्लो॥ इङ्गाङ सेक्खाए मेत्निङ्, आमिङ्ङो थे
केनाःक्तुम्साङ् पानुदिङ् आम्बारे केबिरिङरो॥
24 आल्लो थारिक् अक्खेलरिक् आमिङ्ङो थेआङ् मेन्नाःक्के केवयिङरो॥ खिनिङ नाःक्तेम्मेङ
हेक्क्याङ् केघोःसुम्माङ् केसःत्तिङरो॥
25 आल्लोग इङ्गाङ पाःम्फ्रेम्मो पाःत्तार वाङआसाङ् ताःन्दि केदाःबा येम्मोग अक्खेलरिक्
मेबाःत्तान्लो, कर आम्बारे कुयाःम्बेओ कुदोःप्माए मेत्निङ्लो॥
26 खेन् येम्मो खिनिङए इङ्गाङ आमिङ्ङो केनाःक्तुम्लो॥ इङ्गाङ खिनिङ लागि पानुदिङ् पाःन्
नाःक्तुङ् पिनिङ् फाङआङ् मेबाःत्तान्लो॥
27 इङ्गाङ निङ्वाङफुमाङ्लाम् त्याङ्बान् खिनिङ नसाःन् केजोगुम् हेक्क्याङ् याप्मि मिःम्जि
केमेत्तिबाल्ले चोगुल्ले पानुदिङ् पाःल्ले आबाङे खिनिङ लुङ्माङ केदुक्तिङरो॥
28 इङ्गाङ निङ्वाङफुमाङ्लाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो त्याङ्बारो॥ आल्लोग इङ्गाङ याम्मो
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् लेरुङ्ङाङ् पानुदिङ् पाःल्लो नुःङ्ङा पेःक्कार पत्तारो॥”
29 हेक्क्याङ् येसुःन् कुहुरसाम्बाहारे मेमेत्तु, “आल्लोग खेनेङ पाःन्फ्रेम्मिन् ओगप् मेन्जोःक्के
कुदोःप्मो केबाःत्ल केबत्लो॥
30 आल्लो खेनेङ काक् पाःन्हाङ केनिःसु फाङआङ् आनिगे कुसिङ्निःत्तुम्बारो॥ आत्तिल्लेआङ्
थेआङ् सेःन्दोःमा मेबोःङ्नेन्, थेआङ्भेल्ले सेःन्दोःमानुःल्ले तगि खेनेङ केनिःसुङरो॥ बा कन् पाःन्नो
खेनेङ निङ्वाङफुमाङ्लाम् केद्येबा फाङआङ् आनिगे नसाःन् चोगुम्बारो॥”
31 येसुरे खेङ्हाङ नोगप् पिरुसि, “ए, खिनिङ सेक्खाए आल्लो नसाःन् केजोगुम्बि?
32 कर आल्ल खिनिङ काक् सेःमाआङ् आबाङे हिम्हिम् पेःक्मा येम् तार पत्लो॥ हेक्क्याङ् खेन्
येम्मिङ्ग त्ये चुरेआङ् वाङरो॥ आल्ल खिनिङ केरेक्ले याप्मि केलेरिआङ् केबिगिङरो हेक्केसाङ् इङ्गाङ
एःक् होःप्पारो, कर इङ्गाङनु आम्बाआङ् वाङरो॥
33 इङ्गाङओ खिनिङ सनारुङ् केघोःसुम्लरो फाङआङ् कन् केरेक् पाःन्हाङ मेत्निङ्ङाङ् वाङआरो॥
कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो यरिक् इनोगेन् तुक्खेहाङ केदुमुम्लो॥ कर हाङ्हाङ् लरेम्मेङओ,
थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नाःन्दुङ्ङाङ् वाङआरो॥”

17

येसुरे तुवा चोगुङ

1 येसुरे कन् पाःन्हाङ पाःत्तु सुरुआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् ओमयेर तुवा चोगु, “पानुदिङ् आम्बे,
आल्ल येम् पोःक्खेरो, केस्साःल्ले खेनेङ केमिमिदिङ् चोगुर फाङआङ् खुनेङ कुमिमिदिङ् चोगेङओ॥
2 खेनेङ केस्साःन् केबिरुबा मनाहाङ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् पिरुसिर फाङआङ् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबा काक् मेन्छाम् सुवाङ् सम्दाङ् खुनेङ युक् केबिरुआङ् केवाङरो॥

3 खे़ङ्हाꣳरे़ से़क्खागे़न् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खे़ने़ꣳरक् फाꣳआङ् कुसिङ् मे़निःत्तुर हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳ
के़बाङ्घुबा येसु ख्रिस्ते़न्कुसिङ् मे़निःत्तुर बा खे़न्ने मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्लो॥
4 खे़ने़ꣳ चोःक्मा के़बाङ्घाङ्बा काक् पाःन्हाꣳ चोगुङ्सुरुङ्, हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो
के़मिमिदिङ् चोगुङ्ङाङ् वाꣳआरो॥
5 पानुदिङ् आम्बे, इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ तोलिङ्सोमु पोःङ्मानुःल्ले़ तगिआङ्धो खे़ने़ꣳनु
वयाङ्डिल्ले़ इङ्गाꣳ कत्तुङ्बा मिमिदिङ्डिल्ले़ खे़ने़ꣳ के़दगि आमिङ्सो इङ्धाःङ् चोगे़ꣳओ॥

ये़सुरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ लागि तुवा चोगुꣳ

6 कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् इङ्गाꣳ के़बिराङ्बा मनाहाꣳ खे़ने़ꣳ के़याःम्बेओ मे़त्तुङ्सिङ्ङाङ्
वाꣳआरो॥ खे़ङ्हाꣳग सदादिङ् खे़ने़ꣳइन्ने मे़वये़॥ खे़न् के़बिराङ्बा मनाहाꣳरे़ खे़ने़ꣳ के़बाःन्जाक्किन्
मे़इःत्तु मे़नाःत्तुआङ् मे़वाꣳरो॥
7 आल्ल खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ के़बिराङ्बा काक् पाःन्हाꣳ खे़ने़ꣳलाम्बाए त्ये़बा फाꣳआङ् मे़निःसुआङ्
मे़वाꣳरो॥
8 खे़ने़ꣳ के़बिराङ्बा काक् पाःन्हाꣳ खे़ङ्हाꣳ पिरुङ्सिङ्ङाङ् मे़वाꣳ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़आङ्
मे़दाःक्तुआङ् मे़वाꣳरो॥ खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ खे़ने़ꣳलाम् त्याङ्बा फाꣳआङ् से़क्खाए मे़निःसुआङ् मे़वाꣳ
हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ के़बाङ्घाङ्बान् नसाःन् मे़जोगुआङ् मे़वाꣳरो॥

9 खे़ङ्हाꣳरे़ लागि इङ्गाꣳ तुवा चोःक्का, कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़रे़क् मनाहाꣳरे़ लागिग
मे़जोःक्कान्लो॥ खे़ने़ꣳ के़बिराङ्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ लागिरक् तुवा चोःक्का, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳग
के़मनासिरो॥
10 इङ्गाꣳ कत्तुङ्सिङ्बा काक् मनाहाꣳग खे़ने़ꣳइन्छिरो हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳ के़गत्तुसिबा मनाहाꣳग
इङ्गाꣳइन्छिरो॥ खे़ङ्हाꣳओ आमिमिदिङ् पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥
11 आल्ल कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् खे़ने़ꣳओ थो थाङ्डार पत्तारो॥ इङ्गाꣳ इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो मे़वाꣳआन्, कर खे़ङ्हाꣳग कप्मोए मे़वाꣳरो॥ हे़क्केःल्ले़ सेसे पानुदिङ् आम्बे, खे़ङ्हाꣳग
के़बिराङ्बा मुक्साम्गे़न् के़मिङ्डो कम्ब्राङ् मे़त्ते़से़ꣳओ॥ हे़क्केलꣳरिक् आन्छिꣳ थिक् आवाꣳसिबा
कुइसिःक्के खे़ङ्हाꣳआङ् थिक्हुप् मे़बोःङ्लरो॥
12 इङ्गाꣳ कप्मो वयाङ्ल थारिक् खे़न् मिङ्डिल्ले़न् मुक्साम्मो काक् कम्ब्राङ् मे़त्तुङ्सिङ्लो॥
खे़न् मे़क्मा के़बोःङ्बान्नाङ् थो वेꣳ आत्तिन्नाङ् मे़माःसुङ्डिन्, कर काक् ताङ्से़ःप्तुङ्सिङ्लो॥ खे़ङ्ग
साम्योसाप्लाःन् के़त्तल फाꣳआङ् हे़क्के पोःक्खे़बारो॥
13 आल्ल इङ्गाꣳ खे़ने़ꣳओ थाङ्डार पत्तारो॥ इङ्गाꣳ कत्तुङ्बा आयाम्नाःम्मिन् खे़ङ्हाꣳरे़आङ्
मे़घोःसुर फाꣳआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो वाꣳआल्ले़ कन् पाःन्हाꣳ पाःत्तुङ्डाङ् वाꣳआरो॥
14 खे़ङ्हाꣳ पेलिगे़न् के़बाःन्जाक्हाꣳ पिरुङ्सिङ्ङाङ् मे़वाꣳरो॥ इङ्गाꣳ कुइसिःक्के खे़ङ्हाꣳआङ्
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़ःन्छिबाल्ले़ चोगुल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाꣳरे़ खे़ङ्हाꣳ मे़जिःत्तुसिरो॥
15 खे़ङ्हाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् तेꣳरे़से़ꣳ फाꣳआङ् पेलिगे़न् तुवा मे़जोःक्कान्, कर
कुꣳइगे़भे़ꣳबा माफे़न्साम्मोलाम् खे़ङ्हाꣳ ताङ्से़ःप्ते़से़ꣳओ॥
16 इङ्गाꣳ कुइसिःक् खे़ङ्हाꣳआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़ःन्छिरो॥
17 खे़ङ्हाꣳ से़क्खाःल्ले़ सेसे साङ्साङ् चोगे़से़ꣳओ॥ खे़ने़ꣳ पेलिगे़न् के़बाःन्जाक्किङ्ग से़क्खारो॥
18 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो इङ्गाꣳ के़बाङ्घाङ्बा कुइसिःक्के इङ्गाꣳआङ् खे़ङ्हाꣳ इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो पाङ्घुङ्सिङ्लो॥
19 खे़ङ्हाꣳ से़क्खाए सेसे साङ्साङ् मे़बोःङ्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ लागि सेसे साङ्साङ्
चोःक्सिङ्डारो॥
20 इङ्गाꣳग खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ लागिरक् मे़ःन्, कर खे़ङ्हाꣳरे़ इङ्भन् मे़जोगुबालाम् इङ्गाꣳओ नसाःन्
के़जोःक्पाहाꣳरे़ खुनिꣳ लागिआङ् तुवा चोःक्कारो॥

21 पानुदिङ् आम्बे, खेङ्हाꣳ काक् थिक्हुप् मेबोःङ्ल फाꣳआङ् तुवा चोःक्कारो॥ इङ्गाꣳ खेनेꣳओ हेक्क्याङ् खेनेꣳ इङ्गाꣳओ केवाꣳबा कुइसिःक् खेङ्हाꣳआङ् आन्छिꣳओ मेवाꣳररो॥ हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे इङ्गाꣳ केबाङ्घाङ्बा फाꣳआङ् नसाःन् मेजोगुररो॥

22 आन्छिꣳ कुइसिःक् खेङ्हाꣳ थिक्हुप् मेबोःङ्ल फाꣳआङ् खेनेꣳ केबिराङ्बा मिमिदिङ्डिन् खेङ्हाꣳ पिरुङ्सिङ्डाङ् वाꣳआरो॥

23 इङ्गाꣳ खेङ्हाꣳनु थिक्हुप् वाꣳआबा कुइसिःक् हेक्क्याङ् खेनेꣳ इङ्गाꣳनु थिक्हुप् केवाꣳबा कुइसिःक् खेङ्हाꣳ कुजेक् थिक्हुप्पो मेदाररो॥ हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे इङ्गाꣳ केबाङ्घाङ्बा नु लुङ्माꣳ केदुक्ताङ्बा कुइसिःक्के खेङ्हाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तुसिबान् कुसिङ् मेनिःत्तुररो॥

24 पानुदिङ् आम्बे, इङ्गाꣳ केबिराङ्बाहाꣳ इङ्गाꣳनुए सोरिक् मेवाꣳर केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे इङ्गाꣳ केबिराङ्बा मिमिदिङ्डिन् मेनिःसुꣳरो॥ खेनेꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले नावागेन् चइःत् नेमानुःल्ले तगिए इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्ताङ्बाल्ले चोगुल्ले खेन् मिमिदिङ्डिन् केबिराङ्लो॥

25 साम्योनिबा आम्बे, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे खेनेꣳ कुसिङ् केमेन्निःत्नेन्छाङ् इङ्गाꣳ कुसिङ् निःत्नेꣳ हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ केबाङ्घाङ्बा पाःन्निन् कङ्हाꣳरे कुसिङ् मेनिःत्तुरो॥

26 इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्ताङ्बा लुङ्माꣳ तुक्मेन्खुनिꣳनुआङ्वाꣳर हेक्क्याङ् इङ्गाꣳआङ् खेङ्हाꣳओ वाꣳआर फाꣳआङ् खेनेꣳ केयाःम्बेओ कङ्हाꣳ मेत्तुङ्सिङ्डाङ् वाꣳआ हेक्क्याङ् आल्लसाङ् याम्मो मेत्तुङ्सिङ्लो॥”

18

येसुःन् मेदेम्सुꣳ
मत्ति २६.४७-५६, मर्कुस १४.४३-५०, लुका २२.४७-५३

1 येसुरे अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगु सुरुआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु किद्रोन मेप्मनाबा हङ्हङ्वाःल्ले नाधाःम्बि पेरो॥ खेप्मो जैतुन सिङ्ला थिक् नेस्से हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ खेप्मो मेलाःसे॥

2 खुनेꣳ इङ्लेक् केमेप्पा यहुदाःल्लेआङ् खेन् तेन्निन् निःसुआङ् वये, थेआङ्भेल्ले येसुरे कुहुꣳसाम्बाहाꣳ यरिक्लेङ् खेप्मो तुमुसिआङ् वयेरो॥

3 खेल्ले चोगुल्ले यहुदाःल्ले कुभा रोमि थक्सुबाहाꣳ हेक्क्याङ् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु फरिसिहाꣳरे मेबाङ्घुसिबा माङ्हिम् केगोःबा तिलिङ्गाहाꣳ खेन् जैतुन सिङ्लाओ लाम्लोसुसिआङ् तारुसिरो॥ खेङ्हाꣳरे तियालो, सेमि नु फेजुम् फेयाहाꣳ मेगत्तुरो॥

4 येसुरे आल्ल खुनेꣳनु थे पोःङ् केलꣳबान् काक् निःसुआङ् खुनेꣳ तगि पेआङ् खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “खिनिꣳ हाःत् केगोःत्तुम्बाबे?”

5 खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “नासरतबा येसुःन्॥”

येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खेङ्ग इङ्गाꣳएरो॥” खेन् येम्मो खुनेꣳ इङ्लेक् केमेप्पा यहुदाःन्नाङ् खेङ्हाꣳनु सोरिक् येबेरो॥

6 येसुरे खेङ्हाꣳ “खेङ्ग इङ्गाꣳएरो” मेत्तुसिल्ले खेङ्हाꣳ एगाङ् मेजत्छिङ्ल लेराङ्काक्पेत् खाम्मो मेलेक्खेरो॥

7 याम्मो येसुरे खेङ्हाꣳ सेःन्दोसुसि, “खिनिꣳ हाःत् केगोःत्तुम्बाबे?” खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “नासरतस्मा येसुःन्लो॥”

8 येसुरे नोगप् पिरुसि, “इङ्गाꣳआरो फाꣳआङ् मेत्निङ्लो॥ खिनिꣳ केगोःत्तुम्बा मनाःङ्ग इङ्गाꣳने फाꣳग्र कङ्हाꣳग पेःक्मा पाङ्घेम्सिम्मेꣳओ॥”

9 केबिराङ्बाहाꣳओ थिक्काङ् मेमाःसुङ्डिन्लो लꣳरिक् येसुरे आबाङे पाःत्तुबा पाःन्निन् केत्ल फाꣳआङ् कन् अक्खे पोःक्खेबारो॥

10 हेक्क्याङ् सिमोन पत्रुसरे ताभेःन् तरप् फिःक्खुआङ् मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले कुसेवारोबा माल्खस
मेप्मनाबाल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्बा कुनेक्खोःबान् पेत्तु थाःसुरो॥
11 येसुरे पत्रुसेन् मेत्तु, “केदाभेःन् फेसिःप्पो याक्तेः! पानुदिङ् आम्बारे इङ्गाः पिआबा इनोगेन्
तुक्खेवा खोर्याओलाम् थुङुङ्लए पोःङ्॥”*

येसुःन् हन्नासरो मेदेःरुः

मत्ति २६.५७, मर्कुस १४.५३, लुका २२.५४

12 हेक्केलःरिक् थक्तुम्बा नु थक्सुबाहाःरे हेक्क्याङ् माङ्हिम्मोबा तिलिङ्गाहाःरे येसुःन्
मेदेम्सुआङ् इमेघेःक्खु,
13 हेक्क्याङ् खेन् तङ्बेबा मानिङ्वाःफुसाम्बा कैयाफासरे कुन्नोःप्पा हन्नासरे कुहिम्मो मेदेःरुरो॥*
14 बा कन् कैयाफासरेए काक् मनाहाःरे खुनिः लेक्वा थिक् मनाःन् सिःमाए नुःबा पोःङ् लःरिक्
यहुदिहाः मेत्तुसिआङ् वयेरो॥

पत्रुसरे येसुःन् नाःरुः

मत्ति २६.६९-७०, मर्कुस १४.६६-६८, लुका २२.५५-५७

15 सिमोन पत्रुस नु वेः कुहुःसाम्बाधिक्ले येसुःन् तिम्देत्छुरो॥ खेन् वेः हुःसाम्बाल्ले
मानिङ्वाःफुसाम्बान् कुसिङ् निःत्तुआङ् वयेबाल्ले चोगुल्ले येसुःन् तिम्दुर मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले
कुलक्खुम्मो थारिक् केरे॥
16 कर पत्रुसरे लाःक्कात् खुनेः हाङ्घुर येबे॥ खेन् मानिङ्वाःफुसाम्बान् कुसिङ् केनिःप्पा हुःसाम्बान्
सिगाङ्लाम् नुःक्खे फेरेआङ् लाम्धेःप् केगोःमा सेवारोमान् मेत्तुआङ् पत्रुसेन् सिगाङ् तेःरुरो॥
17 खेन् सेवारोमाल्ले पत्रुसेन् मेत्तु, “खेनेःआङ् खेन् मनाःल्ले कुहुःसाम्बाहाःओ थिक् मेःन्नेबि?”
पत्रुसरे नोगप् पिरु, “इङ्गाः मेःन्नाःरो॥”
18 साःरिक् चुङ्जिःक्तेबाल्ले चोगुल्ले सेवारोबाहाः नु माङ्हिम् केगोःबा तिलिङ्गाहाःरे मि
मेदुप्तुआङ् खिरि मिजाःनु मेयेबेरो॥ पत्रुसेन्नाङ् खुनिः पेसाङ् मिजाःनु येबेरो॥

मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले येसुःन् सेःन्दोसुः

मत्ति २६.५९-६६, मर्कुस १४.५५-६४, लुका २२.६६-७१

19 आल्ल हिम्सिगाङ् मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले येसुःन् खुनेः कुहुःसाम्बाहाः नु कुनिसाम्मिल्ले
कुयाःम्बेओ सेःन्दोसुर यागे॥
20 येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाःग काक्ले मेघेप्सुरए पाःराङ्लो, इङ्गाःग काक् यहुदिहाः मेजुम्बा
यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु माङ्हिम्मो मनाहाः सदादिङ् हुःरुङ्सिङ्ल वाःरो॥ इङ्गाः स्वाःत्ताङ् थेआङ्
मेम्बाःप्पेन्लो॥
21 हेक्केःल्ले थेआङ् अक्खेलःरिक् याप्मि सेःन्गेदोःसिबे? इङ्गाः पाःत्तुङ्बा केघेम्बाहाःए
सेःन्दोःसेम्सिम्मेःओ थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पाःन्हाः सेक्खाए मेघेप्सुआङ्
मेवाःरो॥”
22 येसुरे हेक्के पाःत्तुल्ले खेप्मो निःत्ताङ् केयेप्पा सुहाङ्युक्पाधिक्ले येसुरे कुनेदेङ्बान् लेक्खुआङ्
मेत्तु, “अक्खेलःरिक् मानिङ्वाःफुसाम्बान्नु मुरा केदोःबि?”
23 येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाः पाःन् फेःन्दुङ्ने फाःग्र पाःत्तेः॥ कर इङ्गाः सेक्खा पाःन् पाःत्तुङ्डाङ्
वाःआने फाःग्र थेआङ् केहिप्पाबाबे?”
24 हेक्क्याङ् हन्नासरे येसुःन् इमेघेःक्खुबान् मेम्भाःङ्डे मानिङ्वाःफुसाम्बा कैयाफासरो
पाङ्घुदेःसुरो॥

---

* **18:11** □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ * **18:13** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□, कर रोमि हाङ्युक्पाल्ले यरिक् लेङ् लेक्खु॥ नाजिरि तङ्बे ६ ओ रोमि हाङ्युक्पाल्ले मानिङ्वाःफुसाम्बा पोःङ्से हन्नासेन् मेसेगु, हेक्क्याङ् नाजिरि तङ्बे १५ ओ कुम्बाङ्मिः कैयाफासेन् मेसेगु॥ कर मेन्छिःए थारिक् हन्नासरे यरिक् मनाहाः खुनेः लेप्माङ् हिःसुसि॥

पत्रुसरे येसुःन् याम्मो नाःरुः
मत्ति २६.७१-७५, मर्कुस १४.६९-७२, लुका २२.५८-६२

25 सिमोन पत्रुसेन् मिजाःनु येबेल्ले कुभारे सेःन्मेदोसु, “खेनेःआङ् खेल्ले कुहुःसाम्बाहाःओ थिक् मेःन्नेबि?”
पत्रुसरे खेन् पाःन्निन् नाःरुर मेत्तु, “इङ्गाः मेःन्नाःरो॥”
26 पत्रुसरे नेक्खोःबान् पेत्तु थाःसुबा मनाःल्ले कुगाःइ मानिङ्वाःफुसाम्बाल्ले वेःस्मा कुसेवारोबाधिक्काङ् खेप्मो येबे॥ खेल्ले पत्रुसेन् मेत्तु, “खेनेः जैतुन सिङ्लाओ येसुःन्नु केवयेबा निःनेबा मेःम्बि?”
27 पत्रुसरे याम्मो मेःन्लो लःरिक् पाःत्तुल्ले बा खेन् येम्मोए इङ्वा काःसेरो॥

येसुःन् सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे कुदगि मेयेप्सुः
मत्ति २७.१-२, ११-१४, मर्कुस १५.१-५, लुका २३.१-५, १३-२५

28 यहुदि लाम्लोःबाहाःरे येसुःन् तानाम्सा कैयाफासरे कुहिम्मोलाम् रोमि सुहाङ्गेम्बाल्ले कुहाङ्हिम्मो मेदेःरु॥ कर साम्योथिम् कुइसिःक् आसुत्थो आबोःङ्डाङ् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्बा चा चामा खोःमेदेत्नेन् फाःआङ् खेङ्हाः हिम् सिगाङ् मेन्लाःसेन्लो॥*
29 हेक्केःल्ले सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे लाःक्कात् लःन्देआङ् मेत्तुसि, “कन् मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ थे आप्तिक् केदाःरुम्माङ् केवयिःबे?”
30 खेङ्हाःरे नोगप् मेबिरु, “कन् मनाःल्ले याःम्बक् मेम्भेःन्ने वयेल्लेग खेनेःओ मेदारुम्बेन् मेन्॥”
31 हेक्केःल्ले पिलातसरे खेङ्हाः मेत्तुसि, “कन् मनाःन् तेःरेम्मेःआङ् खिनिः साम्योथिम् कुइसिःक् खासेन् लोःन्देम्मेः॥”
हेक्केःल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाःरे खुनेः मेमेत्तु, “आनिगेग आत्तिन् मनाःन्नाङ् सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिमा युक् मेगत्तुम्बेन्लो॥”
32 कङ्ग येसुरे खुनेः आक्तङ्बा सिःमेल्ले सिः लःरिक् पाःत्तुबा पाःन्निन् केत्ल* फाःआङ् अक्खे पोःक्खेबारो॥
33 पिलातसेन् याम्मो हाङ्हिम् सिगाङ् लाःसेआङ् येसुःन् उःत्तुआङ् सेःन्दोसु, “सेक्खा खेनेः यहुदि हाङ्नेबि?”
34 येसुरे नोगप् पिरु, “खेनेः कन् पाःन्निन् आबाङे केनिङ्वाःइल्ले केबाःत्तुबाबि, इ वेः मनाहाःरे इङ्गाः आयाःम्बेओ केम्मेत्तेबाबि?”
35 पिलातसरे नोगप् पिरु, “इङ्गाः यहुदिआबि? आबाङे केयाप्मिहाः नु तुम्निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे खेनेः हुक्मेसुप्ताङ्डाङ् वाः॥ खेनेः थे याःम्बक् केभेःन्दु?”
36 येसुरे मेत्तु, “इङ्गाः आहाङ्जुम्मिङ्ग कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेःन्लो॥ कप्मोबा वयेल्लेग इङ्गाः आसेवारोबाहाःरे इङ्गाः याप्मि तेम्मा मेङ्घोःआन्ल फाःआङ् यहुदिहाःनु थङ् मेजोगुबामेन्, कर आहाङ्जुम्मिन् कप्मोबा मेःन्लो॥”
37 पिलातसरे मेत्तु, “हेक्केने फाःग्र खेनेः हाङ्नेबि?”
येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाः हाङ्आ फाःआङ् खेनेःए केबाःत्तुरो॥ कन्इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सेक्खाःल्लेन् तोःन्दि पिसे इङ्गाः सावाःन्छिङाङ्बारो॥ सेक्खाओ केबप्पाहाःरे इङ्गाः आबाःन्निन् मेघेप्सुरो॥”
38 पिलातसरे सेःन्दोसु, “सेक्खाःङ्ग थेमाःन्बे?” खेल्ले हेक्के पाःत्तुर लाःक्कात् लःन्देआङ् यहुदिहाः अक्खे मेत्तुसि, “कन् मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ थेआङ् आप्तिक् मेङ्घोःबान्लो॥

---

* **18:28** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ * **18:32** □□□□□□□□□ □.१४ नु १२.३२-३४ ओ माङ्निङ्वाःपाःन् पाःत्तुबा कुइसिःक् खुनेः सिलाम्साक्मा सिङ्डो कुलाङ् कुहुक्हाःओ फेन्तिङ्डिल्ले मेधेप्तुआङ् मेभोःन्दु मेसेरुः॥ यहुदि साम्योथिम्मो सिःमेल्ले खुम्दिङ्डिन् लुङ्डिल्ले लेप्माआङ् सेप्मा वये, कर रोमि थिम्मो सिःमेल्ले खुम्दिङ्डिन् सिलाम्साक्मा सिङ्डो फोःमा सेप्मा वये॥

39 कर यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मो खिनिꣳ लागि पुङ्लाहिम्मो साक्पा केधाःबाधिक् लेरुङ् पिनिङ्बा थिम् केगत्तुम्, हेक्केःल्ले यहुदि हाङ्डिन् लेरुङ् पिनिङ्बि?”

40 खेङ्हाꣳरे मेअःक्तेर मेमेत्तु, “मेःन्! खेन् मेःन्! बरब्बासेन लेरे आबिरेꣳ!” (आल्ल बरब्बासेङ्ग हाङ्बिफ्युङ्बा वयेरो॥)

19

येसुःन् सिःमेल्ले खुम्दिङ् मेबिरुꣳ

मत्ति २७.१५-३१, मर्कुस १५.६-२०, लुका २३.१३-२५

1 हेक्क्याङ् पिलातसरे येसुःन् साꣳरिक् तेःम्भुक् याक्पाङ्घुसिरो॥

2 थक्सुबाहाꣳरे तिङ्ग्रेःक्लेन् तिचः मेभयुआङ् येसुःन् मेघुःक्तु॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ परान्ला हाङ्तेःत्तिन् मेजाक्तुर

3 कुदगि मेबेआङ् एत्लेङ् यहुदि हाङ्डे, तियाहा! लꣳरिक् मेमेत्तुर कुनेदेङ्बान् मेलेक्खु मेबिरुरो॥

4 पिलातसेन् याम्मो लाःक्कात् लःन्देआङ् यहुदिहाꣳ मेत्तुसि, “कन् मनाओ इङ्गाꣳ थेआङ् आप्तिक् मेङ्घोःबान्बा पाःन्निन् खिनिꣳ कुसिङ् केनिःत्तुम्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ लाःक्कात् लःत्तुङ्ल पत्तारो॥”

5 हेक्क्याङ् तिङ्ग्रेःक् तिचःन् मेघुःक्तुबा नु परान्ला हाङ्तेःत्तिन् मेजाक्तुबा येसुःन् लाःक्कात् मेलःत्तुरो॥ हेक्क्याङ् पिलातसरे मेत्तुसि, “खा, कन् मनाःन् ओमेत्तेम्मेꣳ!”

6 तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु माङ्हिम् केगोःबा तिलिङ्गाहाꣳरे खुनेꣳ मेनिःसुनामेःन्ने “सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् खेन् फोःन्देꣳओ, सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् खेन् फोःन्देꣳओ” लꣳरिक् अःक्मा मेहेःक्तेरो॥

हेक्केःल्ले पिलातसरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳए कन् मनाःन् तेꣳरेम्मेꣳआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्देम्मेꣳओ, कर इङ्गाꣳग खेल्ले कुदक्लेङ्वाओ थेआङ् आप्तिक् मेङ्घोःबान्लो॥”

7 कर खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगे कत्तुम्बेबा साम्योथिम् कुइसिःक्ग खेन् सिःमाए पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले खेल्ले आबाङे निङ्वाꣳफुसाःआ फाꣳआङ् मेत्छिङ्डाङ् वाꣳरो॥”

8 पिलातसरे खेन् पाःन्निन् खेप्सुआङ् आल्लसाङ् साꣳरिक् किःसेरो॥

9 खुनेꣳ याम्मो हाङ्हिम् सिगाङ् लाःसेआङ् येसुःन् सेःन्दोसु, “खेनेꣳ आत्तोलाम् केद्येबाबे?” कर येसुरे थेआङ् नोगप् मेबिरुन्लो॥

10 पिलातसरे येसुःन् मेत्तु, “इङ्गाꣳनु थेआङ् केम्बाःत्नेम्बा? खेनेꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मा नु लेप्मादेःमा युक् कत्तुङ्बान् कुसिङ् केन्निःत्तुन्बि?”

11 येसुरे नोगप् पिरु, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेनेꣳ केम्बिरेन्निल्लेग इङ्गाꣳ सम्दाङ् युक् केङ्गत्तुन्बारो॥ कर इङ्गाꣳ खेनेꣳओ याप्मि हुक् केसुप्पाल्ले कन्नुःल्लेआङ् यम्बा लायोरेन् आप्तिक् खोःसुꣳरो॥”

12 हेक्केःल्लेग पिलातसरे येसुःन् लेप्मादेःमा निङ्वाꣳ चोगु, कर यहुदिहाꣳरे चक्मेल्लꣳए अक्खे मेबाःत्तुर मेअःक्तेरो, “कन् मनाःन् केलेरु केदेःसुने फाꣳग्र खेनेꣳग सिजरले* कुन्देःङ्बा केम्बोःङ्नेन्लो॥ आत्तिल्ले आबाङे हाङ् पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ खेन् सिजरले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो॥”

13 पिलातसरे खेन् खेप्सुआङ् येसुःन् लाःक्कात् लःत्तु, हेक्क्याङ्खुनेꣳ लुङ् फेःमनाबा खासेन् युक्नाओ युङ्सिङ्लो॥ (खेन् तेन्निन् हिब्रु पाःन्नो गब्बथा मेमेत्तुरो॥)

14 हेक्क्याङ् कङ्ग यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिल्ले थिक् येन् तगि लेन्दिक् पोःक्खेर पत्छे॥

पिलातसरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “खिनिꣳ हाङ्डिन् कप्मो वाꣳरो॥”

15 हेक्केःल्ले यहुदिहाꣳ साꣳरिक् मेअःक्तेर मेमेत्तु, “खेन् तेꣳरेꣳआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्देꣳ!”

हेक्केःल्ले पिलातसरे सेःन्दोसुसि, “खिनिꣳ हाङ्डिन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्दुङ्बाबि?”

तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगे हाङ्डिङ्ग सिजरेन्लक्लो॥”

16 हेक्केःल्ले पिलातसरे येसुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दुर फाꣳआङ् हुक्सुप्तुसिरो॥

---

* **19:12** □□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ (पयम्हाङ्) वये॥ खुनेꣳ सिजर मेमेत्तु॥

येसुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु꠰
मत्ति २७.३२-४४, मर्कुस १५.२१-३२, लुका २३.२६-४३

खेल्ले चोगुल्ले थक्सुबाहा꠰रे येसुःन् खेप्मोलाम् मेदे꠰्ररुरो॥
17 खेङ्हा꠰रे येसुःन् कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् मेगुःत्तुआङ् मिक्खोःक्पा कोःक्माओ मेदे꠰्ररुरो॥ (खेन् कोःक्मान् हिब्रु पाःन्नो गलगथा मेमेत्तुरो॥)
18 खेप्मो येसुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्डो मेभोःन्दु॥ खुने꠰ कुजुप्साङ् नु कुभेन्छाङ्बा सिलाम्साक्मा सिङ्हा꠰ सम्दाङ् नेप्फु मनाहा꠰आङ् मेभोःन्दुसिरो॥
19 पिलातसरे नासरतबा येसु यहुदि हाङ् ल꠰रिक् केबप्पा आप्तिक् सक्किन् साप्तुआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फम्मा पाङ्घुसिरो॥
20 खेन् यरिक् यहुदिहा꠰रे मेनिःरुरो, थेआङ्भेल्ले खेन् तेन्निन् येक्यक्किल्ले कुबेसाङ्डे नेस्से हेक्क्याङ् खेङ्ग हिब्रु, ल्यातिन नु ग्रिक पाःन्दाङ्डो साप्तेआङ् पत्छे॥
21 यहुदिहा꠰रे खुनि꠰ तुम्निङ्वा꠰फुसाम्बाहा꠰रे पिलातसेन् अक्खे मेमेत्तुर मेअत्तुरो, “खेन् यहुदिहा꠰रे खुनि꠰ हाङ् ल꠰रिक् मेसाप्तेन्ने꠰ओ, कर कन् मनाःल्ले यहुदिहा꠰रे खुनि꠰ हाङ्आ ल꠰रिक् पाःत्तुरो ल꠰रिक् साप्ते꠰ओ॥”
22 कर पिलातसरे खेङ्हा꠰ मेत्तुसि, “इङ्गा꠰ च्या साप्तुङ्, खेन् साप्तुङ् साप्तुङ्॥”
23 थक्सुबाहा꠰रे येसुःन् मेभोःन्दु मेसुरुआङ् खुने꠰ कुदेःत्हा꠰ लिसि लक्को मेहाःत्छिङ्लो॥ कर कुलगेःत्तिन्* कुदुम्बे मेःन्नेबा सर्धक् फःमनाबा चोगे,
24 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हा꠰ अक्खे मेमेत्छिङ्, “कङ्ग आनि꠰ थेःक्खुम् मेःन्लो, कर त꠰याःन्सोःन्केःसुम्लो॥ आत्तिल्ले कुलक्को थाः, हारा꠰ खेल्लेए खेन् ते꠰्ररुनिरो॥” कन् पाःन्निङ्ग साम्योसाप्लाओ अक्खेल꠰रिक् खेङ्हा꠰रे इङ्गा꠰ आजाङ्हा꠰ मेहाःत्छिङ्लो, हेक्क्याङ् आदेःत्तिन् त꠰यानःन्सोःन् मेगेसु꠰रो ल꠰रिक् साप्तेआङ् केबप्पेन्केरेबारो॥ हेक्केल꠰रिक् थक्सुबाहा꠰रेआङ् बा हेक्केए मेजोगुरो॥
25 येसुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्डो मेभोःन्दुबाल्ले कुबेसाङ् कुम्मा, कुन्छुमा꠰, क्लोपासरे कुमेःत् मरियम, हेक्क्याङ् मरियम मग्दलिनिसि मेयेबेरो॥
26 येसुरे कुम्मा हेक्क्याङ्लुङ्मा꠰ तुक्तुबा कुहु꠰साम्बान्नाङ् खेप्मो निःत्ताङ् येबेत्छिबा निःसुसिल्ले कुम्मा मेत्तु, “खुने꠰ग केस्साःरो॥”
27 हेक्क्याङ् खेन् हु꠰साम्बान् मेत्तु, “खुने꠰ग थामेन्दिङ्केम्मारो॥” खेन् येम्माङ्धोग खेन् हु꠰साम्बाल्ले मरियम्मिन् कुहिम्मो ते꠰्ररुरो॥

येसुरे कुसिःमेन्
मत्ति २७.४५-५६, मर्कुस १५.३३-४१, लुका २३.४४-४९

28 याङ्सि येसुरे काक् पाःन्हा꠰ पोःक्खे चुरेबा निःसुआङ् साम्योसाप्लाओ साप्तेबान् केत्ल फा꠰आङ् पाःत्तु, “इङ्गा꠰ आवामिःसेरो॥”*
29 खेप्मो केसुःप्पा चेल्लेक्से꠰ थिः* केयाक्पा पज्यामाधिक् युड़े॥ हेक्केःल्ले थक्सुबाहा꠰रे खिगाक्माःन् चेल्लेक्से꠰ थिओ मेनिःप्सुआङ् हिसप् सिङ्डिल्ले कुबोराःक्को मेभत्छु हेक्क्याङ् येसुरे कुमुराओ खेन् मेधुप्तु मेबिरुरो॥
30 येसुरे खेन् पिःत्तुआङ् पाःत्तु, “आल्ल चुरेरो॥” हेक्के पाःत्तुर कुधेगेःक्पेन्तर्घु꠰ थाःसु हेक्क्याङ् कुसक्मान्लेरुदेःसुआङ्स्येरो॥
31 कङ्ग तङ्बेबा केरेक्नुःल्ले सेसेबा हेक्क्याङ् यम्बा नाःम्सिङ्येन्निन्नुःल्ले थिक् येन् तगि वयेरो॥ यहुदिहा꠰रे नाःम्सिङ्येन्नो सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्* चेहा꠰ मेबप्पा खुनि꠰ सिरा꠰ मेधाङ्डिन्बाल्ले

---

* **19:23** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१८ * **19:28** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१५, ६९.२१
* **19:29** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ * **19:31** □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□

चोगुल्ले हारा मेसिःर फाःआङ् खुनिः लाङ्हाः मेएक्खुआङ् मेधाःसुसिर फाःआङ् पिलातसेन् पेलि मेभाक्तुरो॥
32 खेल्ले चोगुल्ले थक्सुबाहाः मेबेआङ् येसुःन्नु मेभोःन्दुसिबा मनाहाःरे खुन्छिः लाङ्हाः मेएक्खुरो॥
33 कर खेङ्हाः येसुरो मेभेरेल्ले येसुःङ्ग तगिए स्येबा मेनिःसुआङ् खुनेः कुलाङ्हाः मेन्एक्खुन्लो॥
34 हेक्केसाङ् थिक् थक्सुबाल्ले येसुरे कुलेम्भेःप्मो लाःक्किल्ले थुबुल्ले खिमो खेप्मोलाम् माक्खिः नु च्वाःत् लःन्देरो॥
35 खिनिःआङ् नसाःन् केजोगुम्ल फाःआङ् खेन् पोःक्खेबा पाःन् केनिःबाल्ले कन् पाःन्हाः पाःत्तुबारो॥ हेक्क्याङ् खुनेः पाःत्तुबा पाःन्हाःग सेक्खाएरो॥
36 “खुनेः कुयेःप्पाहाः लत्थिक्काङ् मेएक्नेन्लो”* लःरिक् साप्तेआङ् पप्पा साम्योसाप्लाःन् केत्त फाःआङ् अक्खे पोःक्खेबारो,
37 हेक्क्याङ् वेः तेन्नो साम्योसाप्लाओ अक्खेआङ् साप्तेआङ् पत्लो, “केधुप्पाहाःरे आबाङे मेधुबुबान् ओमेमेत्तुरो॥”*

येसुःन् इप्पुङ्डो मेजिक्खुः
मत्ति २७.५७-६१, मर्कुस १५.४२-४७, लुका २३.५०-५६

38 खेन् एगाङ् आरिमाथिया पाङ्जुम्बा युसुफेन् पिलातसरो पेआङ् येसुरे कुधक्किन् नाःक्तु॥ खुनेः यहुदिहाः किरुसिबाल्ले चोगुल्ले स्वाःत्ताङ् येसुरे कुहुःसाम्बा पोःक्खेआङ् वयेरो॥ पिलातसरे इङ्दत् पिरुआङ् खेल्ले येसुरे कुधक्किन् थाःसुआङ् तेःरु॥
39 तगि सेन्दिक् येसुरे कुदुम्से केदाःबा निकोदेमसरे युसुफेन् तेःङ् मेत्तुआङ् वये॥ निकोदेमसरे मुर्र नु खाम्दोलि फःम्मनाबा कुनाम्गेनुःबा सुम्सुम् (३३) किलो मारुक्किन् तारुआङ् वयेरो॥
40 खेङ्हाःरे येसुरे कुधक्किन् तेःरेत्छुआङ् यहुदि चे लुप्मा थिम् कुइसिःक् मारुक्किन् हुःत्तेत्छुआङ् नुःबा चेदेःत्तिल्ले कित्तेत्छुरो॥
41 आल्ल येसुःन् सिलाम्साक्मा सिङ्डो मेभोःन्दुबा तेन्नो फुङ्इक् थिक् नेस्से॥ खेन् फुङ्इक्को आल्लो थारिक् मना मेन्नेए केवाःबा इप्पुङ्धिक् नेस्सेरो॥
42 कङ्ग नाःम्सिङ्येन्निल्लेन् यारिप् चोःक्मा येन् वयेबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे खेन् इप्पुङ्डिन् निःत्ताङ् नेस्सेबाल्ले चोगुल्ले येसुरे कुधक्किन् तेःरेत्छुआङ् नेस्सेत्छुरो॥

20

येसुःन् सिःमेन्लाम् हिङ्
मत्ति २८.१-८, मर्कुस १६.१-८, लुका २४.१-१२

1 आल्ल तेनेबा येन्नो खामेन्ओःत्ते वयेल्लेसा मरियम मग्दलिनिःन् इप्पुङ्डो पेरो॥ खेन् इप्पुङ्डिल्ले कुमुराओ मेयेप्सुबा यम्बा लुङ्डिन् थिक्लेप्माङ् मेइसुआङ् नेस्सेबा निःसु॥
2 हेक्क्याङ् खेन् लोःक्तेर सिमोन पत्रुस नु येसुरे लुङ्माः तुक्तुबा वेःस्मा हुःसाम्बाल्लो पेआङ् मेत्तुसि, “खेङ्हाःरे दाङ्बाल्ले कुधक्किन् इप्पुङ्डोलाम् मेदेःरुआङ् होःप्लो! आत्तान् मेनेस्सुआङ् नेःः आनिगे मेनिःसुम्बान्लो!”
3 पत्रुस नु खेन् वेः हुःसाम्बान् इःप्पुङ् लेप्माङ् थाःनेत्छि॥
4 खेन् नेप्माङ् लोःक्तेत्छि, कर खेन् वेः हुःसाम्बाल्ले पत्रुसेन् लाम्बाक्तुआङ् इप्पुङ्डो तगि केरेरो॥
5 खेन् अःक्खुम् फन्छिङ्डाङ् सिगाङ् ओमेत्तुल्ले चेदेःत्तिन्खेप्मो नेस्सेबा निःसु, कर सिगाङ्ग मेलाःसेन्लो॥*
6 कुएःक् कुएःक् सिमोन पत्रुसेन् खेप्मो केरेआङ् सिगाङ् लाःसे॥ खेल्ले चेदेःत्तिन्नु

---

* **19:36** □□□□□□□□□ □□.४६, निङ्वाःफुसाम्लो सुम् ३४.२०, खानिःत् ९.१२ * **19:37** □□□□□□ □□.१० * **20:5** □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□

7 येसुरे॒ कुनारा मेदे॒प्तुबा तेःत्तिन् खे॒प्मो ने॒स्से॒बा निःसु॥ खेन् नादे॒प्मा तेःत्तिन् चेदेःत्तिल्ले॒ कुबेसाङ् मे॒भाक्तुआङ्ने॒स्से॒बा निःसुरो॥
8 हे॒क्क्याङ् तगि इप्पुङ्ङो के॒गे॒प्पा हु॒साम्बे॒न्नाङ् सिगाङ् लाःसे॥ खे॒ल्ले॒ खेन् निःसुआङ् नसाःन् चोगुरो॥
9 (खे॒ङ्हा॒रे॒ आल्लसाङ् ये॒सुःन् सिःमे॒न्लाम् हिङ्ल॒रिक् साम्योसाप्लाओ के॒बप्पे॒न्कुसिङ् मे॒न्निःत्ते मे॒वये॒रो॥)
10 हे॒क्क्याङ् खे॒न् हु॒साम्बाहा॒ ने॒प्माङ् हिम्मो नुःक्खे॒त्छिरो॥

मरियम मग्दलिनिरो येसुःन् थाःम्सिङ्
मत्ति २८.९-१०, मर्कुस १६.९-११

11 कर मरियम्मिन् इःप्पुङ् लाःक्कात् हाबे॒र ये॒बे॒रो॥ खेन् हाबे॒र अःक्खुम् फन्छिङ्ङाङ् इःप्पुङ् सिगाङ् ओमे॒त्तुल्ले॒,
12 फःगे॒ल॒बा तेःत् के॒जाङ्बा ने॒प्फु माङ्लाइङ्बाहा॒ येसुरे॒ कुधक् मे॒ने॒स्सुआङ् ने॒स्से॒बा ते॒न्नो थिक्किन् कुधे॒गेःक् ले॒प्माङ् नु वे॒स्मान्कुलाङ् ले॒प्माङ् युडे॒त्छिबा निःसुसिरो॥
13 खे॒न् माङ्लाइङ्बाहा॒रे॒ खुने॒॒ सेःन्दोःसे॒त्छु, “खे॒ने॒॒ थेआङ् के॒हाःप्पाबे?”
खे॒ल्ले॒ खे॒ङ्हा॒ मे॒त्तुसि, “इङ्गा॒ आदाङ्बाल्ले॒ कुधक्किन् कप्मोलाम् खे॒ङ्हा॒रे॒ मे॒दे॒॒रुरो हे॒क्क्याङ् आत्तान् मे॒ने॒स्सुआङ् ने॒इ इङ्गा॒ मे॒निआन्लो॥”
14 हे॒क्के पाःत्तुर मरियम्मिन् खिरि हिसिङ्डिल्ले॒ येसुःन् खे॒प्मो ये॒बे॒बा निःसु, कर खुने॒॒ येसुःन्नेरो फा॒आङ् कुसिङ् निःप्मा मे॒सुक्तुन्लो॥
15 येसुरे॒ खेन् मे॒त्तु, “मामुए, खे॒ने॒॒ थेआङ् के॒हाःप्पाबे? हाःत् के॒गोःत्तुबाबे?”
मरियमरे॒ खुने॒॒ग फुङ्इक् के॒गोःबाबिला ल॒रिक् निङ्वा॒ इःत्तुआङ् मे॒त्तु, “आदाङ्बे, दाङ्बाल्ले॒ कुधक्किन् कप्मोलाम् के॒दे॒॒रुआङ् वा॒ने॒ फा॒ग्र आत्तान् के॒ने॒स्सुआङ् ने॒ः॒ इङ्गा॒ मे॒त्ताङ्डे॒॒ना, हे॒क्क्याङ् कुधक्किन् इङ्गा॒ ते॒॒रुङ्लो॥”
16 येसुरे॒ खेन् मे॒त्तु, “मरियम्मे!”
खुने॒॒ येसुःन्ले॒प्माङ् हिसिङ्ङाङ् “रब्बोनि!” मे॒त्तुरो॥ (खेन् फा॒इङ्ग हिब्रु पाःन्नो “सिक्साम्बे” पोःङ्लो॥)
17 येसुरे॒ खेन् मे॒त्तु “इङ्गा॒ मे॒दे॒म्साङ्डिन्ने॒॒ओ, थेआङ्भे॒ल्ले॒ आल्लो थारिक् इङ्गा॒ पानुदिङ् पाःल्लो मे॒म्बेःक्के वा॒आरो॥ कर पेगे॒॒आङ् आन्सा॒॒सि अक्खे मे॒त्ते॒से॒॒ओ, ‘इङ्गा॒ पानुदिङ् आम्बा नु खिनि॒ पानुदिङ् पाः हे॒क्क्याङ् इङ्गा॒ आनिङ्वा॒॒फुमाङ् नु खिनि॒ निङ्वा॒॒फुमाङ्ङो नुःङ्डा पे॒ःक्कार पत्तारो॥’ ”
18 मरियम मग्दलिनिःन् पेआङ् हु॒साम्बाहा॒, “इङ्गा॒ दाङ्बान् निःसुङ्डाङ् वा॒॒रो” मे॒त्तुसिआङ् येसुरे॒ पाःत्तुबा पाःन्हा॒ खे॒ङ्हा॒ चे॒क्तुसिरो॥

येसुःन् कुहु॒साम्बाहा॒॒ओ थाःम्सिङ्
मत्ति २८.१६-२०, मर्कुस १६.१४-१८, लुका २४.३६-४९

19 बा खेन् ते॒ने॒बाल्ले॒ युःन्छिक् हु॒साम्बाहा॒॒रे॒ यहुदिहा॒ मे॒गिरुसिआङ् हिम्सिगाङ् मे॒सुम्सिङ्, हे॒क्क्याङ्लाम्धेःप्पेन्मे॒ए॒त्तुआङ् मे॒युडे॒ल्ले॒ येसुःन् खुनि॒ लुम्मो थाःम्सिङ्ल अक्खे मे॒त्तुसि, “सनारुङ् के॒घोःसुम्लरो!”
20 हे॒क्के पाःत्तु सुरुआङ् खुने॒॒ कुहुक्हा॒ नु कुले॒म्भेःप्मान् ओसेःन्धाक्तुसि॥ दाङ्बान् मे॒निःसुबाल्ले॒ हु॒साम्बाहा॒ सा॒रिक् मे॒सःत्ते॒रो॥
21 येसुरे॒ खे॒ङ्हा॒ याम्मो मे॒त्तुसि, “सनारुङ् के॒घोःसुम्लरो! पानुदिङ् पाःल्ले॒ इङ्गा॒ पाङ्घाङ्बा कुइसिःक् खिनि॒॒आङ् इङ्गा॒ पाङ्निङ्ल पत्तारो॥”
22 हे॒क्क्याङ् येसुरे॒ खे॒ङ्हा॒॒ओ साङ्गुगे॒न्सक्माःल्ले॒ मुःत्तुसिर अक्खे मे॒त्तुसि, “सेसेमाङ्डिन् ताःक्ते॒म्मे॒॒ओ॥

23 मनाहाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् लेप्मि केबिरुम्सिम्ने फाꣳग्र खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् लेप्मि पोःङ्लो,
कर मनाहाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् लेप्मि केम्बिरुम्सिम्मिन्ने फाꣳग्र खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् लेप्मि
मेबोःङ्नेल्लो॥"

येसुःन् थोमाःल्लो थाःम्सिङ्

24 आल्ल येसुःन् खुनिꣳ लुम्मो त्येःल्ले थिक्-नेत् हुꣳसाम्बाहाꣳओ थिक् दिदिमस मेप्मनाबा थोमाःन्
खेप्मो होःप्तेरो॥
25 हेक्केःल्ले वेꣳ हुꣳसाम्बाहाꣳरे थोमाःन् अक्खे मेमेत्तु, "आनिगेग दाङ्बान् निःसुम्बेरो!"
कर थोमाःल्ले खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "इङ्गाꣳ कुहुक्को मेधेप्तुबा फेन्तिङ्डिल्ले कुयोःक्किन् मेन्निए
नु खेप्मो आहुक्चोःन् मेङ्गेःत्ते हेक्क्याङ् कुलेम्भेःप्मो लाःक्किल्ले मेधुबुबाओ आहुक्किन् मेङ्गेःत्तेग
नसाःन् मेजोःक्कान्लो॥"
26 येत्छि येन् एगाङ् हुꣳसाम्बाहाꣳ याम्मो हिम् सिगाङ् मेजुप्सेआङ् मेयुङे॥ कन्येम्मो
थोमाःन्नाङ्वये, लाम्धेःप्पेन्सिगाङ्लाम् मेसुबुआङ् पत्छेसाङ् खुनिꣳ लुम्मोए येसुःन् थाःम्सिङ्ल,
"सनारुङ् केघोःसुम्लरो" मेत्तुसि॥
27 हेक्क्याङ् थोमाःन् मेत्तु, "थोमाए, केहुक्चोःन् कन्यो याक्तेꣳ, आहुक्हाꣳ ओमेत्तेꣳ॥ खेनेꣳ
केहुक्किन् आलेम्भेःप्मो लाःक्किल्ले मेधुबुबा कुयोःक्को केःत्तेꣳओ॥ खेनेꣳ चप्चि मेजोगेन्नेꣳ, कर
नसाःन् चोगेꣳओ॥"
28 थोमाःल्ले मेत्तु, "खेनेꣳग आदाङ्बा नु आनिङ्वाꣳफुमाङ्नेरो"
29 हेक्क्याङ् येसुरे खेन् मेत्तु, "खेनेꣳग इङ्गाꣳ केनिःसाङ्डाङ्लक् नसाःन् केजोगाङ्लो, कर इङ्गाꣳ
याप्मि मेन्निए नसाःन् केजोःक्पाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो॥"
30 येसुरे कन् साप्पन्नो साप्तेआङ् केबप्पान्नुःल्लेआङ् यरिक् निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन्हाꣳ
कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ तगि चोगुआङ् वये॥
31 कर कप्मोग येसुःन्ने निङ्वाꣳफुसाः, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा खिस्तरो लꣳरिक् नसाःन्
केजोगुम्ल फाꣳआङ् साप्तेआङ् पप्पारो॥ हेक्केलꣳरिक् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्
मेघोःसुꣳरो॥

21

येसुःन् नुसि कुहुꣳसाम्बाहाꣳनु ओसेःन्धाक्सिङ्

1 याङ्सि येसुःन् याम्मो कुहुꣳसाम्बाहाꣳओ तिबेरियस वरक्किल्ले* कुबेसाङ् अक्खेलꣳरिक्
ओसेःन्धाक्सिङ्लो–
2 खेप्मो सिमोन पत्रुस, दिदिमस मेप्मनाबा थोमा, जब्दियारे नेप्फु कुस्साःहाꣳ,* गालिलबा काना
पाङ्जुम्बा नाथानेल हेक्क्याङ् वेꣳ नेप्फु हुꣳसाम्बाहाꣳ सोरिक् मेवयेरो॥
3 सिमोन पत्रुसरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "इङ्गाꣳग ङा तेम्से पेःक्कारो॥"
खेङ्हाꣳरे, "आनिगेआङ् खेनेꣳनुए पेगिगेꣳरो" मेमेत्तु॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ खःङ्बेओ मेलाःसेआङ्
योःङ् लेप्से मेबे, कर खेन् सेन्दिक् नाम्दाःत्ताःत् थेआङ् तेम्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
4 खाओःत्तेर पत्छेल्ले येसुःन् वरक्किल्ले कुबेसाङ् येबे, कर खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ येसुःन्नेरो फाꣳआङ्
कुसिङ् निःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
5 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "चुम्से, खिनिꣳ ङा केदेम्सुम्माङ् वाꣳबि?"
खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, "होःप्लो॥"
6 याम्मो येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, "खिनिꣳ खःङ्बेल्ले चुप्साङ् लेप्माङ् योःङ्डिन् लेप्तेम्मेꣳआङ् खेप्मो
खिनिꣳ ङा केधाःसुम्लो॥" खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ पाःत्तुबा कुइसिःक्के योःङ्डिन् मेलेप्तुल्ले साꣳरिक् यरिक्
ङा मेध्येआङ् खेङ्हाꣳरे योःङ्डिन् उःङ्माए मेन्छुक्तुन्॥

---

* **21:1** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **21:2** □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□

7 येसुरे लुङ्माꣳ तुक्तुबा कुहुꣳसाम्बाल्ले सिमोन पत्रुसेन् मेत्तु, “खुनेꣳग दाङ्बान्नेरो!” सिमोन पत्रुसरे
खेन् खेप्सुनामेःन्ने तेःत्तिल्ले किल्लिक्किल्छिङ्, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ खेन् फेन्दुआङ् वये॥ हेक्क्याङ्
च्वाःत्तो पिन्दे लाःसेआङ् वाजागेर कुयाओ पेरो॥
8 वेꣳ हुꣳसाम्बाहाꣳ ङाःल्ले केदिम्बा योःङ्डिन् खःङ्बेओलाम् मेउःक्खुर कुयाओ मेभेरे॥ खेङ्ग
कुयालाम् खेम्म्याक् मेमाःक्खेन्, कर कुगिप् नेत्छि (२००) हुक्सिक् थारिक्लक् नेस्सेरो॥
9 खेङ्हाꣳ कुयाओ मेगेरेल्ले मिघाःङ्ङो ओꣳमनाबा ङाहाꣳ नु खरेःङ्हाꣳ मेनिःसुरो॥
10 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “आल्लो खारक् केदेम्सुम्बाओलाम् कुभा ङाहाꣳ फेत्तेम्मेꣳओ॥”
11 सिमोन पत्रुसेन् खःङ्बेओ लाःसेआङ् ङाःल्ले केदिम्बा योःङ्डिन् कुयाओ उःक्खु लःत्तु॥ खेप्मो
यम्यम्बा किप्थिक्काङ् ङा-सुम् (१५३) ङाहाꣳ मेयागे॥ हेक्केसाङ् योःङ्डिन् मेदेःक्खेन्लो॥
12 येसुरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “फेरेम्मेꣳआङ् चेम्मेꣳओ॥” कर खेप्मो आत्तिन् कुहुꣳसाम्बान्नाङ् खेनेꣳ
हाःत्नेन्बे लꣳरिक् सेःन्दोःमा मेन्आःन्छिङ्डिन्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ दाङ्बान्नेरो फाꣳआङ्
निङ्वाꣳ मेगत्तुरो॥
13 येसुरे खरेःङ्डिन् खप्सुआङ् खेङ्हाꣳ पिरुसिरो॥ हेक्केलꣳरिक्के ङाहाꣳआङ् पिरुसिरो॥
14 येसुःन् सिःमेन्लाम् हिङेआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳरो ओसेःन्धाक्सिङ्बा कन् सुम्लेङ् पोःक्खेआङ्
वयेरो॥
15 खेङ्हाꣳरे मेज मेसुरुआङ् सिमोन पत्रुसेन् येसुरे मेत्तु “युहुन्नारे कुस्साः सिमोने, कङ्हाꣳरे मिःम्जि
मेमेत्ताबानुःल्लेआङ् यरिक् खेनेꣳ मिःम्जि केमेत्ताबि?”
खेल्ले नोगप् पिरु, “ओरो, आदाङ्बे, इङ्गाꣳ सेक्खाए मिःम्जि मेत्नेꣳबान् खेनेꣳ केनिःसुꣳरो॥”
येसुरे मेत्तु, “आमेल्लुक्साःहाꣳ चालाम्सेसेꣳओ॥”
16 येसुरे पत्रुसेन् याम्मो सेःन्दोसु, “युहुन्नारे कुस्साः सिमोने, इङ्गाꣳ मिःम्जि केमेत्ताबि?”
खेल्ले नोगप् पिरु, “ओरो, आदाङ्बे, इङ्गाꣳ सेक्खाए मिःम्जि मेत्नेꣳबान् खेनेꣳ केनिःसुꣳरो॥”
येसुरे मेत्तु, “आमेल्लुक्हाꣳ कमेसेꣳओ॥”
17 हेक्क्याङ् याम्मो येसुरे सुम्लेङ्ङो पत्रुसेन् सेःन्दोसु, “युहुन्नारे कुस्साः सिमोने, इङ्गाꣳ मिःम्जि
केमेत्ताबि?”
अक्खेलꣳरिक् येसुरे सुम्लेङ् थारिक् “इङ्गाꣳ मिःम्जि केमेत्ताबि” लꣳरिक् सेःन्दोसुबाओ पत्रुसरे
कुनिङ्वाꣳ तुगेर मेत्तु, “ओरो, आदाङ्बे, खेनेꣳग काक् पाःन्हाꣳ केनिःसुꣳरो॥ इङ्गाꣳ सेक्खाए खेनेꣳ
मिःम्जि मेत्नेबान् खेनेꣳ केनिःसुꣳरो॥”
येसुरे खेन् मेत्तु, “आमेल्लुक्हाꣳ चालाम्सेसेꣳओ॥
18 इङ्गाꣳ सेक्खाए मेत्नेꣳ, थाङ्बेन् केवयेल्ले आबाङे फꣳइ केयुप्सिङ्ङाङ् आत्तान् पेःक्मा
निङ्वाꣳ केजोगु खेप्मोए केबेरो, कर काप्पोबा केदुम्माङ्ग केहुक्हाꣳ केसन्छुꣳ, हेक्क्याङ्फꣳइ
केम्युप्पाङ् आत्तान् पेःक्मा केसिराꣳ मेधाङ्नेन् खेप्मो केम्देꣳरो॥”
19 येसुरे अक्खे मेत्तुर पत्रुसेन् केदाःबा येम्मो आत्तिन् परिक्लेन् सिःमेन्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्
मिमिदिङ् चोगुꣳ फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्तुआङ् वयेरो॥ हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले पत्रुसेन् मेत्तु, “इङ्गाꣳ
तिःक्ताङ्डेꣳओ!”
20 पत्रुसेन् हिल्लिक्हिसिङ्डिल्ले येसुरे लुङ्माꣳ तुक्तुबा कुहुꣳसाम्बेल्ले तिम्दुबा निःसुरो॥
(साभाङ्जा मेजःल्ले बा खेन् हुꣳसाम्बाल्ले येसुरे कुबेसाङ् नाःम्सिङ्ल युडेल्ले दाङ्बे, हाःत्ले
इङ्गेलेक्पे लꣳरिक् सेःन्दोसुआङ् वयेरो)
21 पत्रुसरे खेन् निःसुआङ् दाङ्बान् सेःन्दोसु, “दाङ्बे, खुनेꣳ कुयाःम्बेओ थे पोःङ्बाबे?”
22 येसुरे नोगप् पिरु, “इङ्गाꣳ नुःङ्डार थारिक् खुनेꣳ हिङ्डाङ् वाꣳर पाःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्डिल्ले
खेनेꣳ थेमा पोःङ्बे? इङ्गाꣳ तिःक्ताङ्डेꣳओ॥”
23 खेल्ले चोगुल्ले हुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो कन् हुꣳसाम्बाङ्ग मेसिःनेन्लो लꣳरिक् इङ् सेःरेरो॥
कर दाङ्बाल्लेग हेक्के पाःत्तुबा होःप्तेरो॥ खुनेꣳग अक्खेरक् पाःत्तुआङ् वयेरो, “इङ्गाꣳ नुःङ्डार
थारिक् खुनेꣳ हिङ्डाङ् वाꣳर पाःत्तुङ्डिल्ले खेनेꣳ थेमा पोःक्खेबे?”

कुनुप्मा पाःन्

24 बा खेन् कुहुरसाम्बाल्ले कन् पाःन्हारेन् तोःन्दि पिरुआङ् साप्तुबारो॥ खुनेर कुबाःन्हारग सेक्खाएरो फारआङ् आनिगे निःसुम्बेरो॥

25 येसुरे वेर यरिक् याःम्बक्हारआङ् चोगु॥ खेङ्हार थेप्पेत्ताङ् साप्माल्लेग खेन् साप्पन्हार कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेआङ् मेहत्तुन्लरिक् इःत्तुङ्लो॥

सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्हाꣳ निःसुम्

कन् साप्पन्निन् लुका मेप्मनाबा येसु ख्रिस्तरे याङ्सिबा कुहुꣳसाम्बाल्ले साप्तुबारो॥ कन् साप्पन्निङ्ग तगि साप्तुबा “लुकारे कुसुनाइङ्डिल्ले” कुजक्लो॥ कन् साप्पन् साप्माल्लेन् कुजेक् निङ्वाꣳसोःक्किङ्ग आक्खेलꣳरिक् हुꣳसाम्बाहाꣳरे सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम् नु कुलाम्लोःमान् मेघोःसु हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे “यरुसलेम्मो, यहुदिया नु सामरिया थुम्मो, हेक्क्याङ् काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो” सुनाइङ् इङ्मेभोःसु केलꣳबान् पोधक् चोःक्मारो (१.८)॥ कन् हिन्दोःक्हाꣳग आक्खेलꣳरिक् ख्रिस्तानि साम्योःन् काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुलागि साम्यो पोःक्खे केलꣳबा मुन्धुम्लो॥ ख्रिस्तानि साम्यो केनाःप्पाहाꣳ रोमि हाङ्जुम्मो हाङ्बिफ्युङ्केजोःक्पा मेःन्छि, कर ख्रिस्तानि नसाःन्निङ्ग यहुदि साम्योःन् कुलिङ्धो केगेप्पा साम्यो फाꣳआङ् हेन्निःप्पाहाꣳरे कुसिङ् मेनिःत्तुर केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुआङ्कन् साप्पन्निन् साप्तुबारो॥

कन् साप्पन्निन् सुम्सि लक्को हाःमा सुक्तेत्लो–

(१) येसुःन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेआङ् यरुसलेम्मो ख्रिस्तानि नसाःन्निन् इङ्सेःरेबा

(२) प्यालेस्ताइन् लाजेꣳरे वेꣳ तेङ्गप् हेङ्घाःत्ति सुनाइङ् सेःरेबा

(३) लुम्बा वरःङ् कुयाबा लाजेꣳ, हाङ्गप्हाꣳ नु रोम लाजेꣳ थारिक् सुनाइङ् सेःरेबा पोधक्॥

कन् साप्पन्नोबा केयेक्पा पाःन्निङ्ग सेसेमाङ्डिल्ले कुयाःम्बक्लो॥ खुनेꣳग पेन्तिकोस्त येन्नो मुक्साम्नु यरुसलेम्मो केवाꣳबा नसानिबाहाꣳओ थ्ये हेक्क्याङ् सेसेहुप्लक् नु लाम्लोःबाहाꣳ कन् साप्पन्नो पोधक् पोःक्खेबा हिन्दोःक्हाꣳओ लाम्लोसुसिर खुनिꣳ नसाःन्निन् केधुम्बा चोगु हेक्क्याङ् हाङ्हाङ् मेत्तुसिꣳरो॥ कन् साप्पन्नो साप्तेबा पाःन्हाꣳरे नसानिबाहाꣳरे हिङ्मन् नु खुनिꣳ सेसे चुम्लुङ्डो सुनाइङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले कुयाःम्बेओ पोधक् चोगुꣳरो॥

थामिङ्

तोःन्दिरे लागि यारिप् १.१-२६
येसुरे एगाङ्बा कुइङ्जाःङ् नु कुमाङ्हुप् १.१–१४
यहुदारे कुलेक्वाओ सेःक्युक् १.१५–२६
यरुसलेम्मो तोःन्दि २.१-८.३
यहुदिया नु सामरियाओ तोःन्दि ८.४-१२.२५
काक्इक्सादिङ् खाम्बेःक्को तोःन्दि १३.१-२८.३१
पावलरे चोगुबा थिक्सिगेःक्पा इङ्भन् १३.१–१४.२८
यरुसलेम्मो केबोःङ्बा चुम्लुङ् १५.१–३५
पावलरे चोगुबा निसिगेःक्पा इङ्भन् १५.३६–१८.२२
पावलरे चोगुबा सुम्सिगेःक्पा इङ्भन् १८.२३–२१.१६
यरुसलेम, कैसरिया नु रोम्मो पावलेन् साक्पा थाबा २१.१७–२८.३१

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुबा सेसेमाङ्

1-2 आमिःम् थियोफिलसे, इङ्गाꣳ तगिबा आसाप्पन्नो* येसुरे इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो मेन्देꣳए थारिक् खुनेꣳ चोगुबा याःम्बक्हाꣳ नु हुꣳरुसिबा काक् पाःन्हाꣳ साप्तुङ् पिनेआङ् पत्लो॥

---

* **1:1-2** □□□□□ □□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□

3 येसुःन् तुक्खे च्येआङ् स्ये, हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङेआङ् लिबोःङ्(४०) येन् थारिक्
खुने꞉ सेक्खाए कुहिङ्वेत् पोःक्खेबा पाःन्निन् ओसेःन्धाक्सिङ्मा फा꞉आङ् एत्लेङ् ओसेःन्धाक्सिङ्,
हेक्क्याङ् निङ्वा꞉फुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ चेक्तुसिरो॥
4 थिक्लेङ् खुने꞉ खेङ्हा꞉नु चर युङेल्ले अक्खे मेत्तुसि, “यरुसलेम लेरेम्मे꞉आङ् आल्लोसा
मेबेगेम्मिन्ने꞉ओ, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्ङोबा पानुदिङ् आम्बारे सेसेमाङ् पिनिङ् ल꞉रिक् चोगुबा
माङ्हेक्किन्हाङ्घेम्मे꞉॥ कङ्ग तगि मेत्निङ्बा केघेप्सुम्माङ् केवयि꞉रो॥
5 युहुन्नारेग च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा केबिरि, कर कुभा येन् एगाङ् सेसेमाङ्लाम् बप्तिस्मा
केबोःक्खि꞉रो॥”

येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो ते꞉
मत्ति १६.१९-२०, लुका २४.५०-५३

6 थिक्येन् खेङ्हा꞉रे खुने꞉नु सोरिक् मेवयेल्ले मेमेत्तु “आदाङ्बे, बा कन् येम्मोए इस्राइलिहा꞉
चोःक्युम्भो केबिरुसिआङ् आनि꞉ हाङ्जुम्मिन् याम्मो केजोगु꞉बि?”
7 येसुरे खेङ्हा꞉ मेत्तुसि, “आप्फाल्ले कन् पाःन्हा꞉ केत् केल꞉बान् निःमा थाःमा खिनि꞉ याःम्बक्
मेःन्लो॥ खेङ्ग पानुदिङ् पाःल्ले आबाङे कुनिङ्वा꞉ओ निःन्धो चोगु꞉रो॥
8 कर खिनि꞉ थेमा निङ्वा꞉ खोःमा पोःङ् फा꞉ले सेसेमाङ्ङिन् खिनि꞉ओ ताःल्ले मुक्साम्
केघोःसुम्माङ् खिनि꞉ यरुसलेम्मो, यहुदिया नु सामरिया थुम्मो हेक्क्याङ् काक् इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो खाराक् इङ्गा꞉ आदोःन्दि केबोःक्खि꞉रो॥”
9 येसुरे हेक्के पाःत्तु सुरुआङ् खुने꞉ ओमेमेत्तुर मेबत्छेल्लेए थाःङ्धाःङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् पक्खेर
खाप्मिःत्तिल्ले इःप्तु ते꞉रुरो॥
10 खेङ्हा꞉रे ताङ्साक्पो खुने꞉ पङ्सिङ्बा ओमेमेत्तुर मेयेबेल्ले फःगेल꞉बा तेःत् केजाङ्बा नेप्फु
माङ्लाइङ्बाहा꞉* हक्चघत् खेङ्हा꞉रे खुनि꞉ पेसाङ् येम्नेत्छिआङ्
11 पारेत्छि, “गालिलबा मनासे, थेआङ् ताङ्साक्पो ओगेमेत्तुम्बाबे? येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्ङो थोधो
पङ्सिङ् पेबा हेक्केए खुने꞉ थिक्येन् याम्मो युःरो॥”

यहुदाःल्ले कुलेक्वा मनाधिक् मेसेगु꞉
मत्ति २७.३-१०

12 हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहा꞉ जैतुन मेप्मनाबा कोःक्मालाम् यरुसलेम मेनुःक्खे॥ खेन् यरुसलेमलाम्
किलोमितरधिक्* माःङ्लो॥
13 येक्यक्को मेलाःसेआङ् खेङ्हा꞉ मेयागेबा थाःङ्स्मा याक्फाओ मेलाःसे॥ खेप्मो पत्रुस, युहुन्ना,
याकुब, आन्द्रियास, फिलिप, थोमा, बारथोलोमाइ, मत्ति, अल्फायसरे कुस्साः याकुब, हाङ्बिफ्युङ्
केजोःक्पा सिमोन हेक्क्याङ् याकुबरे कुस्साः यहुदा मेवयेरो॥
14 खेङ्हा꞉ काक् सोरिक् मेबोःक्खेर चक्मेल्ल꞉ए तुवा चोःक्कि मेयागे॥ खेङ्हा꞉ओ येसुरे कुम्मा
मरियम नु वे꞉ मेन्छुमाहा꞉ हेक्क्याङ् येसुरे कुन्सा꞉सिआङ् मेवयेरो॥
15 खेन् येम्मो पत्रुसेन् किप्थिक्काङ् निबोःङ् यारिक् (१२०) नसानिबा लुम्मो येम्सिङ्ङाङ्
16-17 खेङ्हा꞉ मेत्तुसि, “फु꞉नुसा꞉से, यहुदा इस्करियोतिन् आनि꞉नुए वये, हेक्क्याङ् कन् माङ्सेवा
चोःक्मा लक्किन् दाङ्बालाम् खोःसुआङ् वयेरो॥ कर खेल्ले अक्खेल꞉रिक् येसुरे कुदेम्से
केदाःबाहा꞉ लाम्लोसुसि꞉ केल꞉बा पाःन्निन् सेसेमाङ्ङिल्ले तगिसा दाउद हाङ्लाम् साम्योसाप्लाओ
साप्तेबा पाःन्निन् केप्मा पोःक्खेरो॥”
18 (कन् मनाःल्ले फेन् याःम्बक्लाम् थगुबा याङ्ङिल्ले प्याङ्सिगेन् इक्ताप् इङुआङ् वये॥ खुने꞉
खेप्मो फोःन्छिङ्ङिल्ले मक्थ्येआङ् कुसाप्पोःक्किन् तेस्सेआङ् कुहिदुत् लःन्देआङ् स्ये॥

* 1:10 □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□ □□□□□□□” □□□□□□□□□□□□□□□□□
* 1:12 □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□

19 हेक्क्याङ् यरुसलेमबा मनाहाꞔरे कन् पाःन्निन् निङ्वाꞔ मेघोःसुआङ् खेन् प्याङ्सिगेन् इक्ताप्पिन्
“अक्केल्दामा” मिङ् मेवाःत्तुरो॥ खेन् फाꞔइन् माक्खिꞔ इक्ताप् पोःङ्लो॥)
20 पत्रुसरे पाःत्तु, “अक्खेलꞔरिक् कन् पाःन्निन् साप्पन्नो साप्तेआङ् पत्,
‘खेल्ले कुहिम्धाःङ्हाꞔ कुघालेम् पोःङ्लरो॥’
हेक्क्याङ् ‘खेप्मो केयुङ्बा हाःत्ताङ् मेहोःप्लरो॥’
हेक्क्याङ् ‘माङ्सेवा चोःक्मा कुलक्किन्वेꞔ मनाःल्ले खोःसुररो॥’*
21 हेक्केःल्ले दाङ्बा येसुःन्नु सोरिक्आवयेल्ले आनिꞔनुए केवाꞔबा मनाःल्ले कुलेक्वा लत्थिक्
सेःक्माए पोःङ्॥
22 खुनेꞔ युहन्नारे चोगुबा बप्तिस्माआङ्धो दाङ्बा येसुःन् आनिꞔ लुम्मोनु साङ्ग्राम्पेदाङ् पेबा
थारिक् केनिःबा पोःङ्मा पोःङ्॥ खुनेꞔ आनिꞔनुए दाङ्बा येसुःन् सिःमेन्लाम् याम्मो कुहिङ्वेत्
पोःक्खेबा पाःन्निल्लेन् तोःन्दि पोःङ्मा पोःङ्लो॥”
23 हेक्केःल्ले खेङ्हाꞔरे नेप्फु मनाहाꞔ मेदोःन्दुसि–बरसाबास मेप्मनाबा युसुफ (खेल्ले कुमिङ्ङिन्
युस्तसआङ् वये) हेक्क्याङ् मत्तियास॥
24-25 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞔरे अक्खेलꞔरिक् मेबाःत्तुर तुवा मेजोगु, “आदाङ्बे, खेनेꞔग मेन्छाम्गेन्
याप्मिरे खुनिꞔ सिक्लुङ्मोबा पाःन्निन् केनिःसुꞔरो॥ कन् सेःक्युक्मिबा माङ्सेवा लक्किन् चोःक्मा
फाꞔआङ् यहुदाःल्ले कुलेक्वा कन् नेप्फुओ केसेगुबा मनाःन् ओसेःन्दाङ् चोगेꞔओ, थेआङ्भेल्ले
यहुदाःल्ले खेन् लेरुआङ् लाꞔरुबा कुलाम्मो पेरो॥”
26 हेक्केःल्ले खेङ्हाꞔरे सिङ्जेःक् मेएक्खुल्ले खेन् मत्तियासरे कुमिङ्ङो थ्येरो॥ हेक्क्याङ् खुनेꞔ
थिक्-थिक् (११) सेःक्युक्मिबाहाꞔओ योꞔसिङ्लो॥

2

पेन्तिकोसओ सेसेमाङ्ङिन् ताः

1 पेन्तिकोस* तङ्नाम्मो यरुसलेम्मो नसानिबाहाꞔ थिक् तेन्नो मेजुप्सेआङ् मेवये॥
2 हक्चघत् खेप्मो यम्बा सुरित् केजङ् केहुबा कुइसिःक् इक्लाधिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् येआङ्
खेङ्हाꞔ मेयागेबा हिम्मिन् सिदाक् थिम्सुरो॥
3 हेक्क्याङ् मिराःक्लाम्केसेबा मिसाङ् हेक्तङ्बा मिःन्केरेक्ले खुनिꞔ थेगेःक्को चुक्तेबा खेङ्हाꞔरे
मेनिःसुरो॥
4 हेक्क्याङ् सेसेमाङ्ङिल्ले थुक्तुसिआङ् सेसेमाङ्ङिल्ले पिरुसिबा कुइसिःक् वेꞔ वेꞔ मेल्लेस्सुम्बा
पाःन्दाङ्ङो पाःप्मा मेहेःक्तेरो॥
5 आल्ल यरुसलेम्मो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् लाजेꞔओनु केदाःबाआङ् केवाꞔबा यहुदि
साम्योबा मनाहाꞔआङ् मेवयेरो॥
6 यरिक् मनाहाꞔरे कन् इक्लाःन् मेघेप्सुआङ् खेन् तेन्नो खुनिꞔ निङ्वाꞔ मयेर मेजुप्से, थेआङ्भेल्ले
केदाःबाहाꞔरे खुनिꞔ आबाडे पेलिगेन् पाःन्दाङ्ङो खेन् नसानिबाहाꞔरे मेबाःत्तुबा मेघेप्सु॥
7 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞔरे खुनिꞔ निङ्वाꞔ मयेआङ् सेःन्मेदोसुसि, “मेःम्बे! कन् काक् केबाःप्पाहाꞔग
गालिलिसि मेःन्छिबि?
8 हेक्केःल्ले कङ्हाꞔरे आबाडे आनिꞔ पाःन्दाङ्हाꞔओ आक्खेलꞔरिक् पाःप्मा मेसुक्तुबाबे?
9 आनिꞔग पर्थिया, मेदिया, एलामि, मेसोपोतामिया, यहुदिया, काप्पादोकिया, पोन्तस, एसिया,
10 फ्रिगिया, पाम्फिलिया, मिस्र नु लिबिया कुबेसाङ्बा साइरेनि येक्यक्, हेक्क्याङ् रोमलाम् केदाःबा
(यहुदिहाꞔ नु यहुदि साम्यो केनाःप्पा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞔ),

* 1:20 □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.२५, १०.९८ * 2:1 □□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□(५०) येन्एगाङ्केदाःबा तङ्नाम्लो॥

11 क्रेतिहाः हेक्क्याङ् अरबिहाःआङ् आवाः॥ करसाङ् खेङ्हाःरेग आनिः आबाङे पाःन्दाङ्डो
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले चोगुबा निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाः मेजेक्खुर मेबप्पा आघेप्सुम्लो॥" 12 खुनिः
निङ्वाः मये हेक्क्याङ् हःन्दा मेलेक्तेआङ् अक्खेलःरिक् सेःन्मेदोःसिङ्, "कन् फाःइङ्ग थेमाःन्बे?"
13 कर कुभारे किनाःन्दि मेबिरुसिर चेल्लेक्सेः थिःल्ले मयुसिआङ् वाः लःरिक् मेमेत्तुसिरो॥

पत्रुसरे कुइङ्घङ्

14 कर पत्रुसेन् वेः थिक्-थिक् (११) सेःक्युक्मिबाहाःनु येम्सिङ्डाङ् यम्बा इक्लाओ काक्ले
मेघेप्सुर मेत्तुसि, "यहुदियालाम् केदाःबा यहुदि तेःङ्जुम्हाः नु यरुसलेम्मो केयुङ्बासे, कन् थे
पोःक्खेबा फाःआङ् मेत्निङ्लो, आबाःन्निन् खेप्सेम्मेःओ!
15 कन् मनाहाः नु इङ्गाः खिनिः केइःत्तुम्बा कुइसिःक् चेल्लेक्सेः थिःल्ले मयिगेबा मेःन्लो॥
तानाम्बा कुमुक् फाङ्सिओसाग (९) आत्तिन्हाःरेआङ् चेल्लेक्सेः थिः मेन्धुङुन्लो॥
16 कर कङ्ग माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा योएलरे अक्खेलःरिक् पाःत्तुबा पाःन्निन् केरेबारो–
17 'निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुआङ् वाः,
कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मा येन्हाःओ इङ्गाः आसेसेमाङ्डिन् काक् मेन्छाम्गेन् सुवाङ्
सम्दाङ् पाङ्घुङ्डाङ् खिनिः येम्बित्छाः नु मेन्छुमाःसाहाःरे माङ्निङ्वाःपाःन् मेबाःत्तुः,
खिनिः नालिङ्गेन् थाङ्बेन्साहाःरे सुफो मेनिःसुः,
हेक्क्याङ् खिनिः खदाक्मिहाःरे तादिगेन् सेप्माङ् मेमाक्तुःरो॥
18 खेन् येन्हाःओ इङ्गाः आसेवा केजोःक्पा केजोःक्माहाःओ आसेसेमाङ्डिन् पाङ्घुङ्
हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे माङ्निङ्वाःपाःन् मेबाःत्तुःरो॥
19 हेक्क्याङ् इङ्गाः थो ताङ्साक्पो निङ्वाः केमाबा पाःन्हाः चोगुङ्
हेक्क्याङ् यो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोआङ् मिक्सेःन् चोगुङ्–
माक्खिः, मि हेक्क्याङ् हाःङ्गुहाःङ्गु केलःबा मिःक्खुःइन् ओसेःन्धाक्निङ्लो॥
20 हेक्क्याङ् थो ताङ्साक्पो नाम्मिल्ले नाम्साङ् पिमा लेरुआङ् खादाम्लो
हेक्क्याङ् लाबान् माक्खिः हेक्के हेःत्तःरिक् लेङ्सिङ्लो॥ कन् काक् पाःन्हाः दाङ्बान् नुःङ् युःबा
पयम् यम्बा नु निङ्वाः केमाबा येन्निन् ताःमानुःल्ले तगि पोःङ्लो॥
21 हेक्क्याङ् हाःत्ले दाङ्बेल्ले कुमिङ्डिन् लोःक्खुः खेन् ताङ्सेःप्लो॥'*
22 इस्राइलिसे, कन् पाःन्निन् खेप्सेम्मेःओ–नासरतस्मा येसुःङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले निङ्वाः
केमाबा याःम्बक्हाः हेक्क्याङ् मिक्सेःन्हाःनु खिनिः लुम्मो पाङ्घुरो॥ खिनिः लुम्मो याःम्बक्हाः
चोगुबाङ्ग, खिनिःआङ् केनिःसुम्मेरो॥
23 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः आबाङे कुनिङ्सेःक् नु तगि निङ्वाःओ हेक्के येसुःन् खिनिः
हुक्को पिरेआङ् फेन् सुवाङ्हाःरे खुनिः हुक्कोलाम् खुनेः सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् केभोःन्दुम्माङ्
केसेरुम्लो॥
24 कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सिःमेल्ले तुक्खेवालाम् चोःक्युम्भो पिरुआङ् कुहिङ्वेत् चोगुरो,
थेआङ्भेल्ले सिःमेल्ले खुनेः थेःक्मा मेसुक्तुन्लो॥
25 दाउद हाङ्डिल्ले खुनेः कुयाःम्बेओ अक्खेलःरिक् साप्तुआङ् पत्,
'सदादिङ् इङ्गाः आन्दाङ्बेङ्ग आदगाङ् निःसुङ्लो॥
खुनेः आजुप्साङ् लेप्माङ् वाःबाल्ले चोगुल्ले इङ्गाः मेगिआन्लो॥
26 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाः सःत्ताआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुङ्लो॥
नासिङ्गेन् आधक्लाओ इङ्गाः सिःआसाङ् याम्मो हिङ्डा केलःबा निङ्साङ्डो हाङ्हाङ् वाःआरो॥
27 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डे,
इङ्गाः आयाम्साम्मिन् खेमायङ्सङ्डो पक्केन्धनेन्लो॥
हेक्क्याङ् सेसे केसेवारोबाल्ले कुधक्किन् इप्पुङ्डो किःमा यःप्मा केम्बाङ्घुन्लो॥
28 याम्मो हिङ्डा फाःआङ् खेनेः ओसेःन्गेधाक्ताङ्डाङ् वाःरो॥

---

* **2:21** □□□□ □.२८-३२

हेक्क्याङ् खेनेꣳ केदगाङ्वाꣳआल्ले सःप्माल्ले केधिम्माꣳरो॥’

29 फुꣳनुसाꣳसे, आल्ल इङ्गाꣳ निस्सेआङ् अक्खे पाःप्मा सुक्तुङ्लो–आनिꣳ ताक्थेबा दाउदेङ्ग स्ये हेक्क्याङ् मेलुप्तुआङ् कुइप्पुङ्डिन् आल्लो थारिक्काङ् नेरो॥

30 हेक्केसाङ् खुनेꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा चोगेबाल्ले कुमुꣳइदाङ्साओ बा खुनेꣳ हेक्तङ्बा हाङ् पोःङ् केलꣳबा माङ्हेक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबान् खुनेꣳ कुसिङ् निःत्तु॥

31 हेक्क्याङ् दाउदरे तगिनुसा ताःन्दि थे पोःङ् केलꣳबान् निःसुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरे कुसिःमेन्लाम्याम्मो हिङ्मारे कुयाःम्बेओ अक्खे पाःत्तुरो, ‘खुनेꣳग खेमायङ्सङ्डो पक्मेधानेन्, हेक्क्याङ् खुनेꣳ नासिङ्गेन् कुधक्किन्नाङ् मेगिनेन्लो॥’*

32 बा कन् येसुःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याम्मो कुहिङ्वेत् चोगुबा पाःन्नो आनिगे केरेक् केनिःबा तोःन्दि वयिगेरो॥

33 हेक्क्याङ् खुनेꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ् युक्खु॥ खुनेꣳ निङ्वाꣳफुपाःलाम् सेसेमाङ्डिल्लेन् माङ्हेक्किन्खोःसुआङ् आनिगेओ थाःसुबान् खिनिꣳ आबाडे केनिःसुम् केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳरो॥

34-35 दाउद हाङ्डिङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ् थाःङ् मेबेनेन्छाङ् खुनेꣳग आबाडे अक्खे पाःत्तु,
यहवे दाङ्बाल्ले आन्दाङ्बान् अक्खे मेत्तु,
‘खेनेꣳ केनिङ्मिहाꣳ मेनाःन्दुङ्सिङ्डिल्ल थारिक् आजुप्साङ् लेप्माङ् युडेꣳओ॥’

36 हेक्केःल्ले खिनिꣳ नु काक्इस्राइलस्मा हिम्सयङ्हाꣳरे सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् केभोःन्दुम्बा येसुःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कन् दाङ्बा नु सेःन्दुबा ख्रिस्त चोगुआङ् वाꣳ केलꣳबान् कुसिङ् निःप्माए पोःङ्॥”

37 आल्ल कन् पाःन् केघेम्बाहाꣳरे खुनिꣳ योःम् पुꣳरेआङ् पत्रुस नु वेꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳ सेःन्मेदोसुसि, “फुꣳनुसाꣳसे, आल्ल आनिगे थे चोगुम्बेबाबे?”

38 हेक्क्याङ् पत्रुसरे मेत्तुसि, “खिनिꣳ केरेक् लायोलाम् हिन्देम्मेꣳआङ् दाङ्बाओ नुःक्खेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् लायोलाम् लेप्मि खोःमा फाꣳआङ् येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा पोःक्खेम्मेꣳओ! हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्लेन् पर्धाःम् केघोःसुम्लो॥

39 थेआङ्भेल्ले कन् सेसेमाङ्डिल्लेन्माङ्हेक्किङ्ग खिनिꣳ लागि नु खिनिꣳ मुꣳइदाङ्साहाꣳरे लागि, हेक्क्याङ् दाङ्बा आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले उःत्तुसिबा माःङ्घा माःङ्घाबा केरेक् मनाहाꣳरे लागिरो॥”

40 हेक्क्याङ् खुनेꣳ यरिक् पाःन् पाःत्तुर साम्दिङ् पिरुसिआङ् “कन् फेन् याप्मिहाꣳरे मेघोःसुबा खुम्दिङ्लाम् सेःप्पासिम्मेꣳओ” मेत्तुसिर खाहुन् पिरुसिरो॥

41 हेक्केःल्ले कन् पाःन्जान् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ बप्तिस्मा मेबोःक्खेआङ् बा खेन् येन्नो हेन्छिङ् सुम्सि (३०००) यारिक् मनाहाꣳ खेङ्हाꣳओ मेयोꣳसिङ्लो॥

42 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ निसाम्मिन् नु सेसे तङ्जुम्मो, हेक्क्याङ् तुवा चोःक्मा नु मिःम् साभाङ्जा चामाओ* चक्मेल्लꣳए मेबत्छेरो॥

नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ सेसे तङ्जुम्

43 सेःक्युक्मिबाहाꣳरे यरिक् मिक्सेःन्हाꣳ नु निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मेजोगुबाल्ले केरेक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥

44 हेक्क्याङ् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ सोसोरिक् मेयुङे मेवये॥ हेक्केलꣳरिक् खुनिꣳ चिगोःक्वाहाꣳआङ् सोरिक् ओगप् मेजोगुरो॥

45 हेक्क्याङ् कुभारे खुनिꣳ याङ्साकुन्धेहाꣳ चिगःक्वाहाꣳ मेसङ्घुर चायोःम्बोओ केवाꣳबा मनाहाꣳ याङ्डिन् मेहाःत्तुसिरो॥

---

* **2:31** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□.१० * **2:42** □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□, खेङ्ग खरेःङ् चामा नु चेल्लेक्सेꣳ थिः थुङ्मा थिम्लो॥

46 खेङ्हाः थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् थिक्याःन्धक् माङ्हिम्मो मेबेर खुनिः हिम् हिम्मो मिःम् साभाङ्जा मेजरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः मेसःत्तेर खुनिः निङ्वाः त्येआङ्
47 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुआङ् केरेक् मनाहाःरे खेङ्हाः नुःरिक् मेमेत्तुसिरो॥ हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले थिक्याःन्धक् सेन्लप् केघोःबा मनाहाः खुनेःओ फोःसुसिर तेःरुसिरो॥

3

पत्रुसरे लाङ्सक्काःन् नुसुः

1 थिक्येन् लेन्दिक् कुमुक् सुम्सिबा तुवा चोःक्मा येम्मो पत्रुस नु युहुन्नाःन् माङ्हिम्मो पेसि॥
2 खेप्मो, कुघेम्सिङ् नुःबा मेप्मनाबा लाम्धेःप्पो, मनाहाःरे सावाःन्छिङ्डाङ्धोए कुलाङ् केसक्पा मनाःन् माङ्हिम्मो तुवा चोःक्से केबेःक्पाहाः याङ् नाःक्तुसिर फाःआङ् थिक्याःन्धक् मेबक्खु मेदारुआङ् मेयुक्खुर मेवयेरो॥
3 खेल्ले पत्रुस नु युहुन्नाःन् माङ्हिम्मो पेसिर पत्छेत्छिबा निःसुसिआङ् याङ् नाःक्तुसिरो॥
4 हेक्केःल्ले पत्रुस नु युहुन्नाःन् खुनेःलेप्माङ् नुःरिक्काङ् ओमयेत्छि हेक्क्याङ् पत्रुसरे मेत्तु "आन्छिगे याप्मि ओआमेत्तेः॥"
5 खेल्लेआङ् थेःन्नि खोःसुङ्डिया फाःआङ् ओमेत्तुसि॥
6 पत्रुसरे मेत्तु, "इङ्गाः थेआङ् मेगत्तान्लो, कर इङ्गाः थेःन् कत्तुङ् बाखेन्ने पिने–नासरतस्मा येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो खेनेः पोगेःआङ् लाङ्घेगेः॥"
7 हेक्क्याङ् पत्रुसरे खेन् लाङ्सक्पेल्ले कुजुप्साङ् हुक्किन् तेम्सुआङ् फोःक्खु॥ हेक्केःल्ले खेन् मनाःल्ले कुलाङ् नु कुलाङ्मिक्को थुम् लाःसेआङ्
8 पिच्चाक् पिन्देर तक्पेत् येम्सिङ् हेक्क्याङ् लाङ्घेःक्मा हेःक्तेरो॥ हेक्क्याङ्ग खेङ्ग लाङ्घेगेर, पिच्चाक् पिन्देर, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुर पत्रुस हेक्क्याङ् युहुन्नाःन्नु माङ्हिम्सिगाङ् पेरो॥
9 खेप्मोबा काक् मनाहाःरे खेन् लाङ्घेगेबा नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुबा मेनिःसुल्ले
10 खेङ्ग माङ्हिम्मिल्ले कुघेम्सिङ् नुःबा मेप्मनाबा लाम्धेःप्पो सदादिङ् चानाःक्नु केयुङ्बा नु लाङ्घेःक्मा मेन्छुक्मनाबा मनाःन्ने फाःआङ् कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् साःरिक् खुनिः निङ्वाः मयेरो॥

पत्रुसरे माङ्हिम्मो सुनाइङ् इङ्भोःसुः

11 हेक्केःल्ले खेन् मनाःल्ले पत्रुस नु युहुन्नाःन् तेम्सुसिर माङ्हिम्मोबा सोलोमनरे* कुआःम्भो मेप्मनाबा तेन्नो वये॥ खेप्मो मनाहाः मेलोःक्तेर मेद्येआङ् खुनिः खिरि मेजुप्सेरो॥
12 हेक्क्याङ् पत्रुसरे खेङ्हाः ओमेत्तुसिर मेत्तुसि, "इस्राइलिसे, कन् पाःन्नो थेआङ् खिनिः निङ्वाः मयेबाबे? थेआङ् कन् मनाःन् आन्छिगे मुक्साम् नु साम्योबाल्ले लाङ्गेघेःक्पा चोगुबा फाःआङ् याप्मि ओगेमेत्तिबाबे?
13 अब्राहाम, इसहाक नु याकुब हेक्क्याङ् आनिः वेः पाधेबाहाःरे खुनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबा येसुःन् मिमिदिङ् चोगुआङ् वाःरो॥ खुनेः केदेम्सुम्माङ् हाङ्युक्पाहाःरो सेत्छे हुक्केसुप्तुम्॥ सुहाङ्गेम्बा पिलातसरे खुनेः लेप्मा निङ्वाः चोगुसाङ् खिनिः केनाःरुम्लो॥
14 खिनिः सेसे नु साम्योनिबा मनाःल्ले कुलेक्वा मना केसेप्पेन् लेरेम्आबिरेम्मेः फाःआङ् केनाःक्तुम्लो॥
15 अक्खेलःरिक् खिनिः नेत्तिगेन् हिङ्मन्ले कुबुन्निन् सेप्मा केबाङ्घुम्सिम्, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेःग कुसिवेत्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुरो॥ खेन् पाःन्निल्लेन् तोःन्दि आनिगे वयिगेरो॥
16 हेक्क्याङ् येसुओबा नसाःन्निल्ले चोगुल्ले कन् कुसिङ् केनिःत्तुम्बा मनाःन् केधुम्बा पोःक्खेबा केनिःसुम्माङ् केवयिःरो॥ खेन् येसुओबा नसाःन्निल्ले कन् मनाःन् बा खिनिः तगिए वेःत्तेआङ् वाःरो॥
17 आल्ल फुःनुसाःसे, खिनिः सुहाङ्युक्पाहाःरे येसुःन् ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुबा हेक्के खिनिःग थेआङ् मेन्निए मेल्लेए कन् केजोगुम्बारो फाःआङ् इङ्गाः निङ्वाः कत्तुङ्लो॥

---

* **3:11** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□

18 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेल्लेग तुक्खे चामाआङ् सिःमाए पोःङ् फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳलाम् पाःत्तुबान् केरेबारो॥
19 खेल्ले चोगुल्ले आल्लो खिनिꣳ लायोलाम् हिन्देम्मेꣳआङ् दाङ्बाओ नुःक्खेम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ लायो लासोःत्हाꣳ माबेःक्नि, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफु दाङ्बालाम् याम्साम्मो केधुम्बा पोःङ्मा येम् तानिरो॥
20 हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ तगिसा सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्खिनिꣳओ याम्मो केबाङ्घि केबिरिꣳरो॥
21 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तगिनुसाए कुसेसे माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेबाःत्तुबा कुइसिःक् केरेक् पाःन्हाꣳ याम्मो कुसङ् मेन्जोःक्के थारिक् येसु ख्रिस्तेन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो वाꣳमा पोःङ् फाꣳआङ् पाःत्तुआङ् वाꣳ॥
22 मोसारेआङ् माङ्धुक्नाःल्ले कुयाःम्बेओ अक्खे पाःत्तुआङ् वाꣳ,
‘निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ हेक्तङ्बा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पेन्खिनिꣳ फुꣳनुसाꣳलाम् फोःक्खुꣳरो॥
कुबाःन्निन् खिनिꣳ केघेप्सुम्ल पोःङ्लो॥
23 खेन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पेल्ले कुबाःन्निन् मेङ्घेम्मनाबाहाꣳ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳलाम् मेसेन्नाङ् मेमेक्लो॥’
24 हेक्क्याङ् सामुएल्लाङ्धो याङ्सिबा काक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे हाबा कन् येन्हाꣳरे कुयाःम्बेओ माङ्निङ्वाꣳपाःन् मेबाःत्तुआङ् मेवाꣳरो॥
25 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ पाधेबाहाꣳनु चोगुबा माङ्हुप्पिन् खिनिꣳआङ् केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥ खुनेꣳ अब्राहाम्मिन्अक्खे मेत्तु, ‘खेनेꣳ केमुꣳइदाङ्सालाम्मे इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् सुवाङ्गेन्सयङ्हाꣳरे मुꣳइसाम् मेघोःसुꣳरो॥’
26 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ फेन् याःम्बक्कोलाम् नुःक्मासिआङ् मुꣳइसाम् पिमासि फाꣳआङ् खुनेꣳ आबाङे कुसेवारोबान् काक्नु तगि खिनिꣳ इस्राइलिहाꣳरो पाङ्घुआङ् वाꣳरो॥”

4

पत्रुस नु युहुन्नाःन् यहुदि येजुम्भो तगि

1 पत्रुस नु युहुन्नारे मनाहाꣳ इङ्भोःसेत्छुर यागेत्छिल्ले निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ, माङ्हिम् केगोःबा थक्सुबाहाꣳरे खुनिꣳ थक्तुम्बा नु कुभा सदुकिहाꣳ* खेप्मो मेद्येरो॥
2 खेङ्हाꣳरे येसुःन् कुसिःमेन्लाम्याम्मो हिङेबा हेक्केए वेꣳ मेन्छाम् याप्मिरेन् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् वाꣳ फाꣳआङ् पाःन् इङ्भोःसेत्छुबा मेघेप्सुबाल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ साꣳरिक् सिक्चिगे लꣳरे,
3 खेङ्हाꣳरे पत्रुस नु युहुन्नाःन् मेदेम्सुसि हेक्क्याङ् खादामे पेबाल्ले* चोगुल्ले नाम्दाःत्ताःत् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्तुसि॥
4 कर खेन् पाःन्जाक् केघेम्बाहाꣳओ यरिक् मनाहाꣳरे नसाःन् मेजोगु॥ नसाःन् केजोःक्पा मनाहाꣳ मेबोःरेआङ् येम्बित्छाहाꣳरक्हेन्छिङ् ङासि (५०००) यारिक् मेगेरेरो॥
5 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा सुहाङ्युक्पाहाꣳ, यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ नु साम्योथिम्साम्बाहाꣳ यरुसलेम्मो चुम्लुङ् मेजोगे॥
6 खेप्मोआङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बा हन्नास, हेक्क्याङ् कैयाफास, युहुन्ना, अलेक्जेन्दर हेक्क्याङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले कुहिम्सयङ्डो केवाꣳबा वेꣳ मनाहाꣳआङ् मेजुप्सेआङ् मेवयेरो॥
7 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे युहुन्ना नु पत्रुसेन् खुनिꣳ तगि मेदारुसिआङ् अक्खे मेमेत्तुसिर सेःन्मेदोसुसि, “आत्तिन् मुक्साम्लाम् इग्र हाःत्ले कुयुक्को अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् केजोगेत्छुबाबे?”
8 हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुआङ् पत्रुसरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “मनाहाꣳरे खुनिꣳ सुहाङ्युक्पाहाꣳ नु तुम्लाम्लोःबासे,

---

* **4:1** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **4:3** □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□

9 आइन् आन्छिगे़ कन् लाङ्सक्पा मनाःन् लुङ्माꣳ तुक्ते़छुगे़आङ् वेःत्ते़बा नुःबा याःम्बक्किल्ले़ लागि खिनिꣳ तगाङ् सेःन्दोःसे़ याप्मि के़दारिबाने़ फाꣳग्र,

10 आल्ल खिनिꣳ नु वेꣳ इस्राइलबा काक् मनाहाꣳरे़ कन् कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ꣳओ, नासरतस्मा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुमुक्साम्लाम् कन् मनाःन् खिनिꣳ तगि वेःत्ते़आङ् ये़प्लो॥ ये़सुःङ्ग खिनिꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मा से़प्मा के़बाङ्घुम्सिम्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खुने़ꣳग कुसिवे़त्लाम् कुहिङ्वे़त् चोगुआङ् फोःक्खुरो॥

11 खुने़ꣳ कुमे़न्नो साम्योसाप्लाःल्ले़ अक्खेलꣳरिक्पाःत्तुआङ् वाꣳ,
‘खिनिꣳ लुङ् के़गाम्बाहाꣳरे़ के़नाꣳरुम्बा लुङ्डिन् खुने़ꣳएरो,
कर आल्लो मालुङ् पोःक्खे़रो॥’*

12 ये़सुलाम्लक् से़न्लप् वाꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ आनिꣳ मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाꣳ से़न्लप् याप्मि के़बिबा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो वेꣳ हाःत्ताङ् होःप्लो॥”

13 आल्ल यहुदि ये़जुम्भोबा पासिङ्पादाङ्लाहाꣳरे़ पत्रुस नु युहुन्नाःन् साप्ला मे़न्निःप्मना मे़न्जोबा वये़त्छिसाङ्खुन्छिꣳ आःन्छिङ्मान् मे़निःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़रो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ कन् मनाहाꣳ ये़सुःन्नु वये़त्छिबा निङ्वाꣳ मे़घोःसु॥

14 कर खे़न् के़वेःप्पा मनाःन्नाङ् खे़ङ्हाꣳनुए ये़बे़बा मे़निःसुबाल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ तक्ले़ङ्वाओ थेआङ् पाःप्मा मे़न्छुक्तुन्लो॥

15 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ पत्रुस नु युहुन्नाःन् ये़जुम्भोलाम् लाःक्कात् मे़लःत्तुसि हे़क्क्याङ् अक्खेलꣳरिक् पाःन् मे़धक्ते़रो,

16 “आल्ल कन् मनाहाꣳ थे मे़प्मासिबे? कङ्हाꣳरेग निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳ मे़जोगुबान् यरुसले़म के़युङ्बा काक् मनाहाꣳरे़ मे़निःसुआङ् मे़वाꣳ॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिꣳआङ् कन् मे़ःन् फाꣳआङ् पाःप्मा सुक्मे़दे़त्ने़न्लो॥

17 कर कन् पाःन्निन् मनाहाꣳओ मे़से़ने़न्ल फाꣳआङ् खे़ङ्हाꣳ आल्लआङ्धो ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ हुꣳमा ले़रे़छे़ꣳ फाꣳआङ् साम्दिङ् पिमासि पोःङ्लो॥”

18 हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ याम्मो मे़उःत्तुसिआङ् ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ पाःप्मा इग्र हुꣳमा ले़रे़से़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् मे़बिरुसिरो॥

19 कर पत्रुस नु युहुन्नारे़ नोगप् पिरुसि, “आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ खिनिꣳ के़बाःत्तुम्बान् खे़म्मा नुःबाबि, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ पाःत्तुबान् खे़म्मा नुःबाबि? खिनिꣳए निङ्वाꣳ इःत्ते़म्मे़ꣳओ!

20 कर आन्छिगे़ ये़सुरे़ चोगुबा पाःन् निःसुसिगे़ हे़क्क्याङ् खे़प्सुसिगे़बा पाःन्हाꣳ मे़म्बाःत्ते वाꣳमा मे़सुक्सुगे़न्लो॥”

21 आल्ल काक् मनाहाꣳरे़ खे़प्मो पोःक्खे़बा हिन्दोःक्किन् मे़निःसुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् मे़बिरुर कुनारा मे़भोःसुबाल्ले़ चोगुल्ले़ कन् मनाहाꣳ आक्खेलꣳरिक् खुम्दिङ् पिमासि फाꣳआङ्आप्तिक्कुःप्मा लाम् खोःमा मे़न्छुक्तुन्लो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ सेःक्युमिबाहाꣳ याम्मो यङ्मा मे़से़रुसिआङ् मे़बाङ्घु मे़देःसुसि॥

22 अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्लाम् के़वेःप्पा मनाःन् तङ्बे लिबोःङ्(४०) के़गे़प्पा वये़॥ खे़ङ्ग सावाःन्छिङ्डाङ्धोए लाङ्मे़ङ्घेःक्मनाबा वये़रो॥

नसानिबाहाꣳरे़ आःन्छिङ्मा खोःमा फाꣳआङ् तुवा मे़जोगुꣳ

23 हे़क्केलꣳरिक् मे़ले़रुसिआङ् पत्रुस नु युहुन्नाःन्वेꣳस्मा नसानिबाहाꣳ तुम्से़ पेसि हे़क्क्याङ् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे़ मे़मे़त्तुसिबा पाःन्हाꣳ चे़क्खे़त्छुरो॥

24 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ कन् पाःन्निन् मे़घे़प्सुआङ् थिक्हुप् नु थिक्मुरा मे़बोःक्खे़आङ् अक्खेलꣳरिक् तुवा मे़जोगे़, “आनिगे़ मुक्साम्दाङ्बाए, खे़ने़ꣳग ताङ्साक्पे़न्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्, वाहङ्हाꣳ हे़क्क्याङ् खे़प्मो के़वाꣳबा के़रे़क् पाःन्हाꣳ के़जोगुसिबारो॥

* **4:11** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□.२२

25 उन्छेःन् खेनेःग आनिगे ताक्थेबा दाउदरे कुमुराओलाम् खेनेः केसेवारोबाल्ले कुमेन्नो
सेसेमाङ्लाम् अक्खे केबाःत्तुरो–
'थेआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरे खुनिः सिक्किन् आदक्लेङ्वाओ पोःक्पे?
हेक्क्याङ् थेआङ् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाःरे हनेबा निङ्सेःक् मेजोगुबे?
26 हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हाः नु सुहाङ्युक्पाहाः थिक्हुप् मेबोःङ्डाङ्
दाङ्बा नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेल्ले कुदक्लेङ्वाओ मेजुम्लो॥'
27 सेक्खाए बा खेन् पाःन्निन् कन् येक्यक्को केरेआङ् वाः, थेआङ्भेल्ले हेरोद* हाङ्डिन्,
सुहाङ्गेम्बा पन्तियस पिलातस, थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः नु इस्राइलिहाःरे खेनेः केनिङ्सेःक्को केसेगुबा
सेसे केसेवारोबा येसुरे कुदक्लेङ्वाओ कन् येक्यक्को मेजुप्सेआङ् मेवाःरो॥
28 खेनेः केनिङ्सेःक् पोःङ्नि फाःआङ् तगिसा केमुक्साम् नु केनिङ्वाःरे केइःत्तुबा पाःन्निन्
मेजोगुरो॥
29 दाङ्बे, आल्ल खेङ्हाःरे यङ्मा मेसेरिगेबान्निङ्वाः इःत्तेःओ, हेक्क्याङ् केसेवारोबाहाः पेलिगेन्
केबाःन्जाक्किन् हाङ्हाङ्डाङ् पाःप्मा याप्मि केधुम्बा आजोगेःओ॥
30 हेक्क्याङ् सेसे केसेवारोबा येसुरे कुमुक्साम्लाम् मनाहाः मेवेःत्नि, हेक्क्याङ् यरिक् मिक्सेःन् नु
निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाः पोःङ्नि फाःआङ् केहुक्किन् सन्छेःओ॥"
31 खेङ्हाःरे तुवा मेजोगु मेसुरुल्ले मेजुप्सेआङ् मेवयेबा तेन्निन् लुप्लि थाङेबा हेक्के
साःरिक् यक्खे॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः काक् सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुसिआङ् निङ्वाःफु
पाःन्जाक्किन् मेङ्गिए मेबारेरो॥

नसानिबाहाः तुक्खे-लाक्खेओ ओमेमेत्छिङ्

32 आल्ल नसाःन् केजोःक्पाहाः थिक् निङ्वाः थिक् मुरा मेबोःक्खेआङ् खुनिः मेगत्तुबाःन्इङ्गाःइन्
मेल्लःए केरेक्ले थिक् निङ्वाः थिक् हुप्पो मेयाङुरो॥
33 हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाःरे पयम् मुक्साम्नु येसुःन् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङेबा पाःन्हाःरेन् तोःन्दि
मेबिरुआङ् खेङ्हाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले हाङ्वागेन् मुःइसाम् थाःसु पिरुसिरो॥
34-35 खुनिः लुम्मो चायोःम्बोओ केवाःबा मनाहाः मेहोःप्ते, थेआङ्भेल्ले कुभारे मेगत्तुबा
याङ्साकुन्धे, हिम्धाःङ्, लाजेः सिङ्बुङ्हाः मेसङ्घुआङ्खेन् याङ्डिन् सेःक्युक्मिबाहाःरो मेदारु,
हेक्क्याङ् मनाहाःरे खुनिः चायोःम्बो कुइसिःक् मेहाःत्तुसिरो॥
36-37 हेक्के केजोःक्पाओ युसुफ मिङ् केवाःप्पा लेबि थाःक्कोबा सैप्रस वागप्खाम्मो
सागेवाःन्छिङ्बाधिक् वये॥ खुनेः कत्तुबा प्याङ्सिःन् सङ्घुआङ् याङ्हाः सेःक्युक्मिबाहाःरो तारुरो॥
सेःक्युक्मिबाहाःरे खुनेः बरनाबास मिङ्मेलोःक्खु (खेन् फाःइन् हाङ्हाङ् केजोःक्पा साः पोःङ्लो)॥

5

हननिया नु सफिरा

1 कर खेप्मो हननिया मेप्मनाबा येम्बित्छाःइल्ले कुमेःत् सफिराःन्नु खुन्छिः लक्कोबा कुभा
लाजेःधिक् सङ्घेत्छुआङ्
2 कुभा याङ्डिन् कुमेःत्तिल्ले निःसुर चिक्खुलारु हेक्क्याङ् कुभा याङ्डिन् सेःक्युक्मिबाहाःरो
तारुरो॥
3 कर पत्रुसरे सेःन्दोसु, "हननियाए, खेनेः अक्खेलःरिक् सेसेमाङ्डिन् इङ्लेक्मा फाःआङ्
केनिङ्वाःइन्थेआङ्ने माफेन्साम्मिन् थिम्मा केबाङ्घुबाबे? थेआङ् खेनेः कुभा याङ्डिन् केलारुआङ्
काक् याङ् केबिबा केलाम्सिङ्बाबे?

---

* **4:27** □□□□□□□–□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□

4 कङ्ग मेन्छङ्डे वयेसाङ् खेनेꣳइन्नेसे वयेबा! आल्लो केसङ्घुआङ्साङ् बा केहुक्कोएसा याङ्डिन् वाꣳबा! अक्खेलꣳरिक् थेआङ् खेनेꣳ केनिङ्वाꣳओ ताप्फेःम्बा केइःत्तुबाबे? खेनेꣳग मेन्छाम्गेन् याप्मिःन्लक् मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नाङ् इङ्गेलेक्तुआङ्वाꣳरो॥”

5 हेक्क्याङ् हननियारे कन् पाःन्निन् खेप्सुनुमेःन्ने हर्गुप्सा चोःन्देआङ् कुसक्मा पेरो॥ हेक्क्याङ् खेप्मो खेन् केघेम्बा काक् मनाहाꣳ साꣳरिक् मेगिसेरो॥

6 हेक्क्याङ् खेप्मो कुभा थाङ्बेन्हाꣳरे चे तेःत्तिल्ले मेगित्तु हेक्क्याङ् लाःक्कात् मेदेꣳरुआङ् मेलुप्तुरो॥

7 हेक्क्याङ् कुमुक् सुम्सि एगाङ् हननियारे कुमेःत्तिन् कुयेम्बाꣳइन् थेमा पोःक्खे केलꣳबा थेआङ् निङ्वाꣳ मेङ्घोए खेप्मो त्येरो॥

8 पत्रुसरे खेन् सेःन्दोसु, “हननियारे कुलाजेन् सङ्घुआङ् खोःसुबा कुमेल्लुङ् याङ् बा कम्म्याक्लक्पि?”

हेक्केःल्ले खेल्लेआङ् नोगप् पिरु, “ओरो! कुमेल्लुङ् याङ्ग बा खेम्म्याक्लक्लो॥”

9 हेक्केःल्ले पत्रुसरे खेन् मेत्तु, “आक्खेलꣳरिक् दाङ्बाल्ले कुसेसेमाङ्डिन् साꣳमा फाꣳआङ् खिन्छिꣳ निङ्वाꣳइन्केदङ्घेत्छुबे? खेप्सेꣳओ, खेनेꣳ केगाप्पोबेन् केलुप्पाहाꣳ खा लाम्धेःप्पो मेगेत्लरक् मेबत्लो॥ खेङ्हाꣳरे केधक्किन्नाङ् मेबक्खुआङ् मेदेꣳरुरो॥”

10 खिमो पत्रुसरे कुलाङ्जक्पो खेन् हर्गुप्सा चोःन्देआङ् कुसक्मा पेरो॥ हेक्क्याङ् खेन् थाङ्बेन्हाꣳ सिगाङ् मेलाःसेल्ले खेन् स्येबा मेनिःसु, हेक्क्याङ् मेबक्खु मेदेꣳरुआङ् कुयेम्बाꣳइल्ले कुबेसाङ् मेलुप्तुरो॥

11 हेक्क्याङ् खेन् पाःन् केघेम्बा मनाहाꣳ नु सेसेहुप्लक्कोबा मनाहाꣳ साꣳरिक् मेगिसेरो॥

सेःक्युक्मिबाहाꣳरे निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् मेजोगुꣳ

12 हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳरे यरिक् मिक्सेःन् नु निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मनालुम्मो मेजोगुरो॥ हेक्क्याङ् केरेक् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ एत्लेङ् सोलोमनरे कुआःम्भोओ सोसोरिक् मेवयेरो॥

13 नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳरे खुनिꣳनु तङ्सिङ्मा फाꣳआङ् आःन्छिङ्मा मेन्छुक्तुन्, कर खेङ्हाꣳरे साꣳरिक् मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुसिरो॥

14 हेक्केसाङ् दाङ्बान् नसाःन् केजोःक्पा मेन्छुमाꣳ नु येम्बित्छाꣳहाꣳ आल्लसाङ् यरिक् मेयोꣳसिङ्ल मेबेरो॥

15 हेक्केःल्ले सेःक्युक्मिबाहाꣳरेन् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्किल्ले चोगुल्ले पत्रुसेन् खेप्मोलाम् पेःक्किल्ले कुसाम्प्रिःप्पेन् केदुक्पा सम्दाङ् चुक्काङ् मेवेःत्ल फाꣳआङ् मनाहाꣳरे केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ लाम्लाम्मो खुनिꣳ नेत्नाओ मेनेस्सुसिरो॥

16 यरुसलेम खिरिबा पाङ्जुम्लाम्माङ् खेप्मो मनाहाꣳ मेजुप्से॥ खेङ्हाꣳरे केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ नु फेन्साम्हाꣳरे तुक्खे मेजाःत्तुसिबाहाꣳ खेप्मो मेदारुसि, हेक्क्याङ् काक् मेवेःत्तेरो॥

सेःक्युक्मिबाहाꣳ तुक्खे मेजाःत्तुसिꣳ

17 हेक्क्याङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बा नु सदुकि लक्कोबा खुनेꣳ कुन्जुम्हाꣳरे सेःक्युक्मिबाहाꣳ साꣳरिक् नामेहेत्तुसि॥

18 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे सेःक्युक्मिबाहाꣳ मेदेम्सुसिआङ् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्तुसि॥

19 कर सेन्दिक् दाङ्बाल्ले पाङ्घुबा माङ्लाइङ्बेन् त्येआङ् लाम्धेःप्पेन्हन्दुबिरुसि, हेक्क्याङ् लाःक्कात् लःत्तुसिआङ् मेत्तुसि,

20 “माङ्हिम्मो पेगेम्मेꣳआङ् कन् कुसङ् हिङ्मन्ले कुयाःम्बेओबा काक् पाःन्निन् मनाहाꣳ इङ्भन् चोगेम्सिम्मेꣳओ॥”

21 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक् तानाम्सा माङ्हिम्मो मेलाःसेआङ् मनाहाꣳ हुꣳमा मेहेःक्तुसिरो॥

बा खेन् येम्मो मानिङ्वाꣳफुसाम्बा नु कुन्जुम्हाꣳरे यहुदि येजुम्भो नु काक् इस्राइलस्मा तुम्भाक्साहाꣳरेन् चुम्लुङ् मेजोगुआङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳ पुङ्लाहिम्मोलाम् तारेसेꣳ फाꣳआङ् पुङ्लाइङ्बान् इङ्घङ् मेहाक्तुरो॥

22 कर थक्सुबाहाꣳ पुङ्लाहिम्मो मेगेरेल्ले सेःक्युक्मिबाहाꣳ खेप्मो मेहोःप्ते, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मेनुःक्खे मेबेआङ् अक्खे मेमेत्तुसि,

23 “आनिगे पुङ्लाहिम्मो केरिगेल्ले लाम्धेःप्पेन्नुःरिक्काङ् एत्छिङ्डाङ् पत्छे, हेक्क्याङ् थक्सुबाहाꣳआङ् लाम्धेःप्पेन्मेगोःसुर मेयेबेरो, कर आनिगे लाम्धेःप्पेन्हम्नाःल्ले खेप्मो हाःत्ताङ् मेयागेन्लो॥”

24 माङ्हिम् केगोःबा थक्तुम्बान् नु तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् आल्ल थे पोःङ्बाबे फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ हःन्दा लेक्तेरो॥

25 हेक्क्याङ् खेप्मो कुभा मनाधिक् फेरेआङ् अक्खे मेत्तुसि, “खिनिꣳ पुङ्लाहिम्मो केसाक्तुम्सिम्बा मनाहाꣳरेग ना माङ्हिम्मोने येसुरे कुयाःम्बेओ मनाहाꣳ मेहुꣳरुसिर मेयाक्लो॥”

26 खेन् थक्तुम्बाल्ले थक्सुबाहाꣳ तेꣳरुसिआङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳ थेआङ् मेम्मेल्छिङ्डे येजुम्भोओ तारुसि, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ मनाहाꣳरे लुङ्डिल्ले आम्लेप् आम्सेत् फाꣳआङ् मेगिसेरो॥

27 खेङ्हाꣳरे सेःक्युक्मिबाहाꣳ येजुम्भो तगि मेयेप्सुसिआङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले खेङ्हाꣳ मेत्तुसि,

28 “आनिगेग येसुरे कुयाःम्बेओ मनाहाꣳ थेआङ् मेहुꣳरेम्सिम्मेन्नेꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिआसिगेआङ् वये, कर खिनिꣳग यरुसलेम्मो खिनिꣳ निसाम्मिल्ले केधिम्सुम्माङ् कन् मनाःल्ले कुसिःमेल्ले आप्तिक्किन् याप्मि कुःप्मा केगोःत्तिआङ्केवयिꣳरो!”

29 कर पत्रुस नु वेꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगेग खिनिꣳ मनाहाꣳरे पाःन्निन् खेम्मानुःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन्ने खेम्मा पोःङ्लो॥

30 खिनिꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःम्मा सेप्मा केबाङ्घुम्सिम्बा येसुःन् आनिꣳ पाधेबाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याम्मो कुहिङ्वेत् चोगुरो॥

31 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳग लाम्लोःबा नु सेन्लप्दाङ्बा पोःङ्से कुजुप्साङ् लेप्माङ् युक्खुरो॥ हेक्केलꣳरिक् इस्राइलस्मा मनाहाꣳरे खुनिꣳ लायोलाम् हिम्मा नु लायोलाम् लेप्मि खोःमा सुयेम् मेघोःसुआङ् मेवाꣳरो॥

32 हेक्क्याङ् कन् पाःन्निल्लेन् तोःन्दिःङ्ग आनिगे वयिगेरो, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् तेन्दिङ् केजोःक्पाहाꣳ पिरुसिबा सेसेमाङ्डिन्नाङ्तोःन्दि वाꣳरो॥”

33 हेक्क्याङ् कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् येजुम्भोओ केवाꣳबा मनाहाꣳरे साꣳरिक् खुनिꣳ साक्केन् पोगेआङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳ सेप्मासि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेजोगुरो॥

34 कर खेप्मो साम्योथिम्साम्बा नु काक् मनाहाꣳरे मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुबा गमालियल मेप्मनाबा फरिसिःन् येम्सिङ्डाङ् खेन् सेःक्युक्मिबाहाꣳ सप्फाधिक् लाःक्कात् पाङ्घुसि॥

35 हेक्क्याङ् खुनेꣳ वेꣳ यहुदि येजुम्भोबाहाꣳ अक्खेलꣳरिक् मेत्तुसि, “इस्राइलस्मा मनासे, कन् मनाहाꣳ थेमा मेप्मासि खिनिꣳ निङ्वाꣳ केइःत्तुम्माङ् केवयिꣳबे? सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ!

36 कुभा तङ्बे तगि थियादस मेप्मनाबेन् त्येआङ् वये॥ खुनेꣳग रोमि हाङ्जुम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ हाङ्बिफ्युङ् चोःक्मा फाꣳआङ् इङ्गाꣳएःक् लꣳरेआङ् वयेरो॥ हेक्क्याङ् कुभा कुगिप् लिसि (४००) मनाहाꣳरेआङ् खुनेꣳ मेदिम्दु, कर कुभा मनाहाꣳरे खुनेꣳ मेसेरुआङ् खुनेꣳ केदिम्बा मनाहाꣳ काक् मेसेःरेआङ् मेनुबे मेबेरो॥

37 याङ्सि पयम् याम्नाःत्निःत्तो गालिलस्मा यहुदा मेप्मनाबेन् त्येआङ् कुभा मनाहाꣳनु तङ्सिङ्डाङ् हाङ्बिफ्युङ् चोगुरो, कर खुनेꣳआङ् मेसेरु हेक्क्याङ् खुनेꣳ केदिम्बाहाꣳआङ् मेसेःरे मेबेरो॥

38 कन् मनाहाꣳ मेसुसेम्सिम्मिन्नेꣳ लेरेम्देःसेम्सिम्मेꣳ फाꣳआङ् इङ्गाꣳ सुजा पिनिङ्लो॥ थेआङ्भेल्ले कङ्हाꣳरे मेहुꣳरुसिबा मेजोगुसिबा पाःन्निन् मनालाम्ने फाꣳग्र कन् मनाहाꣳ मेनुप् मेबेःक्लो॥

39 कर निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्ने फाꣳग्र खिनिꣳ कन् मनाहाꣳ अप्मा केन्छुक्तुम्सिम्मिन्लो, कर याङ्ना खिनिꣳने निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ केबोगिबा कुइसिःक् पोःङ्लो॥”

40 खुनेꣳ कुबाःन्निन् येजुम्भोबा मनाहाꣳ खेम्मा मेदेन्देरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे सेःक्युक्मिबाहाꣳ मेउःत्तुसिआङ् तेःम्भुक् मेयाक्तुसिर आल्ल कन् येसुरे कुयाःम्बेओ पाःप्मा हुꣳमा केङ्घोःसुम्मिन्लो फाꣳआङ् इङ्जाःङ् मेबिरुसिआङ् मेलेरुसिरो॥

41 हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाः येजुम्भोलाम् मेलःन्दे मेबेआङ् आनिगेग येसुरे कुमना पोःक्खिगेबाल्ले
चोगुल्ले तुक्खे चामा लाःरिगे फाःआङ् साःरिक् मेसःत्तेरो॥
42 हेक्क्याङ् थिक्याःन्धक् खेङ्हाः माङ्हिम्मो नु हिम्हिम् मेबेआङ् येसुःन्ने निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
सेःन्दुबा ख्रिस्तरो फाःआङ् कन् सुनाइङ्डिन् चक्मेल्लःए मेहुःरुसिर इङ्भन् मेजोगुरो॥

6

सेःक्युक्मिबाहाः कुभाः केबिबा नुसि मनाहाः मेसेगे

1 आल्ल खेन् येम्मो हुःसाम्बाहाः चक्मेल्लःए मेबोःरेर मेबेःल्ले ग्रिक केबाःप्पा यहुदिहाः नु हिब्रु
केबाःप्पा यहुदिहाःओ खेमाः पोगेरो॥ ग्रिक केबाःप्पा यहुदिहाःरे आनिगे मेमेदुमाहाः थिक्याःन्धक्पा
चामा थुङ्मा मेहासुबाओ नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ् मेन्जोगुसिन् फाःआङ् लुङ्मेहाःत्तुसिरो॥
2 हेक्केःल्ले थिक्-नेत् सेःक्युक्मिबाहाःरे यरुसलेमस्मा नसानिबाहाः मेउःत्तुसिआङ् अक्खे
मेमेत्तुसि, “फुःनुसाःसे, आनिगेग निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् इङ्भन् चोःक्मा नु हुःमासि लेप्माआङ्
चामा थुङ्मारे तङ्गाम् चोःक्मा मेलाःरिगेन्लो॥
3 हेक्केःल्ले खिनिः लुम्मोलाम् नुसि मिङ्सोदाङ्बा फाःआङ् केइङ्बा सेसेमाङ्डिल्ले
कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुसिबा नु सिक्कुम्दिङ्निङ्वाःरे कुधिम् केबोःङ्बा मनाहाः सेगेम्सिम्मेःओ॥
खेङ्हाः आनिगे कन् लक्पेन्हाः हुक्सुप्तुम्सिम्बेआङ्
4 चक्मेल्लःए तुवा चोःक्मा नु निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् इङ्भन् चोःक्माओ नु हुःमाओ येम्
पिरुम्बेःरो॥”
5 सेःक्युक्मिबाहाःरे मेबाःत्तुबा कन् पाःन्निल्ले काक् नसानिबाहाःरे खुनिः निङ्वाः तासुरो
हेक्केःल्ले खेङ्हाःरे सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुसिबा नु नसाःन्निल्ले कुधिम् केबोःङ्बा
स्तिफनस, हेक्क्याङ् फिलिप, प्रखुरस, निकानोर, तिमोन, पर्मिनास, नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लाम् यहुदि
साम्योओ केदाःबा एन्तिओकस्मा नसानिबा निकोलसेन्मेसेगुसिआङ्
6 खेङ्हाःरे सेःक्युक्मिबाहाःरो मेदारुसिरो॥ हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाःरे खुनिः सम्दाङ् हुक्
मेनेस्सु मेबिरुसिर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमुःइसाम् मेघोःसुनि फाःआङ् तुवा मेजोगुरो
7 निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् चक्मेल्लःए मेसेःसुर मेदेःरु॥ हेक्क्याङ् यरुसलेम्मो हुःसाम्बाहाः यरिक्
मेबोःक्खेर मेबेआङ् यरिक् निङ्वाःफुसाम्बाहाःरेआङ् कन् नसाःन्निन् तेन्दिङ् मेजोगुरो॥

स्तिफनसेन् मेदेम्सुः

8 आल्ल कन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम् नु कुमुक्साम्मिल्ले केदिम्बा स्तिफनसेल्ले मनालुम्मो
निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाः नु मिक्सेःन्हाः चोगुरो॥
9 कर “चोःक्युम्भोसाबाहाःरेन्* चुम्लुङ्हिम्” मेप्मनाबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो केयाक्पा कुभा
मनाहाः खुनिः तक्लेङ्वाओ मेबोगे॥ खेङ्हाः साइरेनि नु अलेक्जेन्द्रिया येक्यक्, हेक्क्याङ्
सिलिसिया नु एसिया तेङ्गप्स्मा यहुदि मेवयेरो॥ खेङ्हाःरे स्तिफनसनु पाःन् थक्मा मेहेःक्तु,
10 कर सेसेमाङ्लाम् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाःओ स्तिफनसेन् पारेबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे खुनेः
पाःन्धङ्डो नाःम्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
11 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे स्वाःत्ताङ् मनाहाः अक्खेलःरिक् पाःप्मा मेहुसुसिरो, “आनिगेग कल्ले मोसा
नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया पारेबा खेप्सुम्बेरो॥”
12 हेक्केलःरिक् खेङ्हाःरे यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाः, साम्योथिम्साम्बाहाः नु वेः मनाहाः
मेभोःक्खुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः मेद्येआङ् स्तिफनसेन् मेदेम्सुआङ् यहुदिहाःरे खुनिः येजुम्भोओ
मेदेःरुरो॥
13 हेक्क्याङ् फोत्याबा तोःन्दि पिसे मेदारुसिबाहाःरे अक्खेलःरिक् मेबाःत्तु, “कन् मनाःल्लेग
आप्फाल्लेसाङ् कन् सेसेमाङ्हिम् नु आनिः साम्योथिम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पारेबारक् खेप्सुम्बेरो॥

---

* **6:9** “□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□□□□□, थेआङ्भेल्ले तगि रोमिहाःरे खुनिः योःक्पा योःक्मा मेवये॥

14 हेक्क्याङ् कल्लेग, नासरतस्मा येसुरे कन् माङ्हिम्मिन् यस्सुआङ् मोसारे आबिरे आयुसेबा साक्थिम्हाꣳ, चोःक्थिम्हाꣳ केरेक् लेक्खु आबिरेरो लꣳरिक् पाःत्तुरो॥”
15 हेक्क्याङ् खेन् चुम्लुङ्डो केयुङ्बाहाꣳरे खुनेꣳ अदक्तक्काङ् ओमेमेत्तुल्ले कुनाराःङ्ग माङ्लाइङ्बाल्लेन् हेक्के ओःत्तेबा मेनिःसुरो॥

7

स्तिफनसेल्ले उवा चोगुꣳ

1 हेक्क्याङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले स्तिफनसेन् सेःन्दोसु, “कन् आप्तिक्हाꣳ सेक्खाएबि?”
2 हेक्केःल्ले खुनेꣳ नोगप् पिरुसि, “पाःसे, फुꣳनुसाꣳसे, आघेप्सेम्मेꣳओ! आनिꣳ सुधेबा अब्राहाम्मिन् हारान येक्यक्को पेःक्माआङ् युङ्मानुःल्ले तगि खुनेꣳ मेसोपोतामिया तेङ्गप्पो वयेल्लेए मिमिदिङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिन् खुनेꣳओ ओसेःन्धाक्सिङ्डाङ्
3 अक्खे मेत्तुरो, ‘कन् लाजेꣳ नु केगाꣳइ सोꣳधोःक्हाꣳ लेरेध्येसेꣳआङ् खेनेꣳ ओसेःन्धाक्नेबा लाजेꣳओ पेगेꣳओ॥’
4 हेक्केःल्ले खुनेꣳआङ् काल्दिहाꣳरे खुनिꣳ लाजेꣳलाम् लःन्देआङ् हाराःन्नो पेआङ् युङ्सिङ्॥ खेप्मो कुम्बा स्येआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ खेन् लाजेꣳलाम् तेꣳरुआङ् आल्लो कप्मो आयुङ्बा लाजेꣳओ तारुरो॥
5 हेक्केसाङ् खुनेꣳ कन् लाजेꣳओ लाङ्भो तोꣳमा लाजेꣳआङ् मेबिरुन्लो, कर कन् खुनेꣳ नु कुमुꣳइदाङ्साहाꣳ ताःन्दि पिमासि फाꣳआङ् माङ्हेक् चोगुरो॥ कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुबा येम्मो अब्राहामरे कुस्साःधिक्काङ् होःप्तेरो॥
6 याङ्सि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ अक्खे मेत्तु, ‘खेनेꣳ केमुꣳइदाङ्साहाꣳ माःङ्घाबा वेꣳ लाजेꣳओ मेयुङ्लो॥ खेप्मोबा लाजेꣳसाबाहाꣳरे ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुसिआङ् कुगिप् लिसि तङ्बे (४००) थारिक् खुनिꣳ साक्केल्लेक्काङ् योःक् मेजोगुसिꣳरो॥
7 कर केमुꣳइदाङ्साहाꣳ योःक्पा केजोःक्पा खेप्मोबा लाजेꣳसाबाहाꣳ इङ्गाꣳ खुम्दिङ् पिरुङ्सिङ्लो॥ हेक्क्याङ् केमुꣳइदाङ्साहाꣳ खेन् लाजेꣳओलाम् कन् लाजेꣳओ मेधाङ्डाङ् इङ्गाꣳ सेवा मेजोःक्कारो॥’
8 हेक्क्याङ् अब्राहाम्मिन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसे माङ्हुप्लेन्मिक्सेःन् पोःङ्ल फाꣳआङ् हर्दो हेक्मा* थिम् पिरुरो॥ हेक्केःल्ले अब्राहामरे इसहाक्किन् सावाःन्दुआङ् येत्छि (८) येन्नो हर्दो हेगु पिरु॥ हेक्क्याङ् इसहाकेन् याकुबरे कुम्बारो॥ आनिꣳग याकुबरे थिक्-नेत् (१२) कुस्साःहाꣳरे खुनिꣳ मुꣳइदाङ्सासिरो॥
9 कुम्भुꣳसिरे युसुफेन् साꣳरिक् नामेहेत्तुबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ मिस्रिहाꣳरे खुनिꣳ हुक्को मेसङ्घुआङ्खुनेꣳ योःक्पा पोःक्खे, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खुनेꣳनु वये,
10 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुदुक्खेवालाम् सेःप्तुरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुआङ् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ पिरुबाल्ले चोगुल्ले फारो हाङ्डिल्ले खुनेꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरुर मिस्र लाजेꣳ नु कुयाङ्साकुन्धे सम्दाङ् सुहाङ्युक्पा चोगुरो॥
11 हेक्क्याङ् मिस्र लाजेꣳ नु कनान लाजेꣳओ साꣳरिक् यम्बा साक् थ्येआङ् यम्बा तुक्खेवा नु मिन्देꣳ पोगे, हेक्केःल्ले आनिꣳ सुधेबा ताक्थेबाहाꣳरे चामा थेमाआङ् मेङ्गत्तुन्लो॥
12 कर याकुबरे मिस्रओ यरिक् चा वाꣳ केलꣳबा खेप्सुआङ् कुस्साःहाꣳ चा लाःसे पाङ्घुसि॥ खेङ्हाꣳरे युसुफलाम् चाःन् मेइङु कर खुनेꣳ कुसिङ् मेन्निःत्ते हिम्मो मेनुःक्खेरो॥
13 हेक्केलꣳरिक् मिस्रओ निलेङ् चा लाःसे मेबेःल्ले युसुफरे कुम्भुꣳ कुन्साꣳसि इङ्गाꣳ युसुफआ फाꣳआङ् मेत्तुसि, हेक्क्याङ् फारोहाङ्डिल्लेआङ् युसुफरे कुहिम्सयङ्हाꣳ कुसिङ् निःत्तुसिरो॥
14 हेक्क्याङ् युसुफरे कुम्बा याकुब नु काक् कुहिम्सयङ्हाꣳ मिस्रओ उःत्तुसि॥ खेङ्हाꣳ केरेक् नु-ङा (७५) मेवयेरो॥

---

* **7:8** □□□□□ □□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□

15 हेक्क्याङ् याकुब नु कुहिम्सयङ्हाꣳ मिस्रओ मेबे॥ याङ्सि खुनेꣳ नु कुस्साःहाꣳ खेप्मोए मेस्ये॥
16 खुनिꣳ थक्हाꣳ सेक्केम लाजेꣳओ मेदेꣳरुआङ् अब्राहामरे हामोररे कुस्साःहाꣳलाम् इङुआङ् वयेबा इप्पुङ्देन्नो मेलुप्तुसिरो॥

17 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अब्राहामनु चोगुबा माङ्हेक्किन्केप्मा इःत्तेल्ले मिस्रओ आनिꣳ मनाहाꣳ यरिक् मेबोःन्देर मेबेरो॥
18 यरिक् तङ्बे एगाङ् खेप्मो वेꣳस्मा मनाःन् हाङ् पोःक्खेआङ् मिस्रओ हाङ् चोःक्मा हेःक्तु॥ खेल्ले युसुफरे कुयाःम्बेओ कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो॥
19 खेल्ले आनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳ इङ्लेक् मेत्तुसिर साꣳरिक् निङ्घुम् चोगुसिआङ् येम्बित्छाꣳ अङेःक्वासाहाꣳ मेसिर फाꣳआङ् लाप्फु पाङ्घुसि॥

20 बा खेन् येम्मो मोसाःन् सावाःन्छिङ्॥ खुनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ साꣳरिक् नुःबा अङेःक्वा चोगे॥ खुनेꣳ हिम्मो ला सुम्सि थारिक् कुम्बा कुम्मासिरे चिक्खेछुआङ् कत्तेछुरो॥
21 हेक्क्याङ् खुनेꣳ हिम् लाःक्कात् मेलःत्तुआङ् वहङ्डिल्ले कुयाओ मेनेस्सुल्ले खेप्मो फारोहाङ्डिल्ले कुस्साः हाङ्सामाल्ले खोःसुआङ् कुस्साः चोगुआङ् कत्तुरो॥
22 हेक्केलꣳरिक् मिस्रओ केवाꣳबा केरेक् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ निसाम्हाꣳ खुनेꣳ मेहुꣳरुरो॥ हेक्क्याङ् थाङ्बेन् केरेआङ् खुनेꣳ पाःन्नो नु याःम्बक्को मुक्केगुबा पोःक्खेरो॥

23 हेक्क्याङ् मोसाःन् तङ्बे लिबोःङ्(४०) केरेल्ले कुगाꣳइ इस्राइलिहाꣳ तुम्से पेःक्मा निङ्वाꣳ चोगुरो॥
24 हेक्क्याङ् मिस्रिधिक्ले थिक् इस्राइलिःन् निङ्घुम् मेत्तुबा निःसु॥ हेक्केःल्ले खेन् नाङ्मा फाꣳआङ् पेआङ् खेन् मिस्रिःन् हिप्तु सेरुरो॥
25 खुनेꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे कुमना इस्राइलिहाꣳ खुनिꣳ योःक्पा हिङ्मन्लाम् चोःक्युम्भो पिमासि फाꣳआङ् खुनेꣳ पाङ्घुबा पाःन्निन् कुसिङ् मेनिःत्तुर केलꣳबा इःत्तुआङ् वये, कर खेङ्हाꣳरे खेन् पाःन्निन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥
26 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक् नेप्फु इस्राइलिहाꣳ चुडेत्छिर यागेत्छिबा निःसुसिआङ् नादङ् चोःक्मासि फाꣳआङ् पेआङ् मेत्तुसि, ‘तेःङ्बासे, खिन्छिꣳग फुꣳनुसाꣳ केधाप्सि! थेआङ् केजुङ्सिबाबे?’

27 कर खेन् निङ्घुम् केमेप्पेल्ले मोसाःन् थिक्लेप्माङ् चन्दुर सेःन्दोसु, ‘खेनेꣳ हाःत्ले आनिगे सम्दाङ् हाङ् केजोःक्पा नु खासेन्लोःम्बा केजोगेआङ् केवाꣳबे?
28 खेनेꣳ मिःप्मा मिस्रिःन् केसेरुबा हेक्के इङ्गाꣳआङ् केसेत्ताबाबि?’
29 कन् पाःन्निन् खेप्सुआङ् मोसारे इङ्गाꣳ मिस्रिःन् सेरुङ्बा पाःन्निन्नाङ् वेꣳ मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुबिला लꣳरिक् निङ्वाꣳ इःत्तुर किःसेआङ् मिस्रलाम् मिद्यान लाजेꣳओ खेत्छिङ् पेआङ् खेप्मोए वाꣳमा हेःक्ते, हेक्क्याङ् खेप्मोए मेःक्खिम् चोगुआङ् नेप्फु कुस्साःआङ् पोःक्खेत्छिरो॥

30 तङ्बे लिबोःङ्(४०) एगाङ् सिनाइ कोःक्माल्ले कुबेसाङ् एक्सादेन्नोबा मि केदिःप्पा पोःक्लाओ माङ्लाइङ्बान् मोसारो थाःन्छिङ्लो॥
31 मोसारे कुनिङ्वाꣳ मयेआङ् थेःन्नेबे? फाꣳआङ् कुबेसाङ् पेरो॥ कर खेल्ले दाङ्बाल्ले कुइक्लाःन् खेप्सु–
32 ‘इङ्गाꣳ केसुधेबा अब्राहाम, इसहाक नु याकुबरे सेवा मेजोगाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्आ॥’ मोसाःन् कुगिःमाल्ले यक्खेआङ् खेन् मि केदिःप्पा पोःक्लाःन् ओमेप्मा आःन्छिङ् मेजोगुन्लो॥

33 हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले मेत्तु, ‘खेनेꣳ केलाङ्सुःप्हाꣳ फेन्देꣳ, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केयेप्पा देन्निन् सेसे चोःक्॥’
34 इङ्गाꣳ आमनाहाꣳ मिस्रओ निङ्घुम्मो मेवाꣳबा निःसुङ्सिङ्ङाङ् खुनिꣳ मेरिङ्डिन्खेप्सुङ्ङाङ् वाꣳआ॥ हेक्केःल्ले इस्राइलिहाꣳ खुनिꣳ योःक्पा हिङ्मन्लाम् चोःक्युम्भो पिसे इङ्गाꣳ याङ्ङाङ् वाꣳआ॥ आल्ल याङ्ना मिस्र लाजेꣳओ खुनिꣳ कुभाꣳ पिसे नुःक्नेꣳरो॥

35 बा कन् मोसाःन् इस्राइलिहाꣳरे ‘खेनेꣳ आनिगे सम्दाङ् हाःत्ले हाङ् नु खासेन्लोःम्बा केसेगेआङ् केवाꣳबे?’ मेमेत्तुर मेनाꣳरुआङ् मेवये, कर पोःक्लाओ ओसेःन्गेधाक्सिङ्बा माङ्लाइङ्बाल्लोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳए हाङ् केजोःक्पा नु ताङ्गेसेःप्पा चोगुआङ् पाङ्घुरो॥

36 मोसारेए इस्राइलिहाꣳ मिस्रलाम् लाःक्कात् लःत्तुसि, हेक्क्याङ् मिस्रओ, हेःत्ताङ्बा वाहङ्डो नु तङ्बे लिबोःङ्(४०) थारिक् एःक्सादेन्नो यरिक् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ चोगुरो॥

37 कन् मोसारे इस्राइलिहाꣳ अक्खे मेत्तुसि, ‘निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ हेक्तङ्बाए माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा खिनिꣳ आबाडे मनालाम् खिनिꣳओ पाङ्घुꣳरो॥’

38 इस्राइलिहाꣳ एःक्सादेन्नो मेजुप्सेल्ले मोसाःन् खेङ्हाꣳनु वये, सिनाइ कोःक्माओ माङ्लाइङ्बान् खुनेꣳनु पारे हेक्क्याङ् खेन् हिङ्मन् केबिबा निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् खुनेꣳ खोःसु, हेक्क्याङ्आनिꣳ सुधेबाहाꣳ पिरुसिआङ् आनिꣳ आघोःसुम्माङ्आवाꣳरो॥

39 कर आनिꣳ सुधेबाहाꣳरे खुनेꣳ कुबाःन्निन् तेन्दिङ् चोःक्मा मेनाꣳरुआङ् मोसाःन्नाङ् मेनाꣳरु, हेक्क्याङ् मिस्रओ नुःङ्मा निङ्वाꣳ मेजोगुरो॥

40 हेक्केःल्ले मोसारे कुम्भुꣳ हारुन्निन् खेङ्हाꣳरे अक्खे मेमेत्तु, ‘आनिगे लागि याप्मि लाम् केलोःबा माङ्हाꣳ चोगे आबिरेꣳ॥ मिस्रलाम् याप्मि केलःप्पा कन् मोसाःन् थे पोःक्खे फाꣳआङ् आनिगे मेनिःसुम्बेन्लो॥’

41 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे पित्साःत्नावाइत्ला मेजोगुआङ् सिदुङ्जभा मेजोगुरो॥ खुनिꣳ मेजोगुबा याःम्बक्को मेसःत्तेर नावाइत्लाःन् इङ्धाःङ् पिसे ससाङ्स्रोःत् मेजोगुरो॥

42 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ताङ्साक्पोबा खेःम्सिक्पेन्सेवा मेजोगुर फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ लेरुसिरो॥ कन् पाःन्निङ्ग माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्ले साप्पन्नो साप्तुआङ् केबप्पा कुइसिःक् केरेरो,

‘इस्राइलिसे, खिनिꣳ एःक्सादेन्नो तङ्बे लिबोःङ्(४०) थारिक् केवयिल्लेआङ्

इङ्गाꣳ आसेवा केजोगुम्मिल्ले सिदुङ्जभा याप्मि केम्बिरिन्लो॥

43 कर खिनिꣳग मोलोक साम्माङ्डिल्ले कुमाङ्धाःन्नु खेःम्सिक्पेन्रेफान साम्माङ्डिल्लेन् नावाइत्लाःन् केबक्खुम्लो॥

खिनिꣳ आबाडे केजोगुम्बा नावाइत्लाःन् सेवा केमेत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले बेबिलोन्नुःल्लेआङ् माःङ्घा पाङ्निङ्लो॥’

44 खेङ्हाꣳ येःङ्घादेन्नो मेवयेल्ले आनिꣳ सुधेबाहाꣳरे निङ्वाꣳफु साःङ्गाहिम् मेगत्तु॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मोसाःन् ओसेःन्धाक्तुबा हेक्केए खेन् चोगेआङ् वयेरो॥

45 याङ्सि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनिꣳ तगिलाम् नाःत्तु लःत्तुसिबा सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ लाजेꣳओ यहोसुःन्नु मेबेःल्ले, खेङ्हाꣳरे साःङ्गाहिम्मिन् खुनिꣳनुए मेगुयुआङ् मेदेꣳरुरो॥ हेक्क्याङ् दाउद हाङ्डिल्ले कुयेम् थारिक् खेन् साःङ्गाहिम्मिन् नेस्सेरो॥

46 दाउद हाङ्डिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःसुआङ् याकुबरे सेवा चोगुबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलागि हिम् चोःक्मा फाꣳआङ् पेलि फाक्तु,

47 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिम्मिङ्ग सोलोमन हाङ्डिल्लेरक् चोगुरो॥

48 हेक्केसाङ् केरेक्नुःल्ले पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मनाहाꣳरे चोःक्मनाबा हिम्मो मेवाꣳनेन्॥ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्ले कुसाप्पन्नो अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्–

49 ‘दाङ्बाल्ले पाःत्तु,

साङ्ग्राम्पेदाङ्डिन् इङ्गाꣳ आहाङ्युक्नारो॥ खेप्मोलाम्मे काक् सम्दाङ् हाङ् चोःक्कारो, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् इङ्गाꣳ आलाङ् तोꣳभेःत्लो॥

हेक्केःल्ले आक्तङ्बा केघेम्बा आवाꣳमा हिम् केजोगुम्बाबे?

50 काक् कङ्हाꣳग इङ्गाꣳए चोगुङ्सिङ्बा मेःम्बि?’

51 खिनिꣳग साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ केधुङ्बा थिङ्गानि केजोगिरो! निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्घङ्डिन् खेम्मा खिनिꣳ नेक्खोꣳ थुङ्लो॥ खिनिꣳ सुधेबाहाꣳ हेक्केए केलꣳरिआङ् सदादिङ् सेसेमाङ्डिन् केअत्तुम्लो॥

52 खिनिꣳ सुधेबाहाꣳरे काक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ तुक्खे मेजाःत्तुसि॥ खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुबा साम्योनिबा हाङ्डिल्ले कुदामाल्लेन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳआङ् मेसेरुसिरो॥ आल्ल खुनेꣳ इङ्लेक् केमेत्तुम्माङ् केसेरुम्लो॥

53 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाम्यो इङ्जाःङ्डिन् माङ्लाइङ्बाहाꣳरे खिनिꣳ केम्बिरिꣳ, करसाङ् खिनिꣳ केङ्घेप्सुम्मिन्लो॥”

स्तिफनसेन् लुङ्डिल्ले मेबःत्तुꣳ

54 कन् पाःन्निन् चुम्लुङ्बा पासिङ् पादाङ्लाहाꣳरे मेघेप्सुआङ् स्तिफनसेन्नु साꣳरिक् खुनिꣳ सिक् पोगेआङ् खुनिꣳ हाबोꣳ मेयेःक्खुरो॥

55 कर सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुबा स्तिफनसेन् साङ्ग्राम्पेदाङ् लेप्माङ् ओमयेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिन् नु कुजुप्साङ् लेप्साङ् येसुःन् येबेबा निःसुरो॥

56 हेक्क्याङ् स्तिफनसेन् अक्खेलꣳरिक् पारे, “ओमेत्तेम्मेꣳ, इङ्गाꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डिन्हरेबा निःसुङ्, हेक्क्याङ् मेन्छाम्साःन्* निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ् येप्पा निःसुङ्लो!”

57 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे साꣳरिक् मेअःक्तेर मेभिःक्तेर खुनिꣳ नेक्खोꣳहाꣳ हुक्किल्ले मेहुꣳ, हेक्क्याङ् थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् थिक्लेङ्माल्ले खुनेꣳ फुत्लुम् मेभत्तु,

58 हेक्क्याङ् येक्यक् लाःक्कात् मेउःक्खु मेलःत्तु॥ खेन् पाःन्निल्लेन् तोःन्दिहाꣳरे खुनिꣳ सुङ्घेःक्वाहाꣳ सावल मेप्मनाबा थाङ्बेन्निन् कोमेबाङ्घुआङ् स्तिफनसेन् लुङ्डिल्ले पःप्मा मेहेःक्तुरो॥

59 लुङ्डिल्ले मेबःत्तुर मेबत्छेल्ले स्तिफनसरे अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगु, “दाङ्बा येसुए, इङ्गाꣳ आयाम्साम्मिन् ताःक्तेꣳओ॥”

60 हेक्क्याङ् खुनेꣳ थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् पाःत्तु, “दाङ्बाए, कङ्हाꣳरे मेजोगुबा लायोरेन् खुम्दिङ् मेबिरेसेन्नेꣳओ॥” अक्खे पाःत्तुर खेन् स्येरो॥

8

सावलरे सेसेहुप्लक्किन् तुक्खे चाःत्तुꣳ

1-2 खेप्मो सावलरेआङ् स्तिफनसरे कुसिःमेन्नो तेन्दिङ् पिरुसिआङ् वयेरो॥

हेक्क्याङ् मिङ्सोदाङ्बा साम्योसाबा मनाहाꣳरे स्तिफनसेन् मेहुम्सु मेसुरुआङ् साꣳरिक् मेरिङ् मेधक्तेरो॥ खेन् येन्नाङ्धो यरुसलेम्मोबा सेसेहुप्लक्को साꣳरिक् तुक्खे चाःप्मा मेहेःक्तुसिरो॥ हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳनु वेꣳ काक् नसानिबाहाꣳ यहुदिया नु सामरिया तेङ्गप् लेप्साङ् मेसेःरे मेबेरो॥

3 कर सावलरे सेसेहुप्लक्किन् मेम्भै चोःक्मा हेःक्तु॥ खुनेꣳ हिम् हिम् पेआङ् नसाःन् केजोःक्पा मेन्छुमाꣳ येम्बित्छाꣳ तेम्सुसिआङ् उःक्खुसिर पुङ्लाहिम्मो थेक्तुसिरो॥

सामरियाओ सुनाइङ् सेः

4 यरुसलेम्लाम् केसेबार केबेःक्पाहाꣳरे आत्ति मेबेसाङ् सुनाइङ् मेसेःसुरो॥

5 फिलिप्पेन्नाङ् सामरियास्मा येक्यक्को पेआङ् खेप्मोबा मनाहाꣳ येसुःन्ने निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरो फाꣳआङ् इङ्भोःसुरो॥

6 फिलिपरे पाःत्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सु हेक्क्याङ् खुनेꣳ चोगुबा निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ मेनिःसुल्ले मनाहाꣳरे नुःरिक्काङ् कुबाःन्नो निङ्वाꣳ मेबिरुरो॥

---

* **7:56** □□□□□□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□

7 खेप्मो यरिक् मनाहाऱओनु फेन्साम्हाऱ मेभिःक्तेर मेलःन्दे मेबे, हेक्क्याङ् यरिक् लङ्लेःङ्वाहाऱ नु लाङ्सक्पाहाऱआङ् मेनुःरेरो॥

8 खेल्ले चोगुल्ले खेन् येक्यक्को पयम् सःप्मा नु ओमुलऱमान् त्येरो॥

9 आल्ल तगिआङ्धो खेन् येक्यक्को सिमोन मेप्मनाबा कित्चाक्थिक् वये॥ खेल्ले कित्चाक् याःम्बक् चोगुआङ् सामरियास्मा मनाहाऱरे खुनिऱ निङ्वाऱ माःसु पिरुसिआङ् वयेरो॥ खेल्लेग आबाङे इङ्गाऱए पयम् यम्बाआ फाऱआङ् आङ्दिङ् लऱरेआङ् वयेरो॥

10 हेक्क्याङ् येक्यक्को केयुङ्बा यम्बा चुक्पा केरेक्ले कल्ले निङ्वाऱफुमाङ्ङिल्ले पयम् कुमुक्साम् कत्तुरो लऱरिक् खेन् मेमेत्तुआङ् मेवयेरो॥

11 हेक्क्याङ् खेन् मनाहाऱ यरिक् तङ्बेआङ्धो खुनेऱ कुगित्चाक्मुन्धुम्मिल्ले खुनिऱ निङ्वाऱ माःसु पिरुसिआङ् वयेबाल्ले चोगुल्ले खुनेऱ कुबाःन्नो मेबत्छेरो॥

12 कर खेन् मनाहाऱरे फिलिपरे इङ्भोःसुबा निङ्वाऱफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ सुनाइङ् नु येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् मेजोगुआङ् येम्बित्छाऱ मेन्छुमाऱ काक् बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥

13 सिमोनरेआङ् आबाङे नसाःन् चोगुआङ् बप्तिस्मा पोःक्खे॥ खुनेऱ फिलिपनु वयेगत्तेल्ले फिलिपरे चोगुबा यरिक् परिक्लेन् मिक्सेःन् नु निङ्वाऱ केमाबा याःम्बक्किन् निःसुआङ् खुनेऱ कुनिङ्वाऱ मयेरो॥

14 हेक्क्याङ् यरुसलेम्मोबा सेःक्युक्मिबाहाऱरे सामरियास्मा मनाहाऱरे निङ्वाऱफु पाःन्जाक्किन् तेन्दिङ् मेजोगु केलऱबा मेघेप्सुआङ् पत्रुस नु युहुन्नाःन् खेप्मो मेबाङ्घुसिरो॥

15 हेक्क्याङ् खुन्छिऱ सामरियाओ केरेत्छिआङ् नसानिबाहाऱरे सेसेमाङ्ङिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुसिनि फाऱआङ् तुवा चोगु पिरेत्छुरो,

16 थेआङ्भेल्ले आल्लो थारिक् नसानिबाहाऱरे सेसेमाङ्ङिल्ले कुमुक्साम्मिन् मेङ्घोए मेवये, कर दाङ्बा येसुरे कुमिङ्ङोरक् बप्तिस्मा मेबोःक्खेआङ् मेवये॥

17 हेक्क्याङ् पत्रुस नु युहुन्नारे खुन्छिऱ हुक्हाऱ सामरियास्मा नसानिबाहाऱ सम्दाङ् नेस्सु पिरेत्छुआङ् खेङ्हाऱरे सेसेमाङ् मेघोःसुरो॥

18 सेःक्युक्मिबाहाऱरे खुन्छिऱ हुक्किन् नेस्सेत्छुल्ले मनाहाऱ सेसेमाङ्ङिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले थुक्तुसिबा सिमोनरेआङ् निःसु हेक्क्याङ् खेङ्हाऱ याङ् पिरुसिर

19 अक्खे मेत्तुसि, “मना सम्दाङ् इङ्गाऱआङ् आहुक् नेस्सुङ् पिरुङ्सिङ्ङिल्ले हाराऱ सेसेमाङ्ङिन् मेघोःसुनि फाऱआङ् कन् मुक्साम्मिन् याप्मि आबिरेत्छेऱओ॥”

20 कर पत्रुसरे नोगप् पिरु, “केयाङ्ङिन् खेनेऱनुए मेक्लरो, थेआङ्भेल्ले खेनेऱग निङ्वाऱफुमाङ्ङिल्ले कुबर्धाःम्मिन्याङ्ङिल्ले इङ्मा केइःत्तुरो॥

21 खेनेऱग कन् सेवाओ लक् खोःमा नु कप्मा थेआङ् केन्छुक्तुन्लो, थेआङ्भेल्ले खेनेऱ केसिक्लुङ्मान् निङ्वाऱफुमाङ्ङिल्ले कुनिःमाओ नुःबा होःप्लो॥

22 हेक्केःल्ले केभेन् निङ्वाऱओलाम् हिन्देऱआङ् दाङ्बान्नु तुवा चोगेऱओ॥ हेक्तङ्बा फेन् निङ्वाऱओलाम् लेप्मि केघोःसुबि!

23 थेआङ्भेल्ले खेनेऱग नाहेम्माल्ले कुधिम् नु लायो इसेःङ्बा निङ्वाऱइल्ले केयुक्तेबान्इङ्गाऱ निःनेरो”

24 हेक्क्याङ् सिमोनरे नोगप् पिरुसि, “खेनेऱ केबाःत्तुबा आत्तिन्पाःन्हाऱआङ्इङ्गाऱ आसम्दाङ् मेजुक्नेन्ल फाऱआङ् दाङ्बान्नु इङ्गाऱ आलागि तुवा चोगे आबिरेत्छेऱओ॥”

25 हेक्क्याङ् येसुरे कुयाःम्बेओ चेक्खेत्छुर दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक् इङ्भन् चोगेत्छुआङ् युहुन्नाःन् नु पत्रुसेन् यरुसलेम लेप्माङ् नुःक्खेत्छिल्ले लाम्मोबा यरिक् सामरियास्मा पाङ्भेऱहाऱओ सुनाइङ् सेःसेत्छुरो॥

फिलिप्पेन्नु इथियोपिया लाजेऱबा मनाःन्

26 थिक् येन् दाङ्बाल्ले पाङ्घुबा माङ्लाइङ्बाल्ले फिलिप्पेन् अक्खे मेत्तु, “यरुसलेमलाम् यो लाङ्गेन् लेप्माङ्बा गाजा केबेःक्पा येःङ्घादेन्बा माराम्मो पेगेऱ॥”

27 हेक्केःल्ले फिलिप्पेन्नाङ् खेप्मो थासिङ्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेꞃ इथियोपियास्मा सेभक्पा* यम्बा सुहाङ्युक्पेन्तुमु॥ खेन् इथियोपियास्मा हाङ्मा कन्दाकिरे कुयाङ्साकुन्धे ओगेमेप्पा सुहाङ्युक्पा वयेरो॥ खुनेꞃ यरुसलेम्मो सेवा चोःक्से पेआङ् वयेरो॥

28 हेक्क्याङ् अन्लाओ युङ्सिङ्डाङ् कुहिम्मो नुःक्खेर पत्छेल्ले माङ्निङ्वाꞃपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले साप्तुबा साप्पन्निन् निःरुर युङे॥

29 सेसेमाङ्डिल्ले फिलिप्पेन् मेत्तु, “अन्लाःल्ले कुबेसाङ् पेगेꞃ॥”

30 हेक्क्याङ् फिलिप्पेन्नाङ् लोःक्तेर अन्लाःल्ले कुबेसाङ् पे हेक्क्याङ् खेन् मनाःल्ले माङ्निङ्वाꞃपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले साप्तुबा साप्पन्निन् निःरुर युङेबा खेप्सु॥ हेक्क्याङ् फिलिपरे सेःन्दोसु, “कन् केनिःरुबा पाःन्निन् कुसिङ् केनिःत्तुबि?”

31 खेन् सेभक्पेल्ले नोगप् पिरु, “पोधक् याप्मि केजोःक् केबिबा मना मेःन्नेग आक्खेलꞃरिक् कुसिङ्निःप्मा सुक्तुङ्बे?” हेक्केःल्ले खेल्ले फिलिप्पेन् उःत्तुआङ् सोरिक् खुनेꞃनुए युक्खु॥

32 खेल्ले निःरुबा साम्योसाप्ला लक्किन् कन् वयेरो–

“खुनेꞃग सेत्छे तेꞃमनाबा मेल्लुक् हेक्के चोगे
हेक्क्याङ् खुनेꞃ कुमुरिक् केनःङ्बाहाꞃरे खुनिꞃ तगिआङ् स्वाःत् केयेप्पा मेल्लुक्साः हेक्केए थेआङ्
मेबाःत्तुन्लो॥

33 हेक्क्याङ् खुनेꞃ कुना मेधाःसु मेबिरुआङ् तुक्खे मेजाःत्तुरो॥
कुमुꞃइदाङ्सारे कुयाःम्बेओ हाःत्लेआङ् पाःप्मा मेसुक्तुन्लो,
थेआङ्भेल्ले नेत्तिगेन् कुहिङ्मन्निङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् तेꞃरेरो॥”*

34 हेक्क्याङ् खेन् सेभक्पेल्ले फिलिप्पेन् सेःन्दोसु, “कन् माङ्निङ्वाꞃपाःन् केबाःप्पाल्ले हाःत्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबाबे? खुनेꞃ आबाङे कुयाःम्बेओ पाःत्तुबाबि, वेꞃस्मा मनाःल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुबाबि? इङ्गाꞃ पोधक् चोगाङ् पिराङ्डेꞃओ॥”

35 हेक्केःल्ले फिलिपरे साम्योसाप्लाबा बा कन् लक्कोलाम् येसुरे कुयाःम्बेओबा सुनाइङ्डिन् पोधक् चोगुल्ले खेन् सेभक्पेल्ले नसाःन् चोगुरो॥

36-37 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞃ खेन् लाम्मो लाम्दिःक् चोगेत्छिर पत्छेत्छिल्ले च्वाःत् केनेबा तेन्नो केरेत्छि॥ हेक्क्याङ् खेन् सेभक्पेल्ले सेःन्दोसु, “ओमेत्तेꞃ, कप्मो च्वाःत् नेरो॥ इङ्गाꞃ बप्तिस्मा पोःङ्मा मेसुक्कान्बि?” ((फिलिपरे मेत्तु, “खेनेꞃ काक् केनिङ्वाꞃरे नसाःन् केजोगुने फाꞃग्र केसुक्तुरो” खेन् सेभक्पेल्ले नोगप् पिरु, “येसु ख्रिस्तेन्निङ्वाꞃफुसाः फाꞃआङ् नसाःन् चोगुङ्लो॥”))

38 हेक्क्याङ् खेन् अन्लाःन् येप्मा पाङ्घुआङ् खुन्छिꞃ यो च्वाःत्तो पेसिआङ् फिलिपरे खेन् बप्तिस्मा पिरु॥

39-40 खेङ्हाꞃ यो च्वाःत्तोलाम् लःन्दे थाङेत्छिर पत्छेत्छिल्ले दाङ्बाल्ले कुसेसेमाङ्डिल्ले खिमो फिलिप्पेन् पक्खु तेꞃरुआङ् आजोत्तोस* मेप्मनाबा तेन्नो केत्तुरो॥ खेप्मो खुनेꞃ सिजरिया* मेङ्गेत्ते थारिक् लाम्मो केनेबा पाङ्जुम्हाꞃओ सुनाइङ् इङ्भोःसुर पेरो॥ सेभक्पेल्ले खुनेꞃ याम्मो मेनिःसुन्, कर खेन् सःत्तेर कुलाम्दिःक्को पेरो॥

9

दमस्कसबा लाम्मो सावलरे येसुःन् नसाःन् चोगुꞃ

सेःक्युक्मिबाहाꞃ २२.६-१६, २६.१२-१८

1-2 कर दाङ्बाल्ले कुहुꞃसाम्बाहाꞃ केरेक् सेप्मासि फाꞃआङ् सावलरे साꞃरिक् यङ्मा सेरुसिरो॥ खुनेꞃ मानिङ्वाꞃफुसाम्बाल्लो पेआङ् दमस्कसओ केवाꞃबा केरेक् दाङ्बाल्ले कुलाम् केदिम्बा

* **8:27** □□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ * **8:33** □□□□□ □□.७–८ * **8:39-40** □□□□□□□□□–□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□ (यहोसु १३.३) कन्येक्कयक्किन्अस्दोद मेमेत्तु॥ कङ्ग सिजरिय येक्कयक्किन्नुःल्ले ९० किलोमितर माःङ्घा नेस्से॥ * **8:39-40** □□□□□□□□–□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□

मेन्छुमाꣳ येम्बित्छाꣳहाꣳ पुङ्लाधाबा चोःक्मासिआङ् यरुसलेम्मो ताःप्मासि हेक्क्याङ् खुम्दिङ् पिमासि सुक्तुङ्ल फाꣳआङ् दमस्कसओबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा सुहाङ्युक्पाहाꣳरे लागि सक्इङ्घङ् साप्पाङ्घुसिरो॥

3 हेक्क्याङ् खुनेꣳ दमस्कसरे कुबेसाङ् केरेर पत्छेल्ले हक्चघत् ताङ्साक्पोलाम् सेन्दाङ्गेन् ओःत्ति खुनेꣳ कुघिरि लेक्तेरो॥

4 हेक्क्याङ् खुनेꣳ खाम्मो हर्गुप् चोःन्देआङ् इक्लाधिक् खेप्सु, “सावलए, सावलए, इङ्गाꣳ थेआङ् तुक्खे केजाःत्ताबाबे?”

5 सावलरे सेःन्दोसु, “दाङ्बे, खेनेꣳग हाःत्नेन्बे?”

हेक्केःल्ले अक्खेलꣳरिक् नोगप् त्ये, “इङ्गाꣳग तुक्खे केजाःत्तुर केवाꣳबा येसुआरो॥

6 आल्ल खेनेꣳ पोगेꣳआङ् येक्यक्को पेगेꣳ॥ खेप्मोए खेनेꣳ थे चोःक्मा पोःङ् इङ्गाꣳ मेत्नेꣳरो॥”

7 आल्ल सावलनु लाम्दिःक् केजोःक्पा मनाहाꣳ थेआङ् मेम्बाःत्ते मेयेबे थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे खेन् इक्लाःन् खेम्माग मेघेप्सु, कर हाःत्ताङ् मेन्निःसुन्लो॥

8 सावलेन्खाम्मोलाम् मुत्थ्रिक् पोगे, कर कुमिक्किन् हन्दुल्ले थेआङ् निःमा मेसुक्तुन्॥ हेक्केःल्ले खुनेꣳनु लाम्दिःक् केजोःक्पाहाꣳरे कुहुक्को मेदेम्सुआङ् मेउःक्खुर दमस्कसओ मेदेꣳरुरो॥

9 हेक्केलꣳरिक् सुम्येन् थारिक् थेमाआङ् निःमा मेसुक्तुन् हेक्क्याङ् थेमाआङ् मेजनेन्, मेधुङुन्लो॥

10 आल्ल दमस्कसओ हननिया मेप्मनाबा हुꣳसाम्बाधिक् वये॥ खेन्सुफोओ दाङ्बाल्ले अक्खे मेत्तु, “हननियाए!”

हननियारे नोगप् पिरु, “थेमाबे, आदाङ्बे?”

11 दाङ्बाल्ले खुनेꣳ मेत्तु, “तोःन्दोःन् मेप्मनाबा लाम्मो यहुदाःल्ले कुहिम्मो पेगेꣳ॥ खेप्मो तार्सबा सावल मेप्मनाबा मनाःन् वाꣳबि फाꣳआङ् सेःन्दोःसेꣳ॥ कन् येम्मो खुनेꣳ खेप्मो तुवा चोःक्नु युङ्लो॥

12 खुनेꣳ सुफोओ हननिया मेप्मनाबा मनाःन् ताआङ् खुनेꣳ याम्मो निःमा सुक्तुनि फाꣳआङ् कुहुक्हाꣳ कुधेगेःक्पो नेस्सुबिरुबा निःसुआङ् वाꣳरो॥”

13 हननियाःल्ले अत्तुर नोगप् पिरु, “कर आदाङ्बे, खेल्लेग यरुसलेम्मोबा खेनेꣳ सेसे केमनाहाꣳ यरिक् तुक्खे चाःत्तुसिबा इङ्गाꣳ खेप्सुङ्ङाङ् वाꣳआरो॥

14 हेक्क्याङ् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳलाम् युक् खोःसुआङ् खेनेꣳओ नसाःन् केजोःक्पा मनाहाꣳ तेम्मासि फाꣳआङ् कप्मोआङ् त्येआङ् वाꣳरो॥”

15 कर दाङ्बाल्ले हननियाःन् मेत्तु, “खेनेꣳ पेगेꣳ! थेआङ्भेल्ले खेन् मनाःन् इङ्गाꣳ आसेवा चोगुनि फाꣳआङ् सेगुङ्ङाङ् वाꣳआरो॥ खेल्लेग थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ, हाङ्हाꣳ, नु इस्राइलिहाꣳ आमिङ् इङ्भन् चोगुसिꣳरो॥

16 इङ्गाꣳ आलागि खेल्ले आक्खेन्तुक्खे चामा पोःङ् फाꣳआङ् इङ्गाꣳ ओसेःन्धाक्तुङ्लो॥”

17 हेक्क्याङ् हननियाःन्खेन् हिम्मो पेआङ् सावलरे कुधेगेःक्सम्दाङ् कुहुक्हाꣳ नेस्सुआङ् अक्खे मेत्तु, “आन्साꣳ सावलए, दाङ्बा येसुरे इङ्गाꣳ पाङ्घाङ्बारो॥ खुनेꣳग कप्मो दमस्कसओ केद्येर केबत्छेल्ले लाम्मो खेनेꣳनु ओसेःन्धाक्सिङ्, हेक्क्याङ् खेनेꣳ याम्मो निःमा केसुक्तुर, सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले केधुक्ल फाꣳआङ् पाङ्घाङ्बारो॥”

18 खिमो सावलरे कुमिक्कोलाम् ङासेःक् हेक्तङ्बा मक्थ्येआङ् खुनेꣳ याम्मो निःमा केसुक्पा पोःक्खे॥ खुनेꣳ पोगेआङ् हननियाःल्ले बप्तिस्मा पिरुरो॥

19 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुजा चआङ् कुसक्मा त्येरो॥

सावलरे दमस्कसओ सुनाइङ् सेःसुꣳ

सावलेन्कुभा येन् थारिक् दमस्कसओबा नसानिबाहाꣳनु वये॥

20 खुनेꣳ खेप्मो यहुदि चुम्लुङ्हिम् हेङ्घाःत्ति पेआङ् येसुःन् निङ्वाꣳफुसाःरो फाꣳआङ् खिमो इङ्भन् चोःक्मा हेःक्तुरो॥

21 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ पाःत्तुबा पाःन् के़घे़म्बा काक् मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ निङ्वाꣳ मये़आङ् अक्खेलꣳरिक् मे़मे़त्छिङ्, “यरुसले़म्मो ये़सुःन् नसाःन् के़जोःक्पा मनाहाꣳ हम् के़जोःक्पे़न्बाकन् मनाःन् मे़ःम्बि? हे़क्क्याङ् तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरो ते़म्मा तेꣳमासि फाꣳआङ् कप्मोआङ् त्ये़बाग मे़ःम्बि?”

22 कर सावलरे़ आल्लसाङ् मुक्साम् कुधिम्बा इङ्भन् से़ःसुर पेआङ् दमस्कसओ के़वाꣳबा यहुदिहाꣳ, ये़सुःन्ने निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्तरो फाꣳआङ् याःन्दुसिरो॥ हे़क्केःल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ नोगप्पे पिमा मे़न्छुक्तुन्लो॥

23 हे़क्क्याङ् यरिक् ये़म् एगाङ् खे़प्मोबा यहुदिहाꣳरे़ सावले़न् से़प्मा फाꣳआङ् इङ्मे़दङ्घु,

24 कर कन् पाःन्निन् सावलरे़ निङ्वाꣳ खोःसुरो॥ हे़क्क्याङ् खे़न् मनाहाꣳरे़ से़न्दिक् ले़न्दिक् खुने़ꣳ ते़म्माआङ् से़प्मा फाꣳआङ् ये़क्यक्कोबा पयम् लाम्धेःप्हाꣳओ मे़सुगुरो॥

25 कर थिक् से़न्दिक् सावलरे़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳरे़ खुने़ꣳ साप्पोओ मे़याक्तुआङ्ये़क्यक्किल्ले़ लुङ्धाक् लाःक्कात् इदाःक्किल्ले़ मे़भोःन्दु मे़धासुआङ् मे़घे़त्तु मे़देःसुरो॥

26 सावले़न्यरुसले़म पेआङ् खे़प्मोबा हुꣳसाम्बाहाꣳनु सोरिक् वाꣳमा निङ्वाꣳ चोगु, कर खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ साꣳरिक् मे़गिरु हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ हुꣳसाम्बा फाꣳआङ् कुनासाꣳमाए मे़न्छुक्तुन्लो॥

27 कर बरनाबासे़न्त्ये़आङ् सावले़न् सेःक्युक्मिबाहाꣳरो तारुआङ् आक्खेलꣳरिक् सावलरे़ दमस्कस पेःक्मा लाम्मो दाङ्बान् तुमु हे़क्क्याङ्दाङ्बान् खुने़ꣳनु पारे़, हे़क्क्याङ् आक्खेलꣳरिक् दमस्कसओ मे़ङ्गिए ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ सावलरे़ इङ्भन् से़ःसु के़लꣳबान् काक् चे़क्तुसिरो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ मे़दाःक्तुरो॥

28 हे़क्क्याङ् सावले़न् खे़ङ्हाꣳनु सोरिक् वाꣳमा हेःक्ते़आङ् यरुसले़म खाराक् दाङ्बाल्ले़ कुमिङ्डो मे़ङ्गिए इङ्भन् चोगुरो॥

29 हे़क्क्याङ् ग्रिक के़बाःप्पा यहुदिहाꣳनुआङ् पाःन्धक्ते़, कर खे़ङ्हाꣳरे़ खुने़ꣳ से़प्मा फाꣳआङ् लाम् मे़गोःत्तुर मे़वये़॥

30 कन् पाःन्निन् वेꣳ नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे़ मे़घे़प्सुआङ् खुने़ꣳ सिजरियाओ मे़देꣳरु॥ हे़क्क्याङ् खे़प्मोलाम् सावले़न्तार्सस ये़क्यक् ले़प्माङ् वालाधालाम् मे़बाङ्घु मे़देःसुरो॥

31 हे़क्क्याङ् यहुदिया, गालिल, नु सामरियाओस्मा सेसेहुप्लक्हाꣳओ निङ्घुम् पोःङ्मा चक् थ्ये़आङ् ये़म्ये़म्वा त्ये़॥ खे़ङ्हाꣳरे़ दाङ्बान् साꣳरिक् इङ्धाःङ् मे़बि, हे़क्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले़ आःन्छिङ्मा पिरुसिआङ् नसाःन्नो के़धुम्बा मे़बोःक्खे़र खे़ङ्हाꣳ मे़बोःरे़र मे़बेरो॥

एनियासे़न् वेःत्

32 हे़क्क्याङ् पत्रुसे़न् लाम्दिःक् चोगे़र लिद्दाबा नसानिबाहाꣳआङ् साꣳरुसिरो॥

33 खे़प्मो एनियास मे़प्मनाबा तङ्बे ये़त्छिआङ्धो (८) लङ्ले़ःङ् तुक्माल्ले़ तरुआङ् ने़त्नाओरक् के़ने़बा मनाःन् तुमु॥

34 पत्रुसरे़ खे़न् मे़त्तु, “एनियासे, ये़सु ख्रिस्तरे़ के़वेःन्लो॥ पोगे़ꣳआङ् के़ने़त्नाःन् फोःक्खे़ꣳओ!” खिमो खे़न् मुत्थ्रिक् पोगे़॥

35 हे़क्क्याङ् लिद्दा ये़क्यक्को नु सारोन ते़म्बेꣳओ के़वाꣳबा यरिक् मनाहाꣳरे़ खे़न् मनाःन् वेःत्तेबा मे़निःसुआङ् दाङ्बा ले़प्माङ् मे़हिसिङ्लो॥

पत्रुसरे़ तबित्ताःन् वेःन्दुꣳ

36 हे़क्क्याङ् जोप्पा ये़क्यक्को तबिता मिङ् के़वाःप्मा हुꣳसाम्मा थिक् वये़॥ (खे़ल्ले़ कुमिङ् ग्रिक्को दोरकास वये़–खे़न् फाꣳइन् पे़ःङ्वा पोःङ्लो॥) खे़न् सदादिङ् वेꣳहाꣳरे़ लागि नुःबा याःम्बक् के़जोःक्मा नु याङ्गे़साꣳबाहाꣳ के़भाꣳमा वये़रो॥

37 खुने़ꣳ खे़न् ये़म्मो तुगे़आङ् स्ये़, हे़क्क्याङ् कुधक्किन् वामे़हप्तुआङ् थोःस्मा याक्फाओ मे़देꣳरुआङ् मे़ने़स्सुरो॥

38 जोप्पा येक्यक्किन्लिद्दा येक्यक्लाम् मेमाःक्खेन्, हेक्केःल्ले हुꣳसाम्बाहाꣳरे पत्रुसेन् लिद्दाओ
वाꣳ केलꣳबा मेघेप्सुआङ् नेप्फु मनाहाꣳ कुलाःसे मेबाङ्घुसिरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ पेसेत्छिआङ्
पत्रुसेन्, “आदाङ्बे, हाराꣳ जोप्पाओ फेरेꣳओ,” मेत्तेछुर पेलि फाक्तेत्छुरो॥

39 खेल्ले चोगुल्ले पत्रुसेन्नाङ् यारिप् पोःक्खेआङ् खेङ्हाꣳनु जोप्पाओ पे॥ हेक्क्याङ् खेप्मो
केरेनुमेःन्ने खुनेꣳ थोःस्मा याक्फाओ मेदेꣳरु॥ खेप्मो मेमेदुमाहाꣳ पत्रुसरे कुघिरि मेयेबेआङ् दोरकासरे
कुहिङ्वेत् वयेल्ले तयुबा तेःप्फुङ्हाꣳ ओसेःन्मेधाक्तुर मेहाबे॥

40 पत्रुसेन् पेआङ् खेप्मोबा केरेक् मनाहाꣳ याक्फालाम् लाःक्कात् पाङ्घुसि हेक्क्याङ् खुनेꣳ
थुङ्बोहजꣳ युङ्सिङ्डाङ् तुवा चोगुआङ् खेन् केसिःमा लेप्माङ् हिसिङ्डाङ् मेत्तु, “तबिताए,
पोगेꣳओ॥” खेल्ले कुमिक्हाꣳ हन्दु, हेक्क्याङ् पत्रुसेन् निःसु हेक्क्याङ् पोगेआङ् युङ्सिङ्लो॥

41 पत्रुसरे कुहुक्को तेम्सुआङ् येप्सु हेक्क्याङ् मेमेदुमाहाꣳ नु वेꣳ नसानिबाहाꣳ पत्रुसरे उःत्तुसिआङ्
खेन् हुक्सुप्तुसिरो॥

42 हेक्क्याङ् जोप्पा खाराक् कन् पाःन्निन् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुआङ् यरिक्ले दाङ्बान् नसाःन्
मेजोगुरो॥

43 पत्रुसेन् जोप्पाओ कुभा येम् सेहोबाल्ले याःम्बक् केजोःक्पा सिमोनरे कुहिम्मो याःक्तेरो॥

10

पत्रुस नु कर्नालियस

1 सिजरिया येक्यक्को कर्नालियस मिङ् केवाःप्पा मनाधिक् वये॥ खेन् इतालिया मेप्मनाबा रोमि
तुरारेन् थक्तुम्बा वयेरो॥

2 खुनेꣳ नु कुहिम्सयङ्हाꣳ मिङ्सोदाङ्बा नु साम्योसाबा मेवयेरो॥ खुनेꣳग याङ्गेसाꣳबाहाꣳ यरिक्
कुभाꣳ याङ् केबिबा नु थिक्याःन्धक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु तुवा केजोःक्पा वयेरो॥

3 थिक्येन् लेन्दिक् कुमुक् सुम्सि मुक्तेआङ् वयेल्ले खुनेꣳ सुफोधिक् निःसु॥ खेन् सुफोओ सेक्खाए
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाङ्घुबा माङ्लाइङ्बान् खुनेꣳ लेप्माङ् फेरेर “कर्नालियसे,” मेत्तुरो॥

4 कर्नालियसरे किःसेर ओमेत्तुर ओबे आदाङ्बे लꣳरिक् नोगप् पिरु॥

खेन् माङ्लाइङ्बाल्ले खुनेꣳ मेत्तु, “खेनेꣳ केजोगुबा तुवाहाꣳ नु याङ्गेसाꣳबाहाꣳ यरिक् कुभाꣳ याङ्
केबिरुसिबा पाःन्निन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् वाꣳरो॥”

5 आल्ल जोप्पा येक्यक्को सिमोन पत्रुस मेप्मनाबा मनाःल्ले कुउःत्छे मनाहाꣳ पाङ्घेसेꣳओ॥

6 खेन् वाहङ् पेसाङ्बा सेहोबारे याःम्बक् केजोःक्पा सिमोनरे कुहिम्मो वाꣳ॥

7 खेन् माङ्लाइङ्बान् हेक्के पाःत्तुआङ् पे, हेक्क्याङ् कर्नालियसरे नेप्फु कुसेवारोबाहाꣳ नु साम्योबा
कुदाङ्सेःप् थक्सुबान् उःत्तुआङ्

8 कन् पाःन्निन् चेक्तुसिर जोप्पाओ पत्रुसरे कुलाःसे खेङ्हाꣳ पाङ्घुदेःसुसिरो॥

9 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक् लेन्दिक् पोःक्खेर पत्छेल्ले खेङ्हाꣳ जोप्पा पेसाङ् मेगेरे॥ लेन्दिक् कुमुक्
थिक्-नेत् (१२) मुक्तेल्ले पत्रुसेन् तुवा चोःक्से थाःङ्स्मा आःम्भोओ पे॥

10 खुनेꣳ साꣳरिक् कुसेत् लाःक्तेआङ् थेइ चामा निङ्वाꣳ चोगुआङ् वये, हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳरे चा
मेजोगुर मेबत्छेल्ले कुधना लेक्खेरो॥

11 हेक्क्याङ् ताङ्साक्पेन्हरेबा कुइसिःक् खेत्थोलाम् यम्बा तेःत् हेक्तङ्बान् लिसि कुसुक्पो
खेःङ्मनाबा थ्येर पत्छेबा निःसु॥

12 खेप्मो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् परिक्लेन् थक्साहाꣳ, केसःन्छिङ्बा थक्साहाꣳ नु पुसाहाꣳ
मेयागे॥ खेङ्हाꣳओ यहुदि साम्योथिम्मिल्ले चामा आम्बिनेन्बाहाꣳआङ् मेयागे॥

13 हेक्क्याङ् पत्रुसरे अक्खे केलꣳबा इक्लाधिक् खेप्सु, “पत्रुसे, पोगेꣳ! सेरेसेꣳआङ् चेꣳओ॥”

14 पत्रुसरे नोगप् पिरु, “सेक्खासाङ् अक्तङ्बाग इङ्गाꣳ मेजाआन्लो॥ आल्लो थारिक्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मेदाःक्तुम्बा चा थेआङ् मेन्जाए वाꣳआरो॥”

15 हेक्क्याङ् याम्मो इक्लाःन् त्ये, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ताःक्तुबा कुजाहाꣳ आप्फाल्लेआङ् याप्मि केजिःम्बा मेलेःत्तेन्नेꣳओ॥”

16 अक्खेलꣳरिक् कन् सुम्लेङ् थारिक् पोःक्खे, हेक्क्याङ् खेन् कुसुङ्मेन् याङ्धो ताङ्साक्पो उःक्खे तेꣳरेरो॥

17 हेक्क्याङ् पत्रुसरे कन् सुफोःल्ले कुबेःन् थेइ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्छिङ्ल पत्छेल्ले कर्नालियसरे पाङ्घुसिबा मनाहाꣳ सिमोनरे कुहिम्मिन् मेगोःत्तुर लाम्धेःप्पो मेद्येरो॥

18 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे, सिमोन मेप्मनाबा पत्रुसेन् कप्मो वाꣳबि होःप्पि फाꣳआङ् सेःन्दोइ मेयेबेरो॥

19 हेक्क्याङ् पत्रुसरे आल्लसाङ् कन् सुफोइन् थेइ फाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्तुर पत्छेल्ले सेसेमाङ्डिल्ले मेत्तु, “सिमोने, सुम्सि मनाहाꣳ केगोःत्छे मेद्येआङ् मेवाꣳरो॥

20 खेल्ले चोगुल्ले पोगेꣳआङ् यो थ्येꣳ, हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्सि फाꣳआङ् चप्चि मेन्जोःक्के खेङ्हाꣳनु पेगेꣳओ॥ खेङ्हाꣳग इङ्गाꣳए पाङ्घुङ्सिङ्बारो॥”

21 हेक्केःल्ले पत्रुसेन् यो थ्येआङ् मेत्तुसि, “खिनिꣳ केगोःत्तुम्बा मनाःङ्ग इङ्गाꣳएरो॥ थेआङ् कप्मो केद्येꣳइबाबे?”

22 खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगेग कर्नालियस मेप्मनाबा थक्तुम्बेल्ले याप्मि पाङ्घेबारो॥ खुनेꣳग साम्योनिबा हेक्क्याङ्निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु केगिबा मना नु यहुदिहाꣳरे खुनेꣳग साꣳरिक्के मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाङ्घुबा सेसे माङ्लाइङ्बाधिक्ले खेनेꣳ कुहिम्मो उःप्माआङ् खेनेꣳलाम् पाःप्मा केगत्तुबा पाःन्हाꣳ खेम्मा फाꣳआङ् खुनेꣳ मेत्तुरो॥”

23 हेक्केःल्ले पत्रुसरे खेङ्हाꣳ हिम्सिगाङ् उःत्तुसिआङ् तरे ताःक्तुसिरो॥

कुनाम्दाःप्मा यारिप् पोःक्खेआङ् खेङ्हाꣳनुए पे॥ हेक्क्याङ् जोप्पाबा कुभा नसानिबाहाꣳआङ् खुनेꣳनुए मेबेरो॥

24 कुआत्छिन्दाःन् खेङ्हाꣳ सिजरियाओ मेगेरेआङ् कर्नालियसरे कुगाइहाꣳ नु निःत्ताङ्बा कुन्देःङ् कुन्जुम्हाꣳ सोरिक् मेबोःक्खेआङ् खेङ्हाꣳ मेहाङ्घुसिर मेयुङेरो॥

25 पत्रुसेन् हिम्सिगाङ् लाःप्मा इःत्तेल्ले कर्नालियसरे खुनेꣳ तुमुआङ् कुलाङ्जक्पो साम्बोःन् फन्छिङ्डाङ् सेवा चोगुरो॥

26 कर पत्रुसरे खेन् फोःक्खुआङ् मेत्तु, “खेनेꣳ पोगेꣳओ, इङ्गाꣳग मनाआरक्लो॥”

27 पत्रुसेन् कर्नालियसेन्नु ताꣳजेक्खेर हिम्सिगाङ् लाःसे॥ खेप्मो यरिक् मनाहाꣳ मेजुप्सेआङ् मेयुङेबा निःसुसिरो॥

28 हेक्क्याङ् पत्रुसरे खेङ्हाꣳ मेत्तुसि, “थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳनु सोरिक् वाꣳमा, खुनिꣳ हिम्मो पेःक्मा आनिगे यहुदि साम्योथिम्मिल्ले मेबिरिगेन् केलꣳबा खिनिꣳ नुःरिक्काङ् केनिःसुम्लो॥ कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आत्तिन् मनाहाꣳआङ् आजिःन्जिःम्बा मेप्मासि मेनुꣳनेन्लो लꣳरिक् ओसेःन्धाक्ताङ्लो॥

29 हेक्केःल्ले खेनेꣳ केबाङ्घुसिबा मनाहाꣳनु थेआङ् मेम्बाःत्ते इङ्गाꣳ कप्मो त्याङ्लो॥ आल्ल थेआङ् केउःत्ताङ्बा पाःत्तेꣳओ॥”

30 करनालिसयरे खुनेꣳ मेत्तु, “लिसियेन् तगि इङ्गाꣳ लेन्दिक् कुमुक् सुम्सि मुक्तेल्ले तुवा चोःक्कि आहिम्मो यागाङ्॥ खिमो मिक्किन्ने केजेम्बा तेःत् केजाङ्बा मनाधिक् इङ्गाꣳ आदगि ओसेःन्धाक्सिङ्डाङ्

31 मेत्ताङ्, ‘कर्नालियसे, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेनेꣳ केजोगुबा तुवाःन् खेप्सुआङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ केबिरुसिबा कुभाꣳ याङ्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् वाꣳरो॥

32 हेक्केःल्ले जोप्पाओ सिमोन पत्रुस मेप्मनाबा मनाःल्ले कुलाःसे मनाहाꣳ पाङ्घेसेꣳओ॥ खुनेꣳग सेहोबा याःम्बक् केजोःक्पा सिमोनरे कुहिम्मो याःक्तेआङ् वाꣳ॥ खेन् हिम्मिन् वाहङ्डिल्ले कुयाओ नेरो॥’

33 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ खिमो केलाःसे पाङ्घुङ्सिङ् हेक्केलꣳरिक् खेनेꣳआङ् कप्मो केद्येआङ् नुःबाए पोःक्खेरो॥ आल्लोग आनिगे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि वयिगेआङ् दाङ्बाल्ले खेनेꣳ थे पाःप्मा इङ्जाःङ् केबिरेआङ् वाꣳ, खेन् पाःन् खेम्से कप्मो यारिप् पोःक्खिगेआङ् वयिगेरो॥”

पत्रुसरे उवा चोगुꣳ

34 कन् खेप्सुआङ् पत्रुसरे पाःप्मा हेःक्तु, “सेक्खाए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मनाहाꣳ मेसेन्दुन्छिन्केलꣳबा पाःन्निन् आल्ल इङ्गाꣳ नुःरिक्काङ् कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥

35 कर खेल्ले कुलेक्वा खुनेꣳ इङ्धाःङ् केबिबा नु कुनिङ्वाꣳ हेक्के याःम्बक् केजोःक्पा केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ ताःक्तुसिबा पाःन्निङ्ग सेक्खाएरो॥

36 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सनारुङ्लेन् सुनाइङ्डिन् काक् इस्राइलिहाꣳरो पाङ्घुरो॥ खेन् सुनाइङ्डिङ्ग यहुदिहाꣳरेन्लक् मेःन्, कर आनिꣳ केरेक्ले लागि दाङ्बा येसु ख्रिस्तलाम् त्येआङ् वाꣳरो॥

37-38 गालिललाम् युहुन्नारे इङ्भोःसुबा बप्तिस्माआङ्धो यहुदियाओ पोःक्खेबा काक् पाःन्निन् खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नासरतस्मा येसुःन् सेसेमाङ्डिन् नु मुक्साम्मिल्ले माङ्धोःक्ना पिरुआङ् खुनेꣳ साम्योनिबा याःम्बक् चोःक्कि माफेन्साम्मिल्ले एःप्तुसिबाहाꣳ वेःन्दुसिर लाम्दिःक् चोगुरो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खुनेꣳनु वयेबान्नाङ् केनिःसुम्लो॥

39 हेक्क्याङ् येसुरे यरुसलेम नु काक् यहुदियास्मा लाजेꣳओ चोगुबा याःम्बक्हाꣳरेन् आनिगे सेःक्युक्मिबाहाꣳ तोःन्दि वयिगेरो॥ खेङ्हाꣳरे खुनेꣳग सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु मेसेरु,

40 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳए सुम्येन् एगाङ् फोःक्खुआङ् ओसेःन्दाङ् चोगिगेरो॥

41 खुनेꣳग काक् यहुदिहाꣳनुग मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदोःन्दि पिसे सेगिगेबाहाꣳनु ओसेःन्धाक्सिङ्लो॥ खुनेꣳ सिःमेन्लाम् हिडेआङ् आनिगे खुनेꣳनुए सोरिक् चाःमना थुङ्मनारो॥

42 हेक्क्याङ् काक् मनाहाꣳ इङ्भन् चोःक्मा हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केसिःबा नु केहिङ्बाहाꣳरेन् खासेन् चोःक्से खुनेꣳए सेगुबा पाःन्निन् पाःत्तेम्मेꣳओ लꣳरिक् खुनेꣳ याप्मि इङ्जाःङ् पिरेरो

43 काक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनेꣳ कुयाःम्बेओ अक्खेलꣳरिक् मेबाःत्तुआङ् वाꣳ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हुप् चोगुबा हाङ्डिन् नसाःन् केजोःक्पा आत्तिल्लेसाङ् खुनेꣳलाम् कुलायोरेन् लेप्मि खोःसुरो॥”

थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे सेसेमाङ्मेघोःसुꣳ

44 पत्रुसरे अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुर पत्छेल्लेसा खेन् सुनाइङ् केघेम्बाहाꣳ सम्दाङ् सेसेमाङ्डिन् चुक्तेरो॥

45 खेन् पत्रुस नु जोप्पालाम् केभेम्बा यहुदि नसानिबाहाꣳरेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳआङ् सेसेमाङ्डिल्लेन् पर्धाःम् पिरुसिबा मेनिःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥

46 थेआङ्भेल्ले खेन् मनाहाꣳरे वेꣳ पाःन्दाङ्हाꣳ मेबाःत्तुबा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुबा खेङ्हाꣳरे मेघेप्सुरो॥

हेक्क्याङ् पत्रुसरे मेत्तुसि,

47 “कन् मनाहाꣳरेआङ् सेसेमाङ्डिन् आनिꣳ हेक्केए मेघोःसुआङ् मेवाꣳबाल्ले चोगुल्ले आल्ल कन् मनाहाꣳ हाःत्ले बप्तिस्मा पोःङ्मा साक्तुसिबे?”

48 हेक्केःल्ले पत्रुसरे खेङ्हाꣳ येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा पिमा पाङ्घुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरेआङ् कुभा येन् खुनिꣳनुए वाꣳनि फाꣳआङ् खुनेꣳ पेलि मेभाक्तुरो॥

11

पत्रुसरे यरुसलेम्बा सेसेहुप्लक्को पोधक् चोगुꣳ

1 आल्ल यहुदियाओ केवाꣳबा सेःक्युक्मिबाहाꣳ नु वेꣳ नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे कुभा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरेआङ् निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् मेदाःक्तु केलꣳबान् मेघेप्सुरो॥

2 हेक्क्याङ् पत्रुसेन्यरुसलेम नुःक्खेआङ् वयेल्ले कुभा यहुदि नसानिबाहाꣳरे खुनेꣳ इङ्दो मेमेत्तुर

3 अक्खेलऱरिक् मेमेत्तु, “खेनेऱग हर्दो मेन्हेक्मनाबा सुवाङ्डो तरे केबोःक्खेआङ् केजरो॥ कङ्ग आनिगे साक्थिम्रे कुदक्लेङ्वाओ वयेरो॥”

4 हेक्केःल्ले पत्रुसरे कन् काक् पोःक्खेबा हिन्दोःक्हाऱ थेप्थेप्पाङ् पोधक् चोगुसि–

5 “इङ्गाऱ जोप्पा येक्यक्को तुवा चोःक्कि वयाङ्डिल्ले सुफोधिक् निःसुङ्॥ ताङ्साक्पोलाम् यम्बा तेःत् हेक्तङ्बान् लिसि कुसुक्पो खेःङ्मनाबा आबेसाङ् मक्थ्येबा इङ्गाऱ निःसुङ्॥

6 खेप्मो इक्साओबा काक् परिक्पा चामा मेन्नुऱमनाबा केसःन्छिङ्बा, ताम्भुङ् नु हिम्थक्साहाऱ हेक्क्याङ् पुसाहाऱ मेयागेबा निःसुङ्सिङ्॥

7 ताङ्साक्पोलाम् इक्लाधिक् खेप्सुङ्, ‘पत्रुसे, पोगेऱ! सेरेसेऱआङ् चेऱओ॥’

8 कर इङ्गाऱ नोगप् पिरुङ्, ‘सेक्खासाङ् अक्तङ्बाग इङ्गाऱ मेजाआन्लो॥ आल्लो थारिक् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले मेदाःक्तुम्बा चा थेआङ् मेन्जाए वाऱआरो॥’

9 याम्मो ताङ्साक्पोलाम् खेन् इक्लाःन् खेप्सुङ्, ‘निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले ताःक्तुबा कुजाहाऱ आप्फाल्लेआङ् याप्मि केजिःम्बा मेलेःत्तेन्नेऱओ॥’

10 हेक्केलऱरिक् सुम्लेङ् अक्खे पोःक्खेआङ् ताङ्साङ् थो खेन् पक्खे तेऱरेबा निःसुङ्लो॥

11 बा खेन् येम्मो सिजरियालाम् आलाःसे मेबाङ्घुसिबा सुम्सि मनाहाऱ इङ्गाऱ याःक्ताङ्बा हिम्मो मेगेरे॥

12 सेसेमाङ्डिल्लेआङ् मेत्ताङ्, ‘थिम्मेन्दङ् सुवाङ्सिसाङ् चप्चि मेन्जोःक्के खेङ्हाऱनु पेगेऱओ॥’ खेप्मो तुक्सि नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱआङ् इङ्गाऱनु सिजरियाओ मेबे, हेक्क्याङ् सोरिक् कर्नालियसरे कुहिम्मो पेःक्मनारो॥

13 खुनेऱआङ् आक्खेलऱरिक् माङ्लाइङ्बान् कुहिम्मो त्येआङ् खुनेऱ मेत्तुबान् याप्मि चेक्ते, ‘कुभा मनाहाऱ जोप्पाओ सिमोन पत्रुसरे कुलाःसे पाङ्सेसेऱओ॥

14 खुनेऱ पाःत्तुबा पाःन्जाक्किकल्ले खेनेऱ नु काक् केहिम्सयङ्हाऱरे सेन्लप् केघोःसुम्लो॥’

15 इङ्गाऱ पाःप्मा हेःक्तुङ्ल पत्छाङ्डिल्ले सेसेमाङ्डिन् तगि आनिऱ सम्दाङ् चुक्तेबा हेक्के खेङ्हाऱ सम्दाङ्डाङ्चुक्तेरो॥

16 हेक्क्याङ् इङ्गाऱ दाङ्बाल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाऱ इःत्तुङ्–‘बप्तिस्मा केबिबा युहुन्नाःल्ले च्वाःत्तिल्ले बप्तिस्मा केबिरि, कर खिनिऱग सेसेमाङ्डिल्ले बप्तिस्मा केबोःक्खिऱरो॥’

17 आनिऱ दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् आजोगुम्मिल्ले निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले पर्धाःम्आबिरेबा कुइसिःक्के थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाऱरेआङ् सेसेमाङ्डिल्लेन् पर्धाःम्माङ् मेघोःसुरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले अक्खेलऱरिक् याःम्बक् चोगुबान् अप्मा केसुक्पा इङ्गाऱ हाःत्आबे?”

18 हेक्क्याङ् खेन् यहुदि नसानिबाहाऱरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुल्ले खुनेऱनु पाःन् थक्मा मेलेरुआङ् अक्खे मेबाःत्तुर निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःमा मेहेःक्तुरो, “निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाऱआङ् लायोलाम् हिम्माआङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लेन् सुयेम् पिरुसि केलऱबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् केनिःसुम्लो॥”

एन्तिओक्कोबा सेसेहुप्लक्

19 आल्ल स्तिफनसेन् मेसेरुआङ् एगाङ् यरुसलेम्मो तुक्खे मेजाःत्तुसिबाल्ले चोगुल्ले नसानिबाहाऱ काक् पिसाङ् मेसेःरेर मेबेरो॥ कुभाग फोनिसिया तेङ्गप्, सैप्रस वागप्खाम्, नु एन्तिओक येक्यक्काङ् मेगेरेरो॥ खेङ्हाऱरेग खेप्मोबा यहुदिहाऱरक् सुनाइङ् इङ्मेभोःसुसिरो॥

20 कर सैप्रस नु साइरेनिबा कुभा नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱ एन्तिओक्को मेबेआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाऱ दाङ्बा येसुरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ्डिन् इङ्भन् मेजोगुसिरो॥

21 दाङ्बाल्ले कुमुक्साम्मिन् खेङ्हाऱनु वये, हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाऱरे नसाःन् मेजोगुआङ् दाङ्बा लेप्माङ्मेहिसिङ्लो॥

22 कन् इङ्घङ्डिन् यरुसलेम्मोबा सेसेहुप्लक्कोआङ् केरे॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाऱरे बरनाबासेन् एन्तिओक्को मेबाङ्घुरो॥

23 खुनेꣳ खेप्मो केरेआङ् खेप्मोबा मनाहाꣳओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मुꣳइसाम् थाःसुबा निःसु, हेक्केःल्ले खुनेꣳ साꣳरिक्के सःत्तेआङ् खेङ्हाꣳ सिक्लुङ्मोनु सेक्खाए दाङ्बाओ वयेम्मेꣳओ फाꣳआङ् हाङ्हाङ् मेत्तुसिरो॥

24 बरनाबासेन् मिङ्सो इङ्धाःङ्साबा हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले थुक्तुबा नु नसाःन्निल्ले कुधिम् चोगेरो॥ हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳ खुनेꣳ कुयाःम्बक्कोलाम् दाङ्बाओ मेद्येरो॥

25 हेक्क्याङ् बरनाबासेन् सावलरे कुगोःत्छे तार्सस पेरो॥

26 खेप्मो खुनेꣳ तुमुआङ् एन्तिओक्को तारु॥ हेक्क्याङ् तङ्बे खाराक् खेङ्हाꣳरे सेसेहुप्लक्को मनाहाꣳ तुमेत्छुर यरिक् मनाहाꣳ हुꣳरेत्छुरो॥ (हुꣳसाम्बाहाꣳ एन्तिओक्कोए काक्नु तगि ख्रिस्तानिसि फाꣳआङ् मेमेत्तुसिरो॥)

27 कन् येम्मो कुभा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ यरुसलेम्लाम् एन्तिओक्को मेद्ये॥

28 खेङ्हाꣳओ थिक् अगाबस मेप्मनाबेन् पोगेआङ् आल्ल काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ताःन्दि केदाःबार केबप्पा पयम् साक्किल्ले कुयाःम्बेओ सेसेमाङ्लाम् माङ्निङ्वाꣳपाःन् पारेरो॥ (कङ्ग क्लाउदियस हाङ्डिल्ले हाङ् चोगुबा येम्मो पोःक्खेरो॥)

29 एन्तिओक्कोबा हुꣳसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳबो यहुदियाओ केवाꣳबा काक् फुꣳनुसाꣳहाꣳरे लागि खुनिꣳ सुक्सुक् कुभाꣳ पिमासि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेदङ्घुरो॥

30 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे कुभाꣳ याङ्डिन् मेभोःक्खुआङ् बरनाबास नु सावलरे खुन्छिꣳ हुक्लाम् खेन् फाꣳयाङ्डिन् यहुदियास्मा सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मेहाक्तुसिरो॥

12

हेरोदरे सेसेहुप्लक्किन् निङ्घुम् मेत्तुꣳ

1 खेन् येम्मो हेरोद अग्रिपा* हाङ्डिल्ले सेसेहुप्लक्कोबा कुभा नसानिबाहाꣳ तुक्खे चाःप्मा हेःक्तुसिआङ्

2 खेल्ले युहुन्नारे कुम्भुꣳ याकुबेन्नाङ् ताभेःल्ले सेप्मा पाङ्घुसिरो॥

3 हेक्क्याङ् खेल्ले हेक्के चोगुल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꣳ मेसःत्तेबा निःसुसि, खेल्ले चोगुल्ले पत्रुसेन्नाङ् तेम्मा निङ्वाꣳ चोगुरो॥ कन् हिन्दोःक्किन् सिदाꣳ मेम्भःन्नेबा खरेःङ् चामा तङ्नाम्मो पोःक्खेआङ् वयेरो॥

4 हेरोदरे पत्रुसेन् तेम्मा पाङ्घुसिआङ् पुङ्लाहिम्मो साक्तु॥ हेक्क्याङ् खेप्मो थिक् थिक् लक्को लिसि लिसि थक्सुबाहाꣳरे पत्रुसेन् सेन्दिक् लेन्दिक् कोमा पाङ्घुसिरो॥ हेक्क्याङ् हेरोद हाङ्डिल्ले खेन् यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम् चुःत्ताङ् पत्रुसेन् यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ तगि खासेन् लोःम्माआङ् खुम्दिङ् पिमा निङ्वाꣳ चोगुआङ् वयेरो॥

5 हेक्केलꣳरिक् पत्रुसेन् पुङ्लाहिम्मो मेसाक्तुआङ् वयेल्ले सेसेहुप्लक्कोबा मनाहाꣳरे खुनेꣳ कुलागि चक्मेल्लꣳए पेलिगेन् तुवा चोःक्कि मेयागेरो॥

पत्रुसेन् पुङ्लाहिम्मोलाम् लेत्

6 हेक्क्याङ् हेरोद हाङ्डिल्ले मनाहाꣳरे खुनिꣳ तगि पत्रुसेन् ताःप्मानुःल्ले तगिस्मा सेन्दिक्को नेत्छि थक्सुबाहाꣳरे खुन्छिꣳ लुम्मो नेत्छि फेन्जेꣳ हुक्पाःङ्गिल्ले इमेघेःक्खुआङ् खेन् इप्सेआङ् नेस्सेरो॥ हेक्क्याङ् पुङ्लाहिम्मोबा लाम्मोआङ् थक्सुबाहाꣳ लाम्गोइ मेयेबेरो॥

7 खिमो खेन् पुङ्लाहिम्मोबा याक्फाङ्डिन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःल्ले थोꣳरुर दाङ्बाल्ले पाङ्घुबा माङ्लाइङ्बान्नाङ् खेप्मो थाःन्छिङ्॥ हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले पत्रुसरे कुभक्ताङ्डो फेक्फेक् हिप्तुर फोःक्खुआङ् अक्खे मेत्तु, “हारा पोगेꣳ॥” हेक्क्याङ् पत्रुसरे कुहुक्को केबप्पा फेन्जेꣳ हुक्पाःङ्गिहाꣳ पाःक्खेआङ् मक्थ्येरो॥

---

* **12:1** □□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□

8 हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले खुनेꣳ मेत्तु, “फꣳइ युप्सेआङ् लाङ्सुःप्पिन् चाक्खेꣳ॥” पत्रुसरे हेक्के चोगु, हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले मेत्तु, “सुङ्घेःक्वाःन् हेप्सिङ्डेꣳआङ् तिम्दाङ्डेꣳओ॥”

9 हेक्केःल्ले पत्रुसरेआङ् पुङ्लाहिम्लाम् लाःक्कात् तिम्दुरो॥ कन् माङ्लाइङ्बाल्ले तादिगेन् सेप्माङ्डो चोगुबाबि इ याक्थुङ्धोओ चोगुबाबि फाꣳआङ् खुनेꣳ थेआङ् निङ्वाꣳ मेघोःसुन्लो॥ खुनेꣳग सुफोने निःसुङ्बाबि लꣳरेरो॥

10 हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे थिक्सिगेःक्स्मा नु निसिगेःक्स्मा लाम् केगोःबा थक्सुबा येप्नाःन्काःक्तेत्छुआङ् येक्यक्को लाःप्मा फेन्जेꣳ लाम्धेःप्पो केरेत्छि॥ खेन् लाम्धेःप्पिन्नाङ् खुन्छिꣳ लागि आबाडे हन्छिङ्, हेक्क्याङ् नेप्माङ् लाःक्कात् लःन्देत्छिरो॥ खेङ्हाꣳ येक्यक्कोबा माराम्मो लःन्देत्छिआङ्लाङ्घेःगेत्छिर पत्छेत्छिल्लेए माङ्लाइङ्बाल्ले खिमो पत्रुसेन् लेरुध॥

11 हेक्क्याङ् पत्रुसरे कन् सेक्खाए पोःक्खेबारो फाꣳआङ् खुनेꣳ निङ्वाꣳ खोःसुआङ् अक्खे मेत्छिङ्, “कन् पाःन्निङ्ग सेक्खाएरो॥ दाङ्बाल्ले खुनेꣳ कुमाङ्लाइङ्बान् पाङ्घुआङ् यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे निङ्साङ् मेजोगुबा नु हेरोदलाम् इङ्गाꣳ सेःप्ताङ्लो॥”

12 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कन् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् युहुन्ना मर्कुसरे कुम्मा मरियमरे कुहिम्मो पे॥ खेप्मो यरिक् नसानिबाहाꣳ मेजुप्सेआङ् तुवा चोःक्कि मेयागेरो॥

13 पत्रुसरे लाम्धेःप्पिन् लाःक्कात्लाम् खाक्खु हेक्क्याङ् रोदा मेप्मनामा सेवारोमान् ओमेत्छे फेरे॥

14 खेल्ले पत्रुसरे कुइक्लाःन् कुसिङ् निःत्तुआङ् लाम्धेःप्पिन् मेन्हन्ने सःत्तेर लोःक्ते पेआङ् “पत्रुसेन् लाःक्कात् त्येआङ् येप्लो” मेत्तुसिरो॥

15 खेङ्हाꣳरे “खेनेꣳग केनाक्खेबि थेःन्बे” मेमेत्तुरो॥ खेल्ले कन् पाःन्निन् सेक्खाएरो लꣳरिक् हादिङ् थक्तेल्ले खेङ्हाꣳरे खुनेꣳ नोगप् मेबिरु, “खेङ्ग पत्रुसेन् कम्ब्राङ् केमेप्पा माङ्लाइङ्बान् लाꣳबे!”

16 कर पत्रुसरे चक्मेल्लꣳए लाम्धेःप्पेन्खाक्खुरो॥ याङ्सि खेङ्हाꣳ मेबेआङ् लाम्धेःप्पेन्मेहन्दुल्ले खुनेꣳ सेक्खाए मेनिःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मयेरो॥

17 पत्रुसरे खेङ्हाꣳ हुक्चाःल्किःल्ले स्वाःत् चोगुसिआङ् आक्खेलꣳरिक् दाङ्बेल्ले खुनेꣳ पुङ्लाहिम्मोलाम् लाःक्कात् लःत्तु केलꣳबा पाःन्निन् पोधक्तुसिरो॥ हेक्क्याङ् कन् पाःन्निन् आनिꣳ लाम्लोःबा याकुब नु फुꣳनुसाꣳहाꣳआङ् मेत्तेम्सिम्मेꣳ लꣳरिक् मेत्तुसिआङ् खुनेꣳ खेप्मोलाम् वेꣳस्मा तेन्नो पेरो॥

18 हेक्क्याङ् कुनाम्दाःप्मा खाओःत्तेआङ् पत्रुसेन् थेमा पोःक्खेबे फाꣳआङ् खेन् पुङ्लाहिम् केगोःबा थक्सुबा लुम्मो यम्बा हयङ्किल्लिङ्पोःक्खेरो॥

19 खेन् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् हेरोदरे थक्सुबाहाꣳ सेःन्दोसुसिल्ले खेङ्हाꣳरे थेआङ् नोगप् पिमा मेन्छुक्तुन्, हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ सेप्मा पाङ्घुसिरो॥ हेक्क्याङ् हेरोदेन यहुदियालाम् सिजरिया येक्यक्को कुभा येन् वाꣳसे पेरो॥

हेरोद हाङ्डिल्ले कुसिःमेन्

20 खेन् येम्मो हेरोद हाङ्डिल्ले तायर नु सिदोनस्मा मनाहाꣳनु साꣳरिक् कुसिक् पोगेआङ् वये॥ हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् हेरोद हाङ्डिन्नु नादङ् चोःक्से कुदुम्से मेबे, थेआङ्भेल्ले केरेक् चामा थुङ्माहाꣳ हेरोद हाङ्डिल्ले कुलाजेꣳओलाम् मेदारुर मेवये कर हाङ्डिल्ले खेन् चामा थुङ्मा केदाःबा लाम्मिन् साक्मा पाङ्घुसिआङ् वयेरो॥ काक्नु तगि हाङ् हिम्मोबा बालास्तस मेप्मनाबा नसाःन्साबा मनाःन् हुक्को मेदारुआङ् हाङ्डिन्नु ताꣳजेङ्मा येम् मेघोःसुरो॥

21 हेक्क्याङ् खेन् तुम्मा येन्नो हेरोद हाङ्डिल्ले हाङ्देःत्तिन् चाक्खुआङ् हाङ्युक्नाओ युङ्सिङ्डाङ् मनाहाꣳ उवा चोगुसिरो॥

22 हेक्क्याङ् मनाहाꣳरे कन् केबाःप्पेन्माङ्लो, मेन्छाम्गेन् याप्मिग मेःन्लो लꣳरिक् मेअःक्तेरो॥

23 खिमो दाङ्बाल्ले पाङ्घुबा माङ्लाइङ्बाल्ले हेरोद हाङ्डिन् यꣳधेत्तुर याःन्दु, थेआङ्भेल्ले खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुन्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ स्योःङ् स्योःङ् लꣳरिक् फेꣳबाःत् थ्येआङ् स्येरो॥

24 कर निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् चक्मेल्लꣳए सेःरेआङ् पोरेर पेरो॥

बरनाबास नु सावलेन्मेसेगुसिआङ् मेबाङ्घुसिꣳ

25 बरनाबास नु सावलरेआङ् यरुसलेम्मो फाꣳयाङ् सेध्येत्छुआङ् एन्तिओक्को नुःक्खेत्छि त्येत्छिरो॥ खुन्छिꣳनुए युहुन्ना मर्कुसेन्नाङ् तारेत्छुरो॥

13

1 एन्तिओकस्मा सेसेहुप्लक्को माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ नु सिक्साम्बाहाꣳ मेवये–बरनाबास, माक्ला मेप्मनाबा सिमियोन, साइरेनिलाम् केदाःबा लुसियस, सुहाङ्गेम्बा हेरोदेन्नु केबोःबा मानेन हेक्क्याङ् सावल वयेरो॥

2 थिक्येन् खेङ्हाꣳरे चाःनेत्तो मेयुङेर दाङ्बाल्लेन् सेवा मेजोगुर मेवयेल्ले सेसेमाङ्डिन् खेङ्हाꣳओ अक्खेलꣳरिक् पारे, “बरनाबास नु सावलेन् इङ्गाꣳ आलागि सेन्देम्सिम्मेꣳओ, खेङ्हाꣳग इङ्गाꣳ आयाःम्बक् चोःक्से उःत्तुङ्सिङ्डाङ् वाꣳसिरो॥”

3 हेक्केःल्ले याम्मो खेङ्हाꣳरे चाःनेत्तो मेयुङेआङ् तुवा मेजोगु, हेक्क्याङ् खुनिꣳ हुक्हाꣳ बरनाबास नु पावलरे खुन्छिꣳ सम्दाङ् मेनेस्सुआङ् तुवा मेजोगु हेक्क्याङ् मेबाङ्घु मेदेःसुसिरो॥

पावलरे थिक्सिगेःक्स्मा माङ्सेवा कुलाम्दिःक्

4 बरनाबास नु सावलेन्सेसेमाङ्डिल्ले पाङ्घुसिआङ् सिलुकिया येक्यक्को पेसि॥ खेप्मोनु वालाधालाम् सैप्रस वागप्लाजेꣳओ पेसिरो॥

5 हेक्क्याङ् सालामिस पाङ्जुम्मो केरेत्छिआङ् खेप्मो खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाꣳओ इङ्भन् चोगेसुरो॥ खेङ्हाꣳनु कुभाꣳ केबिबा युहुन्ना मर्कुसेन्नाङ् वयेरो॥

6 खेङ्हाꣳ पाफोस येक्यक्को मेङ्गेत्ते थारिक् वागप्लाजेꣳ खाराक् लाम्दिःक् मेजोगे॥ खेप्मो खेङ्हाꣳरे थिक् यहुदि इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा बार-येसु मेप्मनाबा किच्चाक्किन् मेदुमु॥

7 खेल्ले कुन्देःङ्बान् खेन् वागप्लाजेꣳओबा सुहाङ्गेम्बा सर्गियस पौलुसेन् वयेआङ् सोरिक् खेन् खुनेꣳनु ताक्कन्देरो॥ सर्गियस पौलुसेन् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳसाबा वये॥ खेल्ले बरनाबास नु सावलेन् उःत्तुसि, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् खेम्मा निङ्वाꣳ चोगुरो॥

8 कर खेन् कित्चाक् इलुमासेन् (ग्रिक पाःन्दाङ्डो खेल्ले कुमिङ्डिल्ले कुबेःन् कित्चाक् पोःङ्लो) खुन्छिꣳ तक्लेङ्वाओ पोगेआङ् सुहाङ्गेम्बा सर्गियस पौलुसेन् येसुःन्नसाःन् चोःक् मेम्बाङ्मा तम्सिन् चोगुआङ् खेङ्हाꣳ अत्तुसिरो॥

9 हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले थुक्तुआङ् सावलरे (खेल्ले कुमिङ् पावलआङ् वयेरो) खेन् इलुमासेन् अदक्तक्काङ् ओमेत्तुर मेत्तु,

10 “खेनेꣳ माफेन्साम्मिल्ले कुस्साःए, काक् साम्योनिमाल्ले कुनिङ्मिए, खेनेꣳग काक् इङ्लेक् नु फेन् याःम्बक्ले कुधिम् केवाꣳरो॥ खेनेꣳ दाङ्बाल्ले तोःन्दोःम्बा कुलाम्मिन् पेगेक्-वगेक्चोःक्मा लेरेꣳ!

11 दाङ्बाल्ले खुम्दिङ् केबिꣳआङ् आल्ल खानिःमा मेन्छुक्मनाबा केबोःङ्डाङ् कुभा येम् थारिक् खेनेꣳग नाम्मिन्नाङ् निःमा केन्छुक्तुन्लो॥” खिमो इलुमासरे कुमिक्को खाम्दःम्बाल्ले तेप्तुबा कुइसिःक् पोःक्खेबा निङ्वाꣳ खोःसुआङ् थेआङ् निःमा मेसुक्तुन्लो॥ खुनेꣳग कुभारे मेदेम्माआङ् मेउःङ्डानि फाꣳआङ् सप्सुर लाङ्घेःक्मा हेःक्तेरो॥

12 सुहाङ्गेम्बाल्ले कन् हिन्दोःक्किन् निःसुआङ् येसुःन्नसाःन् चोगु, थेआङ्भेल्ले दाङ्बेल्ले कुनिसाम्मिल्ले कुयाःम्बेओ कुनिङ्वाꣳ मयेरो॥

पिसिदियास्मा एन्तिओक्को

13 खेन् याङ्सि पावल नु कुन्जुम्हाꣳ पाफोसलाम् पाम्फिलिया थुम्मोबा पर्गाओ वालाम्दिःक् मेजोगु, कर युहुन्ना मर्कुसरे खेङ्हाꣳ खेप्मो पक्थसिआङ् यरुसलेम्मो नुःक्खे पेरो॥

14 पावल नु बरनाबासेन् पर्गालाम् पिसिदिया थुम्मोबा एन्तिओक येक्यक्को पेसि॥ हेक्क्याङ् नाःम्सिङ्येन्नो यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो खेङ्हाꣳ पेसिआङ् युङ्नेछिरो॥

15 मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् नु माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे मेसाप्तुबा साप्पन्लाम् मेनिःरु
मेसुरुआङ् लाम्लोःबाहाःरे खेङ्हाः अक्खे मेमेत्तुसि, “फुःनुसाःसे, आनिगे मनाहाः हाङ्हाङ् मेप्मासि
इङ्घङ् केगत्छुने फाःग्र पाःत्तेसेःओ॥”
16 पावलेन् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् हुक्चाःल्कि चोगुर पाःप्मा हेःक्ते, “इस्राइलि फुःनुसाः नु
निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेवा केजोःक्पा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्सासे, आघेप्सेम्मेःओ!
17 कन् इस्राइलिहाःरे सेवा मेजोगुबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आनिः पाधेबा सुधेबाहाः सेगुसिआङ्
मिस्र लाजेःओ माःङ्घाबा लाजेःसाबा हेक्के मेवयेल्ले यम्बा सुवाङ् चोगुसिरो॥ हेक्क्याङ् पयम्
मुक्साम्नु खेन् लाजेःओनु लाःक्कात् लःत्तुसिआङ्
18 एःक्सादेन्नो तङ्बे लिबोःङ्थारिक् खेङ्हाः कम्ब्राङ् मेत्तुसिरो॥
19 हेक्क्याङ् खुनेःग कनान लाजेःस्मा नुसि सुवाङ्हाः मेक्खुसिआङ् खेन् लाजेःओ कुमनाहाः
युक्दाङ्बा चोगुसिआङ्
20 तङ्बे कुगिप् लिसिआङ् कुभ्रेःङ् (४५०) थारिक् खेङ्हाःरे खेन् लाजेःइन्मेयुक्तुरो॥
हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पा सामुएल थारिक् खासेन्युक्पाहाः पिरुसिरो॥
21 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे हाङ् मेनाःक्तुल्ले खुनेः बेन्जामिन सुवाङ्स्मा किसरे कुस्साः सावलेन्
पिरुसिआङ् खेल्ले तङ्बे लिबोःङ्(४०) थारिक् हाङ् चोगुरो॥
22 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः हाङ्युक्लाम् खेत्तुआङ् दाउदेन् हाङ् चोगुरो॥ हेक्क्याङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले पाःत्तु, ‘यिसैरे कुस्साः दाउदेङ्ग आनिङ्वाः हेक्के याःम्बक् केजोःक्पा आसिराः
केधाङ्बा मनारो॥’*
23 बा कन् मेन्छाम् थाःक्कोलाम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुसिबा कुइसिःक् सेन्लप्दाङ्बा
येसुःन् आनिः इस्राइलिहाःओ पाङ्घुरो॥
24 येसुरे कुमाङ्सेवा याःम्बक्किन् हेःक्मानुःल्ले तगि युहुन्नारे इस्राइलस्मा काक् मनाहाः खुनिः
लायोलाम् मेहिन्नाङ् बप्तिस्मा मेबोःङ्ल फाःआङ् इङ्भोःसुसिरो॥
25 हेक्क्याङ् युहुन्नारे खुनेः कुमाङ्सेवा याःम्बक्किन् सुःप्मा इःत्तुल्ले मनाहाः अक्खे मेत्तुसि,
‘इङ्गाः हाःत्आ फाःआङ् याप्मि केइःत्तिबे? इङ्गाःग खिनिः केहाङ्घुम्बा मनाःङ्ग मेःन्नारो, खुनेःग
इङ्गाःनुःल्ले याङ्सि ताःरो॥ खुनेः कुलाङ्सुःप्पिल्ले कुनाम्हाःआङ् फाःङ्मा मेलाःआन्लो॥’
26 अब्राहामरे कुमुःइदाङ्सा इस्राइलि फुःनुसाः नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेवा केजोःक्पा
थिम्मेन्दङ् सुवाङ्सासे, आनिःओए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कन् सेन्लप्पिल्लेन्सुनाइङ्घङ्डिन्
पाङ्घुआङ् वाःरो॥
27 कन् यरुसलेम्मो केवाःबा मनाहाः नु खुनिः लाम्लोःबाहाःरे येसुःन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्, कर
आप्तिक् मेगुःत्तुल्ले नाःम्सिङ्येन् थप्मे मेनिःरुबा माङ्निङ्वाःपाःन्निन् केरेबारो॥
28 हेक्क्याङ् खुनेःग सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् पिमा थेमा आप्तिक्काङ् मेङ्घोःसुन्छाङ् पिलातसेन् खेन्
सेप्माए पोःङ् फाःआङ् पेलि मेभाक्तुल्ले तेन्देरो॥
29 हेक्क्याङ् खुनेः कुयाःम्बेओ साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् केबप्पा पाःन्हाः मेजोगु मेसुरुआङ्
सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्लाम् कुन्जुम्हाःरे मेधासुआङ् इप्पुङ्डो मेनेस्सुरो॥
30 कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेःग सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुरो॥
31 हेक्क्याङ् यरिक् येन् थारिक् खुनेःनु गालिललाम् यरुसलेम थारिक् लाम्दिःक् केजोःक्पाहाःरो
ओसेःन्धाक्सिङ्ल वयेरो॥ आल्ल खेङ्हाः इस्राइलस्मा मनाहाःरे लागि तोःन्दि मेवाःरो॥
32 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आनिगे पाधेबाहाः पिरुसिबा माङ्हेक्किल्ले कुयाःम्बेओ कन्
सुनाइङ् इङ्भोःसे आनिगे खिनिःओ त्येःइगेआङ् वयिगेरो–
33 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले येसुःन् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्घुआङ् माङ्हेक्किन्आनिः
कुमुःइदाङ्साहाःरो केत्तुरो॥ कन् निसिगेःक्पा निङ्वाःफुसाम्लो सुम्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले येसुःन्
अक्खे मेत्तुआङ् वाःरो,

* **13:22** □ □□□□□□□ □□.१४

‘खेनेꣳग आस्साःनेरो,
इङ्गाꣳ सेक्खाए केम्बाआ फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ्चोगुङ्डाङ् वाꣳरो॥’*
34 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ सिःमेन्लाम् फोःक्खुल्ले याम्मो आप्फाल्लेआङ् सिःमा मेबोःङ्नेन्ल फाꣳआङ् साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् वाꣳ–
‘आइन् खिनिꣳग इङ्गाꣳ सेसे नु निस्सेए दाउदेन्नु माङ्हुप् चोगुङ्बा मुꣳइसाम्मिन् पिनिङ्डाङ् वाꣳआरो॥’*
35 हेक्क्याङ् वेꣳस्मा तेन्नोआङ् खुनेꣳ पाःत्तुआङ् वाꣳ,
‘खेनेꣳग सेसे केसेवारोबाल्ले कुधक्किन् किःमा यःप्मा केम्बाङ्घुन्लो॥’*
36 दाउदरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ कुहिङ्मन् खाराक् सेवा चोगु, हेक्क्याङ् खुनेꣳ स्येरो॥ हेक्क्याङ् आनिगे पाधेबाहाꣳनुए मेहुम्सुआङ् किःरे पेरो॥
37 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सिःमेन्लाम् हिङ्घुबाल्ले कुधक्किन् मेगिरेन्लो॥
38 खेल्ले चोगुल्ले फुꣳनुसाꣳसे, बा कन् येसुरे चोगुबालाम्मे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳ लायोहाꣳरेन् लेप्मि आबिꣳ फाꣳआङ् कन् इङ्घङ्डिन् खिनिꣳओ इङ्भोःसेआङ् वाꣳबान् आल्ल कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥
39 खुनेꣳओ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सुःन्दुपिरुसिꣳरो॥ केरेक्ले मोसारे कुसाम्योथिम् इःप्मा नाःप्मालाम् खोःमा केन्छुक्तुम्मिम्बा लायोलाम् चोःक्युम्भोःन् खिनिꣳ केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥
40 हेक्क्याङ् सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, मेःन्ने फाꣳग्र माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेसाप्तुबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्निन् खिनिꣳ सम्दाङ् केत्लो॥
41 ‘ओमेत्तेम्मेꣳ, खिनिꣳ किनाःन्दि केमेप्पासे,
खिनिꣳ निङ्वाꣳ मयेम्मेꣳआङ् सेम्मेꣳ॥
थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ येम्हाꣳओ मनाहाꣳरे पोधक् केम्जोगिसाङ् आप्फाल्लेआङ् नसाःन् केन्जोगुम्मिम्बा याःम्बक् इङ्गाꣳ चोगुङ्लो॥’ ”*
42 पावल नु बरनाबासेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोलाम् लःन्देसिआङ् पेसिल्ले मनाहाꣳरे खेङ्हाꣳ, याम्मो केदाःबा नाःम्सिङ्येन्नो त्येसेꣳआङ् कन् पाःन्निन् चेक्खेसेꣳओ फाꣳआङ् मेउःत्तुसिरो॥
43 हेक्क्याङ् मनाहाꣳरे यहुदि चुम्लुङ्हिम्मिन् मेलेरुआङ् यरिक् यहुदिहाꣳ नु यहुदि साम्योओ केदाःबाहाꣳरे पावल नु बरनाबासेन्मेदिम्दुसिरो॥ हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफु लुङ्गुम्मो चक्मेल्लꣳए नसाःन् चोगेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्तेछुरो॥
44 हेक्क्याङ् केदाःबा नाःम्सिङ्येन्नो खप्मेन् खेन् येक्यक्कोबा काक् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफु पाःन्जाक् खेम्से मेद्येरो॥
45 कर यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खेन् मनाहाꣳ मेनिःसुसिआङ् साꣳरिक् नामेहेत्तुसि, हेक्क्याङ् पावलरे पाःत्तुबा पाःन्हाꣳरे कुदक्लेङ्वाओ मेबारेर मेदरुरो॥
46 कर पावल नु बरनाबासेन् मेङ्गिए अक्खेलꣳरिक् पारेत्छि, “निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किङ्ग काक्नु तगि खिनिꣳ यहुदिहाꣳनु पाःप्मा केबोःङ्बा वये, कर खिनिꣳए कन् केनाꣳरुम्लो॥ हेक्क्याङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् खोःमा सुम्बोधासाबा मेम्बोःङ्मा फाꣳआङ् खिनिꣳ ओसेःन्गेधाक्तुम्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले आल्ल आनिगे खिनिꣳलाम् लःन्दिगेआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳओ पेगिगेꣳरो॥
47 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले अक्खेलꣳरिक् साम्योसाप्लाओ इङ्जाःङ् याप्मि पिरिगेआङ् वाꣳरो,
‘खिनिꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मो थारिक् सेन्लप्पिल्लेन्सुनाइङ्डिन् तेꣳमा फाꣳआङ् इङ्गाꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे लागि ओःत्ति कुइसिःक् चोःक्निङ्डाङ् वाꣳआरो॥’ ”
48 कन् पाःन्निन् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे मेघेप्सुआङ् साꣳरिक् मेसःत्तेर निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् इङ्धाःङ् मेबिरु॥ हेक्क्याङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्ले लागि सेःक्युक् केबोःङ्बाहाꣳरे नसाःन् मेजोगुरो॥
49 हेक्क्याङ् नसानिबाहाꣳरे दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक्किन् खेन् थुम्मो काक् पिसाङ् मेसेःसुरो॥

---

* **13:33** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□.७ * **13:34** □□□□□ □□.३ * **13:35** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□.१०
* **13:41** □□□□□ □.५

50 कर यहुदिहाःरे येक्यामा साम्योमा मेन्छुमाहाः नु खेन् येक्यक्कोबा मिङ्सोदाङ्बा मनाहाः मेहुसुसि मेबक्सुसिरो॥ खेङ्हाःरे पावल नु बरनाबासेन् तुक्खे चाःप्मा मेहेःक्तुसिआङ् खेन् थुम्मोलाम् लाःक्कात् मेनाःत्तु मेदेःसुसिरो॥

51 हेक्केःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले नाःरुसिबान् ओसेःन्धाक्मासि फाःआङ् सेःक्युक्मिबाहाःरेआङ् खुनिः लाङ्भोओबा खाम् हिःक्किन् खेङ्हाःरे मेधाप्सु मेधःआङ्* आइकोनियम येक्यक् लेप्माङ् मेधासिङ्लो॥

52 बा खेन् येम्मो एन्तिओक्समा हुःसाम्बाहाःआङ् सेसेमाङ्डिन् नु ओमुलःमाल्ले कुधिम् मेबोःक्खेरो॥

14

आइकोनियम्मो पावल नु बरनाबासेन्

1 आल्ल एन्तिओक्को कुइसिःक् आइकोनियम्मोआङ् पावल नु बरनाबासेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेसिआङ् साःरिक् सिक्कुम् निङ्वाः लस्सुर पारेत्छिल्ले खेप्मो यरिक् यहुदिहाः नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरे येसुरे कुसुनाइङ्डिन्नसाःन् मेजोगुरो॥

2 कर नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा यहुदिहाःरे खेप्मोबा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः मेहुसुसिआङ् नसानिबा फुःनुसाःहाःरे खुनिः तक्लेङ्वाओ निङ्वाः मेलेक्खु मेबिरुसिरो॥

3 हेक्केःल्ले सेःक्युक्मिबाहाः खेप्मो यरिक् येम् थारिक् वयेत्छिल्ले खेङ्हाः दाङ्बाल्ले कुयाःम्बेओ मेङ्गिए पारेत्छिरो॥ दाङ्बाल्ले खेङ्हाः मिक्सेःन् नु निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाः चोःक्मा मुक्साम् पिरुसि हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे इङ्भन् चोगेत्छुबा कुलुङ्गुम्मिन् सेक्खाए फाःआङ् ओसेःन्धाक्तुसिरो॥

4 खेन् येक्यक्कोबा मनाहाः कुभा सेःक्युक्मिबाहाः लेप्माङ् नु कुभा नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा यहुदिहाः लेप्माङ् मेसेन्छिङ्लो॥

5 खेप्मो यहुदिहाः नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः हेक्क्याङ् खुनिः लाम्लोःबाहाः मेदङ्सिङ्डाङ् सेःक्युक्मिबाहाःरे खुनिः तक्लेङ्वाओ पोःक्माआङ् लुङ्डिल्ले लेप्मा सेप्मासि फाःआङ् इङ्मेदङ्घुरो,

6 कर कन् चेम्फन्निन् सेःक्युक्मिबाहाःरे निङ्वाः मेघोःसुआङ् खेप्मोनु लुकोनिया थुम्मोबा लुस्त्रा नु दर्बि मेप्मनाबा येक्यक्हाः नु खेन् खिरिबा तेन्नो मेघेत्छिङ् मेबेआङ्

7 खेप्मोआङ् खेङ्हाःरे सुनाइङ्डिन् इङ्भन् मेजोगुरो॥

लुस्त्रा नु दर्बिओ पावल नु बरनाबासेन्

8 लुस्त्राओ सावाःन्छिङ्डाङ्धोए लाङ्घेःक्मा मेन्छुक्मनाबा लाङ्सक्पाधिक् वयेरो॥ खेन् आप्फाल्लेआङ् लाङ्मेङ्घेःक्के वये॥

9 खेप्मो खेल्ले पावलरे पाःत्तुबा पाःन्हाः नुःरिक्काङ् खेप्सुर युङे॥ पावलरे खेल्ले वेःप्मा केसुक्पा कुनसाःन्निन् निःसुआङ् अदक्तक्काङ् ओमेत्तुर

10 यम्बा इक्लाओ अक्खे मेत्तु, “खेनेः येबेः!” खेन् मनाःन्नाङ् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् लाङ्घेःक्मा हेःक्तेरो॥

11 हेक्क्याङ् मनाहाःरे पावलरे चोगुबा खेन् याःम्बक्किन् मेनिःसुआङ् खेङ्हाःरे लुकोनियास्मा पाःन्नो अक्खेलःरिक् मेबाःत्तुर मेअःक्ते, “माङ्हाः मना लेङ्नेत्छिआङ् आनिःओ त्येछिआङ् वाःसिरो॥”

12 खेङ्हाःरे बरनाबासेन् जिउस नु पावलेन् हर्मेस मेमेत्तुसि, थेआङ्भेल्ले पावलेन् केबाःप्पा चोगेरो॥ (ग्रिकेलिहाःरेन् जिउस मेप्मनाबान् तुम् माङ् नु हर्मेस मेप्मनाबान् इङ्गेसाबा माङ् वयेरो॥)

---

* **13:51** □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□

13 येक्यक्किल्ले कुबेसाङ् जिउस माङ्डिल्लेन् माङ्हिम् नेस्से॥ जिउस माङ्डिल्ले कुनिङ्वाःफुसाम्बाल्ले पित्हाः नु फुङ्हाः ताःप्मा पाङ्घुसिआङ् येक्यक्किल्लेन् पयम् लाम्धेःप्पो त्ये, थेआङ्भेल्ले खुनेः नु मनाहाःरे सेःक्युक्मिबाहाः सिदुङ्जभा तोःम्मा निङ्वाः मेजोगुआङ् मेवयेरो॥

14 बरनाबास नु पावलरे खेन् खेप्सेत्छुआङ् माङ् चेःया पाःन् पोःङ्मा इःत्ते फाःआङ् नेप्माङ्ले खुन्छिः तेःत्तिन् थेःक्खेत्छु* हेक्क्याङ् मनालुम्मो लोःक्तेत्छिर अक्खेलःरिक् अःक्तेत्छि,

15 “आदाङ्बासे, कन् थे चोःक्मा केइःत्तुम्बाबे? आन्छिगेग बा खिनिः हेक्के मेन्छाम्गेन् याप्मिसिगेरो! खिनिः कन् हनेबा नावाइत्लाःन् सेवा चोःक्मा लेरेम्मेःआङ् ताङ्साक्पेन्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्, वाहङ्हाः हेक्क्याङ् खेप्मो केवाःबा केरेक् पाःन्हाः नावागेन् चइःत् केनेबा आजुनि निङ्वाःफुमाङ्डिल्लो नुःक्खेम्मेः फाःआङ् सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से आन्छिगे कप्मो त्येत्छिगेबारो॥

16 कन् पेबा येम्मोग केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाःरे खुनिः आबाङे साक्थिम् कुइसिःक् खुनिः माङ्हाः सेवा चोःक्से लेरुदेःसुसि,

17 कर आल्लोग खुनेःग आबाङे तोःन्दि मेःन्नेग होःप्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेःग साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् पाङ्गेन्दिङ् वाहित् थाःसु केबिरिआङ् चामा थुङ्मारे खिनिः निङ्वाः केदासि केबिरिआङ् सिक् सम्माल्ले कुधिम् केजोगिआङ् केवयिरो॥”

18 कन् पाःन्हाः पाःत्तेत्छुर पावल नु बरनाबासरे मनाहाःरे खुन्छिः सिदुङ्जभा तोःम्मा मेइःत्तुबान्पल्लिमाल्ले साक्मा सुक्तेत्छुरो॥

19 हेक्क्याङ् कुभा यहुदिहाः एन्तिओक नु आइकोनियम्लाम् मेद्येआङ् खेङ्हाःरे मनाहाः मेहुसुसिआङ् खुनिः लेप्माङ् मेजोगुसिआङ् पावलेन् लुङ्डिल्ले मेलेप्तु, हेक्क्याङ् पाङ्जुम् लाःक्कात् मेउःक्खु मेदेःरुआङ् खुनेः स्ये फाःआङ् लाप्मेभुसु॥

20 कर नसानिबाहाः मेजुप्सेआङ् कुघिरि मेयेम्सिङ्डाङ् मेयेबेल्ले खेन् येम्मो निङ्वाः मयेर पावलेन् मुत्थ्रिक् पोगेआङ् याङ्ना येक्यक्को पेरो॥ हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक् बरनाबासेन्नु दर्बिओ पेसेत्छिरो॥

सिरियास्मा एन्तिओक्को पावल नु बरनाबासेन्

21 पावल नु बरनाबासरे दर्बिओ सुनाइङ् इङ्भन् चोगेत्छुआङ् खेप्मो यरिक् मनाहाः हुःसाम्बा मेबोःक्खेरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः लुस्त्रा, आइकोनियम नु एन्तिओक्को नुःक्खेत्छिआङ्

22 खेप्मो खेङ्हाःरे हुःसाम्बाहाः नसाःन्नो चक्मेल्लःए वयेम्मेः मेत्तेछुसिर हाङ्हाङ् चोगेत्छुसि, हेक्क्याङ् यरिक् इनोगेन् तुक्खे केदुमुम्साङ् निङ्वाःफुहाङ्जुम्मो लाःप्माए पोःङ्लो फाःआङ् आःन्छिङ्मा पिरेत्छुसिरो॥

23 हेक्क्याङ् पावल नु बरनाबासरे खेन् सेसेहुप्लक्हाःओ तुम्लाम्लोःबाहाः सेःक्युक् चोगेत्छुआङ् तुवा नु चाःनेत्तो मेयुडेआङ् खेङ्हाःरे नसाःन् मेजोगुबा दाङ्बाल्ले कुगम्ब्राङ्डो खेङ्हाः युक्खेत्छुसिरो॥

24 याङ्सि खेङ्हाः पिसिदिया थुम्मो पोःक्खेत्छिर पाम्फिलिया थुम्मो थ्येसि॥

25 खेङ्हाःरे याम्मो पर्गाओ इङ्भन् चोगेत्छु, हेक्क्याङ् अतालिया येक्यक्को पेसिरो॥

26 हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् खेङ्हाःरे सिरियास्मा एन्तिओक्को याङ्ना वालाम्दिःक् चोगेत्छुरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मो खुन्छिः हेःक्तेत्छुबा माङ्सेवा याःम्बक्किन् आल्लो खेप्मोए चोःक्मा सुरेत्छुरो॥

27 खेङ्हाः एन्तिओक्को केरेत्छिआङ् खेप्मोबा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुन्छिःलाम् चोगुबा केरेक् याःम्बक्हाः हेक्क्याङ् अक्खेलःरिक् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरेआङ् सेन्लप् खोःमा मेसुक्तुर फाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लाम्धेःप्पेन्हन्दुबा पाःन्निन् चेक्खेत्छुरो॥

28 हेक्क्याङ् खेप्मो नसानिबाहाःनु यरिक्येम् थारिक् वयेत्छिरो॥

---

* **14:14** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□

15

यरुसलेम्मोबा येजुम्भो

1 कुभा येम् एगाङ् यहुदियालाम् एन्तिओक्को कुभा यहुदि नसानिबाहाः मेद्येआङ् नसानिबा
फुःनुसाःहाः अक्खे मेमेत्तुसिर निसाम् मेहुःरुसि, “मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाओबा साक्थिम्
कुइसिःक् हर्दो केन्हेगुम्मिन्ने फाःग्र सेन्लप् खोःमा केन्छुक्तुम्मिल्लो॥”
2 पावल नु बरनाबासेन् खेङ्हाःनु साःरिक् पाःन् थक्तेत्छि॥ हेक्केःल्ले पावल, बरनाबास नु
एन्तिओकस्मा कुभा नसानिबा फुःनुसाःहाः यरुसलेम्मो पेःक्माआङ् खेप्मोबा सेःक्युक्मिबाहाः
हेक्क्याङ् तुम्लाम्लोःबाहाःनु कन् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ ताःजेङ्मा फाःआङ् मेसेगुसिरो॥
3 एन्तिओक् सेसेहुप्लक्पा नसानिबाहाःरे खेङ्हाः खेप्मोलाम् सेम्मुःइ मेजोगुसि॥ खेङ्हाः फोनिसिया
नु सामरिया थुम्मो पोःक्खेत्छिर लाम्दिःक् चोगेत्छिल्ले खेप्मोबा नसानिबाहाः अक्खेलःरिक् थिम्मेन्दङ्
सुवाङ्हाःरेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् मेजोगु केलःबा पाःन्निन् चेक्खेछुरो॥ हेक्केःल्ले खेप्मोबा
नसाःन् केजोःक्पा फुःनुसाःहाःआङ् कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् साःरिक् मेसःत्तेरो॥
4 हेक्क्याङ् खेङ्हाः यरुसलेम्मो केरेत्छिआङ् सेःक्युक्मिबाहाः, तुम्लाम्लोःबाहाः नु सेसेहुप्लक्पा
वेः मनाहाःरे खेङ्हाः लाङ्दाःक्मा मेबिरुसिरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे खेप्मो केवाःबाहाः
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुन्छिःलाम् चोगुबा पाःन्हाः चेक्खेछुरो॥
5 हेक्क्याङ् खेप्मो केवाःबा फरिसि लक्कोबा नसानिबाहाःरे मेबोगेआङ् खेङ्हाः अक्खे मेमेत्तुसि,
“थिम्मेन्दङ् नसानिबाहाःरे मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाओबा साक्थिम् इःप्मा नाःप्मार हर्दोआङ्
हेक्माए पोःङ्लो॥”
6 हेक्केःल्ले सेःक्युक्मिबाहाः नु तुम्लाम्लोःबाहाः सोरिक् मेजुप्सेआङ् कन् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ
पाःन्धङ् मेजोगुरो॥
7 खेप्मो पयम् पाःन्धङ् पोःक्खेआङ् कुनुप्मो पत्रुसेन्पोगेआङ् मेत्तुसि, “आम्भुः आन्साःसे, यरिक्
तगि निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरे सुनाइङ् खेम्मा नु नसाःन् मेजोगुर फाःआङ् इङ्भन्
चोःक्से खिनिःओलाम् इङ्गाः सेगाङ्बान् केनिःसुम्माङ् केवयिःरो॥
8 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मेन्छाम् याप्मिरेन् सिक्लुङ्मान् निःसुरो॥ खुनेःग आनिः
हेक्केए थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःआङ् सेसेमाङ् पिरुसिर ताःक्तुसिआङ् वाः केलःबा पाःन्निन् आनिः
ओसेःन्आधाक्तेरो॥
9 आल्ल खुनेः थिम्मेन्दङ् सुवाङ् नु आनिः आन्छेन्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले आनिः हेक्के दाङ्बाओबा
नसाःन्लाम् खुनिः सिक्लुङ्मान् सेसे चोगु पिरुसिआङ् वाःरो॥
10 हेक्केःल्ले थेआङ्ने केसाक्पा यहुदि साक्थिम्मिन् थिम्मेन्दङ् नसानिबाहाः केगुःत्तुम्सिम्माङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसिक् फोःङ्मा निङ्वाः केइःत्तुम्बाबे? खेङ्ग आनिः पाधेबाहाःरेआङ् कुःमा
मेन्छुक्तुन्, हेक्क्याङ् आनिःआङ् कुःमा आन्छुक्तुम्मिन्लो॥
11 सेक्खाःल्लेग, खेङ्हाः हेक्केए आनिःआङ् दाङ्बाल्ले कुलुङ्गुम्मिल्लेरक् ताङ्आसेःप्ते
केलःबान् नसाःन् आजोगुम्लो॥”
12 बरनाबास नु पावलरे खुन्छिःलाम् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लुम्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले चोगुबा मिक्सेःन्
नु निङ्वाः केमाबा याःम्बक्हाः चेक्खेछुल्ले येजुम्भोबा काक् मनाहाः स्वाःत्ताङ् मेघेप्सुर मेयुङेरो॥
13 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे पाःप्मा सुरेत्छुआङ् याकुबेन्येम्सिङ्डाङ् पाःत्तु, “फुःनुसाःसे, आबाःन्निन्
खेप्सेम्मेःओ॥
14 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक्नु तगि थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः अक्खेलःरिक् आबाडे कुमना मेबोःङ्ल
फाःआङ् उःत्तुसि केलःबान् सिमोन पत्रुसरे चेक्खुरो॥
15 कङ्ग माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाः नु खुनिः पाःन्निन् साःरिक्के तङ्लो॥ साम्योसाप्लारे
अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
16 ‘कन् एगाङ् इङ्गाः नुःङ्डारो, हेक्क्याङ् नुबेबा दाउदरे कुहाङ्जुम्मिन् इङ्गाः याम्मो चोगुङ्लो॥
इङ्गाः केयःबा लुङ्धाक्हाः सेत्तुङ्लो॥

याम्मो चोगुङ्डाङ् येप्सुङ्लो॥
17-18 हेक्केलꣳरिक् वेꣳ मनाहाꣳरेआङ् इङ्गाꣳ दाङ्बान् कोःप्मा मेसुक्कार॥ आमिङ् केदाःक्पा काक्
थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ इङ्गाꣳ आबाङे आसुवाङ् फाꣳआङ् उःत्तुङ्सिङ्लो॥
कन् पाःन्हाꣳ केजोःक्पा इङ्गाꣳ दाङ्बाल्ले अक्खे पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् यरिक् तङ्बे तगिए पाःत्ते
चुरेआङ् वाꣳरो॥' "*
19 याकुबरे याम्मो अक्खे पाःत्तु, "निङ्वाꣳफुमाङ्डो केनुःङ्बाआङ्केदाःबा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ
तुक्खे चाःप्मासि मेःन्लो केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥
20 कर थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ अक्तङ्बा सक्इङ्घङ् हाक्तुम्सिम्लो, 'नावाइत्लाओ तोःम्नाबा चाहाꣳ
चामा मेनुꣳनेन्॥ हेक्क्याङ् चाराम्मा मेनुꣳनेन्॥ कुसित्ला यꣳमना सेप्मनाबा साः नु सामाक्खिꣳआङ् चामा
मेनुꣳनेन्लो॥'
21 थेआङ्भेल्ले बा कन् मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिन् काक् पाङ्जुम्मो उन्छोःन् उन्छोःन्नाङ्धोए
इङ्भोःसेआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो थिक्याःन्धक् नाःम्सिङ्येन् थप्मे निःत्ल वाꣳरो॥"

थिम्मेन्दङ् नसानिबाहाꣳ येजुम्भोलाम्सक्इङ्घङ्मेहाक्तुसिꣳ

22 हेक्केःल्ले सेःक्युक्मिबाहाꣳ नु तुम्लाम्लोःबाहाꣳ हेक्क्याङ् काक् सेसेहुप्लक्कोबाहाꣳ
मेदङेआङ् नेप्फु मनाहाꣳ यहुदा मेप्मनाबा बरसाबास नु सिलासेन् सेःक्मासिआङ् पावल
हेक्क्याङ्बरनाबासेन्नु एन्तिओक्को पाङ्मासि निःन्धो पोःक्खेरो॥ खेङ्हाꣳग नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳ
लुम्मो साꣳरिक्के मिङ्सोदाङ्बा चोगेत्छिरो॥
23 खेङ्हाꣳरे अक्तङ्बा सक्इङ्घङ्डिन् खेन् लिसि मनाहाꣳरे खुनिꣳ हुक्कोनु मेहाक्तुसि,
"आनिगे यरुसलेम्बा खिनिꣳ फुꣳनुसाꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳ नु तुम्लाम्लोःबाहाꣳलाम्,
एन्तिओक, सिरिया, नु सिलिसियाओ केवाꣳबा थिम्मेन्दङ् नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳओ,
कन् सक्इङ्घङ्लाम् सेवा हाङुम्बेꣳरो॥
24 आनिगे मेम्बाङ्डे कुभा मनाहाꣳ खिनिꣳओ मेद्येआङ् खेङ्हाꣳरे काक् यहुदि साम्योथिम् इःप्मा
नाःप्मा पोःङ् केम्मेत्तिआङ् लाम् केम्भोःत्तिर खिनिꣳ लुङ्माꣳ केम्सोःन्दि केम्बिरिबा पाःन्निन् आनिगे
खेप्सुम्बेरो॥
25 हेक्क्याङ् आनिगे मिःम् चुम् बरनाबास हेक्क्याङ् पावलेन्नु खिनिꣳओ पाङ्मासि फाꣳआङ् कुभा
मनाहाꣳ सेःक्मासि केलꣳबा इङ्तङ्मनारो॥
26 खेङ्हाꣳरेग आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुसेवा चोःक्मो खुनिꣳ हिङ्मन्निन् मेन्दाङ्घुन्लो॥
27 खेल्ले चोगुल्ले आनिगे साप्तुम्बेबा सक्इङ्घङ्डो कन् पाःन्हाꣳए चेङ्मा फाꣳआङ् यहुदा नु
सिलाससि खिनिꣳओ पाङ्घुम्सिम्बेर पत्छिगेरो॥
28 सेसेमाङ् नु आनिगेग खिनिꣳ सम्दाङ् कप्मो केबप्पा पाःन्हाꣳनुःल्ले वेꣳ केसाक्पा पाःन्हाꣳ थेमाआङ्
मेङ्गुःप्मानिङ्निङ्वाꣳ चोगुम्बेरो॥
29 हेक्केःल्ले
नावाइत्लाओ सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा चाहाꣳ मेजेम्मिन्नेꣳ,
सामाक्खिꣳआङ् मेजेम्मिन्नेꣳ,
हेक्क्याङ् कुसित्ला यꣳमना सेप्मनाबा सा मेजेम्मिन्नेꣳओ॥
हेक्क्याङ् चालाम्मानुआङ् एःक् वयेम्मेꣳओ॥
अक्खे केजोगुम्ने फाꣳग्र नुःबाए केजोगुम्लो॥ सेम्मुꣳइरो॥"
30 हेक्केलꣳरिक् खेन् लिसि इङ्साबाहाꣳ मेधासिङ्डाङ् एन्तिओक्को मेगेरे॥ खेप्मो खेङ्हाꣳरे काक्
नसानिबाहाꣳ थिक्तेन्नो मेसुप्सुसिआङ् खेन् सक्इङ्घङ्डिन् हुक्मेसुप्तुसिरो॥
31 हेक्क्याङ् खेन् सक्इङ्घङ्लाम् आःन्छिङ्मा मेघोःसुआङ् नसानिबाहाꣳ साꣳरिक् मेसःत्तेरो॥
32 यहुदा नु सिलासिआङ् आबाङे माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा वयेत्छि॥ नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳ
हाङ्हाङ् नु खुनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बा चोःक्मासि फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे यरिक् पाःन्हाꣳ मेत्तेत्छुरो॥

---

* **15:17-18** □□□□ □.११-१२

33 खेप्मो कुभा येन् वयेत्छिआङ् नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱरे खिन्छिऱ नुःरिक्काङ् पेगेत्छेऱओ लऱरिक् याङ्ना मेबाङ्घु मेदेःसुसिरो॥
34 ((कर सिलासरे खेप्मोए वाऱमा लाःप्मा निःन्धो चोगुरो॥))
35 पावल नु बरनाबासेन्नाङ् एन्तिओक्कोए वये लारेत्छिरो॥ खेङ्हाऱ नु वेऱ यरिक्ले सोसोरिक् दाङ्बाल्लेन् पेलिगेन् पाःन्जाक्किन्इङ्भन् मेजोगुर मनाहाऱ मेहुऱरुसिरो॥

पावल नु बरनाबासेन्सेन्छिऱ

36 कुभा येन् एगाङ् पावलरे बरनाबासेन् मेत्तु, “आल्ल आन्छिऱआङ् नुःङ्सि पित्छि, हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक्किन् इङ्भन् आजोगेत्छुबा पाङ्जुम्हाऱओ लःन्छिर फुऱनुसाऱहाऱ आक्खे मेजोगुर मेयाक्पे फाऱआङ् साऱसुसिरो॥”
37 बरनाबासरे युहुन्ना मेप्मनाबा मर्कुसेन् सोरिक् तेऱमा निङ्वाऱ चोगु,
38 कर पावलरे अत्तु, थेआङ्भेल्ले खेल्ले खेङ्हाऱ माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा मेभाऱरुन्सिन्नाङ् पाम्फिलियाओलाम्मे पक्थसिआङ् नुःक्खे पेआङ् वयेरो॥
39 खुन्छिऱ साऱरिक् पाःन् थक्तेछिआङ् वेऱ वेऱ सेन्देछिआङ् पेसिरो॥ बरनाबासरे युहुन्ना मेप्मनाबा मर्कुसेन् तेऱरुआङ् सैप्रस वागप्खाम् लेप्माङ् वालाधालाम् थासिङ्,
40 कर पावलरे सिलासेन् सेगु, हेक्क्याङ् नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱरे खेङ्हाऱ दाङ्बाल्ले कुलुङ्गुम्मो मेदोःन्दुसिआङ् मेबाङ्घुसिरो॥
41 खुन्छिऱ सिरिया नु सिलिसिया थुम्मो पोःक्खेछिर खेप्मोबा सेसेहुप्लक्हाऱ केधुम्बा चोगेत्छुरो॥

16

पावलरे निसिगेःक्पा कुमाङ्सेवा लाम्दिःक्

1 पावलेन् दर्बि नु लुस्त्रा येक्यक्हाऱओ त्येरो॥ खेप्मो तिमोथि मेप्मनाबा नसानिबाधिक् वये, हेक्क्याङ् खेल्ले कुम्मा नसाःन् केजोःक्मा यहुदि वये, कर कुम्बा ग्रिक वये॥
2 लुस्त्रा नु आइकोनियम्बा काक् नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱओ तिमोथिःल्ले कुयाःम्बेओ नुःबा कुइङ् सेःरेआङ् वयेरो॥
3 पावलरे तिमोथिःन्नाङ् सोरिक् तेऱमा निङ्वाऱ चोगुआङ् खेप्मोबा काक् यहुदिहाऱरे खुनिऱ निङ्वाऱ ताःमा पिमासि फाऱआङ् खेन् हर्दो हेगु पिरु, थेआङ्भेल्ले खेन् लाजेऱबा काक् यहुदिहाऱरे तिमोथिरे कुम्बा ग्रिक वयेबान् मेनिःसुआङ् मेवये हेक्क्याङ् खेन् हर्दो मेन्हेक्के वयेरो॥
4 हेक्क्याङ् खेङ्हाऱरे लाम्मो केनेबा पाङ्जुम्हाऱ थप्मे यरुसलेमस्मा सेःक्युक्मिबा नु तुम्लाम्लोःबाहाऱरे निःन्धो मेजोगुबा थिम्हाऱ इःप्मा नाःप्मारो फाऱआङ् नसानिबाहाऱ मेमेत्तुसिरो॥
5 हेक्केलऱरिक् सेसेहुप्लक्हाऱ नसाःन्नो केधुम्बा मेबोःक्खेर थिक्याःन्धक् मेबोःरेर मेबेरो॥

पावलरे त्रोआस्सो तादिगेन् सुफो निःसुऱ

6 पावल नु कुन्देःङ्हाऱ फ्रिगिया नु गलातियास्मा थुम्मो लाम्दिःक् मेजोगे, थेआङ्भेल्ले सेसेमाङ्डिल्ले खेन् येम्मो खेङ्हाऱ एसियास्मा तेङ्गप्पो सुनाइङ् सेःमा साक्तुसिआङ् वयेरो॥
7 हेक्क्याङ् खेङ्हाऱ माइसियास्मा इःन्धोओ मेगेरेआङ् बिथानियास्मा थुम्मो पेःक्मा तम्सिन् मेजोगे, कर येसुरे कुसेसेमाङ्डिल्ले हेक्के चोःक्मा खेङ्हाऱ मेबाङ्घुन्सिन्लो॥
8 हेक्केलऱरिक् खेङ्हाऱ नाम्धा पिसाङ्बा माइसिया मेबोःक्खेर त्रोआस येक्यक्को मेबे॥
9 खेप्मो खेन् सेन्दिक् पावलरे तादिगेन् सुफोधिक् निःसु॥ खेप्मो मेसेदोनियास्मा मनाधिक् मेसेदोनियाओ थाङेआङ् आनिगे याप्मि कुभाऱ आबिरेऱ लऱरिक् पेलि फाक्तुर येबेबा निःसुरो॥
10 पावलरे कन् तादिगेन् सुफोःन्निःसुआङ् आनिगे* खिमो मेसेदोनियाओ पेःक्मा यारिप् पोःक्खिगे, थेआङ्भेल्ले कङ्ग निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले खेप्मोबा मनाहाऱओ सुनाइङ् सेःमा याप्मि उःत्तेबा फाऱआङ् निःन्धो चोःक्मनारो॥

---

* **16:10** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□

लिदियारे़ दाङ्बाओ नसाःन् चोगुꣳ

11 आनिगे़ त्रोआस ले़प्मनाआङ् वालाधालाम् सामोथ्रेस वागप्खाम् पेःक्मना॥ हे़क्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा नियापोलिस के़रिगे़रो॥

12 खे़प्मोलाम् आनिगे़ लाङ्घेःक्मनाआङ् फिलिप्पिओ के़प्मनारो॥ खे़ङ्ग मे़सेदोनियास्मा थुम्मोबा के़येक्पा ये़क्यक् नु रोमि यक्लाजेꣳआङ् वये़रो॥ खे़प्मो आनिगे़ कुभा ये़न् वयिगे़रो॥

13 हे़क्क्याङ् वेꣳस्मा नाःम्सिङ्ये़न्नो आनिगे़ ये़क्यक्कोस्मा वाहङ् ले़प्माङ्बा कुयाओ पेःक्मना॥ कन् ते़न्निन् यहुदिहाꣳरे़ खुनिꣳ तुवा चोःक्मादे़न् फाꣳआङ् आनिगे़ निङ्वाꣳ इःप्मनारो॥ आनिगे़ खे़प्मो सेवा चोःक्से़ के़जुम्मा मे़न्छुमाहाꣳनु ताꣳजे़ङ्मनार युङ्मनारो॥

14 खे़प्मो सुनाइङ् के़घे़म्माहाꣳओ लिदिया मे़प्मनामा थियातिरा ये़क्यक्कोस्मा परान्ला तेःत् ले़ङ्हङ् के़जोःक्माधिक् वये़॥ हे़क्क्याङ् खे़न् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा के़जोःक्मा थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्स्मा वये़॥ पावलरे़ पाःत्तुबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तुआङ् नसाःन् चोगुर फाꣳआङ् दाङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाꣳइन्हन्दु पिरु॥

15 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ नु काक् कुहिम्सयङ्हाꣳ बप्तिस्मा मे़बोःक्खे़॥ हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ इङ्गाꣳ से़क्खाए दाङ्बाल्ले़ कुनसानिमा फाꣳआङ् याप्मि के़इःत्तिने़ फाꣳग्र आहिम्मो त्ये़म्मे़ꣳआङ् वये़म्मे़ꣳओ लꣳरिक् याप्मि उःत्ते़रो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ꣳ कुहिम्मो याप्मि तेꣳमा फाꣳआङ् साक्के़ल्ले़क् चोगे़रो॥

पावल नु सिलासे़न्पुङ्लाहिम्मो मे़साक्तुसिꣳ

16 थिक्ये़न् आनिगे़ तुवा चोःक्मादे़न्नो पेःक्मनार पप्मनाःल्ले़ फे़न्साम्मिल्ले़ याङ्घुमा योःक्माधिक् तुम्ना॥ खे़ल्ले़ खाइगुआङ्कुन्दाङ्बाहाꣳ यरिक् याङ् थगु पिरुसिर वये़रो॥

17 खे़ल्ले़ पावल नु आनिगे़ अक्खेलꣳरिक् अःक्ते़र याप्मि तिम्दे़रो, “कन् मनाहाꣳ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबासिरो॥ कङ्हाꣳरे़ आक्खेलꣳरिक् से़न्लप् के़घोःसुम् खे़न् खिनिꣳ के़म्मे़त्तिरो॥”

18 खे़ल्ले़ यरिक् ये़न् थारिक् हे़क्के चोगुर ने़स्से़॥ हे़क्क्याङ् पावले़न् कुनिङ्घे़न्दुबाल्ले़ चोगुल्ले़ हिसिङ्डाङ् खे़न् योःक्माओ के़याक्पा फे़न्साम्मिन् अक्खे मे़त्तुर फे़ःक्तुरो, “ये़सु ख्रिस्तरे़ कुमुक्साम्मिल्ले़ खे़न् मे़न्छुमाꣳओलाम् लःन्दे़ पेगे़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिने़॥” खिमो खे़न् फे़न्साम्मिन्नाङ् खे़न् मे़न्छुमाꣳइन् पक्थःआङ् पेरो॥

19 हे़क्क्याङ् खे़न् योःक्माल्ले़ कुन्दाङ्बाहाꣳरे़ आल्ल याङ्थक्मा लाम्मिन् नुबे़बा मे़निःसुआङ् पावल नु सिलासे़न् मे़दे़म्सुसिआङ् मे़उःक्खुसिर ये़क्यक्स्मा सुहाङ्युक्पाहाꣳरो मे़दारुसिरो॥

20 खे़ङ्हाꣳरे़ रोमि सुहाङ्युक्पाहाꣳ अक्खे मे़मे़त्तुसि, “कन् मनाहाꣳ यहुदिसिरो, हे़क्क्याङ् कङ्हाꣳरे़ आनिꣳ ये़क्यक्को हयङ्किल्लिङ् चोःक्सुर याक्सिरो॥

21 खे़ङ्हाꣳरे़ आनिꣳ रोमि थिम्मिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओबा साक्थिम्हाꣳ हुꣳसुसिर याक्सिरो॥ आनिꣳ रोमिहाꣳरेग खे़न् ते़न्दिङ् चोःक्मा नु इःप्मा नाःप्मा सुक्मे़दे़त्तिन्लो॥”

22 हे़क्केःल्ले़ खे़प्मो के़जुम्बाआङ् के़वाꣳबा मनाहाꣳ खुन्छिꣳ हिप्से़ मे़भुङ्सिङ्हे़क्क्याङ् ये़क्यक्कोबा सुहाङ्युक्पाहाꣳरे़आङ् पावल नु सिलासरे़ खुन्छिꣳ चाङ्दे़ःत्हाꣳ फे़म्माआङ्हिप्मा मे़बाङ्घुसि॥

23 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ साꣳरिक् ते़ःम्भुक् मे़याक्तुसिआङ् पुङ्लाहिम्मो मे़साक्तुसिरो॥ सुहाङ्युक्पाहाꣳरे़ पुङ्लाइङ्बान् नुःरिक्काङ् खे़ङ्हाꣳ कोमा पाङ्घे़से़ꣳ फाꣳआङ् इङ्जाःङ् मे़बिरुरो॥

24 अक्तङ्बा इङ्जाःङ् खोःसुआङ् पुङ्लाइङ्बाल्ले़ खे़ङ्हाꣳ पुङ्लाहिम्मोबा सिगाङ्स्मा याक्फाओ खुन्छिꣳ लाङ्हाꣳ फे़न्थक्क्रङ्डो याक्पाङ्घुसिआङ् साक्तुसिरो॥

25 से़त्लुम् फक्ते़र पत्छे़ल्ले़ पावल नु सिलासे़न् तुवा चोगुसिर साम्लोनु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनारा फोःसे़त्छुर यागे़त्छिरो॥ वेꣳ पुङ्लाधाबाहाꣳरे़आङ् खे़ङ्हाꣳ मे़घे़प्सुसिर मे़युङ़े़रो॥

26 हक्चघत् किप्मा के़घुःबा लुप्लि थाङ़े़आङ् पुङ्लाहिम् यक्हाꣳए यक्खुर लाम्धेःप्हाꣳ हल्ले़क् वरे़क् हरे़आङ् के़रे़क् पुङ्लाधाबाहाꣳरे़ खुनिꣳ इघेःङ्हाꣳ पाःक्खे़रो॥

27 हेक्केःल्ले पुङ्लाइङ्बान् कुमिक् सोरेआङ् पुङ्लाहिम्मोबा लाम्धेःप्हाः हरेआङ् पत्छेबा निःसु
हेक्क्याङ् पुङ्लाधाबाहाः मेघेत्छिङ् मेबेबिला फाःआङ् निङ्वाः इःत्तु॥ हेक्केःल्ले हेःसुबा ताभेःन्
तरप् फिःक्खुआङ् सेत्छिङ्मा कोःत्तुरो॥
28 कर पावलरे अःक्तेर अक्खे मेत्तु, "आदाङ्बाए, थेआङ् मेमेत्छिङेन्नेःओ! आनिगेग खा कप्मोए
यागिगेःरो॥"
29 खेन् पुङ्लाइङ्बाल्ले सेमिःन् हाःम्मा पाङ्घुसिआङ् सिगाङ् लोःक्तेर त्ये॥ खेन् यक्खेर पावल नु
सिलासरे खुन्छिः लाङ्जक्पो थुङ्बोहजः युङ्सिङ्लो॥
30 हेक्क्याङ् खेङ्हाः लाःक्कात् लःत्तुसिआङ् सेःन्दोसुसि, "आदाङ्बासे, इङ्गाः थे चोगुङ्डिल्ले
सेन्लप् खोआबे?"
31 खेङ्हाःरे नोगप् पिरेत्छु, "दाङ्बा येसुःन् नसाःन् चोगेः, हेक्क्याङ् खेनेः सेन्लप् केघोःसुः,
हेक्केलःरिक्के केहिम्सयङ्हाःरेआङ् नसाःन् मेजोगुने फाःग्र सेन्लप् मेघोःसुःरो॥"
32 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक्किन् खुनेः नु कुहिम्सयङ्हाः चेक्तेत्छुसिआङ्
खेङ्हाःरे नसाःन् मेजोगुरो॥
33 सेन्दिक् बाखेन् येम्मो पुङ्लाइङ्बाल्ले खेङ्हाः तेःरुसिआङ् खुन्छिः याङ्घेःक्हाः वाहप्तु
पिरुसि, हेक्क्याङ् पुङ्लाइङ्बान् नु कुहिम्सयङ्हाः खिमो बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥
34 खेल्ले पावल नु सिलासेन् कुहिम्मो तेःरुसिआङ् चामा थुङ्मा पिरुसि॥ खुनेः नु कुहिम्सयङ्हाःरे
निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले साःरिक् ओमु मेलःरेरो॥
35 कुदाःन्दिक्मा बा खेन् येक्यक्कोबा सुहाङ्युक्पाहाःरे हाराः पुङ्लाइङ्बाल्ले खेन् मनाहाः
पुङ्लाहिम्मोलाम् पेःक्मा पाङ्घुसिनि फाःआङ् तिलिङ्गाहाःलाम् इङ्जाःङ् मेहाक्तुरो॥
36 हेक्केःल्ले पुङ्लाइङ्बाल्ले पावलेन् अक्खे मेत्तु, "सुहाङ्युक्पाहाःरे खेनेः नु सिलासेन्
लेप्मादेःमानेसिङ्फाःआङ् इङ्जाःङ् मेहाङुआङ् मेवाः॥ हेक्केःल्ले खिन्छिः पेःक्मा केसुक्सुरो॥
नुःरिक्काङ् पेसेत्छेःओ॥"
37 कर पावलरे खेन् तिलिङ्गाहाः मेत्तुसि, "आन्छिगेग रोमि यक्युङ्बासिगेसाङ्* थेमाआङ्
तुःन्देः मेःन्ने मनालुम्मो आन्छिगे याप्मि तेःम्भुक् मेयाक्तेत्छिगेआङ् पुङ्लाहिम्मो याप्मि मेसाक्ते॥
आल्ल खेङ्हाःरे स्वाःत्ताङ् लेप्मादेःमा मेगोःत्तेत्छिगेबाबि? कङ्ग पोःङ्मा मेसुक्नेन्लो! हाराः
सुहाङ्युक्पाहाःए कप्मो मेदाआङ् मेलेत्छिगेर पोःङ्लो॥"
38 हेक्क्याङ् तिलिङ्गाहाःरे सुहाङ्युक्पाहाः बाकन् पाःन्हाः मेमेत्तुसि॥ खेङ्हाःरे पावल नु सिलासेन्
रोमि यक्युङ्बासि फाःआङ् निङ्वाः मेघोःसुआङ् खेङ्हाः मेगिसेरो॥
39 हेक्क्याङ् खेङ्हाः खेप्मो मेद्येआङ् मेनःम्सिङ्ल खेङ्हाःनु लेप्मि मेनाःक्तेरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः
पुङ्लाहिम्मोलाम् लाःक्कात् मेलःत्तुसिआङ् आल्ल कन् येक्यक्कोलाम् पेसेछेःओ फाःआङ् पेलि
मेभाक्तुसिरो॥
40 हेक्क्याङ् पावल नु सिलासेन् खेप्मोलाम् लिदियारे कुहिम्मो पेसि॥ खेप्मो खेङ्हाःरे लिदिया नु
वेः नसानिबा फुःनुसाःहाः तुमेत्छुर आःन्छिङ्मा पिरेत्छुआङ्खेप्मोलाम् पेसिरो॥

17

थिस्सलोनिकाओ निङ्घुम्

1 पावल नु सिलासेन् अम्फिपोलिस नु अप्पोलोनिया पोःक्खेसिर थिस्सलोनिका येक्यक्को केरेत्छि॥
खेप्मो यहुदि चुम्लुङ्हिम्धिक् नेस्से॥
2-3 पावलरे नाःम्सिङ्येन् थप्मे खुनेः यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेःल्ले सुम्लेङ् नाःम्सिङ्मा येन्नो
खेप्मोबा मनाहाः आक्खेलःरिक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्तुक्खे चाआङ् सिःः

* **16:37** □□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□

हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम् हिङ्लꣳरिक् साम्योसाप्लालाम् ओसेःन्धाक्तुसि॥ “इङ्गाꣳ इङ्भोःसुङ्बा कन् येसुःन्ने निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरो” मेत्तुसि॥

4 खेप्मो केवाꣳबा कुभा यहुदिहाꣳ कन् पाःन्निल्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ त्येआङ् हुꣳसाम्बा मेबोःक्खेरो॥ खेप्मोआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा केजोःक्पा यरिक् ग्रिक्हाꣳ नु मिङ्सोदाङ्मा मेन्छुमाहाꣳरेआङ् नसाःन् मेजोगुरो॥

5 कर नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा यहुदिहाꣳरे खेङ्हाꣳ नामेहेत्तुसिआङ् खेन् येक्यक्कोबा आलेप्पा लेगेबाहाꣳ मेसुप्सुसिआङ् मेहुसुसि, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येक्यक्को पयम् हयङ्किल्लिङ् मेजोगुआङ् येसोनरे कुहिम्मो मेबेआङ् पावल नु सिलासेन्मनाहाꣳरो तेꣳमा पिमासि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेजोगुरो॥

6 कर खेङ्हाꣳरे खेप्मो पावल नु सिलासेन् मेन्दुमुन्सिन्, हेक्केःल्ले येसोन नु वेꣳ फुꣳनुसाꣳ नसानिबाहाꣳ येक्यक्कोबा सुहाङ्युक्पाहाꣳरो अक्खेलꣳरिक् मेअःक्तेर मेउःक्खु मेदारुसि, “कन् मनाहाꣳरे आत्तिसाङ् तुक्खे मेदारुआङ् मेवाꣳरो॥ खेङ्हाꣳग आल्लो आनिꣳ येक्यक्कोआङ् मेद्येआङ् मेवाꣳरो॥

7 येसोनरे खेङ्हाꣳ कुहिम्मो लाङ्दाःक्मा पिरुसिआङ् वाꣳ॥ खेङ्हाꣳरेग ‘येसु मेप्मनाबा आनिꣳ वेꣳ हाङ् वाꣳ’ मेबाःत्तुर रोमि पयम् हाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ याःम्बक् मेजोःक्लो॥”

8 कन् पाःन्निन् येक्यक्कोबा सुहाङ्युक्पाहाꣳ नु वेꣳ मनाहाꣳरे मेघेप्सुआङ् खुनिꣳ सिक् पोगेरो॥

9 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे येसोन नु वेꣳ फुꣳनुसाꣳहाꣳ साम्बाःन् मेगुःत्तुसिआङ् मेलेरु मेदेःसुसिरो॥

बेरिया येक्यक्को पावल नु सिलासेन्

10 हेक्क्याङ् सेन्दिक् पोःक्खेआङ् खिमो नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे पावल नु सिलासेन् बेरिया पाङ्जुम् लेप्माङ् मेबाङ्घु मेदेःसुसि॥ खेप्मो केरेत्छिआङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेसिरो॥

11 बेरियास्मा मनाहाꣳग थिस्सलोनिकाबा मनाहाꣳनुःल्लेआङ् साꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ केहम्बा मेजोगे॥ खेङ्हाꣳरे साꣳरिक् नुःरिक्काङ् येसुरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ् मेघेप्सुआङ् थिक्याःन्धक् पावलरे पाःत्तुबान् सेक्खाबि मेःम्बि फाꣳआङ् साम्योसाप्लाओ मेगोःत्तु मेनिःरुरो॥

12 खेङ्हाꣳओ यरिक् यहुदिहाꣳरे नसाःन् मेजोगु, हेक्क्याङ् मिङ्सो इङ्धाःङ्साबा ग्रिक येम्बित्छाꣳ मेन्छुमाहाꣳरेआङ् नसाःन् मेजोगुरो॥

13 कर थिस्सलोनिकाबा यहुदिहाꣳरे बेरियाओ पावलरे निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् इङ्भोःसुर वाꣳ केलꣳबा मेघेप्सु, हेक्केःल्ले खेप्मोआङ् मेद्येआङ् मनाहाꣳ खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ मेहुसुसिर मेभोःक्खुसिरो॥

14 खिमो नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे वालाम्दिःक् चोःक्से पावलेन् वाहङ्डिल्ले कुयाओ मेबाङ्घु मेदेःसुरो॥ कर सिलास नु तिमोथिःन् नेप्माङ् बेरियाओ वये लारेत्छिरो॥

15 पावलेन् केसाबा मनाहाꣳ खुनेꣳनुए एथेन्स येक्यक् थारिक् मेबे॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ याम्मो याङ्ना बेरियाओ मेनुःक्खे मेद्येआङ् पावलरे पाःत्तुबा कुइसिःक् सिलास नु तिमोथिःन् हाराए केबित्छिआङ् खुनेꣳ केदुम्सुमुरो फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ मेमेत्तुसिरो॥

पावलरे एथेन्सओ इङ्भोःसु

16 पावलरे एथेन्सओ सिलास नु तिमोथिःन् हाङ्घुसिर वयेल्ले येक्यक्को यरिक् नावाइत्लाहाꣳ निःसुआङ् साꣳरिक्के कुलुङ्माꣳ योःन्देरो॥

17 हेक्केःल्ले खुनेꣳ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा यहुदिहाꣳ नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा केजोःक्पा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ हेक्क्याङ् पाङ्जुम्मो थिक्याःन्धक् केदाःबा केबेःक्पा मनाहाꣳनु पाःन्थक्तेरो॥

18 खेप्मो एपिक्युरि नु स्तोकि सिक्साम्बाहाꣳआङ् खुनेꣳनु पाःन् मेधक्तेरो॥ कुभा अक्खे मेमेत्छिङ्, “कन् अꣳअबाल्ले थेमाःन् पाःत्तुबे?” वेꣳहाꣳरे अक्खे मेमेत्तु, “कल्लेग कुसङ् वेꣳ साम्माङ्ज्याङ् नु माङ्पाःन् चेक्खु पाःत्तुबा हेक्के लꣳरो॥” पावलरे येसुःन्नु सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मारे कुयाःम्बेओ इङ्भन् चोगुबाल्ले खेङ्हाꣳरे अक्खे मेबाःत्तुबारो॥

19 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे पावलेन् अरियोपागस मेप्मनाबा चुम्लुङ्डो मेदारुआङ् अक्खे मेमेत्तु, “कन् केबाःत्तुर केवाःबा कुसङ् निसाम्मिन् आनिगेआङ् खेम्मा सिराः थाङेआङ् वाःरो॥
20 खेनेः केबाःत्तुबा कुभा पाःन्हाःग आनिगेओग कुसङ् नु निङ्वाः केमाबा चोःक्पा निःसुम्बे॥ खेल्ले कुबेःन्निङ्ग थेमाबे? याप्मि आमेत्तेःओ॥”
21 (एथेन्सबा काक् यक्युङ्बाहाः नु माःङ्घा लाजेःलाम् केदाःबा मनाहाःरे कुसङ् पाःन् चेङ्मा नु खेम्माओरक् नाम् मेधासुरो॥)

22 हेक्केःल्ले अरियोपागसबा चुम्लुङ्डिल्ले कुलुम्मो पावलेन् येम्सिङ्डाङ् अक्खे मेत्तुसि, “एथेन्सओ केयुङ्बा आदाङ्बासे, खिनिःग साःरिक् साम्योसाबा केजोगिः फाःआङ् इङ्गाः निङ्वाः खोःसुङ्लो॥
23 थेआङ्भेल्ले खिनिः येक्यक्को लाङ्घेगाङ्ल पत्छाङ्डिल्ले खिनिः सेवा केजोगिबा तेन्हाः ओमेत्तुङ्डिल्ले कुसिङ् मेन्निःत्तेबा माङ्डिल्लेन् लःरिक् साप्तेबा साङ्बेधिक् निःसुङ्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले, आल्लो खिनिः कुसिङ् मेन्निःत्ते सेवा केजोगुम्बा माङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ आइन् इङ्गाः इङ्भन् चोगुङ्लो॥

24 निङ्वाःफुमाङ्डिङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुन्दाङ्बारो॥ खुनेःए इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु खेप्मो केवाःबा केरेक् चोगुसिबाल्ले खुनेः मेन्छाम् याप्मिहाःरे मेजोगुबा माङ्हिम्मो मेयुङ्डिन्लो॥
25 हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मिरेन् कुभाः खुनेः चाहाबा मेजोःक्नेन्, थेआङ्भेल्ले मेन्छाम् याप्मिहाः नेत्तिगेन् हिङ्मन् नु साःङ्गुगेन् सक्मा हेक्क्याङ्काक् पाःन्हाः केबिबा खुनेःएरो॥
26 खुनेःए थिक् मेन्छाम् याप्मिलाम् काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाः चोगुसिआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सिदाक् युङ्मा पाङ्घुसिबारो॥ खुनेःए खेङ्हाः आत्तो युङ्मा पोःङ् आप्फाल्ले युङ्मा पोःङ् फाःआङ् तगिसा निङ्सेःक् चोगुआङ् वये॥
27 खुनेः मेगोःत्तुल्ले मेघोःसुनि फाःआङ् हेक्के चोगु पिरुसिबारो॥ हेक्केसाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिङ्ग आनिःनु माःङ्घा होःप्लो॥
28 मनाधिक्ले अक्खे पाःत्तुआङ् वाः, ‘खुनेः चोगुल्लेए आनिः आहिङ्, लाङ्आघेःक्काङ् हिङ्मन्नो आवाःरो॥’ खिनिः कुभा साम्मिला साम्बाहाःरेआङ् अक्खे मेबाःत्तुआङ् वाः, ‘आनिःआङ् खुनेः कुमुःइदाङ्सासिरो॥’

29 आनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमुःइदाङ्सा आबोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले, आनिःग निङ्वाःफुमाङ्डिन् मेन्छाम् याप्मिरे हुक्साप्गेन् सुम्बोधारे चोःक्मनाबा साम्म्याङ्, युप्पा, नु लुङ्नावाइत्ला कुइसिःक् चोःक् फाःआङ् आनिः इःप्मा मेनुःनेन्लो॥
30 पेबा येम्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मेन्छाम् याप्मिहाःरे मेन्नि मेन्धाए फेन् याःम्बक् मेजोगुबाओ खुम्दिङ् मेबिरुन्सिन्, कर आल्ल खेङ्हाः आत्तान् पिसाङ्साङ् मनाहाः फेन् याःम्बक् कुधिम् हिङ्मन्लाम् मेहिन्ल फाःआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् वाःरो॥
31 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेगुबा कन् मनालाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याप्मिहाः साम्योनिबा खासेन् चोःक्मा सुयेम् निःन्धो चोगुआङ् वाःरो॥ हेक्क्याङ् खुनेःग खेन् सेगुबा मनाःन् सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुआङ् कन् पाःन्निन् ओसेःन्आधाक्तेआङ् वाःरो॥”

32 पावलरे सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्माल्लेन्पाःन् पाःत्तुबा मेघेप्सुआङ् कुभारे खुनेः किनाःन्दि मेबिरुसाङ् वेःहाःरे अक्खे मेमेत्तु, “आनिगे केबाःत्तुबा कन् पाःन्निन् याम्मोआङ् खेम्मा सिराः थाङेआङ् वाःरो॥”
33 हेक्क्याङ् पावलेन् चुम्लुङ्लाम् लःन्दे पे॥
34 कर कुभा मनाहाः पावलरो मेद्येआङ् येसुःन् नसाःन् मेजोगु॥ खेङ्हाःओ देउनिसियस मेप्मनाबा अरियोपागसरेन् पासिङ्पादाङ् नु दामारियस मेप्मनामा मेन्छुमाः नु वेः मनाहाःआङ् मेवयेरो॥

18

पावलेन्कोरन्थि येक्यक्को

1 खेन् एगाङ् पावलेन्एथेन्सलाम् कोरन्थि येक्यक्को पे॥

2 खेप्मो खुनेꞃ अक्विला मेप्मनाबा यहुदिधिक् तुमु॥ खेन् पोन्तस लाजेꞃबा वये॥ खेन् खारक् इतालिलाम् मेलिङ्गेन् कुमेःत् प्रिस्किलाःन्नु त्येसिआङ् वयेत्छि, थेआङ्भेल्ले पयम् हाङ् क्लाउदियसरे काक् यहुदिहाꞃ रोम येक्यक्किन् पक्थ्येम्मेꞃआङ् पेगेम्मेꞃ फाꞃआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् वयेरो॥ खेङ्हाꞃरे खुनिꞃ तुम्से पावलेन् पे,

3 हेक्क्याङ् खुन्छिꞃ हेक्केए खुनेꞃआङ् साःङ्गाहिम् खाप्मा तेःत् केधाक्पा वयेबाल्ले खेङ्हाꞃनुए सोरिक् वयेर याःम्बक् चोगेरो॥

4 हेक्क्याङ् काक् नाःम्सिङ्येन् थप्मे खुनेꞃ यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ् यहुदिहाꞃ हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃनु पाःन्थक्तेर खेङ्हाꞃरेआङ् येसुःन् नसाःन् मेजोगुर फाꞃआङ् पोधक् चोगुसिरो॥

5 सिलास नु तिमोथिःन् मेसेदोनियालाम् खेप्मो केरेत्छिआङ् पावलेन् काक् येम्मो सुनाइङ् सेःमा नु यहुदिहाꞃ खिनिꞃ केगोःत्तुम्बा निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्येसुःन्नेरो फाꞃआङ् ओसेःन्धाक्मा याःम्बक्को आल्लसाङ् साꞃरिक् फन्छिङ्लो॥

6 कर यहुदिहाꞃरे खुनेꞃ मेअत्तुर कुना मेधासुल्ले निङ्वाꞃफुमाङ्डिन् खेङ्हाꞃनु सित्छिङ्डाङ् वाꞃ लꞃरिक् ओसेःन्धाक्मासि फाꞃआङ् पावलरे खुनिꞃ तक्लेङ्वाओ कुदेःत्तिन् साक्खुर अक्खे मेत्तुसि, “खिनिꞃ साम्दिङ् पिमा आयाःम्बक्किन् चुरेरो॥ खिनिꞃ केस्येꞃइ केमेगिसाङ्इङ्गाꞃ थेआङ्आप्तिक्मेघोआन्लो॥ आल्लआङ्धोग इङ्गाꞃ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरो सुनाइङ् इङ्भोःसे पेगाङ्लो॥”

7 हेक्केलꞃरिक् पावलेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्लाम् लःन्देआङ् खेल्ले कुबेसाङ्बा निङ्वाꞃफुमाङ्डिन् सेवा केजोःक्पा तितस मेप्मनाबा युस्तसरे कुहिम्मो वाꞃसे पे (खुनेꞃ थिम्मेन्दङ् सुवाङ् वये)॥

8 क्रिस्पस मेप्मनाबा यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा लाम्लोःबेन् नु कुहिम्सयङ्हाꞃरेआङ् नसाःन् मेजोगु॥ हेक्केलꞃरिक् कोरन्थिबा यरिक् वेꞃ मनाहाꞃरे सुनाइङ् मेघेप्सुआङ् नसाःन् मेजोगुर बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥

9 थिक् सेन्दिक् तादिगेन् सेप्माङ्मो दाङ्बाल्ले पावलेन् अक्खे मेत्तु, “खेनेꞃ मेगिसेन्नेꞃओ, कर स्वाःत् मेवयेन्नेꞃ, चक्मेल्लꞃए सुनाइङ् सेःस्सेꞃर वयेꞃओ!

10 इङ्गाꞃग खेनेꞃनुए वाꞃआरो, हेक्क्याङ् हाःत्लेआङ् थेआङ् केम्मेत्नेल्लो, थेआङ्भेल्ले कन् येक्यक्को चक्मेल्लꞃए सुनाइङ् इङ्गेभोःसुने फाꞃग्र नसाःन्नो ताःमा यरिक् आमनाहाꞃ मेवाꞃरो॥”

11 हेक्केलꞃरिक् खेप्मो पावलरे तङ्बे थिक्काङ् कुभ्रेःङ् थारिक् निङ्वाꞃफु पाःन्जाक्किन् हुꞃरुसिर वयेरो॥

12 हेक्क्याङ् गालियो मेप्मनाबा मनाःन् अक्खैया लाजेꞃबा रोमि सुहाङ्गेम्बा वयेल्ले यहुदि लाम्लोःबाहाꞃ थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् पावलेन् मेदेम्सु हेक्क्याङ् रोमि सुहाङ्गेम्बाल्ले कुदगि खासेन् लोःन्छे मेदारु॥

13 खेङ्हाꞃरे अक्खे मेमेत्तु, “कन् मनाःल्ले निङ्वाꞃफुमाङ्डिन् आनिगे साम्योथिम्नु मेन्दङ्मना सेवा चोःक्मा मनाहाꞃ हुसुसिआङ् वाꞃरो॥”

14 हेक्केःल्ले पावलेन् पाःप्मा इःत्तेआङ् वयेल्ले गालियोरे खेन् यहुदिहाꞃ मेत्तुसि, “यहुदिसे, कन् मनाःल्ले चोगुबा ताप्फेःम्बा नु कन् मनाःल्ले रोमि थिम् फेःन्दुबा पाःन् वाꞃने फाꞃग्र इङ्गाꞃ खिनिꞃ पाःन् खेम्माआङ् खासेन् लोःम्मा नुःबाए पोःङ्॥

15 कर कन् पाःन्निन् खिनिꞃ साम्योथिम्मोबा मिङ्हाꞃ, सुत्लाहाꞃ नु थिम्मिल्लेन्लक् वाꞃबाल्ले चोगुल्ले कङ्ग खिनिꞃ आबाङे तङ्घेम्मेꞃओ॥ इङ्गाꞃग कन् पाःन्हाꞃ खासेन् मेलोःन्नान्लो॥”

16 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞃ केरेक् खासेन्हिम्लाम् लाःक्कात् पाङ्घुदेःसुसिरो॥

17 हेक्केःल्ले खेङ्हाꞃ केरेक्ले यहुदि चुम्लुङ्हिम्मोबा लाम्लोःबा सोस्थेनसेन् मेदेम्सुआङ् खासेन्हिम् तगिए मेलःप्सुरो॥ कर गालियोरे खेङ्हाꞃ खेम्खेम्माङ् मेलाप्तुसिन्॥

18 पावलेन्कोरन्थिओ नसानिबा फुःनुसाःहाःनु यरिक् येन् वये, हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् प्रिस्किला
हेक्क्याङ् कुयेम्बाः अक्विलाःन्नु सिरिया लेप्माङ् वालाम्दिःक् चोगे॥ कर खुनेः पेःक्मानुःल्ले तगि,
माङ्हेक् चोगुबा कुइसिःक् पावलरे किङ्क्रिया येक्यक्को कुधेगेःक् नःक्खुरो॥*
19 खेङ्हाः एफिससओ मेगेरेआङ् पावलरे प्रिस्किला नु अक्विलाःन् खेप्मो पक्थसि॥ कर खेप्मो
वयेल्ले खुनेः यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेआङ् यहुदिहाःनु पाःन्थक्तेरो॥
20 खेङ्हाःरे कुभा येन् आनिगेनुए वयेः फाःआङ् पेलि मेभाक्तुसाङ् खुनेः वाःमा मेदेन्देन्लो॥
21 हेक्केःल्ले खेङ्हाः अक्खे मेत्तुसि, "निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः पोःङ्ने फाःग्र
इङ्गाः खिनिःओ याम्मो ताआरो॥" हेक्के मेत्तुधसिआङ् खुनेः एफिससलाम् सिजरिया लेप्माङ्
वालाम्दिःक्को थासिङ्लो॥
22 हेक्क्याङ् खुनेः सिजरियाओ केरेआङ् खेप्मोनु थाःङ् यरुसलेम्मो पेआङ् खेप्मोबा
सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाःओ चुङ्जिगेन् सेवा तोःन्दु॥ हेक्क्याङ् खुनेः खेप्मोलाम् एन्तिओक्को
थ्येरो॥
23 खेप्मो कुभा येम् याःक्तेआङ् खेप्मोलाम् पावलेन् गलातिया नु फ्रिगियास्मा तेङ्गप्पो याम्मो
लाम्दिःक् चोगेर खेप्मोबा नसानिबाहाः नसाःन्नो केधुम्बा चोगुसिरो॥

अप्पोलोसरे एफिसस नु कोरन्थिओ इङ्भोःसुः

24 खेन् येम्मो अलेक्जेन्द्रिया* येक्यक्को सागेवाःन्छिङ्बा अप्पोल्लोस मेप्मनाबा यहुदिधिक्
एफिससओ त्ये॥ खुनेःग साःरिक् नुःरिक् पाःप्मा केसुक्पा चोगे, हेक्क्याङ् साम्योसाप्लाआङ्
नुःरिक् लेस्सुआङ् वयेरो॥
25 खुनेःग दाङ्बाल्ले कुमनाहाः आक्खेलःरिक् हिङ्मा पोःङ् केलःबान् हुःरुसिआङ् वये, हेक्क्याङ्
साःरिक् नुःरिक्काङ् कुसिक् समेर येसुरे कुयाःम्बेबा सेक्खा पाःन्हाः हुःरुसिरो॥ हेक्केसाङ् खुनेःग
युहुन्नारे बप्तिस्मा पिरुसिल्ले हुःरुसिबान्लक् लेस्सुआङ् वयेरो॥
26 खुनेः पयम् आःन्छिङ्मानु यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पारेल्ले प्रिस्किला नु अक्विलारे खेल्ले कुबाःन्निन्
खेप्सेत्छुआङ् खुन्छिः हिम्मो उःत्तेत्छु, हेक्क्याङ् खेन्निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः हेक्के हिङ्मा
केलःबान् नुःरिक्काङ् कुसिङ् निःत्तुर फाःआङ् पोधक् चोगु पिरेत्छुरो॥
27 अप्पोलोस अक्खैया थुम्मो पेःक्मा निङ्वाः चोगुल्ले एफिसस्बा नसानिबाहाःरे खुनेः
खेप्मो पेःक्मा आःन्छिङ्मा मेबिरुर खेप्मोबा नसानिबाहाः खिनिःओ अप्पोलोसेन् तार पत्,
नुःरिक्काङ् लाङ्दाःक्मा पिरेम्मेःओ लःरिक् सक्इङ्घङ् मेहाक्तुसि॥ हेक्क्याङ् खुनेः खेप्मो
केरेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम् नसाःन् केजोःक्पा नसानिबाहाः यरिक् कुभाः पिरुसिरो॥
28 थेआङ्भेल्ले खुनेःग मनालुम्मोए खेप्मोबा यहुदिहाःनु साःरिक् पाःन्थक्तेआङ् खुनिः पाःन्निन्
अत्तुर साम्योसाप्लालाम् येसुःन्ने निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तरो फाःआङ् ओसेःन्धाक्तुसिर
याःन्दुसिरो॥

19

येसुरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा

1 अप्पोलोसेन् कोरन्थि येक्यक्को वयेल्ले पावलेन् एसिया तेङ्गप् सिगाङ् लाम्दिःक् चोगेर एफिसस
येक्यक्को केरे त्येरो॥ खेप्मो कुभा नसानिबाहाः तुमुसिआङ्
2 सेःन्दोसुसि, "नसाःन् केजोगुम्मिल्ले सेसेमाङ्डिन् केघोःसुम्बि?"
खेङ्हाःरे नोगप् मेबिरु, "आनिगेग सेसेमाङ् वाः केलःबा पाःङ्ग मेङ्घेम्मे वयिगेरो॥"
3 हेक्केःल्ले पावलरे खेङ्हाः सेःन्दोसुसि, "हेक्केने फाःग्र आक्तङ्बा बप्तिस्मा केबोःक्खिबे?"

---

* **18:18** □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□-□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **18:24** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□, हेक्क्याङ् रोमि हाङ्जुम्मोबा लत्छा केयेक्पा येक्यक् वयेरो॥

खेङ्हाꣳरे नोगप् मेबिरु, “आनिगे नसाःन् चोःक्मनाःल्ले युहुन्नारे हुꣳरिगेबा बप्तिस्मान् पोःक्खिगेरो॥”

4 पावलरे मेत्तुसि, “युहुन्नारेग लायोलाम् केहिम्बाहाꣳ बप्तिस्मा पिरुसिर इस्राइलिहाꣳ अक्खे मेत्तुसि, ताःन्दि आएगाङ् केदाःबार केबप्पेन्ननसाःन् चोगेम्मेꣳओ, खुनेꣳए येसुरो॥”

5 खेङ्हाꣳरे कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा मेबोःक्खे॥

6 पावलरे खुनिꣳ सम्दाङ् हुक् नेस्सु पिरुसिल्ले सेसेमाङ्डिन् खुनिꣳ सम्दाङ् थ्येआङ् खेङ्हाꣳ वेꣳ पाःन्दाङ्हाꣳ नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् मेबारेरो॥

7 खेप्मो केरेक्को थिक्-नेत् (१२) यारिक् येम्बित्छाꣳहाꣳ मेवयेरो॥

8 पावलेन् यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो पेर ला सुम्सि थारिक् हाङ्हाङ् लꣳरिक् मनाहाꣳनु पाःन्धङ् चोगुर निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पिमासि तम्सिन् चोगु॥

9-10 कुभारे सुनाइङ्डिन्ननसाःन् मेजोगु, कर कुभाग खुनिꣳ निङ्वाꣳ केधुङ्बा मेवयेआङ् नसाःन् चोःक्मा मेन्देन्देन्नाङ् दाङ्बारे कुलाम्मिल्ले कुदक्लेङ्डो मनाहाꣳरे खुनिꣳ तगिए ताप्फेःम्बा मेबाःत्तु॥ हेक्केःल्ले पावलरे खेङ्हाꣳ पक्थसिआङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ वेꣳस्मा तेन्नो तेꣳरुसि॥ हेक्क्याङ् तिरानस मेप्मनाबा मनाःल्ले कुनिसाम्हिम्मो थिक्याःन्धक् तङ्बे नेत्छि थारिक् मनाहाꣳनु पाःन्धङ् चोगु॥ अक्खेलꣳरिक् एसिया तेङ्गप्पोबा काक् यहुदिहाꣳ नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे दाङ्बाल्ले कुयाःम्बेओ कुबाःन्जाक्किन् मेघेप्सुरो॥

एफिससओ निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्

11 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पावललाम् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक्हाꣳ चोगुरो॥

12 अक्खेलꣳरिक् खुनेꣳ सुस्सुबा पङ्गेन्हाꣳ नु पथाङ्हाꣳ मेदेꣳरुआङ् केदुक्पा केयꣳबा सम्दाङ् मेनेस्सु मेबिरुसिल्ले खेङ्हाꣳ तुक्मा यꣳमालाम् मेवेःत्तेआङ् फेन्साम्हाꣳ मेलःन्दे मेबेरो॥

13 खेप्मो ताक्कन्नु फेन्साम् केलःप्पा कुभा यहुदिहाꣳआङ् मेवये॥ खेङ्हाꣳरे दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डिन् ओगप् चोःक्मा तम्सिन् मेजोगुर खेङ्हाꣳरे फेन्साम्मिन् अक्खे मेमेत्तु, “पावलरे इङ्भोःसुबा येसुरे कुमिङ्डो लःन्दे पेगेꣳ फाꣳआङ् इङ्गाꣳ इङ्जाःङ् पिनेरो॥”

14 खेप्मो स्केवास मेप्मनाबा यहुदि तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले नुसि कुस्साः येम्बित्छाꣳहाꣳरेआङ् हेक्तङ्बा याःम्बक् मेजोगु॥

15 हेक्के मेजोगुल्ले फेन्साम्मिल्ले अक्खे मेत्तुसि, “इङ्गाꣳ पावलेन् कुसिङ् निःत्तुङ्, येसुःन् कुसिङ् निःत्तुङ्, कर खिनिꣳग हाःत्निङ्बे?”

16 खेन् फेन्साम्मिल्ले युक्तुबा मनाःन् पित्चाक् पिन्देर खेङ्हाꣳ फत्तुसिर युक्तुसिआङ् खेल्ले खुनिꣳ तेःत्हाꣳ थेःक्खुबिरुसिर खाःन्दुसिआङ् खेन् हिम्मोलाम् खेङ्हाꣳ लेक्चाबेधिःक् मेलःन्देआङ् मेलोःक्ते मेबेरो॥

17 हेक्क्याङ् एफिससओ केवाꣳबा काक् यहुदिहाꣳ नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे कन् मेघेप्सुआङ् मेगिसेरो॥ खेङ्हाꣳरे दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डिन् पयम् इङ्धाःङ् मेबिरुर थाःङ्धाःङ् मेजोगुरो॥

18 यरिक् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ खेप्मो मेद्येआङ् वेꣳ नसानिबा तगि खुनिꣳ मेजोगुबा फेन् याःम्बक्हाꣳ याम्मो मेजोगुम्बेन् फाꣳआङ् मेबाःत्तुरो॥

19 अक्खेलꣳरिक् यरिक् कित्चाक् याःम्बक् केजोःक्पा कन् मनाहाꣳ खेप्मो मेद्येआङ् कित्चाक् साप्लाहाꣳ मेसुप्सुआङ् मना तगिए मेहाःन्दु मेदेःसुरो॥ खेन् कित्चाक् साप्लाहाꣳरे कुमेल्लुङ्ग हेन्छिङ् ङाबोःङ्नुःल्लेआङ्यरिक्(५०,०००) युप्पायाङ् वयेरो॥

20 हेक्क्याङ् अक्खेलꣳरिक् दाङ्बारे कुयाःम्बेओ कुबाःन्जाक्किन् मुक्साम्नु कुधिम् सेःरेर पेरो॥

एफिससओ हयङ्तेन्धङ्

21 कन् पाःन्हाꣳ पोःक्खे चुरेआङ् पावलरे मेसेदोनिया नु अक्खैया थुम् पोःङ्मार यरुसलेम पेःक्मा निङ्वाꣳ चोगु॥ हेक्क्याङ् खेल्ले अक्खे मेत्तुसि, “इङ्गाꣳग खेप्मो पेःक्माआङ् रोम येक्यक्कोआङ् पेःक्माए पोःङ्लो॥”

22 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुभाꣳ केबिबा नेप्फु कुन्जुम्हाꣳ तिमोथि नु इरास्तसेन् तगि मेसेदोनियाओ
पाङ्घुसिआङ् खुनेꣳग एसिया तेङ्गप्पोए कुभा येन् याःक्तेरो॥
23 बा खेन् येम्मो एफिससओ दाङ्बाल्ले कुलाम्मिल्ले कुदक्लेङ्डो यम्बा हयङ्किल्लिङ् पोःक्खेरो॥
24 देमेत्रियस मेप्मनाबा युप्पा चोबेगुधिक् वये॥ खेन् आर्तेमिस* साम्माङ्डिल्लेन् चुजुक्सा युप्पा
माङ्हिम् केजोःक्पा वये हेक्क्याङ् खेन् याःम्बक्कोलाम् यरिक् नावाइत्ला केजोःक्पाहाꣳरे हिम्ब्राम्
मेजोगुआङ् मेवयेरो॥
25 हेक्क्याङ् कन् नावाइत्ला याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ नु वेꣳ हेक्तङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ केरेक्
सुप्सुसिआङ् चुम्लुङ् चोगुर अक्खे मेत्तुसि, “तेःङ्जुम्से, कन् याःम्बक्कोलाम् आनिꣳग साꣳरिक्के यरिक्
याङ् आधगुम्बान् खिनिꣳ केनिःसुम्माङ् वाꣳरो॥
26 आल्ल खिनिꣳ आबाङे केनिःसुम्माङ् केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳ, कन् पावल मेप्मनाबा मनाःल्ले
एफिससओरक् मेःन्, कर एसिया खाराक्पा तेङ्गप्पो यरिक् मनाहाꣳ, आनिꣳ मनाहाꣳरे हुक्किल्ले
चोःक्मनासिबा नावाइत्लाहाꣳ माङ्सि मेःन्लो फाꣳआङ् लेमुसिर वाꣳरो॥
27 हेक्केःल्ले कल्लेग आनिꣳ याःम्बक्किल्ले कुदक्लेङ्वाओ मनाहाꣳरे फेन् पाःन् मेबाःत्तुबा पोःक्खे,
हेक्क्याङ् एसियास्मा तेङ्गप्पो नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् मनाहाꣳरे सेवा मेजोगुबा आर्तेमिस
साम्माङ्डिन् नु कुमाङ्हिम्मिल्ले कुजाःत्थि केबेःक्पा पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥”
28 आल्ल कन् पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् खेङ्हाꣳ केरेक्ले खुनिꣳ सिक् पोगेआङ् अक्खेलꣳरिक् अःक्मा
मेहेःक्ते, “एफिसस्मा आर्तेमिस साम्माङ्डिन्ने साꣳरिक् पयम् यम्बा साम्माङ्लो!”
29 हेक्केःल्ले सप्फारेसा काक् येक्यक्को हयङ्किल्लिङ् पोःक्खे, हेक्क्याङ् मनाहाꣳ थिक्हुप्
मेबोःक्खेआङ् पावलेन्नु मेसेदोनियालाम् लाम्दिःक् केजोःक्पा कुन्जुम्हाꣳ गायस नु अरिस्तार्खससि
मेदेम्सुसिआङ् पङ्वाइत्लादेन्नो* मेदारुसिरो॥
30 पावलरेआङ् खेप्मो पेःक्माआङ् पाःप्मा निङ्वाꣳ चोगु, कर नसानिबाहाꣳरे खुनेꣳ खेप्मो पेःक्मा
मेम्बाङ्घुन्लो॥
31 पावलरे कुभा कुन्जुम् तेङ्गप्युक्पाहाꣳरेआङ् खुनेꣳ पङ्वाइत्लादेन्नो ओसेःन्मेधाक्सिङ्डिन्नि
फाꣳआङ् इङ्घङ् मेहाङुरो॥
32 हेक्क्याङ् चुम्लुङ्बा मनाहाꣳरे हयङ्किल्लिङ् मेजोगुर कुभा थिक् पाःन्नो मेअःक्ते, वेꣳहाꣳ वेꣳ
पाःन्नो मेअःक्ते, आत्तिन्हाꣳरेआङ् खुनिꣳ पाःन् मेदङेन्नाङ् थेआङ् मनाहाꣳ खेप्मो मेजुप्सेबा यरिक्ले
थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥
33 कुभा यहुदिहाꣳरे अलेक्जेन्दर मेप्मनाबा मनाःन् कन् हयङ्किल्लिङ्डिन् थेआङ् पोःक्खेबा
फाꣳआङ् चेङ्से खुनेꣳ तगि मेजन्दु॥ हेक्क्याङ् अलेक्जेन्दरले थिक् नेत्छि नाङ्सिङ्मा पाःन्हाꣳ
पाःप्मा फाꣳआङ् हुक्फोःक्खुर मनाहाꣳ स्वाःत् चोःक्मासि निङ्वाꣳ चोगुरो॥
34 कर खुनेꣳ यहुदि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेघोःसुआङ् मनाहाꣳ साꣳरिक् थिक्हुप् मेबोःक्खेआङ् खप्मे
कुमुक् नेत्छि थारिक् अक्खे लꣳरिक् मेअःक्ते, “एफिसस्मा आर्तेमिस साम्माङ्डिन्ने साꣳरिक् पयम्
यम्बा साम्माङ्लो!”
35 हेक्क्याङ् कुनुप्मो येक्यक् सुहाङ्गेम्बाल्ले काक् मनाहाꣳ स्वाःत् चोगुसिआङ् मेत्तुसि,
“तेःङ्जुम्से, कन् एफिसस्मा तेङ्गप्पिङ्ग पयम् आर्तेमिस माङ्डिल्ले कुमाङ्हिम् नु ताङ्साक्पोलाम्
मक्केधाःबा कुनावाइत्ला केगप्पा फाꣳआङ् काक् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुआङ् मेवाꣳरो॥
36 आत्तिल्लेआङ् कन् पाःन्निन् अप्मा मेसुक्तुन्लो, थेआङ्भेल्ले काक्ले कन् पाःन्निन् सेक्खाएरो
फाꣳआङ् मेनिःसुआङ् मेवाꣳरो॥ हेक्केःल्ले आल्लो खिनिꣳग मेन्इःत्ते थेआङ् इनोगेन् तुक्खे केदाःबा
याःम्बक् मेजोगेम्मिन्नेꣳओ॥

---

* **19:24** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **19:29** □□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□, हेक्क्याङ्पङ्वाइत्ला नु हक्चात्ताङ् मेजाःत्तु॥

37 खिनिः कन् नेप्फु मनाहाः केदारुम्सिम्माङ् वाःसि, कर कङ्हाःरे माङ्हिम्मोलाम् थेआङ् मेङ्घुःत्ते वाःसि, हेक्क्याङ् आनिः आर्तेमिस माङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया पाःन्नाङ् मेम्बाःत्ते वाःसिरो॥
38 देमेत्रियस नु कुयाःम्बक् केजोःक्पा कुभा मनाहाःरे तक्लेङ्वाओ आप्तिक् वाःने फाःग्र खासेन्हिम् नु सुहाङ्हिम् वाः, हाराः खेप्मो मेदारुनि॥
39 कर खेन्नाङ्धो वेः पाःन् केगत्तुम्ने फाःग्र चोःक्थिम् चुम्लुङ्ङोलाम् पाःन् केमा पोःङ्लो॥
40 हेक्केःल्ले आइन् केबोःङ्बा कन् हयङ्किल्लिङ्रेन् आप्तिक्किन् रोमि सुहाङ्युक्पाहाःरे आनिः आम्गुःप्पा पोःक्खेरो॥ हेक्केःल्ले कन् थे पोःक्खेबा फाःआङ् थेआङ् पाःप्मा आन्छुक्तुम्मिन्लो॥”
41 येक्यक् सुहाङ्मिबाल्ले हेक्के मेत्तुसिआङ् केदाःबा मनाहाः पाङ्घुदेःसुसिरो॥

20

पावलेन् मेसेदोनिया नु ग्रिस लाजेःओ लाम्दिःक् चोःक्

1 हेक्क्याङ् खेन् हयङ्किल्लिङ् लःमेन् चिजिखक्खक् पोःक्खेआङ् पावलरे एफिसस्मा नसानिबा फुःनुसाःहाः उःत्तुसिआङ् आःन्छिङ्मा पिरुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःनु सेम्मुःइ चोगुआङ् खुनेः खेप्मोलाम् मेसेदोनियाओ पेरो॥
2 हेक्क्याङ् खेन् थुम्मो पोःक्खेर लाम्दिःक् चोगेल्ले नसानिबाहाः आःन्छिङ्मा पिरुसि॥ हेक्केलःरिक् खुनेः ग्रिस लाजेःओ केरेआङ्
3 खुनेः खेप्मो ला सुम्सि थारिक् याःक्ते॥ हेक्क्याङ् खुनेः खेप्मोलाम् सिरिया लेप्माङ् वालाम्दिःक् चोःक्माआङ् पेःक्मा यारिप् पोःक्खेआङ् वयेल्ले यहुदिहाःरे खुनेः सेप्मा इङ्मेदङ्घुआङ् वाः फाःआङ् निङ्वाः खोःसुआङ् खेप्मोलाम् खुनेः मेसेदोनियालाम् लाङ्घेःक्माआङ् पेःक्मा निङ्वाः चोगु॥
4 हेक्क्याङ् बेरिया केयुङ्बा पुरसरे कुस्साः सोपात्रोस, थिस्सलोनिकालाम् अरिस्तार्खस नु सिकन्दस, दर्बिलाम् गायस, गलातियालाम् तिमोथि, हेक्क्याङ् एसियास्मा तेङ्गप्पोलाम् तुखिकस नु त्रोफिमससि खुनेःनुए मेवयेरो॥
5 खेङ्हाः आन्छिगेनु तगि मेबेआङ् त्रोआसओए याप्मि मेहाङ्घिगेरो॥
6 आनिगे सिदाः मेम्भःन्नेबा खरेःङ् चामा तङ्नाम्कुएगाङ् वालाम्दिःक्को फिलिप्पिलाम् थासिङ्मनाआङ् ङासि येन् एगाङ् वेः फुःनुसाःहाः त्रोआसओ तुम्नासि हेक्क्याङ् खेप्मो नुसि (७) येन् सोरिक् वाःमनारो॥

पावलरे थाङ्बेन्धिक्सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुः

7 हेक्क्याङ् तेनेबा येन्निल्लेन् युःन्छिक् आनिगे नसानिबा फुःनुसाःहाःनु दाङ्बाल्लेन् साभाङ्जा चामा फाःआङ् सोरिक् चुम्मनारो॥ कन् नसानिबा फुःनुसाःहाःनु पावलेन् सेत्लुम्भक्तेर थारिक् पारे, थेआङ्भेल्ले खुनेःग कुनाम्दाःप्मा खेप्मोलाम् केबेःक्पा वयेरो॥
8 आनिगे चुम्लुङ् चोःक्मनाबा थोःस्मा याक्फाओ यरिक् सेमिहाः मेहाःन्दुआङ् युडेरो॥
9 खेप्मो युताइकस मेप्मनाबा नालिङ्गेन् थाङ्बेन्धिक् पेधाःप्पो पेआङ् युङ्सिङ्॥ पावलेन्चक्मेल्लःए पारेर पत्छेल्ले खेन् थाङ्बेन्निन् कुमिक्युःसेआङ् इम्धक्वा लोरेर युडे॥ हेक्क्याङ् खेन् साःरिक् इप्सेल्ले सुम्सिगेःक्समा खाम्लोओनु यो मक्थ्येआङ् स्येरो॥ मनाहाःरे मेबेआङ् ओमेमेत्तुल्लेग आन्देःन्छा स्येआङ् नेस्सेरो॥
10 कर पावलेन् यो पेआङ् खुनेः सम्दाङ् सल्लिक् सन्छिङ्ल हेप्प्रेक्हेप्तुआङ् मनाहाः मेत्तुसि, “खिनिः निङ्वाःओ मेगिसेम्मिन्नेःओ, खुनेःग कुहिङ्वेत् वाःरो!”
11 हेक्क्याङ् थोःस्मा याक्फाओ मेबेआङ् दाङ्बाल्लेन् साभाङ्जा सोरिक् मेजरो॥ खुनेः खाओःत्तेर थारिक् खुनिःनु ताःजेक्खे, हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् सेम्मुःइ पोःक्खेआङ् थासिङ्लो॥
12 खेङ्हाःरे खेन् थाङ्बेन्निन् कुहिङ्वेत्ते कुहिम्मो मेदेःरुआङ् खेङ्हाः साःरिक्के हाङ्हाङ् मेलःरेरो॥

त्रोआसलाम् मिलेतस लेप्माङ् वालाम्दिःक्

13 आनिगे़ वालाधालाम् तगि अस्सोस येक्यक्को पेःक्मना॥ खे़प्मोए पावले़न् वालाधालाओ केःप्मा पाःन् वये, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꞃ खे़प्मो थारिक् लाङ्घेःक्मार पेःक्मा निङ्वाꞃ चोगुआङ् वये़रो॥

14 हे़क्क्याङ् पावलरे़ अस्सोसओ याप्मि तुमिगे़ हे़क्क्याङ् वालाधाओ केःप्मनाआङ् खे़प्मोलाम् मित्तिलेनि वागप्खाम् ले़प्माङ् थासिङ्मनारो॥

15 खे़प्मोलाम् आनिगे़ कुदाःन्दिक्मा खियस वागप्खाम्मो के़प्मना॥ हे़क्क्याङ् कुआत्छिन्दाःन् सामोस वागप्खाम्मो के़प्मनाआङ् कुआक्खे़न्दाःन् मिलेतस येक्यक्को ताःम्नारो॥

16 पावलरे़ एसियास्मा तेङ्गप्पो मे़न्नाःम्सिङ्डे, हे़क्क्याङ् एफिससओ मे़न्लःन्ने कुबेसाङ् पोःङ्मार पेःक्माआङ् हाराए यरुसले़म के़प्मा निङ्वाꞃ चोगु, थेआङ्भे़ल्ले़ पे़न्तिकोस्त तङ्नाम्मो खे़प्मो वाꞃमा के़लꞃबा कुनिङ्वाꞃ वये़॥

पावले़न्एफिसस्मा तुम्लाम्लोःबाहाꞃनु से़म्मुꞃइ नाःक्

17 पावलरे़ मिलेतस्लाम् एफिसस्मा सेसेहुप्लक्पा तुम्लाम्लोःबाहाꞃ कुदुम्से़ उःत्तुसि॥

18 खे़ङ्हाꞃ खे़प्मो मे़गे़रेआङ् पावलरे़ मे़त्तुसि, “इङ्गाꞃ एसियास्मा तेङ्गप्पो के़राङ्बा थिक्सिगेःक्समा ये़न्नाङ्धोए आक्खेलꞃरिक् खिनिꞃनु वयाङ् के़लꞃबा खिनिꞃ नुःरिक्काङ् के़निःसुम्माङ् के़वयिरो॥

19 इङ्गाꞃग चुङ्जिगे़न् नःम्नःम्नु मिक्वा सोरिक् यहुदि निङ्घुम्मोआङ् दाङ्बाल्ले़ कुसेवा चोगुङ्लो॥

20 हे़क्क्याङ् खिनिꞃ निःमा थाःमा के़बोःङ्बा काक् पाःन्हाꞃ मे़त्निङ्डाङ् वयाङ् हे़क्क्याङ् मनालुम्मो इङ्भन् चोःक्मा नु खिनिꞃ हिम्हिम् ताक्कम्मार निसाम् हुꞃमा इङ्गाꞃ चक्मे़ल्लꞃए चोगुङ्डाङ् वयाङ्बाङ्ग खिनिꞃ के़निःसुम्माङ्डे के़वयिꞃरो॥

21 यहुदिहाꞃ नु थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाꞃ लायोलाम् हिन्देम्मे़ꞃआङ् निङ्वाꞃफुमाङ् ले़प्माङ् नुःक्खे़म्मे़ꞃ मे़प्मासि नु आनिꞃ दाङ्बा ये़सु ख्रिस्त सम्दाङ् नसाःन् चोःक् पाङ्मासि फाꞃआङ् इङ्गाꞃ साम्दिङ् पिरुङ्सिङ्डाङ् वाꞃआरो॥

22 आल्ल सेसेमाङ्डिल्ले़ ओसेःन्धाक्ताङ्बा कुइसिःक् यरुसले़म पेःक्कार पत्तारो॥ खे़प्मो थे पोःङ् के़लꞃबा इङ्गाꞃ थेआङ् निङ्वाꞃ मे़गत्तान्लो॥

23 कर के़रेक् इङ्गाꞃ पेगाङ्बा येक्यक्को सेसेमाङ्डिल्ले़ इङ्गाꞃ मे़त्ताङ्बा कुइसिःक्, पुङ्लाहिम् नु तुक्खेरे़ खे़प्मो हाङ्डार वाꞃआरो॥

24 कर आहिङ्मन्नो दाङ्बा येसुरे़ पिराङ्बा याःम्बक्किन् चोःक्मा सुःप्मा हे़क्क्याङ् निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ्घङ् इङ्भोःमाआङ्धो वेꞃ थेआङ् मे़इःत्तुङ्डिन्लो॥

25 आल्ल निङ्वाꞃफुहाङ्जुम्मिन् इङ्भन् चोःक्निङ्बा खिनिꞃ आत्तिल्ले़आङ् इङ्गाꞃ याम्मो याप्मि के़न्निःसिन् फाꞃआङ् निःसुङ्लो॥

26 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꞃ आत्तिल्ले़न्नाङ् मे़क्माल्ले़न्इङ्गाꞃ आप्तिक्मे़घोआन्लो फाꞃआङ् आइन् इङ्गाꞃ मे़त्निङ्लो॥

27 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꞃग निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले़ काक् कुनिङ्सेःक् इङ्भन् चोःक्मा एगाङ् मे़म्बप्पे़न्लो॥

28 हे़क्केःल्ले़ के़रेक् लाम्लोःबाहाꞃरे़ खिनिꞃ लक्पे़न्नो के़वाꞃबा मनाहाꞃ नुःरिक्काङ् ओमे़त्ते़म्सिम्मे़ꞃओ॥ सेसेमाङ्डिल्ले़ खिनिꞃ कम्ब्राङ् के़मे़प्पा के़जोगिआङ् वाꞃ॥ निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले़ लुङ्माꞃ तुक्तुबा आबुगे़न् कुस्साःल्ले़ कुमाक्खिꞃइल्ले़ इङुबा सेसेहुप्लक्किन् कम्ब्राङ् मे़त्ते़म्मे़ꞃ॥

29 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꞃ पक्थानिङ्डाङ्ग किप्मा के़घुःबा पराबाहाꞃ मे़दाआङ् मे़ल्लुक् लुप्हाꞃ मे़न्नन्छुन्सिन्बा कुइसिःक् खिनिꞃ लुम्मोए इङ्ले़क्पा सिक्साम्बाहाꞃ मे़लःन्नाङ् खिनिꞃ के़मे़न्दाङ्घिन् के़लꞃबा इङ्गाꞃ निङ्वाꞃ कत्तुङ्लो॥

30 हे़क्क्याङ् खिनिꞃ लुम्मोनुए इङ्ले़क्पाहाꞃ मे़लःन् मे़दाआङ् नसानिबाहाꞃ इङ्मे़ले़क्तुसिआङ् लाम् मे़भोःत्तु मे़देꞃरुसिरो॥

31 हेक्केःल्ले हेक्तङ्बाहाःनु सिङ्सिङ् लःरेम्मेःओ! थेआङ्भेल्ले तङ्बे सुम्सि थारिक् लेन्दिक् सेन्दिक् इङ्गाः मिक्वारे कुधिम् पोःक्खाङ्ल खेङ्हाःरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् मेघेप्सेम्मिन्नेः फाःआङ् साम्दिङ् पिनिङ्ल वयाङ्लो॥

32 आल्ल निङ्वाःफुमाङ् नु लुङ्गुम्गेन् कुबाःन्जाक्लेन् कम्ब्राङ्डो इङ्गाः हुक्सुप्निङ्लो॥ चक्मेल्लःए खुनेः नसाःन् चोगेम्मेः, खुनेः कुलुङ्गुम्मो ताङ्गेसेःप्तिः लःरिक् मेत्निङ्लो॥ खेल्ले खिनिः केधुम्बा चोःक्मा नु सेसे केबोःङ्बा कुमनाहाःनु युक् खोःमान् पिमा केसुक्तिःरो॥

33 इङ्गाःग आत्तिन्हाःरेन्नाङ् खुनिः साम्म्याङ् युप्पा नु नुःबा तेःत्फुङ्हाःओ मिक्मेङ्गेःपान्लो॥

34 हेक्केलःरिक् इङ्गाः आबाङे याःम्बक् चोगुङ्डाङ् याङ् थगुङ्डाङ्आन्जुम्हाः नु इङ्गाः चाहाबा केजोःक्पा चिगःक्वाहाः तङ्गाम् चोगुङ्डाङ् वयाङ्बान् खिनिः आबाङे केनिःसुम्माङ् केवयिःरो॥

35 चामा थुङ्मा आबाङे तङ्गाम् चोःक्मा मेन्छुक्मनाबाहाः कुभाः पिमासि फाःआङ् आक्खेलःरिक् याम्बुधिक्पा पोःङ्मा पोःङ् केलःबा इङ्गाः ओसेःन्धाक्निङ्डाङ् वाःआ॥ हेक्क्याङ् 'ताःक्मानुःल्ले पिमाओए यरिक् मुःइसाम् वाः' लःरिक्दाङ्बा येसुरे पाःत्तुबा पाःन्निन्नाङ् निङ्वाः इःत्तेम्मेःओ॥"

36 हेक्क्याङ् पावलरे कन् पाःन्हाः पाःत्तु सुरुआङ् खेङ्हाः काक् थुङ्बोहजः मेयुङ्सिङ्डाङ् तुवा मेजोगेरो॥

37 खेङ्हाःरे पावलेन् मेहेप्तुआङ् मेहाबेर चुप् मेमेत्तुरो॥

38 पावलरे खेङ्हाः मेत्तुसिबा वेः पाःन्हाःनुःल्लेआङ् आप्फाल्लेआङ् आनाराःन् केन्निःसुम्मिन्लो मेत्तुसिबाल्ले खेङ्हाः साःरिक् निङ्साम्मो मेध्ये॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे पावलेन् वालाधाओ थारिक् मेसमेधःरो॥

21

पावलरे यरुसलेम लेप्माङ् लाम्दिःक् चोगुः

1 आल्ल एफिससस्मा तुम्लाम्लोःबाहाः सेम्मुःइ पिरुसिआङ् खेप्मोनु वालाधालाम् कोस वागप्खाम् लेप्माङ् पेःक्मना॥ हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा रोदोस मेप्मनाबा वागप्खाम् केप्मनाआङ् खेप्मोलाम् पतारा येक्यक्को ताःमनारो॥

2 खेप्मो सिरियास्मा फोनिसिया तेङ्गप् लेप्माङ् केबेःक्पार केबप्पा वेः वालाधाधिक् खोःमना, हेक्क्याङ् खेप्मो लाःप्मनाआङ् थासिङ्मनारो॥

3 हेक्क्याङ् सैप्रस लाजेःइन्निधाःबेआङ् आनिगे चुप्साङ् लेप्माङ् पोःङ्मनार सिरिया लेप्माङ् थासिङ्मना॥ वालाधाःल्ले वागक्हाः तायर येक्यक्को लःप्मा फाःआङ् खेप्मो नाःम्सिङ्लो॥

4 खेप्मो नसानिबा फुःनुसाःहाः कोःप्मनासिआङ् खेङ्हाः तुम्मनासि हेक्क्याङ् येत्नाम् थारिक्खेङ्हाःनु वाःमना॥ खेङ्हाःरे सेसेमाङ्लाम् पावलेन् यरुसलेम्मो मेबेगेनेः फाःआङ् मेमेत्तुरो॥

5 कर खेन् येत्नाम् एगाङ् खेङ्हाःनु सेःम्नाआङ् थासिङ्म्ना॥ केरेक् नसानिबा फुःनुसाः नु खुनिः मेःत् साःहाः आनिगे साःसे येक्यक् लाःक्कात् थारिक् मेभेरेआङ् आनिगे सोरिक् वाहङ्डिल्ले कुयाओ थुङ्बोहजः युङ्मनार तुवा चोःक्मनारो॥

6 सेम्मुःइ चोःक्मनाआङ् आनिगे वालाधाओ लासिगेआङ् खेङ्हाः खुनिः हिम्मो मेनुःक्खे मेबेरो॥

7 आनिगे तायरनु वालाम्दिःक् चोःक्मनार तोलेमाइस केप्मना॥ खेप्मो नसानिबाहाःनु सेवा मःमनाआङ् थिक्येन् याःक्मना॥

8 कुदाःन्दिक्मा सिजरि केप्मनाआङ् सुनाइङ्घङ् इङ्भन् केजोःक्पा फिलिपरे कुहिम्मो पेःक्मनारो॥ खुनेःए यरुसलेम्मो मेमेदुमाहाः माङ्सेवा याःम्बक्को सेःक्युक्मिबाहाः कुभाः पिसे मेसेगुसिबा नुसि मनाहाःओ थिक् वयेरो॥

9 खेल्लेन् माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्मा लिसि मेःक्खिम् मेन्जोःक्के केवाःमा कुस्साःहाः मेवये॥

10 आल्ल खेप्मो वयिगेबा कुभा येन् एगाङ् यहुदियालाम् अगाबस मेप्मनाबा माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाधिकृत्ये॥

11 खेन् आनिगे् वयिगेबाओ त्येआङ् पावलरे् कुभꞃइःन् फाःक्खुआङ् आबाङे कुलाङ् कुहुक्को
इघेःङ्सिङ्ल अक्खेलꞃरिक् पाःत्तु, “सेसेमाङ्डिल्ले् अक्खे पाःत्तुꞃ, ‘कन् फꞃइ दाङ्बान् यरुसलेम्मो
यहुदि लाम्लोःबाहाꞃरे् मेदेम्सुआङ् अक्खेलꞃरिक् इमेघेःक्खु, हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरे् खुनिꞃ
हुक्को हुक्मेसुप्तुꞃ॥’ ”
12 हेक्क्याङ् आनिगे् कन् पाःन्निन् खेम्मनाआङ् आनिगे् नु वेꞃ खेप्मो केवाꞃबा मनाहाꞃरे् यरुसलेम
मेबेगेन्नेꞃ फाꞃआङ् खुनेꞃनु चक्मेल्लꞃए पेलि फाक्मना॥
13 कर पावलरे् आनिगे् अक्खे मेत्तिगे्, “खिनिꞃ थेआङ् केहाबिआङ्आसाꞃइ यक्ल केयाःन्दुम्बाबे?
इङ्गाꞃग यरुसलेम्मो दाङ्बा येसुरे् कुलागि साक्सिङ्मारक् मेःन्, कर सिःमा पोःङ्साङ् यारिप्
वाꞃआरो॥”
14 हेक्क्याङ् आल्ल खुनेꞃ कुनिङ्वाꞃ नुःक्मा सुक्मेदेत्नेन्बा निःमनाआङ् अक्खे पाःप्मना,
“दाङ्बाल्ले् कुनिङ्वाꞃ हेक्केए पोःङ्निरो॥”

पावलेन् यरुसलेम्मो मेदेꞃरुꞃ

15 खेन् एगाङ् यारिप् पोःङ्मनाआङ्यरुसलेम लेप्माङ् पेःक्मनारो॥
16 सिजरियालाम् कुभा नसानिबाहाꞃआङ् आनिगेनुए् मेधासिङ्डाङ् सैप्रस वागप्खाम्बा तगि नसाःन्
केजोःक्पा मनासोनरे् कुहिम्मो वाꞃमा फाꞃआङ् याप्मि तेꞃरेरो॥
17 हेक्क्याङ् यरुसलेम केप्मनाःल्ले् खेप्मोबा नसानिबाहाꞃरे् लुङ्मेन्दिङ् याप्मि लाम्मेदाःक्तिगेरो॥
18 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा पावलेन् आनिगे् लाम्लोःबा याकुबरे् कुहिम्मो आनिगेनु पे॥ खेप्मो केरेक्
तुम्लाम्लोःबाहाꞃ मेजुप्सेआङ् मेयुडेरो॥
19 पावलरे् खेङ्हाꞃ केरेक् सेवा मेत्तुसिआङ् खुनेꞃ कुहुक्कोलाम् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरो
अक्खेलꞃरिक् निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले् याःम्बक् चोगु केलꞃबा काक् पाःन्हाꞃ चेक्तुसिरो॥
20 हेक्क्याङ् खेङ्हाꞃरे् खेन् मेघेप्सुआङ् निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले् कुनारा मेभोःसु, हेक्क्याङ् खेङ्हाꞃरे्
खुनेꞃ अक्खे मेमेत्तु, “नुसाꞃए, ओमेत्तेꞃना, कप्मोआङ् यरिक् हेन्छिङ् यहुदिहाꞃरे् येसुःन्नसाःन्
मेजोगुआङ् मेवाꞃरो॥ खेङ्हाꞃ मोसारे् साप्तुबा साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा खुनिꞃ सिक् केसम्बा
मेजोःक्॥
21 थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लुम्मो केयुङ्बा यहुदिहाꞃ मोसारे् कुसाम्योथिम्मिन् लेप्मादेःमा हेक्क्याङ् खुनिꞃ
येम्बित्छाꞃसाःहाꞃआङ् हर्दो हेक्मा पिमासि मेःन्, हेक्क्याङ्आनिꞃ यहुदि साम्योथिम्माङ् नाःप्मा मेःन्
लꞃरिक् केहुꞃरुसिरो फाꞃआङ् खेनेꞃ केयाःम्बेओ खेङ्हाꞃरे् मेघेप्सुआङ् मेवाꞃरो॥
22 खेनेꞃ कप्मो केद्येआङ् केवाꞃबा पाःन्निन् खेङ्हाꞃरे् सेक्खासाङ् मेघेप्सुꞃ॥ आल्ल थे चोःक्माबे?
23 खेल्ले् चोगुल्ले् आनिगे् सुजा पिआसिगेबा कुइसिःक्के खेनेꞃ चोगेꞃओ॥ कप्मो आनिगेनु
निङ्वाꞃफुमाङ्डो माङ्गेहेक्सिङ्बा लिसि फुꞃनुसाꞃहाꞃ मेवाꞃरो॥
24 खेनेꞃआङ् कङ्हाꞃ माङ्हिम्मो तेꞃरेसेꞃआङ् खेङ्हाꞃनुए सोरिक् सेसे पोःक्खेꞃओ॥ खेङ्हाꞃरे्
सिदुङ्जभा चोःक्मारे् लागि खेन् थिम्मो चाहाबा केजोःक्पा चिगःकूवाहाꞃ खेनेꞃ केःत्ते पिरेसेꞃओ॥
खेङ्हाꞃरे् माङ्हेक्सिङ्मान् केरेरो केलꞃबा ओसेःन्धाक्से खुनिꞃ थेगेःक्किन् हाराꞃ मेनःक्खुनिरो॥
अक्खेलꞃरिक् खेनेꞃ साम्योथिम्मिन् केनाःत्तुबा केइःत्तुबा यहुदिहाꞃरे् मेनिःसुआङ् केयाःम्बेओ
मेघेप्सुबा पाःन्निन् सेक्खा मेःन्लेछ फाꞃआङ् केरेक्ले् निङ्वाꞃ मेघोःसुरो॥
25 कर नसाःन् केजोःक्पा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरेग, हाराꞃ नावाइत्लाओ सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा
चाःन् मेन्जःनेन्ल, सामाक्खिꞃ नु कुसित्ला यꞃमना सेप्मनाबा सा चामा मेनुꞃनेन्लो, हेक्क्याङ्
चाराम्मोलाम् एःक् मेवाꞃनिरो केलꞃबा आनिगे् निःन्धो पाःन्हाꞃ सक्इङ्घङ्डो साप्तुम्बेआङ्
पत्लो॥”

पावलेन् मेदेम्सुꞃ

26 हेक्केलꞃरिक् पावलेन् तेन्देआङ् कुदाःन्दिक्मा खेन् लिसि मनाहाꞃ तेꞃरुसिआङ् खेङ्हाꞃनु
सोरिक् यहुदि थिम् कुइसिःक् सुत्थो चोःक्सिङ्॥ हेक्क्याङ् सेसे पोःङ्मा येन्निन् आप्फाल्ले् चुःत्ताङ्

काक्ले लागि सिदुङ्जभा तोःम्मा पोःङ् केलःबा निङ्वाःफुसाम्बान् इङ्घङ् पिसे खुनेः माङ्हिम् सिगाङ् लाःसेरो॥

27 सेसे चोःक्सिङ्मा नुसिगेःक्समा येन् केप्मा इःतेआङ् वयेल्ले कुभा एसियास्मा यहुदिहाःरे पावलेन् माङ्हिम् सिगाङ् मेनिःसुआङ् मनाहाः मेहुसुसिर खुनेः मेदेम्सुरो॥

28-29 खेङ्हाःरे एफिससओ बा त्रोफिमस मेप्मनाबा मनाःन् येक्ययक्को खुनेःनु ताक्कन्नि वयेबा मेनिःसुआङ् बा खेन्ने पावलरे यहुदि साम्योथिम्मिल्ले कुदक्लेङ्डो माङ्हिम् सिगाङ् केःत्तुबा फाःआङ् खेङ्हाःरे मेइःत्तुआङ् खेङ्हाः इस्राइलिसे, याप्मि कुभाः आबिरेम्मेःओ! कन् मनाःल्ले आत्तान्छाङ् आनिः सुवाङ्हाः नु आनिः यहुदि साम्योथिम् हेक्क्याङ् कन् माङ्हिम्तक्लेङ्वाओ मनाहाः निसाम् हुःरुसिर वाःरो॥ कम्म्याक्लक् मेःन्लो, कल्लेग थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःआङ् माङ्हिम् सिगाङ् तारुसिआङ् कन् सेसे तेन्निन्ने चिःन्दुरो लःरिक् अःक्मा मेहेःक्तेरो॥

30 हेक्क्याङ् येक्ययक्को सिदाक् हयङ्किल्लिङ् पोःक्खेआङ् काक् पिसाङ्लाम् मनाहाः मेलोःक्तेर मेद्येरो॥ खेङ्हाःरे पावलेन् मेदेम्सुआङ् माङ्हिम्लाम् लाःक्कात् मेउःक्खुर मेलःत्तुआङ् खिमो माङ्हिम्लेन् लाम्धेःप्हाः मेसुबुरो॥*

31 हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे खुनेः सेप्मा मेगोःत्तुल्ले यरुसलेम्मो हयङ्किल्लिङ्केबोःङ्बार केबप्पा इङ्घङ्डिन् रोमि तुरास्मा थक्तुम्बाल्ले कुनेक्खोःओ तोःक्ते॥

32 खिमो खेन् थक्तुम्बाल्ले कुभा तुम्थक्सुबाहाः नु थक्सुबाहाः तेःरुसिआङ् मनाहाः मेवयेबा तेन्नो लोःक्तेर केरे, हेक्क्याङ् मनाहाःरे खेङ्हाः मेनिःसुसिआङ् पावलेन् हिप्मा मेलेरुरो॥

33 खेन् थक्तुम्बेन् पेआङ् पावलेन् तेम्सुआङ् नेच्छि फेन्सिक्खिहाःरे इघेःङ्मा पाङ्घुसि॥ हेक्क्याङ् खेल्ले खेप्मो केवाःबा मनाहाः सेःन्दोसुसि, “कन् मनाःन् हाःत्निबे? हेक्क्याङ् कल्ले थे चोगुआङ् वाः?”

34 खेन् मनाहाःओ कुभारे थिक् पाःन् मेबाःत्तु हेक्क्याङ् वेःहाःरे वेः पाःन् मेबाःत्तुर मेअःक्ते॥ कन् थे पोःक्खेबा फाःआङ् खेन् थक्तुम्बेल्ले सेक्खा पाःन् थेआङ् कुसिङ् निःप्मा मेसुक्तुन्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले कुमनाहाः पावलेन् थक्सुबा यक्को थाःङ् तेःमा पाङ्घुसिरो॥

35 हेक्क्याङ् खेङ्हाः थरेःइन् मेलिङुर मेबत्छेल्ले मनाहाःरे आत्तिति हयङ्किल्लिङ् मेजोगुआङ् पावलेन् सेप्मा मेगोःत्तुल्ले थक्सुबाहाःरे पावलेन् मेबक्खुआङ् मेदेःरुरो॥

36 खेङ्हाः खुनिः एःक्एःक् खेन् मनाःन् सेरेम्मेः, सेरेम्मेः लःरिक् मेअःक्तेर मेदिम्दुसिरो॥

पावलेन् नाङ्सिङ्
सेःक्युक्मिबाहाः ९.१-१९, २६.१२-१८

37 खेङ्हाःरे पावलेन् थक्सुबा यक्को तेःमा मेइःत्तुल्ले पावलरे थक्तुम्बेन् अक्खे मेत्तु, “आदाङ्बे, इङ्गाः खेनेःनु कुभा पाःन् पाःप्मा सुक्काबि?”

हेक्क्याङ् खेन् थक्तुम्बाल्लेआङ् अक्खे मेत्तु, “खेनेः ग्रिक पाःन्नाङ् पाःप्मा केलेस्सुबि?

38 हेक्केने फाःग्र कुभा तङ्बे तगि हाङ्बिफ्युङ् केहेःक्पा खेन् मिस्रि मनाःङ्ग खेनेःएबिलाबे फाःआङ् निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥ खेल्ले येःङ्घादेन्नो हेन्छिङ् लिसि (४०००) हाङ्बिफ्युङ्बाहाः लाम्लोसुसिआङ् वयेरो॥”

39 पावलरे मेत्तु, “इङ्गाः मेःन्नाःरो, इङ्गाःग यहुदिआ, हेक्क्याङ् सिलिसिया थुम्मोबा तार्सस्सो सावाःन्छिङ्डाङ्बा॥ इङ्गाः केयेक्पा येक्ययक्कोबा यक्युङ्बाआ॥ आदाङ्बे, कन् मनाहाःनु इङ्गाः पाःप्मा पाङ्घाङ्डेःओ॥”

40 थक्तुम्बेल्लेआङ् पाःप्मा तेन्दिङ् पिरु॥ हेक्क्याङ् पावलेन् थरेःले नाङ्सेःक्को येम्सिङ्डाङ् मनाहाः हुक्चाःल्कि पिरुसिरो॥ हेक्केःल्ले खेन् मनाहाः स्वाःत् मेबोःक्खेआङ् खेन् मनाहाःनु पावलेन् हिब्रु पाःन्नो पाःप्मा हेःक्तेरो॥

---

* **21:30** □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

22

1 “आदाङ्बासे, आम्भुः आन्साःसे, खिनिः तगि पाःत्तुङ्बा आनाङ्सिङ्मा आबाःन्निन्
खेप्सेम्मेःओ॥”
2 अक्खेलःरिक् हिब्रु पाःन्नो खुनेः पारेबा मेघेप्सुआङ् काक् स्वाःत् मेबोःक्खेरो॥ हेक्क्याङ् पावलरे
अक्खे मेत्तुसि,
3 “इङ्गाः सिलिसियास्मा तार्सस्सो सागेवाःन्छिङ्बा यहुदिआरो, कर बा कप्मो यरुसलेम्मोए
थाङ्बेन् केराङ्डाङ् तुत्तुगेन् तुम्म्याङ्हाङ् सिक्साम्बा गमालियलरे* कुहुःसाम्बा पोःक्खाङ्लो॥
हेक्क्याङ् इङ्गाः साम्योथिम् नु आनिः पाधेबाहाःरे मेनाःत्तु मेयुरुबा साक्थिम्हाः कप्मो
हुःसिङ्डाङ्लो॥ आइन् खिनिः हेक्केए इङ्गाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् पिमा कुसिक्
केसम्बा वयाङ्लो॥
4 खेल्ले चोगुल्ले खेन् दाङ्बाल्ले कुलाम् केदिम्बाहाः सिःमेन् थारिक् तुक्खे चाःत्तुङ्सिङ्, हेक्क्याङ्
मेन्छुमाः येम्बित्छाःहाः तेम्सुङ्सिङ्डाङ् पुङ्ला हिम्मो साक्तुङ्सिङ्लो॥
5 मानिङ्वाःफुसाम्बा नु काक् येजुम्भोबा मनाहाःरे कन् पाःन्निन् कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् मेवाःरो॥
खेङ्हाःलाम् इङ्गाः दमस्कसओ केवाःबा यहुदि फुःनुसाःहाःरे खुनिः तेम्मा युक् केबिबा
सक्इङ्घङ्हाःआङ् खोःसुङ्डाङ् इङ्गाः खेप्मो कन् येसु ख्रिस्तेन्ननसाःन् केजोःक्पा मनाहाः
यरुसलेम्मो तेम्मा ताःप्मासिआङ् खुम्दिङ् पिमासि फाःआङ् दमस्कसओ पेगाङ्लो॥
6 हेक्केलःरिक् इङ्गाः लाम्दिःक्को पेगाङ्ल पत्छाङ्डिल्ले दमस्कस कुबेसाङ् केराङ्डिल्ले
लेन्दिक् पोःक्खेर पत्छे, खेप्मो हक्चघत् ताङ्साक्पोलाम् इङ्गाः आघिरि सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन्
लेक्तेरो॥
7 इङ्गाः खेप्मो हर्गुप् चोःन्दाङ्डिल्ले अक्तङ्बा इक्लाधिक् खेप्सुङ्, ‘सावलए, सावलए, इङ्गाः
थेआङ् तुक्खे केजाःत्ताबाबे?’
8 हेक्क्याङ् इङ्गाःआङ् सेःन्दोसुङ् ‘खेनेःग हाःत्नेबे, आदाङ्बे?’
हेक्केःल्ले खुनेः नोगप् पिराङ्, ‘इङ्गाःग तुक्खे केजाःत्तुर केवाःबा नासरतबा येसुआरो॥’
9 खेप्मो इङ्गाःनु सोरिक् लाम्दिःक् केजोःक्पा मनाहाःरे सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःङ्ग मेनिःसु, कर
इङ्गाःनु केबाःप्पा इक्लाःन् मेघेप्सुसाङ् कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो॥
10 इङ्गाः याम्मो सेःन्दोसुङ्, ‘आदाङ्बे, आल्ल इङ्गाः थे चोगुङ्बाबे?’
हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले मेत्ताङ्, ‘पोगेःआङ् दमस्कसओ पेगेः॥ खेप्मो खेनेः चोःक्मा केबोःङ्बा
पाःन्हाः कुभारे केम्मेत्लो॥’
11 खेन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् लेक्तेबाल्ले आमिक्किन् चेमुआङ् खानिःमा मेन्छुक्के मिक्फःम्बा
कुइसिःक् पोःक्खाङ्लो॥ हेक्केःल्ले इङ्गाःनु सोरिक् लाम्दिःक् केजोःक्पा आन्देःङ् आन्जुम्हाःरे
आहुक्को मेदेम्साङ्ल दमस्कसओ मेगेत्ताङ्लो॥
12 हेक्क्याङ् खेप्मो हननिया मेप्मनाबा आनिः यहुदि साम्योथिम् केनाःप्पा केइःप्पा साम्योनिबा
मनाधिक् आदुम्से त्ये॥ खेङ्ग दमस्कसओ केवाःबा काक् यहुदिहाःरे मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुबा मना
वयेरो॥
13 खुनेः इङ्गाः वयाङ्बा तेन्नो त्येआङ् अक्खे मेत्ताङ्, ‘नुसाः सावलए, आल्लो खेनेः याम्मो निःमा
केसुक्पा पोःक्खेःओ,’ हेक्क्याङ् इङ्गाः खिमो खुनेः निःमा सुक्तुङ्लो॥
14 खेल्ले मेत्ताङ्, ‘खेनेःग आनिः सुधेबा ताक्थेबाहाःरे खुनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः
कुसिङ्निःप्मा, साम्योनिबा कुमना येसुःन् निःमा हेक्क्याङ् खुनेः पाःत्तुबा पाःन् खेम्मा फाःआङ्
केसेगेआङ् केवाःरो॥
15 खेनेः केनिःसुबा नु केघेप्सुबा पाःन्हाःरेन् काक् मनाहाःओ कुदोःन्दि केबोःङ्लो॥

---

* **22:3** □□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ (सेःक्युक्मिबा ५.३४)॥

16 आल्ल थेःन् केहाङ्घुबाबे? पोगेꞃआङ् बप्तिस्मा पोःक्खेꞃ, हेक्क्याङ् येसुःन्नसाःन् चोगेꞃआङ् केलायोलाम् सेसे पोःक्खेꞃओ॥'

17 हेक्क्याङ् इङ्गाꞃ यरुसलेम्मो याम्मो नुःक्खाङ् पेगाङ्डाङ् माङ्हिम्मो तुवा चोःक्कि युङाङ्डिल्ले इङ्गाꞃ सुफो निःसुङ्लो॥

18 खेप्मो दाङ्बाल्ले इङ्गाꞃ अक्खे मेत्ताङ्लो, 'यरुसलेमलाम् हारा लाःक्कात् लःन्दे पेगेꞃ, थेआङ्भेल्ले कप्मोबा मनाहाꞃरे इङ्गाꞃ आयाःम्बेओ खेनेꞃ केबिरुबा तोःन्दिन् मेन्दाःक्तुन्लो॥'

19 हेक्केःल्ले इङ्गाꞃ खुनेꞃ मेत्तुङ्, 'आदाङ्बे, इङ्गाꞃ यहुदि चुम्लुङ्हिम्हाꞃओ पेगाङ्डाङ् खेनेꞃ नसाःन् केजोःक्पा मनाहाꞃ तेम्सुङ्सिङ्डाङ् लःप्सुङ्सिङ् हेक्क्याङ् पुङ्लाहिम्मो साक्तुङ्सिङ्बा पाःन्हाꞃग खेङ्हाꞃरे मेनिःसुरो॥

20 हेक्क्याङ् स्तिफनसेन् मेसेरुल्ले इङ्गाꞃग तोःन्दि पोःक्खाङ्डाङ् खेन् पाःन्निन् तेन्दिङ् चोगुङ्डाङ् खेन् मना केसेप्पाहाꞃरे खुनिꞃ चाङ्देःत्हाꞃ कोसुङ्ल येबाङ्लो॥'

21 कर दाङ्बाल्ले इङ्गाꞃ मेत्ताङ्, पेगेꞃ, 'थेआङ्भेल्ले खेनेꞃ माःङ्घा माःङ्घा थारिक् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरो आयाःम्बेओ इङ्भन् चोःक्से पाङ्नेꞃरो॥' "

22 कन् पाःत्तुर थारिक् मनाहाꞃरे पावलरे कुबाःन्निन् मेघेप्सुरो, कर थिम्मेन्दङ् सुवाङ् लꞃरिक् पाःन्सुत्लाःन् पाःत्तुनामेःन्ने खेङ्हाꞃ मेअःक्तेर अक्खे लꞃमा मेहेःक्ते, "कन् सेप्माए पोःङ्! आल्ल कन् मनाःन् कुहिङ्वेत् लेप्मा मेनुꞃनेन्लो!"

23 अक्खेलꞃरिक् सिक्किल्ले आबाङे खुनिꞃ सुङ्घेःक्वाहाꞃ मेधेःक्खुर खाम्हिःक्हाꞃ थो मेसेःसुर मेअःक्ते॥

पावलरे रोमि यक्युङ्बाआ पाःत्तुꞃ

24 आल्ल रोमि थक्पेबाल्ले कन् निःसुआङ् पावलेन् तुरा हिम्सिगाङ् ताःप्माआङ् कन् मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ थेआङ् यहुदिहाꞃ मेअःक्तेबाबे? लꞃरिक् निङ्वाꞃ खोःमा फाꞃआङ् तेःम्भुक् याक्मा इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

25 तिलिङ्गाहाꞃरे तेःम्भुक् याक्मा फाꞃआङ् पावलेन् इघेःङ्मा मेहेःक्तुल्ले कुबेसाङ् केयेप्पा थक्तुम्बेन् पावलरे अक्खे मेत्तु, "रोमि यक्युङ्बान्नाङ् आप्तिक् मेःन्ने तेःम्भुक् याक्मा रोमि थिम्मिल्ले केबिरिबि?"

26 थक्तुम्बेल्ले खेन् थक्पेबान् पेआङ् मेत्तु, "आदाङ्बे, कन् थेःन् केजोगुर केबप्पे? कन् मनाःङ्ग रोमि यक्युङ्बामुरो!"

27 खेन् थक्पेबान् त्येआङ् पावलेन् अक्खेलꞃरिक् सेःन्दोसु, "खेनेꞃ सेक्खाए रोमि यक्युङ्बानेन्बि?"

हेक्क्याङ् पावलरे ओरो लꞃरिक् नोगप् पिरु॥

28 खेन् थक्पेबाल्ले मेत्तु, "कर इङ्गाꞃग यरिक् याङ्साकुन्धेरे कन् रोमि यक्युङ्बा युक्किन् इङुङ्बारो॥"

पावलरे नोगप् पिरु, "इङ्गाꞃग सावाःन्छिङाङ्डिल्लेसा रोमिआरो॥"

29 कर खुनेꞃ सेःन्लाप्मा यारिप् केबोःङ्बाहाꞃरे हक्चघत् खुनेꞃ मेलेरु मेधःआङ् मेबे, हेक्क्याङ् पावलेन् रोमि यक्युङ्बा केलꞃबा निङ्वाꞃ खोःसुआङ् खेन् थक्पेबान्नाङ् किःसेरो, थेआङ्भेल्ले खुनेꞃ खासेन् मेन्लोःन्ने खेन् इघेःक्खुआङ् वयेरो॥

पावल यहुदि येजुम्भो तगि

30 कर कुदाःन्दिक्मा खेन् रोमि थक्पेबाल्ले थेआङ् यहुदिहाꞃरे पावलेन् आप्तिक् मेगुःत्तुबा फाꞃआङ् कुसिङ्निःप्मा निङ्वाꞃ चोगुआङ् खेन् लेरु॥ हेक्क्याङ् काक् तुम्निङ्वाꞃफुसाम्बाहाꞃ नु येजुम्भो चुम्लुङ् चोःक्मा इङ्जाःङ् पिरुसिर पावलेन् खेप्मो मेदारुआङ् खुनिꞃ तगि मेयेप्सुरो॥

23

1 पावलरे़ येजुम्भोःन् नुःरिक्काङ् ओमे़त्तुआङ् अक्खेलऱरिक् पाःत्तु, “आम्भुऱ आन्साऱसे, इङ्गाऱ
निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ आइन् थारिक् आहिङ्मन्नो सेसे खासिङ्डो माङ्सेवा चोगुङ्डाङ्
वाऱआरो॥”
2 कन् खे़प्सुआङ् मानिङ्वाऱफुसाम्बा हननियारे़ पावलरे़ कुबेसाङ् के़येप्पा थक्तुम्बान् पावलरे़
कुमुराओ हिप्ते़ फाऱआङ् इङ्जाःङ् पिरुरो॥
3 पावलरेआङ् हननियाःन् मे़त्तु, “खेने़ऱ कुनिङ्वाऱ के़जिःप्पाए! निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ खेने़ऱआङ्
के़हिप्लो॥ खे़ने़ऱग खे़प्मो मोसारे़ पिरुबा साम्योथिम् कुइसिःक् इङ्गाऱ आघासे़न् लोःम्मा फाऱआङ्
के़युङ्, कर खे़ने़ऱग साम्योथिम्मिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ खासे़न् लोःम्मानुःल्ले़ तगिए इङ्गाऱ याप्मि हिप्मा
के़बाङ्घुसिबि?”
4 हे़क्क्याङ् कुबेसाङ् के़येप्पा मनाहाऱरे़ पावले़न् मे़मे़त्तु, “खे़ने़ऱ निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़न्
मानिङ्वाऱफुसाम्बाल्ले़ कुनाधाःमा आक्खेआङ् के़आःन्छिङ्बे?”
5 पावलरे़ नोगप् पिरु, “आम्भुऱ आन्साऱसे, खुने़ऱग मानिङ्वाऱफुसाम्बा फाऱआङ् इङ्गाऱ
मे़न्निःबे़न्लो॥ साम्योसाप्लाओग अक्खे साप्ते़आङ् पत्, ‘खिनिऱ लाम्लोःबाल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ
फे़न् पाःन् मे़बारे़म्मिन्ने़ऱओ॥’ ”
6 हे़क्क्याङ् पावलरे़ खे़प्मो फरिसि नु सदुकिहाऱ मे़वाऱ के़लऱबा निङ्वाऱ खोःसु, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऱरे़
सिःमे़न् एगाङ् थे पोःङ् के़लऱबा पाःन्नो खुनिऱ नसाःन् मे़दङे़न्बा निःसुआङ् यम्बा इक्लाओ ये़जुम्भोओ
अक्खेलऱरिक् मे़त्तुसि, “आम्भुऱ आन्साऱसे, इङ्गाऱग फरिसिःल्ले़ कुस्साः फरिसिआरो॥ इङ्गाऱग
के़सिःबाहाऱ मे़हिङ् लऱरिक् निङ्साङ् चोगुङ्बाल्ले़ आइन् कन् तुःन्देऱओ थ्याङ्डाङ् वाऱआरो॥”
7 खुने़ऱ कन् पाःन्निन् पाःत्तुनुमे़ःन्ने फरिसि नु सदुकिहाऱरे़ खुनिऱ लुम्मो खे़माऱ पोगे़आङ् खे़ङ्हाऱ
मेसे़ःरे़ मे़बेरो॥
8 (थेआङ्भे़ल्ले़ सदुकिहाऱरे़ सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्माओ हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बाहाऱ नु साम्हाऱ
मे़वाऱ के़लऱबा पाःन्निन्नसाःन् मे़न्जोगुन्लो॥ कर फरिसिहाऱरे़ कन् सुम्सि पाःन्निन्नसाःन् मे़जोगुरो॥)
9 हे़क्क्याङ् मनाहाऱ साऱरिक् मे़अःक्ते़॥ खे़प्मो फरिसि लक्कोबा कुभा साम्योथिम्साम्बाहाऱआङ्
मे़बोगे़आङ् वेऱहाऱ साऱरिक् मे़अत्तुसिर मे़बाःत्तु, “कन् मनाःल्ले़ याःम्बक् फेःन्दुबा थेआङ्
मे़निःसुम्बे़न्लो॥ माङ्लाइङ्बाहाऱ इग्र साम्हाऱआङ्सा से़क्खाए कन्नु पाःप्मा मे़सुक्से़बा!”
10 हे़क्क्याङ् पाःन्धङ्डिन् पोःरे़र पेबाल्ले़ थक्तुम्बाल्ले़ पावले़न्नाङ् मे़धे़ःक्खु मे़से़रु फाऱआङ्
किःसे़रो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ थक्सुबाहाऱ यो पाङ्घुसिआङ् पावले़न् थक्सुबा यक्को थाक्ते़म्मे़ऱ
लऱरिक् इङ्जाःङ् पिरुसि, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऱलाम् पावले़न् साक्के़ल्ले़क्काङ् थक्सुबा यक्को
मे़धाक्तुरो॥
11 बा खे़न् से़न्दिक् पावलरे़ कुबेसाङ् दाङ्बेन् ओसेःन्धाक्सिङ्डाङ् अक्खे मे़त्तु, “पावलए, खे़ने़ऱ
हाङ्हाङ् मे़त्छिङ्डे़ऱओ, थेआङ्भे़ल्ले़ अक्खेलऱरिक् कन् यरुसले़म्मो इङ्गाऱ आयाःम्बेओ तोःन्दि
के़बिरुबा कुइसिःक् रोम लाजे़ऱओआङ् तोःन्दि के़बिरुर पोःङ्लो॥”

पावले़न् से़प्मा चे़म्फन्

12 कुदाःन्दिक्मा यहुदिहाऱ मे़भुङ्सिङ्डाङ् थिक्हुप् मे़बोःक्खे़र इङ्मे़दङ्घुरो॥ खे़ङ्हाऱरे़ पावले़न्
मे़न्छे़त्ते थारिक् थे़माआङ् मे़जाम्बे़न् मे़धुङ्गुम्बे़न् लऱरिक् माङ्मे़हे़क्सिङ्लो॥
13 कन् चे़म्फन् के़जोःक्पा मनाहाऱ लिबोःङ्डाङ्(४०) थो मे़वये़रो॥
14 खे़न् चे़म्फन् के़जोःक्पा मनाहाऱरे़ तुम्निङ्वाऱफुसाम्बाहाऱ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाऱरो मे़बेआङ्
अक्खे मे़मे़त्तुसि, “आनिगे़ग पावले़न् मे़न्छे़त्ते थारिक् थेआङ् मे़जाम्बे़न् मे़धुडुम्बे़न् लऱरिक्
माङ्हे़क्सिङ्मनाआङ् वयिगे़रो॥
15 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आल्ल खिनिऱ नु ये़जुम्भोःन् तङ्डासिम्मे़ऱआङ् रोमि थक्तुम्बे़ल्लो पेगे़म्मे़ऱ,
हे़क्क्याङ् ‘खे़न् पावले़न् चुम्लुङ्डो युरे़ऱ’ मे़त्ते़म्मे़ऱ फाऱआङ् पेलि फाक्कासिगे़रो॥ खे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ

चुम्लुङ्डिल्ले यरिक् पाःन्हाꣳ कुसिङ् निःप्मा वाꣳरो लꣳरिक् पाःन् चोगेम्मेꣳओ॥ कर खुनेꣳ कप्मो मेयुरुर मेबत्तिल्ले लाम्मोसा आनिगे सेरुम्बेꣳरो॥”

16 कर पावलरे कुल्लाम्साꣳइल्ले कन् चेम्फन् मेजोगुबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ खोःसुआङ् थक्सुबा यक्को पेआङ् कन् पाःन्हाꣳ काक् पावलेन् चेक्तुरो॥

17 हेक्क्याङ् पावलरे खेप्मो केवाꣳबा थिक् थक्तुम्बेन् उःत्तुआङ् अक्खे मेत्तुरो, “आदाङ्बे, कन् थाङ्बेन्निल्ले कुभा ताꣳजेङ् पाःन्हाꣳ थक्तुम्बेन् मेप्मा कत्तुरो॥”

18 हेक्केःल्ले खेन् सुहाङ्युक्पेल्ले पावलरे कुल्लाम्साꣳइन् थक्तुम्बाल्लो तेꣳरुआङ् अक्खे मेत्तु, “आदाङ्बे, पुङ्लाधाबा पावलरे इङ्गाꣳ उःत्ताङ्डाङ् कन् मनाःल्ले आदाङ्बानु ताꣳजेङ्मा कुभा पाःन्हाꣳ कत्तुरो लꣳरिक् मेत्ताङ्डाङ् कन्कप्मो तारुङ्बारो॥”

19 हेक्केःल्ले पावलरे कुल्लाम्साꣳइल्ले कुहुक्किन्तेम्सुआङ् थिक्लेप्माङ् तेꣳरुआङ् थक्तुम्बाल्ले सेःन्दोसु, “इङ्गाꣳनु ताꣳजेङ् पाःन्हाꣳ थेमा केगत्तुꣳ, लु पाःत्तेꣳ!”

20 खेल्ले मेत्तु, “आदाङ्बे, कुभा यहुदि युक्साबाहाꣳरे तान्दिक् पावलेन् यो येजुम्भोओ युरेꣳ फाꣳआङ् खेनेꣳनु पेलि फाक्मा इङ्मेदङ्घुआङ् मेवाꣳरो॥ हेक्क्याङ् कन् चुम्लुङ्डिल्लेग पावलरे कुयाःम्बेओ यरिक् पाःन्हाꣳ कुसिङ् निःप्मा वाꣳ फाꣳआङ् पाःन् मेजोगुआङ् वाꣳरो॥

21 कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ पाःन्निन् मेघेप्सेन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले लिबोःङ्डाङ्धो मनाहाꣳरे पावलेन् सेप्मा फाꣳआङ् मेसुगुआङ् मेयुङ्लो॥ खेङ्हाꣳरेग खुनेꣳ मेन्छेत्ते थारिक् थेआङ् मेजाम्बेन् मेधुङुम्बेन् लꣳरिक् माङ्मेहेक्सिङ्डाङ् यारिप् मेबोःक्खेआङ् मेवाꣳ॥ खेङ्हाꣳरे खेनेꣳ केनिङ्वाꣳ पाःन्निल्ले इङ्जाःङ् खोःमारक् मेहाङ्घुआङ् मेयुङ्लो॥”

22 हेक्केःल्ले थक्तुम्बेल्ले खेन् मनाःन् अक्खे मेत्तुआङ् साम्दिङ् पिरुर पाङ्घुदेःसु, “कन् इङ्गाꣳ केजेक्ताङ्बा पाःन्निन् हाःत्ताङ् मेमेत्तेन्नेꣳओ॥”

पावलेन् सिजरियाओ मेबाङ्घुꣳ

23 हेक्क्याङ् खेन् थक्तुम्बाल्ले नेप्फु सुहाङ्युक्पाहाꣳ उःत्तुसिआङ् अक्खे मेत्तुसि, “आक्खो सेन्दिक् कुमुक् फाङ्सि (९) मुक्किल्ले किप्नेत्छि (२००) थक्सुबाहाꣳ, नुबोःङ्(७०) अन् केयुक्पा थक्सुबाहाꣳ हेक्क्याङ् किप्नेत्छि लाःक् केयाङ्बा थक्सुबाहाꣳ सिजरियाओ पेःक्मा यारिप् चोगेत्छेꣳ,

24 हेक्क्याङ् पावल नु कुन्देःङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ युक्मा अन्हाꣳरेन्नाङ् तङ्गाम् चोगेत्छेꣳओ॥ खुनेꣳ नुःरिक्काङ् थेआङ् मेम्बोःङ्डे सुहाङ्गेम्बा फेलिक्सरो केत्तेछेꣳओ॥”

25 थक्तुम्बेल्ले अक्खेलꣳरिक् सुहाङ्गेम्बा फेलिक्सेन् सक्इङ्घङ् हाक्तुरो–

26 “तुत्तु आदाङ्बा सुहाङ्गेम्बा फेलिक्से,
क्लाउदियस लुसियसलाम्, आसेवारो॥

27 कन् मनाःन् यहुदिहाꣳरे मेदेम्सुआङ् सेप्मा मेगोःत्तुआङ् मेवये, कर इङ्गाꣳ कन् मनाःङ्ग रोमि यक्युङ्बा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ खोःसुङ्डाङ् थक्सुबाहाꣳनु पेगाङ्डाङ् यहुदिहाꣳलाम् सेःप्तुङ्लो॥

28 कन् मनाःन् थे आप्तिक् मेगुःत्तुबा फाꣳआङ् कुसिङ् निःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्डाङ् खुनिꣳ येजुम्भोओ तेꣳरुङ्,

29 कर खुनिꣳ आबाङे यहुदि साम्योथिम्मोबा निङ्वाꣳ मेन्दाःमना पाःन्नोरक् कन् मनाःन् आप्तिक् मेगुःत्तुआङ् मेवाꣳरो॥ कन् मनाःल्ले सिःमेल्ले खुम्दिङ् खोःमा नु पुङ्लाधाबा पोःङ्मा थेआङ् याःम्बक् मेम्भेःन्ने वाꣳबा निङ्वाꣳ खोःसुङ्लो॥

30 हेक्क्याङ् कन् मनाःन् सेप्मा फाꣳआङ् यहुदिहाꣳरे चेम्फन् मेजोगुर मेयाक् केलꣳबा इङ्गाꣳ इङ्घङ् खोःसुङ्॥ हेक्केःल्ले कन् मनाःन् खेनेꣳओए पाङ्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳआङ् हाराꣳ खेनेꣳओए मेयुआङ् खुनेꣳ कुदक्लेङ्डो मेगुःत्तुबा आप्तिक्हाꣳआङ् खेनेꣳए केम्मेत्ल, फाꣳआङ् मेत्तुङ्सिङ्डाङ् मेवाꣳरो॥”

31 हेक्केःल्ले थक्सुबाहाꣳरे खेन् इङ्जाःङ्डिन् तेन्दिङ् मेजोगुआङ् खेङ्हाꣳरे पावलेन् मेदेꣳरुआङ् सेन्दिक्सा एन्तिपत्रिस* येक्यक्को मेगेत्तुरो॥

32 हेक्क्याङ् कुनाम्दाःप्मा थक्सुबाहाꣳरे खुनेꣳ अन् केयुक्पा थक्सुबाहाꣳनु पेःक्नि फाꣳआङ् पक्मेधसिआङ् यक्को मेनुःक्खे मेद्येरो॥

33 अन् केयुक्पा थक्सुबाहाꣳरेआङ् सिजरिया मेगेरेआङ् सक्इङ्घङ्डिन् नु पावलेन्नाङ् सुहाङ्गेम्बाल्लो मेदोःन्दु मेबिरुरो॥

34 सुहाङ्गेम्बाल्ले खेन् सक्इङ्घङ्डिन् निःरुआङ् पावलेन् आत्तिन् तेङ्गपस्मा फाꣳआङ् सेःन्दोसुल्ले खुनेꣳ सिलिसियास्मा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ खोःसु॥

35 हेक्क्याङ् अक्खे मेत्तु, “खेनेꣳ केदक्लेङ्वाओ आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳ मेदाःआङ्लक् केदुःन्देन् ओमेत्तुङ्लो॥” हेक्क्याङ् हेरोद हाङ्डिल्ले कुहाङ्हिम्मो खिनिꣳ लक्पेन्नो कत्तेम्मेꣳ फाꣳआङ् थक्सुबाहाꣳ इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥

24

यहुदिहाꣳरे पावलेन् आप्तिक् मेगुःत्तुꣳ

1 ङासि येन् एगाङ् मानिङ्वाꣳफुसाम्बा हननियारे कुभा यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ नु तरतुलस मेप्मनाबा कुभाङ्सेम्बान् तेꣳरुआङ् यो सिजरिया येक्यक्को पे, खेप्मो सुहाङ्गेम्बाल्ले कुदगि पावलरे कुदक्लेङ्वाओ खुनिꣳ आप्तिक् पाःन्निन् मेदोःन्दुरो॥

2 पावलेन् खेप्मो मेउःत्तुआङ् तरतुलसरे खुनेꣳ आप्तिक् पाःन्निन् अक्खेलꣳरिक् फेलिक्सरे कुदगि युक्खुरो–

“आदाङ्बा तुत्तु सुहाङ्गेम्बाए, खेनेꣳ सिकुम्निबा केलाम्लोःल्ले यरिक् तङ्बेआङ्धो आनिगे सनारुङ्डो वाꣳमा खोःसुम्बेआङ् वयिगे, हेक्क्याङ् आनिगे लाजेꣳओ थोबोआङ् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

3 आनिगे आत्तिसाङ् आप्फाल्लेसाङ् खेनेꣳ नु नुःबुनुःबा केयाःम्बक्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तुम्बेल्ले निङ्वाꣳ सिगाङ्लाम् खेनेꣳ नोगेन् पिआसिगेꣳरो॥

4 हेक्केःल्ले यरिक् हम्मासिगेसाङ् नासि थःत्तेꣳआङ् आनिगे पेलिगेन् पाःन्निन् चुक्मुक्को खेप्सेꣳ आबिरेꣳओ॥

5 कन् मनाःन् आनिगे कुꣳइ केभेꣳबा निःसुम्बेआङ् वयिगेरो॥ कल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आत्तिसाङ् यहुदि लुम्मो बिफ्युङ् चोगुरो॥ कन् मनाःन् नासरि साम्यो नसाःन्बा* लाम्लोःबाआङ्लो॥

6 कन् मनाःल्ले माङ्हिम्मिन् चिःम्मा कोःत्तुल्ले आनिगे तेम्सुम्बेबारो॥ ((हेक्क्याङ् साम्योथिम् कुइसिःक् खासेन् लोःन्दुम्बेमेन्

7 कर थक्तुम्बा लुसियसरे साक्केल्लेक् आनिगे हुक्कोलाम् कन् मनाःन् नाप्तिगेआङ् तेꣳरुरो॥

8 हेक्क्याङ् थक्तुम्बा लुसियसरे आप्तिक् केगुःप्पा मनाहाꣳ आदाङ्बा सुहाङ्गेम्बाल्लो मेदानि फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥)) आदाङ्बारे आबाडे कन् मनाःन् सेःन्गेदोःसुने फाꣳग्र आनिगे कुदक्लेङ्वाओ कुःत्तुम्बेबा आप्तिक्किन् सेक्खारो फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केघोःसुꣳरो॥”

9 खेप्मो वेꣳ यहुदिहाꣳरेआङ् खेन् आप्तिक्किन् सेक्खाएरो फाꣳआङ् मुरा मेदङ्घुरो॥

10 हेक्क्याङ् सुहाङ्गेम्बाल्ले पावलेन् पारेꣳ फाꣳआङ् हुक्चाःल्कि पिरुआङ् पावलेन् अक्खेलꣳरिक् पारे, “आदाङ्बा सुहाङ्गेम्बाए, कन् लाजेꣳओ खासेन्लोःम्बा केबोःक्खेबा यरिक् तङ्बे केरे केलꣳबा इङ्गाꣳ निङ्वाꣳ कत्तुङ्लो॥ हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ आनाङ्सिङ्मा आबाःन्निन् युङ्मा आसिराꣳ थाङ्लो॥

11 यरुसलेम्मो माङ्सेवा चोःक्से इङ्गाꣳ पेगाङ्बा थिक्-नेत् येन्नाङ् मेङ्गेत्ते वाꣳ केलꣳबाङ्ग आदाङ्बारे उसुरु निङ्वाꣳ केघोःसुꣳरो॥

12 याप्मि आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳरे मेदुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ माङ्हिम्मो पाःन् थक्कि यागाङ्बा, यहुदि चुम्लुङ्हिम्मो नु येक्यक्को आत्तिसाङ् मनाहाꣳ हुसुङ्सिङ्ल वयाङ्बा होःप्तेरो॥

---

* **23:31** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□

* **24:5** □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□, हेक्क्याङ् कुहुꣳसाम्बाहाꣳ नासरतबा मनाःन् केदिम्बासिरो फाꣳआङ् कुसिङ्मेनिःत्तुसिआङ् वये॥

13 खेङ्हाःरे मेगुःत्ताङ्बा आप्तिक्ले तोःन्दिआङ् ताःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
14 करसाङ्, इङ्गाःग आनिगे थाःक्थेबाहाःरे सेवा मेजोगुबा निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेवा चोगुङ्बा
पाःन्निन् आदाङ्बारे केदगि तेन्दिङ् चोगुङ्लो॥ खेन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्बा येसुरे कुलाम्मिन्, खेङ्हाःरे
फोत्याबा मेमेत्तुरो॥ मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् साप्लाओ नु माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे
मेसाप्तुबा साप्पन्नो साप्तेआङ् केबप्पा काक् पाःन्हाः नसाःन् चोगुङ्लो॥
15 इङ्गाः खुनिः हेक्केए साम्योनिबाहाः नु लायोबाहाः सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङ् केलःबा पाःन्निन्
निङ्वाःफुमाङ्डो निङ्साङ् चोगुङ्लो॥
16 हेक्केलःरिक् इङ्गाःग सदादिङ् निङ्वाःफुमाङ्डो नु मेन्छाम्गेन् याप्मिरे खुनिः तगि सेसे खासिङ्
कप्मा तम्सिन् चोःक्कारो॥
17 यरुसलेम्मोनु लाःक्कात् वयाङ्बा यरिक् तङ्बे पोःक्खेआङ् खारक् इङ्गाः याङ्गेसाःबा
यहुदियास्मा आमनाहाः एन्तिओक्लाम् सुम्मनाबा हुक्सो याङ् हुःमासि नु निङ्वाःफुमाङ्डिन्
सिदुङ्जभा चोःक्मा फाःआङ् कप्मो त्याङ्लो॥
18 इङ्गाः खारक् माङ्हिम्मो सेसे पोःङ्मा थिम् चोगुङ् सुरुङ्डाङ् वयाङ्डिल्ले कुभा यहुदिहाःरे
इङ्गाः मेनिःसाङ्॥ इङ्गाःनु यरिक् मनाहाःआङ् मेहोःप्ते, हयङ्किल्लिङ्डाङ् होःप्ते॥
19 कर खेप्मो एसिया तेङ्गप्लाम् केदाःबा कुभा यहुदिहाःआङ् मेवये॥ खेङ्हाःरे आदक्लेङ्वाओ
आप्तिक् मेगुःत्ताने फाःग्र हाराः आदाङ्बारे केदगि आप्तिक् तोःन्छे मेदाररो॥
20 मेःन्ने फाःग्र हाराः कप्मो केवाःबाहाःरेआङ् येजुम्भोओ नाङ्सिङ्से येबाङ्डिल्ले
आदक्लेङ्वाओ आप्तिक् मेघोःसुबा पाःन्निन् आदाङ्बारे केदगि मेदारुल्ले पोःङ्लो,
21 कर इङ्गाःग खुनिः तगाङ् अक्खेलःरिक्लक् अःक्ताङ्ल येबाङ्लो, 'इङ्गाःग केसिःबा
केबेःक्पाहाः मेहिङ् केलःबा पाःन्निन् नसाःन् चोगुङ्बाल्ले चोगुल्ले आइन् आघासेन् केलोःन्दिर
केबत्छिरो॥' "
22 फेलिक्सरे कन् येसुरे कुसङ् कुलाम्मिल्ले कुयाःम्बेओ नुःरिक्काङ् लेस्सुआङ् वयेआङ् बा खेन्
येम्मोए खासेन् लोःम्माआङ् केसुक्पा चोगे, कर खेल्ले अक्खे पाःत्तुर चुम्लुङ्डिन् नुप्सु, "आल्ल
थक्तुम्बा लुसियसेन् युःआङ् खासेन् लोःन्दुङ् पिनिङ्लो॥"
23 हेक्क्याङ् फेलिक्सरे पावलेन् कोमा थक्सुबाहाः युङ्मासि हेक्क्याङ् वाःमा पेःक्मा साःरिक्
साक्मा मेःन्नाङ्कुन्जुम् कुन्देःङ्हाःरे खुनेः चाहाबा केजोःक्पा चिगःक्वाहाः मेदारु मेबिरुनि फाःआङ्
थक्तुम्बान् इङ्जाःङ् पिरुरो॥

पावले फेलिक्स द्रुसिल्लाःन्नु पाःत्

24 हेक्क्याङ् कुभा येन् एगाङ् फेलिक्सेन् कुमेःत् द्रुसिल्लाःन्नु त्येत्छि॥ द्रुसिल्लाःन् यहुदि वयेरो॥
फेलिक्सरे पावलेन् उःत्तुआङ् ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् चोःक्मनाबाल्ले कुयाःम्बेओ खुनेःलाम् खेप्सु॥
25 पावलरे ताःधक्तुर तेःरुल्ले साम्योनिबा, निङ्वाः हाङ्गेम्सिङ्मा नु ताःन्दि केदाःबार केबप्पा
पयम् खुम्दिङ्डिल्ले कुयाःम्बेओआङ् पोधक् चोगुरो॥ कर फेलिक्सेन् किःसेआङ् मेत्तु, "आल्ल खेनेः
पेगेः, इङ्गाः याःन्दिक् ताआल्ले याम्मो उःत्नेआङ् केबाःन्निन् खेप्सुङ्लो॥"
26 खुनेःग पावललाम् सुरुत्-याङ् खोःसुङ्बि फाःआङ् निङ्वाः चोगुआङ् वये॥ खेल्ले चोगुल्ले
एत्लेङ् उःत्तुर ताःजेक्खेसाङ् पावलरे थेआङ् मेबिरुन्लो॥
27 आल्ल तङ्बे नेत्छि एगाङ् फेलिक्सरे कुलेक्वा पोर्कियस फेस्तसेन् सुहाङ्गेम्बा पोःक्खेआङ्
त्येरो, कर फेलिक्सरे यहुदिहाःरे खुनिः निङ्वाः ताःमा पिमासि फाःआङ् पावलेन् पुङ्लाहिम्मोए
लेरुधआङ् पेरो॥

25

सुहाङ्गेम्बा फेस्तसरो पावलरे कुदुःन्देःइन्

1 फेस्तसेन् सुहाङ्गेम्बा पोःक्खेआङ् रोमलाम् यहुदिया थुम्मो त्येबा सुम् येन् एगाङ् सिजरियालाम्
थो यरुसलेम पे॥

2 खेप्मो तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनेꣳ कुदगि पावलरे कुदक्लेङ्वाओ आप्तिक्हाꣳ मेयुक्खुरो॥
3 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे फेस्तसेन् पावलरे कुदुःन्देꣳलेन् खासेन् लोःन्छे यरुसलेम्मो थाक्मा आबिरेꣳओ फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तु, थेआङ्भेल्ले पावलेन् खेङ्हाꣳरे लाम्मोसा सेप्मा केलꣳबा चेम्फन् मेजोगुआङ् मेवयेरो॥
4 कर फेस्तसरे खेङ्हाꣳ नोगप् पिरुसि, “पावलेङ्ग सिजरियास्मा पुङ्लाहिम्मो साक्तेआङ् वाꣳ॥ इङ्गाꣳए सिजरियाओ हारा पेःक्कार पत्ता॥
5 हेक्केःल्ले खिनिꣳओ कुभा लाम्लोःबाहाꣳ इङ्गाꣳनुए थ्येम्मेꣳ हेक्क्याङ् खेन् मनाःल्ले सेक्खाए पाःन् फेःन्दुआङ् वाꣳने फाꣳग्र कुदक्लेङ्वाओ हाराꣳ खेप्मोए आप्तिक् कुःत्तेम्मेꣳओ॥”
6 हेक्क्याङ् फेस्तसेन् यरुसलेम्मो येत्छि येन्नाङ्धो थिबोःङ् येन् थारिक् याःक्तेआङ् खुनेꣳ सिजरियाओ थ्येबेरो॥ यरिक् यहुदि लाम्लोःबाहाꣳआङ् खेप्मो मेबे॥ सिजरिया केरेबा कुदाःन्दिक्मा खासेन् युक्नाओ युङ्सिङ्ङाङ् पावलेन् खेप्मो मेदारुनि फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥
7 पावलेन् खेप्मो मेदारुआङ् यरुसलेम्लाम् केयुःबा यहुदिहाꣳ खुनेꣳ कुघिरि मेयेम्सिङ्ङाङ् पयम् यम्बा आप्तिक्हाꣳ कुःप्मा मेहेःक्तु, कर खुनेꣳ मेगुःत्तुबा आप्तिक्हाꣳ सेक्खाए फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
8 हेक्क्याङ् पावलरे नाङ्सिङ्ल अक्खे मेत्तुसि, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳग यहुदि साम्योथिम्, माङ्हिम् नु रोमि हाङ्जुम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ थेआङ् फेन् याःम्बक् मेन्जोःक्के वाꣳआरो॥”
9 कर फेस्तसरे यहुदि लाम्लोःबाहाꣳरे खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्ल केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुआङ् पावलेन् सेःन्दोसु, “खेनेꣳ केम्गुःत्तेबा आप्तिक्किकल्लेन् तुःन्देꣳरे खासेन्निन् थो यरुसलेम्मो आदगि पोःङ्नि केलꣳबा निङ्वाꣳ केजोगुबि?”
10 पावलरे नोगप् पिरु, “मेःन्लो, आदाङ्बे, इङ्गाꣳग सिजरेल्ले कुघासेन् युक्नाःल्ले कुदगि येप्पाꣳरो॥ कप्मोए इङ्गाꣳ आदुःन्देल्लेन्खासेन् पोःङ्मा पोःङ्लो॥ थेआङ्भेल्ले यहुदिहाꣳ खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ इङ्गाꣳ थेआङ् फेन् याःम्बक् मेन्जोःक्के वाꣳआ केलꣳबा आदाङ्बारे कुसिङ् केनिःत्तुआङ् केवाꣳरो॥
11 सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् खोःमा थिम् फेःन्दुङ्ङाङ् वाꣳआने फाꣳग्र इङ्गाꣳ सिःमा पोःङ्साङ् मेअत्तुङ्डिन्लो॥ कर इङ्गाꣳ मेगुःत्ताङ्बा आप्तिक् पाःन्नो सेक्खा पाःन् होःप्पाल्ले चोगुल्ले आत्तिल्लेआङ् इङ्गाꣳ खुनिꣳओ हुक्सुप्मा मेन्छुक्कान्लो॥ इङ्गाꣳ रोमओ हाङ्युक्पा सिजररेल्लो आदुःन्देल्लेन् खासेन् पोःङ्ल फाꣳआङ् येक्पेलि चोःक्कारो!”
12 फेस्तसेन् कुसुजासाबाहाꣳनु ताꣳजेक्खेआङ् पावलेन् मेत्तु, “खेनेꣳ सिजरलो येक्पेलि* केजोगुआङ् केवाꣳ॥ खेल्ले चोगुल्ले खेनेꣳ सिजरलोए पाङ्नेꣳरो॥”

फेस्तसेन् अग्रिपा हाङ्डिन्नु सुजा चोःक्

13 कुभा येन् एगाङ् अग्रिपा हाङ् नु कुन्जेलि बर्निसेन्सुहाङ्गेम्बा फेस्तसेन् तुम्दुम् लाङ्दाःक्से सिजरियाओ त्येत्छिरो॥
14 खुन्छिꣳ यरिक् येन् वयेत्छिल्ले फेस्तसरे अग्रिपा* हाङ्डिन् पावलरे कुयाःम्बेओ अक्खेलꣳरिक् मेत्तु, “फेलिक्सेन् कप्मोलाम् पेःल्ले पावल मेप्मनाबा पुङ्लाधाबान् पक्थःआङ् वये॥
15 इङ्गाꣳ थो यरुसलेम्मो पेगाङ्डिल्ले तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ नु यहुदि तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे खेल्ले कुयाःम्बेओ आप्तिक् मेदोःन्दुआङ् हाराꣳ खुम्दिङ् खोःसुनि फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तुरो॥
16 इङ्गाꣳ खेङ्हाꣳ ‘आप्तिक्साबाहाꣳरे खुनेꣳ मेगुःत्तुबा आप्तिक्ले कुदक्लेङ्वाओ नाङ्सिङ्मा सुयेम् मेम्बिए आप्तिक् केगुःप्पाहाꣳ खेन् हुक्सुप्मा रोमिथिम् होःप्लो’ लꣳरिक् मेत्तुङ्सिङ्लो॥

---

* **25:12** □□□□□ □□□□□□□□□-□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ * **25:14** □□□□□□□□-□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□

17 हेक्केःल्ले खेङ्हाऱ इङ्गाऱनुए सोरिक् सिजरियाओ मेद्येआङ् इङ्गाऱ मेन्नाःम्सिङ्डे कुदाःन्दिक्माए खासेन्हिम्मो उःत्तुङ्सिङ्डाङ् खेन् पावलेन्नाङ् खेप्मो ताःप्मा पाङ्घुङ्सिङ्लो॥
18 हेक्क्याङ् खुनेऱ आप्तिक् केगुःप्पाहाऱ मेयेम्सिङ्डाङ् आप्तिक् कुःप्मा मेहेःक्तु, कर इङ्गाऱ निङ्वाऱ इःत्तुङ्बा हेक्के पयम् आप्तिक् थेआङ् कुःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
19 कर कुआप्तिक्किङ्ग आबाङे खुनिऱ साम्योथिम्मिल्ले निङ्वाऱ मेन्दङ् पाःन्धङ्हाऱ नु केसिःबाआङ् केबेःक्पा येसु मेप्मनाबा मनाःल्ले कुयाःम्बेओरक् वयेरो॥ खेन् आल्लोआङ् कुहिङ्वेत् वाऱ लऱरिक् पावलेन् चक्मेल्लऱए हादिङ् थक्तेरो॥
20 हेक्क्याङ् कन् पाःन्निन् अक्खेलऱरिक् कोःम्भो चोःक्मा इङ्गाऱ थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्ते वयाङ्॥ हेक्केःल्ले पावलेन् थो यरुसलेम्मो केदुःन्देऱरे खासेन् लोःम्मा केसिराऱ थाङ्बि? फाऱआङ् सेःन्दोसुङ्लो॥
21 कर पावलरे खुनेऱ कुदुःन्देऱलेन् खासेन्निन् रोमि हाङ्युक्पाल्ले चोगुनि लऱरिक् येक्पेलि चोगुबाल्ले इङ्गाऱआङ् खुनेऱ पयम्हाङ् सिजरेल्लोए पाङ्मादेःमा निङ्वाऱ चोगुङ्डाङ् खुनेऱ मेम्बाङ्डे थारिक् तिलिङ्गाहाऱ कोमाआङ्कप्मा इङ्जाःङ् पिरुङ्सिङ्लो॥”
22 हेक्केःल्ले अग्रिपा हाङ्डिल्ले फेस्तसेन् मेत्तु, “कन् मनाःल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् इङ्गाऱ आबाङेआङ् खेम्मा निङ्वाऱ चोगुङ्लो॥”
फेस्तसरे नोगप् पिरु, “पोःङ् आदाङ्बे, खेनेऱ ताःन्दिक् खेप्सेऱओ॥”
23 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा अग्रिपा हाङ् नु बर्निसेन्आत्तात्तान्ने मिङ्सो इङ्धाःङ्नु त्येत्छिआङ् चुम्लुङ्हिम्मो थक्तुम्बाहाऱ नु येक्यक्कोबा मिङ्सोदाङ्बाहाऱनु लाःसेत्छि॥ हेक्क्याङ् फेस्तसरे पावलेन् ताःप्मा इङ्जाःङ् पिरुसिआङ् खुनेऱ खेप्मो मेदारु॥
24 हेक्क्याङ् सुहाङ्गेम्बा फेस्तसरे पाःत्तु, “आदाङ्बा अग्रिपा हाङ् नु कप्मो केदाःबा तुत्तुगेन् तुम्म्याङ्हाङ्से, खिनिऱ केरेक्ले कन् मनाःन् केनिःसुम्॥ कल्ले कुयाःम्बेओ यरुसलेम नु कप्मोबा कुभा यहुदिहाऱरे कल्ले आल्ल हिङ्मा मेघोःसुन्नि, खेन् सिःमाए पोःङ् लऱरिक् मेअःक्तेर इङ्गाऱओ पेलि मेदोःन्दुआङ् मेवाऱरो॥
25 कर कन् मनाःल्ले सिःमेल्ले खुम्दिङ् खोःमा थेमाआङ् पाःन् मेम्भेःन्ने वाऱ केलऱबा निङ्वाऱ खोःसुङ्॥ याम्मो कन् मनाःल्ले पयम्हाङ्सिजरलो येक्पेलि चोगुबाल्ले इङ्गाऱआङ् सिजरेल्लोए रोम्मो खेन् पाङ्मा निङ्वाऱ निःन्धो चोगुङ्डाङ् वाऱआरो॥
26 कर खेल्ले कुयाःम्बेओ पयम् हाङ् सिजरेन् सक्इङ्घङ्डो थे साप्मा पोःङ् केलऱबा इङ्गाऱ मेनिआन्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले कन् मनाःन् कुत्चिओ खेनेऱ आदाङ्बा अग्रिपा हाङ्डिल्ले केदगि तारुङ्डाङ् वाऱआरो॥ हेक्केलऱरिक् सोरिक् आनिऱ कोःम्भो आजोगुम्मिल्ले साप्मा पाःन् कुभा इङ्गाऱ खोःसुङ्डेरो॥
27 थेआङ्भेल्ले पुङ्लाधाबाल्ले कुदक्लेङ्वाओ सेक्खा आप्तिक् पाःन्हाऱ मेन्छाप्पे सिजरलो पाङ्मा इङ्गाऱ नुःबा मेन्निःबेन्लो॥”

26

अग्रिपा हाङ्डिल्ले कुदगि पावलेन् नाङ्सिङ्

1 अग्रिपा हाङ्डिल्ले पावलेन् मेत्तु, “खेनेऱ केनाङ्सिङ्मा पाःन्निन् युङ्मा केघोःसुऱरो॥”
पावलरेआङ् कुहुक्हाऱ सन्छुर कुनाङ्सिङ्मा पाःन्निन् अक्खेलऱरिक् युक्खु–
2 “आदाङ्बा अग्रिपा हाङ्डे, इङ्गाऱग आइन् यहुदिहाऱरे मेगुःत्ताङ्बा आप्तिक्ले कुदक्लेङ्वाओ नाङ्सिङ्मा पाःन् केदगाङ् युङ्मा सुयेम् खोःसुङ्बाओ इङ्गाऱ आबाङे कुदऱयाःन्केनुऱबा चोःक्का फाऱआङ् निङ्वाऱ इःत्छिङ्डारो॥
3 थेआङ्भेल्ले कुत्चिओग खेनेऱ नुःरिक्काङ् आनिगे यहुदि चोःक्थिम् नु येमेन्दङ् पाःन्हाऱरे कुयाःम्बेओ केनिःसु केलेस्सुरो॥ हेक्केःल्ले आबाःन्निन् नासि थःत्तेऱआङ् खेप्सेऱओ फाऱआङ् पेलि फाक्नेऱरो॥

4 इङ्गाꣳ चुक्ताङ्डाङ्धोए आबाङे आलाजेꣳसाबालुम्मो नु यरुसलेम्मो वयाङ्डिल्ले आहिङ्मन् आक्तङ्बा वये फाꣳआङ् यहुदिहाꣳरे मेनिःसुरो॥

5 उन्छेःन्नाङ्धोए खेङ्हाꣳरे आयाःम्बेओ मेनिःसुआङ् मेवाꣳरो, हेक्केःल्ले निङ्वाꣳ मेजोगुने फाꣳग्र इङ्गाꣳग आनिगे साम्योथिम्मो काक्नु केसाक्पा हेन्थिम्बा फरिसि साम्योलक्कोबा वयाङ् फाꣳआङ् कप्मोआङ् तोःन्दि पिमा मेसुक्तुꣳरो॥

6 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳनु चोगुबा माङ्हेक्किन्केत् लꣳरिक् निङ्साङ् चोगुङ्बाल्ले इङ्गाꣳग आइन् कप्मो खासेन् लोःम्मा तेन्नो येप्पारो॥

7 बा खेन् माङ्हेक्किन्खोःमा निङ्साङ् मेजोगुर आनिगे थिक्-नेत् थाःक्सुवाङ्हाꣳरे सेन्दिक्लेन्दिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा मेजोगुरो॥ आदाङ्बा हाङ्डे, बा खेन् निङ्साङ्डिल्ले चोगुल्ले आइन् कन् यहुदिहाꣳरे आप्तिक् मेगुःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥

8 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केसिःबा मनाहाꣳ कुहिङ्वेत् चोगुसिꣳ केलꣳबा पाःन्नो थेआङ् खिनिꣳ नसाःन् चोःक्मा केन्छुक्तुम्मिम्बाबे?

9 इङ्गाꣳ आबाङे नासरतबा येसुरे कुदक्लेङ्वाओ यरिक् पाःन्हाꣳ चोःक्मा पोःङ् केलꣳबा इःत्छिङ्डाङ् वयाङ्डाङ्

10 यरुसलेम्मो बा हेक्केए चोगुङ्लो॥ तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरोलाम् युक् खोःसुङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳ पुङ्लाहिम्मो थेक्तुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् सिःमेल्ले खुम्दिङ् मेबिरुसिल्ले इङ्गाꣳआङ् तेन्दिङ् पिरुङ्सिङ्लो॥

11 इङ्गाꣳ यरिक्लेङ् यहुदि चुम्लुङ्हिम् थप्मे पेगाङ्डाङ् खेङ्हाꣳ खुम्दिङ् पिरुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् येसुरे कुदक्लेङ्वाओ साक्केल्लेक्काङ् माङ्चेꣳया पाःप्मा पाङ्घुङ्सिङ्लो॥ साꣳरिक् आसिक्किन् पोगेबाल्ले येसुःन्नसाःन् केजोःक्पा माःङ्घा लाजेꣳओबा येक्यक्कोआङ् खेङ्हाꣳ तुक्खे चाःत्छे पेगाङ्लो॥

12 थिक्येन् कन् याःम्बक्को यरुसलेम्मोबा तुम्निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरोलाम् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ तेम्मासिआङ् साक्मासि केलꣳबा युक् नु इङ्दत् खोःसुङ्डाङ् दमस्कसओ पेगाङ्ल पत्छाङ्॥

13 आदाङ्बा हाङ्डे, लेन्दिक् लाम्मो पेगाङ्ल पत्छाङ्डिल्ले ताङ्साक्पोलाम् नाम्मिन्नुःल्लेआङ् साꣳरिक् केलेक्पा सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् आनिगे खिरि मिक्किन् चेमुर लेक्तेरो॥

14 आनिगे काक् लाम्दिःक् केजोःक्पाहाꣳ लाम्मो हर्गुप्सा चोःन्दिगेरो॥ हेक्क्याङ् हिब्रु पाःन्नो अक्तङ्बा इक्लाधिक् खेम्मना, ‘सावलए, सावलए, इङ्गाꣳ थेआङ् तुक्खे केजाःत्ताबाबे? इङ्गाꣳनु थङ् केजोःक्ने फाꣳग्र आबाङेरक् केघुम्लो॥’

15 इङ्गाꣳआङ् दाङ्बे, खेनेꣳग हाःत्नेन्बे? फाꣳआङ् सेःन्दोसुङ्॥

दाङ्बाल्ले अक्खे पाःत्तुर नोगप् पिराङ्, ‘इङ्गाꣳग तुक्खे केजाःत्तुर केवाꣳबा येसुआरो॥

16 आल्ल पोगेꣳ, आइन् खेनेꣳनु ओसेःन्धाक्सिङाङ्डाङ् आसेवारोबा नु आदोःन्दि केबिबा चोःक्नेआङ् वाꣳआरो॥ खेनेꣳ आइन् केनिःसुबा पाःन्निन् नु ताःन्दि तायेम्मो ओसेःन्धाक्नेबा पाःन्हाꣳ वेꣳ मनाहाꣳ इङ्गेभोःसुसिर पोःङ्लो॥

17-18 इङ्गाꣳ खेनेꣳ केमनाहाꣳ नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ नेप्जाङ्लाम् ताङ्सेःप्नेꣳरो॥ हेक्क्याङ् खुनिꣳ मिक्हाꣳ हन्छे, माक्चिगेन् खादाम्मोलाम् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ ताःत्छे हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिल्ले कुयुक्कोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयुक्को ताःत्छे खेङ्हाꣳरो पाङ्नेꣳरो॥ हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे इङ्गाꣳ नसाःन् मेजोगाङ्बाल्ले चोगुल्ले खुनिꣳ लायोलाम् लेप्मि मेघोःसुꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे सेसे चोगुसिबा कुमनाहाꣳनु खुनिꣳ युङ्देन् मेघोःसुꣳरो॥’

19 हेक्केःल्ले आदाङ्बा अग्रिपा हाङ्डे, इङ्गाꣳग साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् खोःसुङ्बा सुफोरे इङ्जाःङ्गेम्बाए पोःक्खाङ्लो॥

20 काक्नु तगि दमस्कसओ हेक्क्याङ् यरुसलेम नु काक् यहुदिया लाजेꣳबा, हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳआङ् खिनिꣳ लायोलाम् हिन्देम्मेꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लो नुःक्खेम्मेꣳ हेक्क्याङ्

खिनिः लायोलाम् केहिन्दिबा कुइसिःक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः तासेम्मेःओ फाःआङ् इङ्भन्चोगुङ्सिङ्लो॥

21 हेक्केलःरिक् इङ्भन् चोगुङ्बाल्ले चोगुल्लेए यहुदिहाःरे माङ्हिम्मो इङ्गाः मेदेम्साङ्डाङ् सेप्मा मेगोःत्ताङ्बारो॥

22 कर आइन् थारिक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुभाः पिराङ्डाङ् वाःआ॥ हेक्केःल्लेए इङ्गाः चुक्पा यम्बा केरेक्ले खुनिः तगि येप्माआङ् येसुरे कुयाःम्बेओ तोःन्दि पिमा सुयेम् खोःसुङ्डाङ् वाःआरो॥ मोसा हेक्क्याङ् वेः माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे ताःन्दि पोःङ् लःरिक् मेबाःत्तुबान्नाङ्धो, वेः थेआङ् इङ्गाः मेम्बाःत्ते वाःआरो॥

23 हेक्केलःरिक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेल्ले तुक्खे चामाआङ् सिःमाए पोःङ्, सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् पोःङ्मा हेक्क्याङ् काक्नु तुम्बा पोःङ्डाङ् सेन्लप्रेन्ओःत्तिःन् यहुदिहाः नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः इङ्भोःसुसिरो लःरिक् खेङ्हाःरे मेबाःत्तुआङ् मेवयेरो॥"

24 अक्खेलःरिक् पावलरे नाङ्सिङ्मा पाःन्निन् पाःत्तुर पत्छेल्ले सुहाङ्गेम्बा फेस्तसरे फेःक्तु, "पावलए, खेनेःग केनाक्खे केबेरो! खेनेःग यरिक् निसाम्मिल्ले केनाक्खे केबेरो॥"

25 कर पावलरे नोगप् पिरु, "आदाङ्बा सुहाङ्गेम्बाए, इङ्गाःग मेन्नाङ्डे वाःआ॥ इङ्गाःग सेक्खा सेनिङ्वाःओ पाःत्तारो॥

26 आदाङ्बा अग्रिपा हाङ्डिल्लेआङ् कन् पाःन्निन् नुःरिक्काङ् निःसुबाल्ले खुनेः कुदगि हाङ् हाङ्डाङ् पाःप्मा सुक्कारो॥ हेक्क्याङ् इङ्गाः पाःत्तुङ्बा कन् पाःन्हाःग नुःरिक्काङ् कुनिङ्वाःओ युक्खुआङ् वाः लःरिक् इङ्गाः निस्से चोगुङ्डाङ् वाःआरो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाः पाःत्तुङ्बा येसुरे कुयाःम्बेबा पाःन्हाःग केरेक्ले मेनिःसुरो॥"

27 हेक्क्याङ् पावलरे मेत्तु, "अग्रिपा हाङ्डे, खेनेः माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे मेसाप्तुबा पाःन्हाः नसाःन् केजोगुबि? सेक्खासाङ् खेनेः केजोगु केलःबा इङ्गाः निःसुङ्लो॥"

28 अग्रिपा हाङ्डिल्ले पावलेन् मेत्तु, "सप्फारेसा खेनेः इङ्गाःआङ् ख्रिस्तानि चोःक्मा निङ्वाः केजोगुबि?"

29 पावलरे नोगप् पिरु, "आल्लोसाङ् ताःन्दिसाङ्, आदाङ्बारक् मेःन्, कर आइन् इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पाःन् केघेम्बा केरेक् मनाहाः कन् पुङ्ला थाःमाओरक् मेःन्नाङ्ग वेः इङ्गाः हेक्केए नसानिबा मेबोःङ्नि फाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डो तुवा चोःक्कारो॥"

30 हेक्क्याङ् अग्रिपा हाङ्, सुहाङ्गेम्बा फेस्तस नु बर्निस हेक्केलःरिक् खेप्मोबा वेः मनाहाः मेबोगेआङ्

31 खेप्मोलाम् लाःक्कात् मेलःन्देर मेबत्छेल्ले खेङ्हाः अक्खे मेमेत्छिङ्लो, "कन् मनाःल्लेग पुङ्लाधाबा पोःङ्मा नु सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् खोःमाग थेआङ् याःम्बक् मेम्भेःन्ने वाःरो॥"

32 हेक्क्याङ् अग्रिपा हाङ्डिल्ले सुहाङ्गेम्बा फेस्तसेन् मेत्तु, "कल्ले सिजरेन् येक्पेलि मेन्जोःक्के वयेल्लेग लेप्मादेःमाआङ् सुक्तेत्तेबारो॥"

27

पावलेन् रोम पेःक्

1 आल्ल आनिगे इतालि* लेप्माङ् वालाम्दिःक् चोःक्मा पोःङ् केलःबा निङ्वाः निःन्धो पोःक्खे॥ खेङ्हाःरे पावल नु वेः पुङ्लाधाबाहाः पयम् हाङ्डिल्लेन् तुरा मेप्मनाबा तुरारेन् थक्तुम्बा जुलियसरे कुहुक्को लक्पेन्मेबिरुसिरो॥

2 हेक्क्याङ् आनिगे एसियास्मा तेङ्गप्पोबा वागप्खेःङ्हाः लेप्माङ् वालाम्दिःक् चोःक्मा यारिप् केबोःङ्बा आद्रामितेनसलाम् केभेम्बा वालाधाओ लाःप्मनाआङ् लाम्दिःक् चोःक्मनारो॥ आनिगे नु थिस्सलोनिकालाम् केदाःबा अरिस्तार्खस मेप्मनाबा मेसेदोनियालि नसानिबा चुम्धिक्काङ् वयेरो॥

---

* **27:1** □□□□□–□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□

3 हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा आनिगे् सिदोन्नो के़प्मनाआङ् थक्तुम्बा जुलियसेल्ले् पावले़न् लुङ्माꣳ तुक्तुआङ् कुन्देःङ् कुन्जुम्हाꣳनु तुम्मा हेक्क्याङ् चाहाबा के़जोःक्पा चिगःक्वा तङ्गाम् चोःक्मा ते़न्दिङ् पिरुरो॥

4 खे़प्मोलाम् आनिगे् तगि पोःङ्मनार पेःक्मना कर सुरित् केजङ्डिन् आनिगे् तक्लेङ्वा ले़प्माङ्लाम् हुःरेबाल्ले् चोगुल्ले् खेन् सुरित्मान्नु से़ःप्सिङ्मा फाꣳआङ् आनिगे् सैप्रस वागप्खाम्मिल्ले् थोहाङ्ले़प्माङ्नु कुया कुया पोःङ्मनार पेःक्मनारो॥

5 हेक्क्याङ् सिलिसिया नु पाम्फिलिया ते़ङ्गप्रे़ कुयाओ पोःङ्म्नार पेःक्मनाआङ् लिसिया थुम्मोबा मइरा पाङ्जुम्मो के़प्मनारो॥

6 खे़प्मो थक्तुम्बे़ल्ले् मिस्रस्मा अले़क्जे़न्द्रियालाम् के़भे़म्बाआङ् इतालि ले़प्माङ् लाम्दिःक् चोःक्मा यारिप् के़बोःङ्बा वेꣳ वालाधाःन् खोःसु, खे़ल्ले् चोगुल्ले् आनिगे् खे़प्मो चत्छिङ्मनारो॥

7 हेक्क्याङ् खे़प्मोलाम् यरिक् ये़न् नङेःक्काङ् वालाम्दिःक् चोःक्मनार पयम् तुक्खेनु निदस मे़प्मनाबा ये़क्यक्किल्ले् कुबेसाङ् के़प्मनारो॥ हेक्क्याङ् खे़प्मोलाम् इतालि ले़प्माङ् पेःक्मा सुरित् केजङ्डिल्ले् मे़बिरिगे़न्बाल्ले् चोगुल्ले् क्रेत मे़प्मनाबा वागप्खाम्समा सालमोनेनु लाङ्गे़त् ले़प्माङ् पोःङ्मनाआङ्

8 क्रेतरे़ लाङ्गे़त् पिसाङ् कुया कुया पोःक्खिगे़र पयम् तुक्खेवानु आनिगे् लसिया पाङ्जुम्मिल्ले् कुबेसाङ्बा “से़ःप्सिङ्दे़न्” मे़प्मनाबा ते़न्नो के़प्मनारो॥

9 खे़ङ्हाꣳ वालाम्दिःक् चोःक्मा मे़सुसे़बाल्ले् चोगुल्ले्, हेक्क्याङ् सुरित् केजङ् हुःमा ये़म्मिन् निःत्ताङ्डे त्ये़र पत्छे़बाल्ले्, खे़प्मोनु तगि लाम्दिःक् चोःक्मा किप्मा के़घुःबा पोःक्खे़आङ् वये़॥* हेक्केःल्ले् पावलरे़ वादोचाःक्पाहाꣳ सुजा पिरुसि,

10 “आदाङ्बासे, आल्ल तगिबा वालाम्दिःक् चोःक्मा किप्मा के़घुःबा पोःक्खे़बा निःसुङ्लो॥ चक्मे़ल्लꣳए वालाम्दिःक् आजोगुम्ने़ फाꣳग्र, वालाधा नु वागक्रे़ पयम् इम्मोःक्लक् मे़ःन्, कर आनिꣳआङ् सिःमा आसुक्लो॥”

11 कर थक्तुम्बे़ल्ले् पावलरे़ पाःत्तुबा पाःन्निन्नुःल्ले़आङ्वादोयुक्पे़न् नु वादोदाङ्बाल्ले् लाम्दिःक् चोगि लꣳरिक् पाःत्ते़त्छुबा पाःन्नोए निङ्वाꣳ पिरुरो॥

12 कन् ते़न्निन् चुङ्वाःम्माओ वाꣳमा नुःबा मे़जोगे़म्बाल्ले् चोगुल्ले् यरिक्दङ्बा मनाहाꣳ लाम्दिःक् चोःक्माआङ् फोनिक्स ये़क्यक्को के़प्माआङ् चुङ्वाःम्माओ वाꣳमा निङ्वाꣳ मे़जोगुरो॥ खेन् वागप्खेःङ्डिङ्ग क्रेतस्मा थाङ्गे़त् नाम्धा नु लाङ्गे़त् नाम्धा ले़प्माङ् तक्के़मे़प्पा नुःबा वागप्खेःङ्चोगे़रो॥

13 लाङ्गे़त् पिसाङ्लाम् ये़म्ये़म्गे़न् सुरित् केजङ् हुःमा हेःक्ते़आङ् वादोचाःक्पाहाꣳरे़ कङ्ग वालाम्दिःक् चोःक्मा नुःबा मिक्सेःन्लो फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मे़इःत्तु॥ हेक्क्याङ् वादोखे़ःक्चुरिन् मे़उःक्खुआङ् क्रेतरे़ लाङ्गे़त् पिसाङ्लाम् कुया कुया मे़बोःक्खे़र नाम्धा पिसाङ् ले़प्माङ् लाम्दिःक् चोःक्मा मे़हेःक्तुरो॥

14 कर हाराए खे़प्मो “थाङ्गे़त्-नाम्गे़न्” मे़प्मनाबा इधुगे़बा सुरित् केजङ्डिन् वागप्खाम्लाम् किप्मा खुःसे़र हुःमा हेःक्ते़रो॥

15 खे़ल्ले् वालाधाःन् हिप्तुआङ् सुरित् केजङ् के़हुबा ले़प्माङ् तगि पोःमा के़साक्पा पोःक्खे़आङ् वालाधाःन् आनिगे् सुरित् केजङ्डोए ले़प्मनादेमनारो॥

16 हेक्क्याङ् आनिगे् काउदा मे़प्मनाबा चुक्सा वागप्खाम्मिल्ले् कुयाओ इःम्सिङ्मनार पेःक्मना॥ खे़प्मो वालाधाःन् फे़त्लाआङ्निःम्मिल्ले् से़ःप्सिङ्से़ ओगप् चोःक्मनाबा खःङ्बेहाꣳ आनिगे् सुक्मे़न्छुक् च्वाःत्तोलाम् थो उःक्खुम्बे़आङ् इघेःङ्मनाआङ्ताङ्मनारो॥

17 खे़ङ्हाꣳरे़ खेन् थो मे़उःक्खुआङ् वालाधाःन् मेयःने़न्ल फाꣳआङ् कुसिगाङ्लाम् इदाःक्किल्ले़ चिगे़क् चिगे़क् इमे़घेःक्खुरो॥ सिरतिस* मे़प्मनाबा ये़ःङ्घा वाजिम्बेओ आधाः फाꣳआङ् मे़गिसे़आङ्

---

* **27:9** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□, तङ्बेबा खेन्ये़म्मो, सुरित् केजङ् साꣳरिक्हुःमा हेःक्ते़॥ * **27:17** □□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□

यम्बा वादोसारिःन् यो मेधाःसु॥ हेक्क्याङ् सुरित् केजङ् हुरेबा लेप्माङ् वालाधाःन् मेलेरु मेदेःसुरो॥

18 चक्मेल्लꣳए सुरित् केजङ् किप्मा खुःसेर हुरेर नेस्से॥ खेल्ले चोगुल्ले कुदाःन्दिक्मो खेङ्हाꣳरे वागक्हाꣳ च्वाःत्तो लाप्फुमा मेहेःक्तुरो॥

19 कुआत्छेन्दाःन् वालाधाःन् याङ्याङ् चोःक्मा फाꣳआङ् याम्मो खेङ्हाꣳरे वादोसामाहाꣳ* च्वाःत्तो आबाङे लाप्मेभुसुरो॥

20 यरिक् येन् थारिक् किप्मा खुःसेर सुरित् केजङ्ङिन् हुरेर नेस्सेबाल्ले चोगुल्ले लाम् केलोःबा खेसेꣳ, नाम् थेआङ् आनिगे निःमा मेसुक्तुम्बेन्नाङ्लो॥ हेक्केःल्ले आहिङ् केलꣳबा निङ्साङ्ङाङ् माःमनादेःमनारो॥

21 वालाधाओबा मनाहाꣳ चा मेन्जाएबा यरिक् येन् पोःक्खेआङ् वयेबाल्ले पावलेन्खुन्छिꣳ लुम्मो येम्सिङ्ङाङ् अक्खे मेत्तुसि, “आदाङ्बासे, आबाःन् केघेप्सुम्माङ् क्रेतलाम् आन्धासिङ्डिन्निल्लेग अक्खेलꣳरिक् इम्मोःक् मेबोःक्खेम्बारो॥

22 कर आल्ल हाङ्हाङ् लꣳरेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो, थेआङ्भेल्ले आनिꣳग लत्थिक्काङ् आन्छिःनेन्लो, कर कन् वालाधाःन्लक् इम्मोःक् पोःङ्लो॥

23 इङ्गाꣳ सेवा चोगुङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्लाइङ्बेन् आन्देःन् सेन्दिक् इङ्गाꣳनु ओसेःन्धाक्सिङ्ङाङ्

24 अक्खे मेत्ताङ्, ‘पावलए, मेगिसेन्नेꣳओ, खेनेꣳग सिजरले कुदगि खासेन् लोःन्छिङ्से येप्माए पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेनेꣳनु लाम्दिःक् केजोःक्पाहाꣳआङ् हिङ्घुसिꣳरो॥’

25 खेल्ले चोगुल्ले आदाङ्बासे, हाङ्हाङ् लꣳरेम्मेꣳओ! इङ्गाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगुङ्लो॥ हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ मेत्ताङ्बा कुइसिःक् केत्लो॥

26 हेक्केसाङ् आनिꣳग कुभा वागप्खाम्मो आहाक्सिङ्लो॥”

27 खाम्दोलुम् वरक्को सुरित् केजङ्ङिल्ले याप्मि मुःतेबा थिक्-लि (१४) येन् पोःक्खे चुरेआङ् वयेरो॥ सेत्लुम्भक्तेल्ले वादोचाःक्पाहाꣳरे लाजेꣳरे कुबेसाङ् मेगेरेबा निङ्वाꣳ मेघोःसुरो॥

28 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे च्वाःत्तिल्ले कुभिःम्मेन् आक्खेम्म्याक् नेबे फाꣳआङ् लुङ्ङिन् इदाःक्किल्ले इमेघेःक्खुआङ् च्वाःत्तो मेधासुआङ् मेसिःक्तुल्ले हुक्सिक् येत्किप् (८०) मेघोःसु॥ हेक्क्याङ् सप्फाङ् मेसिःक्तुल्ले हुक्सिक् तुक्किप् (६०) मेघोःसुरो॥

29 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ कुयाओबा पयम् लुङ्डो आदोःक्पिला फाꣳआङ् साꣳरिक् मेगिसेआङ् वालाधाःल्ले कुएःक्लेप्माङ्नु लिसि वादोखेःक्चुरिहाꣳ मेधासुआङ् आल्ल हारा खाओःत्निरो फाꣳआङ् तुवा चोःक्मा मेहेःक्तुरो॥

30 हेक्क्याङ् वादोचाःक्पाहाꣳरे वालाधाल्लेन् तक्लेप्माङ्नु वादोखेक्चुरिहाꣳ केधाःबा मेलाम्सिङ्ल खेत्छिङ्मा फाꣳआङ् खःङ्बेन् यो च्वाःत्तो थाःमा मेहेःक्तुरो॥

31 कर पावलरे थक्तुम्बा नु थक्सुबाहाꣳ मेत्तुसि, “कन् वादोचाःक्पाहाꣳ कन् वालाधाओ मेन्याःक्नेन्ने फाꣳग्र खिनिꣳ केन्हिङ्डिन्लो॥”

32 खेल्ले चोगुल्ले थक्सुबाहाꣳरे खःङ्बेन् केभोःम्बाआङ् केबप्पा इदाःक्हाꣳ मेघक्तु मेदेःसुआङ् खःङ्बेन् च्वाःत्तो मेलेरु मेदेःसुरो॥

33 आल्ल खाओःत्तेर पत्छेल्ले पावलरे खेङ्हाꣳ कुजासिक् चेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्तुसि, “खिनिꣳग केगिसिबाल्ले चोगुल्ले थेआङ् मेन्जाए केवयिबा थिक्-लि (१४) येन् पोःक्खे॥

34 हिङ्मारे लागि थेइग चामाए पोःङ्, हेक्केःल्ले चाजेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥ खिनिꣳ थेगेःक्इधिक्काङ् थेआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥”

35 पावलरे हेक्के मेत्तु सुरुसिआङ् कुभा खरेःङ् खप्सुआङ् केरेक्ले खुनिꣳ तगि निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुर चामा हेःक्तुरो॥

36 खेङ्हाꣳ काक् हाङ्हाङ् मेलꣳरेआङ् चाजामा मेहेःक्तु॥

37 आनिगे वालाधाओ किप्थिक् नेत्छिआङ् नु-तुक् (२७६) मनाहाꣳ याक्मनारो॥

---

* **27:19** □□□□□□□□□□□□–□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

38 केरेक्ले खुनिꣳ खाघा चा मेजआङ् वालाधाःन् याङ् याङ् चोःक्मा फाꣳआङ् सि-जाहाꣳ च्वाःत्तो लाप्मेभुसुरो॥

39 हेक्क्याङ् नाम्बिन्देआङ् वादोचाःक्पाहाꣳरे वारक् कुयाओबा येःङ्घा तेन् मेनिःसु, कर लाजेꣳइन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्॥ हेक्क्याङ् कुयाओ तेꣳमाआङ् केलुम्सिङ्बाआङ् केनेबा येःङ्घाओ वालाधाःन् हाक्मा निङ्वाꣳ निःन्धो मेजोगुरो॥

40 खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे वादोखेःक्चुरि इदाःक्हाꣳ मेघक्तुआङ् वरक्को मेनिःबे हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे कुदोःम्मा कुहिमा सिङ्ङिन् केधम्बाआङ् केबप्पा इदाःक्हाꣳआङ् मेभाःक्खु मेदेःसुरो॥ खेङ्हाꣳरे वादोसारिःन् मेभाःक्खुआङ् मेभोःन्दु॥ हेक्केलꣳरिक् सुरित्माल्ले वालाधाःन् मुःत्तुर कुयाओ तेꣳरुरो॥

41 कर वालाधाःल्लेन् तक्लेप्माङ्बेन् वरक्किल्ले कुयाओ केलुम्सिङ्बाआङ् केनेबा येःङ्घाओ साꣳरिक् हाक्सिङ्डाङ् मुम्माआङ् मेन्छुक्मना पोःक्खे, हेक्क्याङ् एःक्लेप्माङ्बान् वाभेल्लेङ्डिल्ले हिप्तुआङ् यम्मा हेःक्तेरो॥

42 थक्सुबाहाꣳरे पुङ्लाधाबाहाꣳ वामेजाःक्काङ् मेघेत्छिङ् मेबेःक् फाꣳआङ् सेप्मासि निङ्सेःक् मेजोगु॥

43 कर थक्तुम्बाल्ले पावलेन् ताङ्सेःप्मा फाꣳआङ् माꣳरुआङ् वाजाःक्मा केलेबाहाꣳ तगि मेबिन् मेधानिआङ् वामेजाःक्काङ् कुयाओ मेबेःक्नि हेक्क्याङ्

44 वाजाःक्मा मेल्लेःमनाबाहाꣳ सिङ्भेल्लेक् नु केयम्बा वालाधा सिङ् हेप्मो मेघिम्सिङ्डाङ् वामेजाःक्ल कुयाओ मेबेःक्नि फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिरुसि॥ हेक्केलꣳरिक् केरेक् थेआङ् मेम्बोःङ्डे आनिगे कुयाओ केप्मनारो॥

28

पावलेन् माल्ता वागप्खाम्मो

1 हेक्क्याङ् आनिगे केरेक् थेआङ् मेम्बोःङ्डे कुयाओ लःन्दिगेआङ् कन् वागप्खाम्मिल्ले कुमिङ् माल्ता वयेबान् निङ्वाꣳ खोःम्नारो॥

2 खेप्मो केयुङ्बा पाङ्तिबा यक्युङ्बाहाꣳरे आनिगे साꣳरिक् लुङ्माꣳ मेदुक्तिगेआङ् मिमेदुप्तुआङ् लाङ्दाःक्मा मेबिरिगेरो, थेआङ्भेल्ले वाहित्मान् थ्येर पत्छेआङ् चुङ्जिःक्तेरो॥

3 पावलरे सिङ्मुजिꣳ सुप्सुर मिओ केःत्तुल्ले मिःल्ले येम्दुआङ्असेःक्पेन्खेन् सिङ्मुजिꣳओनु लःन्देआङ् पावलरे कुहुक्को कित्छिङ्लो॥

4 पाङ्तिबा यक्युङ्बाहाꣳरे पावलरे कुहुक्को असेःक्पेन्कित्छिङ्बा मेनिःसुआङ् अक्खे मेमेत्छिङ्, “कङ्ग सेक्खासाङ् मना केसेप्पाएरो॥ कन् वाहङ्डोलाम् हिडेसाङ् कन् खासेन् केलोःम्बा माङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम् पिम्मा मेसुक्तेन्लो॥”

5 कर पावलरे खेन् असेःक्पेल्ले अःक्मा मेङ्घोए मिओ साक्खु केःत्तुआङ् थेआङ् मेबोःक्खेन्लो॥

6 आल्ल पावलेन् थङ्दुआङ् हर्गुप् चोःन्नाङ् सिःꣳ लꣳरिक् निङ्वाꣳ मेइःत्तुआङ् मनाहाꣳरे मेहाङ्घुरो॥ यरिक् येम् मेहाङ्घुसाङ् खुनेꣳ थेमाआङ् मेबोःक्खेम्बा मेनिःसुआङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्मेलेक्खुर अक्खे मेमेत्छिङ्लो, “कङ्ग सेक्खासाङ् माङ्लो॥”

7 खेप्मो निःत्ताङ्डे खेन् वागप्खाम् युक्पा पब्लियसरे कुलाजेꣳ नेस्से॥ खेल्ले आनिगे कुहिम्मो तेꣳरिगेआङ् साꣳरिक् नुःरिक् मेत्तिगेर सुम्येन् थारिक् तरे याप्मि तोःसेरो॥

8 पब्लियसरे कुम्बा तुङ् नु माक्खिꣳ हिबिःप्माल्ले तरुआङ् नेत्नाओ नेस्से॥ हेक्केःल्ले पावलेन् कुहिम्मो पेआङ् तुवा चोगु पिरुआङ् हुक् नेस्सुआङ् वेःन्दुरो॥

9 अक्खे पोःक्खेल्ले वागप्लाजेꣳओबा काक् केदुक्पा केयꣳबाहाꣳ मेद्येआङ् मेवेःत्तेरो॥

10 खेङ्हाꣳरे यरिक् इङ्धाःङ् मेबिरिगेर मिक्तोःक् नु चेस्सुङ्हाꣳ मेदोःन्दि मेबिरिगे॥ याङ्सि पेःक्मा येम् पोःक्खेल्ले वालाम्दिःक्को चाहाबा केजोःक्पा केरेक् चिगःक्वाहाꣳ वालाधाओ मेयाक्तु मेबिरिगेरो॥

11 हेक्क्याङ् खेप्मो ला सुम्सि थारिक् वयिगेआङ् खेप्मो अलेक्जेन्द्रियालाम् केदाःबा काप्साबा ग्रिक माङ्हाऱरेन् खोःम्मनाबा इत्छाप् केबप्पा वालाधाओ लाःप्मनाआङ् आनिगे वालाम्दिःक्को थासिङ्मनारो॥ खेन् वालाधाःन् चुङ्वाःम्माओ खेन् वागप्खेःङ्डो त्येआङ् वयेरो॥

12 हेक्क्याङ् आनिगे सिराकस मेप्मनाबा येक्यक्को केप्मनाआङ् सुम्येन् थारिक् खेप्मो नेमना॥

13 खेप्मोलाम् थासिङ्मनाआङ् इतालि लाजेऱबा रेगियम मेप्मनाबा येक्यक्को केप्मनारो॥ हेक्क्याङ् कुदाःन्दिक्मा लाङ्गेत् पिसाङ्लाम् सुरित् केजङ् हुःरे, हेक्क्याङ् थासिङ्मनाआङ् कुआत्छेन्दाःन् पतिओलि मेप्मनाबा पाङ्जुम्मो केप्मनारो॥

14 खेप्मो आनिगे कुभा नसानिबा फुऱनुसाऱहाऱ तुम्मनासि, हेक्क्याङ् खेङ्हाऱरे येत्नाम्धिक् याःक्तेम्मेऱ लऱरिक् पेलि याप्मि मेभाक्तेरो॥ आनिगे खुन्छिऱनु येन्नाम्धिक् याःक्मनाआङ् रोम लेप्माङ् थासिङ्मनारो॥

15 रोम्मो केवाऱबा नसानिबाहाऱरे आनिगे त्येऱइगेर पत्छिगेबा पाःन्निन् मेघेप्सुआङ् अप्पियास्मा पाङ्जुम्नु सुम्सि इःक्खिम् मेप्मनाबा देन्नो आनिगे तुम्से लाम्देःङ् थारिक् लाम्लक्से मेद्येरो॥ हेक्क्याङ् पावलरे खेङ्हाऱ निःसुसिआङ् हाङ्हाङ् पोःक्खेर निङ्वाऱफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुरो॥

16 आनिगे रोम्मो केप्मनाआङ् खेप्मो थक्सुबा कोमाओ पावलरे आबाङे तङ्गाम् चोगुबा येङ्वाहिम्मो वाऱमा मेबाङ्घुरो॥

17 सुम्येन् एगाङ् पावलरे यहुदि लाम्लोःबाहाऱ चुम्लुङ्डो उःत्तुसिआङ् खेङ्हाऱ मेजुप्सेल्ले अक्खे मेत्तुसिरो, “आम्भुऱ आन्साऱसे, इङ्गाऱग आनिऱ मनाहाऱ नु आनिऱ सुधेबाहाऱरे आम्बिरे आम्युसेबा साक्थिम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ थेआङ् मेम्बाःप्पेन्लो, हेक्केसाङ् इङ्गाऱग यरुसलेम्मो मेदेम्साङ्डाङ् रोमि सुहाङ्युक्पाहाऱरो हुक्मेसुप्ताङ्लो॥

18 खेङ्हाऱरे इङ्गाऱ मेसाऱराङ्डाङ् याप्मि लेप्मादेःमा निङ्वाऱ मेजोगु, थेआङ्भेल्ले इङ्गाऱ सिःमेल्ले खुम्दिङ् खोःमा थेआङ् फेन् पाःन् मेन्जोःक्के वयाङ्लो॥

19 आनिऱ आबाङे याप्मिहाऱरे खुनिऱ तक्लेङ्वाओ आप्तिक् थेआङ् मेगत्तान्छाङ् यहुदि लाम्लोःबाहाऱरे साऱरिक् मेअत्ताङ्डिल्ले इङ्गाऱ हाङ् युक्पा सिजरलो येक्पेलि चोःक्माए केबोःङ्बा पोःक्खाङ्लो॥

20 खेल्ले चोगुल्लेए इङ्गाऱ खिनिऱनु तुम्माआङ् थेआङ् आप्तिक् मेगुःत्ताङ् केलऱबा पाःन्निन् चेङ्मा निङ्वाऱ चोगुङ्डाङ् कप्मो त्येम्मेऱ फाऱआङ् उःत्निङ्बारो॥ इस्राइलिहाऱरे ताः केलऱबा निङ्साङ् मेजोगुबा माङ्थुक्पेन्नसाःन् चोगुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाऱ आइन् कन् इघेःङ्डो थ्याङ्डाङ् वाऱआरो॥”

21 खेङ्हाऱरे खुनेऱ नोगप् मेबिरु, “आनिगेग यहुदियालाम् केयाःम्बेओ थेआङ् सक्इङ्घङ् मेङ्घोए वयिगेरो॥ हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् खेनेऱ केदक्लेङ्वाओ फेन् पाःन्हाऱ केदाःप्पा फुऱनुसाऱहाऱआङ् मेहोःप्लो॥

22 कर कन् केनाःत्तु केइःत्तुआङ् केवाऱबा निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ मेबाःत्तुबा आत्तिसाङ् खेप्सुम्बेर वयिगे॥ कल्ले कुयाःम्बेओ खेनेऱ केनिङ्वाऱ थेमा वाऱबे फाऱआङ् खेम्मा सिराऱ थाङेआङ् वाऱरो॥”

23 हेक्केःल्ले खेङ्हाऱरे पावलनु याम्मो तुम्मा येम् निःन्धो मेजोगु हेक्क्याङ् खेन् येम्मो खेङ्हाऱ पावलरे कुयेङ्वाहिम्मो यरिक् मेद्येरो॥ हेक्क्याङ् पावलरे तानाम्नु नाम्ध्येर थारिक् निङ्वाऱफुहाङ्जुम् नु येसुरे कुयाःम्बेओ खेङ्हाऱ नसाःन् केजोःक्पा चोःक्मासि फाऱआङ् मोसारे साप्तुबा साम्योथिम् नु माङ्निङ्वाऱपाःन् केबाःप्पाहाऱरे मेसाप्तुबा साप्लालाम् कुबे हन्दुआङ् चेक्तुसिरो॥

24 खेङ्हाऱ कुभारेग पावलरे पाःत्तुबान् नामेसाऱरु कर वेऱहाऱरेग नामेन्छाऱरुन्लो॥

25 खेल्ले चोगुल्ले खुनिऱ लुम्मोए निङ्वाऱ मेन्दङ् पोःक्खेरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाऱ पेःक्मानुःल्ले तगि पावलरे अक्खे मेत्तुसि, “सेक्खाए नुःरिक्काङ् सेसेमाङ्डिल्ले माङ्निङ्वाऱपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले कुमुराओलाम् खिनिऱ थाःक्थेबाहाऱ अक्खे मेत्तुसिआङ् वाऱरो–

26 ‘कन् मनाहाऱरो पेगेऱआङ् अक्खे मेत्तेसेऱ,

आबाःन्जाक्किन् खिनिꞃ केघेप्सुम् आल्लसाङ् नुःरिक्काङ् केघेप्सुम्,
कर कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्लो॥
आयाःम्बक्किन् खिनिꞃ ओगेमेत्तुम् आल्लसाङ् नुःरिक्काङ् ओगेमेत्तुम् हेक्केसाङ् केन्निःसुम्मिन्लो॥
27 थेआङ्भेल्ले कन् मनाहाꞃरे खुनिꞃ निङ्वाꞃइन्केधुङ्बा पोःक्खेआङ् वाꞃरो॥
खुनिꞃ नेक्खोꞃहाꞃ सुबेआङ् पत्लो॥
खुनिꞃ मिक्हाꞃ सुबेआङ् पत्लो॥
मेःन्ने फाꞃग्र मेनिःसु, मेघेप्सु,
कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् इङ्गाꞃओ मेनुःक्खेबारो
हेक्क्याङ् वेःन्निङ्बा वयेरो लꞃरिक् निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुरो॥' "
28 हेक्क्याङ् पावलरे कुनुप्मो अक्खे मेत्तुसि, "निङ्वाꞃफुमाङ्डिल्लेन् सेन्लप्रे सुनाइङ्डिन् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꞃरो पाङ्घुआङ् वाꞃ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꞃरे नुःरिक्काङ् मेघेप्सुꞃ केलꞃबान् कुसिङ् निःत्तेम्मेꞃओ॥"
29 ((हेक्क्याङ् पावलरे कन् पाःत्तु सुरुआङ् यहुदिहाꞃ खुनिꞃ लुम्मो साꞃरिक् पाःन्धङ् मेधक्तेर खेप्मोलाम् मेबेरो॥))
30 तङ्बे नेत्छि थारिक् पावलरे आबाङे तङ्गाम् चोगुबा येङ्वाहिम्मो याःक्तेआङ् कुदुम्से केदाःबा केरेक् मनाहाꞃ लाङ्दाःक्मा पिरुसिर वयेरो॥
31 हेक्क्याङ् मेङ्गिए हाङ्हाङ् लꞃरिक् निङ्वाꞃफुहाङ्जुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ इङ्भन् चोगुर केदाःबा केबेःक्पाहाꞃ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ हुꞃरुसिरो॥ आत्तिन्हाꞃरेआङ् हेक्के चोःक्मोलाम् खुनेꞃ साक्मा मेङ्गोःत्तुन्लो॥

पावलरे़ रोमिहाऱ हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् पावलरे़ रोम येक्यक्को केनेबा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाऱ हाक्तुसिबारो॥ पावलेन्रोम्मो मेम्बेःक्के वये, कर खेप्मो पेःक्माआङ् खेप्मोबा नसानिबाहाऱ तुम्मासि हेक्क्याङ् कुभा येम् थारिक् खेङ्हाऱनु माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मा निङ्सेःक् चोगु॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाऱलाम्बा कुभाऱ खोःमाआङ् स्पेन लाजेऱओ सुनाइङ् इङ्भोःसे पेःक्मा केलऱबाआङ् निङ्वाऱ चोगुआङ् वयेरो॥ कन् सक्इङ्घङ्डो नसानिबा हिङ्मन्नो चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाऱरे़ कुयाःम्बेओ पावलरे़ चेक्खुआङ् वाऱरो॥

पावलरे़ रोम सेसेहुप्लक्पा मनाहाऱओ सेवा तोःन्दुर खेङ्हाऱरे़ खुनिऱ लागि निङ्वाऱफुमाङ्डो पेलिगेन् तुवा तोःन्दुबा पाःन्निन् साप्तुआङ् वाऱरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ यहुदिसाङ्थिम्मेन्दङ् सुवाङ्साङ्लायो मेःन्नेबा पोःङ्मा पोःङ्लऱरिक् पावलरे़ पोधक् चोगुआङ् वाऱ, थेआङ्भेल्ले़ काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाऱ लायोरे़ तेत्तुसिआङ् मेवाऱरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ लायो मेःन्नेबा पोःङ्माग येसुःन्नसाःन् चोःक्माए पोःङ् फाऱआङ् मेत्तुसिरो॥ येसुःन्नु थिक्हुप् पोःङ्माल्ले़ कुसङ् हिङ्मन्निन् आघोःसुम् फाऱआङ् मेत्तुसिरो॥ नसानिबाहाऱरे़ निङ्वाऱफुमाङ्डिन्नु सनारुङ् मेगत्तुऱ, हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले़ लायो नु सिःमेल्लेन् मुक्साम्लाम्बा चोःक्युम्भो पिरुसिऱरो॥ नाःत्ला ५-८ ओ पावलरे़ साम्योथिम्मिल्लेन् निङ्वाऱसोःक्किन् नु नसानिबाहाऱरे़ खुनिऱ हिङ्मन्नो सेसेमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ चेक्खुरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाऱरे़ लागि चोगुबा निङ्सेःक्को अक्खेलऱरिक् यहुदिहाऱ नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाऱ ताःमा मेसुक्पे फाऱआङ् पाःन् थक्लो॥ यहुदिहाऱरे़ येसुःन् मेनाऱरुबाल्ले़ चोगुल्ले़ वेऱ मेन्छाम् सुवाङ्हाऱरे़ येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् चोःक्मोलाम् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिन् मेघोःसुर केलऱबा निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्सेःक् वयेरो॥ कुनुप्मो पावलरे़ ख्रिस्तानि हिङ्मन्नो वेऱहाऱ लुङ्माऱ तुक्मासिल्ले़ निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाऱ ताःमा सुक्तेत् लऱरिक् चेक्खुआङ् वाऱरो॥ निङ्वाऱफुमाङ्डिन् माङ्सेवा चोःक्मा, नसानिबाहाऱरे़ आबाङे लाजेऱ युक्साबाहाऱ हेक्क्याङ् वेऱ मनाहाऱनु चोःक्मा केबोःङ्बा लक्पेन्निल्ले़ कुयाःम्बेओआङ् साप्तुआङ् पत्लो॥

थामिङ्

निःसुम् नु निङ्वाऱसोःक् १.१-१७
मनाहाऱ सेन्लप् चाहाबा मेजोःक् १.१८-३.२०
सेन्लप्रे़ लागि निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्सेःक् ३.२१-४.२५
ख्रिस्तओ कुसङ् हिङ्मन् ५.१-८.३९
निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्सेःक्को यहुदिहाऱ ९.१-११.३६
ख्रिस्तानि थिम् १२.१-१५.१३
कुनुप्मा नु पावलरे़ कुसेवाःन् १५.१४-१६.२७

सेवा

1 निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ सेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ सेगाङ्डाङ् कुसुनाइङ् इङ्भोःसे़ उःत्ताङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ कुसेवारोबा इङ्गाऱ पावलरे़ कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्निङ्बारो॥

2 कन् सुनाइङ्डिङ्ग निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ तगिसा कुमाङ्निङ्वाऱपाःन् केबाःप्पाहाऱलाम्बा सेसे साम्योसाप्लाओ माङ्हेक् चोगुआङ् पत्लो॥

3 कन् सुनाइङ्डिङ्ग निङ्वाऱफुसाः येसुरे़ कुयाःम्बेओरो॥ खुनेऱग दाउद हाङ्डिल्ले़ कुमुऱइदाङ्सालाम्बा मेन्छाम् याप्मि पोःक्खे़,

4 हे़क्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्लाम्बा खुने़ह सिःमे़न्लाम् याम्मो हिड़ेबाल्ले़ निङ्वाहफुसाःरो
फाहआङ् ओसेःन्दाङ् पोःक्खे़रो॥ खुने़हए येसु ख्रिस्त आनिह दाङ्बारो॥
5 खुने़हलाम् नु कुमिङ्सो इङ्धाःङ्ले़ लागि के़रे़क् लाजेहबा थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाहरे़ नसाःन् मे़जोगुर
हे़क्क्याङ् इङ्जाःङ् के़इःप्पा के़नाःप्पा मे़बोःङ्ल फाहआङ् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ सेःक्युक्मिबा
पोःङ्मा सुये़म् पिरिगे़आङ् वाहरो॥
6 खिनिहआङ् खे़ङ्हाहनुए येसु ख्रिस्तरे़ कुइङ्जाःङ् के़इःप्पा के़नाःप्पा कुमना पोःङ्से़
निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ के़उःत्तिआङ् के़वयिहरो॥
7 निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ साहरिक् मिःम्जि के़मे़त्तिहआङ् आबाडे कुसेसे मना पोःङ्से़ के़उःत्तिबा रोम*
ये़क्यक्कोबा आमिःम् फुहनुसाह नु ने़हनुसाहसे, आनिह पानुदिङ् पाः निङ्वाहफुमाङ् नु दाङ्बा येसु
ख्रिस्तरे़ हाराह लुङ्गुम् नु सनारुङ् के़बिरिररो॥

पावलरे़ रोम ये़क्यक्को पेःक्मा निङ्वाह चोगुह

8 काक्नुःल्ले़ तगि खिनिह के़रे़क्ले़ लागि सेवा चोगुङ्बा निङ्वाहफुमाङ्डिन् येसु ख्रिस्तलाम्बा नोगे़न्
पिरुङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाहफुमाङ्डो के़वाहबा खिनिह नसाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओबा इङ्घङ्डिन्
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो काक् पिसाङ् से़रे़आङ् वाहरो॥
9 खुने़ह कुस्साःल्ले़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्ल के़रे़क् आनिङ्वाहलाम्बा निङ्वाहफुमाङ्डिन्
सेवा चोगुङ्लो, हे़क्क्याङ् खुने़हए खिनिह लागि ए़त्ले़ङ् तुवा चोगुङ्बान् निःसुआङ् वाहरो॥
10 सदादिङ् इङ्गाह चोगुङ्बा तुवाओ निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाह कुइसिःक्
आक्खेलहरिक्साङ् लाम् खोःसुङ्डाङ् खिनिहओ ताःमा सुक्कार फाहआङ् पेलिगे़न् तुवा चोःक्कारो॥
11 इङ्गाह खिनिह नसाःन्नो के़धुम्बा चोःक्से़ याम्साम्गे़न् पर्धाःम्मिन् खिनिहनु हाःमा फाहआङ्
साहरिक्के खिनिहनु तुम्मा निङ्वाह चोगुङ्डाङ् वाहआरो॥
12 हे़क्केलहरिक् आनिह के़रे़क्ले़ नसाःन्लाम्बा हाङ्हाङ् आमे़त्छिङ्लो॥
13 आमिःम् फुहनुसाह नु ने़हनुसाहसे, खिनिहओ ताःमा यरिक्लेङ् निङ्वाह चोगुङ्, कर आल्लो थारिक्
ताःमा मे़न्छुक्पे़न्के़लहबान् निङ्वाह खोःसे़म्मे़ह के़लहबा निङ्वाह इःत्तुङ्लो॥ इङ्गाह वेह थिम्मे़न्दङ्
सुवाङ्हाह ख्रिस्तओ तारुङ्सिङ्बा हे़क्के खिनिहओलाम्माङ् यरिक् मनाहाह ताःप्मासि आनिङ्वाह
वाहरो॥
14 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाहग खासाम्बाहाह नु खासाम् मे़ःम्बाहाह, हे़क्क्याङ् सिक्कुम्साबाहाह नु
सधःक्पाहाह, के़रे़क्ले़ लागि सुनाइङ् इङ्भोःमाए पोःङ्लो॥
15 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिह रोम्मो के़वाहबाहाहआङ् सुनाइङ् इङ्भोःमानिङ्साहरिक् आसिक् समे़आङ्
वाहरो॥
16 कन् ख्रिस्तरे़ कुसुनाइङ्डिन् इङ्भोःमा मे़नुःन्नान्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ कन् सुनाइङ्डिन् नसाःन्
के़जोःक्पा काक् मनाहाह, तगि यहुदिहाह* हे़क्क्याङ् याङ्सि थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाह ताङ्से़ःप्मासि
निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्लो॥
17 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ आक्खेलहरिक् आप्तिक् मे़ःन्नेबा आजोःक्
फाहआङ् कन् सुनाइङ्डिल्ले़ ओसेःन्आधाक्लो, हे़क्क्याङ् कङ्ग नसाःन्लाम् हेःक्सिङ्डाङ्
नसाःन्लाम्बाए कुलिङ्धो के़त्लो॥ साम्योसाप्लाओ अक्खेलहरिक् साप्ते़आङ् पत्, “साम्योनिबाङ्ग
नसाःम्लाम्बाए हिङ्लो॥”*

लायोःल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ कुसाक्के़न्

18 साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ कुसाक्के़न्निन् लायोबा नु फे़न् याःम्बक्किल्ले़ कुधिम्बा
के़रे़क् मे़न्छाम् याप्मि सम्दाङ् चुक्ते़आङ् वाहरो॥ हाबा कन् मनाहाहरे़ए खुनिह ताप्फे़ःम्बा याःम्बक्किल्ले़
से़क्खाःन् थेःक्तुआङ् वाहरो॥

---

* **1:7** □□□–□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ * **1:16** □□□ □□□□□□□□□–□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□, हे़क्क्याङ् खुने़ह आबाडे कुलाजेहओ सुनाइङ् इङ्भोःसु॥ याङ्सि, सुनाइङ्डिन् के़रे़क् मनाहाहओ नु के़रे़क् लाजेहाहओ इङ्भोःमा पोःक्खे़॥ * **1:17** □□□□□ □.४

19 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ खुम्दिङ् पिरुसिꣳरो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुयाःम्बेओ कुसिङ्निःप्मा केबोःङ्बा काक् पाःन्हाꣳग आबाङे खेङ्हाꣳ ओसेःन्धाक्तुसिआङ् वाꣳ,
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे नुःरिक्काङ् कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् मेवाꣳरो॥
20 थेआङ्भेल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले नावागेन् चइःत् पोःक्खेआङ्धोए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
निःमेन्देप्मनाबा कुसुम्बोःन्–मेन्नुप्मनाबा कुमुक्साम् नु निङ्वाꣳफुगेन् नोस्रङ्डिन्–नुःरिक्काङ् निःदेत्लो॥
खेङ्हाꣳग नावागेन् चइःत् पोःक्खेबा पाःन्हाꣳलाम्मे नुःरिक्काङ् कुसिङ् निःत्तेत्तेआङ वाꣳरो॥ हेक्केःल्ले
मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे मेन्निःमना लाम्सिङ्मा पाःन् थेआङ् होःप्लो॥

21 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेनिःत्तुसाङ् खुनेꣳ पिमा केबोःङ्बा मिङ्सो इङ्धाःङ्
मेम्बिरुन् हेक्क्याङ् नोगेन्नाङ् मेम्बिरुन्लो॥ कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ इःत्छिङ्साम्मिन् फेःत्लाꣳरे पेरो,
हेक्क्याङ् खुनिꣳ अदङ् निङ्वाꣳइन्खादाप्तुआङ् वाꣳरो॥
22 खेङ्हाꣳरे आनिगे सिक्कुम्साबा वयिगे मेलꣳसाङ् खेङ्हाꣳग अदङ् मेबोःक्खेरो॥
23 खेङ्हाꣳरे आजुनिबा मिमिदिङ्गेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा चोःक्माल्ले कुलेक्वा केसिःबा
केबेःक्पा मेन्छाम् याप्मि, थक्सा, पुसा नु केसःन्छिङ्बा थक्साहाꣳ हेक्तङ्बा नावाइत्लाःन् सेवा
मेजोगुरो॥

24 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ खुनिꣳ आबाङे निङ्वाꣳबाल्ले कोःत्तुबा
सिक्केलेःङ्बा याक्नाम्मोए वाꣳमा पाङ्घुसि, हेक्क्याङ् खुनिꣳ आबाङे नासिङ्गेन् थक्को सिरिङ्
मःमा याःम्बक् मेजोःक्सिङ्लो॥
25 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेक्खाःन् नसाःन् चोःक्माल्ले कुलेक्वा निःनिःबाए इङ्लेक्पा
पाःन्हाꣳ नसाःन् मेजोगुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे नावागेन् चइःत् केनेबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलेक्वा
नावागेन् चइःत्तिन् सेवा मेजोगुरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग सदादिङ् नेम्भोगेन् नारा फोःमा लाꣳरुरो॥
आमेन्॥

26 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ सिरिङ् आमःबा याम्बोःप्मा निङ्वाꣳओ लेरुसिरो॥
हेक्केलꣳरिक् मेन्छुमाहाꣳरेआङ् केबोःङ्बा केयुःबा कुइसिःक् येम्बित्छाꣳहाꣳनु इम्माल्ले कुलेक्वा
मेन्छुमाहाꣳनुए फेन् याःम्बक् मेजोगु॥
27 हेक्केलꣳरिक् येम्बित्छाꣳहाꣳरेआङ् केबोःङ्बा केयुःबा कुइसिःक् मेन्छुमाहाꣳनु इम्माल्ले
कुलेक्वा वेꣳ येम्बित्छाꣳहाꣳनु याम्बोःप्मा निङ्वाꣳइल्ले याःन्दुसिआङ् ताप्फेःम्बा याःम्बक्
मेजोगुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरेग मेजोगुबा खेन् ताप्फेःम्बा पाःन्निल्लेन् खुम्दिङ् आबाङे थक्को
मेघोःसुरो॥

28 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ मेनिःसु मेधाःसुबा पाःन्हाꣳ मेनाꣳरुबाल्ले चोगुल्ले
खुनेꣳ खेङ्हाꣳ फेन् निङ्वाꣳओ लेरुसिरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे चोःक्मा मेन्नुꣳमना पाःन्हाꣳ मेजोगुरो॥
29 खेङ्हाꣳ काक् परिक्पा कुइभेम्मा, फेन् निङ्वाꣳ, खिःम्मा हेक्क्याङ् चिःत्छिङ्मा, नाहेम्मा,
मना सेप्मा, खेमा थक्मा, इङ्लेक्मा, मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ तुक्ल चोःक्मा पाःन्हाꣳरक् मेइःत्तुरो॥
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ मना केजेङ्बा,
30 मना चाःत्थि केदेःबा, निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् केजिःप्पा, मना ताप्फेःल्लिक् केमेप्पा, आङ्दिङ्
केलꣳबा हेक्क्याङ् केहेन्छिङ्बा मेबोःक्खेआङ् मेवाꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे फेन् पाःन्हाꣳ चोःक्मा
कुसङ्लाम् मेगोःत्तुꣳ, हेक्क्याङ् माबाहाꣳरे खुनिꣳ पाःन् मेङ्घेप्सुन्॥
31 खेङ्हाꣳ अदङ् मेजोःक्, मेजोगुबा माङ्हेक्हाꣳ मेङ्गेत्तुन्, मनाहाꣳ लुङ्माꣳ मेन्दुक्तुन्छिन्,
हेक्क्याङ् खुनिꣳ लुङ्माꣳ स्याःत् मेलꣳनेन्लो॥
32 अक्तङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳग सिःमेल्लेन् खुम्दिङ् खोःमा लाꣳरुसिꣳ केलꣳबा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् कङ्हाꣳरे नुःरिक्काङ् मेनिःसुसाङ् आबाङेरक् अक्तङ्बा
याःम्बक् मेन्जोगुन्, कर हेक्तङ्बा केजोःक्पा वेꣳ मनाहाꣳआङ् नुःबा केजोगुम्लो मेमेत्तुसिꣳरो॥

2

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुघासेन्

1 वेःहाः आप्तिक् कुःप्मासि लाःरिगे फाःआङ् केइःत्तुम्, कर खिनिः फोत्या मेःन्नेबा
लाम्सिङ्मा पाःन् थेआङ् केङ्गत्तुम्मिन्लो, थेआङ्भेल्ले थे पाःन्नो वेःहाः आप्तिक् केगुःत्तुम्सिम्
हाबा खेन् पाःन्निन्ने खिनिःआङ् केजोगुम्ल केवयिःरो॥ हेक्केःल्ले खिनिःआङ् आबाङे आप्तिक्
केगुःत्तासिःरो॥

2 आल्ल अक्तङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिरुसिल्ले खुनेः
सेक्खालाम् खासेन् लोःन्दुसिः फाःआङ् आनिः कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

3 खेल्ले चोगुल्ले हेक्तङ्बा पाःन्नो खिनिः वेः मनाहाः आप्तिक् केगुःत्तुम्सिम्, कर आबाङेग बा
हेक्तङ्बा याःम्बक्हाः केजोगुम्मिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् मेबिरिगेन् फाःआङ् केइःत्तुम्माङ्
केवयिःबि?

4 मेःङ्ग्र खिनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लुङ्माः केदुक्तिबान्, नासि केधःत्तिबान् हेक्क्याङ् कुसिक्
नःम्नःम् लःबान् हने केलेःत्तुम्बि? खिनिः लायोलाम् केहिन्दिर फाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खिनिः
साःरिक् लुङ्माः केदुक्तिबा फाःआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बि?

5 कर खिनिः हादिङ् केधक्पा नु लायोलाम् मेन्नुःङ्मनाबा निङ्वाःबाल्ले चोगुल्ले, कुदोःप्मा
खासेन्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिमा येन् थारिक् खिनिः तक्लेङ्वाओ किप्मा केघुःबा
कुसाक्केन्निन् केभोःक्खुम्ल केवयिःरो॥

6 थेआङ्भेल्ले "निङ्वाःफुमाङ्डिल्लेग मनाहाःरे मेजोगुबा नुःबा नु ताप्फेःम्बा याःम्बक् कुइसिःक्के
नुःक्तु पिरुसिःरो॥"*

7 कुभा मनाहाःरे चक्मेल्लःए नुःबा याःम्बक् मेजोगुर निङ्वाःफुमाङ्लाम् मिमिदिङ्, मिङ्सो
इङ्धाःङ् नु आजुनि हिङ्मन् मेगोःत्तुर मेवाःरो॥ खेङ्हाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्
पिरुसिःरो॥

8 कर सेक्खाःन् केनाःबा, इङ्गाःरक् चोगुङ् चाङ् केलःबा हेक्क्याङ् फेन् पाःन्नो केबप्पा मनाहाःग
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले किप्मा केघुःबा खुम्दिङ् पिरुसिः॥

9 हेक्क्याङ् फेन् याःम्बक् केजोःक्पा केरेक्, तगि यहुदिहाः हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःआङ्,
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केसाक्पा इनोगेन् तुक्खेओ थाःसुसिःरो॥

10 कर नुःबा पाःन् केजोःक्पा केरेक्ले मिमिदिङ्, मिङ्सो इङ्धाःङ् नु सनारुङ्डिन् मेघोःसुः–तगि
यहुदिहाःरे हेक्क्याङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरेआङ् मेघोःसुःरो॥

11 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मनाहाः एःक्पएःक् मेजोगुन्छिन्लो॥

12 थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरे साम्योथिम् मेङ्गत्तुन्छाङ् लायो मेजोगुल्ले खुम्दिङ् मेघोःसुः,
हेक्केलःरिक्के यहुदिहाःरे साम्योथिम्मिन् मेगत्तुबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाःरे लायो मेजोगुल्ले
साम्योथिम् कुइसिःक्के खुम्दिङ् मेघोःसुःरो॥

13 थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिन् खेम्माआङ्लक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ साम्योनिबा
आम्बोःङ्नेन्, कर साम्योथिम्मिन् केइःप्पा केनाःप्पाहाःरक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले साम्योनिबा
आलेःत्लो॥

14 (हेक्केलःरिक्के थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःरे साम्योथिम्मिन् मेङ्गत्तुन् कर साम्योथिम् कुइसिःक्
मेजोगुल्ले आम्भासाङ् खेङ्हाःरे खुनिः सिक्लुङ्मोलाम्बाए नुःबा नु ताप्फेःम्बान् कुसिङ् मेनिःत्तुः
केलःबान् ओसेःन्दाङ् पोःङ्लो॥

15 खेङ्हाःरे खुनिः सिक्लुङ्मो साम्योथिम्मिन् साप्तेआङ् पत् केलःबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् मेजोगुः
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे आबाङे खुनिः खासिङ्डिल्ले खेङ्हाः कुभा येम्मो आप्तिक् कुःत्तुसिः हेक्क्याङ्
कुभा येम्मो नाङुसिःरो॥)

---

* **2:6** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१२

16 कन् पाःन्हाꣳग इङ्गाꣳ इङ्भोःसुङ्बा सुनाइङ् कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्त येसुलाम्बा
काक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳओबा पाःन्हाꣳ खासेन् चोगुबा येन्नो पोःङ्लो॥

यहुदिहाꣳ नु साम्योथिम्मिन्

17 कर इङ्गाꣳ यहुदिआरो केबाःत्तुआङ् साम्योथिम्मिन् निङ्वाꣳ इरे खोःप्तुर केजोगुꣳआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् निःत्तुङ् फाꣳआङ् आङ्दिङ् केलꣳ,
18 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳइन्केनिःसुꣳआङ् साम्योथिम्मिन् केहुꣳसिङ्बाल्ले चोगुल्ले नुःबा
पाःन्हाꣳ सेःक्मा केसुक्तुꣳ,
19 हेक्क्याङ् मिक्फःम्बाहाꣳरे खुनिꣳ लाम्लोःबा नु खादाम्मालुम्मो केवाꣳबाहाꣳरे खुनिꣳ ओःत्तिआ
फाꣳआङ् निस्से केजोगुआङ् केवाꣳ,
20 अदङ्हाꣳरे खुनिꣳ सुजादाङ्बा हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ मेल्लेःमनाबाहाꣳरे
खुनिꣳ सिक्साम्बाआ लꣳरिक् केइःत्तुꣳ, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ साम्योथिम्मो काक् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ
नु सेक्खा पाःन्हाꣳ खोःसुङ्डाङ् वाꣳआ फाꣳआङ् केइःत्तुꣳरो॥
21 हेक्केने फाꣳग्र खेनेꣳ वेꣳहाꣳ केहुꣳरुसिआङ् थेआङ् आबाडे केन्हुꣳसिङ्डिन्बे? खुःम्मा मेःन्
लꣳरिक् इङ्गेभोःसुआङ् केघुःन्बि?
22 खेनेꣳ वेꣳहाꣳ चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मेनुꣳनेन् लꣳरिक् केमेत्तुसिआङ् आबाडे याम्बोःप्मा
याःम्बक् केजोःक्पि? नावाइत्लाहाꣳ आसिक्मेलेःङ् केबाःत्तुआङ् नावाइत्ला केयुङ्बा माङ्हिम्मो
मेदोःन्दुबा याङ्डिन् केघुःत्तुꣳबि?
23 खेनेꣳ साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् लेस्सुङ् लꣳरिक् आङ्दिङ् केलꣳ, कर साम्योथिम्मिन्
केभेःन्दुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजाःत्थि केदेःसुरो॥
24 साम्योसाप्लाओ खिनिꣳ याःम्बेओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, “थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लुम्मो
खिनिꣳ केजोगुम्मिल्लेए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजाःत्थि पेआङ् वाꣳरो॥”*
25 खेनेꣳ साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् केइःत्तु केनाःत्तुने फाꣳग्र हर्दो केहेगुबान् नुःबाए पोःङ्लो, कर
साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् केभेःन्दुने फाꣳग्र हर्दो मेन्हेक्मनाबा कुइसिःक् केबोःङ्लो॥
26 हर्दो मेन्हेक्मनाबा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे साम्योथिम्मिन् मेइःत्तुꣳ मेनाःत्तुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
खेङ्हाꣳ हर्दो केहेक्पा हेक्केए इःत्तुसिꣳरो॥
27 हेक्केःल्ले खिनिꣳ साम्योथिम् नु हर्दो हेक्मा थिम् केगप्पाआङ् साम्योथिम्मिन् केभेःम्बा
यहुदिसे, नासिङ्गेन् थक्को हर्दो हेक्मा थिम् मेङ्गप्मना कर साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳरे
खिनिꣳ केलाꣳरिबा आप्तिक्किन् केम्गुःत्तिꣳरो॥
28 यहुदि थिम्मिल्लक् केइःप्पा केनाःप्पेन्सेक्खाबा यहुदि मेःन्, हेक्क्याङ् हर्दो हेक्माङ्ग
लाःक्कात्पा नु नासिङ्गेन् थक्कोबा पाःन्लक्लो॥
29 कर सेक्खाबा यहुदिग निङ्वाꣳओनु पोःङ्मा पोःङ्, हेक्क्याङ् सेक्खाबा हर्दो हेक्माङ्ग
साम्योथिम् कुइसिःक्पा नासिङ्गेन् थक्कोबा पाःन् मेःन्, कर सिक्लुङ्मो सेसेमाङ्डिल्ले चोगुबा
पाःन्लो॥ हेक्तङ्बा मनाःन् मेन्छाम् याप्मिःल्ले मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुरो॥

3

निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन्साबा चोःक्लो

1 हेक्केःल्ले यहुदि पोःङ्माल्ले थे इन्धाःक् वाꣳबे? हर्दो हेक्मा यहुदि थिम्मिन् इःप्मा नाःप्माल्ले थे
पोःङ्बे?
2 सेक्खाःल्ले यहुदि पोःङ्माल्ले केरेक् परिक्लेन् नुःबा पाःन्हाꣳ वाꣳरो! काक्नुःल्ले केयेक्पा
पाःन्निङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले यहुदिहाꣳ नासाꣳरुसिआङ्कुबाःन्जाक्किल्लेन्लक्पेन्पिरुसिआङ्
वाꣳ॥

---

* **2:24** □□□□□ □□.५, इजिकिएल ३४.२०

3 खे़ङ्हाꣳ कुभा नसाःन्साबा मे़न्जोःक्ने़न्छाङ् थे पोःक्खे़आङ्बे? खे़ङ्हाꣳ नसाःन्साबा
मे़न्जोःक्ने़न्बाल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ चोगुबा माङ्हेक्किन्मे़गे़त्तुम्बि?
4 मे़ःन्लो! के़रे़क् मनाहाꣳ इङ्ले़क्पा मे़जोःक्साङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् से़क्खाबा चोःक्लो॥
साम्योसाप्लाओ खुने़ꣳ कुयाःम्बेओ अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ् पत्,
“खे़ने़ꣳ के़बाःत्तुबा पाःन्निन् से़क्खाए पोःङ् फाꣳआङ् निःदे़त्लो,
हे़क्क्याङ् खासे़न् पोःङ्डिल्ले़ खे़ने़ꣳए के़नाःन्दुꣳरो॥”*
5 कर कुभारे़ अक्खे मे़बाःत्तुꣳ, आनिꣳ लायो आजोगुम्मिल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसाम्योनिमान्
नुःरिक्काङ् कुसिङ्निःत्ते़न्ने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आनिꣳ खुम्दिङ् आबिःल्ले़ खुने़ꣳ फे़न् याःम्बक्
चोगुबा पोःङ्बि? (इङ्गाꣳ कुभा मे़न्छाम् याप्मि कुइसिःक् पाःत्ताबारो॥)
6 से़क्खासाङ् मे़ःन्लो! थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् साम्योनिबा मे़जोःक्ने़न्निल्ले़ग काक्
मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ खासे़न् चोःक्मा मे़यारुन्लो!
7 कुभारे़ मे़बाःत्तुबिला, “इङ्गाꣳ आइङ्ले़क्किल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसे़क्खाःन् नु
कुमिमिदिङ्डिन् फोःसुꣳने़ फाꣳग्र थेआङ् आल्लसाङ् लायोबा कुइसिःक् आप्तिक् कुःत्ताबाबे?”
8 नुःबा पाःन् लःन्ल फाꣳआङ् ताप्फे़ःम्बा याःम्बक् चोगुम् लꣳरिक् आनिगे़ पाःत्तुम्बे़ꣳमु फाꣳआङ्
कुभा मनाहाꣳरे़ पाःन् मे़धिक्तिगे़ꣳरो॥ हे़क्के के़बाःप्पाहाꣳ आप्तिक् कुःप्मा लाꣳरुसिरो॥

के़रे़क् मनाहाꣳ लायोबासि

9 हे़क्केःल्ले़ आनिꣳ यहुदिहाꣳ थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाꣳनुःल्ले़ नुःबा आजोःक्पि? से़क्खासाङ्
आन्जोःक्ने़न्लो! यहुदिहाꣳ नु थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाꣳआङ् लायोःल्ले़ तेत्तुसिआङ् वाꣳ फाꣳआङ् मे़त्तुङ्
सुरुङ्सिङ्डाङ् वाꣳरो॥
10 साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ् पत्,
“साम्योनिबा हाःत्ताङ् होःप्लो, लत्थिक्काङ् होःप्लो॥
11 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुयाःम्बेओ खासिङ् के़निःप्पा
नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् के़गोःप्पा हाःत्ताङ् होःप्लो॥
12 के़रे़क्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मे़ले़रु मे़देःसुआङ्
थेनाधेबा मे़बोःक्खे़आङ् मे़वाꣳरो॥
नुःबा याःम्बक् के़जोःक्पा हाःत्ताङ् होःप्लो, लत्थिक्काङ् होःप्लो॥”*
13 “खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ पाःन्सुत्लाःङ्ग
हङ्बे़त् के़बप्पा इप्पुङ्डोलाम् के़लःम्बा नाम्गे़सुबा कुनाम् कुइसिःक् चोःक्लो॥
खे़ङ्हाꣳ इङ्ले़क्लक् मे़बाःत्लो॥”* “खे़ङ्हाꣳरे़ मे़बाःत्तुबा काक् पाःन्निङ्ग असेःक्पाल्ले़ कुनिङ्डिन्
हे़क्तङ्बा चोःक्लो॥”*
14 “खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ मुराओलाम् साङ्ग्रा नु ताप्फे़ःम्बा पाःन्लक् लःन्लो॥”*
15 “खे़ङ्हाꣳग मना से़प्मा याःम्बक्को हारा यारिप् मे़बोःङ्लो,
16 खे़ङ्हाꣳ आत्ति मे़बेःक्साङ् मे़म्भै नु तुक्खे लाक्खे मे़दारुꣳ,
17 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ सनारुङ्डो आक्खेलꣳरिक् वाꣳमा पोःङ् के़लꣳबान्मे़न्निःसुन्लो॥”*
18 “हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मे़ङ्गिःरुन्लो॥”*
19 आल्ल साम्योथिम्मिङ्ग साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्को के़वाꣳबाहाꣳए पिरुसिबान् आनिꣳ
आनिःसुम्लो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ के़रे़क् मनाहाꣳ लायो मे़न्जोःक्मनाबा ले़ङ्सिङ्मा मे़ङ्घोःने़न्नाङ् काक्
मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुदगि खासे़न्नो ये़प्मा पोःङ्लो॥

---

* **3:4** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.४ * **3:12** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१-३, ५३.१-३ * **3:13** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □.९ * **3:13** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.३ * **3:14** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.७ * **3:17** □□□□□□ □□.७-८ * **3:18** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१

20 खे़ल्ले चोगुल्ले साम्योथिम्मो के़बप्पा पाःन्हाꣳ इःप्मा नाःप्माल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आत्तिन्नाङ् आप्तिक् मे़ःन्नेबा आम्बोःङ्ने़न्लो॥ साम्योथिम्मिल्ले़ग आनिꣳ लायो आजोगुम्माङ् आवाꣳ के़लꣳबान् ओसेःन् आधाक्लो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मनाहाꣳ साम्योनिबा चोगुसिꣳ

21 कर आल्ल साम्योथिम् मे़ःन्नेसाङ्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मनाहाꣳ आप्तिक् मे़ःन्नेबा चोगुसिआङ् वाꣳ के़लꣳबा लाम्मिन् खोदे़ते़आङ् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खे़न् पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ साम्योथिम् नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳरे़ मे़बाःत्तुआङ् वाꣳरो॥

22 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मनाहाꣳ आप्तिक् मे़ःन्नेबा चोगुसिबा कन् लाम्मिङ्ग येसु ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा के़रे़क्ले़ नसाःन्लाम्मे खोःदे़त्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ यहुदि नु थिम्मे़न्दङ् सुवाङ् लꣳरिक् मे़से़न्दुन्छिन्लो,

23 थेआङ्भे़ल्ले़ के़रे़क् मनाहाꣳरे़ लायो मे़जोगुआङ् मे़वाꣳ हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमिमिदिङ्गे़न् कुलिङ्धो मे़ङ्गे़त्ने़न्लो॥

24 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ लुङ्माꣳ आदुक्ते़बाल्ले़ चोगुल्ले़ ख्रिस्त ये़सुलाम् आनिꣳ लायोओनु आधे़ꣳरे़आङ् आम्भा आनिꣳ आप्तिक् मे़ःन्नेबा आजोगे़आङ् वाꣳरो॥

25 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आनिꣳ खोःमा के़बोःङ्बा खुम्दिङ्लाम् ताङ्गे़से़ःप्पा सिदुङ्जभा पोःङ्से़ ख्रिस्ते़न्पाङ्घुयुःसु॥ खुने़ꣳ कुमाक्खिꣳइन् आनिꣳ लागि वादेःन्दुबा फाꣳआङ् नसाःन् के़जोःक्पा के़रे़क्ले़ लायोलाम् ले़प्मि मे़घोःसुꣳरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कन् याःम्बक्किन् चोगुआङ् आबाडे खुने़ꣳ कुदोःप्मा खासे़न् के़जोःक्पा चोःक् फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्सिङ्, थेआङ्भे़ल्ले़ ख्रिस्ते़न्युःमानुःल्ले़ तगि खुने़ꣳ कुसिक्किन् थरुआङ् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳरे़ मे़जोगुबा लायोःल्ले़न् खुम्दिङ् मे़बिरुन्छिन्लो॥

26 हे़क्के चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आबाडे साम्योनिबा नु कुदोःप्मा खासे़न् के़जोःक्पा चोःक् के़लꣳबा कन् ये़म्मो ओसेःन्धाक्सिङ्, हे़क्क्याङ् ये़सुःन्नसाःन् के़जोःक्पाहाꣳ आप्तिक् मे़ःन्नेबा चोगुसिꣳ के़लꣳबान् ओसेःन्दाङ् चोगुꣳ॥

27 हे़क्केःल्ले़ आनिꣳ थे़माओ आङ्दिङ् लꣳमनाबाबे? थे़मा पाःन्नोआङ् मे़ःन्लो! थेआङ्भे़ल्ले़ आनिꣳ साम्योथिम् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्माङ् मे़ःन्, कर ख्रिस्ते़न्नसाःन् आजोगुम्माङ्लक् आनिꣳ साम्योनिबा आबोःङ्॥

28 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ साम्योथिम्मिन् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्माङ्ग मे़ःन्, कर नसाःन्लाम्मे आप्तिक् मे़ःन्नेबा आबोःङ्लो॥

29 से़क्खाःल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् यहुदिहाꣳरे़न्लक् खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्बि? थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ् मे़ःम्बि? से़क्खासाङ् खे़ङ्हाꣳरे़न्नाङ्लो,

30 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग लत्छारक् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ यहुदि नु थिम्मे़न्दङ् सुवाङ् ने़प्माङ् खुनिꣳ नसाःन्लाम्मे आप्तिक् मे़ःन्नेबा चोगुसिꣳरो॥

31 आनिꣳ नसाःन्लाम् साम्योथिम्मिन् खारोःत्ति आजोगुम्बि? से़क्खासाङ् मे़ःन्लो! खे़ल्ले़ कुले़क्वा आनिꣳ साम्योथिम्मो चोःक्मा के़बोःङ्बा कुजे़क्पा पाःन्हाꣳ आगे़त्तुम्लो॥

4

अब्राहामरे़ कुनसाःन्

1 हे़क्केने़ फाꣳग्र आनिꣳ यहुदिहाꣳरे़ पाधे़बा अब्राहामरे़ निःसु थाःसुबा पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ थे पाःप्माबे?

2 से़क्खाए अब्राहाम्मिङ्ग खुने़ꣳ चोगुबा नुःबा याःम्बक्लाम् आप्तिक् मे़ःन्नेबा चोगे़आङ् वये़ल्ले़ग आङ्दिङ् लꣳमा सुक्तुबामे़न्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओग मे़ःन्लो,

3 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाःल्लेग अक्खेने पाःत्तुरो, “अब्राहामरे निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन्
चोगुबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः साम्योनिबा लेःत्तुरो॥”*
4 आल्ल याःम्बक् केजोःक्पा मनाःल्ले कुनाम्याक्किन् लुङ्माः तुक्मालाम् खोःसुबा मेःन्, कर खेङ्ग
खुनेः खोःमा केबोःङ्बा कुलक्लो॥
5 आत्तिन् मनाःल्लेआङ् आबाङे याःम्बक् चोगुबाल्ले मेःन्, कर लायोबा मनाःन् आप्तिक् मेःन्नेबा
केजोःक्पा निङ्वाःफुमाङ्डिन् खेल्ले नसाःन् चोगुबाल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः साम्योनिबा
लेःत्तुरो॥
6 दाउद हाङ्डिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेन् याःम्बक् मेन्जोःक्के साम्योनिबा लेःत्तुबा मनाःन्
आक्खेन् मुःइसाबाबे फाःआङ् अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
7 “लायोलाम् लेप्मि केघोःबाहाः,
खुनिः लायोःन् तेप्तेआङ्केवाःबाहाःग,
मुःइसाबासिरो॥
8 आत्तिल्ले कुलायोःन् यहवे दाङ्बाल्ले कुघारोःत्तोलाम् तुगुदेःसुआङ् वाः,
खेन् मनाःन् मुःइसाबारो॥”*
9 कन् मुःइसाम्मिङ्ग हर्दो केहेक्पा यहुदिहाःरे लागिरक् मेःन्, कर हर्दो मेन्हेक्मनाबा थिम्मेन्दङ्
सुवाहाःरे लागिआङ्लो॥ अब्राहामरे चोगुबा नसाःन्लाम्बाए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः साम्योनिबा
लेःत्तुआङ् वये लःरिक् आनिगेग पाःत्तुम्बेर वयिगेरो॥
10 कर आप्फाल्ले खुनेः साम्योनिबा लःरिक् लेःत्तेबे? कन् पाःन्निन् खुनेः हर्दो हेक्मानुःल्ले तगिबि
इ याङ्सि पोःक्खेबाबि? सेक्खाए साम्योनिबा लेःत्तेबाग तगिएरो॥
11 अब्राहामरे खोःसुबा कन् हर्दो हेक्मा थिम्मिङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगुआङ् वयेल्ले हर्दो
मेन्हेक्केए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः साम्योनिबा लेःत्तुबा पाःन्निल्लेन् मिक्सेःन्लो॥ हेक्केलःरिक्
अब्राहाम्मिन् हर्दो मेन्हेक्केसाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् केजोःक्पाहाःरे खुनिः पाःरो॥ खेङ्हाःरे
नसाःन् मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाः साम्योनिबा लेःत्तुसिःरो॥
12 अब्राहाम्मिङ्ग हर्दो केहेक्पाहाःरेन्नाङ् खुनिः पाःरो, कर हर्दो केहेक्पाआङ् अब्राहामरे हर्दो
हेक्मानुःल्ले तगि कत्तुबा कुइसिःक् नसाःन् केगप्पाहाःरेन्लक् खुनिः पाःरो॥

नसाःन्लाम्बा निङ्वाःफु माङ्हेक्किन्खोःमा

13 अब्राहाम्मिल्ले साम्योथिम्मिन् इःत्तु नाःत्तुआङ्ग मेःन्, कर निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगुबालाम्
आप्तिक् मेःन्नेबा पोःक्खेबाल्लेए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुनेः नु कुमुःइदाङ्साहाःरे इक्सादिङ्
खाम्बेःक्माल्लेन् लक् केघोःसुम् केलःबा माङ्हेक्किन्अब्राहाम्मिन्नु चोगुबारो॥
14 साम्योनिबा पोःङ्मा फाःआङ् साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पाहाःरे लक् मेघोःसुःने फाःग्र
नसाःन्निन् हनेबा पोःङ् हेक्क्याङ् खेन् माङ्हेक्किन्नाङ् हनेबा पोःङ्लो॥
15 थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिन् केभेःम्बाहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिरुसिःरो, (साम्योथिम्
होःप्पिल्लेरक् लायोःन् होःप्लो)॥
16 खेल्ले चोगुल्ले कन् माङ्हेक्किङ्ग नसाःन्लाम् ताःरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम्बा
आम्भा आबिःरो॥ हेक्क्याङ् साम्योथिम् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्माङ् मेःन्, कर अब्राहाम्मिल्ले
चोगुबा कुइसिःक् नसाःन् आजोगुम्ने फाःग्र कन् माङ्हेक्किन्आघोःसुम् केलःबा निःन्धो पोःङ्लो॥
थेआङ्भेल्ले अब्राहाम्मिङ्ग आनिः नसाःन् केजोःक्पा केरेक्लेन् पाःरो॥
17 साम्योसाप्लाओ अब्राहाम्मिल्ले कुयाःम्बेओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, “खेनेःग यरिक्
मेन्छाम् सुवाङ्हाःरे खुनिः पाः चोःक्नेआङ् वाः॥”* अब्राहामरे निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगुआङ्
खुनेः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आनिः केरेक्लेन् पाः पोःक्खे, केसिःबाहाः नेत्तिगेन् हिङ्मन्
केबिबा नु केहोःप्पा पाःन्हाःओलाम् चइःत् केजोःक्पा निङ्वाःफुमाङ्डिन् अब्राहामरे नसाःन् चोगुरो॥

---

* **4:3** □□□□□□□□□□ □□.६ * **4:8** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१-२ * **4:17** □□□□□□□□□□ □□.५

18 निङ्साङ् चोःक्मा सुक्मेन्देप्मना वयेसाङ् अब्राहामरे “केमुन्इदाङ्साहान् खेःम्सिक्पा कुइसिःक्
यरिक् मेबोःङ्लो”* लन्रिक् निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले मेत्तुबा पाःन्निल्लेन् निङ्साङ् चोगुआङ् नसाःन्
चोगुबाल्ले चोगुल्ले खुनेन् यरिक् मेन्छाम् सुवाङ्हान्रेन् पाः पोःक्खेरो॥
19 खुनेन् तङ्बे किप्थिक् (१००) यारिक् केरेआङ् यःरेबेआङ् वये, हेक्क्याङ् कुमेःत् साराःन्नाङ्
सामुन्इ खक्तेआङ् चप्तेबेआङ् वयेसाङ् खुनेन् कुनसाःन्निन् अयाक् मेलन्रेन्नाङ्
20 निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले कुमाङ्हेक्किल्ले कुयाःम्बेओ खुनेन् चप्चि मेजोगुन्, कर नसाःन्नो केधुम्बा
पोःक्खेआङ् निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसुरो॥
21 हेक्क्याङ् निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले चोगुबा माङ्हेक्किन्केप्मा सुक्तुन् केलन्बा पाःन्नो अब्राहाम्मिन्
निःन्धो वये॥
22 खेल्ले चोगुल्लेए अब्राहामरे कुनसाःन्निल्ले चोगुल्ले “निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले खुनेन् साम्योनिबा
लेःत्तुरो॥”*
23 आल्ल निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले खुनेन् साम्योनिबा लेःत्तु केलन्बा पाःन्निन् अब्राहामरे कुलागिरक्
मेःन्,
24 कर आनिन् लागिआङ् साप्तेबारो॥ येसु आनिन् दाङ्बान् सिःमेन्लाम्कुहिङ्वेत् केजोःक्पा
निङ्वान्फुमाङ्डिन् नसाःन् आजोगुम्ने फान्ग्र आनिन्आङ् साम्योनिबा आलेःत्लो॥
25 खुनेन्ग आनिन् लायोःल्ले चोगुल्ले सेप्मा फान्आङ् हुक्सुप्ते, हेक्क्याङ् आनिन् आप्तिक् मेःन्नेबा
चोःक्से निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले याम्मो खुनेन् कुहिङ्वेत् चोगुरो॥

5

नसाःन्निल्ले सःप्मान् तारुन्

1 खेल्ले चोगुल्ले नसाःन् आजोगुम्बाल्ले आप्तिक् मेःन्नेबा आबोःक्खेआङ् आनिन् दाङ्बा येसु
ख्रिस्तलाम्बा निङ्वान्फुमाङ्डिन्नु आनिन् नादङ् पोःक्खेआङ् वान्रो॥
2 आनिन् नसाःन् आजोगुम्बाल्ले येसु ख्रिस्तरे कन् लुङ्गुम्मो आदाःरेआङ् वान्॥ आल्लो हाबा
खेन् लुङ्गुम्मोए आवान्, हेक्क्याङ् निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिन् खोःमा लक् आघोःसुम्मेरो
फान्आङ् आसःत्लो॥
3 हेक्केरक् मेःन्, कर आनिन् नसाःन् आजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले इनोगेन् तुक्खे लाक्खे आदुमुम्मिल्लेए
आसःत्लो, थेआङ्भेल्ले इनोगेन् तुक्खे लाक्खे आदुमुम्मिल्ले आल्लसाङ् यरिक् नासि थःप्मा आसुक्तुम्
केलन्बान् आनिःसुम्माङ् आवान्रो,
4 हेक्क्याङ् नासि आधःत्तुम्मिल्ले नुःबा येप्लेक् आघोःसुम्, हेक्क्याङ् नुःबा येप्लेक् आगत्तुम्मिल्ले
सेन्लप् आघोःसुम्मे फान्आङ् आल्लसाङ् यरिक् निङ्साङ् आजोगुम्लो॥
5 हेक्केलन्रिक् निङ्साङ् आजोगुम्मिल्ले आनिन् निङ्साङ् मेबुक्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले
निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले सान्रिक् लुङ्मान् आदुक्तेआङ् वान् केलन्बान् खुनेन् आबिरेबा सेसेमाङ्लाम्
आनिन् सिक्लुङ्मो निङ्वान् आघोःसुम्लो॥
6 आनिन् लायोलाम् आबाङे ताङ्सेःप्सिङ्मा मेन्छुक्मनाबा आबोःक्खेआङ् आवयेल्ले सुयेम्मो
लायोबाहान्रे लागि ख्रिस्तेन्स्येरो॥
7 आल्ल साम्योनिबा मनाःल्ले कुलागि सिःमा निङ्वान् केजोःक्पा मनाग खोःमा साक्पिला,
हेक्केसाङ् सेक्खाए नुःबा मनाःल्ले कुलागिग कुभा सिःमारे लागि आःन्छिङ्मा मेसुक्लो॥
8 कर आनिन् लायोओ आवयेल्लेसा निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तेन्आनिन् लागि सिःमा पाङ्घुआङ्
लुङ्मान् आदुक्तेबा पाःन्निन् खुनेन् ओसेःन्आधाक्तेरो॥
9 खेल्ले चोगुल्ले आनिन्ग ख्रिस्तरे कुमाक्खिन्इल्ले निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक्
मेःन्नेबा आबोःक्खेआङ् आवान्बाल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तरे निङ्वान्फुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम्
सेक्खाए ताङ्आसेःप्लो॥

---

* **4:18** □□□□□□□□□□ □□.५ * **4:22** □□□□□□□□□□ □□.६

10 खेन् फाꣳइङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्मि आवयेल्लेसा आबुगेन् कुस्साःल्ले
कुसिःमेन्लाम्निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु नादङ् आबोःक्खेआङ् आवाꣳबाल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ
कुहिङ्मन्निल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम् सेक्खाए ताङ्आसेःप्लो॥
11 खेन् पाःन्नोरक् मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डोआङ् आसःत्लो, थेआङ्भेल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु
ख्रिस्तलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु आनिꣳ नादङ् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

आदम नु ख्रिस्त

12 काक्नुःल्ले तगिबा मेन्छाम् याप्मि आदमलाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लायोःन् पोगे, हेक्क्याङ्
खेन् लायोःल्ले चोगुल्ले सिःमेन् पोगेरो॥ अक्खेलꣳरिक् काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳओ सिःमेन् त्येरो,
थेआङ्भेल्ले केरेक्ले लायो मेजोगुरो॥
13 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साम्योथिम् मेम्बिए तगिसा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लायोःन् वयेरो, कर
साम्योथिम् होःप्तेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लायोहाꣳरेन् खाराःत् मेयुक्खुन्लो॥
14 आदम्मिल्ले कुयेम्माङ्धो साम्योथिम् केसाप्पा मोसाःल्ले कुयेम् थारिक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे
आदम्मिन् हेक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् मेम्भेःन्ने मेवयेसाङ् मेस्येरो॥
आल्ल कुभा पाःन्नो आदमेङ्ग ताःन्दि केदाःबा ख्रिस्तेन्हेक्तङ्बा वयेरो॥
15 कर लायो नु पर्धाःम्मिङ्ग लत्थिक्मेजोःक्नेन्लो॥ थेआङ्भेल्ले लत्छा मना आदम्मिल्ले
चोगुबा लायोःल्ले यरिक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ मेस्ये, कर लत्छा मना येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्लाम्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले यरिक् मनाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिआङ् आम्भा आत्तात्तान्ने सेन्लप् पिरुसिरो॥
16 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम्बा केदाःबा पर्धाःम्मिङ्ग आदमरे कुलायोःन्नु
मेदङ्नेन्लो॥ लत्छा लायोधिक्ले चोगुल्ले केरेक् मनाहाꣳ आप्तिक्को मेध्येरो, कर यरिक् लायो
आजोगुम्साङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आम्भा आबिबा पर्धाःम्मिल्ले आप्तिक् मेःन्नेबा आजोःक्लो॥
17 थिक् मना आदम्मिल्ले चोगुबा लायोःल्ले चोगुल्ले काक् मनाहाꣳओ सिःमेल्ले हाङ् चोगुने
फाꣳग्र आल्लसाङ् यरिक् लुङ्गुम् नु साम्योनिमारेन्पर्धाःम्मिन् आम्भाए केघोःबाहाꣳरे थिक् मना येसु
ख्रिस्तलाम्बा केदाःबा हिङ्मन्नो हाङ् मेजोगुꣳरो॥
18 हेक्केलꣳरिक् लत्थिक्मनाःल्ले चोगुबा लायोःल्ले काक् मनाहाꣳ आप्तिक्को मेध्येबा हेक्केए
लत्छा मनाःल्ले चोगुबा थिक् साम्योनिबा याःम्बक्किल्ले केरेक् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा मेबोःङ्डाङ् कुसङ् हिङ्मन् मेघोःसुꣳरो॥
19 थेआङ्भेल्ले थिक् मनाःल्ले निङ्वाꣳफु इङ्जाःङ् फेःन्दुबाल्ले चोगुल्ले यरिक् मनाहाꣳ लायोबा
मेबोःक्खेबा हेक्केए लत्छा मनाःल्ले निङ्वाꣳफु इङ्जाःङ्डिन् तेन्दिङ् चोगुबाल्ले चोगुल्ले यरिक्
मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ साम्योनिबा मेबोःङ्लो॥
20 केरेक् मनाहाꣳ आक्खेन् लायोबा मेजोगे केलꣳबा पाःन्निन् खेङ्हाꣳरे मेनिःसुर फाꣳआङ्
साम्योथिम्मिन् त्येरो, कर लायोःन् पोःरेल्ले लुङ्गुम्मिन् खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् पोःरेरो॥
21 हेक्केलꣳरिक् लायोःल्ले केरेक् मनाहाꣳओ हाङ् चोगुआङ् सिःमेन् तारुबा कुइसिःक् आल्ल
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले हाङ् चोगुꣳआङ्खेल्ले आनिꣳ आप्तिक् मेःन्नेबा आजोःक्,
हेक्क्याङ् दाङ्बा येसु ख्रिस्तलाम् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् आघोःसुम्लो॥

6

लायोःल्ले कुमुक्साम्मिन् मेगे

1 आल्ल आनिꣳ थे पाःप्माबे? लुङ्गुम्मिन् आत्तात्तान्ने आघोःसुम्ल फाꣳआङ् लायो चोःक्मार
वाꣳमाबि?
2 मेःन्लो! हेक्के चोःक्मा मेनुꣳनेन्लो! आनिꣳग कुसिवेत् मना हेक्तङ्बा आजोःक्लो, हेक्क्याङ्
आल्ल लायोःल्ले कुयुक्को आन्वाꣳनेन्लो॥ हेक्केःल्ले आल्लआङ्धो लायो चोःक्मार वाꣳमा
मेनुꣳनेन्लो॥
3 आनिꣳ ख्रिस्त येसुओ बप्तिस्मा आबोःक्खेल्ले खुनेꣳनुए आस्ये केलꣳबान् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बि?

4 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिꣳग बप्तिस्मालाम् सिःमे़न्नो खुने़ꣳनु आहुम्सिङ्, हे़क्केःल्ले़ ख्रिस्ते़न्पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मिमिदिङ्गे़न् कुमुक्साम्मिल्ले़ सिःमे़न्लाम्बा कुहिङ्वे़त् चोगुबा कुइसिःक् आनिꣳआङ् कुसङ् हिङ्मन्नो आहिङ्लो॥

5 आनिꣳ कुसिःमे़न्नो खुने़ꣳनु थिक्हुप् आबोःक्खे़आङ् आवाꣳने़ फाꣳग्र ख्रिस्ते़न्सिःमे़न्लाम् याम्मो हिड़ेबा हे़क्के आनिꣳआङ् खुने़ꣳनुए सिःमे़न्लाम् याम्मो आहिङ्लो॥

6 लायोःल्ले़ कुयुक्किन् आनिꣳ हिङ्मन्नोलाम् मे़क्ल हे़क्क्याङ् आल्लआङ्धो लायोरे़ कुयोःक्पा आम्बोःङ्डिन्ल फाꣳआङ् आनिꣳ तगिस्मा हिङ्मन्निन् ख्रिस्ते़न्नु सिलाम्साक्मा सिङ्डो फोःन्दे़आङ् वाꣳ के़लꣳबान् कुसिङ् आनिःत्तुम्,

7 थेआङ्भे़ल्ले़ आत्तिन् स्ये़आङ् वाꣳ खे़न् लायोःल्ले़ कुयुक्कोनु चोःक्युम्भोबा पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥

8 आल्ल आनिꣳ ख्रिस्ते़न्नु सोरिक् आस्ये़आङ् आवाꣳने़ फाꣳग्र खुने़ꣳनुए आनिꣳआङ् याम्मो आहिङ्लो फाꣳआङ् नसाःन् आजोगुम्लो॥

9 ख्रिस्ते़ङ्ग स्ये़आङ् कुहिङ्वे़त् पोःक्खे़बाल्ले़ आल्ल याम्मो मे़सिःने़न्लो के़लꣳबान् आनिꣳ आनिःसुम्लो॥ हे़क्केःल्ले़ आल्लआङ्धो खुने़ꣳ सम्दाङ् सिःमे़ल्ले़ युक् मे़गत्तुन्लो॥

10 ख्रिस्ते़न्स्ये़ल्ले़ लायोःल्ले़ कुमुक्साम्मिन् नाःम्मा फाꣳआङ् सदादिङ्रे़ लागि खुने़ꣳ थिक्ले़ङ्डो स्ये़, कर आल्ल खुने़ꣳ कुहिङ्वे़त् वाꣳरो, हे़क्क्याङ् कुहिङ्मन्निन् खुने़ꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाꣳ ताःमा फाꣳआङ् हिङ्लो॥

11 हे़क्केलꣳरिक्के कुसिवे़त् मनाःल्ले़ लायो मे़जोगुम्बा कुइसिःक् खिनिꣳ लायो चोःक्माओ के़स्ये़ꣳइ कर ख्रिस्त येसुःन्नु थिक्हुप् के़बोःक्खिआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाꣳ ताःमारे़ लागि के़हिङिबा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मे़ꣳओ॥

12 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ लायोःल्ले़ खिनिꣳ नासिङ्गे़न् थक्किन् युक्मा मे़बाङ्घे़म्मिन्ने़ꣳओ, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र फे़न् निङ्वाꣳइल्ले़ कुबाःन्निन् ते़न्दिङ् के़जोगुम्लो॥

13 खिनिꣳ थक्कोबा याम्लक्हाꣳ ताप्फे़ःम्बा याःम्बक् चोःक्मारे़ लागि लायोःन् मे़दोःन्दे़म् मे़बिरे़म्मिन्ने़ꣳ॥ खे़ल्ले़ कुले़क्वा सिःमे़न्लाम् हिङ्मन्नो के़दाःबा मनाहाꣳ कुइसिःक् खिनिꣳ आबाङे निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःन्नाꣳसिम्मे़ꣳ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ याम्लक्हाꣳ साम्योनिबा याःम्बक् चोःक्मारे़ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःन्दे़म्मे़ꣳओ॥

14 खिनिꣳ सम्दाङ् लायोःन् युक् चोःक् मे़बाङ्घे़म्मिन्ने़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्को के़होःप्तिꣳ, कर निङ्वाꣳफु लुङ्गुम्मिल्ले़ कुयुक्को के़वयिꣳरो॥

साम्योनिमाल्ले़ कुयोःक्पा

15 कन् काक् फाꣳइङ्ग थेमाबे? आनिꣳ साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्को आहोःप् कर निङ्वाꣳफु लुङ्गुम्मिल्ले़ कुयुक्को आवाꣳबाल्ले़ लायो चोगुम्बि? आप्फाल्ले़आङ् चोगुम् मे़ःन्!

16 आत्तिन्हाꣳ इङ्जाःङ्खे़म्मा के़दे़न्दिꣳ, बा खे़ल्ले़ कुयोःक्पा के़बोःक्खिꣳ के़लꣳबान् के़न्निःसुम्मिन्बि? लायोःल्ले़ कुयोःक्पा के़बोःक्खिꣳने़ फाꣳग्र खिनिꣳ के़स्ये़ꣳइ, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुइङ्जाःङ्डिन् के़घे़प्सुम्ने़ फाꣳग्र खिनिꣳ साम्योनिबा के़बोःक्खिꣳरो॥

17 कर खिनिꣳ लायोःल्ले़ कुयोःक्पा के़बोःक्खिआङ् के़वयिसाङ्, आल्ल खिनिꣳ के़हुꣳआसिबा निसाम्मिन् सिक्लुङ्मोनुए के़इःप्पा के़नाःप्पा के़बोःक्खिआङ् के़वयिबाओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न्लो॥

18 खिनिꣳग लायोलाम् चोःक्युम्भो के़घोःसुम्माङ् साम्योनिबा याःम्बक् चोःक्मा फाꣳआङ् कुयोःक्पा के़बोःक्खिआङ् के़वयिꣳरो॥

19 खिनिꣳ कुसिङ् निःप्मा के़सुक्तुम्ल फाꣳआङ् हिम्दाङ्बान् नु योःक्किल्ले़ कुबिःन् ओगप् चोगुङ्ल पत्तारो॥ खिनिꣳ आबाङे याम्लक्किन् तगि याप्मि के़जिःम्बा नु फे़न् याःम्बक्किल्ले़ कुयोःक्पा पोःङ्से़ के़दोःन्दुम्माङ् के़वयिबा कुइसिःक्, आल्ल सेसेगे़न् सुत्थो पोःङ्मारे़ लागि साम्योनिबाल्ले़ कुयोःक्पा पोःङ्से़ खिनिꣳ याम्लक्किन् तोःन्दे़म्मे़ꣳओ॥

20 खिनिꣳ लायोःल्ले़ कुयोःक्पा के़वयिल्ले़ साम्योनिबाल्ले़ कुयुक्को के़होःप्तिरो॥

21 खेन् येम्मो केजोगुम्बा पाःन्हाःलाम् आल्लो सिरिङ् केमयिल्ले थे इन्धाःक् केघोःसुम्बे? कुनुप्मोग
खेन् पाःन्हाःरे मेन्नुप्मनाबा सिःमेन्नो केगेत्तिःरो॥
22 कर आल्लोग खिनिः लायोलाम् चोःक्युम्भो केघोःसुम्माङ् केवयिः, हेक्क्याङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुयोःक्पा केबोःक्खिआङ् केवयिःरो॥ खेल्लेग सेसेगेन् सुत्थो केजोगिः,
हेक्क्याङ् कुनुप्मो खेल्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्नो केगेत्तिःरो॥
23 थेआङ्भेल्ले लायोरे आबिबा नाम्याक्किङ्ग सिःमेन्लो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आम्भा
आबिबा पर्धाःम्मिङ्ग आनिः दाङ्बा ख्रिस्त येसुओलाम् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लो॥

7

साम्योथिम्मिल्ले कुयाःम्बेओ मेःक्खिम्लाम् कुबि

1 आल्ल साम्योथिम् केलेबा केनिःबा आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, इङ्गाः पाःप्मा कोःत्तुङ्बा
पाःन्निन् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥ साम्योथिम्मिल्लेग मनाःन् कुहिङ्वेत् वाःर थारिक्लक् युक्तुः॥
2 मेःक्खिम्मिल्ले कुबिधिक् पिनिङ्लो, मेःक्खिम् केबोःङ्मा मेन्छुमाःइन् इत्थुङ्गेन् कुयेम्बाःइन्
हिङ्डाङ् वाःर थारिक् साम्योथिम्मिल्ले खेन् कुयेम्बाःइन्नु इघेःक्खुआङ् वाः॥ कर कुयेम्बाःइन् सिःने
फाःग्र खेन् मेःक्खिम्थिम्लाम् चोःक्युम्भोमा पोःङ्लो॥
3 हेक्केलःरिक्के कुयेम्बाःइन् कुहिङ्वेत् वाःरए खेल्ले वेः मनाःन्नु मेःक्खिम् चोगुने फाःग्र
खेङ्ग साम्योथिम्मिल्ले चाराम्मा याःम्बक् केजोःक्मा मेत्तुःरो॥ कर कुयेम्बाःइन् सिःआङ्ग खुनेः
मेःक्खिम्थिम्लाम् चोःक्युम्भोमा पोःङ्लो, हेक्क्याङ् खेल्ले वेः मनाःन्नु मेःक्खिम् चोगुल्ले चाराम्मा
याःम्बक् चोगुबा मेबोःङ्नेल्लो॥
4 हेक्केःल्ले फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, ख्रिस्तेन्स्येःल्ले खिनिःआङ् साम्योथिम्मिल्ले कुयुक्किल्ले
इगेभुत्तिआङ् केवयिबाओलाम् केबाःक्खिरो॥ हेक्केःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलागि आनिः नुःबा
याःम्बक् चोःक्मा आसुक्तुम्ल फाःआङ् आनिःग सिःमेन्लाम्बा कुहिङ्वेत् केबोःङ्बान्नु थिक्हुप्
आबोःक्खेआङ् आवाःरो॥
5 आनिःग लायोबा सुत्नाःल्ले आयुक्तेआङ् आवयेल्ले साम्योथिम्मिल्ले आनिः नासिङ्गेन् थक्को
लायोबा निङ्वाःइन्फोःक्खुआङ् आनिः आजोगुम्बा फेन् याःम्बक्किल्ले सिःमेन् तारुःरो॥
6 कर आल्लोग, तगि आनिः सम्दाङ् युक् केजोःक्पा साम्योथिम्लाम्बा चोःक्युम्भो आघोःसुम्माङ्
आवाः॥ आल्ल आनिःग साप्तेआङ् केबप्पा साम्योथिम्मिल्ले कुयुक्को आवयेल्ले सेवा आजोगुम्बा
हेक्के मेःन्, कर सेसेमाङ्लाम्बा कुसङ् हिङ्मन्नो सेवा आजोगुम्लो॥

साम्योथिम् नु लायो

7 हेक्केःल्ले आनिः थे पाःप्माबे? साम्योथिम्मिन् लायोबि? सेक्खासाङ् मेःन्लो!
कर साम्योथिम्मिन् होःप्तेल्लेग इङ्गाः आहिङ्मन्नोबा लायोहाः मेन्निःबान्मेन्॥ थेआङ्भेल्ले
साम्योथिम्मिल्ले, “खेनेः मेघिःप्सेन्नेः” फाःआङ् मेबाःत्तुन्निल्लेग इङ्गाः खिःम्मान् ताप्फेःम्बारो
केलःबा पाःन्निन् कुसिङ् मेनिःत्तुङ्डिन्बारो॥
8 कर कन् लायोःल्ले साम्योइङ्जाःङ्लाम् सुयेम्खोःसुआङ् इङ्गाः आसिगाङ् काक् परिक्लेन्
खिःम्मा निङ्वाःइन्फोःक्खु॥ थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिन् होःप्तेल्लेग लायोःल्ले कुमुक्साम्
होःप्तेबारो॥
9 तगि इङ्गाः साम्योथिम्मिन् कुसिङ् मेन्निःत्ते वयाङ्डिल्ले नुःबा वये, कर साम्योइङ्जाःङ्डिन्
कुसिङ् निःत्तुङ्डिल्ले इङ्गाः आहिङ्मन्नो लायोःन् कुहिङ्वेत् पोःक्खेआङ् इङ्गाः स्याङ्लो॥
10 कन् साम्योइङ्जाःङ्डिल्लेए मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् ताःप्मा केबोःङ्बा वये कर खेल्लेग सिःमानि
तारु केलःबान् निङ्वाः खोःसुङ्लो॥
11 थेआङ्भेल्ले लायोःल्ले साम्योइङ्जाःङ्लाम् सुयेम्खोःसुआङ् इङ्गाः इङ्लेक्ताङ्लो, हेक्क्याङ्
बा कन् साम्योइङ्जाःङ्लाम् इङ्गाः सेराङ्लो॥

12 हे़क्केसाङ् साम्योथिम्मिन् सेसेबा चोःक्पाल्ले़ कुइङ्जाःङ्हाङ सेसेबा, साम्योनिबा नु नुःबा
चोःक्लो॥
13 हे़क्केःल्ले़ नुःबा पाःन्निल्ले़ इङ्गाङ आलागि सिःमे़न् तारुबि? मे़दारुन्लो, कर लायोःन् लायोएरो
लङरिक् कुसिङ्निःप्मा आसुक्तुम्ल फाङआङ् लायोःल्ले़ नुःबा पाःन्लाम् इङ्गाङओ याम्साम्गे़न्
सिःमे़न् तारु, हे़क्केःल्ले़ साम्योइङ्जाःङ्डिल्ले़ चोगुल्ले़ लायोःन् आल्लसाङ् साङरिक् लायोबा चोःक्
फाङआङ् निःसुङ्लो॥

नेत्छि परिक्पा मे़न्छाम् सुत्ना

14 साम्योथिम्मिन् याम्साम्बा चोःक् लङरिक् कुसिङ् आनिःत्तुम्माङ् वाङ, कर इङ्गाङ याम्साम्बा
मे़जोःक्कान् हे़क्क्याङ् योःक्पाहाङ मे़दोःक्पा कुइसिःक् इङ्गाङआङ् लायोओए तोःक्ताङ्डाङ्
वाङआरो॥
15 इङ्गाङ चोगुङ्बा पाःन्निन् कुसिङ् मे़निःत्तान्, थेआङ्भे़ल्ले़ चोगुङ् लङरिक् निङ्वाङ चोगुङ्बान्
मे़जोःक्कान्, कर इङ्गाङ चिःत्तुङ्बा पाःन्निन्ने चोगुङ्लो॥
16 हे़क्क्याङ् इङ्गाङ चोगुङ्बा पाःन्निन् ताप्फे़ःम्बा चोःक् फाङआङ् निःसुङ्ने़ फाङग्र साम्योथिम्मिन्
नुःबा चोःक् लङरिक् ते़न्दिङ् चोगुङ्बा पोःङ्लो॥
17 ख़े़ल्ले़ चोगुल्ले़, आल्ल हे़क्के के़जोःक्पे़न्इङ्गाङ मे़ःन्, कर इङ्गाङओ के़वाङबा लायोःल्ले़
चोगुबारो॥
18 थेआङ्भे़ल्ले़ लायोःल्ले़ कुधिम् वाङआबाल्ले़ इङ्गाङ आसुत्नाओ थेआङ् नुःबा पाःन् होःप्
फाङआङ् कुसिङ्निःत्तुङ्लो॥ हे़क्केलङरिक् इङ्गाङ नुःबा पाःन्हाङ चोःक्मा निङ्वाङ कत्तुङ्साङ्
चोःक्मा मे़सुक्कान्लो॥
19 थेआङ्भे़ल्ले़ नुःबा पाःन्हाङ चोःक्मा निङ्वाङ चोगुङ्, ख़े़न् मे़जोःक्कान्, कर ताप्फे़ःम्बा पाःन्हाङ
मे़न्जोःक्मा निङ्वाङ चोगुङ्बान्ने़ चोगुङ्ल वाङआरो॥
20 हे़क्केलङरिक् इङ्गाङ मे़न्जोःक्मा निङ्वाङ चोगुङ्बा पाःन्हाङ चोगुङ्ने़ फाङग्र कन् के़जोःक्पाङ्ग
इङ्गाङ मे़ःन्, कर इङ्गाङओ के़वाङबा लायोःल्ले़ हे़क्के चोगुबारो॥
21 अक्खेलङरिक् कन् थिम्मिल्ले़ याःम्बक् चोगुबा इङ्गाङ निङ्वाङ खोःसुङ्–इङ्गाङ नुःबा पाःन्
चोःक्मा निङ्वाङ चोगुङ्डिल्ले़ ताप्फे़ःम्बान् इङ्गाङनुए वाङरो॥
22 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाङ आसिक्लुङ्मोनुए निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले़ कुसाम्योथिम्मो सःत्तारो॥
23 कर इङ्गाङओग वेङस्मा मुक्साम्मिल्ले़ याःम्बक् चोगुबा निःसुङ॥ ख़े़न् मुक्साम्मिल्ले़ग इङ्गाङ
आबाङे आनिङ्वाङइल्ले़ इःप्मा नाःप्मा कोःत्तुबा थिम्मिल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ थङ् चोगुङ, हे़क्क्याङ्
लायोओ पुङ्लाधाबा चोःक्काआङ् लायोःल्ले़ इङ्गाङ युक्कारो॥
24 ए, इङ्गाङग आक्ख़े़न् साङरिक् पप्प्रामा मनाआबे? कन् लायो नु सिःमे़ल्ले़ युक्तुबा हिङ्मन्लाम्
हाःत्ले़ से़ःप्मा सुक्काबे?
25 निङ्वाङफुमाङ्डिन् नोगे़न्लो! आनिङ दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तलाम्बाए निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले़
आसे़ःप्लो! ख़े़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिङ्वाङओ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले़ कुसाम्योथिम्मिल्ले़ कुसेवा चोगुङ्,
कर लायोबा थिम्मिल्ले़ थिम्सुबा सुत्नाओग लायोःल्ले़ कुसेवा चोगुङ्लो॥

8

सेसेमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्लाम् हिङ्मा

1 ख़े़ल्ले़ चोगुल्ले़ आल्ल ख्रिस्त ये़सुःन्नु थिक्हुप् के़वाङबाहाङ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले़ आप्तिक्
मे़गुःत्तुन्छिन्,
2 थेआङ्भे़ल्ले़ ख्रिस्त ये़सुलाम् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबा सेसेमाङ्डिल्ले़ कुमुक्साम्मिल्ले़ लायो
नु सिःमे़ल्ले़ कुमुक्साम्लाम् चोःक्युम्भो पिराङ्डाङ् वाङरो॥
3 लायोबा सुत्नाःल्ले़ चोगुल्ले़ साम्योथिम्मिल्ले़ चोःक्मा मे़सुक्तुम्बा पाःन्निन् निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले़
चोगुरो॥ खुने़ङ आबुगे़न् कुस्साःन् मे़न्छाम् याप्मिहाङरे़ मे़जोगुबा लायोःल्ले़ लागि सिदुङ्जभा पोःङ्से़

लायोबा मना कुइसिःक्पा नासिङ्गेन् थक्को पाङ्घु युःसुआङ् नासिङ्गेन् कुधक्किल्ले आनिꣳ लायोःन् मेक्खुरो॥

4 अक्खेलꣳरिक् लायोबा सुत्ना कुइसिःक् मेःन्, कर सेसेमाङ् कुइसिःक् आहिङ्डिल्ले साम्योथिम्मिल्ले नाःक्तुबा साम्योनिबा पाःन्हाꣳ काक् आनिꣳ चोःक्मा आसुक्तुम्ल फाꣳआङ् खुनेꣳ हेक्के चोगुबारो॥

5 लायोबा सुत्नाःल्ले निङ्वाꣳ चोगुबा कुइसिःक् केहिङ्बाहाꣳरेग खेन् सुत्नाःल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमाओए निङ्वाꣳ मेबिरुꣳ, कर सेसेमाङ्डिल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् केहिङ्बाहाꣳरेग सेसेमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमाओए निङ्वाꣳ मेबिरुꣳरो॥

6 आनिꣳ निङ्वाꣳइन्लायोबा सुत्नाःल्ले युक्मा आबाङ्घुम्मिल्लेग आसिःरो, कर आनिꣳ निङ्वाꣳइन्सेसेमाङ्डिन्युक्मा आबाङ्घुम्ने फाꣳग्र मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् नु सनारुङ् आघोःसुम्लो॥

7 थेआङ्भेल्ले लायोबा सुत्नाःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो॥ खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाम्योथिम्मिन् मेइःत्तुन् मेनाःत्तुन् हेक्क्याङ् इःप्मा नाःप्माआङ् मेसुक्तुन्लो॥

8 लायोबा सुत्नाःल्ले युक्तुसिबाहाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमा मेन्छुक्तुन्लो॥

9 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्डिन् खिनिꣳओ सेक्खाए वाꣳने फाꣳग्र खिनिꣳग लायोबा सुत्नाःल्ले कुमना मेःन्निङ्, कर सेसेमाङ्डिल्ले कुमनानिङ्लो॥ हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाःन्नु खिस्तरे कुसेसेमाङ्डिन् होःप्खेन् खिस्तरे कुमना मेःन्लो॥

10 कर खिस्तेन्खिनिꣳओ वाꣳने फाꣳग्र खिनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किन् लायोःल्ले चोगुल्ले सिःसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा केबोःक्खिबाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ याम्साम्मिन् हिङ्लो॥

11 हेक्क्याङ् येसुःन् सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् केजोःक्पाल्ले कुसेसेमाङ्डिन् खिनिꣳओ वाꣳने फाꣳग्र बा खेन् खिनिꣳओ केवाꣳबा सेसेमाङ्लाम् खिस्त येसुःन् सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् केजोःक्पाल्ले खिनिꣳआङ् कुहिङ्वेत् केजोगिꣳरो॥

12 खेल्ले चोगुल्ले फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे आनिꣳ मेन्जोःक्के मेम्बोःङ्मनाबा पाःन्हाꣳ वाꣳ, कर लायोबा सुत्नाःल्ले निङ्वाꣳ चोगुबा हेक्केए चोःक्मा मेबोःङ्नेल्लो॥

13 खिनिꣳ लायोबा सुत्नाःल्ले निङ्वाꣳ चोगुबा कुइसिःक् केवयिꣳने फाꣳग्र खिनिꣳ केस्येꣳइरो, कर सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् लायोबा याःम्बक्हाꣳ केलेरुम्ने फाꣳग्र केहिङिꣳरो॥

14 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्डिल्ले लाम्लोसुसिबाहाꣳए निङ्वाꣳफुसाःसिरो॥

15 खिनिꣳ केघोःसुम्बा सेसेमाङ्डिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु केगिबा योःक् केन्जोगिन्, कर खुनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसिःङ्साः केजोगिआङ् वाꣳ॥ हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳलाम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् “पानुदिङ्आम्बौ” मेप्मा आसुक्तुम्लो॥

16 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्डिन् आनिꣳ याम्साम्मिन्नु तङ्डाङ् “खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःनिङ्लो” फाꣳआङ् आमेत्लो॥

17 हेक्क्याङ् कुस्साः आबोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलक् केघोःबासिरो॥ सेक्खाए खुनेꣳनु सोरिक् इङ्धाःङ् आघोःसुम्ल फाꣳआङ् खुनेꣳनु सोरिक् इनोगेन् तुक्खेआङ् आजाने फाꣳग्र आनिꣳग येसु खिस्तेन्नु सोरिक् लक् केघोःबासिआङ्लो॥

केदाःबा मिमिदिङ्

18 खुनेꣳ याङ्सि आबिबा मिमिदिङ्डिन्नु तङ्माल्लेग कन् येम्मो आनिꣳ आदुमुम्बा इनोगेन् तुक्खेःन् थेआङ् मेःन्लो फाꣳआङ् इःत्तुङ्लो॥

19 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेक्खाबा कुस्साःहाꣳ ओसेःन्दाङ् पोःङ्मा येम्मिन् नावागेन् चइःत्तिल्ले साꣳरिक् निङ्वाꣳ इगेःक्काङ् हाङ्घुर वाꣳरो॥

20-21 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबा नावागेन् चइःत्तिन् फेत्लारे, हेक्केग आबाङेग मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् हेक्के पोःक्खेबारो॥ कर नावागेन्

चइःत्तिल्ले किःमा पेःक्मालाम्बा ताङ्सेःप्पाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साःहाःरे खुनिः मिमिदिङ्गेन् चोःक्युम्भोःन् मेघोःसुर केलःबान् साःरिक् निङ्साङ् चोगुर वाः॥

22 कन् केरेक् नावागेन् चइःत्तिन् सावाःम्मा तुङ्डिल्ले तरुमा मेन्छिमाःइन् कुइसिःक् आल्ल थारिक्याःप्पा नु तुक्खे चाःबान् आनिः आनिःसुम्लो॥

23 नावागेन् चइःत्तिल्लक् मेःन्, कर काक्नु तगिबा लक् कुइसिःक् सेसेमाङ्डिन् केघोःबा आनिःआङ् आयाःत्ल आवाःरो॥ आनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आबाडे कुस्साः आजोःक्काङ् आनिः आबाडे नासिङ्गेन् थक्किल्ले लायो नु तुक्खेलाम् चोःक्युम्भो खोःसुर फाःआङ् आयाःत्ल आहाङ्घुम्ल आवाःरो॥

24 थेआङ्भेल्ले आनिः सेन्लप् आघोःसुम्माङ्धोए कन् सेक्खाबा निङ्साङ्डिन् आगत्तुम्माङ् वाः॥ निःमनाबा पाःन्निन् निङ्साङ् आन्जोगुम्मिन्लो॥ आल्ल तगिसा कत्तुबा पाःन्निन् हाःत्ले निङ्साङ् चोगुःबे?

25 कर आनिः आल्ल थारिक् मेङ्घोए आवाःबा पाःन्निन् निङ्साङ् आजोगुम्मिल्ले खेन् खोःमा फाःआङ् नासि आधःत्तुम्माङ् आहाङ्घुम्लो॥

26 सेसेमाङ्डिल्लेआङ् आनिः केसाक्पाओ आधाआङ् आवाःइल्ले कुभाः आबिःरो॥ खेन् येम्मो आक्खेलःरिक् तुवा चोःक्मा आनिः आल्लेस्सुम्मिन्, कर आनिः पाःप्माए सुक्मेन्देप्मनाबा पाःन्सुत्लाहाःरेन् आनिः याःप्मान्नु सेसेमाङ्डिल्ले आनिः लेक्वा पेलिगेन् तुवा चोगुःरो॥

27 हेक्क्याङ् आनिः सिक्लुङ्माओबा पाःन् केनिःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसेमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाःइन्निःसुःरो, थेआङ्भेल्ले सेसेमाङ्डिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः कुइसिःक् नसानिबाहाःरे लागि निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु पेलिगेन् तुवा चोगुःरो॥

निङ्वाःफु मिःम्जिलाम्बा थेःल्लेआङ् सेम्मा आन्छुक्नेन्

28 निङ्वाःफुमाङ्डिन् मिःम्जि केमेप्पा, कुनिङ्वाः कुइसिःक् उःत्तुसिबाहाःरे लागि, खुनेः केरेक् पाःन्हाः नुःबाए पोःङ्ल चोगुः केलःबान्नाङ्आनिः कुसिङ् आनिःतुम्लो॥

29 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाः उन्छेःन्छा कुसिङ्निःत्तुसिआङ् आबुगेन् कुस्साःन् कुइसिःक्के पोःङ्से सेगुसिरो॥ हेक्केलःरिक्के यरिक् फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाःओ खुनेः तुम्बा पोःक्खेरो॥

30 हेक्क्याङ् आत्तिन्हाः तगिसा सेगुसि, खेङ्हाःग उःत्तुसिआङ्लो॥ आत्तिन्हाः उःत्तुसिः, खेङ्हाःग आप्तिक् मेःन्नेबाआङ्चोगुसिःरो॥ आत्तिन्हाः आप्तिक् मेःन्नेबा चोगुसिः, खेङ्हाःग कुमिमिदिङ्डिन्नाङ् पिरुसिःरो॥

31 हेक्केने फाःग्र आनिः थे आबाःत्तुम्बाबे? निङ्वाःफुमाङ्डिन् आनिः लेप्माङ् वाःने फाःग्र आनिः तक्लेङ्वाओ हाःत्ताङ् पोःक्मा मेसुक्नेन्लो॥

32 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आबाडे आबुगेन् कुस्साःन्ने मेदाङ्घुन्, कर आनिः केरेक्ले लागि खुनेः सिःमा पाङ्घु॥ खुनेः खिस्तेन्ने आबिरेल्ले काक् पाःन्हाःआङ् आक्खेलःरिक् आनिः पिमा आन्छुक्नेन्बे?

33 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबाहाः हाःत्ले आप्तिक् कुःप्मा सुक्तुसिःबे? हाःत्लेआङ् मेसुक्तुन्छिन्, थेआङ्भेल्ले आप्तिक् मेःन्नेबा केजोःक्पाङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिन्नेरो॥

34 आनिः हाःत्ले पाःन् थिक्मा आसुक्पे? हाःत्लेआङ् आन्छुक्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले खिस्त येसुःन् स्येआङ् आल्ल खुनेःग सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् पोःक्खे, हेक्क्याङ् खुनेः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ्लेप्माङ् युङ्लो, हेक्क्याङ् आनिः लागि पेलिगेन् तुवाआङ् चोगुर युङ्लो॥

35 हाःत्ले खिस्तरे कुमिःम्जिलाम् सेम्मा आसुक्पे? येत्तुक्खे, इनोगेन् तुक्खे, निङ्घुम्, साक्, चाङ्मा वाःप्मा होःप्मा, किप्मा केघुःबा येम् इग्र सिःमेल्ले सेम्मा आसुक्पि?

36 साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्,
“खेनेः नसाःन् चोःक्कासिगेबाल्ले थिक्याःन्धक् मेसेरिगेःरो॥
सेप्मा केबोःङ्बा मेल्लुक् कुइसिःक् मनाहाःरे मेमेत्तिगेरो॥”*

---

* **8:36** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.२२

37 कन् काक् पाःन्हाःओ आनिः लुङ्माः केदुक्पा ख्रिस्तलाम्बा आनिः थङ् केनाःम्बान्नुःल्लेआङ्यम्बा आबोःक्खेआङ् आवाःरो॥
38 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जिलाम् आनिः थेःल्लेआङ् सेम्मा आन्छुक्नेन्लो केलःबान् निःसुङ्सुरुङ्डाङ् वाःआरो॥ सिःमेन् नु हिङ्मेल्ले, माङ्लाइङ्बाहाः नु फेन्साम्हाःरे, कन् येम् नु तायेम्बा पाःन्हाःरे, इग्र आत्तिन् मुक्साम्हाःरेआङ् सेम्मा आन्छुक्नेन्,
39 इक्सादिङ् खाम्बेःक्किल्ले कुजङ्धाङ्बा नु कुसिगाङ्बा, इग्र काक् नावागेन् चइःत्तोबा मुक्साम् थेःल्लेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जिलाम् सेम्मा आन्छुक्नेन्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आनिः दाङ्बा ख्रिस्त येसुलाम् लुङ्माः आदुक्तेआङ् वाःरो॥

9

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा सुवाङ्

1 इङ्गाः पाःप्मा निङ्वाः इःत्तुङ्बा पाःन्निन् सेक्खाएरो॥ इङ्गाः ख्रिस्तरे कुमनाआ हेक्क्याङ् इङ्गाः इङ्लेक् मेबाःत्तान्लो॥ आघासिङ्डिन्नु सेसेमाङ्डिल्ले इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् सेक्खाए चोःक्लो फाःआङ् निःन्धो चोःक्सुःरो॥
2-3 आमिःम् इस्राइलि फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाःरे खुनिः लागि इङ्गाः निङ्वाःओ तुक्खेःल्ले साःरिक् याःन्दाङ्डाङ् वाःआरो॥ आबाडे आसुवाङ् इस्राइलिहाःरे सेन्लप् खोःमा मेसुक्तुल्लेग इङ्गाः खुम्दिङ्डो थाःमा नु ख्रिस्तलाम् लाःल्लाःत् पोःङ्मा सुक्ताङ्बामेन्॥
4 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले इस्राइलिहाः आबाडे कुस्साः पोःङ्से सेगुसिआङ् कुमिमिदिङ्डिन् खेङ्हाः ओसेःन्धाक्तुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःनु माङ्हुप्हाः चोगुआङ् साम्योथिम्मिन् पिरुसि॥ खेङ्हाःए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले माङ्हिम्मोबा सेवा चोःक्मान् नु यरिक् माङ्हेक्हाः पिरुसिरो॥
5 कुमिङ् केसेबा अब्राहाम, इसहाक नु याकुबेन्* खेङ्हाःरे आबाडे खुनिः ताक्थेबासिरो, हेक्क्याङ् येसु ख्रिस्तेन्मेन्छाम्गेन् थक्को खुनिः सुवाङ्डोए सावाःन्छिङ्लो॥ खुनेःए केरेक् सम्दाङ् हाङ् केजोःक्पा निङ्वाःफुमाङ्लो॥ सदादिङ् कुनारा मेभोःसुररो! आमेन्॥
6 कङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाःनु चोगुबा माङ्हेक्हाःग मेगेरेम्बा मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले इस्राइल सुवाङ्लाम्बा सागेवाःन्छिङ्बाहाः केरेक्क सेक्खाबा इस्राइलि मेःन्छिरो॥
7 अब्राहामरे कुमुःइदाङ्सा मेबोःङ्डिल्लेसा केरेक् सेक्खाबा कुस्साः मेम्बोःङ्नेन्लो॥ कर साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, “माङ्हेक्चोगुङ्बा केस्साः इसहाकलाम्मे केमुःइदाङ्साहाः मेबोःङ्लो॥”*
8 कन् फाःइङ्ग अब्राहामरे नासिङ्गेन् कुधक्कोलाम् सागेवाःन्छिङ्बाहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साःसि केलःबा पाःन् मेःन्लो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले पिने फाःआङ् पिरुबा माङ्हेक्लाम्बा सागेवाःन्छिङ्बाहाःए अब्राहामरे सेक्खाबा कुमुःइदाङ्सासिरो॥
9 खेन् माङ्हेक्किल्ले अक्खे पाःत्तुरो, “आन्नेम्माः बा कन् येम्मो इङ्गाः नुःङ्डा ताआरो, हेक्क्याङ् केमेःत् साराःल्ले लत्छा येम्बित्छाःसा कत्तुःरो॥”*
10 हेक्केरक् मेःन्, कर आनिगे ताक्थेबा इसहाकलाम् कुमेःत् रिबेक्काःल्ले काप्साबासाःहाः कत्तुसिआङ् वये,
11-13 कर खेन् काप्साबासाःहाः सावाःन्छिङ्मानुःल्ले तगिए, खेङ्हाःरे नुःबा नु ताप्फेःम्बा याःम्बक् थेआङ् मेन्जोःक्के, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले रिबेक्काःन् अक्खे मेत्तुआङ् वयेरो, “तुम्बाल्ले फोःबान् सेवा चोगुःरो॥”* निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, “इङ्गाः याकुबेन् लुङ्माः तुक्तुङ्, कर एसाउःन् चिःत्तुङ्लो॥” अक्खेलःरिक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले

---

* **9:5** □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ (तोलिङ्सोमु ३२.२८)॥ * **9:7** □□□□□□□□□□□ □□.१२–निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले अब्राहामरे कुस्साः इस्माएलेन् मेःन्, कर इसहाकेन् सेगुरो॥ * **9:9** □□□□□□□□□□□ □□.१०, १४ * **9:11-13** □□□□□□□□□□□ □□.२३, मलाकि १.१-२

मनाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्किन् ओमेत्तुआङ् मेःन्, कर खुनेꣳ आबाङे कुनिङ्वाꣳसोःक् कुइसिःक् सेगुꣳ केलꣳबा पाःन्निन् निःन्धो चोगुरो॥

14 हेक्केःल्ले आनिꣳ थे पाःप्माबे? निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नुःरिक्काङ् खासेन् मेलोःन्नेन्बि? सेक्खासाङ् मेःन्लो!

15 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मोसाःन् अक्खे मेत्तु,
“आत्तिन् नुःरिक् मेप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ् खेन् नुःरिक् मेत्तुङ्, हेक्क्याङ् आत्तिन् लुङ्माꣳ तुक्मा निङ्वाꣳ चोगुङ् खेन् लुङ्माꣳ तुक्तुङ्॥”*

16 खेल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ चोःक्माल्ले इग्र तम्सिन् चोःक्माल्लेग मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ आदुक्तेबालाम्काक् पाःन्हाꣳ ताःरो॥

17 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले फारोहाङ्डिन् अक्खे मेत्तुआङ् पत्, “खेनेꣳ केसम्दाङ् आमुक्साम्मिन् ओसेःन्दाङ् चोगुङ्डाङ् काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आमिङ्डिन् इङ्भोःर केलꣳबा निङ्वाꣳसोःक्को इङ्गाꣳए खेनेꣳ हाङ् चोःक्नेआङ् वाꣳआरो॥”*

18 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आत्तिन् नुःरिक् मेप्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ खेन् नुःरिक् मेत्तुꣳ, हेक्क्याङ् आत्तिन् कुनिङ्वाꣳ नुःङ्मा केसाक्पा चोःक्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खेन्निन् कुनिङ्वाꣳ नुःङ्मा केसाक्पा चोगुꣳरो॥

19 हेक्केःल्ले खिनिꣳओ कुभारे इङ्गाꣳ अक्खे याप्मि केमेत्तिबिला, “हेक्केने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आल्लसाङ् थेआङ् पाःन् आधिक्पाबे? आत्तिल्लेआङ् खुनेꣳ चोःक्मा इःत्तुबा पाःन्निन् अप्मा मेसुक्तुन्लो॥”

20 मेन्छाम् याप्मिए, निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु मुरा केदोःबा खेनेꣳ हाःत्नेबे? चोःक्मनाबा चिगःक्वाःल्ले केजोःक्पेन्“थेआङ् अक्तङ्बा केजोगाङ्बाबे?” मेत्तुबि?

21 सꣳमनाबा खाम्मोलाम् कोःम्भलेःल्ले नुःबा याःम्बक्को ओगप् केबोःङ्बा फुजिक् हेक्क्याङ् हाबा खेन् खाम्मोलाम् मेन्जोबा याःम्बक्को ओगप् केबोःङ्बा फुजिक् चोःक्मा युक् मेगत्तुम्बि?

22 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिक्किन् नु कुमुक्साम्मिन् ओसेःन्दाङ् चोःक्मा युक् कत्तुने फाꣳग्र हेक्केलꣳरिक्के मेक्मारे लागि यारिप् केबोःङ्बा मनाहाꣳ सिक्किल्ले कुलेक्वा नासि थःत्तुसिल्ले आनिꣳ थे पाःप्माबे?

23 हेक्क्याङ् तगिसा कुमिमिदिङ्डिन् खोःमा फाꣳआङ् यारिप् चोगुसिआङ् लुङ्माꣳ तुक्तुसिबाहाꣳ इमेल्लुङ्बा कुमिमिदिङ्डिन् ओसेःन्धाक्से निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अक्खे चोगुरो॥

24 हेक्केलꣳरिक्के आनिꣳ यहुदिसाङ्, थिम्मेन्दङ् सुवाङ्साङ्, खेन् सेगुसिबाहाꣳग आनिꣳएरो॥

25 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा होसेरे साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तुआङ् पत्लो,
“आत्तिन्हाꣳ आमना मेहोःप्ते खेङ्हाꣳ आमना चोगुङ्सिङ्लो॥
तगि लुङ्माꣳ मेदुक्तुङ्सिङ्डिन्बाहाꣳ,
आल्लो लुङ्माꣳ तुक्तुङ्सिङ्लो॥”*

26 हेक्क्याङ्, आत्तिन् तेन्नो
“खिनिꣳ आमना केहोःप्ति लꣳरिक् केम्मेत्तिआङ् वये,
बा खेन् तेन्नो ‘आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःनिङ्’ केम्मेत्तिꣳरो॥”*

27 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बेओ अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् पत्,
“इस्राइलिहाꣳग आत्तात्तान्ने निःप्मा सुक्मेन्देप्मनाबा वाहङ्डिल्ले कुयाओबा येःङ्घा हेक्के यरिक् मेजोःक्साङ् केदाङ्बा केयाःक्पाहाꣳरक् ताङ्मेसेःप्लो॥

28 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले कुघुम्दिङ्डिल्लेन् इङ्जाःङ्डिन् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो हाराए केत्तुꣳरो॥”*

---

* **9:15** □□□□□□□□□□ □□.१९ * **9:17** □□□□□□□□□□ □.१६ * **9:25** □□□□ □.२३ * **9:26** □□□□ □.१० * **9:28** □□□□□ □□.२२-२३

29 यसैयारे इस्राइलरे कुयाःम्बेओ कन् तगिसा पाःत्तुआङ् वाꣳबा हेक्केए,
“मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳ लागि कुमुꣳइदाङ्साःन् आन्धाꣳरेन्निल्लेग आनिꣳ सदोम
नु गमोरा कुइसिःक्के खाप्पु थ्यःङ् आबोःक्खेबारो॥”*

इस्राइलिहाꣳरे नसाःन् मेन्जोगुन्

30 हेक्केःल्ले आल्ल आनिꣳ थे पाःप्माबे? थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरेग साम्योनिबा पोःङ्मा मेङ्गोःत्तुन्छाङ् नसाःन् मेजोगुबालाम्बा साम्योनिबा मेबोःक्खे॥
31 कर इस्राइलिहाꣳरे साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्माआङ् साम्योनिबा पोःङ्मा तम्सिन् मेजोगुसाङ् साम्योनिबा मेन्बोःक्खेन्लो॥
32 थेआङ् मेन्बोःक्खेन्बे? थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे कङ्ग आबाङे याःम्बक्लाम्बा खोःमा सुक्तेत् केलꣳबा मेइःत्तुआङ् नसाःन्लाम्बा केदाःबा साम्योनिबान् मेङ्गोःत्तुन्लो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳग याप्मि केघःबा लुङ्डो मेदोःक्तेआङ् मेजोःन्देरो॥
33 कङ्ग साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेबा कुइसिःक् पोःक्खेरो,
“ओमेत्तेम्मेꣳ, इङ्गाꣳ यरुसलेम्मो* मनाहाꣳ मेदोःक्ल फाꣳआङ् मना केघःबा लुङ्डिन् नेस्सुङ्लो,
हेक्क्याङ् मेलेःङ्डाङ् मेगेङ्ल फाꣳआङ् लुङ्जेक् नेस्सुङ्लो,
कर खुनेꣳ सम्दाङ् नसाःन् केजोःक्पाङ्ग आप्फाल्लेआङ् सिरिङ् मःमो मेधानेन्लो॥”*

10

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳग इस्राइलिहाꣳ ताङ्मेसेःप्ल फाꣳआङ् सिक्लुङ्मोनुए निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् तुवा चोगुङ्लो॥
2 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमा खुनिꣳ सिक् सम् फाꣳआङ् पाःत्तुङ्, कर आक्खेआङ् कुनिङ्वाꣳ ताः केलꣳबा पाःन्निन् खेङ्हाꣳरे मेन्निःसुन्लो॥
3 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केदाःबा साम्योनिबान् कुसिङ्मेन्निःत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्माआङ् आबाङे साम्योनिबा पोःङ्मा तम्सिन् मेजोगु, हेक्केलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाम्योनिबा पोःङ्मा लाम्मिन् मेनाꣳरुरो॥
4 ख्रिस्तेल्लेए साम्योथिम्मिल्ले पाःत्तुबा काक् पाःन्हाꣳ केत्तुरो, हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ नसाःन् केजोःक्पा केरेक् साम्योनिबा मेबोःङ्लो॥

केरेक्ले लागि सेन्लप्

5 मोसाःल्ले साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्माआङ् साम्योनिबा पोःङ्मा पाःन्निन् अक्खेलꣳरिक् पोधक् चोगुआङ् वाꣳ, “साम्योथिम्मिन् केइःप्पा केनाःप्पा मनाःन् बा खेन्लाम्बाए हिङ्लो॥”*
6 कर नसाःन् चोःक्माआङ् केदाःबा साम्योनिबाल्ले अक्खे पाःत्तुꣳ, “ ‘हाःत् थो साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेःक्पाबे?’ फाꣳआङ् केनिङ्वाꣳओ मेइःत्तेन्नेꣳ” (खेन् फाꣳइन् सेन्लप्पिल्लेन्सुनाइङ् आनिꣳओ युःत्छे ख्रिस्तेन्यो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो युःप्मा पोःङ्),
7 इग्र “ ‘हाःत् यो खेमायङ्सङ्डो थाबाबे?’ फाꣳआङ् केनिङ्वाꣳओ मेइःत्तेन्नेꣳ” (खेन् फाꣳइन् सेन्लप्पिल्लेन्सुनाइङ्डिन् आनिꣳओ थाक्से ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् थो थाक्मा पोःङ्)॥
8 कर कल्ले थे पाःत्तुबे? “पाःन्जाक्किङ्ग केबेसाङ्डे वाꣳ, केमुराओ हेक्क्याङ् केसिक्लुङ्मो वाꣳ,”* खेङ्ग आनिगे इङ्भोःसुम्बेबा ख्रिस्तेन्नसाःन्निल्ले कुयाःम्बेओबा पाःन्जाक्लो–
9 खेनेꣳ केमुराःल्ले येसुःन्ने दाङ्बारो फाꣳआङ् तेन्दिङ् केजोगुआङ् केसिक्लुङ्मोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगु लꣳरिक् नसाःन् केजोगुने फाꣳग्र ताङ्गेसेःप्लो॥

---

* **9:29** □□□□□ □.९–सदोम नु गमोरा येक्यक्हाꣳओ कुꣳइ केभेꣳबा मनाहाꣳ मेयुङे, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ निङ्घुम् पिरुसि॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ येक्यक्किन् मेक्खु पिरुसिआङ् सेरुसि कर लुत नु कुस्साः मेन्छुमाहाꣳरक् ताङ्घुसि॥
* **9:33** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□” □□□□□□ * **9:33** □□□□□ □□.१६–लुङ्नु लुङ्जेक्फाꣳइङ्ग येसु आबाङेरो॥
* **10:5** □□□□□ □□.५ * **10:8** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.१२-१४

10 थेआङ्भेल्ले खेनेह केसिक्लुङ्मोलाम् नसाःन् केजोगुबाल्ले आप्तिक् मेःन्नेबा केबोःङ्, हेक्क्याङ्
केमुराःल्ले तेन्दिङ् केजोगुबाल्ले सेन्लप् केघोःसुह्रो॥
11 साम्योसाप्लाःल्ले अक्खे पाःत्तुह्र, “खुनेह सम्दाङ् नसाःन् केजोःक्पाङ्ग आप्फाल्लेआङ् सिरिङ्
मःमो मेधानेन्लो॥”*
12 यहुदि नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ् लुम्मो थेआङ् येमेन्दङ् पाःन् होःप्लो–लत्छा दाङ्बान्ने केरेक्ले खुनिह
दाङ्बारो, हेक्क्याङ् खुनेह कुमिङ् केलोःङ्बा केरेक् यरिक् मुह्रइसाम् पिरुसिह्रो॥
13 थेआङ्भेल्ले “दाङ्बाल्ले कुमिङ् केलोःङ्बा केरेक्ले सेन्लप् मेघोःसुह्र॥”*
14 कर खेङ्हाह्रे नसाःन्ने मेन्जोःक्के मेवाह्रइल्ले आक्खेआङ् खुनेह कुमिङ्डिन् मेलोःक्खुबे?
हेक्क्याङ् खेङ्हाह्रे खुनेह कुयाःम्बेओ खेम्मै मेङ्घेम्मे मेवाह्रइल्ले आक्खेआङ् नसाःन् चोःक्मा
मेसुक्तुह्रबे? हेक्क्याङ् इङ्भन् केसेबा मनाए मेःन्ने आक्खेलह्ररिक् मेघेप्सुबाबे?
15 हेक्क्याङ् हाःत्ताङ् मेम्बाङ्डे आक्खेआङ् खेङ्हाह्रे इङ्भन् मेजोगुह्रबे? साम्योसाप्लाओ
साप्तेआङ् पत्, “सुनाइङ् इङ्भन् केजोःक्पेन्ताःल्ले आक्खेन् नुःबा पोःङ्बे!”*
16 कर केरेक्ले सुनाइङ्डिन् मेन्दाःक्तुन्लो॥ माङ्निङ्वाह्रपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले अक्खेलह्ररिक्
पाःत्तुह्र, “आदाङ्बे, आनिगे इङ्भोःसुम्बेबा पाःन्निन् हाःत्ले नसाःन् चोगुआङ् वाह्रबे?”*
17 हेक्केलह्ररिक् नसाःन्निङ्ग खेम्मनाबालाम्बा ताःरो, हेक्क्याङ् खेन् खेम्मनाबाङ्ग ख्रिस्तरे
कुयाःम्बेओबा पाःन्जाक्लाम् ताःरो॥
18 कर इस्राइलिहाह्रे सुनाइङ्डिन् सेक्खाए मेङ्घेम्मे मेवाह्रबि? सेक्खाए खेङ्हाह्रे मेघेप्सुआङ्
वाह्ररो॥ थेआङ्भेल्ले,
कन् सुनाइङ् केसेबाहाह्रे खुनिह इङ्घङ्डिन् खाम्बेःक्मो काक् पिसाङ् सेःरेआङ् वाह्ररो,
हेक्क्याङ् खेङ्हाह्रे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् तेन्नो सेःरेआङ् वाह लह्ररिक्
साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्लो॥*
19 इङ्गाह याम्मो सेःन्दोःनिङ्, सेक्खाए इस्राइलिहाह्रे सुनाइङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःत्तुम्बि? खेङ्हाह्रे
कुसिङ् मेनिःत्तुएरो, थेआङ्भेल्ले मोसारे कुयेम्मोआङ् निङ्वाह्रफुमाङ्डिल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् वये,
“थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाह मुह्रइसाम् पिरुङ्सिङ्डाङ्
खिनिह नाहेन्ल चोगुङ्लो,
खासिङ् मेन्निःप्मनाबा सुवाङ्हाह्रलाम्
खिनिह सिक् पोःक्ल याःन्दुङ्लो॥”*
20 हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाह्रपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले निङ्वाह्रफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्हाह आःन्छिङ्डाङ्
अक्खेलह्ररिक् पाःत्तुरो,
“इङ्गाह याप्मि मेङ्गोःप्मनाबाहाह्रे मेघोःसाङ्लो,
आत्तिन्हाह्रे इङ्गाह सेःन्मेन्दोःसाङ्डिन् खेङ्हाहओ इङ्गाह आबाङे थाःन्छिङ्डाआङ् वाहआरो॥”*
21 कर खुनेह इस्राइलिहाह्रे खुनिह याःम्बेओ अक्खे पाःत्तुह्र, “नाम्धाधा खेन् आधिङ्गानिहाह नु आबाःन्
मेङ्घेम्मनाबाहाह ताःक्मासि फाहआङ् आहुक्हाह सन्छुङ्डाङ् वाहआरो॥”*

11

निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले इस्राइलिहाह लुङ्माह तुक्तुसिह

1 हेक्केने फाहग्र इङ्गाह सेःन्दोःनिङ्, निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुमना इस्राइलिहाह नाहरुसिबाबि?
सेक्खासाङ् मेनाहरुसिन्लो! थेआङ्भेल्ले इङ्गाह आबाङेआङ् अब्राहामरे कुमुहइदाङ्सा बेन्जामिन
सुवाङ्स्मा इस्राइलिआरो॥

---

* **10:11** □□□□□ □□.१६ * **10:13** □□□□ □.३२ * **10:15** □□□□□ □□.७ * **10:16** □□□□□ □□.१ * **10:18** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.४ * **10:19** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.२१ * **10:20** □□□□□ □□.१ * **10:21** □□□□□ □□.२

2 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तगिनुए कुसिङ्निःत्तुसिबा कुमनाहाꣳ आप्फाल्लेआङ् मेनाꣳरुन्छिन्लो॥
माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा एलियाःल्ले* इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्
अक्खेलꣳरिक् मेत्तुबान् साम्योसाप्लाओ मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?
3 “आदाङ्बे, खेङ्हाꣳरेग केबाङ्घुसिबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ केरेक् मेसेरुसि, हेक्क्याङ्
केलेत्तिङ्तोःम्मादेन्हाꣳ मेयन्छुआङ् वाꣳरो॥ इङ्गाꣳरक् नराङ्डाङ् वाꣳआ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे
इङ्गाꣳ सेप्मा मेगोःत्तार मेवाꣳरो॥”*
4 हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आक्खेलꣳरिक् नोगप् पिरुबे?
“इङ्गाꣳग बाल साम्माङ्डिन् माङ्मेङ्घःमनाबा हेन्छिङ् नुसि (७०००) आमनाहाꣳ ताङ्घुङ्सिङ्डाङ्
वाꣳआरो॥”*
5 हेक्केलꣳरिक्के, कन् येम्मोआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्माꣳ तुक्माल्ले सेगुसिबा कुलक्थिक्
केदाङ्बा केयाःक्पाहाꣳ मेवाꣳरो॥
6 हेक्क्याङ् कङ्ग खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा याःम्बक्लाम् मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्माꣳ
तुक्मालाम् पोःक्खेबारो॥ खुनिꣳ याःम्बक्लाम् पोःक्खेबाने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्माꣳ
तुक्मान् थेनाधे पोःक्खेबारो॥
7 खेन् फाꣳइङ्ग थेमाबे? इस्राइलिहाꣳरे निङ्वाꣳ मेबिरुआङ् मेगोःत्तुबान् मेङ्घोःसुन्लो, कर कुभा
मेसेगेबाहाꣳरेने मेघोःसुरो॥ वेꣳहाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ केधुङ्बा चोगु पिरुसिरो॥
8 साम्योसाप्लाःल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ कुधना केलेङ्बा चोगुसिआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् कन् येम्धारिक्
खेङ्हाꣳरे निःमा मेन्छुक्तुन्ल फाꣳआङ् खुनिꣳ मिक्हाꣳ थेःक्तुबिरुसिआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ्
खेङ्हाꣳरे खेम्मा मेन्छुक्तुन्ल फाꣳआङ् खुनिꣳ नेक्खोꣳबान् हुꣳरुबिसिआङ् वाꣳरो॥”*
9 दाउद हाङ्डिल्ले बा हेक्केलꣳरिक्के पाःत्तुआङ् पत्,
“हाराꣳ खेङ्हाꣳरे आबाङे खुनिꣳ साभाङ्जाःल्ले इजोओ थाःसुसिर,
खुनिꣳ साभाङ्जाःन्आघघबा पाःन् नु खुम्दिङ् केदाःप्पा पाःन् पोःङ्लरो॥
10 खेङ्हाꣳरे निःमा मेन्छुक्तुन्ल फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मिक्किन् खादाप्तुर,
हेक्क्याङ् खुनिꣳ एःक्किन् सदादिङ् इनोगेन् तुक्खेःल्ले तुःङ्लरो॥”*
11 हेक्केने फाꣳग्र इङ्गाꣳ पाःन्धिक् सेलाप्निङ्, इस्राइलिहाꣳ मेजोःन्देल्ले पोःक्माए मेन्छुक्मना
थारिक् मेजोःन्देबि? सेक्खासाङ् मेःन्लो! कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लायोःल्ले चोगुल्ले खुनिꣳ नाहेम्मान्
तार फाꣳआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरोए सेन्लप्पिन् त्येरो॥
12 कर यहुदिहाꣳरे लायो मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पयम् यम्बा मुꣳइसाम् त्ये,
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे सेन्लप्पिन् मेनाꣳरुबाल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳओ पयम् यम्बा मुꣳइसाम् त्येने फाꣳग्र
यहुदिहाꣳरे सेन्लप्पिन् मेदाःक्तुल्ले आल्लसाङ् यरिक् मुꣳइसाम् ताःएरो!

थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे सेन्लप् मेघोःसुꣳ

13 इङ्गाꣳ सेक्खाए खिनिꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ कन् पाःन्निन् मेत्निङ्ल पत्तारो॥ इङ्गाꣳ
थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरो सेःक्युक्मिबा पोःक्खाङ्बाल्ले चोगुल्ले कन् माङ्सेवा चोःक्मा याःम्बक्को
सेक्खाए आसुक्सुक् तम्सिन् चोगुङ्लो॥
14 हेक्केलꣳरिक् कन् आमाङ्सेवालाम् इङ्गाꣳ आबाङे आमनाहाꣳरे खुनिꣳ नाहेम्मान् फोःक्खुङ्डाङ्
खेङ्हाꣳओ कुभा ताङ्सेःप्मा सुक्तुङ्सिङ्ल केलꣳबा निङ्साङ् चोगुङ्लो॥
15 थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ मेनाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु वेꣳ यरिक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरेन् नादङ्
पोःङ्ने फाꣳग्र यहुदिहाꣳ खिस्तेन्नसाःन् मेजोगुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याम्मो तेन्दिङ् चोगुसिल्ले
खेङ्हाꣳरे सिःमेन्लाम् हिङ्मन् मेघोःसुबा हेक्केए पोःङ्लो!

---

* **11:2** □□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ * **11:3** □ □□□□□□□□ □□.१०, १४ * **11:4** □ □□□□□□□□ □□.१८ * **11:8** □□□□□ □□.१०, साम्योथिम्इङ्जाःङ् २९.४ * **11:10** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□.२२-२३

16 निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःम्मनाबा थिक्सिगेःक्पा लक्किन् सेसे चोःक्ने फाꣳग्र केनम्बा केरेक् लक्किन्नाङ् सेसे चोःक्लो॥ सिङ् साःप्पिन् सेसे चोःक्ने फाꣳग्र सिङ्बोराःक्हाꣳआङ् सेसे मेबोःङ्लो॥*

17 कुभा यहुदिहाꣳग नुःबा जैतुन सिङ्बुङ्लाम् मेजेप्तुआङ् लाप्मेभुसुबा सिङ्बोराःक् कुइसिःक् मेजोःक्॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ ताम्भुङ् जैतुन सिङ्बोराःक् हेक्के केजोगिसाङ् नुःबा जैतुन सिङ्बुङ्मोलाम् थुम् नु हिङ्मन् खोःमा फाꣳआङ् खुनिꣳ लेक्वा खिनिꣳ केजक्कासिआङ् केवयिꣳरो॥

18 खेन् मेजेप्तुआङ् लाप्मेभुसुबा सिङ्बोराःक्हाꣳनुःल्ले आनिगे नुःबा चोगिगे फाꣳआङ् आङ्दिङ् मेलꣳरेम्मिम्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ कुसाःप्पिन् केन्धरुम्मिन्, कर कुसाःप्पिल्लेने खिनिꣳ केधरिआङ् वाꣳ केलꣳबान् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥

19 कर, आनिगे खेन् सिङ्बुङ्मो चक्सिङ्मा फाꣳआङ् खेन् सिङ्बोराःक्हाꣳ मेजेप्तुआङ् लाप्मेभुसेरो फाꣳआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बिला॥

20 सेक्खाएरो, कर यहुदिहाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् मेन्जोगुन्नाङ्डे सिङ्बोराःक्किन् चेप्माआङ् लाप्फुमनाबा कुइसिःक् लाप्मेभुसेबारो॥ खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले खेप्मो केवयिꣳरो॥ हेक्केःल्ले आङ्दिङ् मेलꣳरेम्मिन्नेꣳओ, कर खेन् पोःक्खेबा पाःन्हाꣳ इःत्तेम्मेꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् किरेम्मेꣳओ॥

21 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेक्खाबा पोराःक्हाꣳए मेदाङ्घुन्छिन्निल्ले खिनिꣳआङ् केन्दाङ्घिन्लो॥

22 अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् लुङ्माꣳ तुक्माल्ले कुधिम् नु केजिःप्पा चोःक् फाꣳआङ् नुःरिक्काङ् निङ्वाꣳ पिरेम्मेꣳओ॥ नसाःन् केलेप्पाहाꣳ केरेक् खुनेꣳ केसाक्पा खुम्दिङ् पिरुसिꣳ, कर खिनिꣳ कुलुङ्गुम्मो चक्मेल्लꣳए केवयिꣳने फाꣳग्र लुङ्माꣳ केदुक्तिꣳरो॥ मेःन्ने फाꣳग्र खिनिꣳआङ् केजेप्तिआङ् लाप्केभुसिꣳरो॥

23 हेक्केलꣳरिक्के यहुदिहाꣳरे नसाःन् मेजोगुआङ् मेनुःङ्ने फाꣳग्र खुनेꣳ याम्मो खेङ्हाꣳ सिङ्बुङ्मो चक्तुसिꣳरो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ याम्मो तगि मेबत्छेबा तेन्नो चक्मा मुक्साम् कत्तुꣳरो॥

24 खिनिꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳग ताम्भुङ् जैतुन पोराःक् हेक्तङ्बा केजोगिꣳ, हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ नुःबा जैतुन बुङ्मो केजक्कासिने फाꣳग्र खुनेꣳ आबाङे कुजेक् कुबोराःक्हाꣳ आबाङे कुबुङ्मोए चक्तुसिल्ले आक्ख्याक् कुसिक् सम्ल चक्तुसिबिला॥

इस्राइलिहाꣳ याम्मो निङ्वाꣳफुमाङ्डो मेनुःङ्

25 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ आङ्दिङ् केन्लꣳरिन्ल फाꣳआङ् कन् सिबिꣳगेन् पाःन्निन् कुसिङ्निःत्तेम्मेꣳ केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥ कन् सिबिꣳगेन् पाःन्निङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्सेःक् कुइसिःक् नसाःन् चोःक्मा केबोःङ्बा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे नसाःन् चोःक्मा मेन्छुःत्ते थारिक् यरिक् यहुदिहाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेन्नुःङ्मनाबा मेबोःङ्लो॥

26 हेक्क्याङ् नसाःन् केजोःक्पा केरेक् इस्राइलिहाꣳ ताङ्मेसेःप्लो॥ साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,

“सेन्लप्दाङ्बान् यरुसलेमलाम्ताःरो,
खुनेꣳए इस्राइलिहाꣳ लायोलाम् नुःक्तुसिꣳ॥*

27 हेक्क्याङ्,

इङ्गाꣳ खुनिꣳ लायोहाꣳ लेप्मि पिरुङ्सिङ् फाꣳआङ् खेङ्हाꣳनु चोगुङ्बा आमाङ्हुप्पिन् केत्तुङ्लो”*
लꣳरिक् याम्मो साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्लो॥

---

* **11:16** “□□□□ □□□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□□, इसहाक नु याकुबेन् ओसेःन्आधाक्लो॥ “सिङ्बोराःक्हाꣳ” फाꣳइन् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मुꣳइदाङ्साहाꣳ ओसेःन्आधाक्लो॥ * **11:26** □□□□□ □□.२०-२१ * **11:27** □□□□□ □□.९

28 यहुदिहाꣳ सुनाइङ्डिल्ले कुनिङ्मिसिरो, कर खिनिꣳ लागिग कन् नुःबाए पोःक्खेरो॥ हेक्केसाङ् अब्राहाम, इसहाक, याकुबेन्नु चोगुबा माङ्हेक्किल्ले चोगुल्ले आल्लसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिꣳरो॥

29 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबिबा पर्धाःम्हाꣳ नु उःत्छिङ्मान् याङ्ना मेनुःक्तुन्॥

30 थेआङ्भेल्ले थिक् येम्मो खिनिꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् मेन्इःप्मनाबा मेन्नाःप्मनाबा केजोगिꣳ, कर यहुदिहाꣳ इङ्जाःङ् मेन्इःप्मनाबा मेन्नाःप्मनाबा मेबोःक्खेबाल्ले खुनेꣳ कुलुङ्गुम्मिन् आल्लो खिनिꣳ केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

31 हेक्केलꣳरिक्के खेङ्हाꣳ इङ्जाःङ् मेन्इःप्मनाबा मेन्नाःप्मनाबा मेबोःक्खेआङ् मेवाꣳ, हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तिबा कुइसिःक्के खुनेꣳ खेङ्हाꣳ याम्मो लुङ्माꣳ तुक्तुसिꣳरो॥

32 काक् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् मेन्इःप्मनाबा मेन्नाःप्मनाबा मेबोःक्खेआङ् मेवाꣳबाल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ खेङ्हाꣳ साक्पा केधाःबाहाꣳ हेक्के मेत्तुसिरो॥ कर खेङ्हाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मासि फाꣳआङ् हेक्के चोगुबारो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिङ्सो इङ्धाःङ्

33 आक्को हो! निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिक्कुम् निङ्वाꣳइन्नु कुनेहिनिङ्वाꣳइन्आक्खेन् इमेल्लुङ्बा नु निङ्वाꣳ केमाबाबे! खुनेꣳ कुघासेन्निन् नु कुलाम्मिन् कुसिङ्निःप्माए सुक्मेदेत्तिन्लो!

34 “दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाꣳइन्हाःत्ले निःसुआङ् वाꣳबे?
हेक्क्याङ् हाःत् खुनेꣳ सुजा केबिबा पोःक्खेआङ् वाꣳबे?”*

35 इग्र “निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याङ्ना नुःक्मा केबोःङ्बा पाःन्निन्
हाःत्ले खुनेꣳ पिरुआङ् वाꣳबे?”*

36 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳलाम्बा काक् पाःन्हाꣳग ताः, खुनेꣳ कुमुक्साम्मिल्ले काक् पाःन्हाꣳ पोःक्खेआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् काक् पोःक्खेबा पाःन्हाꣳ खुनेꣳ कुलागिए पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥ सदादिङ् सदादिङ् खुनेꣳ कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो! आमेन्॥

12

निङ्वाꣳफुमाङ्ङो हिङ्मन्निन्तोःम्मा

1 आल्ल आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ केदुक्तिआङ् वाꣳ, खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ कुहिङ्वेत् नासिङ्गेन् थक्किन् सेसे नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ केदाःबा सिदुङ्जभा कुइसिःक् तोःन्देम्मेꣳ फाꣳआङ् साꣳरिक् पेलि फाक्निङ्लो॥ खिनिꣳ चोःक्मा केबोःङ्बा याम्साम्गेन् सेवाःन् बा कन्लो॥

2 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा थिम्मिन्नु मेदङ्डासिम्मेन्नेꣳओ कर खिनिꣳ निङ्वाꣳबान् लेक्खेम्मेꣳर कुसङ् पोःक्खेम्मेꣳर पेगेम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नुःबा, कुनिङ्वाꣳ केदाःबा नु कुलिङ्धो केगेप्पा कुनिङ्वाꣳइन्थे वाꣳ खेन् निङ्वाꣳ खोःमा केसुक्तुम्लो॥

3 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिराङ्बा लुङ्गुम्लाम्बा खिनिꣳ साम्दिङ् पिनिङ्लो॥ खिनिꣳ आक्तङ्बा केजोगिꣳ खेन्नाङ्धो यरिक् मेइःत्तासिम्मिन्नेꣳओ, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबिरिबा नसाःन्निल्ले* खोःप्तुबा कुइसिःक्लक् सिङ्सिङ्डाङ् निङ्वाꣳ इःत्तासिम्मेꣳओ॥

4 आनिꣳ लत्छा थक्को यरिक् याम्लक्हाꣳ पत्, हेक्क्याङ् कन् केरेक् याम्लक्हाꣳरे याःम्बक् लत्छारक् होःप्लो,

5 हेक्केलꣳरिक्के आनिꣳ यरिक् आवाꣳसाङ् आनिꣳग खिस्तरे लत्छा कुधक्कोबा कुदङ्बा याम्लक्सिरो, हेक्क्याङ् आनिꣳ केरेक् चाहाबा आजोःक्सिङ्लो॥

---

* **11:34** □□□□□ □□.१३ * **11:35** □□□□□□ □□.११ * **12:3** □□□□□ “□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□, इग्र याम्साम्गेन् पर्धाःम्हाꣳरो॥

6 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम्बा आबिरेबा परिक्परिक्पा पर्धाःम्हाꣳ आनिꣳ ओगप् चोगुम्लो॥
माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मा पर्धाःम् केगप्पाल्ले हाराꣳ कत्तुबा कुनसाःन्निल्ले खोःप्तुबा कुइसिःक्लक्
माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःत्तुर,
7 मनाहाꣳ सेवा चोःक्मा पर्धाःम् केगप्पाल्ले हाराꣳ सेवा चोगुर, निसाम् हुꣳमा पर्धाःम् केगप्पाल्ले
हाराꣳ हुꣳरुसिर,
8 मनाहाꣳ हाङ्हाङ् मेप्मासि पर्धाःम् केगप्पाल्ले हाराꣳ हाङ्हाङ् मेत्तुसिर, मनाहाꣳ फाꣳमा
पर्धाःम् केगप्पाल्ले हाराꣳ कुनिङ्वाꣳ हन्दुआङ् फाꣳरुसिर, लाम्लोःबा पोःङ्मा पर्धाःम् केगप्पाल्ले
हाराꣳ निङ्वाꣳ पिरुआङ् मनाहाꣳ लाम्लोसुसिर, मनाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मा पर्धाःम् केगप्पाल्ले हाराꣳ
पसःत्सःत्ल लुङ्माꣳ तुक्तुसिररो॥
9 कुजेक्काङ् लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳ, ताप्फेःम्बा पाःन्हाꣳ नाꣳरेम्मेꣳ, आत्तिन् पाःन्निन् नुःबा चोःक्,
बा खेन् पाःन्नो पत्छेम्मेꣳओ॥
10 लत्थिक् हिम्मोबा फुꣳनुसाꣳ नेꣳनुसाꣳ कुइसिःक् लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳ॥ आबाडेनुःल्ले यरिक्
वेꣳहाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳ॥
11 आप्फाल्लेआङ् लेम्सुवाबा मेम्बोःङ्डे खिनिꣳ सिक् सम्ल हाङ्हाङ्डाङ् दाङ्बाल्ले कुसेवा
चोगेम्मेꣳओ॥
12 खिनिꣳ निङ्साङ् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले सःत्तेम्मेꣳओ, इनोगेन् तुक्खे केज्येꣳइल्ले नासि
थःत्तेम्मेꣳओ, तुवा चोःक्मा मेलेरेम्मिन्नेꣳओ॥
13 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳ खुनिꣳ चायोःम्बोओ कुभाꣳ पिरेम्सिम्मेꣳ, तरे
तोःसेम्सिम्मेꣳओ॥
14 खिनिꣳ तुक्खे केजाःप्पाहाꣳ साङ्ग्रा मेमेत्तेम्सिम्मेन्नेꣳओ, कर मुꣳइसाम् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥
15 केसःप्पाहाꣳनु सःत्तेम्मेꣳ, केहाःप्पाहाꣳनु हाबेम्मेꣳओ॥
16 वेꣳहाꣳनु तङेम्मेꣳआङ् वयेम्मेꣳ॥ आङ्दिङ् मेलꣳरेम्मिन्नेꣳओ, कर मेन्जोजोबा मनाहाꣳनुआङ्
नःम्नःम्बा पोःक्खेम्मेꣳआङ् वयेम्मेꣳओ॥ इङ्गाꣳ केरेक् पाःन्हाꣳ लेस्सुङ् फाꣳआङ् आप्फाल्लेआङ्
मेइःत्तेम्मिन्नेꣳओ!
17 ताप्फेःम्बा पाःन्निल्ले कुलेक्वा ताप्फेःम्बा पाःन् आत्तिन्नाङ् मेमेत्तेम्मिन्नेꣳ॥ केरेक् मनाहाꣳरे
मेनिःसुल्ले आत्तिन् पाःन्निन् नुःबा चोःक्, बा खेन् पाःन्निन् चोःक्मा कोःत्तेम्मेꣳओ॥
18 केरेक् मनाहाꣳनु खिनिꣳ सुक्सुक् सनारुङ्डो वयेम्मेꣳओ॥
19 आमिःम् आन्जुम्से, फेन् पाःन्निल्ले कुलेक्वा आप्फाल्लेआङ् ताप्फेःम्बा मेजोगेम्मिन्नेꣳओ, कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाक्केन्नो लेरेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,
“ताप्फेःम्बा याःम्बक्केजोःक्पेन्खुम्दिङ् पिमाग आलक्लो॥ इङ्गाꣳए कुलेक्वा नुःक्तुङ् पिरुङ्लꣳरिक्
यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुरो॥”*
20 खेल्ले कुलेक्वाग
“खेनेꣳ केनिङ्मिःन् सेत्लाःक्माल्ले तरुआङ् वाꣳने फाꣳग्र कुजा चामा पिरेꣳ॥ खेन् वामिःमाल्ले तरुआङ्
वाꣳने फाꣳग्र च्वाःत् थुङ्मा पिरेꣳ॥ खेनेꣳ अक्खे केजोगुल्ले खेन् सिरिङ्मःरो॥”*
21 ताप्फेःम्बा पाःन्निल्ले केन्नाःन्नेन्ल, कर नुःबा याःम्बक्किल्ले ताप्फेःम्बा पाःन्निन् नाःन्देꣳओ॥

13

हाङ् केजोःक्पा नु युक्साबाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को वाꣳमा

1 केरेक् मनाहाꣳ सुहाङ्युक्पाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को मेवाꣳर पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्
केदाःबा युक्किन्नुःल्ले वेꣳ युक् होःप्लो॥ सुहाङ्युक्पाहाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेए युक्तिङ्
चोगुसिबारो॥

* **12:19** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.३५ * **12:20** □□□□□□□□ □□□□□□ □□.२१-२२

2 खेल्ले चोगुल्ले सुहाङ्युक्पाहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ केबोःक्पाहाꣳरेग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् मेअत्तुरो॥ हेक्के केजोःक्पाहाꣳरे खुम्दिङ् मेघोःसुꣳरो॥

3 थेआङ्भेल्ले नुःबा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ युक् केजोःक्पाहाꣳनु किःमा मेबोःङ्नेन्, कर फेन् याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ किःमा पोःङ्॥ युक् केगप्पाहाꣳनु मेङ्गिःमा निङ्वाꣳ केजोगुने फाꣳग्र नुःबा याःम्बक् चोगेꣳ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳलाम् मिङ्सो इङ्धाःङ् केघोःसुꣳरो॥

4 थेआङ्भेल्ले खेन् युक् केजोःक्पाङ्ग केलागि नुःबा पाःन् केजोःक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबारो॥ कर खेनेꣳ फेन् याःम्बक् केजोगुने फाꣳग्र किःसेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेल्लेग हने ताभेःन् मेहेःसुन्लो॥ खेङ्ग फेन् याःम्बक् केजोःक्पाल्लो खुम्दिङ् केदाःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबारो॥

5 खेल्ले चोगुल्ले खुम्दिङ् मेङ्घोःमा फाꣳआङ्लक् मेःन्, कर आबाङे खासिङ्डिल्ले अक्खे चोःक्मा नुःबा पोःङ् केमेत्तिबाल्ले चोगुल्ले सुहाङ्युक्पाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को वयेम्मेꣳओ॥

6 खेल्ले चोगुल्लेए खिनिꣳ एःङ्याङ् केहुङुम्लो॥ थेआङ्भेल्ले सुहाङ्युक्पाहाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबासिरो, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे बा कन् याःम्बक् मेजोगुआङ् खिनिꣳ केहुङुम्बा एःङ्याङ्लाम् फाꣳयाङ् मेघोःसुꣳरो॥

7 काक् हुङ्मा केबोःङ्बान् हुङेम्मेꣳ–केरेक् हुङ्मा केबोःङ्बा एःङ्याङ्हाꣳ हुङेम्मेꣳ, केरेक् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमा केबोःङ्बाहाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥

लुङ्माꣳ तुक्सिङ्माल्ले साम्योथिम्मिन् केत्तुꣳ

8 हाराꣳ खिनिꣳ लुम्मो लुङ्माꣳ तुक्सिङ्माआङ्धो वेꣳ पाःन्निल्लेन् सिङ्नाःत्तो मेबत्छेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले वेꣳ मनाहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तुम्सिम्ने फाꣳग्र साम्योथिम्मिल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् केगेत्तुम्लो॥

9 साम्योथिम्मो, चाराम्मा याःम्बक् मेजोगेन्नेꣳ, मना मेसेरेन्नेꣳ, मेघुःन्देन्नेꣳ, मेघिःप्सेन्नेꣳ लꣳरिक् साप्तेबा इङ्जाःङ्हाꣳ नु वेꣳ केरेक् इङ्जाःङ्हाꣳ आबाङे लुङ्माꣳ केदुक्सिङ्बा कुइसिःक् केबाङ्भेꣳसाबाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तेसेꣳ केलꣳबा पाःन्निन् केत्लो॥

10 लुङ्माꣳ केदुक्पाल्ले हाःत्ताङ् ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुन्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मान्ने साम्योथिम्मिल्ले पाःत्तुबा पाःन्निन् केप्मनाबा पोःङ्लो॥

11 कन् केरेक् पाःन्हाꣳ चोगेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले आल्लोबा येम्मिन् आक्तङ्बा चोःक् फाꣳआङ् केनिःसुम्लो॥ आल्ल आनिꣳ मिक् युःमोलाम् सोःमाआङ् पोःक्मा येम् केरेआङ् वाꣳ, थेआङ्भेल्ले तगि नसाःन् आजोगुम्बा येम्मिन्नुःल्लेआङ् कुमनाहाꣳ ताङ्सेःप्से दाङ्बाल्ले कुनुःङ्मा युःमा येम्मिन् आल्लो निःत्ताङ् वाꣳ॥

12 सेन्दिक्किन् लेक्ल पत्लो, हेक्क्याङ् खाओःप्मान् निःत्ताङ् तार पत्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे खादाम्मो मेजोगुबा ताप्फेःम्बा याःम्बक्हाꣳ लेरुम् हेक्क्याङ् ओःत्तिःल्लेन् थक्सुबाहाꣳ यारिप् मेबोःङ्बा हेक्के यारिप् पोःक्खिआङ् नुःबा याःम्बक् चोगुम्लो॥

13 आनिꣳग लेन्दिक् आवाꣳबा कुइसिःक्के सिङ्सिङ् येक्येक्काङ्वाꣳमा पोःङ्लो, याम्दादा आममबाल्ले मःसिङ्माआङ् निङ्वाꣳ पाःप्पाःत् चोःक्मा, चाराम्मा नु पोःप्मा, खेमा थक्मा नु नाहेत्छिङ्मा मेःन्लो॥

14 खेल्ले कुलेक्वा नुःबा चाङ् चाङ्मनाबा कुइसिःक् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुसुत्नाःन् चाक्खेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् लायोबा सुत्नाःल्ले कुनिङ्वाꣳ पाःप्पाःत् चोःक्मा निङ्वाꣳ मेबिरेम्मिन्नेꣳओ॥

14

नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳ इङ्दो मेप्मासि मेःन्

1 नसाःन्नो निङ्वाꣳ केबाःक्पा नसानिबाहाꣳरे मेइःत्तुबा निङ्वाꣳ पाःन्निन् इङ्दो मेम्मेत्ते खिनिꣳ सेसे तङ्जुम्मो खेङ्हाꣳ ताःक्तेम्सिम्मेꣳओ॥

2 कुबिओ, थिक् नसानिबाल्ले काक् पाःन्हाꣳ चामा थुङ्मा नुꣳ लꣳरिक् नसाःन् चोगुꣳ, कर नसाःन्नो
कुनिङ्वाꣳ केबाःक्पा नसानिबाल्लेग नुधि-साक्चिरक् चरो॥
3 हेक्केःल्ले काक् परिक्पा कुजा केजाबाल्ले मेन्जाःमनाबान् हिनाःम् मेमेत्तुन्ल, हेक्क्याङ्
मेन्जाःमनाबाल्लेआङ् काक् परिक्पा कुजा केजाबान् मेजिःत्तुन्ल, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
खेन् ताःक्तुआङ् वाꣳरो॥
4 वेꣳइल्ले कुसेवारोबान् इङ्दो केमेप्पा खेनेꣳ हाःत्नेबे? कुन्दाङ्बाल्लेए कुसेवारोबाल्ले नुःबा पाःन्
चोगुर वाꣳबि मेःम्बि फाꣳआङ् खासेन् चोगुꣳरो॥ दाङ्बाल्लेए कुसेवारोबान् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा
कुभाꣳ पिरुरो, थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले खेन् कुभाꣳ पिमा मुक्साम् कत्तुꣳरो॥
5 थिक् नसानिबाल्ले थिक् येन्निन् वेꣳस्मा येन्निन्नुःल्लेआङ् सेसेबा चोःक् फाꣳआङ् इःत्तुꣳ, कर
वेꣳस्मा मनाःल्ले काक् येन्हाꣳ लत्थिक्के मेजोःक् फाꣳआङ् इःत्तुꣳरो॥ हेक्केःल्ले कन् पाःन्नो केरेक्ले
आबाङे निङ्वाꣳबो निस्से पोःङ्मा पोःङ्लो॥
6 थिक् येन्निन् वेꣳस्मा येन्नुःल्लेआङ् केयेक्पा चोःक् लꣳरिक् केइःप्पाल्ले दाङ्बान् इङ्धाःङ् पिमारे
लागि हेक्के चोगुꣳ॥ सा केजाबाल्ले दाङ्बान् इङ्धाःङ् पिमारे लागि हेक्के चोगुꣳ, थेआङ्भेल्ले खेल्ले
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुꣳरो॥ सा मेन्जाःमनाबाल्ले दाङ्बान् इङ्धाःङ् पिमारे लागि हेक्के चोगुꣳ,
हेक्क्याङ् खेल्लेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुꣳरो॥
7 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ आहिङ्साङ् आस्सिसाङ् आनिꣳ आबाङे लागि आन्हिङ्नेन्लो॥
8 खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳ आहिङ्साङ् दाङ्बाल्ले कुलागि आहिङ्, आस्सिसाङ् दाङ्बाल्ले कुलागि
आसिःरो॥ हेक्केःल्ले आहिङ्साङ् आस्सिसाङ् आनिꣳग दाङ्बाल्लेन्नेरो॥
9 बा कल्ले चोगुल्ले, ख्रिस्तेन्स्ये हेक्क्याङ् कुसिवेत् नु कुहिङ्वेत्हाꣳरे खुनिꣳ दाङ्बा पोःङ्से खुनेꣳ
याम्मो कुहिङ्वेत् पोःक्खेरो॥
10 हेक्केःल्ले खिनिꣳ थेआङ् वेꣳ नसानिबाहाꣳ खासेन् केलोःन्दुम्सिम्बाबे? थेआङ् वेꣳ नसानिबाहाꣳ
हिनाःम् केमेत्तुम्सिम्बाबे? आनिꣳग केरेक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघासेन् युक्नाःल्ले कुदगि येप्माए
पोःङ्लो॥
11 साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्,
“सेक्खाए माङ्हेक्सिङ्डा,
काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ इङ्गाꣳ आदगि थुङ्बोहजꣳ मेलेःत्तुआङ् साम्बोःन् मेभन्छिङ्,
हेक्क्याङ् केरेक्ले निङ्वाꣳफुमाङ्आ फाꣳआङ् तेन्दिङ् मेजोःक्का
लꣳरिक् यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳरो॥”*
12 हेक्केःल्ले आनिꣳ केरेक्ले आजोगुम्बा याःम्बक्हाꣳरे कुयाःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आनिꣳ आबाङे
चेक्मा पोःङ्लो॥

वेꣳहाꣳ लायोओ थामासि मेःन्

13 खेल्ले चोगुल्ले वेꣳहाꣳ इङ्दो मेप्मासि लेरुम्लो॥ खेल्ले कुलेक्वा वेꣳ नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ लाम्मो
आघघबा पाःन् इग्र लायोओ केधाःबा पाःन् नेस्सुम् मेःन् केलꣳबा निस्से चोगुम्लो॥
14 दाङ्बा येसुरे कुयुक्लाम् इङ्गाꣳग आत्तिन् कुजाःन्नाङ् आजिःन्जिःम्बा मेजोःक्नेन् फाꣳआङ्
आनिङ्वाꣳओ निस्से वाꣳआ, कर आत्तिन् मनाःल्ले कुभा कुजाहाꣳ आजिःन्जिःम्बा चोःक् फाꣳआङ्
इःत्तुꣳ, खेङ्ग खुनेꣳ कुलागि आजिःन्जिःम्बाए पोःङ्लो॥
15 खेनेꣳ केजबा कुजाःल्ले वेꣳ नसानिबान् चप्चि केजोःक्पा चोगुꣳने फाꣳग्र खेनेꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ
केदुक्तुसिबा मेबोःङ्नेल्लो॥ खेनेꣳ केजबा कुजाःल्ले वेꣳ नसानिबान् फेत्मेलाःन्दुन्लरो, थेआङ्भेल्ले
खेल्ले कुलागि ख्रिस्तेन्स्येआङ् वाꣳरो॥
16 खेनेꣳ चामा नुꣳ फाꣳआङ् केइःत्तुबा पाःन्हाꣳरे वेꣳहाꣳरे खुनिꣳ नसाःन्निन् फेत्लाःन्दुआङ् ख्रिस्तरे
कुजाःत्थि मेबेःक्नेन्लरो॥

---

* **14:11** □□□□□ □□.२३

17 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिन् चामा नु थुङ्मारे कुयाःम्बेओ मेःन्, कर साम्योनिमा, सनारुङ्
नु सेसेमाङ्डिल्ले आबिबा सःप्माल्ले कुयाःम्बेओनेरो॥
18 अक्खेलꣳरिक् ख्रिस्तेन्सेवा केजोःक्पाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःसुꣳ, हेक्क्याङ्
मनाहाꣳरेआङ् खेन् मनाःन् कुनारा मेभोःसुर तेन्दिङ् मेजोगुꣳरो॥
19 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिन् पाःन्निल्ले सनारुङ् तारुꣳ, हेक्क्याङ् नसानिबा लुम्मो हाङ्हाङ् मेत्छिङ्मा
पाःन् चोगुꣳ, बा खेन्ने चोःक्मा साꣳरिक् तम्सिन् चोगुम्लो॥
20 चामा थुङ्मारे लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बक्किन् फेत्मेलाःन्देम्मिन्नेꣳ॥ काक् कुजा
कुधिहाꣳ सुत्थो नु सेसे चोःक्, कर मना केघःबा कुजा चामाग नुःबा मेबोःङ्नेल्लो॥
21 वेꣳ नसानिबाहाꣳ लायोओ केधाःबा कुजा कुधि मेन्जामा हेक्क्याङ् लायोओ केधाःबा याःम्बक्
मेन्जोःक्माए नुःबा पोःङ्लो॥
22 कन् चामा थुङ्मा पाःन्नो आक्तङ्बा नसाःन् केगत्तुꣳ खेन् निङ्वाꣳफुमाङ् नु खेनेꣳ केलुम्मो वाꣳर॥
आत्तिन् मनाःल्ले चामा थुङ्मा नुꣳ लꣳरिक् इःत्तुबा पाःन्निन् चप्चि मेजोगुन् खेन्ने मुꣳइसाबारो॥
23 कर चप्चि चोःक्कि केजाबान् आबाङे लायोओ थाःरो, थेआङ्भेल्ले खेल्ले फेःन्दुङ् केलꣳबा
निङ्वाꣳ इःत्तुर चःꣳ॥ नसाःन्लाम्बा मेम्बोःङ्मनाबा काक् पाःन्हाꣳ लायोरो॥

15

नसाःन् केसुःम्बाहाꣳ कुभा पिमा

1 आनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बाहाꣳरे आबाङे निङ्वाꣳ ताःमा मेनुꣳनेन्, कर नसाःन् केसुःम्बाहाꣳ कुभाꣳ
पिमासि पोःङ्लो॥
2 आनिꣳ केरेक्ले वेꣳहाꣳरे लागि नुःबा चोःक्माआङ् खुनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बा चोःक्मासि फाꣳआङ्
खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पिमासि पोःङ्लो॥
3 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ खिनिꣳ हिनाःम् केमेप्पाहाꣳरे केम्मेत्तिबा हिनाःम्मिङ्ग इङ्गाꣳ
आसम्दाङ् चुक्तेआङ् वाꣳरो* लꣳरिक् साप्तेआङ् पप्पा कुइसिःक् ख्रिस्तरेआङ् आबाङे कुनिङ्वाꣳ
केदाःबा याःम्बक् मेजोगुन्लो॥
4 पे येम्मो साम्योसाप्लाओ साप्तेबा काक् पाःन्हाꣳरे आनिꣳ निसाम् आहुꣳर फाꣳआङ् साप्तेबारो॥
हेक्केलꣳरिक्के नासि आधःत्तुम्मिल्ले हेक्क्याङ् साम्योसाप्लालाम् आनिꣳ हाङ्हाङ् आलꣳइल्ले
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबिरेबा माङ्हेक्हाꣳ केत् फाꣳआङ् निस्सेए निङ्साङ् आजोगुम्लो॥
5 आल्ल नासि थःप्मा केबाङ्बा नु हाङ्हाङ् याप्मि केमेप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्त येसुःन्
वयेबा कुबि कुइसिःक् केबोःक्खिवल्ले खिनिꣳ लुम्मो थिक्हुप् पोःङ्माआङ् वाꣳमा केबाङ्घिररो॥
6 हेक्केलꣳरिक् थिक् निङ्वाꣳ नु थिक् मुराःल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे पानुदिङ् कुम्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःमा केसुक्तुम्लरो॥
7 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसे ख्रिस्तरे खिनिꣳ केदाःक्तिबा कुइसिःक् खिनिꣳ
लुम्मोआङ् ताःक्कासिम्मेꣳओ॥
8 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ ताक्थेबाहाꣳ पिरुसिबा माङ्हेक्हाꣳ सेक्खाए चोःक्
फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्से ख्रिस्तेन्यहुदिहाꣳरे खुनिꣳ सेवारोबा पोःक्खेबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ
इःत्तेम्मेꣳओ॥
9 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे
खुनेꣳ कुमिमिदिङ् मेजोगुर फाꣳआङ् खुनेꣳ त्येबारो॥ अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुसाम्लो सुम् केसाप्पाल्ले
साप्तुआङ् पत्,
“खेल्ले चोगुल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो इङ्गाꣳ नेम्भोगेन् केनारा फोःसुङ्लो,
हेक्क्याङ् केमिङ्सो इङ्धाःङ् केजोःक्पा सेवा साम्लोःन् साम्मेत्तुङ्लो॥”*
10 याम्मो अक्खेआङ् साप्तेआङ् पत्,

---

* **15:3** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.९ * **15:9** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.४९

“थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्से,
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ कुमनाहाꣳनु ओमु लꣳरे॒म्मे॒ꣳओ॥” *
11 हे॒क्क्याङ् याम्मोआङ्,
“काक् थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्से, दाङ्बाल्ले॒ ने॒म्भोगे॒न् कुनारा फोःसे॒म्मे॒ꣳओ,
हे॒क्क्याङ् काक् मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳरे॒ खुने॒ꣳ ने॒म्भोगे॒न् कुनारा मे॒भोःसुर॥”*
12 हे॒क्क्याङ् याम्मो माङ्निङ्वाꣳपाःन् के॒बाःप्पा यसैयाःल्ले॒ अक्खेआङ् साप्तुआङ् पत्,
“यिसैरे॒ कुधाःक्लाम् मनाधिक् ताः,
हे॒क्क्याङ् खुने॒ꣳए थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ् सम्दाङ् हाङ्युक् चोगुꣳरो॥
खे॒ङ्हाꣳरे॒ खुने॒ꣳ सम्दाङ् निङ्साङ् मे॒युक्खुꣳरो॥”*
13 खिनिꣳ नसाःन्निल्ले॒ चोगुल्ले॒ निङ्साङ् के॒बिबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ साꣳरिक् के॒सःप्पा
के॒जोगिर हे॒क्क्याङ् सनारुङ् के॒बिरिर फाꣳआङ् तुवा चोःक्का, हे॒क्केलꣳरिक् सेसेमाङ्डिल्ले॒
कुमुक्साम्लाम् यरिक् निङ्साङ् के॒गप्पा के॒जोगिररो॥

पावलरे॒ थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳओ माङ्सेवा चोगुꣳ

14 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने॒ꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳग वेꣳहाꣳ नुःरिक् के॒मे॒प्पा के॒बोःक्खिआङ् के॒वयिꣳ,
हे॒क्क्याङ् यरिक् ने॒हिनिङ्वाꣳ के॒गप्पा के॒बोःक्खिआङ् वेꣳहाꣳ हुꣳमा के॒सुक्पा के॒बोःक्खिआङ् के॒वयिꣳ
के॒लꣳबा पाःन्नो इङ्गाꣳ निस्से पोःक्खाङ्डाङ् वाꣳआरो॥
15 हे॒क्केसाङ् कुभा मे॒म्बाःत्ते मे॒म्बोःङ्मनाबा पाःन्हाꣳओ याम्मो खिनिꣳ निङ्वाꣳसुम् लꣳर
फाꣳआङ् आःन्छिङ्डार साप्तुङ्डाङ् वाꣳआ, थेआङ्भे॒ल्ले॒ इङ्गाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ पिराङ्बा
लुङ्गुम्लाम्बा
16 थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳओ ख्रिस्त येसुरे॒ कुसेवारोबा पोःक्खाङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हे॒क्क्याङ्
थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳ सेसेमाङ्लाम् सेसे मे॒बोःङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ ते॒न्दिङ् चोगुसिबा
चोभाꣳ कुइसिःक् मे॒बोःङ्ल फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले॒ याःम्बक् चोगुबा हे॒क्के इङ्गाꣳ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ कुसुनाइङ्डिन् खे॒ङ्हाꣳ इङ्भोःसुङ्सिङ्लो॥
17 खे॒ल्ले॒ चोगुल्ले॒ ख्रिस्त ये॒सुःन्नु थिक्हुप् पोःक्खाङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् चोगुङ्बा
आमाङ्सेवाओ इङ्गाꣳग आङ्दिङ् लꣳमा पाःन् कत्तुङ्लो॥
18 इङ्गाꣳ पाःत्तुङ्बा पाःन्निन्नु चोगुङ्बा याःम्बक्किल्ले॒ थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ कुइङ्जाःङ् के॒इःप्पा के॒नाःप्पा चोःक्से॒ ख्रिस्तरे॒ इङ्गाꣳलाम् चोगुबा
याःम्बक्कोरक् आङ्दिङ् लꣳआरो॥ वेꣳ पाःन्हाꣳओ आङ्दिङ् मे॒लꣳआन्लो॥
19 कन् याःम्बक्किन् सेसेमाङ्डिल्ले॒ कुमुक्साम्लाम् मिक्सेःन्हाꣳ नु निङ्वाꣳ के॒माबा याःम्बक्
चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ अक्खेलꣳरिक् इङ्गाꣳ यरुसले॒मलाम् इल्लिरिकुम ते॒ङ्गप् थारिक् ख्रिस्तरे॒
काक्कुसुनाइङ्डिन् इङ्भोःसुङ् सुरुङ्डाङ् वाꣳआरो॥
20 वेꣳ मनाहाꣳरे॒ मे॒ने॒स्सुबा पाङ्यक्को याःम्बक् के॒जोःक्पे॒न्कुइसिःक् वेꣳ मनाहाꣳरे॒
ख्रिस्ते॒न्इङ्मे॒भोःसुबा ते॒न्नो इङ्गाꣳ ख्रिस्ते॒न्इङ्मे॒भोःआन्लो, कर ख्रिस्ते॒न्कुसिङ् मे॒न्निःत्ते के॒वाꣳबा
ते॒न्नो सुनाइङ् इङ्भोःमा सदादिङ् निङ्वाꣳ कत्तुङ्लो॥
21 साम्योसाप्लाओग अक्खेलꣳरिक्ने॒ साप्ते॒आङ् पत्लो,
“खुने॒ꣳ कुयाःम्बेओ मे॒म्मे॒त्छिङ्डे के॒वाꣳबाहाꣳरे॒ मे॒निःसुꣳ,
हे॒क्क्याङ् खुने॒ꣳ कुयाःम्बेओ मे॒ङ्घे॒म्मे के॒वाꣳबाहाꣳरे॒ कुसिङ् मे॒निःत्तुꣳरो॥”*

पावलरे॒ रोम पेःक्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ

22 बा खे॒ल्ले॒ चोगुल्ले॒ इङ्गाꣳ वेꣳ ते॒न्नो ख्रिस्ते॒न्इङ्भोःसुङ्बाल्ले॒ खिनिꣳओ ताःमा मे॒न्छुक्के
वाꣳआरो॥

---

* **15:10** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.४३ * **15:11** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१ * **15:12** □□□□□ □□.१० * **15:21** □□□□□ □□.१५

23 कर कन् थुम्मो काक् पिसाङ् सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक्हाऱ चोगुङ्सुरुङ्डाङ् वाऱआ, हे़क्क्याङ्
आल्ल यरिक् तङ्बेआङ्धो खिनिऱओ ताःमा निङ्वाऱ चोगुङ्बाल्ले़ चोगुल्ले़,
24 इङ्गाऱ इस्पे़न लाजेऱ पेःक्काल्ले़ खिनिऱ तुम्से़ रोम ये़क्यक्को लःम्मा ताःमा आनिङ्वाऱ वाऱ,
हे़क्क्याङ् खिनिऱनु कुभा येन् सःत्तार वाऱआआङ् पेःक्काइल्ले़ याम्मो आलाम्दिःक्को कुभाऱ याप्मि
के़बिरिऱ के़लऱबा निङ्वाऱ चोगुङ्डाङ् वाऱआरो॥
25-26 कर आल्ल यरुसले़म्मोबा याङ्गे़साऱबा नसानिबाहाऱरे़ लागि अक्खैया नु मे़सेदोनिया थुम्मोबा
नसानिबाहाऱरे़ मे़सुप्सुबा फाऱयाङ्डिन्साःसे़ इङ्गाऱ यरुसले़म पेःक्कार पत्तारो॥
27 खे़ङ्हाऱरे़ग अक्खे चोःक्मा खुनिऱ सिराऱ थाङे़आङ् वये़रो॥ से़क्खाःल्ले़ खे़ङ्हाऱरे़ यहुदि
नसानिबाहाऱरे़ खुनिऱ हिङ्मन्नो चाहाबा के़जोःक्पा पाःन्हाऱ कुभाऱ पिमासि के़बोःङ्बाए वये़,
थेआङ्भेल्ले़ यहुदि नसानिबाहाऱलाम् के़दाःबा सुनाइङ्डिल्ले़न् याम्साम्गे़न् मुऱइसाम्मिन् थिम्मे़न्दङ्
सुवाङ्हाऱरे़ मे़घोःसुआङ् मे़वाऱरो॥
28 हे़क्केःल्ले़ इङ्गाऱ खे़न् फाऱयाङ्डिन् यरुसले़म्मो तेऱरुङ्डाङ् खे़न् मे़घोःसुऱ के़लऱबा पाःन्निन्
निःन्धो चोगुङ् हे़क्क्याङ् इस्पे़न पेःक्काल्ले़ खिनिऱओ लःन्नाऱ ताआरो॥
29 इङ्गाऱ खिनिऱओ ताआल्ले़ ख्रिस्तरे़ मुल्लुक् कुमुऱइसाम्मिन्नु ताःआ के़लऱबान् निःसुङ्लो॥
30 आमिःम् फुऱनुसाऱ नु नेऱनुसाऱसे, दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुमना आबोःक्खे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ हे़क्क्याङ्
सेसेमाङ्डिल्ले़ लुङ्माऱ आदुक्ते़बाल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाऱफुमाङ्डो तुवा आजोगे़म् आबिरे़म्मे़ऱर इङ्गाऱ
इनोगे़न् आदुक्खेओ चुम् आमे़त्तेम्मे़ऱ फाऱआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥
31 यहुदिया थुम्मोबा नसाःन् मे़न्जोःक्मनाबाहाऱलाम्बा निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ इङ्गाऱ ताङ्से़ःप्पार
हे़क्क्याङ् यरुसले़मबा नसानिबाहाऱरे़ लागि तेऱरुङ्बा कुभाऱ याङ्डिन् खे़ङ्हाऱरे़ मे़दाःक्तुर
फाऱआङ्डाङ् तुवा चोगे़म् आबिरे़म्मे़ऱओ॥
32 हे़क्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाऱ कुइसिःक् खिनिऱओ सःत्तार ताआआङ् सोसोरिक्
हाङ्हाङ् आमे़त्छिङ्ल फाऱआङ् तुवा चोगे़म्मे़ऱओ॥
33 सनारुङ् के़बिबा निङ्वाऱफुमाङ्डिन् खिनिऱ के़रे़क्नु वाऱररो॥ आमे़न्॥

16

पावलरे़ कुसेवा

1 किङ्क्रिया पाङ्जुम्मो के़वाऱबा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्सेवारोमा* आनिऱ नुसाऱ फिबिरे़ कुनारा
फोःसुङ्लो॥
2 निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाऱ लाऱरुसिबा लाङ्दाःक्मान् खुने़ऱ दाङ्बाल्ले़ कुमिङ्डो
पिरे़म्मे़ऱ फाऱआङ् मे़त्निङ्लो॥ खिनिऱ सुक्सुक् खुने़ऱ कुभाऱ पिरे़म्मे़ऱ, थेआङ्भेल्ले़ खुने़ऱग इङ्गाऱ
नु यरिक् मनाहाऱ कुभाऱ पिरुसिआङ् वाऱरो॥
3 इङ्गाऱनु सोरिक् ख्रिस्त ये़सुरे़ कुयाःम्बक् के़जोःक्पा आन्जुम्हाऱ प्रिस्किला नु कुये़म्बाऱ
अक्विलाःन् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़ऱओ॥
4 खे़ङ्हाऱरे़ इङ्गाऱ आसे़ःप्से़ खुन्छिऱ हिङ्मन्निन्ने के़साक्पाओ थासे़त्छुरो॥ इङ्गाऱरक् मे़ःन्, कर
यरिक् थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्स्मा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाऱरे़आङ् खे़ङ्हाऱ नोगे़न् मे़बिरुसिऱ॥
5 खुन्छिऱ हिम्मो के़जुम्बा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाऱआङ् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़ऱओ॥
हे़क्क्याङ् आमिःम् आन्जुम् ए़पेने़तसे़न् आसेवारो मे़त्ते़म्मे़ऱओ॥ खुने़ऱग एसिया ते़ङ्गप्पो के़रे़क्नुःल्ले़
तगि ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा मना वये़रो॥
6 खिनिऱ लागि याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् के़जोःक्मा मरियम्मिन् आसेवारो मे़त्तेम्मे़ऱओ॥
7 इङ्गाऱनु साक्पा के़धाःबा यहुदि आन्जुम् ए़न्द्रोनिकस नु युनियसे़न् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़ऱओ॥
खे़ङ्हाऱग सेःक्युक्मिबाहाऱओ साऱरिक् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमा लाऱरुसिऱ, हे़क्क्याङ् खुन्छिऱग
इङ्गाऱनुःल्लेआङ् तगि ख्रिस्ते़न्नसाःन् चागे़त्छुआङ् वये़त्छिरो॥

---

* **16:1** □□□□□□□□□□□□□–□□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□” □□□□□□□□

8 दाङ्बान् नसाःन् के़जोःक्पा आमिःम् आन्जुम् ए़म्पलिए़तसे़न् आसेवारो मे़त्ते़म्मे़ह॥
9 आनिगे़नु सोरिक् ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बक् के़जोःक्पा उर्बानस नु आमिःम् आन्जुम् इस्ताखुसे़न् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥
10 ख्रिस्तओ चोगुबा कुनसाःन्निन् मे़साहरुल्ले़ नुःबा के़धाःप्पा अप्पे़ल्ले़से़न् आसेवारो मे़त्ते़म्मे़ह॥ अरिस्तोबुलस नु कुहिम्मो के़वाहबाहाह आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥
11 इङ्गाह यहुदि आन्जुम् हे़रोदियने़न्आसेवारो मे़त्ते़म्मे़हओ॥ नार्किकसरे़ कुहिम्मो के़वाहबा दाङ्बान् नसाःन् के़जोःक्पाहाह आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥
12 त्रिफेना नु त्रिफोसाःन् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥ कन् मे़न्छुमाहाहरे़ग याम्बुधिक्काङ् दाङ्बाल्ले़ कुयाःम्बक् चोगे़त्छुरो॥ साहरिक् याम्बुधिक्काङ् दाङ्बाल्ले़ कुयाःम्बक् के़जोःक्मा आमिःम् आन्जुम् पर्सिस्से़न्नाङ् आसेवारो मे़त्ते़म्मे़ह॥
13 दाङ्बाल्ले़ कुयाःम्बक् चोःक्से़ सेगुबा रुफस नु कुम्माःन् आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥ कुम्मारे़ग इङ्गाह आबाङे कुस्साः कुइसिःक् इःत्ताङ्ङाङ् वये़रो॥
14 आसिन्क्रितस, फ्ले़गन, हर्मास, पात्रोबास, हर्मेस हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाहनु के़वाहबा काक् नसानिबाहाह आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥
15 फिलोलोगस, युलिया, ने़रिअस नु कुन्साह मे़न्छुमाह, नु ओलिम्पास हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाहनु के़वाहबा काक् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाह आसेवारो मे़त्ते़म्सिम्मे़हओ॥
16 खिनिहग सेसे मिःम्जिःल्ले़ सेवा मे़त्तासिम्मे़हओ॥ हे़क्क्याङ् कप्मोबा काक् सेसेहुप्लक्हाहरे़ सेवा के़म्हाक्तिहरो॥

पावलरे़ कुनुप्मोबा कुनिसाम् नु कुसुजा

17 आमिःम् फुहनुसाह नु ने़हनुसाहसे, ये़मे़न्दङ् के़दाःप्पाहाह मिक्चो मे़त्ते़म्सिम्मे़ह फाहआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥ खे़ङ्हाहरे़ग खिनिह के़हुहआसिबा से़क्खा पाःन्निल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ इङ्ले़क्पा पाःन्निन् मे़हुहरुसिआङ् मनाहाह खुनिह नसाःन्नो मे़घःसुसिरो॥ अक्तङ्बा मनाहाहनु माःङ्घाए वये़म्मे़ह,
18 थेआङ्भे़ल्ले़ कङ्हाहरे़ग दाङ्बा ख्रिस्तरे़ कुसेवा मे़न्जोगुन्, कर आबाङे खुनिह साप्पोःक्किल्ले़ लागिरक् सेवा मे़जोगुहरो॥ खे़ङ्हाहरे़ मना के़जम्बा नु मुर्ले़ःम्बा पाःन्हाहरे़ कुदोःप्मा मनाहाह इङ्मे़ले़क्तुसिहरो॥
19 कर खिनिह इङ्जाःङ्गे़म्बा के़जोगिबा पाःन्निङ्ग के़रे़क् पिसाङ् मनाहाहरे़ मे़घे़प्सुआङ् मे़वाह, हे़क्केःल्ले़ खिनिह के़जोगुम्मिल्ले़ इङ्गाहग साहरिक् सःत्तारो॥ खिनिहग नुःबा पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ सिक्कुम्साबा पोःक्खे़म्मे़ह हे़क्क्याङ् फे़न् पाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ फोत्या मे़ःन्नेबा पोःक्खे़म्मे़ह के़लहबा निङ्वाह कत्तुङ्लो॥
20 सनारुङ् याप्मि के़बिबा निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले़ हाराए माफे़न्साम्मिन् खिनिह लाङ्भो सिगाङ् थाःसुआङ् तोहरुहरो॥ आल्ल आनिह दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुलुङ्गुम्मिन् खिनिहनु वाहर॥
21 इङ्गाहनु सोरिक् माङ्सेवा के़जोःक्पा तिमोथिःल्ले़ हे़क्क्याङ् यहुदि आन्जुम् लुसियस, ये़सोन नु सोसिपात्रोसरे़आङ् सेवा के़म्हाक्तिआङ् वाहरो॥
22 पावलरे़ कुलागि कन् सक्इङ्घङ्डिन् के़साप्पा इङ्गाह तर्तियसरे़आङ् दाङ्बाल्ले़ कुमिङ्डो सेवा हाक्निङ्लो॥
23-24 आहिम्दाङ्बा गायसरे़ खिनिह सेवा के़हाक्तिआङ् वाहरो॥ कप्मो गायसरे़ कुहिम्मो के़जुम्बा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाहरे़आङ् सेवा के़म्हाक्तिआङ् वाहरो॥ कन् ये़क्ययक्कोबा याङ्गे़युङ्बा इरास्तस नु आनिह नसानिबा चुम् क्वार्तसरे़आङ् सेवा हाड़े़त्छुआङ् वाहरो॥*

---

* **16:23-24** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□, “आनिह दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुलुङ्गुम्मिन् खिनिह के़रे़क्नु वाहररो॥ आमे़न्॥”

25 इङ्गाꣳ इङ्भोःसुङ्बा सुनाइङ्ङिन् नु येसु ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बेओबा इङ्घङ्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ खिनिꣳ याम्साम्मो के़धुम्बा चोःक्मा के़सुक्तिꣳरो॥ कन् इङ्घङ्ङिङ्ग तोलिङ्सोमुआङ्धोए चिक्खे़आङ् वये, कर आल्लो ओसेःन्दाङ् पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥

26 आल्लो कन् सुनाइङ्ङिन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳरे़ मे़साप्तुबा पाःन्लाम् ओसेःन्दाङ् पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् मे़न्नुप्मनाबा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ कुइङ्जाःङ्लाम् के़रे़क्ले़ ख्रिस्ते़न्नसाःन् मे़जोगुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् के़इःप्पा के़नाःप्पा मे़बोःङ्ल फाꣳआङ् काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳओ कन् सुनाइङ्ङिन् इङ्भोःर वाꣳरो॥

27 हे़क्केलꣳरिक् सिक्कुम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ कुमिमिदिङ् ये़सु ख्रिस्तलाम् सदादिङ् सदादिङ् पोःङ्लरो! आमे़न्॥

पावलरे़ कोरन्थिहाऋ हाक्तुसिबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ् निःसुम्

पावलरे़ कोरन्थि येक्यक्कोबा सेसेहुप्लक्को के़वाऋबा नसानिबाहाऋ हाक्तुसिबा कन् थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्लो॥ पावलरे़ कन् येक्यक्को सुनाइङ् इङ्भोःसुआङ् सेसेहुप्लक्किन्हेःक्तुआङ् वये़॥ खेन् येम्मो कोरन्थि येक्यक्किन् यरिक् लाजेऋहाऋनु तङ्जु के़गप्पा ग्रिक्हाऋरे़ खुनिऋ येक्यक् वये़॥ कन् येक्यक्किन् ले़ङ्हङ्ङो नु साक्थिम्मो कुमिङ् के़से़बा चोगे़, हे़क्क्याङ् खे़प्मो के़वाऋबा मनाहाऋरे़ खुनिऋ फे़न् याःम्बक्हाऋ नु नाना परिक्ले़न् साम्योहाऋ काक् पिसाङ् इड़े़आङ् वये़रो॥

कोरन्थिबा सेसेहुप्लक्पा के़साक्पा पाःन्हाऋओ खे़माऋ, ताप्फे़ःम्बा ये़प्ले़क्हाऋ, याम्बोःप्मा नु मेःक्खिम्ले़ पाःन्हाऋ, खासिङ्ले़ पाःन्हाऋ, सेसेहुप्लक्पा थिम्, सेसेमाङ्पर्धाःम् नु सिःमाआङ् याम्मो हिङ्मारे़ पाःन्हाऋ वये़रो॥ पावलरे़ कन् पाःन्हाऋरे़ कुयाःम्बेओ यरिक् इःत्छिङ्साम् नु ने़हिनिङ्वाऋ कत्तुबाल्ले़ चोगुल्ले़ नुःरिक्काङ् पोधक्तुसिरो॥

थिक्-सुम् (१३) नाःत्लाओ निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ कुमनाहाऋ पिरुसिबा पर्धाःम्हाऋओ मिःम्जिन् के़रे़क्नुःल्ले़ नुःबा चोःक् लऋरिक् साप्तुआङ् पत्, हे़क्क्याङ् कन् सक्इङ्घङ्ङो कन्(१३) नाःत्लाःन् के़रे़क्नुःल्ले़ के़इङ्बा चोःक्लो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-९
सेसेहुप्लक्को येमे़न्दङ् १.१०-४.२१
मे़न्छुमाऋ ये़म्बित्छाऋरे़ काऋइ नु हिम्सयङ् ५.१-७.४०
ख्रिस्तानिहाऋ नु नावाइत्ला सेवा के़मे़प्पाहाऋ ८.१-११.१
सेसेहुप्लक्पा हिङ्मन् नु माङ्ङो सेवा चोःक्मा ११.२-१४.४०
ख्रिस्त हे़क्क्याङ् नसानिबाहाऋ सिःमाआङ् याम्मो हिङ्मा पाःन् १५.१-५८
यहुदियाबा नसानिबाहाऋरे़ खुनिऋ लागि कुभाऋ याङ् १६.१-४
हिम्मोबा पाःन् नु कुनुप्मा १६.५-२४

पावललाम्बा सेवा

1 निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाऋलाम्बा ख्रिस्त ये़सुरे़ कुसेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ सेगाङ्बा इङ्गाऋ पावल नु आनिऋ नुसाऋ सोस्थे़नेसलाम्बा*

2 कन् सक्इङ्घङ्डिङ् कोरन्थि* येक्यक्को के़ने़बा निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेहुप्लक्कोबा सेसे कुमनाहाऋ हाक्कासिगेरो॥ खुने़ ख्रिस्त ये़सुलाम् के़रे़क् पिसाङ् आनिऋ दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुमिङ् के़लोःङ्बाहाऋ सेसे चोगुसिबा हे़क्केए खिनिऋ सेसे के़जोगिबारो॥ ख्रिस्ते़ङ्ग खे़ङ्हाऋरे़न् नु आनिऋ दाङ्बारो॥

3 आनिऋ पाः निङ्वाऋफुमाङ्डिन् हे़क्क्याङ् दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ लुङ्गुम् नु सनारुङ्डिन् खिनिऋ के़बिरिर॥

पावलरे़ निङ्वाऋफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरुऋ

4 ख्रिस्त ये़सुओ निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ के़बिरिबा लुङ्गुम्मिल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाऋ सदादिङ् निङ्वाऋफुमाङ्डिन् खिनिऋ लागि नोगे़न् पिरुङ्लो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ * **1:2** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□

5 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेन्नु सोरिक् खिनिꣳग पाःन् पाःप्मा मुक्साम् नु नेंहिनिङ्वाꣳ केंगप्पा
केंबोःक्खिआङ् केंवयिꣳरो॥
6 हेंक्केलꣳरिक्के ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ आनिगे पाःत्तुम्बेंबा पाःन्हाꣳ खिनिꣳओ सेंक्खाए कुबुङ्
युङ्सिङ्डाङ् वाꣳरो,
7 खेंल्ले चोगुल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुनुःङ्मा युःमा येंम्मिन् केंहाङ्घुम्मिल्ले चाहाबा
केंजोगिबा केंरेंक् याम्साम्गेन् पर्धाःम्मिन् खिनिꣳ केंगत्तुम्लो॥
8 खुनेंꣳए कुनुप्मो थारिक् नसाःन्नो थधप् मेंल्लꣳए केंगत्तिꣳ, हेंक्केःल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तेंल्ले
कुनुःङ्मा युःमा येंन्नो आत्तिल्लेंआङ् खिनिꣳ पाःन्धिक्मा केंन्छुक्तिन्लो॥
9 निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन्साबा चोःक्लो, हेंक्क्याङ् खुनेंꣳए आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्त आनिꣳ
दाङ्बान्नु सेसे तङ्जुम्मो खिनिꣳ केंउःत्तिआङ् केंवयिꣳरो॥

सेसेहुप्लक्को येंमेंन्दङ्

10 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेंꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ लुम्मो सेंम्मा मेंबोःङ्नेंन्ल कर तङेंम्मेंꣳआङ् वयेंम्मेंꣳ
फाꣳआङ् आनिꣳ दाङ्बा येंसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो पेलि फाक्निङ्लो॥ हेंक्क्याङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ नु
निङ्वाꣳ इःप्माओआङ् थिक्हुप् पोःक्खेंम्मेंꣳओ॥
11 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेंꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ लुम्मो खेंमाꣳ पोगेंआङ् वाꣳ फाꣳआङ् क्लोएरे
कुहिम्सयङ्डोबा कुभारे इङ्गाꣳ मेंजेंक्ताङ्डाङ् वाꣳरो॥
12 आल्ल इङ्गाꣳ आबाःप्मा पाःन्निन् अक्तङ्बा वाꣳ–खिनिꣳ लुम्मो कुभारे पावलेंन् इङ्गाꣳ
तिम्दुङ्, कुभारे अप्पोलोसेंन्* तिम्दुङ्, वेꣳइल्ले पत्रुसेंन्* तिम्दुङ्, आल्लसाङ् वेꣳस्माल्ले
ख्रिस्तेंन्तिम्दुङ् लꣳरिक् खिनिꣳ केंबाःत्तुम्मु!
13 थे, ख्रिस्तेंन्हासिङ्डाङ् वाꣳबि? पावलेंन् खिनिꣳलागि सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्छिङ्डाङ्
वाꣳबि? खिनिꣳओ आत्तिन्हाꣳ पावलरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा केंबोःक्खिआङ् केंवयिꣳबे?
14 इङ्गाꣳ क्रिस्पस नु गायसेंन्लक् बप्तिस्मा पिरुङ्सिङ् कर वेꣳ आत्तिन्नाङ् बप्तिस्मा मेंम्बिए
वाꣳआबाओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेंन् पिरुङ्लो॥
15 खेंल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ आत्तिन्हाꣳरेंआङ् पावलरे कुमिङ्डो बप्तिस्मा पोःक्खिगे लꣳरिक् पाःप्मा
केंङ्घोःसुम्मिन्लो॥
16 (ओवा, इङ्गाꣳ स्तिफनसरे कुहिम्सयङ्बाहाꣳआङ् बप्तिस्मा पिरुङ्सिङ्, हेंक्क्याङ् वेꣳहाꣳआङ्
पिरुङ्सिङ्बि मेंःम्बि खेंङ्ग इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳ मेंयाक्नेंन्लो॥)
17 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तरे इङ्गाꣳ बप्तिस्मा पिसे पाङ्घाङ्बा मेंःन्लो कर सुनाइङ् इङ्भोःसेंने
पाङ्घाङ्बारो॥ खेंन्नाङ् मेंन्छाम् याप्मि सिक्कुम् निङ्वाꣳओबा पाःन्सुत्लाहाꣳओग मेंःन्लो, मेंःन्ने
फाꣳग्र ख्रिस्तरे कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् मुक्साम् मेंःन्नेबा पोःङ्लो॥

ख्रिस्तेंन्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम् नु कुसिक्कुम् निङ्वाꣳ

18 सिलाम्साक्मा सिङ्डिल्लेंन् सुनाइङ्डिङ्ग केंमेंक्पार केंबेःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ लागि अदङ् पाःन्लो,
कर आनिꣳ सेंन्लप् केंघोःबार केंबप्पाहाꣳरे लागिग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लो॥
19 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेंआङ् पत्,
“इङ्गाꣳ सिक्कुम्दाङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ सिक्कुम् निङ्वाꣳइन्मेंक्खुङ्, हेंक्क्याङ् चाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ
चाःप्मान् कुसुम्मेंन्दम्मना चोगुङ्लो॥”*
20 सिक्कुम्दाङ्बाहाꣳ, साम्योथिम्साम्बाहाꣳ नु साम्जिक् मुन्धुम्साबाहाꣳ आत्तो मेंवाꣳबे?
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेंग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केंरेंक् सिक्कुम् निङ्वाꣳहाꣳ अदङ् कुइसिःक्
चोगुआङ् मेंवाꣳनेंन्बि?

---

* **1:12** □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ (सेःक्युक्मिबा १८.२४–२८, १९.१)॥
* **1:12** □□□□□□□–□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ * **1:19** □□□□□□ □□.१४

21 आबाङे सिक्कुम् निङ्वाꣳलाम्बा मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे खुनेꣳ कुसिङ्मेन्निःत्तुन् फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिक्कुम् निङ्वाꣳओ निङ्सेःक् चोगुबाल्ले चोगुल्ले इङ्भोःमनाबा अदङ् पाःन्नोलाम्बाए नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ ताङ्सेःप्मासि निङ्वाꣳ चोगुरो॥

22 यहुदिहाꣳरे निङ्वाꣳ केमाबा मिक्सेःन् ओमेप्मा मेगोःत्तुꣳ, हेक्क्याङ् ग्रिक्हाꣳरे सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ मेगोःत्तुꣳ,

23 कर आनिगेग सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दुबा ख्रिस्तेन्ने इङ्भोःसुम्बेरो॥ खेङ्ग यहुदिहाꣳरे लागि आघघबा पाःन् नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे लागि अदङ् पाःन्लो,

24 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले उःत्तुसिबा नेप्माङ् यहुदि नु ग्रिक सुवाङ्हाꣳरे लागि ख्रिस्तेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम् नु कुसिक्कुम् निङ्वाꣳरो॥

25 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुअदङ् पाःन्निङ्ग मेन्छाम् याप्मि सिक्कुम् निङ्वाꣳनुःल्लेआङ् सिक्कुम्बा चोःक्लो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मेन्धुम्मनाबा कुबाःन्निङ्ग मेन्छाम् याप्मि थुम्मिन्नुःल्लेआङ् केधुम्बा चोःक्लो॥

26 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ केउःत्तिल्ले आक्तङ्बा केजोगि केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥ मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे केम्निःसिल्ले खिनिꣳ यरिक्तङ्बा सिक्कुम् निङ्वाꣳसाबा केहोःप्तिरो॥ खिनिꣳ यरिक्तङ्बा मुक्साम्साबा नु केगप्पा हिम्सयङ्डोबा केहोःप्तिरो॥

27 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सिक्कुम्दाङ्बा चोगिगेꣳ केलꣳबाहाꣳ सिरिङ् मःमो थामासि फाꣳआङ् अदङ् मेमेत्तुसिबाहाꣳ सेगुसिरो॥ हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आनिगे केधुम्बा मुक्साम्दाङ्बा लꣳरिक् केइःप्पाहाꣳ सिरिङ् मःमो थामासि फाꣳआङ् मेन्धुम्मनाबा मेमेत्तुसिबाहाꣳ सेगुसिरो॥

28 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केयेक्पासिगे लꣳरिक् केइःप्पाहाꣳ थेनाधेबा चोःक्से हिलाप्फु केबोःङ्बाहाꣳ हेक्क्याङ् कुमेल्लुङ् मेःन्नेबा नु हनेबा मेमेत्तुसिबाहाꣳ सेगुसिरो॥

29 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आत्तिन्नाङ् आङ्दिङ् मेलꣳनेन्लरो॥

30 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुल्लेए खिनिꣳ ख्रिस्त येसुओ केवयिꣳरो॥ खुनेꣳए आनिꣳ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बा सिक्कुम् निङ्वाꣳ पोःक्खेआङ् वाꣳ॥ खुनेꣳए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा नु सेसे साङ्साङ् आजोःक्, हेक्क्याङ् आनिꣳ लायोलाम् याप्मि केधेꣳबा पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

31 खेल्ले चोगुल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, “आत्तिल्ले यम्बा पाःन् पाःत्तुꣳ, खेल्ले यहवे दाङ्बाल्ले चोगुबा याःम्बक्कोरक् यम्बा पाःन् पाःत्तुररो॥”*

2

सेसेमाङ्लाम् केदाःबा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, तगि खिनिꣳओ इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेक्खाबा कुसिबिꣳ पाःन् इङ्भोःसे त्याङ्डिल्ले मना केलेम्बा पाःन् हेक्क्याङ् सिक्कुम् निङ्वाꣳरे कुधिम् पाःन्हाꣳ पाःत्तुङ्ल इङ्गाꣳ मेन्दाबेन्लो॥

2 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ खिनिꣳनु वयाङ्डिल्ले येसु ख्रिस्तेन्नु सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् खुनेꣳ कुसिःमेन्नुःल्ले वेꣳ पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳमुःम्मा निःन्धो चोगुङ्डाङ् वयाङ्॥

3 हेक्क्याङ् खिनिꣳओ त्याङ्डिल्ले किःसाङ् स्याङ्ल यक्खाङ्ल त्याङ्लो॥

4 इङ्गाꣳ पाःत्तुङ्बा नु इङ्भोःसुङ्बा पाःन्निङ्ग सिक्कुम् निङ्वाꣳ कुधिम् नु मना केलेम्बा पाःन्नो होःप्तेरो, कर सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मो ओसेःन्दाङ् पोःक्खेआङ् वयेरो॥

5 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ नसाःन्निङ्ग मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे खुनिꣳ सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइल्ले चोगुल्ले मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले चोगुल्ले पोःङ्मा पोःङ्लो॥

---

* **1:31** □□□□□□□□ □.२४

6 हे़क्केसाङ् आनिगे़ग नसाःन्नो कुनिङ्वाः के़दुम्बा नसानिबाहाःनु सिक्कुम्दिङ् निङ्वाःरे़ पाःन्हाः पारिगे़ः, कर कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा नु खे़प्मो हाङ्गे़जोःक्पाहाःरे़ खुनिः सिक्कुम् निङ्वाः पाःन् मे़बारिगे़न्लो॥ खे़ङ्हाःग मे़मे़क् मे़बेःक्लो॥

7 कर आनिगे़ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ चिक्खुआङ्वये़बा कुसिबिः सिक्कुम् निङ्वाःइन्ने पाःत्तुम्बे़रो॥ खे़ङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ कुहेःक्सिङ्मानुःल्ले़ तगिए आनिः मिमिदिङ् पोःङ्ल फाःआङ् निःन्धो चोगुआङ् वये़रो॥

8 कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्गे़जोःक्पा आत्तिन्हाःरे़आङ् कन् पाःन्निन् कुसिङ् मे़न्निःत्तुन्लो॥ खे़ङ्हाःरे़ कुसिङ् मे़निःत्तुआङ् मे़वये़ल्ले़ग मिमिदिङ्गे़न् दाङ्बान् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़म्भोःन्दुम्बा वये़मे़न्॥

9 कर साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्ते़आङ् पत्,

“आत्तिन्हाःरे़आङ् मे़न्निए, मे़ङ्घे़म्मे हे़क्क्याङ् निङ्वाः मे़न्दुःत्तेबा पाःन्हाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ खुने़ः
मिःम्जि के़मे़प्पाहाःरे़ लागि यारिप् चोगुआङ् वाःरो॥”*

10 कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ सेसेमाङ्लाम्बा के़रे़क् खे़न् पाःन्हाः आनिः ओसेःन्दाङ् चोगु आबिरे़आङ् वाःरो, थेआङ्भे़ल्ले़ सेसेमाङ्डिल्ले़ के़रे़क् पाःन्हाः नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुसिगाङ्बा सिबिः पाःन्हाःआङ् कोःत्तुरो॥

11 मे़न्छाम् याप्मिःल्ले़ खुने़ः कुनिङ्वाः सिगाङ्बा पाःन्हाः आबाङे कुयाम्साम्मिल्ले़रक् कुसिङ्निःत्तुरो॥ हे़क्केलःरिक्के निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाः सिगाङ्बा पाःन्हाःआङ् खुने़ः कुसेसेमाङ्डिल्ले़रक् कुसिङ्निःत्तुरो॥

12 आनिःग कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा साम्मिन् मे़ङ्घोए आवाःरो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ हाबा आबिरे़बा काक् पाःन्हाः कुसिङ्निःप्मा आसुक्तुम्ल फाःआङ् खुने़ःलाम्बाए सेसेमाङ्डिन् आघोःसुम्माङ् वाःरो॥

13 आल्ल आनिगे़ खे़न् पाःत्तुम्बे़बा पाःन्हाःग मे़न्छाम्गे़न् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाःलाम्बा मे़ःन्लो, कर सेसेमाङ्डिल्ले़ याप्मि हुःरिगे़बा कुइसिःक्के याम्साम्गे़न् पाःन्हाःग सेसेमाङ् के़गप्पाहाः चे़क्तुम्सिम्बे़ःरो॥

14 नसाःन् मे़न्जोःक्मनाबा मनाःल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेमाङ्लाम् के़दाःबा पाःन्हाः मे़दाःक्तुन्लो॥ खे़ङ्हाःग खुने़ः कुलागि अदङ् पाःन् पोःङ्डाङ् कुसिङ्निःप्मा मे़सुक्तुन्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ याम्साम्गे़न् पाःन्हाःग सेसेमाङ्लाम्रक्कुसिङ्निःप्मा सुक्ते़त्लो॥

15 सेसेमाङ्डिल्ले़ लाम्लोसुबा मनाःल्ले़ काक् पाःन्हाः नुःबा चोःक्पि मे़ःम्बि फाःआङ् साःरु, कर वेः आत्तिन्हाःरे़आङ् खुने़ःग मे़न्छाःरुन्लो॥

16 साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्ते़आङ् पत्, “दाङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाःइन्हाःत्ले़ निःसुआङ् वाःबे? हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ खुने़ः हुःमा सुक्तुबे?” कर आनिगे़ग ख्रिस्तरे़ कुनिङ्वाःइन्कत्तुम्बे़रो॥

3

सेसेहुप्लक्को निङ्वाः मे़न्दङ् पाःन्हाः

1 आमिःम् फुःनुसाः नु ने़ःनुसाःसे, इङ्गाः खिनिःनु पाराङ्डिल्ले़ याम्साम्गे़न् मनाहाःनु पाराङ्बा कुइसिःक्मे़म्बाःप्पे़न्, कर इक्साबा निङ्वाः के़गप्पा मनाहाः हे़क्तङ्बा नसाःन्नो कुनिङ्वाः के़बाःक्पा अङे़ःक्वाहाःनु पाःप्मनाबा कुइसिःक् पाःराङ्लो॥

2 इङ्गाः हुःनिङ्बा निसाम्मिन् खाक्खाक्पा तःक् हे़क्के मे़जोगे़न्, कर नु हे़क्तङ्बा चोगे़रो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिःग खाक्खाक्पा तःक् चामा मे़न्छुक्के के़वयिरो॥ आल्लोसाङ् खाक्खाक्पा तःक् चामा के़सुक्पा मे़म्बोःङ्डे के़वयिःरो,

---

* **2:9** □□□□□ □□.४

3 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग आल्लो थारिक् इक्साबा निङ्वाꣳइल्ले केयुक्तिआङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳ
लुम्मो नाहेल्छिङ्मा नु खेमाꣳ वाꣳइल्ले खिनिꣳ आबाङे इक्साबा निङ्वाꣳइल्ले केयुक्तिआङ् नसाःन्
मेन्जोःक्मनाबा मना कुइसिःक् केम्बोःक्खिन्बि?
4 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ लुम्मो थिक्किल्ले इङ्गाꣳ पावलेन् तिम्दुङ् लꣳ, वेꣳस्माल्ले इङ्गाꣳ
अप्पोलोसेन् तिम्दुङ् लꣳइल्ले खिनिꣳ नसाःन् मेन्जोःक्मना मना हेक्तङ्बा केम्बोःक्खिम्बि?
5 अप्पोलोसेन् नु पावलेन् हाःल्छिबे? आन्छिगेग दाङ्बाल्ले मुरा मेत्तेछिगेबा, कुयाःम्बक् केजोःक्पा
कुसेवारोबासिगेरक्लो॥ आन्छिगेलाम्बाए खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्माङ् केवयिꣳरो॥
6 इङ्गाꣳ याꣳ लेःत्तुङ्, अप्पोलोसरे* च्वाःत् केःत्तु, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले फोःसुरो॥
7 खेल्ले चोगुल्ले याꣳ केलेःप्पा नु च्वाःत् केगेःप्पाहाꣳ थेसिआङ् मेःन्लो॥ कर केभोःबा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्लक् केयेक्पारो॥
8 याꣳरिःम्बा केलेःप्पेन्नु च्वाःत् केगेःप्पाङ्ग कुदङ्बासिरो॥ खेङ्हाꣳरे याम्बुधिक् चोःक्सुबा
कुइसिःक् आबाङे खुन्छिꣳ थुम्घोःन् खोःसुꣳरो॥
9 थेआङ्भेल्ले आन्छिगे सोरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बक् केजोःक्पासिगेरो॥ खिनिꣳग
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइक्ताप् नु कुहिम्निङ्लो॥
10 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिराङ्बा लुङ्गुम्लाम्बा इङ्गाꣳ चाःप्पा हिम् केजोःक्पा कुइसिःक्
हिम्पाङ्यक्किन् नेस्सुङ्, हेक्क्याङ् वेꣳस्माल्ले खेन् सम्दाङ् लुङ्धाक् सेत्तुर हिम् चोगुꣳ॥ कर
लुङ्धाक् केसेप्पार हिम् केजोःक्पाल्ले हिम् चोगुल्ले खुनेꣳ सिङ्सिङ् लꣳमा पोःङ्लो॥
11 थेआङ्भेल्ले तगि नेस्से चुरेबा हिम्पाङ्यक्किङ्ग येसु ख्रिस्तरो॥ खेन् नेमनाबा
हिम्पाङ्यक्किन्नुःल्ले वेꣳ आत्तिन्हाꣳरेआङ् वेꣳ हिम्पाङ्यक् नेमा मेन्छुक्तुन्लो॥
12 आल्ल हिम् केजोःक्पाल्ले खेन् सम्दाङ् साम्म्याङ्, युप्पा, इमेल्लुङ्बा मुधिङ्लुङ्, सिङ्, याःन्-सुङ्
इग्र याꣳलाङ्डिल्ले हिम् चोगुने फाꣳग्र
13 खुनेꣳ कुयाःम्बक्किन् आक्तङ्बा चोःक् फाꣳआङ् खेन् खासेन् येन्नो ओसेःन्दाङ् पोःङ्लो,
हेक्क्याङ् केरेक्ले खुनिꣳ याःम्बक्किन् सेक्खाबा चोःक्पि मेःम्बि फाꣳआङ् मिःल्लेए साꣳरुरो॥
14 आत्तिन् मनाःल्ले चोगुबा कुयाःम्बक्किन् मिःल्ले मेजनेन् खेल्ले थुम्घो खोःसुꣳरो॥
15 कर आत्तिन् मनाःल्ले चोगुबा कुयाःम्बक्किन् मिःल्ले थ्यःङ् चदेःसुꣳ, खेन् मनाःन् यम्बा
फेत्लाꣳमाओ थाःरो॥ खेन् ताङ्सेःप्साङ् मिःल्ले खप्मे लाबु सेरुबा कुइसिःक् पोःङ्लो॥
16 खिनिꣳग निङ्वाꣳफु माङ्हिम्निङ् फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केङ्गत्तुम्मिम्बि? हेक्क्याङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले* कुसेसेमाङ्डिन् खिनिꣳओ वाꣳ केलꣳबान् निङ्वाꣳ केङ्गत्तुम्मिम्बि?
17 आत्तिल्ले निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मिन् फेत्लाःन्दुꣳ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन् मेक्खुꣳरो, थेआङ्भेल्ले
निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मिङ्ग सेसे चोःक्लो, हेक्क्याङ् खेन् माङ्हिम्मिङ्ग खिनिꣳएरो॥
18 खिनिꣳ इङ्मेलेक्कासिम्मिन्नेꣳओ! आत्तिल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सिक्कुम्दाङ्बा
नु चाःप्पा चोःक्का लꣳरिक् निङ्वाꣳ इःत्तुꣳ हाराꣳ खेन् थेआङ् मेल्लेःमनाबा अदङ् कुइसिःक्
पोःङ्निरो॥ हेक्केःल्ले खेन् सिक्कुम्साबा पोःङ्॥
19 थेआङ्भेल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा सिक्कुम् निङ्वाꣳइङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनिःमाओग अदङ् पाःन् कुइसिःक्लो॥ साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्,
“खुनेꣳग सिक्कुम्दाङ्बाहाꣳ खुनिꣳ इस्वामो तेम्सुसिरो॥”*
20 हेक्क्याङ् याम्मो,
“सिक्कुम्साबाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेइःत्तुबा पाःन्निन् हनेबा चोःक् फाꣳआङ् यहवे दाङ्बाल्ले निःसुरो॥”*
21 खेल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बेओ आत्तिन्हाꣳआङ्आङ्दिङ् मेन्लꣳनेन्लरो॥ थेआङ्भेल्ले
केरेक् पाःन्हाꣳग खिनिꣳइन्नेरो॥

---

* **3:6** □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ * **3:16** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ * **3:19** □□□□□□□ □.१३ * **3:20** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□.११

22 पावल, अप्पोल्लोस, पत्रुस, हेक्क्याङ् केरेक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्, नेत्तिगेन् हिङ्मन्, सिःमेन्,
कोयेम्बा येम्मिन् नु तायेम्मिन्नाङ् खिनिꣳइन्नेरो॥
23 हेक्क्याङ् खिनिꣳग ख्रिस्तेल्लेन्निङ्लो॥ हेक्क्याङ् ख्रिस्तेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेन्लो॥

4

सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्हाꣳ

1 हेक्केःल्ले मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे आनिगेग ख्रिस्तरे कुसेवारोबा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिबिꣳ
पाःन्हाꣳ कप्मा लक् केघोःबासिगे फाꣳआङ् मेइःत्तिगेर पोःङ्लो॥
2 आल्ल हेक्तङ्बा लक् केघोःबा सेवारोबाहाꣳग नसाःन्साबा पोःङ्मा पोःङ्लो॥
3 खिनिꣳ इग्र वेꣳरे खासेन् मेलोःन्नाने फाꣳग्र इङ्गाꣳ आलागिग खेन् यम्बा पाःन् मेःन्लो॥ सेक्खाःल्ले
इङ्गाꣳ आबाडेआङ् खासेन् मेलोःन्छिङ्डान्लो॥
4 इङ्गाꣳ थेमाआङ् फेत्मेल्लाःन्ने वाꣳआ केलꣳबाग निङ्वाꣳ कत्तुङ्, हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ फोत्या
मेःन्नेबा चोःक्का केलꣳबाग मेःन्लो॥ दाङ्बाल्लेए इङ्गाꣳ खासेन् लोःन्नारो॥
5 खेल्ले चोगुल्ले दाङ्बाल्ले कुनुःङ्मा युःमा येम्मिन्नुःल्ले तगि वेꣳहाꣳ खासेन् मेलोःन्देम्सिम्मिन्नेꣳ,
खुनेꣳए खादाम्मोबा फेन् पाःन्हाꣳ सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ तारुꣳ हेक्क्याङ् मेन्छाम् निङ्वाꣳओबा
सिबिꣳ पाःन्हाꣳआङ् ओसेःन्दाङ् चोगुꣳरो॥ खेन् येम्मोए केरेक्ले निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् खुनिꣳ नेम्भोगेन्
नारा फोःमान् मेघोःसुꣳरो॥
6 आल्ल आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, साप्तेआङ् केबप्पाआङ्धो थेआङ् मेजोगेम्मिन्नेꣳ लꣳरिक्
साम्योसाप्लाओबा पाःन्निन् कुसिङ्केनिःत्तुम्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ नु अप्पोलोसरे कुबि पिनिङ्बारो॥
हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ लुम्मो आबाडे मनारे कुलागि आङ्दिङ् मेलꣳरेम्मिन्नेꣳओ॥
7 थेआङ्भेल्ले हाःत्ले खिनिꣳ वेꣳहाꣳनुःल्ले नुःबा केजोगिआङ् केवयिꣳबे? निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
केम्बिरिम्बा थे पाःन् खिनिꣳ केगत्तुम्बे? खुनेꣳ केबिरिबा पाःन् केगत्तुम्ने फाꣳग्र आबाडे केधगुम्बा हेक्के
थेआङ् आङ्दिङ् केलꣳरिबाबे?
8 तगिनुसा खिनिꣳ निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बा काक् पाःन्हाꣳ केघोःसुम्माङ् केवयिꣳमु! खिनिꣳग तगिए
याङ्साकुन्धेसाबा केबोःक्खिआङ् केवयिꣳमु! आनिगे मेःन्नेए खिनिꣳ हाङ् केबोःक्खिआङ् केवयिꣳमु!
खिनिꣳ सेक्खाए हाङ् केबोःक्खिआङ् केवयिल्लेग, आनिगेआङ् खिनिꣳनुए हाङ् चोःक्मा सुक्तुम्बेमेन्!
9 थेआङ्भेल्ले थङ् केनाःम्बाहाꣳरे खुनिꣳ तिःक्लाओ काक्नुःल्ले एगाङ् केबप्पा सिःमेल्ले
खुम्दिङ् केघोःबा कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिगे सेःक्युक्मिबाहाꣳ काक्नुःल्ले एगाङ्
फत्छिगेआङ् मनालुम्मो ओसेःन्दाङ् चोगिगेआङ् वाꣳ केलꣳबान् निङ्वाꣳ इःत्तुङ्लो॥ हेक्क्याङ्
आनिगेग काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो, माङ्लाइङ्बाहाꣳ नु मेन्छाम् याप्मिलुम्मो लामित्ता
पोःक्खिगेआङ् वयिगेरो॥
10 आनिगेग ख्रिस्तरे कुलागि अदङ् चोगिगेꣳ, कर खिनिꣳग ख्रिस्तरे कुलागि सिक्कुम्साबा
केजोगिमुबा! आनिगे मेन्धुम्ना चोगिगेꣳ, कर खिनिꣳग केधुम्बा केजोगिमुबा! खिनिꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ्
केघोःसुम्, कर आनिगेग मेघोःसुम्बेम्मुबा!
11 कन् येम् थारिक् मेन्जा मेन्धुङ्डे साक्मेन्जा वयिगे, नुःबा चाङ् तेःत्ताङ् मेगत्तुम्बेन्नाङ् मनाहाꣳरे
साꣳरिक् ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तिगेꣳ हेक्क्याङ् आनिगे हिम्धाःङ् मेःन्ने वयिगेरो॥
12 आनिगे आबाडे हुक्किकल्ले याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् चोगुम्बेꣳ॥ साङ्ग्रा मेमेत्तिगेल्ले मुꣳइसाम्
पिरुम्सिम्बेꣳ, तुक्खे मेजाःत्तिगेल्ले नासि थःत्तुम्बेरो॥
13 आनिगे याःम्बेओ ताप्फेःम्बा पाःन्मेबाःत्तुल्ले आनिगे नःम्नःम्माङ् नुःरिक्काङ् नोगप्
पिरुम्सिम्बेꣳरो॥ आल्लो थारिक् आनिगेग इक्साबा हिलाप्फु नु खाम्बेःक्मोबा ताम्जि
पोःक्खिगेआङ् वयिगेरो॥
14 खिनिꣳ सिरिङ्मःमो केध्येꣳइर फाꣳआङ् कन् पाःन्निन् साप्तुङ्बा मेःन्लो, कर आमिःम् आबुगेन्
आस्साःहाꣳ कुइसिःक् साम्दिङ् पिनिङ्बारो॥

15 ख्रिस्तओ खिनिꣳ आत्तात्तान्ने यरिक् सिक्साम्बाहाꣳ केगत्तुम्सिम्साङ् यरिक् पाःहाꣳग केङ्गत्तुम्मिन्लो, खिनिꣳओ सुनाइङ् तारुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ ख्रिस्त येसुओ खिनिꣳ पाः पोःक्खाङ्लो॥

16 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ आजोःङ् केइःप्पा पोःक्खेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥

17 बा खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुङ्बा दाङ्बाओ नसाःन्साबा आबुगेन् आस्साः तिमोथिःन् खिनिꣳओ पाङ्घुङ्ल पत्तारो॥ केरेक् सेसेहुप्लक्को हुꣳरुङ्सिङ्बा आनिसाम्मिन् कुइसिःक्के ख्रिस्त येसुःन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्बा पाःन्निन् खिनिꣳ निङ्वाꣳसुम्मो खुनेꣳए तारु केबिरिꣳरो॥

18 आल्ल खिनिꣳओ इङ्गाꣳ याम्मो मेदाआन् फाꣳआङ् खिनिꣳओ कुभाग यम्बा केलेङ्डासिआङ् केवयिꣳरो॥

19 कर दाङ्बाल्ले निङ्वाꣳ चोगुने फाꣳग्र इङ्गाꣳ खिनिꣳओ हाराए ताआर पत्तारो, हेक्क्याङ् खिनिꣳओ यम्बा केलेङ्सिङ्बाहाꣳ आक्खेलꣳरिक् ताꣳमेजेङ् फाꣳआङ्लक् मेःन्, कर खेङ्हाꣳरे आक्तङ्बा मुक्साम् मेगत्तुꣳ केलꣳबा पाःन्निन्नाङ् निङ्वाꣳ खोःसुङ्लो॥

20 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिङ्ग ताꣳजेङ् पाःन्हाꣳरे मेःन्, कर मुक्साम्मिल्ले ओसेःन्दाङ् चोगुꣳरो॥

21 आक्खे चोगुङ्बान् खिनिꣳ सिराꣳ थाङ्बे? तेःम्भुक्नु खिनिꣳओ ताआबाबि इ मिःम्जि नु चुङ्जिगेन् नःम्नःम्माङ् ताःआबाबि?

5

ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पेन्लःप्मादेःमा

1 खिनिꣳ लुम्मो याम्बोःप्मा याःम्बक् पोःक्खेआङ् वाꣳ, खिनिꣳओ लत्छाःल्ले आबाडे कुम्मा पाःक्मान् मेःत् कत्तुआङ् वाꣳमु! हेक्तङ्बा ताप्फेःम्बा याम्बोःप्मा याःम्बक्किङ्ग नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा सुवाङ्लुम्मोआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥

2 कर खिनिꣳग आङ्दिङ्ने केलꣳरिꣳ! खिनिꣳग मेरिङ् थक्मा केबोःङ्बाने वये, हेक्क्याङ् हेक्तङ्बा मनाःन् खिनिꣳ सेसे तङ्जुम्लाम् लःप्मादेःमा केबोःङ्बा वये॥

3 इङ्गाꣳ खिनिꣳनु होःप्पासाङ् आनिङ्वाꣳओग सोरिक्के वाꣳआरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳनु सोरिक् वाꣳआबा कुइसिःक्के खेन् मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ खासेन् लोःन्दुङ् सुरुङ्डाङ् वाꣳआरो॥

4 आनिꣳ दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डो सेसेहुप्लक्को खिनिꣳ केजुप्सिल्ले खिनिꣳनु इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳइन्दाङ्बा येसुरे कुमुक्साम्मिन्नु वाꣳइल्ले,

5 खेन् मनाःन् सेसेहुप्लक्लाम्बा लःत्तेम्देःसेम्मेꣳआङ् माफेन्साम्मिन् हुक्सुप्तेम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् नासिङ्गेन् कुधक्किन्* मेक्ल हेक्क्याङ् कुयाम्साम्मिन् दाङ्बान् नुःङ् युःबा येन्नो ताङ्सेःप्लरो॥

6 खिनिꣳ आङ्दिङ् लꣳमाङ्ग नुःबा पाःन् मेःन्लो॥ खरेःङ् केभङ्बा च्यꣳसिक् सिदाꣳइल्ले केरेक् फेꣳरुम्मिन् युक्तुबा कुइसिःक् च्यꣳसिक् ताप्फेःम्बा पाःन्निल्ले केरेक् नुःबा पाःन्हाꣳ फेत्लाःन्दु केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् मेन्निःत्ते केवयिꣳबि?

7 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ सेसेबा केबोःक्खिर फाꣳआङ् खेन् लायो केजोःक्पा ताप्फेःम्बा मनाःन्* खिनिꣳ लुम्मोलाम् लःत्तेम्देःसेम्मेꣳ॥ थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेङ्ग आनिꣳ लागि सिदुङ्जभा पोःक्खे चुरेआङ् वाꣳरो, खुनेꣳए आनिꣳ चोःक्युम्भो तङ्नाम्मिल्लेन्मेल्लुक्साःरो॥

8 आनिꣳग तगिबा ताप्फेःम्बा याःम्बक्हाꣳ नु लायो हेक्तङ्बा खेꣳसुङ् कुधिम्बा खरेःङ्डिल्ले मेःन्, कर सेसेबा नु सेक्खाबा कुसङ् खरेःङ्डिल्ले चोःक्युम्भो तङ्नाम्लेन्ससाङ्स्रोःत् चोगुम्लो॥

9 तगि कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याम्बोःप्मा याःम्बक् केजोःक्पा मनाहाꣳनु सोरिक् मेवयेम्मिन्नेꣳ लꣳरिक् इङ्गाꣳ सक्इङ्घङ् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्डाङ् वयाङ्॥

---

* **5:5** □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ * **5:7** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□

10 खेन् फाꣳइङ्ग नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा फेन् याःम्बक् केजोःक्पा, खिःम्यक्पा, इङ्लेक्पा, नावाइत्ला माङ्गेघबाहाꣳनु मेवयेम्मिन्नेꣳ केलꣳबाग मेःन्लो॥ हेक्के केजोगुम्मिल्लेग कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम्बा लःम्मा पेःक्मा केबोःङ्बा वयेरो॥

11 कर आल्ल इङ्गाꣳ खिनिꣳ अक्खेलꣳरिक् सक्इङ्घङ्साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो, आत्तिल्ले आबाडे नसानिबा नुसाꣳआ लꣳरिक् पाःत्तुआङ् चाराम्मा याःम्बक् चोगुꣳ, खिःम्यक्पा चोःक्, नावाइत्लाहाꣳ सेवा चोगुꣳ, मना इङ्दो मेत्तुसिꣳ, थिमसाङ् नु इङ्लेक्पा चोःक् हेक्तङ्बा मनाःङ्ग चुम् मेलेःत्तेम्मिन्नेꣳओ॥ हेक्क्याङ् हेक्तङ्बा मनाःन्नु सोरिक् चाआङ् मेज़ेम्मिन्नेꣳओ॥

12 नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा सेसेहुप्लक्पा लाःक्कात्पा मनाहाꣳ खासेन् लोःम्मासि इङ्गाꣳ आलक्पेन् मेःन्लो, कर सेसेहुप्लक् सिगाङ्बा मनाहाꣳ खासेन् लोःम्माग खिनिꣳ याःम्बक्लो॥

13 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लाःक्कात्पा मनाहाꣳ खासेन् चोगुसिꣳरो, कर साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् “ताप्फेःम्बा लायो केजोःक्पा मनाहाꣳ खिनिꣳ लुम्मोलाम् लःत्तेम्देःसेम्सिम्मेꣳओ॥”*

6

नसानिबालुम्मोबा तुःन्देꣳ

1 खिनिꣳओ थिक्पारे वेꣳ नसानिबान्नु खेमाꣳ फोःक्खुआङ् वाꣳने फाꣳग्र खिनिꣳ खासेन् लोःन्छे ख्रिस्तरे सेसे कुयाप्मिहाꣳरो पेःक्माल्ले कुलेक्वा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा खासेन्लोःम्बाल्लो आक्खेआङ् पेःक्मा केआःन्नासिबाबे?

2 ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पा सेसे याप्मिहाꣳरे कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् खासेन् मेलोःन्दुꣳ केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् मेन्निःत्ते केवयिꣳबि? हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् खासेन्निन् खिनिꣳए लोःम्मा पोःङ्ने फाꣳग्र अक्तङ्बा चुजुक्सा पाःन्हाꣳरेन् खासेन् लोःम्मा केन्छुक्तुम्मिम्बि?

3 माङ्लाइङ्बाहाꣳ आनिꣳ खासेन् आलोःन्दुम्सिम् केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ मेङ्घोए केवयिꣳबि? हेक्केःल्ले कन् हिङ्मन्नो थिक्याःन्धक्पा पाःन्हाꣳग यम्बा मेःन्लो!

4 हेक्तङ्बा पाःन्हाꣳ खासेन् लोःन्छे सेसेहुप्लक्किल्ले इङ्धाःङ् मेबिरुन्छिम्बा खासेन्लोःम्बाहाꣳरो आक्खेआङ् केबिगिबाबे?

5 कङ्ग खिनिꣳ सिरिङ्मःमो केध्येꣳइर फाꣳआङ् पाःत्तुङ्बारो॥ नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳओ खेमाꣳ पोःक्किल्ले खिनिꣳ लुम्मो लत्थिक्काङ् नादङ् चोःक्मा केसुक्पा सिक्कुम्साबा मना होःप्पि?

6 कर लत्छा नसानिबा नुसाꣳइन् वेꣳस्मा नसानिबा नुसाꣳइल्ले कुदक्लेङ्वाओ आक्खेलꣳरिक् तुःन्देꣳ नाःत्छे नसाःन् मेन्जोःक्मनाहाꣳरे खुनिꣳ खासेन् हिम्मो पेःक्पाबे?

7 खिनिꣳ लुम्मो तुःन्देꣳहाꣳ वाꣳबाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ नसानिबा हिङ्मन्नो हारि केद्येꣳइबा पाःन्निन् थाःप्लो॥ परुमाल्ले थेआङ् निङ्घुम्मो मेन्धामाबे? थेआङ् इङ्लेक्को मेन्धामाबे?

8 कर खिनिꣳ आबाडे नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳ निङ्घुम् नु इङ्लेक् केमेत्तुम्सिम्लो॥

9 ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳरे निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्लेन् लाघो मेङ्घोःसुन् केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ मेङ्घोए केवयिꣳबि? इङ्लेक्को मेध्येम्मिन्नेꣳओ॥ फेन् याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ, नावाइत्ला माङ्गेघःबाहाꣳ, चाराम्मा याःम्बक् केजोःक्पा केजोःक्माहाꣳ, केत्निबा केत्निमाहाꣳ, मेन्छुमाꣳ मेन्छुमाꣳइन्नु हेक्क्याङ् येम्बित्छाꣳ येम्बित्छाꣳइन्नु चागेराम्बाहाꣳ,

10 केघुःप्पाहाꣳ, खिःम्यक्पाहाꣳ, थिःमसाङ्हाꣳ, चाःत्थि केदेःबा नु फोत्याबाहाꣳरे निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मिल्लेन् लाघो मेङ्घोःसुन्लो॥

11 खिनिꣳआङ् कुभाग बा अक्तङ्बा केवयि, कर वागेम्हप्ति, सेसे केबोःक्खि हेक्क्याङ् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्लाम्बा आप्तिक् मेःन्नेबा केबोःक्खिरो॥

नासिङ्गेन् थक्को निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् पिमा

* **5:13** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.७

12 कुभारे मेबाःत्तुꣳ, “इङ्गाꣳ काक् पाःन्हाꣳ चोःक्मा खोःसुङ्,” कर काक् पाःन्हाꣳ आनिꣳ लागि इङ्धाःङ्बा मेजोःक्नेन्लो॥ “काक् पाःन्हाꣳ चोःक्मा खोःसुङ्,” कर इङ्गाꣳ आत्तिन् पाःन्निल्लेन्नाङ् योःक्पा मेबोःङ्डान्लो॥

13 वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तु, “कुजाःङ्ग साप्पोःक्पाल्ले कुलागिरो, हेक्क्याङ् सापोःक्पेन्कुजाःल्ले लागिरो॥” कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ नेप्माङ् मेक्खुसिꣳरो॥ नासिङ्गेन् थक्किङ्ग याम्बोःप्मा याःम्बक्किल्ले लागि मेःन्लो, कर दाङ्बाल्ले कुलागिरो॥ हेक्क्याङ् नासिङ्गेन् थक्किल्ले कुलागि चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाꣳ दाङ्बाल्ले हिसु तङ्घुरो॥

14 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् दाङ्बान् सिःमेन्लाम् कुहिङ्वेत् चोगुबा कुइसिःक् आनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किन्नाङ् याम्मो कुहिङ्वेत् चोगुꣳरो॥

15 खिनिꣳ थक्किङ्ग ख्रिस्तरे कुयाम्लक् केलꣳबा निङ्वाꣳ मेङ्घोए केवयिꣳबि? हेक्केःल्ले ख्रिस्तरे कुयाम्लक्किन् तेꣳरुङ्डाङ् केत्निमान्नु काम्सुङ्बाबि? आप्फाल्लेआङ् मेनुꣳनेन्लो!

16 आत्तिन् मनाःन् केत्निमान्नु तङ्, खेन्नुए लत्छा थक् पोःङ् केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ मेङ्घोए केवयिबि? थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ लत्छा थक् पोःङ्सिꣳ* फाꣳआङ् साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्लो॥

17 कर आत्तिन् दाङ्बान्नु काम्, खेन् खुनेꣳनुए याम्साम्मोआङ् लत्छा पोःङ्लो॥

18 चाराम्मोलाम् माःङ्घा वयेम्मेꣳओ॥ मेन्छाम् याप्मिःल्ले काक् वेꣳ लायोहाꣳ नासिङ्गेन् कुधक्लाम्बा लाःक्कात् चोगुꣳ, कर चाराम्मा लायोःङ्ग आबाङे नासिङ्गेन् कुधक्किल्ले कुदक्लेङ्वाओ चोगुꣳरो॥

19 खिनिꣳ थक्किन् सेसेमाङ्डिल्ले कुहिम् केलꣳबा निङ्वाꣳ मेङ्घोए केवयिꣳबि? निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबिरिबा सेसेमाङ्डिन् खिनिꣳ सिगाङ् वाꣳरो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ थक्किन् आबाङे खिनिꣳइन् मेःन्लो॥

20 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले यरिक् कुमेल्लुङ् हुङुआङ् खिनिꣳ केधेꣳरिआङ् केवयिꣳरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ नासिङ्गेन् थक्को निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्मेꣳओ॥

7

तेन्धाम्गेन् मेःक्खिम्मिल्ले कुयाःम्बेओ

1 आल्ल खिनिꣳ केसाप्तुम्बा पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओग इङ्गाꣳ अक्खे पाःत्तुङ्लो–येम्बित्छाꣳइल्ले मेःक्खिम् मेजोगुन्निल्लेए नुःबा पोःङ्लो॥

2 कर चाराम्मा याःम्बक्किन् साꣳरिक् पोःङ्बाल्ले चोगुल्ले मनाःल्ले आबाङे मेलिङ्गेन् मेःत् कत्तुनिरो हेक्क्याङ् मेन्छुमाꣳइल्लेआङ् आबाङे इत्थुङ्गेन् येम्बाꣳ कत्तुनिरो॥

3 हेक्क्याङ् येम्बाꣳइन् आबाङे कुमेःत्तिन्नु इम्मा पोःङ्, हेक्केलꣳरिक्के मेःत्तिन्नाङ् आबाङे कुयेम्बाꣳइन्नु इम्मा पोःङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् मेःक्खिम्लेन्लक्पेन्नो मेन्अत्छिङ्डे चोःक्मा पोःङ्लो॥

4 मेःत्तिल्ले कुधक् सम्दाङ् आबाङे युक् मेगत्तुन् कर कुयेम्बाःल्ले कत्तुꣳरो॥ हेक्केलꣳरिक्के येम्बाःल्लेआङ् कुधक् सम्दाङ् आबाङे युक् मेगत्तुन् कर कुमेःत्तिल्ले कत्तुꣳरो॥

5 मेःत् येम्बाꣳग मेन्नाꣳसिङ्डे मेन्अत्छिङ्डे सोरिक् इम्मा पोःङ्लो॥ तुवा चोःक्मा फाꣳआङ् कुभा येम्ले लागिरक् निङ्वाꣳ तङ्माआङ् वेꣳ वाꣳमा पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् याम्मो खिनिꣳग सोरिक् वयेम्मेꣳओ मेःन्ने फाꣳग्र याम्थक्निङ्वाꣳ थम्मा मेन्छुक्मना निङ्वाꣳबाल्ले चोगुल्ले माफेन्साम्मिल्ले लायो चोःक्मा केबाङ्घिꣳरो॥

6 कङ्ग इङ्जाःङ् कुइसिःक्क मेःन्, कर हेक्के चोःक्मा सुजा पिनिङ्बारो॥

7 काक् मनाहाꣳरे इङ्गाꣳ कुइसिःक् मेःक्खिम् मेन्जोःक्के मेवाꣳनि केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ कर काक् मनाहाꣳरेग निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् मेःक्खिम् चोःक्माआङ् वाꣳमा इग्र मेःक्खिम् मेन्जोःक्के वाꣳमा पर्धाःम् मेघोःसुआङ् वाꣳरो॥

---

* **6:16** □□□□□□□□□□ □.२४

8 आल्ल मेःक्खिम् मेन्जोःक्के केवाःबाहाः नु मेमेदुमाहाः अक्खे मेत्तुङ्सिङ्लो–खेङ्हाःग इङ्गाः
कुइसिःक्के मेःक्खिम् मेन्जोःक्के मेवाःइल्ले नुःबा पोःङ्लो॥
9 कर खेङ्हाःरे आबाङे याम्सोःप्मान् युक्मा मेन्छुक्तुन्ने फाःग्र खेङ्हाःरे मेःक्खिम् मेजोगुरए पोःङ्,
थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः चाराम्मा निङ्वाःइल्ले येःङ्सिङ्मार वाःमानुःल्ले मेःक्खिम् चोःक्माए नुःबा
पोःङ्लो॥
10 आल्ल मेःक्खिम् केजोःक्पाहाःग इङ्गाः अक्खेलःरिक् इङ्जाःङ् पिरुङ्सिङ्लो (इङ्गाःग मेःन्,
कर दाङ्बाल्लेरो) मेलिङ्गेन् मेःत्तिन् इत्थुङ्गेन् कुयेम्बाःन्नु सेम्माआङ् वाःमा मेनुःनेन्लो॥
11 कर खेन् वेः सेन्नाङ् वाःने फाःग्र हाराः मेःक्खिम् मेन्जोःक्के वाःनिरो, मेःन्ने फाःग्र इत्थुङ्गेन्
कुयेम्बाःन्नु नादङ् चोःक्मा पोःङ्लो॥ हेक्केलःरिक् इत्थुङ्गेन् येम्बाःल्लेआङ् मेलिङ्गेन् कुमेःत्तिन्
मेनाःरुन्लरो॥
12 आल्ल खिनिः वेःहाः अक्खे मेत्निङ्लो (कङ्ग इङ्गाः आबाःन्लो, दाङ्बाल्लेन् मेःन्लो) नसाःन्
केजोःक्पा नुसाःइल्ले नसाःन् मेन्जोःक्मनामा मेलिङ्गेन् मेःत् कत्तुः हेक्क्याङ् खेल्ले कुयेम्बाःइन्नुए
वाःमा निङ्वाः चोगुःने फाःग्र, खेन्नाःमा मेनुःनेन्लो॥
13 हेक्केलःरिक्के नसाःन् केजोःक्मा मेन्छुमाःइल्ले नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा येम्बाः कत्तुः हेक्क्याङ्
खेन् कुमेःत्तिन्नुए वाःमा निङ्वाः चोगुःने फाःग्र, खेल्लेआङ् कुयेम्बाःइन् लाप्फुमा मेनुःनेन्लो॥
14 थेआङ्भेल्ले नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा इत्थुङ्गेन् येम्बाःइन् नसाःन् केजोःक्मा मेलिङ्गेन् मेःत्तिन्नु
वाःबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डो खेन् सेसे चोःक्लो॥ हेक्केलःरिक्के नसाःन् केजोःक्पा इत्थुङ्गेन्
येम्बाःन्नु वाःबाल्ले चोगुल्ले खेन् नसाःन् मेन्जोःक्मनामा मेलिङ्गेन् मेःत्तिन् निङ्वाःफुमाङ्डो सेसे
चोःक्लो॥ मेःन्ने फाःग्र खेङ्हाःरे खुनिः साःहाः आसुत्थो मेबोःङ्बा वये, कर हेक्के मेम्बोःङ्नेन्लो,
खेङ्हाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्लो सेसे मेजोःक्लो॥
15 हेक्केसाङ् नसाःन् मेन्जोःक्मनामा मेलिङ्गेन् मेःत्तिल्ले इग्र इत्थुङ्गेन् येम्बाःइल्ले सेम्माआङ्
पेःक्माए निङ्वाः चोगुःने फाःग्र हाराः पेःक्निरो॥ अक्तङ्बा याक्नाम्मो नसाःन् केजोःक्मा मेःत् इग्र
येम्बाः आत्तिन्नाङ् इभुत्तो मेन्वाःनेन्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आनिः सनारुङ्डो वाःसेने
आउःत्तेआङ् आवाःरो॥
16 नसाःन् केजोःक्मा मेःत्हाःरे नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा खिनिः येम्बाहाः खिनिः केजोगुम्मिल्ले
निङ्वाःफुमाङ्डो मेदाबि केलःबान् निङ्वाः मेभेःत्छेम्मिन्नेःओ॥ हेक्केलःरिक्के येम्बाहाःरेआङ्
नसाःन् मेन्जोःक्मनामा खिनिः मेःत्हाः खिनिः केजोगुम्मिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डो मेदाबि केलःबा
पाःन्निन् निङ्वाः मेभेःत्छेम्मिन्नेःओ॥

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः हेक्के वाःमा

17 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केउःत्तेल्ले आक्खेलःरिक् केवये, हाबा हेक्केलःरिक्के दाङ्बाल्ले
सेःक्युक् केजोगेबाओ केवाःर पोःङ्लो॥ काक् सेसेहुप्लक्को बा कन्ने इङ्गाः आजोःक्थिम्लो॥
18 हेक्केसाङ् हर्दो केहेक्पाल्ले नसाःन् चोगुने फाःग्र, खेन् हर्दो मेन्हेक्मना कुइसिःक् पोःङ्मा
मेनुःनेन्लो॥ हेक्क्याङ् हर्दो मेन्हेक्मनाबाल्ले नसाःन् चोगुने फाःग्र, खेल्ले हर्दो हेक्मा मेबोःङ्नेल्लो॥
19 हर्दो हेक्मान्* नु मेन्हेक्माङ्ग यम्बा पाःन् मेःन्लो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसाम्यो इङ्जाःङ्
केइःप्पा केनाःप्पा पोःङ्माए केयेक्पा पाःन्लो॥
20 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मनाःन् उःत्तुल्ले खेन् आक्तङ्बा याक्नाम्मो वये हाबा हेक्केलःरिक्के खेन्
वाःर पोःङ्लो॥
21 दाङ्बाल्ले खेनेः केउःत्तेल्ले योःक्* केवयेबि? हेक्केने फाःग्र निङ्साम्मो मेध्येन्नेःओ, कर
केसुक्तुने फाःग्र चोःक्युम्भोबा पोःङ्मा तम्सिन् चोगेःओ॥

---

* **7:19** □□□□□ □□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **7:21** □□□□□-□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□

22 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले उःत्तुल्ले योःक् केवाःबा मनाःन् दाङ्बाल्ले चोःक्युम्भोबा कुमना
पोःक्खेआङ् वाःरो॥ हेक्केलःरिक्के दाङ्बाल्ले उःत्तुल्ले चोःक्युम्भोओ केवाःबा मनाःङ्ग ख्रिस्तरे
कुयोःक् पोःक्खेआङ् वाःरो॥
23 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले यरिक् कुमेल्लुङ् हुडुआङ् खिनिः केधेःरिआङ् केवयिःरो॥ खेल्ले चोगुल्ले
मेन्छाम् योःक् मेबोःक्खेम्मिन्नेःओ॥
24 आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, मनाःन् उःत्तेल्ले खेन् आक्तङ्बा याक्नाम्मो वये, हाबा
हेक्केलःरिक्के निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु वाःर पोःङ्लो॥

मेःक्खिम्मिल्ले कुयाःम्बेओ सेःन्दोहाः

25 आल्ल मेःक्खिम् मेन्जोःक्के केवाःमाहाःरे खुनिः लागि दाङ्बालाम् थेआङ् इङ्जाःङ् इङ्गाः
मेगत्तुङ्डिन्लो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम्बा नसाःन्साबा मना कुइसिःक् सुजा पिनिङ्लो॥
26 कोयेम्बा इनोगेन् तुक्खेःल्ले चोगुल्ले आक्खेलःरिक् खेनेः केवाः, हाबा हेक्केलःरिक्के
केवाःइल्ले नुःबा पोःङ्लो केलःबा इङ्गाः निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥
27 हेक्केःल्ले खेनेः मेःक्खिम् केजोगुआङ् केवाःने फाःग्र सेम्मा निङ्वाः मेजोगेन्नेःओ॥ खेनेः
मेःक्खिम् मेन्जोःक्के केवाःने फाःग्र मेःक्खिम् चोःक्मा निङ्वाः मेजोगेन्नेःओ॥
28 कर मेःक्खिम् केजोगुःने फाःग्र लायो मेबोःङ्नेल्लो॥ हेक्क्याङ् मेःक्खिम् मेन्जोःक्के
केवाःमाल्लेआङ् मेःक्खिम् चोगुःने फाःग्र लायो मेजोगुन्लो॥ कर मेःक्खिम् केजोःक्पाहाःरे
कन् हिङ्मन्नो इनोगेन् तुक्खेःन् मेदुमुःरो॥ हेक्क्याङ् इङ्गाःग हेक्तङ्बा तुक्खेओलाम्बा खिनिः
ताङ्सेःप्मानिङ्निङ्वाः चोगुङ्लो॥
29 आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, इङ्गाः थे पाःप्मा कोःत्तुङ्बा फाःले, दाङ्बान् हारा युःर पत्लो॥*
आल्लआङ्धो मेःत् केवाःबाहाः मेःत् मेःन्ने केवाःबाहाः कुइसिःक् वाःमा पोःङ्लो,
30 हेक्क्याङ् मेरिङ् केधक्पाहाः मेरिङ् मेन्धक्मना कुइसिःक्, ओमु केलःबाहाः ओमु मेन्लःमना
कुइसिःक् हेक्क्याङ् चिगःक्वा केगप्पाहाः थेआङ् मेङ्गप्मनाबा कुइसिःक् मेवाःनिरो॥
31 हेक्क्याङ् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा चिगःक्वाहाः ओगप् केजोःक्पाहाः खेप्मो निङ्वाः
मेम्बिमनाबा मना कुइसिःक् वाःमा पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाः
लेङ्सिङ्डाङ् पेःक्ल पत्लो॥
32 कन् हिङ्मन्नोबा निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेः केलःबा इङ्गाः निङ्वाः चोगुङ्लो॥ मेःक्खिम्
मेन्जोःक्के केवाःबा मनाःल्ले आक्खेलःरिक् दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाः तासुङ्बे फाःआङ् निङ्साम्मो
थाःरो॥
33 कर मेःक्खिम् केजोःक्पा मनाःल्लेग आक्खेलःरिक् आमेःत्तिन् कुनिङ्वाः तासुङ्बे फाःआङ् कन्
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाःरेन् निङ्साम्मो थाःरो,
34 हेक्केलःरिक् कुनिङ्वाः हाःसिङ्लो॥ मेःक्खिम् मेन्जोःक्के केवाःमा मेन्छुमाः इग्र सिसादिङ्
मेन्छियाःइल्ले थक्किन् नु याम्साम्मिन् सेसे कप्मा फाःआङ् दाङ्बाल्ले कुबाःन्हाःओ निङ्वाः
पिरुःरो॥ कर मेःक्खिम् केबोःङ्मा मेन्छुमाःइल्लेग आक्खेलःरिक् आयेम्बाःन् कुनिङ्वाः तासुङ्बे
फाःआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाःओ निङ्वाः पिरुःरो॥
35 इङ्गाःग खिनिःए नुःबा केबोःक्खिर फाःआङ् कन् पाःन्हाः मेत्निङ्बारो॥ खिनिः मेःक्खिम्
मेजोगेम्मिन्नेः फाःआङ् साक्निङ्बाग मेःन्लो॥ दाङ्बाल्ले कुमिमिदिङ्डो खिनिः निङ्वाः मेन्हाःसिङ्डे
कुदोःप्मा पाःन्नो वयेम्मेः फाःआङ् निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥
36 आत्तिन् मनाःल्ले खुनेःनु मेःक्खिम् पाःन् केबुःमा सिसादिङ् मेन्छियाःइन्नु नुःबा पाःन् मेजोगुम्बा
कुइसिःक् निङ्वाः इःत्तुःआङ् खेन् सिसादिङ् मेन्छियाःइन्नाङ् तुम् मेन्छियाः पोःङ्ल पत्ताङ् खेल्ले
खुनेःनु मेःक्खिम् चोःक्मा पोःङ् केलःबा निङ्वाः इःत्तुने फाःग्र, खुनेः कुनिङ्वाः कुइसिःक्के चोगुररो॥
हेक्केःल्ले खेल्ले लायो मेजोगुन्लो॥ खेङ्हाःरे मेःक्खिम् चोःक्माए पोःङ्लो॥

---

* **7:29** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□ □□□□□□ □□□□□” □□□□□□

37 कर आत्तिल्ले आबाङे निङ्वाꣳओ इगु मेःछिङ्डाङ् मेःक्खिम् चोःक्माए पोःङ् केलꣳबा साक्केल्लेक् होःप्पाङ् कुनिङ्वाꣳ युक्मा सुक्तुꣳने फाꣳग्र खेल्ले खेन् सिसादिङ् मेन्छियाꣳइन्नु मेःक्खिम् मेन्जोःक्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳने फाꣳग्र नुःबाए चोगुꣳरो॥

38 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिल्ले खेन् सिसादिङ् मेन्छियाꣳइन्नु मेःक्खिम् चोगुꣳ, खेल्ले नुःबाए चोगुꣳ, कर मेःक्खिम् मेजोगुन्ने फाꣳग्र आल्लसाङ् नुःबा चोगुꣳरो॥

39 हेक्केलꣳरिक् येम्बाꣳइन् हिङ्ल थारिक्लक् मेःत्तिन् कुयेम्बाःल्ले कुयुक्को वाꣳरो॥ कर कुयेम्बाꣳइन् सिःआङ्ग खेल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् वेꣳनु मेःक्खिम् चोःक्मा सुक्तुꣳ, कर खेन् मनाःङ्ग नसानिबाए पोःङ्मा पोःङ्लो॥

40 कर आनिङ्वाꣳओ खेल्ले याम्मो मेःक्खिम् मेजोगुन्ने फाꣳग्र कुलागि नुःबा पोःङ्, हेक्क्याङ् कन् पाःत्तुङ्बाङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्लाम् सुजा पिनिङ्बा फाꣳआङ् इःत्तुङ्लो॥

8

नावाइत्लाहाꣳओ तोःम्नाबा कुजा

1 आल्ल नावाइत्लाओ तोःम्मनाबा कुजाहाꣳरे कुयाःम्बेओ इङ्गाꣳ अक्खे पाःत्तुङ्लो–आनिꣳ केरेक्ले कन् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ नेहिनिङ्वाꣳ आगत्तुम् लꣳरिक् आनिःसुम्लो॥ नेहिनिङ्वाꣳइल्लेग आङ्दिङ् केजोःक्पा आजोःक्लो, कर मिःम्जिःल्ले कुलिङ्धो आगेत्लो॥

2 आत्तिन् मनाःल्ले इङ्गाꣳ सेक्खाए लेस्सुङ् लꣳरिक् निङ्वाꣳ इःत्तुꣳ, सेक्खाःल्ले लेमा केबोःङ्बा पाःन्हाꣳ खेल्ले आल्लो थारिक् मेल्लेए वाꣳरो॥

3 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि केमेप्पाङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिङ् निःत्तुꣳरो॥

4 हेक्केःल्ले आल्ल नावाइत्लाहाꣳओ तोःम्मनाबा कुजाःन् चामाल्ले कुयाःम्बेओग आक्खे फाꣳले–इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा नावाइत्लाहाꣳग थेसिआङ् मेःन्लो हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् थिक्लक् वाꣳ फाꣳआङ् आनिꣳ आनिःसुम्लो॥

5 हेक्क्याङ् कुभा मनाहाꣳरे मेबाःत्तुबा हेक्के साङ्ग्राम्पेदाङ्डो नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो माङ्-साम्माङ्हाꣳ मेवाꣳबिला (सेक्खाःल्ले अक्तङ्बा यरिक् “माङ्-साम्माङ्हाꣳ” नु “दाङ्बाहाꣳ” मेवाꣳमु),

6 कर आनिꣳलागिग थिक्लक् निङ्वाꣳफुमाङ् वाꣳरो॥ खुनेꣳग पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्लो हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम्बाए काक् पाःन्हाꣳरेन् नावागेन् चइःत् पोःक्खेआङ् खुनेꣳ कुलागिए आनिꣳ आहिङ्लो॥ हेक्क्याङ् थिक्लक् दाङ्बा वाꣳरो, खुनेꣳग येसु ख्रिस्तरो॥ खुनेꣳलाम्बाए काक् पाःन्हाꣳरेन् नावागेन् चइःत् पोःक्खे हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम्बाए आनिꣳ आहिङ्लो॥

7 कर कन् पाःन्निङ्ग केरेक् मनाहाꣳरे मेल्लेस्सुन्लो॥ आल्लसाङ् कुभा मनाहाꣳरेग उन्छेःन् नावाइत्लाहाꣳ माङ्मेघयुबाल्ले चोगुल्ले कुजा मेजःल्ले खेन् नावाइत्लाहाꣳओ तोःम्मनाबान् मेइःत्तुरो॥ हेक्केलꣳरिक् खुनिꣳ खासिङ्डिङ्ग केधुम्बा मेजोःक्नेम्बाल्ले चोगुल्ले खासिङ्डिन्आसुत्थो पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

8 कर सेक्खाःल्ले चामनाबा कुजाःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डो नुःबा आन्जोःक्नेन्लो॥ आनिꣳ कुजा आन्जाम्मिन्निल्ले ताप्फेःम्बा आबोःङ्बा नु आजाम्मिल्ले नुःबा आबोःङ्बा मेःन्लो॥

9 कर खिनिꣳ चामा थुङ्माओबा चोःक्युम्भोःल्ले चोगुल्ले नसाःन्नो मेन्धुम्मनाबा नसानिबाहाꣳ लायोओ मेन्धानेन्ल फाꣳआङ् सिङ्सिङ् येक्येक् लꣳरेम्मेꣳओ॥

10 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ चामा थुङ्मा नुꣳ लꣳरिक् साम्जिक् केगप्पाहाꣳरे नावाइत्ला केयुङ्बा माङ्हिम्मो केजाम्ल केयुङिबा नसाःन् केसुःम्बाहाꣳरे केम्निःसिल्ले खेङ्हाꣳरे नावाइत्लाओ तोःम्मनाबा कुजाःन् चामा मेन्आःन्छिङ्डिम्बि?

11 हेक्केलꣳरिक् खेनेꣳ सिक्कुम्दिङ् केनिङ्वाꣳइल्ले नसाःन्नो मेन्धुम्मनाबा नसानिबेन् फेत्केलाःन्दुꣳरो॥ कर खेल्ले कुलागि ख्रिस्तेन्स्येआङ् वाꣳरो॥

12 हेक्केलꣳरिक् खेनेꣳ नसानिबाल्ले कुदक्लेङ्वाओ लायो केजोगुꣳ, हेक्क्याङ्नुःबा मेःन् फाꣳआङ् इःत्तुबान्चोःक्मा केबाङ्घुल्ले ख्रिस्तरे कुदक्लेङ्वाओ लायो केजोगुꣳरो॥

13 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाꣳ चाङ्बा कुजाःल्ले़ वेꣳ नसानिबे़न् लायोओ थाने़ फाꣳग्र इङ्गाꣳ आप्फाल्ले़आङ् सा मे़जाआन्लो॥ हे़क्केलꣳरिक् खुनेꣳ लायोओ मे़धाने़न्लरो॥

9

पावलरे़ कुलाघोहाꣳ ले़रुꣳ

1 वेꣳहाꣳ कुइसिःक् इङ्गाꣳ चोःक्युम्भो मे़गत्तान्बि? इङ्गाꣳ सेःक्युक्मिबा मे़ःन्नाबि? आनिꣳ दाङ्बा ये़सुःन् इङ्गाꣳ आबाङे आमिक्किल्ले़ मे़न्निःबे़न्बि? दाङ्बाओ याम्बुधिक्पा आयाःम्बक्किन् खिनिꣳनिङ्डे मे़ःम्बि?

2 वेꣳहाꣳरे़ इङ्गाꣳ सेःक्युक्मिबा लꣳरिक् मे़न्इःत्तान्छाङ् खिनिꣳलागिग सेःक्युक्मिबाआएरो॥ इङ्गाꣳ दाङ्बाल्ले़ कुसेःक्युक्मिबाआ फाꣳआङ् खिनिꣳए तसि-पर्माङ्गि के़वयिꣳरो॥

3 इङ्गाꣳ आयुक्किल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ के़बाःप्पाहाꣳग बाकन् नोगप् पिरुङ्सिङ्लो॥

4 आनिगे़ याःम्बक्लाम् चामा थुङ्मा मे़घोःसुम्बे़म्बि?

5 वेꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳ नु दाङ्बाल्ले़ कुन्साꣳसि हे़क्क्याङ् पत्रुससि कुइसिःक् आबाङे नसानिमा मेःत्तिन्नु लाम्दिःक् चोःक्मा युक् मे़गत्तुम्बान्बि?

6 इ बरनाबास नु इङ्गाꣳरक् हिङ्ब्राम्ले़ लागि याःम्बक् चोःक्मा पोःङ्बाबि?

7 आत्तिन् मनाःल्ले़ आबाङे पेःक्याङ्डो थक्सुबा याःम्बक् चोगुबे? आत्तिल्ले़ चे़ल्ले़क्सेꣳइक् लेःत्तुआङ् कुजाꣳइन्मे़जने़न्बे? आत्तिल्ले़ पिप्माःन्हिङ्घुआङ् खे़ल्ले़ कुनुःन् मे़धुङुन्बे?

8 कङ्ग इङ्गाꣳ मे़न्छाम् कुसिङ् निःप्मोरक् पाःत्तुङ्बा मे़ःन्लो, कर साम्योथिम्मिल्ले़आङ् बा अक्खे मे़बाःत्तुम्बि?

9 थेआङ्भे़ल्ले़ मोसारे़ साप्तुबा साम्योथिम्मो अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ् पत्, “चा के़नुक्पा पित्तिल्ले़ कुमुराओ चःप्पिल्ले़ मे़सुःप्ते़न्ने़ꣳओ,”* थे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ पित्हाꣳरक् खे़म्म्याक् कोजाक् मे़त्तुसिबि?

10 से़क्खासाङ् कङ्ग आनिꣳ लागिए पाःत्तुबा मे़ःम्बि? ओरो, थेआङ्भे़ल्ले़ प्याङ्सिगे़न् इक्ताप् के़धोःङ्बा नु पोगुगे़न् कुजा के़सुम्बे़ल्ले़ पोगुगे़न् कुजाःल्ले़न्लक् खोःमा खुनेꣳ निङ्साङ् चोगुꣳरो॥

11 खिनिꣳ लुम्मो आनिगे़ याम्साम्गे़न् याꣳरिःम्बान् हे़ꣳरुम्बे़आङ् वयिगे़ने़ फाꣳग्र खिनिꣳलाम् आनिगे़ चाहाबा चोगिगे़बा पाःन्हाꣳ खोःमा मे़सुक्तुम्बे़न्बि?

12 वेꣳहाꣳरे़ खिनिꣳलाम् कुभाꣳ खोःमा युक् मे़गत्तुने़ फाꣳग्र आनिगे़ग खे़ङ्हाꣳनुःल्ले़आङ् यरिक् मे़गत्तुम्बे़न्बि?

कर आनिगे़ग कन् युक्किन्ओगप् मे़जोगुम्बे़न्लो॥ खे़ल्ले़ कुले़क्वाग ख्रिस्तरे़ कुसुनाइङ्डिन् खःमा मे़ःन् फाꣳआङ् थेसाङ् थरुम्बे़रो॥

13 माङ्हिम्मो याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳरे़ माङ्हिम्मोलाम् तोःम्मनाबा कुजाःन् मे़घोःसुꣳ हे़क्क्याङ् ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न्नो सेवा के़जोःक्पाहाꣳरे़ ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न्नो तोःम्मनाबा पाःन्हाꣳलाम्मे लक् मे़घोःसुꣳ के़लꣳबान् निङ्वाꣳ मे़ङ्घोए के़वयिꣳबि?

14 हे़क्केलꣳरिक्के दाङ्बाल्ले़आङ् सुनाइङ् इङ्भन् के़जोःक्पाहाꣳ सुनाइङ्लाम्बाए मे़हिङ्ल फाꣳआङ् इङ्जाःङ् चोगुआङ् वाꣳरो॥

15 कर इङ्गाꣳग आत्तिन्नाङ् कन् युक्हाꣳ ओगप् मे़न्जोःक्पान्लो॥ हे़क्क्याङ् कन् पाःन्हाꣳ इङ्गाꣳ आलागि याप्मि के़जोगि के़बिरिर के़लꣳबा निङ्साङ्नु कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्बा मे़ःन्लो॥ कन् पाःन्नो चोगुङ्बा आङ्दिङ्डिन् कुभा मनाहाꣳरे़ हने़ मे़जोगुने़ फाꣳग्र सिःआसाङ् पोःङ्लो॥

16 हे़क्केसाङ् सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्डिल्ले़ इङ्गाꣳ आङ्दिङ् मे़जोःक्कान्लो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ सुनाइङ्डिन् इङ्भन् चोःक्माए के़बोःङ्बा पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥ इङ्गाꣳ सुनाइङ् इङ्मे़भोःआन्ने़ फाꣳग्र चिःत्ताङ् स्याङ्लो!

---

* **9:9** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.४

17 कर कन् इङ्गाꣳ आबाङे आनिङ्वाꣳलाम्मे चोगुङ्ने फाꣳग्र हाङ्सेम्मिन् खोःसुङ्लो, कर आबाङे
आनिङ्वाꣳलाम् मेजोःक्कान्छाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नासाꣳराङ्डाङ्पिराङ्बा सुनाइङ् इङ्भोःमा
लक्पेन्निन्लक् चोगुङ्लो॥
18 हेक्केःल्ले आहाङ्सेम्मिङ्ग थेःन्बे? आहाङ्सेम्मिन् बा कन्लो–इङ्गाꣳग सुनाइङ्
इङ्भोःसुङ्डिल्ले नाम्याक् मेःन्ने इङ्भोःमा पोःङ्ल॥ हेक्केलꣳरिक् सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्डिल्ले खोःमा
केबोःङ्बा आयुक्हाꣳ ओगप् मेजोःक्कान्लो॥
19 इङ्गाꣳग चोःक्युम्भोओ वाꣳआ हेक्क्याङ् आत्तिन् मनाहाꣳरेआङ् खुनिꣳ युक्को होःप्पासाङ्
यरिक् मनाहाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मासि फाꣳआङ् काक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ योःक् पोःक्खाङ्लो॥
20 यहुदिहाꣳनु वयाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मासि फाꣳआङ् यहुदिहाꣳ कुइसिःक्
पोःक्खाङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ साम्यो इङ्जाःङ्रे कुयुक्कोग होःप्ताङ्साङ् साम्यो
इङ्जाःङ्डो केवाꣳबाहाꣳनु वयाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मासि फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ कुइसिःक्के
पोःक्खाङ्लो॥
21 साम्योथिम् मेन्नाःप्मना थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳनु वयाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मासि
फाꣳआङ् इङ्गाꣳआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ कुइसिःक्के पोःक्खाङ्लो॥ (निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुसाम्योथिम्मिन् मेनाःत्तुङ्डिन्बा मेःन्, कर इङ्गाꣳग ख्रिस्तरे कुसाम्योथिम्मिन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्लो॥)
22 नसाःन् केबाःक्पाहाꣳनु वयाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मासि फाꣳआङ् इङ्गाꣳआङ् नसाःन्
केबाःक्पा कुइसिःक्के पोःक्खाङ्लो॥ कुभा मनाहाꣳ ख्रिस्तओ ताःप्मा सुक्तुङ्सिङ्बि फाꣳआङ् काक्
मनाहाꣳ कुइसिःक्के पोःक्खाङ्लो॥
23 सुनाइङ्डिल्लेन् मुꣳइसाम्हाꣳ खोःमा सुक्तुङ्ल फाꣳआङ् सुनाइङ्डिल्ले लागिए कन् काक्
पाःन्हाꣳ चोगुङ्लो॥
24 लोःक्लोःक्के हक्चाःत् नाःन्बोओ काक् मनाहाꣳ मेलोःक्, कर थिक्लेरक् थुम्घोःन् खोःसुꣳ
केलꣳबा पाःन्निन् खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले थुम्घोःन् खोःमा फाꣳआङ् लोःक्तेम्मेꣳओ॥
25 आल्ल हक्चाःत् केजाःप्पा केरेक्ले केसाक्पा सधासिङ्मा मेजोगुꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे केमेक्पा
केबेःक्पा तिचः खोःसे हेक्के मेजोगुꣳ, कर आनिꣳग आप्फाल्लेआङ् मेम्मेक्मनाबा थुम्घोगेन् तिचः
खोःसे हेक्के आजोगुम्लो॥
26 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳग तारप् मेःन्ने मेलोःक्कान्लो॥ हेक्क्याङ् हुक्पुत्तिल्ले सुरित्माओ केहिप्पा
कुइसिःक्काङ् मेजोःक्कान्लो॥
27 वेꣳहाꣳ सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्सिङ्डाङ् आबाङेग सुम्बोधा मेःन्नेबा मेबोःङ्डान्ल फाꣳआङ्
नासिङ्गेन् आधक्किन् इङ्गाꣳ आयुक्को कत्तुङ् हेक्क्याङ् आयोःक् चोगुङ्लो॥

10

नावाइत्लाहाꣳ सेवा

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिꣳ सुधेबा ताक्थेबाहाꣳ एःक्सादेन्नो मोसाःन्नु लाम्दिःक्
मेजोगेल्ले थे पोःक्खे केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ मेभेःत्छेम्मिन्नेꣳ केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥
खाप्मिःप्पाल्ले खुनिꣳ लाम्दिःक्को लाम्लोसुसिर खेङ्हाꣳ केरेक् वाहङ् लुम्मो मेबोःक्खेर मेबेरो॥
2 खेङ्हाꣳ केरेक् खाप्मिःत्तो नु वाहङ्डो मोसाःन् मेदिम्दुल्ले बप्तिस्मा मेबोःक्खेरो॥
3 खेङ्हाꣳ केरेक्लेग लत्थिक् परिक्लेन् याम्साम्गेन् कुजा मेज,
4 हेक्क्याङ् लत्थिक् परिक्लेन् याम्साम्गेन् च्वाःत्तिन् मेधुङुरो॥ थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳनुए लाम्दिःक्
केजोःक्पा याम्साम्गेन् लुङ्डोनु केलःम्बा च्वाःत्तिन् मेधुङुआङ् मेवये, हेक्क्याङ् खेन् लुङ्डिङ्ग
ख्रिस्तेन्वयेरो॥
5 हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳओ यरिक्नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिराꣳ मेधाडेन्, हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ
एःक्सादेन्नोए मेस्येरो॥

6 आल्ल कन् काक् पाःन्हाःग आनिः निङ्वाःइन्खेङ्हाःरे मेजोगुबा हेक्के फेन्पाःन्नो मेबत्तिन्ल
फाःआङ् आनिः लागि कुबि पोःक्खेआङ् वाःरो॥
7 खेङ्हाःओ कुभारे नावाइत्लाःन् माङ्मेघयुबा कुइसिःक् मेघयेम्मिन्नेःओ॥ थेआङ्भेल्ले
साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्, “मनाहाः चामा नु थुङ्माओ मेयुङ्सिङ्, हेक्क्याङ्
मेबोगेआङ् खुनिः निङ्वाः पाःप्पाःत् मेजोगुरो॥”*
8 खेङ्हाःओ कुभारे मेजोगुबा कुइसिःक् आनिःग चाराम्मा याःम्बक् चोःक्मा मेनुःनेन्॥ खेङ्हाःओ
थिक् येन्नोए हेन्छिङ् नेत्-सुम् (२३,०००) मनाहाः मेस्येरो॥
9 खेङ्हाःओ कुभारे मेजोगुबा कुइसिःक् आनिःग दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाः साःमा मेनुःनेन्लो॥
खेङ्हाःरे हेक्के मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले असेःक्पाहाःरे मेअःगुसिआङ् यरिक् मेस्येरो॥
10 हेक्केलःरिक् खेङ्हाःओ कुभारे मेजोगुबा कुइसिःक् आनिः कानाक्नाक् लःमा मेनुःनेन्लो॥
हेक्के मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले मेम्भै केजोःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले सेरुसिरो॥
11 कन् हिन्दोःक्हाःग आनिः लागि कुबि कुइसिःक् पोःक्खेआङ् आनिः लागि साम्दिङ् पोःङ्ल
फाःआङ् खेन् साप्तेबारो॥ आनिःग कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले कुनुप्मा येम्मो केप्मा आइःत्तेआङ्
आवाःरो॥
12 नुःरिक् येप्पा केलःबेन् सिङ्सिङ् येक्येक् लःररो, मेःन्ने फाःग्र खेन् चोःन्लो॥
13 खिनिः हिङ्मन्नो केदाःबा काक् हङ्साःमाहाः मेन्छाम् याप्मि लुम्मो केदाःबा कुइसिःक्
चोःक्लो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिङ्ग नसाःन्साबा चोःक्लो॥ खुनेःग खिनिः थम्मा केन्छुक्तुम्मिम्बा
हङ्साःमाओ थाःमा केम्बाङ्घिन्लो॥ कर थम्मा केसुक्तुम्ल फाःआङ् खिनिः हङ्साःमाओ
केध्येःइल्ले खुनेःए खेप्मोलाम् ताङ्सेःप्सिङ्मा लाम्माङ् केबिरिःरो॥
14 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, नावाइत्ला माङ्घःमालाम् लाःत्लाःत्
वयेम्मेःओ॥
15 खिनिःग खासिङ्केनिःप्पानिङ् फाःआङ् मेत्निङ्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाः थे मेत्निङ्ल पत्ता,
खेन् नुःरिक्काङ् इःत्तेम्मेःओ॥
16 दाङ्बाल्ले कुसाभाङ्जाओबा चल्लङ्ना खोर्याःन् आयाङ्सिङ्डाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् आनिः
नोगेन् आबिरुम्॥ हेक्क्याङ् खेन् चल्लङ्ना खोर्यालाम् आधुङुम्मिल्ले खिस्तरे कुमाक्खिःओ लक्
आमेत्छिङ् मेःम्बि? हेक्क्याङ् आनिः आघेःक्खुम्बा खरेःङ्डिन् आजाम्मिल्ले खिस्तरे नासिङ्गेन्
कुधक्को लक् आमेत्छिङ् मेःम्बि?
17 आनिः केरेक्ले लत्थिक् खरेःङ्डिन् आजाम्बाल्ले चोगुल्ले आनिःग यरिक् आवाःसाङ् लत्छा
नासिङ्गेन् थक्कोबासिरो॥
18 इस्राइलस्मा मनाहाः ओमेत्तेम्सिम्मेःओ–सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा कुजा केजाबाहाः
लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नोबा सेवारेन् लक्मेलोःसिङ्लो॥
19 इङ्गाः थे पाःप्मा कोःत्तुङ्ल पत्ताबे? नावाइत्लाओ तोःम्मनाबा फाःइन् थेमाबे, इग्र नावाइत्लाहाः
थेसिआङ्बे?
20 थेसिआङ् मेःन्लो! कर खेङ्हाःरे मेदोःन्दुबा सिदुङ्जभाःङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिन् मेःन्, कर
फेन्साम्हाःओ मेदोःन्दुबारो॥ खिनिः फेन्साम्हाःनु मेगाम्मासिम्मिन्नेः केलःबा आनिङ्वाः वाःरो॥
21 हेक्केःल्ले खिनिः दाङ्बाल्लेन् नु फेन्साम्मिल्लेन् चल्लङ्ना खोर्याओलाम् सोसोरिक् थुङ्मा
केन्छुक्तुम्मिल्लो॥ हेक्केलःरिक्के दाङ्बाल्लेन् नु फेन्साम्हाःरे खुनिः साभाङ्जालाम् सोसोरिक् चामा
केन्छुक्तुम्मिल्लो॥
22 आनिः दाङ्बाल्ले कुनाहेन्ल चोःक्मा आगोःत्तुम्बाबि? आनिः खुनेःनुःल्लेआङ् केधुम्बा
आजोःक्पि?

केरेक् पाःन्नो निङ्वाःफुमाङ्डिन् मिमिदिङ् पिमा

---

* **10:7** □□□□□□□□□□ □□.६

23 खिनिꣳ कुभारे़ के़बाःत्तुम्, “के़रे़क् पाःन्हाꣳ चोःक्मा नुꣳ” कर के़रे़क्ले़ इन्धाःङ् आम्बिने़न्॥ “के़रे़क् पाःन्हाꣳ चोःक्मा नुꣳ” के़बाःत्तुम्, कर के़रे़क्ले़ग याःम्बक् आम्बिने़न्लो॥

24 आत्तिल्ले़आङ् आप्फेःक् लागिरक् नुःबा पोःङ्ल के़लꣳबा निङ्वाꣳ चोःक्मा मे़नुꣳने़न्, कर वेꣳहाꣳरे़लागिआङ् नुःबा पोःङ्ल के़लꣳबा निङ्वाꣳ चोःक्मा पोःङ्लो॥

25 पाङ्जुम्मो मे़सङ्घुबा थे साःसाङ् कन् सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा साबि मे़ःम्बि लꣳरिक् सेःन्मे़न्दोःए चे़म्मे़ꣳओ॥

26 थेआङ्भे़ल्ले़ “इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु खे़प्मो के़वाꣳबा काक् पाःन्हाꣳग दाङ्बाल्ले़न्नेरो॥”*

27 नसाःन् मे़न्जोःक्मनाःल्ले़ कुहिम्मो खे़ने़ꣳ चाजासे़ के़उःत्ताङ् पेःक्मा के़सिराꣳ थाङ्ने़ फाꣳग्र के़बिबा थे़मा साःसाङ् सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा साबि मे़ःम्बि लꣳरिक् सेःन्मे़न्दोःए च्ये़ꣳओ॥

28 कर आत्तिल्ले़, कङ्ग सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा सा फाꣳआङ् के़मे़त्ने़ फाꣳग्र खे़न् के़बाःप्पा मनाःल्ले़ कुघासिङ्ले़ लागि खे़न् साःन् मे़ज्ये़न्ने़ꣳओ॥

29 के़निङ्वाꣳरे़ मे़ये़ःक्खुन्छाङ् खे़न् के़बाःप्पा मनाःल्ले़ कुनिङ्वाꣳरे़ ये़ःक्खुबिला फाꣳआङ् पाःत्तुङ्बारो॥

आल्ल खिनिꣳ कुभारे़ अक्खे के़बाःत्तुम्बिला, “थेआङ् वेꣳ मनाःल्ले़ कुघासिङ्डिल्ले़ आजोःक्युम्भोःन् साक्तुबाबे?

30 इङ्गाꣳ नोगे़न् पिरुङ्ल चाङ्ने़ फाꣳग्र थेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरुङ्बा पाःन्नो वेꣳहाꣳ इङ्गाꣳ आदक्ले़ङ्वाओ चे़ꣳया इङ्दो मे़बाःप्पाबे?”

31 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ थे के़जाम्, थे के़धुङुम् हे़क्क्याङ् थे के़जोगुम्साङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमिमिदिङ्डिल्ले़ लागि काक् चोगे़म्मे़ꣳओ॥

32 खिनिꣳ के़जोगुम्बा याःम्बक्लाम्बा यहुदि इग्र वेꣳ सुवाङ्बा मनाःन् इग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेहुप्लक्किन् खःसुर मे़याःन्दाम्मिन्ने़ꣳओ॥

33 इङ्गाꣳआङ् काक् परिक्ले़न् के़रे़क् मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पिमासि इःत्तुङ्लो॥ इङ्गाꣳग आबाङे नुःबा पोःङ्मा मे़गोःत्तान् कर मनाहाꣳ ताङ्मे़से़ःप्ल फाꣳआङ् के़रे़क् मनाहाꣳरे़ लागि नुःबा पोःङ्ल के़लꣳबा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥

11

1 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाꣳ ख्रिस्तरे़ कुजोःङ् इःत्तुङ्बा कुइसिःक्के खिनिꣳआङ् इङ्गाꣳ आजोःङ् इःत्ते़म्मे़ꣳओ॥

सेसे सेवा चोःक्मा ओःन्धाक्हाꣳ

2 आल्ल काक् पाःन्नो याप्मि निङ्वाꣳ के़इःत्तिबा हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ हुꣳनिङ्बा निसाम्मिन् के़इःत्तुम् के़नाःत्तुम्बाओ खिनिꣳ नारा फोःसुङ्लो॥

3 हे़क्क्याङ् ये़म्बित्छाꣳहाꣳरे़ खुनिꣳ थे़गेःक्पाङ्ग ख्रिस्तरो, मे़न्छुमाहाꣳरे़ खुनिꣳ थे़गेःक्पाङ्ग खुनिꣳ ये़म्बाꣳरो, हे़क्क्याङ् ख्रिस्तरे़ कुधे़गेःक्पाङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लो के़लꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ खोःसे़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥

4 कुधे़गेःक् के़दे़प्पाआङ् तुवा के़जोःक्पा इग्र माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा ये़म्बित्छाꣳइल्ले़ कुधे़गेःक्पा ख्रिस्ते़न्हिनाःम् मे़त्तुꣳरो॥

5 कुधे़गेःक् मे़न्दे़प्पे तुवा के़जोःक्मा इग्र माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्मा मे़न्छुमाꣳइल्ले़* कुधे़गेःक् कुये़म्बाꣳइन् हिनाःम् मे़त्तुꣳरो॥ कङ्ग खे़ल्ले़ कुधे़गेःक्पे़न्नःक्खुबा कुइसिःक्लो॥

6 कुधे़गेःक् मे़न्दे़प्मनामा मे़न्छुमाꣳइल्ले़ कुधे़गेःक्पे़न्नःक्खुररो॥ हे़क्क्याङ् थे़गेःक्इःन् खक्मा इग्र नःङ्माङ्ग मे़न्छुमाꣳइल्ले़ कुलागि कुजाःत्थि के़बेःक्पा पाःन्लो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ꣳ कुधे़गेःक्पे़न्ते़प्मा पोःङ्लो॥

---

* **10:26** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.१ * **11:5** □□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□

7 कर येम्बित्छाःइल्लेग थेगेःक्पेन्तेप्मा मेनुःनेन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
कुइःत् नु कुमिमिदिङ्लो॥ कर मेन्छुमाःइङ्ग येम्बित्छाःइल्ले कुमिमिदिङ्लो॥
8 थेआङ्भेल्ले नावागेन् चइःत्तो येम्बित्छाःइङ्ग मेन्छुमाःलाम्बा मेजोगेन् कर मेन्छुमाःइन्ने
येम्बित्छाःलाम् चोःक्मनामारो॥
9 हेक्केलःरिक्के येम्बित्छाःइङ्ग मेन्छुमाःइल्ले कुलागि मेजोगेन्, कर मेन्छुमाःइन्ने
येम्बित्छाःइल्ले कुलागि चोगेबारो॥
10 बा खेल्ले चोगुल्ले माङ्लाइङ्बाहाःरे खुनिः तगि मेन्छुमाःइल्ले इङ्गाः आयेम्बाःइल्ले कुयुक्को
वाःआ केलःबा मिक्सेःन्निन् ओसेःन्धाक्से कुधेगेःक्पेन्तेप्मा पोःङ्लो॥
11 कर दाङ्बाल्ले कुमना लुम्मोग मेन्छुमाःइन् येम्बित्छाःलाम्बा चोःक्युम्भोमा होःप्लो, हेक्क्याङ्
येम्बित्छाःइन्नाङ् मेन्छुमाःलाम्बा चोःक्युम्भोबा होःप्लो॥
12 थेआङ्भेल्ले नावागेन् चइःत्तो मेन्छुमाःइन्* येम्बित्छाःलाम्बा लःत्तेआङ् वयेसाङ् काक्
येम्बित्छाःहाःग मेन्छुमाहाःलाम्बाए सामेवाःन्छिङ्लो॥ कर काक् पाःन्हाःग निङ्वाःफुमाङ्लाम्बा
ताःरो॥
13 मेन्छुमाःइल्ले कुधेगेःक्पेन्मेन्देप्पे निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु तुवा चोःक्मा लाःरुबि मेःम्बि फाःआङ्
खिनिः आबाङे इःत्तेम्मेःओ॥
14 येम्बित्छाःइल्लेग केःम्बा थेगेःक्इ हिङ्माग कुलागि चाःत्थि केबेःक्पा पाःन्लो फाःआङ्
चइःत्लाम्बाए कुसिङ् निःत्तेत्लो॥
15 कर मेन्छुमाःइल्लेग केःम्बा थेगेःक्इ कत्तुःने फाःग्र, खेन् खेल्ले कुमिमिदिङ्लो, थेआङ्भेल्ले
केःम्बा कुधेगेःक्इःङ्ग खुनेः कुघुःङ्मा पोःङ्ल फाःआङ् पिरेबारो॥
16 खेल्ले चोगुल्ले कुभा मनाहाःरे कन् पाःन्नो पाःन्धङ् चोःक्मा निङ्वाः मेजोगुने फाःग्र आनिगे वेः
थिम् मेगत्तुम्बान् हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेसेहुप्लक्किल्लेआङ् मेगत्तुन्लो॥

दाङ्बाल्लेन् साभाङ्जा
मत्ति २६.२६-२९, मर्कुस १४.२२-२५, लुका २२.१४-२०

17 आल्ल कन् इङ्जाःङ्डिन् खिनिः पिनिङ्डिल्ले खिनिः नारा मेभोःसुङ्डिन्लो, थेआङ्भेल्ले
खिनिःग सेसेहुप्लक्को केजुप्सिल्ले नुःबा पाःन् मेःन्, कर ताप्फेःम्बा पाःन्निन् केजोगुम्लो॥
18 थेआङ्भेल्ले काक्नु तगिग खिनिः सेसेहुप्लक्को केजुप्सिल्ले केसेन्नासिमु केलःबा पाःन्निन्
खेप्सुङ्डाङ् वाःरो॥ हेक्क्याङ् खेन् पाःन्नो मिसाक् नसाःन्नाङ्चोगुङ्लो॥
19 खिनिः लुम्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले तेन्दिङ् चोगुसिबाहाः वेः मेधाःप्ल फाःआङ् सेन्छिङ्माए
पोःङ्लो॥
20 खिनिः सोरिक् केजुप्सिआङ् केजाम् केधुङुम्बाङ्ग दाङ्बाल्लेन् साभाङ्जा मेःन्लो॥
21 थेआङ्भेल्ले चाजासे केयुङ्डासिल्ले केरेक्ले आत्तिन्नाङ् मेन्हाङ्डे आबाङे चाःन् चामा
केहेःक्तुम्, हेक्क्याङ् कुभा साक्मेन्जा मेबोःङ्, कुभा मेमसिङ्लो॥
22 खिनिः हिम्मो चामा थुङ्मा केन्छुक्तुम्मिम्बि? इग्र निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेसेहुप्लक्किन्
कुना केन्छाःरुम्मिन्नाङ् याङ्गेसाःबाहाः नु थेआङ् मेङ्गप्मना मनाहाःरे खुनिः ना केधासुम्
केबिरुम्सिम्बाबि? आक्खे मेत्निङ्बाबे? थे कन् पाःन्नो खिनिः नारा फोःसुङ्बाबि? सेक्खासाङ्
मेभोःसुङ्डिन्लो!
23 थेआङ्भेल्ले दाङ्बालाम् खोःसुङ्बा निसाम्मिन् खिनिः पिनिङ्डाङ् वाःआरो–दाङ्बा येसुःन्
इङ्लेक्तेबा सेन्दिक् खुनेः खरेःङ्डिन् खप्सु,
24 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुआङ् खरेःङ्डिन् खेःक्खुर अक्खे मेत्तुसि, “कन् खिनिः
लागि नासिङ्गेन् आधक्लो॥ इङ्गाः आनिङ्वाःसोओ अक्खे चोगेम्मेःओ॥”

---

* **11:12** □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□

25 हे़क्केलꣳरिक्के मे़ज मे़सुरुआङ् चल्लङ्ना खोर्याः न् याङ्सिङ्डाङ् अक्खेलꣳरिक् पाःत्तु, “कन्
आमाक्खिꣳइन्वदेःन्दे़आङ्निःन्धो पोःक्खे़बा कुसङ् माङ्हुप्पिन्लो॥ कन् के़धुङुम्मिल्ले़ इङ्गाꣳ
आनिङ्वाꣳसोओ अक्खे चोगे़म्मे़ꣳओ॥”

26 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ कन् खरे़ःङ्डिन् के़जाम्मिल्ले़ हे़क्क्याङ् कन् खोर्यालाम् के़धुङुम्मिल्ले़
दाङ्बान् मे़न्युःए थारिक् कुसिःमे़न् इङ्गे़भोःसुम्लो॥

27 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आत्तिल्ले़ कुनामे़न्छाꣳ मे़त्तुर दाङ्बाल्ले़ कुघरे़ःङ्डिन् चःꣳ हे़क्क्याङ् कुघोञ्यालाम्
थुङुꣳ खे़ल्ले़ दाङ्बाल्ले़ कुधक्किन् नु कुमाक्खिꣳइल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ लायो चोगुरो॥

28 खरे़ःङ् चामा नु खोर्यालाम् थुङ्मानुःल्ले़ तगि के़रे़क्ले़ इङ्गाꣳ सुम्बोधाबा चोःक्काबि मे़ःम्बि
फाꣳआङ् आबाङे साꣳसिङ्मा पोःङ्लो॥

29 थेआङ्भे़ल्ले़ आत्तिल्ले़ दाङ्बाल्ले़ कुधक्किन् इङ्धाःङ् मे़म्बिए खरे़ःङ्डिन् चःꣳ हे़क्क्याङ्
खोर्यालाम् थुङुꣳ खे़ल्ले़ आबाङे कुसम्दाङ् खासे़न्निन् तारुरो॥

30 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ए खिनिꣳ लुम्मो यरिक् ये़ःङ्घिःक्खिःक्पाहाꣳ नु के़दुक्पा के़यꣳबाहाꣳ के़वयिꣳ॥
हे़क्क्याङ् कुभाग मे़स्ये़ मे़बेआङ्लो॥

31 कर आबाङे आनिꣳ निङ्वाꣳइन्से़क्खाए आसाꣳरुम्ने़ फाꣳग्र निङ्वाꣳफु खुम्दिङ्डो आन्धाने़न्लो॥

32 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आनिꣳ खासे़न् आजोःक्किल्ले़ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा लायोबाहाꣳनु
सोरिक्के फोत्याओ आन्धाःन्ने़न्ल फाꣳआङ् हे़न्धिम् आयाक्लो॥

33 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ चामा थुङ्माओ के़जुप्सिल्ले़
हाङ्डासिम्मे़ꣳओ॥

34 आत्तिन् साक्मे़न्जा वाꣳ, खे़ल्ले़ हाराꣳ हिम्मोए चआङ् तारो॥ हे़क्केलꣳरिक् थिक्ते़न्नो के़जुप्सिल्ले़
खुम्दिङ्डो के़न्ध्ये़ꣳइन्लरो॥ आल्ल इङ्गाꣳ खिनिꣳओ ताआल्ले़ वेꣳ पाःन्हाꣳरे़न् ओःन्धाक् पिनिङ्लो॥

12

सेसेमाङ्लाम् याम्साम्गे़न् पर्धाःम्हाꣳ

1 आल्ल आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, सेसेमाङ्लाम्बाबा याम्साम्गे़न् पर्धाःम्हाꣳरे़ कुयाःम्बेओ
निङ्वाꣳ मे़ङ्घोए के़वयिबा आनिङ्वाꣳ होःप्लो॥

2 दाङ्बा ये़सुःन् खिनिꣳ नसाःन् मे़न्जोःक्के के़वयिल्ले़ कुबाःन् मे़न्लःम्मना यरिक् परिक्पा
नावाइत्लाहाꣳ माङ्गे़घयुम्ल ताप्के़बे़ꣳरिआङ् के़वयिꣳरो॥

3 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेमाङ्डिल्ले़ लाम्लोसुबा आत्तिल्ले़आङ् ये़सुःन् साङ्ग्रा
मे़प्मा मे़सुक्तुन्लो, हे़क्केलꣳरिक् सेसेमाङ्डिल्ले़ लाम्मे़ल्लोःए थारिक् आत्तिल्ले़आङ् ये़सुःन्ने दाङ्बारो
पाःप्मा मे़सुक्तुन्फाꣳआङ्कुसिङ्निःत्तेम्मे़ꣳ के़लꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳ॥

4 आल्ल यरिक् परिक्पा याम्साम्गे़न् पर्धाःम्हाꣳ मे़वाꣳ, कर पर्धाःम् के़बिबा सेसेमाङ्डिन् लत्थिक्लक्
वाꣳरो॥

5 हे़क्केलꣳरिक्के यरिक् परिक्पा माङ्सेवाहाꣳ मे़वाꣳ, कर दाङ्बाग लत्थिक्लक् वाꣳरो॥

6 हे़क्केलꣳरिक्के यरिक् परिक्पा याःम्बक् चोःक्मा आसुक्तुम्, कर बा लत्छा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
आनिꣳ केरे़क्लाम्याःम्बक् चोगुꣳरो॥

7 आल्ल सेसेहुप्लक्को कुभाꣳ पिसिङ्मारे़ लागि सेसेमाङ्डिल्ले़ कुयाःम्बक्किन् थाःप्ल फाꣳआङ्
याम्साम्गे़न् पर्धाःम्हाꣳ काक् मनाहाꣳ लत्छाआङ् मे़न्छे़न्छिङ्डे पिरे़आङ् वाꣳरो॥

8 आल्ल सेसेमाङ्डिल्ले़ थिक्किन् सिक्कुम्ले़न्पाःन्जाक् पिरुꣳ, वेꣳस्मान् हाबा खे़न् सेसेमाङ्डिल्ले़
निङ्वाꣳरे़न् पाःन्जाक् पिरुꣳ॥

9 वेꣳस्मान् हाबा खे़न् सेसेमाङ्डिल्ले़ नसाःन्ले़न् याःम्बक् चोःक्मा, हे़क्क्याङ् वेꣳइन् के़दुक्पा वेःम्मा
पर्धाःम्हाꣳ बा खे़न् लत्छा सेसेमाङ्डिल्ले़ पिरुꣳ॥

10 वेꣳस्मान् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोःक्मा पर्धाःम् पिरुꣳ, वेꣳस्मान् माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मा
पर्धाःम् पिरुꣳ, वेꣳस्मान् नुःबा नु ताप्फेःम्बा याम्साम्हाꣳ सेम्मा पर्धाःम् पिरुꣳ, परिक् परिक्पा वेꣳ
पाःन्दाङ्हाꣳ पाःप्मा पर्धाःम् पिरुꣳ, हेक्क्याङ् वेꣳस्मान् खेन् पाःन्दाङ्हाꣳ लेङ्मा पर्धाःम् पिरुꣳरो॥
11 कङ्हाꣳ केरेक् लत्छा सेसेमाङ्डिल्ले कुयाःम्बक्सिरो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳग कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक्
कन् याम्साम्गेन् पर्धाःम्हाꣳ लत्छाआङ् मेन्छेन्छिङ्डे केरेक् पिरुसिꣳरो॥

लत्थिक् थक्को यरिक् याम्लक्हाꣳ

12 नासिङ्गेन् थक्को यरिक् याम्लक्हाꣳ मेबत्लो॥ कन्वेꣳ वेꣳ याम्लक्हाꣳलाम्लत्छा नासिङ्गेन् थक्
पोःङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् ख्रिस्तरे कुधक्किन्नाङ् बा हेक्तङ्बाए चोःक्लो॥
13 बा हेक्केलꣳरिक् आनिꣳ यहुदि, थिम्मेन्दङ् सुवाङ्बा, योःक् इग्र चोःक्युम्भोबा आत्तिन्छाङ् थिक्
सेसेमाङ्डिल्ले थिक् थक्को बप्तिस्मा आजोगेआङ् वाꣳ॥ हेक्क्याङ् आनिꣳ केरेक्ले लत्छा सेसेमाङ्
आघोःसुम्माङ् आवाꣳरो॥*
14 आल्ल नासिङ्गेन् थक्किङ्ग लत्थिक् याम्लक्लेरक् मेःन्, कर यरिक् याम्लक्हाꣳरे चोगेआङ्
वाꣳरो॥
15 आल्ल लाङ्डिल्ले “इङ्गाꣳ हुक् मेःन्आ, हेक्केलꣳरिक् कन् थक्कोबा याम्लक् मेःन्नारो”
पाःत्तुꣳसाङ् खेन् नासिङ्गेन् थक्कोबा याम्लक् मेबोःङ्नेन्बि?
16 हेक्केलꣳरिक्के नेक्खोꣳइल्ले “इङ्गाꣳ मिक् मेःन्आ, खेल्ले चोगुल्ले कन् थक्कोबा याम्लक्
मेःन्नारो” पाःत्तुꣳसाङ् खेन् नासिङ्गेन् थक्कोबा याम्लक् मेबोःङ्नेन्बि?
17 काक् नासिङ्गेन् थक्किन्ने मिक् पोःक्खेल्लेग, थेःल्ले खेम्मनाबाबे? काक् नासिङ्गेन् थक्किन्ने
नेक्खोꣳ पोःक्खेल्लेग, थेःल्ले नाम्मनाबाबे?
18 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् काक् याम्लक्हाꣳ आबाङे तेन्नो फत्छुसिआङ्
पत्लो॥
19 काक् याम्लक्किन्ने थिक् याम्लक्लक् पोःक्खेल्लेग, नासिङ्गेन् थक्किन् आत्तो वयेबाबे?
20 कर आल्ल यरिक् याम्लक्हाꣳ मेबत्छाङ् नासिङ्गेन् थक्किङ्ग लत्थिक्लक् वाꣳरो॥
21 मिक्किल्ले हुक्किन् “इङ्गाꣳ खेनेꣳ चाहाबा मेजोःक्कान्लो” मेप्मा मेसुक्तुन्लो॥ हेक्क्याङ्
थेगेःक्किल्लेआङ् लाङ्डिन् “इङ्गाꣳ खेनेꣳ चाहाबा मेजोःक्कान्लो” मेप्मा मेसुक्तुन्लो॥
22 सेक्खाःल्ले नासिङ्गेन् थक्को येःङ्घिःक्खिःक्पा केधाःप्पा याम्लक्हाꣳग साꣳरिक् चाहाबा
केजोःक्पा चोःक्लो,
23 हेक्क्याङ् नासिङ्गेन् थक्को आनिꣳ साꣳरिक् केयेक्पा मेजोःक्नेन् लꣳरिक् आइःत्तुम्बा
याम्लक्हाꣳग आनिꣳ साꣳरिक्काङ् कम्ब्राङ् आमेत्तुम्लो॥ हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳ ओसेःन्धाक्मा मेन्नुꣳमना
याम्लक्हाꣳ नुःरिक्काङ् आनिꣳ आदेप्तुम्लो,
24 कर निःमा सुक्केदेप्पा याम्लक्हाꣳ खेम्म्याक् साꣳरिक् कम्ब्राङ् आम्मेत्तुम्मिन्लो॥ कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेग साꣳरिक् केयेक्पा निःमेन्धाःप्मनाबा याम्लक्हाꣳरे नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ्
मेघोःसुनि फाꣳआङ् नासिङ्गेन् थक्को फत्छुसिआङ् पत्॥
25 हेक्केलꣳरिक् नासिङ्गेन् थक्को सेम्मा मेबोःङ्नेन्ल, कर थिक् याम्लक्किल्ले वेꣳ याम्लक्किन्
कम्ब्राङ् चोगुनि केलꣳबा कुनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥
26 नासिङ्गेन् थक्को लत्छा याम्लक्किन् तुक्खे चाने फाꣳग्र खेन्नुए वेꣳ काक् याम्लक्हाꣳआङ्
सोसोरिक् तुक्खे मेजारो॥ हेक्क्याङ् लत्छा याम्लक्किल्ले मिङ्सो इङ्धाःङ् खोःसुन्ने फाꣳग्र खेन्नु
वेꣳ काक् याम्लक्हाꣳआङ् सोसोरिक् मेसःत्लो॥
27 आल्ल खिनिꣳग ख्रिस्तरे नासिङ्गेन् कुधक्निङ्लो, हेक्क्याङ् खिनिꣳ केरेक् कुधक्किल्ले
कुयाम्लक्निङ्लो॥
28 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तरे कुधक् सेसेहुप्लक्को अक्खेलꣳरिक् सेःक्युक् चोगुसिआङ्
वाꣳरो–

---

* **12:13** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□
□□□□□□□□”

थिक्सिगेःक्पो सेःक्युक्मिबाहाꣳ,
निसिगेःक्पो माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ,
सुम्सिगेःक्पो सिक्साम्बाहाꣳ,
हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ,
केदुक्पा मनाहाꣳ केवेःम्बाहाꣳ,
कुभाꣳ केबिबाहाꣳ,
लाम्गेलोःबाहाꣳ,
हेक्क्याङ् परिक्परिक्पा वेꣳ पाःन्दाङ् केबाःप्पाहाꣳ॥

29 हेक्केःल्ले केरेक् सेःक्युक्मिबासिबि? केरेक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पासिबि? केरेक् सिक्साम्बासिबि? केरेक् निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् केजोःक्पासिबि?

30 थे केरेक्ले केदुक्पा मनाहाꣳ वेःम्मा पर्धाःम्हाꣳ मेगत्तुबि? केरेक् वेꣳ पाःन्दाङ् मेबाःप्पि? केरेक्ले खेन् पाःन्दाङ्हाꣳ लेङ्मा मेसुक्तुबि?

31 कर सेसेमाङ्डिल्ले आबिबा केरेक्नुःल्ले नुःबा पर्धाःम्हाꣳ खोःमा निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् आल्ल इङ्गाꣳ केरेक्नुःल्लेआङ् नुःबा लाम् ओसेःन्धाक्निङ्लो॥

13

केरेक्नुःल्ले यम्बा पर्धाःम्

1 इङ्गाꣳ मेन्छाम् याप्मिहाꣳ नु माङ्लाइङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्दाङ्हाꣳओ पाःत्तासाङ् इङ्गाꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ मेदुक्तुङ्सिङ्डिन्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳग हयङ्किल्लिङ् केजोःक्पा यम्बा किङ्ना नु निङ्धेन्धेन् केमेप्पा मुक्ला कुइसिःक्लक् पोःङ्डारो॥

2 इङ्गाꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मा पर्धाःम् कत्तुङ्साङ्, केरेक् सिगाङ् पाःन्हाꣳ नु केरेक् नेहिनिङ्वाꣳ कुसिङ्निःप्मा सुक्तुङ्साङ्, हेक्क्याङ् कोःक्मा फाङ्जङ्हाꣳ चप्मा नसाःन् कत्तुङ्साङ्, इङ्गाꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ मेदुक्तुङ्सिङ्डिन्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳग थेआङ् मेःन्नारो॥

3 इङ्गाꣳ केरेक् आयाङ्साकुन्धेःन् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ हाःत्तुङ्सिङ्साङ्, नासिङ्गेन् आधक्किन् मिहाक्को याक्तुङ्साङ्, इङ्गाꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ मेदुक्तुङ्सिङ्डिन्ने फाꣳग्र थेआङ् इन्धाःङ् मेघोःसुङ्डिन्लो॥

4 मिःम्जिःल्ले नासि थःत्तुꣳ हेक्क्याङ् लुङ्माꣳ तुक्तुसिꣳ॥ मिःम्जिःल्ले कुना मेहेन्नेन्लो, इङ्गाꣳएःक् नु आङ्दिङ्डाङ् मेलꣳनेन्लो॥

5 मिःम्जिःङ्ग मेहेन्छिङ्डिन्, आबाङे इन्धाःङ् नु आबाङे पाःन्लक् मेगोःत्तुन्॥ मिःम्जिःङ्ग हारा कुसिक् मेबोःक्नेन्, फेन्पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳबो मेयुक्खुन्॥

6 मिःम्जिःङ्ग फेन् पाःन्हाꣳओ मेसःत्नेन् कर सेक्खाओरक् सःत्लो॥

7 मिःम्जिःल्ले केरेक् पाःन्हाꣳओ कुभाꣳ पिरुꣳ, केरेक् पाःन्निन्नसाःन् चोगुꣳ, केरेक् पाःन्निन्निङ्साङ् चोगुꣳ, हेक्क्याङ् केरेक् पाःन्हाꣳ नासि थःत्तुꣳरो॥

8 मिःम्जिन् आप्फाल्लेआङ् मेनुप्नेन्॥ कर माङ्निङ्वाꣳपाःन्हाꣳ नु वेꣳ पाःन्दाङ्हाꣳ नुप्, हेक्क्याङ् नेहिनिङ्वाꣳइन्माबेःक्लो॥

9 आनिꣳ मिसाक्लक् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो, हेक्क्याङ् आनिꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् मिसाक्लक् आबाःत्तुम्लो॥

10 कर कुलिङ्धो केगेप्पेन् ताःल्ले कुलिङ्धो मेङ्गेप्मनाबान् माबेःक्लो॥

11 इङ्गाꣳ हिन्जाꣳ वयाङ्डिल्ले हिन्जाꣳ कुइसिःक्के पाराङ्, हिन्जाꣳ कुइसिःक्के कुसिङ् निःत्तुङ्, हिन्जाꣳ कुइसिःक्के इःत्तुङ्, कर इङ्गाꣳ थाङ्बेन् केराङ्डिल्ले हिन्जाꣳबा पाःन्हाꣳ लेरुङ्देःसुङ्लो॥

12 आल्लो आनिꣳग नुःरिक् मेन्धाःप्मनाबा सेल्लेङ्घो आनिःसुम्बा हेक्केरक् आनिःसुम्लो, कर खेन् येम्मो चिदुप् आनिःसुम्लो॥ आल्लो इङ्गाꣳ मिसाक्लक् कुसिङ् निःत्तुङ्, कर खेन् येम्मो

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ कुसिङ् निःत्ताबा हेक्केए इङ्गाꣳआङ् काक् पाःन्निन् सरक् कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥

13 आल्ल नसाःन्, निङ्साङ् हेक्क्याङ् मिःम्जि कन् सुम्सि पाःन्हाꣳरक् वाꣳ याःक्लो॥ कर खेङ्हाꣳओग मिःम्जिन् काक्नुःल्ले यम्बारो॥

14

माङ्निङ्वाꣳपाःन् नु वेꣳ पाःन्दाङ्

1 खेल्ले चोगुल्ले मिःम्जिन् खिनिꣳ तिम्देम्मेꣳओ हेक्क्याङ् याम्साम्गेन् पर्धाःम्हाꣳ खोःमा निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ॥ कुत्चाꣳओग माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मा पर्धाःम्मिन् निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ॥

2 थेआङ्भेल्ले वेꣳ पाःन्दाङ्डो पाःप्मा पर्धाःम् केगप्पेन्मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳनु मेबाःत्नेन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु पाःत्लो॥ खुनेꣳ पाःत्तुबा पाःन्हाꣳ आत्तिल्लेआङ् कुसिङ्मेनिःत्तुन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग सिगाङ् पाःन्हाꣳ सेसेमाङ्लाम्बाने पाःत्तुरो॥

3 कर माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्लेग मेन्छाम् याप्मिहाꣳ केधुम्बा चोःक्मा, हाङ्हाङ् मेप्मा हेक्क्याङ् सक्मा याक्मा याःम्बक् चोगुरो॥

4 वेꣳ पाःन्दाङ्डो केबाःप्पाल्ले आबाडेरक् थोबो चोगुꣳरो, कर माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्लेग सेसेहुप्लक्लेन् याम्साम्गेन् थोबो चोगुꣳरो॥

5 खिनिꣳ केरेक् वेꣳ पाःन्दाङ्डो केबाःरिबा आसिराꣳ थाङ्लो, कर खेन्नुःल्लेआङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् पारेम्मेꣳ केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥ सेसेहुप्लक् थोबोरे लागि वेꣳस्मा पाःन्दाङ्डिन् केलेङ्बा मेहोःप्ने फाꣳग्र वेꣳस्मा पाःन्दाङ्डो पाःप्मानुःल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मान्ने यम्बारो॥

6 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳ खिनिꣳओ वेꣳ पाःन्दाङ्डो पाःत्तार ताआल्ले थे इन्धाःङ् केघोःसुम्बे? कर ओसेःन्दाङ् पाःन्, इग्र नेहिनिङ्वाꣳ पाःन्, इग्र माङ्निङ्वाꣳपाःन् इग्र निसाम्रे पाःन्जाक्किन् तारुङ्डिल्ले खिनिꣳ लागि कुभाꣳ पोःङ्लो॥

7 मेप्फ्रा नु कोःम् हेक्तङ्बा कुसक्मा मेन्याक्मनाबा मुक्लाहाꣳलाम्बा कुसिङ्निःप्मा सुक् मेन्देप्मना इक्ला लःन्ने फाꣳग्र थे मुक्ल पत् फाꣳआङ् हाःत्ले पाःप्मा सुक्तुबे?

8 याम्मो थुत्तुरिःप्पेल्ले थङ् चोःक्से यारिप् पोःक्खेम्मेꣳ केलꣳबा इक्लाःन् नुःरिक् लाःमेइगुन्ने फाꣳग्र हाःत् थङ् थक्से यारिप् पोःङ्बाबे?

9 खिनिꣳनुआङ् बा हेक्केए पोःङ्लो॥ खिनिꣳ कुसिङ्निःप्मेन्देप्मना पाःन्नो केबारिने फाꣳग्र थे केबाःत्तुम्ल केबत्छि फाꣳआङ् हाःत्ले कुसिङ्निःप्मा सुक्तुबे? खिनिꣳग सुरित्तो केबाःरिबा हेक्के पोःङ्लो॥

10 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो यरिक् पाःन्दाङ्हाꣳ वाꣳ, हेक्क्याङ् आत्तिन्नाङ् कुबे मेःन्नेबाग होःप्लो॥

11 पाःप्मनाबा पाःन्निल्ले कुबेःन् इङ्गाꣳ कुसिङ् मेनिःत्तुङ्डिन्ने फाꣳग्र केबाःप्पाल्ले लागि इङ्गाꣳग पाःन्मेन्दङ् पोःङ्डारो, हेक्क्याङ् केबाःप्पेन्आलागि पाःन्मेन्दङ् पोःङ्लो॥

12 खिनिꣳआङ् सेसेमाङ्डिल्ले कुबर्धाःम्हाꣳ खोःमा साꣳरिक् खिनिꣳ सिक् सम्बाल्ले चोगुल्ले सेसेहुप्लक्लेन् थोबो केबोःङ्बा पर्धाःम्हाꣳ ओगप् चोःक्मा निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ॥

13 खेल्ले चोगुल्ले वेꣳ पाःन्दाङ् पाःप्मा पर्धाःम् केगप्पाल्ले खुनेꣳ पाःत्तुबा पाःन्निन् पाःन् लेङ्मा सुक्तुर फाꣳआङ् तुवा चोगुररो॥

14 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ वेꣳ पाःन्दाङ्डो तुवा चोगुङ्डिल्ले आयाम्साम्मिल्ले तुवा चोगुꣳ, कर आनिङ्वाꣳइल्ले थेआङ् कुसिङ्मेनिःत्तुन्लो॥

15 आल्ल आक्खे चोगुङ्बाबे? इङ्गाꣳ याम्साम्मिल्ले तुवा चोःक्का, कर आनिङ्वाꣳइल्लेआङ् तुवा चोःक्कारो॥ इङ्गाꣳ याम्साम्मिल्ले साम्लोआ, कर इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳइल्लेआङ् साम्लोआरो॥

16 खेनेꣳ केयाम्साम्मिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नेम्भोगेन् कुनारा केभोःसुल्ले खेनेꣳ नुःरिक्काङ् नोगेन् केबिरुसाङ् कुसिङ् मेन्निःप्मनाबाल्ले आक्खेलꣳरिक् “आमेन्” पाःत्तुबे? थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ केबाःत्तुबान् खुनेꣳ कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो॥

17 खेने꞉ग नुःरिक्काङ् नोगेन् केबिरुबिला, कर वे꞉ मनाःल्लेन् थेआङ् थोबो मेबोःङ्नेल्लो॥
18 इङ्गा꞉ निङ्वा꞉फुमाङ्डिन् नोगेन् पिरुङ्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गा꞉ग खिनि꞉ केरेक्नुःल्लेआङ् यरिक् वे꞉ पाःन्दाङ्डो पाःत्तारो॥
19 हेक्केसाङ् सेसेहुप्लक्कोग हेन्छिङ् थिबोःङ् (१०,०००) पाःन्सुत्लाहा꞉ वे꞉ पाःन्दाङ्डो पाःप्मान्नुःल्लेग वे꞉हा꞉ निसाम् पिमासि फा꞉आङ् कुसिङ्निःप्मा सुक्केदेप्पा ङासि (५) पाःन्सुत्लाहा꞉ पाःप्मा निङ्वा꞉ चोगुङ्लो॥
20 फु꞉नुसा꞉ नु ने꞉नुसा꞉से, खिनि꞉ हिन्जा꞉बित्छा कुइसिःक् निङ्वा꞉ इःप्मा लेरेम्मे꞉ओ॥ फेन् पाःन्नो अङेःक्वा कुइसिःक् पोःक्खेम्मे꞉ओ, कर निङ्वा꞉ इःप्माओग कुनिङ्वा꞉ केदुम्बा मनाहा꞉ कुइसिःक् पोःक्खेम्मे꞉ओ॥
21 साम्योसाप्लाओ अक्खेल꞉रिक् साप्तेआङ् पत्,
“कुसिङ् मेन्निःत्तुम्बा पाःन्दाङ् केबाःप्पा मनाहा꞉लाम्
हेक्क्याङ् वे꞉ लाजे꞉बा मना पाःन्दाङ्लाम् आबाडे आमनाहा꞉नु पाःत्तारो॥
हेक्केसाङ् खेङ्हा꞉रे आबाःन् मेङ्घेप्सुन् ल꞉रिक् यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुरो॥”*
22 वे꞉ पाःन्दाङ् पाःप्मा पर्धाःम्मिङ्ग नसाःन् केजोःक्पाहा꞉रे लागि मेःन्, कर नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहा꞉रे लागि मिक्सेःन्लो॥ हेक्केसाङ् माङ्निङ्वा꞉पाःन् पाःप्मा पर्धाम्मिङ्ग नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहा꞉रे लागि मेःन्, कर नसाःन् केजोःक्पाहा꞉रे लागिरो॥
23 खेल्ले चोगुल्ले सेसेहुप्लक्को केजुप्सिल्ले केरेक् वे꞉ पाःन्दाङ्डो केबारिने फा꞉ग्र खेप्मो पाःन् कुसिङ् मेन्निःप्मनाबाहा꞉ इग्र नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहा꞉ मेदाःल्ले थेआङ् कुसिङ्मेनिःत्तुन्नाङ् खिनि꞉ केरेक् केनाक्खि केबिगि꞉ ल꞉रिक् मेम्बाःत्तुन्बि?
24 कर केरेक्ले माङ्निङ्वा꞉पाःन् मेबाःत्तुर मेयाक्किल्ले नसाःन् मेन्जाःक्मना इग्र कुसिङ्मेन्निःप्मनाबा मनाःन् खेप्मो ताने फा꞉ग्र खेल्ले खेप्सुबा पाःन्निल्ले कुसिक्लुङ्मा सिगाङ्बा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् चोगुआङ् कुनिङ्वा꞉बान् थिक्तु꞉रो॥ खेप्मो मेबाःत्तुबा पाःन्निल्ले खेल्ले कुनिङ्वा꞉ लोःरो॥
25 हेक्क्याङ् कुसिक्लुङ्मा सिगाङ्बा सिबि꞉ पाःन्हा꞉ ओसेःन्दाङ् पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् खेन् थुङ्बोहज꞉ युङ्सिङ्डाङ् खेल्ले निङ्वा꞉फुमाङ्डिन् सेवा चोगुर खिनि꞉ लुम्मो निङ्वा꞉फुमाङ्डिन् सेक्खाए वा꞉रो ल꞉रिक् पाःत्तुरो॥

सेवा चोःक्मा थिम्

26 फु꞉नुसा꞉ नु ने꞉नुसा꞉से, आल्ल इङ्गा꞉ अक्खे पाःत्तुङ्लो॥ खिनि꞉ सेसेहुप्लक्को केजुप्सिल्ले लत्थिक्किल्ले साम्लो कत्तु꞉, वे꞉स्माल्ले निसाम् कत्तु꞉, वे꞉स्माल्ले निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले पिरुबा ओसेःन्दाङ् पाःन् कत्तु꞉, वे꞉स्माल्ले वे꞉ पाःन्दाङ् कत्तु꞉ हेक्क्याङ् वे꞉स्माल्ले वे꞉ पाःन्दाङ्डिन् पाःन्लेङ्मा पर्धाःम् कत्तु꞉रो॥ कन् केरेक् पाःन्हा꞉ सेसेहुप्लक्किन् थोबो चोःक्मा फा꞉आङ् ओगप् चोःक्मा पोःङ्लो॥
27 वे꞉ पाःन्दाङ् केबाःप्पाहा꞉ मेबाःत्ने फा꞉ग्र नेप्फुरे꞉रक् इग्र सुम्सि थारिक्ले एःक् एःक् मेबाःत्तुर, हेक्क्याङ् थिक्पारे पाःन् लेक्खुररो॥
28 कर पाःन् केलेङ्बान् होःप्ने फा꞉ग्र हारा꞉ खेङ्हा꞉ सेसेहुप्लक्को स्वाःत् मेयुङ्डाङ् आबाडेनु हेक्क्याङ् निङ्वा꞉फुमाङ्डिन्नु मेबाःत्लरो॥
29 माङ्निङ्वा꞉पाःन् केबाःप्पाहा꞉आङ् नेप्फु इग्र सुम्सि मेबाःत्ल, हेक्क्याङ् वे꞉हा꞉रे खेन् निङ्वा꞉फुमाङ्लाम्बाबि मेःम्बि फा꞉आङ् माङ्निङ्वा꞉पाःन्निन् सा꞉मा पोःङ्लो॥
30 कर खेप्मो केयुङ्बा कुभाओ निङ्वा꞉फुमाङ्डिल्ले पिरुबा ओसेःन्दाङ् पाःन्निन् ताने फा꞉ग्र तगि केबाःप्पेन्स्वाःत् युङ्निरो॥
31 हेक्केल꞉रिक् खिनि꞉ थिक्पा थिक्पारे माङ्निङ्वा꞉पाःन् पाःप्मा केसुक्ति꞉, हेक्केःल्ले केरेक्ले केहु꞉आसिआङ् याम्जाङ्वा केघोःसुम्लो॥

---

* **14:21** □□□□□ □□.११-१२

32 माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ पर्धाःम्मिन् आबाङे युक्को कप्मा पोःङ्लो॥
33 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग येमेन्दङ्मेःन्, कर सनारुङ्लेन् निङ्वाꣳफुमाङ्लो॥
केरेक् सेसे मनाहाꣳरे केरेक् खुनिꣳ सेसेहुप्लक्कोबा चोःक्थिम् कुइसिःक्
34 सेसेहुप्लक्को चुम्लुङ् पोःङ्ल पत्तिल्ले मेन्छुमाहाꣳ स्वाःत् युङ्मा पोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳ खेन् येम्मो पाःप्मा नुःबा मेःन्, कर खेङ्हाꣳग युक्को वाꣳमा पोःङ्लो॥ साम्यो इङ्जाःङ्डिल्लेआङ् हेक्के पाःत्तुरो॥
35 खुनिꣳ सेःन्दोःमा पाःन् मेगत्तुन्ने फाꣳग्र हाराꣳ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ हिम्मो आबाङे खुनिꣳ येम्बाहाꣳ सेःन्मेदोसुसिररो, थेआङ्भेल्ले सेसेहुप्लक् चुम्लुङ् पोःङ्ल पत्तिल्ले मेन्छुमाहाꣳ ताꣳजेङ्माग नुःम्मासिःमा पाःन्लो॥
36 खिनिꣳ कोरन्थिहाꣳरे निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् खिनिꣳलाम्बा हेःक्सिङ्बा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बि? इग्र खिनिꣳरक् केघोःसुम्बा फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःत्तुम्बि? हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳ केइःत्तुम्ने फाꣳग्र केबेःन्दिआङ् केवयिरो॥
37 आत्तिल्ले इङ्गाꣳ माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाआ लꣳरिक् इग्र याम्साम्गेन् पर्धाःम् कत्तुङ् लꣳरिक् इःत्तुꣳ हाराꣳ खेल्ले इङ्गाꣳ साप्तुङ्बा कन् पाःन्हाꣳ दाङ्बाल्ले कुइङ्जाःङ्लꣳरिक् तेन्दिङ् चोगुररो॥
38 खेल्ले कन् पाःन्हाꣳ मेघेप्सुन्ने फाꣳग्र खेल्ले कुबाःन्निन्नाङ् मेघेप्सेम्मिन्नेꣳओ॥
39 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःप्मा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् वेꣳ पाःन्दाङ् पाःप्मा मेसाक्तेम्सिम्मिन्नेꣳओ॥
40 कर केरेक् पाःन्हाꣳग थेप्थेप्पाङ् नुःरिक् चोःक्मा पोःङ्लो॥

15

खिस्तेन्सिःमेन्लाम् हिङ्

1 आल्ल आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳओ इङ्गाꣳ इङ्भन् चोगुङ्बा सुनाइङ्डिन् याम्मो खिनिꣳ निङ्वाꣳसोओ ताःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ खेन् सुनाइङ्डिन् केदाःक्तुम्माङ् बा खेन् नसाःन्नो चक्मेल्लꣳए केबत्छिरो॥
2 इङ्गाꣳ इङ्भन् चोःक्निङ्बा खेन् सुनाइङ्डिन् नसाःन् केजोगुम्माङ् केन्लेरुम्मिन्ने फाꣳग्र सेन्लप् केघोःसुम्लो, मेःन्ने फाꣳग्र खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्बाङ्ग हनेरक् पोःङ्लो॥
3 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ खोःसुङ्बा केरेक्नुःल्ले केयेक्पा पाःन्निन् खिनिꣳ हुक्सुप्निङ्डाङ् वाꣳरो–साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् खिस्तेन्आनिꣳ लायोःन् लेप्मि पिसे स्ये,
4 खुनेꣳ मेलुप्तुबा, सुम् येन्नो साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् सिःमेन्लाम् हिङे,
5 खुनेꣳ पत्रुसेन्नु थाःम्सिङ्, हेक्क्याङ् थिक्-नेत् (१२) हुꣳसाम्बाहाꣳरो थाःम्सिङ्लो॥
6 याङ्सि थिक्लेङ्मो कुगिप् ङासि (५००) फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳरो थाःम्सिङ्लो॥ खेङ्हाꣳओग कुभा मेस्ये मेबेसाङ् कुभाग कुहिङ्वेत्ते मेवाꣳरो॥
7 हेक्क्याङ् खुनेꣳ याकुबरो हेक्क्याङ् केरेक् सेःक्युक्मिबाहाꣳरो थाःम्सिङ्लो॥
8 हेक्क्याङ् केरेक्नुःल्ले एगाङ् कुयेम् मेङ्गेत्ते सागेवाःन्छिङ्बाल्लो कुइसिःक् इङ्गाꣳओआङ् थाःम्सिङ्लो॥
9 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग सेःक्युक्मिबाहाꣳओ केरेक्नुःल्ले चुःक्पाआरो॥ इङ्गाꣳग सेःक्युक्मिबाआ फाꣳआङ् पाःप्माआङ् मेलाꣳआन्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेहुप्लक्किन् इङ्गाꣳ तुक्खे चाःत्तुङ्डाङ् वयेरो॥
10 कर आल्लो इङ्गाꣳ आक्खेलꣳरिक् वाꣳआ खेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले चोगुल्लेएरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिन् इङ्गाꣳओ चामेसोःक्तेन्लो॥ खेन् वेꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳनुःल्लेआङ्साꣳरिक् याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो, हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ चोगुङ्बाग मेःन्लो कर इङ्गाꣳओ केवाꣳबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले चोगुबारो॥

11 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाःसाङ् खेङ्हाःरेसाङ् इङ्भन् चोःक्मनाबा सुनाइङ्डिन् लत्छारो, हेक्क्याङ् बा खेन्ने खिनिः नसाःन् केजोगुम्माङ् केवयिःरो॥
12 कर ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् याम्मो हिङेआङ् वाः लःरिक् इङ्भन् चोगुम्बेआङ् वाःइल्ले खिनिः कुभारे आक्खेलःरिक् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् मेबोःङ्नेन्लःरिक् केबाःत्तुम्बाबे?
13 सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मन् मेबोःङ्नेन्ने फाःग्र ख्रिस्तेन्नाङ् सिःमेन्लाम् याम्मो मेहिङेन्लो॥
14 हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् मेहिङेन्ने फाःग्र आनिगे इङ्भन् चोगुम्बेबा नु खिनिः नसाःन् केजोगुम्बाङ्ग हनेरक् पोःङ्लो॥
15 खेन्नुःल्लेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ आनिगे इङ्लेक्के पोःक्खिगेरो, थेआङ्भेल्ले आनिगेग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तेन्हिङ्मन्नो फोःक्खु लःरिक् साःक्खि पिरुम्बेआङ् वयिगेरो॥ कर सेक्खाःल्ले खुनेः केसिःबाहाः सिःमेन्लाम् हिङ्मन्नो मेभोःक्खुन्सिन्ने फाःग्र ख्रिस्तेन्हिङ्मन्नो मेभोःक्खुन्लो॥
16 थेआङ्भेल्ले केसिःबाहाः सिःमेन्लाम् मेन्हिङ्नेन्ने फाःग्र ख्रिस्तेन्नाङ् सिःमेन्लाम् मेहिङेन्लो॥
17 हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् मेहिङेन्ने फाःग्र खिनिः नसाःन्निन् हनेबा पोःङ् हेक्क्याङ् आल्लसाङ् खिनिः लायोओए केवयिःरो॥
18 हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् मेहिङेन्ने फाःग्र ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाआङ् केसिःबाहाःरेआङ् सेन्लप् मेङ्घोए मेवाःरो॥
19 कन् हिङ्मन्ले लागिरक् ख्रिस्तओ आनिः निङ्साङ् आजोगुम्बाने फाःग्र केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाःनुःल्लेआङ्यरिक् लुङ्माः स्याःत् केलःबा आजोःक्लो॥
20 कर ख्रिस्तेङ्ग सेक्खाए सिःमेन्लाम् हिङेरो, हेक्क्याङ् केसिःबाआङ् केहिङ्बाहाःओ खुनेःए तुम्बारो॥
21 थेआङ्भेल्ले सिःमेङ्ग लत्थिक् मनालाम्बाए त्ये, हेक्केलःरिक्के सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मान्नाङ् लत्थिक् मनालाम्बाए ताःरो॥
22 थेआङ्भेल्ले आदम्मिल्ले* कुधाःक्को केवाःबा केरेक् मनाहाः मेसिः, हेक्केलःरिक्के ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पा केरेक् मनाहाः मेहिङ्लो॥
23 कर आनिः केरेक्ले आबाडे येम्मिन् हाङ्माए पोःङ्लो॥ सिःमेन्लाम् केहिङ्बाहाःओ ख्रिस्तेङ्ग तुम्बारो, हेक्क्याङ् खुनेः नुःङ् युःल्ले कुमनाहाः मेहिङ्लो॥
24 हेक्क्याङ् कुनुप्मान् ताःरो॥ खेन् येम्मो ख्रिस्तरे केरेक् याम्साम्गेन्हाङ्युक्, युक्हाः नु मुक्साम्हाः मेक्खुआङ् निङ्वाःफुहाङ्जुम्मिन् पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् हुक्सुप्तुः॥
25 थेआङ्भेल्ले कुनिङ्मिहाः कुयुक्को मेन्दाःछिङ्डे थारिक् खुनेःग हाङ् चोःक्माए पोःङ्लो॥
26 केरेक्नुःल्ले एगाङ् मेङ्मा केबोःङ्बा निङ्मिःङ्ग सिःमेन्लो॥
27 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्, "निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक् पाःन्हाः कुयुक्को तारुआङ् वाः॥"* कर "केरेक् पाःन्हाः" कुयुक्को वाः फाःइन् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नाङ् कुयुक्को वाः केलःबाग मेबोःङ्नेल्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केरेक् पाःन्हाः ख्रिस्तरे कुयुक्को नेस्सुपिरुबारो॥
28 केरेक् पाःन्हाः येसुरे कुयुक्को ताः, हेक्क्याङ् केरेक् पाःन्हाः येसुरे कुयुक्को केदाःप्पा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुयुक्को आबुगेन् कुस्साःन्नाङ् ताःरो॥ हेक्केलःरिक् निङ्वाःफुमाङ्डिन्ने केरेक् सम्दाङ् युक् केजोःक्पा पोःङ्लो॥
29 आल्ल सिःमेन्लाम् हिङ्मन् मेबोःङ्नेन्ने फाःग्र केसिःबाहाःरे लागि बप्तिस्मा मेबोःक्खेबाल्ले कुबेःन् थे पोःक्खेआङ्बे? केसिःबाहाः मेन्हिङ्नेन्निल्ले थेआङ् मनाहाः खेङ्हाःरे खुनिः लागि बप्तिस्मा मेबोःङ्बाबे?
30 हेक्क्याङ् आनिगेआङ् केरेक् येम्मो थेआङ् किप्मा केघुःबाओ थ्येःइगेर वयिगेबाबे?

---

* **15:22** □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ * **15:27** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ ए.६

31 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिꣳ दाङ्बा ख्रिस्त येसुरे खिनिꣳओ चोगुबा पाःन्नोबा आसिक्
सम्माल्ले “इङ्गाꣳ थिक्याःन्धक् सिःमा यारिप् पोःङ्डा” पाःप्मा सुक्तुङ्लो॥
32 एफिसस येक्यक्को ताम्भुङ् थक्साहाꣳनु थङ् थक्ताङ्डिल्ले थे इन्धाःङ् खोःसुङ्बे? केसिःबाहाꣳ
सिःमेन्लाम् मेन्हिङ्नेन्ने फाꣳग्र “आनिꣳ चाम् थुङुम्, थेआङ्भेल्ले ताःन्दिक्क आनिꣳ आस्सिःएरो॥”*
33 खिनिꣳ पिर्बेःम्बो मेध्येम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले “ताप्फेःम्बा तेःङ्जुम्हाꣳरे मेजोगुल्ले नुःबा
येप्लेक्किन् फेत्लाꣳरो॥”
34 खिनिꣳग सेनिङ्वाꣳओ नुःक्खेम्मेꣳआङ् लायो चोःक्मा लेरेम्मेꣳओ॥ खिनिꣳओ कुभाग
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ थेआङ् मेल्लेःमनाबाहाꣳआङ् मेवाꣳरो॥ कङ्ग खिनिꣳ सिरिङ्
केमयिर फाꣳआङ् मेन्तिङ्बारो॥

सिःमेन्लाम् केहिङ्बा नासिङ्गेन् थक्किन्

35 कर खिनिꣳओ कुभारे केबाःतुम्बिला, “आक्खेलꣳरिक् केसिःबाहाꣳ मेहिङ्बे? आक्तङ्बा
नासिङ्गेन् थक्किन् मेघोःसुꣳबे?”
36 अदङ्से, खिनिꣳ केहेꣳरुम्बा याꣳरिःम्बान् मेन्छिःए थारिक् मेलिङ्नेन्लो॥
37 खिनिꣳ केहेꣳरुम्बा याꣳरिःम्बान् ताःन्दि केबोःङ्बा कुबुङ्डिन् मेःन्लो, कर सिःल्लेन् इग्र वेꣳ
परिक्लेन् याꣳरिःम्बान्लक् केहेꣳरुम्॥
38 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् केरेक् याꣳरिःम्बाहाꣳ आबाङे परिक्पा कुबुङ्मा
पिरुसिꣳरो॥
39 हेक्केलꣳरिक्के नासिङ्गेन् थक्हाꣳआङ् थिक् परिक्लेन् मेहोःप्लो॥ मेन्छाम् याप्मिरेन् थिक्
परिक्लेन्, थक्साहाꣳ, पुसाहाꣳ नु ङाहाꣳरेन् वेꣳ वेꣳ परिक्लेन् थक् वाꣳरो॥
40 ताङ्साक्पो लाबा, नाम्, खेःम्सिक्हाꣳ मेबत्, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोआङ् थक्हाꣳ
मेवाꣳरो, कर ताङ्साक्पोबा लाबा, नाम्, खेःम्सिक्हाꣳरे खुनिꣳ ओःप्मान्नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
थक्हाꣳरे खुनिꣳ खेम्सिङ्मान्वेꣳ वेꣳ चोःक्लो॥
41 नाम्मिल्ले कुओःप्मान् थिक् परिक्लेन्, लाबाल्लेन् वेꣳ परिक्लेन् चोःक्, हेक्क्याङ्
खेःम्सिक्पाल्ले कुओःप्मान् वेꣳ परिक्लेन् चोःक्॥ हेक्केलꣳरिक्के थिक् खेःम्सिक्पाल्ले कुओःप्मान्
नु वेꣳस्मा खेःम्सिक्पाल्ले कुओःप्मान् वेꣳ वेꣳ चोःक्लो॥
42 हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्मान्नाङ् बा हेक्तङ्बाए चोःक्लो॥ कन् नासिङ्गेन् थक्किन् सिःꣳ
हेक्क्याङ् लुप्माआङ् किःꣳ, कर सिःमेन्लाम् याम्मो केहिङ्बा थक्किन् आजुनि पोःङ्लो॥
43 आनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किन् लुप्पिल्ले ताप्फेःम्बा नु थुम् मेःन्नेबा चोःक्, कर याम्मो कुहिङ्वेत्
पोःङ्डिल्ले नुःबा नु केधुम्बा पोःङ्लो॥
44 नासिङ्गेन् थक्किन् लुप्, हेक्क्याङ् याम्साम्गेन् थक्किन् हिङ्लो॥ नासिङ्गेन् थक् वाꣳबा हेक्केए
याम्साम्गेन् थक्किन्नाङ् वाꣳरो॥
45 साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, “थिक्सिगेःक्स्मा मना आदम्मिङ्ग कुहिङ्वेत्
मना पोःक्खे,”* याङ्सिबा आदम्मिङ्ग (ख्रिस्त) नेत्तिगेन् हिङ्मन् केबिबा याम्साम् पोःक्खेरो॥
46 केरेक्नुःल्ले तगि नासिङ्गेन् थक्किन् ताः, हेक्क्याङ्लक् याम्साम्गेन् थक्किन् ताःरो॥
47 थिक्सिगेःक्पा मनाःङ्ग खाम्बेःक्मोबा खाम्लाम्बा चोगेआङ् वये, कर निसिगेःक्स्मा मनाःङ्ग
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्बाबारो॥
48 इक्साबा मनाहाꣳ खाम्मिल्ले केबोःङ्बा मनाःन् हेक्तङ्बासिरो, हेक्केलꣳरिक्के साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
मनाहाꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा मनाःन् हेक्तङ्बासिरो॥
49 आल्लो आनिꣳ खाम्मिल्ले केबोःङ्बा मनाःन् हेक्तङ्बा आजोःक्, हेक्केलꣳरिक्के
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा मनाःन् हेक्तङ्बा आबोःङ्लो॥

---

* **15:32** □□□□□ □□.१३ * **15:45** □□□□□□□□□□ □.७

50 आल्ल आमिःम् फुऽनुसाऽ नु नेऽनुसाऽसे, इङ्गाऽ पाःप्मा कोःत्तुङ्बान् कन्लो, नेक्सा नु माक्खिऽइल्ले निङ्वाऽफुहाङ्जुम्मिल्लेन् लक् खोःमा मेसुक्तुन्लो, हेक्केलऽरिक्के केमेक्पा केबेःक्पाल्ले आप्फाल्लेआङ् मेम्मेक्मनाबाल्लेन् लक् खोःमा मेसुक्तुन्लो॥

51 खेप्सेम्मेऽओ! इङ्गाऽ लत्छा सिबिऽबा पाःन्धिक् मेत्निङ्–आनिऽ केरेक् आन्छिःनेन्लो, कर आनिऽ केरेक् आलेङ्सिङ्आबेःक्लो॥

52 सप्फारेसा, मिक्चिराप्पोसा, थुत्थुरिःप्पाल्ले कुनुप्पोबा इक्लाओ आलेक्सिङ्लो॥ थेआङ्भेल्ले खेन् येम्मो थुत्थुरिःप्पेन्मुक् हेक्क्याङ् केसिःबा केबेःक्पाहाऽ मेम्मेक्मनाबा मेबोःङ्डाङ् मेहिङ्लो, हेक्क्याङ् आनिऽ केरेक् आलेङ्सिङ्आबेःक्लो॥

53 थेआङ्भेल्ले कन् केसिःबा केबेःक्पा नासिङ्गेन् थक्किन् आप्फाल्लेआङ् मेन्नुप्मनाबा आजुनि थक्को लेङ्सिङ्मा पोःङ्लो॥

54 हेक्क्याङ् कन् केसिःबा केबेःक्पा थक्किन् मेन्छिःमनाबा आजुनि थक्को लेङ्सिङ्डिल्ले कन्साप्तेआङ् केबप्पा पाःन्जाक्किन् केत्लो,
“सिःमेन् थङ्डो हारि त्येआङ् वाऽरो”*
55 “सिःमेन्ने, खेनेऽ केधङ्नाःन्निन् आत्तो वाऽबे?
सिःमेन्ने, खेनेऽ केमुक्साम्मिन् आत्तो वाऽबे?”*
56 सिःमेल्ले कुमुक्साम्मिन् लायोलाम् खोःसुऽरो, हेक्क्याङ् लायोःल्ले कुमुक्साम्मिङ्ग साम्यो इङ्जाःङ्लाम् खोःसुऽरो॥
57 कर निङ्वाऽफुमाङ्डिन् नोगेन्लो! खुनेऽए आनिऽ दाङ्बा येसु ख्रिस्तलाम्बा थङ्नाःन्निन् आबिऽरो॥

58 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुऽनुसाऽ नु नेऽनुसाऽसे, खिनिऽ केधुम्बा पोःक्खेम्मेऽआङ् मेम्मुन्ने वयेम्मेऽओ॥ दाङ्बाल्ले कुयाःम्बक्को सदादिङ् पोःरेम्मेऽर पेगेम्मेऽओ॥ थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले लागि खिनिऽ याम्बुधिक्किन् चामेसोःक्नेन् फाऽआङ् केनिःसुम्माङ् केवयिऽरो॥

16

यरुसलेमस्मा नसानिबाहाऽरे लागि कुभाऽ याङ्

1 आल्ल यरुसलेमस्मा नसानिबाहाऽरे लागि कुभाऽ याङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ अक्खे मेत्निङ्लो–गलातिया थुम्मोबा सेसेहुप्लक्हाऽ मेत्तुङ्सिङ्बा हेक्केए चोगेम्मेऽओ॥

2 तेनेबा येन्नो खिनिऽ केरेक्ले केधगुम्बा याङ्लाम्बा कुभाऽ याङ् सेन्देम्मेऽआङ् फुक्खेम् युक्खेम्मेऽओ॥ हेक्केःल्ले इङ्गाऽ ताआल्ले कुभाऽ याङ् फुङ्मा मेबोःङ्नेन्॥

3 हेक्क्याङ् इङ्गाऽ खेप्मो ताआल्ले खिनिऽ निङ्वाऽइरे खोःप्तुसिबा मनाहाऽ निःसुम् सक्हाऽ साप्तुङ् पिरुङ्सिङ्डाङ् खेङ्हाऽनुए खिनिऽ केभोःक्खुम्बा कुभाऽ याङ्डिन् यरुसलेम येक्यक्को हाङ्मादेःमा पोःङ्लो॥

4 इङ्गाऽआङ् पेःक्काल्ले नुःबा पोःङ्ने फाऽग्र इङ्गाऽनुए खेङ्हाऽआङ् मेबेःक्लो॥

पावलरे लाम्दिःक् चोःक्मा कुनिङ्वाऽ

5 इङ्गाऽ मेसेदोनिया थुम्मो लाम्दिःक् चोःक्काआङ् खिनिऽ तुम्से ताआ, थेआङ्भेल्ले इङ्गाऽ मेसेदोनिया पोःङ्मार लाम्दिःक् चोःक्मा निङ्वाऽ चोगुङ्डाङ् वाऽआरो॥

6 इङ्गाऽ खिनिऽनु सप्फा वाऽसे ताआबिला, पोःङ्ने फाऽग्र कन् चुङ्वाःम्माओ खिनिऽनु वाऽआरो॥ हेक्केलऽरिक् इङ्गाऽ खेप्मोलाम् आत्ति पेःक्कासाङ् कुभाऽ पिमा आगेसुक्तिऽरो॥

7 थेआङ्भेल्ले कन् येम्मो खिनिऽ तुम्से सप्फारक् मेःन्, कर दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाऽ पोःङ्ने फाऽग्र खिनिऽनु कुभा येम् थारिक् वाऽमा आनिङ्वाऽ वाऽरो॥

8 कर पेन्तिकोस तङ्नाम्* थारिक् इङ्गाऽ कप्मो एफिसस येक्यक्को याःक्कारो॥

---

* **15:54** □□□□□ □□.८ * **15:55** □□□□ □□.१४ * **16:8** □□□□□□□□□□ □□□□□□□–□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□

9 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आलागि पयम् याःम्बक् चोःक्मा चारिक् नुःबा येम् त्येआङ् वाꣳरो॥ हेक्क्याङ् कप्मो यरिक् याप्मि केअप्पाहाꣳआङ् मेवाꣳरो॥

10 तिमोथिःन् खेप्मो ताःल्ले नुःरिक्काङ् लाङ्दाःक्तेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग इङ्गाꣳ चोगुङ्बा कुइसिःक्के दाङ्बाल्ले कुयाःम्बक् चोगुर वाꣳरो॥

11 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिन्हाꣳरेआङ् खुनेꣳ कुनामेन्छाꣳ मेम्मेत्तुन्ल॥ खुनेꣳ इङ्गाꣳओ फेन्निल्ले कुभाꣳ पिरेम्मेꣳआङ् पाङ्घेम्मेꣳओ॥ खुनेꣳ फुꣳनुसाꣳहाꣳनु केत् फेन् फाꣳआङ् इङ्गाꣳ हाङ्घुङ्ल वाꣳआरो॥

12 आल्ल नुसाꣳ अप्पोलोसरे कुयाःम्बेओ इङ्गाꣳ अक्खे मेत्निङ्लो–खुनेꣳ वेꣳ नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳनु खिनिꣳओ फेन्ल फाꣳआङ् साꣳरिक् पेलि फाक्तुङ्, कर खुनेꣳ आल्लो खिनिꣳओ फेम्मा निङ्वाꣳ मेजोगुन्लो॥ खुनेꣳ नुःबा येम् खोःसुल्लेसा खिनिꣳ तुम्से फेन्लो॥

13 खिनिꣳ सिङ्सिङ् येक्येक् लꣳरेम्मेꣳओ॥ नसाःन्नो मेम्मुन्ने वयेम्मेꣳओ॥ मेङ्गिःमनाबा नु केधुम्बा पोःक्खेम्मेꣳआङ्

14 थेमा केजोगुम्साङ् मिःम्जिनु चोगेम्मेꣳओ॥

15 स्तिफनसेन् नु खुनेꣳ कुहिम्सयङ्हाꣳ कुसिङ् केनिःत्तुम्सिम्लो॥ खेङ्हाꣳग अक्खैया थुम्मोबा केरेक्नुःल्ले तगि नसाःन् केजोःक्पासिरो॥ हेक्क्याङ् नसानिबाहाꣳ कुभाꣳ पिमासिओ आबाङे मेबिसिङ्ङाङ् मेवाꣳरो॥ आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, अक्खेलꣳरिक् पेलि फाक्निङ्लो,

16 अक्तङ्बा मनाहाꣳ हेक्क्याङ् वेꣳ दाङ्बाओ याम्बुधिक्काङ् माङ्सेवाओ याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥

17 कप्मो स्तिफनस, फोर्तुनातस नु अक्खैकससि मेगेरे मेद्येल्ले इङ्गाꣳ पसःत्सःत्ताङ्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरेग खिनिꣳ केहोःप्तिल्ले इङ्गाꣳ चाहाबा चोगाङ्बा केरेक् पाःन्हाꣳ मेबिराङ्ङाङ् मेवाꣳरो॥

18 खेङ्हाꣳरेग खिनिꣳ हाङ्हाङ् केम्मेत्तिबा हेक्के इङ्गाꣳआङ् हाङ्हाङ् मेमेत्ताङ्ङाङ् वाꣳरो॥ सेक्खासाङ् हेक्तङ्बा मनाहाꣳग इङ्धाःङ् पिमासि पोःङ्लो॥

कुनुप्मा सेवा

19 एसिया तेङ्गप्पोबा सेसेहुप्लक्हाꣳरे खिनिꣳ सेवा केम्हाक्तिꣳरो॥ अक्विला नु प्रिस्किला हेक्क्याङ् खुन्छिꣳ हिम्मो केजुम्बा सेसेहुप्लक्कोबा मनाहाꣳरे दाङ्बाओ सिक्लुङ्मोलाम् सेवा केम्हाक्तिꣳरो॥

20 कप्मोबा केरेक् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳरेआङ् सेवा केम्हाक्तिꣳरो॥ खिनिꣳग नसानिबा मिःम्जिःल्ले सेवा मेत्तासिम्मेꣳओ॥

21 इङ्गाꣳ पावलरे कन् सेवाःन् आबाङे आहुक्किल्ले साप्तुङ्ङाङ् वाꣳआरो॥

22 आत्तिल्ले दाङ्बान् मिःम्जि मेमेत्तुन् हाराꣳ खेङ्ग साङ्ग्राःल्ले तेत्तुररो॥ आदाङ्बे, येꣳओ!

23 दाङ्बा येसुरे कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳर॥

24 खिनिꣳ ख्रिस्त येसुःन्ननसाःन् केजोःक्पा केरेक् लुङ्माꣳ तुक्निङ्लो॥ आमेन्॥

पावलरे़ कोरन्थिहाऱ हाक्तुसिबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

पावलरे़ कोरन्थि येक्यक्को खुनेऱ हेःक्तुबा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाऱ हाक्तुसिबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्लो॥ पावलरे़ कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुबा येम्मो खेप्मोबा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाऱनु नुःबा कुदङ्जुम्होःप्तेरो॥ सेसेहुप्लक्पा कुभा मनाहाऱरे़ साऱरिक् कुजाःत्थि मेदेःसुआङ् वयेरो, हेक्केसाङ् पावलरे़ खेङ्हाऱनु नादङ् चोःक्मा साऱरिक् निङ्वाऱ चोगुआङ्वये़, हेक्क्याङ्खुनेऱ इःत्तुबा हेक्के पोःङ्डिल्ले़ खुनेऱ साऱरिक् ओमु लऱबा पाःन्निन् कप्मो चेक्खुऱरो॥

कन् सक्इङ्घङ्डिल्ले़ थिक्सिगेःक्पा लक्किल्ले़ पावल नु कोरन्थिबा सेसेहुप्लक्किल्ले़ खुनिऱ तङ्जुम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ पोधक् आजोःक्लो॥ पावलरे़ सेसेहुप्लक्पा कुभा मनाहाऱरे़ खुनेऱ कुजाःत्थि मेदेःसुबा नु मेअत्तुबाओ केसाक्पा नोगप् पिरुसिआङ् खेन् नोगप्पिल्ले़ मनाहाऱ लुम्मो लायोलाम् हिम्मा नु नादङ् चोःक्मान् त्येबाल्ले़ खुनेऱ कुसिक् समेआङ् वयेरो॥

हेक्क्याङ् पावलरे़ खेप्मोबा सेसेहुप्लक्किन्नु यरुसलेम येक्यक्कोबा याङ्गेसाऱबा नसानिबाहाऱ निङ्वाऱ हम्माआङ् कुभाऱ पिमासि फाऱआङ् पेलि फाक्तुऱसिरो॥

हेक्क्याङ् एगाङ्स्मा नाःत्लाहाऱओ पावलरे़ खुनेऱ कुत्चाऱए दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ कुसेःक्युक्मिबा पोःक्खेबा पाःन्निन् इगु मेत्छिङ्डाङ् साप्तुरो, थेआङ्भेल्ले़ कोरन्थिबा कुभा मनाहाऱ सेक्खाबा सेःक्युक्मिबासिगे़ लऱरिक् मेबाःत्तु हेक्क्याङ् पावलेन् इङ्लेक्पारो लऱरिक् पाःन्मेधिक्तुआङ् वयेरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-११
पावलेन् नु कोरन्थिबा सेसेहुप्लक् १.१२-७.१६
यहुदिया थुम्मो केवाऱबा नसानिबाहाऱरे़ लागि कुभाऱ याङ् ८.१-९.१५
पावलरे़ इङ्गाऱ सेःक्युक्मिबाआ फाऱआङ् उवा चोगुबा १०.१-१३.१०
कुनुप्मा १३.११-१३

पावललाम्बा सेवा

1 निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाऱलाम्बा ख्रिस्त येसुरे़ कुसेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ सेगाङ्बा इङ्गाऱ पावल नु आनिऱ नुसाऱ तिमोथिरे़* कोरन्थि येक्यक्कोबा निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेहुप्लक् नु अक्खैया तेङ्गप् खाराक् केयुङ्बा काक् ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाहाऱ कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्कासिगेबारो॥

2 आनिऱ पानुदिङ्पाः निङ्वाऱफुमाङ्नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ लुङ्गुम् नु सनारुङ्खिनिऱ केबिरिररो॥

निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ आनिऱ आःन्छिङ्मा आबिऱ

3 आनिऱ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ कुम्बा याप्मि लुङ्माऱ केदुक्पा नु आःन्छिङ्मा याप्मि केबिबा पानुदिङ्पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनारा पोःररो॥

4 निङ्वाऱफुमाङ्लाम् आघोःसुम्बा आःन्छिङ्माल्ले़ इनोगेन् तुक्खेओ केवाऱबाहाऱ आःन्छिङ्मा पिमा आसुक्तुम्सिम्ल फाऱआङ् खुनेऱए काक् आनिऱ इनोगेन् तुक्खेओ आःन्छिङ्मा आबिऱरो॥

5 थेआङ्भेल्ले़ येसुःन् तुक्खे च्येबा हेक्के आनिऱआङ् यरिक् तुक्खे आजाःऱ॥ बा हेक्केलऱरिक्के निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ ख्रिस्तलाम् यरिक् आःन्छिङ्मान् आबिऱरो॥

6 आनिगे़ इनोगेन् तुक्खेःल्ले़ केःप्तिगेल्ले़ खेङ्ग खिनिऱ आःन्छिङ्मा नु सेन्लप्रे़ लागिने़ पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ आःन्छिङ्मा पिरिगेल्ले़ खेन्नाङ् खिनिऱ आःन्छिङ्माल्ले़ लागिरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□

हेक्क्याङ् आनिगे पिआसिगेबा आःन्छिङ्मालाम् आनिगे थरुम्बेबा इनोगेन् तुक्खेःन् खिनिꣳआङ् नासि थःप्मा केसुक्तुम्लो॥

7 हेक्क्याङ् आनिगे इनोगेन् तुक्खे च्येꣳइगेबा हेक्के खिनिꣳआङ् तुक्खे केज्येꣳइरो, हेक्केलꣳरिक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आःन्छिङ्मा पिरिगेबा हेक्के खिनिꣳआङ् आःन्छिङ्मा केबिरिꣳ केलꣳबा आनिगे निङ्साङ्डिन् मेमुन्नेन्लो॥

8 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, एसियाबा तेङ्गप्पो आनिगे तुमुम्बेबा केसाक्पा इनोगेन् तुक्खेःन् खिनिꣳ निङ्वाꣳओ ताःप्मा केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ खेन् तुक्खेःङ्ग थम्मा सुक्मेन्देप्मना कुइसिःक् चोगे, हेक्केःल्ले आनिगे हिङिगेꣳ केलꣳबा निङ्वाꣳए मेन्इःप्मनारो॥

9 सेक्खाए आनिगेग स्येꣳइगेबि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्तुम्बेरो॥ कर कङ्ग आनिगे आबाङे ताङ्सेःप्सिङ्मा फाꣳआङ् मेःन्, कर केसिःबाहाꣳ कुहिङ्वेत् केजोःक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेरक् ताङ्सेःप्मा आसुक् केलꣳबा इःप्मा सुक्तुम्बेर फाꣳआङ् अक्खे पोःक्खेबारो॥

10-11 खुनेꣳग अक्तङ्बा किप्मा केघुःबा सिःमेन्लाम् सेःप्तिगे हेक्क्याङ् ताःन्दिआङ् सेःप्तिगेरो॥ खुनेꣳ चक्मेल्लꣳए याम्मोआङ् सेःप्तिगे हेक्क्याङ् खिनिꣳ तुवा चोःक्नु कुभाꣳ याप्मि केबिरिꣳ फाꣳआङ् खुनेꣳओ निङ्साङ् चोगुम्बेआङ् वयिगेरो॥ हेक्क्याङ् यरिक् मनाहाꣳरे आनिगे लागि मेजोगुबा तुवाःल्लेन् नोगप्पो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिगे मुꣳइसाम् पिरिगेꣳ हेक्क्याङ् आनिगे लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् मेबिरुꣳरो॥

पावलरे कोरन्थि मेम्बेःक्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ

12 कन् इक्सा खाम्बेःक्मोरक् मेःन्, कर खिनिꣳ तगिआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् आनिगे येप्लेक्किन् सेसे नु कुदोःप्मा कत्तुम्बे केलꣳबा पाःन्निन् मुरा मेन्याए पाःप्मा सुक्तुम्बेरो॥ कङ्ग मेन्छाम् याप्मि सिक्कुम् निङ्वाꣳरे कत्तुम्बेबा मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम्बा कत्तुम्बेबारो॥

13-14 खिनिꣳ निःप्मा केन्छुक्तुम्मिम्बा नु कुसिङ्निःप्मा केन्छुक्तुम्मिम्बा पाःन्हाꣳ सक्इङ्घङ्डो थेआङ् मेसाप्तुम्बेन्लो॥ आल्लो आनिगे याःम्बेओ मिसाक्लक् कुसिङ्गेन्निःत्तुम्, कर थिक्येन् खिनिꣳ काक् पाःन्हाꣳ कुसिङ्निःप्मा केसुक्तुम् केलꣳबा इङ्गाꣳ निङ्साङ् चोगुङ्लो॥ हेक्क्याङ् दाङ्बा येसुःन् नुःङ् युःबा येन्नो खिनिꣳ याःम्बेओ वेꣳ मनाहाꣳ नुःबा पाःन् मेत्तुम्सिम्बेबा कुइसिःक् खिनिꣳआङ् आनिगे याःम्बेओ नुःबा पाःन् केजेक्तुम्सिम्लो॥

15 आनिꣳ नुःरिक्काङ् कुसिङ् आनिःत्तासि केलꣳबा पाःन्निन् सेक्खाए इगु कत्तुङ्बाल्ले चोगुल्ले मुꣳइसाम् केघोःसुम्ल फाꣳआङ् याम्मो खिनिꣳओ ताःमा निङ्वाꣳ चोगुङ्डाङ् वयाङ्लो॥

16 इङ्गाꣳ मेसोदोनिया तेङ्गप् पेःक्काल्ले खिनिꣳओ लःम्मार पेःक्मा हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् नुःङ्डाइल्लेआङ् खिनिꣳओ लःम्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥ हेक्क्याङ् यहुदिया थुम्पेःक्काल्ले कुभाꣳ याप्मि केबिरिर केलꣳबा निङ्वाꣳ चोगुङ्डाङ् वाꣳआ॥

17 खिनिꣳओ ताःमा मेन्छुक्पेन्, कर इङ्गाꣳ कन् हने निङ्वाꣳ चोगुङ्बा मेःन्, हेक्क्याङ् इक्साबा मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक् लत्थिक् मुराःल्ले ओ नु मेःन् लꣳरिक् पाःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्बा मेःन्लो॥

18 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन्साबा चोःक्पा कुइसिःक् इङ्गाꣳआङ् नसाःन्साबा चोःक्का॥ इङ्गाꣳ चोगुङ् नु मेजोगुङ्डिन् लꣳरिक् केबाःप्पा मना मेःन्नाꣳरो॥

19 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ, तिमोथि नु सिलासलाम्बा निङ्वाꣳफुसाः येसु ख्रिस्तेन्खिनिꣳओ इङ्भोःसुम्बेल्ले ओ नु मेःन् केलꣳबा पाःन् होःप्तेरो॥ कर खुनेꣳ “ओरो” पाःत्तुबा पाःन्निन् चोगुꣳएरो॥

20 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबा आक्खेन् माङ्हेक्हाꣳसाङ् खेङ्हाꣳ ख्रिस्तओ “ओरो” पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम्बाए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ् पोःङ्ल फाꣳआङ् आनिगे “आमेन्”, (ओरो, हेक्के पोःङ्लरो), पाःत्तुम्बेरो॥

21 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तेन्नु सोरिक् आनिꣳ केरेक् केधुम्बा आजोःक्॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳए याप्मि माङ्धोःक्ना आबिरेआङ्

22 आनिꣳ खुनेꣳइन् फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्मारे़ लागि सेसेमाङ्डिन् ते़न्याङ् कुइसिःक् आनिꣳ सिक्लुङ्मो आबिरे़आङ् आवाꣳरो॥ हे़क्केलꣳरिक् सेसेमाङ्डिन् आबिरे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ काक् माङ्हे़क् चोगुबा पाःन्हाꣳ से़क्खाए ताःरो फाꣳआङ् निःन्धो पोःङ्लो॥

23 खिनिꣳ पाःन् मे़मे़त्निङ्डिन्ल फाꣳआङ् कोरन्थि ये़क्यक्को याम्मो मे़न्दाबान्बा पाःन्निन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ए निःसुꣳरो॥

24 आनिगे़ग खिनिꣳ नसाःन्नो युक् चोःक्मा निङ्वाꣳ मे़गत्तुम्बे़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ नसाःन्नो के़धुम्बा के़जोगिꣳ, कर खिनिꣳ के़सःत्तिर फाꣳआङ् खिनिꣳनु सोरिक् याःम्बक् चोगिगे़रो॥

2

1 हे़क्केःल्ले़ खिनिꣳ पाःन् मे़त्छे़ इङ्गाꣳ याम्मो खिनिꣳओ मे़न्दाःमा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥

2 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ नामाक्मो थानिङ्ने़ फाꣳग्र नामाक्मो थाःसुङ्सिङ्बाहाꣳनुःल्ले़ वेꣳ हाःत्ले़ इङ्गाꣳ सःत्तार याःम्मा सुक्काबे?

3 इङ्गाꣳ खिनिꣳओ ताआल्ले़ सःप्मा के़बाङ्बाल्ले़ए आनिङ्वाꣳ मे़दुक्खुन्ल फाꣳआङ् तगिबा सक्इङ्घङ्डो हे़क्तङ्बा के़साक्पा पाःन् साप्तुङ्बारो॥ इङ्गाꣳ सःत्ताल्ले़ खिनिꣳआङ् के़सःत्तिꣳ के़लꣳबा से़क्खाए निःसुङ्लो॥

4 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुक्ल फाꣳआङ् मे़ःन्, कर इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्निङ्बान्कुसिङ् के़निःत्तुम्ल फाꣳआङ्डे आनिङ्वाꣳ तुगे़आङ् साꣳरिक् आयोःम्पुꣳरे़ हे़क्क्याङ् आमिक्वा थाःसुङ्ल खे़न् सक्इङ्घङ्डिन् इङ्गाꣳ हाक्निङ्डाङ् वयाङ्लो॥

पाःन्गे़भेःम्बाहाꣳ ले़प्मि पिमासि

5 इङ्गाꣳ खिनिꣳ साꣳरिक् निङ्वाꣳ के़दुक्पा पाःन् पाःप्मा आनिङ्वाꣳ होःप्लो, कर इङ्गाꣳ याप्मि तुक्खे के़जाःप्पाल्ले़ इङ्गाꣳ तुक्खे चाःत्ताङ्बानुःल्ले़आङ् माङ्भा यरिक् खे़ल्ले़ खिनिꣳ तुक्खे के़जाःत्तिआङ् वाꣳरो॥

6 खिनिꣳ थिक्हुप् के़बोःक्खिआङ् के़बिरुम्बा खुम्दिङ्डिन् खुनेꣳ कुलागि के़रे़आङ् वाꣳरो॥

7 हे़क्केःल्ले़ आल्ल खे़न् ले़प्मि के़बिरुम्ल पोःङ्, आःन्छिङ्मा के़बिरुम्ल पोःङ्, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र खे़ङ्ग साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ तुक्काङ् निङ्साम्मो थाःरो॥

8 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आल्ल खिनिꣳ खे़न् मनाःन् आल्लसाङ् साꣳरिक् लुङ्माꣳ तुक्ते़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥

9 थेआङ् खिनिꣳ अक्खेलꣳरिक् सक्इङ्घङ् हाक्निङ्बा फाꣳले़ काक् आइङ्जाःङ्हाꣳ के़नाःत्तुम् के़इःत्तुम्ल के़वयिꣳबि मे़ःम्बि फाꣳआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ साꣳरुङ्बारो॥

10 खिनिꣳ ले़प्मि के़बिरुम्बा मनाःन् इङ्गाꣳआङ् ले़प्मि पिरुङ्लो॥ ले़प्मि पिमा के़बोःङ्बा पाःन् वाꣳने़ फाꣳग्र, खे़न् ले़प्मि पिरुङ्डिल्ले़ इङ्गाꣳग खिस्तरे़ कुयुक्किल्ले़ खिनिꣳ लागिए हे़क्के चोगुङ्लो॥

11 माफे़न्साम्मिल्ले़ आनिꣳ इङ्आन्ले़क्ने़ल्ल फाꣳआङ् हे़क्के चोगुङ्बारो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्ले़क्के कुयाःम्बक्किन् आनिꣳ कुसिङ्आनिःत्तुम्माङ् वाꣳरो॥

पावले़न् त्रोआस ये़क्यक्को पेःक्

12 आल्ल इङ्गाꣳ खिस्तरे़ कुसुनाइङ् इङ्भोःसे़ त्रोआस पेगाङ्डिल्ले़ खे़प्मो दाङ्बाल्ले़ इङ्भोःमा सुये़म्धिक् पिराङ्लो॥

13 हे़क्केसाङ् इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳओ सनारुङ् होःप्ते़रो थेआङ्भे़ल्ले़ खे़प्मो खिनिꣳ याःम्बेओ इङ्घङ् के़दाःप्पा आन्साꣳ तितसे़न् मे़न्दुम्बान्लो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़प्मोबा मनाहाꣳ से़म्मुꣳइ नाःक्तुङ्सिङ्डाङ् मे़सेदोनिया ते़ङ्गप्ले़प्माङ् पेगाङ्लो॥

खिस्तलाम्बा नाःम्मा खोःदे़त्

14 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ सदादिङ् ख्रिस्तेन्नु सोरिक् थङ्नाःम्बा
ससःत्सराङ्डो लाम्आलोःरो॥ हेक्क्याङ् कुनाम्गेनुꣳबा फुङ्नाम्मिन् सेःबा कुइसिःक् खुनेꣳ ख्रिस्तरे
कुयाःम्बेओबा नेहिनिङ्वाꣳइन्आनिꣳलाम्बा केरेक् पिसाङ् सेःसुरो,
15 थेआङ्भेल्ले सेन्लप् केघोःबार केबप्पा हेक्क्याङ् केमेक्पार केबप्पाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो आनिꣳ
हिङ्मन्निङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डो ख्रिस्तरे तोःन्दुबा फुङ्नाम्कुइसिःक् चोःक्लो॥
16 केमेक्पार केबप्पाहाꣳरे लागि कङ्ग सिःमेल्ले कुनाम् कुइसिःक् पोःङ्, कर सेन्लप् केघोःबार
केबप्पाहाꣳरे लागि कन् नेत्तिगेन् हिङ्मन् केबिबा फुङ्नाम् कुइसिःक् पोःङ्लो॥ अक्तङ्बा यम्बा
याःम्बक् चोःक्मारे लागि हाःत् लाꣳरुबे?
17 आनिगेग वेꣳहाꣳ कुइसिःक् निङ्वाꣳफु पाःन्जाक् लेङ्हङ् केजोःक्पासिगेग मेःन्लो॥ खेल्ले
कुलेक्वाग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाङ्घुसिबा कुदोःप्मा मनाहाꣳ कुइसिःक् ख्रिस्तरे कुयुक्किल्ले
पारिगेꣳरो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ओमत्तिगेर वाꣳ केलꣳबान् निःसुम्बेरो॥

3

कुसङ् सेसेमाङ्हुप्पिल्लेन्सेवारोबाहाꣳ

1 आल्ल आनिगे आबाडे चम्सिङ्मा हेःक्तिगेबाबि? हेक्क्याङ् वेꣳ मनाहाꣳ कुइसिःक् आनिगेआङ्
खिनिꣳ लागि इग्र खिनिꣳलाम्बा कन् मनाहाꣳ नुःरिक्काङ् लाङ्दाःक्तेम्सिम्मेꣳ केलꣳबा सक्इङ्घङ्
चाहाबा मेजोगिगेन्लो॥
2 खिनिꣳ हिङ्मन्निङ्ग काक् मनाहाꣳरे निःप्मा मेसुक्तुबा नु कुसिङ् मेनिःत्तुबा मेन्छाम् सिक्लुङ्मो
साप्मनाबा सक्इङ्घङ्लो॥
3 सेक्खाए खिनिꣳग ख्रिस्तरे साप्तुआङ् आनिगेलाम्बा हाडुबा सक्इङ्घङ्निङ्लो॥ खेङ्ग नाक्चा
नु साप्वारे मेःन्, कर आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाङ्घुबा सेसेमाङ्डिल्ले साप्तुबारो, साप्लुङ्डो*
साप्तुबा मेःन्, कर मेन्छाम् सिक्लुङ्मो ख्रिस्तरे साप्तुबा सक्इङ्घङ्निङ्लो॥
4 ख्रिस्तरे खेन् पाःन्निन् सेक्खा चोःक् फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओए निःन्धो
चोगिगेरो॥
5 आनिगे आबाडे थेसाङ् चोःक्मा सुक्तुम्बेꣳ फाꣳआङ् मेबाःत्तुम्बेन्लो, कर आनिगे
निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बा चोःक्मा सुक्तुम्बेरो॥
6 खुनेꣳए कुसङ् सेसेमाङ्हुप्पिल्लेन्माङ्सेवा चोःक्मा केसुक्पा चोगिगेआङ् वाꣳरो॥ कङ्ग
साप्मनाबा साम्योथिम्लाम्बा मेःन्, कर सेसेमाङ्लाम्बारो, थेआङ्भेल्ले साप्मनाबा साम्योथिम्मिल्ले
आसेत्, कर सेसेमाङ्डिल्ले आहिङ्लो॥

कुसङ् माङ्हुप्लेन्मिमिदिङ्डिन्

7 मोसारे खेन् साम्योथिम्मिन् लुङ्साप्पो साप्तुआङ् मिमिदिङ्डिन्नु त्ये॥ हेक्केःल्ले मोसारे
कुनाराःल्ले कुमिमिदिङ्डिन् सेरेम् लꣳरेबेर पत्छेसाङ् इस्राइलिहाꣳरे कुनाराःन् ओमेप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
8 हेक्केःल्ले सिःमेन् केदाःप्पा साम्योथिम्मिन् मिमिदिङ्डिन्नु त्येःल्ले सेसेमाङ्डिल्ले तारुबा
इङ्जाःङ्डिङ्ग खेन्नुःल्ले यरिक् मिमिदिङ्बा मेजोःक्नेन्बि?
9 मेन्छाम् याप्मिहाꣳ पाःन् केधिक्पा माङ्सेवाःन् मिमिदिङ्बा पोःक्खेल्ले मेन्छाम् याप्मिओ
साम्योनिमा केदाःप्पा माङ्सेवाःन् खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् मिमिदिङ्बा चोःक्लो!
10 सेक्खाःल्ले कुसङ् सेसेमाङ्हुप्पिल्लेन्सेन्दाङ्गेन् मिमिदिङ्डिन्नु तङ्माल्ले खेन् तगिबा
मिमिदिङ्डिङ्ग थेआङ् मेःन्लो॥
11 थेआङ्भेल्ले तगिबान् सेरेम् लꣳरे पेसाङ् मिमिदिङ्बा चोगेल्ले, सदादिङ् केवाꣳबान्
खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् मिमिदिङ्बा चोःक्लो॥
12 आनिꣳग अक्तङ्बा निङ्साङ् आगत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले सेक्खाःन् इङ्भोःमा आङ्गिनेन्॥

---

* **3:3** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□

13 आनिꣳग मोसाःन्कुइसिःक्सि मेःन्लो॥ खेल्लेग इस्राइलिहाꣳरे सेरेम् लꣳरेबेर पत्छेबा सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् मेन्निःसुन्ल फाꣳआङ् कुनाःन् तेप्तु फत्छुरो॥

14 कर मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳबान् केसाक्पा पोःक्खेआङ् आल्ल थारिक्साङ् थिक्सिगेःक्समा माङ्हुप्पिन् मेनिःरुल्ले सेक्खाःन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्ल फाꣳआङ् खेन् नादेप्माल्ले तेप्तुꣳरो॥ कन् नादेप्माङ्ग ख्रिस्तेन्चोःक्मनाबा नसाःन्निल्लेरक् हन्दुꣳरो॥

15 आइन् थारिक्साङ् मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिन् मेनिःरुल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्खेन् नादेप्माल्ले तेप्तुꣳआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥

16 कर आत्तिन् मनाःल्ले दाङ्बान् नसाःन् चोगुꣳ, खेल्ले कुनादेप्मान् हन्लो॥

17 आल्ल दाङ्बाङ्ग सेसेमाङ्लो, हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले कुसेसेमाङ्डिन् आत्तो वाꣳ, खेप्मो चोःक्युम्भो वाꣳरो॥

18 आनिꣳ दाङ्बाल्ले कुमिमिदिङ्डिन् ओसेःन्आधाक्ल फाꣳआङ् आनिꣳ नादेप्मान् हरेआङ् वाꣳरो॥ दाङ्बान् सेसेमाङ्लो, हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम्बा केदाःबा कुमिमिदिङ्डिल्ले खुनेꣳ कुइसिःक् आलेङ्सिङ्ल आबेःक्, हेक्क्याङ् आल्लसाङ् यरिक् मिमिङ्दिङ्बा आबोःङ्ल आबेःक्लो॥

4

सुनाइङ् सेःमा

1 हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम् कन् माङ्सेवाःन् खोःसुम्बेआङ् वयिगेबाल्ले चोगुल्ले आनिगे निङ्साङ् मेबुक्नेन्लो॥

2 खेल्ले कुलेक्वा आनिगेग मनारे मेन्निए चोःक्मनाबा सिरिङ्मःमा याःम्बक्हाꣳ नाꣳरुम्बेआङ् वयिगेरो॥ आनिगे इङ्लेक् मेजोगुम्बेन्लो हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् योधो मेजोगुम्बेन्लो॥ आनिगेग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ओमत्तिगेर वाꣳ फाꣳआङ् निःसुम्बेआङ् मनाहाꣳ सेक्खा पाःन्लक् मेत्तुम्सिम्बेꣳ, हेक्क्याङ् काक् नसाःन्साबाहाꣳरे खेन् कुसिङ्मेनिःत्तुꣳरो॥

3 आनिगे सेःसुम्बेबा सुनाइङ्डिन् नादेप्माल्ले तेप्तुआङ् पत्ने फाꣳग्र खेङ्ग केमेक्पार केबेःक्पाहाꣳरे लागिरक् तेप्तुꣳरो॥

4 कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा माङ् माफेन्साम्मिल्लेए नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳइन्फेत्लाःन्दु पिरुसिबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे ख्रिस्तरे कुमिमिदिङ्गेन् सुनाइङ्डिल्लेन् ओःत्तिःन् निःमा मेन्छुक्तुन्॥ ख्रिस्तेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइःत्लो॥

5 थेआङ्भेल्ले आनिगेग आबाडे याःम्बेओ इङ्भन् मेजोगुम्बेन्, कर आनिगेग येसुरे कुलागि खिनिꣳ सेवारोबा पोःक्खिगेबा पाःन्निन् नु येसु ख्रिस्तेन्ने दाङ्बारो फाꣳआङ् इङ्भोःसुम्बेरो॥

6 थेआङ्भेल्ले खादाम्मो ओःत्तिःन् ओःत्ल फाꣳआङ् केबाःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तरे कुनाराओ केओःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्लेन् नेहिनिङ्वाꣳइन्कुसिङ् निःप्मा आसुक्तुम्ल फाꣳआङ् आनिगे सिक्लुङ्मो खुनेꣳ कुओःत्तिःन् ओःप्पाङ्घुआङ् वाꣳरो॥

फुजिक्को याक्मनाबा याम्साम्गेन् याङ्भु

7 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ओःप्पाङ्घुबा कन् सुनाइङ्लेन् ओःत्तिःन् आनिꣳओ वाꣳ, कर कन् पयम् यम्बा मुक्साम्मिङ्ग आनिꣳलाम्बा मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बाए ताः केलꣳबान् केरेक्ले मेनिःसुर फाꣳआङ् आनिꣳग कन् याङ्भु याक्मनाबा फुजिक् कुइसिःक्लक् आजोःक्लो॥

8 आनिगेग काक् पिसाङ्लाम् इनोगेन् तुक्खेःल्ले युक्तिगेआङ् वयिगेसाङ् आनिगेग मेन्युःत्ते वयिगेरो॥ आनिगेग हःन्दा लेक्तिगेआङ् वयिगेसाङ् हारि मेन्दाए वयिगेरो॥

9 आनिगेग तुक्खे मेजाःत्तिगेसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आनिगेनु वाꣳरो॥ हेक्क्याङ् आनिगे मेसोःन्दिगेसाङ् याम्मो पोगिगेꣳरो॥

10 येसुरे कुहिङ्मन्निन् आनिगे नासिङ्गेन् थक्को निधाःप्ल फाꣳआङ् खुनेꣳ तुक्खे च्येआङ् स्येबा कुइसिःक् थिक्याःन्धक् आनिगे नासिङ्गेन् थक्को तुक्खे च्येꣳइगेरो॥

11 आनिगे़ के़सिःबाआङ् के़बेःक्पा नासिङ्गेन् थक्को येसुरे़ कुहिङ्मन्निन् निधाःप्ल फाःआङ् येसुरे़ कुलागि थिक्याःन्धक् सिःमा लिङ्धोओ के़रिगे़रो॥
12 हे़क्केःल्ले़ खिनिः लुम्मो माङ्सेवा चोःक्कि सिःमा लिङ्धोओ के़रिगे़ल्ले़ खिनिः मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् के़घोःसुम्लो॥
13 साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्ते़आङ् पत्, “इङ्गाः नसाःन् चोगुङ्, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाः पाःराङ्लो॥”* बा हे़क्तङ्बा नसाःन्लाम्बाए आनिगे़आङ् नसाःन् चोगुम्बे़ः, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुयाःम्बेओ पारिगे़ःरो॥
14 दाङ्बा येसुःन् सिःमे़न्लाम्बा कुहिङ्वे़त् के़जोःक्पाल्ले़ आनिःआङ् येसुःन्नु सोरिक् कुहिङ्वे़त् आजोःक्काङ् आनिः के़रे़क् खुने़ःओ आदाःत्लो के़लःबान् निःसुम्बे़रो॥
15 आनिगे़ तुक्खे च्ये़ःइगे़बा के़रे़क् पाःन्हाःग खिनिः लागिए पोःक्खे़बारो, हे़क्केःल्ले़ मनाहाःरे़ आक्खे़म्म्याक् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिन् मे़घोःसुः, खे़म्म्याक् यरिक्के निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् पोःङ्ल फाःआङ् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः नोगे़न्निन् मे़भोःसुःरो॥

नसाःन्लाम्बा हिङ्मा

16 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आप्फाल्ले़आङ् आनिः निङ्साङ् मे़बुक्ने़न्लो॥ आनिः नासिङ्गेन् थक्किन् सिःबेःक्साङ् आनिः याम्साम्मिङ्ग थिक्याःन्धक् कुसङ् पोःङ्ल पेःक्लो॥
17 थेआङ्भे़ल्ले़ आनिः आदुमुम्बा चुक्सा नु सप्फाधिक्पा इनोगे़न् तुक्खेहाःरे़ग मे़न्नुप्मनाबा मिमिदिङ् के़घोःबा आजोःक्लो॥ हे़क्क्याङ् मिमिदिङ्डिन्नु तङ्माल्ले़ खे़ङ्ग थेआङ् मे़ःन्लो॥
18 आल्लो आनिःसुम्बा इनोगे़न् तुक्खेहाःग ओआम्मे़त्तुम्मिन्लो, कर निमे़न्दे़प्मना पाःन्नो ओआमे़त्तुम्लो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ आनिः आनिःसुम्बा पाःन्हाः सप्फाधिक्पारो, कर निमे़न्दे़त्मनाबा पाःन्हाःग आप्फाल्ले़साङ् वाःरो॥

5

1 आल्ल आनिः आवाःबा कन् नासिङ्गेन् थक्किङ्ग बा कन् इक्साओबा साःङ्गाहिम् कुइसिःक् चोःक्लो॥ कन् साःङ्गाहिम्मिन् यःल्ले़ मना हुक्किल्ले़ मे़ःन्, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ चोगु आबिरे़बा मे़न्नुप्मनाबा हिम्मिन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो वाःरो॥
2 कर खे़न् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा हिम्मिन् खोःमा साःरिक् निङ्वाः आजोगुम्बाल्ले़ चोगुल्ले़ आनिः आल्लो निङ्वाः इगेःक् लःरो,
3 थेआङ्भे़ल्ले़ चाङ्डिल्ले़ थक्किन् ते़प्तुबा हे़क्के खे़न् हिम्मिल्ले़ आदे़प्पाङ् आनिः ले़क्चाबे़धिःक् आम्बोःङ्ने़न्लो॥
4 थेआङ्भे़ल्ले़ कन् नासिङ्गेन् थक्किल्ले़न् साःङ्गाहिम्मो आवाःर थारिक् तुक्खेःल्ले़ सक्मा पुःआङ् आनारो॥ आनिः ले़क्चाबे़धिःक् आबोःङ्ल फाःआङ् मे़ःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा हिम्मिन् आल्लसाङ् यरिक् आजाक्सिङ्ल फाःआङ्लो॥ हे़क्केलःरिक् के़सिःबाआङ् के़बेःक्पा थक्किन् मे़न्छिःमनाबा थक्को ले़ङ्सिङ्लो॥
5 आल्ल बा कन् पाःन्निल्ले़ लागिए निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ आनिः आजोगे़आङ् आवाःरो, हे़क्क्याङ् खे़न् कुसङ् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् से़क्खाए आघोःसुम् के़लःबान् ओसेःन्धाक्से़ ते़न्याङ् कुइसिःक् सेसेमाङ्डिन् आबिरे़आङ् आवाःरो॥
6 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ कन् नासिङ्गेन् थक्कोबा हिङ्मन्नो आवाःर थारिक् दाङ्बान्नु माःङ्घाए आवाः के़लःबा कुसिङ् आनिःतुम्साङ् आनिःग सदादिङ् हाङ्हाङ् आलःरो॥
7 थेआङ्भे़ल्ले़ आनिःग निःमनाबालाम्बा मे़ःन्, कर नसाःन्लाम्बाने़ आहिङ्लो॥
8 आनिःग हाङ्हाङ् आबोःक्खे़आङ् आवाः फाःआङ् इङ्गाः से़क्खाए पाःतुङ्लो, हे़क्क्याङ् कन् नासिङ्गेन् थक्को हिङ्मानुःल्ले़आङ् दाङ्बान्नु सोरिक् हिङ्मा आनिः सिराः थाङ्लो॥

---

* **4:13** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१०

9 हे़क्केः ल्ले़ कन् नासिङ्गे़न् थक्को आवाःसाङ्, दाङ्बान्नु आहिङ्साङ्, आनिः निङ्सेःक्किङ्ग
दाङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाः तामारो॥
10 थेआङ्भे़ल्ले़ खासे़न्ले़ लागि आनिः के़रे़क् ख्रिस्तरे़ कुघासेन्नो येप्माए पोःङ्लो॥ हे़क्केलःरिक्
आनिः के़रे़क्ले़ कन् नासिङ्गे़न् थक्को आवाःइल्ले़ आजोगुम्बा नुःबा नु ताप्फे़ःम्बा याःम्बक्किल्ले़
खोःमा के़बोःङ्बा खासे़न्निन् आघोःसुम्लो॥

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ ख्रिस्तलाम्बा खुने़ःओ आदाःत्

11 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिगे़ग दाङ्बाल्ले़ कुमिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् कुसिङ् निःत्तुम्बे़बाल्ले़ चोगुल्ले़
मनाहाः खुने़ः ले़प्माङ् मेनुःङ्ल फाःआङ् हाङ्हाङ् मे़त्तुम्सिम्बे़ःरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ आनिगे़
आक्तङ्बा चोगिगे़ः के़लःबान् नुःरिक्काङ् निःसुःरो, हे़क्क्याङ् खिनिःआङ् खे़न् कुसिङ् के़निःत्तुम्
के़लःबान् निङ्साङ् चोगुम्बे़ःरो॥
12 याम्मो, आनिगे़ग खिनिः तगि चम्मासिगे़बा मे़ःन्लो! आनिगे़ चोगुम्बे़बा याःम्बक्को खिनिः
ने़बो पोःमा सुये़म् पिआसिगे़बारो॥ हे़क्केलःरिक् सिक्लुङ्मोबा पाःन्हाःग मे़ःन्, कर निःमनाबा
पाःन्हाःओरक् आङ्दिङ् के़लःबाहाः नोगप् पिमा के़सुक्तुम्सिम्लरो॥
13 आनिगे़ निङ्वाः मे़न्दक्मनाबा हे़क्के लःरिगे़ने़ फाःग्र कन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवा
चोगुम्बे़बाल्ले़ चोगुल्ले़रो, हे़क्क्याङ् आनिगे़ निङ्वाः कुदोःप्मा के़गप्पा हे़क्के लःरिगे़ने़ फाःग्र कन्
बा खिनिः लागिएरो॥
14 आनिगे़ चोगुम्बे़बा पाःन्हाःग ख्रिस्तरे़ लुङ्माः तुक्तिगे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ चोगुम्बे़बारो, थेआङ्भे़ल्ले़
के़रे़क् मे़न्छाम् याप्मिहाःरे़ लागि खुने़ः स्ये़, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ काक् आस्ये़ के़लःबा पाःन्निन् कुसिङ्
निःत्तुम्बे़रो॥
15 दाङ्बान् के़रे़क्ले़ लागि स्ये़रो, खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ के़हिङ्बाहाः आल्लआङ्धो आबाङे लागि मे़ःन्,
कर दाङ्बाल्ले़ कुलागि मे़हिङ्लरो॥
16 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़, आल्लआङ्धो आनिगे़ मे़न्छाम् याप्मि निःमोलाम् आत्तिन्नाङ् ओमे़मे़त्तुम्बे़न्लो॥
तगि हे़क्केलःरिक्के ख्रिस्ते़न्ओमे़त्तुम्बे़आङ् वयिगे़साङ् आल्ल आनिगे़ हे़क्के मे़जोगुम्बे़न्लो॥
17 आत्तिल्ले़ ख्रिस्ते़न्ननसाःन् चोगुः, खे़न् कुसङ् मना पोःङ्॥ हे़क्क्याङ् तगिस्मा पाःन्हाःग
ले़क्ते़बेआङ् काक् कुसङ् पोःक्खे़आङ् वाःरो!
18 कन् के़रे़क्निङ्वाःफुमाङ्लाम् पोःक्खे़बारो॥ खुने़ःए ख्रिस्तलाम् आबाङे खुने़ःओ आनिः
आदारे़बारो, हे़क्क्याङ् वेःहाः खुने़ःओ ताःप्मासि माङ्सेवाःन् आबिरे़आङ् वाःरो॥
19 खे़न् फाःइङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ काक् मनाहाः ख्रिस्तलाम् खुने़ःओ तारुसिः॥ मनाहाः
खुनिः लायोःल्ले़न् आप्तिक् मे़गुःत्तुन्छिन्लो, हे़क्क्याङ् वेःहाः खुने़ःओ ताःप्मासि सुनाइङ्
आबिरे़आङ् वाःरो॥
20 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिगे़ग ख्रिस्तरे़ कुहाङ्लाइङ्बासिगे़रो, हे़क्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन्
आनिगे़लाम्बा पेलि फाक्ल वाःरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु नादङ् चोगे़म्मे़ः फाःआङ् ख्रिस्त
ले़प्माङ्लाम् आनिगे़ पेलि फाक्कासिगे़रो॥
21 थेआङ्भे़ल्ले़ आनिःग ख्रिस्तलाम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा आबोःङ्ल
फाःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ लायो मे़न्जोःक्के के़वाःबान् आनिः लागि लायो कुःत्तुरो॥

6

1 हे़क्क्याङ् आनिगे़ निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु सोरिक् याःम्बक् के़जोःक्पा पोःक्खिगे़बाल्ले़ चोगुल्ले़
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ लुङ्माः के़दुक्तिबा सुनाइङ्डिल्ले़ पाःन्निन् खिनिः हिङ्मन्नो हने़ पोःङ्मा
मे़बाङ्घे़म्मिन्ने़ः फाःआङ् पेलि फाक्कासिगे़रो॥
2 थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ः माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पालाम् अक्खे पाःत्तुआङ् वाः,
“खे़ने़ः के़जोगुबा तुवाःन् सुये़म्मो खे़प्सुङ्, हे़क्क्याङ् से़न्लप्पिल्ले़ ये़न्नो खे़ने़ः कुभाः पिने़रो॥”*

---

* **6:2** □□□□□ □□.८

इङ्गाꣳ सेक्खा मेत्निङ्, आल्लो खेन् “सुयेम्मिन्” त्येआङ् वाꣳ॥ सेन्लप्पिल्लेन्येन्निन् आइन्नेरो॥

पावलरे कुदुक्खेःन्

3 आनिगे माङ्सेवाओ आप्तिक् मेदानेन्ल फाꣳआङ् आत्तिन् मनाःल्ले कुलाम्मिन्नाङ् मेहम्सुम्बेन्लो॥
4 कर आनिगे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेक्खाएबा कुसेवारोबासिगे फाꣳआङ् काक् परिक्ले आबाङे ओसेःन्धाक्कासिगेरो॥ आनिगे काक् तुक्खे च्येꣳइगेल्ले, केसाक्पा पाःन् तुमुम्बेल्ले हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ पङ्सिङ्डिल्ले साꣳरिक् नासि थःत्तुम्बेरो॥
5 आनिगे तेःम्भुक् च्येꣳइगे, पुङ्लाहिम्मो थ्येꣳइगेआङ् वयिगे, आनिगे तक्लेङ्वाओ यरिक् मेबोगेआङ् मेवाꣳरो॥ साꣳरिक् याःम्बक् चोगुम्बे हेक्क्याङ् कुभा येन् इम्मा नु चामाआङ् मेङ्घोए वयिगेरो॥
6-7 आनिगे सेसे हिङ्मन्लाम्, खासिङ् निःप्मालाम्, नासि थःप्मालाम्, नुःरिक्काङ् लुङ्माꣳ तुक्मालाम्, सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम्, कुदोःप्मा मिःम्जिलाम्, सेक्खाबा सुनाइङ्घङ्लाम्, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबासिगे फाꣳआङ् आबाङे ओसेःन्धाक्कासिगेरो॥ आक्तङ्बा येम्मोसाङ् आनिगे फेजुम् फेयाग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिराꣳ केधाङ्बा आनिगे साम्योनिबा हिङ्मन्नेरो॥
8 मनाहाꣳरे मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरिगेसाङ् मेम्बिरिगेन्छाङ्, नुःबा नु ताप्फेःम्बा मेमेत्तिगेसाङ्, आनिगे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवा चोगुम्बेꣳरो॥ आनिगे कुदोःप्मा चोगिगेꣳ कर इङ्लेक्के मेमेत्तिगेरो॥
9 आनिगे नुःरिक्काङ् कुसिङ् मेनिःत्तिगेसाङ् कुसिङ्मेन्निःप्मना मेलेङ्सिङ्लो॥ सिःमालिङ्धो केरिगेसाङ् कुहिङ्वेत् वयिगेरो॥ तेःम्भुक् मेयाःक्तिगेसाङ् मेन्छिःए वयिगेरो॥
10 मेरिङ्डो थ्येꣳइगेसाङ् सदादिङ् सःत्तिगेरो॥ याङ्गेसाꣳबा चोगिगेसाङ् यरिक् मनाहाꣳ नसाःन्नो याङ्साकुन्धेसाबा चोगुम्सिम्बेरो॥ थेआङ् मेगत्तुम्बेन्छाङ् काक् पाःन् केगप्पा कुइसिःक् चोगिगेरो॥
11 कोरन्थिबा चुम्से, खिनिꣳ आनिगे निङ्वाꣳबा पाःन्निन् मेत्तासिगेआङ् वयिगे, खिनिꣳनुग आनिगे निङ्वाꣳइन्हरेआङ् वाꣳ॥
12 आनिगे लुङ्माꣳ मेदुक्कासिगेम्बा मेःन्लो, कर खिनिꣳने याप्मि लुङ्माꣳ तुक्मा केलरुम्ल केबेगिआङ् केवयिꣳरो॥
13 इङ्गाꣳग हिन्जाꣳबित्छाहाꣳ मेप्मनाबा हेक्के खिनिꣳ मेत्निङ्लो–आनिगे निङ्वाꣳइन्खिनिꣳनु यम्बा चोःक्पा कुइसिःक् खिनिꣳ निङ्वाꣳइन्नाङ्चुक्पा मेःन्, यम्बा चोगेम्मेꣳओ॥

नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳनु सिङ्सिङ् लꣳमा

14 ख्रिस्तेन्ननसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳनु सोरिक् मेघेःप्पासिम्मिन्नेꣳओ,* थेआङ्भेल्ले साम्योनिबा नु लायोबा पाःन्हाꣳ मेदङ्नेन्लो! सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् नु माक्चिगेन् खादाम्मान् मेदङ्नेन्लो॥
15 ख्रिस्तेन्नु माफेन्साम्मिन्* आक्खेलꣳरिक् तङ्मा सुक्सिꣳबे? हेक्केलꣳरिक्के ख्रिस्तेन्ननसाःन् केजोःक्पाहाꣳ नु नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳरे खुन्छिꣳ पाःन्निन्नाङ् आक्खेलꣳरिक्तङ्बे?
16 निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मिन् नु नावाइत्लाःन् आक्खेलꣳरिक् तङ्मा सुक्पे? थेआङ्भेल्ले आनिꣳग आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्हिम्सिरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुआङ् पत्,
“इङ्गाꣳग खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो वाꣳआआङ् लाङ्घेःक्कारो॥
हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ् पोःङ्डा,
हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ आमना मेबोःङ्लो॥”*
17 यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳ,
“खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳओलाम्बा लःन्देम्मेꣳआङ्

---

* **6:14** □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□, ख्रिस्तेन्ननसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे नसाःन्मेन्जोःक्मनाबाहाꣳनु मेःक्खिम्चोःक्मा मेनुꣳनेन्लो॥ * **6:15** □□□□□□□□□□□□□□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ * **6:16** □□□□□□ □□.१२, इजिकिएल ३७.२७

खेङ्हाꣳनु सोरिक् मेवयेम्मिन्नेꣳओ॥
खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ आजिःन्जिःम्बा पाःन्हाꣳ मेसुसेम्मिन्नेꣳ,
हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ खिनिꣳ ताःक्निङ्लो॥*
18 इङ्गाꣳग खिनिꣳ पानुदिङ् पाः पोःङ्डा,
हेक्क्याङ् खिनिꣳग इङ्गाꣳ आबुगेन् आस्साः केबोःक्खिꣳरो
लꣳरिक् मुक्सम्दाङ्बा यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳरो॥"*

7

1 आमिःम् आन्जुम्से, आनिꣳग कन् माङ्हेक्हाꣳ आघोःसुम्माङ् आवाꣳबाल्ले चोगुल्ले
आनिꣳ नासिङ्गेन् थक् नु याम्साम् केजिःम्बा पाःन्हाꣳलाम् सेसे चोःक्कासिरो॥ हेक्क्याङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मिङ्सो इङ्धाःङ् खोःसुर फाꣳआङ् आनिꣳ सेसे पोःक्खिर पिगिरो॥

पावलेन् सःत्

2 आनिगे लागि खिनिꣳ निङ्वाꣳइन्यम्बा चोगेम्मेꣳओ॥ आनिगे खिनिꣳ हाःत्ताङ् ताप्फेःल्लिक्
मेम्मेत्ते वयिगे, खिनिꣳ हाःत्ताङ् फेत्मेल्लाःन्ने वयिगे, हेक्क्याङ् थेमाइ खोःमा फाꣳआङ् खिनिꣳ हाःत्ताङ्
इङ्मेल्लेक्के वयिगेरो॥
3 इङ्गाꣳग खिनिꣳ आप्तिक् कुःत्निङ् फाꣳआङ् कन् पाःन्निन् पाःत्तुङ्बा मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले
आनिगेग खिनिꣳनु हिङिगेसाङ् स्येꣳइगेसाङ् आनिगे सिक्लुङ्मो केवयिꣳ फाꣳआङ् तगिए पाःत्तुङ्डाङ्
वाꣳआरो॥
4 इङ्गाꣳ खिनिꣳनु मेङ्गिए पाःप्मा सुक्तुङ्, खिनिꣳ केजोगुम्मिल्ले आनेबो पोःरेआङ् वाꣳरो॥ खेल्ले
चोगुल्ले इङ्गाꣳ हाङ्हाङ् लꣳराङ्डाङ् वाꣳआ, हेक्क्याङ् आनिगे केरेक् इनोगेन् तुक्खेओ इङ्गाꣳ
साꣳरिक् सःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥
5 थेआङ्भेल्ले आनिगे मेसेदोनिया थुम्मो त्येꣳइगेल्ले कन् आनिगे नासिङ्गेन् थक्किल्ले नाःम्सिङ्मा
येम् मेघोःसुन्॥ आनिगेग काक् पिसाङ्लाम्बा येत्तुक्खेःल्ले कबिगेरो, लाःक्कात्तो पाःन्धङ् हेक्क्याङ्
निङ्वाꣳसिगाङ्बा किःमा सिःमेन् वयेरो॥
6 कर निङ्वाꣳ तुक्मो केधाःबाहाꣳ हाङ्हाङ् केमेप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तितसरे कुदाःमाओलाम्बा
हाङ्हाङ् मेत्तिगेरो॥
7 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुदाःमाल्लेरक् मेःन्, कर खिनिꣳ केबिरुम्बा हाङ्हाङ् लꣳमा इङ्घङ्डिल्लेआङ्
हाङ्हाङ् मेत्तिगेरो॥ खेल्लेग आक्खेन् साꣳरिक् खिनिꣳ इङ्गाꣳ याप्मि तुम्मा निङ्वाꣳ केगत्तुम्, हेक्क्याङ्
तगि पेःन्देबा पाःन्निल्ले खिनिꣳ निङ्वाꣳ साꣳरिक् तुगेबा पाःन्निन्, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ आक्खेन् साꣳरिक्
कम्ब्राङ् याप्मि केमेत्तिꣳ केलꣳबा पाःन्हाꣳ चेक्तिगेरो, हेक्केःल्ले खेन् पाःन्निन् खेप्सुङ्डाङ् साꣳरिक्
सःत्ताङ्॥
8 इङ्गाꣳ साप्तुङ्बा सक्इङ्घङ्डिल्ले खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुगेसाङ् इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳ मेलोनेन्लो॥
आनिङ्वाꣳ लोसाङ् इङ्गाꣳ साप्तुङ्बा सक्इङ्घङ्डिल्ले सप्फारक् खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुगेबा पाःन्निन्
कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥
9 खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुगे फाꣳआङ् इङ्गाꣳ सःत्ताङ्बा मेःन्, कर खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुगेबाल्ले चोगुल्ले
लायोलाम् केहिन्दि फाꣳआङ्ने इङ्गाꣳ सःत्ताङ्बारो॥ खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुक्माङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् वयेरो, खेल्ले चोगुल्ले आनिगेलाम्बा खिनिꣳ इम्मोःक् थेआङ् मेबोःक्खेन्लो॥
10 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक्पा निङ्वाꣳ तुक्माल्लेग लायोलाम् मनाहाꣳ मेहिन्,
हेक्क्याङ् खेन् हिम्माल्ले सेन्लप्पो लाम्लोसुसिꣳरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳलोःमा मेबोःङ्नेल्लो॥ कर
मेन्छाम् याप्मि निङ्वाꣳ कुइसिःक्पा निङ्वाꣳ तुक्माल्लेग सिःमेन् तारुꣳरो॥
11 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक्पा खिनिꣳ निङ्वाꣳ तुक्माल्ले खिनिꣳओ थेमा
चोगुआङ् वाꣳ केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥ खेल्ले कुसिक्केसम्बा केजोगिꣳआङ्खिनिꣳ

* **6:17** □□□□□ □□.११, इजिकिएल २०.३४ * **6:18** □ □□□□□□□ □.१४

सेक्खाए आप्तिक् मेःन्नेबा चोगिगे फाःआङ् ओसेःन्गेधाक्सिङ्बा केजोगिःरो॥ खेल्ले खिनिः लुम्मो लायो केजोःक्पाहाःनु कुसाक्केन् केबोःक्पा केजोगिःरो॥ खेल्ले लायोःल्ले तारुबा खुम्दिङ्डिन्नु केगिबा केसिःबा केजोगिरो॥ खेल्लेग इङ्गाःनु तुम्मा निङ्वाः केजोःक्पा केजोगिःरो॥ खेल्ले लायो केजोःक्पाहाः खुम्दिङ् पिमासिआङ्निङ्वाःफुमाङ्ङो तोःम्मासि निङ्वाः केजोःक्पा केजोगिःरो॥ खिनिःग काक् पाःन्नो सेक्खाए फोत्या मेःन्नेबा पोःङ्मा ओसेःन्गेधाक्कासिरो॥

12 हेक्क्याङ् इङ्गाःग पाःन् केभेःम्बा नु खेन् पाःन्लाम् निङ्वाः तुक्माओ केधाःबाहाःरे लागि खेन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्बा मेःन्लो॥ कर खिनिःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आनिगे लेप्माङ् आक्खेन् नुःबा निङ्वाः केगत्तुम् केलःबा कुसिङ् निःत्तेम्मेः फाःआङ् साप्तुङ्बारो॥

13 आनिगेग कन्लाम्बा हाङ्हाङ् पोःक्खिगेआङ् वयिगेरो॥

खेन्नुःल्लेआङ् कुत्चिओ तितसेन् खिनिः केरेक्ले हाङ्हाङ् केमेत्तुम्माङ् कुनिङ्वाः केदाःसुम्बाओ आनिगे साःरिक्के सःत्तिगेआङ् वयिगेरो॥

14 खिनिः आनेबो केभोःसुम्बा पाःन्निन् खुनेः चेक्तुङ्डाङ् वयाङ्, हेक्क्याङ् खिनिः नाधाःमो याप्मि केन्धासिन्लो॥ सदादिङ् आनिगेग खिनिः सेक्खा पाःन् मेत्तासिगेबा कुइसिःक् खिनिः आनिगे नेबो केभोःसुम्बा पाःन्निन् तितसेन् चेक्तुम्बेबा हेक्केए सेक्खा केरेबान् खुनेः निःसुआङ् वाःरो॥

15 हेक्क्याङ् खिनिः इङ्जाःङ्गेम्बा केबोःक्खिआङ् मिङ्सो इङ्धाःङ्नु किःमा यङ्माओ लाङ्गेदाःक्तुम्बा पाःन्निन् निङ्वाः इःत्तुर खिनिः लेप्माङ् खुनेः कुमिःम्जिन् पोःर पत्लो॥

16 इङ्गाःग खिनिःओ सेक्खाए ताःक्पो चोःक्मा सुक्तुङ् फाःआङ् सःत्तारो॥

8

निङ्वाः हम्माआङ् पिमा

1 आल्ल आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मेसेदोनिया थुम्मोबा सेसेहुप्लक्हाः साःरिक् लुङ्माः तुक्तुसिबान् खिनिः निङ्वाः खोःसेम्मेः फाःआङ् निङ्वाः चोगुम्बेरो॥

2 खेङ्हाःरे साःरिक् येत्तुक्खे मेदुमुसाङ् मेसःत्ते, हेक्क्याङ् याङ्मेसाःरेसाङ् आत्तात्तान्ने खुनिः निङ्वाः मेहन्दुआङ् आत्तात्तान्ने कुभाः मेबिरुरो॥

3 थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे खुनिः सुक्सुक्लक् मेःनु, कर खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् आबाङे खुनिः निङ्वाः मेहन्दुआङ् मेबिरुबान् सेक्खाए पाःत्तुङ्लो॥

4 खेङ्हाःरे यरुसलेमस्मा नसानिबाहाः आनिगेआङ् कुभाः पिमा सुयेम् आबिरेम्मेः लःरिक् आनिगे एत्लेङ् पेलि मेभाक्तिगेरो॥

5 आल्ल खेङ्हाःरेग आनिगे निङ्साङ् चोःक्मनाबा हेक्केरक् मेन्जोगुन्लो, कर दाङ्बाओ तगि मेबिसिङ् हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः कुइसिःक् आनिगे काक् पाःन्हाः मेघेप्सु॥

6 हेक्केःल्ले तितसरेए खिनिःओ तगि हेक्के चोःक्मा सुजा केबिरिबाल्ले चोगुल्ले खेन् नुःबा याःम्बक्किन् चोःक्मा सुप्मारे लागि कुभाः केबिरिर फाःआङ् खुनेः पेलि फाक्तुम्बेरो॥

7 खिनिःग काक् पाःन्हाः साःरिक् नुःरिक् केजोगुम्लो–खिनिः नसाःन्नो केधुम्दिः, नुःरिक्काङ् केबारिः, चाःप्पा केजोगिः, सिक्लुङ्मोलाम्बाए कुभाः पिमा साःरिक् निङ्वाः केगत्तुम् हेक्क्याङ् नुःरिक्काङ् लुङ्माः याप्मि केदुक्तिः॥ हेक्केलःरिक्के कन् पिमा नुःबा याःम्बक्कोआङ् आत्तात्तान्ने खिनिः निङ्वाः हन्देम्मेःआङ् पिरेम्मेःओ॥

8 कङ्ग इङ्गाः खिनिः केजोगुम्लए पोःङ् केलःबा इङ्जाःङ् पिनिङ्बा मेःन्लो, कर वेःहाःरे सिक्लुङ्मोलाम्बाए कुभाः पिमा साःरिक् निङ्वाः मेगत्तुबान्नु तङ्घुङ्ल खिनिः वेःहाः सेक्खाए लुङ्माः केदुक्तुम्सिम्बि मेःम्बि फाःआङ् साःमा निङ्वाः चोगुङ्बारो॥

9 थेआङ्भेल्ले खिनिःग आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् केनिःसुम्माङ् केवयिःरो॥ खुनेः याङ्साकुन्धेसाबा चोगेसाङ्, कुयाङ्साःमान्लाम्बा खिनिः याङ्साकुन्धेसाबा केबोःक्खिर फाःआङ् खिनिः लागि खुनेः याङ्गेसाःबा पोःक्खेरो॥

10 हे़क्क्याङ् कन् पाःन्नोग खिनिꣳ अक्खेलꣳरिक् सुजा पिनिङ्लो–मिःत्लिङ्खिनिꣳ के़हेःक्तुम्बा पिमा याःम्बक्किन् आल्ल के़सुरुम्मिल्ले़ नुःबा पोःङ्लो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ पिमोरक् मे़ःन्, कर हे़क्तङ्बा कुभाꣳ पिमा निङ्वाꣳ चोःक्माओआङ् काक्नु तगि के़वयिरो॥

11 आल्ल खे़न् याःम्बक्किन् सुरे़म्मे़ꣳओ॥ हे़क्केःल्ले़ पिमा निङ्वाꣳ चोःक्माओ यारिप् के़वयिबा कुइसिःक् खिनिꣳ के़गत्तुम्बाओलाम्मे खे़न् याःम्बक्किन् चुःत्लरो॥

12 खिनिꣳ पिमा निङ्वाꣳ के़गत्तुम्ने़ फाꣳग्र च्या के़गत्तुम् बा खे़न्लाम्बा के़बिरुम्बान् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ ताःक्तुꣳरो, कर के़ङ्गत्तुम्मिन्बान् मे़गोःत्तुन्लो॥

13 खिनिꣳ वेꣳहाꣳ याङ्याङ् मे़बोःङ्ल फाꣳआङ् यरिक् के़बिरुम्सिम्बाल्ले़ तुक्खे के़ज्येꣳइर के़लꣳबा आनिगे़ निङ्वाꣳग होःप्लो, कर के़रे़क्को कुदङ्बा पोःङ्लरो॥

14 कर कन् ये़म्मो खिनिꣳ यरिक् के़गत्तुम्बालाम् के़साक्पो के़वाꣳबाहाꣳ कुभाꣳ पिमा के़सुक्तुम्सिम्, हे़क्केलꣳरिक् ताःन्दि खिनिꣳ के़साक्पो के़वयिल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ यरिक् मे़गत्तुबालाम्बा कुभाꣳ पिमा के़म्सुक्तिरो॥ हे़क्केलꣳरिक् के़रे़क्को कुदङ्बा पोःङ्लो॥

15 साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ्पत्, “आत्तिल्ले़ यरिक् सुप्सु, खे़ल्ले़न् आत्तात्तान्ने यरिक् मे़बोःक्खे़न्, हे़क्क्याङ् आत्तिल्ले़ च्यꣳरक् सुप्सु, खे़ल्ले़न्नाङ् साꣳरिक् सुःल्लिक् मे़बोःक्खे़न्लो॥”*

तितसे़न् कोरन्थि ये़क्यक्को मे़बाङ्घुꣳ

16 इङ्गाꣳ खिनिꣳ याःम्बेओ निङ्वाꣳ इःत्तुङ्बा कुइसिःक् तितसे़न्नाङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ इःप्मा के़बाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरुङ्लो॥

17 थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꣳ खिनिꣳ तुम्मारे़ लागि आनिगे़ पेलिःन् ते़न्दिङ्रक् मे़जोगुन्, कर खुने़ꣳ आबाङे खिनिꣳ तुम्से़ ताःमा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुꣳरो॥

18 हे़क्क्याङ् आनिगे़ खुने़ꣳनुए काक् सेसेहुप्लक्हाꣳओ सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक् चोःक्माओ के़इङ्बा वेꣳ नुसाꣳधिक् पाङ्घुम्बे़र पत्छिगे़रो॥

19 खे़म्म्याक्लक् मे़ःन्, कर सेसेहुप्लक्हाꣳरे़ खे़न् नुसाꣳइङ्ग कुभाꣳ याङ्डिन् यरुसले़म्मो तेꣳमारे़ लागि आनिगे़नु पेःक्ल फाꣳआङ् मे़सेगुआङ् वये़रो॥ कन् माङ्सेवाःङ्ग दाङ्बाल्ले़ कुनारा फोःमा फाꣳआङ् हे़क्क्याङ् आनिगे़ वेꣳहाꣳ कुभाꣳ पिमासि निङ्वाꣳ कत्तुम्बे़ के़लꣳबा ओसेःन्दाङ् चोःक्मा फाꣳआङ् चोगुम्बे़रो॥

20 हे़क्केलꣳरिक् निङ्वाꣳ मे़हन्दुआङ् मे़बिरुबा कन् यरिक् कुभाꣳ याङ्डिन् तेꣳरुम्बे़आङ् मनाहाꣳ हाःत्तुम्सिम्बे़ल्ले़ आत्तिन्हाꣳरे़आङ् चे़ꣳया इङ्दो पाःप्मा मे़ङ्घोःसुन्ल के़लꣳबा निङ्वाꣳ चोगुम्बे़रो॥

21 थेआङ्भे़ल्ले़ आनिगे़ग दाङ्बाल्ले़ कुनिःमाओरक् मे़ःन्, कर मनाहाꣳरे़ मे़निःसुल्ले़आङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा सिङ्सिङ् ये़क्ये़क् लꣳरिगे़रो॥

22 हे़क्क्याङ् खुन्छिꣳनु वेꣳ नुसाꣳधिक्काङ् पाङ्घुम्बे़र पत्छिगे़रो॥ खुने़ꣳग माङ्सेवा याःम्बक्को याम्जाङ्वा कुधिम् चोःक् के़लꣳबा पाःन्निन् यरिक् परिक्ले़ याप्मि ओसेःन्धाक्ते़आङ् वाꣳ, हे़क्क्याङ् खिनिꣳ सम्दाङ् पयम् ताःक्पो युक्खुबाल्ले़ चोगुल्ले़ आल्लसाङ् यरिक् याम्जाङ्वा कुधिम् पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥

23 तितसे़ङ्ग, इङ्गाꣳनु सोरिक्के खिनिꣳ कुभाꣳ पिमाओ याःम्बक् के़जोःक्पा आन्जुम्लो॥ हे़क्क्याङ् खे़न् नुसाꣳहाꣳग सेसेहुप्लक्हाꣳरे़ मे़बाङ्घुसिबा इङ्साबासि नु ख्रिस्तरे़ कुमिमिदिङ् के़जोःक्पासिरो॥

24 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ सेसेहुप्लक्हाꣳरे़ मे़निःसुर फाꣳआङ् खिनिꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ के़दुक्तुम्सिम्बान्नु खिनिꣳ के़जोगुम्मिल्ले़ आनिगे़ ने़बो पोःरे़बा पाःन्निन् खिनिꣳओ के़दाःबाहाꣳ ओसेःन्धाक्ते़म्सिम्मे़ꣳओ॥

---

* **8:15** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ (लाम्दिःक् १६.१८)॥

9

यरुसलेम्समा नसानिबाहाꣳरे लागि कुभाꣳयाङ्

1 यरुसलेम्समा ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे लागि कुभाꣳ याङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ खिनिꣳ साप्मार
नेमा इङ्गाꣳ चाहाबा मेजोःक्नेन्लो॥
2 थेआङ्भेल्ले कुभाꣳ पिरुम्सिम् केलꣳबा खिनिꣳ निङ्वाꣳइन्इङ्गाꣳ निःसुङ्, हेक्क्याङ् खिनिꣳ
अक्खैया थुम्मो केवाꣳबाहाꣳ कुभाꣳ पिमा याःम्बक्को मिःत्लिङ्डाङ्धोए यारिप् केवयिबाल्ले
इङ्गाꣳ आनेबो पोःरेआङ् वाꣳबा पाःन्निन् मेसेदोनिया थुम्मोबा मनाहाꣳ मेत्तुङ्सिङ्डाङ् वाꣳआरो॥
हेक्क्याङ् खिनिꣳ कुभा पिमा यारिप् केवयिबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳओ यरिक्ले कुभा पिमा
याम्जाङ्वा मेघोःसुआङ् मेवाꣳरो॥
3 हेक्क्याङ् खिनिꣳ याःम्बेओ इङ्गाꣳ आनेबो पोःरेबा पाःन्निन् हने मेबोःङ्डिन्ल कर खेङ्हाꣳ
मेत्तुङ्सिङ्बा कुइसिःक्के खिनिꣳ यारिप् केबोःक्खिआङ् केयुङिर फाꣳआङ् तगिए कप्मोलाम्
फुꣳनुसाꣳहाꣳ खिनिꣳओ पाङ्घुङ्सिङ्ल पत्तारो॥
4 कुभा मेसेदोनियाबा मनाहाꣳ इङ्गाꣳनु खेप्मो मेदाःल्ले इङ्गाꣳ मेत्तुङ्सिङ्बा कुइसिःक् खेन्
याःम्बक्को यारिप्मेम्बोःङ्डे केवयिबा केम्दुमिने फाꣳग्र आनिगेरक् मेःन्, कर खिनिꣳआङ् साꣳरिक्
सिरिङ्मःमो केध्येꣳइरो॥
5 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ माङ्हेक् केजोगुम्बा कुइसिःक् कुभाꣳ याङ्डिन् यारिप् चोःक्मा
केसुक्तुम्ल फाꣳआङ् खेन् फुꣳनुसाꣳहाꣳ इङ्गाꣳनुःल्ले तगि खिनिꣳओ पाङ्मासि नुःबा पोःङ् केलꣳबा
निङ्वाꣳ इःत्तुङ्लो॥ हेक्केःल्ले खेन् कुभाꣳ याङ्डिङ्ग निङ्वाꣳ तुक्ल मेःन्, कर निङ्वाꣳ हम्माआङ्
पिमा पोःङ्लो॥
6 कन् पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ, आत्तिल्ले च्यꣳरक् याꣳरिःम्बेन् हेꣳरु, खेल्ले च्यꣳरक् चा
सुप्सुꣳरो॥ आत्तिल्ले यरिक् याꣳरिःम्बा हेꣳरु, खेल्ले यरिक्के चा सुप्सुꣳरो॥
7 केरेक् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेन्देन्ने मेःन्, कर कम्म्याक् पिमा सुक्तुम्बेꣳ लꣳरिक् खुनिꣳ निङ्वाꣳओ
निःन्धो मेजोगुबा कुइसिःक् मेबिरुररो॥ थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले कुसिराꣳ थाङ्ल पिरुꣳ, खेन्निन्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ तुक्तुꣳरो॥
8 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हन्दुआङ् खिनिꣳ चाहाबा केजोगिबानुःल्लेआङ् यरिक्
केबिरिꣳरो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाꣳ सदादिङ् केगत्तुम्माङ् काक् नुःबा
याःम्बक्को यरिक् पिमा केसुक्तुम्लो॥
9 अक्खेलꣳरिक् साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्,
“निङ्वाꣳ केहम्बाआङ् याङ्गेसाꣳबाहाꣳ केबिबाहाꣳरे खुनिꣳ नुःबा याःम्बक्किन् सदादिङ् सदादिङ्
वाꣳरो॥”*
10 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याःन्केमःबाहाꣳ याꣳरिःम्बा पिरुसि हेक्क्याङ् चामा कुजा पिरुसिꣳरो॥
हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳए खिनिꣳ केगत्तुम्बान्नाङ् फोःसुꣳ केबिरिꣳ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ नुःबा याःम्बक्किन्
फोःसुꣳ केबिरिꣳरो॥
11 खिनिꣳग निङ्वाꣳ हम्माआङ् पिमा केसुक्पा केबोःक्खिर फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले काक्
परिक्ले मुꣳइसाबा केजोगिꣳरो॥ हेक्क्याङ् आनिगे खिनिꣳ केसुप्सुम्बा कुभाꣳ याङ्डिन् चाहाबो
केवाꣳबाहाꣳ पिरुम्सिम्बेल्ले खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् मेबिरुꣳरो॥
12 खिनिꣳ केसुप्सुम्बा कुभाꣳ याङ्डिन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳ चाहाबा मेजोगेआङ्
मेवयेबाओ कुभाꣳरक् मेबोःक्खेन् कर कन् याःम्बक्किल्लेग यरिक् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्
नोगेन् मेबिरुरो॥
13 कन् माङ्सेवा याःम्बक्कोलाम् खिनिꣳ आक्तङ्बा केजोगिꣳ केलꣳबान् वेꣳहाꣳ
ओसेःन्गेधाक्तुम्सिम्माङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳ ख्रिस्तरे कुसुनाइङ्डिन् नसाःन् केजोगुम्माङ्

---

* **9:9** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.९

इङ्जाःङ्गेम्बा केबोःक्खिबान्, हेक्क्याङ् केगत्तुम्बा पाःन्हाङ खिनिङ निङ्वाङ केहन्दुम्माङ् केरेक् केहाःत्तुम्सिम्बान् मेनिःसुबाल्ले चोगुल्ले मनाहाङरे निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुङरो॥

14 हेक्क्याङ् खिनिङओलाम् केदाःबा निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिल्ले चोगुल्ले खेङ्हाङरेग सिक्लुङ्मोलाम् खिनिङलागि तुवा मेजोगुङरो॥

15 साङरिक् इमेल्लुङ्बा कुबर्धाम्मिल्ले लागि निङ्वाङफुमाङ्डिन् नोगेन्लो!

10

निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुभेजुम् कुभेयाहाङ

1-2 इङ्गाङ पावलेन् खिनिङनु वाङआल्ले नःम्नःम् लङआमु, कर माःङ्घा वाङआल्ले केआःम्बा चोःक्कामु लङरिक् खिनिङ लुम्मो कुभारे केबाःत्तुम्मु॥ आल्ल केनुङबा नु लुम्लुम्बा खिस्तरे कुयुक्कोलाम् इङ्गाङ खिनिङओ ताआल्ले केआःम्बा पाःन् पाःप्मा याप्मि मेबाङ्घेम्मिन्नेङ फाङआङ् पेलि फाक्निङ्, थेआङ्भेल्ले सेक्खाःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाङ हेक्तङ्बा केजोगिङ लङरिक् याप्मि केमेप्पाहाङनु इङ्गाङ केआःम्बाए पोःङ्मा सुक्कारो॥

3 आनिङ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आवाङसाङ् इक्साबा मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक् थङ् आन्जोगुम्मिन्लो॥

4 थेआङ्भेल्ले आनिङ थङ्डो याङ्मनाबा फेजुम् फेयाहाङग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेःन्, कर आनिङ फेजुम् फेयाहाङग माफेन्साम्मिल्ले कुमुक्साम् नाःम्मा केसुक्पा निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्मिन्लो॥

5 आनिङ कन् फेजुम् फेयाहाङलाम् मनाहाङरे खुनिङ इङ्लेक्के पाःन्धङ्हाङ हेक्क्याङ् मनाहाङरे निङ्वाङफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्ल फाङआङ् केबोःक्पा आघघबा पाःन्हाङ आनाःन्दुम्लो॥ हेक्क्याङ् केरेक् मेइःत्तुबा फेन् निङ्वाङहाङ पुङ्लाधाबान् तेम्ना ताःप्मनाबा कुइसिःक् खिस्तरे कुइङ्जाःङ् केइःप्पा केनाःप्पा मेबोःङ्ल फाङआङ् युक्को आदारुम्लो॥

6 हेक्क्याङ् खिनिङ इङ्जाःङ्गेम्बा केबोःक्खि केजुरिआङ् वेङ केरेक् इङ्जाःङ् इःप्मा नाःप्मा मेन्देम्मनाबाहाङ खुम्दिङ् पिमासि यारिप् पोःक्खिगेरो॥

पावलरे कुयुक्किन्

7 खिनिङग लाःक्कात् केधाःप्पा पाःन्हाङरक् ओगेमेत्तुम्, कर खिनिङओ कुभाधिक्ले इङ्गाङ खिस्तरे कुमनाआ लङरिक् निङ्वाङ इःत्तुने फाङग्र खेल्ले खुनेङ कुइसिःक् आनिगेआङ् खिस्तरे कुमनासिगे फाङआङ् निङ्वाङ इःप्मा पोःङ्लो॥

8 दाङ्बाल्ले पिरिगेबा युक्किल्ले कुयाःम्बेओग यरिक् यम्बा केलेङ्सिङ्बा कुइसिःक् थाःप्पासाङ् कन् पाःन्नो इङ्गाङ सिरिङ्मेमआन्, थेआङ्भेल्ले कन् युक्किङग खिनिङ फेत्लाःम्मा मेःन्, कर खिनिङ थोबो चोःक्मारे लागिरो॥

9 इङ्गाङग सक्इङ्लाम्बा खिनिङ यङ्मा सेप्मा कोःत्निङ्बा फाङआङ् मेइःत्तेम्मिन्नेङओ,

10 थेआङ्भेल्ले कुभारे मेबाःत्तु, “खेल्ले साप्तुबा सक्इङ्घङ्हाङ कुजाङइ नु केआःम्बा चोःक्, कर खेन् मनाःन् आनिङनु वाङइल्ले योःन्जोजोबा चोःक् हेक्क्याङ् खेल्ले कुबाःन्हाङग थेआङ् मेःन्लो॥”

11 अक्तङ्बा मनाहाङरे आनिगे सक्इङ्घङ्हाङओ पाःत्तुम्बेबा कुइसिःक् खिनिङनु वयिगेल्लेआङ् बा हेक्केलङरिक्के याःम्बक् चोगुम्बे केलङबा कुसिङ् निःप्मा पोःङ्लो॥

12 आबाङे इङ्गाङएःक् केलङबाहाङनु आनिगे तङ्सिङ्मा मेआःन्नासिगेन्लो॥ खेङ्हाङ आबाङे केदम्बा मेलेङ्सिङ्डाङ् मेहेन्छिङ्लो, कर खेङ्हाङरे थेआङ् खासिङ् मेन्निःत्तुन्लो!

13 हेक्केसाङ् निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले पिरिगेबा युक्कोरक् आनिगे याःम्बेओ यम्बा पाःन् पाःत्तुम्बेरो॥ निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले पिरिगेबा माङ्सेवा याःम्बक्किन्नुःल्ले वेङ पाःन्नो यम्बा पाःन् मेबाःत्तुम्बेन्लो, हेक्क्याङ् खिनिङओआङ् खेन् माङ्सेवा याःम्बक्किन् केरेआङ् वाङरो॥

14 खिनिङ आनिगे युक्को केवयिङ लङरिक् पाःत्तुम्बेल्ले यम्बा लेङ्डासिगेबा मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले काक्नुःल्ले तगि खिनिङओ खिस्तरे कुसुनाइङ् केदाःप्पाग आनिगेए वयिगेरो॥

15 वेꣳहाꣳरे माङ्सेवा मेजोगुबा याःम्बक्को मेःन्, कर आनिगे चोगुम्बेबा माङ्सेवा याःम्बक्कोरक् यम्बा पाःन् पाःत्तुम्बेरो॥ खिनिꣳ नसाःन्निन् चक्मेल्लꣳए पोःल्ले खिनिꣳ लुम्मो आनिगे माङ्सेवा याःम्बक्किन्नाङ् पोःर केलꣳबा निङ्साङ् कत्तुम्बेरो॥

16 हेक्केःल्ले आनिगे खिनिꣳ केवयिबा तेन्निन्नुःल्लेआङ् माःङ्घा माःङ्घा सुनाइङ् इङ्भोःमा सुक्तुम्बेरो॥ थेआङ्भेल्ले वेꣳहाꣳरे मेजोगु मेसुरुबा माङ्सेवाओ आनिगे यम्बा पाःन् पाःप्मा निङ्वाꣳ मेजोगुम्बेन्लो॥

17 साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, “आत्तिल्ले यम्बा पाःन् पाःत्तुꣳ, खेल्ले यहवे दाङ्बाल्ले चोगुबा याःम्बक्कोरक् यम्बा पाःन् पाःत्तुररो॥”*

18 थेआङ्भेल्ले नुःबा चोःक्का लꣳरिक् केबाःप्पाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ मेदासुन्, कर दाङ्बाल्ले नुःबा चोःक् मेत्तुबा मनाःल्लेए खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ तासुꣳरो॥

11

पावलेन् नु इङ्लेक्के सेःक्युक्मिबाहाꣳ

1 इङ्गाꣳ इजेःत्छिक् अदङ् चोःक्कासाङ् याप्मि केधःत्तिꣳ फाꣳआङ् निङ्साङ् चोगुङ्लो॥ खिनिꣳ आधरेम्मेꣳओ॥

2 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नागेहेत्तिबा कुइसिःक् इङ्गाꣳआङ् नाहेत्निङ्डाङ् वाꣳआ, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग इत्थुङ्गेन् नालिसाङ् खिस्तेन्नुरक् मेःक्खिम् चोःक्मा पिमा माङ्हेक् चोगुङ् पिनिङ्डाङ् वाꣳआ॥ हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ सेसेमा सिसामेःत् कुइसिःक् खुनेꣳओए तोःम्मा सुक्निङ्ल केलꣳबा निङ्वाꣳ कत्तुङ्लो॥

3 कर माफेन्साम्मिल्ले कुइस्वामाओलाम् हवाःन्* इङ्लेक्तेबा कुइसिःक्के खिनिꣳ खिस्तओ केदोःन्दुम्बा मिःम्जिन् नु तोःन्दोःम्बा निङ्वाꣳइन्लाम्भोःत्तुꣳ फाꣳआङ् इङ्गाꣳ किःआरो॥

4 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳओ मेदाआङ् कुभारेग आनिगे इङ्भोःसुम्बेबा येसुःन्नुःल्लेआङ् वेꣳस्मा येसुःन् इङ्मेभोःसुꣳने फाꣳग्र, इग्र केघोःसुम्बा सेसेमाङ्डिन्नुःल्लेआङ् वेꣳस्मान् केघोःसुम्ने फाꣳग्र, इग्र याम्मो तेन्दिङ् केजोगुम्बा सुनाइङ्डिन्नुःल्लेआङ् वेꣳस्मा सुनाइङ्डिन् केदाःक्तुम्ने फाꣳग्र खेन् पाःन्हाꣳ केधरुम्माङ् तेन्दिङ् केजोगुम्लो॥

5 कर यम्बा फाꣳआङ् मेइःत्तुसिबा सेःक्युक्मिबाहाꣳनुःल्ले इङ्गाꣳग चुःक्काबिला फाꣳआङ् मेइःत्तुङ्डिन्लो॥

6 खेङ्हाꣳ हेक्के इङ्गाꣳ लेस्सुङ् निःसुङ्बा पाःन्हाꣳ नुःरिक्काङ् तङ्मार पाःप्मा मेसुक्कान्बिला, हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ यरिक् लेस्सुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हेक्क्याङ् कन् पाःन्हाꣳ तगिसा काक् परिक्ले नुःरिक्काङ् खिनिꣳओ ओसेःन्दाङ् चोगुम्बेआङ् वयिगेरो॥

7 इङ्गाꣳ चुङ्जिगेम्बा पोःक्खाङ्डाङ् खिनिꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिसे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ्डिन् आम्भाए खिनिꣳ इङ्भोःनिङ्डिल्ले लायो चोगुङ्बि?

8 खिनिꣳओ माङ्सेवा चोगुङ्डिल्ले वेꣳ सेसेहुप्लक्हाꣳरे कुभाꣳ याङ् मेबिराङ्लो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳओ आम्भाए सेवा चोःक्से वेꣳहाꣳ नाप्तुङ्सिङ्बा कुइसिःक् पोःक्खेरो॥

9 हेक्क्याङ् खिनिꣳनु वयाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ याप्मि चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाꣳरेलागि खिनिꣳ आत्तिन्नाङ् तुक्खे मेजाःत्निङ्डिन्लो॥ थेआङ्भेल्ले मेसेदोनियालाम् केदाःबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे इङ्गाꣳ याप्मि चाहाबा केजोःक्पा पाःन्हाꣳरेन् तङ्गाम् मेजोगाङ् मेबिराङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ आत्तिन्नाङ् आत्तिन्परिक्लेआङ् तुक्खे मेन्जाःत्निङ्डिल्लो॥ हेक्क्याङ् ताःन्दिआङ् हेक्केए चोगुङ्लो॥

---

* **10:17** □□□□□□□ □.२४ * **11:3** □□□-□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ (तोलिङ्सोमु ३)॥ हवाःल्ले माफेन्साम्मिन् नसाःन् चोगु हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् फेःन्दु॥

10 ख्रिस्तरे कुसेक्खाःन् इङ्गाःओ वाःर थारिक् अक्खैया थुम्मोबा आत्तिन्हाःरेआङ् कन् यम्बा
लेङ्सिङ्मा पाःन् पाःप्मालाम्साक्मा मेन्छुक्कान्लो॥
11 थेआङ्बे? थेआङ्भेल्ले इङ्गाः खिनिः लुङ्माः मेदुक्निङ्डिन्नाङ्बि? मेःन्लो! इङ्गाः खिनिः
लुङ्माः तुक्निङ्बा पाःन्निन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले निःसुःरो॥
12 आनिगे चोगुम्बेर वयिगेबा याःम्बक् हेक्तङ्बाए खेन् वेः "सेःक्युक्मिबाहाःरे" मेजोगुआङ्
आङ्दिङ् लःमा मेङ्घोःसुन्ल फाःआङ् इङ्गाः आल्लो चोगुङ्ल वाःआबा माङ्सेवाःन् सदादिङ्
कुभाः याङ् मेःन्ने आम्भा चोगुङ्लो॥
13 थेआङ्भेल्ले हेक्तङ्बा मनाहाःग फोत्याबा सेःक्युक्मिबासि नु इङ्लेक् याःम्बक् केजोःक्पासिरो,
हेक्क्याङ् खेङ्हाः ख्रिस्तरे कुसेःक्युक्मिबा मेलेङ्सिङ्लो॥
14 माफेन्साम्मिन्नाङ् ओःत्तिःल्लेन् माङ्लाइङ्बा लेङ्सिङ्लो, खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाः केमाबा पाःन्
थेआङ् होःप्लो॥
15 हेक्केलःरिक्के खेल्ले कुसेवारोबाहाःआङ् साम्योनिबा माङ्सेवा याःम्बक् केजोःक्पा सेवारोबा
कुइसिःक् मेलेङ्सिङ्डिल्ले निङ्वाः केमाबा पाःन् होःप्लो॥ कुनुप्मा येन्नो खेङ्हाःरेग खुनिः फेन्
याःम्बक्किल्ले लाःरुबा खुम्दिङ् मेघोःसुःरो॥

पावलरे तुक्खेःल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुः

16 इङ्गाः याम्मो पाःत्तुङ्, आत्तिल्लेआङ् इङ्गाः अदङ् कुइसिःक् मेन्इःत्तान्लरो॥ कर खिनिः
हेक्के याप्मि केइःत्तिसाङ् इङ्गाः च्यःसिक् चम्सिङ्मा खोःसुङ्ल फाःआङ् अदङ् कुइसिःक्के
याप्मि इःत्तेआङ् आदाःक्तेम्मेःओ॥
17 अक्खेलःरिक् चम्सिङ्डाल्ले दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाः कुइसिःक् मेःन्, कर इङ्गाः अदङ्
कुइसिःक्ने चोःक्कारो॥
18 वेः मनाहाः याःम्बक्को मेजम्सिङ्बा कुइसिःक्के इङ्गाःआङ् चम्सिङ्डारो॥
19 सेक्खाःल्ले खिनिःग सिक्कुम्साबा केइःत्तासिबाल्ले अदङ्हाःआङ् केधरुम्सिम्माङ् वाःरेत्छ!
20 थेआङ्भेल्ले खिनिःग खेङ्हाःरे योःक् केम्जोगिः, खिनिः केगत्तुम्बान् केरेक् मेदेःरुः,
खिनिःलाम्बा इन्धाःक् मेजोगुः, इङ्गाःएःक् लःरिक् मेहेन्छिङ्, हेक्क्याङ् खिनिः
नेदेङ्बान्केम्लेक्खिः केम्बिरिःसाङ् केरेक् केधरुम्सिम्माङ् वाःरेछ॥
21 खेङ्हाःरे मेजोगुबा हेक्के आनिगेग खिनिः मेप्मा आःन्छिङ्मा मेसुक्तुम्बान्लो लःरिक् पाःप्मा
इङ्गाः सिरिङ् मःआरो॥
याम्मो अदङ् कुइसिःक् पाःत्तारो–आत्तिन् पाःन्नो खेङ्हाः मेहेन्छिङ्, इङ्गाःआङ् बा खेन् पाःन्नो
हेन्छिङ्मा सुक्कारो॥
22 खेङ्हाः हिब्रुसिबि? इङ्गाःआङ् हिब्रुआरो॥ खेङ्हाः इस्राइलिसिबि? इङ्गाःआङ्
इस्राइलिआरो॥ खेङ्हाः अब्राहामरे कुमुःइदाङ्सासिबि? इङ्गाःआङ् अब्राहामरे कुमुःइदाङ्साआरो॥
23 खेङ्हाः ख्रिस्तरे कुसेवारोबासिबि? इङ्गाःग आल्लसाङ् साःरिक् कुसेवारोबाआरो, कर
अक्खेलःरिक् पाःत्ताल्ले कुधना केलेङ्बा कुइसिःक् चोःक्कारो॥ खेङ्हाःनुःल्लेआङ् इङ्गाः
याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् चोगाङ्, यरिक्लेङ् पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्याङ्, यरिक्लेङ् तेःम्भुक् च्याङ्,
हेक्क्याङ् एत्लेङ् सिःमा लिङ्धोओ केराङ्लो॥
24 ङासि लेङ् यहुदिहाःरे इङ्गाः सुम्-फाङ् (३९) थारिक् तेःम्भुक् मेयाक्ताङ्,
25 सुम्लेङ् रोमिहाःरे तक्काःत्तिल्ले मेहिप्ताङ्, थिक्लेङ् निङ्मिहाःरे लुङ्डिल्ले मेबःत्ताङ्, सुम्लेङ्
इङ्गाः लाम्दिःक् चोगाङ्बा वालाधाःन् निबे, हेक्क्याङ् थिक्लेङ् थिक् येन् नु थिक् सेन्दिक् खाराक्
इङ्गाः वरक्कोए यागाङ्लो॥
26 इङ्गाःग यरिक्लेङ् लाम्दिःक् चोगाङ्डिल्ले वाहङ्डो हेक्क्याङ् फाःन्दाहाःलाम्बा, आबाडे
लाजेःसाबाहाः नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःलाम्बा केसाक्पा तुक्खेहाः तुमुङ्लो॥ हेक्क्याङ् येक्यक्को,
येःङ्घादेन्नो, वरक्कोबा किप्मा केघुःबा सुरित् केजङ्डो, हेक्क्याङ् फोत्याबा फुःनुसाःलाम्बाआङ्
केसाक्पा तुक्खेहाः तुमुङ्डाङ् वाःआरो॥

27 इङ्गाꣳग याम्बुधिक्काङ् याःम्बक्चोगाङ्हेक्क्याङ् यरिक्लेङ् सेन्दिक् मेइप्साङ्डिन्लो॥
सेत्लाःक्मा नु वामिःमाल्ले तराङ् हेक्क्याङ् यरिक्लेङ् थेआङ् चामा थुङ्मा मेङ्घोःबान्लो॥ चुङ्डिल्ले
थत्ताङ् थेआङ्भेल्ले केगोःबा चाङ्देःत् मेङ्गप्पेन्लो॥
28 हेक्क्याङ् खेन् तुक्खेहाꣳरक् मेःन्, कर काक् सेसेहुप्लक्हाꣳरे लागिआङ् थिक्याःन्धक् निङ्साम्मो
थ्याङ्डाङ् आनिङ्वाꣳबो तुक्खे च्याङ्लो॥
29 हाःत्ताङ् नसाःन्नो केधुम्बा मेजोःक्नेन्निल्ले इङ्गाꣳआङ् आलुङ्माꣳ स्याःत् लꣳरो॥ हेक्क्याङ्
वेꣳहाꣳ लायोओ मेधाःल्ले इङ्गाꣳ साꣳरिक् आनिङ्वाꣳ तुक्लो॥
30 इङ्गाꣳ चम्सिङ्माए पोःङ्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳ केधुम्बा मेजोःक्कान् लꣳरिक् ओसेःन्दाङ् केजोःक्पा
पाःन्हाꣳओने चम्सिङ्डारो॥
31 सदादिङ् नेम्भोगेन् कुनारा फोःमनाबा दाङ्बा येसुरे पानुदिङ् कुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ
इङ्लेक् मेबाःत्तुङ्डिन् फाꣳआङ् निःसुꣳरो॥
32 दमस्कस येक्यक्को वयाङ्डिल्ले अरितस हाङ्डिल्ले कुसुहाङ्युक्पाल्ले इङ्गाꣳ आदेम्से
येक्यक्को थक्सुबाहाꣳ येप्सुसिरो॥
33 कर इङ्गाꣳग लुम्भुꣳओ मेयाक्ताङ्डाङ् येक्यक्लेन् लुङ्धाक्कोबा पेधाःप्लाम्बा यो लाःक्कात्
मेधासाङ् मेलःत्ताङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् कुहुक्को मेन्धाबान्लो॥

12

पावलरे निःसुबा साङ्ग्राम्पेदाङ्बा सुफो

1 इङ्गाꣳ चम्सिङ्डाल्ले थेआङ् मेजक्कान्छाङ् इङ्गाꣳ दाङ्बालाम्बा खोःसुङ्बा सुफोहाꣳ नु
ओसेःन्दाङ्हाꣳरे कुयाःम्बेओ चम्सिङ्डारए पोःङ्लो॥
2 इङ्गाꣳ थिक्-लि (१४) तङ्बे तगि सुम्सिगेःक्पा साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थो तेꣳरेआङ् वयेबा
ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पा मनाधिक् कुसिङ्निःत्तुङ्लो॥ खेन् मनाःन्* नासिङ्गेन् थक्कोबि मेःम्बि
इङ्गाꣳ मेनिआन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले निःसुꣳरो॥
3-4 इङ्गाꣳ कन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थो मेदेम्सुआङ्मेदेꣳरुबा मनाःन् कुसिङ्निःत्तुङ्लो (याम्मोआङ्
पाःत्तुङ्–खेन् मनाःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थो पेःल्ले नासिङ्गेन् थक्को पेबि इ सुफोरक् निःसुङ्बि इङ्गाꣳ
मेनिआन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले निःसुꣳरो)॥ खेल्ले मनारे पाःप्मा मेल्लाꣳमनाबा साꣳरिक् सेसेबा
पाःन्हाꣳ खेप्सुरो॥
5 इङ्गाꣳग अक्तङ्बा मनाःल्ले कुयाःम्बेओने चम्सिङ्डारो, कर इङ्गाꣳ केधुम्बा मेजोःक्कान्
लꣳरिक् ओसेःन्दाङ् केजोःक्पा पाःन्नुःल्ले वेꣳ आबाडे आयाःम्बेओ मेजम्सिङ्डान्लो॥
6 इङ्गाꣳग चम्सिङ्माए पोःङ्साङ् अदङ् मेबोःङ्डान्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग सेक्खाए
पाःत्तार वाꣳआरो॥ कर इङ्गाꣳ मेजम्सिङ्डान्लो, हेक्केलꣳरिक् चोगुङ् पाःत्तुङ्बान्नुःल्लेआङ् यरिक्
आत्तिल्लेआङ् मेइःत्तान्लरो॥

नासिङ्गेन् थक्को आघघबा तिङ्डिन्

7 कन् पयम्यम्बा ओसेःन्दाङ्हाꣳ खोःसुङ्बाल्ले आङ्दिङ् मेलꣳआन्ल फाꣳआङ् नासिङ्गेन्
आधक्को तिङ्* कुइसिःक् आघघबा पाःन्धिक् खोःसुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ खेङ्ग माफेन्साम्मिल्ले
कुइङ्साबारो, खेल्ले इङ्गाꣳ तुक्खे चाःत्तार वाꣳरो॥
8 कन् इङ्गाꣳओनु खेत्ताङ् पिराङ्डेꣳ फाꣳआङ् सुम्लेङ् थारिक् दाङ्बान् पेलि फाक्तुङ्॥
9 कर खुनेꣳ अक्खे मेत्ताङ्, “खेनेꣳओ इङ्गाꣳ आलुङ्गुम्मिन् आत्तात्तान्ने यरिक् वाꣳरो, थेआङ्भेल्ले
साꣳइमेन्याक्मनाबा पाःन्हाꣳओ आमुक्साम्मिन् कुलिङ्धो केत्लो॥” खेल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तरे
कुमुक्साम्मिन् इङ्गाꣳओ वाꣳर फाꣳआङ् मेन्धुम्मना आबाःन्हाꣳओने सःत्तार चम्सिङ्डारो॥

---

* **12:2** □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ * **12:7** □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□

10 इङ्गाꣳग ख्रिस्तरे़ कुलागि साꣳइमे़न्याक्मना पाःन्हाꣳओ, नाधामाओ, ये़त्तुक्खेओ, निङ्घुम्मो नु
के़साक्पा पाःन्हाꣳओ थाआल्ले़ए सःत्तारो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ आसाꣳइ मे़याक्ने़न्निल्ले़ ख्रिस्तरे़
कुमुक्साम्मिल्ले़ के़धुम्बा पोःङ्डारो॥

सेःक्युक्मिबा मिक्सेःन्

11 इङ्गाꣳग अदङ् कुइसिःक् पोःक्खाङ्लो, कर खिनिꣳए इङ्गाꣳ हे़क्के चोःक्मा याप्मि के़बाङ्घिरो॥
से़क्खाःल्ले़ खिनिꣳ इङ्गाꣳ आयाःम्बेओ नुःबा पाःन् पाःप्मा के़बोःङ्बा वये़, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳग
थेआङ् मे़ःन्नाꣳसाङ् यम्बा फाꣳआङ् मे़इःत्तुसिबा सेःक्युक्मिबाहाꣳनुःल्ले़ चुक्सा मे़जोःक्कान्लो॥
12 से़क्खाःल्ले़ खिनिꣳ लुम्मो नासि थःत्तुङ्ल मिक्सेःन्हाꣳ नु निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳ चोगुङ्लो॥
बा कन् पाःन्हाꣳरे़ सेःक्युक्मिबाआ फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ् चोगुꣳरो॥
13 खिनिꣳ आत्तिन् पाःन्नो वेꣳस्मा सेसेहुप्लक्हाꣳनुःल्ले़ के़सुःन्दिबे? कम्म्याक्लक्लो–इङ्गाꣳ खिनिꣳ
कुभाꣳ याङ् मे़नाःक्निङ्डिन्लो! अक्खेलꣳरिक् तुक्खे चात्निङ्बाओ ले़प्मि आबिरे़म्मे़ꣳओ!

पावलरे़ कोरन्थि सेसेहुप्लक्किन् कम्ब्राङ् मे़त्तुꣳ

14 आल्ल सुम्ले़ङ्डो खिनिꣳ साꣳसे़ ताःमा यारिप् पोःक्खाङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हे़क्क्याङ् खिनिꣳ
तुक्खे मे़जाःत्निङ्डिन्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳग खिनिꣳ याङ्साकुन्धेःन् मे़ःन्, कर खिनिꣳने़
चाहाबा चोःक्कारो॥ थेआङ्भे़ल्ले़ साःहाꣳरे़ मा-बाहाꣳरे़लागि मे़ःन्, कर मा-बाहाꣳरे़ने़ साःहाꣳरे़लागि
याङ्साकुन्धे याङ्घोःप्मा पोःङ्लो॥
15 खिनिꣳ नुꣳमा तामारे़ लागि इङ्गाꣳ कत्तुङ्बा काक् याङ्डिन् साꣳरिक् आसिराꣳ पधाङ्धाङ्ल
तेःसुङ्लो, हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ आबाडेआङ् पिसिङ्डारो॥ इङ्गाꣳ खिनिꣳ यरिक् लुङ्माꣳ तुक्निङ्डिल्ले़
थेआङ् खिनिꣳ च्यꣳरक् लुङ्माꣳ याप्मि के़दुक्तिबाबे?
16 याङ् नाःक्निङ्डाङ् तुक्खे मे़जाःत्निङ्डिन्बा पाःन्निन् के़निःसुम्लो, कर इङ्गाꣳ इङ्ले़क्निङ्डाङ्
खिनिꣳ इजोओ थानिङ् फाꣳआङ् कुभारे़ के़बाःत्तुम्लो॥
17 इङ्गाꣳ खिनिꣳओ पाङ्घुङ्सिङ्बा मनाहाꣳलाम् थेइ खोःसुङ्ल फाꣳआङ् इङ्ले़क्निङ्बि?
18 इङ्गाꣳ तितसे़न् खिनिꣳओ पाङ्मा फाꣳआङ् पेलि फाक्तुङ्डाङ् वेꣳस्मा नुसाꣳइन्नाङ् खुने़ꣳनुए
पाङ्घुङ्लो॥ तितसरे़ खिनिꣳलाम्बा थेइ खोःसुङ्ल फाꣳआङ् इङ्गे़ले़क्तिबि? मे़ःन्लो, थेआङ्भे़ल्ले़
आन्छिगे़ग थिक् सेसेमाङ्डिन् कत्छुगे़ हे़क्क्याङ् थिक् लाम्मो लाङ्घेगे़त्छिगे़रो॥
19 आनिगे़ आल्ल थारिक् खिनिꣳलाम्बा आबाडे सेःप्पासिगे़र वयिगे़ फाꣳआङ् मे़इःत्तेम्मिन्ने़ꣳओ॥
आनिगे़ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ ख्रिस्तरे़ कुसेवारोबा कुइसिःक् पारिगे़र वयिगे़रो॥ आनिगे़
मिःम् चुम्से, आनिगे़ चोगुम्बे़बा काक् पाःन्हाꣳ खिनिꣳ के़धुम्बा के़बोःक्खिर फाꣳआङ् चोगुम्बे़बारो॥
20 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ तुम्से़ ताआल्ले़ इङ्गाꣳ निङ्साङ् चोगुङ्बा कुइसिःक् मे़घोःनिङ्डिन्,
हे़क्क्याङ् खिनिꣳ निङ्साङ् के़जोगुम्बा कुइसिःक् याप्मि के़ङ्घोसिन्बि फाꣳआङ् किःआरो॥ इङ्गाꣳ
खिनिꣳ तुम्से़ ताआल्ले़ खेमा, नाहे़म्मा, सिक् पोःक्मा, से़ःमा, चे़ꣳया पङ्मा, मना चे़ङ्मा, आङ्दिङ्
लꣳमा नु ये़मे़न्दङ् ये़प्ले़क्हाꣳओ के़यागिबा तुम्निङ्बि फाꣳआङ् इङ्गाꣳ किःआरो॥
21 खिनिꣳ तुम्से़ याम्मो ताआल्ले़ आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खिनिꣳ तगि नःम्नःम् चोःक्का फाꣳआङ्
किःआरो॥ हे़क्क्याङ् खिनिꣳ लुम्मो तगि लायो के़जोःक्पाआङ् खे़न् आसुत्थोलाम्, चाराम्मा
याःम्बक्लाम्, नु निङ्वाꣳ पाःप्पाःत् चोःक्मालाम् यरिक् मे़न्हिम्मनाबा मे़न्नुःङ्मनाबाहाꣳरे़ लागि
इङ्गाꣳ मेरिङ् थक्मा पोःङ्बिलारो!

13

कुनुप्मा साम्दिङ्

1 कङ्ग खिनिꣳओ ताआबा सुम्सिगेःक्पा ये़म् पोःङ्लो॥ साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ्
पत्, “ने़प्छि इग्र सुम्सिरे़ तोःन्दि मे़बिरुआङ्लक् काक् पाःन्हाꣳ कुजे़क् पोःङ्लो॥”*

* **13:1** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□.१५

2 इङ्गाꣳग निसिगेःक्पा येम्मो खिनिꣳनु वयाङ्डिल्लेए खेन् तगि लायो चोःक्नु केवाꣳबाहाꣳ साम्दिङ् पिरुङ्सिङ्डाङ् वये॥ आल्ल याम्मो खिनिꣳनु होःप्पासाङ् साम्दिङ् पिनिङ्लो–इङ्गाꣳ खिनिꣳओ नुःङ्डा ताआल्ले खेन् तगि लायो केजोःक्पाहाꣳ नु वेꣳ लायो चोःक्नु केवाꣳबा आत्तिन्हाꣳआङ् मेदाङ्घुङ्सिङ्डिन्लो॥

3 इङ्गाꣳलाम्बा ख्रिस्तेन्पाःप्पि मेःम्बि फाꣳआङ् खिनिꣳ केगोःत्तुम्बा पर्माङ्गिःन् केघोःसुम्मेरो॥ खुनेꣳ खिनिꣳनु मेन्धुम्मनाबा मेजोःक्नेन्, कर खुनेꣳ खिनिꣳ लुम्मो मुक्साम्दाङ्बा चोःक्लो॥

4 ख्रिस्तेङ्ग सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेन्धुम्मनाबा कुइसिःक् मेभोःन्दु, करसाङ् खुनेꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् कुहिङ्वेत् वाꣳरो॥ हेक्केलꣳरिक्के आनिगेआङ् खुनेꣳ कुइसिःक् मेन्धुम्मनाबा चोगिगे, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम् खिनिꣳ लुम्मो याःम्बक् चोःक्से खुनेꣳनुए हिडिगेꣳरो॥

5 खिनिꣳ नसाःन्निन् सेक्खाबा चोःक्पि मेःम्बि फाꣳआङ् आबाडे साꣳरेम्मेꣳओ॥ येसु ख्रिस्तेन्खिनिꣳओ वाꣳ फाꣳआङ् केन्निःसुम्मिम्बि? ख्रिस्तेन्खिनिꣳओ होःप्ने फाꣳग्र सेक्खाए कुसाङ्केन्लस्सुम्मिन्लो॥

6 हेक्क्याङ् आनिगेग कुसाङ्मेन्लःम्मनाबा मेम्बोःङ्डे वयिगे केलꣳबान् खिनिꣳ निङ्वाꣳ केघोःसुम् फाꣳआङ् निङ्साङ् चोगुङ्लो॥

7 खिनिꣳग ताप्फेःम्बा याःम्बक् थेआङ् केन्जोगुम्मिन्ल फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् तुवा चोगुम्बेꣳरो॥ हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ लुम्मो आनिगे माङ्सेवाःन् कुसाङ्लस्सु फाꣳआङ् थाःम्मासिगेबा मेःन्, कर आनिगे कुसाङ्मेलस्सुम्बेम्बा कुइसिःक् लꣳसाङ् खिनिꣳ नुःबा केजोगुम्ल केलꣳबा आनिगे निङ्वाꣳ वाꣳरो॥

8 थेआङ्भेल्ले आनिगेग सेक्खाःल्ले कुदक्लेङ्डो थेआङ् चोःक्मा मेसुक्तुम्बेन्लो, कर सेक्खाःल्ले लागिरक् याःम्बक् चोःक्मा सुक्तुम्बेरो॥

9 आनिगे मेन्धुम्मना पोःक्खिगेआङ् खिनिꣳ सेक्खाए केधुम्बा केबोःक्खिल्ले सःत्तिगेरो॥ आनिगेग खिनिꣳ नसाःन्नो कुलिङ्धो केगेरिर फाꣳआङ् तुवा चोगुम्बेꣳरो॥

10 बा खेल्ले चोगुल्ले कन् पाःन्हाꣳग खिनिꣳओ तामानुःल्ले तगि साप्तुङ्ल पत्तारो॥ हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ खिनिꣳओ ताआल्ले आयुक्किन् साक्ल ओगप् चोःक्मा मेबोःङ्नेन्ल केलꣳबा निङ्साङ् चोगुङ्लो॥ दाङ्बाल्ले इङ्गाꣳ कन् युक्किङ्ग खिनिꣳ फेत्लाःन्छे मेःन्, कर खिनिꣳ नसाःन्निन् थोबो चोःक्मा फाꣳआङ् पिराङ्बारो॥

कुनुप्मा सेम्मुꣳइ

11 आल्ल आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, कुनुप्मो सेम्मुꣳइ सेवारो॥ कुलिङ्धो केप्मा निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳ, आबाःन्निन् खेप्सेम्मेꣳ, निङ्वाꣳओ थिक्हुप् पोःक्खेम्मेꣳ, सनारुङ्डो वयेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् मिःम्जि नु सनारुङ् दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खिनिꣳनु वाꣳरो॥

12 खिनिꣳग नसानिबा मिःम्जिःल्ले सेवा मेत्तासिम्मेꣳओ॥

13 कप्मोबा केरेक् नसानिबाहाꣳरे खिनिꣳ सेवा केम्हाक्तिꣳरो॥

14 दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन्, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जिन् हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले कुसेसे तङ्जुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳररो॥

पावलरे़ गलातिहाऱ हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

येसुरे़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ्डिन् सेःमा हेःक्तेल्ले़ थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाऱरेआङ् खेन् नसाःन् चोःक्मा मे़हेःक्तुरो॥ हेक्क्याङ् से़क्खाबा नसानिबा पोःङ्मारे़ लागि मोसारे़ कुसाम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा पोःङ्बि मे़ःम्बि फाऱआङ् पाःन् पोगे़रो॥ पावलरे़ मोसारे़ कुसाम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा मे़बोःङ्ने़ल्ल लऱरिक् पाःत्तु, थेआङ्भे़ल्ले़ ख्रिस्तरे़ आबिरे़बा ने़त्तिगे़न् हिङ्मन्निल्ले़ कुबुङ्ग आनिऱ नसाःन्निल्लो॥ नसाःन्लाम्बाए आनिऱ के़रे़क् मनाहाऱ निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा आबोःङ्लो॥ कर एसिया माइनर लाजेऱओबा गलातिया मे़प्मनाबा रोम थुम्मोबा सेसेहुप्लक्हाऱओ कुभा मनाहाऱ मे़द्ये़आङ् खे़ङ्हाऱरे़ पावलरे़ हुऱरुसिबा निसाम्मिन् मे़अत्तुर मोसारे़ कुसाम्योथिम्मिन् मे़न्इःत्ते मे़न्नाःत्तेग आनिऱ आत्तिन्नाङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा पोःङ्मा आन्छुक्ने़न्लो लऱरिक् हादिङ् मे़धक्ते़रो॥

पावलरे़ इङ्ले़क्पा नसाःन्निल्ले़ ताप्गे़बे़ऱबा गलातिहाऱ से़क्खाबा नसाःन्नो नुःक्मासि फाऱआङ् कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुबारो॥ खुने़ऱ ख्रिस्तरे़ कुसेःक्युक्मिबाआ लऱरिक्ओसेःन्धाक्सिङ्मा नु कुसेःक्युक्मिबा युक्किन् नुःरिक्काङ् पोधक् चोःक्मारे़ लागि कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुबारो॥ हेक्क्याङ् सेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ आत्तिन् मनाहाऱरेआङ् मे़ःन्, कर निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ए उःत्तुबा पाःन्निन् पाःत्तुर खुने़ऱ सुनाइङ् इङ्भोःसुबाङ्ग थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्हाऱरे़ लागिरो लऱरिक् निःन्धो चोगुरो॥ हेक्क्याङ् नसाःन्लाम्बारक् मे़न्छाम् याप्मिहाऱ निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा मे़बोःङ् लऱरिक् पाःत्तुरो॥ एगाङ्स्मा नाःत्लाहाऱओ पावलरे़ आनिऱ वेऱहाऱ लुङ्माऱ आदुक्तुम्सिम्मिल्ले़ नसानिबा ये़प्ले़क्हाऱग निधाःप्, हेक्क्याङ् ख्रिस्ते़न्नसाःन् आजोगुम्मिल्ले़ वेऱहाऱ लुङ्माऱ तुक्मा आसुक्तुम्सिम्लो लऱरिक् पाःत्तुरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-१०
पावलरे़ सेःक्युक्मिबा कुयुक् १.११-२.२१
निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिल्ले़न् सुनाइङ् ३.१-४.३१
ख्रिस्तानि चोःक्युम्भो नु लक्पे़न्५.१-६.१०
कुनुप्मा ६.११-१८

पावलरे़ हाङुबा सेवा

1 इङ्गाऱ सेःक्युक्मिबा पावलरे़ कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्निङ्बारो॥ मनाहाऱलाम् नु मना युक्लाम् सेःक्युक्मिबा पोःक्खाङ्बा मे़ःन्, कर येसु ख्रिस्त नु खुने़ऱ सिःमे़न्लाम् कुहिङ्वे़त् के़जोःक्पा पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ इङ्गाऱ सेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ याप्मि सेगे़सिबारो॥

2 इङ्गाऱनु सोरिक् के़वाऱबा काक् फुऱनुसाऱ नु ने़ऱनुसाऱहाऱरे़आङ् गलातिया थुम्मोबा सेसेहुप्लक्हाऱओ के़वाऱबाहाऱ सेवा के़म्हाक्तिऱरो॥

3 पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिन् हेक्क्याङ् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ कुलुङ्गुम् नु कुसनारुङ्डिन् खिनिऱ के़बिरिर॥

4 आनिऱ पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाऱ हेक्के येसुरे़ कन् येम्मोबा ताप्फे़ःम्बा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् ताङ्से़ःप्मा आसुक्ल फाऱआङ् आनिऱ लायो आजोगुम्बाल्ले़ चोगुल्ले़ आनिऱ ले़क्वा स्ये़रो॥

5 सदादिङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो॥ आमे़न्!*

---

* **1:5** □□□□□□□□□□□□□□□□, हे़क्केए पोःङ्लरो पोःङ्लो॥

वेꣳस्मा सुनाइङ् होःप्

6 इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳ मयेरो, थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्लाम् केउःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आक्खेन् हारा केलेरुम्माङ्वेꣳस्मा सुनाइङ्डो केबेगिर केबल्छिबे॥

7 सेक्खाःल्ले खेङ्ग कुजेक् सुनाइङ् मेःन्लो, कर कुभा मनाहाꣳरेग खिनिꣳ पिर्बेःम्बो थामासि फाꣳआङ् ख्रिस्तेल्ले कुयाःम्बेओबा सुनाइङ्डिन् मेइगु मेलेक्खुर मेवाꣳरो॥

8 कर तगि आनिगे खिनिꣳ इङ्भोःआसिगेबा सुनाइङ्डिन्नुःल्ले वेꣳ सुनाइङ्डिन् आनिगे इङ्भोःसुम्बेꣳ इग्र साङ्ग्राम्पेदाङ्बा माङ्लाइङ्बाल्ले इङ्भोःसुꣳसाङ्खेन्निन् साङ्ग्राःल्ले तेत्तुररो॥

9 आनिगे तगि मेत्तासिगेबा हेक्के याम्मोआङ् मेत्तासिगेꣳरो, आत्तिल्ले खिनिꣳ केदाःक्तुम्बा सुनाइङ्डिन्नुःल्लेआङ् वेꣳस्मा सुनाइङ्डिन् इङ्गेभोःसि हाराꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाङ्ग्राःन् खेल्ले कुसम्दाङ् चुक्लरो॥

10 आल्ल इङ्गाꣳ मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा मेःन्, कर इङ्गाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमा पिमा कोःत्तुङ्लो॥ आल्लसाङ् इङ्गाꣳ मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पिमासिरक् कोःत्तुङ्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳग ख्रिस्तरे कुसेवारोबा मेःन्नाꣳरो॥

पावलरे निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् युक् खोःसुꣳ

11 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳ इङ्भोःसुङ्बा सुनाइङ्डिङ्ग मेन्छाम् याप्मिलाम् त्येबा मेःन्लो केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ्केनिःत्तुम्ल फाꣳआङ् निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥

12 कङ्ग मेन्छाम् याप्मिलाम्बा खोःसुङ्बा मेःन्, आत्तिन्हाꣳरेआङ् मेहुꣳराङ्बाआङ् मेःन्, कर इङ्गाꣳ येसु ख्रिस्तेल्लेए ओसेःन्धाक्ताङ्डाङ् खोःसुङ्बारो॥

13 इङ्गाꣳ तगि यहुदि साम्योःन्इःत्तुङ् नाःत्तुङ्डिल्ले इङ्गाꣳ आक्तङ्बा मना वयाङ् हेक्क्याङ् आक्खेन् साꣳरिक् येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ* तुक्खे चाःत्तुङ्सिङ्डाङ् मेङ्मा कोःत्तुङ्सिङ् केलꣳबान् खिनिꣳ केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳरो॥

14 इङ्गाꣳ यहुदि आबेरेहाꣳनुःल्लेआङ् यरिक् यहुदि साम्योओ पोःमा निङ्वाꣳ पिरुङ् हेक्क्याङ् आम्बा आन्धेबाहाꣳलाम् केबोःङ्बा केयुःबा साम्योथिम्हाꣳ इःप्मा नाःप्मा कुसिक् केसम्बा वयाङ्लो॥

15-16 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ सामेन्वाःन्छिङ्डेआङ्धोए लुङ्माꣳ तुक्ताङ्, हेक्क्याङ् सेगाङ्डाङ् सेवा चोःक्से उःत्ताङ्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ येसुरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्सिङ्ल फाꣳआङ् आबुगेन् कुस्साःन् ओःन्धाक्मा कुसिराꣳ थाडे॥ खेन् येम्मो इङ्गाꣳ आत्तिन् मनाहाꣳआङ् सुजा मेनाःक्तुङ्सिङ्डिन्,

17 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳनुःल्ले तगिबा सेःक्युक्मिबाहाꣳओआङ् सुजा नाःक्से यरुसलेम येक्यक्को थो मेम्बेःक्पेन्लो, कर इङ्गाꣳग खिमो अरबिया लाजेꣳओ पेगाङ्, हेक्क्याङ् ताःन्दि इङ्गाꣳ दमस्कस येक्यक्को नुःक्खाङ् त्याङ्लो॥

18 हेक्क्याङ् तङ्बे सुम्सि एगाङ्लक् इङ्गाꣳ यरुसलेम्मो पत्रुसरे कुदुम्से पेगाङ्, हेक्क्याङ् खुनेꣳनुए थिक्-डा (१५) येन् थारिक् युडाङ्लो॥

19 खेप्मो दाङ्बाल्ले कुन्साꣳ याकुबेन्नु वेꣳ आत्तिन् सेःक्युक्मिबाहाꣳआङ् मेदुमुङ्सिङ्डिन्लो॥

20 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ सेक्खा पाःन् मेत्निङ्लो, इङ्गाꣳ साप्तुङ्बा पाःन्हाꣳ इङ्लेक् मेःन्लो॥

21 खेन् एगाङ् इङ्गाꣳ सिरिया नु सिलिसिया थुम्मो पेगाङ्लो॥

22 यहुदिया लाजेꣳओबा सेसेहुप्लक्हाꣳओ ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे इङ्गाꣳ मेन्निए मेवयेरो॥

23 खेङ्हाꣳरेग तगि याप्मि तुक्खे केजाःप्पाल्ले मेङ्मा कोःत्तुबा नसाःन्निन् अक्खेःल्ले इङ्भोःसुर वाꣳरो केलꣳबा पाःन्निन्लक् मेघेप्सुआङ् मेवयेरो॥

24 हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ चोगुङ्डिल्ले खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा मेभोःसुरो॥

---

* **1:13** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□” □□□□□□

2

पावल नु वेꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳ

1 तङ्बे थिक्-लि (१४) एगाङ् इङ्गाꣳ बरनाबासेन्नु याम्मो यरुसलेम थो पेगाङ्डिल्ले तितसेन्नाङ् इङ्गाꣳनुए सोरिक् तेꣳरुङ्डाङ् वये॥

2 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ खेत्थो पेःक्माए पोःङ् लꣳरिक् ओःन्धाक्ताङ्डाङ् वये॥ इङ्गाꣳ खेप्मो वयाङ्डिल्ले खेप्मोबा सेसेहुप्लक्कोबा लाम्लोःबासिरो फाꣳआङ् मेइःत्तुसिबाहाꣳ स्वाःत्ताङ् तुमुङ्सिङ्डाङ् इङ्गाꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ इङ्भोःसुङ्सिङ्बा सुनाइङ्डिन् चेक्तुङ्सिङ्लो॥ खेङ्हाꣳरे आबाःन्निन् मेघेप्सुर केलꣳबा निङ्वाꣳ इःत्तुङ्डाङ् वयाङ्, मेःन्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳ चोगुङ्बा माङ्सेवाःन् हने केबोःङ्बा वयेरो॥

3 कर आन्देःङ्बा तितसेन् थिम्मेन्दङ् सुवाङ् वयेसाङ् खेल्ले हर्दो हेक्मा पोःङ् फाꣳआङ् मेम्बाःत्तुन्लो॥

4 कर कुभा इङ्लेक्के फुꣳनुसाꣳहाꣳ ख्रिस्त येसुलाम् खोःसुम्बेबा चोःक्युम्भोःन् थोःम्से आनिगेनु मेभुत्छिङ्डाङ् आनिगे योःक्पा हेक्के चोःक्से खुनिꣳ यहुदि साम्योथिम्हाꣳ इःप्मा नाःप्मा पोःङ् लꣳरिक् मेमेत्तिगेबाल्ले चोगुल्ले कन् काक् पाःन्निन् पोगेबारो॥

5 कर आनिगेग सेक्खाबा सुनाइङ्डिन् खिनिꣳनु सदादिङ् वाꣳर फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे मेभोःक्खुबा पाःन्निन् सप्फाधिक्काङ् मेघेप्सुम्बेन्लो॥

6 हेक्क्याङ् सेसेहुप्लक्पा कुभा लाम्लोःबाहाꣳग–केलेबा केनिःबा मेजोःक्साङ् इङ्गाꣳग थेआङ् मेलेःत्तासिङ्डिन्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मनाहाꣳ मेसेन्दुन्छिन्लो–खेङ्हाꣳरे इङ्भोःसुङ्बा सुनाइङ्डो थेआङ् मेन्जक्तुन्लो॥

7 खेल्ले कुलेक्वा खेङ्हाꣳरेग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पत्रुसेन् यहुदिहाꣳओ सुनाइङ् इङ्भोसे पाङ्घुबा हेक्केए इङ्गाꣳआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ सुनाइङ् इङ्भोःमासि फाꣳआङ् लक्पेन्पिराङ्बान् मेनिःसुरो॥

8 थेआङ्भेल्ले पत्रुसेरे सेःक्युक्मिबा कुयाःम्बक्लाम् यहुदिहाꣳओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याःम्बक् चोगुबा कुइसिःक् इङ्गाꣳ सेःक्युक्मिबा आयाःम्बक्लाम्माङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳओ याःम्बक् चोगुरो॥

9 सेसेहुप्लक्कोबा लाम्लोःबा मेमेत्तुसिबा याकुब, पत्रुस नु युहुन्नासिरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ चोगुङ्बा माङ्सेवाओ मुꣳइसाम् थाःसुबा मेनिःसुआङ् बरनाबासेन् नु इङ्गाꣳ मेदाःक्तेत्छिगेरो॥ खेङ्हाꣳ आन्छिगे थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳओ सुनाइङ् इङ्भोःसे पेःक्मा मेदेन्दे हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ यहुदिहाꣳओ सुनाइङ् इङ्भोःमा मेदेन्देरो॥

10 खेङ्हाꣳरेग खुनिꣳ लुम्मोबा याङ्गेसाꣳबाहाꣳ फाꣳमासि सुजा मेबिरिगे॥ हेक्के चोःक्मा इङ्गाꣳआङ् आसिराꣳ थाङेरो॥

पावलरे पत्रुसेन् अत्तुꣳ

11 कर पत्रुसेन् एन्तिओक येक्कयक्को त्येःल्ले वेꣳ नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ तगिए इङ्गाꣳ पाःन्मेत्तुङ्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ याःम्बक् फेःन्दुआङ् वये॥

12 तगि खुनेꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्बा नसानिबाहाꣳनु सोरिक् चर वये, कर याकुबरे यहुदि कुन्जुम्हाꣳ खेप्मो मेद्येल्ले खुनेꣳ सोरिक् युङ्माआङ् चामा लेरु, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरेन्नाङ् हर्दो हेक्माए पोःङ् केलꣳबा खेन् मनाहाꣳनु किःसेआङ् वयेरो॥

13 हेक्क्याङ् वेꣳ यहुदि नसानिबाहाꣳरेआङ् पत्रुसरे किस्रुक्पा कुयेप्लेक्किन् मेनाःत्तुरो, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ येप्लेक्किकल्ले बरनाबासेन्नाङ् लेक्खु तेꣳरुरो॥

14 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳ सुनाइङ्डिल्लेन् सेक्खाबा पाःन्नो मेम्बत्छेम्बा निःसुङ्सिङ्डाङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ तगिए पत्रुसेन् अक्खे मेत्तुङ्ल फेःक्तुङ्, “खेनेꣳग यहुदिनेसाङ् यहुदि हेक्के केन्वाꣳनेन्, कर थिम्मेन्दङ् सुवाङ् कुइसिःक् केवाꣳ॥ हेक्केःल्ले खेनेꣳ इःप्मा नाःप्मा केलेरु केदेःसुबा यहुदि साम्योथिम्मिन् आक्खेलꣳरिक् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ इःप्मा नाःप्मा पोःङ् लꣳरिक् केमेत्तुसिबाबे?”

15 आनिꣳ साआवाःन्छिङ्डाङ्धोए यहुदिसि, थिम्मेन्दङ् सुवाङ् हेक्तङ्बा “लायोबासि” मेःन्लो॥
16 आत्तिन् मनाःन्नाङ् मोसारे साप्तुबा साम्योथिम्मिन् इःत्तु नाःत्तुआङ् आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा मेसुक्नेन्लो, कर येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् चोगुआङ्लक् आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा सुक् केलꣳबा पाःन्निन् आनिꣳ कुसिङ्निःप्मा पोःङ्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳआङ् ख्रिस्तओबा नसाःन्लाम् आप्तिक् मेःन्ने आबोःङ्ल फाꣳआङ् येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् आजोगुम्लो, कर साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्बालाम् मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् इःत्तु नाःत्तुआङ् आत्तिन्नाङ् आप्तिक् मेःन्नेबा मेबोःङ्नेल्लो॥
17 हेक्केःल्ले आनिꣳ ख्रिस्तेन्नसाःन् चोःक्मालाम् आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा आगोःत्तुम्मिल्ले वेꣳहाꣳरे खिनिꣳ लायोओ केवाꣳबानिङ् आम्मेत्लो, थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा आलेरुम्माङ् आवाꣳ॥ खेन् फाꣳइन् ख्रिस्तरे लायोओ लाम्आलोःबाबि? हेक्के मेःन्लो!
18 खेल्ले कुलेक्वा इङ्गाꣳ लेरुङ्देःसुङ्बा पाःन्निन् याम्मो हुꣳरुङ्सिङ्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳ लायोबा पोःङ्डारो॥
19 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा कोःत्तुङ्डिल्ले हाबा खेन् साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिल्ले आप्तिक् कुःत्ताङ्लो॥ हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलागि हिङ्डार फाꣳआङ् साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्माआङ् सेन्लप् खोःमा तम्सिन् चोःक्मा लेरुङ्लो॥*
20 इङ्गाꣳग ख्रिस्तेन्नु सिलाम्साक्मा सिङ्डो स्याङ्डाङ् वाꣳआ, हेक्क्याङ् आल्लआङ्धो इङ्गाꣳग मेहिङ्डान्, कर ख्रिस्तेन्इङ्गाꣳओ हिङ्लो॥ इङ्गाꣳग कन् नासिङ्गेन् थक्को हिङ्डाल्ले निङ्वाꣳफुसाःओबा नसाःन्लाम् हिङ्डारो॥ खुनेꣳए लुङ्माꣳ तुक्ताङ् हेक्क्याङ् आलागि कुहिङ्मन्निन् पिरुरो॥
21 इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिन् थेनाधेबा मेइःत्तान्लो, थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा आसुक्ने फाꣳग्र ख्रिस्तेन्हनेरक् स्येरो॥

3

येसुःन् नसाःन् चोःक्माल्ले साम्योनिबा आबोःङ्

1 गलाति केयुङ्बा नसानिबासे, थेआङ् खिनिꣳ अदङ् कुइसिःक् केजोगिबाबे? हाःत्ले केलेमिआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳइन्फेत्लाःन्दु केबिरिबे? खिनिꣳ तगिए येसु ख्रिस्तेन्सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् स्येबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् चेक्कासिगेआङ् वये॥
2 खिनिꣳनु पाःन्धिक् कुसिङ्निःप्मा आनिङ्वाꣳ वाꣳ–साम्योथिम्मिन् केइःत्तुम् केनाःत्तुम्माङ् सेसेमाङ्डिन् केघोःसुम्बाबि इ सुनाइङ् केघेप्सुम्माङ् नसाःन् केजोगुम्बालाम् केघोःसुम्बाबि?
3 थेआङ् कम्म्याक् साꣳरिक् खिनिꣳ अदङ् केजोगिबाबे? खिनिꣳ ख्रिस्तानि हिङ्मन्निन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेमाङ्लाम् केहेःक्तुम्माङ् आल्ल आबाडे याःम्बक्लाम् कुलिङ्धो केप्मा केगोःत्तिबाबि?
4 सुनाइङ्ले लागि खिनिꣳ कम्म्याक् यरिक् तुक्खे हने केज्येꣳइबि? सेक्खाःल्लेग तुक्खे हने केन्ज्येꣳइन्लो॥
5 खिनिꣳ साम्योथिम्मिन् केइःत्तुम् केनाःत्तुम्माङ् मेःन्, कर केघेप्सुम्बा सुनाइङ्डिन् नसाःन् केजोगुम्बाल्लेए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ सेसेमाङ्डिन् केबिरि हेक्क्याङ् खिनिꣳ लुम्मो निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोगुबारो॥
6 हेक्केलꣳरिक्के अब्राहामरे कुयाःम्बेओ अक्खे साप्तेआङ् पत्, “खुनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगु, हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ साम्योनिबा लेःत्तुरो॥”*
7 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳए अब्राहामरे कुस्साः कुम्मेन्छाꣳसि केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥

---

* **2:19** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□” □□□□□□□□□□□□ □□□□□ * **3:6** □□□□□□□□□□□□ □□.६

8 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ खुनिꣳ नसाःन्लाम् आप्तिक् मेःन्नेबा चोगुसिꣳ केलꣳबा
ताःन्दिबा पाःन्निन् साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, हेक्क्याङ् अब्राहाम्मिन् तगिसा अक्खेलꣳरिक्
सुनाइङ्डिन् इङ्भन् चोगु, “काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरे खेनेꣳलाम्बाए मुꣳइसाम् मेघोःसुꣳरो॥”*
9 खेल्ले चोगुल्ले अब्राहामरे नसाःन् चोगुआङ् मुꣳइसाम् खोःसुबा कुइसिःक् ख्रिस्तेन्नसाःन्
केजोःक्पा केरेक्ले हाङ्वागेन् मुꣳइसाम् मेघोःसुꣳरो॥
10 कर साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳ केरेक् साङ्ग्रारे तेत्तुसिआङ् मेवाꣳरो, थेआङ्भेल्ले
अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्, “साम्योथिम् साप्लाओ साप्तेआङ् केबप्पा काक्
पाःन्हाꣳ चक्मेल्लꣳए मेन्इःप्मना मेन्नाःप्मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ् खोःमा
लाꣳरुसिआङ्वाꣳरो॥”*
11 साम्योथिम्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आत्तिन्हाꣳआङ्आप्तिक् मेःन्नेबा मेम्बोःङ्नेन्
केलꣳबा पाःन्निन् सेक्खाए निःदेत्लो, थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,
“साम्योनिबाङ्ग नसाःन्लाम्बाए हिङ्लो॥”*
12 साम्योथिम्मिन् नु नसाःन्निन् मेदङ्सिन्लो॥ खेल्ले कुलेक्वा साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ्
पत्, “साम्योथिम्मो केबप्पा काक् इङ्जाःङ्हाꣳ केइःप्पा केनाःप्पेन्खेन्लाम्मे हिङ्लो॥”*
13 कर साम्योथिम्मिल्ले तारुबा खुम्दिङ्डिल्ले कुमेल्लुङ्डिन्ख्रिस्तरे हुङुआङ् आनिꣳ आधेꣳरेरो॥
खुनेꣳ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् फोःन्छिङ्डिल्ले खुनेꣳ आबाङे आनिꣳ खुम्दिङ्डिन् कुयुदेꣳरुरो॥
थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, “सिङ्सम्दाङ् केभोःन्छिङ्बा केसिःबाङ्ग
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिरुबारो॥”*
14 ख्रिस्तरे आनिꣳ आधेꣳरे, हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अब्राहाम्मिन् पिरुबा मुꣳइसाम्मिन्
ख्रिस्त येसुलाम् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ पिरुसिआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक्
चोगुबा सेसेमाङ्डिन् नसाःन्लाम् आघोःसुम्लो॥

साम्योथिम् नु माङ्हेक्

15 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳ कप्मो मेन्छाम् याप्मि थिम्लाम् कुबिधिक् पिनिङ्लो॥
नेप्फुरे माङ्हेक् चोःक्सुआङ् पाःन् तङ्सुबा साप्लाओ आत्तिल्लेआङ् लेङ्मा नु योꣳमा मेसुक्तुन्लो॥
16 हेक्केलꣳरिक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अब्राहाम्मिन् नु कुमुꣳइदाङ्साहाꣳ माङ्हेक्हाꣳ
पिरुसिरो॥ हेक्क्याङ् साम्योसाप्लाःल्ले “कुमुꣳइदाङ्साहाꣳ” फाꣳइङ्ग यरिक् मनाहाꣳ मेःन्,
कर “कुमुꣳइदाङ्साःन्” लꣳरिक् पाःत्तुआङ् पत्॥ खेन् फाꣳइङ्ग लत्छा मनाःल्लेन् मिक्सेःन् पोःङ्,
खेङ्ग ख्रिस्तरो॥
17 कप्मो इङ्गाꣳ थे पाःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्बा फाꣳले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले अब्राहाम्मिन्
माङ्हुप् चोगुबान् कुगिप् लिसिआङ् सुम्बोःङ् (४३०) तङ्बे एगाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मोसाःन्
साम्योथिम् पिरुल्ले खेन् माङ्हुप्पिन् मेघक्तुन्लो, मेःन्ने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन् चोगुबा
माङ्हेक्किन्खक्तुमेन्॥
18 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिनिङ् लꣳरिक् चोगुबा मुꣳइसाम्मिन् साम्योथिम् इःप्मा
नाःप्मालाम् खोदेत्ने फाꣳग्र खेन् माङ्हेक्के मेबोःङ्नेन्॥ कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक्लाम्बाए
अब्राहाम्मिन् लुङ्माꣳ तुक्तुआङ् कन् मुꣳइसाम्मिन् पिरुरो॥
19 हेक्केःल्ले साम्योथिम्मिन् थेआङ् पिरेबाबे? माङ्हेक् चोगुबा मुꣳइदाङ्साःन्* मेन्दाए
थारिक् लायोःल्ले चोगुल्ले साम्योथिम्मिन् योꣳसिङ्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्लाइङ्बालाम्
साम्योथिम्मिन् पाःन्दङ्साबा मोसाःन् पिरुरो॥
20 आल्ल पाःन्दङ्ले लागि नेप्फु मना चाहाबा चोःक्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग लत्थिक्लक् वाꣳरो॥

साम्योथिम्मिल्ले कुयाःम्बक्

---

* **3:8** □□□□□□□□□□□ □□.६, १८.१८, २२.१८ * **3:10** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□.२६ * **3:11** □□□□□□ □.४
* **3:12** □□□□□ □□.५ * **3:13** □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□.२३ * **3:19** □□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

21 हे़क्केने़ फाःग्र कुसाम्योथिम्मिल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्हेक्हाः अत्तुबि? से़क्खाःल्लेग
हे़क्के मे़ःन्लो! साम्योथिम्मिल्ले़ कुसङ् हिङ्मन्निन् पिमा आसुक्ते़ल्लेग खे़न् साम्योथिम्मिन् आइःत्तुम्
आनाःत्तुम्माङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ आप्तिक् मे़ःन्नेबा पोःङ्मा आसुक्ते़बारो॥

22 कर लायोःल्ले़ काक् मनाहाः साक्पा के़धाःबा कुइसिःक् चोगुसिआङ् वाः फाःआङ्
साम्योसाप्लाःल्ले़ इङ्भन् चोगुआङ् वाः॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्हुप्पिङ्ग ये़सु
ख्रिस्ते़न्नसाःन् चोःक्माआङ्लक् खोःमा आसुक्तुम्लो॥

23 ख्रिस्ते़न्ताःमानुःल्ले़ तगि, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कन् नसाःन्निन् आनिः ओसेःन्मे़न्धाक्के थारिक्
साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्को आवये़आङ् आनिः के़रे़क् साक्पा के़धाःबा हे़क्के आजोगे़आङ् आवये़॥

24 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ साम्योथिम्मिन् आनिः नसाःन्लाम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ आप्तिक्
मे़ःन्नेबा आबोःङ्ल फाःआङ् ख्रिस्तओ थारिक् लाम्लोःसे़ आनिः ओगे़मे़प्पा पोःक्खे़आङ् वये़रो॥

25 आल्ल खे़न् नसाःन्निन् त्ये़आङ् वाःबाल्ले़ चोगुल्ले़ साम्योथिम्मिल्ले़ आनिः ओमे़प्मा चाहाबा
मे़जोःक्ने़न्लो॥

26 ख्रिस्त ये़सुओबा खिनिः नसाःन्लाम् के़रे़क् निङ्वाःफुसाः के़बोःक्खिआङ् के़वयिःरो॥

27 थेआङ्भे़ल्ले़ ख्रिस्तओ बप्तिस्मा के़बोःङ्बा के़रे़क्ले़ ख्रिस्तरे़ नुःबा कुनोस्रङ्डिन् कुसङ् तेःत्
के़जाक्खुम्बा कुइसिःक् के़जाक्खुम्माङ् के़वयिःरो॥

28 आल्ल यहुदि, थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्, योःक् नु चोःक्युम्भोबा, ये़म्बित्छाः नु मे़न्छुमाः कुदङ्बारो,
थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिःग ख्रिस्त ये़सुओ लत्छा के़बोःक्खिआङ् के़वयिःरो॥

29 खिनिः ख्रिस्तरे़ कुमना के़बोःक्खिआङ् के़वयिःने़ फाःग्र खिनिःग अब्राहामरे़ से़क्खा
कुमुःइदाङ्सानिङ्लो, हे़क्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ अब्राहाम्मिन् पिरुबा माङ्हेक्किल्ले़न् लक्
के़घोःबानिङ्लो॥

4

1 इङ्गाः थे़मा पाःप्मा कोःत्तुङ्बा फाःले़, लक् के़घोःबान् हिन्जाः वाःर थारिक् यरिक् याङ्साकुन्धेरे़
कुन्दाङ्बा के़बोःङ्बा वाःसाङ् योःक्पा कुइसिःक्के पोःङ्लो॥

2 कुम्बारे़ युक्तिङ् चोगुबा लक् खोःमा तङ्बे मे़ङ्गे़त्ते थारिक् खुने़ःग कम्ब्राङ् के़मे़प्पा नु
ओगे़मे़प्पाल्ले़ कुहुक्कोए वाःरो॥

3 हे़क्केलःरिक्के आनिःआङ् हिन्जाः कुइसिःक् आवये़ल्ले़ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
कुहेःक्सिङ्मोबा हने़बा खाहुन्हाःरे़ योःक् आजोगे़आङ् आवये़रो॥

4 कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ युक्तिङ् चोगुबा ये़म्मिन् के़रे़ल्ले़ आबुगे़न् कुस्साःन् पाङ्घु युःसुरो॥ खुने़ः
सिसादिङ् मे़न्छुमाःओलाम् साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्को सावाःन्छिङ्डाङ् वये़रो॥

5 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ साम्योथिम्मिल्ले़ कुयुक्लाम् आनिः आधे़ःर फाःआङ् हे़क्क्याङ् आबाङे
आबुगे़न् कुस्साः आबोःङ्ल फाःआङ् खुने़ः पाङ्घुरो॥

6 खिनिः निङ्वाःफुसाः के़बोःक्खिबाल्ले़ चोगुल्ले़ आबुगे़न् कुस्साःल्ले़ कुसेसेमाङ्डिन् आनिः
सिक्लुङ्मो पाङ्घुआङ् वाः, हे़क्क्याङ् खे़न् सेसेमाङ्डिल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिन् पानुदिङ् आम्बौ
लःरिक् मे़त्तुरो॥

7 आल्लआङ्धो खिनिःग योःक् के़होःप्तिःरो, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ आबाङे कुस्साः
के़बोःक्खिआङ् के़वयिःरो॥ हे़क्क्याङ् कुस्साः के़बोःक्खिआङ् के़वयिबाल्ले़ चोगुल्ले़
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कत्तुबा काक् पाःन्हाःरे़न् खिनिः लक् के़घोःबा के़बोःक्खिआङ् के़वयिःरो॥

पावलरे़ गलातिबा नसानिबाहाः निङ्वाः इःत्तुसिः

8 खिनिः निङ्वाःफुमाङ्डिन् कुसिङ्निःप्मानुःल्ले़ तगि खिनिःग हने़बा माङ्हाःरे़ खुनिः योःक्
के़बोःक्खिआङ् के़वयिरो॥

9 कर आल्ल निङ्वाःफुमाङ्डिन् खिनिः कुसिङ्केनिःत्तुम्माङ् केवयिः (इग्र निङ्वाःफुमाङ्डिल्लेए
खिनिः कुसिङ् केनिःत्तिआङ् वाः), हेक्केःल्ले आक्खेलःरिक् कुबुङ्ना कुसम्बा कुसुम्मेन्दम्मनाबा
खाहुन्हाःओ नुःङ्माआङ् योःक् पोःङ्मा खिनिः सिराः थाङ्बाबे?
10 खिनिःग यहुदि साम्यो साक्थिम्हाः कुइसिःक्के येन्हाः, लाहाः, चुङ् वाःम्मा हाङ् वाःम्मा येम्हाः
नु तङ्बेहाःने केइःत्तुम् केनाःत्तुम्लो॥
11 खिनिः लागि इङ्गाः चोगुङ्बा याम्बुधिक्पा याःम्बक्किन् हने पोःङ्बिला फाःआङ् किःसाङ्डाङ्
वयाङ्लो॥
12 फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, खेन् पाःन्हाःलाम् इङ्गाः कुइसिःक् खिनिःआङ् चोःक्युम्भोबा
पोःक्खेम्मेः फाःआङ् पेलि फाक्निङ्लो, थेआङ्भेल्ले तगि इङ्गाःग खिनिः हेक्के साम्यो
साक्थिम्हाः इःप्मा नाःप्मालाम् चोःक्युम्भोबा पोःक्खाङ्डाङ् वयाङ्लो॥
खिनिःग इङ्गाः थेआङ् ताप्फेःल्लिक् याप्मि केम्मेत्तिन्लो॥
13 इङ्गाः खिनिःओ सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से त्याङ्डिल्ले आयामतुगेआङ् वयेबान् कुसिङ्
केनिःत्तुम्माङ् वाःरो॥
14 आयामतुक्माल्ले तुक्खे केज्येःइसाङ् याप्मि केन्जिःत्तिन्, याप्मि केन्नाःरिन्लो॥ खेल्ले कुलेक्वा
माङ्लाइङ्बा इग्र खिस्त येसुःन्लाङ्केदाःक्तुम्बा कुइसिःक् याप्मि लाङ्केदाःक्तिरो॥
15 खिनिः खेन् येम्मो साःरिक् केसःत्तिआङ् केवयिबान् थे पोःक्खेआङ्बे? पोःङ्मा सुक्तेल्लेग
इङ्गाः कुभाः पिमारे लागि खिनिः मिक्हाःआङ् केयगुम् केलःत्तुम्माङ् इङ्गाः याप्मि पिमा केसुक्तिमेन्
फाःआङ् पाःप्मा सुक्तुङ्॥
16 कर इङ्गाः सेक्खाए मेन्निङ्बाल्ले आल्लो खिनिः निङ्मि पोःक्खाङ्बाबि?
17 खेन् मनाहाःरेग* खिनिः खुनिः लेप्माङ् उःङ्मासि फाःआङ् साःरिक् खुनिः सिक् सम्लो, कर कन्
खिनिःलागि नुःबा मेःन्लो॥ खेङ्हाःरेग आनिगे तक्लेङ्वाओ केबोगिआङ् खेङ्हाःरक् केदिम्दुम्सिम्ल
केलःबा निङ्वाः मेजोगुआङ् मेवाःरो॥
18 आल्ल इङ्गाः खिनिःनु वाःआल्लेरक् मेःन्, कर खिनिःनु होःप्पासाङ् वेःहाःरे खिनिः लागि
नुःबा याःम्बक् चोःक्मा सिक् सम्ने फाःग्र नुःबारो॥
19 आमिःम् आस्साःसे, खिस्तेन्कुइसिःक्के खिनिः मेम्बोःङ्डे थारिक् इङ्गाःग आल्लो याम्मो
सावाःम्मा तुङ्डिल्ले तरुमा मेन्छुमाः कुइसिःक् पोःक्खाङ्डाङ् वाःआरो॥
20 इङ्गाः आल्लो खिनिःनु वाःआल्ले अक्खे पाःप्मा मेबोःक्खेम्बा वयेरो, थेआङ्भेल्ले खिनिः
हेक्के केलःरिबाओ इङ्गाः आनिङ्वाः तुगेआङ् वाःरो॥

हागार नु सारा

21 खिनिः साम्योथिम्मिल्ले कुयुक्को वाःमा निङ्वाः केजोगुम्बि? खेप्सेम्मेःओ! साम्योथिम्मिल्ले
पाःत्तुबा पाःन्निन् कुसिङ् केनिःत्तुम्माङ् केवयिःबि?
22 साम्योसाप्लाःल्ले अब्राहामरे कुस्साः येम्बित्छाः नेत्छि वयेत्छि फाःआङ् पाःत्तुः॥ थिक्किन्
सेवारोमा* कुमेःत् लेप्माङ्बा वये, वेःस्मान् चोःक्युम्भोमा* कुमेःत् लेप्माङ्बा वयेरो॥*
23 हागार मेप्मनामा सेवारोमा कुमेःत्लाम् सागेवाःन्छिङ्बान्मेन्छाम्निङ्वाःलाम्सावाःन्छिङ्बारो॥
कर सारा मेप्मनामा चोःक्युम्भोमा आबाङे कुमेःत्लाम् सागेवाःन्छिङ्बाङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
कुमाङ्हेक्लाम् पोःक्खेबारो॥
24 आल्ल कन् नेप्फु मेन्छुमाहाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले चोगुबा नेत्छि माङ्हुप्पिल्ले कुबिसिरो॥
सेवारोमा हागाररेङ्ग सिनाइ* कोःक्मा कुइसिःक् चोःक्लो॥ खेप्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मनाहाः
साम्योथिम्मिन् पिरुसि, हेक्क्याङ् खेन् साम्योथिम्मिल्ले मनाहाः योःक् चोगुसिरो॥

---

* **4:17** □□□□□ □□□□□□, “इङ्लेक्पा साम्यो सिक्साम्बाहाः” पोःङ्लो॥ १.१७ ओमत्तेःओ॥ * **4:22** □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **4:22** □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **4:22** □□□□□□□□□□□ □□.१५, २१.२-३ * **4:24** □□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□

25 आल्ल आल्लोबा यरुसलेम येक्यक्किन् अरब लाजेहबा सिनाइ कोःक्मा कुइसिःक् चोःक्लो,
थेआङ्भेल्ले खेन् येक्यक्किन् नु साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पा केरेक् साम्योथिम्मिल्ले कुयोःक्
मेबोःक्खेआङ् मेवाहरो॥
26 कर चोःक्युम्भोमा साराःङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ्बा यरुसलेम कुइसिःक् चोःक्लो॥ खुनेहए आनिह
मारो॥
27 माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पा यसैयाःल्ले अक्खेलहरिक् माङ्निङ्वाहपाःन् पाःत्तुआङ् वाह,
“सामेङ्गप्मनामाए, सःत्तेहओ! खेनेह सागेन्वाःन्दुन्छाङ् सःत्तेहर अःक्तेहओ! थेआङ्भेल्ले खेन् वेह
मेन्छुमाहनुःल्लेआङ् सामेङ्गप्मनामाल्ले कुस्साःहाह यरिक् मेबोःङ्लो॥”*
28 आल्ल आमिःम् फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, खिनिहग इसहाक कुइसिःक् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले
माङ्हेक् चोगुबा मुहइदाङ्सानिङ्लो॥
29 कर खेन् योःक्मा मेःत्तिल्ले कुस्साः इस्माएलरे माङ्हेक्लाम् सागेवाःन्छिङ्बा इसहाक्किन् तुक्खे
चाःत्तुबा कुइसिःक् सेसेमाङ्लाम् आनिह सागेवाःन्छिङ्बाहाहआङ् साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पाहाहरे
तुक्खे आम्जाःत्लो॥
30 कर साम्योसाप्लाःल्ले थे पाःत्तुह? “सेवारोमा मेन्छुमाहइनन्नु कुस्साःन् नाःत्तेदेःसेसेहओ,
थेआङ्भेल्ले सेवारोमाल्ले कुस्साःन्चोःक्युम्भोमा मेन्छुमाहइल्ले कुस्साःन्नु सोरिक् लक् केघोःबा
पोःङ्मा मेसुक्नेन्लो॥”*
31 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, आनिहग सेवारोमा मेन्छुमाहइल्ले कुस्साःसि
मेःन्लो, कर आनिहग चोःक्युम्भोमा मेन्छुमाहइल्ले कुस्साःसिरो॥

5

खिस्तरे चोःक्युम्भो आबिह

1 खिस्तरे सेक्खाए चोःक्युम्भो आबिरेआङ् वाह, खेल्ले चोगुल्ले खेन् चोःक्युम्भोओ मेम्मुन्ने
वयेम्मेह, हेक्क्याङ् साम्योथिम्मिल्ले कुयोःक् याम्मो मेबोःक्खेम्मिन्नेहओ॥
2 इङ्गाह पावलरे पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् खेप्सेम्मेहओ! हर्दो हेक्मालाम् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले
कुनिःमाओ खिनिह आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा निङ्वाह केजोगुम्ने फाहग्र खिस्तरे चोगुबा
याःम्बक्किन्खिनिह लागि हनेबारक् पोःङ्लो॥
3 इङ्गाह याम्मो मेत्निङ्, हर्दो हेक्मालाम् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ खिनिह आप्तिक् मेःन्नेबा
पोःङ्मा निङ्वाह केजोगुम्ने फाहग्र साम्योथिम्मो केबप्पा केरेक् पाःन्हाह खिनिह केइःत्तुम् केनाःत्तुम्लए
पोःङ्लो॥
4 खिनिह निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा पोःङ्मा फाहआङ् साम्योथिम्मिन्
केइःप्पा केनाःप्पाहाह खिस्तलाम् केसेन्दि, निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम् माःङ्घा
केबोःक्खिआङ् केवयिहरो॥
5 कर आनिह नसाःन्लाम् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आप्तिक् मेःन्नेबा आबोःङ् केलहबा
निङ्साङ्डिन् सेसेमाङ्डिल्ले हाङ्मा आभाहरो॥
6 थेआङ्भेल्ले खिस्त येसुरे कुलागिग हर्दो हेक्मा नु मेन्हेक्मा पाःन्निन् थेआङ् मेःन्लो॥ कर
केरेक्नुःल्ले यम्बा पाःन्निङ्ग आनिह नसाःन्निल्ले चोगुल्ले वेहहाह लुङ्माह आदुक्तुम्सिम्लो॥
7 खिनिहग नुःरिक्काङ् नसाःन् केजोगुम्माङ् केवयिह, कर सेक्खाबा पाःन्निन् इःप्मा नाःप्मा हाःत्ले
केसाक्तिबे?
8 कन् पाःन्निङ्ग सेक्खासाङ् खिनिह केउःप्पा निङ्वाहफुमाङ्लाम् त्येबा मेःन्लो॥
9 खरेःङ् केभङ्बा च्यहसिक् सिदाहइल्ले केरेक् फेहरुम्मिन् युक्तुबा कुइसिःक् लत्छा इङ्लेक्पा
पाःन्निल्ले यरिक् मनाहाह फेत्लाःन्दुसिहरो॥

---

* **4:27** □□□□□ □□.१ * **4:30** □□□□□□□□□□ □□.१०

10 खेन् इङ्लेक्पा पाःन्निन् खिनिꣳ नसाःन् केन्जोगुम्मिन् फाꣳआङ् दाङ्बान् ताःक्पो चोगुङ्लो॥
निङ्वाꣳ केभोःप्पा नु तुक्खे केजाःप्पा आत्तिन्छाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिरुꣳरो॥

11 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, कुभारे मेबाःत्तुबा कुइसिःक् इङ्गाꣳ आल्लसाङ् हर्दो हेक्माए
पोःङ् लꣳरिक् इङ्भन् चोगुङ्डिल्ले थेआङ् मनाहाꣳरे इङ्गाꣳ तुक्खे मेजाःत्ताबाबे? इङ्गाꣳ ख्रिस्तरे
सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् चोगुबा कुयाःम्बक्कोलाम् सेन्लप् खोःदेत्लो लꣳरिक् इङ्भन् मेजोगुङ्डिन्ने
फाꣳग्र आत्तिल्लेआङ् कुसिक् मेघेडेन्बामेन्॥

12 खिनिꣳ निङ्वाꣳ फेत्केलाःम्बाहाꣳरेग हर्दो हेक्मारक् मेःन्, कर कुबुङ् थेरेःप् मेहेगुसाङ् पोःङ्बारो॥

13 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोःक्युम्भो पोःङ्से केउःत्तिआङ्
केवयिꣳ॥ खेङ्ग लायोबा निङ्वाꣳइल्ले मुरा केमेत्तिबा कुइसिःक् खिनिꣳ याम्दादा चोःक्मारे लागि
मेःन्लो, कर लुङ्माꣳ तुक्सिङ्माआङ् कुभाꣳ पिसिङ्मारे लागिनेरो॥

14 थेआङ्भेल्ले काक् साम्योथिम्मिन् लत्छा इङ्जाःङ्डो केरेआङ् वाꣳरो, “आबाडे लुङ्माꣳ
केदुक्सिङ्बा कुइसिःक् केबाङ्भेꣳसाबान् लुङ्माꣳ तुक्तेꣳओ॥”*

15 कर खिनिꣳ केहाꣳआसि केयेःङ्डासिल्लेग मेबोःङ्नेल्लो, कर सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, मेःन्ने फाꣳग्र
आबाडे केमेङ्डासिꣳरो॥

सेसेमाङ्लाम्बा हिङ्मा

16 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ अक्खे मेत्निङ्, सेसेमाङ्डिल्ले लाम्गेलोःसिबा कुइसिःक् वयेम्मेꣳओ,
हेक्केःल्ले खिनिꣳ लायोबा निङ्वाꣳइल्ले निङ्वाꣳ चोगुबा पाःन्निन् केन्जोगुम्मिन्लो॥

17 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ लायोबा निङ्वाꣳइन्सेसेमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो, हेक्क्याङ्
सेसेमाङ्डिन्नाङ्लायोबा निङ्वाꣳइल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ मेदङ्सिन्लो॥
हेक्केलꣳरिक् चोःक्मा केइःत्तुम्बा नुःबा याःम्बक्हाꣳ सदादिङ् केन्जोगुम्मिन्लो॥

18 कर सेसेमाङ्डिल्ले लाम्गेलोःसिबा कुइसिःक् केवयिꣳने फाꣳग्र अक्खे हेक्के चोगेꣳ फाꣳआङ्
मेम्मेत्ते साम्योथिम्मिल्ले पाःत्तुबा पाःन्हाꣳ केरेक् खिनिꣳ आबाडे केजोगुम्लो॥

19 लायोबा निङ्वाꣳलाम् याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्हाꣳ निधाःप्लो॥ खेङ्हाꣳरे
याम्बोःप्मा याःम्बक् मेजोगुꣳ, ताप्फेःम्बा पाःन्हाꣳ मेजोगुꣳ, सिरिङ् आममबा याःम्बक् मेजोगुꣳ,

20 नावाइत्लाःन् सेवा मेजोगुꣳ, कित्चाक् मेजोगुꣳ, मनाहाꣳ मेजिःत्तुसिꣳ, खेमाꣳ मेभोःक्खुꣳ, मनाहाꣳ
नामेहेत्तुसिꣳ, खुनिꣳ सिक् पोःक्, आनिगेरक् चोगुम्बे पाःत्तुम्बे केलꣳबा निङ्वाꣳ मेजोगुꣳ, एःक्
सेन्छिङ्मा निङ्वाꣳ मेजोगुꣳ, थुक्सिङ्मा निङ्वाꣳ मेजोगुꣳ,

21 वेꣳहाꣳरे मेजोगु मेजबान् ओमेप्मा मेन्छुक्तुन्, थिःल्ले मःसिङ्मा निङ्वाꣳ मेजोगुꣳ, याम्दादा फेन्
याःम्बक् मेजोगुꣳ, हेक्क्याङ् बा हेक्तङ्बा वेꣳ याःम्बक्हाꣳ मेजोगुꣳरो॥ तगिबा कुइसिःक् साम्दिङ्
पिनिङ्लो, अक्तङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳरे निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो लक् खोःमा मेन्छुक्तुन्लो॥

22 कर सेसेमाङ्डिल्ले लाम्लोसुसिबा मनाहाꣳरे वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ मेदुक्तुसिꣳ, खेङ्हाꣳ मेसःत्,
सनारुङ्डो मेवाꣳ, नासि मेधःत्, खेङ्हाꣳरे वेꣳहाꣳ नुःरिक् मेमेत्तुसिꣳ, खेङ्हाꣳ नुःबा याःम्बक् मेजोःक्,
निङ्वाꣳइरे खोःप्तुसिबा मेजोःक्,

23 खेङ्हाꣳ नःम्नःम् मेलꣳ हेक्क्याङ् नासि मेधःत्लो॥ अक्तङ्बा याःम्बक्किल्ले कुदक्लेङ्वाओ
थेआङ् थिम् होःप्लो॥

24 ख्रिस्त येसुःन् नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरेग लायोबा निङ्वाꣳ नु खेल्ले कुभेन् याःम्बक्किल्ले
कुयुक्किन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दुआङ् वाꣳरो॥

25 सेसेमाङ्डिल्ले आनिꣳ कुसङ् हिङ्मन् आबिरेआङ् वाꣳबाल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ
कुइसिःक् आनिꣳ वयिरो॥

26 आनिꣳग आङ्दिङ् लꣳरि मेःन्, सिक् फोःङ्सिङ्पिसिङ्मा मेःन्, हेक्क्याङ् नाहेत्छिङ्मा मेःन्लो॥

---

* **5:14** □□□□□ □□.१८

6

फाꣳआसिम्मेꣳ

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ नुसाꣳधिक् लायोओ थाःल्ले खिनिꣳ सेसेमाङ्डिल्ले लाम्गेलोसिबाहाꣳरे नःम्नःम्माङ् खेन् तोःन्देम्मेꣳओ॥ कर हेक्के केजोगुम्मिल्ले सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, मेःन्ने फाꣳग्र खिनिꣳआङ् लायोओ थाःमा केसुक्तिꣳरो॥

2 इनोगेन् तुक्खेओ फाꣳआसिम्मेꣳओ॥ अक्खेलꣳरिक् ख्रिस्तरे आबिरेबा साम्योथिम्मिन् केगेत्तुम्लो॥

3 खेनेꣳ केयेक्पा केन्जोःक्नेन्छाङ् वेꣳहाꣳ कुभाꣳ पिमासिओ वेꣳ मनाहाꣳनुःल्ले केयेक्पा चोःक्का लꣳरिक् निङ्वाꣳ केइःत्छिङ्ने फाꣳग्र आबाङे इङ्गेलेक्सिङ्लो॥

4 कर खिनिꣳ हिङ्मन्नो केजोगुम्बा याःम्बक्किन् केरेक्ले आबाङे केसाꣳरुम्ल पोःङ्, हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳनु मेन्दङ्सिङ्डे खिनिꣳ नुःरिक्काङ् केजोगुम्बा याःम्बक्को खिनिꣳ निङ्वाꣳ ताःरो॥

5 थेआङ्भेल्ले केरेक्ले कुःमा केबोःङ्बा लक्पेन्रेन्कक्हाꣳ आबाङे कुःमाए पोःङ्लो॥

6 पाःन्जाक् केहुꣳसिङ्बाल्ले खुनेꣳ कत्तुबा काक् नुःबा पाःन्हाꣳ कुसिक्साम्बाहाꣳनु हाःमा पोःङ्लो॥

7 खिनिꣳ इङ्मेलेक्कासिम्मिन्नेꣳओ॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् किनाःन्दि पिमा सुक्मेदेत्नेन्लो॥ मनाःल्ले थेमाःन् तेःसुꣳ, हाबा खेन् सुप्सुꣳरो॥

8 आत्तिन् मनाःल्ले लायोबा कुनिङ्वाꣳइन्कुनिङ्वाꣳ ताःमाओरक् तेःसुꣳ, खेल्ले लायोबा कुनिङ्वाꣳलाम् सिःमेन् सुप्सुꣳरो॥ कर आत्तिन् मनाःल्ले सेसेमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमाओ तेःसुꣳ, खेल्लेग सेसेमाङ्लाम् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् सुप्सुꣳरो॥

9 आनिꣳ नुःबा याःम्बक् चोःक्माओ नाःस्सि मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले नुःबा याःम्बक् चोःक्मा आल्लेरुम्मिन्ने फाꣳग्र सुयेम्मो आनिꣳ मुꣳइसाम् आसुप्सुम्लो॥

10 खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳ सुयेम् आघोःसुम्मिल्ले काक् मनाहाꣳ नुःरिक् मेप्मासि पोःङ्लो॥ कुनो-कुबिꣳओग आनिꣳ नसानिबा हिम्सयङ्हाꣳ नुःरिक् मेप्मासि पोःङ्लो॥

पावलरे गलातिहाꣳ पिरुसिबा कुनुप्मा सुजा

11 ओमेत्तेम्मेꣳओ, इङ्गाꣳ आबाङे आहुक्किल्ले यम्यम्बा सक्सेꣳहाꣳओ कन् कुनुप् पाःन्हाꣳ साप्तुङ्बारो॥

12 खेन् हर्दो हेक्मा केबाङ्बाहाꣳरे वेꣳहाꣳरे नुःबा मेनिःसिगेर फाꣳआङ् हेक्के मेजोगुबारो॥ ख्रिस्तरे कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिन् इङ्भोःमाल्ले केदाःबा तुक्खेःन् मेगिरुबाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे खिनिꣳ हर्दो हेक्मा केम्बाङ्घिबारो॥

13 कर खेन् हर्दो केहेक्पाहाꣳरे आबाङेआङ् साम्योथिम्मिन् मेन्नाःत्तुन्लो॥ हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳ आङ्दिङ् लꣳमा मेघोःर फाꣳआङ् हर्दो हेक्मा थिम्मिन् इःप्मा नाःप्मा केम्बाङ्घिꣳरो॥

14 कर इङ्गाꣳग आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे सिलाम्साक्मा कुसिङ्डिन्नुःल्ले वेꣳ थेमाओआङ् आङ्दिङ् मेलꣳआन्लो॥ ख्रिस्तेन्सिलाम्साक्मा सिङ्डो स्येबाल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे मेइःत्तु मेनाःत्तुबा पाःन्हाꣳ आलागि थेआङ् मेःन्लो, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लागिआङ् इङ्गाꣳ थेआङ् मेःन्नारो॥

15 हर्दो हेक्मासाङ् मेन्हेक्मासाङ् थेआङ् मेबोःङ्नेल्लो, कर कुसङ् मना पोःङ्मान्ने यम्बा पाःन्लो॥

16 कन् पाःन्निन् केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सनारुङ् केबिरिर हेक्क्याङ् लुङ्माꣳ केदुक्तिररो॥ खेङ्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा कुसङ् इस्राइलिसिरो॥

17 कुनुप्माओ, इङ्गाꣳ आत्तिन्हाꣳरेआङ् तुक्खे मेन्जाःत्तान्लरो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ येसुरे कुयोःक्पाआ फाꣳआङ् नासिङ्गेन् आधक्को मिक्सेःन्हाꣳ कत्तुङ्लो॥

18 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳररो॥ आमेन्॥

पावलरे एफिसिहाः हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

सेःक्युक्मिबा पावलेन् रोम येक्यक्को साक्पा थ्येआङ्वयेल्ले खुनेः एफिसि येक्यक्कोबा सेसेहुप्लक्को केवाःबा नसानिबाहाः कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्तुसिरो॥ खुनेः यरिक् लेङ् एफिसिओ पेआङ् वये, हेक्क्याङ् थिक् लेङ्ङो तङ्बे सुम्सि थारिक् खुनेः सुनाइङ् इङ्भोःसे खेप्मो युङे (सेःक्युक्मिबा १९-२०)॥ कन्सक्इङ्घङ्ङोबा काक्नुःल्ले तगिबा पाःन्निङ्ग "सुयेम्मिन् केत्ताङ् निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले ख्रिस्तरे युक् चोगुर फाःआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सा खाम्बेःक्को केवाःबा केरेक् पाःन्हाः तारु" केलःबारो (१.१०)॥ कङ्ग निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुमनाहाः ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् मेबोःङ्ङाङ् निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले यम्बा कुनिङ्सेःक्को मेहिङ्ल फाःआङ् तोःन्देबा पेलिगेन् पाःन्जाक्लो॥

कन् सक्इङ्घङ्ङिल्लेन् थिक्सिगेःक्पा लक्को थिक्हुपरे कुमेन्निन् अक्खेलःरिक् पोआधक्लो– निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले आबाङे कुमनाहाः सेगुसिआङ् खेङ्हाः आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्तलाम् लेप्मि पिरुसिर लायोलाम्बा चोःक्युम्भो चोगुसि, हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले पयम् यम्बा कुमाङ्हेक्किन् सेसेमाङ्लाम् सेक्खा चोगुरो॥ हेक्क्याङ् कन् सक्इङ्घङ्ङिल्लेन् निसिगेःक्पा लक्को पावलरे हेन्निःप्पाहाःरे ख्रिस्तेन्नुबा खुनिः थिक्हुप्पिन् खुनिः हिङ्मन्लाम्बा ओसेःन्दाङ् पोःङ्ल फाःआङ् पेलि फाक्तुसिरो॥

निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुमनाहाः ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् पोःङ्मा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ् चोःक्मा पावलरे अक्तङ्बा कुबिहाः पिरुआङ् वाःरो–सेसेहुप्लक्किन् नासिङ्गेन् थक् कुइसिःक् चोःक्हेक्क्याङ् खेल्ले कुधेगेःक्किन् येसुरो, इग्र सेसेहुप्लक्किन् हिम् कुइसिःक् चोःक्हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्हिम्मिल्ले कुम्मा लुङ्लो, आल्लसाङ् सेसेहुप्लक्किन् सिसामेःत् कुइसिःक् चोःक्काङ् ख्रिस्तेन्नालिसाङ् कुइसिःक् चोःक्लो॥ कन् सक्इङ्घङ्ङो पावलरे सिदुङ्जभा, लेप्मि, लुङ्गुम्, सेसे नु ख्रिस्तेल्ले कुमिःम्जिरेन् ओसेःन्दाङ् हेक्तङ्बा केयेक्पा निसाम्हाः साप्तुआङ् पत्लो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा १.१-२
ख्रिस्तेन्नु सेसेहुप्लक् १.३-३.२१
ख्रिस्तेन्नु केवाःबा कुसङ् हिङ्मन् ४.१-६.२०
कुनुप्मा सेवा ६.२१-२४

पावललाम् सेवा

1 एफिसस* येक्यक्को केवाःबा ख्रिस्त येसुःन् केदिम्बा नसाःन्साबा निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुसेसे मनासे, ख्रिस्त येसुरे कुसेःक्युक्मिबा पोःङ्से निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले सेगाङ्बा इङ्गाः पावलरे कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्निङ्बारो॥

2 आनिः पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिन् हेक्क्याङ् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे लुङ्गुम् नु सनारुङ्केबिरिर॥

याम्साम्गेन् हाङ्वा मुःइ

3 आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुम्बा निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुनारा पोःररो॥ खुनेःए येसु ख्रिस्तलाम् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा केरेक् याम्साम्गेन् मुःइसाम्मिल्ले आनिः मुःइसाबा आजोगेआङ् वाः॥

---

* **1:1** □□□□□–□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□

4 खुनेꣳ कुनिःमाओ सेसे नु आप्तिक् मेःन्नेबा आबोःङ्ल फाꣳआङ् ख्रिस्तेल्ले चोगुल्ले इक्सा
खाम्बेःक् पोःङ्मानुःल्ले तगिसा आसेगेआङ् वये॥ खुनेꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तेबाल्ले चोगुल्ले
5 खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् कुसिराꣳ थाङेर येसु ख्रिस्तलाम् कुस्साः पोःङ्से तगिनुए आनिꣳ
आसेगेआङ् वयेरो॥
6 हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे लुङ्माꣳ तुक्तुबा कुस्साःन्लाम्बा कुनिङ्वाꣳ हन्दुआङ्
साꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक्तेबाल्ले चोगुल्ले कुनारा फोःसुम्लो॥
7 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक्तेबाल्ले चोगुल्ले येसुरे कुमाक्खिꣳइल्ले
आनिꣳ लायोलाम् लेप्मि आबिरेर आधेꣳरेआङ् वाꣳ॥
8 साꣳरिक्के लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् वाꣳरो!
9 काक् सिक्कुम् निङ्वाꣳ नु खासिङ् निःप्माल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तलाम्बा चोःक्मा
निङ्वाꣳ इःत्तुबा सिबिꣳ पाःन्निन् कुसिराꣳ थाङेर कुसिङ्निःप्मा आबाङ्घेआङ् वाꣳ॥
10 हेक्क्याङ् सुयेम्मिन् केत्ताङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तरे युक् चोगुर फाꣳआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् नु
इक्सा खाम्बेःक्को केवाꣳबा केरेक् पाःन्हाꣳ तारुꣳरो॥
11 ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् आवाꣳबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳआङ् खुनेꣳलाम् लक् खोःसे
आसेगेआङ् आवाꣳ, थेआङ्भेल्ले कङ्ग तगिनुसा खुनेꣳ चोःक्मा निङ्वाꣳ इःत्तुबा हेक्के केरेक् पाःन्हाꣳ
पोःङ्लो॥
12 हेक्केलꣳरिक् आनिगे यहुदिहाꣳ केरेक्नुःल्ले तगि ख्रिस्तओ निङ्साङ् केजोःक्पाहाꣳए
मिमिदिङ्गेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा केभोःबा पोःक्खिगेररो॥
13 आल्ल खिनिꣳआङ् सेक्खाबा पाःन्जाक् सेन्लप्रेन्सुनाइङ् केघेप्सुम्लो, हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्नसाःन्
केजोगुम्बा येम्मो खिनिꣳग आमनानिङ् फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ् चोःक्से निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक्
चोगुबा सेसेमाङ्डिन् केबिरिआङ् वाꣳरो॥
14 आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳ थेꣳमा आन्छुःत्नेन्ल थारिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
माङ्हेक् आजोगेबा केरेक् पाःन्हाꣳ सेक्खाए आबिꣳ लꣳरिक् सेसेमाङ्डिन् तेन्याङ् कुइसिःक्
आबिरेबारो॥ मिमिदिङ्गेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा केभोःबा आनिꣳ आबोःङ्ल फाꣳआङ् खुनेꣳ
हेक्के चोगुबारो॥

पावलरे चोगुबा तुवा

15 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳआङ् दाङ्बा येसुःन् केजोगुम्बा नसाःन्निन् नु केरेक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
सेसे कुमना नसानिबाहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तुम्सिम्बा पाःन्निन् खेप्सुङ्डाङ्
16 खिनिꣳ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् चक्मेल्लꣳए नोगेन् पिरुङ्लो॥ इङ्गाꣳ चोगुङ्बा तुवाओ
निङ्वाꣳ इःत्निङ्ल
17 आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे मिमिदिङ्गेन् कुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ कुयाःम्बेओ
नुःरिक्काङ् कुसिङ् निःप्मारे लागि सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ केबिबा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् ओसेःन्दाङ्
केजोःक्पा सेसेमाङ्डिन् केबिरिर फाꣳआङ् तुवा चोःक्कारो॥
18 खिनिꣳ खासिङ् निःप्मा केसुक्पा केबोःक्खिर फाꣳआङ् इङ्गाꣳ तुवा चोःक्कारो॥ हेक्क्याङ्
खिनिꣳ केउःत्तिआङ् खोःमा केबोःङ्बा लक्किन् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥ खेन् साꣳरिक् इमेल्लुङ्बा
मिमिदिङ्गेन् लक्किन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳनु माङ्हेक् चोगुआङ् वाꣳरो॥
19 हेक्क्याङ् खुनेꣳ पयम् यम्बा कुमुक्साम्मिल्ले आनिꣳ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ कुभाꣳ आबिꣳ केलꣳबा
पाःन्निन् कुसिङ्निःप्मा केसुक्तुम्लो॥ हाबा खेन् मुक्साम्मिन्
20 ओगप् चोगुल्ले खुनेꣳ केसिःबा ख्रिस्तेन्कुहिङ्वेत्चोगु हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा तेन्नो मिङ्सो
इङ्धाःङ् पिरुर कुजुप्साङ् लेप्माङ् युक्खुआङ् युङ्लो॥
21 खेप्मो ख्रिस्तरे केरेक् सुहाङ्गेम्बाहाꣳ, युक् केगप्पाहाꣳ, मुक्साम् केगप्पाहाꣳ, नु हाङ्युक्
केजोःक्पाहाꣳ सम्दाङ् हाङ् चोगुꣳरो॥ हेक्क्याङ् कन् येम्मोरक् मेःन्, कर केदाःबा येम्मोआङ् खुनेꣳ
वेꣳ केरेक्नुःल्लेआङ् थोधोक्पा चोःक्॥

22 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्तरे कुयुक् सिगाङ् केरेक् युक्खुआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् सेसेहुप्लक्ले लागि खुनेꣳए केरेक् सम्दाङ् कुधेगेःक् चोगुरो॥
23 आल्ल कन् सेसेहुप्लक्किङ्ग ख्रिस्तरे नासिङ्गेन् कुधक् नु कुलिङ्धो केगेप्पा पाःन्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳए केरेक् कुलिङ्धो केत्तुꣳरो॥

2

ख्रिस्तेन्नु सोरिक् कुहिङ्वेत् आबोःङ्

1 केबेःक्पा येम्मो खिनिꣳ केजोगुम्बा लायोबा याःम्बक्किल्ले चोगुल्ले केस्येꣳइआङ् केवयि॥
2 खेन् येम्मो खिनिꣳआङ् कन् खाम्बेःक्मोबा थिम्मिन् नु फेन्साम्हाꣳरे खुनिꣳ हाङ्जुम्मो हाङ् केजोःक्पा माफेन्साम्मिल्ले कुबाःन्निन् केघेप्सुम्माङ् केवयि॥ खेन् साम्मिन्ने निङ्वाꣳफुमाङ् इङ्जाःङ् मेङ्घेम्मनाबाहाꣳरे खुनिꣳ सिक्लुङ्मो याःम्बक् चोःक्ल वाꣳरो॥
3 खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो उन्छोःन् आनिꣳआङ् याम् नु निङ्वाꣳइल्ले चोःक्मा कोःत्तुबा लायोबा लाम्मो आवये॥ खेङ्हाꣳ हेक्के आनिꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघासेन्नो केधाःबा आबोःक्खेआङ् आवयेरो॥
4 कर साꣳरिक् लुङ्गुम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक्तेरो॥
5 आनिꣳ लायोःल्ले चोगुल्ले याम्साम्मो आस्येआङ् आवयेसाङ् ख्रिस्तेन्नु सोरिक् खुनेꣳ कुहिङ्वेत् आजोगेआङ् आवाꣳरो–खुनेꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तिबाल्ले खिनिꣳ ताङ्गेसेःप्तिआङ् केवयिꣳ॥
6 हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ ख्रिस्तेन्नु सोरिक् कुहिङ्वेत् आजोगेआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा तेन्नो ख्रिस्त येसुःन्नु आयुक्खेआङ् आवाꣳरो॥
7 कङ्ग केदाःबा येम्मो खुनेꣳ साꣳरिक् इमेल्लुङ्बा कुलुङ्गुम्मिन् ओसेःन्दाङ् चोःक्मा फाꣳआङ् हेक्के चोगुबारो॥ ख्रिस्त येसुलाम् लुङ्माꣳ आदुक्तेबा कन् लुङ्गुम्मिन् ओसेःन्आधाक्तेरो॥
8 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ केदुक्तिबाल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोगुम्बालाम्बा खिनिꣳ ताङ्गेसेःप्तिआङ् केवयिꣳ॥ कङ्ग आबाडे खिनिꣳ केजोगुम्बा याःम्बक्लाम् मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबर्धाःम्मिल्ले चोगुबारो॥
9 मनारे मेजोगुबा याःम्बक्लाम् अक्खे पोःक्खेबा मेःन्लो, खेल्ले चोगुल्ले मनाहाꣳरे आङ्दिङ् लꣳमा पाःन्ने होःप्लो॥
10 थेआङ्भेल्ले नुःबा याःम्बक्हाꣳ चोःक्मा फाꣳआङ् ख्रिस्त येसुलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳ आजोगेबारो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन् नुःबा याःम्बक्हाꣳ आनिꣳ आजोगुम्ल फाꣳआङ् तगिसा यारिप् चोगुआङ् वयेबारो॥

ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् आबोःङ्

11 खेल्ले चोगुल्ले थिम्मेन्दङ् सुवाङ्डो सागेवाःन्नासिबान् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् आनिगे हर्दो हेक्मा थिम् केगप्पासिगे केलꣳबा यहुदिहाꣳरे खिनिꣳ “हर्दो मेन्हेक्मनानिङ्” केम्मेत्तिꣳ (कर खेङ्ग मनाहाꣳरे नासिङ्गेन् थक्को मेजोगुबा थिम्लक्लो)॥
12 खेन् येम्मो खिनिꣳ ख्रिस्त मेःन्ने, इस्राइलबा यक्युङ्बा केन्वयिन्, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिनिङ् फाꣳआङ् माङ्हेक् चोगुबा माङ्हुप्हाꣳ मेङ्घोःमनाबा, निङ्साङ् केहोःप्पा नु कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्माओ निङ्वाꣳफुमाङ् मेःन्ने केवयिबान् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥
13 कर खिनिꣳ तगि निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् माःङ्घा केवयिसाङ् आल्लो खिनिꣳ ख्रिस्त येसुःन्नु थिक्हुप् केबोःङ्बाहाꣳ ख्रिस्तरे कुमाक्खिꣳइन् वादेःन्दुबाल्ले चोगुल्ले निःत्ताङ् केबोःक्खिआङ् केवयिꣳरो॥
14 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳलाम्बाए आनिꣳ सनारुङ् आघोःसुम्माङ् आवाꣳ॥ खुनेꣳए यहुदिहाꣳ नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ केसेम्बा निङ्मिगेन् लुङ्धाक् कुइसिःक्पा थिम्मिन् आबाडे नासिङ्गेन् कुधक्को यस्सुर खेङ्हाꣳ थिक्हुप् चोगुसिआङ् वाꣳ॥

15 खुनेःए साम्योथिम् इङ्जाःङ्डोबा थिम्हाः थेनाधेबा चोगु॥ खुनेःए यहुदि नु थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लुम्मो सनारुङ् ताःत्छे नेत्छि सुवाङ्लाम्बा खुनेःनु थिक्हुप् केबोःङ्बा लत्छा कुसङ् सुवाङ्धिक्चोगुआङ् वाःरो॥

16 हेक्केःल्ले खुनेः सिलाम्साक्मा सिङ्डो स्येआङ् आनिः नेत्छि सुवाङ्बा मनाहाः थिक्हुप्पो आदारे हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु नादङ् आजोगे, हेक्केलःरिक् आनिः लुम्मोबा चिःत्छिङ्मान् खेत्तुदेःसुरो॥

17 ख्रिस्तेन्त्येआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु माःङ्घा केवाःबा खिनिः थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः नु निःत्ताङ् केवाःबा यहुदिहाःओ सनारुङ्डिल्लेन् सुनाइङ् सेःसुरो॥

18 खुनेःलाम्मे आनिः केरेक्ले थिक् सेसेमाङ् आघोःसुम्माङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डो पेःक्मा आघोःसुम्माङ् आवाःरो॥

19 खेल्ले चोगुल्ले आल्ल खिनिः थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः वेः लाजेःबा नु तास्वाबानिङ् मेःन्, कर खिनिःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाःनु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुहिम्सयङ्डोबा यक्युङ्बा केबोःक्खिआङ् केवयिःरो॥

20 आनिःग सेःक्युक्मिबा नु माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे मेनेस्सुबा हिम्पाङ्यक्को चोःक्मनाबा हिम् कुइसिःक् आजोःक्॥ हेक्क्याङ् खेन् हिम्मिल्लेन् केयेक्पा कुम्मालुङ्डिङ्ग ख्रिस्त येसुःन्नेरो॥

21 खुनेःओए काक् हिम्मिन् काम्माङ् दाङ्बाल्ले लागि सेसेबा माङ्हिम् पोःङ्डाङ् पोःर पेःक्लो॥

22 हेक्क्याङ् खिनिःआङ् खुनेःनु सोरिक् थिक्हुप् केबोःक्खिआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुयुङ्मादेन् केबोःक्खिः, हेक्केलःरिक् खिनिःओ निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेसेमाङ्लाम् युङ्लो॥

3

थिम्मेन्दङ् सुवाङ्लुम्मो पावलरे कुमाङ्सेवा

1 हेक्केःल्ले इङ्गाः पावलरे खिनिः थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाःओ ख्रिस्त येसुरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ् सेःसुङ्बाल्ले चोगुल्ले पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्याङ्बारो॥

2 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लुङ्माः आदुक्तेबाल्ले कुयाःम्बेओ खिनिः इङ्भोःमा लक्पेन्निन् खुनेः पिराङ्बान् खिनिः केघेप्सुम्माङ् केवयिः केलःबा निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥

3 कङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले ओसेःन्धाक्ताङ्बा कुनिङ्वाः सिगाङ्बा पाःन्लो॥ कल्ले कुयाःम्बेओ इङ्गाः तगिसा मिसाक् साप्तुङ्डाङ् वाःरो॥

4 कन् सक्इङ्घङ्डिन् केनिःरुम्माङ् इङ्गाः निङ्वाः खोःसुङ्बा ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओबा सिबिः पाःन्निन् कुसिङ्निःप्मा केसुक्तुम्लो॥

5 खेन् पाःन्निन् केबेःक्पा येम्मोबा मनाहाःओ ओसेःन्दाङ् मेम्बोःङ्डे वये, कर कन् येम्मो सेसेमाङ्लाम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसे कुसेःक्युक्मिबाहाः नु माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःओ ओसेःन्दाङ् पोःक्खेआङ् वाःरो॥

6 खेन् सिबिःबा पाःन्निन् बा कन्लो–सुनाइङ्लाम्बाए थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः यहुदिहाःनु सोरिक् युक्साबासि, सोरिक् थिक्हुप् केबोःङ्बासि हेक्क्याङ् ख्रिस्त येसुलाम् केदाःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्हेक्किल्लेन्सोरिक् लक् केघोःबासिरो॥

7 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम् नु कुमुक्साम्लाम् इङ्गाः कन् सुनाइङ् केसेबा सेवारोबा पोःक्खाङ्लो॥

8 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केरेक् सेसे कुमनाहाःनुःल्ले इङ्गाः योःयोःक्पा चोःक्कासाङ् कुसिङ् निःप्माए सुक्मेन्देप्मनाबा ख्रिस्तरे आबिरेबा हाङ्वा मुःइसाम्मिल्ले कुयाःम्बेओ थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाः इङ्भोःमासि फाःआङ् कन् लुङ्गुम्मिन् इङ्गाः पिराङ्लो॥

9 हेक्क्याङ् काक् पाःन्हाःरेन् नावागेन् चइःत् केनेबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले उनाहुरिआङ्धो माःरुबा पाःन्निल्लेन् निङ्सेःक्किन् काक् मनाहाः चेक्मासि फाःआङ् इङ्गाः सेगाङ्लो॥

10 अक्खेलꣳरिक् सेसेहुप्लक्लाम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेन् काक् परिक्पा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्ताङ्साक्पाओबा काक् हाङ् केजोःक्पा नु युक् केजोःक्पा फेन्साम्हाꣳओ ओसेःन्दाङ् पोःङ्लो॥

11 कङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबा मेन्नुप्मनाबा निङ्वाꣳसोःक् कुइसिःक् आनिꣳ दाङ्बा ख्रिस्त येसुलाम्बा कुलिङ्धो केत्तुरो॥

12 खुनेꣳ चोगुल्ले हेक्क्याङ् खुनेꣳ आजोगुम्बा नसाःन्लाम्बा हाङ्हाङ् लꣳरिक् मेङ्गिए निङ्वाꣳफुमाङ्डो पेःक्मा आघोःसुम्लो॥

13 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ लागि इङ्गाꣳ तुमुङ्बा इनोगेन् तुक्खेःन् केनिःसुम्मिल्ले खिनिꣳ निङ्साङ् मेबुक्नेन्ल कर खेङ्ग खिनिꣳ इङ्धाःङ् केघोःसुम्बा हेक्के इःत्तेम्मेꣳओ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥

पावलरे एफिसिहाꣳरे लागि चोगुबा तुवा

14 खेल्ले चोगुल्लेए इङ्गाꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि थुङ्बोहजꣳआङ् तुवा चोःक्कारो॥

15 खुनेꣳलाम्बाए इक्सादिङ् खाम्बेःक् नु साङ्ग्राम्पेदाङ्बा केरेक् मेन्छाम् सयङ्हाꣳरे खुनिꣳ मिङ् मेघोःसुꣳरो॥

16 खुनेꣳ मुल्लुक् मिमिदिङ्गेन् कुमुक्साम्लाम् कुसेसेमाङ्डिल्ले खिनिꣳ याम्साम्मो केधुम्बा केजोगिर फाꣳआङ् तुवा चोःक्कारो॥

17 हेक्केलꣳरिक् नसाःन्लाम् ख्रिस्तेन्खिनिꣳ सिक्लुङ्मो वाꣳर॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जिओ खिनिꣳ साःप् लेःत्छिङ्डाङ् केधुम्बा केबोःक्खिर,

18 हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ केरेक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳनु ख्रिस्तरे आक्खेन् साꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक् केलꣳबान् काक् परिक्लाम् कुसिङ्निःप्मा केसुक्तुम्लो॥

19 हेक्क्याङ् नेहिनिङ्वाꣳरे मेघोःप्तुम्बा ख्रिस्तरे कुमिःम्जिन् कुसिङ्केनिःत्तुम्माङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुलिङ्धो केगेप्पा चोःक्पा कुइसिःक् केबोःक्खररो॥

20 आल्ल आनिꣳ नाःक्मनाबा हेक्क्याङ् इःप्मनाबानुःल्लेआङ् यरिक् चोःक्मा केसुक्पा आनिꣳओ याःम्बक् केजोःक्पा खुनेꣳ कुमुक्साम्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेन्

21 केरेक् येम्मो, केरेक् मेन्छाम् थाःक्को, सेसेहुप्लक्को नु ख्रिस्त येसुओ सदादिङ् सदादिङ् कुनारा पोःररो॥ आमेन्॥

4

याम्साम्गेन्थिक्हुप् पोःङ्मा

1 ख्रिस्त येसुरे कुयाःम्बेओ इङ्भोःसुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ पुङ्लाहिम्मो साक्पा केधाःबाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा मनाहाꣳ खेम्दु लाꣳरुसिबा हिङ्मन्नो मेवाꣳबा हेक्के वयेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥

2 काक् चुङ्जिगेन् नःम्नःम् नु सुम्सुम्माङ्वयेम्मेꣳ॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ यो धो मेल्लꣳए लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳर नासि थःत्तेम्मेꣳओ॥

3 वेꣳहाꣳनु सनारुङ्डो वयेम्मेꣳआङ् सेसेमाङ्लाम् केदाःबा थिक्हुप्पो वाꣳमा साꣳरिक् कोःत्तेम्मेꣳओ॥ सेसेमाङ्लाम् केदाःबा थिक्हुप्पो वाꣳमा फाꣳआङ् काक् परिक्ले तम्सिन् चोगेम्मेꣳर सनारुङ्डो वयेम्मेꣳओ॥

4 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केउःत्तिल्ले लत्छा निङ्साङ् केबिरिबा कुइसिःक्के, ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाहाꣳ लत्थिक् थक्सिरो॥ हेक्क्याङ् सेसेमाङ् लत्थिक् वाꣳ,

5 दाङ्बान् लत्थिक् वाꣳ, नसाःन् लत्थिक् वाꣳ, हेक्क्याङ् बप्तिस्माआङ् लत्थिक् वाꣳ॥

6 हेक्क्याङ् काक् मेन्छाम् याप्मिरे पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् लत्थिक् वाꣳरो॥ खुनेꣳए आनिꣳ केरेक् सम्दाङ् युक् कत्तुꣳ, आनिꣳ केरेक्लाम्बा याःम्बक् चोगुꣳ, हेक्क्याङ् आनिꣳ केरेक्को वाꣳरो॥

7 कर ख्रिस्तरे हाबा पिमा निङ्वाꣳ चोगुबा इसिःक् आनिꣳ केरेक्ले पर्धाःम् आघोःसुम्माङ् आवाꣳ॥

8 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्ते़आङ् पत्,
“खुने़ʔ थाःङ् पेःल्ले़ नाःन्दुसिबाहाʔ
खुने़ʔनु ते़ʔरुसि,
हे़क्क्याङ् कुमनाहाʔ पर्धाःम्हाʔ पिरुसि॥”*
9 आल्ल कन् “थाःङ् पे” फाʔइङ्ग थेःन्बे? कन् फाʔइङ्ग खुने़ʔग यो खाम्बेःक् सिगाङ् थारिक्काङ्
थ्ये़ के़लʔबाने़ पोःङ्लो॥*
10 थोलाम्नु के़धाःबान्ने के़रे़क् खाम्बेःक्माओ नु तरःङ्गे़न् ताङ्साङ्ङो वाʔर फाʔआङ्
ताङ्साक्पे़न्नुःल्ले़आङ् थो थारिक् पे॥
11 खुने़ʔए कुभा सेःक्युक्मिबा, माङ्निङ्वाʔपाःन् के़बाःप्पा, सुनाइङ् के़से़बा हे़क्क्याङ् नसानिबाहाʔ
कम्ब्राङ् के़मे़प्पा नु सिक्साम्बा पोःङ्से़ पर्धाःम्हाʔ पिरुसिरो॥
12 हे़क्केलʔरिक् सेसेहुप्लक् ख्रिस्तरे़ कुधक्किन् थोबो पोःङ्ल फाʔआङ् निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ सेसे
कुमनाहाʔ माङ्सेवा याःम्बक् चोःक्मारे लागि यारिप् मे़बोःङ्लरो॥
13 हे़क्केलʔरिक् आनिʔ के़रे़क् नसाःन्नो नु निङ्वाʔफुसाःल्ले़ कुने़हिनिङ्वाʔओ थिक्हुप् आबोःङ्,
हे़क्क्याङ् दाङ्बाओ के़रे़क् खासिङ् के़निःप्पा आबोःङ्ङाङ् ख्रिस्तओ कुलिङ्धो आगे़त्लो॥
14 हे़क्केःल्ले़ आनिʔ अङे़ःक्वाहाʔ कुइसिःक् कुनिङ्वाʔ के़बाःक्पा आम्बोःङ्ने़न्॥ हे़क्क्याङ्
वाभे़ल्ले़ङ्ङिल्ले़ हिप्तुआङ् वाःन्दुबा खःङ्बेन् कुइसिःक् इङ्ले़क्के मनाहाʔरे़ खुनिʔ मुजाःप्पा फे़न्
निसाम्मिल्ले़ आनिʔ ना-कत्ना आन्वाःन्ने़न्लो॥
15 खे़ल्ले़ कुले़क्वा मिःम्जिन्नु से़क्खा पाःन् आबाःत्तुम्मिल्ले़ आल्लसाङ् यरिक् आनिʔ काक् परिक्ले़
ख्रिस्ते़न्हे़क्केए आबोःङ्, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ʔए आनिʔ थेगे़ःक्पारो॥
16 खुने़ʔलाम्बाए नासिङ्गे़न् थक्कोबा के़रे़क् याम्लक्हाʔ चक्सिङ्ङाङ् आबाङे याःम्बक् चोगुर
मिःम्जिःल्ले़ कुधिम् पोःङ्ङाङ् के़धुम्बा पोःङ्ल पेःक्लो॥

ख्रिस्तओ कुसङ् हिङ्मन्

17 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाʔ दाङ्बाल्ले़ कुयुक्किल्ले़ अक्खे मे़त्निङ्, खिनिʔ निङ्वाʔफुमाङ्
कुसिङ् मे़न्निःप्मनाबाहाʔ मे़वाʔबा कुइसिःक् मे़वये़म्मिन्ने़ʔओ, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ
निङ्वाʔइन्कुसुम्मे़न्दम्मनाबा चोःक्लो॥
18 खे़ङ्हाʔरे़ के़साक्पा खुनिʔ निङ्वाʔइल्ले़ नु निङ्वाʔ पाःक्माल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ङ्हाʔ
निङ्वाʔफुमाङ्ङिल्ले़ पिरुसिबा हिङ्मन्लाम् माःङ्घा मे़बोःक्खे़आङ् मे़वाʔ, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ
निङ्वाʔइन्खादाप्तुआङ् वाʔ॥
19 खे़ङ्हाʔरे़ खुनिʔ निङ्वाʔ थःप्पाङ् निङ्वाʔ थाप्थाप् फे़न् याःम्बक् मे़जोगुरो॥ खे़ङ्हाʔरे़ के़रे़क्
परिक्पा आजिःन्जिःम्बा नु सिक्के़ले़ःङ्बा पाःन्नो चक्मे़ल्लʔए निङ्वाʔ मे़बिरुʔरो॥
20 कर खिनिʔग ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बेओ हे़क्केलʔरिक् के़न्हुʔआसिन्॥
21 कुजे़क्के खुने़ʔ कुयाःम्बेओ के़घे़प्सुम्माङ् ये़सुरे़ कुसे़क्खाःन् के़हुʔआसिआङ् के़वयिʔरो॥
22 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ ख्रिस्ते़न्नसाःन् मे़न्जोःक्के के़वयिल्ले़ इङ्ले़क्के फे़न् निङ्वाʔइल्ले़ फे़त्लाःन्दुबा
खिनिʔ तगिबा ये़प्ले़क्किन् लाप्फुसे़म्मे़ʔआङ्
23 खिनिʔ सिक्लुङ्मान् नु निङ्वाʔइन्कुसङ् पोःङ्माए पोःङ्॥
24 हे़क्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ् कुइसिःक् से़क्खा, साम्योनिबा नु सेसे चोगे़बा कुसङ् ये़प्ले़क्किन् कुसङ्
चाङ् कुइसिःक् चाक्खे़म्मे़ʔओ॥
25 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्ले़क् पाःन्हाʔ खिनिʔ के़रे़क्ले़ ले़रे़म्मे़ʔआङ् खिनिʔ लुम्मो से़क्खा पारे़म्मे़ʔ,
थेआङ्भे़ल्ले़ आनिʔग लत्छा थक्कोबा याम्लक्सिरो॥

* **4:8** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□.१८ * **4:9** □□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□–□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□, कर वे़ʔहाʔरे़ खेमादिङ्यङ्सङ्थारिक्काङ्के़रे़रो फाʔआङ्मे़इःत्तु॥

26 खिनिꣳ सिक् पोःक्साङ् लायो मे़जोगे़म्मिन्ने़ꣳ॥ नाम्धामानुःल्ले़ तगिए खिनिꣳ सिक् पोःक्मान् चिप्ल,
27 हे़क्केलꣳरिक्के माफे़न्साम्मिन् खिनिꣳ निङ्वाꣳओ याःम्बक् चोःक्मा मे़बाङ्घे़म्मिन्ने़ꣳओ॥
28 के़घुःम्बाल्ले़ आल्लआङ्धो खुःप्मा मे़नुꣳने़न्लो, कर खे़ल्ले़ मे़ङ्गप्मनाबाहाꣳ पिमा सुक्तुसिर फाꣳआङ् याम्बुधिक्काङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्माए पोःङ्लो॥
29 खिनिꣳ ताप्फे़ःम्बा पाःन् पाःप्मा मे़नुꣳने़न्, कर के़घे़म्बाहाꣳरे़ कुभाꣳ मे़घोःसुर फाꣳआङ् कुसुम्गे़दम्बा नु हाङ्हाङ् के़मे़प्पा पाःन्लक् पारे़म्मे़ꣳ॥
30 हे़क्क्याङ् के़जोगुम्बा पाःन्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेसेमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाꣳ मे़दुक्खे़म्मिन्ने़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ काक् चोःक्युम्भो खोःमा ये़न् थारिक् खिनिꣳ आमनानिङ् फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ् चोःक्से़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेसेमाङ्डिन् के़बिरिआङ् वाꣳरो॥
31 के़रे़क् सिक् कुःमा, सिक् पोःक्मा, याःक् ले़ꣳमा, हयङ्किल्लिङ् चोःक्मा, चे़ꣳया इङ्दो पाःप्मा हे़क्क्याङ् काक् परिक्पा मना चिःप्मा ले़रे़म्मे़ꣳओ॥
32 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ ख्रिस्तलाम् खिनिꣳ लायोःन् ले़प्मि के़बिरिबा हे़क्केए, खिनिꣳआङ् ले़प्मि पिआसिम्मे़ꣳर लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मे़ꣳआङ् लुङ्माꣳ स्याःत् मे़त्तासिम्मे़ꣳओ॥

5

ओःत्तिओ लाङ्घेःक्मा

1 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमिःम् कुस्साः के़बोःक्खिबाल्ले़ चोगुल्ले़ खुने़ꣳ हे़क्के पोःङ्मा कोःत्ते़म्मे़ꣳओ॥
2 ख्रिस्तरे़ आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्ते़आङ् आनिꣳ लागि स्ये़बा कुइसिःक् खिनिꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मे़ꣳओ॥ खुने़ꣳए निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःम्मनाबा कुनाम् के़नुꣳबा नु कुनिङ्वाꣳ के़दाःबा सिदुङ्जभा पोःङ्से़ आबाङे पिसिङ्लो॥
3 कर याम्बोःप्मान्, काक् आजिःन्जिःम्बा पाःन्हाꣳ इग्र खिःम्मा पाःन्निन् लत्छाआङ् खिनिꣳ लुम्मो मे़वाꣳने़न्ल, थेआङ्भे़ल्ले़ हे़क्तङ्बा पाःन्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाꣳ मे़घे़म्दुन्छिन् मे़लाꣳरुन्छिन्लो॥
4 हे़क्क्याङ् मे़घे़म्दुन्छिन्बा मे़न्जिक्क्रा पाःन्, अदङ् पाःन् नु माङ्बाःन् पाःप्मा मे़नुꣳने़न्लो, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिमा पाःन् पाःप्मा पोःङ्लो॥
5 थेआङ्भे़ल्ले़ याम्बोःप्मा याःम्बक् के़जोःक्पा, आजिःन्जिःम्बा याःम्बक् के़जोःक्पा नु खिःम्ब्राक्पा आत्तिन्हाꣳरे़आङ् ख्रिस्त नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खुन्छिꣳ हाङ्जुम्मो लक् मे़ङ्घोःसुन् फाꣳआङ् खिनिꣳ नुःरिक्काङ् कुसिङ् के़निःत्तुम्मेरो॥ खे़न् खिःम्ब्राक्पाङ्ग नावाइत्ला सेवा के़जोःक्पाएरो॥
6 खे़न् हे़क्तङ्बा पाःन्नो हाःत्ले़आङ् खिनिꣳ हने़बा पाःन्लाम् इङ्ले़क्मा के़न्छुक्तिन्लरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् हने़बा पाःन्निल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसाक्के़न् खुने़ꣳ मे़न्इःप्मना मे़न्नाःप्मनाबाहाꣳओ थाःरो॥
7 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ हे़क्तङ्बा मनाहाꣳनु लाःत्लाःत् वये़म्मे़ꣳओ,
8 थेआङ्भे़ल्ले़ तगि खिनिꣳआङ् खादाम्मो के़वयि, कर आल्ल खिनिꣳ दाङ्बान्नु थिक्हुप् के़बोःक्खिआङ् ओःत्तिओ के़वयिꣳ॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ ओःत्तिओ के़वाꣳबा मनाहाꣳ कुइसिःक् वये़म्मे़ꣳ॥
9 थेआङ्भे़ल्ले़ ओःत्तिओ के़वाꣳबाहाꣳरे़ के़रे़क् नुःबा, साम्योनिबा नु से़क्खाबा याःम्बक्हाꣳ मे़जोगुꣳ॥
10 दाङ्बाल्ले़ कुनिङ्वाꣳ के़दाःबा पाःन्हाꣳ कोःत्ते़म्मे़ꣳ॥
11 खादाम्मालुम्मोबा कुसुम्मे़न्दम्मनाबा याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳनु मे़गाम्मासिम्मे़न्ने़ꣳ, कर खे़न् हे़क्तङ्बा याःम्बक्हाꣳ नुःबा मे़ःन् फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्ते़म्सिम्मे़ꣳ॥
12 थेआङ्भे़ल्ले़ लायो के़जोःक्पा मनाहाꣳरे़ स्वाःत्ताङ् मे़जोगुबा पाःन्हाꣳ पाःप्माआङ् आनुःन्लो॥
13 कर खे़ङ्हाꣳरे़ मे़जोगुबा याःम्बक्हाꣳ आक्खे़न् ताप्फे़ःम्बा चोःक् फाꣳआङ् ओःत्तिओ थाःप्लो॥

14 थेआङ्भेल्ले ओःत्तिःल्ले थोःरुबा काक् पाःन्हाः निधाःप्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले कुभारे अक्खे मेबाःत्तुः,
“केइम्बासे, सोरेम्मेः! सिःमेन्लाम् पोगेम्मेः,
हेक्क्याङ् ख्रिस्तरे कुओःत्तिःन् खिनिःओ ओःत्लो॥”
15 खेल्ले चोगुल्ले खिनिः सिङ्सिङ् येक्येक् लःरेम्मेः, अदङ् हेक्के मेःन्, कर सिक्कुम्साबा हेक्के वयेम्मेः॥
16 काक् सुयेम्मिन् नुःरिक्काङ् ओगप् चोगेम्मेः, थेआङ्भेल्ले कन् येम्मिन् ताप्फेःम्बा चोःक्॥
17 खेल्ले चोगुल्ले अदङ् मेबोःक्खेम्मिन्नेः, कर दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाःइन्कुसिङ् निःत्तेम्मेःआङ् चोगेम्मेः॥
18 चेल्लेक्सेः थिःल्ले मेमआसिम्मिन्नेः, थेआङ्भेल्ले खेल्ले ताप्फेःम्बा लाम्मो लाम्आलो, कर सेसेमाङ्डिल्ले कुधिम् पोःक्खेम्मेःओ॥
19 खिनिः लुम्मो निङ्वाःफु साम्लोहाः, सेवासाम्लोहाः हेक्क्याङ् याम्साम्गेन् साम्लोहाःओ पारेम्मेःआङ् सिक्लुङ्मोलाम्बा कुसागेनुःबा इक्लाःल्ले दाङ्बान् साम्मेत्तेम्मेःओ॥
20 सदादिङ् काक् पाःन्हाःरे लागि आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरेम्मेः॥

ख्रिस्त नु सेसेहुप्लक्

21 आल्ल ख्रिस्तेन्मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमनाबाल्ले चोगुल्ले थिक्किन् वेःइल्ले कुयुक्को वयेम्मेःओ॥
22 मेलिङ्गेन् मेःत्छे, दाङ्बाल्ले कुयुक्को वाःमनाबा हेक्केए खिनिः येम्बाहाःरे खुनिः युक्को वयेम्मेःओ॥
23 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेन्सेसेहुप्लक्किकल्ले कुधेगेःक् वाःबा कुइसिःक् येम्बाःइन्नाङ् मेःत्तिल्ले कुधेगेःक्लो॥ आल्ल सेसेहुप्लक्किन् ख्रिस्तरे कुधक्लो, हेक्क्याङ् खुनेःए खेन् सेसेहुप्लक्किकल्लेन् सेन्लप्दाङ्बारो॥
24 आल्ल सेसेहुप्लक्किन् ख्रिस्तरे कुयुक्को वाःबा कुइसिःक्के, मेःत्हाःआङ् काक् पाःन्हाःओ येम्बाहाःरे खुनिः युक्को वाःमा पोःङ्लो॥
25 इत्थुङ्गेन् येम्बाःसे, ख्रिस्तरे सेसेहुप्लक्किन् लुङ्माः तुक्तुबा कुइसिःक्के खिनिः मेःत्हाः लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेःओ॥ खुनेःग सेसेहुप्लक्ले लागि कुहिङ्मन्निन् पिरुरो॥
26 ख्रिस्तरे सेसेहुप्लक्किन् सेसे चोःक्से च्वाःत्तिल्ले वाहप्तुआङ् कुबाःन्जाक्किकल्ले सेसेसाङ्साङ् चोगुरो॥
27 खुनेःग इगेसुःबा नु सेरेम् मेःन्नेबा इग्र अक्तङ्बा थेआङ् मेम्बप्मनाबा, सेसे नु आप्तिक् मेःन्नेबा मिमिदिङ्गेन् सेसेहुप्लक्किन् आबाडेओ तोःम्मा सुक्तुर फाःआङ् हेक्के चोगुरो॥
28 हेक्केलःरिक्के येम्बाहाःरे आबाडे थक्किन् नुःरिक् मेमेत्तुबा हेक्के खुनिः मेःत्हाः नुःरिक् मेप्मासि पोःङ्, थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले कुमेःत्तिन् लुङ्माः तुक्तुः, खेन् आबाडे लुङ्माः तुक्सिङ्लो॥
29 आत्तिन् मनाःल्लेआङ्आबाडे नासिङ्गेन् कुधक्किन् आप्फाल्लेआङ् मेजिःत्तुन्, कर ख्रिस्तरे सेसेहुप्लक्किन् कम्ब्राङ्मेत्तुबा कुइसिःक्के खेल्ले आबाडे कुधक्किन् कम्ब्राङ् मेत्तुरो॥
30 थेआङ्भेल्ले आनिःग खुनेः कुधक्किकल्लेन् याम्लक्सिरो॥
31 साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् साप्तेआङ् पत्, “खेल्ले चोगुल्ले मनाःल्ले आबाडे कुम्बा नु कुम्मासि लेरुसिआङ् कुमेःत्तिन्नु थिक्हुप् पोःङ्लो, हेक्क्याङ् खेङ्हाः लत्छा थक् पोःङ्सिः॥”*
32 कन् पाःन्निङ्ग निङ्वाः केमाबा सिबिः पाःन्लो, कर इङ्गाःग ख्रिस्त नु सेसेहुप्लक्किकल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुङ्बारो॥
33 कर खिनिःआङ् केइःत्तुम्ल पोःङ्लो, खिनिः केरेक् आबाडे लुङ्माः केदुक्कासिबा कुइसिःक्के खिनिः मेःत्हाः लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेः, हेक्क्याङ् मेःत्हाःरेआङ् खिनिः येम्बाहाः मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेःओ॥

---

* **5:31** □□□□□□□□□□ □.२४

6

हिन्जाꣳबित्छा नु पाः मारे लागि खाहुन्

1 हिन्जाꣳबित्छासे, दाङ्बाल्ले कुमना केबोःक्खिबाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ पाः माहाꣳरे मुरा केम्मेत्तिबा पाःन्निन् खेप्सेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले अक्खे चोःक्माल्ले नुःबा पोःङ्लो॥

2 “खिनिꣳ पाः नु माहाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳ”–कङ्ग माङ्हेक्नुबा थिक्सिगेःक्पा इङ्जाःङ्लो–

3 खुन्छिꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् केबिरुम्सिम्ने फाꣳग्र “खिनिꣳ केनुःरि केदासिरो, हेक्क्याङ् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो कुधाःक् केःम्बा केबोःक्खिꣳरो॥”*

4 पानुदिङ् पाःसे, खिनिꣳ साःहाꣳ खुनिꣳ सिक् मेभोःक्खेम् मेबिरेम्सिःमेन्नेꣳ, कर दाङ्बाल्ले कुहेन्धिम् नु कुनिसाम्मो थाङ्बेन् मेन्छिन् केत्तेम्सिम्मेꣳओ॥

सेवारोबा नु कुन्दाङ्बाल्ले लागि खाहुन्

5 सेवारोबासे, केगिःसि केयक्खिर कुदोःप्मा निङ्वाꣳलाम् ख्रिस्तरे कुसेवा केजोगुम्बा हेक्के कन् इक्साबा खिनिꣳ दाङ्बाहाꣳरे केम्मेत्तिबा पाःन्निन् खेप्सेम्मेꣳ॥

6 खिनिꣳ दाङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्ल फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे मेनिःसुल्लेरक् याःम्बक् मेजोगेम्मिन्नेꣳ, कर ख्रिस्तरे कुसेवारोबा कुइसिःक् सिक्लुङ्मोलाम्मे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳइन्हेक्के याःम्बक् चोगेम्मेꣳओ॥

7 मनाहाꣳ सेवा केजोगुम्सिम्बा हेक्के मेःन्, कर दाङ्बान् सेवा केजोगुम्बा हेक्के खिनिꣳ सिराꣳ पधाङ्धाङ्ल याःम्बक् चोगेम्मेꣳओ॥

8 योःक्पासाङ् योःक्पा मेःम्बासाङ्, आत्तिल्ले नुःबा याःम्बक् चोगुꣳ, खेल्ले चोगुबा हेक्केए दाङ्बालाम् हाङ्सेम् खोःसुꣳ फाꣳआङ् खिनिꣳ कुसिङ्केनिःत्तुम्लो॥

9 हेक्क्याङ् दाङ्बासे, खिनिꣳ सेवारोबाहाꣳआङ् हेक्केलꣳरिक्के मेत्तेम्सिम्मेꣳओ॥ खेङ्हाꣳ यङ्मा मेसेरेम्सिमन्नेꣳ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरेन् नु खिनिꣳ दाङ्बान् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो वाꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ एःक्पएःक् मेजोगुन् फाꣳआङ् खिनिꣳ कुसिङ्केनिःत्तुम्लो॥

याम्साम्गेन् फेजुम् फेयाहाꣳ

10 आल्ल कुनुप्मा पाःन्–दाङ्बाल्ले पयम् यम्बा कुमुक्साम्मिल्लेए केधुम्बा पोःक्खेम्मेꣳओ॥

11 माफेन्साम्मिल्ले कुजेम्भन्निल्ले कुदक्लेङ्वाओ थक्मा केसुक्तिर फाꣳआङ् थक्सुबा चाङ्डिल्ले थक्सुबान् काप्तुबा कुइसिःक्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबिबा काक् फेजुम्फेयाःन्काप्सिङ्डेम्मेꣳओ॥

12 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ थङ्डिङ्ग मेन्छाम् याप्मिनु मेःन्, कर हाङ्गेजोःक्पाहाꣳ, युक्दाङ्बाहाꣳ, कन् खागेमाक्पा खाम्बेःक्कोबा मुक्साम्हाꣳ हेक्क्याङ् ताङ्साक्पाओबा काक् फेन्साम्हाꣳनु थक्मनाबा थङ्लो॥

13 खेल्ले चोगुल्ले फेन् येम्हाꣳ ताःल्ले सेःप्सिङ्मा केसुक्कासिर फाꣳआङ् थक्सुबा चाङ्डिल्ले थक्सुबान् काप्तुबा हेक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबिबा काक् पाःन्निल्ले काप्सिङ्डेम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् खेन् थङ् एगाङ् खिनिꣳ थधप् मेल्लꣳए येप्मा केसुक्तिꣳरो॥

14 हेक्केःल्ले यारिप् पोःक्खेम्मेꣳआङ् येबेम्मेꣳ॥ खिनिꣳ सेक्खाःल्लेन् फꣳइःन् युप्सेम्मेꣳ हेक्क्याङ् साम्योनिबा सेःप्चाङ्डिन् चाक्खेम्मेꣳ,

15 हेक्क्याङ् सनारुङ् केदाःप्पा सुनाइङ् इङ्भोःसे केबेःक्पा लाङ्सुःप्पिन् चाक्खेम्मेꣳआङ् यारिप् पोःक्खेम्मेꣳओ॥

16 खेन्लक् मेःन्, कर नसाःन्निल्लेन् खोःन् याङ्ङासिम्मेꣳ॥ खेन्लाम् खिनिꣳ माफेन्साम्मिल्ले केआबिबा मिराःक् इसेःङ्बा तोःङ्हाꣳलाम्सेःप्सिङ्मा केसुक्तिꣳरो॥

17 फेन्जेꣳ ताङ्घुःक्किन् कुइसिःक् सेन्लप्पिन् खुःक्खेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले कुदाभेःन् याङ्ङासिम्मेꣳ, खेङ्ग निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्लो॥

---

* **6:3** □□□□□□□□□ □□.१२, साम्योथिम्इङ्जाःङ् ५.१६

18 केरेक् येम्हाꣳओ केरेक् परिक्लेन् तुवा नु येक्पेलिहाꣳ सेसेमाङ्डिल्ले लाम्गेलोःसिबा कुइसिःक्
तुवा चोगेम्मेꣳ॥ कन् पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳर सिङ्सिङ् येक्येक्काङ्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे
कुमनाहाꣳरे लागि तुवा चोःक्मा पिमासि मेलेरेम्मिन्नेꣳओ॥
19 इङ्गाꣳ सुनाइङ् सेःसुङ्डिल्ले पाःप्मा केबोःङ्बा पाःन्जाक्किन् खोःसुङ्ल हेक्क्याङ् मेङ्गिए
सुनाइङ्डिल्लेन्सिबिꣳ पाःन्हाꣳ इङ्भोःमा सुक्तुङ्ल फाꣳआङ् इङ्गाꣳ आलागिआङ् तुवा आजोगेꣳ
आबिरेꣳओ॥
20 सुनाइङ्डिन् सेःसुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ इघेःङ्डो केधाःबा हाङ्लाइङ्बाआरो॥ हेक्क्याङ्
इङ्गाꣳ चोःक्मा केबोःङ्बा हेक्केए मेङ्गि मेन्यङ्डे सुनाइङ् इङ्भोःसुङ्ल फाꣳआङ् तुवा आजोगेꣳ
आबिरेꣳओ॥

कुनुप्मा सेवा

21 इङ्गाꣳ आक्खे लꣳआ हेक्क्याङ् थे चोगुङ्ल वाꣳआ, खेन् खिनिꣳ कुसिङ्केनिःत्तुम्ल फाꣳआङ्
आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तुम्बा नुसाꣳ नु दाङ्बाओ नसाःन्साबा सेवारोबा तुखिकसरे केरेक् पाःन्हाꣳ
केजेक्तिꣳरो॥
22 आनिगे आक्खेलꣳरिक् वयिगे केलꣳबान् केमेत्तिआङ् खिनिꣳ हाङ्हाङ् केजोगिर फाꣳआङ्डे खुनेꣳ
खिनिꣳओ पाङ्घुङ्बारो॥
23 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे सनारुङ् केबिरिर
हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्चक्मेल्लꣳए नसाःन् चोःक्मा नु खिनिꣳ लुम्मो लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मा केसुक्पा
केबोःक्खिररो॥
24 आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्मिःम्जि केमेप्पा केरेक्नु लुङ्गुम्मिन् सदादिङ् वाꣳररो॥

पावलरे़ फिलिप्पिहाꣳ हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

सेःक्युक्मिबा पावलरे़ कन् सक्इङ्घङ्ङिन् फिलिप्पि येक्यक्कोबा सेसेहुप्लक्को केवाꣳबा नसानिबाहाꣳ हाक्तुसिबारो॥ फिलिप्पिःन् मेसेदोनिया मेप्मनाबा रोमि खाम्घुस्मा थिक् येक्यक् वये॥ आइन् ताःन्दिक् खेन् युरोप पयम् लाजेꣳओ नेरो॥ थिक् येम्मो पावलरे़ फिलिप्पिओ पेआङ् सुनाइङ् इङ्भोःसु, हेक्क्याङ् खेप्मो सेसेहुप्लक्हेःक्तु (सेःक्युक्मिबा १६.११-४०)॥ कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्तेल्ले पावलेन् पुङ्लाहिम्मो साक्तेआङ् यागे॥ खेन् येम्मो फिलिप्पि सेसेहुप्लक्को इङ्लेक्पा निसाम्मिन् इङ्भोःसेर वयेबाल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ कुसक्मा पुꣳरेआङ् वये॥ कर कन् सक्इङ्घङ्ङो पावलरे़ चोगुबा नसाःन्निल्ले फिलिप्पिओबा नसानिबाहाꣳओ सःप्मान् नु हाङ्हाङ् लꣳमान् तारु पिरुसिरो॥

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्माए केबोःङ्बा पाःन् थे वयेभेल्ले फिलिप्पिबा नसानिबाहाꣳ नोगेन् पिमासि वये, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे़ पावलेन् चाहाबो थ्येःल्ले कुभाꣳ मेबिरुआङ् वयेरो॥ खुनेꣳ नु फिलिप्पिबा नसानिबाहाꣳओ इनोगेन् तुक्खे त्येःल्ले खेङ्हाꣳ आःन्छिङ्मा पिमासि नु हाङ्हाङ् मेप्मासि फाꣳआङ्ङाङ् कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्तुबारो॥ इङ्गाꣳरक् चोगुङ् चाङ् लꣳरिक् आङ्दिङ् लꣳमाआङ् वाꣳमानुःल्ले येसुरे़ कुनःम्नःम्बा येप्लेक्किन् नु नोस्रङ्ङिन् इःप्मा नाःप्मा पोःङ् फाꣳआङ् पेलि फाक्तुसिरो॥ ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् केबोःङ्बा खुनिꣳ हिङ्मन्निन् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुहाङ्वा मुꣳइ नु पर्धाःम्लो फाꣳआङ् मेत्तुसिꣳ॥ कन्हिङ्मन्निन् यहुदि साम्योथिम् नु साक्थिम्हाꣳ मेइःत्तु मेनाःत्तुआङ् मेघोःसुबा मेःन्, कर येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् मेजोगुआङ् मेघोःसुबारो लꣳरिक् पोधक्तुसिꣳ॥ येसु ख्रिस्तओ नसाःन् केजोःक्पाआङ् खुनेꣳनु थिक्हुप् केबोःङ्बाहाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् मेघोःसुबा सःप्मान् नु सनारुङ्ङिल्ले कुयाःम्बेओ साप्तुआङ् हाक्तुसिरो॥

कन् सक्इङ्घङ्ङिल्ले नसानिबा हिङ्मन्नो नु नसाःन्नो खोगेदेप्पा सःप्मान्, निङ्वाꣳइरे़ खोःप्मान्, थिक्हुप्पिन् हेक्क्याङ् नसाःन्नो इगेःक्काङ् पप्मा केबोःङ्बा पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ पाःत्तुꣳ॥ फिलिप्पिबा सेसेहुप्लक्को केवाꣳबा नसानिबाहाꣳ पावलरे़ आक्खेन् साꣳरिक् लुङ्माꣳ तुक्तुसि केलꣳबा पाःन्निन् कन्सक्इङ्घङ्लाम्बा सेक्खा थाःप्लो॥

थामिङ्

निःसुम् नु तुवाःन् १.१-११
पावलरे़ आबाङे कुदुक्खे कुलाक्खे १.१२-२६
ख्रिस्तेन्नु केवाꣳबा हिङ्मन् १.२७-२.१८
तिमोथिःन् नु इपाफ्रोदाइतसरे़ खुन्छिꣳ लागि निङ्सेःक् २.१९-३०
निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनिङ्वाꣳ तामाए पोःङ् ३.१-४.९
पावलरे़ फिलिप्पिबा कुन्जुम्हाꣳ नोगेन् पिरुसिꣳ ४.१०-२०
कुनुप्मा सेवा ४.२१-२३

पावलरे़ सेवा हाक्तुसिꣳ

1 फिलिप्पि* येक्यक्को केवाꣳबा ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् केजोःक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले केरेक् सेसे
कुमनाहाꣳ हेक्क्याङ् सेसेहुप्लक्कोबा लाम्लोःबाहाꣳ* नु माङ्सेवारोबासे* ख्रिस्त येसुरे़ कुसेवारोबा
इङ्गाꣳ पावल नु तिमोथिरे़ कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्कासिगेरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳओ यरिक् नसानिबा मेबोःक्खेआङ् मेवये॥ * **1:1** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ * **1:1** □□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□” □□□□□□□□□

2 आनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् हेक्क्याङ् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ लुङ्गुम् नु सनारुङ्डिन्
खिनिꣳ के़बिरिर॥

पावलरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरुꣳ

3 निङ्वाꣳ इःत्निङ्बा येम् थप्मे इङ्गाꣳ सेवा चोगुङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगे़न् पिरुङ्लो,
4 इङ्गाꣳ खिनिꣳ लागि तुवा चोःक्काल्ले़ आप्फाल्ले़साङ् सःत्तार तुवा चोःक्का,
5 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ सुनाइङ् के़घे़प्सुम्बा थिक्सिगेःक्पा ये़न्नाङ्धो आल्ल थारिक् ये़सुरे़
कुयाःम्बेओ सुनाइङ् से़ःमाओ इङ्गाꣳनु सोसोरिक् याःम्बक् के़जोःक्पा के़बोःक्खिआङ् के़वयिꣳरो॥
6 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खिनिꣳओ नुःबा याःम्बक् हेःक्तुआङ् वाꣳ, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳए ख्रिस्त ये़सुरे़
याम्मो कुनुःङ्मा युःमा ये़न् थारिक्ले़ खे़न् याःम्बक्किन् चोगु सुरुꣳ के़लꣳबा पाःन्नो निङ्वाꣳ निःन्धोओ
वाꣳआरो॥
7 खिनिꣳ याःम्बेओ हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳ इःत्तुङ्बान् लाꣳरुꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ साꣳरिक् लुङ्माꣳ
तुक्निङ्डाङ् वाꣳ हे़क्क्याङ् पुङ्लाहिम्मो याक्कासाङ्, सुनाइङ्डिल्ले़न् से़क्खाःन् ताङ्से़ःप्तुङ्साङ् इग्र
सुनाइङ्डिन् इङ्भोःसुङ्साङ्, खिनिꣳ इङ्गाꣳनु सोरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिल्ले़न् लक्
के़घोःबा के़बोःक्खिꣳरो॥
8 ख्रिस्त ये़सुरे़ हे़क्केए लुङ्माꣳ तुक्निङ्बाल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ तुम्मा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुङ्
के़लꣳबान् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ निःसुꣳरो॥
9 इङ्गाꣳ अक्खेलꣳरिक् तुवा चोगुङ्लो–खिनिꣳ आल्लसाङ् यरिक् लुङ्माꣳ
के़दुक्कासिआङ्ने़हिनिङ्वाꣳ नु खासिङ् निःप्माल्ले़ के़बोरिर के़बेगिर,
10 हे़क्केलꣳरिक् साꣳरिक् नुःबा पाःन्हाꣳ सेःक्मा हे़क्क्याङ् ख्रिस्तरे़ कुनुःङ्मा युःमा ये़न् थारिक् सेसे
नु फोत्या मे़ःन्ने वाꣳमा के़सुक्तुम्ल,
11 हे़क्क्याङ् खिनिꣳ येसु ख्रिस्तरे़ कुभाꣳलाम् यरिक् साम्योनिबा याःम्बक् के़जोगुम्ल फाꣳआङ् तुवा
चोगुङ्लो, हे़क्केःल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डो मिमिदिङ् नु नारा फोःमान् पोःङ्लो॥

पावलरे़ कुदुक्खेःल्ले़ माङ्सेवा याःम्बक्किन् पोःꣳ

12 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, आल्ल इङ्गाꣳ तुमुङ्बा काक् पाःन्हाꣳरे़ग सुनाइङ् से़ःमा कुभाꣳ
पोःक्खे़आङ् वाꣳ के़लꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्ते़म्मे़ꣳ फाꣳआङ्निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥
13 थेआङ्भे़ल्ले़ हाङ्हिम् ताङ्गे़से़ःप्पा काक् थक्सुबाहाꣳ नु कप्मो के़वाꣳबा काक् मनाहाꣳरे़आङ्
इङ्गाꣳ ख्रिस्ते़न्सेवा चोगुङ्बाल्ले़ इघे़ःङ्डो थ्याङ्बा पाःन्निन् कुसिङ् मे़निःत्तुआङ् मे़वाꣳरो॥
14 इङ्गाꣳ पुङ्लाहिम्मो थ्याङ्डाङ् वाꣳआबाल्ले़ चोगुल्ले़ यरिक् तङ्बा नसानिबाहाꣳरे़ग साꣳरिक्
आःन्छिङ्मा मे़घोःसुआङ् मे़ङ्गिए हाङ्हाङ्डाङ् ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ* वेꣳ मनाहाꣳ मे़मे़त्तुसिꣳरो॥
15 कुभारे़ग नामे़हे़त्ताआङ् खेमा थक्मा निङ्वाꣳलाम् ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बेओ इङ्मे़भोःसुꣳ, कर कुभारे़ग
नोनिङ्वाꣳनु हे़क्के मे़जोगुꣳरो॥
16 खे़न् नोनिङ्वाꣳनु इङ्गे़भोःबाहाꣳरे़ग लुङ्माꣳ मे़दुक्ताङ्बाल्ले़ हे़क्के मे़जोगुꣳरो, थेआङ्भे़ल्ले़
खे़ङ्हाꣳरे़ सुनाइङ्डिल्ले़न् से़क्खाःन् ताङ्से़ःप्से़ इङ्गाꣳ सेःक्युक् पोःक्खाङ्बा फाꣳआङ् मे़निःसुआङ्
मे़वाꣳरो॥
17 हे़क्क्याङ् खे़न् नाहे़म्मा निङ्वाꣳलाम् इङ्गे़भोःबाहाꣳरे़ग नोनिङ्वाꣳलाम् मे़ःन्, कर खक्ख्वा
निङ्वाꣳइल्ले़ सुनाइङ् इङ्मे़भोःसुआङ् पुङ्लाहिम्मो याक्काल्ले़ आल्लसाङ् तुक्खे योꣳसिङ्नि
फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मे़जोगुꣳरो॥
18 च्यासाङ्, आल्ल आत्तिन् परिक्ले़साङ्, नोनिङ्वाꣳइल्ले़ इग्र फे़न् निङ्वाꣳइल्ले़, ख्रिस्तरे़
कुयाःम्बेओ इङ्भोःल्ले़ग नुःबाएरो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाꣳ सःत्तारो॥ हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ चक्मे़ल्लꣳए
सेःत्ता,
19 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ आलागि के़जोगुम्बा पेलिगे़न् तुवालाम् नु येसु ख्रिस्तरे़ कुसेसेमाङ्डिल्ले़
पिआबा कुभाꣳलाम्बा इङ्गाꣳ चोःक्युम्भो खोःसुङ् फाꣳआङ् कुसिङ्निःत्तुङ्लो॥

---

* **1:14** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□” □□□□ “□□□□□□□□□ □□□□□□□□□”
□□□□□□□□

ख्रिस्तरे कुलागि हिङ्मा

20 इङ्गाꣳग आयाःम्बक्किल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि सिरिङ्मःमो आप्फाल्लेआङ्
मेधाआन्नि कर इङ्गाꣳ हाङ्हाङ् केलꣳबा पोःङ्डाङ् सिःआसाङ् हिङ्डासाङ् इङ्गाꣳ आहिङ्मन्लाम्बा
आल्लो हेक्के सदादिङ् ख्रिस्तरे कुमिङ्सो इङ्धाःङ् पोःङ्ल फाꣳआङ्पयम् निङ्वाꣳ नु निङ्साङ्
चोगुङ्लो॥

21 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ हिङ्डाने फाꣳग्र येसु ख्रिस्तरे लागि पोःङ्, हेक्क्याङ् सिःआ पेःक्कासाङ्
इङ्गाꣳ आलागि इन्धाःङ्डे पोःङ्लो॥

22 कर इङ्गाꣳ हिङ्डाने फाꣳग्र ख्रिस्तरे कुसेवा चोःक्मा याःम्बक् खोःसुङ्लो॥ हेक्केःल्ले
थेमाःन्सेगुङ्बाबे? मेनिआन्लो!

23 इङ्गाꣳग थो ना यो पोःक्खाङ्डाङ् वाꣳआरो॥ सेक्खाःल्ले इङ्गाꣳग कन् हिङ्मन्निन् लेरुङ्डाङ्
ख्रिस्तेन्नुए वाꣳमा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳ आलागिग खेन् साꣳरिक् नुःबा पोःङ्लो॥

24 कर इङ्गाꣳ हिङ्माआङ् वाꣳमाग खिनिꣳ लागि साꣳरिक् केयेक्पा पोःङ्लो॥

25 इङ्गाꣳ कन् पाःन्नो निस्सेए वाꣳआरो, हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ खिनिꣳनु वाꣳआल्ले खिनिꣳ
नसाःन्निन् केधुम्बा पोःङ्डाङ् खेन्लाम्बा केसःत्तिꣳ केलꣳबान् निःसुङ्लो॥

26 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ खिनिꣳओ याम्मो नुःङ्डा ताआल्ले इङ्गाꣳ चोगुङ्बाल्ले ख्रिस्त येसुओ खिनिꣳ
साꣳरिक् केसःत्तिꣳरो॥

27 काक्नुःल्ले केयेक्पा पाःङ्ग ख्रिस्तरे कुसुनाइङ्डिन् लाꣳरुबा हिङ्मन्नो खिनिꣳ वयेम्मेꣳओ॥
हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ खिनिꣳओ ताआआङ् निःनिङ्साङ् इग्र खिनिꣳ याःम्बेओरक् खेप्सुङ्साङ्
खिनिꣳ सुनाइङ्डिल्लेन् नसाःन्नो केदङ्डासिआङ् याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् केजोगुम्बा पाःन्निन्
निःसुङ्लो॥

28 खिनिꣳ केअप्पाहाꣳरे आत्तिन् पाःन्नोआङ् यङ्मा केमेन्छेरिन्लरो॥ कङ्ग खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मेक्मा
नु निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् खिनिꣳ सेन्लप् खोःमा मिक्सेःन्लो॥

29 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग ख्रिस्तेन्ननसाःन् चोःक्मारक् मेःन्, कर खुनेꣳ कुलागि इनोगेन् तुक्खे
चामाआङ् सुयेम्मिन् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

30 हेक्क्याङ् पेयेम्मो केनिःसुम्बा इनोगेन् आदुक्खेःन् आल्लो थारिक्काङ् थरुङ्ल वाꣳआबान्
केघेप्सुम्ल केवयिꣳ॥ हाबा कन् इनोगेन् तुक्खेःन् खिनिꣳआङ् केदुमुम्ल केवयिꣳरो॥

2

ख्रिस्तरे कुनःम्नम्लꣳमान्

1 ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् केबोःक्खिबालाम् हाङ्हाङ् केलꣳरिꣳ, खुनेꣳ कुमिःम्जिलाम् सक्मा केत्,
सेसेमाङ्डिन्नु तङ्जुम्मो केवयिꣳ, खिनिꣳ सिक्लुङ्मोलाम् लुङ्माꣳ केदुक्कासिबाल्ले चोगुल्ले

2 निङ्वाꣳ केदङ्बा पोःक्खेम्मेꣳआङ् लत्छा मिःम्जिओ, लत्छा निङ्वाꣳओ नु लत्छा
निङ्वाꣳसोःक्को वयेम्मेꣳर साꣳरिक् आनिङ्वाꣳ तासेम्मेꣳओ॥

3 खक्ख्वा निङ्वाꣳ नु आङ्दिङ् लꣳमालाम्थेआङ् मेजोगेम्मिन्नेꣳ, कर चुङ्जिगेन् नःम्सिङ्मालाम्
वेꣳहाꣳ आप्फेःक्नुःल्लेआङ् केयेक्पा इःत्तेम्सिम्मेꣳओ॥

4 खिनिꣳ आबाङे नुꣳमा तामान्लक् मेःन्, कर वेꣳहाꣳरे खुनिꣳ नुꣳमा ताःमान्नाङ् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥

5 ख्रिस्त येसुरे निङ्वाꣳ इःत्तुबा हेक्के खिनिꣳआङ् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥

6 ख्रिस्तेन्सेक्खाए निङ्वाꣳफुमाङ् वये,
हेक्केसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु कुदङ्बा पोःङ्माआङ् वाꣳमा निङ्वाꣳ मेजोगुन्लो॥

7 खेल्ले कुलेक्वा खुनेꣳ थेआङ् मेःन्नेबा चोःक्सिङ्डाङ्
मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक्पा सेवारोबा पोःक्खेरो॥

8 हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मि कुइसिःक् वयेल्ले खुनेꣳ चुङ्जिगेन् नःम्नःम् पोःक्खे,

हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जागेम्बा पोःक्खेआङ् कुभाङ्केभेःम्बा कुइसिःक् सिलाम्साक्मा
सिङ्सम्दाङ् स्येरो॥
9 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ काक्नुःल्ले थोःसुगेन् युङ्देन्नो युक्खुआङ्
वेꣳ मिङ्हाꣳनुःल्लेआङ् यम्बा मिङ्सो इङ्धाःङ्बा मिङ् पिरुरो॥
10 हेक्केलꣳरिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा नु खाम्बेःक्मोबा हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक् सिगाङ्
केवाꣳबाहाꣳ*
केरेक्ले येसुरे कुमिङ्डिन् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमारे लागि थुङ्बो मेलेःत्तुꣳरो॥
11 येसु ख्रिस्तेन्ने दाङ्बा लꣳरिक् केरेक्ले मेबाःत्तुꣳरो॥
हेक्केलꣳरिक् पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मिङ्सो इङ्धाःङ् खोःसुꣳरो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् वाꣳमा

12 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् आन्जुम्से, इङ्गाꣳ खिनिꣳनु वयाङ्डिल्ले सदादिङ् इङ्जाःङ्गेम्बा
केवयिबा हेक्के इङ्गाꣳ खिनिꣳनु होःप्पासाङ् इङ्जाःङ्गेम्बा पोःङ्मा आल्लसाङ् केयेक्पा
चोःक्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु किःसेम्मेꣳर केघोःसुम्बा सेन्लप्पिन् कुलिङ्धो केत्तेम्मेꣳओ॥
13 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ इङ्जाःङ्गेम्बा केबोःक्खिर हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ
केदाःबा याःम्बक् केजोःक्पा केबोःक्खिर फाꣳआङ् खुनेꣳए खिनिꣳओ याःम्बक् चोगुर वाꣳरो॥
14 काक् पाःन्हाꣳ लुङ्मेन्हाःत्ते नु पाःन्धङ् मेन्जोःक्के चोगेम्मेꣳ॥
15 हेक्क्याङ् खिनिꣳग सेसे नु फोत्या मेःन्नेबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साः केबोःक्खिꣳ,
हेक्क्याङ् कन् इक्साबा ताक्केभेꣳबा नु लायोबा मनाहाꣳनु केवयिल्ले खामाक्लुम्मो केओःप्पा
ओःत्तिहाꣳ कुइसिःक् खेङ्हाꣳ लुम्मो केओःत्तिꣳरो॥
16 हेक्क्याङ् हिङ्मन् केबिबा पाःन्जाक्किन् लिङ्बित्ताङ् नसाःन् चोगेम्मेꣳ, हेक्केलꣳरिक् ख्रिस्तरे
कुनुःङ्मा युःमा येन्नो खिनिꣳ लागि इङ्गाꣳ चोगुङ्बा याम्बुधिक्पा याःम्बक्हाꣳ चामेसोःक्तेन्बा पाःन्निन्
निःमा सुक्तुङ्लो॥
17 दाङ्बाओबा खिनिꣳ नसाःन्निन् नु सेसे माङ्सेवाःङ्ग केदोःन्दुम्बा सिदुङ्जभा कुइसिःक्
चोःक्लो॥ हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ आहिङ्मन्निन् खेन् सिदुङ्जभाओ योꣳमा पोःङ्साङ् इङ्गाꣳ ओमु लꣳआ,
हेक्क्याङ् खिनिꣳनुए सःत्तारो॥
18 हेक्केलꣳरिक्के खिनिꣳआङ् ओमु लꣳरेम्मेꣳर इङ्गाꣳनु सःत्तेम्मेꣳओ॥

पावलरे तिमोथिरे कुनिःसुम् चोगुꣳ

19 दाङ्बा येसुरे कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् पोःङ्ने फाꣳग्र खिनिꣳओ हाराए तिमोथिःन् पाङ्मा निङ्वाꣳ
चोगुङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ खिनिꣳ याःम्बेओ इङ्घङ्डिन् खेप्सुङ्डिल्ले हाङ्हाङ् लꣳआरो॥
20 सेक्खाए खिनिꣳ केनुःरि केदाःसिर फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःप्पा मना खुनेꣳनुःल्ले वेꣳ इङ्गाꣳनु
हाःत्ताङ् होःप्लो,
21 थेआङ्भेल्ले केरेक्ले येसु ख्रिस्तरे कुबाःन्निङ्ग मेःन्, कर आबाङे पाःन्लक् मेगोःत्तुꣳरो॥
22 कर खुनेꣳ आक्खेन् लाꣳरुबा मना चोःक् केलꣳबान् खिनिꣳ केनिःसुम्मेरो॥ कुस्साःल्ले कुम्बाःन्नु
याःम्बक् चोगुबा कुइसिःक् खुनेꣳ इङ्गाꣳनु सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक् चोगुआङ् वाꣳरो॥
23 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳनु थेथे पोःङ्डि, खेन् इङ्गाꣳ निङ्वाꣳ खोःसुङ्नामेःन्ने, तिमोथिःन्
खिनिꣳओ पाङ्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥
24 हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाꣳ पोःङ्ने फाꣳग्र इङ्गाꣳ आबाङे खिनिꣳओ हाराए ताआ केलꣳबान्
निस्सेए चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो॥

पावलरे इपाफ्रोदितसरे कुनिःसुम् चोगुꣳ

---

* **2:10** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□

25 कर आल्लोग इपाफ्रोदितसेन् खिनिꣳओ याङ्ना पाङ्मा केयेक्पा निःसुङ्लो॥ आन्छिगे सोरिक्माङ्सेवा याःम्बक्चोगुसिगे, हेक्क्याङ्सुनाइङ्सेःमा थङ्डिन्नाङ्सोसोरिक्थक्तेसिगे॥ खुनेꣳग इङ्गाꣳ कुभाꣳ पिसे केबाङ्घुम्बा खिनिꣳ इङ्साबारो॥

26 खुनेꣳ कुयाम् तुगेबा पाःन्निन् खिनिꣳ केघेप्सुम्बाओ खुनेꣳ साꣳरिक् कुलुङ्माꣳ योःन्देआङ् खिनिꣳ तुम्मा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुआङ् वाꣳरो॥

27 निस्सेए खुनेꣳ साꣳरिक् तुगेआङ् खप्मेन् स्ये, हेक्केसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳरक् मेःन्, कर इङ्गाꣳआङ् आल्लसाङ् साꣳरिक् तुक्खेओ मेधाआन्ल फाꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्ताङ्लो॥

28 खेल्ले चोगुल्ले खुनेꣳ खिनिꣳओ पाङ्मा साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो, हेक्केलꣳरिक् खुनेꣳ केनिःसुम्माङ् केसःत्तिꣳ, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳआङ् आनिङ्वाꣳइन्याङ्याङ् पोःङ्लो॥

29 खुनेꣳ दाङ्बाओ सःत्तेम्मेꣳओ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ हेक्तङ्बा मनाहाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳओ,

30 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ आलागि पिमा केन्छुक्तुम्मिन्बा कुभाꣳइन् खुनेꣳ पिराङ्डिल्ले ख्रिस्तरे कुयाःम्बक्ले लागि खुनेꣳ खप्मेन् स्येरो॥

3

काक्नुःल्ले केयेक्पा ख्रिस्त

1 आल्ल कुनुप्मो, आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, दाङ्बाओ सःत्तेम्मेꣳओ॥ याम्मो बा अक्खेलꣳरिक् लत्छा पाःन्निन् साप्मार नेमाग आलागि थेआङ् तुक्खे मेबोःङ्नेन्, हेक्क्याङ् कल्लेग खिनिꣳ नसाःन्निन् ताङ्सेःप्लो॥

2 हर्दो हेक्मा केबाङ्बाहाꣳनु सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳग किप्मा केघुःबा ख्याबा हेक्तङ्बासिरो॥

3 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेसेमाङ्लाम् सेवा केजोःक्पाहाꣳरक् सेक्खा हर्दो केहेक्पासिरो॥ आनिꣳग मेन्छाम् याःम्बक्को ताःक्पो आन्युक्खुम्मिल्लो, खेल्ले कुलेक्वा आनिꣳलागि ख्रिस्त येसुरे चोगुबा पाःन्नोने आसःत्लो॥

4 हेक्केसाङ् इङ्गाꣳ आबाङे हेक्केलꣳरिक् ताःक्पो युङ्मा सुक्तुङ्बिला॥ आत्तिल्ले मेन्छाम् याःम्बक्को ताःक्पो युङ्मा सुक्तुङ् लꣳरिक् इःत्तुꣳ, खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् इङ्गाꣳ ताःक्पो युङ्मा सुक्तुङ्–

5 सावाःन्छिङ्डाङ्बा येत्छि (८) येन्नो हर्दो मेहेगाङ् मेबिराङ्, इङ्गाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ्बा बेन्जामिन* सुवाङ्स्मा इस्राइलि मनाआ, हिब्रुहाꣳओ साꣳरिक् साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पा हिब्रुआ, साम्योथिम् इःप्मा नाःप्माओग इङ्गाꣳ केनिःबा केलेबा फरिसिआरो*

6 साम्योथिम्मिन् इःप्मा नाःप्माओ सिक्केसम्बा वयाङ्, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ सेसेहुप्लक्किन् तुक्खे चाःत्तुङ्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ तार फाꣳआङ् काक् साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिङ्ग नुःरिक्काङ् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्॥

7 कर आत्तिन् पाःन्हाꣳ आलागि इङ्धाःङ्बा चोगे, खेङ्हाꣳ केरेक् ख्रिस्तरे चोगुल्ले कुमेल्लुङ् मेःन्नेबा इःत्तुङ्लो॥

8 खेन्लक् मेःन्, कर आदाङ्बा ख्रिस्त येसुःन् कुसिङ् निःप्मा खोःमाङ्ग काक्नुःल्ले नुःबा पाःन् पोःक्खेबाल्ले काक् पाःन्हाꣳग हनेबाए इःत्तुङ्डाङ् खुनेꣳ कुलागि लाङ् हाक्तुङ्देःसुङ्लो॥ ख्रिस्तेन्खोःमा फाꣳआङ् इङ्गाꣳ खेङ्हाꣳ ताम्जिरक् इःत्तुङ्लो॥

---

* **3:5** □□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□, हेक्क्याङ् थिक्सिगेःक्पा इस्राइलि हाङ् सावलेन् बेन्जामिन सुवाङ्स्मा वये, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ फोꣳबा सङ् मेवये॥ * **3:5** □□□□□-□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□

9 हे़क्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ खुने़ꣳइन् पोःङ्डानि फाꣳआङ् हे़क्के इःत्तुङ्लो॥ इङ्गाꣳ साम्योथिम्मिन् इःत्तुङ् नाःत्तुङ्डाङ् इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ साम्योनिबा पोःङ्मा मे़न्छुक्पे़न्लो, कर ख्रिस्ते़न्नसाःन् चोगुङ्बाल्ले़ए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ साम्योनिबा चोःक्कारो॥

10 इङ्गाꣳग ख्रिस्ते़न्नु सिःमे़न्लाम् याम्मो कुहिङ्वे़त् के़जोःक्पा मुक्साम्मिन् कुसिङ्निःप्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्लो, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ इनोगे़न् तुक्खे च्ये़बा हे़क्के इङ्गाꣳआङ् तुक्खे चामाआङ् कुसिःमे़न्नो सोरिक् पोःङ्मा निङ्वाꣳ चोगुङ्,

11 हे़क्क्याङ् आक्खेलꣳरिक्साङ् सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्माङ्ग खोःमा सुक्तुङ्ल के़लꣳबा निङ्साङ् कत्तुङ्लो॥

तारप्पो तगि पोःमा

12 इङ्गाꣳ कन् के़रे़क् पाःन्हाꣳ खोःसुङ् इग्र कुसाङ् लस्सुङ् सुरुङ्डाङ् वाꣳआ के़लꣳबाग मे़ःन्लो, कर इङ्गाꣳग कन् पाःन्हाꣳ खोःमा फाꣳआङ् तगि पोआर पत्तारो, थेआङ्भे़ल्ले़ बा खे़ल्ले़ लागि ख्रिस्त ये़सुरे़ ताङ्से़ःप्ताङ्बारो॥

13 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳग आल्लसाङ् काक् पाःन्हाꣳ मे़ङ्घोए वाꣳआरो॥ कर इङ्गाꣳ लत्छा याःम्बक्किन् चोगुङ्–पेये़म्बा पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ फे़ःत्छुङ्डाङ् इङ्गाꣳग तगि ले़प्माङ्ने़ लुबुबु पोआरो॥

14 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्से़म्मिन् खोःमा फाꣳआङ् तगि पोआर पत्तारो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कल्ले़ लागिए ख्रिस्त ये़सुलाम्बा उःत्ताङ्डाङ् वाꣳआरो॥

15 आनिꣳ काक् नसाःन्नो कुनिङ्वाꣳ के़दुम्बाहाꣳरे़ग अक्तङ्बा पाःन्हाꣳओ ते़न्दिङ् चोःक्मा पोःङ्लो॥ हे़क्क्याङ् वेꣳ परिक्ले़ के़इःत्तुम्ने़ फाꣳग्र खे़न्नाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ए नुःरिक्काङ् ओसेःन्गे़धाक्तिꣳरो॥

16 कर आल्लो थारिक् थे नसाःन् आजोगुम्माङ् आवाꣳ खे़प्मोए मे़म्मुन्ने वयिरो॥

17 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳ हिङ्डाबा कुइसिःक् आजोःङ् के़इःप्पा पोःक्खे़म्मे़ꣳओ, हे़क्केलꣳरिक् याप्मि के़दिम्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ हिङ्मन्नोलाम् हुꣳसिङ्डे़म्मे़ꣳओ

18 थेआङ्भे़ल्ले़ इङ्गाꣳ यरिक्ले़ङ् मे़त्निङ्डाङ् वाꣳआ, हे़क्क्याङ् याम्मोआङ् आमिक्वा थाःसुङ्ल मे़त्निङ्, यरिक् मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ ये़प्ले़क्किल्ले़ए खे़ङ्हाꣳ ख्रिस्तरे़ कुसिलाम्साक्मा सिङ्डिल्ले़ कुनिङ्मिसि फाꣳआङ् ओसेःन्धाक्तुसिꣳरो॥

19 कुनुप्मो खे़ङ्हाꣳ मे़मे़क्लो, खे़ङ्हाꣳरे़ याम्दादा नु निङ्वाꣳ पाःप्पाःत् चोःक्मान्ने खुनिꣳ माङ्लो, खुनिꣳ सिरिङ्मःमा पाःन्हाꣳओ खे़ङ्हाꣳ आङ्दिङ् मे़लꣳरो॥ खे़ङ्हाꣳरे़ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाꣳओरक् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मे़बिरुआङ् वाꣳरो॥

20 कर आनिꣳग साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा यक्युङ्बासिरो, हे़क्क्याङ् आनिꣳग खे़प्मोलाम् के़युःबा से़न्लप्दाङ्बा आनिꣳ दाङ्बा ये़सु ख्रिस्ते़न्सिक् सम्माङ् आहाङ्घुम्लो॥

21 खुने़ꣳए काक् पाःन्हाꣳ कुयुक्को कप्मा मुक्साम् कत्तुꣳ, हे़क्क्याङ् बा खे़न् मुक्साम्मिल्ले़ आनिꣳ चप्ले़क्वा नासिङ्गे़न् थक्किन् मिमिदिङ्गे़न् कुधक्किन् कुइसिःक् ले़क्खुꣳरो॥

4

1 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, हे़क्केलꣳरिक् दाङ्बान् चक्मे़ल्लꣳए नसाःन् चोगे़म्मे़ꣳओ॥ इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्निङ् हे़क्क्याङ् निःमा निङ्वाꣳ चोःक्निङ्, थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳए आसःप्मान् नु आयाःम्बक्किल्ले़न् थुम्घोनिङ्लो॥

हाङ्हाङ्बा ताꣳजे़ङ्हाꣳ

2 आल्ल इङ्गाꣳ खे़न् ने़प्फु मे़न्छुमाꣳ इयोदियाःन् नु सुन्तुखेःन् दाङ्बाल्ले़ कुमना वाꣳसिबाल्ले़ चोगुल्ले़ नादङ् चोःक्सिर फाꣳआङ् पेलि फाक्कारो॥

3 हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳ इरे़ खोःप्तुबा आन्जुम्मे, कन् मे़न्छुमाहाꣳ कुभाꣳ पिरे़से़ꣳ फाꣳआङ् मे़त्ने़ꣳरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ग सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक्किन् इङ्गाꣳनु याम्बुधिक्काङ् चोगे़त्छु॥ खे़ङ्हाꣳरे़

क्लेमेन्त हेक्क्याङ् वेः इङ्गाःनु याःम्बक् केजोःक्पा चुम्हाःनुआङ् याःम्बक् चोगेत्छुरो॥ खेङ्हाःरे खुनिः मिङ्डिन् हिङ्मन्लेन् साप्पन्नो साप्तेआङ् पत्लो॥

4 दाङ्बान्नु खिनिः थिक्हुप् केवयिबाल्ले चोगुल्ले सदादिङ् सःत्तेम्मेःओ॥ याम्मोआङ्मेत्निङ्–सःत्तेम्मेःओ!

5 खिनिः सुम्सुम् लःमाङ्ग वेः केरेक्ले मेनिःसुररो॥ दाङ्बाङ्ग निःत्ताङ्डे वाःरो॥

6 आत्तिन् पाःन्नोआङ् निङ्साम्मो मेध्येम्मिन्नेःओ, कर केरेक् पाःन्हाःरे लागि निङ्वाःफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरेम्मेःर तुवा नु येक्पेलिलाम्बा निङ्वाःफुमाङ्डो खिनिः पेलिहाः तोःन्देम्मेःओ॥

7 हेक्क्याङ् मेन्छाम् निङ्वाःरे कुसिङ्निःप्मा सुक्मेन्देप्मनाबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसनारुङ्डिल्लेए खिनिः सिक्लुङ्मा नु निङ्वाःइन्ख्रिस्त येसुओ ताङ्सेःप्तुःरो॥

8 आल्ल कुनुप्मो, आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, आत्तिन् पाःन्निन् सेक्खाबा, सुम्बोधाबा, कुदोःप्मा, सेसेबा, सिराः केधाङ्बा, इङ्धाःङ् पिमा लाःरुबा, आत्तिन् पाःन्निन् साःरिक् नुःबा नु नेम्भोःमा लाःरुबा चोःक्, खेन् पाःन्हाःए निङ्वाः पिरेम्मेःओ॥

9 इङ्गाःलाम् केहुःआसिबा, केघोःसुम्बा, केघेप्सुम्बा, हेक्क्याङ् इङ्गाःओ केनिःसुम्बा पाःन्हाः कुइसिःक् चोगेम्मेःओ॥ हेक्केलःरिक् सनारुङ् केबिबा निङ्वाःफुमाङ्डिन् खिनिःनु वाःरो॥

कुभाः याङ्ले लागि नोगेन्

10 इङ्गाः दाङ्बान् साःरिक् कुनारा फोःसुङ्लो, थेआङ्भेल्ले खिनिः याम्मो याप्मि लुङ्माः तुक्मा केहेःक्तिरो॥ सेक्खाःल्ले खिनिः याप्मि लुङ्माः केदुक्तिआङ् वाः, कर खेन् ओसेःन्धाक्मा सुयेम्मिन्ने मेङ्घोए केवयिरो॥

11 इङ्गाःग चाहाबो वाःआ फाःआङ् अक्खेलःरिक् पाःत्तुङ्बा मेःन्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाःनु वाःसाङ् होःप्साङ् निङ्वाः तामाआङ् वाःमा हुःसिङ्ङाङ्ङाङ् वाःआरो॥

12 इङ्गाः चाहाबो वाःमा नु यरिक् कप्मा फाःइन् थेमाबे फाःआङ् कुसिङ् निःत्तुङ्लो॥ हेक्क्याङ् आक्तङ्बा याक्नाम्मो वाःआसाङ्, चामा थुङ्मा इग्र साक्मेन्जा वाःमा पोःङ्साङ्, यरिक् कप्मा इग्र चाहाबाओ वाःमा पोःङ्साङ्, निङ्वाः तामाआङ् वाःमा केलःबा पाःन्निन् हुःसिङाङ्ङाङ् वाःआरो॥

13 इङ्गाःग दाङ्बाल्ले केधुम्बा चोःक्काबाल्ले चोगुल्ले काक् पाःन्हाः चोःक्मा सुक्तुङ्लो॥

14 हेक्केसाङ् खिनिः इनोगेन् आदुक्खेओ कुभाः याप्मि केबिरिबान् नुःबाए केजोगुम्लो॥

15 काक्नुःल्ले तगि खिनिःओ सुनाइङ्डिन् तारुङ्ङाङ् मेसेदोनिया थुम्मोलाम् थासिङ्ङाङ्डिल्ले वेः आत्तिन् सेसेहुप्लक्हाःरेआङ् कुभाः मेम्बिराङ्डिन्लो, कर खिनिः फिलिप्पिबाहाःरेरक् कुभाः याङ् याप्मि केबिरिबान् केनिःसुम्लो॥

16 हेक्केलःरिक् इङ्गाः थिस्सलोनिका येक्यक्को वयाङ्डिल्ले चाहाबो वयाङ्, हेक्केःल्ले खिनिः थिक्लेङ् निलेङ् कुभाः याङ् याप्मि आगेहाक्तिरो॥

17 इङ्गाः खिनिःलाम् कुभाः खोःमा फाःआङ्ग मेःन्लो, कर कुभाः याप्मि केबिरिबालाम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले हाङ्वा मुःइसाम्मिन् खिनिः केबिरिर केलःबा आनिङ्वाः वाःरो॥

18 कन् येम्मो इङ्गाः चाहाबा चोगाङ्बान्नुःल्लेआङ् यरिक् पाःन्हाः खोःसुङ्ङाङ् वाःआरो॥ इपाफ्रोदितसरे कुहुक्कोलाम् केहाङुम्बान्निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले ताःक्तुबा नु कुनिङ्वाः तासुबा कुनाम् केनुःबा सिदुङ्जभा कुइसिःक्पा कुभाः याङ्डिन् इङ्गाः खोःसुङ्ङाङ् वाःआरो॥

19 हेक्क्याङ् इङ्गाः सेवा चोगुङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले ख्रिस्त येसुलाम् आत्तात्तान्ने कुयाङ्साकुन्धेःल्ले खिनिः चाहाबा केजोगिबा काक् पाःन्हाः केत्तुः केबिरिःरो॥

20 आल्ल आनिः पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सदादिङ् सदादिङ् कुमिमिदिङ् पोःङ्लो॥ आमेन्॥

कुनुप्मा सेवा

21 खेप्मोबा ख्रिस्त येसुःन् नसाःन् केजोःक्पा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक् सेसे कुमनाहाः आसेवारो मेत्तेम्सिम्मेःओ॥ हेक्क्याङ् इङ्गाःनु कप्मो केवाःबा फुःनुसाःहाःरेआङ् सेवा केम्हाक्तिआङ् वाःरो॥

22 काक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳरे हेक्क्याङ्कुत्यिओ सिजरले कुहाङ्हिम्मो याःम्बक्
केजोःक्पाहाꣳरे, सेवा केम्हाक्तिꣳरो॥
23 दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳररो॥ आमेन्॥

पावलरे़ कलस्सिहाꣳ हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कङ्ग पावलरे़ कलस्सि येक्यक्कोबा सेसेहुप्लक्को के़वाꣳबा नसानिबाहाꣳ हाक्तुसिबा सक्इङ्घङ्लो॥ कन् सेसेहुप्लक्किन् पावलरे़ हेःक्तुबा मेःन्लो, हे़क्केसाङ् कन् येक्यक्किन् खुनेꣳ याःक्ते़बा लाजेꣳइल्ले़ कुबेसाङ् ने़स्से़आङ् खे़न् सेसेहुप्लक्किन् कम्ब्राङ् मेप्मा आबाङेआङ् लक्पे़न्साबा चोःक्का लꣳरिक्निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् वये़रो॥ कन् सेसेहुप्लक्को माङ्सेवा चोःक्से़ पावलरे़ मनाहाꣳ एफिसस येक्यक्लाम् पाङ्घुसिआङ् वये़रो॥ कलस्सिबा सेसेहुप्लक्को इङ्ले़क्पा सिक्साम्बाहाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ्निःप्मा नु से़क्खाए से़न्लप् खोःमारे़ “याम्साम्मिल्ले़न्हाङ्युक्पे़न्नु मुक्साम्हाꣳ” सेवा चोःक्मासि पोःङ् लꣳरिक् नसानिबाहाꣳ साक्के़ल्ले़क्को मे़धासुसिआङ् मे़वये़रो॥ हे़क्केरक् मेःन्, कर खे़ङ्हाꣳरे़ग हर्दो हे़क्मा पोःङ्, चामा थुङ्माओआङ् अक्तङ्बा थिम्हाꣳ इःप्मा नाःप्मा पोःङ् लꣳरिक् खुनिꣳ निसाम्हाꣳ मे़हुꣳरुसिआङ् मे़वये़रो॥

हे़क्तङ्बा निसाम्हाꣳग से़क्खाबा ख्रिस्तानि निसाम्मिल्ले़ अप्मा पोःङ् फाꣳआङ् पावलरे़ कलस्सिहाꣳ सक्इङ्घङ् साप्तुआङ् हाक्तुसिरो॥ खुनेꣳ कुनोगप्पिल्ले़न् से़क्खाबा पाःन् अक्तङ्बा वाꣳ–येसु ख्रिस्तरे़ कुलिङ्धो के़गे़प्पा से़न्लप् पिमा आसुक्, कर कन् वेꣳस्मा साम्यो पाःन्हाꣳ नु साक्थिम्हाꣳरे़ग मनाहाꣳ खुनेꣳलाम् लाःत्लाःत् चोगुसिꣳ॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् ख्रिस्तलाम्बा चोगु हे़क्क्याङ् खुनेꣳलाम्बाए खे़न् इक्सा खाम्बेःक्कोबा मनाहाꣳ आबाङे खुनेꣳओ तारुसिरो॥ हे़क्क्याङ् मनाहाꣳरे़ से़न्लप् खोःमारे़ लागि ख्रिस्ते़न्नु थिक्हुप् पोःङ्माए पोःङ्लो॥ हे़क्केलꣳरिक् पावलरे़ नसानिबाहाꣳरे़ खुनिꣳ हिङ्मन्नो चाहाबा के़जोःक्पा कन् निसाम्मिल्ले़न् यम्बा कुबिहाꣳ चे़क्तुसिरो॥

पावलरे़ साप्तुबा कन् सक्इङ्घङ्डिन् तुखिकसे़ल्ले़ कलस्सि येक्यक्को तेꣳरुआङ् वये़॥ खे़न्नु सोरिक् के़बेःक्पा मनाःङ्ग योःक्पा ओने़सिमसे़न् वये़॥ बा खे़न् ओने़सिमसे़ल्ले़ कुलागि पावलरे़ फिलेमोन मे़प्मनाबा सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुआङ् हाङुआङ् वये़रो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-८
ख्रिस्तरे़ कुये़प्ले़क् नु कुयाःम्बक् १.९-२.१९
ख्रिस्तओ के़वाꣳबा कुसङ् हिङ्मन् २.२०-४.६
कुनुप्मा ४.७-१८

1-2 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेगुसिबा कलस्सि* येक्यक्को के़वाꣳबा ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा नसानिबासे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ ख्रिस्त येसुरे़ कुसेःक्युक्मिबा पोःङ्से़ सेगाङ्बा इङ्गाꣳ पावल नु आनिꣳ नुसाꣳ तिमोथिरे़ कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्कासिगे़बारो॥ आनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सनारुङ् नु लुङ्गुम् के़बिरिररो॥

नोगे़न् नु तुवा

3 आनिगे़ खिनिꣳ लागि तुवा चोगुम्बे़ल्ले़ आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे़ पानुदिङ् कुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सदादिङ् नोगे़न् पिरुम्बे़ꣳरो,

4 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् के़जोगुम्बान्हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ काक् सेसे कुमनाहाꣳ लुङ्माꣳ के़दुक्तुम्सिम्बा पाःन्निन् आनिगे़ खे़प्सुम्बे़आङ् वयिगे़रो॥

---

* **1:1-2** □□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ (अक्खेःल्ले़ तर्कि मे़मे़त्तु) वये़रो॥ पावलरे़ एफिससओ सुनाइङ् हुꣳरुसिल्ले़ खे़प्मो एपाफ्रास मे़प्मनाबा मनाधिक् वये़॥ हे़क्क्याङ् एपाफ्रासे़न् कलस्सि येक्यक्को पेआङ् खे़प्मोबा मनाहाꣳ सुनाइङ् हुꣳरुसि॥

5 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ थे निङ्साङ् केजोगुम्माङ् केवयिꣳ खेन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो नुःरिक्काङ् याङ्घोःत्तेआङ्वाꣳरो॥ तगि खिनिꣳ सेक्खाबा पाःन्जाक्किन् केघेप्सुम्माङ् केवयिल्लेसा कन् निङ्साङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ केघेप्सुम्माङ् केवयि॥ खेङ्ग सुनाइङ्डिन्नेरो॥

6 खिनिꣳ सुनाइङ्डिन् केघेप्सुम् हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिन् काक् सेक्खाओ कुसिङ्केनिःत्तुम्बा येन्नाङ्धो खिनिꣳ लुम्मो पोःङ्ल पप्पा हेक्केए काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आत्तिसाङ् मनालुम्मो सुनाइङ्डिल्ले मुꣳइसाम् तारुर पोःर पत्लो॥

7 खेन् पाःन्निन् आनिगेनु सोरिक्माङ्सेवा याःम्बक् केजोःक्पा इपाफ्रासलाम् केहुꣳआसिआङ् केवयिꣳरो॥ खुनेꣳग लुङ्माꣳ तुक्तुम्बेबा आनिगे लेक्वा खिनिꣳ लुम्मो ख्रिस्तरे कुनसाःन्साबा माङ्सेवा केजोःक्पारो॥

8 सेसेमाङ्डिल्ले खिनिꣳ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पा केजोगिबा पाःन्निन् खुनेꣳ याप्मि चेक्तेरो॥

9 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ याःम्बेओ आनिगे खेप्सुम्बेआङ्धोए खिनिꣳ लागि चक्मेल्लꣳए तुवा चोगुम्बेरो॥ सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ नु इःत्छिङ्साम्लाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साम्जिक्गेन् कुनिङ्वाꣳइल्ले खिनिꣳ केधिम्सिर फाꣳआङ् तुवा चोगुम्बेरो॥

10 हेक्क्याङ् दाङ्बा येसुःन् लाꣳरुबा हिङ्मन्नो सुम्बोधासाबा केबोःक्खिर, हेक्केलꣳरिक् काक् परिक्ले खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ केदाःसुम्ल हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आल्लसाङ् नुःरिक्काङ् कुसिङ्निःप्मा केसुक्तुम्माङ् काक् नुःबा याःम्बक्किल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ केदाःसुम्ल फाꣳआङ् आनिगे तुवा चोगुम्बेरो॥

11 खुनेꣳ कुमिमिदिङ्गेन् कुमुक्साम्लाम्बा खिनिꣳ केधुम्बा केबोःक्खिर फाꣳआङ् आनिगे तुवा चोगुम्बे, हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ चाहाबा केजोगिबा काक् निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्मान् नु नासि थःप्मान् केघोःसुम्लरो॥ हेक्क्याङ् सःप्मेल्ले कुधिम् केबोःक्खिररो,

12 हेक्क्याङ् सदादिङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिमा पोःङ्, खुनेꣳए निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्लेन् ओःत्तिओ केवाꣳबा ख्रिस्तरे कुसेसे मनाहाꣳरे मेघोःसुबा लक् केघोःबा आजोगेआङ् आवाꣳरो॥

13 थेआङ्भेल्ले खुनेꣳए माक्चिगेन् खादाम्माल्लेन् हाङ्जुम्लाम् आसेःप्तेआङ् आबुगेन् कुमिःम् कुस्साःल्ले कुहाङ्जुम्मो आनिꣳ आदाःरेआङ् वाꣳरो॥

14 निङ्वाꣳफुसाःलाम् आनिꣳ चोःक्युम्भो आबिरे, हेक्क्याङ् काक् आनिꣳ आजोगुम्बा लायोहाꣳ लेप्मि आबिरेरो॥

ख्रिस्तेन्काक्नुःल्ले यम्बा

15 ख्रिस्तेन्मेन्नि मेन्धाःप् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुइःत्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले काक् पाःन्हाꣳ चोःक्मानुःल्ले तगिए खुनेꣳ वये, हेक्क्याङ् खुनेꣳए काक् नावागेन् चइःत् सम्दाङ् युक्साबा चोःक्लो॥

16 ख्रिस्तलाम् साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् नावागेन् चइःत् नेस्सुबारो॥ खुनेꣳग निगेधाःप्पा नु निमेन्धाःप्मना पाःन्हाꣳ, हाङ्हाꣳ नु हाङ्जुम्हाꣳ, हाङ्गेजोःक्पाहाꣳ नु युक्साबाहाꣳआङ् चोगुसिबारो॥ काक् पाःन्हाꣳरेन् नावागेन् चइःत्तिन् ख्रिस्तलाम् नु ख्रिस्तरे कुलागिए पोःक्खेबारो॥

17 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नावागेन् चइःत् नेमानुःल्ले तगिए खुनेꣳ वये, हेक्क्याङ् खुनेꣳओ काक् पाःन्हाꣳ सोसोरिक् हुप्सिङ्डाङ् पत्लो॥

18 हेक्क्याङ् खुनेꣳ नासिङ्गेन् कुधक्किन् सेसेहुप्लक्लो, खेन् सेसेहुप्लक्किल्ले कुधेगेःक्पाङ्ग खुनेꣳएरो॥ खुनेꣳग तोलिङ्सोमु, हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम् याम्मो केहिङ्बा काक्को तुम्बारो, हेक्केलꣳरिक्के खुनेꣳ काक् सम्दाङ् युक्साबा चोःक्लो॥

19 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले काक् कुलिङ्धो केप्मान् येसु ख्रिस्तओ नेमा कुसिराꣳ थाङेरो॥

20 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् येसुरे कुमाक्खिꣳइन् वादेःन्दुबाओलाम्बा आबाडेलागि सनारुङ् चोगुआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक् नु ताङ्साक्पोबा केरेक् पाःन्हाꣳ याम्मो आबाडे खुनेꣳओ नादङ् चोगुआङ् नुःक्तु तारुरो॥

21 पेबा येम्मो खिनिꣳ फेन् याःम्बक्किल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ निङ्वाꣳओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनिङ्मि केबोःक्खिआङ् केवयिरो॥ खिनिꣳ खुनेꣳलाम्बा केसेन्दिआङ् माःङ्घा केवयिरो॥
22 कर आल्लोग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे कुदगि सेसेसाङ्साङ् नु आप्तिक्मेःन्नेबा चोःक्मासि
फाꣳआङ् येसु ख्रिस्तरे कुसिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्बा कुसिःमेन्लाम्बा नादङ्डो केदाःरिआङ् वाꣳरो॥
23 कर खिनिꣳ केघेप्सुम्बा सुनाइङ्डिल्ले निङ्साङ्डो मेम्मुन्ने नु ताप्मेम्बेꣳए हेक्क्याङ्
चक्मेल्लꣳए नसाःन् चोःक्माए पोःङ्लो॥ हाबा कन् सुनाइङ्डिन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक्
मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳओ इङ्मेभोःसुआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् खेन् सुनाइङ्डिन् इङ्भोःमा फाꣳआङ् इङ्गाꣳ
पावलेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबा पोःक्खाङ्लो॥

पावलरे सेसेहुप्लक्किल्ले लागि चोगुबा याम्बुधिक्

24 येसु ख्रिस्तरे नासिङ्गेन् कुधक्किङ्ग सेसेहुप्लक्लो, खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳग खिनिꣳ
लागि इनोगेन् तुक्खेहाꣳ नासिङ्गेन् आधक्को थम्मा सःत्तारो॥ थम्मा केबोःङ्बा ख्रिस्तरे इनोगेन्
कुदुक्खेहाꣳ इङ्गाꣳ थरुङ्लो॥
25 इङ्गाꣳ सेसेहुप्लक्लेन् सेवारोबा पोःक्खाङ्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् काक्
कुधिम्मो खिनिꣳओ इङ्भोःसे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ सेःक्युक् चोगाङ्डाङ् वाꣳआरो
26 कन् सिबिꣳ पाःन्हाꣳग उनाहुरिआङ्धो पेबा मेन्छाम् थाःक्हाꣳओ चिक्खुआङ्वये, कर आल्लो
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳ ओःन्धाक्तुसिआङ् वाꣳरो॥
27 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳ कुमिमिदिङ्गेन् इमेल्लुङ्बा सिबिꣳ पाःन्निन् थिम्मेन्दङ्
सुवाङ्हाꣳ ओसेःन्दाङ् चोःक्मा खुनेꣳ कुसिराꣳ थाङेआङ् वाꣳरो॥ ख्रिस्तेन्खिनिꣳओ वाꣳबान्ने सिबिꣳ
पाःन्लो, खेल्ले चोगुल्ले केदाःबा कुमिमिदिङ्गेन् लक्किन् खिनिꣳ केघोःसुम्लो॥
28 खेल्ले चोगुल्ले आत्ति पिगिगेꣳसाङ् काक् मनाहाꣳ ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ इङ्भोःसुम्सिम्बेꣳरो॥
खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिरिगेबा काक् सिक्कुम्मिल्ले साम्दिङ् नु खाहुन् पिरुम्सिम्बेꣳ,
थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेन्नु थिक्हुप् पोःङ्मान् कुलिङ्धो केत्ल लꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डो काक् मेन्छाम्
याप्मिहाꣳ तोःम्मासि आनिगे निङ्वाꣳ कत्तुम्बेरो॥
29 कन् याःम्बक्को ख्रिस्तरे पिराङ्बा आसिगाङ् याःम्बक् केजोःक्पा पयम् यम्बा मुक्साम्लाम्
याम्बुधिक्काङ् स्याङ्मेन्दाङ् पत्तारो॥

2

1 खिनिꣳ नु लाओदिकिया पाङ्जुम्बा सेसेहुप्लक् हेक्क्याङ् वेꣳ याप्मि मेन्दुम्मे केवाꣳबा केरेक्
फुꣳनुसाꣳहाꣳरे लागि स्याङ्मेन्दाङ् याःम्बक् चोगुङ्डाङ् वाꣳआ केलꣳबान् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳ फाꣳआङ्
निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥
2 खिनिꣳ केरेक्ले सिक्लुङ्मो हाङ्हाङ् केबोःक्खिआङ् खिनिꣳ लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मो थिक्हुप्
केबोःक्खिर केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो, हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ केरेक्ले कुलिङ्धो इःत्छिङ्साम्
केघोःसुम्माङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिबिꣳ पाःन्निन् कुसिङ्केनिःत्तुम्लरो॥ खेन् कुसिबिꣳ
पाःन्निङ्ग ख्रिस्तेन्नेरो॥
3 खुनेꣳए काक् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ नु साम्जिक् निङ्वाꣳरे कुबुन्लो॥
4 आत्तिन्हाꣳरेआङ् कुघेम्गेनुꣳबा पाःन्हाꣳलाम् इङ्गेमेल्लेक्तिन्ल फाꣳआङ् अक्खे मेत्निङ्बारो॥
5 थेआङ्भेल्ले इङ्गाꣳग खिनिꣳनु माःङ्घा वाꣳआसाङ् आनिङ्वाꣳइन्खिनिꣳनु सोरिक्के वाꣳरो॥
हेक्क्याङ् हिङ्मा केबोःङ्बा हिङ्मन्नो केहिङिबा नु ख्रिस्तओबा नसाःन्नो यो-धो मेल्लꣳए केवयिबा
खेप्सुङ्डाङ् साꣳरिक्सःत्तारो॥

चक्मेल्लꣳए ख्रिस्तओ हिङ्मा

6 हेक्केःल्ले आक्खेलꣳरिक् ख्रिस्त येसु दाङ्बेन् नसाःन् केजोगुम् हेक्केलꣳरिक्के खुनेꣳनु थिक्हुप्
पोःक्खेम्मेꣳआङ् चक्मेल्लꣳए हिङेम्मेꣳओ॥

7 खुनेꣳओ, केहुꣳआसिबा निसाम्मो, साःप् लेःत्तेम्मेꣳआङ् पोःरेम्मेꣳ, नसाःन्नो केधुम्बा पोःक्खेम्मेꣳर दाङ्बान् सदादिङ् नोगेन् पिरेम्मेꣳओ॥

8 सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ, मेःङग्र मेन्छाम् याप्मिरे मेजोगुबा कुघेम्गेनुꣳबा इङ्लेक्पा निसाम्हाꣳरे केयुक्तिꣳरो॥ खेन् निसाम्हाꣳग खिस्तलाम् मेःन्, कर मेन्छाम्थाःक्लाम् केयुःबा थिम् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा कुहेःक्सिङ्मोबा हनेबा खाहुन्लाम् केदाःबारक्लो॥

9 थेआङ्भेल्ले खिस्तओरक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नासिङ्गेन् थक्को कुलिङ्धो केत्लो॥

10 हेक्क्याङ् खुनेꣳओए खिनिꣳ कुलिङ्धो केप्मान् केघोःसुम्माङ् वाꣳरो॥ खुनेꣳग काक् मुक्साम् नु युक् सम्दाङ् युक्साबारो॥

11 हर्दो हेक्माल्ले नासिङ्गेन् थक्लाम् नेक्सा सेम्बेःक्पा कुइसिःक् खिस्तरे कुहर्दो हेक्माल्ले खिनिꣳ लायो चोःक्मा निङ्वाꣳइन्सेन्दुदेꣳरुआङ् वाꣳरो॥ कङ्ग मेन्छाम् हुक्कोलाम् पोःक्खेबा मेःन्, कर खिस्तलाम् पोःक्खेबारो॥

12 बप्तिस्मा केबोःक्खिवल्ले खिस्तेन्नु सोरिक् केहुमि, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ कुसिवेत्लाम् कुहिङ्वेत्चोगुबा मुक्साम्मो खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले खुनेꣳनु सोरिक् केहिङिआङ् केवयिꣳरो॥

13 खिनिꣳग लायोबा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमना केहोःप्तिबाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ याम्साम्मो कुसिवेत् केवयि, कर आल्लोग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिङ्वेत्केजोगिआङ् केवयिꣳरो॥ खुनेꣳ आनिꣳ काक् लायोहाꣳ लेप्मि आबिरेआङ् वाꣳ॥

14 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳ तक्लेङ्वाओ केबप्पा आप्तिक् सक्हाꣳ थेःक्खुदेःसुआङ् खुनेꣳ खेन् केरेक् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् खिप्सुआङ् खेत्तुदेःसुरो॥

15 हेक्केलꣳरिक्के निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले फेन्साम्हाꣳरे खुनिꣳ मुक्साम्हाꣳ नु युक्हाꣳ नाप्तुसिआङ् खिस्तरे कुसिलाम्साक्मा सिङ्डो थङ् नाःन्दुसि, हेक्केलꣳरिक्के केरेक्ले मेनिःसुर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नाधाःसु पिरुसिरो॥

16 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिन्हाꣳरेआङ् साम्यो तङ्नाम्, लासिबा ससाङ्स्रोःत्, नाःम्सिङ्येन्नो नु चामनाबा थुङ्मनाबा पाःन्हाꣳओ आप्तिक् केमेन्गुःत्तिन्लरो॥

17 कन् पाःन्हाꣳग केदाःबा पाःन्हाꣳरेन् साम्प्रिःप्पारक् वयेरो, कर सेक्खा पाःन्निङ्ग खिस्तरो॥

18 आनिगे सुफो निःम्मना लꣳरिक् केबाःप्पार, निगेदेप्पा पाःन्नोरक् चुङ्जिगेन् नःम्नःम्बा ओसेःन्धाक्सिङ्मा कुसिराꣳ केधाङ्बा हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाहाꣳ सेवा केजोःक्पाहाꣳआङ् मेवाꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे हाङ्सेम् मेङ्घोःमनाबा केमेन्जोगिन्लरो॥ कङ्हाꣳग थेनाधे लायोबा निङ्वाꣳओ आङ्दिङ् मेलꣳरो॥

19 कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किल्ले कुधेगेःक् येसु खिस्तेन्नु थेआङ् तङ्जुम् होःप्लो॥ कङ्ग खुनेꣳलाम्बा नासिङ्गेन् थक्लेन् काक् याम्लक्किल्ले कम्ब्राङ् खोःसुꣳ हेक्क्याङ् थिक्हुप् पोःङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हेक्के पोःर पेःक्लो॥

20-21 खिनिꣳ खिस्तेन्नु सोरिक् केस्येꣳइबारो, हेक्क्याङ् खुनेꣳए इक्सादिङ् खाम्बेःक् कुहेःक्सिङ्माआङ्धोबा हनेबा खाहुन्लाम् चोःक्युम्भो केबिरिआङ् वाꣳरो॥ हेक्केःल्ले कन् ओगप् मेजोगेन्नेꣳ, खेन् मेसाꣳरेन्नेꣳ, हेक्क्याङ् मेसुसेन्नेꣳ केलꣳबा इक्साबा थिम्हाꣳ थेआङ् केइःत्तुम् केनाःत्तुबाबे?

22 कन् पाःन्हाꣳग ओगप् चोःक्माआङ् माबेःक्लो, थेआङ्भेल्ले कङ्हाꣳग मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे मेयुक्खुबा निसाम् नु थिम्हाꣳरक्लो॥

23 खेन् हेक्तङ्बा थिम्हाꣳग साम्योबा याःम्बक् चोःक्मा, चुङ्जिगेन् नःम्नःम्बा लेङ्सिङ्मा नु नासिङ्गेन् थक्को तुक्खे चाःत्छिङ्मा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ हेक्के लꣳ, कर कल्ले नासिङ्गेन् थक्कोबा नोस्रङ्डिल्लेन् फेन् निङ्वाꣳइन्युक्मा मेसुक्तुन्लो॥

3

ख्रिस्तओ कुसङ् हिङ्मन्

1 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले खिनिꣳ ख्रिस्तेन्नुए कुहिङ्वेत् केजोगिआङ् केवयिबाल्ले
चोगुल्ले खिनिꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाःन्हाꣳ कोःत्तेम्मेꣳर वयेम्मेꣳओ॥ खेत्थोए निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले
कुजुप्साङ् लेप्माङ् मिङ्सो इङ्धाःङ्नु मुक्साम्देन्नो ख्रिस्तेन्युक्खुआङ् युङ्लो॥
2 कप्मो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाꣳरक् मेइःत्तेम्मिन्नेꣳओ, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाःन्हाꣳओ
निङ्वाꣳ पिरेम्मेꣳओ॥
3 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेन्स्येःल्ले खिनिꣳआङ् खुनेꣳनुए केस्येꣳइआङ् केवयिꣳरो, हेक्क्याङ् खिनिꣳ
सेक्खाबा नेत्तिगेन् हिङ्मन्निन् ख्रिस्तेन्नु निङ्वाꣳफुमाङ्डो चिक्खेआङ् वाꣳरो॥
4 खिनिꣳ सेक्खाबा नेत्तिगेन् हिङ्मन्निङ्ग ख्रिस्तरो॥ खुनेꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो थाःम्सिङ्ङिल्ले
खिनिꣳआङ् खुनेꣳनुए मिमिदिङ्डो केधाःम्मासिरो॥
5 खेल्ले चोगुल्ले मेन्छुमाꣳ नु येम्बित्छाꣳहाꣳ चाराम्मा पाःन्निन्, चिःन्जिन्बा केजोःक्पा याःम्बक्,
चाराम्मा निङ्वाꣳ चोःक्मान्, फेन् याःम्बक् चोःक्मान् नु खिःम्यक् चोःक्मान् हेक्तङ्बा नासिङ्गेन्
थक्कोबा नोस्रङ्गेन् येप्लेक्हाꣳग नावाइत्लाःन् माङ्घःमनाबारो॥ खिनिꣳ खेन् काक् युक्तेम्मेꣳओ॥
6 थेआङ्भेल्ले अक्तङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ सम्दाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुसाक्केन्निन्
चुक्लो॥
7 उन्छोःन्बा खिनिꣳ हिङ्मन्नो बा अक्तङ्बा पाःन्हाꣳ केजोःक्पा केवयिरो॥
8 कर आल्लोग खिनिꣳआङ् सिक् पोःक्मान्, साक्केन्निन्, नाहेम्मान्, हिनाःम् मेत्छिङ्मान्,
मेन्छिक्का पाःन्हाꣳ काक् लेप्मा तेःमाए पोःङ्लो॥
9 खिनिꣳ इङ्लेक् मेमेत्तासिम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्ग तगिबा लायोबा सुत्नाःन् नु ताप्फेःम्बा
येप्लेक्हाꣳ काक् केलेरुम् केदेःसुम्माङ् केवयिꣳ,
10 हेक्क्याङ् खिनिꣳग कुसङ् सुत्नाःन् तेःत् हेक्के केजाक्खुम्माङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳग नावागेन्
चइःत्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् कुसिङ् केनिःत्तुम्माङ् खुनेꣳ कुइःत् हेक्के केबोःक्खिर केबत्छिरो॥
11 आल्ल थिम्मेन्दङ् सुवाङ् नु यहुदि, हर्दो केहेक्पा नु हर्दो मेन्हेक्मनाबा, खासिङ् केनिःप्पा नु
खासिङ् मेन्निःप्मनाबा, योःक् नु चोःक्युम्भोबाहाꣳ सेन्छिङ्मा होःप्लो, कर ख्रिस्तेनलक् केयेक्पा
चोःक्, हेक्क्याङ् खुनेꣳ काक् पाःन्हाꣳओए वाꣳरो॥
12 हेक्केःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले सेगुसिबा मनाहाꣳ, सेसे नु साꣳरिक् लुङ्माꣳ तुक्तुसिबाहाꣳरे,
लुङ्दुक्किन्, लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मान्, नोनिङ्वाꣳइन्, चुङ्जिगेन् नःम्नःम् लꣳमान्नु नासि थःप्मान् चाङ्
कुइसिःक् चाक्सिङ्मा पोःङ्लो॥
13 खिनिꣳग वेꣳहाꣳनु नासि थःत्छिङ्मा पोःङ्डाङ् निङ्वाꣳ तुक्मा पाःन्हाꣳ वाꣳसाङ् लेप्मि
पिआसिम्मेꣳओ॥ दाङ्बाल्ले लेप्मि केबिरिबा कुइसिःक्के लेप्मि पिआसिम्मेꣳओ॥
14 हेक्क्याङ् कन् केरेक्नुःल्ले यरिक्लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳओ॥ खेल्लेए खिनिꣳ थिक्हुप् पोःङ्मा
कुलिङ्धो केगेत्तिꣳरो॥
15 हाराꣳ ख्रिस्तरे कुसनारुङ्ङिल्ले खिनिꣳ सिक्लुङ्मान् युक्तुररो, थेआङ्भेल्ले सनारुङ्डो वाꣳमा
फाꣳआङ् खिनिꣳग लत्थिक् नासिङ्गेन् थक्को उःत्छिङ्मा केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳ नोगेन्साबा
पोःक्खेम्मेꣳओ॥
16 हाराꣳ ख्रिस्तरे कुबाःन्जाक्किल्ले खिनिꣳ सिक्लुङ्मान् तिम्माङ्वाꣳररो॥ खिनिꣳ बा कन्
पाःन्जाक्किल्ले हुꣳआसिम्मेꣳ, हेक्क्याङ् काक् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳओ सुजा पिआसिम्मेꣳओ॥
हेक्क्याङ् सेवा चोःक्मा साम्लोहाꣳ, याम्साम्गेन्साम्लोहाꣳ नु सेसेमाङ्लाम् केदाःबा साम्लोहाꣳ
साम्गेमेत्तुम्मिल्ले खिनिꣳ सिक्लुङ्मोनुए निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् नोगेन् पिरेम्मेꣳओ॥
17 खिनिꣳ च्या केबाःत्तुम्साङ् च्या केजोगुम्साङ् दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डो चोगेम्मेꣳओ, हेक्क्याङ्
खुनेꣳलाम्बाए पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् नोगेन् पिरेम्मेꣳओ॥

नसानिबा हिम्सयङ्थिम्

18 मेलिङ्गेन् मेःत्छे, खिनिꣳ इत्थुङ्गेन् येम्बाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को वयेम्मेꣳओ॥ अक्खे चोःक्माग दाङ्बाओ लाꣳरुरो॥

19 हेक्क्याङ् इत्थुङ्गेन् येम्बाꣳसे, खिनिꣳ मेलिङ्गेन् मेःत्हाꣳ ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तेम्सिम्मिन्नेꣳ कर लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ॥

20 हिन्जाꣳबित्छासे, खिनिꣳ पाः माहाꣳरे मुरा केम्मेत्तिबा पाःन्निन् आप्फाल्लेसाङ् खेप्सेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले कन् पाःन्निल्ले दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाꣳ तासुꣳरो॥

21 पानुदिङ् पाःसे, खिनिꣳ हिन्जाꣳबित्छाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेदुक्खेम् मेबिरेम्सिम्मिन्नेꣳओ, मेःन्ने फाꣳग्र खुनिꣳ निङ्वाꣳ पङ्सिङ्लो॥

22 सेवारोबासे, इक्साबा खिनिꣳ दाङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ केरेक् पाःन् केघेम्बा पोःक्खेम्मेꣳओ॥ कङ्ग खेङ्हाꣳरे मेनिःसुल्ले खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पिमासिरे लागिरक् मेःन्, कर काक् कुदोःप्मा निङ्वाꣳइन्नु दाङ्बा येसुरे कुमिङ्सो कुधाःङ्सोरे लागि चोगेम्मेꣳओ॥

23 खिनिꣳ च्या केजोगुम्साङ् मनारे लागि मेःन्, कर दाङ्बाल्ले कुलागि चोःक्मनाबा कुइसिःक् निङ्वाꣳ पिरेम्मेꣳर चोगेम्मेꣳओ॥

24 थेआङ्भेल्ले हाङ्सेम् कुइसिःक् दाङ्बाल्ले पिनिङ् केमेत्तिबा लक्किन् खोःसुम्बेꣳ केलꣳबान् केनिःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳ दाङ्बा ख्रिस्तेन्सेवा केजोगुम्ल केवयिꣳरो॥

25 ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पाल्ले केसाक्पा खुम्दिङ्खोःसुꣳरो॥ खेप्मोग मना एःक्पएःक् चोःक्मान् थेआङ् मेबोःङ्नेल्लो॥

4

1 सेवारोबाल्ले कुन्दाङ्बासे, खिनिꣳ सेवारोबाहाꣳ नुःरिक् मेत्तेम्सिम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्डो खिनिꣳआङ् दाङ्बाधिक् केगत्तुम् केलꣳबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ मेभेःत्छेम्मिन्नेꣳओ॥

2 चक्मेल्लꣳए निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिरेम्मेꣳर सिङ्सिङ् येक्येक्काङ् तुवा चोगेम्मेꣳओ॥

3 ख्रिस्तरे कुसुनाइङ् इङ्भोःसे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लाम् हन्दु पिरिगेर फाꣳआङ् आनिगे लागिआङ् तुवा आजोगेम् आबिरेम्मेꣳओ॥ बा खेन् पाःन्निन् इङ्भोःसुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳग कन् पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्याङ्डाङ् वाꣳआरो॥

4 इङ्गाꣳ पाःप्मा केबोःङ्बा कन् पाःन्हाꣳ नुःरिक्काङ् इङ्भोःमा सुक्तुङ्ल फाꣳआङ् तुवा आजोगेम् आबिरेम्मेꣳओ॥

5 खिनिꣳग सिक्कुम्साबा पोःक्खेम्मेꣳआङ् ख्रिस्तानि मेःम्बाहाꣳनु वयेम्मेꣳओ, हेक्क्याङ् येसुरे कुयाःम्बेओ खुनिꣳनु इङ्भोःमा काक् सुयेम्हाꣳ नुःरिक्काङ् ओगप् चोगेम्मेꣳओ॥

6 हाराꣳ युम्मिल्ले कुजाःन् कुजागेनुꣳबा चोगुबा कुइसिःक् खिनिꣳ पाःन्छेःक्वाःन् लुङ्गुम् कुधिम्बा नु कुघेम् केनुꣳबा पोःङ्लरो, हेक्केलꣳरिक् वेꣳहाꣳ केरेक् नुःबा नोगप् पिमा केसुक्तुम्सिम्लो॥

कुनुप्मा सेवा

7 तुखिकसरे इङ्गाꣳ आयाःम्बेओबा इङ्घङ्डिन् खिनिꣳ केजेक्तिꣳरो॥ खुनेꣳग आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तुम्बा नसानिबा नुसाꣳ नु नसाःन्साबा माङ्सेवा केजोःक्पा हेक्क्याङ् दाङ्बाओ सेवारोबा चुम्लो॥

8 कप्मोबा काक् आनिगे पाःन्हाꣳ खिनिꣳ केजेक्तिर फाꣳआङ् खुनेꣳ खिनिꣳओ पाङ्घुङ्ल पत्तारो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳए हाङ्हाङ् केजोगिꣳरो,

9 खुनेꣳ खिनिꣳनुएबा थिक्पा ओनेसिमसेन्नु फेन्ल पत्लो॥ खुनेꣳ नसाःन्साबा नु आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तुम्बा नुसाꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे कप्मो केबोःङ्बार केबप्पा काक् पाःन्हाꣳ खिनिꣳनु चेङ्सुरो॥

10 अरिस्तार्खसेन् इङ्गाꣳनु सोरिक् पुङ्लाहिम्मो साक्तेआङ् वाꣳरो॥ खुनेꣳनु बरनाबासरे कुल्लाम्सा मर्कुसरे सेवा केहाक्तिरो॥ मर्कुसरे कुयाःम्बेओ तगिसा ओःन्धाक् चोःक्निङ्डाङ् वाꣳआ॥ खिनिꣳओ लःन्निल्ले लाङ्दाःक्मा पिरेम्मेꣳओ॥

11 युस्तस मे᷄प्मनाबा ये᷄सुरे᷄आङ्सेवा के᷄हाक्तिआङ्वाꣳरो॥ निङ्वाꣳफुहाङ्जुम्मो इङ्गाꣳनु सोरिक् याःम्बक् के᷄जोःक्पाहाꣳओ खे᷄ङ्हाꣳरक् यहुदि नसानिबासिरो॥ कङ्हाꣳरे᷄ इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳओ हाङ्हाङ् मे᷄मे᷄ङाङ् वाꣳरो॥

12 खिनिꣳनुएबा थिक्पा ख्रिस्त ये᷄सुरे᷄ कुसेवारोबा इपाफ्रासरे᷄ खिनिꣳ सेवा के᷄हाक्तिरो॥ खुने᷄ꣳग खिनिꣳलागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले᷄ के᷄धुम्बा नु कुलिङ्धो के᷄गे᷄प्पा हे᷄क्क्याङ् काक् निङ्वाꣳफु निङ्वाꣳओ ताःक्पोगे᷄म्बा के᷄जोगिर फाꣳआङ् सदादिङ् साꣳरिक् तुवा चोगुꣳरो॥

13 इङ्गाꣳ से᷄क्खा पाःन् मे᷄त्निङ्, खिनिꣳ नु लाओदिकिया हे᷄क्क्याङ् हैरापोलिस ये᷄क्यक्कोबा ख्रिस्तानिहाꣳरे᷄ लागि याम्बुधिक्काङ् खुने᷄ꣳ याःम्बक् चोगुआङ् वाꣳरो॥

14 आनिगे᷄ मिःम् चुम् सिदाꣳसाम्बा लुका नु देमासरे᷄आङ् सेवा हाङ्सुꣳरो॥

15 लाओदिकियाबा नसानिबाहाꣳ हे᷄क्क्याङ्तुत्तुगे᷄म्मा नुम्फास नु कुहिम्मो के᷄जुम्बा सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाꣳओ सेवा तोःन्दे᷄म् आबिरे᷄म्मे᷄ꣳओ॥

16 कन् सक्इङ्घङ्ङिन् खिनिꣳओ निःत् चुःत्ताङ् लाओदिकियाबा सेसेहुप्लक्कोबाहाꣳरे᷄आङ् मे᷄निःरुर फाꣳआङ् पिरे᷄म्सिम्मे᷄ꣳओ, हे᷄क्क्याङ् खे᷄ङ्हाꣳ हाक्तुङ्सिङ्बा सक्इङ्घङ्ङिन् खिनिꣳआङ्निःरे᷄म्मे᷄ꣳओ॥

17 अर्खिपसे᷄न् दाङ्बाल्ले᷄ के᷄बिरे᷄बा याःम्बक्किन् चक्मे᷄ल्लꣳए चोगे᷄सुरे᷄ꣳओ लꣳरिक् मे᷄त्ते᷄म् आबिरे᷄म्मे᷄ꣳओ॥

18 इङ्गाꣳ पावलरे᷄ कन् सेवाःन् आबाङे आहुक्किल्ले᷄ साप्तुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हे᷄क्क्याङ् इङ्गाꣳ पुङ्लाहिम्मो याक्काबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्ते᷄म्मे᷄ꣳओ॥ हाराꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले᷄ कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳररो॥

पावलरे थिस्सलोनिकिहाꣳ हाक्तुसिबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ् निःसुम्

थिस्सलोनिकि येक्यक्किन् रोमि हाङ्जुम् मेसेदोनिया थुम्मोबा हाङ्पाङ् वये॥ सेःक्युक्मिबा पावलरे फिलिप्पि येक्यक्लाम्बा पेआङ् कन् थिस्सलोनिकि येक्यक्को सुनाइङ् इङ्भन् चोगु हेक्क्याङ् सेसेहुप्लक् हेःक्तुरो (“सेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्हाꣳ” मेप्मनाबा साप्पन्निन्१७.१-१० ओमत्तेꣳओ)॥ कर याङ्सि यहुदिहाꣳ पावलरे कुदक्लेङ्वाओ मेबोगे, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे यहुदि साम्यो खुनिꣳ सिराꣳ केधाङ्बा थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳ पावलरे ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ् इङ्भोःसुबा पाःन्निन् नामेहेत्तुरो॥ खेङ्हाꣳरे साꣳरिक् मेअत्तुबाल्ले चोगुल्ले पावलेन् थिस्सलोनिकिलाम् बेरिया येक्यक्को पेरो॥

याङ्सि खुनेꣳ कोरन्थि येक्यक्को त्येःल्ले खुनेꣳनुए सोरिक् माङ्सेवा केजोःक्पा तिमोथिलाम्बा थिस्सलोनिकिओबा सेसेहुप्लक्ले कुयाःम्बेओ इङ्घङ् खोःसुरो॥

पावलरे थिस्सलोनिकिबा नसानिबाहाꣳ हाङ्हाङ् मेत्छे नु याम्जाङ्वा मेत्छे कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्तुबारो॥ पावलरे खुनिꣳ नसाःन् नु मिःम्जिरे कुयाःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् नोगेन् पिरुआङ् खुनेꣳ खेङ्हाꣳनु सोरिक् वयेल्ले आक्खेलꣳरिक् वये केलꣳबा पाःन्हाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳसोओ तारुबिरुसिरो॥ हेक्क्याङ् ख्रिस्तरे कुयुःमाल्ले कुयाःम्बेओ पोगेबा पाःन्धङ्ङिन् सेसेहुप्लक्को चिजि चोगुरो॥ हेक्केलꣳरिक् ख्रिस्तरे कुयुःमान् मेहाङ्घुल्ले खेङ्हाꣳरे आबाङे चामारे लागि वेꣳहाꣳ मेन्हम्से आबाङे याःम्बक्किन् मेजोगुर फाꣳआङ् मेत्तुसिरो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा १.१
हेना नु नाराफोमा १.२-३.१३
ख्रिस्तानिहाꣳरे लागि हाङ्हाङ्वा ४.१-१२
ख्रिस्तरे कुनुःङ्मा युःमाल्ले कुयाःम्बेओ निसाम् ४.१३-५.११
कुनुप्मा निसाम् ५.१२-२२
कुनुप्मा सेवा ५.२३-२८

1 पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पा थिस्सलोनिका* येक्यक्स्मा सेसेहुप्लक्कोबा याप्मिहाꣳओ, इङ्गाꣳ पावल, सिलास नु तिमोथिलाम्बा* कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्कासिगेबारो॥ हाराꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बा सनारुङ् नु लुङ्गुम् केघोःसुम्लरो॥

थिस्सलोनिकिहाꣳरे नसाःन् मेजोगुबाओ नोगेन्

2 आनिगे तुवाओ खिनिꣳ निङ्वाꣳ इःत्तासिगेर निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् खिनिꣳ लागि सदादिङ् नोगेन् पिरुम्बेꣳरो॥

3 आनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनिःमाओ नसाःन्लाम्बा केजोगुम्बा खिनिꣳ याःम्बक्किन्, वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्तुम्सिम्माङ्स्याङ्मेन्दाङ्केजोगुम्बान्हेक्क्याङ् आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे याम्मो कुनुःङ्मा युःमा निङ्साङ्लाम् केदाःबा निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्मान् आनिगे चक्मेल्लꣳए निङ्वाꣳ इःत्तुम्बेरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ * **1:1** □□□□□□ □□ □□□□□□□-□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

4 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ तुक्तुसिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ आबाङे कुमना पोःङ्से
केसेगिबा पाःन्निन् आनिगे निःसुम्बेरो॥
5 थेआङ्भेल्ले आनिगे सुनाइङ्ङिन् खिनिꣳओ तारुम्बेल्ले पाःन्नोरक् मेवयेन्, कर मुक्साम्मो वयेरो॥
हेक्क्याङ् कङ्ग सेसेमाङ्लाम् आनिगे पाःत्तुम्बेबा पाःन्निन् सेक्खास्मा वये फाꣳआङ् केनिःसुम्लो॥
आनिगे खिनिꣳनु वयिगेल्ले आनिगे हिङ्मन्निन् आक्तङ्बा वये केलꣳबान् नुःरिक्काङ् केनिःसुम्माङ्
वाꣳरो॥
6 आक्खेन् तुक्खे केज्येꣳइसाङ् सेसेमाङ्डिल्ले केबिरिबा ओमुलꣳमाओ सुनाइङ्ङिन् केदाःक्तुम्॥
हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳग दाङ्बाल्लेन् नु आनिगे चोःङ् केइःत्तुम्माङ् केवयिꣳरो॥
7 हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ मेसेदोनिया नु अक्खैया थुम्मोबा केरेक् नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ कुबि
केबोःक्खिआङ्केवयिꣳरो॥
8 हेक्क्याङ् खिनिꣳलाम् दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक्किन् मेसेदोनिया नु अक्खैयाओरक् मेसेःरेन्, कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डोबा खिनिꣳ नसाःन्निन्नाङ् काक् पिसाङ् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुरो॥ हेक्केःल्ले
आनिगे वेꣳ पाःन् पाःप्मा थेआङ् होःप्,
9 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳओ त्येꣳइगेल्ले याप्मि केदाःक्तिबा पाःन् नु नावाइत्ला सेवा चोःक्मोलाम्
केनुःक्खिआङ् सेक्खा नु आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा केजोगुम्बा पाःन्निङ्ग काक् मनाहाꣳरेए
मेजेक्खु मेबाःत्तुꣳरो॥
10 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्घुबा कुस्साः येसुरे साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्
कुयुःमेन् केहाङ्घुम्बान् मेमेत्तिगेआङ् वाꣳरो॥ खुनेꣳए केदाःबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुघुम्दिङ्लाम्
ताङ्आसेःप्लो॥

2

थिस्सलोनिकाओ पावलरे कुमाङ्सेवा

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिगेग खिनिꣳओ ताःमनाबान् हने मेबोःक्खेन् केलꣳबा पाःन्निन्
खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥
2 कर खिनिꣳओ तामानुःल्ले तगिए फिलिप्पि येक्ययक्को आनिगे नामेधाःसु मेबिरिगेआङ्
ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तिगेबाङ्ग खिनिꣳ केनिःसुम् केलेस्सुम्माङ्डे केवयिꣳरो॥ मनाहाꣳरे आनिगे
साꣳरिक्मेअत्तिगेसाङ् खिनिꣳ लुम्मो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ् इङ्भन् चोःक्से आनिꣳ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आःन्छिङ्मा पिरिगेरो॥
3 आनिगे पेलिगेन् पाःन्जाक्किन्ताप्फेःम्बा इग्र चिःन्जिःम्बा निङ्वाꣳलाम् त्येबा मेःन्लो॥ हेक्क्याङ्
आनिगे आत्तिन्नाङ् इङ्लेक् मेप्मा मेगोःत्तुम्बेन्लो॥
4 खेल्ले कुलेक्वा, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिगे याप्मि सुम्बोधासाबा इःत्तिगेआङ् सुनाइङ्
इङ्भोःमा लक्पेन्पिरिगेआङ् वाꣳबाल्ले आप्फाल्लेसाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हेक्केरक्
पारिगेꣳरो॥ आनिगेग मनाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा याःम्बक् मेजोगुम्बेन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुनिङ्वाꣳ केदाःबा याःम्बक् चोगुम्बेꣳरो॥ खुनेꣳए आनिꣳ सिक्लुङ्मान् साꣳरुरो॥
5 आनिगे खिनिꣳओ त्येꣳइगेल्ले आप्फाल्लेआङ् मना केलेम्बा पाःन् मेबाःत्तुम्बेन् लꣳरिक् खिनिꣳ
नुःरिक्काङ् केनिःसुम्लो॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳ याङ्डिन् आनिगे हुक्को थाःमा पाःन्हाꣳआङ् मेबाःत्तुम्बेन्॥
खेन् पाःन्हाꣳरेन् तोःन्दिग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्ने वाꣳरो॥
6 आत्तिन् मनाहाꣳरे हेक्क्याङ् खिनिꣳलाम्बा आनिगे मिङ्सोधाःङ्सो केजोगुम्नि, नारा केभोःसुम्नि
केलꣳबा निङ्वाꣳ मेजोगुम्बेन्, हेक्क्याङ् आनिगेग खिस्तरे कुसेःक्युक्मिबा पोःक्खिगेसाङ् खिनिꣳ
यरिक् पाःन्हाꣳ मेनाःक्कासिगेन्लो॥
7 कर खिनिꣳ लुम्मो अङेःक्वाःन् कुम्मारे कम्ब्राङ् मेत्तुबा कुइसिःक्के नःम्नःम्माङ् कम्ब्राङ्
मेत्तासिगेआङ् वाꣳरो॥

8 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ्डोरक् मेःन्, कर खिनिꣳ लागि थेसाङ् चोःक्मा यारिप् वयिगे, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग साꣳरिक् आनिगे लुङ्माꣳ तुक्कासिगेरो॥

9 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिगे तुक्खेःन् नु याम्बुधिक्किन् सेक्खाए खिनिꣳ निङ्वाꣳसोओ वाꣳरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ्डिन्खिनिꣳओ इङ्भन् चोगुम्बेल्ले खिनिꣳ तुक्खे केन्ज्येꣳइन्ल फाꣳआङ् आनिगे सेन्दिक् लेन्दिक् याम्बुधिक्काङ् याःम्बक् चोगुम्बेरो॥

10 आनिगेग खिनिꣳ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳनु आक्खेन्सेसे, साम्योनिबा नु फोत्या मेःन्नेबा येप्लेक्को वयिगे लꣳरिक् केनिःबाग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु खिनिꣳ केवयिꣳरो॥

11 हेक्क्याङ् पानुदिङ् पाःल्ले आक्खेलꣳरिक् आबुदिङ् कुस्साःन् कम्ब्राङ् मेत्तु, हेक्केलꣳरिक्के खिनिꣳ काक् कम्ब्राङ् मेत्तासिगेबान् खिनिꣳ नुःरिक्काङ् केनिःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

12 खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिराꣳ केधाङ्बा हिङ्मन्नो वयेम्मेꣳ फाꣳआङ् आःन्छिङ्मा पिआसिगे हाङ्हाङ् मेत्तासिगेर चक्मेल्लꣳए पेलि फाक्कासिगेरो॥ खुनेꣳए आबाङे मिमिदिङ्गेन् कुहाङ्जुम्मो लक् खोःसे खिनिꣳ केउःत्तिआङ् केवयिꣳरो॥

13 आनिगे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् चक्मेल्लꣳए नोगेन् पिरुम्बेꣳरो, थेआङ्भेल्ले आनिगे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ्डिन् खिनिꣳओ तारुम्बेल्ले खेङ्ग मेन्छाम्गेन् याप्मिरे खुनिꣳ पाःन्जान् हेक्के मेःन्, कर निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् कुइसिःक्के खिनिꣳ तेन्दिङ् केजोगुम्॥ आल्ल खिनिꣳ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्जान्निन् याःम्बक् चोःक्नु याक्लो॥

14 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, यहुदिया थुम्मो ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् केजोःक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसेहुप्लक्हाꣳरे खुनिꣳ चोःङ् केइःत्तुम्लो॥ थेआङ्भेल्ले यहुदिहाꣳरे खेङ्हाꣳ निङ्घुम् मेमेत्तुसिबा कुइसिःक्के खिनिꣳआङ् आबाङे लाजेꣳसाबाहाꣳरे तुक्खे केम्जाःत्तिआङ् केवयिꣳरो॥

15 यहुदिहाꣳरेग उनाहुरिबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ मेसेरुसि, हेक्क्याङ् दाङ्बा येसुःन्नाङ् मेसेरुरो॥ हेक्क्याङ् आनिगेआङ् निङ्घुम् मेमेत्तिगेआङ् मेनाःत्तिगे मेलःत्तिगेरो॥ खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ मेन्दाःसुन् हेक्क्याङ् केरेक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ मेअत्तुसिरो॥

16 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसुनाइङ्डिन् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाꣳरे मेघेप्सुआङ् सेन्लप् मेङ्घोःसुन्ल फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्मा आनिगे याप्मि साक्मा तम्सिन् मेजोगुर मेवाꣳरो॥ अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ लायोःन् लुम्सिङ्ल पत्लो॥ कर आल्लग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिक्केन् खेङ्हाꣳओ चुक्तेआङ् वाꣳरो॥

थिस्सलोनिकिहाꣳ याम्मो तुम्मासि पावलरे निङ्वाꣳ चोगुꣳ

17 आल्ल फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिगेग सप्फारक् खिनिꣳनु सेन्दिगेआङ् वयिगेसाङ् निङ्वाꣳओग मेःन्लो॥ खिनिꣳनु तुम्मा यम्बा निङ्वाꣳ वाꣳबाल्ले खिनिꣳओ नुःङ्मा ताःमा साꣳरिक् तम्सिन् चोगुम्बेआङ् वाꣳरो॥

18 आनिगे खिनिꣳओ ताःमा निङ्वाꣳ चोगुम्बेआङ् वये, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ पावल आबाङेआङ् एल्लेङ् ताःमा निङ्वाꣳ चोगुङ्, कर माफेन्साम्मिल्ले आनिगे लाम् साक्तिगेरो॥

19 आल्ल खिनिꣳग आनिꣳ दाङ्बा येसुःन् नुःङ् युःल्ले खुनेꣳ कुदगि आनिगे निङ्साङ् नु सःप्मान् खिनिꣳनिङ्लो॥ हेक्क्याङ् आनिगे सिक् सम्गेन् तिचः कुइसिःक् हाङ्हाङ्गेन् थुम्घोःन्खिनिꣳ मेःन्निङ्बि?

20 सेक्खासाङ् आनिगे सःप्मा नु नेबो केभम्बाग खिनिꣳनिङ्डेरो॥

3

1 खेल्ले चोगुल्ले आनिगेग नासि थःप्मा मेसुक्तुम्बेन्नाङ् एथेन्स येक्यक्को आनिगेरक् वाꣳमा लाःप्मा निङ्वाꣳ चोगुम्बेरो॥

2 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलागि ख्रिस्तरे कुसुनाइङ्डिन् आनिगेनु सोरिक् इङ्भन् केजोःक्पा आनिगे नुसाꣳ तिमोथिःन् खिनिꣳओ पाङ्घुम्बेआङ् वाꣳरो॥ हाराꣳ खुनेꣳए खिनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बा केजोगिर, हाङ्हाङ् केमेत्तिररो॥

3 हेक्केलꣳरिक् आत्तिन्हाꣳरेआङ्खेन् पसाक्केसाक्पा निङ्घुम्मिल्ले चोगुल्ले नसाःन्निन्
मेल्लेरुन्लरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् आजोगुम्मिल्ले अक्तङ्बा निङ्घुम्हाꣳग ताए केलꣳबान्
खिनिꣳ केनिःसुम्मेरो,
4 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳनु वयिगेल्लेसा तगिए आक्तङ्बा तुक्खेःन् ताः फाꣳआङ् आनिगे पाःत्तुम्बेआङ्
वयिगेरो॥ हेक्केलꣳरिक् निङ्घुम्मिन् त्येआङ् वाꣳबान् खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥
5 खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ खेन्नाङ्धो नासि थःप्मा मेन्छुक्पेन्नाङ् खिनिꣳ नसाःन्नो केधुम्बा
केजोगिबि मेःम्बि फाꣳआङ् खिनिꣳ साꣳसे तिमोथिःन् पाङ्घुङ्डाङ् वाꣳरो॥ थेआङ्भेल्ले
माफेन्साम्मिल्ले खिनिꣳ हङ्गेसाꣳरिआङ् आनिगे चोःक्मनाबा याम्बुधिक्किन् हनेरक् पोःक्खेबि
फाꣳआङ् किःसाङ्डाङ् वयाङ्लो॥

तिमोथिःल्ले तारुबा इङ्घङ्

6 कर तिमोथिःन् खिनिꣳओलाम् आनिगेओ त्येआङ्खिनिꣳ नसाःन्निन् नु मिःम्जिःल्ले कुयाःम्बेओ
नुःबा इङ्घङ् तारु, हेक्क्याङ् खिनिꣳ ओमु केलꣳरिर याप्मि निङ्वाꣳ केइःत्तिबा, साꣳरिक् तुम्मा निङ्वाꣳ
केजोगुम्बा पाःन्निन् याप्मि चेक्तिगेरो॥ खेन् कुइसिःक्के आनिगेआङ् खिनिꣳ तुम्मा साꣳरिक्के निङ्वाꣳ
चोगुम्बेआङ् वयिगेरो॥
7 खेल्ले चोगुल्ले फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिगे काक् केसाक्पा पाःन् नु तुक्खे लाक्खेहाꣳओआङ्
खिनिꣳ नसाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ खेप्सुम्बेल्ले आनिगे हाङ्हाङ् पोःक्खिगेआङ् वयिगेरो॥
8 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाओ खिनिꣳ केधुम्बा केबोःक्खिल्लेग सेक्खाए आनिगे सक्मा ताःरो॥
9 खिनिꣳ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् साꣳरिक् नोगेन् पिरुम्बारो॥ खिनिꣳ केजोगुम्मिल्ले
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ आनिगे साꣳरिक् सःत्तिगेआङ् वयिगेरो॥
10 आनिगेग खिनिꣳनु तुम्माआङ् खिनिꣳ नसाःन् केसुःम्बा पाःन्हाꣳओ केधुम्बा चोःक्मा फाꣳआङ्
सेन्दिक् लेन्दिक् काक् निङ्वाꣳलाम्बा तुवा चोगिगेरो॥
11 आल्ल आनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे नु आनिꣳ दाङ्बा येसुरे खिनिꣳओ
ताःमा लाम् हन्दु पिरिगेररो॥
12 हेक्क्याङ् आनिगे खिनिꣳ लुङ्माꣳ तुक्कासिगेबा हेक्केए हाराꣳ दाङ्बाल्ले खिनिꣳ लुङ्माꣳ
तुक्सिङ्मा हेक्क्याङ् काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पा केबोःङ्बार केबेःक्पा केजोगिररो॥
13 खिनिꣳ निङ्वाꣳबान् हाङ्हाङ् मेत्तुनिरो, अक्खेलꣳरिक् आनिꣳ दाङ्बा येसुःन् काक् सेसे
कुमनाहाꣳनु* याम्मो युःल्ले आनिꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ सेसे नु फोत्या
मेःन्ने केजोगिररो॥

4

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमा

1 आल्ल कुनुप्मो फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ तामार हिङ्मा
पोःङ् लꣳरिक् आनिगेलाम् केहुआसिबा हेक्केए केजोगुम्ल केवयिꣳ॥ कर आल्लसाङ् यरिक्
नुःरिक्काङ् कन् पाःन्हाꣳ केजोगुम्लए पोःङ् फाꣳआङ् दाङ्बा येसुरे कुमिङ्डो पेलि फाक्कासिगेरो॥
2 थेआङ्भेल्ले कन् खिनिꣳ पिआसिगेबा इङ्जाःङ्हाꣳग दाङ्बा येसुरे कुयुक्कोलाम् त्येबा फाꣳआङ्
खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥
3 खिनिꣳ सेसे केवयिनि केलꣳबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ
काक् वेꣳ मेन्छुमाꣳ येम्बित्छाꣳ चाराम्मोलाम् केबोःङ्बा चिःन्जिःम्बाओनु लाःत्लाःत् वयेम्मेꣳओ॥
4 वेꣳहाꣳरे इङ्धाःङ् केम्बिरिनि फाꣳआङ् खिनिꣳ केरेक्ले आबाङे नासिङ्गेन् थक्किन् सेसे कप्मा
पोःङ् केलꣳबाङ्ग खिनिꣳ लेमा पोःङ्लो॥*

---

* **3:13** □□□□ □□□□□□□□–□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ * **4:4** □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□

5 निङ्वाःफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःप्मना सुवाङ्हाः हेक्के लाम्मा फेन् निङ्वाः कप्मा मेनुःनेन्लो॥
6 अक्खेलःरिक् कन् पाःन्नो आत्तिल्लेआङ् नसानिबा फुःनुसाःहाःरे खुन्छिः मेःत्हाःनु लाम्सिङ्मा मेनुःनेन्लो॥ काक् हेक्तङ्बा फेन् याःम्बक् केजोःक्पाहाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खुम्दिङ् पिरुसि फाःआङ् तगिसा आनिगे साम्दिङ् पिआसिगेआङ् वयिगेरो॥
7 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आनिःग चिःन्जिःम्बा हिङ्मन्नो मेःन्, कर सेसे साङ्साङ्डाङ् हिङ्मा लःरिक् आउःत्तेबारो॥
8 हेक्केःल्ले आत्तिल्ले कन् निसाम्मिन् नाःरु, खेल्लेग मेन्छाम्गेन् याप्मिःन् मेःन्, कर खिनिः सेसेमाङ् केबिबा निङ्वाःफुमाङ्डिन् नाःरुबारो॥
9 आल्ल नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः लुम्मो आक्खेलःरिक् लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ् केलःबान् साप्मार नेमा चाहाबा मेजोःक्नेन्लो॥ थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आबाङे खिनिः अक्खेलःरिक् लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ् फाःआङ् केहुःरिआङ् केवयिःरो॥
10 सेक्खाःल्ले, काक् मेसेदोनिया थुम्मोबा नसानिबाहाःनुआङ् बा हेक्के केजोगुम्ल केवयिःरो॥ हेक्केःल्ले फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, आल्लसाङ् यरिक् लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेः फाःआङ् पेलि फाक्कासिगेरो॥
11 सनारुङ्डो हिङ्मन् खिनिः हिङ्मन्ले ताराप् चोगेम्मेःओ॥ आनिगे तगिसा मेत्तासिगेबा कुइसिःक् स्वाःत् वयेम्मेःआङ् आबाङे याःम्बक्को निङ्वाः पिरेम्मेःर आबाङे हुक्किल्ले याःम्बक् चोगेम्मेःओ॥
12 हेक्के केजोगुम्ने फाःग्र नसाःन् मेन्जोःक्मनाहाःरे इङ्धाःङ् केम्बिरिरो॥ हेक्केलःरिक् खिनिः चायाःम्बोओ कुभारे लागि वेः मनाहाःओ ताःक्पो चोःक्मा मेबोःङ्नेल्लो॥

दाङ्बाल्ले कुयुःमान्

13 फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, केसिःबा नसानिबाहाःरे खुनिः याःम्बेओ थेआङ् मेल्ले मेन्निए मेवयेम्मिन्नेः केलःबा निङ्वाः चोगुम्बेआङ् वाःरो॥ हेक्केलःरिक् येसुओ निङ्साङ् केहोःप्पा मनाहाः कुइसिःक् मेरिङ्मेधक्तेम्मिन्नेःओ॥
14 थेआङ्भेल्ले येसुःन् स्येआङ् याम्मो हिङेबा पाःन्नो आनिः नसाःन् आजोगुम्, हेक्केलःरिक्के निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले नसाःन् केजोःक्पाआङ् केसिःबाहाः याम्मो कुहिङ्वेत् चोगुसिआङ् येसुःन्नुए तारुसिरो॥
15 दाङ्बाल्ले आबाङे कुबाःन्जान्लाम्बा आनिगे अक्खे पाःत्तुम्बेरो, दाङ्बाल्ले कुयुःमा येम् थारिक् आनिः मेन्छिःए केवाःबाहाःरे केसिःबाआङ् केबेःक्पाहाः आक्खेआङ्साङ् लाम्आम्बाक्तुम्सिम्मिन्लो॥
16 थेआङ्भेल्ले तुम्माङ्लाइङ्बाल्ले कुइक्ला हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुधुत्तुरिःप्पाल्ले कुइक्लानु दाङ्बान्ने साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् यम्बा इक्लाओ अःक्ल युःरो॥ हेक्क्याङ् काक् ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पाआङ् केसिःबाहाः सिःमेन्लाम् हिङ्मन्नो काक्नु तगि मेहिङ्डाङ् मेबोःक्लो॥
17 हेक्क्याङ् आनिः इक्साओ कुहिङ्वेत् केवाःबाहाःआङ् दाङ्बाल्ले कुदुम्से ताङ्साक्पाओ थाःङ् आबङ् आदेःआङ् खेङ्हाःनु सोरिक् आभुङ्लो॥ हेक्केलःरिक् सदादिङ् दाङ्बान्नु आवाःरो॥
18 कन् पाःन्हाःलाम्बा हाङ्हाङ् मेत्तासिम्मेःओ॥

5

दाङ्बान्युःल्ले यारिप् पोःङ्मान्

1 आल्ल फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, खेन् पाःन्हाः आप्फाल्ले पोःङ् फाःआङ् येम् नु येन्निल्ले कुयाःम्बेओ थेमाआङ् खिनिःलागि आनिगे साप्मार नेमा मेबोःङ्नेल्लो॥
2 थेआङ्भेल्ले मेन्इःत्ते वाःमाल्ले सेन्दिक् केघुःम्बान् खुःत्छे ताबा कुइसिःक् दाङ्बान् नुःङ् युःबा येन्निन् हक्चघत् पोःङ् फाःआङ् खिनिः आबाङे नुःरिक्काङ् केनिःसुम्लो॥

3 मनाहाꣳ सनारुङ् नु ताङ्सेःप्पिन्वाꣳ लꣳरिक् मेबाःत्तुर मेवाꣳइल्ले मेन्छुमाꣳइन् हक्चघत् सादुङ्ङिल्ले तरुबा कुइसिःक् मेक्मान् ताआङ् आत्तिन्हाꣳआङ् पिम्मा मेन्छुक्नेन्लो॥
4 कर फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳग लायोओ केवाꣳबाहाꣳ कुइसिःक् माक्चिगेन् खादाम्मो केहोःप्तिरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेन् दाङ्बाल्ले कुयुःमा येन्निन् केघुःम्बेन् हक्चघत् ताबा कुइसिःक् ताःल्ले खिनिꣳ निङ्वाꣳ माःमाओ केन्ध्येꣳइन्लो॥
5 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ काक् खाओःप्मान् नु लेन्दिक्लेन् कुमुꣳइदाङ्सानिङ्लो॥ आनिꣳग सेन्दिक् नु माक्चिगेन् खादाम्माल्ले कुमनासि मेःन्लो॥
6 खेल्ले चोगुल्ले वेꣳ मनाहाꣳ हेक्के आनिꣳ इप्सि मेःन्, कर सिङ्सिङ् येक्येक् नु निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्माओ वाꣳमा पोःङ्लो॥
7 थेआङ्भेल्ले केइम्बाहाꣳग सेन्दिक् मेइम्, केमःसिङ्बाहाꣳआङ् सेन्दिक्के मेमसिङ्लो॥
8 कर आनिꣳग लेन्दिक्ले कुमना आबोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳ थःरुम्माङ् साङ्बे सेःप्चाङ् कुइसिःक् नसाःन् नु मिःम्जिन् चाक्खुम्, हेक्क्याङ् सेक्खाए सेन्लप् आघोःसुम् केलꣳबा निङ्साङ्ङिन् ताङ्खुःक् कुइसिःक् खुःक्खुम्,
9 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले आनिꣳग खुम्दिङ् खोःमा फाꣳआङ् मेःन्, कर आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तलाम् सेन्लप् खोःमा फाꣳआङ् तगिनुए सेःक्युक् आजोगेआङ् आवाꣳरो॥
10 खुनेꣳ आनिꣳ लेक्वा स्येरो, खेल्ले चोगुल्ले दाङ्बान् युःल्ले आनिꣳ चाङ्जाङ्डाङ् आयुङ्साङ् आइम्माङ् आनेसाङ् आनिꣳ केरेक् खुनेꣳनुए हिङ्मा आसुक्लरो॥
11 खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳ हाङ्हाङ् मेत्तासि, केधुम्बा चोःक्कासिरो॥ सेक्खाःल्ले बा हेक्केए केजोगुम्ल केवयिꣳरो॥

कुनुप्मा निसाम्मिन्

12 कर फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ लुम्मो याम्बुधिक् केजोःक्पाहाꣳ नु दाङ्बाओ खिनिꣳ निसाम् नु साम्दिङ् केबिबा लाम्लोःबाहाꣳ इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥
13 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्किल्ले चोगुल्ले मिःम्जि मेत्तेम्सिम्मेꣳआङ्साꣳरिक्के इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳओ॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳ लुम्मो सनारुङ्नु वयेम्मेꣳओ॥
14 कर फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, लेम्स्वाबाहाꣳ याःम्बक् चोगेम्मेꣳ फाꣳआङ् साम्दिङ् पिरेम्सिम्मेꣳ, किस्रुक्पाहाꣳ हाङ्हाङ् मेत्तेम्सिम्मेꣳ, कुभाꣳ चाहाबा केजोःक्पाहाꣳ कुभाꣳ पिरेम्सिम्मेꣳ हेक्क्याङ् केरेक्नु निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्माओ वयेम्मेꣳ फाꣳआङ् पेलि फाक्कासिगेरो॥
15 खिनिꣳ आत्तिल्लेआङ् ताप्फेःम्बाल्ले कुलेक्वा ताप्फेःम्बा मेजोगेम्मिन्नेꣳ, कर खिनिꣳ लुम्मो हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳनुआङ् नुःबा मेत्छिङ्मा सदादिङ् तम्सिन् चोगेम्मेꣳओ॥
16 सदादिङ् ओमु लꣳरेम्मेꣳ,
17 चक्मेल्लꣳए तुवा चोगेम्मेꣳ,
18 हेक्क्याङ् काक् वानाम् याक्नाम्मो नोगेन्साबा पोःक्खेम्मेꣳ केलꣳबा ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् केजोःक्पा खिनिꣳ लागि निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥
19 सेसेमाङ्ङिन् मेअत्तेम्मिन्नेꣳओ॥
20 माङ्निङ्वाꣳपाःन्निन् कुनामेन्छाꣳ मेजोगेम्मिन्नेꣳओ॥
21 काक्माङ्निङ्वाꣳपाःन्हाꣳ साꣳरेम्मेꣳ हेक्क्याङ् नुःबा पाःन्हाꣳ नुःरिक्काङ् ताःक्तेम्मेꣳ,
22 कर काक् फेन् पाःन्लाम् खिनिꣳ लाःत्लाःत् वयेम्मेꣳओ॥
23 आल्ल याप्मि सनारुङ् केबिबा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले खिनिꣳ सेसे केजोगिररो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳए आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुयुःमा येन् थारिक् खिनिꣳ केरेक् हिङ्मन्निन्–याम्साम्, सक्मासाम्, हेक्क्याङ् नासिङ्गेन् थक्किन्–फोत्या मेःन्ने सेसे कत्तुनिरो॥
24 खिनिꣳ केउःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् नसाःन्साबा चोःक्पाल्ले कन् पाःन्हाꣳ चोगुएरो॥
25 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिगे लागि तुवा आजोगेम् आबिरेम्मेꣳओ॥
26 हेक्क्याङ् केरेक् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳरे मिःम्जिनु सेवा मयेम्मेꣳओ॥

27 दाङ्बाल्ले कुयुक्लाम्बा इङ्गाः खिनिःनु कन् सक्इङ्घङ्ङिन् काक् नसानिबाहाः निःप्मा पाङ्घेम्सिम्मेः फाःआङ् इङ्जाःङ् पिनिङ्लो॥
28 आल्ल आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् खिनिःनु वाःररो॥

पावलरे थिस्सलोनिकिहाः हाक्तुसिबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ् निःसुम्

थिस्सलोनिकि येक्यक्कोबा सेसेहुप्लक्को ख्रिस्तरे कुयुःमाल्ले कुयाःम्बेओ पाःन्धङ् पोगेआङ् वये॥ कन् पाःन्धङ्डिन् साःरिक् पोगेल्ले नसानिबा लुम्मो पिर्बेःन्बा पाःन् त्येरो॥ कुभारे ख्रिस्तेन्तगिसा ये चुरेआङ् वाः लःरिक् नसाःन् मेजोगुरो॥ सेःक्युक्मिबा पावलरे अक्तङ्बा नसाःन्निन् अत्तुर कन् निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्डिन्साप्तुबारो॥ कन् सक्इङ्घङ्डो ख्रिस्तेन्तामानुःल्ले तगि ख्रिस्तेन्केअप्पा सिबिः पाःन् कुधिम्बा मनाःन् थाःम्सिङ्हेक्क्याङ् खेल्ले साःरिक्के ताप्फेःम्बा पाःन्हाः फोःसुर तेःरुरो लःरिक् पावलरे साप्तुरो॥

पावलरे कन् सक्इङ्घङ् केनिःप्पाहाः आक्तङ्बा इनोगेन् तुक्खे पोःङ्साङ्, नसाःन्नो मेम्मुन्ने वाःमा पोःङ् मेत्तुसि॥ हेक्क्याङ् खुनेः नु कुन्जुम्हाःरे मेजोगुबा कुइसिःक्के याम्बुधिक्काङ् हिम्ब्राम्ले लागि याःम्बक् चोःक्मा पोःङ्, हेक्केलःरिक्के मेन्नाःम्सिङ्डे नुःबा याःम्बक् चोःक्मा पोःङ् फाःआङ् मेत्तुसिरो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा १.१-२
निङ्घुम्मो आःन्छिङ्मान् १.३-१२
ख्रिस्तरे कुनुःङ्मा युःमाल्ले कुयाःम्बेओ निसाम् २.१-१७
ख्रिस्तानि हिङ्मन्ले लागि खाहुन् ३.१-१५
कुनुप्मा सेवा ३.१६-१८

पावललाम् सेवा

1 आनिः पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तओ थिस्सलोनिकास्मा सेसेहुप्लक्कोबा कुयाप्मिहाःओ इङ्गाः पावल, सिलास नु तिमोथिरे कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्कासिगेबारो॥

2 पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे खिनिः लुङ्गुम् नु सनारुङ् केबिरिर॥

निङ्घुम्मो आःन्छिङ्मा

3 फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, खिनिः याःम्बेओ आनिगेग निङ्वाःफुमाङ्डिन् सदादिङ् नोगेन् पिमाए पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् हेक्के चोःक्माग लाःरुएरो, थेआङ्भेल्ले खिनिः नसाःन्नो केबोःरिर केबत्छिआङ् लुङ्माः केदुक्कासिबा पाःन्निन् पोःर पत्लो॥

4 खेल्ले चोगुल्ले खिनिः याःम्बेओ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले वेः कुसेसेहुप्लक्हाःओ आनिगे नेबो चाङ्जाङ्मेत्तुम्बेरो, थेआङ्भेल्ले खिनिः नसाःन्केजोगुम्माङ्काक् केसाक्पा पाःन् नु तुक्खेहाः चक्मेल्लःए केधरुम्माङ् केवयिःरो॥

5 कल्लेग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले साम्योनिबा खासेन् चोगु केलःबा पाःन्निन् ओसेःन्दाङ्चोगुरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिः तुक्खे केधःरुम्ल केवयिबाल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुहाङ्जुम्लेन् सुम्बोधासाबा केबोःक्खिःरो॥

6 निङ्वाःफुमाङ्डिन् साम्योनिबा चोःक्पाल्ले चोगुल्ले खिनिः तुक्खे केजाःप्पाहाः खुनेः खुम्दिङ् पिरुसिःरो॥

7-8 दाङ्बा येसुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् नुःङ् युःल्ले खिनिः तुक्खेओलाम् नाःम्सिङ्मा केबिरिः, हेक्क्याङ् आनिगेआङ् नाःम्सिङ्मा खोःसुम्बेःरो॥ खुनेः कुमुक्साम्गेन् माङ्लाइङ्बाहाःनु मिराःक्को युःआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःप्मनाबाहाः नु मिःम्जि दाङ्बा येसुरे कुसुनाइङ् तेन्दिङ् चोःक्मा मेन्देम्मनाबाहाः खुम्दिङ् पिरुसिरो॥

9 खेङ्हाꣳरेग मेन्नुप्मनाबा मेक्मा खुम्दिङ् मेघोःसुꣳ, हेक्क्याङ् दाङ्बाल्ले कुदगिलाम् नु मुक्साम्गेन् कुमिमिदिङ्लाम् वेꣳ मेसेन्लो॥

10 खुनेꣳ कुनुःङ्मा युःमा येन्नो आबाङे सेसे कुमनाहाꣳ नु खुनेꣳ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳओलाम् मिमिदिङ् नेम्भोःमा ताःक्तुरो॥ खेप्मोग खिनिꣳआङ् केवयिꣳरो, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ इङ्भन् चोःक्कासिगेबा सुनाइङ्डिन्नसाःन् केजोगुम्लो॥

11 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केउःत्तिबा हिङ्मन्नो सुम्बोधासाबा केबोःक्खिनि, हेक्क्याङ् खिनिꣳ नोनिङ्वाꣳसोःक्, नसाःन्, नु केजोगुम्बा नोयाःम्बक्हाꣳ खुनेꣳ कुमुक्साम्मिल्ले कुलिङ्धो केगेत्ति केबिरिनि फाꣳआङ् आप्फाल्लेसाङ् चक्मेल्लꣳए खिनिꣳ निङ्वाꣳ इःत्तासिगेर खिनिꣳ याःम्बोओ तुवा चोगुम्बेꣳरो॥

12 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्लाम् दाङ्बा येसुरे कुनारा केभोःसुम्लो, हेक्क्याङ् खुनेꣳलाम् खिनिꣳआङ् इङ्धाःङ् केघोःसुम्लो॥

2

दाङ्बान् नुःङ्मा युःमा तगि केबोःङ्बा हिन्दोःक्हाꣳ

1-2 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुनुःङ्मा युःमेन् नु खुनेꣳओ आनिꣳ काक् नसानिबा फुङ्सिङ्माल्ले कुयाःम्बेओ, दाङ्बारे कुयुःमेन् पोःक्खे चुरे फाꣳआङ् वेꣳहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःप्माआङ् लुङ्माꣳ सोःम्मा मेःन्लो लꣳरिक् पेलि फाक्कासिगेरो॥ हेक्केलꣳरिक् कुभारेग आनिगेलाम्बा केदाःबा माङ्निङ्वाꣳपाःन्, इङ्भन्, हेक्क्याङ् साप्तुम्बेबा सक्इङ्घङ्डिल्ले कुबेःन् पिर्बेःन् मेइःत्तु मेबाःत्तुरो॥

3 कर अक्खेलꣳरिक् आत्तिन्हाꣳरेआङ् इङ्लेक् केमेम्मेत्तिन्ल, थेआङ्भेल्ले खेन् येम्मिन् मेन्दाए वाꣳरो॥ खेन् येम्मिन् तामानुःल्ले तगिग कुनुप्माओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पयम् बिफ्युङ् पोःङ्, हेक्क्याङ् पयम् लायो केजोःक्पा पाक्कुम्भिओ केबेःक्पा मनाःन् थाःम्सिङ्लो॥

4 खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ् नु मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳरे सेवा मेजोगुबा केरेक् पाःन्हाꣳ अत्तुसिआङ् काक्नुःल्ले यम्बा लेङ्सिङ्लो॥ हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्आरो लꣳरिक् मेत्छिङ्ल निङ्वाꣳफुमाङ्हिम्मो लाःत्ताङ् युङ्सिङ्लो॥

5 इङ्गाꣳ खिनिꣳनु वयाङ्डिल्लेसा मेत्निङ्बा कन् पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ केन्इःत्तुम्मिन्बि?

6 पयम् लायो केजोःक्पेन्हाराꣳ कुयेम् केत्ताङ्लक् थाःम्सिङ्ल फाꣳआङ् कुलाम् केसाक्पेन् कुसिङ् केनिःत्तुम्मेरो॥

7 तगिनुए लायोःल्ले सिगाङ्गेन् मुक्साम्मिन्याःम्बक् चोःक्नु याक्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन् लाम् केसाक्पेन् कुलाम्मोलाम् मेङ्घेत्ते थारिक् खेल्ले कुयाःम्बक्किन् लाःक्कात् मेधाःप्नेन्लो॥

8 हेक्क्याङ् पयम् यम्बा लायो केजोःक्पेन्थाःम्सिङ्लो॥ कर दाङ्बा येसुरे कुमुराओलाम् केलःम्बा साःङ्गुगेन् सक्माःल्ले मुःत्तु सेरुꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुयुःमाल्ले मिमिदिङ्गेन् कुओःन्धाक्किल्ले खेन् मेम्भै चोगुरो॥

9 पयम् लायो केजोःक्पेल्ले माफेन्साम्मिल्ले कुमुक्साम्लाम् यरिक् परिक्लेन् फोत्याबा मिक्सेःन् नु निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् चोगुर ताःरो॥

10 खेल्ले मेम्भै केबोःङ्बाहाꣳ काक् परिक्लेन् फेन् याःम्बक्हाꣳरे इङ्लेक् मेत्तुसिꣳ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे सेक्खाःन् मिःम्जि मेप्मार ताङ्सेःप्सिङ्मा मेनाꣳरुआङ् मेवाꣳरो॥

11 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले हाराꣳ इङ्लेक्किन् नसाःन् मेजोगुर फाꣳआङ् खेङ्हाꣳओ इङ्लेक्के मुक्साम्मिन् पाङ्घुरो॥

12 हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे सेक्खाःन् नसाःन् मेन्जोगुन्, कर फेन् याःम्बक् चोःक्माए खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो, खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरे खुम्दिङ् मेघोःसुꣳरो॥

नसाःन्नो मेम्मुन्ने वाꣳमा

13 दाङ्बाल्ले लुङ्माꣳ केदुक्तिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ याःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आनिगे सदादिङ् नोगेन् पिमाए पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले तोलिङ्सोमुआङ्धोए सेसेमाङ्डिल्ले सेसेगेन् सुत्थो चोगुबा कुयाःम्बक्लाम् नु सेक्खाओ नसाःन् चोःक्मालाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ ताङ्सेःप्सिङ्मा फाꣳआङ् केसेगिरो॥

14 बा कन् पाःन्निल्ले लागि आनिगे इङ्भोःसुम्बेबा सुनाइङ्लाम् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुमिमिदिङ्डिन् केघोःसुम्ल फाꣳआङ् केउःत्तिबारो॥

15 खेल्ले चोगुल्ले फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, केधुम्बा पोःक्खेम्मेꣳआङ् आनिगे पाःत्तुम्बेबा पेलिगेन् पाःन्जाक्किन्नु सक्इङ्घङ्लाम्बा केघोःसुम्बा निसाम्मिन् तक्तेम्मेꣳओ॥

16 आल्ल आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्त नु पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् कुलुङ्गुम्बा मेन्नुप्मनाबा हाङ्हाङ् नु पननुःबा निङ्साङ्डिन्आबिरेरो॥

17 खुनेꣳए खिनिꣳ हाङ्हाङ् केमेत्तिर हेक्क्याङ् काक् केजोगुम्बा नुःबा याःम्बक्को नु केबाःत्तुम्बा पाःन्नो केधुम्बा केजोगिररो॥

3

पावल तुवारे कुभाꣳ नाःक्

1 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, कुनुप्मो आनिगे याःम्बेओ तुवा चोगेम् आबिरेम्मेꣳ फाꣳआङ् मेत्तासिगेꣳरो॥ हेक्केलꣳरिक् दाङ्बाल्ले कुसुनाइङ्डिन् काक् पिसाङ् हारा सेःर हेक्क्याङ् खिनिꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् केबिरुम्बा हेक्केए वेꣳहाꣳरेआङ् मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिररो॥

2 आनिगे ताप्फेःम्बा नु कुꣳइ केभेꣳबा मनाहाꣳरोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याप्मि ताङ्सेःप्तिगेर फाꣳआङ् तुवा चोगेम् आबिरेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳरेग सुनाइङ्डिन्नसाःन् मेन्जोगुन्लो॥

3 कर दाङ्बाङ्ग नसाःन्साबा चोःक्लो॥ खुनेꣳए खिनिꣳ कुꣳइगेभेꣳबा माफेन्साम्मोलाम् ताङ्गेसेःप्तिआङ् केधुम्बा केजोगिꣳरो॥

4 हेक्क्याङ् आनिगे हुꣳआसिगेबा काक् पाःन्हाꣳ खिनिꣳ केजोगुम् हेक्क्याङ् केदाःबा येम्मोआङ् केजोगुम् केलꣳबा दाङ्बाओ ताःक्पो चोःक्कासिगेआङ् वयिगेरो॥

5 हाराꣳ दाङ्बाल्ले खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जि नु ख्रिस्तरे केबिरिबा निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्मो लाम्गेलोःसिररो॥

लेम्स्वाबाहाꣳ साम्दिङ्

6 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुयुक्किल्ले आनिगे खिनिꣳ इङ्जाःङ् पिआसिगेꣳरो॥ आत्तिन् लेम्स्वाबा चोःक्काङ् आनिगे ओःन्धाक् पिरुम्बेबा पाःन्नो मेबत्नेन्, खेन्नु लाःत्लाःत् वयेम्मेꣳओ॥

7 आनिगे खिनिꣳनु वयिगेल्ले आक्खेलꣳरिक् आनिगे चोःङ् इःप्मा नाःप्मा पोःङ् केलꣳबान् नुःरिक्काङ् केनिःसुम्लो॥ आनिगेग खिनिꣳनु वयिगेल्ले लेम्स्वाबा मेजोगिगेन्,

8 हेक्क्याङ् आनिगे मनाहाꣳरे मेबिरिगेबा चामा थुङ्मान्कुमेल्लुङ् मेन्हुङ्डे हने मेजाम्बेन् मेधुङुम्बेन्लो॥ कर खिनिꣳ तुक्खे मेजाःत्तासिगेन्ल फाꣳआङ् आनिगे सेन्दिक् लेन्दिक् याम्बुधिक्पा पोःक्खिवगेआङ् याःम्बक् चोगुम्बेरो॥

9 आनिगे हेक्केलꣳरिक् याःम्बक् चोगुम्बेबाङ्ग कुभाꣳ खोःमा लाघो मेगत्तुम्बेन्नाङ् मेःन्, कर खिनिꣳ लागि कुबि पोःङ्डाङ् खिनिꣳ याप्मि चोःङ् केइःत्तिर फाꣳआङ् हेक्के चोगुम्बेबारो॥

10 खिनिꣳनु वयिगेल्सा याःम्बक् चोःक्मा मेन्देम्मनाबाल्ले हाराꣳ चाआङ् मेजनेन्ल फाꣳआङ् इङ्जाःङ् पिआसिगेआङ् वयिगेरो॥

11 थेआङ् कन् पाःन्हाꣳ मेत्तासिगेबा फाꣳले खिनिꣳ लुम्मो याःम्बक् मेन्जोःक्मनाबा कुभा लेम्स्वाबा मनाहाꣳ मेवाꣳ॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे वेꣳ मनाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्को नु पाःन्नोरक् हुक्मेगेःत्तु केलꣳबान् खेप्सुम्बेआङ् वयिगेरो॥

12 दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुमिङ्डो इङ्जाःङ्गेन् साम्दिङ् खेङ्हाꣳ पिरुम्सिम्बेꣳ–खेङ्हाꣳरे वेꣳहाꣳ मेन्हम्सिङ्डे आबाडे याःम्बक् मेजोःक्काङ् मेजर॥
13 कर फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, निङ्साम्मो खिनिꣳ केवयिसाङ् सुयाःम्बक् चोःक्मा आप्फाल्लेआङ् मेनासेम्मिन्नेꣳओ॥
14 आनिगे कन् सक्इङ्घङ् साप्तुम्बेबा पाःन् मेङ्घेम्मना मनाःन् खिनिꣳ लुम्मो वाꣳने फाꣳग्र खेन् नुःरिक्काङ् मिक्चो मेत्तेम्मेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् खेन् सिरिङ् मःर फाꣳआङ् खेन्नु लाःत्लाःत् वयेम्मेꣳओ॥
15 हेक्केसाङ् खेन् निङ्मि हेक्केग मेःन्, कर आबाडे फुꣳनुसाꣳ कुइसिःक् इःत्तेम्मेꣳर साम्दिङ् पिरेम्मेꣳओ॥

कुनुप्मा सेवाःन्

16 आल्ल सनारुङ् दाङ्बाल्ले काक् परिक्लाम् चक्मेल्लꣳए सनारुङ् केबिरिर॥ दाङ्बाङ्ग खिनिꣳ केरेक्नु वाꣳररो॥
17 इङ्गाꣳ पावलरे कन् सेवाःन् आबाडे आहुक्किल्ले साप्तुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ इङ्गाꣳ आसक्इङ्घङ्डिल्लेन्मिक्सेःन्निन् बा कन्लो॥ हेक्केलꣳरिक्के साप्तुङ्ल पत्तारो॥
18 आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳ केरेक्नु वाꣳरो॥

पावलरे़ तिमोथिःन् हाक्तुबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

तिमोथिःन्एसिया माइनरबा थाङ्बेन् नसानिबा वयेरो॥ खुनेँ कुम्बा युनानि नु कुम्मा यहुदि वयेरो॥ खुनेँ सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक्को पावलेन् चुम् केमेप्पा नु कुभाँ केबिबा वयेरो॥ यरिक् सेसेहुप्लक्हाँ कुभाँ पिसे पावलरे़ खुनेँ पाङ्घुआङ् वये, हेक्क्याङ् तिमोथिःन् एफिसि येक्यक्को वयेल्ले कन्सक्इङ्घङ्डिन् पावलरे़ साप्तुबारो॥ पावलरे़ कन् थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्डो कुभा केयेक्पा पाःन्हाँरे़ कुयाःम्बेओ साप्तुआङ् पत्लो॥

थिक्सिगेःक्पाओ, सेसेहुप्लक्कोबा इङ्लेक्पा निसाम्मिल्ले़ कुदक्लेङ्वाओ साम्दिङ् पिरुसि॥ कन् सक्इङ्घङ्डो लाम्लोःबाल्ले़ आक्खेलँरिक् लाम्लोःमासि पोःङ्, आक्तङ्बा माङ्सेवा चोःक्मा पोःङ्, लाम्लोःबाहाँ नु खुनिँ कुभाँ केबिबाहाँरे़ खुनिँ येप्लेक् नु सुत्नाहाँ आक्तङ्बा पोःङ्मा पोःङ् लँरिक् खाहुन् साप्तु पिरुसिआङ् पत्लो॥ हेक्क्याङ् कुनुप्मो आक्खेलँरिक् येसु ख्रिस्तरे़ नुःबा कुसेवारोबा पोःङ्मा पोःङ् हेक्क्याङ् नसानिबाहाँ आक्खेलँरिक्कुभाँ पिसिङ्मा पोःङ् केलँबा पाःन्हाँ पावलरे़ तिमोथिःन् सुजा पिरुआङ् वाँरो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा१.१-२
सेसेहुप्लक्किल्ले़ कुयाःम्बेओ खाहुन्हाँ १.३-३.१६
तिमोथिःन् खुनेँ कुयाःम्बक्किल्ले़ कुयाःम्बेओ खाहुन्हाँ ४.१-६.२१

1-2 नसाःन्नो सेक्खाए आमिःम् आस्साः तिमोथिए,* आनिँ सेन्लप्दाङ्बा निङ्वाँफुमाङ् नु आनिँ निङ्साङ् आजोगुम्बा ख्रिस्त येसुरे़ कुइङ्जाःङ्लाम् इङ्गाँ कुसेःक्युक्मिबा पावललाम्बा आनिँ पानुदिङ् पाः निङ्वाँफुमाङ्डिन् नु आनिँ दाङ्बा ख्रिस्त येसुरे़ खेनेँग लुङ्गुम्, लुङ्माँ तुक्मा नु सनारुङ् ओसेःन्गेधाक्ल फाँआङ् कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्नेँरो॥

इङ्लेक्के निसाम्मिल्ले़ कुदक्लेङ्वाओ साम्दिङ्

3 इङ्गाँ मेसेदोनिया थुम्मो पेगाङ्डिल्ले़ खेनेँ पेलि फाक्नेबा कुइसिःक् खेनेँ एफिससओ ए याःक्तेँओ॥ खेप्मो कुभा मनाहाँरे़ इङ्लेक्पा निसाम् मेहुँरुसिर मेयाक्॥ खेङ्हाँ हेक्के चोःक्मा मेबाङ्घेसेन्नेँओ॥

4 खेङ्हाँ उनाहुरिबा खेदाँ नु केःम् केःम्बा मिङ्स्राहाँ लेप्मादेःमा मेत्तेसेँओ॥ खेल्लेग पाःन्धङ्गेन् खेमाँरक् फोःक्खु, कर निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले़ मनाहाँ ताङ्सेःप्मा कुयाःम्बक्को थेआङ् मेजक्तुन्लो॥ खेङ्ग नसाःन्लाम्बारक्कुसिङ्निःत्तेत्लो॥

5 कन् इङ्जाःङ्डिल्लेन् निङ्वाँसोःक्किङ्ग सेसे निङ्वाँ, नुःबा खासिङ् नु सेक्खाबा नसाःन्लाम् केलःम्बा मिःम्जिरो॥

6 खेन् पाःन्हाँओलाम् कुभा मनाहाँ मेनुःक्खे मेबेआङ् हनेबा पाःन्धङ्डो लाम् मेबोःत्तेआङ् मेवाँरो॥

7 खेङ्हाँरेग साम्योथिम् केहुँबा पोःङ्मा खुनिँ सिराँ थाङ्, कर खेङ्हाँरे़ निस्सेरो फाँआङ् मेबाःत्तुबा पाःन्सुत्लाहाँ आबाङे थेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्लो॥

8 साम्योथिम्मिन् नुःरिक्काङ् ओगप् चोःक्माल्ले़ नुःबाए पोःङ् फाँआङ् आनिँ कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

---

* **1:1-2** □□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□

9 सेक्खाए आनिह कन् पाःन्निङ्ग कुसिङ्निःप्माए पोःङ्लो–साम्योथिम्मिङ्ग साम्योनिबा मनाहाःरे लागि मेःनु, कर साम्योथिम् केभेःम्बाहाः नु इङ्जाःङ् मेङ्घेम्मनाबाहाः, निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाः, लायोबाहाः, आसुत्थोहाः, साम्यो मेन्इःप्मनाबाहाः, पा-मा केसेप्पाहाः, मना केसेप्पाहाः,

10 चागेराम्बाहाः, येम्बित्छाःनु येम्बित्छाःए याम्गेबोःप्पाहाः, योःक्पा केइङ्बा केसङ्बाहाः, हेक्क्याङ् इङ्लेक् केबाःप्पाहाः, इङ्लेक् तोःन्दि केबिबाहाः, हेक्क्याङ् सेक्खाबा निसाम्बुङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ केबोःक्पाहाःरे लागि साम्योथिम्मिन् चोगेबारो॥

11 कन् निसाम्हाःग मुःइसाम् दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्गेन् सुनाइङ्डो खोःदेत्लो॥ हेक्क्याङ् खेन् सुनाइङ्डिन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले इङ्गाः इङ्भोःमा लक्पेन्पिराङ्डाङ् वाःआरो॥

निङ्वाःफुमाङ्डिन्नोगेन्

12 इङ्गाः कन् याःम्बक् चोःक्मा थुम् याप्मि केबिबा आनिह दाङ्बा ख्रिस्त येसुःल्ले नसाःन्साबा इःत्ताङ्डाङ् कुमाङ्सेवा चोःक्से सेगाङ्बाल्ले चोगुल्ले खुनेह याम्मो नोगेन् पिरुङ्लो॥

13 इङ्गाः पेयेम्मोग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया पाःन् पाराङ्, कुमनाहाः तुक्खे चाःत्तुङ्सिङ् हेक्क्याङ् कुजाःत्थि तेःसुङ्॥ हेक्केसाङ् खुनेह लुङ्माः तुक्ताङ्लो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाः खुनेह नसाःन् मेन्जोःक्के वयाङ्बाल्ले चोगुल्ले थे चोगुङ्ल पत्छाङ् थेआङ् मेन्निःबान्लो॥

14 आनिह यहवे दाङ्बाल्लेग साःरिक्लुङ्माः तुक्ताङ्लो, हेक्क्याङ् ख्रिस्त येसुओ खोगेदेप्पा नसाःन् नु मिःम्जिन् आत्तात्तान्ने यरिक् पिराङ्लो॥

15 ख्रिस्त येसुःन् लायोबाहाः ताङ्सेःप्से कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो त्ये केलःबा पाःन्निङ्ग सेक्खासाङ् तेन्दिङ् नु नसाःन् चोःक्मा सुक्तेत्लो॥ खेन् लायोबाहाःओ इङ्गाः साःरिक् लायोबा चोगाङ्लो,

16 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लुङ्माः तुक्ताङ्लो॥ हेक्केःल्ले नसाःन् केजोःक्पाआङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केघोःबाहाःरे लागि कुबि पोःङ्डानि फाःआङ् इङ्गाः काक्नुःल्लेआङ् साःरिक् लायोबा मनाःन् दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे आत्तात्तान्ने यरिक् लुङ्माः तुक्ताङ्लो॥

17 हेक्क्याङ् मेन्नुप्मनाबा हाङ्डिन्, आजुनि नु आलेक्खा थिक्लक् निङ्वाःफुमाङ्डिन् मिङ्सो इङ्धाःङ् नु मिमिदिङ् सदादिङ् पोःङ्लरो॥ आमेन्॥

तिमोथिःल्ले कुलक्पेन्

18-19 आस्साः तिमोथिए, कन् इङ्जाःङ्डिन् तगिनुसा केयाःम्बेओ माङ्निङ्वाःपाःन् पोःक्खेबा कुइसिःक् कन् लक्पेन्निन् खेनेह पिनेरो॥ खेङ्हाः खेनेह केइःत्तुर केनाःत्तुल्ले नुःरिक्काङ् थङ् चोःक्मा हेक्क्याङ् नो-नसाःन् नु सेसे खासिङ्डिन्कप्मा केसुक्तुःरो॥ कुभा मनाहाःरे कन् मेनाःरुआङ् खुनिह नसाःन्निन् मेनुप्सुआङ् मेवाःरो॥

20 खेङ्हाःग हाइमेनियस नु अलेक्जेन्दरसिरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया पाःन्हाः पाःप्मा लेप्मा पोःङ् केलःबा हुःनेत्छिर फाःआङ् खेङ्हाः इङ्गाः माफेन्साम्मिल्ले कुमुक्साम्मो लेरुङ्सिङ्डाङ् वाःआरो॥

2

केरेक्ले लागि तुवा चोःक्मा

1-2 हेक्केःल्ले, काक्नुःल्ले तगि, काक् मेन्छाम् याप्मिहाःरे खुनिह लागि हेक्क्याङ् हाङ्हाः नु वेह युक्साबाहाःरे खुनिह लागि निङ्वाःफुमाङ्डिल्लो पेलि, तुवाहाः, येक्पेलिगेन् तुवाहाः नु हेना नोगेन्हाः तोःम्मा फाःआङ् इङ्गाः पेलि फाक्निङ्लो॥ हेक्केलःरिक् आनिह सनारुङ्डो नु येम्येम्वा हिङ्मन्नो, हेक्क्याङ् साम्निमो नु मिङ्सो इङ्धाःङ्डो हिङ्मा आसुक्लरो॥

3 कङ्ग आनिह सेन्लप्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः केदाःबा नु नुःबा चोःक्लो॥

4 खुनेꣳग काक् मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳरे॒ से॒क्खाः॒न् कुसिङ् मे॒निः॒तुआङ् ताङ्मे॒से॒ः॒प्ल के॒लꣳबा निङ्वाꣳ इः॒त्तुरो॥

5 थेआङ्भे॒ल्ले॒ निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग थिक्लक् वाꣳरो॥ हे॒क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मे॒न्छाम् याप्मि लुम्मो पाः॒न्दङ्साबान्नाङ् थिक्लक् वाꣳरो॥ खे॒न् पाः॒न्दङ् के॒जोः॒क्पा मनाः॒ङ्ग ख्रिस्त ये॒सुरो॥

6 खुनेꣳ के॒रे॒क् मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳ लायोलाम् थे॒ꣳमासिआङ्हिङ्मासि फाꣳआङ् कुमे॒ल्लुङ्डिल्ले॒ कुले॒क्वा आप्फे॒ः॒क् पिसिङ्लो॥ कन्पाः॒न्निल्ले॒ तोः॒न्दिः॒ङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ सुये॒म्मो पिरुआङ् वाꣳ॥

7 खे॒ल्ले॒ चोगुल्ले॒ नसाः॒न् नु से॒क्खाबा सुनाइङ् इङ्भोः॒से इङ्गाꣳ थिम्मे॒न्दङ् सुवाङ्हाꣳरो से॒ः॒क्युक्मिबा नु सिक्साम्बा फाꣳआङ् दाङ्बाल्ले॒ से॒ः॒क्युक् चोगाङ्लो॥ इङ्गाꣳ इङ्ले॒क् मे॒बाः॒त्तान्लो, से॒क्खाबा पाः॒न्ने पाः॒त्तुङ्लो॥

8 इङ्गाꣳ काक् ये॒म्बित्छाꣳसाः॒हाꣳरे॒ आत्तान्छाङ् याः॒क्मे॒ल्ले॒ꣳए, मे॒ङ्घेए मे॒न्धक्के हे॒क्क्याङ् सेसेबा हुक्हाꣳ मे॒भोः॒क्खुर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लो तुवा मे॒जोगुर फाꣳआङ् निङ्वाꣳ चोगुङ्लो॥

मे॒न्छुमाहाꣳरे॒ लागि इङ्जाः॒ङ्

9 हे॒क्क्याङ् मे॒न्छुमाहाꣳरे॒आङ् सिङ्सिङ्डाङ् नुः॒रिक्काङ् चाङ्हाꣳ मे॒जाक्खुररो॥ हे॒क्क्याङ् ओलिओलिबा थाः॒क् फः॒मा, साम्म्याङ् नु वेꣳ इमे॒ल्लुङ्बा वाः॒त्ति, हे॒क्क्याङ् इमे॒ल्लुङ्बा चाङ्हाꣳरे॒ मे॒न्जोः॒क्सिङ्डिल्ल,

10 खे॒न्नुः॒ल्ले॒ग खे॒ङ्हाꣳ खे॒म्दु लाꣳरुसिबा नुः॒बा याः॒म्बक्हाꣳ मे॒जोगुनिरो॥ खे॒ल्ले॒ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा चोगुङ्के॒लꣳमा मे॒न्छुमाहाꣳ खे॒म्दु लाꣳरुसिरो॥

11 मे॒न्छुमाहाꣳ स्वाः॒त्ताङ् युक्को वाꣳमाआङ्हुꣳसिङ्मा पोः॒ङ्लो॥

12 इङ्गाꣳग मे॒न्छुमाहाꣳरे॒ ये॒म्बित्छाꣳहाꣳ हुꣳमासि नु युक्को कप्मासि युक् मे॒बिरुङ्सिङ्डिन्लो॥ कर मे॒न्छुमाहाꣳग स्वाः॒त् मे॒वाꣳररो॥

13 थेआङ्भे॒ल्ले॒ नावागे॒न् चइः॒त् पोः॒क्खे॒ल्ले॒ आदम्मिन् तगि हे॒क्क्याङ् हवाः॒ङ्ग याङ्सि पोः॒क्खे॒बारो॥

14 हे॒क्क्याङ् आदम्मिन् इङ्ले॒क्को थ्ये॒बा मे॒ः॒न्, कर मे॒न्छुमाꣳइन् माफे॒न्साम्मिल्ले॒ इङ्ले॒क्तुआङ् खे॒ल्ले॒ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒ कुइङ्जाः॒ङ्डिन् फे॒ः॒न्दुआङ् लायो चोगुरो॥

15 कर मे॒न्छुमाꣳइन् चक्मे॒ल्लꣳए नसाः॒न्नो, वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मासिओ हे॒क्क्याङ् सेसे हिङ्मन्नो वाꣳने॒ फाꣳग्र सागप्मोलाम्ताङ्से॒ः॒प्लो॥

3

सेसेहुप्लक्कोबा लाम्लोः॒बा

1 आत्तिन् मनाः॒ल्ले॒ लाम्लोः॒बा याः॒म्बक् चोः॒क्मा निङ्वाꣳ चोगुꣳ, खे॒ल्ले॒ से॒क्खाए नुः॒बा याः॒म्बक् चोः॒क्मा नोनिङ्वाꣳ चोगुꣳ के॒लꣳबा पाः॒न्निङ्ग से॒क्खाएरो॥

2 खे॒ल्ले॒ चोगुल्ले॒ लाम्लोः॒बा याः॒म्बक् के॒जोः॒क्पाङ्ग आप्तिक् मे॒ः॒न्नेबा, थिक्लक् मे॒ः॒त् के॒गप्पा, निङ्वाꣳ हाङ्गे॒गे॒म्सिङ्बा, नुः॒रिक्काङ् खासिङ् के॒निः॒प्पा, मिङ्सो इङ्धाः॒ङ्साबा, तरे के॒दोः॒बा नु मनाहाꣳ हुꣳमा के॒सुक्पा पोः॒ङ्मा पोः॒ङ्लो॥

3 खुनेꣳग आममबा थिः के॒धुङ्बा नु कुसिक् के॒जम्बा पोः॒ङ्मा मे॒नुꣳने॒न्, कर लुम्लुम् के॒लꣳबा नु सनारुङ्साबा पोः॒ङ्मा पोः॒ङ्लो॥ हे॒क्क्याङ् याङ्साकुन्धेओ निङ्वाꣳ के॒बिबाआङ् पोः॒ङ्मा मे॒नुꣳने॒न्लो॥

4 खुनेꣳग आप्फे॒ः॒क् कुहिम्सयङ् नुः॒रिक्काङ् कम्ब्राङ् मे॒प्मा के॒सुक्पा हे॒क्क्याङ् कुस्साः॒हाꣳरे॒ इङ्धाः॒ङ् मे॒बिरुबा नु कुइङ्जाः॒ङ् मे॒घे॒प्सुबा पोः॒ङ्मा पोः॒ङ्लो॥

5 थेआङ्भे॒ल्ले॒ आप्फे॒ः॒क् कुहिम्सयङ् कम्ब्राङ् मे॒प्मा मे॒न्छुक्मनाबाल्ले॒ आक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले॒न् सेसेहुप्लक्किन् कम्ब्राङ् मे॒प्मा सुक्तुबे?

6 खुनेꣳग कुसङ् नसानिबा पोः॒ङ्मा मे॒नुꣳने॒न्लो, मे॒ः॒न्ने॒ फाꣳग्र आङ्दिङ् लꣳआङ् माफे॒न्साम्मिल्ले॒ खुम्दिङ् खोः॒सुबा कुइसिः॒क् खे॒ल्ले॒आङ् खुम्दिङ् खोः॒सुꣳरो॥

7 खुनेꣳग नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳरेआङ्मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुबा पोःङ्मा पोःङ्लो, मेःन्ने फाꣳग्र
खुनेꣳ कुनाधाःआङ् माफेन्साम्मिल्ले कुइजोओ थाःरो॥
8 बा हेक्केलꣳरिक् सेसेहुप्लक्पा माङ्सेवारोबाहाꣳग* नो येप्लेक्साबा नु निङ्वाꣳइरे खोःप्तुसिबा
पोःङ्मा पोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳ यरिक् थिः केधुङ्बा नु फेन् लाम्मोलाम् याङ् केधक्पा पोःङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥
9 खेङ्हाꣳग सेसे खासिङ्डिल्ले आनिꣳ नसाःन् सिगाङ्बा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् केगप्पा पोःङ्मा
पोःङ्लो॥
10 खेङ्हाꣳ सेःक्युक् चोःक्मानुःल्ले तगि खुनिꣳ येप्लेक् नु सुम्बोधाःन् साꣳमा पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ्
खुनिꣳ याःम्बक्किन् नुःबा चोःक्ने फाꣳग्र हाराꣳ खेङ्हाꣳरे माङ्सेवारोबाहाꣳरे चोःक्मा केबोःङ्बा
याःम्बक्किन् मेजोगुररो॥
11 माङ्सेवारोबाहाꣳरे खुनिꣳ मेःत्हाꣳआङ् इङ्धाःङ्सामा मेबोःङ्ल पोःङ्, कर चेꣳया केबङ्मा
पोःङ्मा मेनुꣳनेन्लो॥ खेङ्हाꣳग सिक् एःप्मा केसुक्मा नु काक् पाःन्नो नसाःन्सामा पोःङ्मा पोःङ्लो॥
12 माङ्सेवारोबाङ्ग थिक्लक् मेःत् केगप्पा, नुःरिक्काङ् हिन्जाꣳबित्छा नु हिम्सयङ् कम्ब्राङ् मेप्मा
केसुक्पा पोःङ्मा पोःङ्लो॥
13 थेआङ्भेल्ले माङ्सेवारोबाहाꣳरे नुःरिक्काङ् याःम्बक् मेजोगुने फाꣳग्र खेङ्हाꣳरे मिङ्सो इङ्धाःङ्
मेघोःसुꣳ, हेक्क्याङ् ख्रिस्त येसुओ केवाꣳबा खुनिꣳ नसाःन्नो हाङ्हाङ्डाङ् वाꣳमा मेसुक्लो॥
14 इङ्गाꣳ खेनेꣳओ हाराए ताःमा निङ्साङ् चोगुङ्डाङ् वाꣳआसाङ् कन् सक्इङ्घङ्डिन्
साप्तुङ्बारो॥
15 हेक्केलꣳरिक् इङ्गाꣳ सुःसाङ्ने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳनु आक्खेलꣳरिक्
वाꣳमा पेःक्मा पोःङ् फाꣳआङ् खेनेꣳ कुसिङ्केनिःत्तुएरो॥ कुमनाहाꣳग आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुसेसेहुप्लक्लो॥ खेङ्ग सेक्खाःल्लेन् हाङ्सित्लाङ् नु नेःम्भोरो॥
16 आनिꣳ साम्योरे सिगाङ् पाःन्निङ्ग पयम् यम्बा चोःक् फाꣳआङ् आनिꣳ तेन्दिङ् आजोगुम्लो–
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आप्फेःक् नासिङ्गेन् थक्को थाःम्सिङ्लो,
सेसेमाङ्लाम् खुनेꣳ साम्योनिबा फाꣳआङ् ओसेःन्दाङ्पोःक्खेरो,
माङ्लाइङ्बाहाꣳरे खुनेꣳ मेनिःसुरो,
मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो खुनेꣳ इङ्भोःसेरो,
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो खुनेꣳ नसाःन् मेजोगुरो,
मिमिदिङ्डो खुनेꣳ थाःङ् पङ्सिङ् पेरो!

4

इङ्लेक्पा सिक्साम्बाहाꣳ

1 आल्ल सेसेमाङ्डिल्ले नुःरिक्काङ् आनिꣳ अक्खे आमेत्तेआङ् आवाꣳरो, ताःन्दि केदाःबा येम्मो
कुभा मनाहाꣳरे नसाःन्निन् मेलेरुआङ् इङ्लेक्केबा फेन्साम्हाꣳरे मेहुꣳरुसिबा निसाम्बुङ्डिन् मेइःत्तु
मेनाःत्तुꣳरो॥
2 कन् निसाम्हाꣳग निङ्वाꣳ केजिःप्पा इङ्लेक् केबाःप्पाहाꣳलाम् ताःरो॥ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ
खासिङ्डिङ्ग केगोःबा फेन्जेꣳइल्ले येम्माआङ्केधःप्पा केबोःङ्बा कुइसिःक् थेआङ् निङ्वाꣳ
मेङ्घोःमनाबा पोःङ्लो॥
3 खेङ्हाꣳरेग मेःक्खिम् चोःक्मा नु कुभा कुजा कुधि चामा थुङ्माआङ् मेनुꣳनेन् फाꣳआङ् मनाहाꣳ
मेहुꣳरुसिरो, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चामा फाꣳआङ् चोगुबा चामा थुङ्माहाꣳ नसाःन्साबा नु सेक्खा
पाःन् केनिःबाहाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नोगेन् पिमाआङ् चामा नुꣳरो॥
4 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबा केरेक् पाःन्हाꣳ नुःबा चोःक्लो॥ हेक्क्याङ् अप्मा
मेनुꣳनेन्लो, कर नोगेन् पिमाआङ् तेन्दिङ्गेन् सुदाःक्मा नुꣳरो॥
5 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् नु पेलिगेन् तुवाःल्ले काक् सेसे चोगुꣳरो॥

---

* **3:8** □□□□□ □□□□□□□□□□□ "□□□□□" □□□□□□ □.१०, ११, १३ पात्लाओआङ् कन् सुत्लाःन् ताः॥

येसु ख्रिस्तरे नुःबा कुसेवारोबा

6 कन् पाःन्हाङ खेनेङ नसानिबा फुङनुसाङहाङ केहुङरुसि हेक्क्याङ् केनाःत्तु केइःत्तुबा सेक्खा निसाम् नु
नसाःन्गेन् पाःन्जाक्को केहुङसिङ्ल केधाङ्ने फाङग्र खेनेङग ख्रिस्त येसुरे नुःबा कुसेवारोबा केबोःङ्लो॥
7 कर खेनेङ कुबुङ्ना कुसम्बा हनेबा खेदाङहाङलाम् माःङ्घाए वयेङओ॥ खेन्नुःल्लेग
निङ्वाङफुमाङ्डिन् सेवा चोःक्मा सधासिङ्डेङओ॥
8 नासिङ्गेन् थक् सधासिङ्माल्ले कुभारक् इन्धाःङ् आबिङ, कर याम्साम्गेन् सधासिङ्मालाम् काक्
परिक्लेन् इन्धाःङ् आघोःसुम्, थेआङ्भेल्ले साम्यो हिङ्मन्लेन् माङ्हेक्किन्कन् येम्मोबा नु तायेम्मोबा
हिङ्मन्नो आघोःसुम्लो॥
9 कङ्ग नसाःन् चोःक्मा सुक्केदेप्पा नु केरेक्ले तेम्मा केबोःङ्बा पाःन्लो॥
10 बा कन् निङ्वाङसोःक्को याम्बुधिक् नु तम्सिन् आजोगुम्, थेआङ्भेल्ले आनिङ निङ्साङ्डिन्
आजुनि निङ्वाङफुमाङ्डो आनेस्सुम्माङ् आवाङरो॥ खुनेङग काक् मेन्छाम् याप्मिहाङरे खुनिङ
सेन्लप्दाङ्बा, हेक्क्याङ् कुनो-कुबिङओग खुनेङओ नसाःन् केजोःक्पाहाङरेन्लो॥
11 कन् पाःन्हाङरे कुयाःम्बेओ इङ्जाःङ् पिरेसेङआङ् हुङरेसेङओ॥
12 खेनेङ नालिङ्गेन् थाङ्बेन् केवाङबाल्ले आत्तिल्लेआङ् खेनेङ कुनामेन्छाङ केम्मेत्नेन्लरो, कर
नसानिबाहाङरे खुनिङ तगि केबाःन् सुत्लाओ, येप्लेक्को, मिःम्जिओ, नसाःन्नो, हेक्क्याङ् सेसेबा
हिङ्मन्नो कुबि पोःक्खेङओ॥
13 इङ्गाङ मेन्दाए थारिक् सेसेहुप्लक्को साम्योसाप्ला निःप्मो, सुनाइङ् इङ्भोःमाओ नु निसाम् हुङमा
याःम्बक्को निङ्वाङ पिरेङओ॥
14 तुम्लाम्लोःबाहाङरे केसम्दाङ् खुनिङ हुक् मेनेस्सुल्ले माङ्निङ्वाङपाःन्लाम् केघोःसुबा याम्साम्गेन्
पर्धाःम्मिन् हनेबा मेइःत्तेन्नेङओ॥
15 खेनेङ कन् मुरा मेत्नेबा पाःन्हाङ नुःरिक्काङ् इःत्ते नाःत्तेङआङ् चक्मेल्लङए खेप्मो पत्छेङओ॥ हेक्के
केजोगुल्ले वेङ मनाहाङरे खेनेङ केजोगुबा थोबोःन् मेनिःसुररो॥
16 हेक्क्याङ् खेनेङ आप्फेःक् नु केहुङरुसिबा निसाम्मो सिङ्सिङ् लङरेङओ॥ चक्मेल्लङए खेप्मो
पत्छेङओ, थेआङ्भेल्ले हेक्के केजोगुने फाङग्र खेनेङ आप्फेःक् नु खेनेङ केबाःन् केघेम्बाहाङ
ताङ्गेसेःप्तुसिङरो॥

5

वेङहाङनु वाङमा चोःक्थिम्

1 खदाक्मि मनाःन् मेभेःक्तेन्नेङ, कर आप्फेःक् पानुदिङ् केम्बा कुइसिःक् इःत्तेङआङ् खाहुन्
पिरेङओ॥ हेक्क्याङ् खेनेङनुःल्ले पाःक्पाहाङ आप्फेःक् केन्साङसि कुइसिःक् इःत्तेसेङओ॥
2 खदाक्मि मेन्छुमाहाङ आप्फेःक् मानुदिङ् केम्मा कुइसिःक् इःत्तेसेङ, हेक्क्याङ् सिसादिङ्
मेन्छियाङहाङ सेसे निङ्वाङओ आप्फेःक् माङ्गेन्ना नेङनुसाङ कुइसिःक् इःत्तेसेङओ॥

मेमेदुमाहाङरे खुनिङ याःम्बेओ

3 कम्ब्राङ् केमेप्पा केहोःप्पा सेक्खास्मा मेमेदुमाहाङ कुभाङ पिरेसेङओ॥
4 कर खेन् मेमेदुमाहाङरे सामेन्छाङहाङ मेगत्तुसिने फाङग्र हाराङ खेङ्हाङरे खेन् मेमेदुमाहाङ कम्ब्राङ्
मेमेत्तुसिररो॥ खेङ्हाङरे खुनिङ चाहाबाओ केरेक्ले तङ्गाम् मेजोगु मेबिरुसिररो॥ थेआङ्भेल्ले कल्ले
निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाङ तासुङरो॥
5 कर खुनेङ कम्ब्राङ् केमेप्पा हाःत्ताङ् केहोःप्मा मेमेदुमाल्ले हाराङ निङ्वाङफुमाङ्डिन्नु निङ्साङ्
चोगुनि, हेक्क्याङ् सेन्दिक् लेन्दिक् चक्मेल्लङए खुनेङलाम् कुभाङ खोःसुङ्नि फाङआङ् तुवा चोगुररो॥
6 कर याम्दादा निङ्वाङतादाओ केवाङमा मेमेदुमाङ्ग कुहिङ्वेत् वाङसाङ् केसिःमा कुइसिःक्लो॥
7 कन् पाःन्हाङआङ् नुःरिक्काङ् निसाम् पिरेसेङओ॥ हेक्केलङरिक् खेङ्हाङ आप्तिक् मेःन्ने
मेहिङ्डाङ् मेवाङनिरो॥

8 कर आत्तिल्ले आप्फेःक् काःइ सोःधोःक् नु कुनो-कुबिःओ आप्फेःक् हिम्सयङ्डिन्नाङ् कम्ब्राङ् मेःमेत्तुन्, खेल्लेग नसाःन्निन् नाःरुः, हेक्क्याङ् खेङ्ग नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाःनुःल्लेआङ् ताप्फेःम्बारो॥

9 तङ्बे तुक्किप्पाङ्धो केगेप्मा मेमेदुमाहाःरे खुनिः मिङ्हाःरक् मेमेदुमा मिङ्स्राओ साप्तेःओ॥ खेङ्हाःग थिक्लेङ्रक् मेःक्खिम् केबोःङ्मा

10 हेक्क्याङ् नुःबा याःम्बक्को मिङ्सो इङ्धाःङ् केघोःमा पोःङ्मा पोःङ्लो॥ खेङ्ग हिन्जाःबित्छाहाः नुःरिक्काङ् कम्ब्राङ् केमेप्मा, लाम्दिःक्पाहाः तरे केदोमा, नसानिबाहाःरे खुनिः लाङ् वागेहप्मा, इनोगेन् तुक्खेओ केवाःबाहाः कुभाः केबिमा, हेक्क्याङ् नुःबुनुःबा याःम्बक्को निङ्वाः केबिमा पोःङ्मा पोःङ्लो॥

11 कर मेन्छियाः मेमेदुमाहाःरे खुनिः मिङ्डिन् मेमेदुमा मिङ्स्राओ मेसाप्तेन्नेःओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे मेःक्खिम् चोःक्मा खुनिः सिराः थाङ्डाङ् येसु ख्रिस्तेन्निङ्वाः पिमा मेलेरु मेदेःसुरो॥

12 हेक्केलःरिक् खेङ्हाःरे थिक्सिगेःक्पा माङ्हेक्किन्मेलेरु मेदेःसुआङ् खुम्दिङ्डो मेधाःरो॥

13 हेक्क्याङ् खेङ्हाः हिम्हिम् ताक्कम्मार अभोसिङ्मा, लेम्स्वामा पोःङ्मा मेहुःसिङ्लो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः ताःजेङ्मा, चेःया पङ्मा, मना याःम्बक्को हुक्केयाक्मा हेक्केलःरिक् मेम्बाःत् पाःन्हाः केबाःप्मा मेबोःङ्लो॥

14 हेक्केःल्ले इङ्गाःग मेन्छियाः मेमेदुमाहाःरेग हाराः मेःक्खिम् मेजोगुर, साः मेगत्तुसिर, हिम्धाःङ् ओमेमेत्तुर केलःबा निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥ हेक्केलःरिक् आनिः निङ्मिहाःरे आनिः तक्लेङ्वाओ थेआङ् पाःप्मा मेङ्घोःसुन्निरो॥

15 थेआङ्भेल्ले कुभा मेमेदुमाहाःग तगिसा माफेन्साम् लेप्माङ् मेनुःक्खे मेबेआङ् मेवाःरो॥

16 कर नसानिमा मेन्छुमाःइल्ले कुहिम्सयङ्डो मेमेदुमाहाः मेवाःने फाःग्र हाराः कम्ब्राङ् मेत्तुसिररो॥ हेक्केलःरिक् खेन् तुक्खेःन् सेसेहुप्लक्को मेबोःङ्नेन्लरो॥ सेसेहुप्लक्किल्ले सेक्खाए काःइ सोःधोःक् केहोःप्माहाःरक् कुभाः पिमासि पोःङ्लो॥

सेसेहुप्लक्पा तुम्लाम्लोःबाहाः

17 हेक्क्याङ् नुःबा याःम्बक् केजोःक्पा, कुनो-कुबिःओ सुनाइङ् इङ्भोःमा नु पेलिगेन् पाःन्जाक् हुःमाओ साःरिक् याम्बुधिक् केजोःक्पा तुम्लाम्लोःबाहाः कुभाः नु मिङ्सो इङ्धाःङ् खोःमा लाःरुसिरो॥

18 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् पत्, “चा केनुक्पा पित्तिल्ले कुमुराःन्चःप्पिल्ले मेसुःप्तेन्नेःओ,” हेक्क्याङ् “याःलिक्किन् नाम्याक् खोःमा लाःरुरो॥”

19 नेत्छि इग्र सुम्सि मनाहाःरे मेबिरुबा तोःन्दिहाः खेप्सेआङ्लक् तुम्लाम्लोःबाहाः मेधिक्तुसिबा आप्तिक्किन् ओमेत्तेःओ॥

20 लायो केजोःक्पार केवाःबा लाम्लोःबाहाः काक् नसानिबाहाःरे खुनिः तगि फेःक्तेसेःओ, हेक्केलःरिक् वेःहाः लायो चोःक्मा मेगिनिरो॥

21 निङ्वाःफुमाङ् नु ख्रिस्त येसुरे खुन्छिः तगि हेक्क्याङ् मेसेगेबा माङ्लाइङ्बाहाःरे खुनिः तगि, मनाहाः एःक्पएःक् चोःक्मासि नु मना सेम्मासि मेःन्, हेक्क्याङ् काक् थिम्हाः इःत्ते नाःत्तेः लःरिक् इङ्जाःङ् पिनेरो॥

22 माङ्सेवा याःम्बक्को लाम्लोःबा सेःक्युक् चोःक्मारे लागि मनाहाः सम्दाङ् हुक् नेमा याःम्बक्किन् हारा मेजोगेन्नेःओ॥ हेक्केलःरिक् वेःहाःरे खुनिः लायोओ मेन्धाए खेनेःग सेसेए वयेःओ॥

23 खेनेः केसाप्पोःक्पेन्तुक्किल्ले च्वाःत्लक् मेथुडेन्नेःओ, कर सिदाः पोःङ्ल फाःआङ् चेल्लेक्सेः थिःन् थुडेःओ॥ थेआङ्भेल्ले खेनेःग एत्लेङ् केदुक्काङ् केवाःरो॥

24 कुभा मनाहाःरे खुनिः लायोःङ्ग नुःरिक् थाःप्पाङ् खासेन्नो मेधाःरो, कर कुभारेङ्ग याङ्सिरक् थाःप्लो॥

25 बा हेक्केलःरिक् नुःबा याःम्बक्हाःआङ् नुःरिक्काङ् थाःप्, कर मेन्धाःप्मनाबेन्नाङ् चिङ्सिङ्मा मेसुक्नेन्लो॥

6

नसानिबा सेवारोबाहाꣳरे लागि खाहुन्

1 काक् सेवारोबाहाꣳरे खुनिꣳ दाङ्बाहाꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमा लाꣳरुसि फाꣳआङ् मेइःत्तुररो॥
हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु आनिꣳ निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ आत्तिन्हाꣳरेआङ् थेआङ्
पाःप्मा मेन्छुक्तुन्लरो॥

2 नसानिबा दाङ्बा केगप्पा सेवारोबाहाꣳरे खुनिꣳ दाङ्बाहाꣳ हाराꣳ इङ्धाःङ् खोःमा सुम्बोधाबा
मेजोःक् फाꣳआङ् मेइःत्तुररो॥ खेङ्हाꣳग नसाःन्नो खुनिꣳ फुꣳनुसाꣳसिरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳरेग
नुःरिक्काङ् खुनिꣳ नसानिबा दाङ्बाहाꣳरेन् सेवा मेजोगुररो, थेआङ्भेल्ले खुनिꣳ याःम्बक्कोलाम्
इन्धाःङ् केघोःबाहाꣳग लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मनाबा नसानिबा फुꣳनुसाꣳसिएरो॥ कन् पाःन्हाꣳ खेनेꣳ खेन्
सेवारोबाहाꣳ हुꣳमासि पोःङ् हेक्क्याङ् खेन् पाःन्हाꣳ चोःक् पाङ्मासि पोःङ्लो॥

याङ्साकुन्धे मिःम्जि

3 आत्तिल्ले इङ्लेक्के निसाम् हुꣳरुसिꣳ हेक्क्याङ् आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे सेक्खाबा कुनिसाम् नु
सेक्खाबा कुसाम्योनिबा निसाम्मो मेबत्नेन्,

4 खेङ्ग आङ्दिङ् लꣳमारे यम्बा लेङ्सिङ्ङाङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् खेल्ले थेआङ् मेलेस्सुन्लो॥ कर
कुबुङ्ना कुसम्बा पाःन्सुत्लाओ पाःन्थक्काङ् खेमाꣳ चोगुरो॥ हेक्क्याङ् खेन् पाःन्निल्ले नाहेम्मा,
खेमाꣳ, चाःत्थि पेःक्मा नु ताप्फेःम्बा चप्चिहाꣳरक् तारुरो॥

5 खेल्ले फेन् निङ्वाꣳ केगप्पाहाꣳ नु सेक्खा पाःन्नो मेम्बप्मनाबाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो खेमाꣳ
फोःक्खुꣳरो॥ खेङ्हाꣳरेग साम्यो इःप्मा नाःप्मा फाꣳइन् याङ्साकुन्धे थक्मा लाम् फाꣳआङ्
मेइःत्तुꣳरो॥

6 कर निङ्वाꣳ तामानुबा साम्निमान्ने यम्बा इन्धाःङ् वाꣳरो॥

7 आनिꣳ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो थेमाआङ् मेन्दाःत्ते आद्ये, हेक्क्याङ् आल्ल
आबेःक्किल्लेआङ् थेआङ् मेन्देꣳए आबेःक्लो॥

8 हेक्केःल्ले चामा थुङ्मा नु चाङ्मा आघोःसुम्ने फाꣳग्र आनिꣳ निङ्वाꣳ ताःमा पोःङ्लो॥

9 कर याङ्साकुन्धेसाबा पोःङ्मा निङ्वाꣳ केजोःक्पाहाꣳ यरिक् याङ् थक्मा हङ्साꣳमाओ
नु यरिक्परिक्पा मेक्माओ केदेꣳबा इःओ मेधाःरो॥ खेल्लेग खेङ्हाꣳ तुक्खेओ नु मेक्माओ
थाःसुसिꣳरो॥

10 थेआङ्भेल्ले याङ्डिन् मिःम्जि मेप्माङ्ग काक् परिक्लेन् ताप्फेःम्बा निङ्वाꣳरे कुबुङ्लो॥ कुभारेग
याङ्साकुन्धेःन् मिःम्जि मेमेत्तुर खुनिꣳ नसाःन्लाम् ताप्मेबेꣳरे मेबेआङ् मेवाꣳ हेक्क्याङ् काक् परिक्लेन्
तुक्खेःल्ले तेत्तुसिआङ् मेवाꣳरो॥

पावलरे तिमोथिःन् साम्दिङ् पिरुꣳ

11 कर खेनेꣳ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाए, कन् पाःन्हाꣳलाम् लाःत्लाःत् वयेꣳओ, हेक्क्याङ्
साम्योनिबा, साप्चुवाबा, नसाःन्साबा, मिःम्जिसाबा, नासि केधःप्पा, हेक्क्याङ् चुङ्जिगेन्
नःम्माल्ले कुधिम् पोःङ्मा तम्सिन् चोगेꣳओ॥

12 मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लेन् थुम्घो खोःमा फाꣳआङ् नसाःन्लेन् थङ्डिन् नुःरिक्काङ् थक्तेꣳओ॥
यरिक् तोःन्दिहाꣳ तगि खेनेꣳ नसाःन्निन् नुःरिक्काङ् तेन्दिङ् केजोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेन्
मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् केबिरेआङ् केवयेरो॥

13 काक् पाःन्हाꣳ हिङ्मन् केबिबा निङ्वाꣳफुमाङ् नु पन्तियस पिलातसरे* कुदगि नुःबा तोःन्दि
केबिबा ख्रिस्त येसुरे कुदगि कन् इङ्जाःङ्डिन् पिनेरो,

14 आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्याम्मो ओसेःन् मेन्धाक्सिङ्डे थारिक् केघोःसुबा खेन् इङ्जाःङ्डिन्
इःत्ते नाःत्तेर सेसे नु आप्तिक् मेःन्ने कत्तेꣳओ॥

---

* **6:13** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□

15 खुनेꣳए मुꣳइसाम् दाङ्बा नु हाङ्युक् दाङ्बा हेक्क्याङ् हाङ्हाꣳरे खुनिꣳ पयम् हाङ् नु
दाङ्बाहाꣳरेआङ् खुनिꣳ पयम् दाङ्बाल्लेए सुयेम्मो येसु ख्रिस्तरे कुओसेःन्धाक्सिङ्मान् तारुꣳरो॥
16 खुनेꣳओरक् आजुनि वाꣳरो, खुनेꣳ सुःमा नु केप्मा सुक्मेन्देप्मना ओःत्तिओ युङ्लो॥ खुनेꣳग
आत्तिल्लेआङ् मेन्निए वाꣳरो, हेक्क्याङ् निःमाआङ् मेन्छुक्तुन्लो॥ खुनेꣳइन्ने सदादिङ् मुक्साम् नु
मिङ्सो इङ्धाःङ् पोःङ्लरो॥ आमेन्॥
17 कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳ अक्खेलꣳरिक् इङ्जाःङ् पिरेसेꣳ–खेङ्हाꣳ
आङ्दिङ् मेन्लꣳनेन्लरो, हेक्क्याङ् खुनिꣳ निङ्साङ्डिन् चप्लेक्वा याङ्साकुन्धेओ मेःन्, कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डो मेयुक्खुररो॥ खुनेꣳए आनिꣳ निङ्वाꣳ तार फाꣳआङ् कुनिङ्वाꣳ हन्दुआङ् काक्
आबिꣳरो॥
18 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ हाराꣳ नुःबा याःम्बक् केजोःक्पा मेबोःङ्ल हेक्केलꣳरिक् वेꣳहाꣳनु हाःमा चामा
खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेहन्दुर, सुयाःम्बक् मेजोगुर लꣳरिक् इङ्जाःङ् पिरेसेꣳओ॥
19 अक्खेलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे तायेम्मिल्लेन् नेम्भोगेन् पाङ्यक् मेयुक्खुररो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे
सेक्खाबा हिङ्मन्निन् मेदेम्सु मेयुक्खुररो॥
20 तिमोथिए, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केबिरेबा पाःन्हाꣳ नुःरिक्काङ् कत्तेꣳओ॥ कुबुङ्ना कुसम्बा
अदङ् ताꣳजेङ् नु तक्लेङ्वा पाःन्हाꣳग इङ्लेक्पा साम्जिःक्लो, खेन्लाम् लाःत्लाःत् वयेꣳओ॥
21 कुभारे खेन् मेइःत्तु मेनाःत्तुआङ् नसाःन्निल्ले निङ्वाꣳसोःक्लाम् मेनुःक्खे मेबेआङ् मेवाꣳरो॥
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिन् खेनेꣳओ वाꣳररो॥

पावलरे़ तिमोथिःन् हाक्तुबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्ङो सेःक्युक्मिबा पावलरे़ खुने़ःनु माङ्सेवा याःम्बक् के़जोःक्पा खुने़ःनुःल्ले़ पाःक्पा तिमोथिःन् सुजा पिरुबा पाःन्हाः साप्तुआङ् पत्लो॥ कन् साप्पन्निल्ले़ कुलुम् थोःक्पिग नासि थःप्मारो॥ कप्मो पावलरे़ तिमोथिःन् साप्चुवानु ये़सु ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बेओ तोःन्दि पिमार वाःमा, हे़क्क्याङ् सुनाइङ् नु तगिबा माङ्हुप्ले़न्से़क्खाबा निसाम्मो लिङ्बित्ताङ् वाःमा पोःङ्॥ इनोगे़न् तुक्खे नु तक्ले़ङ्वाओबा पाःन्हाः ताःल्ले़ सिक्साम्बा नु इङ्गे़भोःबा याःम्बक् चोःक्मार नसानिबाहाः याम्जाङ्वा पिमासि पोःङ् लःरिक् साप्तुरो॥

पावलरे़ कन् सक्इङ्घङ्ङो नसानिबाहाः इक्साबा अदङ् पाःन्हाःलाम् लाःत्लाःत् वये़म्मे़ः फाःआङ् साम्दिङ् पिरुसिआङ् वाःरो॥ अदङ् पाःन्धङ् के़घे़म्बाहाःरे़न् इन्धाःङ् पोःङ्मारे़ कुले़क्वा मे़म्भैरक् पोःङ्लो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा १.१-२
पावलरे़ तिमोथिःन् मुरा मे़त्तुः १.३-४.५
पावलरे़ आबाङे कुयाक्नाम्४.१-१८
कुनुप्मा सेवा ४.१९-२२

सेवा नु नोगे़न्

1-2 आमिःम् आस्साः तिमोथिए,* ख्रिस्त ये़सुओ के़वाःबा मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्निल्ले़न् माङ्हे़क् कुइसिःक् निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले़ कुनिङ्वाःओलाम् दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ सेगाङ्बा कुसेःक्युक्मिबा इङ्गाः पावललाम् कन् सक्इङ्ङिन् हाक्ने़ःरो॥ पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिन् नु आनिः दाङ्बा ख्रिस्त ये़सुरे़ कुलुङ्गुम्, लुङ्माः तुक्मा नु सनारुङ्ङिन् खे़ने़ःनु वाःररो॥

3 इङ्गाः आधाःक्थे़बाहाःरे़ निङ्वाःफुमाङ्ङिन् सेवा मे़जोगुबा कुइसिःक् इङ्गाः सेसे खासिङ्ले़ खुने़ः कुसेवा चोगुङ्॥ हे़क्क्याङ् सदादिङ् इङ्गाः तुवा चोगुङ्ङिल्ले़ से़न्दिक् ले़न्दिक् खे़ने़ः निङ्वाः इःत्ने़आङ् खुने़ः नोगे़न् पिरुङ्लो॥

4 खे़ने़ः के़मिक्वाःन् निङ्वाः इःत्तुङ्ङिल्ले़ के़साःसे़ ताःमा साःरिक्निङ्वाः चोगुङ्ङाङ् वाःआरो॥ हे़क्केःल्ले़ इङ्गाः ओमुलःमाल्ले़ कुधिम् पोःङ्ङामे़न्॥

5 इङ्गाः खे़ने़ः से़क्खाबा के़नसाःन्निन् निङ्वाः इःत्तुङ्लो॥ खे़ने़ःआङ् के़युमाः लोइस नु के़म्मा युनिसरे़ कत्ते़त्छुबा हे़क्तङ्बा नुःबा नसाःन् के़गत्तुः फाःआङ् इङ्गाः निस्से़ः पोःक्खाङ्ङाङ् वाःआरो॥

पावलरे़ तिमोथिःन् आःन्छिङ्मा पिरुः

6 कन् नसाःन्निल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ने़ः सम्दाङ् हुक् ने़स्सुङ् पिने़ल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले़ के़बिरे़बा पर्धाःम्मिन् के़दिःप्पा मि कुइसिःक् कत्ते़ःओ फाःआङ् मे़त्ने़ःरो॥

7 थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले़ आबिरे़बा सेसेमाङ्ङिल्ले़ आनिः किस्मुक्पा आन्जोःक्ने़न्, कर मुक्साम्, मिःम्जि, हे़क्क्याङ् निङ्वाः हाङ्गे़म्सिङ्मा आबिः॥

8 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ दाङ्बाल्ले़न् साःक्खि पिमा नु कुलागि इङ्गाः साक्पा के़धाःबान्नु खे़ने़ः सिरिङ् मे़मये़न्ने़ःओ॥ कर निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले़ कुमुक्साम्मो आनिगे़नु सोरिक्खे़ने़ःआङ् सुनाइङ्ले़ लागि तुक्खे चे़ःओ॥

---

* **1:1-2** □□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□

9 खुनेःए आनिः ताङ्आसेःप्तेआङ् आप्फेःक् सेसे कुमना पोःङ्से आसेगेआङ् आवाःरो॥ कङ्ग
आनिः आजोगुम्बा याःम्बक्किल्ले पोःक्खेबा मेःन्लो, कर खुनेः आप्फेःक् कुनिङ्वाःसोःक्
नु कुलुङ्गुम्रे चोगुबारो॥ तोलिङ्सोमुआङ्धो ख्रिस्त येसुरे कन् लुङ्गुम्मिन् आबिर फाःआङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले निङ्सेःक् चोगुआङ् वये॥
10 कर आल्लो आनिः सेन्लप्दाङ्बा ख्रिस्त येसुःन् त्येआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम् खुनेःओ
ओसेःन्दाङ् पोःक्खेरो॥ खुनेःए सिःमेल्ले कुमुक्साम्मिन् मेक्खुआङ् सुनाइङ्लाम् नेत्तिगेन्
हिङ्मन् नु आजुनि हिङ्मन् ओसेःन्दाङ् चोगुरो॥
11 कन् सुनाइङ्डिल्ले लागि इङ्गाः सेसे सेःक्युक्मिबा, सिक्साम्बा, हेक्क्याङ् इङ्गेभोःबा पोःङ्से
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःक्युक् चोगाङ्लो॥
12 हेक्क्याङ् बा खेल्ले चोगुल्लेए इङ्गाः तुक्खे चाआर वाःआरो॥ कर इङ्गाः सिरिङ् मेमआन्लो,
थेआङ्भेल्ले हाःत् इङ्गाः नसाःन् चोगुङ्डाङ् वाःआ फाःआङ् नुःरिक्काङ् निःसुङ्डाङ् वाःआरो,
हेक्क्याङ् इङ्गाः कुहुक्को पिरुङ्बा पाःन्हाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनुःङ्मा युःमा येन् थारिक्
सेःप्तुआङ् कत्तुः फाःआङ् इङ्गाः निस्से वाःआरो॥
13 इङ्गाः हुःनेबा सेक्खा निसाम्हारे कुबिहाः इःत्ते नाःत्तेःओ, हेक्क्याङ् ख्रिस्त येसुओ खोगेदेप्पा
मिःम्जि नु नसाःन्नो नुःरिक्काङ् वयेःओ॥
14 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केबिरेबा नुःबा पाःन्हाः आनिःओ केवाःबा सेसेमाङ्डिल्ले कुभाःलाम्
नुःरिक्काङ् कत्तेःओ॥
15 एसियास्मा थुम्मोलाम् केदाःबा काक् नसानिबाहारे इङ्गाः मेलेराङ् मेदेःसाङ्बा पाःन्हाःग खेनेः
केनिःसुरो॥ खेङ्हाःओ फुगेलस नु हर्मोजेनसेन्नाङ्लो॥
16 दाङ्बाल्ले हाराः ओनेसिफोरसरे कुहिम्सयङ्डिन् लुङ्माः तुक्तुररो, थेआङ्भेल्ले इङ्गाः
पुङ्लाहिम्मो वयाङ्डिल्ले खुनेः यरिक् लेङ् हाङ्हाङ् मेत्छे आदुम्से ताःमा मेनुःन्देन्,
17 कर खुनेः रोम येक्यक्को केरेआङ् साःरिक् कोःत्ताङ्डाङ्इङ्गाः तुमाङ्लो॥
18 येसु ख्रिस्तरे कुनुःङ्मा युःमा येन्नो हाराः दाङ्बाल्ले खुनेः लुङ्गुम् ओसेःन्धाक्तुनिरो॥ इङ्गाः
एफिससओ वयाङ्डिल्ले आक्खेन् साःरिक् कुभाः पिराङ् केलःबा पाःन्निङ्ग खेनेः केनिःसुएरो॥

2

येसु ख्रिस्तरे कुनिङ्वाःइरे खोःप्तुबा कुधक्सुबान्

1 हेक्केःल्ले आस्साःए, खेनेःग ख्रिस्त येसुओ केवाःबा लुङ्गुम्लाम्बा केधुम्बा पोःक्खेःओ॥
2 यरिक् तोःन्दिहारे खुनिः तगि केघेप्सुबा आबाःन्निन् केनिङ्वाःइरे खोःप्तुसिबा मनाहाः हुःमा
केसुक्पा नसाःन्साबा वेः मनाहाः हुक्सुप्तेसेःओ॥
3 ख्रिस्त येसुरे सेक्खाएबा कुधक्सुबा कुइसिःक् खेनेः आनिगेनु तुक्खे चामाओ चुम् पोःक्खेःओ॥
4 थक्सुबा तुराओ केयाक्पा आत्तिन् थक्सुबान्नाङ् हिम् याःम्बक्को मेहम्सिङ्डिन्, कर खेल्लेग खुनेः
कुधक्तुम्बाल्ले कुनिङ्वाः ताःमा निङ्वाः चोगुरो॥
5 हक्चाःत्तो केलोःक्पेन्हक्चाःत्तोबा थिम्हाः कुइसिःक् मेलोःक्नेन्ने फाःग्र खेल्ले थुम्घो मेघोःसुन्लो॥
6 याम्बुधिक्काङ् याःन्गेमःबा मनाःल्लेए केदुम्बा चाःन् काक्नु तगि खुनेःए चामा खोःमा पोःङ्लो॥
7 इङ्गाः पाःत्तुङ्बा पाःन्हाः नुःरिक्काङ् निङ्वाः इःत्तेःओ, थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले खेनेः काक्
पाःन्हाः कुसिङ्निःप्मा फाःआङ् इःत्छिङ्साम् केबिःरो॥
8 सिःमेन्लाम् याम्मो केहिङ्बा दाउद* हाङ्डिल्ले कुमुःइदाङ्सा येसु ख्रिस्तेन्निङ्वाः इःत्तेःओ॥
इङ्गाः इङ्भन् चोगुङ्बा सुनाइङ्डिन् बा कन्नेरो॥

---

* **2:8** □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ (१०००) तगि वये॥ दाउदरे कुमुःइदाङ्साहाःओ थिक्पा मसिह (निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्तेन्) पोःङ्लो, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाः ताङ्सेःप्से खुनेःए पाङ्घुबारो फाःआङ् माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहारे मेसाप्तुआङ् वये॥

9 बा खेन् सुनाइङ्डिन् इङ्गाꣳ इङ्भोःसुङ्बाल्ले चोगुल्ले तुक्खे चाआर वाꣳआ, हेक्क्याङ् कुभाङ्केभेःम्बा कुइसिःक्काङ् इघेःङ्डो थाःआरो॥ कर निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किङ्ग आप्फाल्लेआङ् इघेःङ्डो मेधानेन्लो॥

10 खेल्ले चोगुल्लेए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा कुमनाहाꣳ ख्रिस्त येसुओ सेन्लप् नु मेन्नुप्मनाबा मिमिदिङ् मेघोःसुर फाꣳआङ् काक् तुक्खेहाꣳ इङ्गाꣳ थम्मा सुक्तुङ्लो॥

11 कन् पाःप्मनाबा पाःन्निङ्ग सेक्खाएरो,
आनिꣳ खुनेꣳनुए आस्येआङ् आवाꣳने फाꣳग्र खुनेꣳनुए आहिङ्लो॥
12 आनिꣳ चक्मेल्लꣳए नासि आधःत्तुम्ने फाꣳग्र आनिꣳआङ् खुनेꣳनुए हाङ् आजोगुम्॥
आनिꣳ खुनेꣳ आनाꣳरुमने फाꣳग्र, खुनेꣳआङ् आनिꣳ आनाꣳरो॥
13 आनिꣳ नसाःन्साबा आम्बोःङ्नेन्छाङ् खुनेꣳग नसाःन् नसाःन्साबा चोःक्लो॥
थेआङ्भेल्ले खुनेꣳग आप्फेःक् नाꣳसिङ्मा मेसुक्नेन्लो॥

कुसाङ् केलःबा याःम्बक्

14 सेसेहुप्लक्कोबा काक् मनाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ हाराꣳ खेङ्हाꣳ पाःन्सुत्लाओ पाःन्धङ् मेन्जोःक्नेन्ल फाꣳआङ्साम्दिङ् पिरेसेꣳओ॥ खेन् पाःन्धङ्डिल्ले नुःबा मेबोःङ्नेन्, कर केघेम्बाहाꣳरे खुनिꣳ इम्मोःक्लक् पोःङ्लो॥

15 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिराꣳ थाङ्ल फाꣳआङ् नुःरिक्काङ् केसुक्सुक् याःम्बक् चोगेꣳओ॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेक्खाबा पेलिगेन् कुबाःन्जाक्किन् थो यो मेन्जोःक्के हुꣳरेसेꣳर सिरिङ् मःमा मेम्बोःङ्डे याःम्बक् केजोःक्पा पोःक्खेꣳओ॥

16 कर खेनेꣳग कुबुङ्ना कुसम्बा अदङ् पाःन्धङ्डोलाम् एःक् वयेꣳओ॥ हेक्तङ्बा पाःन्धङ्डिल्ले नसानिबाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् माःङ्घा तेꣳरुसिरो॥

17 हेक्तङ्बा पाःन्हाꣳग आप्फाल्लेआङ् मेन्वेःप्मनाबा याङ्घेःक् कुइसिःक्लो॥ अक्तङ्बा सिक्साम्बाहाꣳओग हाइमेनियस नु फिलेतससिरो॥

18 खेङ्हाꣳरेग सेक्खाबा माराम्मिन् लेरेत्छुआङ् आनिꣳ सिःमेन्लाम् याम्मो हिङ्माङ्ग तगि पोःक्खे चुरेरो लꣳरिक् हुꣳसुसिआङ् कुभा नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ नसाःन्निन् लेङ्सुर वाꣳसिरो॥

19 कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिसाम्मिल्लेन् युक्सिङ्गेन् पाङ्युक्किन् मेम्मुन्नेए नेरो, हेक्क्याङ् अक्खेलꣳरिक् साप् लक्सिङ्डाङ् वाꣳरो, “दाङ्बाल्ले आप्फेःक् कुमनाहाꣳ कुसिङ्निःत्तुसिꣳरो,” हेक्क्याङ् “दाङ्बाल्ले कुमिङ् केलोःङ्बाहाꣳ काक् लायोलाम् माःङ्घाए मेबोःङ्लरो॥”

20 यम्बा हिम्मो यरिक् परिक्लेन् साम्म्याङ् नु युप्पा हेक्क्याङ् सिङ् नु खाम्मिल्लेन् चेत्थ्या नु खप्प्याहाꣳ मेवाꣳरो॥ कुभाग इङ्धाःङ्बा नु कुभा इङ्धाःङ्मेःन्बा याःम्बक्को ओगप् पोःङ्लो॥

21 आत्तिल्ले फेन् याःम्बक्किन्लेरुआङ्सेसे चोःक्सिङ्, खेङ्ग इङ्धाःङ्बा याःम्बक्को ओगप् पोःङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक् कुन्दाङ्बाल्ले कुयाःम्बक्को आत्तिन् नुःबा याःम्बक्कोसाङ् खेङ्ग ओगप् पोःङ्मा यारिप् पोःङ्लो॥

22 थाङ्बेन् मेन्छियाꣳ लꣳमालाम्केदाःबा फेन् निङ्वाꣳलाम् एःक् वयेꣳओ॥ हेक्क्याङ् सेसे निङ्वाꣳओलाम् दाङ्बान्नु तुवा केजोःक्पा मनाहाꣳनु साम्योनिमो, नसाःन्नो, मिःम्जिओ हेक्क्याङ् सनारुङ्डो वयेꣳओ॥

23 कर कुबुङ्ना कुसम्बा पाःन्धङ्डिन् नाꣳरेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेल्लेग खेमाꣳरक् फोःक्खुꣳरो॥

24 दाङ्बाल्ले कुसेवारोबान् खेमा मेनुनेन्लो॥ खुनेꣳग काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पा, हुꣳमा केसुक्पा, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳ हाङ्गेगेम्सिङ्बा पोःङ्मा पोःङ्लो॥

25 हेक्क्याङ् तक्लेङ्वाओ केबोःक्पाहाꣳआङ् सिक् नःम्नःम्माङ् खाहुन् पिमा केसुक्पा पोःङ्मा पोःङ्, हेक्केलꣳरिक् सेक्खाबा पाःन् कुसिङ्मेनिःत्तुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनिꣳ लायोलाम् नुःक्तु तारुसिररो॥

26 हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिल्ले कुनिङ्वाꣳ हेक्के चोःक्मा पाङ्मासि फाꣳआङ् इजो युक्तुसिबा पाःन्निन् खुनिꣳ निङ्वाꣳ सेःआङ् कुसिङ्मेनिःत्तुआङ् माफेन्साम्मिल्ले कुइजोलाम् पिम्मा मेसुक्लो॥

3

कुनुप्मा येन्हाꣳओ साम्यो मेःन्नेबाहाꣳ

1 आल्ल कुनुप्मा येन्हाꣳओ केसाक्पा येम् ताः फाꣳआङ् केनिङ्वाꣳसोओ युक्खेꣳओ॥
2 खेन् येम्मोबा मनाहाꣳग आप्फेःक्लक् मिःम्जि केमेत्छिङ्बा, याङ्साकुन्धेरक् मिःम्जि केमेप्पा नु आप्फेःक्लक् यम्बासिगे फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केइःप्पा, आङ्दिङ् केलꣳबा हेक्क्याङ् मना चाःत्थि केदेःबा मेबोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳग पा माहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्नो मेम्बप्मनाबा, ओबे केजोगु केबिराङ्बे फाꣳआङ् निङ्वाꣳ मेन्इःप्मनाबा, हेक्क्याङ् साम्यो मेन्इःप्मनाबा आजिःन्जिःम्बा मेबोःङ्लो॥
3 खेङ्हाꣳरे आत्तिन्हाꣳआङ् लुङ्माꣳ मेन्दुक्तुन्सिन्, वेꣳहाꣳ लेप्मि मेम्बिरुन्छिन्, हेक्क्याङ् चेꣳया केमःबा, हेꣳलेꣳलेबा, किप्मा केघुःबा, नुःबा पाःन् सिराꣳ मेन्धाङ्मनाबा मेबोःङ्लो॥
4 खेङ्हाꣳ वेꣳ मना इङ्लेक् केमेप्पा, निङ्वाꣳतादा केजोःक्पा, आङ्दिङ्डाङ् इङ्गाꣳएःक् केलꣳबा मेबोःङ्लो॥ खेङ्हाꣳरेग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलेक्वा याम्दादा निङ्वाꣳतादा चोःक्माए खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो॥
5 खेङ्हाꣳग साम्योबा मेलेङ्सिङ् कर मुक्साम्मिन् मेन्हेप्तुन्लो॥ अक्तङ्बा मनाहाꣳनु खेनेꣳग एःक् वयेꣳओ॥
6 कुभाग हिम् हिम् मेबेःक्काङ् लायोःल्ले केप्तुसिमाहाꣳ नु काक् परिक्लेन् याम्निङ्वाꣳओ केबप्मा निङ्वाꣳ सुङ्गिक्मा मेन्छुमाहाꣳ युक्को मेदारुसिरो॥
7 खेन् मेन्छुमाहाꣳ आक्खेन् मेहुꣳसिङ्साङ् आप्फाल्लेआङ् सेक्खाःन् कुसिङ्निःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
8 जेन्नस नु जेम्ब्रससिरे मोसाःन् मेअत्तुबा कुइसिःक् खेन् मनाहाꣳरे सेक्खाःन् मेअत्तुरो॥ खेन् मनाहाꣳ फेन्निङ्वाꣳबासिरो, हेक्क्याङ् खुनिꣳ नसाःन्निन् सेक्खाबा मेजोःक्नेन्॥
9 कर खेङ्हाꣳरे बा हेक्केरक् चोःक्मार वाꣳमा मेन्छुक्तुन्लो॥ जेन्नस नु जेम्ब्रससि कुइसिःक् खेङ्हाꣳरेआङ् खुनिꣳ अदङ् चोःक्मान्नाङ् केरेक् मनाहाꣳरे निङ्वाꣳ मेघोःसुꣳरो॥

पावलरे तिमोथिःन् इङ्जाःङ् पिरुꣳ

10-11 कर खेनेꣳग इङ्गाꣳ आनिसाम्मिन्, आयेप्लेक्किन्, हिङ्मन्लेन् आनिङ्वाꣳसोःक्किन्, आनसाःन्निन्, आहाङ्गेम्सिङ्मान्, आमिःम्जिन्, आनासि थःप्मान्, तुक्खे च्याङ्बा पाःन्हाꣳ, आदुक्खेहाꣳ केरेक् केनाःत्तु केइःत्तुआङ् केवाꣳरो॥ हेक्क्याङ् एन्तिओक, आइकोनियम नु लुस्त्राओ इङ्गाꣳ तुमुङ्बा केरेक् तुक्खेहाꣳ नुःरिक्काङ् कुसिङ्केनिःत्तुआङ् केवाꣳरो॥ कर दाङ्बाल्ले काक् खेन् तुक्खे लाक्खेलाम् इङ्गाꣳ सेःप्ताङ्लो॥
12 ख्रिस्त येसुओ साम्योनिबा हिङ्मन्नो हिङ्मा निङ्वाꣳ केजोःक्पाङ्ग तुक्खे चाएरो॥
13 कर फेन् याःम्बक् केजोःक्पा मना नु इङ्गेलेक्पा मनाहाꣳग वेꣳ मनाहाꣳ इङ्लेक्तुम्सिम्बा, ताप्फेःल्लिक्मेत्तुम्सिम्बा लꣳरिक् मेइःत्तुर मेबेःक्किल्ले आप्फेःक् इङ्मेलेक्सिङ्ल साꣳरिक्काङ् ताप्फेःम्बा मेबोःङ्ल मेबेःक्लो॥
14 कर खेनेꣳग केघोःसुबा निसाम्मो चक्मेल्लꣳए पत्छेꣳओ॥ खेन् निसाम्हाꣳ सेक्खाए मेजोःक् फाꣳआङ् कुसिङ्केनिःत्तुꣳरो, थेआङ्भेल्ले खेनेꣳ निसाम् केहुꣳबाहाꣳ ताःक्पो युङ्मा केसुक्तुसिꣳरो॥
15 खेनेꣳ केजुःक्तेआङ्धो नुःरिक्काङ् सेसे साम्योसाप्ला केलेस्सुआङ् केवाꣳरो॥ बा कन् पाःन्हाꣳओलाम् ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् चोःक्मा खोगेदेप्पा सेन्लप्रेन्सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्केघोःसुꣳरो॥
16 काक् साम्योसाप्लाःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाम्जाङ्वालाम् आबिरेबारो, हेक्क्याङ् खेङ्ग साम्योनिबा निसाम् पिमा, फेन् याःम्बक् केजोःक्पेन्नुःरिक्काङ् तोःम्मा, हेक्क्याङ् नसानिबा हिङ्मन्नो हिङ्मा ओःन्धाक् पिमा, साꣳरिक् याःम्बक् आबिꣳरो॥
17 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳरे काक् नुःबा याःम्बक्हाꣳ चोःक्मा मेसुक्तुर फाꣳआङ् साम्योसाप्ला आबिरेबारो॥

4

1 ख्रिस्त येसुःन् हाङ् चोःक्से युःल्ले काक् कुहिङ्वेत् नु कुसिवेत् मनाहाङ खासेन् चोगुसिङरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले नु येसु ख्रिस्तरे खुन्छिङ तगि इङ्जाःङ् पिनेरो–

2 सुनाइङ् इङ्भोःसेङ॥ आप्फाल्लेसाङ् सुनाइङ् सेःमा खेनेङग यारिप् पोःक्खेआङ् वयेङओ॥ निङ्वाङ हाङ्गेम्सिङ्ल निसाम्नु मनाहाङ नुःरिक्काङ् खाहुन् पिरेसेङ, फेःक्तेसेङ, हेक्क्याङ् हाङ्हाङ् मेत्तेसेङओ॥

3 थेआङ्भेल्ले मनाहाङरे सेक्खा निसाम् खेम्मा खुनिङ सिराङ मेन्धाङ्मना येम् तार पत्॥ कर खेङ्हाङरेग आबाडे याम्निङ्वाङओ मेबेःक्काङ् खुनिङ खेम्मा सिराङ केधाङ्बा पाःन्लक् खेम्मा फाङआङ् बा हेक्तङ्बा पाःन् केबाःप्पा सिक्साम्बाहाङ मेलुप्सुसिरो॥

4 खेङ्हाङरेग सेक्खाबा पाःन्निन् मेनाङरुआङ् खुनिङ कुबुङ्ना कुसम्बा खेदाङहाङ लेप्माङ् निङ्वाङ मेबिरुङरो॥

5 कर खेनेङग काक् परिक्पा वानाम्मो हाङ्हाङ् वयेङआङ् तुक्खेःन् थरेङ, सुनाइङ् सेःस्सेङ, हेक्क्याङ् खेनेङ माङ्सेवा चोःक्मा केयाःम्बक्किन् चोगे सुरेङओ॥

6 थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ आसिःमा येम्मिङ्ग निःत्ताङ्डे त्येआङ् वाङरो॥ इङ्गाङ आहिङ्मन्निङ्ग निङ्वाङफुमाङ्डिन् तोःम्मनाबा सिदुङ्जभा कुइसिःक् चोःक्॥

7 इङ्गाङग आसुक्सुक् नुःरिक्काङ् नसाःन्लेन् थङ् थक्ताङ्डाङ्, आलोःक्मान् सुरुङ्डाङ् वाङआ हेक्क्याङ् नसाःन्निन् मेम्माए कत्तुङ्डाङ् वाङआरो॥

8 आनिङ कुदोःप्मा खासेन् केजोःक्पा दाङ्बाल्ले खेन् येन्नो साम्योनिबा तिचःन्हाङ्सेम् कुइसिःक् पिआरो॥ इङ्गाङरक् मेःन्, कर खुनेङ कुधाःन्छिङ्मान् निङ्वाङ इगेःक्काङ् केहाङ्बा काक्ले मेघोःसुङरो॥

पावलरे कुनुप्मा कुबाःन्निन्

9 खेनेङ इङ्गाङओ हारा फेम्मा केसुक्सुक् तम्सिन् चोगेङओ॥

10 थेआङ्भेल्ले देमासरे कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाङ मिःम्जि मेत्तु हेक्क्याङ् इङ्गाङ लेराङ्डाङ् थिस्सलोनिका पेआङ् वाङरो॥ क्रेसेन्सेन् गलातिया थुम्मो पेआङ् वाङ हेक्क्याङ् तितसेन् दाल्मातिया थुम्मो पेरो॥

11 इङ्गाङनुग लुकारक् वाङरो॥ खेनेङ केभेन्निल्ले मर्कुसेन्नाङ् खेनेङनु सोरिक् फेत्तेङओ, थेआङ्भेल्ले इङ्गाङ आयाःम्बक्को खेल्ले यरिक् कुभाङ पिआरो॥

12 इङ्गाङ तुखिकसेन् एफिससओ पाङ्घुङ्देःसुङ्डाङ् वाङआरो॥

13 खेनेङ केभेन्निल्ले त्रोआसलाम् कार्पसेल्लो नेस्सुङ्धाङ्बा चुङ्गा नु साप्पन्हाङ फेत्तेसेङओ॥ हेक्क्याङ् सेहोबा साप्पन्निन् निङ्वाङ मेम्भेःन्ने फेत्तेङओ॥

14 फेन् केधक्पा अलेक्जेन्दरले इङ्गाङ साङरिक्तुक्खे चाःत्ताङ्लो॥ दाङ्बाल्ले हाराङ कुयाःम्बक् कुइसिःक् पिरुनिरो॥

15 खेनेङआङ् खेन्नु सिङ्सिङ् येक्येक् वयेङ, थेआङ्भेल्ले खेल्ले आनिगे निसाम्मिन् साङरिक् अत्तुरो॥

16 थिक्सिगेःक्पो इङ्गाङ खासेन्लोबाल्लो मेदाराङ्डिल्ले आत्तिन्हाङरेआङ् याप्मि कुभाङ मेम्बिराङ्डिन्, कर केरेक्ले इङ्गाङ मेलेराङ्डाङ्मेबेरो॥ कन् पाःन्नो निङ्वाङफुमाङ्डिल्ले खुनिङ तक्लेङ्वाओ खासेन् मेजोगुन्निरो॥

17 कर दाङ्बान् इङ्गाङनु वयेआङ् थिम्मेन्दङ् सुवाङ्हाङरे सुनाइङ् खेम्मा मेघोःसुनि फाङआङ् सुनाइङ् इङ्भोःमा केसुक्पा पोःङ्मा थुम् पिराङ्लो॥ दाङ्बाल्लेग इङ्गाङ थेरिङ्बाल्ले कुमुराओलाम्माङ् सेःप्ताङ्लो॥

18 दाङ्बाल्ले इङ्गाङ काक् फेन् पाःन्नोलाम् सेःप्पाआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा कुहाङ्जुम्मो कम्ब्राङ् मेत्तार तेङआरो॥ दाङ्बाल्ले कुमिमिदिङ्डिन् सदादिङ् नु सदादिङ् पोःङ्निरो॥ आमेन्॥

कुनुप्मा सेम्मुङइ सेवा

19 इङ्गाह प्रिस्किला नु अक्विला हेक्क्याङ् ओनेसिफोरसरे़ कुहिम्सयङ्हाह आसेवामु मे़त्ते़से़हओ॥
20 इरास्तसे़न् कोरन्थिओ वये़ लारे़रो॥ हेक्क्याङ् त्रोफिमसे़न् तुगे़र वये़बाल्ले़ मिलेतसओए पक्थाङ्लो॥
21 के़सुक्तुने़ फाह्ग्र चुङ्वाःम्मा तामानुःल्ले़ तगिए खे़ने़ह इङ्गाहओ ताःमा तम्सिन् चोगे़हओ॥ युबलस, हेक्क्याङ् पुदेनस, लिनस, क्लौदिया हेक्क्याङ् काक् वेह फुह्नुसाह्हाह्रे़आङ् खे़ने़ह सेवा के़म्हाक्ते़आङ् वाह्रो॥
22 दाङ्बान् खे़ने़ह्नु वाह्ररो॥ हेक्केलह्रिक् निङ्वाह्फुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिन् के़रे़क्नु वाह्ररो॥

पावलरे़ तितसे़न् हाक्तुबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् पावलरे़ तितसे़न् हाक्तुबा सक्इङ्घङ्लो॥ तितसे़न् येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् के़जोःक्पा थिम्मे़न्दङ् सुवाङ्वये़रो॥ हे़क्क्याङ् खुने़ग पावले़न् सुनाइङ् इङ्भोःमा याःम्बक्को कुभाऋ के़बिबा थाङ्बे़न् वये़रो॥ पावलरे़ खुने़ऋ क्रेत लाजेऋओ सेसेहुप्लक्ले़न् याःम्बक्हाऋ ओमे़त्छे़ हे़क्क्याङ् लाम्लोःबाहाऋ सेःक्से़ पक्थःआङ् वये़रो॥ कन् सक्इङ्घङ्डिल्ले़ सुम्सि परिक्ले़न् पाःन्हाऋ ओसेःन्आधाक्लो॥

थिक्सिगेःक्पाओ, क्रेत लाजेऋबा मनाहाऋ कुऋइगे़भे़ऋबा मे़जोगे़बाल्ले़ चोगुल्ले़ पावलरे़ तितसे़न् सेसेहुप्लक्पा लाम्लोःबाहाऋ आक्तङ्बा पोःङ्मा पोःङ् फाऋआङ् निङ्वाऋसुम्मो तारु पिरुऋरो॥ निसिगेःक्पाओ, पावलरे़ सेसेहुप्लक्को के़वाऋबा खदाक्मि काप्पोबा काप्मोमाहाऋ, थाङ्बे़न्हाऋ हे़क्क्याङ् सेवारोबाहाऋ हुऋमा के़बोःङ्बा निसाम्हाऋरे़ कुयाःम्बेओ तितसे़न् सुजा पिरुऋरो॥ कुनुप्माओ, नसानिबाहाऋरे़ सनारुङ् नु तङ्माआङ् वाऋमा के़बोःङ्बा येप्ले़क् कप्मा पोःङ् लऋरिक् मे़त्तुऋ हे़क्क्याङ् खेमा थक्मा नु सेसेहुप्लक्को येमे़न्दङ्बा पाःन्हाऋलाम् लाःत्लाःत् वाऋमा पोःङ् लऋरिक् पावलरे़ तितसे़न् सुजा पिरुऋरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-४
सेसेहुप्लक्पा लाम्लोःबाहाऋरे़ लागि सुजा १.५-१६
सेसेहुप्लक्को वेऋ वेऋ लुप्हाऋरे़ चोःक्मा के़बोःङ्बा याःम्बक्हाऋ २.१-१५
सुजा नु साम्दिङ् ३.१-११
कुनुप्मा सुजा ३.१२-१५

1 निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबा नु येसु ख्रिस्तरे़ कुसेःक्युक्मिबा इङ्गाऋ पावललाम्बा कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्ने़ऋरो॥ निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ सेगुसिबा कुमनाहाऋ खुनिऋ नसाःन्नो कुभाऋ पिमासि हे़क्क्याङ् आनिऋ साम्योरे़ आहुऋरे़बा से़क्खाओ लाम्लोःमासि फाऋआङ् निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ इङ्गाऋ सेगाङ्लो॥

2 कन् से़क्खाःल्ले़ चोगुल्ले़ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निल्ले़ निङ्साङ्डिन् आघोःसुम्, हे़क्क्याङ् आप्फाल्ले़आङ् इङ्ले़क् मेम्बाःप्मनाबा निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ येम्मिल्ले़ कुहेःक्सिङ्मानुःल्ले़ तगिए कन् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निल्ले़ माङ्हे़क्किन्चोगुआङ् वये़रो॥

3 हे़क्क्याङ् आनिऋ से़न्लप्दाङ्बा निङ्वाऋफुमाङ्डिल्ले़ कुइङ्जाःङ्डो, सेःक्युक् चोगुबा सुये़म्मो कुबाःन्जान्निन् ओसेःन्दाङ् चोगाङ्डाङ् खे़न् इङ्भन् चोःक्मा लक्पेन्खोःसुङ्डाङ् वाऋआरो॥

4 आन्छिऋ लत्छा नसाःन्नो से़क्खास्मा आस्साः तितसे,* हाराऋ पानुदिङ् पाः निङ्वाऋफुमाङ् नु आनिऋ से़न्लप्दाङ्बा ख्रिस्त येसुरे़ लुङ्गुम् नु सनारुङ् के़बिररो॥

क्रेत लाजेऋओ तितसरे़ कुयाःम्बक्

5 खे़ने़ग इङ्गाऋ क्रेत लाजेऋओ मेन्जुःत्ते के़वाऋबा पाःन्हाऋ सुःप्मा हे़क्क्याङ् पिने़बा ओःन्धाक् कुइसिःक् काक् पाङ्जुम्हाऋओबा सेसेहुप्लक्हाऋओ तुम्लाम्लोःबाहाऋ सेःक्युक् चोःक्मासि फाऋआङ् पक्थाने़बारो॥

6 तुम्लाम्लोःबाङ्ग फोत्या मेःन्नेबा नु थिक्लक् मेःत् के़गप्पा पोःङ्मा पोःङ्॥ हे़क्क्याङ् कुस्साःहाऋआङ् खर्मे़न्दक्नु पाःन् मे़ङ्घे़म्मनाबा मेःन्, कर नसानिबा पोःङ्माए पोःङ्लो॥

---

* **1:4** □□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□

7 थेआङ्भेल्ले खुनेंग निङ्वाफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बक् चोःक्मा लक् केघोःबारो॥ हेक्केःल्ले खुनेंग फोत्या मेःन्नेबा पोःङ्माए पोःङ्लो–आङ्दिङ् केलबा नु हारा कुसिक् केबोःक्पा, थिः सिजङ्वाःल्ले केमःबा, केआःम्बा, फेन् याःम्बक्लाम् याङ् केधक्पा पोःङ्मा मेनुनेन्लो॥

8 कर खुनेंग तरे केदोःबा नु नुःबा पाःन्हाफ कुसिराफ केधाङ्बा पोःङ्माए पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेंफ निङ्वाफ हाङ्गेम्साबा, साम्योनिबा, सेसे नु हेन्थिम्बा पोःङ्माए पोःङ्लो॥

9 खुनेंग हुफसिङ्बा सेक्खास्मा पाःन्जाक्को वाफमाए पोःङ्, हेक्केलफरिक् खेल्ले वेफहाफ सेक्खास्मा निसाम्लाम्बा हाङ्हाङ् मेप्मासि नु खेन् निसाम् केअप्पाहाफरे खुनिफ पेःन्दिःन् ओसेःन्धाक्मा सुक्तुसिफरो॥

इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाफ अप्मासि

10 थेआङ्भेल्ले खेप्मो यरिक् युक्को मेनयुङ्मनाबा नु पाःन्फात्रेहाफ, वेफ इङ्लेक् केमेप्पाहाफ मेवाफरो॥ खेङ्हाफओ यरिक्तङ्बाग यहुदि हर्दो हेक्मा थिम् नाःप्माए पोःङ् लफरिक् केबाःप्पासिरो॥

11 खेङ्हाफग स्वाःत् चोःक्मासिए पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले फेन् याःम्बक्लाम्बा याङ्साकुन्धे थक्से खेङ्हाफरे हुफमा मेन्नुफमनाबा निसाम् मेहुफरुसिर कुभा हिम्सयङ्हाफ काक् फेत्मेलाःन्दुसिर मेयाक्लो॥

12 हेक्क्याङ् कङ्ग क्रेत केयुङ्बाहाफरे आबाङे खुनिफ खागेइक्पाधिक्ले आप्फेःक् अक्खे पाःत्तुआङ् वाफ, “क्रेत केयुङ्बाहाफग सदादिङ् इङ्लेक् केबाःप्पा, खासिङ् मेन्निःप्मना ताम्भुङ् थक्सा हेक्तङ्बा हेक्क्याङ् लेम्सुवाबा तःक् थेःक्के मेजोःक्लो॥”

13 कन् पाःत्तेबा पाःन्हाफग सेक्खाएरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेन् नसानिबाहाफ आल्लसाङ् नुःरिक्काङ् नसाःन् चोःक्मा मेसुक्तुर फाफआङ् खेङ्हाफ साफरिक् फेःक्तेसेफओ॥

14 हेक्क्याङ् सेक्खाःन् केअप्पा मनाहाफरे खुनिफ इङ्जाःङ्डिन् नु यहुदि खेदाफहाफ खेङ्हाफरे खेम्मा मेलेरु मेदेःसुररो॥

15 सेसे निङ्वाफ केगप्पा मनाहाफनु काक् पाःन्हाफ सेसेए चोःक्लो, कर चिःन्जिःम्बा नु नसाःन् मेङ्गप्मनाबाहाफरे लागि थेःन्नाङ् सेसे मेजोःक्किन्लो॥ थेआङ्भेल्ले खेङ्हाफरे खुनिफ निङ्वाफ नु खासिङ्डिन्फेत्लाफरेआङ् वाफरो॥

16 खेङ्हाफरे निङ्वाफुमाङ्डिन् कुसिङ् निःत्तुम्बे लफरिक् मेबाःत्तुफ, कर आबाङे याःम्बक्कोलाम् मेनाफरुरो॥ खेङ्हाफग याम्गेसिङ्बा नु इङ्जाःङ् इःप्मा नाःप्मा मेन्देम्मना मेजोःक्काङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥

2

नसानिबाहाफ नुःबा निसाम् हुफमासि

1 कर खेनेंग सेक्खाबा नुःबा निसाम्बुङ् लाफरुबा निसाम् हुफरेसेफओ॥

2 खदाक्मिहाफग लुम्लुम्बा पोःङ्मा, तुम्म्याहाङ् पोःङ्मा लाफरुसिबा, इङ्धाःङ्साबा, निङ्वाफ हाङ्गेम्सिङ् केजोःक्पा पोःङ्मा, सेक्खाबा नसाःन् केगप्पा, वेफहाफ लुङ्माफ केदुक्पा हेक्क्याङ् नासि केधःप्पा पोःङ्मा पोःङ् मेत्तेसेफओ॥

3 हेक्केलफरिक्के खदाक्मि मेन्छुमाहाफ साम्निमा मेन्छुमाफ, लाफरुसिमा नु चाःत्थिइङ्धाःङ्सामा पोःङ्मा पोःङ् मेत्तेसेफओ॥ खेङ्हाफग मना मेन्जेङ्मनामा नु चेफया मेम्बङ्मनामा मेबोःङ्ल पोःङ्, थिः मसाङ् पोःङ्मा मेनुफनेन्लो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाफरेग वेफहाफ नुःबा याःम्बक् चोःक्मा हुफमासि पोःङ्लो॥

4 हेक्क्याङ् खेङ्हाफरे खुनिफनुःल्ले पाःक्मा मेन्छुमाहाफरे खुनिफ येम्बाहाफ नु हिन्जाफबित्छाहाफ मिःम्जि मेप्मासि,

5 निङ्वाफ हाङ्गेम्सिङ् केजोःक्मा पोःङ्मा नु सेसे केवाफमा, नुःरिक्काङ् हिम्धाःङ् केदक्मा पोःङ्मा, वेफहाफ लुङ्माफ केदुक्मा हेक्क्याङ् खुनिफ येम्बाहाफरे युक्को वाफमा पोःङ् फाफआङ् हुफमासि पोःङ्लो॥ हेक्केलफरिक् निङ्वाफु पाःन्जाक्को आत्तिन्हाफरेआङ् हिनाःम् चोःक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥

6 बा हेक्केलफरिक्के थाङ्बेन्हाफ निङ्वाफ हाङ्गेम्सिङ् केजोःक्पा पोःङ्मा पोःङ् फाफआङ् खाहुन् पिमासि पोःङ्लो॥

7 खेनेꣳ आप्फेःक्काङ् नुःबा याःम्बक्किल्ले कुबि पोःक्खेꣳ, हेक्क्याङ् केनिसाम्मो नोनिङ्वाꣳसाबा नु ताःक्पोसाबा पोःक्खेꣳओ॥

8 हेक्क्याङ् आत्तिन्हाꣳरेआङ् केजाःत्थि मेन्देःसुन्ल फाꣳआङ् नुःबा पाःन् पारेꣳओ॥ हेक्केलꣳरिक् बिफ्युङ्बाहाꣳरेआङ् आनिꣳ तक्लेङ्वाओ ताप्फेःम्बा पाःन् पाःप्मा मेन्छुक्तुन्नाङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नाधारो॥

9 सेवारोबाहाꣳ खुनिꣳ हिम्दाङ्बाहाꣳरेन् इङ्जाःङ्गेम्बा पोःङ्मा, काक् पाःन्नो खुनिꣳ निङ्वाꣳ केदाःबा याःम्बक् चोःक्मा, याङ्ना मुरादोमा मेनुꣳनेन् फाꣳआङ् हुꣳरेसेꣳओ॥

10 खेङ्हाꣳ मेन्घुःन्नेन्ल कर केरेक् पाःन्नो निङ्वाꣳइरे खोःप्तुसिबा मेबोःङ्ल, अक्खेलꣳरिक् खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा काक् याःम्बक्कोलाम् आनिꣳ सेन्लप्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयाःम्बेओबा निसाम्मिल्लेन् मिङ्सोधाःङ्सो पोःररो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्

11 केरेक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे सेन्लप् मेघोःसुर फाꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्मिन् ओसेःन्धाक्तुसिआङ् वाꣳरो॥

12 खेन् कुलुङ्गुम्लाम्बा कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लायोबा हिङ्मन् नु इक्सादिङ्बा येम्निङ्वाꣳ तादाबा पाःन्हाꣳ लेप्मादेःमा पोःङ् फाꣳआङ् आहुꣳसिङ्ङाङ् कन् हिङ्मन्नो निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्मा, कुदोःप्मा नु साम्योनिबा हिङ्मन्नो हिङ्मा फाꣳआङ् ओःन्धाक् आजोःक्लो॥

13 हेक्केलꣳरिक् आनिꣳ पयम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे मिमिदिङ्नु कुयुःमेन् आहाङ्घुम्ल आवाꣳइल्ले आनिꣳ हाङ्हाङ्बा निङ्साङ्डिल्ले कुधिम् आवाꣳरो॥

14 आनिꣳ काक् लायोलाम् थेꣳमासि, आबाङे सेसे कुमना चोःक्मासि हेक्क्याङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा कुसिक् केसम्बा चोःक्मासि फाꣳआङ् आनिꣳ लागि खुनेꣳ आबाङे सिदुङ्जभा पोःङ्से पिसिङ्लो॥

15 काक् युक्नु कन् पाःन्हाꣳ हुꣳरेसेꣳ, हाङ्हाङ् मेत्तेसेꣳ, हेक्क्याङ् फेःक्तेसेꣳ॥ हेक्केलꣳरिक् आत्तिन्हाꣳरेआङ् खेनेꣳ कुनामेन्छाꣳ केमेन्मेत्नेन्लरो॥

3

नुःबुनुःबा पाःन्हाꣳ चोःक्मा

1 हाङ्गेजोःक्पाहाꣳ नु सुहाङ्युक्पाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को वाꣳमा पोःङ्, इङ्जाःङ्गेम्बा पोःङ्मा पोःङ् हेक्क्याङ् आप्फाल्लेसाङ् काक् परिक्लेन् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा यारिप् पोःङ्मा पोःङ् फाꣳआङ् नसानिबाहाꣳ याम्मो मेत्तेसेꣳओ॥

2 हेक्क्याङ् वेꣳ आत्तिन् मनाहाꣳरेआङ् चेꣳया पङ्मा मेनुꣳनेन्, खेमा थक्मा मेनुꣳनेन्, कर वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मासि पोःङ् हेक्क्याङ् काक् मनाहाꣳनु नःम्नःम्माङ् वाꣳमा पोःङ् लꣳरिक् खेङ्हाꣳ मेत्तेसेꣳओ॥

3 थेआङ्भेल्ले आनिꣳआङ् थिक्लेङ् अदङ् नु इङ्जाःङ् इःप्मा नाःप्मा मेन्देम्मनाबा, इङ्लेक्के, याम्निङ्वाꣳ तादा नु याम् तादारे आयुक्तेआङ् आवयेरो॥ हेक्केलꣳरिक् सिक् पोःक्मा नु नाहेम्माओ आवये, हेक्क्याङ् मनाहाꣳ आजिःत्तुम्सिम्माङ्आवयेरो॥

4 कर आनिꣳ सेन्लप्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनुꣳमान् नु मनाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिबेन्थाःम्सिङ्डिल्ले

5 खुनेꣳ आनिꣳ ताङ्आसेःप्तेरो॥ कङ्ग आनिꣳ आजोगुम्बा नुःबुनुःबा साम्योनिबा याःम्बक्किल्ले पोःक्खेबा मेःन्लो, कर खुनेꣳ आप्फेःक् लुङ्माꣳ आदुक्तेबाल्ले चोगुल्ले ताङ्आसेःप्तेबारो, हेक्क्याङ् सेसेमाङ्लाम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसङ् मना चोःक्से आनिꣳ लायोःन् वाहप्तुआङ् कुसङ् हिङ्मन् आबिरेरो॥

6 हेक्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ हन्दुआङ् आनिꣳ सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तलाम् सेसेमाङ्डिन् आनिꣳओ पाङ्घु

7 हे़क्केलꣳरिक् साꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक्ते़बाल्ले़ चोगुल्ले़ आप्तिक् मे़ःन्नेबा आजोगे़आङ् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्ले़न् से़क्खा निङ्साङ् के़जोःक्पा नु लक् के़घोःबा पोःङ्मा आसुक्तुम्लो॥
8 कन् पाःप्मनाबान् से़क्खाएरो॥ कन् पाःन्हाꣳओ चक्मे़ल्लꣳए पत्छे़ꣳओ, हे़क्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नसाःन् के़जोःक्पाहाꣳरे़ सिङ्सिङ्डाङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा पोःङ्लो॥ कन् पाःन्हाꣳग काक् मे़न्छाम्गे़न् याप्मिरे़ लागि नुःबा नु कुभाꣳ के़बिबा पाःन्लो॥
9 कर अदङ् पाःन्धङ्हाꣳ, केःम् केःम्बा मिङ्साहाꣳरे़न् पाःन्धङ्हाꣳलाम् लाःत्लाःत् वये़म्मे़ꣳओ, हे़क्क्याङ् मोसारे़ कुसाम्योथिम्मिल्ले़ कुयाःम्बेओ खे़माꣳ मे़जोगे़म्मिन्ने़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ कङ्ग ओगप् मे़म्बोःङ्मना नु इन्धाःङ् मे़ःन्नेबा पाःन्लो॥
10 हे़क्केलꣳरिक् खे़माꣳ के़भोःङ्बाहाꣳ निले़ङ् थारिक् साम्दिङ् पिरे़से़ꣳ, हे़क्केसाङ् खे़माꣳ फोःङ्मा मे़ल्ले़रुन्ने़ फाꣳग्र खे़न् मनाहाꣳनु माःङ्घा वये़ꣳओ॥
11 हे़क्तङ्बा मनाहाꣳग फे़त्के़लाꣳबा नु लायोबा मे़जोःक्लो, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ खुनिꣳ आबाङे लायोःल्ले़ थिक्तुसि फाꣳआङ् कुसिङ्निःत्ते़ꣳओ॥

कुनुप्मा सुजा

12 इङ्गाꣳ आर्तिमसे़न् मे़ःन्छाङ् तुखिकसे़न् खे़ने़ꣳओ पाङ्घुङ्लो॥ खे़ङ्हाꣳओ लत्छाःन् के़त्नुमे़ःन्ने खे़ने़ꣳ के़सुक्सुक् निकोपोलिस ये़क्यक्को फे़म्मा तम्सिन् चोगे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ चुङ् वाःम्माओबा ताप्फे़ःम्बा वानाम्मिल्ले़ चोगुल्ले़ इङ्गाꣳ खे़प्मोए वाꣳमा निःन्धो चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो॥
13 कुभाङ्से़म्बा जिनसे़न् नु अप्पोलोसे़न् खुन्छिꣳ लाम्दिःक्को थेआङ् के़साक्पाओ मे़धासिन्ल फाꣳआङ् कुभाꣳ पिरे़से़ꣳओ॥
14 हे़क्क्याङ् आनिꣳ मनाहाꣳरे़ नुःबा याःम्बक् चोःक्मा नु से़क्खाए के़साक्पाओ के़धाःबाहाꣳ कुभाꣳ पिमासि मे़हुꣳसिङ्लरो॥ खे़ङ्हाꣳ इरे़म्इरे़म् लꣳरिक्मे़न्वाꣳने़न्लरो॥
15 इङ्गाꣳनु के़वाꣳबा काक् नसानिबा फुꣳनुसाꣳहाꣳरे़ खे़ने़ꣳ सेवा के़म्हाक्ते़आङ् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् याप्मि मिःम्जि के़मे़प्पा फुꣳनुसाꣳहाꣳ आनिगे़ सेवा वाꣳमु मे़त्ते़से़ꣳओ॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳनु वाꣳर फाꣳआङ् इङ्गाꣳ तुवा चोःक्कारो॥

पावलरे़ फिलेमोने़न् हाक्तुबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

फिलेमोने़न् कुइङ्गे़सेबा नसानिबा वये़ हे़क्क्याङ् खुने़ग कलस्सि ये़क्यक्पा नसानिबा वये़बिला॥ ओने़सिमसे़न् कुसेवारोबा वये़, हे़क्क्याङ् कुन्दाङ्बाल्ले़ कुहिम्मोलाम् खे़ल्छिङ् पेआङ् रोम ये़क्यक्को के़रे़॥ खे़प्मो खुने़ सेःक्युक्मिबा पावले़न् तुमुआङ् वये़रो॥ खे़न् ये़म्मो पावले़न् कुनसाःन्निल्ले़ चोगुल्ले़ पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्ये़आङ् यागे़॥ पावलरे़ए ओने़सिमसे़न् दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तओ तारुआङ् वये़रो॥ कन्सक्इङ्घङ्ङो पावलरे़ फिलेमोने़न् के़सेवारोबा ओने़सिमसे़न् खे़ने़ँओए पाङ्घुङ्ल पत्तारो, खे़ल्ले़ याःम्बक् फेःन्दुआङ् वाँने़ फाँग्र ले़प्मि पिरे़ँओ हे़क्क्याङ् सेवारोबा हे़क्के मे़ःन्, कर नसानिबा हे़क्के लाङ्दाःक्ते़ँओ लँरिक् पेलि फाक्तुरो॥

थामिङ्

निःसुम् नु सेवा १-३
पावलरे़ फिलेमोनरे़ कुनारा फोःसुबा ४-७
ओने़सिमसरे़ लागि पेलि ८-२२
कुनुप्मा सेवा २३-२५

पावलरे़ कुसेवा

1-2 आन्छिगे़ मिःम् चुम् नु सोसोरिक् माङ्सेवा के़जोःक्पा फिलेमोन,* आनिँ नसानिमा नुसाँ अप्फिया, आन्छिगे़नु माङ्सेवा के़जोःक्पा* अर्खिपस हे़क्क्याङ् के़हिम्मो के़जुम्बा सेसेहुप्लक्कोबा मनासे, ख्रिस्त ये़सुरे़ कुयाःम्बेओ सुनाइङ् से़ःसुङ्डिल्ले़ पुङ्लाधाबा के़बोःङ्बा इङ्गाँ पावल नु आनिँ नुसाँ तिमोथिरे़ कन्सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्कासिगे़रो॥

3 आनिँ पानुदिङ् पाः निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले़ हे़क्क्याङ् दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ लुङ्गुम् नु सनारुङ् खिनिँ के़बिरिर॥

फिलेमोनरे़ लागि पावलरे़ चोगुबा तुवा

4 आन्साँ फिलेमोन्ने, खे़ने़ँ के़लागि तुवा चोःक्काल्ले़ इङ्गाँ सेवा चोगुङ्बा निङ्वाँफुमाङ्डिन् सदादिङ् नोगे़न् पिरुङ्लो,

5 थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ने़ँ दाङ्बा ये़सु ख्रिस्ते़न्के़जोगुबा के़धुम्बा नसाःन्निल्ले़ कुयाःम्बेओ नु निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले़ के़रे़क् सेसे कुमनाहाँ लुङ्माँ के़दुक्तुसिबा पाःन्हाँ इङ्गाँ खे़प्सुङ्डाङ् वाँआरो॥

6 खे़ने़ँ के़नसाःन्निन् वेँहाँ के़जे़क्तुसिल्ले़ ख्रिस्तरे़ आबिरे़बा काक् मुँइसाम्हाँ नुःरिक्काङ् कुसिङ् निःप्मा के़सुक्तुर फाँआङ् तुवा चोःक्कारो॥

7 आन्साँए, खे़ने़ँ लुङ्माँ के़दुक्तुसिबाल्ले़ इङ्गाँ साँरिक् सःत्ताङ् हे़क्क्याङ् आःन्छिङ्मा खोःसुङ्डाङ् वाँरो, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले़ काक् सेसे कुमनाहाँ हाङ्हाङ् के़जोगुसिआङ् के़वाँरो॥

ओने़सिमसरे़ कुलागि पावलरे़ कुबेलि

8 हे़क्केःल्ले़ इङ्गाँ ख्रिस्तओ के़वाँबा आयुक्लाम् खे़ने़ँ थेमा चोःक्मा पोःङ् फाँआङ् इङ्जाःङ् पिमा सुक्ने़साङ्,

9 इङ्गाँ खदाक्मि पावल, आल्लो ख्रिस्त ये़सुरे़ कुबुङ्लाथाबा के़बोःङ्बाल्ले़, आनिँ लुङ्माँ तुक्सिङ्माल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ने़ँ पेलि फाक्ने़ँरो॥

---

* **1:1-2** □□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ * **1:1-2** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□

10 ओनेसिमसेन् लुङ्माङ तुक्तेञओ फाञआङ् इङ्गाञ खेनेञ पेलि फाक्नेञरो॥ खुनेञग पुङ्लाहिम्मो
यागाङ्डिल्लेए ख्रिस्तओबा नसाःन्नो तारुङ्बाल्ले चोगुल्ले आस्साः कुइसिःक् पोःक्खेआङ् वाञरो॥
11 उन्छोःन् ओनेसिमसेङ्ग* खेनेञ केलागि थेआङ् याःम्बक् मेम्बिमनाबा वये, कर आल्लग आन्छिञ
नेप्माङ्ले लागि याःम्बक् केबिबा पोःक्खेआङ् वाञरो॥
12 इङ्गाञ खेन् साञरिक् लुङ्माञ तुक्तुङ्बा मनाःन् खेनेञओ याङ्ना पाङ्घुङ्डाङ् वाञआरो॥
13 सेक्खाःल्ले खुनेञग इङ्गाञ कप्मा आसिराञ थाङेआङ् वये, थेआङ्भेल्ले सुनाइङ् सेःसुङ्बाल्ले
चोगुल्ले पुङ्लाहिम्मो साक्पा थ्याङ्डाङ् याक्काल्ले खेनेञ केलेक्वा खुनेञ फाञमा सुक्ताङ्बारो॥
14 कर खेनेञ केजोगुबा नुःबा याःम्बक्किन् साक्केल्लेक्काङ् मेःन्, कर आबाङे केनिङ्वाञलाम्बा
पोःङ्ल फाञआङ् खेनेञ कन् पाःन्नो केनिङ्वाञ मेःन्ने इङ्गाञ थेआङ् चोःक्मा आनिङ्वाञ होःप्लो॥
15 खुनेञग सदादिङ्ले लागि खेनेञओ याम्मो नुःङ्मा ताःमा फाञआङ्ने सप्फारे लागि खेनेञनु
सेन्देबारेत्छ!
16 आल्ल खुनेञग योःक्पा हेक्के मेःन्लो, कर खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् आनिञ नसानिबा नुसाञ
पोःक्खेआङ् वाञरो॥ खुनेञग इङ्गाञ लुङ्माञ तुक्तुङ्बान्नुःल्लेआङ् खेनेञ नासिङ्गेन् थक्को नु
दाङ्बाओ साञरिक् लुङ्माञ केदुक्तुबा नुसाञ पोःक्खेआङ् वाञरो॥
17 खेल्ले चोगुल्ले खेनेञ इङ्गाञ आबाङे केन्जुम् केइःत्ताने फाञग्र इङ्गाञ खेनेञओ ताआल्ले
लाङ्दाःक्मा केबिआबा कुइसिःक्के खुनेञआङ् लाङ्दाःक्मा पिरेञओ॥
18 खेल्ले पाःन् फेःन्दु केबिरेआङ् वाञ इग्र खेनेञ केसिङ्नाःत् हुङ्मा कत्तुञने फाञग्र इङ्गाञ आमिङ्डो
साप्ते युक्खेञओ॥
19 इङ्गाञ पावलरे हुङुङ् पिने फाञआङ्आप्फेःक् आहुक्किल्ले कन् साप्तुङ्ल पत्तारो॥ खेनेञ
आबाङेआङ् ख्रिस्तओ कुसङ् हिङ्मन् इङ्गाञलाम्बा केघोःसु केलञबान् निङ्वाञ मेभेःत्छेन्नेञओ॥
20 आन्साञए, दाङ्बाओ खुनेञ लाङ्दाःक्ताङ् पिराङ्डेञ, हेक्केलञरिक् ख्रिस्तओ इङ्गाञ हाङ्हाङ्
मेत्ताङ्डेञओ॥
21 इङ्गाञ साप्तुङ्ल पत्ताल्लेसा पेलि फाक्नेबान् निस्से केजोगुञ, हेक्क्याङ् खेन्नुःल्लेआङ् यरिक्
केजोगुञ फाञआङ् निःसुङ्लो॥
22 हेक्क्याङ् लत्छा पाःन् वाञ–इङ्गाञ आयुङ्मारे लागि याक्फाधिक् यारिप् चोगाङ् पिराङ्डेञ,
थेआङ्भेल्ले केजोगुबा तुवाःल्ले चोगुल्ले खेनेञओ नुःङ्डा ताआबि केलञबा निङ्साङ् चोगुङ्डाङ्
वाञआरो॥

कुनुप्मा सेवा

23 ख्रिस्त येसुओ इङ्गाञनु पुङ्लाहिम्मो साक्पा केधाःबा इपाफ्रासरे खेनेञ सेवा केहाक्तेआङ् वाञरो॥
24 हेक्केलञरिक्के इङ्गाञनु सोसोरिक् याःम्बक् केजोःक्पा मर्कुस, अरिस्तार्खस, देमास नु
लुकारेआङ् सेवा केम्हाक्तेआङ् वाञरो॥
25 दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुलुङ्गुम्मिन् खेनेञनु वाञररो॥

---

* **1:11** □□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□ □□□□□□□□” □□□□□□□

हिब्रुहाꣳरे लागि सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् आत्तिन् सेसेहुप्लक्ले लागिआङ्साप्तेबा मेःन्, कर कुभा नसानिबा लक्हाꣳरे लागि साप्तेबारो॥ नसानिबाहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ साꣳरिक् निङ्घुम्मिन् पोःरेर पत्छेबाल्ले चोगुल्ले नसानिबाहाꣳरे येसु ख्रिस्तेन्मेजोगुबा खुनिꣳ नसाःन्निन् मेलेरु मेदेःसुबि फाꣳआङ् किःमान् वये॥ खेल्ले चोगुल्ले खेन् नसानिबाहाꣳ हाङ्हाङ् नु आःन्छिङ्मा पिमासि हेक्क्याङ् येसुःन्ने आलेक्खा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्लेन् निःगेधाःप्पा निस्सेबा कुबि कुइत्छाप्लो फाꣳआङ् कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्तेबारो॥ कन् पाःन्निन् निःन्धो चोःक्मारे लागि सक्इङ्घङ् केसाप्पाल्ले कन् सुम्सि केयेक्पा पाःन्हाꣳ चेक्खुर साप्तुरो–

(क) येसुःन् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्लेन् मेन्नुप्मनाबा आबुगेन् कुस्साःरो, हेक्क्याङ् खुनेꣳ काक् इनोगेन् तुक्खेहाꣳ थरुआङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुइङ्जाःङ्ङिन् तेन्दिङ् चोःक्मा हुꣳसिङ्लो॥ येसुःन् निङ्वाꣳफुसाः वयेबाल्ले चोगुल्ले काक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ, माङ्लाइङ्बाहाꣳ हेक्क्याङ् मोसाःन्नुःल्लेआङ् यम्बा चोःक्लो॥

(ख) निङ्वाꣳफुसाः येसुःङ्ग मेन्नुप्मनाबा निङ्वाꣳफुसाम्बारो, हेक्क्याङ् तगिबा माङ्हुप्पोबा निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳनुःल्लेआङ् यम्बा चोःक्लो॥

(ग) आनिꣳ मानिङ्वाꣳफुसाम्बा येसुरे नसानिबा आत्तिन्छाङ् लायोलाम्, किःमालाम्हेक्क्याङ् सिःमेन्लाम्बा ताङ्सेःप्तुरो॥ कन् पाःन्निङ्ग यहुदि साम्योथिम् नु थक्सा सिदुङ्जभा चोःक्मा थिम्लाम्बा तगिसा ओसेःन्दाङ् पोःक्खे चुरेआङ् वयेरो॥

नाःत्ला थिक्-थिक्को (११) सक्इङ्घङ् केसाप्पाल्ले हेन्निःप्पाहाꣳ इस्राइलि साप्मुन्धुम्मोबा केइङ्बा नसाःन्साबा मनाहाꣳरे कुबि पिरुसिर नसाःन्लाम्मे हिङ्मा पोःङ् लꣳरिक् पेलि फाक्तुसिरो॥ हेक्क्याङ् नाःत्ला थिक्-नेत्तो (१२) सक्इङ्घङ् केसाप्पाल्ले येसुःन् ओमेत्तुम्, कुनुप्मो थारिक् नसाःन्नो केधुम्बा पोःक्खि हेक्क्याङ् आक्खेन् इनोगेन् तुक्खे नु निङ्घुम् तासाङ् नसाःन्नो लिङ्बित्ताङ् वाꣳमा पोःङ् फाꣳआङ् हाङ्हाङ् मेत्तुसिꣳरो॥ कन् सक्इङ्घङ्ङिन् सुजा नु साम्दिङ्गेन् पाःन्सुत्लाहाꣳनु नुप्लो॥

थामिङ्

निःसुम्–ख्रिस्तेन्निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले सेक्खाबा कुनाइबेःक् १.१-३
ख्रिस्तेन्माङ्लाइङ्बाहाꣳनुःल्लेआङ् पयम् यम्बा चोःक् १.४-२.१८
मोसाःन् नु यहोसुःन्नुःल्लेआङ् ख्रिस्तेन्पयम् यम्बा चोःक् ३.१-४.१३
ख्रिस्तेन्केरेक्नुःल्ले पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुसाम्बा चोःक् ४.१४-७.२८
ख्रिस्तरे चोगुबा माङ्हेक्किन्पयम् यम्बा चोःक् ८.१-९.२२
ख्रिस्तेन्सिदुङ्जभा पोःक्खेबान् पयम् यम्बा चोःक् ९.२३-१०.३९
नसाःन्निन् काक्नुःल्लेआङ् केयेक्पा चोःक् ११.१-१२.२९
निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनिङ्वाꣳ ताःमा पिमा १३.१-१९
कुनुप्मा तुवा नु पाःन्जाक्हाꣳ १३.२०-२५

निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् आबुगेन् कुस्साःलाम् पाःत्

1 उन्छेःन् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳलाम्बा आनिꣳ सुधेबा ताक्थेबाहाꣳनु यरिक्लेङ् परिक् परिक्लाम्बा पारेरो॥

2 कर आल्ल कन् कुनुप्मा येन्हाꣳओग खुनेꣳ आबाङे आबुगेन् कुस्साःलाम्बा आनिꣳनु पारेआङ् वाꣳरो॥ आबुगेन् कुस्साःङ्ग खुनेꣳ काक् पाःन्नो लक् केघोःबा चोगुआङ् खुनेꣳलाम्बाए काक् नावागेन् चइःत्तिन्नाङ् नेस्सुरो॥

3 कन् आबुगेन् कुस्साःल्लो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिन् लेक्लो हेक्क्याङ् आबुगेन्
कुस्साःन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसुत्नाःल्ले कुइत्छाप्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेःए मुक्साम्गेन्
कुबाःन्जाक्लाम्बा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् पाःन्हाः वाःर याःन्दुःरो॥ खुनेः मेन्छाम्
याप्मिहाः लायोलाम् सेसेसाङ्साङ् पोःङ्मा तङ्गाम् चोगुआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो मिमिदिङ्गेन्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ् युङ्सिङ्लो॥

ख्रिस्तेन्माङ्लाइङ्बाहाःनुःल्लेआङ् पयम् यम्बा चोःक्

4 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आबुगेन् कुस्साःन् माङ्लाइङ्बाहाःनुःल्लेआङ् पयम् यम्बा चोगुआङ् वाः॥
हेक्केलःरिक्के निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाःरे खुनिः मिङ्डिन्नुःल्लेआङ् यम्बा मिङ् खुनेः पिरुआङ्
वाःरो॥
5 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आप्फाल्लेआङ् माङ्लाइङ्बाहाः अक्खेलःरिक् मेमेत्तुन्छिन्,
“खेनेःग इङ्गाः आबुगेन् आस्साःने फाःआङ् इङ्भोःसुङ्लो, आइन् इङ्गाः खेनेः पानुदिङ् केम्बा
पोःक्खाङ्डाङ् वाःआरो॥”*
याम्मो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले अक्खे पाःत्तु,
“इङ्गाःग खुनेः पानुदिङ् कुम्बा पोःङ्डारो, हेक्क्याङ् खुनेः आबुगेन् आस्साः पोःङ्लो॥”*
6 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुसाःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो तारुल्ले खुनेः अक्खे पाःत्तुः,
“निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक् कुमाङ्लाइङ्बाहाःरे खुनेः सेवा मेजोगुररो॥”*
7 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले माङ्लाइङ्बाहाःरे खुनिः याःम्बेओ अक्खे पाःत्तुः,
“इङ्गाःग आमाङ्लाइङ्बाहाः सुरित् केजङ् चोगुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् आसेवारोबाहाः मिराःक्
चोगुङ्सिङ्लो॥”*
8 कर खुनेः आबुगेन् कुस्साःल्ले कुयाःम्बेओ अक्खे पाःत्तु, “निङ्वाःफुमाङ्डे, खेनेः केहाङ्जुम्मिङ्ग
सदादिङ् वाःरो॥ हेक्क्याङ् खेनेः केहाङ्तक्काःत्तिल्लेग केमनाहाःओ साम्योनिमान्नु हाङ्
केजोगुःरो॥
9 खेनेः साम्योनिमान् मिःम्जि केमेत्तु हेक्क्याङ् ताप्फेःम्बान् केजिःत्तुआङ् वाः॥ खेल्ले चोगुल्ले खेनेः
केनिङ्वाःफुमाङ्डिल्लेग सःत्तेआङ् निःङ्गेःल्ले माङ्थुक्मा केबिरेआङ् केन्जुम्हाःनुःल्लेआङ् थाःङ्
केयुक्खेरो॥”*
10 खुनेः याम्मो पाःत्तुः,
“यहवे दाङ्बे, तोलिङ्सोमुओ खेनेःग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नेम्भोगेन् पाङ्यक् केनेस्सु हेक्क्याङ्
तरःङ्दिङ्ताङ्साक्किन् केहुक्किल्ले केजोगुरो॥
11 खेङ्हाः मेमेक् मेबेःक् कर खेनेः सदादिङ् केवाःरो॥ खेङ्हाःग चाङ्देःत् कुइसिःक् मेयःत् मेदेःङ्
मेबेःक्लो॥
12 खेनेः लगेःत्तिन्कुइसिःक् खेङ्हाः केभाक्तुसिरो हेक्क्याङ् कुद्रेःक् चाङ्देःत् कुइसिःक्के खेङ्हाः
लाप्केभुसुसिरो॥ कर खेनेःग आप्फाल्लेआङ् केन्लेक्सिङ्डिन् हेक्क्याङ् खेनेः सदादिङ् कुहिङ्वेत्
केवाःरो॥”*
13 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आबुगेन् कुस्साःन् कुइसिःक् आत्तिन् माङ्लाइङ्बाहाःआङ् अक्खेलःरिक्
मेमेत्तुन्छिन्लो,
“खेनेः केनिङ्मिहाः केयुक्को मेन्दाःत्छिङ्डे थारिक् आजुप्साङ् लेप्माङ् युडेःओ॥”*
14 कर माङ्लाइङ्बाहाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेन्लप् पिरुसिबाहाःरे खुनिः लागि माङ्सेवा
केजोःक्पा साम्सिरक्लो॥

2

पयम् सेन्लप्

---

* **1:5** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □.७ * **1:5** □ □□□□□□□□ □.१४, १ साप्मुन्धुम् १७.१३ * **1:6** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□.४३ * **1:7** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.४ * **1:9** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.६-७ * **1:12** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.२५-२७ * **1:13** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.१

1 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिꣳ आघे़प्सुम्बा ये़सुरे़ कुयाःम्बेओबा से़क्खाःन् आल्लसाङ् यरिक् नुःरिक्काङ्
निङ्वाꣳ पिमाए पोःङ्लो, मे़ःन्ने़ फाꣳग्र आनिꣳ खे़प्मोलाम् आले़ःङ् आबेःक्लो॥
2 थेआङ्भे़ल्ले़ माङ्लाइङ्बाहाꣳरे़ इङ्मे़भोःसुबा इङ्घङ्ङिन् से़क्खा पोःक्खे़आङ् वाꣳ, हे़क्क्याङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ पाःन् के़भेःम्बाहाꣳ नु इङ्जाःङ् खे़म्मा मे़न्दे़म्नाबाहाꣳ के़रे़क् खोःमा के़बोःङ्बा
खुम्दिङ् पिरुसि॥
3 आनिꣳआङ् कन् पयम् यम्बा से़न्लप्पिन् आनाꣳरुम्ने़ फाꣳग्र आक्खेलꣳरिक् ताङ्मा आसुक्पाबे?
कन् से़न्लप्पिन् दाङ्बाल्ले़ आबाङे काक्नु तगि इङ्भोःसुआङ् वये़, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳलाम् के़घे़म्बाहाꣳरे़
कन् पाःन्निन् आनिꣳ निःन्धो आम्जोगे़ आम्बिरे़आङ् वाꣳरो॥
4 निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़आङ् खुने़ꣳ चोगुबा मिक्सेःन्हाꣳ नु निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳलाम्बा
हे़क्क्याङ् आबाङे कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् नसानिबाहाꣳ हाःत्तुसिबा सेसेमाङ्ङिल्ले़न् पर्धाःम्हाꣳलाम्बा
कन् पाःन्निन् निःन्धो चोगुरो॥

से़न्लप्पो लाम्गे़लोःबा

5 निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ आनिगे़ पाःत्तुम्बे़बा कन् के़दाःबार के़बप्पा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्
माङ्लाइङ्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ युक्को मे़बिरुन्छिन्लो॥
6 कर साम्योसाप्लाओ थिक् ते़न्नो अक्खेलꣳरिक् साप्ते़आङ् पत्,
“मनाःन् थेआङ् निङ्वाꣳ के़इःत्तुबे, इग्र मे़न्छाम् याप्मिःन् हाःत्ताङ् कम्ब्राङ् के़मे़त्तुबे?
7 खे़ङ्हाꣳग माङ्लाइङ्बाहाꣳनुःल्ले़ च्यꣳरक् योयोक् के़जोगुसि, खे़ङ्हाꣳ मिमिदिङ् नु मिङ्सो
इङ्धाःङ्ले़ तिचःन् के़घुःक्तुसिरो॥
8 हे़क्क्याङ् काक् पाःन्हाꣳ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ युक्को के़युक्खुरो॥”*
निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ काक् पाःन्हाꣳ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ युक्को युक्खुल्ले़ खुने़ꣳ कुयुक्को मे़दारुन्बा
थेआङ् होःप्लो॥ हे़क्केसाङ् कन् ये़म्मो काक् पाःन्हाꣳ खुनिꣳ युक्को वाꣳबा आन्निःसुम्मिन्लो॥
9 कर आनिꣳ ये़सुःन् आनिःसुम्लो॥ खुने़ꣳग माङ्लाइङ्बाहाꣳनुःल्ले़आङ्च्यꣳरक् योयोक् वये़,
आल्लग खुने़ꣳ सिःमे़न्नो तुक्खे च्ये़बाल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ मिमिदिङ् नु मिङ्सो
इङ्धाःङ्ङिल्ले़न्तिचःन् खुःक्तुआङ् वाꣳ॥ हे़क्केलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ कुलुङ्गुम्लाम् खुने़ꣳ
काक् मे़न्छाम् याप्मिरे़ लागि सिःमे़न् साꣳरुरो॥
10 काक् पाःन्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़न्लो, हे़क्क्याङ् काक् पाःन्हाꣳग कुमुक्साम्लाम्बा नावागे़न्
चइःत्तिन् ने़स्से़बारो॥ खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ ये़सुःन् इनोगे़न् तुक्खेलाम्बा कुलिङ्धो
के़त्तुल्ले़ नुःबा नु कुदङ्बा पाःन् चोगुरो॥ हे़क्केलꣳरिक् ये़सुरे़ यरिक् मुꣳइदाङ्साहाꣳ से़न्लप्पो
लाम्लोसुसिꣳआङ् कुमिमिदिङ्ङिल्ले़न् लक् के़घोःबा मे़बोःक्खे़रो॥
11 मनाहाꣳ लायोलाम् सेसे के़जोःक्पा ये़सुःन् नु सेसे के़बोःङ्बाहाꣳग लत्थिक् हिम्सयङ्सिरो, खे़ल्ले़
चोगुल्ले़ खे़ङ्हाꣳ आन्साꣳसि मे़प्मासि खुने़ꣳ मे़नुःन्ने़न्लो॥
12 खुने़ꣳ निङ्वाꣳफुसाम्लो सुम्मो अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् मे़त्तुꣳ,
“इङ्गाꣳ के़मिङ्ङिन् आन्साꣳसि इङ्भोःसुङ्सिङ्लो, हे़क्क्याङ् के़मना लुम्मो इङ्गाꣳ ने़म्भोगे़न् के़नारा
फोःसुङ्लो॥”*
13 हे़क्क्याङ् याम्मो पाःत्तुꣳ,
“इङ्गाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्ङो नसाःन् युक्खुङ्लो॥”
खुने़ꣳ याम्मोआङ् पाःत्तुꣳ,
“इङ्गाꣳ कप्मो निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले़ पिराङ्बा मनाहाꣳनु वाꣳआरो॥”*
14 खे़न् मनाहाꣳरे़ग नासिङ्गे़न् थक् मेगत्तुबाल्ले़ चोगुल्ले़ ये़सुःन्नाङ् खे़ङ्हाꣳ हे़क्केए पोःक्खे़रो॥
हे़क्केलꣳरिक् आबाङे कुसिःमे़न्लाम्बा सिःमे़ल्ले़न् मुक्साम् के़गप्पा माफे़न्साम्मिन् मे़म्भै चोगु॥

---

* **2:8** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □.४-८ * **2:12** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.२२ * **2:13** □□□□□ □.१७-१८

15 हेक्क्याङ् सिःमेन्नु केगिःबाहाꣳरे खुनिꣳ किःमेल्ले हिङ्हिङ् थारिक् योःक् चोगुसिबाहाꣳ
चोःक्युम्भो पिमासि फाꣳआङ् खुनेꣳ हेक्के चोगुबारो॥
16 सेक्खाःल्लेग खुनेꣳ माङ्लाइङ्बाहाꣳग मेःन्, कर अब्राहामरे कुमुꣳइदाङ्साहाꣳने कम्ब्राङ्
मेत्तुसिꣳरो॥
17 खेल्ले चोगुल्ले खुनेꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा केजोःक्पा लुङ्गुम्साबा नु नसाःन्साबा
मानिङ्वाꣳफुसाम्बा पोःङ्से काक् परिक्ले आनिꣳ हेक्के पोःङ्मा पोःक्खेरो॥ हेक्क्याङ् आनिꣳ
लायोःल्लेन् लेप्मि पिमा केसुक्पा सिदुङ्जभा पोःक्खेरो॥
18 खुनेꣳ हङ्साꣳमो थ्येआङ् आबाङे तुक्खे च्येबाल्ले चोगुल्ले हङ्साꣳमो केधाःबाहाꣳग खुनेꣳ कुभाꣳ
पिमा सुक्तुसिꣳरो॥

3

ख्रिस्तेन्मोसान्नुःल्लेआङ् पयम् यम्बा चोःक्

1 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबाङे सेसे कुमना
पोःङ्माआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् पेःक्मा लक् केघोःसुम्बाल्ले चोगुल्ले आनिꣳ सेःक्युक्मिबा नु
मानिङ्वाꣳफुसाम्बा फाꣳआङ् तेन्दिङ् आजोगुम्बा येसुःन् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥
2 मोसाःन्* निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले काक् कुहिम्सयङ्डो नसाःन्साबा पोःक्खेबा कुइसिःक् येसुःन्नाङ्
खुनेꣳ सेःक्युक् केजोःक्पाल्लो ताःक्पोसाबा पोःक्खे॥
3 हिम्मिन्नुःल्लेआङ् हिम् केजोःक्पेन्साꣳरिक् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिमा लाꣳरुबा कुइसिःक्के येसुःन्
मोसाःन्नुःल्लेआङ् मिङ्सो इङ्धाःङ्साबा पोःक्खेरो॥
4 केरेक् हिम्हाꣳग मनाहाꣳरे मेजोगुबारो, कर काक् पाःन्हाꣳ केजोःक्पाङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नेरो॥
5 आल्ल मोसाःङ्ग केदाःबा येम्मो पाःप्मा केबोःङ्बा पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ पाःप्मा फाꣳआङ्
खुनेꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले काक् कुहिम्सयङ्डो नसाःन्साबा सेवारोबा वयेरो॥
6 कर ख्रिस्तेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिम्सयङ्डो नसाःन्साबा आबुगेन् कुस्साःरो॥
ख्रिस्तओबा आनिꣳ आजोगुम्बा निङ्साङ्डिन् मेल्लेत्ते हाङ्हाङ्डाङ् आवाꣳने फाꣳग्र आनिꣳआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिम्सयङ्डोबासिरो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳरे खुनिꣳ नाःम्सिङ्मान्

7 खेल्ले चोगुल्ले सेसेमाङ्डिल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुबा हेक्के,
“आइन् खुनेꣳ कुइक्लाःन् केघेप्सुम्मिल्ले
8 एःक्सादेन्नो इस्राइलिहाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् हङ्मेसाꣳरुबा येम्मो बिफ्युङ् मेजोगुबा कुइसिःक्
खिनिꣳ निङ्वाꣳबान् केधुङ्बा मेजोगेम्मिन्नेꣳओ॥
9 खेप्मो खिनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳरे इङ्गाꣳ आनासि थःप्मान् मेसाꣳरु हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे तङ्बे
लिबोःङ्(४०) थारिक् चोगुङ्बा आयाःम्बक्किन् मेनिःसु॥
10 खेल्ले चोगुल्ले खेन् थाःक्हाꣳनु इङ्गाꣳ आसिक् पोगेआङ् पाःत्तुङ्, ‘खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ सिक्लुङ्मान्
सदादिङ् ताप्पेꣳरो, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे आलाम्मिन् कुसिङ्मेन्निःत्ते मेवाꣳरो॥’
11 हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ आसिक् पोःक्मो अक्खेलꣳरिक् माङ्हेक्सिङ्डाङ्लो, ‘खेङ्हाꣳग इङ्गाꣳ यारिप्
चोगुङ्बा नाःम्सिङ्मा तेन्नो आप्फाल्लेआङ् लाःप्मा मेङ्घोनेन्लो॥’ ”*
12 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ लुम्मो ताप्फेःम्बा नु नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा
निङ्वाꣳबाल्ले खिनिꣳ आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्लाम्बा माःङ्घा केन्जोगिन्ल फाꣳआङ् सिङ्सिङ्
लꣳरेम्मेꣳओ॥
13 “आइन्”* वाꣳर थारिक् खिनिꣳग थिक्याःन्धक् हाङ्हाङ् मेत्छिङ्ङेम्मेꣳ हेक्केलꣳरिक् लायोःल्ले

---

* **3:2** □□□□□□□□–□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ * **3:11** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□.७-११ * **3:13** ‘□□□□□’ □□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ (३.७ ओमेत्तेꣳ)॥

कुइङ्लेक्को केन्ध्येइन्ल हेक्क्याङ् खिनिइ निङ्वाइइन्मेधःप्सुन्लरो॥
14 आनिइ तगि नसाःन् आजोगुम्बा येम्मो खुनेइ ताःक्पो आजोगुम्बा कुइसिःक् कुनुप्मो थारिक्
नसाःन्साबा आबोःङ्ने फाइग्र ख्रिस्तेन्नु लक् केघोःबा आबोःक्खेआङ् आवाइरो॥
15 साम्योसाप्लाःल्ले अक्खेलइरिक् साम्दिङ् आबिइरो,
"आइन् खुनेइ कुइक्लाःन् केघेप्सुम्मिल्ले इस्राइलिहाइरे बिफ्युङ् मेजोगुबा कुइसिःक् खिनिइ
निङ्वाइइन्केधःप्पा मेजोगेम्मिन्नेइओ॥"*
16 निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले कुइक्लाःन् मेघेप्सुसाङ् खुनेइ कुदक्लेङ्वाओ बिफ्युङ् केजोःक्पाहाइ
आत्तिन्हाइ मेवयेबे? हाबा खेन् मोसारे मिस्र लाजेइलाम् लःत्तुसिबा मनाहाइए मेःन्छिबि?
17 हेक्क्याङ् तङ्बे लिबोःङ्थारिक् निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले कुसाक्केन् केभोःङ्बाहाइ आत्तिन्हाइ
मेवयेबे? एःक्सादेन्नो लायो केजोःक्पाआङ् केसिःबा मनाहाइए मेःन्छिबि?
18 हेक्क्याङ् निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले यारिप् चोगुबा नाःम्सिङ्देन्नो आप्फाल्लेआङ् लाःप्मा
केङ्घोःसिन्लो लइरिक् आत्तिन्हाइनु माङ्हेक् चोगुआङ् वयेबे? कुइङ्जाःङ् इःप्मा नाःप्मा
मेन्देम्मनाबा मनाहाइनुए मेःम्बि?
19 हेक्केःल्ले खेङ्हाइग खुनिइ नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा निङ्वाइबाल्ले चोगुल्ले खेन् नाःम्सिङ्देन्नो
लाःप्मा मेङ्घोःसुम्बान् आनिःसुम्लो॥

4

नाःम्सिङ्देन्निल्लेन्माङ्हेक्

1 खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले कुनाःम्सिङ्देन्नो लाःप्मा माङ्हेक् वाइरए खिनिइ लुम्मो
आत्तिन्हाइआङ्कन् माङ्हेक्किन्मेङ्घोःमनाबा मेम्बोःङ्नेन्ल फाइआङ् आनिइ सिङ्सिङ् येक्येक्
लइरिरो॥
2 आनिइओ कुइसिःक्के खेङ्हाइरोआङ् सुनाइङ् इङ्भोःसेआङ् वये, कर खेङ्हाइरे खेन् मेघेप्सुबा
पाःन्निन् नसाःन् मेन्जोगुम्बाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाइरे थेआङ् इन्धाःङ्मेङ्घोःसुन्लो॥
3 कर आनिइ नसाःन् केजोःक्पाहाइरक् कन् नाःम्सिङ्देन्नो आलाःत्लो॥ थेआङ्भेल्ले
निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुआङ् वाइ,
"आसिक् पोगेआङ् खेङ्हाइग इङ्गाइ यारिप् चोगुङ्बा नाःम्सिङ्देन्नो आप्फाल्लेआङ् लाःप्मा
मेङ्घोनेन् फाइआङ् माङ्हेक्सिङ्ङाङ्लो॥"
हेक्केसाङ् निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले कुनाःम्सिङ्देन्निङ्ग नावागेन् चइःत् नेस्सेल्लेसा चोगे सुरेआङ्
वयेरो॥
4 लत्छा साम्योसाप्ला लक्को नुसिगेःक्पा येन्निल्ले कुयाःम्बेओ अक्खेलइरिक् पाःत्तुआङ् पत्,
"निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले चोगुबा याःम्बक्कोनु नुसिगेःक्पा येन्नो नाःम्सिङ्लो॥"*
5 हेक्क्याङ् याम्मो खेन् वेइस्मा लक्को खुनेइ अक्खे पाःत्तु,
"खेङ्हाइग इङ्गाइ यारिप् चोगुङ्बा नाःम्सिङ्देन्नो आप्फाल्लेआङ् लाःप्मा मेङ्घोनेन्लो॥"*
6 कुभारेग आल्लसाङ् खेन् नाःम्सिङ्देन्नो लाःप्मा मेघोःसुइ॥ कर वेइहाइरोग सुनाइङ्डिन्
तगि इङ्भोःसेआङ् वयेसाङ् खेङ्हाइ इङ्जाःङ् इःप्मा नाःप्मा मेन्देन्देन्बाल्ले चोगुल्ले खेङ्हाइ
मेन्लाःसेन्लो॥
7 निङ्वाइफुमाङ्डिल्ले कुनाःम्सिङ्देन्नो लाःप्मा वेइस्मा येन्धिक् निःन्धो चोगुआङ् वाइ॥ खेन्
येन्निङ्ग आइन्नेरो॥ खेन् तगि पाःत्तुबा पाःन्निन् दाउद हाङ्लाम् खुनेइ यरिक् येम् एगाङ् याम्मो
पाःत्तु,
"आइन् खुनेइ कुइक्लाःन् केघेप्सुम्मिल्ले खिनिइ निङ्वाइइन्केधःप्पा मेजोगेम्मिन्नेइओ॥"*

---

* **3:15** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.११ * **4:4** □□□□□□□□□□□ □.२ * **4:5** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.११ * **4:7** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.५-७

8 थेआङ्भेल्ले यहोसुरे* खेङ्हाᳫ कन् नाःम्सिङ्मा तेन्निन् पिरुसिआङ् वयेल्लेग निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले
हेक्केलᳫरिक् वेᳫस्मा नाःम्सिङ्येन्निल्ले कुयाःम्बेओ याङ्सि मेबाःत्तुन्बा मेन्॥
9 कर निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले कुयाप्मिहाᳫरे खुनिᳫ नाःम्सिङ्येन्निन् ताःमा केबोःङ्बा वाᳫरो॥
10 थेआङ्भेल्ले निङ्वाᳫफुमाङ्डिन् कुयाःम्बक्लाम्बा नाःम्सिङ्बा कुइसिःक् निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले
कुनाःम्सिङ्देन्नो केलाःप्पाहाᳫआङ् खुनिᳫ याःम्बक्लाम्बा मेनाःम्सिङ्लो॥
11 खेल्ले चोगुल्ले आनिᳫ खेन् नाःम्सिङ्मो लाःप्मा सिक् सम्ल निङ्वाᳫ चोगुम्लो॥ हेक्केलᳫरिक्
इस्राइलिहाᳫ निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् मेभेःन्दुआङ् मेमेगेबा कुइसिःक् आत्तिन्हाᳫआङ्
मेम्मेक्नेन्लरो॥
12 निङ्वाᳫफु पाःन्जाक्किङ्ग कुहिङ्वेत् नु चोःक्साम्बा चोःक्लो॥ खेङ्ग नेप्जाङ् लेप्माङ् कुया
केबप्पा खागेसुक्पा ताभेःन्नुःल्लेआङ् खागेसुक्पा चोःक्लो॥ खेल्ले सक्मासाम्मिन्नु याम्साम्मिन् सेन्दुᳫ
हेक्क्याङ् येप्पाल्ले कुदुम्बेᳫ नु कुसिःन् लस्सुआङ् सेन्दुᳫ॥ आनिᳫ निङ्वाᳫसुम्मिन् नु निङ्वाᳫ इःप्मान्
सेम्मा सुक्तुᳫरो॥
13 निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओलाम्बा काक् नावागेन् चइःत्तो थेमाःन्नाङ् चिङ्सिङ्मा
मेसुक्नेन्लो॥ खुनेᳫ कुदगि काक् पाःन्हाᳫ नुःरिक्काङ् निधाःप्लो, हेक्क्याङ् आनिᳫ आजोगुम्बा
काक् पाःन्हाᳫरेन् खाराःत् खुनेᳫए आनिᳫ पिमा पोःङ्लो॥

येसुःन् आनिᳫ पयम् मानिङ्वाᳫफुसाम्बारो

14 आल्ल, आनिᳫ तेन्दिङ् आजोगुम्बा नसाःन्निन् थरुम्लो, थेआङ्भेल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्डो
केबेःक्पाआङ् केवाᳫबा निङ्वाᳫफुसाः येसु पयम् मानिङ्वाᳫफुसाम्बान् आनिᳫ आगत्तुम्लो॥
15 आनिᳫ मानिङ्वाᳫफुसाम्बाल्ले नसाःन्नो केधुम्बा आन्जोःक्नेम्बा पाःन्निन् कुसिङ्निःत्तुᳫ,
थेआङ्भेल्ले खुनेᳫआङ् आनिᳫ हेक्केए काक् परिक्पा हङ्साᳫमान् ताःक्तु, कर खुनेᳫ लायो
मेजोगुन्लो॥
16 खेल्ले चोगुल्ले आनिᳫ मेङ्गिए मेन्नुःन्ने लुङ्गुम्दाङ्बा निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले कुहाङ्युक्नाओ
त्येᳫइरो॥ खेप्मोग आनिᳫ चाहाबो आधाःल्ले कुभाᳫ खोःमा फाᳫआङ् लुङ्दुक्नु लुङ्गुम्मिन्
आघोःसुम्लो॥

5

1 आत्तिन् मानिङ्वाᳫफुसाम्बान्छाङ् मनाहाᳫलाम्बाए सेःक्काङ् मेन्छाम् याप्मिहाᳫरे लागि
निङ्वाᳫफुमाङ्डिन् सेवा चोःक्से सेःक्युक् पोःङ्लो॥ खेल्ले मेन्छाम् याप्मिहाᳫरे खुनिᳫ लायोःन्
लेप्मि खोःमा फाᳫआङ् मनाहाᳫरे लागि चोभाᳫ नु सिदुङ्जभा तोःन्दुᳫरो॥
2 खुनेᳫग थेआङ् निङ्वाᳫ मेङ्घोए केवाᳫबाहाᳫ हेक्क्याङ् ताप्केबेᳫबाहाᳫनु चुङ्जिगेन् नःम्नःम्माङ्
वाᳫमा सुक्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेᳫ आबाडेआङ् पाःन् फेःम्मा केसुक्पा मेन्छाम् याप्मिएरो॥
3 बा खेल्ले चोगुल्लेए मेन्छाम् याप्मिहाᳫरे खुनिᳫ लायोःल्ले लागिरक् मेःन्, कर खुनेᳫ आबाडे
कुलायोःल्ले लागिआङ् सिदुङ्जभा तोःम्माए पोःङ्लो॥
4 आत्तिल्लेआङ् आबाडे कन् मिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् ताःक्मा मेसुक्तुन्लो, कर मानिङ्वाᳫफुसाम्बा
हारुनेन्* निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले उःत्तुबा कुइसिःक् निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले खुनेᳫ उःप्माए पोःङ्लो॥
5 ख्रिस्तरेआङ् अक्खेलᳫरिक् मानिङ्वाᳫफुसाम्बा पोःङ्मा मिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् आबाडे
मेदाःक्तुन्लो, कर निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले खुनेᳫ सेःक्युक् चोगुर मेत्तु,
“खेनेᳫग इङ्गाᳫ आबुगेन् आस्साःने फाᳫआङ् इङ्भोःसुङ्लो, आइन् इङ्गाᳫ खेनेᳫ पानुदिङ् केम्बा
पोःक्खाङ्डाङ् वाᳫआरो॥”*

---

* **4:8** □□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□, हेक्क्याङ्खुनेᳫ निङ्वाᳫफुमाङ्डिल्ले पिनिङ्फाᳫआङ्माङ्हेक्चोगुबा लाजेᳫओ खेङ्हाᳫ लाम्लोसुसि॥ * **5:4** □□□□□□□□□□–□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ * **5:5** □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ ७.७

6 हे़क्क्याङ् साम्योसाप्लाओबा वेऱस्मा लक्को खुने़ऱ अक्खेलऱरिक् पाःत्तुऱ,
“खे़ने़ऱग मल्किसे़दे़क* कुइसिःक्पा सदादिङ् के़वाऱबा निङ्वाऱफुसाम्बाने़रो॥”*
7 येसुःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो नासिङ्गे़न् थक्को वये़ल्ले़ खुने़ऱ मिक्वानु चक्चक् साऱरिक् हाबे़र सिःमे़न्लाम् ताङ्से़ःप्मा के़सुक्पे़न्पेलि फाक्तुर तुवा चोगुरो॥ खुने़ऱ निङ्वाऱफुमाङ्डिन् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरुर सेवा चोगुबाल्ले़ खुने़ऱ चोगुबा तुवाःन् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ ताःक्तुरो॥
8 खुने़ऱग निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ आबाडे आबुगे़न् कुस्साः वये़साङ् तुक्खे च्ये़बाओलाम् इङ्जाःङ्गे़म्बा पोःङ्मा हुऱसिङ्,
9 हे़क्क्याङ् कुसाङ् लस्सुआङ् कुइङ्जाःङ्के़इःप्पा के़नाःप्पा के़रे़क्ले़ लागि खुने़ऱ मे़न्नुप्मनाबा से़न्लप्रे़ कुबुन् पोःक्खे़रो॥
10 हे़क्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ खुने़ऱग मल्किसे़दे़क कुइसिःक्पा मानिङ्वाऱफुसाम्बा सेःक्युक् चोगुरो॥

नसाःन्नो के़धुम्बा पोःङ्मा सुजा

11 कल्ले़ कुयाःम्बेओग आनिगे़ यरिक् पाःप्मा कत्तुम्बे़रो, कर खिनिऱ निङ्वाऱ के़धुङ्बा के़बोःक्खिबाल्ले़ चोगुल्ले़ पोधक् चोःक्मा साक्लो॥
12 से़क्खाःल्ले़ कन् येम् थारिक्ले़ग खिनिऱग वेऱहाऱ के़हुऱबा सिक्साम्बा पोःङ्मा के़बोःङ्बा वये़, कर खिनिऱने़ निङ्वाऱफु पाःन्जाक्किकल्ले़ कुहेःक्सिङ्मा निसाम्मिन् याम्मो हुऱमा के़बोःङ्बा के़बोःक्खिआङ् के़वयिऱरो॥ खिनिऱग कुजा चामा मे़न्छुक्मना नुरक् के़धुङ्बा अङ़ेःक्वा कुइसिःक् के़वयिऱरो॥
13 नुरक् के़धुङ्बान् अङ़ेःक्वा चोःक्काङ् खे़ल्ले़ नुःबा नु ताप्फे़ःम्बा थेआङ् कुसिङ् निःप्मा मे़सुक्तुन्लो॥
14 कर कुजाःङ्ग तुम्स्याक् के़बोःङ्बाल्ले़ लागिने़रो॥ खे़ङ्ग चक्मे़ल्लऱए सधासिङ्बाल्ले़ चोगुल्ले़ खे़ल्ले़ नुःबा नु ताप्फे़ःम्बा पाःन्निन् से़म्मा सुक्तुऱरो॥

6

कुसाङ्लःमा ले़प्माङ्पोःमा

1-2 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ आनिऱग ख्रिस्तरे़ कुयाःम्बेओबा कुहेःक्सिङ्मा निसाम्हाऱ ले़रुम्माङ् कुसाङ् लःमा ले़प्माङ् तगि पोःरिरो॥ आनिऱग सिःमे़न्नो के़देऱबा लायोबा पाःन्हाऱलाम् हिम्मा पाःन्हाऱ, हे़क्क्याङ् निङ्वाऱफुमाङ्डिन् नसाःन् चोःक्मा पोःङ् के़लऱबा पाःन्हाऱ, हे़क्क्याङ् बप्तिस्माहाऱरे़ कुयाःम्बेबा निसाम्हाऱ, हुक् ने़मा पाःन्हाऱ, सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्मा पाःन्हाऱ हे़क्क्याङ् मे़न्नुप्मनाबा खुम्दिङ् हे़क्तङ्बा कुहेःक्सिङ्मा निसाम्हाऱ याम्मो पाःत्तुम् मे़ःन्लो॥
3 निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ निङ्वाऱ चोगुने़ फाऱग्र हे़क्केलऱरिक्के कुसाङ् लःमा ले़प्माङ् तगि आबोःरो॥
4-6 कर तगिसा से़क्खाबा से़न्दाङ्गे़न् ओःत्ति के़निःबाहाऱ, साङ्ग्राम्पेदाङ्डिल्ले़न् पर्धाःम् के़साऱबाहाऱ, सेसेमाङ् लक् के़घोःबा मनाहाऱ, हे़क्क्याङ् निङ्वाऱफु पाःन्जाक्किल्ले़ कुनो-कुदाःन् नु ताःये़म्ले़न् मुक्साम् के़साऱबाहाऱरे़ नसाःन्निन् मे़ले़रु मे़देःसुऱने़ फाऱग्र खे़ङ्हाऱ नुःक्मा ताःप्मासि सुक्मे़न्दे़त्ने़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाऱरे़ खुनिऱ याःम्बक्लाम्बा निङ्वाऱफुसाःन् याम्मो सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मे़भोःन्दुआङ् मनालुम्मो कुजाःत्थि मे़देःसुबा हे़क्के पोःङ्लो॥
7 पाङ्गे़न्दिङ् वाहित्तिल्ले़ प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पिन् वारक्खुऱ, हे़क्क्याङ् इक् के़मःबान् चाहाबा के़जोःक्पा पोगुगे़न् कुजा के़धोःक्पा खे़न् प्याङ्सिगे़न् इक्ताप्पोग निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले़ मुऱइसाम् थाःसुआङ् यरिक् कुजा थोःक्ल चोगुऱरो॥
8 कर खे़प्मो तिङ् नु सिध्राःक्पारक् लिङ्ने़ फाऱग्र खे़न् इक्ताप्पिन् इनाःम् पोःङ्डाङ् इक् के़मःबाल्ले़ साङ्ग्रा मे़त्तुआङ् फाःत्त्रा केःत्तुऱरो॥

---

* **5:6** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□, अब्राहामरे़ कुयेम्मो निङ्वाऱफुमाङ्डिन् सेसे माङ्के़घबा निङ्वाऱफुसाम्बा वये़॥ खुने़ऱ कुधाःक्हाऱरे़ कुयाःम्बेओ हेक्क्याङ् खुने़ऱ कुसिःमाल्ले़ कुयाःम्बेओ थेआङ् पाःत्ते़बा होःप् (हिब्रु ७.३ हे़क्क्याङ् तोलिङ्सोमु ४.१७, २०)॥ * **5:6** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□.४

9 आमिःम् तेःङ्जुम्से, आनिगे़ अक्खेलꣳरिक् पारिगे़साङ् खिनिꣳ याःम्बेओग से़न्लप्पिन् के़गाप्पा
नुःबा पाःन्हाꣳ के़जोगुम् के़लꣳबा से़क्खाए निःसुम्बे़रो॥
10 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ग नुःरिक्काङ् खासे़न् चोगुꣳरो–हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ कुमनाहाꣳ तगि कुभाꣳ
के़बिरुम्सिम्मिल्ले़ खुने़ꣳ ओसेःन्दाङ् के़जोगुम्बा मिःम्जिन् खुने़ꣳ निङ्वाꣳ मे़भुःत्छुन्लो॥ खे़ङ्ग
आल्लो थारिक्काङ् के़जोगुम्ल के़वयिꣳरो॥
11 हे़क्क्याङ् खिनिꣳ के़रे़क्ले़ निङ्साङ् के़जोगुम्बा पाःन्हाꣳ से़क्खाए के़घोःसुम्ल फाꣳआङ् बा खे़न्
याम्जाङ्वाःन् खिनिꣳ हिङ्हिङ्थारिक् कत्ते़म्मे़ꣳ के़लꣳबा आनिगे़ निङ्वाꣳ चोगुम्बे़ꣳरो॥
12 हे़क्क्याङ् खिनिꣳ ले़म्स्वाबा मनाहाꣳ कुइसिःक् मे़ःन्, कर नसाःन् नु निङ्वाꣳ हाङ्गे़म्सिङ्मालाम्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ माङ्हे़क् चोगुबान्लक् के़घोःबाहाꣳरे़ खुनिꣳ चोःङ् इःत्ते़म्मे़ꣳओ के़लꣳबा आनिगे़
निङ्वाꣳ वाꣳरो॥

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्हे़क्हाꣳ निःन्धो वाꣳ

13 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ अब्राहाम्मिन्नु माङ्हे़क् चोगुल्ले़ खुने़ꣳ आबाडे कुमिङ्डिन्नुःल्ले़ वेꣳ यम्बा
मिङ् होःप्ते़बाल्ले़ आबाडे कुमिङ्डो अक्खेलꣳरिक् माङ्हे़क्सिङ्लो,
14 “से़क्खाए इङ्गाꣳ यरिक् मुꣳइसाम् पिने़रो हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳ के़मुꣳइदाङ्साहाꣳ यरिक्
फोःसुङ्सिङ्लो॥”*
15 हे़क्केलꣳरिक् अब्राहामरे़ निङ्वाꣳ हाङ्गे़म्सिङ्ल हाङ्घुआङ् माङ्हे़क्को के़वाꣳबा पाःन्हाꣳ
खोःसुरो॥
16 थेआङ्भे़ल्ले़ मनाहाꣳरे़ग आबाडेनुःल्ले़ यम्बा मिङ्डो माङ्मे़हे़क्सिङ् हे़क्क्याङ् खे़न् माङ्हे़क्किल्ले़
काक् पाःन्धङ् मे़नुप्सुꣳरो॥
17 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्हे़क्किन् आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़क्खुन् के़लꣳबान् कुमाङ्हे़क्
के़घोःबाहाꣳ ओसेःन्धाक्मासि साꣳरिक् निङ्वाꣳ चोगुबाल्ले़ खुने़ꣳ माङ्हे़क्सिङ्लो॥
18 अक्खेलꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ माङ्हे़क्चोगुआङ् माङ्हे़क्सिङ्लो॥ कन् ने़त्छि पाःन्हाꣳ
आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़ङ्ने़न्, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ इङ्ले़क् पाःप्माए मे़सुक्तुन्॥
आनिꣳ खुने़ꣳ कुगम्ब्राङ्डो ताङ्से़ःप्सिङ्से़ के़बेःक्पाहाꣳरे़ आघोःसुम् के़लꣳबा निङ्साङ्डिन्
आल्ले़रुम्मिन्निल्ले़ हाङ्हाङ् आलꣳरो॥
19 कन् निङ्साङ्डिल्ले़ आनिꣳ हिङ्मन्निन् थधप् मे़ल्लꣳमनाबा चोगुꣳरो॥ कन् निङ्साङ् आजोगुम्बा
ये़सुःन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो फोःन्दा सिगाङ्बा सेसेबादे़न्नो लाःत्लो॥
20 खे़प्मोग ये़सुःन् आनिꣳ लागि तगिसा पेआङ् वाꣳरो॥ खुने़ꣳग मल्किसे़दे़क कुइसिःक्पा सदादिङ्
के़वाꣳबा मानिङ्वाꣳफुसाम्बा पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥

7

निङ्वाꣳफुसाम्बा मल्किसे़दे़क

1 कन् मल्किसे़दे़क्किङ्ग सालेम् ये़क्यक्पा हाङ् नु के़रे़क्नुःल्ले़ पयम् यम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़न्
निङ्वाꣳफुसाम्बा वये़रो॥ अब्राहाम्मिल्ले़ हाङ्हाꣳ थङ् थक्मा नाःन्दुसिआङ् नुःक्खे़र पत्छे़ल्ले़
मल्किसे़दे़क्किल्ले़ खुने़ꣳ तुमुआङ् मुꣳइसाम् पिरु॥
2 हे़क्क्याङ् अब्राहामरे़आङ् हाङ्हाꣳ नाप्तुसिबा काक् चिगःक्वाहाꣳरे़न् थिबोःङ्लक् खुने़ꣳ पिरुरो॥
मल्किसे़दे़करे़ कुमिङ्डिल्ले़ कुबेःङ्ग “साम्योनिबा हाङ्” पोःङ्, हे़क्क्याङ् सालेम्मोबा हाङ्रे़ कुबेःङ्ग
“सनारुङ्हाङ्” पोःङ्लो॥
3 खुने़ꣳ कुम्बा, कुम्मा, कुसुधे़बा कुधाःक्थे़बाहाꣳ हे़क्क्याङ् कुसावाःन्छिङ्मान् नु कुसिःमाल्ले़
कुयाःम्बेओ थेआङ् साप्ते़बा होःप्लो॥ खुने़ꣳग निङ्वाꣳफुसाः कुइसिःक् सदादिङ् के़वाꣳबा
निङ्वाꣳफुसाम्बारो॥

---

* **6:14** □□□□□□□□□□ □□.१७

4 आल्ल मल्किसेदेक्किन् आनिꣳ ताक्थेबा अब्राहामरेए हाङ्हाꣳ नाप्तुसिबा काक् पाःन्हाꣳरेन्
थिबोःङ्लक् पिरुबाल्ले खुनेꣳ आक्खेन् यम्बा चोगे केलꣳबा पाःन्निन् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳओ॥
5 आल्ल निङ्वाꣳफुसाम्बा लꣳरिक् सेःक्युक् केबोःङ्बा लेबिरे कुमुꣳइदाङ्साहाꣳरे आबाङे
खुनिꣳ फुꣳनुसाꣳ अब्राहामरे कुमुइदाङ्साहाꣳलाम्बाए थिबोःङ्लक् ताःक्मा साम्योथिम्मिल्ले इङ्जाःङ्
पिरुसिरो॥
6 कर कन् मल्किसेदेक्किङ्ग लेबिरे कुमुꣳइदाङ्सा होःप्तेसाङ् खेल्ले अब्राहामलाम् थिबोःङ्लक्
ताःक्तुआङ् माङ्हेक् केघोःबा अब्राहाम्मिन् मुꣳइसाम् थाःसु पिरुरो॥
7 आल्ल चुक्पा मनाःल्ले यम्बालाम् मुꣳइसाम् खोःसुꣳ केलꣳबा पाःन्निन् आत्तिल्लेआङ् मेअत्तुन्लो॥
8 केसिःबा केबेःक्पा निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे थिबोःङ्लक् मेदाःक्तु, कर मल्किसेदेक्किङ्ग
खेङ्हाꣳनुःल्लेआङ् यम्बा चोःक्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ सदादिङ् कुहिङ्वेत् केवाꣳबा लꣳरिक्
साम्योसाप्लाःल्ले आमेत्लो॥
9 हेक्क्याङ् थिबोःङ्लक् केदाःक्पा लेबिःल्ले अब्राहाम्लाम्बा थिबोःङ्लक् मल्किसेदेक्किन् हुङुरो
पाःप्माआङ् आसुक्तुम्लो,
10 थेआङ्भेल्ले मल्किसेदेकरे अब्राहाम्मिन् तुमुल्ले लेबिःङ्ग सामेन्वाःन्छिङ्डे वये कर ताःन्दि
अब्राहामरे कुमुꣳइदाङ्सा पोःङ्लो॥
11 हारुनरे कुधाःक् लेबिहाꣳरे निङ्वाꣳफुसाम्बा याःम्बक् चोःक्मा युक् मेघोःसु, हेक्क्याङ्
खेङ्हाꣳलाम् मनाहाꣳरे साम्योथिम् मेघोःसुआङ् मेवये॥ आल्ल हारुनरे कुधाःक्लाम्बाबा
निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे खुनिꣳ याःम्बक्किल्ले मनाहाꣳ कुलिङ्धो केप्मा सुक्तुसिआङ् वयेल्लेग
मल्किसेदेक कुइसिःक्पा वेꣳस्मा निङ्वाꣳफुसाम्बा चाहाबा मेजोगेम्बामेन्लो॥
12 हेक्क्याङ् वेꣳ परिक्पा निङ्वाꣳफुसाम्बान् ताःल्ले साम्योथिम्मिन्नाङ् लेक्माए पोःङ्लो॥
13 आनिगे पाःत्तुम्बेबा निङ्वाꣳफुसाम्बान् वेꣳस्मा थाःक्लाम्बाबारो, कर खेन् थाःक्कोलाम्
आत्तिन्हाꣳरेआङ् निङ्वाꣳफुसाम्बा याःम्बक् मेन्जोःक्के मेवाꣳरो॥
14 आनिꣳ दाङ्बाङ्ग यहुदाःल्ले कुधाःक्लाम्बा सावाःन्छिङ्डेबा फाꣳआङ् केरेक्ले मेनिःसुएरो
कर यहुदाःल्ले कुधाःक्लाम्बा निङ्वाꣳफुसाम्बा सेःक्मनाबा पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ मोसारे थेआङ्
मेबाःत्तुन्लो॥

ख्रिस्तेन्मल्किसेदेक् कुइसिःक्पा निङ्वाꣳफुसाम्बा

15 आल्ल मल्किसेदेक कुइसिःक्पा वेꣳस्मा निङ्वाꣳफुसाम्बान् ताःल्ले कन् साम्योथिम् लेक्तेबा
पाःन्निन् आल्लसाङ् नुःरिक्काङ् कुसिङ्निःप्मा सुक्तेत्लो॥
16 खुनेꣳग मेन्छाम् थाःक्पा साक्थिम् कुइसिःक् निङ्वाꣳफुसाम्बा पोःक्खेबा मेःन्, कर मेम्मेक्मनाबा
हिङ्मन्लेन् मुक्साम्लाम्बा निङ्वाꣳफुसाम्बा पोःक्खेबारो॥
17 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाःल्ले अक्खे पाःत्तुआङ् पत्,
“खेनेꣳग मल्किसेदेक कुइसिःक्पा सदादिङ् केवाꣳबा निङ्वाꣳफुसाम्बानेरो॥”*
18 अक्खेलꣳरिक् तगिस्मा साम्योथिम् इङ्जाःङ्डिन् खारोःत्ति पोःक्खेआङ् वाꣳ, थेआङ्भेल्ले खेन्
थेआङ् चोःक्मा मेन्छुक्मना नु यरिक् कुसुम्मेन्दम्मनाबा चोगेरो॥
19 साम्योथिम्मिल्ले थेआङ् कुलिङ्धो केप्मा मेसुक्तुन्, कर निङ्साङ् आजोगुम्बा पाःन्निन्
खेन्नुःल्लेआङ् नुःबा चोःक्, हेक्क्याङ् खेल्लेए निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबेसाङ् आदेꣳरो॥
20-21 ख्रिस्तेन्सदादिङ् निङ्वाꣳफुसाम्बा पोःङ्लो लꣳरिक् माङ्हेक्सिङ्लो, कर
वेꣳ निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे लागि आप्फाल्लेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् हेक्केलꣳरिक्
माङ्मेहेक्सिङ्डिन्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले येसुरे कुयाःम्बेओरक् अक्खे पाःत्तुआङ् वाꣳरो,
“ ‘खेनेꣳग सदादिङ् निङ्वाꣳफुसाम्बानेरो’ हेक्क्याङ् आप्फाल्लेआङ् आनिङ्वाꣳ मेलेङ्डान्लो लꣳरिक्
यहवे दाङ्बान् माङ्हेक्सिङ्डाङ् वाꣳरो॥”

---

* **7:17** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□.४

22 बा कन् माङ्हेक्किल्ले चोगुल्ले तगिबा माङ्हुप्पिन्नुःल्लेआङ् पनुनुःबा माङ्हुप्पिन् येसुरेए निःन्धो
चोगुआङ् वाःरो॥
23 तगिस्मा निङ्वाःफुसाम्बाहाः यरिक् मेवये, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाः मेस्येआङ् सदादिङ्
निङ्वाःफुसाम्बा याःम्बक् चोःक्मा मेन्छुक्तुन्लो॥
24 कर येसुःन् आप्फाल्लेआङ् मेसिःनेन्बाल्ले चोगुल्ले सदादिङ्बा निङ्वाःफुसाम्बा पोःङ्लो॥
25 खेल्ले चोगुल्ले खुनेःलाम्बा निङ्वाःफुमाङ्डो केदाःबाहाः खुनेः सदादिङ् ताङ्सेःप्मा सुक्तुसिः,
थेआङ्भेल्ले खुनेः खेङ्हाःरे लागि पेलिगेन् तुवा चोःक्से सदादिङ् हिङ्लो॥
26 खुनेःग आनिः चाहाबा केजोःक्पा मानिङ्वाःफुसाम्बारो, थेआङ्भेल्ले खुनेःग सेसे नु
फोत्या मेःन्ने, लायोःल्ले मेदेत्तुम्बा चोःक्लो॥ खुनेःग लायोबाहाःलाम् सेन्देआङ् वाः हेक्क्याङ्
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो काक्नुःल्ले यम्बा मिङ्सो इङ्धाःङ्ले युक्नाःन् खोःसुआङ् वाःरो॥
27 खुनेःग वेः मानिङ्वाःफुसाम्बा कुइसिःक् थिक्याःन्धक् सिदुङ्जभा तोःम्मा मेबोःङ्नेल्लो॥
खेङ्हाःरेग काक्नुःल्ले तगि आबाडे लायोहाःरे लागि हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मिहाःरे खुनिः लायोहाःरे
लागि सिदुङ्जभा मेजोगुरो॥ कर येसुरेग थिक्लेङ्माओ सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मनाहाःरे खुनिः
लायोःन् लेप्मि पिसे आबाडे तोःन्छिङ्डाङ् सिदुङ्जभा पोःक्खेरो॥
28 साम्योथिम्मिल्ले पाःन् फेःम्मा केसुक्पा मेन्छाम् याप्मि मानिङ्वाःफुसाम्बाहाः सेःक्युक् चोगुसि,
कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले साम्योथिम् पिरुसिआङ् एगाङ् माङ्हेक्सिङ्बा पाःन्निल्ले आबाडे आबुगेन्
कुस्साःन् सदादिङ्ले लागि कुलिङ्धो केत्तुआङ् सेःक्युक् चोगुरो॥

8

ख्रिस्तेन्आनिः मानिङ्वाःफुसाम्बारो

1 आनिगे पाःत्तुम्बेबा पाःन्निन् बा कन्लो–आनिःनु अक्तङ्बा मानिङ्वाःफुसाम्बान् वाः हेक्क्याङ्
खुनेःग साङ्ग्राम्पेदाङ्डो मिमिदिङ्गेन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुहाङ्युक्नाःल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्
युङ्लो॥
2 खुनेःग सेसेदेन्नो माङ्सेवा चोगुःरो, खेन् सेसेदेन्निङ्ग मेन्छाम् याप्मिरे मेजोगुबा मेःन्, कर यहवे
दाङ्बाल्ले आबाडे चोगुबा सेक्खाबा निङ्वाःफु साःङ्गाहिम्लो॥
3 केरेक्मानिङ्वाःफुसाम्बाहाःग चोभाः नु सिदुङ्जभा तोःम्मा फाःआङ् सेःक्युक् मेबोःक्खेबारो,
हेक्केःल्ले कन् मानिङ्वाःफुसाम्बाहाःरेआङ् तोःम्मा फाःआङ् थेइग कप्माए पोःङ्लो॥
4 खुनेः खाम्बेःक्मोए वयेल्लेग निङ्वाःफुसाम्बा मेबोःक्खेन्बारो, थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिल्ले
पाःत्तुबा कुइसिःक् चोभाः केदोःम्बा निङ्वाःफुसाम्बाहाःग तगिनुसा मेवाःरो॥
5 खेङ्हाःरे माङ्सेवा मेजोगुबा सेसेदेन्निङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा सेक्खास्मा सेसेदेन्निल्ले
कुबिइत्छाप्लक्लो॥ थेआङ्भेल्ले मोसाःल्ले निङ्वाःफु साःङ्गाहिम् चोःक्मा इःत्तुल्ले
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले अक्खेलःरिक् साम्दिङ् पिरु, "खेनेः निङ्वाःफु साःङ्गाहिम्मिन् केजोगुल्ले
कोःक्मा सम्दाङ् केनिःसुबा हेक्के योधो मेम्बोःङ्डे चोगेःओ॥"* 6 कर येसुरे खोःसुबा माङ्सेवाःङ्ग
खेङ्हाःरेन्नुःल्लेआङ् यम्बा चोःक्लो, हेक्केलःरिक् निङ्वाःफुमाङ् नु मेन्छाम् याप्मिलुम्मो खुनेः
पाःन्दङ् चोगुबा माङ्हुप्पिन् तगिस्मान्नुःल्लेआङ् नुःबा चोःक्, थेआङ्भेल्ले कन् कुसङ् माङ्हुप्पिङ्ग
नुःबनुःबा माङ्हेक्हाःओने चोगेआङ् वाःरो॥
7 थेआङ्भेल्ले तगिस्मा माङ्हुप्पिन् फोत्या मेःन्नेबा वयेल्लेग वेःस्मा माङ्हुप्पिन् चाहाबा
मेजोगेन्बारो॥
8 कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मनाहाःओ फोत्या खोःसुआङ् पाःत्तु,
"ओमेत्तेम्मेः, केदाःबार केबप्पा येम्मो, इङ्गाः इस्राइलस्मा मनाहाः हेक्क्याङ् यहुदास्मा मनाहाःनु
कुसङ् सेसेमाङ्हुप् चोगुङ् लःरिक् यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुरो॥

---

* **8:5** □□□□□□□□□□ □□.४०, २६.३०

9 कन् कुसङ् माङ्हुप्पिङ्ग मिस्रलाम् आहुक्किल्ले तेम्सुङ्सिङ्डाङ् लाम्लोसुङ् लःत्तुङ्सिङ्बा
खुनिꣳ थाःक्थेबाहाꣳनु चोगुङ्बा माङ्हुप्पिन् कुइसिःक् मेबोःङ्नेल्लो॥ थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳग इङ्गाꣳ चोगुङ्बा माङ्हुप्पो नसाःन्साबा मेम्बोःक्खेन् हेक्क्याङ् कम्ब्राङ् मेप्मा लेरुङ्सिङ्लो लꣳरिक् यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳरो॥
10 खेन् येम् एगाङ् इस्राइलि मनाहाꣳनु कन् सेसेमाङ्हुप्पिन्चोगुङ्, खुनिꣳ निङ्वाꣳबो आधिम्हाꣳ केःत्तुङ्
पिरुङ्सिङ्डाङ् खुनिꣳ सिक्लुङ्मो साप्तुङ् पिरुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ खुनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्
पोःङ्डाआङ् खेङ्हाꣳ आमना मेबोःङ्लो लꣳरिक् यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳरो॥
11 आत्तिन् मनाःल्लेआङ् कुलाजेꣳबा मनाःन् हुꣳमा चाहाबा मेजोःक्नेन्लो हेक्क्याङ् आत्तिन्
मनाःल्लेआङ् कुम्भुꣳ कुन्साꣳसि दाङ्बान् कुसिङ् निःत्तेम्मेꣳ लꣳरिक् मेप्मासि मेबोःङ्नेल्लो,
थेआङ्भेल्ले यम्बा चुक्पा केरेक्ले इङ्गाꣳ कुसिङ् मेनिःत्तारो॥
12 थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा ताप्फेःम्बा याःम्बक्किन् लेप्मि पिरुङ्सिङ् हेक्क्याङ् खुनिꣳ लायोःन्
आप्फाल्लेआङ् निङ्वाꣳ मेइःत्तुङ्डिन्लो॥”*

13 अक्खेलꣳरिक् खुनेꣳ कुसङ्माङ्हुप्पाःत्तुल्ले तगिस्मान् युक् मेःन्नेबा चोगुबा पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ्
युक् मेःन्नेबा नु ओगप् मेम्बोःङ्मना आत्तिन् पाःन्निन्छाङ् हाराए माबेःक्लो॥

9

साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्साओबा सेवा चोःक्मान्

1 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ् नु इस्राइलिहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो थिक्सिगेःक्स्मा माङ्हुप्पो सेवा चोःक्मा
थिम्हाꣳ वये, हेक्क्याङ् इक्साओ सेसेबा तेन्नाङ् नेस्सेरो॥
2 खेन् निङ्वाꣳफु साःङ्गाहिम्मो नेत्छि याक्फा नेस्से॥ खेप्मो थिक्सिगेःक्स्मा याक्फाओ सेमि युङ्देन्,
चप्तेन् नु निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःम्मनाबा सेसे खरेःङ्हाꣳ नेस्से॥ कन् तेन्निन् सेसेबा तेन् मेमेत्तुरो॥
3 हेक्क्याङ् खेप्मो फोःन्दाधिक् पत्छे॥ खेन् फोःन्दाःल्ले थेःक्तुबा निसिगेःक्पा याक्फाःन् काक्नुःल्ले
सेसेबा तेन् मेमेत्तुरो॥
4 खेप्मो साम्म्याङ् साङ्सिङ् हाःम्मादेन्धिक्नु साम्म्याङ्डिल्ले सुःप्मनाबा माङ्हुप्पिल्लेन्
सन्दोःक्किन् युङे॥ हेक्क्याङ् खेन् सन्दोःक् सिगाङ् मन्ना* केयाक्पा साम्म्याङ् खप्प्याःन्,
कुफेक्मेःत् केबप्पा हारुनरे कुदक्काःत्तिन् नु थिबोःङ् साम्यो इङ्जाःङ् केबप्पा माङ्हुप्पिल्लेन्
लुङ्साप्हाꣳ यागेरो॥
5 खेन् सन्दोःक् सम्दाङ् करुब मेप्मनाबा मिमिदिङ्गेन् कुमाङ्लाइङ्बाहाꣳरे खुन्छिꣳ साम्ब्रिःप्पाल्ले
लायोलाम् लेप्मि खोःमा तेन्निन् इःप्तेत्छुआङ् येबेत्छिरो॥ कर आल्लो कन् काक् पाःन्हाꣳग आनिगे
नुःरिक्काङ् पाःप्मा मेसुक्तुम्बेन्लो॥
6 आल्ल काक् कन् पाःन्हाꣳ यारिप्पोःक्खेआङ् निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳ थिक्याःन्धक् खेन्
लाःक्कात्पा सेसेबा तेन्नो माङ्सेवा चोःक्से मेलाःसे॥
7 कर सिगाङ् लेप्माङ्बा काक्नुःल्ले सेसे तेन्नोग मानिङ्वाꣳफुसाम्बेन्लक् तङ्बेरे थिक्लेङ्
माक्खिꣳनु लाःसेरो॥ खेन् माक्खिꣳइङ्ग खुनेꣳ आबाडे कुलायोरे लागि नु मनाहाꣳरे मेन्नि मेल्लेए
मेजोगुबा लायोहाꣳ लेप्मि खोःमारे लागि खुनेꣳ तोःन्दुरो॥
8 सेसेमाङ्डिल्ले कन् काक् पाःन्लाम्बा लाःक्कात्पा सेसेबा तेन्निन् नेर थारिक् सिगाङ्स्मा
काक्नुःल्ले सेसेबा तेन्नो लाःप्मा लाम्मिन् मेहरेन् फाꣳआङ् मनाहाꣳ ओसेःन्धाक्तुसिरो॥

---

* **8:12** □□□□□□□ □□.३१-३४ * **9:4** □□□□□–□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□

9 कङ्ग आइन् ताःन्दिक्पा येम्मिन् ओसेःन्दाङ् केजोःक्पा मिक्सेःन्लो॥ खेल्लेग
निङ्वाःफुसाम्बाहाःरे निङ्वाःफुमाङ्डो मेदोःन्दुबा चोभाःइन् नु सिदुङ्जभाहाःरे सेवा केजोःक्पाहाःरे
खुनिः खासिङ्डिन्सुत्थो मेन्जोगुन् केलःबा पाःन्निन् ओसेःन्आधाक्लो॥
10 खेन् पाःन्हाःग चामा थुङ्मा नु परिक्परिक्पा सुत्थो चोःक्सिङ्मारे लागि वाहप्सिङ्मा थिम्रक्लो॥
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक् पाःन्हाः कुसङ् मेन्जोःक्के थारिक् खेङ्हाःग नासिङ्गेन् थक्को इःप्मा
नाःप्मा केबोःङ्बा थिम्हाः वयेरो॥

ख्रिस्तेन्कुलिङ्धो केगेप्पा सिदुङ्जभा

11 केरेक् त्ये चुरेबा नुःबा पाःन्हाः केबिबा ख्रिस्तेन्मानिङ्वाःफुसाम्बा पोःक्खेल्ले खुनेःग पयम्
यम्बा नु कुसाङ् केलःबा साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा निङ्वाःफु साःङ्गाहिम्मो लाःसेरो॥ खेन् निङ्वाःफु
साःङ्गाहिम्मिन् मेन्छाम् हुक्किल्ले चोःक्मनाबा मेःन्लो, पाःप्माए पोःङ्डिल्ले खेङ्ग नावागेन्
चइःत्तिल्लेन्नाङ् मेःन्लो॥
12 खुनेःग मेन्दाक् नु पित् माक्खिःइन् मेःन्, कर खुनेःग सदादिङ्ले लागि लायोलाम् चोःक्युम्भो पिसे
खेन् काक्नुःल्ले सेसेबा तेन्नो थिक्लेङ्मो सदादिङ्ले लागि आबाङे कुमाक्खिःइन् तोःन्दुर लाःसेरो॥
13 मेन्दाक् नु कुम्बाबा पित् माक्खिःइल्ले साङ्मासिल्ले हेक्क्याङ् करःङ् पिप्माःन्ओःमाआङ्
केलःम्बा खाप्पुःल्ले आसुत्थो मनाहाः चुःप्मासिल्ले खेङ्हाःरे खुनिः थक्किन् सुत्थो पोःङ्ने फाःग्र
14 खेन्नुःल्लेग ख्रिस्तरे कुमाक्खिःइल्ले आक्ख्याक् यरिक्सुत्थो आजोःक्! खुनेः मेन्नुप्मनाबा
सेसेमाङ्लाम् कुसाङ् केलःबा सिदुङ्जभा पोःङ्से निङ्वाःफुमाङ्डो आबाङे तोःन्छिङ्लो॥ आजुनि
निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेवा चोःक्मा आसुक्तुम्ल फाःआङ् कुमाक्खिःइल्ले सिःमेन्नो केदेःबा
याःम्बक्लाम् आनिः खासिङ्डिन्सुत्थो चोगुःरो॥
15 बा खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुबा मेन्नुप्मनाबा लक्किन् उःत्तुसिबाहाःरे
मेघोःसुर फाःआङ् ख्रिस्तेन्कुसङ् माङ्हुप्लेन्पाःन्दङ्साबारो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे थिक्सिगेःक्समा
माङ्हुप्पिल्ले कुदक्लेङ्वाओ मेजोगुबा लायोलाम् खेङ्हाः थेःमासि फाःआङ् खुनेः स्येबारो॥
16 थेआङ्भेल्ले इङ्गाः सिःआल्ले आयाङ्साकुन्धेःन्खुनेः खोःसुः फाःआङ् चोगुबा साप्ला
मुन्धेःङ्ग, खेन् साप्ला मुन्धे केसाप्पा मनाःन् स्ये केलःबा पर्माङ्गि पोःङ्डाङ्लक् सेक्खा पोःङ्लो॥
17 थेआङ्भेल्ले खुनेः कुहिङ्वेत् वाःर थारिक् खेन् आप्फाल्लेआङ् सेक्खा मेबोःङ्नेल्लो, कर
मनाःन् सिःआङ्लक् सेक्खा पोःङ्लो॥
18 बा खेल्ले चोगुल्ले थिक्सिगेःक्समा माङ्हुप्पिन्नाङ् माक्खिः वामेन्देःन्ने थारिक् सेक्खा
मेबोःङ्नेल्लो॥
19 थेआङ्भेल्ले मोसारे मनाहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले काक् कुसाम्यो इङ्जाःङ्हाः पिरुसिआङ्
खेल्ले हिसप् सिङ्बोराःक् नु हेःक्केलःबा सेमुरिक्किन् च्वाःत्तो फुप्मनाबा पित्सात् नु मेन्दाक्
माक्खिःओ निःप्सुआङ् साम्योथिम् साप्ला नु काक् मना सम्दाङ् साक्खुरो॥
20 हेक्क्याङ् खेङ्हाः मेत्तुसि, “निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केबिरिबा माङ्हुप्पिन् सेक्खा केजोःक्पा
माक्खिःइन् हाबा कन्लो॥”*
21 हेक्केलःरिक्के मोसाःल्ले सेसे साःङ्गाहिम्मो नु सेवा चोःक्माल्ले चाहाबा केजोःक्पा काक्
सामाफुमा सम्दाङ् माक्खिःइन् साक्खुरो॥
22 सेक्खाःल्ले साम्योथिम्मिल्ले पाःत्तुबा कुइसिःक् यरिक् कुसिक् पाःन्हाःग माक्खिःरे सुत्थो
पोःङ्लो, हेक्क्याङ् माक्खिः वामेन्देःन्नेग लायोःन् लेप्मि मेबोःङ्नेल्लो॥
23 खेल्ले चोगुल्ले खेन् हेक्तङ्बा सिदुङ्जभाःल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाःन्हाःरे कुबिहाः सेसे
सुत्थो चोःक्मा पोःक्खे, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा पाःन्हाःए सुत्थो चोःक्मा फाःआङ् खेन्नुःल्ले
नुःबा सिदुङ्जभाःन् चाहाबा चोगे॥

---

* **9:20** □□□□□□□□□□ □□.८

24 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेङ्ग निङ्वाःफु साःङ्गाहिम्मिल्ले कुबि कुइसिःक्पा मेन्छाम् हुक्किल्ले
चोःक्मना सेसेबा तेन्नो मेलाःसेन्, कर खुनेःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदगिए आनिः लागि
साङ्ग्राम्पेदाङ्डो लाःसेरो॥
25 मानिङ्वाःफुसाम्बान् काक्नुःल्ले सेसेबा तेन्नो तङ्बे थप्मे थक्सा माक्खिःनु लाःसेबा कुइसिःक्
ख्रिस्तेन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो लाःसेल्ले खुनेः एत्लेङ् आबाङे सिदुङ्जभा पोःङ्से मेलाःसेन्लो॥
26 मेःन्निल्लेग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नावागेन् चइःत् पोःक्खेआङ्धो खुनेः यरिक्लेङ् इनोगेन्
तुक्खे चामा केबोःङ्बा वये, कर खुनेःग कन् कुनुप्मा येम्मो यरिक्ले खुनिः लायोःन् लेप्मि पिमासि
फाःआङ् थिक्लेङ्माल्ले खुनेः आबाङे सिदुङ्जभा पोःक्खेरो॥
27 मेन्छाम् याप्मि केरेक् थिक्लेङ्ग सिःमा पोःङ् हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुघासेन्नो येप्मा
पोःङ्बा कुइसिःक्
28 ख्रिस्तेन्काक् मनाहाःरे खुनिः लायोहाः कुःसे थिक्लेङ्मो सिदुङ्जभा पोःक्खे, हेक्क्याङ् याम्मो
युःल्ले आनिः लायोहाः कुःसेग मेःन्, कर खुनेः कुयुःमान् निङ्वाः इगेःक्काङ् केहाङ्बाहाः सेन्लप्
पिसेने युःरो॥

10

ख्रिस्तरे थिक्लेङ्बा कुसिदुङ्जभाःन् सदादिङ्ले लागि

1 मोसारे कुसाम्योथिम्मिङ्ग ताःन्दि केदाःबार केबप्पा नुःबा पाःन्हाः ओसेःन्केधाक्पा साम्ब्रिःप्पा
कुइसिःक्लक्लो, सेक्खाबा पाःन् मेःन्लो॥ थेआङ्भेल्ले साम्योथिम्मिल्ले नाःक्तुबा तङ्बे थप्मे एत्लेङ्
तोःम्मनाबा सिदुङ्जभाःल्ले खेन् सेसे माङ्गेघबाहाः आप्फाल्लेआङ् कुलिङ्धो मेगेत्तुन्छिन्लो॥
2 साम्योथिम्मिल्ले कुलिङ्धो केप्मा सुक्तुसिल्लेग सिदुङ्जभा चोःक्मा याःम्बक्किन् चक्
लःरेबारो॥ हेक्केःल्ले सेवा केजोःक्पाहाः थिक्लेङ्मो काक् परिक्ले सुत्थो मेबोःक्खेमेन्,
हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे लायो मेजोगुल्ले खुनिः निङ्वाः मेलोःरेन्बामेन्॥
3 कर खेन् सिदुङ्जभाहाःरे लायोःन् तङ्बे थप्मे निङ्वाःसुम्मो तारुरो,
4 थेआङ्भेल्ले कुम्बाबा पित् नु मेन्दाक् माक्खिःइल्ले लायोहाः वादेःमा मेसुक्तुन्लो॥
5 खेल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तेन्इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो येःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् अक्खे मेत्तु,
“सिदुङ्जभा नु चोभाःहाः खेनेः निङ्वाः केन्जोगुन्लो, कर नासिङ्गेन् थक्किन् तोःम्मा फाःआङ्
केबिराङ्लो॥
6 मिधिङ्मनाआङ्तोःम्मनाबा नु लायोरे लागि तोःम्मनाबा सिदुङ्जभाहाःरे खेनेः केनिङ्वाः
मेद्येनेन्लो॥
7 हेक्क्याङ् याम्मो इङ्गाः पाःत्तुङ्, ‘ओमेत्तेःओ निङ्वाःफुमाङ्डे, साम्योसाप्लाओ इङ्गाः
आयाःम्बेओ साप्तेआङ् पप्पा कुइसिःक् इङ्गाः केनिङ्वाः हेक्के चोःक्से कप्मो त्याङ्डाङ्
वाःआरो॥’ ” *
8 ख्रिस्तरे तगि पाःत्तु, “खेनेः सिदुङ्जभा नु तोःम्मनाबा हेक्क्याङ् मिधिङ्मनाआङ्तोःम्मनाबा नु
लायोरे लागि तोःम्मनाबा सिदुङ्जभाहाः ताःक्मा निङ्वाः केन्जोगुन्लो हेक्क्याङ् केनिङ्वाःआङ्
मेद्येनेन्लो॥” (हेक्केसाङ् साम्योथिम् कुइसिःक् खेङ्हाः मेदोःन्दुरो)॥
9 हेक्क्याङ् खुनेः पाःत्तु, “ओमेत्तेःओ, इङ्गाः केनिङ्वाः हेक्के चोःक्से कप्मो त्याङ्डाङ्
वाःआरो॥” खुनेः कुसङ् माङ्हुप्पिन् युक्सिङ् चोःक्से तगिस्मा माङ्हुप्पिन् खारोःत्ति चोगुरो॥
10 हेक्केःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाःलाम्बा येसु ख्रिस्तरे नासिङ्गेन् कुधक्किन् थिक्लेङ्मो
सदादिङ्ले लागि तोःन्दुबा सिदुङ्जभालाम् आनिः सेसे आबोःक्खेआङ् आवाःरो॥
11 तगिबा माङ्हुप्पोग निङ्वाःफुसाम्बा केरेक्ले थिक्याःन्धक् साम्योबा याःम्बक् मेजोगुर लत्छा
परिक्पा सिदुङ्जभाःन्एत्लेङ् मेदोःन्दुरो, कर खेल्लेग आप्फाल्लेआङ् लायोःन् तेःमा मेसुक्तुन्लो॥

---

* **10:7** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□.६-८

12 कर आनिꣳ मानिङ्वाꣳफुसाम्बा येसु ख्रिस्तरेग निङ्वाꣳफुमाङ्डो थिक्लेङ्मो सदादिङ्ले लागि
लायोः‌न् तेꣳमा फाꣳआङ् आबाडे सिदुङ्जभा पोःक्खेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ्
युङ्सिङ्लो॥
13 खेन् येम्माङ्धो खुनेꣳ कुनिङ्मिहाꣳ कुयुक्को मेन्दाःत्छिङ्डे थारिक् हाङ्घुसिर युङ्लो॥
14 थेआङ्भेल्ले कन् लत्थिक् सिदुङ्जभाःल्ले लायोलाम् सेसे केबोःङ्बार केबप्पाहाꣳ सदादिङ्ले
लागि कुलिङ्धो केगेप्पा चोगुसिआङ् वाꣳरो॥
15 हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्लेआङ् कल्ले कुयाःम्बेओ आनिꣳ अक्खे आमेत्लो,
16 “यहवे दाङ्बाल्ले पाःत्तु, ‘खेन् एगाङ् खेङ्हाꣳनु चोगुङ्बा कुसङ् माङ्हुप्पिन् बा कन्लो–इङ्गाꣳ
आधिम्हाꣳ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ सिक्लुङ्मो युक्खुङ् पिरुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳबो
साप्तुङ् पिरुङ्सिङ्लो॥’ ”
17 खुनेꣳ याम्मोआङ् पाःत्तु,
“इङ्गाꣳ खेङ्हाꣳरे मेजोगुबा लायोहाꣳ नु फेन् याःम्बक्हाꣳ याम्मो आप्फाल्लेआङ् निङ्वाꣳ
मेइःत्तुङ्डिन्लो॥” *
18 आल्ल लायोहाꣳ लेप्मि पोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले याम्मो लायोहाꣳ लेप्मि पोःङ्मा फाꣳआङ् सिदुङ्जभा
चाहाबा मेजोःक्नेन्लो॥

हाङ्हाङ् नु साम्दिङ्

19 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् नेꣳनुसाꣳ नु फुꣳनुसाꣳसे, आनिꣳग काक्नुःल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा सेसेबा
तेन्नो येसुरे कुमाक्खिꣳलाम् हाङ्हाङ्डाङ् लाःप्मा आघोःसुम्॥
20 कन् कुसङ् नु हिङ्मन् केबिबा लाम्मिन् आनिꣳ लागि सेसे फोःन्दाःन् हम्बा कुइसिःक् हरेआङ्
वाꣳरो–खेन्सेसे फोःन्दाःङ्ग येसुरे नासिङ्गेन् कुधक्लो॥
21 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिम् सम्दाङ् युक् केगप्पा आनिꣳ पयम् मानिङ्वाꣳफुसाम्बा
आगत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले,
22 आनिꣳ तोःन्दोःम्बा सेसे सिक्लुङ्मान्नु हेक्क्याङ् हाङ्हाङ्बा नसाःन्निन्नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुबेसाङ् पेगिरो॥ थेआङ्भेल्ले आनिꣳ सेसे चोःक्से ख्रिस्तरे कुमाक्खिꣳइल्ले आनिꣳ ताप्फेःम्बा
खासिङ्डिन्साक्खुआङ् वाꣳ हेक्क्याङ् आनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किन् सेसेबा च्वाःत्तिल्ले वाहप्तुआङ्
वाꣳरो॥
23 हेक्क्याङ् आनिꣳ आगत्तुम् लꣳरिक् तेन्दिङ् आजोगुम्बा निङ्साङ्डिन् मेल्लेत्ते कत्तुम्लो,
थेआङ्भेल्ले माङ्हेक् केजोःक्पाङ्ग नसाःन्साबा चोःक्लो॥
24 आल्ल आनिꣳ लुम्मो लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मा नु नुःबा याःम्बक् चोःक्माओ हाङ्हाङ् मेत्छिङ्मा
आक्खेआङ् आसुक्तुम् खेन् पाःन्निन् निङ्वाꣳ इःत्तुम्लो॥
25 कुभा नसानिबाहाꣳरे सोरिक् चुम्मा येप्लेक् मेङ्गत्तुन्, कर आनिꣳग सोरिक् चुम्मा लेरुम् मेःन्लो॥
कर दाङ्बाल्ले कुयुःमा येन्निन् निःत्ताङ् तार पप्पा खिनिꣳ केनिःसुम्बाल्ले चोगुल्ले आल्लसाङ् यरिक्
हाङ्हाङ् मेत्तासिꣳरो॥
26 आनिꣳ सेक्खाःन् नुःरिक्काङ् कुसिङ् आनिःत्तुम्साङ् निःनिःबाए लायो आजोगुम्ल आवाꣳने फाꣳग्र
खेन् लायोलाम् लेप्मि पिमा केसुक्पा सिदुङ्जभा थेआङ् होःप्लो॥
27 कर खेल्ले कुलेक्वा खेन् हेक्तङ्बा लायो केजोःक्पाल्ले किप्मा केघुःबा खुम्दिङ्डिन्
सेक्खाए खोःसुꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ केबोःक्पा खेन् मनाःन् हुरुरुना
केदिःप्पा मिःल्ले मेक्खुꣳरो॥
28 मोसारे कुसाम्योथिम्मिन् केनाꣳबा मनाःन् नेत्छि इग्र सुम्सिरे मेबिरुबा पर्माङ्गि वाꣳने फाꣳग्र
लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मा मेःन्ने सिःमा पोःङ्॥

---

* **10:17** □□□□□□□ □□.३३-३४

29 निङ्वाʔफुसाःन् कुनामेन्छाʔ केमेप्पेन्, आबाडे सेसे केजोःक्पा माङ्हुप्पिल्लेन् माक्खिʔइन्
आसुत्थो केजोःक्पेन्हेक्क्याङ् लुङ्गुम् केबिबा सेसेमाङ्डिन् केअप्पेन्खेन्नुःल्लेआङ् केसाक्पा
खुम्दिङ् खोःमा लाʔरुरो॥
30 थेआङ्भेल्ले ताप्फेःम्बा याःम्बक्केजोःक्पेन्खुम्दिङ् पिमा आलक्पेन्लो, इङ्गाʔए कुलेक्वा
नुःक्तुङ् पिरुङ्लʔरिक् निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुबान् आनिʔ कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥ अक्खेआङ्
पाःत्तुआङ् वाʔरो, “यहवे दाङ्बाल्ले आबाडे कुमनाहाʔ खासेन् लोःन्दुसिʔरो॥” *
31 आजुनि निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुहुक्को थामाग साʔरिक् किप्मा केघुःबा पाःन्लो!
32 आल्ल निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुओःत्तिःन् केनिःसुम्माङ् नसाःन् केजोगुम्बा तगिबा येन्हाʔ
निङ्वाʔ इःत्तेम्मेʔओ॥ खिनिʔ साʔरिक् इनोगेन् तुक्खे केदुमुम्साङ् नसाःन्नो अयाक् मेल्लʔए
केवयिबान् इःत्तेम्मेʔओ॥
33 कुभा येम्मोग खिनिʔ मनाहाʔरे खुनिʔ तगि हिनाःम् केम्मेत्तिआङ् तुक्खे केम्जाःत्तिʔ॥ हेक्क्याङ्
कुभा येम्मोग हेक्तङ्बा पाःन्नो केधाःबाहाʔनु सोरिक् केवयिआङ् कुभाʔ केबिरुम्सिम्लो॥
34 खिनिʔग पुङ्लाहिम्मो केधाःबाहाʔ लुङ्माʔ केदुक्तुम्सिम्॥ मनाहाʔरे खिनिʔ याङ्साकुन्धेहाʔ
केम्नाप्ति केम्देʔरिसाङ् केसःत्तिर नासिकेधःत्तुम्, थेआङ्भेल्ले खिनिʔग केगत्तुम्बा पाःन्हाʔनुःल्लेआङ्
नुःबा नु सदादिङ् केवाʔबा याम्साम्गेन् याङ्साकुन्धेःन् केगत्तुम् केलʔबा पाःन्निन् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥
35 खेल्ले चोगुल्ले खिनिʔ निस्सेबा नसाःन्निन् मेलेरेम्मिम्नेʔओ॥ खेल्ले यम्बा हाङ्सेम्मिन् तारुरो॥
36 खिनिʔ नासिकेधःत्तुम्ल पोःङ्लो, हेक्क्याङ् निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाʔ कुइसिःक्
केजोगुम्मिल्ले खुनेʔ चोगुबा माङ्हेक्किन्केघोःसुम्लो॥
37 साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुʔ,
“आक्खो सप्माआङ् केदाःबार केबप्पेन्ताःएरो, हेक्क्याङ् खुनेʔ मेसुःनेन्लो॥
38 कर इङ्गाʔ आसाम्योनिबा मनाहाʔ नसाःन्लाम्बाए मेहिङ्लो॥ खेङ्हाʔ इङ्गाʔलाम् मेनुःङ् मेबेःक्ने
फाʔग्र खेङ्हाʔनु आसिक् खेङ्लो॥”*
39 कर आनिʔग केनुःङ्बा केबेःक्पाआङ् केमेक्पा मनासि मेःन्लो, कर आनिʔग ख्रिस्तेन्नसाःन्
केजोःक्पाआङ् मेक्मालाम् ताङ्सेःप्केघोःबासिरो॥

11

नसाःन्

1 आल्ल नसाःन् फाʔइन् थेमा फाʔले निङ्साङ् आजोगुम्बान् सेक्खाए पोःङ् हेक्क्याङ्
आन्निःसुम्मिन्बान् सेक्खाए वाʔ फाʔआङ् निस्से चोःक्मारो॥
2 उनाहुरिबा मनाहाʔरे मेजोगुबा खुनिʔ नसाःन्लाम्बाए निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाʔ त्येरो॥
3 निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्जाक्किल्ले काक् नावागेन् चइःत् चोगुबा फाʔआङ् आनिʔ
नसाःन्लाम्बा कुसिङ् आनिःत्तुम्लो, हेक्केलʔरिक् निःमनाबा पाःन्हाʔग निःमेन्देप्मनाबा पाःन्हाʔलाम्
पोःक्खेबारो॥
4 नसाःन्लाम्बाए हाबिलरे कुम्भुʔ कयिनेन्नुःल्लेआङ् नुःबा सिदुङ्जभा निङ्वाʔफुमाङ्डो तोःन्दुरो॥
हेक्क्याङ् खुनेʔ तोःन्दुबा सिदुङ्जभाःन् निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले ताःक्तुआङ् खेन्लाम्बाए खुनेʔ
साम्योनिबा मना मेत्तुरो॥ हेक्क्याङ् खुनेʔ स्येसाङ् आल्लो थारिक् खुनेʔ कुनसाःन्निल्ले नुःबा पाःन्
आहुʔरो॥*
5 नसाःन्लाम्बाए हनोक्केन् मेन्छिए कुहिङ्वेत् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो थाःङ् तेʔरेरो॥ खुनेʔ कुधक्किन्
खोःमेदेत्तेन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेʔग निङ्वाʔफुमाङ्डिल्ले थाःङ् तेʔरुरो॥ खुनेʔ थाःङ् तेʔमानुःल्ले तगि
निङ्वाʔफुमाङ्डिन् कुनिङ्वाʔ तासुआङ् वये फाʔआङ् साम्योसाप्लाःल्ले तोःन्दि पिरुʔरो॥*

* **10:30** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□.३५ * **10:38** □□□□□ □.३-४ * **11:4** □□□□□□□□□□ □.३-१० * **11:5** □□□□□□□□□□ □.२१-२४

6 हेक्क्याङ् नसाःन् मेःन्ने निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः ताःमा सुक्मेदेत्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले
खुनेःओ केदाःबाल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेक्खाए वाः हेक्क्याङ् निङ्वाः इगेःक्काङ् खुनेः
केगोःप्पाहाः हाङ्सेम् पिरुसिःरो लःरिक् नसाःन् चोःक्माए पोःङ्लो॥

7 नसाःन्लाम्बाए नुहारे कुहिम्सयङ्हाः ताङ्सेःप्से वालाधा चोगुरो॥ तगि आप्फाल्लेआङ्
मेम्बोःङ्डे केवाःबा पाःन्हाः आल्ल पोःङ्लो लःरिक् साम्दिङ् केबिबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
कुइङ्जाःङ्डिन् खेप्सुआङ् हेक्के चोगुरो॥ खुनेः कुनसाःन्लाम्बाए खेन् येम्मोबा इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबा मनाहाः आप्तिक्को मेध्ये हेक्क्याङ् नसाःन्लाम् केदाःबा साम्योनिबा लक् केघोःबा
पोःक्खेरो॥*

8 नसाःन्लाम्बाए अब्राहामरे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् खेप्सु॥ हेक्क्याङ् उःत्तुआङ् पेगेः
मेत्तुबा लाजेःओ पेरो॥ खेन् लाजेःइङ्ग ताःन्दि खुनेः खोःमा केबोःङ्बा कुलक् वयेरो॥ खुनेः आत्तान्
पेःक्कार पत्ता फाःआङ् थेआङ् मेनिःसुन्लो॥*

9 नसाःन्लाम्बाए खुनेः माङ्हेक्को खोःसुबा लाजेःओ हिम् चोगुआङ् याःक्तेसाङ् खुनेःग माःङ्घा
लाजेःओ ताप्केबेःबाआङ् केवाःबा कुइसिःक् वयेरो॥ खुनेःनु सोरिक् माङ्हेक्लेन् लक् केघोःबा
इसहाक नु याकुब कुइसिःक् खुनेःआङ् साःङ्गाहिम्मो वयेगत्तेरो॥*

10 थेआङ्भेल्ले खुनेःग मेन्नुप्मनाबा पाङ्यक् केनेबा येक्यक्थिक् कोःत्तुर वयेरो॥ खेन्
येक्यक्किल्लेन् इत्छाप् केसाप्पाआङ् केजोःक्पाङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिन्नेरो॥

11 अब्राहामरे कुमेःत् साराःन् सामेङ्गप्मनामा वये हेक्क्याङ् सागप्मा लेत्तुआङ् वयेसाङ्
नसाःन्लाम्बाए सागप्मा सुक्तुरो, थेआङ्भेल्ले खुनेः माङ्हेक् केजोःक्पा निङ्वाःफुमाङ्डिन्
नसाःन्साबा चोःक् फाःआङ् इःत्तुरो॥

12 हेक्केलःरिक् कन् सिःमा केइःप्पा मनाधिक्लाम्बा आत्तात्तान्ने निःप्मेन्देप्मनाबा ताङ्साक्पोबा
खेःम्सिक् नु वाहङ्डिल्ले कुयाओबा येःङ्घा कुइसिःक् कुमुःइदाङ्सा मेबोःक्खेरो॥

13 कन् काक् नसाःन्साबाहाःरेग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाःनु चोगुबा माङ्हेक् मेङ्घोए मेस्ये,
कर खेङ्हाःरेग माःङ्घालाम् खेन् मेनिःसुआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमाङ्हेक्किन् लाङ्मेदाःक्तुरो॥
हेक्क्याङ् खेङ्हाःग कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो वेः लाजेःबा नु ताक्केगम्बा वयिगेरेत्छ लःरिक् तेन्दिङ्
मेजोगुरो॥

14 अक्खेलःरिक् केबाःप्पा मनाहाःरेग सेक्खासाङ् आबाङे खुनिः लाजेःइन्मेगोःत्तुर मेवाःबा
निःन्धो पोःङ्लो॥

15 खेङ्हाःरे मेलेरु मेधबा लाजेःइल्ले कुयाःम्बेओ निङ्वाः मेइःत्तुआङ् मेवयेल्लेग खेप्मो खेङ्हाःरे
याम्मो नुःङ्मा पेःक्मा येम् मेघोःसुबामेन्॥

16 कर खेङ्हाःरेग खेन्नुःल्लेआङ् नुःबाग साङ्ग्राम्पेदाङ्बा लाजेःइन्खोःमा साःरिक् निङ्वाः
मेजोगुरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खिनिः निङ्वाःफुमाङ्आ पाःप्मा खेङ्हाःनु सिरिङ्
मेमयेन्नाङ् खुनिः लागि नुःबा येक्यक्थिक् यारिप् चोगु पिरुसिआङ् वाःरो॥

17-18 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले अब्राहाम्मिल्ले कुनिङ्वाः साःरुल्ले खुनेः नसाःन्लाम्बाए
इसहाक्किन् सिदुङ्जभा कुइसिःक् तोःन्दुरो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले इसहाकलाम्बाए खेनेः
केमुःइदाङ्साहाः मेबोःङ्लो* लःरिक् माङ्हेक् पिरुआङ् वयेसाङ् अब्राहाम्मिल्ले लत्थिक्लक्
कुस्साःन् सिदुङ्जभा चोःक्मा यारिप् पोःक्खेरो॥

19 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले केसिःबाहाः याम्मो कुहिङ्वेत् चोःक्मा सुक्तुसिः केलःबा पाःन्निन्
अब्राहामरे निङ्वाः इःत्तुरो॥ हेक्क्याङ् सेक्खाःल्लेग, खुनेः कुसिवेत् कुइसिःक् पोःक्खेबा
इसहाक्किन् याम्मो कुहिङ्वेत्ते खोःसुरो॥

20 नसाःन्लाम्बाए इसहाकरेआङ् याकुब नु एसाउःन् खुन्छिः केदाःबा येम्मिल्ले कुयाःम्बेओ
मुःइसाम् थाःसुपिरुसिरो॥*

---

* **11:7** □□□□□□□□□□ □.१३-३२ * **11:8** □□□□□□□□□□ □□.१-५ * **11:9** □□□□□□□□□□ □□.२७ * **11:17-18** □□□□□□□□□□ □□.१-१४, २१.१२ * **11:20** □□□□□□□□□□ □□.२७-२९, ३९-४०

21 नसाःन्लाम्बाए याकुबेन् सिःमा येम्मो कुदक्काःत्तिल्ले तक्सिङ्ङाङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेवा
चोगुर युसुफरे काक् कुस्साःहाः मुःइसाम् थाःसुपिरुसिरो॥*
22 नसाःन्लाम्बाए युसुफरेआङ् सिःमा इःत्तेल्ले इस्राइलिहाः मिस्र लाजेःलाम् मेलःन् मेबेःक्पा
पाःन्निन् चेक्खुआङ् खेन् येम्मो कुयेप्पिन्नाङ् खुनिःनुए मेदेःरुर लःरिक् इङ्जाःङ् पिरुसिरो॥*
23 नसाःन्लाम्बाए मोसाःन् सावाःन्छिङ्डिल्ले कुम्मा कुम्बासिरे ला सुम्सि थारिक् चिक्खेत्छुआङ्
कत्तेत्छु, थेआङ्भेल्ले खेन् अङेःक्वाःन् साःरिक् नुःबा निःसेत्छु, हेक्क्याङ् हाङ्डिल्ले
कुइङ्जाःङ्डिन्नाङ् मेगिरेत्छुन्लो॥*
24 मोसाःन् थाङ्बेन् केरेल्ले नसाःन्लाम्बाए फारो हाङ्डिल्ले कुस्साः मेन्छुमाःइल्ले कुस्साःआ
पाःप्मा मेदेन्देन्लो॥*
25 खुनेः लायोबा सुक्खेवाओ सप्फाधिक् वाःमानुःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुयाप्मिहाःनु
तुक्खेवाओ वाःमाए निङ्वाः चोगुरो॥
26 मिस्र लाजेःस्मा याङ्साकुन्धेःन्नुःल्लेग खिस्तरे कुलागि निङ्घुम्मो थामाए नुःबा इःत्तुरो,
थेआङ्भेल्ले खुनेः कुनिङ्वाःइन्ताःन्दि खोगेदेप्पा थुम्घोओ पत्छेरो॥
27 नसाःन्लाम्बाए खुनेःग निःमेन्धाःप्मनाबा निङ्वाःफुमाङ्डिन् निःसुबा कुइसिःक्के हाङ्डिल्ले
कुसिक्किन्नु मेगिसेन्नाङ् मिस्रलाम् लःन्देपेबान् पेबाए पोःक्खेआङ् मेनुःक्खेन्॥
28 नसाःन्लाम्बाए यहुदिहाःरे खुनिः तुम्बा साःहाः केमेङ्बाल्ले* सुःमा मेसुक्तुन्छिन्ल फाःआङ्
खुनेः माक्खिःइन् फिन्दुर यहुदि चोःक्युम्भो तङ्नाम् थिम्मिन् हेःक्तुरो॥
29 नसाःन्लाम्बाए इस्राइलिहाः सेङ्सेङ्बा खाम्मो लाङ्मेघेगेर हेःत्ताङ्बा वाहङ्डिन् मेगाःक्तुआङ्
नाधाःम्बि मेबेरो, कर मिस्रिहाःरेआङ् बा हेक्के चोःक्मा मेगोःत्तुल्ले खेङ्हाः काक् ख्याम् मेहुमे
मेस्येरो॥*
30 नसाःन्लाम्बाए इस्राइलिहाःरे नुसि येन् थारिक् येरिहो येक्यक्किन् मेगबुआङ् खेल्ले कुघिरिबा
लुङ्धाक्किन् लुःन्देरो॥*
31 नसाःन्लाम्बाए येरिहोओमा केत्निमा राहाबरे इस्राइलि थोःम्जिबाहाः तरेदोःसुसिबाल्ले चोगुल्ले
खेन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् मेङ्घेमनाबाहाःनु मेस्येनेन्लो॥*
32 खेन् यारिक्काङ्धो इङ्गाः थे पाःप्माबे? गिदियोन, बाराक, सिम्सन, यिप्ताह, दाउद, सामुएल
हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे खुनिः याःम्बेओ पाःप्मा येम् मेगत्तान्लो॥*
33 खेङ्हाःरेग नसाःन्लाम्बाए हाङ्जुम्हाः मेनाःन्दु, साम्योनिबा खासेन् मेलोःन्दु, माङ्हेक्
चोःक्मनाबा पाःन्हाः मेघोःसु॥ खेङ्हाःरे थेरिङ्बाहाःरे खुनिः मुराःन् मेसुबु,*
34 पयम् यम्बा मिराःक्हाः मेसेरु, ताभेलाम्बा ताङ्मेसेःप्ते, खेङ्हाःरे खुनिः साःइ होःप्तेसाङ्
केधुम्बा मेबोःक्खे हेक्क्याङ् थङ्डो मुक्केगुबा मेबोःक्खेआङ् निङ्मिहाः मेनाःन्दुसिरो॥*
35 मेन्छुमाहाःरे केसिःबा केबेःक्पा आबाङे खुनिः मनाहाः याम्मो कुहिङ्वेत् मेघोःसुसिरो॥*
वेःहाःरे सिःमेन् एगाङ् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् खोःमा फाःआङ् चोःक्युम्भो पोःङ्मा मेन्देन्देन्नाङ्
निङ्घुम्मिन् मेदाःक्तुरो॥
36 कुभाग हिनाःम् मेमेत्तुसिआङ् तेःम्भुक् मेयाक्तुसि, कुभाग इमेघेःक्खुसिआङ् पुङ्लाहिम्मो
मेसाक्तुसिरो॥*

---

* **11:21** □□□□□□□□□□ □□.३१, ४८.१-२० * **11:22** □□□□□□□□□□ □□.२४-२५, लाम्दिःक्१३.१९ * **11:23** □□□□□□□□□□.२२, २.२ * **11:24** □□□□□□□□□□.१०-१२ * **11:28** □□□□□□□□□□–□□□□□ □□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□” □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ (लाम्दिःक् १२.२१-३०)॥ * **11:29** □□□□□□□□□□□.२१-३१ * **11:30** □□□□□ □.१२-२१ * **11:31** □□□□□ □.१-२१, ६.२२-२५ * **11:32** □□□□□□□□□□□ □.११-८.३२, ४.६-५.३१, १३.२-१६.३१, ११.१-१२.७, १ सामुएल १६.१-१ हाङ्हाः २.११, १ सामुएल १.१-२५.११ * **11:33** □□□□□□ □.१-२७ * **11:34** □□□□□□ □.१-३० * **11:35** □ □□□□□□□ □□.१७-२४, २ हाङ्हाः ४.२५-३७ * **11:36** □ □□□□□□□ □□.२६-२७, २ साप्मुन्धुम्१८.२५-२६, यर्मिया २०.२, ३७.१५, ३८.६

37 कुभा लुङ्डिल्ले मेलेप्तु मेसेरुसि, कुभा चेन्दिरिःल्ले मेजेरु मेसेरुसि, कुभाग ताभेःल्ले मेजेप्तु
मेसेरुसिरो॥ कुभाग निङ्घुम् नु तुक्खे मेज्येआङ् चाहाबो मेवयेल्ले मेल्लुक् नु मेन्दाक् सेहोबा चाङ्
मेजाक्खु॥*
38 खेङ्हाङ्ग लुङ्भुक्कु नु खाम्भुक्कुहाङ्ओ याङ्धोःक्कि येःङ्घादेन्नो नु कोःक्मा फाङ्जङ्
हेङ्घाःत्ति मेइरेर मेवयेरो॥ खेन् हेक्तङ्बा मनाहाङरे लागि कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् सुम्बोधाबा
होःप्तेरो॥
39 खेङ्हाङ् केरेक्ले खुनिङ् नसाःन्लाम्बाए निङ्वाङ्फुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाङ् मेदासुसाङ् खेङ्हाङ्नु
चोगेबा माङ्हेक्किन्मेङ्घोए मेस्ये मेबेरो॥
40 निङ्वाङ्फुमाङ्डिल्ले आल्लसाङ् साङरिक् नुःबा निङ्सेःक् आनिङ् केरेक्ले लागि कत्तुबाल्ले
चोगुल्ले खेङ्हाङ्ग आनिङ्नुरक् कुलिङ्धो मेगेत्लो॥

12

येसुरे कुबिःन् इःप्मा नाःप्मा पोःङ्

1 खेल्ले चोगुल्ले नसानिबा हिङ्मन्ले कुयाःम्बेओ कम्म्याक् यरिक् तोःन्दिहाङरे खुनिङ् लुम्मो
आवाङबाल्ले चोगुल्ले याप्मि केहम्बा पाःन्हाङ् नु केरेक् परिक्लेन् याप्मि केघःबा लायोहाङ्
लाप्फुसुम्लो, हेक्क्याङ् निङ्वाङ्फुमाङ्डिल्ले नेस्सु आबिरेबा लोःक्लोःक्के चाःत्तो नासि थःत्तुम्ल
लोःक्तिरो॥
2 आनिङ् नसाःन्निन् केहेःक्पा नु कुलिङ्धो केगेप्पा येसुःन् ओमेत्तुम्लो॥ ताःन्दि केदाःबा ओमु
लङमाल्ले लागि सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ्बा इनोगेन् तुक्खेःन् नु नाधामान् खुनेङ् थेआङ् मेन्इःत्ते
थरुआङ् निङ्वाङ्फुमाङ्डिल्ले कुहाङ्युक्नाःल्ले कुजुप्साङ्लेप्माङ् युङ्सिङ्लो॥
3 लायोबा मनाहाङरे खुनेङ् कुदक्लेङ्डो मेदारुबा अक्तङ्बा पाःन्हाङ् केधम्बा येसुःन् निङ्वाङ्
इःत्तेम्मेङओ, हेक्केःल्ले खिनिङ् निङ्वाङबो नायो केम्बोःक्खिन्लो, हेक्क्याङ् खिनिङ् सक्माआङ्
मेबुङनेन्लो॥

निङ्वाङ्फुमाङ्डिन् पानुदिङ् पाः कुइसिःक् चोःक्

4 खिनिङ् लायोःल्ले कुदक्लेङ्वाओबा थङ्डो केवयिसाङ् सिःमालिङ्धोओ थारिक् मेङ्गेत्ते
केवयिङरो॥
5 खिनिङ् आबुगेन् आस्साःसे लङरिक् केम्मेत्तिबा खाहुन्निन् निङ्वाङ् केभेःत्छुम्बि?
“आबुगेन् आस्साःए, यहवे दाङ्बाल्ले कुहेन्थिम्मिन् याङ्याङ् मेइःत्तेन्नेङओ, हेक्क्याङ् खुनेङ्
केभेःक्किल्ले केनिङ्साङ्मेबुगेन्नेङओ,
6 थेआङ्भेल्ले आत्तिन् यहवे दाङ्बाल्ले लुङ्माङ् तुक्तुङ्, खेन् हेन्थिम् याक्तुङ्, हेक्क्याङ् खुनेङ् तेन्दिङ्
चोगुबा आत्तिन् कुस्साःन्छाङ् खुम्दिङ् पिरुङरो॥”*
7 इनोगेन् तुक्खेःन् हेन्थिम् कुइसिःक् थरेम्मेङ्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाङ्फुमाङ्डिल्ले खिनिङ् आबुगेन्
कुस्साः कुइसिःक् केइःत्तिङरो॥ आत्तिन् पाःल्ले आबुगेन् कुस्साःन् हेन्थिम् मेयाक्तुन्बे?
8 खिनिङ् आत्तिन्हाङरे पाःलाम् काक् साःहाङरे खोःमा केबोःङ्बा हेन्थिम्मिन् केङ्घोःसुम्मिन्ने फाङग्र
खिनिङग सेक्खाबा साः मेःन्, कर खोङसानिङ्लो॥
9 आल्ल इक्साबा आनिङ् पाःहाङरे हेन्थिम् आम्याक्तेल्लेग आनिङ् मिङ्सो इङ्धाःङ् आबिरुम्सिम्लो॥
खेन्नुःल्लेआङ् यरिक् आनिङ् याम्साम्मिल्लेन् पाःल्ले हेन्थिम् आयाक्किल्ले आनिङ् सेक्खाबा हिङ्मन्
खोःमा फाङआङ् खेन् हेन्थिम्मिल्ले कुयुक्को ताःमा पोःङ्लो॥
10 थेआङ्भेल्ले इक्साबा आनिङ् पाःहाङरे कुभा तङ्बे थारिक् खुनिङ् मेलेस्सु मेनिःसुबा यारिक् हेन्थिम्
आम्याक्लो॥ कर निङ्वाङ्फुमाङ्डिन् कुइसिःक् सेसेबा आबोःङ्ल फाङआङ् आनिङ् इन्धाःक्ले लागि
खुनेङ् हेन्थिम् आयाक्लो॥

---

* **11:37** □ □□□□□□□□□□□□□□□□.२१ * **12:6** □□□□□□□□□□□□□□□□ □.११-१२

11 आत्तिन् हेन्थिम्मिन्नाङ् खोःमा येम्मो खेन् सिराꣳ केधाङ्बा मेजोःक्नेन्लो कर कङ्ग साक्लो,
हेक्केसाङ् याङ्सि खेन् हेन्थिम्लाम् सगेधासिङ्बाहाꣳ साम्योनिबा हिङ्मन्नो मेहिङ्डाङ् सनारुङ्
मेघोःसुꣳरो॥

12 खेल्ले चोगुल्ले सोरो केलꣳबा हुक्हाꣳ फोःक्खेम्मेꣳ हेक्क्याङ् थेगक्कक् केयङ्बा थुङ्बोहाꣳ
केधुम्बा चोगेम्मेꣳ॥

13 लाङ्सक्पाहाꣳ मेवेःत्ताङ् मेन्जोःन्ने मेङ्गेङ्डे लाङ्घेःक्मा मेसुक्ल फाꣳआङ् खिनिꣳ लाम्मिन्
तोःन्देम्मेꣳओ॥

निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् साम्दिङ्

14 काक् मनाहाꣳनु सनारुङ्डो वाꣳमा नु सेसे पोःङ्मा काक् परिक्ले तम्सिन् चोगेम्मेꣳओ॥ सेसे
मेम्बोःङ्डेग आत्तिन् मनाःल्लेआङ् यहवे दाङ्बान् मेनिःसुन्लो॥

15 हेक्क्याङ् खिनिꣳ लुम्मो आत्तिन्नाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम् मेङ्घोःमनाबा मेबोःङ्नेन्ल,
सिक् पोःक्माल्ले खेमा थक्मा मेभोःक्खुन्ल, हेक्क्याङ् खेन् निङ् कुइसिःक्पा सिक्कुःमाल्ले वेꣳ
मनाहाꣳआङ् मेजिःन्दुन्छिल्ल फाꣳआङ् सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ॥

16 हेक्क्याङ् आत्तिन्नाङ् चागेलाम्बा इग्र एसाउ हेक्तङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्मेङ्गोःप्मना
मेम्बोःङ्नेन्लरो॥ खेल्लेग चामा थुङ्मारेलागि तुम्बा कुयुक्किन् लेक्तुरो॥

17 हेक्क्याङ् याङ्सि कुम्बालाम्बा मुꣳइसाम् खोःमा फाꣳआङ् आक्खेन् कोःत्तुसाङ् खेन् नाꣳरेबा
पाःन्निन् खिनिꣳ केनिःसुम्लो॥ खेल्ले कुमिक्वा थाःसुर मुꣳइसाम् खोःमा निङ्वाꣳ चोगुसाङ् ताप्फेःम्बा
कुयाःम्बक्लाम्बा नुःङ्मा येम्मिन्लेक्तेबेआङ् वयेरो॥

18-19 खिनिꣳग सिनाइ कोःक्मा हेक्तङ्बा सुःमा सुक्केदेप्पा देन्नो मेन्दाए केवयिꣳ, हेक्क्याङ् मि
केदिःप्पा, खागेदाम्बा, माक्केलꣳबा हेक्क्याङ् किप्मा केघुःबा सोरित्केजङ् केहुबा देन्नो, थुत्तुरिःप्पा
मुक्तेबा इक्ला नु किप्मा केघुबा इक्लाःल्ले कुबेसाङ् मेन्दाए केवयिꣳरो॥ खेन् केघेम्बाहाꣳरे याम्मो
अक्तङ्बा किप्मा केघुःबा इक्लाओ खुनिꣳनु मेबाःत्नेन्ल फाꣳआङ् पेलि मेभाक्तुरो॥

20 थेआङ्भेल्ले “कन् कोःक्मान् केसुबा आत्तिन् थक्साःन्छाङ् लुङ्डिल्ले लेप्तेम् सेरेम्मेꣳ”* केलꣳबा
इङ्जाःङ्डिन् खेङ्हाꣳरे थःप्मा मेन्छुक्तुन्लो॥

21 कन् नियाराःङ्ग साꣳरिक् किप्मा केघुःबा चोगे, हेक्क्याङ् मोसारेआङ् इङ्गाꣳग आगिःमाल्ले
यङ्डारो* लꣳरिक् पाःत्तुरो॥

22 कर खिनिꣳग सियोन कोःक्माओ, आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयेक्यक् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
यरुसलेम्मो केद्येꣳइआङ् केवयिरो॥ खिनिꣳग हेन्छिङ् हेन्छिङ्डाङ्धो माङ्लाइङ्बाहाꣳरे खुनिꣳ ओमु
लꣳमारे कुधिम्बा खुनिꣳ चुम्लुङ्डो केद्येꣳइआङ् केवयिꣳरो॥

23 खिनिꣳग साङ्ग्राम्पेदाङ्डो खुनिꣳ मिङ्हाꣳ साप्तेआङ् केवाꣳबा तुम्बा लक् केघोःबाहाꣳरे
खुनिꣳ चुम्लुङ्डो केद्येꣳइआङ् केवयिꣳरो॥ खिनिꣳग काक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ खासेन्दाङ्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लो, हेक्क्याङ् कुलिङ्धो केगेप्पा मेजोगेबा साम्योनिबाहाꣳरे खुनिꣳ याम्साम्लुम्मो
केद्येꣳइआङ् केवयिꣳरो॥

24 खिनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मनाहाꣳ लुम्मो कुसङ् माङ्हुप्लेन्पाःन्दङ्साबा येसुरो
केद्येꣳइआङ् केवयिꣳ॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳग हाबिलरे कुमाक्खिꣳनुःल्लेआङ् साꣳरिक् नुःबा पाःन्
केबाःप्पा साङ्मनाबा येसुरे कुमाक्खिꣳओ केद्येꣳइआङ् केवयिरो॥*

25 खिनिꣳनु केबाःप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मेन्नाꣳमा फाꣳआङ् सिङ्सिङ् लꣳरेम्मेꣳओ॥ थेआङ्भेल्ले
इक्साबा इङ्गेसाबा मोसाःल्ले कुसाम्दिङ्डिन् खेम्मा मेन्देम्मनाबा इस्राइलिहाꣳ ताङ्मेन्छेःप्तेन्निल्ले

---

* **12:20** □□□□□□□□□□ □□.१३ * **12:21** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□.१९ * **12:24** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□, आनिꣳ लायोःन्लेप्मि पिमारे लागि येसुरे कुमाक्खिꣳइन्वादेःन्दु॥ कर कयिनरे सेरुबा कुन्साꣳ हाबिलरे कुमाक्खिꣳइल्ले खुम्दिङ्नाःक्तुर अःक्ते (तोलिङ्सोमु ४)

साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साम्दिङ् आबिःल्ले आनिꣳ आनाꣳरुम्ने फाꣳग्र आनिꣳआङ् आन्दाङ्नेन्लो॥

26 निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सिनाइ कोःक्मालाम् पारेल्ले कुइक्लाःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् यक्खु, कर आल्लो खुनेꣳ माङ्हेक् चोगुआङ् वाꣳ, “याम्मो थिक्लेङ् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्लक् मेःन्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डिन्नाङ् यक्खुङ्लो॥”*

27 कन् “याम्मो थिक्लेङ्” पाःप्मनाबा सुत्लाःल्लेग काक् नावागेन् चइःत्तिन् यङ्डाङ् चत्छिङ् पेःक्लो केलꣳबान् ओसेःन्आधाक्लो, कर यङ्मा सुक्मेन्देप्मनाबा पाःन्हाꣳरक् नेयाःक्लो॥

28 खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳ यङ्मा सुक्मेन्देप्मनाबा हाङ्जुम्मिन् आघोःसुम्ल आवाꣳबाल्ले चोगुल्ले नोगेन्साबा पोःक्खिरो, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुनिङ्वाꣳ ताःमा फाꣳआङ् मिङ्सो इङ्धाःङ् पिइ किरुम्ल सेवा चोगुम्लो॥

29 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ “निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग काक् मिदिक्मा केसुक्पा पाःन्हाꣳ खाप्पु थ्यःङ् केजोःक्पा मिरो॥”*

13

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ केदाःबा हिङ्मन्

1 आल्ल नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳ केबोःक्खिबाल्ले चोगुल्ले चक्मेल्लꣳए लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳओ॥

2 हिम्मो केदाःबाहाꣳ तरे मेन्दोःसिङ्डे मेबाङ्घेम्सिम्मेन्नेꣳओ॥ कुभारे हेक्के मेजोगुल्ले निङ्वाꣳ मेङ्घोए माङ्लाइङ्बाहाꣳ तरे मेदोःसुसिआङ् वाꣳरो॥

3 खिनिꣳआङ् पुङ्लाहिम्मो साक्पा केध्येꣳइआङ् केवयिबा कुइसिःक्के पुङ्लाहिम्मो केयाक्पाहाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तेम्सिम्मेꣳओ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ आबाङे नासिङ्गेन् थक्को इनोगेन् तुक्खे केज्येꣳइआङ् केवयिबा हेक्के इःत्तेम्मेꣳआङ् ताप्फेःल्लिक् मेमेत्तुसिबाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ॥

4 तेन्धाम्गेन् मेःक्खिम्मिन् केरेक् मनाहाꣳरे मिङ्सो इङ्धाःङ् मेबिरुबा पोःङ्मा पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् मेःत् येम्बाꣳ लुम्मो नसाःन्साबा पोःङ्मा पोःङ्लो॥ थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चाराम्मा याःम्बक् केजोःक्पा नु केरेक् परिक्लेन् ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳ खासेन् चोगुसिꣳरो॥

5 याङ्साकुन्धे थक्माओ स्याङ्पेन्दाङ् मेबत्छेम्मिन्नेꣳओ, कर केगत्तुम्बा पाःन्हाꣳओए खिनिꣳ निङ्वाꣳ तासेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पाःत्तुआङ् वाꣳ,
“इङ्गाꣳ आप्फाल्लेआङ् मेलेत्तिङ्डिन्, आप्फाल्लेआङ् मेनाꣳनिङ्डिन्लो॥”*

6 खेल्ले चोगुल्ले आनिꣳ हाङ्हाङ्डाङ् अक्खे पाःप्मा आसुक्तुम्लो,
“इङ्गाꣳ याप्मि कुभाꣳ केबिबेङ्ग दाङ्बाल्लो, इङ्गाꣳ मेगिआन्लो॥ इङ्गाꣳ हाःत्ले थे मेप्मा सुक्काबे?”*

7 निङ्वाꣳफु पाःन्जाक् केहुꣳबा खिनिꣳ लाम्लोःबाहाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तेम्सिम्मेꣳओ॥ खुनिꣳ हिङ्मन्नोबा नुःबा पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳआङ् नसाःन् मेजोगुबा कुइसिःक्के खिनिꣳआङ् चोगेम्मेꣳओ॥

8 येसु ख्रिस्तेङ्ग मिःप्मा, आइन् हेक्क्याङ् आभेल्लेसाङ् कुइसिःक् वाꣳरो॥

9 परिक् परिक्पा कुसङ् निसाम्हाꣳओ लाम्मेबोःत्तेम्मिन्नेꣳओ॥ साक्थिम् कुइसिःक्पा चामा थुङ्माल्लेग मेःन्, कर निङ्वाꣳफु लुङ्गुम्लाम्बाने खिनिꣳ याम्साम्मिन् केधुम्बा पोःङ्मा नुःबा पोःङ्लो॥ हेक्तङ्बा चामा थुङ्मा थिम् केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳरे थेआङ् इन्धाःक् मेङ्घोःसुन्लो॥

10 हेक्क्याङ् आनिꣳ लेत्तिङ्तोःम्मादेन्धिक् आगत्तुम्॥ खेप्मो तोःम्मनाबा चोभाꣳहाꣳ सेसे साःङ्गाहिम्मो माङ्सेवा केजोःक्पा निङ्वाꣳफुसाम्बाहाꣳरे थेआङ् चामा युक् होःप्तेरो॥

11 मानिङ्वाꣳफुसाम्बाल्ले काक्नुःल्ले सेसेबा देन्नो थक्सा माक्खिꣳइन् याङ्सिङ्डाङ् लायोरेन् सिदुङ्जभा तोःन्छे लाःत्लो, कर थक्साःङ्ग मना वाꣳमा पाङ्जुम्मिल्ले लाःक्कात् मि मेधिक्खुरो॥

---

* **12:26** □□□□□□ □.६ * **12:29** □□□□□□□□□ □□.२६, साम्योथिम्इङ्जाःङ्४.२४ * **13:5** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□.६,८ * **13:6** □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□.१, ११८.६,

12 बा कल्ले चोगुल्ले येसुःन्नाङ् आबाङे कुमाक्खिꣳइल्ले मनाहाꣳ सुत्थो चोःक्से येक्यक् लाःक्कात्
स्येरो॥
13 हेक्केलꣳरिक् आनिꣳआङ् खुनेꣳओ पोःक्खिआङ्लाःक्कात् पिगि, हेक्क्याङ्खुनेꣳ ताःक्तुबा
हिनाःम्मिन् ताःक्तुम्लो॥
14 थेआङ्भेल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो सदादिङ् केनेबा येक्यक् आङ्गत्तुम्मिन्लो, कर आनिꣳग
केदाःबार केबप्पा येक्यक्किन् निङ्वाꣳ इगेःक्काङ् आहाङ्घुम्ल आवाꣳरो॥
15 आल्ल येसुरे कुभाꣳलाम्बा आनिꣳ सिदुङ्जभा चोःक्मनाबा कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्
चक्मेल्लꣳए कुनारा फोःसुम्लो॥ खेङ्ग खुनेꣳ दाङ्बा लꣳरिक् तेन्दिङ् चोःक्मनाबा मुराओलाम्
केलःम्बा चोभाꣳरो॥
16 आल्ल नुःबा याःम्बक् चोःक्मा नु कम्ब्राङ् मेत्छिङ्मा कुभाꣳ पिसिङ्मा निङ्वाꣳ
मेभेःत्छेम्मिन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले अक्तङ्बा सिदुङ्जभाःल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ
तासुरो॥
17 खिनिꣳ लाम्लोःबाहाꣳरे केम्मेत्तिबा पाःन्निन् खेप्सेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खुनिꣳ युक्को वयेम्मेꣳओ॥
खेङ्हाꣳरे खिनिꣳ कम्ब्राङ् केम्मेत्तिआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डो लक्पेन्साबा मेबोःङ्लो॥ हेक्केलꣳरिक्
खेङ्हाꣳरे खेन् याःम्बक्किन् मेसःत्ल निङ्वाꣳ मेन्दुक्के मेजोगुररो॥ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ
केदुक्सुम्केबिरुम्सिम्ने फाꣳग्र खिनिꣳ लागि थेआङ् इन्धाःक् मेबोःङ्नेल्लो॥
18 आनिगे लागि तुवा चोगेम्मेꣳओ॥ आनिगेग सेसे खासिङ् कत्तुम्बा हेक्क्याङ् केरेक् परिक्लेन्
मिङ्सो इङ्धाःङ्डो हिङ्मा निङ्वाꣳ चोगुम्बेरो फाꣳआङ् निस्से वयिगेरो॥
19 आल्लो इङ्गाꣳ खिनिꣳओ याम्मो हाराए ताःमा सुक्कानिरो फाꣳआङ् आलागि तुवा चोगेम्मेꣳ
लꣳरिक् पेलि फाक्निङ्लो॥

कुनुप्मा तुवा नु सेम्मुꣳइ सेवा

20 आल्ल पयम् यम्बा मेल्लुक्कम्बा आनिꣳ दाङ्बा येसुःल्ले मेन्नुप्मनाबा माङ्हुप्पिल्ले
कुमाक्खिꣳइन् वागेदेःम्बाआङ् सिःमेन्लाम् याम्मो कुहिङ्वेत् केजोःक्पा सनारुङ्दाङ्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
21 खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् चोःक्मा चाहाबा केजोगिबा काक् पाःन्हाꣳरे केगाप्तिररो॥
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ केदाःबा काक् पाःन्हाꣳ येसु ख्रिस्तलाम्बा खिनिꣳओ चोगुनिरो॥
हेक्क्याङ् सदादिङ् सदादिङ् ख्रिस्तरे कुमिमिदिङ् पोःङ्निरो॥ आमेन्॥
22 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, इङ्गाꣳ साप्तुङ्बा कन् ताङ्सा सक्इङ्घङ्डो केबप्पा खाहुन्हाꣳ
निङ्वाꣳबो ताःक्तेम्मेꣳ फाꣳआङ्पेलि फाक्निङ्लो॥
23 आनिꣳ नुसाꣳ तिमोथिःन् पुङ्लाहिम्मोलाम् लेरेआङ् वाꣳबान् खिनिꣳ निङ्वाꣳ खोःसेम्मेꣳ केलꣳबा
इङ्गाꣳ आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥ खुनेꣳ कप्मो इङ्गाꣳओ हाराए ताःने फाꣳग्र खिनिꣳ तुम्से आन्छिगे सोरिक्
फेन्छिगेꣳरो॥
24 खेप्मोबा सेसेहुप्लक्कोबा केरेक् लाम्लोःबाहाꣳ नु नसानिबाहाꣳ आसेवारो मेत्तेम्सिम्मेꣳओ कप्मो
इतालि लाजेꣳबा नसानिबाहाꣳरेआङ् सेवा केम्हाक्तिआङ् वाꣳरो॥
25 निङ्वाꣳफु लुङ्गुम्मिन् खिनिꣳ केरेक्नु वाꣳररो॥

याकुबरे़ साप्तुबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

याकुबरे़ कन् सक्इङ्घङ्डिन् “के़रे़क् लाजेःओ के़से़बाआङ् के़वाःबा ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा यहुदिहाः” हाक्तुसिबारो॥ कप्मो ख्रिस्तानि हिङ्मन् नु सुत्नाःन् चाहाबा के़जोःक्पा सिक्कुम्निङ्वाः नु लाम्लोमारे़ कुयाःम्बेओ खाहुन् पिरुसिआङ् पत्॥ कन् खाहुन् पिरुसिल्ले़ याकुबरे़ परिक् परिक्पा कुबिहाः ओगप् चोगुआङ् पत्॥ ख्रिस्तानि हिङ्मन्नो याकुबरे़ याङ्साकुन्धे नु याङ्साःमा, हङ्साःमा, वेःहाः नुःरिक् मे़प्मासि, एःक्पएःक् चोःक्मा, नसाःन् नु याःम्बक्हाः, ले़सोःप्पे़न् युक्को कप्मा, सिक्कुम्निङ्वाः, खेमा थक्मा, नाहे़म्मा नु नामे़न्छाः चोःक्मा, नाप्मिहाः चे़ङ्मासि, आङ्दिङ् लःमा, नासि थःप्मा नु तुवा चोःक्मा के़लःबा पाःन्हाःरे़ कुयाःम्बेओ पाःतुआङ् पत्लो॥

कन् सक्इङ्घङ्डो याकुबरे़ ख्रिस्तानि हिङ्मन्नो वाःमाल्ले़ नसाःन् चोःक्मारक् मे़ःन् कर याःम्बक्काङ् चोःक्मा पोःङ् लःरिक् पाःतुःरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१
नसाःन् नु सिक्कुम् निङ्वा १.२
याङ्साःमा नु याङ्साकुन्धे १.९-११
निङ्वाः साःमा नु हङ्साःमाओ थामा १.१२-१८
खे़म्मा नु चोःक्मा १.१९-२७
एःक्पएःक्किल्ले़ कुदक्ले़ङ्वाओ साम्दिङ् २.१-१३
नसाःन् नु याःम्बक् २.१४-२६
ख्रिस्तानि नु ले़सोःप्पे़न्३.१-१८
ख्रिस्तानि नु खाम्बेःक्मान् ४.१-५.६
कुनुप्मा नु वेः खाहुन्हाः ५.७-२०

याकुबलाम् सेवा

1 के़रे़क् लाजेःओ के़से़बाआङ् के़वाःबा ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा यहुदिसे,* निङ्वाःफुमाङ् नु दाङ्बा ये़सु ख्रिस्तरे़ कुसेवारोबा इङ्गाः याकुबरे़ कन्सक्इङ्घङ्डिन् हाक्निङ्बारो॥

नसाःन् नु सिक्कुम्दिङ् निङ्वाः

2 आमिःम् फुःनुसाः नु ने़ःनुसाःसे, खिनिः काक् परिक्ले़न् इनोगे़न् तुक्खेओ के़ध्ये़ःइल्ले़ खे़ङ्ग साःरिक् सःप्मनाबा पाःन्लो फाःआङ् इःत्ते़म्मे़ःओ,

3 थेआङ्भे़ल्ले़ आक्ख्यारिक् नसाःन्साबा के़जोगि फाआङ् निङ्वाः साःमो के़ध्ये़ःइल्ले़ खिनिः नासि थःप्मान् पोःरो के़लःबान् के़निःसुम्लो॥

4 हे़क्क्याङ् नासि थःप्मान् कुलिङ्धो के़त्ल थारिक् पोःर पोःङ्लो, हे़क्केलःरिक् खिनिः के़धुम्बा नु कुलिङ्धो के़गे़प्पा के़बोःक्खिआङ् खिनिःओ कुलिङ्धो मे़ङ्गे़प्मनाबा पाःन् थेआङ् मे़बोःङ्ने़ल्लो॥

5 कर खिनिः सिक्कुम्दिङ् निङ्वाः चाहाबा के़जोगिने़ फाःग्र निङ्वाःफुमाङ्डिन् नाःक्ते़म्मे़ः हे़क्क्याङ् खुने़ः के़बिरिःरो, थेआङ्भे़ल्ले़ कुयाःक् मे़ल्ले़ःए कुनिङ्वाः हन्दुआङ् के़नाःक्पाहाः के़रे़क् पिरुसिःरो॥

6 कर के़नाःक्पाल्ले़ नाःक्तुबा पाःन्निन् खोःसुङ् फाःआङ् चप्चि मे़न्जोःक्के नाःक्तुर पोःङ्लो॥ चप्चि के़जोःक्पाङ्ग सुरित् केजङ्डिल्ले़ मुःत्तुल्ले़ वाहङ्डो के़बोःक्पा वाभे़ल्ले़ङ्डिन् कुइसिःक् यो ना थोबा पोःङ्लो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□-□□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□-ने़त् यहुदि सुवाङ्हाः” पोःङ्॥

7 हे़क्केलꣳरिक् चप्चि के़जोःक्पा मनाःल्ले़ यहवे दाङ्बाओलाम्* थे पाःन्नाङ् खोःसुङ् फाꣳआङ्
मे़इःत्तुन्लरो॥
8 खे़ङ्ग कुनिङ्वाꣳ के़लाम्बा मनारो, हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ काक् चोगुबा याःम्बक्को चोगुङ्बि
मे़जोःक्कान्बि लꣳरो॥

याङ्साꣳमा नु याङ्साकुन्धेसाबा

9 याङ्गे़साꣳबा नसानिबान् हाराꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् मिङ्सो इङ्धाःङ् खोःसुल्ले़ सःत्ल पोःङ्लो॥
10 कर याङ्साकुन्धेसाबान् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् नःम्नःम्बा पोःङ्डिल्ले़ सःत्ल पोःङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़
खुने़ꣳग इगे़ले़म्बाआङ् मक्के़धा के़बेःक्पा ताम्भुङ् फुङ् कुइसिःक् इले़म्बेःक्लो॥
11 थेआङ्भे़ल्ले़ नाम्से़आङ् नाम्लाःङ्माल्ले़ याःन्सुङ्डिन् हेःसुꣳ हे़क्क्याङ् फुङ्डिन्नाङ् मक्थाआङ्
नुःबा कुधाःप्मे़न् पेःक्लो॥ बा हे़क्केलꣳरिक्के याङ्साकुन्धेसाबान्नाङ् खुने़ꣳ याःम्बक् चोगुर पत्तिल्ले़ए
सिः पेःक्लो॥

इनोगे़न् तुक्खे नु हङ्साꣳमा

12 इनोगे़न् तुक्खेःन् नासि के़धःप्पे़ङ्ग मुꣳइसाबारो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् निङ्वाꣳ साꣳमाओ थाःल्ले़
कुलिङ्धो के़गे़प्पा पोःक्खे़आङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खुने़ꣳ मिःम्जि के़मे़प्पाहाꣳ पिमासि फाꣳआङ्
माङ्हेक् चोगुबा मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्ले़न् तिचःन् खे़ल्ले़ खोःसुꣳरो॥
13 हे़क्क्याङ् हङ्साꣳमो के़धाःबाल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ हङ्साꣳराङ्लो फाꣳआङ्
आप्फाल्ले़आङ् मे़बाःत्तुन्लरो, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् फे़न् पाःन्लाम्बा हङ्मे़साꣳने़न्लो,
हे़क्क्याङ् खुने़ꣳआङ् आत्तिन्हाꣳआङ्हङ्मे़साꣳरुन्छिन्लो॥
14 कर काक् मनाहाꣳ आबाङे फे़न् निङ्वाꣳइल्ले़ मुरा मे़त्तुसिआङ् हङ्साꣳमो मे़धाःरो॥
15 कन् फे़न् निङ्वाꣳइल्ले़ आनिꣳ आयुक्काङ् लायो चोःक्मा आबाङ्लो, हे़क्क्याङ् लायोःल्ले़ आनिꣳ
सिःमे़न्नो आदेꣳरो॥
16 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ इङ्ले़क्को मे़ध्येम्मिन्नेꣳओ॥
17 काक् नुःबा नु कुलिङ्धो के़गे़प्पा पर्धाःम्मिङ्ग थाःङ् ताङ्साक्पो के़ओःप्पा ओःत्तिहाꣳ के़जोःक्पा
पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् युःरो॥ खे़न् ओःत्तिहाꣳग साम्ब्रिःप्पा कुइसिःक् ले़ङ्बेःक्, कर खुने़ꣳ
आप्फाल्ले़आङ् मे़ले़ङ्ने़न्लो॥
18 खुने़ꣳ चोगुबा नावागे़न् चइःत्तो काक्नु तगि के़दुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डो तोःम्मनाबा
चासोःक्कुइसिःक् आबोःङ्ल फाꣳआङ् आबाङे कुनिङ्वाꣳइल्ले़ से़क्खाबा कुबाःन्जाक्लाम् कुस्साः
आजोगे़आङ् वाꣳ॥

खे़म्मा नु चोःक्मा

19 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, नाघे़म्माओ के़रे़क् चात्ते़म्मे़ꣳओ, कर पाःप्माओ नु सिक्
पोःक्माओ सुःसे़म्मे़ꣳओ फाꣳआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ꣳओ॥
20 थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ सिक्किल्ले़ आप्फाल्ले़आङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसिराꣳ के़धाङ्बा
साम्योनिबा याःम्बक् चोःक्मा के़न्छुक्तुम्मिल्लो॥
21 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ ताप्फे़ःम्बा नु सिक्के़लेःङ्बा पाःन्हाꣳ ले़रे़म्दे़सेम्मे़ꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
खिनिꣳ सिक्लुङ्मो लेःत्तुबा खिनिꣳ ताङ्से़ःप्मा के़सुक्पा कुबाःन्जाक्किन् खिनिꣳ नःम्नःम्माङ्
ताःक्ते़म्मे़ꣳओ॥
22 कर पाःन्जाक्किल्ले़ पाःत्तुबा कुइसिःक् चोगे़म्मे़ꣳओ॥ पाःन्जाक् के़घे़म्बारक् के़बोःक्खꣳने़ फाꣳग्र
आबाङे इङ्गे़ले़क्कासिꣳरो॥
23 पाःन्जाक्किन् के़घे़प्सुम् कर खे़न् कुइसिःक् के़न्जोगुम्मिन्ने़ फाꣳग्र से़ल्ले़ङ्घोओ खिनिꣳ नारा
ओगे़मेत्तुम्बा कुइसिःक् चोःक्लो॥

---

* **1:7** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□” □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ “□□□□□□□”
□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□, कर कन्पाःल्लाओ खुने़ꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़
कुयाःम्बेओ पाःत्तुबारो॥

24 खिनिꣳ आबाङे ओगेऽमेऽत्तासिआङ् आनिगे आक्तङ्बा चोगिगे फाꣳआङ् केऽनिःसुम्बान् केऽबेगिनुमेःन्ने निङ्वाꣳ केऽभेःत्छुम्लो॥
25 कर आत्तिन् मनाःल्लेआङ् चोःक्युम्भो केऽबिबा सेसे साम्योथिम्मिन् खेऽप्सुआङ् निङ्वाꣳ मेऽभेःत्छुन्, कर खेऽल्ले चक्मेऽल्लꣳए नुःरिक् ओमेऽत्तुआङ् खेऽप्सुबा पाःन्हाꣳ चोगुꣳ, खेऽल्ले चोगुबा काक् कुयाःम्बक्को निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले मुꣳइसाम् पिरुꣳरो॥
26 आत्तिल्ले इङ्गाꣳ साम्योसाबा चोःक्का लꣳरिक् निङ्वाꣳ इःत्तुꣳ, कर कुलेसोःप्पेन्युक्को मेगत्तुन्ने फाꣳग्र खेङ्ग इङ्लेक्सिङ्डाङ् खेल्ले कुसाम्योःङ्ग हनेरक् पोःङ्लो॥
27 पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तेन्दिङ् चोगुबा सुत्थो नु सेसेबा साम्योसाबा पोःङ्माङ्ग बा कन्लो–येत्छाबाहाꣳ नु मेमेदुमाहाꣳ खुनिꣳ इनोगेन् तुक्खेहाꣳओ कम्ब्राङ् मेप्मासि, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याप्मि केजिःम्बा पाःन्हाꣳलाम् माःङ्घा वाꣳमारो॥

2

मनाहाꣳ एःक्पएःक् चोःक्मासि मेःन्

1 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, मिमिदिङ्गेन् आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोःक्पा मनाहाꣳरेग वेꣳ मनाहाꣳ सेम्मासि मेनुꣳनेन्लो॥
2 आल्ल खिनिꣳ सेसे चुम्लुङ्डो मनाधिक् साम्म्याङ् स्वाःगेप्पिन् नु नुःबा चाङ् चाक्खुआङ् ताः, हेक्क्याङ् हाबा खेन् येम्मोए याङ्गेसाꣳबा चिरिङ्लिङ्बा चाङ् केजाङ्बा मनाधिक्काङ् ताने फाꣳग्र,
3 खेन् नुःबा चाङ् केजाङ्बा मनाःन् मिङ्सो इङ्धाःङ् केबिरुम्ल “कप्मो नुःबा तेन्नो युङेꣳओ” केमेत्तुम्, कर खेन् याङ्गेसाꣳबान् “खेनेꣳ खेत्ना येबेꣳ” इग्र “कप्मो खाम्मो युङेꣳ” केमेत्तुम्ने फाꣳग्र,
4 खिनिꣳग आबाङे लुम्मो मना केसेम्बा नु फेन् निङ्वाꣳलाम् खासेन्लोःम्बा केम्बोःक्खिन्बि?
5 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, खेप्सेम्मेꣳओ! निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा याङ्गेसाꣳबाहाꣳ नसाःन्नो याङ्साकुन्धेसाबा चोःक्से नु कुहाङ्जुम् लक् खोःसे सेगुसिआङ् वाꣳ॥ खेन् हाङ्जुम्मिङ्ग खुनेꣳ काक् मिःम्जि केमेप्पाहाꣳ पिमासि माङ्हेक् चोगुआङ् वाꣳरो॥
6 कर खिनिꣳग याङ्गेसाꣳबाहाꣳरे खुनिꣳ नागेधाःसुम् केबिरुम्सिम्माङ्केवयिꣳरो॥ खिनिꣳ निङ्घुम् केमेप्पाआङ् खासेन् हिम्मो केउःङ्बा केदेꣳबाहाꣳ खेन् याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳए मेःन्छिबि?
7 खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्बा येसु ख्रिस्तरे नुःबा कुमिङ्डिन् चाःत्थि केदेःबाहाꣳ खेङ्हाꣳए मेःन्छिबि?
8 सेक्खाए साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् केबप्पा खिनिꣳ पाङ्भेꣳसाबाहाꣳ आबाङे कुइसिःक्के लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ केलꣳबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सुहाङ्गेन् थिम्मिन् केइःत्तुम् केनाःत्तुम्ने फाꣳग्र नुःबाए केजोगुम्लो॥
9 कर खिनिꣳ मनाहाꣳ केसेन्दुम्सिम्ने फाꣳग्र लायो केजोगुम्माङ् साम्योथिम्मिल्ले कुभाङ्केभेःम्बा फाꣳआङ् आप्तिक् केगुःत्तिꣳरो॥
10 थेआङ्भेल्ले आत्तिल्ले केरेक् साम्योथिम्मिन् इःत्तु नाःत्तुꣳ कर लत्थिक् पाःन्निन् फेःन्दुने फाꣳग्र, खेल्ले केरेक् साम्योथिम्मिन् फेःन्दुबा कुइसिःक् पोःङ्लो॥
11 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले “चाराम्मा याःम्बक् मेजोगेन्नेꣳओ” लꣳरिक् पाःत्तु, हेक्क्याङ् खुनेꣳए “मना मेसेरेन्नेꣳ” लꣳरिक्काङ् पाःत्तुआङ् वाꣳरो॥ खेल्ले चोगुल्ले चाराम्मा याःम्बक् केन्जोगुन्छाङ् मना केसेत्ने फाꣳग्र, खेनेꣳ साम्योथिम् केभेःम्बा केबोःङ्लो॥
12 हेक्केःल्ले मेन्छाम् याप्मिःन् चोःक्युम्भो केबिबा साम्योथिम्लाम् खासेन् खोःमा केबोःङ्बा मनाःन् कुइसिःक् पारेम्मेꣳ चोगेम्मेꣳओ,
13 थेआङ्भेल्ले आत्तिन् मनाःल्ले लुङ्माꣳ मेन्दुक्सिङ्डे वेꣳहाꣳ खासेन् लोःन्दुसिꣳ, खेल्लेन्नाङ् कुघासेन्निन् बा हेक्केलꣳरिक्के पोःङ्लो॥ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पाल्ले निङ्वाꣳफु खासेन्निन् मेगिरुन्लो!

याःम्बक् मेःन्नेबा नसाःन्निन् कुलिङ्धो मेगेत्नेन्

14 आमिःम् फुऱ्नुसाऱ नु नेऱ्नुसाऱ्से, आत्तिन् मनाःल्ले नसाःन् कत्तुङ् लऱरिक् पाःत्तुऱ कर याःम्बक् मेजोगुन्ने फाऱ्ग्र थे पोःक्खेआङ्बे? हेक्तङ्बा नसाःन्निल्ले खेन् ताङ्सेःप्मा सुक्तुऱबि?
15 आल्ल फुऱ्नुसाऱ इग्र नेऱ्नुसाऱ थिक्ले चाङ् तेःत् मेगत्तुन् हेक्क्याङ् थिक्याःन्धक्पा चामा थुङ्मा थेआङ् मेगत्तुन्,
16 हेक्केःल्ले खिनिऱओ थिक्किल्ले “नुःरिक्काङ् पेगेऱ्ओ, नुःरिक् चेऱ थुङेऱ्आङ् पगोगोःर वयेऱ्ओ” मेत्तुऱ, कर खेन् नासिङ्गेन् कुधक्को चाहाबा केजोःक्पा थेआङ् कुभाऱ मेबिरुन्ने फाऱ्ग्र थे नुःबा पोःक्खेआङ्बे?
17 हेक्केलऱरिक्के नसाःन्निन् केगत्तुम्साङ् खेन् कुइसिःक् याःम्बक् केन्जोगुम्मिन्ने फाऱ्ग्र, खेन् नसाःन्निङ्ग कुसुम् मेन्दम्मनाबा पोःङ्लो॥
18 आल्ल कुभारे मेबाःत्तुबिला, “खेनेऱ नसाःन् केगत्तुऱ, कर इङ्गाऱ याःम्बक् कत्तुङ्॥” कर इङ्गाऱ मेत्निङ्, “खेनेऱ याःम्बक्किल्ले मेगाप्तुम्बा केनसाःन्निन् ओसेःन्धाक्ताङ्डेऱ, हेक्क्याङ् इङ्गाऱआङ् आयाःम्बक्लाम् आनसाःन्निन् ओसेःन्धाक्नेऱरो॥”
19 कुत्चाऱए थिक्लक् निङ्वाऱफुमाङ्डिन् वाऱ लऱरिक् नसाःन् केजोगुऱ॥ खेङ्ग नुःबारो! फेन्साम्हाऱरेआङ् खेन् पाःन्निन् नसाःन् मेजोगुआङ् मेगिर थेगक्कक्ना मेयङ्लो॥
20 अदङ्से, याःम्बक्किल्ले मेगाप्तुम्बा नसाःन्निन् कुसुम् मेन्दम्मनाबा पोःङ् केलऱबा पर्माङ्गिःन् केगोःत्तुम्बि?
21 आनिऱ ताक्थेबा अब्राहामरे कुस्साः इसहाक्किन् लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नो सिदुङ्जभा चोःक्से तोःन्दुबा याःम्बक्किल्लेए खुनेऱ आप्तिक् मेःन्नेबा चोगुबा मेःम्बि?
22 खुनेऱ कुनसाःन्निन् कुयाःम्बक्किल्ले काप्तुबान् नु बा खेन् याःम्बक्किल्लेए कुनसाःन्निन् कुलिङ्धो केत्तुबान् केनिःसुम्लो॥
23 कन् पाःन्निङ्ग साम्योसाप्लाःल्ले अक्खेलऱरिक् पाःत्तुबान् केरेबारो, “अब्राहामरे निङ्वाऱफुमाङ्डिन् नसाःन् चोगु, हेक्केःल्ले निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले खुनेऱ साम्योनिबा लेःत्तुरो॥”* हेक्क्याङ् खुनेऱ निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले आन्जुम् फाऱआङ् मेत्तुरो॥
24 नसाःन्लाम्रक्मेःन्, कर आनिऱ आजोगुम्बा याःम्बक्लाम्माङ् आप्तिक् मेःन्नेबा आबोःङ् फाऱआङ् केनिःसुम्लो॥
25 हेक्केलऱरिक्के केत्निमा राहाबरे थोःम्जिबाहाऱ तरे तोःसुसिआङ् खेङ्हाऱ ताङ्सेःप्से वेऱ लाम् पाङ्घुसिबा कुयाःम्बक्किल्लेए खेन् आप्तिक् मेःन्नेमा पोःक्खेरो॥
26 याम्साम् मेःन्नेबा नासिङ्गेन् थक्किन् कुसिवेत् पोःङ्बा कुइसिःक्के याःम्बक् मेःन्नेबा नसाःन्निन्नाङ् कुसिवेत् पोःङ्लो॥

3

लेसोःप्पेन्युक्को कप्मा

1 आमिःम् फुऱ्नुसाऱ नु नेऱ्नुसाऱ्से, खिनिऱ लुम्मो यरिक् सिक्साम्बा पोःङ्मा मेगोःत्तेम्मिन्नेऱ्ओ, थेआङ्भेल्ले आनिऱ सिक्साम्बाहाऱ वेऱ्हाऱ्नुःल्ले केसाक्पा खासेन्नो आधाःऱ केलऱबान् केनिःसुम्लो॥
2 आनिऱ केरेक् यरिक् पाःन्हाऱ्ओ आबेःन्लो, कर आत्तिन् मनाःन् आबाङे पाःत्तुबा पाःन्नो मेबेःन्निन्ने फाऱ्ग्र सेक्खासाङ् खेल्लेग नासिङ्गेन् कुधक्किन् युक्को कप्मा सुक्तुऱ, हेक्क्याङ् खेन् मनाःन् कुलिङ्धो केगेप्पा पोःङ्लो॥
3 अन्निल्ले कुमुराओ चुक्सा करेलिःन् केःप्माआङ् खेन् यम्बा थक्साःन् आत्तान् तेऱ्मा निङ्वाऱ आजोगुम् खेप्मोए तेऱ्मा आसुक्तुम्लो॥
4 हेक्केलऱरिक्के वालाधाःन् यम्बा चोःक्, हेक्क्याङ् यम्बा सुरित्तिल्ले मुःत्तु तेऱ्रुसाङ् वादो चाःक्पाल्ले ना कत्ना केहिबा चुक्सा सामाःल्ले वालाधाःन् आत्तान्साङ् तेऱ्मा सुक्तुऱरो॥

---

* **2:23** □□□□□□□□□□ □□.६

5 हे॒क्केलꣳरिक्के ले॒सोःप्पे॒न्नाङ् नासिङ्गे॒न् थक्को चुःक्साङ् कन्यम्ब्यम्बा पाःन्निल्ले॒ कुयाःम्बेओ आङ्दिङ् लꣳरो॥

चुक्सा मिसेःक्किल्ले॒ यम्बा ताम्भुङ्डिन् खाप्पु थ्यःङ् चोःक्मा सुक्तुꣳरो लꣳरिक् इःत्ते॒म्मे॒ꣳओ!

6 हे॒क्केलꣳरिक्के ले॒सोःप्पाङ्ग मि हे॒क्तङ्बारो॥ कङ्ग नासिङ्गे॒न् थक्को ताप्फे॒ःम्बा पाःन्हाꣳरे॒ कुबुङ्लो॥ खे॒न् ले॒सोःप्पाल्ले॒ मनाःल्ले॒ काक् नासिङ्गे॒न् कुधक्किन् चिःन्दुꣳआङ् कुहिङ्मन्निन् के॒रे॒क् मिधिक्खुꣳरो॥ खे॒न् मिङ्ग खे॒मायङ्सङ्लाम्मे लःन्लो॥

7 काक् परिक्पा थक्सा पुसा, के॒उःङ्सिङ्बा के॒सःन्छिङ्बा नु वाहङ्डोबा थक्साहाꣳ खुम्मा सुक्मे॒दे॒त्लो, हे॒क्क्याङ् मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳरे॒ खे॒ङ्हाꣳ मे॒घुम्सुसिꣳरो,

8 कर ले॒सोःप्पाङ्ग आत्तिन् मनाःल्ले॒आङ् खुम्मा मे॒सुक्तुन्लो॥ कङ्ग युक्को कप्मा सुक्मे॒न्दे॒प्मना ताप्फे॒ःम्बा चोःक्, हे॒क्क्याङ् मे॒न्छाम् याप्मि के॒से॒प्पा निङ्ङिल्ले॒ कुधिम्बा चोःक्लो॥

9 बा कन् ले॒सोःप्पाल्ले॒ए आनिꣳ दाङ्बा नु पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले॒ कुनारा आभोःसुम्, हे॒क्क्याङ् बा कन्लाम्बाए निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले॒ आबाङे कुबि कुइत्छाप्पो चोगुसिबा मे॒न्छाम् याप्मिहाꣳ साक्मुरा आमे॒त्तुम्सिम्लो॥

10 हे॒क्केलꣳरिक् लत्छा मुराओलाम् मुꣳइसाम् नु साक्मुराःन्लःन्लो॥ आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने॒ꣳनुसाꣳसे, अक्खे पोःङ्माग मे॒नुꣳने॒न्लो॥

11 लत्थिक् वाबुन्नोलाम् कुजा के॒नुꣳबा नु के॒लाःक्पा च्वाःत्तिन् पुन्बि?

12 आमिःम् फुꣳनुसाꣳ नु ने॒ꣳनुसाꣳसे, पःत्छेꣳइल्ले॒ कुबुङ्मो जैतुने॒ल्ले॒ कुसेꣳ थोःक्पि, इग्र चे॒ल्ले॒क्सेꣳइल्ले॒ कुबुङ्मो पःत्छेꣳइन् थोःक्पि? मे॒धोःक्ने॒न्लो! हे॒क्क्याङ् के॒लाःक्पा वाबुन्नोलाम् कुजा के॒नुꣳबा च्वाःत्तिन् मे॒बुन्ने॒न्लो॥

से॒क्खाबा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् ताः

13 खिनिꣳ लुम्मो निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले॒ कुनिङ्वाꣳ हे॒क्के सिक्कुम्साबा नु इत्छिङ्साम्साबाल्ले॒ नुःबा कुहिङ्मन्नोलाम् हे॒क्क्याङ् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳलाम् के॒दाःबा चुङ्जिगे॒न् नःम्नःम्मो चोगुबा याःम्बक्कोलाम् ओसेःन्धाक्सिङ्लरो॥

14 कर खिनिꣳ तिङ्दिङ्गे॒न् नाहे॒म्मा नु आबाङेरक् नुꣳमा ताःमा निङ्वाꣳ के॒गत्तुम्ने॒ फाꣳग्र खिनिꣳ से॒क्खाए के॒जोगुम्बा लायोःन् आङ्दिङ् के॒लꣳरिर हे॒क्क्याङ् इङ्ले॒क् के॒बारिर मे॒माꣳरे॒म्मिन्ने॒ꣳओ॥

15 अक्तङ्बा “सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइङ्ग” थाःङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मे॒ःन्, कर इक्साबा नु याम्निङ्वाꣳबा चोःक्, हे॒क्क्याङ् खे॒ङ्ग माफे॒न्साम्लाम् ताःरो॥

16 थेआङ्भे॒ल्ले॒ आत्तो नाहे॒म्मा नु आबाङेरक् नुꣳमा ताःमा निङ्वाꣳ के॒गप्पा मना मे॒वाꣳ, खे॒प्मो ये॒मे॒न्दङ् पाःन् नु काक् परिक्ले॒न् फे॒न् पाःन् पोःङ्लो॥

17 कर थाःङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् के॒युःबा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्काक्नुःल्ले॒ तगिग सेसेबा चोःक्, हे॒क्क्याङ् सनारुङ्बा, लुम्लुम्बा, वेꣳहाꣳनु के॒दङ्बा, लुङ्दुक्कुधिम्, नुःबा याःम्बक्हाꣳरे॒ कुधिम्, मना मे॒न्छे॒म्मनाबा नु नसाःन्साबा चोःक्लो॥

18 सनारुङ् के॒दाःप्पाहाꣳरे॒ याꣳरिःम्बान् तेःमनाबा कुइसिःक् सनारुङ्डिन् मे॒दे॒ःसुꣳ, हे॒क्क्याङ् यरिक् कुजा मे॒सुप्सुबा कुइसिःक् खे॒ङ्हाꣳरे॒ यरिक् साम्योनिबा मनाहाꣳ मे॒सुप्सुसिꣳरो॥

4

निङ्वाꣳफुमाङ्ङो आबाङे पिआसे॒म्मे॒ꣳओ

1 खिनिꣳ लुम्मो थे॒माःल्ले॒ खेमा थक्माहाꣳ तारुꣳबे? खे॒ङ्हाꣳग खिनिꣳ सिगाङ् थङ् के॒जोःक्पा फे॒न् निङ्वाꣳलाम् लःम्बा मे॒ःम्बि?

2 खिनिꣳ खोःमा निङ्वाꣳ के॒जोगुम्, कर के॒ङ्घोःसुम्मिन्॥ हे॒क्क्याङ् खिःम्ब्राक् के॒जोगुम्माङ् मना के॒से॒रुम्सिम्लो॥ हे॒क्केसाङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ के॒जोगुम्बा पाःन्निन् खोःमा के॒न्छुक्तुम्मिन् हे॒क्क्याङ् के॒घेꣳइ के॒धक्तिꣳ॥ आल्लसाङ् के॒ङ्घोःसुम्मिन् थेआङ्भे॒ल्ले॒ खिनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिन् के॒न्नाःक्तुम्मिन्लो॥

3 खिनिꣳ केनाःक्तुम् कर केङ्घोःसुम्मिन्, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳ आबाङे निङ्वाꣳ पाःप्पाःत् चोःक्मा
फाꣳआङ् फेन् निङ्वाꣳइल्ले केनाःक्तुम्लो॥
4 नसाःन् मेन्जोःक्मनाबासे, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाꣳ मिःम्जि
केमेप्पेन्निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्मि पोःङ् फाꣳआङ् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन्बि? इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मोबा पाःन्हाꣳ मिःम्जि केमेप्पेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्मि पोःङ्लो॥
5 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आनिꣳओ युक्खुबा सेसेमाङ्डिल्ले साꣳरिक्के कुनाहेन् फाꣳआङ्
साम्योसाप्लाओ साप्तेआङ् केबप्पेन्हनेरो फाꣳआङ् केइःत्तुम्बि?
6 कर खेन्नुःल्लेआङ् साꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ आदुक्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले याम्मो
साम्योसाप्लाःल्ले पाःत्तुꣳ,
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आङ्दिङ् केलꣳबाहाꣳ अत्तुसिꣳ, कर नःम्नःम्बाहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुसिꣳरो॥”*
7 खेल्ले चोगुल्ले नःम्नःम्बा पोःक्खेम्मेꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डो आबाङे पिआसिम्मेꣳओ॥
माफेन्साम्मिन् अत्तेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खेन् खिनिꣳलाम् माःङ्घा खेत्छिङ्लो॥
8 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबेसाङ् त्येम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳआङ् खिनिꣳ पेसाङ् ताःरो॥ खिनिꣳ
लायोबासे, लायो चोःक्मा लेरेम्मेꣳओ, हेक्क्याङ् हिल्लिक्लिक्पा निङ्वाꣳ केगप्पासे, खिनिꣳ
सिक्लुङ्मान् सेसे चोगेम्मेꣳओ
9 लायो केजोगुम्बाओ मेरिङ् थक्तेम्मेꣳ, हाबेम्मेꣳओ॥ खिनिꣳ एःप्मान् मेरिङ् थक्मो, हेक्क्याङ् खिनिꣳ
सःप्मेन् तुक्खेओ लेक्खेम्मेꣳओ॥
10 दाङ्बाल्ले कुदगि नःम्नःम्बा पोःक्खेम्मेꣳ, हेक्क्याङ् खिनिꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् केभोःसि
केबिरिꣳरो॥

चेङ्सिङ्मा मेःन्

11 फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳसे, वेꣳहाꣳरे तक्लेङ्वाओ ताप्फेःम्बा पाःन् मेबारेम्मिन्नेꣳओ॥ आत्तिन्
कुन्साꣳरे कुदक्लेङ्वाओ ताप्फेःम्बा फेन् पाःन् पाःत् इग्र आत्तिल्ले कुन्साꣳ आप्तिक्कुःत्तुꣳ, खेङ्ग
साम्योथिम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पाःत्ताङ् साम्योथिम्मिन् खासेन् लोःन्दुꣳरो॥ आल्ल साम्योथिम्मिन्
खासेन् केलोःन्दुꣳने फाꣳग्र, साम्योथिम् केइःप्पा केनाःप्पा मेःन्, कर साम्योथिम्मिल्लेन्
खासेन्लोःम्बा केबोःङ्लो॥
12 साम्योथिम् केबिबा नु खासेन्दाङ्बाग थिक्लक् वाꣳरो॥ खुनेꣳनुए ताङ्सेःप्मा नु मेङ्मा
मुक्साम्वाꣳरो॥ कर खेनेꣳग आबाङे पाङ्भेꣳसाबाहाꣳ आप्तिक् केगुःप्पेन्हाःत्नेबे?

तायेम्मिल्ले कुयाःम्बेओ आङ्दिङ् लꣳमा मेःन्

13 आइन् इग्र ताःन्दिक् आनिगे येक्यक्थिक्को पिगिगेꣳआङ् खेप्मो तङ्बेधिक् वयिगे, हेक्क्याङ्
लेङ्हङ् चोगुम्बेꣳआङ् याङ् थगुम्बेꣳ लꣳरिक् केबाःप्पासे, नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳओ,
14 थेआङ्भेल्ले ताःन्दिक् थे पोःङ् केलꣳबा पाःन्निन् खिनिꣳ केन्निःसुम्मिन्लो॥ खिनिꣳ हिङ्मन्निङ्ग
सप्फाधिक्केधाःप्पाआङ् केमाबा केबेःक्पा तुङ्हिःक् कुइसिःक् चोःक्लो॥
15 खिनिꣳ हेक्के पाःप्माल्ले कुलेक्वाग दाङ्बाल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् पोःङ्ने फाꣳग्र हिङिगेआङ्
अक्खे हेक्के चोगुम्बेꣳ पाःप्मा केबोःङ्बाने वये॥
16 कर खिनिꣳग आबाङे निङ्सेःक्कोने आङ्दिङ् केलꣳरिआङ् केहेन्नाꣳसिरो॥ खेन् हेक्तङ्बा काक्
हेन्छिङ्माङ्ग ताप्फेःम्बा पाःन्लो॥
17 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिल्ले नुःबा याःम्बक् चोःक्मा लेस्सुआङ्साङ् मेजोगुन्ने फाꣳग्र खेल्ले लायो
चोगुꣳरो॥

5

याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳ साम्दिङ्

---

* **4:6** □□□□□□□□ □□□□□□□□ ए.३४

1 याङ्साकुन्धेसाबासे, नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेहओ, आल्ल खिनिह सम्दाङ् केदाःबार केबप्पा साहरिक् केसाक्पा इनोगेन् तुक्खेःल्ले चोगुल्ले हाःबेम्मेह फिःक्तेम्मेहओ॥
2 खिनिह याङ्साकुन्धेःङ्ग यःप्पेःक्लो, हेक्क्याङ् खिनिह चाङ् तेःत्हाह थक् थाःरो॥
3 खिनिह साम्म्याङ् युप्पाहाह हनेबा पोःक्खेआङ् वाहरो हेक्क्याङ् मिःल्ले लाबुबा कुइसिःक् ताःक्पो केजोगुम्बा याङ्साकुन्धेःल्ले खिनिह नेक्साःन् चरो॥ खिनिह यरिक् याङ्गेघोःत्तुम्बा याङ्साकुन्धेःङ्ग ताःन्दि खासेन् चोःक्मा येन्नो खिनिह तक्लेङ्वाओ तोःन्दि पोःङ्लो॥
4 ओमेत्तेम्मेहओ! खिनिह इक्ताप्पो नाम्याक् मेम्बिए याःम्बक्को केभत्छुम्सिम्बा मनाहाहरे खुनिह नाम्याक्किन् खिनिह तक्लेङ्वाओ अःक्लो॥ खेन् चागेसुम्बाहाहरे खुनिह इक्लाःङ्ग मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले खेप्सुआङ् वाहरो॥
5 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो खिनिह याम्दादा नु आबाडेरक् निङ्वाह तादा केवयिहआङ् सेप्मा येन्नो थारिक् थक्साःन् चालुप्मनाबा कुइसिःक् खिनिह चागेलुप्पासिआङ् केवयिरो॥
6 खिनिह साम्योनिबा मनाहाह आप्तिक् केगुःत्तुम्सिम्माङ् केसेरुम्सिम्साङ् केमेन्अत्तिन्लो॥

इनोगेन् तुक्खेओ नासि थःप्मा पोःङ्

7 खेल्ले चोगुल्ले फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, दाङ्बाल्ले कुनुःङ्मा युःमा येम्मिन् केहाङ्घुम्मिल्ले खिनिह नासि थःप्माआङ् हाङ्माए पोःङ्लो॥ इक्मःबाल्ले कुइक्ताप्पो इमेल्लुङ्बा कुजाह नुःरिक्काङ् थोःक्ल फाहआङ् हाङ्वाःम्मा नु चुङ्वाःम्माओ पाङ्गेन्दिङ् वाहित्मान् नासि थःत्तुआङ् हाङ्घुबान् निङ्वाह इःत्तेम्मेहओ॥
8 हेक्केलहरिक्के खिनिहआङ् नासि केधःप्पा नु निङ्साङ् केजोःक्पा पोःक्खेम्मेहओ, थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले कुयुःमा येम्मिङ्ग निःत्ताङ्डे वाहरो॥
9 फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, खिनिह लुम्मो चेहया मेमेत्तासिम्मिन्नेहओ॥ मेःन्ने फाहग्र निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले खिनिह खासेन् चोगुहरो॥ पयम् यम्बा खासेन्दाङ्बान् ताःमा इःत्तेआङ् वाहरो!
10 फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो उन्छेःन्बा माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पाहाह* ओमेत्तेम्सिम्मेहओ॥ खेङ्हाहरे इनोगेन् तुक्खेओ नासि मेधःत्तुआङ् कुबि मेबोःक्खेआङ् मेवाहरो॥
11 ओमेत्तेम्मेह, इनोगेन् तुक्खेओ नासि केधःप्पाहाहग मुहइसाबासि फाहआङ् आइःत्तुम्सिम्लो॥ अयुबरे* कुनासि थःप्माङ्ग खिनिह केघेप्सुम्माङ् केवयिह, हेक्क्याङ् कुनुप्मो दाङ्बाल्ले नुःबा पाःन्हाह तारु पिरुबान् केनिःसुम्माङ् केवयिहरो॥ दाङ्बाङ्ग मिःम्जि नु लुङ्दुक्कुधिम् चोःक्लो॥

माङ्हेक्सिङ्मा मेःन्

12 फुहनुसाह नु नेहनुसाहसे, आल्ल साङ्ग्राम्पेदाङ् इग्र इक्सादिङ् खाम्बेःक् हेक्क्याङ् वेह थे पाःन्नोआङ् माङ्मेहेक्कासिम्मेन्नेहओ॥ हाराह खिनिह पाःन्निन् ओने फाहग्र "ओ" मेःन्ने फाहग्र "मेःन्" पोःङ्लरो, मेःङ्ग्र खिनिह खुम्दिङ्डो केध्येहइरो॥

नसाःन् कुधिम्बा तुवा

13 खिनिहओ हाःत् इनोगेन् तुक्खेओ वाहबे? हाराह खेल्ले तुवा चोगुररो॥ हाःत् ओमु लहमाओ वाह? हाराह खेल्ले दाङ्बाल्ले कुनारा फोःमा साम्लोःन् साम् मेत्तुररो॥
14 हेक्क्याङ् खिनिहओ हाःत् तुक्पे? हाराह खेल्ले सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबा तुम्भाक्साहाह उःत्तुसिररो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाहरे वेःत्ल फाहआङ् दाङ्बाल्ले कुमिङ्डो निःङ्गेःन् मेहुःत्तुआङ् तुवा मेजोगुररो॥
15 हेक्क्याङ् नसाःन्लाम्बा चोःक्मनाबा तुवाःल्ले खेन् केदुक्पेन्वेःत्लो॥ दाङ्बाल्ले खेन् वेःन्दुहरो॥ खेल्ले लायो चोगुआङ् वयेसाङ्, दाङ्बाल्ले खेन् लेप्मि पिरुहरो॥

---

* **5:10** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ * **5:11** □□□□□ □.२१-२२, २.१०, निङ्वाहफुसाम्लो सुम्१०३.८

16 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खिनिꣳ लायोहाꣳ मे़त्तासिम्मे़ꣳआङ् हिन्दे़म्मे़ꣳओ, हे़क्क्याङ् दाङ्बाल्ले़ के़वेःन्दिर फाꣳआङ् तुवा चोःक्का पिआसिम्मे़ꣳओ॥ साम्योनिबा मनाःल्ले़ कुदुवाःन् मुक्साम्बा चोःक्काङ् यम्बा याःम्बक् चोगुꣳरो॥

17 माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा एलियाःन्नाङ् आनिꣳ हे़क्तङ्बा मनाए चोगे़रो॥ खुने़ꣳ पाङ्गे़न्दिङ् वाहित्मान् मे़धाने़न्ल फाꣳआङ् तुवा चोगुल्ले़ खे़न् लाजेꣳओ तङ्बे सुम्सिआङ् तुक्सि ला थारिक् वाहित्मान् मे़ध्ये़न्ने़न्लो॥

18 याम्मो खे़ल्ले़ तुवा चोगु, हे़क्क्याङ् ताङ्साक्पोलाम् वाहित्मान् थ्ये़आङ् खाम्बेःक्माओ पोगुगे़न् कुजा थोःक्ते़रो॥

नसाःन्लाम्बा ताप्के़बे़ꣳबाहाꣳ नुःक्मा ताःप्मासि

19 फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳसे, खिनिꣳ लुम्मो से़क्खालाम् ताप्के़बे़ꣳबाआङ् के़बेःक्पे़न्नुःक्ते़म् ते़रे़म्मे़ꣳओ॥

20 कन् पाःन्नो नुःरिक्काङ् निङ्वाꣳ इःत्ते़म्मे़ꣳओ–आत्तिल्ले़ लायोबान् ताप्फे़ःम्बा कुलाम्मोलाम् नुःक्तु तारुꣳ, खे़ल्ले़ग खे़न्निन् सिःमे़न्लाम् ताङ्से़ःप्तुआङ् यरिक् लायोहाꣳरे़न् ले़प्मि के़घोःबा चोगुꣳरो॥

पत्रुसरे साप्तुबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् पत्रुसरे एसिया माइनरओ थाङ्गेन् पिसाङ्बा तेङ्गप्हाꣳओ केसेबाआङ् केवाꣳबा नसानिबाहाꣳ हाक्तुसिबारो॥ कन् सक्इङ्डो खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले सेगुसिबासि फाꣳआङ् मेमेत्तेआङ् वाꣳ॥ कन् सक्इङ्घङ्ङिल्ले कुनिङ्सेःक्किङ्ग कन् केनिःप्पाहाꣳ हाङ्हाङ् मेप्मासिरो, थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तेन्नसाःन् मेजोगुबाल्ले खेङ्हाꣳ तुक्खे नु निङ्घुम्मो मेध्येआङ् मेवये॥ अक्खेलꣳरिक् हाङ्हाङ् मेत्तुसिल्ले, पत्रुसरे खेङ्हाꣳ येसु ख्रिस्तरे कुयाःम्बेओ सुनाइङ्घङ्, खुनेꣳ कुसिःमेन्, खुनेꣳ कुहिङ्वेत् कुबोःङ्मान् हेक्क्याङ् खुनेꣳ याम्मोआङ् युःआ पाःत्तुबा माङ्हेक्किन्निङ्वाꣳसो तारुबिरुसिर निङ्साङ् पिरुसिरो॥ खेङ्हाꣳरे मेदुमुबा तुक्खे नु निङ्घुम्मिङ्ग खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ सेक्खाबा नसाःन्निल्ले कुसाꣳमारो, हेक्क्याङ् ख्रिस्तेन्ओसेःन्धाक्सिङ्बा येन्नो हाङ्सेम् खोःमा फाꣳआङ् खेङ्हाꣳरे तुक्खे नु निङ्घुम्मिन् थम्मा पोःङ्लो॥

पत्रुसरे कन् सक्इङ्घङ्ङिन् केनिःप्पाहाꣳ तुक्खेबा येम्मो हाङ्हाङ् मेत्तुसिर ख्रिस्तरे कुमनाहाꣳ हेक्के हिङ्मारो फाꣳआङ् खेङ्हाꣳ पेलि फाक्तुसिरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-२
निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुसेन्लप्पिल्लेन् निङ्वाꣳसुम् १.३-१२
सेसेबा हिङ्मन् हिङ्मारेन् खाहुन् १.१३-२.१०
तुक्खेलाक्खेबा येम्मो ख्रिस्तानिहाꣳरेन् लक्पेन्हाꣳ २.११-४.१९
ख्रिस्तानि नःम्नःम् लꣳमान् नु सेवाःन् ५.१-११
कुनुप्मा ५.१२-१४

पत्रुसलाम् सेवा

1 येसु ख्रिस्तरे कुसेःक्युक्मिबा इङ्गाꣳ पत्रुसलाम्बा पन्तियस, गलातिया, काप्पादोकिया, एसिया हेक्क्याङ् बिथानिया थुम्हाꣳओ केसेबाआङ् केयुङ्बाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले सेगुसिबा वेप्मिबा कुइसिःक् केवाꣳबा कुमनाहाꣳ कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्निङ्बारो॥

2 निङ्वाꣳफुपाःल्ले तगिसा कुसिङ्केनिःत्तिबा कुइसिःक् कुमना पोःङ्से केसेगिआङ् सेसेमाङ्ङिल्ले सुत्थो केजोगिरो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ येसु ख्रिस्तरे कुइङ्जाःङ्गेम्बा केबोःक्खिआङ् कुमाक्खिꣳइल्ले सेसेसाङ्साङ् केजोगिरो॥ हाराꣳ पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुलुङ्गुम् नु कुसनारुङ्डिन् आल्लसाङ् यरिक् खिनिꣳओ वाꣳररो॥

मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लेन् निङ्साङ्

3 हाराꣳ आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे पानुदिङ् कुम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुनारा पोःररो! निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले साꣳरिक् यम्बा कुलुङ्गुम्मिल्ले आनिꣳ कुसङ् सावाःन्छिङ्मा आबिरेआङ् येसुःन् सिःमेन्लाम् हिङ्घुबाल्ले चोगुल्ले हाङ्हाङ्बा निङ्साङ् आबिरेआङ् आवाꣳरो॥

4 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्डो आप्फाल्लेआङ् आसुत्थो मेम्बोःङ्मना, इमेल्लेम्मना मेम्बेःक्मनाबा नु मेन्यःप्मना मेन्गिःमना इमेल्लुङ्बा लक् आनिꣳ लागि युक्खुआङ् वाꣳरो॥

5 कुनुप्मा येम्मो ओसेःन्दाङ् पोःङ्मा केइःप्पा सेन्लप्पिन् मेन्दाए थारिक् खिनिꣳ नसाःन् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्ङिल्ले कुमुक्साम्मिल्ले ताङ्गेसेःप्तिआङ् वाꣳ॥

6 खेन् पाःन्नो केसःत्तिꣳरो, हेक्केसाङ् सप्फारे लागि खिनिꣳ यरिक् परिक्लेन् केसाक्पा इनोगेन् तुक्खेहाꣳ केधरुम्लए पोःङ्लो॥

7 मिःल्ले साम्म्याङ्डिन् योःन्दुआङ् सुत्थो चोगुबा कुइसिःक् खेन् इनोगेन् तुक्खेहाःरेग
खिनिः नसाःन्निन् साःरुआङ् केधुम्बा नु सुत्थो चोगुःरो, कर खिनिः नसाःन्निन् खेन्
साम्म्याङ्डिन्नुःल्लेआङ् इमेल्लुङ्बा चोःक्लो॥ हेक्केलःरिक् खेन् इनोगेन् तुक्खेहाः नासि
केधःत्तुम्ने फाःग्र येसु ख्रिस्तेन्युःल्ले नेम्भोगेन् नारा फोःमान्, मिमिदिङ् नु मिङ्सो इङ्धाःङ्
केघोःसुम्लो॥

8 खिनिः आप्फाल्लेआङ् खुनेः मेन्निए केवयिसाङ् खुनेः मिःम्जि केमेत्तुम्लो, हेक्क्याङ् आल्लो
खुनेः केन्निःसुम्मिन्छाङ् खुनेः सम्दाङ् नसाःन् केजोगुम्माङ् आत्तात्तान्ने यरिक् मिमिदिङ्गेन् सःप्माल्ले
कुधिम् केबोःक्खिआङ् केवयिःरो॥

9 थेआङ्भेल्ले खुनेः नसाःन् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले खिनिः याम्साम्मिल्लेन् सेन्लप्पिन् केघोःसुम्माङ्
केवयिःरो॥

10 बा कन् सेन्लप्पिल्ले कुयाःम्बेओ उन्छेःन्बा माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाःरे नुःरिक्काङ् मेगोःत्तु
हेक्क्याङ् खेन् खिनिःओ ताःमा केबोःङ्बा लुङ्गुम्मिल्ले कुयाःम्बेओ माङ्निङ्वाः पाःन् मेबारेरो॥

11 खेङ्हाःओ केवाःबा ख्रिस्तरे कुसेसेमाङ्डिल्ले ख्रिस्तरे नासि थःप्मा केबोःङ्बा इनोगेन्
तुक्खेःन् नु याङ्सि केबोःङ्बा मिमिदिङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ तगिसा खेङ्हाः मेत्तुसिरो॥ कन् पाःन्हाः
आक्खेलःरिक् पोःङ् हेक्क्याङ् आप्फाल्ले पोःङ् फाःआङ् खेङ्हाःरे कुसिङ्निःप्मा निङ्वाः
मेजोगुरो॥

12 खुनिः माङ्सेवाःन् आबाङे खेङ्हाःरे लागि मेःन्, कर खिनिः लागि फाःआङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले ओसेःन्धाक्तुसिरो॥ हेक्क्याङ् आल्ल कन् येम्मोबा मनाहाःरे
साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा सेसेमाङ्डिल्ले कुमुक्साम्लाम्बा सुनाइङ्डिन् इङ्गेम्भोःसिरो॥
माङ्लाइङ्बाहाःरेआङ् कन् पाःन्हाः ओमेप्मा साःरिक् निङ्वाः मेजोगुआङ् मेवये॥

सेसे हिङ्मन्नो वाःमा पोःङ्

13 खेल्ले चोगुल्ले माङ्सेवा चोःक्मा फाःआङ् निङ्वाःओ यारिप् पोःक्खेम्मेः, हेक्क्याङ्
निङ्वाःइन्योधो मेम्मेत्ते वयेम्मेःओ॥ येसु ख्रिस्तेन्नुःङ् युःल्ले केघोःसुम्बा लुङ्गुम्मिन् कुलिङ्धो
केत्ल निङ्साङ् चोगेम्मेःओ॥

14 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले इङ्जाःङ् केइःप्पा केनाःप्पा कुस्साः केबोःक्खिबाल्ले चोगुल्ले तगि मेन्निए
मेल्लेए केवयिल्ले केजोगुम्बा फेन् याःम्बक् चोःक्मा निङ्वाःओ याम्मो मेबत्छेम्मिन्नेःओ॥

15 कर खिनिः केउःप्पा निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेसे चोःक्पा कुइसिःक् खिनिःआङ् केजोगुम्
केबाःत्तुम्बा काक् पाःन्नो सेसे वयेम्मेःओ॥

16 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलःरिक् पाःत्तुआङ् पत्, “इङ्गाः सेसे
वाःआबाल्ले चोगुल्ले खिनिःआङ् सेसे वयेम्मेःओ॥”*

17 तुवा केजोगुम्बा पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मनाहाःरे मेजोगुबा याःम्बक् कुइसिःक् खासेन्
चोगुसिल्ले एःक् पएःक् मेजोगुन्छिन्लो॥ खेल्ले चोगुल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केवयिर थारिक् खुनेः
मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्मेःर वयेम्मेःओ॥

18 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खिनिः पाधेबालाम्बा केनाःत्तुम् केइःत्तुम्ल केयुःरुम्बा हनेबा थिम्हाःलाम्
केमेक्पा केबेःक्पा साम्म्याङ् युप्पा हेक्तङ्बा पाःन्हाःरे केधेःरिआङ् ताङ्गेसेःप्तिबा मेःन् फाःआङ्
खिनिः केनिःसुम्लो॥

19 कर मेङ्गाःन्नेबा नुःबा मेल्लुक्सा कुइसिःक्पा ख्रिस्त येसुरे इमेल्लुङ्बा कुमाक्खिःइल्ले खिनिः
केधेःरिबारो॥

20 खुनेःग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले नावागेन् चइःत् नेमानुःल्ले तगिए सेगेबारो, कर खिनिःलागि
कन् कुनुप्मा येम्मो खुनेः ओसेःन्दाङ् पोःक्खेआङ् वाःरो॥

---

* **1:16** □□□□□ □□.४४-४५, १९.२, २०.७

21 खुनेꣳलाम्बाए निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् केजोगुम्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ
सिःमेन्लाम् हिङ्घुआङ् कुमिमिदिङ् चोगु॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खिनिꣳ नसाःन् नु
निङ्साङ् केजोगुम्माङ् केवयिꣳरो॥

मेन्नुप्मनाबा पाःन्जाक्

22 आल्ल सेक्खा पाःन्निन् खेम्मा केदेन्दिआङ् आबाडे सुत्थो केजोःक्कासिआङ् केवयिबाल्ले
चोगुल्ले फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳ नुःरिक् लुङ्माꣳ केदुक्तुम्सिम्, हेक्केःल्ले सिक्लुङ्मोलाम्मे साꣳरिक्
लुङ्माꣳ तुक्तेम्सिम्मेꣳओ॥

23 खिनिꣳग केमेक्पाआङ् केबेःक्पा याꣳरिःम्बालाम् मेःन्, कर कुहिङ्वेत् नु सदादिङ् केवाꣳबा
निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्कोलाम् कुसङ् केबोःक्खिआङ् केवयिꣳरो॥

24 साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,

“काक् मेन्छाम् याप्मिहाꣳग याःन् सुङ् कुइसिःक् मेजोःक्लो॥ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ खेःम्सिङ्मेङ्ग
फुङ्डिल्लेन् कुइसिःक् चोःक्॥ याःन् सुङ्डिन् इरेम्, हेक्क्याङ् फुङ्डिन् लुःक्था,

25 कर दाङ्बाल्ले कुबाःन्जाक्किकङ्ग सदादिङ् सदादिङ् वाꣳरो॥”* हेक्क्याङ् खिनिꣳओ इङ्भोःसेबा
सुनाइङ्डिन् बा खेन् पाःन्जाक्किन्लो॥

2

1 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳग मना तुक्खे केजाःप्पा काक् फेन् याःम्बक्हाꣳ लेरेम्देःसेम्मेꣳओ॥ इङ्लेक्
थेआङ् मेबाःत्तेम्मिन्नेꣳ, साम्योनिबा मेलेङ्डासिम्मेन्नेꣳ, नाहेम्मा याःम्बक् मेजोगेम्मिन्नेꣳ हेक्क्याङ्
काक् परिक्पा चेꣳया पाःन् मेबारेम्मिन्नेꣳओ॥

2 खारक् सागेवाःन्छिङ्बा अङेःक्वाःल्ले नुःन् थुङ्मा कोःत्तुबा कुइसिःक् निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किल्लेन्
सुत्थो याम्साम्गेन् नुःन् थुङ्मा निङ्वाꣳ चोगेम्मेꣳओ, हेक्केलꣳरिक् खेन्लाम्बा खिनिꣳ सेन्लप्पो केबोःरिर
केबेगिꣳरो॥

3 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग दाङ्बान् नुःबा चोःक् फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केघोःसुम्माङ् केवयिꣳरो॥

कुहिङ्वेत्लुङ्हाꣳरेन्याम्साम्गेन् माङ्हिम्

4 मनाहाꣳरे मेनाꣳरुबा कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेगुबा इमेल्लुङ्बा कुहिङ्वेत् लुङ् खिस्तओ
केद्येꣳइल्ले

5 खिनिꣳआङ् कुहिङ्वेत्लुङ् कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले याम्साम्गेन् माङ्हिम् केजोगिꣳरो॥
खिनिꣳग येसु खिस्तलाम्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ केदाःबा याम्साम्गेन् सिदुङ्जभा
केदोःम्बा सेसे निङ्वाꣳफुसाम्बानिङ्लो॥

6 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्,

“ओमेत्तेम्मेꣳओ, इङ्गाꣳ सेःक्मनाबा नु इमेल्लुङ्बा कुम्मालुङ्डिन्* यरुसलेम्मो नेस्सुङ्लो, हेक्क्याङ्
खुनेꣳ सम्दाङ् नसाःन् केजोःक्पाङ्ग आप्फाल्लेआङ् सिरिङ् मःमो मेधानेन्लो॥”*

7 आल्ल खिनिꣳ नसाःन् केजोःक्पाहाꣳरे लागि खुनेꣳ इमेल्लुङ्बा लुङ् चोःक्लो, कर नसाःन्
मेन्जोःक्मनाबाहाꣳरे लागिग साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,

“लुङ् केगाम्बाहाꣳरे मेनाꣳरुबा लुङ्डिन् कुम्मालुङ् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥”*

8 हेक्क्याङ् “खेन् लुङ्डिल्ले मनाहाꣳ खःसुसिआङ् मेजोःन्लो॥” खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफु
पाःन्जाक्किन् मेन्इःत्तुन् मेन्नाःत्तुन्बाल्ले चोगुल्ले मेजोःन्लो॥ हेक्तङ्बा मनाहाꣳ मेजोःन् फाꣳआङ्
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तगिसा निःन्धो चोगुआङ् वये॥

9 कर खिनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले केसेगिबा मना, हाङ् निङ्वाꣳफुसाम्बा, सेसे सुवाङ्
हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनानिङ्लो॥ खिनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले चोगुबा निङ्वाꣳ

---

* **1:25** □□□□□ □□.६-८ * **2:6** □□□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ * **2:6** □□□□□ □□.१६ * **2:7** □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□.२२

केमाबा याःम्बक्हाः इङ्गेभोःसुम्ल फाःआङ् माक्चिगेन् खादाम्मोलाम् निङ्वाः केमाबा सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ खिनिः केउःत्तिआङ् केवयिःरो॥

10 तगिग खिनिः कुमना केहोःप्ति, कर आल्लग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमना केबोःक्खिआङ् केवयिः॥ तगि खिनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लुङ्माः मेन्दुक्के केवयि, कर आल्ल निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लुङ्माः केदुक्तिआङ् केवयिःरो॥*

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबा हेक्के वयेम्मेः

11 आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, खिनिःग कप्मो वेप्मिबा नु माःङ्घा लाजेःबा कुइसिःक् केवयिबाल्ले चोगुल्ले लायोबा फेन् निङ्वाःलाम् लाःत्लाःत् वयेम्मेः फाःआङ् पेलि फाक्निङ्लो॥ खेन् लायोबा फेन् निङ्वाःइङ्ग खिनिः याम्साम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोःक्लो॥

12 खिनिःग ख्रिस्तेन्नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाःनु नुःरिक्काङ् नुःबा हिङ्मन्नो वयेम्मेःओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे खिनिः फेन् पाःन्हाः केजोगुम् लःरिक् पाःन् केम्धिक्तिसाङ् खिनिः केजोगुम्बा नुःबा याःम्बक्हाः मेनिःसुर, हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्डिन् नसाःन् मेजोगुःआङ् खासेन् चोःक्से युःबा येन्नो कुनारा मेभोःसुःरो॥

13 काक् मेन्छाम् युक्साबाहाः हेक्क्याङ्काक्नु यम्बा युक् केगप्पा हाङ्डिल्ले कुयुक्को वयेम्मेः केलःबा दाङ्बाल्ले निङ्वाः चोगुःरो॥

14 खिनिःग काक् सुहाङ्युक्पाहाःरे खुनिः पाःन्हाः तेन्दिङ् चोःक्मा पोःङ्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाः फेन् याःम्बक् केजोःक्पाहाः खुम्दिङ् पिमासि नु नुःबा याःम्बक् केजोःक्पाहाः नारा फोःमा पाङ्घुसिबारो॥

15 थेआङ्भेल्ले खिनिः केजोगुम्बा नुःबा याःम्बक्हाःरे पाःन् कुसिङ्मेन्निःप्मनाबाहाःरे खुनिः मुराःन् हुःरेम् पिरेम्सिम्मेः केलःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः वाःरो॥

16 खिनिःग चोःक्युम्भोबानिङ्साङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबानिङ्लो, कर चोःक्युम्भोबासिगे फाःआङ् फेन् याःम्बक् मेजोगेम्मिन्नेः॥

17 काक् मनाहाः मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेः, वेः नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेः, किःसेम्मेःर निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् पिरेम्मेः हेक्क्याङ् हाङ् केजोःक्पेन्मिङ्सो इङ्धाःङ् पिरेम्मेःओ॥

दाङ्बाहाःरे खुनिः युक्को वाःमा पोःङ्

18 सेवारोबासे, खिनिः दाङ्बाहाःरेन् काक् युक्को वयेम्मेःओ॥ नुःबा नु कुनिङ्वाः केबाःङ्बाहाःरेन्लक् मेःन्, कर केआःम्बा हिम्दाङ्बाहाःरेन्नाङ् खुनिः युक्को वयेम्मेःओ॥

19 थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् पिरुङ् फाःआङ् मेल्लाःमनाबा इनोगेन् तुक्खेहाः केधम्बाल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः तासुः॥

20 खिनिः याःम्बक् केभेःन्दुम्माङ् केम्लःप्सिने फाःग्र थेआङ् यम्बा याःम्बक् केन्जोगुम्मिन्लो॥ कर नुःबा याःम्बक् केजोगुम्माङ् इनोगेन् तुक्खेःन् केधरुम्ने फाःग्र निङ्वाःफुमाङ्डिन् खिनिःनु कुनिङ्वाः ताःरो॥

21 बा खेल्ले लागि खिनिः केउःत्तिआङ् वाःरो, थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तरेआङ् खिनिःलागि इनोगेन् तुक्खेःन् थरुआङ् खिनिःलागि कुबि पोःक्खेआङ् वाः॥ खिनिःआङ् खुनेः कुलाङ्योःक्किन् केदिम्दुम्ल पोःङ्लो॥

22 “खुनेःग थेआङ् लायो लासोःत् मेजोगुन्, हेक्क्याङ् थेआङ् इङ्लेक् पाःन्नाङ् मेबारेन्लो॥”*

23 खुनेः मनाहाःरे कुजाःत्थि मेदेःसुल्ले खेङ्हाःओ याङ्ना पाःन् मेनुःक्तुन्लो॥ खुनेः तुक्खे चेःल्ले मना मेभेःक्तुन्छिन्लो॥ कर नुःबा खासेन्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डोए आबाडे हुक्सुप्सिङ्लो॥

---

* **2:10** □□□□ □.६, ९, २.२३ * **2:22** □□□□□ □□.९

24 खुनेꣳ आनिꣳ लायो लासोःत्तिन् आलेरुम्माङ् साम्योनिबा हिङ्मन्नो आहिङ्ल फाꣳआङ् आनिꣳ लायोःन् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् आबाङे नासिङ्गेन् कुधक्को कुयुदेꣳरुरो॥ खुनेꣳ कुगाःम्माओलाम् खिनिꣳ केवेःत्तिआङ् केवयिꣳरो॥

25 थेआङ्भेल्ले खिनिꣳग ताप्केबेꣳबार केवाꣳबा मेल्लुक्हाꣳ कुइसिःक् केवयि, कर आल्लो खिनिꣳ याम्साम्मिन् केगम्बा नु कम्ब्राङ् केमेप्पा दाङ्बाओ केनुःक्खि केद्येꣳइआङ् केवयिꣳरो॥

3

हिम्सामा नु हिम्साबाहाꣳ

1-2 हेक्केलꣳरिक् हिम्सामासे, खिनिꣳ हिम्साबाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को वयेम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳओ कुभा निङ्वाꣳफु पाःन्जाक् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा मेजोःक्साङ् खिनिꣳ थेआङ् मेम्मेत्ते सेसेबा हिङ्मन्निन् नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् केबिरुम्बा खेङ्हाꣳरे मेनिःसुआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् चोःक्मा मेसुक्तुꣳरो॥

3 खिनिꣳग परिक्परिक्पा थाःक् फःमान्, साम्म्याङ् वाःत्तिहाꣳ वाःप्मान् नु इमेल्लुङ्बा ना-ना परिक्पा चाङ्हाꣳ चाङ्मान्, लाःक्काल्लाम्बा केधाःप्पा चोःक्सिङ्मो मेःन्,

4 कर खिनिꣳ नुःमाङ्ग आप्फाल्लेआङ् मेम्माःमनाबा सुम्सुम् येक्येक् नु नःम्नःम् लꣳमान्सिगाङ्लाम्बाए निधाःप्ल पोःङ्लो॥ खेङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ इमेल्लुङ्बा चोःक्लो॥

5 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् ताःक्पो केजोःक्मा उन्छेःन्समा सेसे मेन्छुमाहाꣳरेआङ् हेक्केलꣳरिक्के नुःमा मेजोःक्सिङ्डाङ् मेवये, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ आबाङे हिम्साबाहाꣳरे खुनिꣳ युक्को मेवयेरो॥

6 कुबिओ साराꣳरे कुहिम्साबा अब्राहाम्मिल्ले कुबाःन्निन् खेप्सुआङ् खुनेꣳ आदाङ्बे लꣳरिक् मेत्तुरो॥ खिनिꣳआङ् मेङ्गिए नुःबा याःम्बक् केजोगुम्ने फाꣳग्र खिनिꣳ साराꣳरे कुस्साः मेन्छुमाꣳनिङ्लो॥

7 हिम्साबासे, खिनिꣳआङ् खिनिꣳ हिम्सामाहाꣳनु सोरिक् केवयिल्ले इङ्धाःङ् पिरेम्सिम्मेꣳर तङेम्मेꣳआङ् वयेम्मेꣳओ॥ खिनिꣳ हेक्के केधुम्मा मेन्जोःक्नेन्छाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबिबा कुसङ् हिङ्मन्नो खेङ्हाꣳग खिनिꣳ लक्सामासिरो॥ हेक्केलꣳरिक् खिनिꣳ तुवाःन् थेःल्लेआङ् मेधेःक्तुन्ल फाꣳआङ् नुःरिक् मेत्तेम्सिम्मेꣳओ॥

नुःबा याःम्बक् चोःक्माल्ले केदाःबा तुक्खेःन्

8 कुनुप्मो, खिनिꣳ निङ्वाꣳओ काक् थिक्हुप् पोःक्खेम्मेꣳ, लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳ, मिःम्जि मेत्तासिम्मेꣳ, हाङ्हाङ्वा ओसेःन्धाक्कासिम्मेꣳ हेक्क्याङ् चुङ्जिगेन् नःम्नःम् पोःक्खेम्मेꣳओ॥

9 फेन् पाःन्निल्ले कुलेक्वा फेन् पाःन् मेजोगेम्मिन्नेꣳ, किनाःन्दिःल्ले कुलेक्वा किनाःन्दि मेबिरेम्सिम्मिन्नेꣳ, कर खेल्ले कुलेक्वाग मुꣳइसाम् पिरेम्सिम्मेꣳ॥ थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खिनिꣳ मुꣳइसाम् पिसे केउःत्तिआङ् वाꣳरो॥

10 थेआङ्भेल्ले साम्योसाप्लाओ अक्खेलꣳरिक् साप्तेआङ् पत्,

“हिङ्मन्निन् मिःम्जि केमेप्पाआङ् सुयेन्हाꣳ ओमेप्मा निङ्वाꣳ केजोःक्पाल्ले फेन् पाःन् पाःप्मा नु
इङ्लेक् पाःन् पाःप्मा मेनुꣳनेन्॥*

11 खेल्ले फेन् याःम्बक् चोःक्मा लेप्माआङ् नुःबा याःम्बक् चोःक्मा पोःङ्॥ सनारुङ्डो वाꣳमा तम्सिन् चोगुर पोःङ् हेक्क्याङ् हाबा खेन् पाःन्नो पप्माए पोःङ्लो॥

12 थेआङ्भेल्ले दाङ्बाल्ले साम्योनिबा मनाहाꣳ कम्ब्राङ् मेत्तुसिꣳ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ तुवाःन् खेप्सुꣳ, कर ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ तक्लेङ्वाओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् पोःक्लो॥”*

13 खिनिꣳ नुःबा याःम्बक् चोःक्मा सिक् सम्बाल्ले सेक्खाए आत्तिल्लेआङ् खाःम्मा केन्छुक्तिन्लो॥

---

* **3:10** □□□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□” * **3:12** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□.१२

14 कर नुःबा केजोगुम्मिल्ले इनोगेन् तुक्खे केदुमुन्ने फाःग्र निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले मुःइसाम् केबिरिःरो॥ खेल्ले चोगुल्ले "वेःहाःनु मेगिसेम्मिन्नेः हेक्क्याङ् निङ्साम्मोआङ् मेध्येम्मिन्नेःओ॥"*
15 कर खिनिः हिङ्मन्नो ख्रिस्तेन्दाङ्बा लःरिक् सेवा चोगेम्मेःओ॥ हेक्क्याङ् खिनिः केगत्तुम्बा निङ्साङ्डिल्ले कुयाःम्बेओ सेःन्गेम्लाप्तिल्ले लुम्लुम्माङ्इङ्धाःङ्डिन्नु नोगप् पिमा सदादिङ् यारिप् पोःक्खेम्मेःआङ् वयेम्मेःओ॥
16 हेक्केलःरिक् खिनिः तक्लेङ्वाओ फेन् पाःन् केबाःप्पाहाःरे ख्रिस्तओबा खिनिः नुःबा येप्लेक्किन् मनाहाःरे मेनिःसुआङ् खेङ्हाः सिरिङ् मेमर फाःआङ् सेसे खासिङ् कत्तेम्मेःओ॥
17 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले निङ्वाः चोगुःने फाःग्र फेन् याःम्बक् चोःक्माआङ् इनोगेन् तुक्खे चामानुःल्ले नुःबा याःम्बक् चोःक्माआङ् इनोगेन् तुक्खेओ थामाए नुःबा पोःङ्लो॥
18 थेआङ्भेल्ले ख्रिस्तरेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डो ताःत्छे आनिः लायोहाः सदादिङ् लेप्मि पिमा फाःआङ् थिक्लेङ् स्येरो॥ साम्योनिबा ख्रिस्तेन्लायोबारे कुलेक्वा स्येरो॥ खुनेः नासिङ्गेन् थक्को स्ये, कर सेसेमाङ्डोलाम् याम्मो हिडेरो॥
19 बा कन् सेसेमाङ्लाम् पेआङ् खुनेः पुङ्लाहिम्मो केयाक्पा फेन्साम्हाः* इङ्भोःसुसिरो॥
20 खेङ्हाःरेग उन्छेःन् नुहाःल्ले वालाधा चोगुल्ले, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले नासि थःत्तुसिआङ् हाङ्घुसिल्ले, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुबाःन् खेम्मा मेन्देन्देन्नाङ् मेवयेरो॥ खेप्मो येत्छि मनाहाःरक् किप्मा केघुःबा वादोःक्मोलाम् ताङ्मेसेःप्तेआङ् मेवये॥
21 कन् वादोःक्किलेन् च्वाःत्तिङ्ग ताङ्गेसेःप्तिबा बप्तिस्माल्ले कुबि हेक्तङ्बारो, कङ्ग थक्कोलाम् माक्खक्किन् वागेहप्तुम्बा हेक्केग मेःन्, कर सेसे खासिङ्लाम्बा निङ्वाःफुमाङ्डो चोःक्मनाबा माङ्हेक्लो॥ हेक्क्याङ् खेन् सेसे खासिङ्डिङ्ग येसु ख्रिस्तेन्सिःमेन्लाम् याम्मो हिडेबालाम् ताःरो॥
22 आल्ल येसु ख्रिस्तेन्साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुजुप्साङ् लेप्माङ् युङ्, हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाहाः, युक्साबाहाः नु मुक्साम्हाः कुयुक्को कत्तुसिरो॥

4

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले लागि हिङ्मा

1 खेल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तेन्नासिङ्गेन् थक्को तुक्खे च्ये, हेक्केलःरिक् खिनिःआङ् बा हेक्तङ्बा निङ्वाःइन्कत्तेम्मेःओ, थेआङ्भेल्ले नासिङ्गेन् थक्को तुक्खे केजाबाल्ले लायो चोःक्मा लेरुआङ् वाःरो॥
2 हेक्केःल्ले खेन् हिङ्ल थारिक् मनाहाःरे मेइःत्तुबा फेन् निङ्वाः कुइसिःक् मेःन्, कर निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाः कुइसिःक् हिङ्लो॥
3 थेआङ्भेल्ले केबेःक्पा येम्मो नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाः हेक्के याम्बोःप्मा याःम्बक् चोःक्मा, फेन् निङ्वाः चोःक्मा, थिःल्ले मःसिङ्मा, यरिक् चामा थुङ्माआङ् याम्बोःत्छे चुम्मा, याम्दादाबा चामुक् थिमुक् चोःक्मा नु सिक्केलेःङ्बा नावाइत्लाहाः सेवा चोःक्माओ यरिक् येम् केदेःसुम्लो॥
4 खेङ्हाःरे आल्लो हेक्तङ्बा फेन् पाःन्हाः खुनिःनु सोरिक् केम्बत्छिन्बा मेनिःसुआङ् साःरिक् खुनिः निङ्वाः मयेआङ् वाःरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे खिनिः नागेम्धासि केम्बिरिःरो
5 कर कुहिङ्वेत् नु केसिःबाहाःरे खासेन् चोःक्मा यारिप् केवाःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदगि खेङ्हाःग येप्माए पोःङ्लो॥
6 बा खेल्ले चोगुल्लेए आल्लो केसिःबाहाःआङ् मेन्छाम् याप्मि हेक्के नासिङ्गेन् थक्को खेङ्हाःरे खुनिः खासेन् पोःङ्लो, कर याम्साम्मो निङ्वाःफुमाङ् कुइसिःक् मेहिङ्ल फाःआङ् सुनाइङ्डिन् इङ्भोःसेआङ् वाःरो॥
7 काक् पाःन्हाःरे कुनुप्मान् निःत्ताङ्डे त्येआङ् वाःरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खिनिः तुवा चोःक्मा केसुक्तिर फाःआङ् सेसे निङ्वाः नु चाङ्जाङ्डाङ् वयेम्मेःओ॥

---

* **3:14** □□□□□ □.१२ * **3:19** □□□□□□□□□□□□□-□□□□ □□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

8 काक्नुःल्ले यम्बा पाःन्निङ्ग सिक्लुङ्मोलाम् लुङ्माꣳ तुक्कासिम्मेꣳओ, थेआङ्भेल्ले लुङ्माꣳ
तुक्माल्लेग यरिक् लायोहाꣳ तेप्तुꣳरो॥
9 हेक्क्याङ् कानाक्नाक् मेल्लꣳए तरे तोःआसिम्मेꣳओ॥
10 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुलुङ्गुम्लाम् परिक् परिक्पा पर्धाःम्मिन् केघोःसुम्माङ् वाꣳ॥ काक्ले खेन्
केघोःसुम्बा पर्धाःम्मिन् कुभाꣳ पिसिङ्माओ नुःरिक्काङ् याङेम्मेꣳओ॥
11 पाःन्जाक् केबाःप्पाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुबाःन्जाक् कुइसिःक् पाःत्तुर, वेꣳहाꣳ सेवा
केजोःक्पाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिरुबा थुम्मिल्ले सेवा चोगुररो॥ हेक्केलꣳरिक् काक् पाःन्नो
येसु ख्रिस्तलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो॥ काक् मिमिदिङ् नु मुक्साम्मिङ्ग
सदादिङ् खुनेꣳइन्नेरो॥ आमेन्॥

ख्रिस्तरे लागि तुक्खे चामा पोःङ्

12 आमिःम् आन्जुम्से, खिनिꣳ केसाक्पा इनोगेन् तुक्खे कुधिम्बा हङ्साꣳमो केध्येꣳइल्ले खिनिꣳनु
निङ्वाꣳ केमाबा पाःन् पोःक्खे फाꣳआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳ मेमयेम्मिन्नेꣳओ,
13 कर ख्रिस्तेन्तुक्खे च्येबा हेक्के खिनिꣳआङ् इनोगेन् तुक्खेओ केध्येꣳइल्ले सःत्तेम्मेꣳओ,
थेआङ्भेल्ले कुयुःमा येन्नो कुमिमिदिङ्डिन् ओसेःन्दाङ् पोःङ्डिल्ले पसःत् केसःत्तिꣳरो॥
14 ख्रिस्तेन्नसाःन् केजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ नागेम्धासि केम्बिरिने फाꣳग्र मुꣳइसाबानिङ्लो,
थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्गेन् सेसेमाङ्डिन् खिनिꣳनु वाꣳरो॥
15 खिनिꣳ इनोगेन् तुक्खे केज्येꣳइल्ले मना केसेप्पा, केघुःम्बा, ताप्फेःम्बा याःम्बक्
केजोःक्पा हेक्क्याङ् वेꣳहाꣳरे खुनिꣳ पाःन्नो हुक् केयाक्पा मनाःन्तुक्खे चाःबा कुइसिःक् तुक्खे
मेजेम्मिन्नेꣳओ॥
16 कर ख्रिस्तानि केबोःक्खिबाल्ले तुक्खे केज्येꣳइने फाꣳग्र सिरिङ् मेमयेम्मिन्नेꣳओ, कर
निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनारा फोःसेम्मेꣳ, थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ कुमिङ्डिन् खिनिꣳ केदक्तुम्माङ्
केवयिꣳरो॥
17 आल्ल खासेन् पोःङ्मा येम् त्येआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनाहाꣳओनु
हेःक्सिङ्लो॥ आल्ल आनिꣳलाम्मे खासेन् पोःङ्मा हेःक्सिङ्ने फाꣳग्र, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुसुनाइङ् खेम्मा मेन्देम्मनाबाहाꣳ थे मेबोःङ्बे?
18 आल्ल साम्योसाप्लाओ अक्खे साप्तेआङ् पत्,
“साम्योनिबाहाꣳ ताङ्सेःप्मासि साक्ने फाꣳग्र, निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा नु लायोबान्
थे पोःङ्बाबे?”*
19 खेल्ले चोगुल्ले आत्तिन्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् इनोगेन् तुक्खेओ मेधाःꣳ,
खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ नसाःन्साबा चइःत्दाङ्बाओ ताःक्पो मेयुक्खुर हेक्क्याङ् चक्मेल्लꣳए नुःबा याःम्बक्
मेजोगुररो॥

5

तुम्भाक्साहाꣳ नु थाङ्बेन्हाꣳरे लागि सुजा

1 आल्ल ख्रिस्तरे इनोगेन् कुदुक्खेःल्लेन् तोःन्दि नु ताःन्दि ओसेःन्दाङ् केबोःङ्बा
मिमिदिङ्डिल्लेन् लक्साबा पोःक्खाङ्बाल्ले चोगुल्ले, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳआङ् सेसेहुप्लक्कोबा
लत्छा तुम्लाम्लोःबा पोःक्खाङ्बाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ तुम्लाम्लोःबाहाꣳ पेलि फाक्निङ्लो–
2 खिनिꣳ कम्ब्राङ्डो केवाꣳबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमेल्लुक्हाꣳ नुःरिक्काङ् कमेम्सिम्मेꣳओ–
मुरा आम्मेत्तिल्लेरक्मेःन्, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् खिनिꣳ निङ्वाꣳबोलाम्
कमेम्सिम्मेꣳ, याङ्साकुन्धेरे लागिग मेःन्, कर खिनिꣳ सिक् पसम्सम्ल सेवा चोगेम्सिम्मेꣳओ॥
3 खिनिꣳ कम्ब्राङ्डो केवाꣳबाहाꣳ सम्दाङ् युक् चोःक्मा मेःन्, कर खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ तगि कुबि पोःङ्मा
पोःङ्लो॥

---

* **4:18** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□.३१

4 हे़क्क्याङ् तुम् मे़ल्लुक्कम्बान् युःल्ले़ आप्फाल्ले़आङ् इमे़ल्ले़म्मनाबा मिमिदिङ् नु इङ्धाःङ्डिल्ले़न्
तिचः के़घोःसुम्लो॥
5 खिनिꣳ थाङ्बे़न्सासे, सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे़ खुनिꣳ युक्को वाꣳमा पोःङ्लो॥ खिनिꣳ
काक् चुङ्जिगे़न् नःम्नःम्बा पोःक्खे़म्मे़ꣳआङ् नुःरिक् मे़त्तासिम्मे़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ साम्योसाप्लाओ
साप्ते़आङ् पत्,
“निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आङ्दिङ् के़लꣳबाहाꣳ अत्तुसिꣳ, कर नःम्नःम्बाहाꣳ लुङ्गुम् पिरुसिꣳरो॥”*
6 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ मुक्साम्साबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुहुक्को खिनिꣳ चुङ्जिगे़म्बा पोःक्खे़म्मे़ꣳआङ्
वये़म्मे़ꣳ, हे़क्क्याङ् सुये़म्मो खिनिꣳ इङ्धाःङ् के़बिरिआङ् थाःङ् के़भोःक्खिꣳरो॥
7 काक् खिनिꣳ निङ्साम्हाꣳ खुने़ꣳओ तारे़म्मे़ꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꣳ कम्ब्राङ् के़मे़त्तिꣳरो॥
8 खिनिꣳ सिङ्सिङ् ये़क्येक् नु चाङ्जाङ् लꣳरे़म्मे़ꣳ! खिनिꣳ निङ्मि माफे़न्साम्मिन् के़हुःक्पा थे़रिङ्बान्
कुइसिःक् आत्तिन् खोःसुङ्डाङ् लरुङ्देःसुङ् लꣳरिक् कोःत्तुर ताक्कन्लो॥
9 खिनिꣳ नसाःन्नो के़धुम्बा पोःक्खे़म्मे़ꣳआङ् खे़न् अत्ते़म्मे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ इक्सादिङ्
खाम्बेःक्मो खाराक् खिनिꣳ फुꣳनुसाꣳहाꣳआङ् खिनिꣳ के़दुमुम्बा इनोगे़न् तुक्खे हे़क्तङ्बा तुक्खेओए
मे़वाꣳ के़लꣳबान् के़निःसुम्लो॥
10 काक् लुङ्गुम् के़गप्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ ख्रिस्ते़न्नु सोरिक् मे़न्नुप्मनाबा कुमिमिदिङ्डिन् लक्
के़घोःसुम्ल फाꣳआङ् के़उःत्तिआङ् के़वयिꣳरो॥ कर सप्फाधिक् इनोगे़न् तुक्खे के़ज्ये़ꣳइआङ्खुने़ꣳए
खिनिꣳ कुलिङ्धो के़गे़त्तिꣳ हे़क्क्याङ् थधप्मे़ल्लꣳमनाबा नु के़धुम्बा के़जोगिआङ् मे़म्मुम्मना ने़म्भोओ
के़युक्खिꣳरो॥
11 काक् मुक्साम्मिन् सदादिङ् खुने़ꣳइन्ने पोःङ्लो॥ आमे़न्॥

कुनुप्मा सेवा

12 नसाःन्साबा इःत्तुङ्बा नुसाꣳ सिलासरे़ कुभाꣳलाम् कन् चुक्सा सक्इङ्घङ्डिन् हाक्निङ्ल
पत्तारो॥ इङ्गाꣳ हाङ्हाङ् मे़त्निङ्ल कङ्ग से़क्खाबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुलुङ्गुम्लो लꣳरिक्
तोःन्दि पिनिङ्लो॥ कन् लुङ्गुम्मोए खिनिꣳ थधप्मे़न्लꣳमनाबा पोःक्खे़म्मे़ꣳओ॥
13 खिनिꣳ हे़क्केए सेगे़मा बे़बिलोन्बा* सेसेहुप्लक्किल्ले़ सेवा के़हाक्तिरो॥ हे़क्केलꣳरिक्के आस्साः
मर्कुसरे़आङ् सेवा के़हाक्तिरो॥
14 मिःम्जिःल्ले़ सेवा मे़त्तासिम्मे़ꣳओ॥ ख्रिस्ते़न्नसाःन् के़जोःक्पा के़रे़क्ले़ सनारुङ् के़घोःसुम्लरो॥

---

* **5:5** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □.३४ * **5:13** □□□□□□□□□–□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

पत्रुसरे साप्तुबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् पत्रुसरे काक् पिसाङ् केसेबाआङ् केवाःबा नसानिबाहाः हाक्तुसिबारो॥ कन् सक्इङ्ङिल्लेन् कुजेक् निङ्वाः सोःक्किङ्ग इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाःरे मेहुःरुसिबा निसाम्नु खेन्निसाम्लाम्बा त्येबा फेन्पाःन्हाः तोःम्मा वयेरो॥ खेन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाःरे येसु ख्रिस्तेन्याम्मो मेनुःङ्नेन्मेयुनेन् लःरिक् मेबाःत्तु, कर पत्रुसरे खेन् पाःन्निन् अक्खे मेत्तुसिर अत्तु, “आत्तिल्लेन्नाङ् मेम्भै मेबोःङ्नेन्ल केरेक्ले लायोःन् मेलेरुर केलःबा निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुनिङ्वाः वाःबाल्ले चोगुल्ले ख्रिस्तरे कुयुःमान् सुःसेबारो॥”

थामिङ्

निःसुम् १.१-२
नसानिबाहाःरेन् उःत्छिङ् १.३-२१
इङ्लेक्पा सिक्साम्बाहाः २.१-२२
ख्रिस्तेन्कुनुप्मा येन्नो युःः ३.१-१८

पत्रुसलाम् सेवा

1 येसु ख्रिस्तरे कुसेवारोबा नु कुसेःक्युक्मिबा इङ्गाः सिमोन पत्रुसलाम् कन् सक्इङ्घङ्ङिन् साप्तुङ्ङाङ् आनिगे कुइसिःक् इमेल्लुङ्बा नसाःन् केघोःबा खिनिः केरेक् हाक्निङ्लो॥ खेन् नसाःन्निन् आनिः साम्योनिबा निङ्वाःफुमाङ् नु सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे आबिरेआङ् आवाःरो॥

2 आनिः निङ्वाःफुमाङ्ङिन् नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे खुन्छिः याःम्बेबा साम्जिक्कोलाम् लुङ्गुम् नु सनारुङ्ङिन् आत्तात्तान्ने यरिक् केघोःम्सुम्लरो॥

3 आबाङे कुमिमिदिङ् नु कुनो-कुदाओ याप्मि केउःप्पेन् नुःरिक्काङ् कुसिङ् आनिःत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले हिङ्मन्नो नु माङ्सेवा चोःक्माओ चाहाबा आजोःक्पा काक् पाःन्हाः निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुमुक्साम्लाम्बा खुनेः आबिःरो॥

4 बा खेन् कुमिमिदिङ् नु कुनो-कुदाओलाम् आनिः यम्बा नु इमेल्लुङ्बा माङ्हेक्हाः आघोःसुम्माङ् आवाः॥ खुनेः फेन् निङ्वाःलाम् केदाःबा फेन् पाःन्हाःलाम् ताङ्सेःप्मा नु निङ्वाःफु नोस्रङ् खोःमा माङ्हेक् आजोगेआङ् आवाःरो॥

5 खेल्ले चोगुल्ले खिनिः नसाःन्नो कुनो-कुदा योःमा खिनिः सुक्सुक् तम्सिन् चोगेम्मेः, हेक्क्याङ् कुनो-कुदाओ साम्जिक्किन् योःरेम्मेः,

6 साम्जिक्को निङ्वाः हाङ्गेम्सिङ्मान्, निङ्वाः हाङ्गेम्सिङ्मो नासि थःप्मान्, नासि थःप्मो साप्चुवाःन् योःरेम्मेः,

7 साप्चुवाओ फुःनुसाः लुङ्माः तुक्सिङ्मान्, हेक्क्याङ् फुःनुसाः लुङ्माः तुक्सिङ्मो मिःम्जिन् योःरेम्मेःओ॥

8 थेआङ्भेल्ले कन् सुम्बोधा पाःन्हाः केयोःरुम्ल केबिगिने फाःग्र खेन् पाःन्हाःरे आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्कुसिङ् केनिःत्तुम्बा खिनिः साम्जिक्को कुसि मेन्याःम्मनाबा नु कुजाः मेम्भम्मनाबा पोःङ्मालाम् ताङ्गेसेःप्तिःरो॥

9 कर कन् सुम्बोधा पाःन्हाः मेङ्गप्मनाबाहाःग माःङ्घाबा पाःन्हाः मेन्निःमनाबा मिक्फःम्बा कुइसिःक्पासिरो॥ खेङ्हाःरे खुनिः तगिबा लायोहाः वाहप्तेबेन्नाङ् निङ्वाः मेभेःत्छु मेदेःसुआङ् वाःरो॥

10 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले खिनिः केउःत्तिबान् नु केसेगिबान् नुःरिक्काङ् निःन्धो चोःक्मा तम्सिन् चोगेम्मेःओ, थेआङ्भेल्ले खिनिः हेक्के केजोगुम्ने फाःग्र आप्फाल्लेआङ् केन्जोःन्दिन्लो॥

11 अक्खेलꣳरिक् आनिꣳ दाङ्बा नु सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे मेन्नुप्मनाबा कुहाङ्जुम्मो लाःप्मारे लागि लाङ्दाःक्मा केबिरिरो॥

साम्योसाप्लाओ निङ्वाꣳ पिरेम्मेꣳ

12 खेल्ले चोगुल्ले खिनिꣳ खेन् काक् पाःन्हाꣳ केनिःसुम् केलेस्सुम्माङ् सेक्खाओ मेम्मुन्ने केवयिसाङ् सदादिङ् कन् पाःन्हाꣳ खिनिꣳ निङ्वाꣳसुम्मो ताःप्मा पिमा इङ्गाꣳ आप्फाल्लेसाङ् यारिप् वाꣳआरो॥

13 कन् नासिङ्गेन् थक्को वाꣳआर थारिक् खिनिꣳ कन् पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳसुम्मो तारुङ्डाङ्चाङ्जाङ् मेन्तिङ् केलꣳबा निङ्वाꣳ कत्तुङ्लो॥

14 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे ओसेःन्धाक्ताङ्बा कुइसिःक् आसिःमा येन्निन् हाराए तार पत्लो॥

15 हेक्केःल्ले इङ्गाꣳ सिःआ पेःक्कासाङ् सदादिङ् कन् पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ केइःत्तुम्ल फाꣳआङ् आसुक्सुक् तम्सिन् चोगुङ्लो॥

16 थेआङ्भेल्ले आनिꣳ दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुमुक्साम् नु कुयुःमाल्ले कुयाःम्बेओ खिनिꣳनु पारिगेल्ले आनिगे पाःन् खेदाꣳहाꣳ चोगुम्बेआङ्पाःत्तुम्बेबा मेःन्लो, कर आनिगे आबाङे मिक्किकल्ले खुनेꣳ कुमिमिदिङ्डिन् निःसुम्बेरो॥

17 थेआङ्भेल्ले मिमिदिङ्गेन् पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् खुनेꣳ मिङ्सो इङ्धाःङ् नु मिमिदिङ् खोःसुल्ले कन् आमिःम् आस्साःरो, खुनेꣳनु इङ्गाꣳ ओमु लꣳराङ्डाङ् वाꣳआरो केलꣳबा इक्लाधिक् येरो॥

18 सेसे कोःक्माओ खुनेꣳनु वाꣳमनाःल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् केयुःबा कन् इक्लाःन् आनिगे आबाङे खेम्मनारो॥

19 हेक्क्याङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्निन् सेक्खा पोःक्खेआङ् वाꣳ केलꣳबा निःन्धो आगत्तुम्लो॥ खामेन्ओःत्ते नु खिनिꣳ निङ्वाꣳओ तान्छोःक्पेन्मेन्लिङ्डे थारिक् खामाक्माओ केओःप्पा सेमिःन् हेक्के खेन् पाःन्जाक्किन् निङ्वाꣳओ केयुक्खुम्मिल्ले नुःबा पोःङ्लो॥

20 काक्नुःल्लेआङ् यम्बा पाःन्निङ्ग साम्योसाप्लाबा माङ्निङ्वाꣳपाःन्निन् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे आबाङे खुनिꣳ निङ्वाꣳबोलाम् त्येबा मेःन् फाꣳआङ् कुसिङ् केनिःत्तुम्लए पोःङ्लो॥

21 थेआङ्भेल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन्निङ्ग मेन्छाम् निङ्वाꣳलाम् त्येबा मेःन्लो, कर सेसेमाङ्डिल्ले थुक्तुसिआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ मेबारेबारो॥

2

इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳ

1 कर उन्छोःन् इस्राइलओ इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ मेवयेबा कुइसिःक् खिनिꣳ लुम्मोआङ् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳ मेलःन् मेदारो॥ खेङ्हाꣳरेग स्वाःत्ताङ् याप्मि केमेङ्बा इङ्लेक् पाःन्हाꣳ मेहुꣳरुसिꣳ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मेल्लुङ्केहुङ्बाआङ्केधेꣳबा दाङ्बान्नाङ् मेनाꣳरुआङ् हाराए आबाङे खुनिꣳओ मेक्मेन् मेदारुꣳ॥

2 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ ताप्फेःम्बा लाम्मिन् यरिक्ले मेदिम्दु मेनाःत्तुबाल्ले चोगुल्ले सेक्खाबा लाम्मिल्लेन्नाङ् कुजाःत्थि पेःक्लो॥

3 खुनिꣳ खिःम्ब्राक्मो कन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳरे खुनिꣳ निङ्वाꣳ तादाबा इङ्लेक्पा पाःन्हाꣳ मेजोगुआङ् खिनिꣳ इङ्गेम्लेक्तिआङ् इन्धाःक् मेधगु॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ खुम्दिङ्डिन् तगिसा खासेन् चोगुआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् खुनिꣳ मेक्मेन् निःन्धो पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

4 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लायो केजोःक्पा माङ्लाइङ्बाहाꣳआङ् खासेन्लाम् मेदाङ्घुन्छिन्लो, कर खेङ्हाꣳ इघेःक्खुसिआङ् खेमायङ्सङ्डो केःत्तुसिआङ् खासेन् येन् थारिक् खेन् खामाक्लुम्बाःत्तो मेयाक्लो॥

5 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳ वादोःक्मोलाम् मेक्खुसिल्ले खेन् उन्छेःन्बा
मेन्छाम् याप्मिहाꣳआङ् मेदाङ्घुन्छिन्लो, कर साम्योनिबा पाःन् इङ्गेभोःबा नुहाःन्नु वेꣳ नुसि
मनाहाꣳरक् ताङ्घुसिरो॥

6 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लायो कुधिम् सदोम नु गमोरा येक्यक्हाꣳआङ् मिधिक्खुआङ् खाप्पु थ्यःङ्
चोगुसिआङ् खेन् येक्यक्हाꣳरे कुमिङ् मासुरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनेꣳ नसाःन् मेन्जोःक्मनाबा खेन्
याप्मिहाꣳरेन् आक्तङ्बा हिङ्गत् पोःङ् केलꣳबा कुबि चोगुसिआङ् वाꣳरो॥

7 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओबा साम्योनिबा लुःतेङ्ग सेःप्तुरो॥ खुनेꣳग खेन् येम्मोबा
मनाहाꣳरे मेजोगुबा खुनिꣳ ताप्फेःम्बा येप्लेक्हाꣳ निःसुआङ् कुनिङ्वाꣳ तुगेआङ् वयेरो॥

8 (खुनेꣳ मनाहाꣳरे खुनिꣳ लुम्मो थिक्याःन्धक् वयेल्ले खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ ताप्फेःम्बा फेन् याःम्बक्किन्
निःसु खेप्सुल्ले साम्योनिबा लुःत्तेन् साꣳरिक् कुनिङ्वाꣳ तुगेआङ् वये॥)

9 हेक्केलꣳरिक् दाङ्बाल्ले साम्योनिबा मनाहाꣳ इनोगेन् तुक्खेहाꣳलाम् सेःप्मासिआङ्लेस्सुꣳरो॥
हेक्क्याङ् लायोबा मनाहाꣳ खुम्दिङ् पिरुसिर खासेन् येन्नो थारिक् कप्मासिआङ्लेस्सुरो॥

10 अक्तङ्बाहाꣳग आबाङे फेन् निङ्वाꣳ कुइसिःक् याम्दादाओ केवाꣳबा नु दाङ्बाल्ले कुयुक्किन्
केनाꣳबा मनासिरो॥ खेन् आधिङ्गानि नु आङ्दिङ् केलꣳबा मनाहाꣳरेग साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबाहाꣳ
हिनाःम् मेप्मासि मेङ्गिःनेन्लो॥

11 कर कन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳनुःल्ले माङ्लाइङ्बाहाꣳ केधुम्बा नु मुक्साम्साबा मेजोःक्साङ्
दाङ्बाल्ले कुदगि खेन् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाꣳबाहाꣳ आप्तिक् कुःप्मासि मेन्आःन्छिङ्डिन्लो॥

12 कर कन् मनाहाꣳरेग कुसिङ्मेन्निःत्तेबा पाःन्हाꣳरे तक्लेङ्वाओ माङ्चेꣳया पाःन् मेबाःतुꣳरो॥
खेङ्हाꣳ तेम्मासिआङ् सेप्मासि फाꣳआङ् सिक्कुम् निङ्वाꣳ मेःन्ने केधाप्पा थक्साहाꣳ कुइसिःक्
मेजोःक्लो॥ कन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳ खेन् थक्साहाꣳ कुइसिःक्के मेमेक्लो॥

13 खेङ्हाꣳरेग मेजोगुबा ताप्फेःम्बा याःबक्किल्ले कुलेक्वा ताप्फेःम्बाए मेदुमुꣳरो॥ खेङ्हाꣳरेग
लेन्दिक्सा याम्दादा नु निङ्वाꣳतादा चोःक्मा खुनिꣳ सिराꣳ थाङ्लो॥ खेङ्हाꣳरेग खिनिꣳनु मेज
मेधुङुल्ले मेसःत्ल इङ्गेम्लेक्तिआङ् नागेम्धासि केम्बिरिꣳरो॥

14 खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मिक्किल्ले ताप्फेःम्बा याम्दादाबा चाराम्मा याःम्बक्हाꣳ मेजोगुआङ् आक्खेन्
लायो मेजोगुसाङ् खुनिꣳ निङ्वाꣳ मेदानेन्लो॥ खेङ्हाꣳरे कुदोःप्मा मनाहाꣳ लायोओ मेधासुसिꣳ॥
खेङ्हाꣳरेग खिःम्मा याःम्बक् चोःक्मा साꣳरिक् मेलेस्सुꣳरो॥ खेङ्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले
कुसाङ्ग्रारे तेत्तुसिबा मनासिरो॥

15 खेङ्हाꣳरेग तोःन्दोःम्बा लाम्मिन् मेलेरुआङ् खेङ्हाꣳ ताप्फेःम्बा लाम्मो मेलाःसेआङ् मेवाꣳरो॥
बोअररे कुस्साःहाꣳ बालामरे कुलाम्मो मेबेआङ् मेवाꣳ॥ बालाम्मिल्लेग लायोलाम् याङ्साकुन्धे थक्मा
कुसिराꣳ थाङेआङ् वये,

16 कर हेक्तङ्बा फेन् याःम्बक् चोगुबाल्ले कुबाःन् मेन्लःम्मनाबा अदङ्डिल्ले खुनेꣳ फेःक्तु॥
खेन् अदङ्डिल्ले मेन्छाम् याप्मि पाःन्लाम्बा बालाम्मिल्ले केनाङ्बा कुइसिःक् चोगुबा अदङ्
कुयाःम्बक्किन् साक्तुरो॥

17 अक्तङ्बा मनाहाꣳग केजप्पा वाबुन् नु सुरित्माल्ले मुःत्तु तेꣳरुबा खाप्मिःप्पा हेक्तङ्बासिरो॥
कङ्हाꣳरे लागि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खामाक् लुम्बाःत्तिन् यारिप् चोगुआङ् नेरो॥

18 खेङ्हाꣳग कुसुम् मेन्दम्मना आङ्दिङ् इसेःङ्बा पाःन् मेबाःत्, हेक्क्याङ् खारक् फेन् याःम्बक्
चोःक्मा केलेप्पाआङ् दाङ्बाओ केदाःबाहाꣳ फेन् याःम्बक् चोःक्माल्ले थेआङ् मेलꣳनेन् लꣳरिक्
मेहुसुसिर याम्मो लायोओ मेधासुसिरो॥

19 खेङ्हाꣳग आबाङे फेन् निङ्वाꣳ येप्लेक्किल्ले कुयोःक् मेबोःक्खेआङ् मेवाꣳसाङ् वेꣳहाꣳग
चोःक्युम्भोरेन् माङ्हेक् मेबिरुसिꣳ॥ थेआङ्भेल्ले आत्तिन् पाःन्निल्ले मनाहाꣳ युक्तुसिꣳ, खेङ्हाꣳ बा
खेन् पाःन्निल्ले कुयोःक्पा मेबोःङ्लो॥

20 कर खेङ्हाꣳरे दाङ्बा नु सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
आजिःन्जिःम्बा पाःन्लाम् मेलःन् हेक्क्याङ् याम्मो मेनुःङ् मेबेःक्ने फाꣳग्र खेङ्हाꣳरे लागि तगिनुःल्लेआङ्

कुनुप्मोग साꣳरिक् ताप्फेःम्बा पोःङ्लो॥

21 खेङ्हाꣳरे साम्योनिबा लाम्मिन् कुसिङ् मेनिःत्तुआङ् मेघोःसुबा सेसे इङ्जाःङ्डिन् मेनाꣳरुनुःल्लेग खेन् साम्योनिबा लाम्मिन् आप्फाल्लेआङ् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्निल्ले नुरेबारो॥

22 खेङ्हाꣳग सिवादिङ् खाहुन्निल्ले अक्खेलꣳरिक् पाःत्तुबा कुइसिःक्के मेजोःक्लो, “कोःत्चोःल्ले पेस्सुआङ् कुबेꣳमाःत्तिन् आबाङे चरो,”* हेक्क्याङ् “फाक्किन् वारुःम्मासाङ् याम्मो खःङ्वा नेःन्छिङ्लो॥”

3

दाङ्बाल्ले कुयेन्

1 आमिःम् आन्जुम्से, खिनिꣳ हाक्निङ्बा कन् निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्लो॥ कन् नेप्माङ् सक्इङ्घङ्डो निङ्वाꣳसुम् चोःक्निङ् पिनिङ्ल खिनिꣳ निङ्वाꣳइन्चाङ्जाङ्वा चोःक्मा पिमा कोःत्तुङ्बारो॥

2 यरिक् तङ्बे तगि सेसे माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे मेबाःत्तुबा पाःन्हाꣳ हेक्क्याङ् आनिꣳ दाङ्बा नु सेन्लप्दाङ्बाल्ले खिनिꣳ सेःक्युक्मिबाहाꣳलाम् केबिरिबा इङ्जाःङ्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳ केलꣳबा आनिङ्वाꣳ वाꣳरो॥

3 काक्नु तगि खिनिꣳ कन् पाःन्निन् कुसिङ्निःप्माए पोःङ्लो॥ कुनुप्मा येन्हाꣳओ किनाःन्दि केबिबाहाꣳ किनाःन्दि पिनु मेदाआङ् खेङ्हाꣳरे आबाङे खुनिꣳ ताप्फेःम्बा निङ्वाꣳओ मेवाꣳ

4 हेक्क्याङ् अक्खे मेबाःत्तुꣳरो, “इङ्गाꣳ याम्मो युःआ लꣳरिक् माङ्हेक् चोगुआङ् वयेबा मेःम्बि? खुनेꣳ आत्तो ये? आनिगे सुधेबा ताक्थेबाहाꣳ काक् मेस्ये मेबे, हेक्क्याङ् नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो काक् पाःन्हाꣳ बा हेक्केए नेरो॥”

5 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पेन्नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् पेलिगेन् कुबाःन्जाक्लाम्बा नावागेन् चइःत् नेस्सुबा पाःन्निन् खेङ्हाꣳरे निःनिःबाए निङ्वाꣳ मेभेःत्छुरो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् च्वाःत्लाम् लःत्तुआङ् च्वाःत्तिल्लेए चोगु,

6 हेक्क्याङ् बा खेन् च्वाःत्लाम्बा उन्छेःन्स्मा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् हुमेआङ् मेगेरो॥

7 कर बा खेन् पेलिगेन् पाःन्जाक्किल्ले आल्लोबा ताङ्साक्पेन्नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् मिलाम्बा मेङ्मा फाꣳआङ् ताङ्घुआङ् वाꣳरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् इङ्धाःङ् मेम्बिमना मनाहाꣳ खासेन् येन्नो मेम्मेङ्सिङ्डे थारिक् ताङ्साक्पेन्नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् बा याःक्तेआङ् नेरो॥

8 कर आमिःम् आन्जुम्से, लत्छा पाःन्धिक् निङ्वाꣳ मेभेःत्छेम्मिन्नेꣳओ–दाङ्बाल्ले कुलागि थिक् येन्निन् तङ्बे हेन्छिङ् (१०००) कुइसिःक् नु हेन्छिङ् तङ्बेन् थिक् येन् कुइसिःक् पोःङ्लो॥

9 कुभा मनाहाꣳरे मेइःत्तुबा कुइसिःक् दाङ्बाल्ले कुनुःङ्मा युःमा माङ्हेक्किन्केप्मा मेसुःनेन्लो, कर खुनेꣳ नासि थःत्तुर खिनिꣳ केहाङ्घिर वाꣳरो॥ खिनिꣳ लायोलाम् केहिन्दिआङ् आत्तिन्हाꣳआङ्केम्मेगिन्ल केलꣳबा खुनेꣳ निङ्वाꣳ चोगुरो॥

10 कर दाङ्बान् नुःङ् युःबा येन्निङ्ग सेन्दिक् केघुःम्बान् खुःन्छे ताबा कुइसिःक् हक्चघत् पोःङ्लो॥ यम्बा इक्लाओ तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पेन्माबेःक्, हेक्क्याङ् खेप्मो केबप्पाहाꣳ काक् मिदिक्काङ् योःम्बेःक्, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक् नु खेप्मो केवाꣳबा काक् पाःन्हाꣳआङ् मिःल्ले खाप्पु थ्यःङ् चोगुसिरो॥

11 हेक्केलꣳरिक् काक् पाःन्हाꣳ मेक्पाल्ले चोगुल्ले खिनिꣳग सेसेबा नु साम्योनिबा हिङ्मन्नो वाꣳमा पोःङ्लो॥

12 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुयेन्निन् केहाङ्घुम्, हेक्क्याङ् कुयेन्निन् हारा तार केलꣳबा निङ्वाꣳ केजोगुम्, कर खेन् येन्नो तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पेन्मिदिक्काङ् मेक्, हेक्क्याङ् खेप्मो केबप्पा काक् पाःन्हाꣳ योःम्बेःक्लो॥

---

* **2:22** □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□.११

13 कर आनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले माङ्हेक् चोगुबा कुसङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु कुसङ्
तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पेन्निङ्साङ् आजोगुम्माङ् आहाङ्घुम्ल आवाꣳरो॥ खेप्मो साम्योनिबा मनाहाꣳरक्
मेवाꣳरो॥

14 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् आन्जुम्से, कन् पाःन्हाꣳ निङ्साङ् केजोगुम्माङ् केहाङ्घुम्बाल्ले चोगुल्ले
सुत्थो नु सेसेबा हिङ्मन्नो हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु सनारुङ्डो वाꣳमा खिनिꣳ सुक्सुक् निङ्वाꣳ
चोगेम्मेꣳओ॥

15 केरेक् मनाहाꣳरे सेन्लप् मेघोःसुर फाꣳआङ् दाङ्बाल्ले नासि थःत्तुबान् निङ्वाꣳ इःत्तेम्मेꣳओ॥
आनिꣳ मिःम् नुसाꣳ पावलरेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् खोःसुबा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳलाम् कन् पाःन्हाꣳ
साप्तुआङ् केहाक्तिआङ् वयेरो॥

16 कन् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओग पावलरे बा अक्खेलꣳरिक्के कुसक्इङ्घङ्हाꣳओ साप्तुआङ्
वये॥ खुनेꣳ साप्तुबा कुभा पाःन्हाꣳ कुसिङ्निःप्मा साक्लो॥ थेआङ् मेल्लेमनाबा नु हिल्लिक्लिक्पा
मनाहाꣳरेग खेन् पाःन्निल्ले कुबेःन् मेलेक्खुआङ् मेवाꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे वेꣳ साम्योसाप्लाओ केबप्पा
पाःन्हाꣳरे कुबेःन्नाङ् बा हेक्केलꣳरिक्के मेलेक्खुआङ् मेवाꣳ॥ हेक्के मेजोगुबाल्ले चोगुल्ले
खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ मेक्मान् आबाङे मेदारुरो॥

17 खेल्ले चोगुल्ले आमिःम् आन्जुम्से, खिनिꣳग कन् पाःन्हाꣳ निङ्वाꣳ केघोःसुम्माङ् केवयिबाल्ले
चोगुल्ले सिङ्सिङ् येक्येक् लꣳरेम्मेꣳओ॥ हेक्केःल्ले फेन् पाःन् केजोःक्पाहाꣳरे खुनिꣳ इङ्लेक्के
पाःन्निल्ले खिनिꣳ केमेन्भोःत्तिन्ल हेक्क्याङ् खिनिꣳ केधुम्बा नसाःन्लाम् केन्जोःन्दिन्लरो॥

18 कर आनिꣳ दाङ्बा नु सेन्लप्दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे आबिबा नेहिनिङ्वाꣳओ नु कुलुङ्गुम्मो
पोःरेम्मेꣳओ॥ आल्लो नु सदादिङ् दाङ्बाल्ले कुमिमिदिङ् पोःङ्लरो! आमेन्॥

युहुन्नारे साप्तुबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्ङिन् सेःक्युक्मिबा युहुन्नारे साप्तुबा थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्लो॥ बा कन्युहुन्नाःल्ले येसुरे इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा कुहिङ्मन्निल्ले कुयाःम्बेओ वेःस्मा साप्पन्नाङ्साप्तु, हेक्क्याङ् कन्सक्इङ्घङ् एगाङ् वेःस्मा नेत्थि सक्इङ्घङ्हाः नु सुफो मेप्मनाबा साप्पन्निन्नाङ्साप्तुरो॥

युहुन्नारे साप्तुबा कन् थिक्सिगेःक्पा सक्इङ्ङिन् नेत्थि निङ्वाःसोःक्को साप्तेआङ् वयेरो॥ थिक्सिगेःक्पो, कन् सक्इङ्घङ् केनिःप्पाहाः निङ्वाःफुमाङ् नु आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्तरे सेसे कुदङ्जुम्मो हिङ्मा आःन्छिङ्मा पिमासि वये॥ निसिगेःक्पो, कन् सेसे तङ्जुम्मो इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाःरे खुनिः इङ्लेक्के पाःन्निन् खेम्मा मेःन् फाःआङ् साम्दिङ् पिमासि वयेरो॥ इक्सा खाम्बेःक्मोबा निङ्वाः पाःप्पाःप्पा पाःन्हाःलाम्मे ताप्फेःम्बा पाःन्हाः पोःङ् हेक्क्याङ् येसुःङ्ग निङ्वाःफुमाङ्साः वयेबाल्ले चोगुल्ले खुनेःग सेक्खाए मेन्छाम् याप्मि पोःङ्मा मेसुक्नेन्लो लःरिक् इङ्लेक्पा निसाम्मिन् सेःरेआङ् वयेरो॥ कन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाःरे कन् इक्सा खाम्बेःक्मोबा हिङ्मन्नो इक्सा खाम्बेःक्मो केबोःङ्बा तुक्खेवालाम् एःक् पोःङ्मा पोःङ् लःरिक् मेबाःत्तु हेक्क्याङ् सेन्लप्पिल्ले लागि नोनिङ्वाः कप्मा नु वेःहाः लुङ्माः तुक्मासि चाहाबा मेजोःक्नेन् फाःआङ् मेहुःरुसिरो॥

युहुन्नाःल्ले अक्तङ्बा इङ्लेक्पा निसाम्मिन् अत्तुरो॥ येसु ख्रिस्तेन्मेन्छाम् याप्मि चोगे फाःआङ् खुनेः नुःरिक्काङ् हुःरुसि, हेक्क्याङ् येसु ख्रिस्तेन्ननसाःन् केजोःक्पा नु निङ्वाःफुमाङ्ङिन् मिःम्जि केमेप्पा केरेक्ले लुङ्माः तुक्सिङ्माआङ्पोःङ् फाःआङ् पाःत्तुरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-४
खाओःप्मान् नु खादाम्मान् १.५-२.२९
निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले कुमुःइदाङ्सा नु माफेन्साम्मिल्ले कुमुःइदाङ्सा ३.१-२४
सेक्खा नु इङ्लेक् ४.१-६
मिःम्जिःल्ले चोःक्मा केबोःङ्बा याःम्बक् ४.७-२१
केनाःम्बा नसाःन् ५.१-२१

हिङ्मन्ले पाःन्जाक्

1 तोलिङ्सोमुआङ्धोए वयेबा, आनिगे खेप्सुम्बेआङ् वयिगेबा, हेक्क्याङ् आबाङे मिक्किल्ले निःसुम्बेआङ् वयिगेबा, नुःरिक्काङ् ओमेत्तुम्बेआङ् वयिगेबा, हेक्क्याङ् आबाङे हुक्किल्ले सुःसुम्बेआङ् वयिगेबा हिङ्मन् केबिबा पाःन्जाक्किल्ले* कुयाःम्बेओ खिनिः सक्इङ्घङ्हाक्कासिगेरो॥

2 खेन् हिङ्मन्निन् थाःम्सिङ्, हेक्क्याङ् आनिगे निःमनाआङ् खेल्लेन् साःक्खि पिमनारो॥ खुनेःए मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लो फाःआङ् खिनिः मेत्तासिगेःरो॥ खुनेःग पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिन्नु वये, हेक्क्याङ् आनिगेओ थाःम्सिङ्लो॥

3 खिनिः आनिगेनु सेसे तङ्जुम् केजोगुम्ल फाःआङ् आनिगे निःमनाबा नु खेम्मनाबा पाःन्हाः खिनिः मेत्तासिगेबारो॥ आनिः तङ्जुम्मिङ्ग पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिन्नु हेक्क्याङ् आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्तेन्नु वाःरो॥

4 आनिगे सःप्मान् कुलिङ्धो केत्ल फाःआङ् कन् पाःन्हाः साप्तुम्बेआङ् हाक्कासिगेबारो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□

निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिरो

5 आल्ल निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिरो, खुनेःओ मिःसाक्काङ् खादाम्मान् होःप्लो
केलःबा इङ्घङ्डिन् आबुगेन् कुस्साःन्लाम् खेप्सुम्बेआङ् खिनिः मेत्तासिगेआङ् वाःरो॥
6 आनिः सेसे तङ्जुम्मिन् निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु वाः लःरिक् आबाःत्तुम् कर माक्चिगेन् खादाम्मो
लाङ्घेःक्मनाबा कुइसिःक् लायोओ आवाःने फाःग्र आनिः इङ्लेक् पाःन् आबाःत् हेक्क्याङ् सेक्खाओ
आन्वाःनेन्लो॥
7 कर निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ वाःबा कुइसिःक् आनिःआङ् सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ
आहिङ्ल आवाःने फाःग्र आनिः लुम्मो सेसे तङ्जुम् पोःङ्लो॥ हेक्क्याङ् आबुगेन् कुस्साः येसुरे
कुमाक्खिःइल्ले आनिः काक् लायोलाम् सुत्थो आजोःक्लो॥
8 कर आनिः लायो मेःन्ने आवाः लःरिक् आबाःत्तुम्ने फाःग्र आनिः आबाङे इङ्आलेक्सिङ्डाङ्
सेक्खाःन् आनिःओ होःप्लो॥
9 कर आनिः लायोहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदगि आबाःत्तुम्ने फाःग्र लेप्मि आबिःरो हेक्क्याङ्
आनिः काक् फेन् याःम्बक्कोलाम् सुत्थो आजोःक्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेःग नसाःन्साबा नु साम्योनिबा
चोःक्लो॥
10 आनिः लायो मेन्जोःक्के आवाः लःरिक् आबाःत्तुम्ने फाःग्र खुनेः इङ्लेक् केबाःप्पा आजोगुम्माङ्
खुनेः कुबाःन्जाक्किन् आनिःओ होःप्लो॥

2

आनिः कुभाः केबिबा ख्रिस्त

1 आमिःम् आस्साःसे, खिनिः लायो मेजोगेम्मिन्नेः फाःआङ् कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ्
हाक्निङ्ल पत्तारो॥ कर कुभारे लायो मेजोगुसाङ् आनिः लागि केबाःप्पा केबिबा साम्योनिबा
येसु ख्रिस्तेन्आनिः लायोलाम् लेप्मि आघोःसुम्ल फाःआङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् पेलि
फाक्तुःरो॥
2 आनिः लायोःन् लेप्मि पिमारे लागि खुनेः सिदुङ्जभा पोःक्खे, हेक्क्याङ् आनिः लायोरे लागिरक्ग
मेःन्, कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केवाःबा केरेक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाःरे खुनिः लायोरे लागिआङ् खुनेः
स्येबारो॥
3 आनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्ने फाःग्र खुनेः नुःरिक्काङ्
कुसिङ् आनिःत्तुम् केलःबान् सेक्खा आनिःसुम्लो॥
4 निङ्वाःफुमाङ्डिन् इङ्गाः कुसिङ् निःत्तुङ्लःरिक् केबाःप्पाल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
कुइङ्जाःङ्हाः मेइःत्तुन् मेनाःत्तुन्ने फाःग्र खेन् मनाःन् इङ्लेक् केबाःप्पारो, हेक्क्याङ् खेल्लो
सेक्खाःन् होःप्लो
5 कर निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् केइःप्पा केनाःप्पाल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् सेक्खाए साःरिक् मिःम्जि
मेत्तुःरो॥ हेक्केलःरिक् आनिः निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु आवाः केलःबान् आनिःसुम्लो॥
6 निङ्वाःफुमाङ्डो वाःआ लःरिक् केबाःप्पाल्ले येसुरे चोगुबा कुइसिःक् चोगुर वाःर पोःङ्लो॥

कुसङ् इङ्जाःङ्

7 आमिःम् आन्जुम्से, कन् साप्तुङ्बा इङ्जाःङ्डिन् कुसङ् इङ्जाःङ्ग मेःन्लो॥ कङ्ग
उन्छोःन्नाङ्धो खिनिःनुए केवाःबा केयुःबा इङ्जाःङ्लो॥ कन् उन्छोःन्बा इङ्जाःङ्डिङ्ग केघेप्सुम्
केसुरुम्बा पाःन्जाक्लो॥
8 हेक्केसाङ् कन् साप्तुङ्बा इङ्जाःङ्डिङ्ग कुसङ् हेक्तङ्बा चोःक्–खेल्ले कुसेक्खाःङ्ग ख्रिस्तओ
नु खिनिःओ निधाःबेआङ् वाःरो॥ थेआङ्भेल्ले माक्चिगेन् खादाम्मान् लेक् पेःक्ल पत्, हेक्क्याङ्
सेक्खाबा सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिःन् तगिनुए ओःत्ल वाःरो॥
9 इङ्गाः सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ वाःआ लःरिक् केबाःप्पाल्ले नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः
चिःत्तुसिःने फाःग्र खेङ्ग आल्ल थारिक्साङ् माक्चिगेन् खादाम्मोए वाःरो॥

10 नसानिबा फुऱनुसाऱ नु नेऱनुसाऱहाऱ लुङ्माऱ केदुक्पेङ्ग सेन्दाङ्गेन् ओःत्तिओ वाऱ, हेक्क्याङ् वेऱहाऱ केघःबा पाःन् खुनेऱओ थेआङ् होःप्लो॥

11 कर नसानिबा फुऱनुसाऱ नु नेऱनुसाऱहाऱ केजिःप्पाङ्ग खादाम्मो वाऱ, हेक्क्याङ् खादाम्मो लाङ्घेःक्किल्ले खुनेऱ आत्तान् लेप्माङ् पेःक्ल पत् थेआङ् निङ्वाऱ मेघोःसुन्लो, थेआङ्भेल्ले खादाम्माल्ले खेन् खामेन्निःमनाबा चोगुदेःसुआङ् वाऱरो॥

12 आमिःम् हिन्जाऱबित्छासे, ख्रिस्तरे चोगुबा कुयाःम्बक्लाम् खिनिऱ लायोःन् लेप्मि पोःक्खेबाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

13 पानुदिङ् पाःसे, तोलिङ्सोमुआङ्धोए केवाऱबा ख्रिस्तेन्खिनिऱ कुसिङ् केनिःत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

थाङ्बेन् मेन्छियाऱसे, माफेन्साम्मिन् खिनिऱ केनाःन्दुम्माङ् केवयिबाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

14 आमिःम् आस्साःसे, पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिन् खिनिऱ कुसिङ् केनिःत्तुम्माङ् केवयिबाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

पानुदिङ् पाःसे, तोलिङ्सोमुआङ्धो केवाऱबा ख्रिस्तेन्खिनिऱ कुसिङ् केनिःत्तुम्बाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

थाङ्बेन् मेन्छियाऱसे, खिनिऱ केधुम्बा केजोगिऱ, निङ्वाऱफु पाःन्जाक्किन् खिनिऱओ वाऱ, हेक्क्याङ् माफेन्साम्मिन् केनाःन्दुम्माङ् केवयिबाल्ले चोगुल्ले कन् सक्इङ्डिन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् मिःम्जि मेप्मा मेःन्लो

15 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु खेप्मो केवाऱबा चिगःक्वाहाऱ मिःम्जि मेमेत्तेम्मिन्नेऱओ॥ आत्तिल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् मिःम्जि मेत्तुऱ, खेल्ले पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्डिन् मिःम्जि मेप्मा मेसुक्तुन्लो॥

16 थेआङ्भेल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा लायोबा याम्निङ्वाऱइन्, मिक्लो लाम्मान्, हेक्क्याङ् कप्मनाबा नु चोःक्मनाबा पाःन्नो हेन्छिङ्मान् पानुदिङ् पाः निङ्वाऱफुमाङ्लाम्बा मेदानेन्, कर खेङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम्बाने ताःरो॥

17 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् लेक्काङ् पेःक्, हेक्क्याङ् खेल्ले चोगुङ् फाऱआङ् इःत्तु सोःक्तुबा पाःन्हाऱआङ् लेक्काङ् पेःक्, कर निङ्वाऱफुमाङ्डिल्ले कुनिङ्वाऱ कुइसिःक् केजोःक्पाङ्ग सदादिङ् वाऱरो॥

ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्बाहाऱ

18 आमिःम् आस्साःसे, कुनुप्मा येम्मिङ्ग निःत्ताङ्डे वाऱरो॥ ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्डिङ्ग ताः लऱरिक् केघेप्सुम्माङ् केवयिऱ॥ आल्लोसा खेन् हेक्तङ्बा ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्हाऱ यरिक् मेद्ये मेजुरेआङ् मेवाऱरो॥ खेल्ले चोगुल्ले कन् पाःन्नोलाम् कुनुप्मा येम्मिन् निःत्ताङ्डे वाऱ केलऱबा पाःन्निन् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

19 खेङ्हाऱग आनिऱलाम् मेलःन्दे मेबे, कर सेक्खाःल्लेग खेङ्हाऱ आनिऱ मनाहाऱ मेन्वयेन्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाऱ आनिऱ मनाहाऱ मेवयेल्लेग खेङ्हाऱ आनिऱनुए मेयाःक्तेबा मेःन्लो॥ कर खेङ्हाऱरे पक्आम्ध्येआङ् मेबेबाल्ले खेङ्हाऱ केरेक् आनिऱहाऱ मेःन्छि केलऱबान् ओसेःन्दाङ् पोःक्खेरो॥

20 कर खिनिऱग सेसेबा ख्रिस्तरे सेसेमाङ् केबिरिआङ् वाऱ, हेक्क्याङ् खिनिऱ केरेक्ले सेक्खाःन् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥

21 खिनिऱ सेक्खाःन् कुसिङ् केन्निःत्तुम्मिन् फाऱआङ् मेःन्, कर सेक्खाःन् कुसिङ् केनिःत्तुम् फाऱआङ् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्लो॥ हेक्क्याङ् लत्छा इङ्लेक् पाःन्धिक्काङ् सेक्खालाम् मेदानेन् फाऱआङ् कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥

22 इङ्गेलेक्पेन्हाःप्पे? येसुःन् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त मेःन् फाःआङ् केबाःप्पेन्ने
इङ्लेक्पारो॥ आत्तिल्ले पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् नु आबुगेन् कुस्साःन् नाःरुसिः बा खेन्ने
ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्बारो॥

23 आबुगेन् कुस्साःन् केनाःबेल्ले पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् नाःरुः, कर आबुगेन् कुस्साःन्
तेन्दिङ् केजोःक्पाल्ले पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन्नाङ् तेन्दिङ् चोगुःरो॥

24 हेक्केःल्ले नसानिबा केबोःक्खिआङ्धोए केघेप्सुम्बा सुनाइङ्डिन् खिनिः सिक्लुङ्मो नुःरिक्काङ्
युक्खेम्मेःओ॥ हेक्केलःरिक् केयुक्खुम्ने फाःग्र सदादिङ् पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन्नु हेक्क्याङ्
आबुगेन् कुस्साःन्नु सोरिक् केवयिःरो॥

25 हेक्क्याङ् आबुगेन् कुस्साःल्ले पिनिङ् फाःआङ् चोगुबा माङ्हेक्किङ्ग मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्लो॥

26 इङ्गाःग खिनिः इङ्लेक् केमेप्पाहाःरे खुनिः याःम्बेओ साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्डाङ् वाःरो॥

27 कर खिनिःओग ख्रिस्तरे केबिरिबा सेसेमाङ्डिल्लेन् माङ्धुक्नाःन् वाः याःक्लो॥ हेक्क्याङ्
खिनिः केहुःबा हाःत्ताङ् चाहाबा केन्जोगिन्, कर सेसेमाङ्डिल्ले केरेक् पाःन्निल्ले कुयाःम्बेओ
केहुःरिः॥ खेन् केहुःरिबा पाःन्निङ्ग इङ्लेक् मेःन्लो, कर सेक्खाएरो॥ हेक्केःल्ले सेसेमाङ्डिल्ले
केहुःरिबा निसाम्मिन् इःत्तेम् नाःत्तेम्मेःआङ् ख्रिस्तेन्मेल्लेत्ते वयेम्मेःओ॥

28 आल्ल आमिःम् आस्साःसे, येसुःन् युःल्ले मेङ्गिए नु सिरिङ् मेम्मए खुनेःओ तोःन्छिङ्मा
आसुक्तुम्ल फाःआङ् ख्रिस्तेन्मेल्लेत्ते वयेम्मेःओ॥

29 निङ्वाःफुमाङ्डिन् साम्योनिबा चोःक् फाःआङ् खिनिः केनिःसुम्लो॥ हेक्केःल्ले काक् नुःबा
याःम्बक् केजोःक्पेन्निङ्वाःफुसाः पोःक्खेआङ् वाः केलःबा पाःन्निन्नाङ् खिनिः केनिःसुम्लो॥

3

निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साःहाः

1 ओमेत्तेम्मेःओ! पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले आक्खेन् यरिक् लुङ्माः आदुक्तेआङ् वाः!
खुनेः लुङ्माः आदुक्पाल्ले चोगुल्ले आस्साःनिङ्लो फाःआङ् आनिः आमेत्लो॥ आनिःग सेक्खाए
कुस्साःसिएरो! कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाःरे निङ्वाःफुमाङ्डिन् कुसिङ् मेन्निःत्तुन्बाल्ले
चोगुल्ले खेङ्हाःरे आनिःआङ् कुसिङ् आमेन्निःत्तेन्लो॥

2 आमिःम् आन्जुम्से, आल्लो आनिःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साःसिरो॥ हेक्केसाङ् थे आबोःङ्
फाःआङ् नुःरिक्काङ् मेन्धाःप्पे वाःरो॥ कर ख्रिस्तेन्नुःङ् युःल्ले आनिःग खुनेः कुइसिःक्के आबोःङ्,
थेआङ्भेल्ले खेन् येम्मो खुनेः आक्तङ्बा चोःक् हेक्तङ्बाए आनिःसुम्लो॥

3 हेक्केःल्ले ख्रिस्तओ खेन् हेक्तङ्बा निङ्साङ् केजोःक्पा काक्ले ख्रिस्तेन्सेसे चोःक्पा कुइसिःक्
आबाङे सेसे मेजोःक्सिङ्लो॥

4 लायो केजोःक्पा काक्ले साम्योथिम्मिन् मेभेःन्दुःरो, थेआङ्भेल्ले केरेक् लायोःन्ने साम्योथिम्मिन्
फेःमनाबारो॥

5 आनिः लायोःन् खेप्मारे लागि ख्रिस्तेन्येबाङ्ग खिनिः कुसिङ् केनिःत्तुम्लो॥ हेक्क्याङ् खुनेःओ
लायो होःप्लो॥

6 हेक्केःल्ले आत्तिन् ख्रिस्तओ वाः, खेल्ले लायो चोगुर मेवाःनेन्लो॥ कर आत्तिल्ले लायो चोगुर
वाः, खेल्ले खुनेः मेन्निए नु कुसिङ् मेन्निःत्ते वाःरो॥

7 आमिःम् आस्साःसे, आत्तिन्हाःरेआङ्खिनिः इङ्गेमेल्लेक्तिन्लरो॥ आत्तिल्ले नुःबा याःम्बक् चोगुः
खेङ्ग ख्रिस्तेन्कुइसिःक् साम्योनिबा पोःङ्लो॥

8 लायो केजोःक्पार केवाःबा मनाःङ्ग माफेन्साम्मिल्ले कुमनारो, थेआङ्भेल्ले माफेन्साम्मिल्ले
तोलिङ्सोमुआङ्धोए लायो चोगुर वाःरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुसाःन् माफेन्साम्मिल्ले
कुयाःम्बक्किन् मेङ्से येबारो॥

9 निङ्वाःफुमाङ्लाम् कुसङ् लःरिक् सागेवाःन्छिङ्बा आत्तिल्लेआङ् लायो चोगुर मेवाःनेन्,
थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुनोस्रङ्डिन् खुनेःओ वाःरो॥ खुनेः लायो चोःक्कि वाःमा
मेसुक्नेन्लो, थेआङ्भेल्ले खुनेःग निङ्वाःफुमाङ्लाम् सावाःन्छिङ्डाङ् वाःरो॥
10 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साःहाः नु माफेन्साम्मिल्ले कुस्साःहाःओ मेन्दङ्मना पाःन्निन्
आम्भा कन्लो–आत्तिल्ले साम्योथिम् कुइसिःक् नुःबा याःम्बक् मेजोगुन् हेक्क्याङ् नसानिबा फुःनुसाः
नु नेःनुसाःहाः लुङ्माः मेदुक्तुसिन् खेङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुस्साः मेःन्लो॥

आनिः लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ्

11 आनिः लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ् केलःबा इङ्घङ्डिङ्ग तगिआङ्धोए केघेप्सुम्माङ् केवयिःरो॥
12 खिनिःग कयिनेन्* हेक्के मेबोःक्खेम्मिन्नेःओ॥ खेङ्ग माफेन्साम्मिल्लेन् वयेआङ् खेल्ले आबाङे
कुन्साःइन् सेरुरो॥ थेआङ् सेरुबाभेल्ले खेल्ले आबाङे कुयाःम्बक्हाः ताप्फेःम्बा चोगे, कर कुन्साःरे
कुयाःम्बक्हाः साम्योनिबा चोगे॥
13 आमिःम् फुःनुसाः नु नेःनुसाःसे, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाःरे केम्जिःत्तिल्ले खिनिः
निङ्वाः मेमयेम्मिन्नेःओ॥
14 आनिः नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः लुङ्माः आदुक्सिङ्बाल्ले चोगुल्ले आनिःग
सिःमेन्लाम् मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्नो आजत्छिङ्डाङ् आवाः फाःआङ् आनिःसुम्लो॥ कर आत्तिल्ले
वेःहाः लुङ्माः मेदुक्तुसिन्, खेङ्ग आल्लोसाङ् सिःमेन्नोए वाःरो॥
15 आत्तिल्ले नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः चिःत्तुसिः, खेङ्ग मना केसेप्पारो॥ हेक्क्याङ् मना
केसेप्पा केरेक्ले मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन्निन् मेङ्घोःसुन् फाःआङ् खिनिः केनिःसुम्लो॥
16 येसु ख्रिस्तेङ्ग आनिः लेक्वा स्येबाल्ले सेक्खाबा मिःम्जिन् आक्तङ्बा चोःक् फाःआङ्
कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥ आनिःआङ् नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाःरे खुनिः लेक्वा सिःमाआङ्
यारिप् पोःङ्मा पोःङ्लो॥
17 चाहाबा केजोःक्पा काक् पाःन्हाः केगप्पा मनाःल्ले नसानिबा फुःनुसाः नु नेःनुसाःहाः
चाहाबा मेजोःक्काङ् मेवाःबा निःसुसाङ् लुङ्माः मेदुक्तुसिन्निल्ले आक्खेलःरिक् खेन्मनाओ
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिःम्जिन् वाःबे?
18 आमिःम् आस्साःसे, आनिःग पाःन्नो नु मुराःल्लेरक् लुङ्माः तुक्कासि मेःन्लो॥ आनिः सेक्खा
लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ्लो॥ हेक्तङ्बा लुङ्माः तुक्सिङ्मान् याःम्बक्कोलाम् निःदेत्लो॥
19-20 अक्खेलःरिक् लुङ्माः आदुक्कासिने फाःग्र आनिःग सेक्खाःल्ले कुमनासि फाःआङ्
आनिःसुम्लो, हेक्क्याङ् आनिः निङ्वाःइल्लेए पाःन् आधिक्साङ् आनिः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले
कुदगि तोःन्छिङ्मा आःन्छिङ्गेन् हाङ्हाङ् आजोःक्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिङ्ग आनिः
निङ्वाःनुःल्लेआङ् पयम् यम्बा चोःक्लो, हेक्क्याङ् खुनेः केरेक् पाःन्हाः निःसुरो॥
21 हेक्केःल्ले आमिःम् आन्जुम्से, आनिः निङ्वाःइल्लेए पाःन् आन्धिक्नेन्ने फाःग्र
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदगि हाङ्हाङ्डाङ् आनिः ताःमा आसुक्लो॥
22 हेक्क्याङ् आनिःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् आइःत्तुम् आनाःत्तुम्बा नु खुनेः कुसिराः
केधाङ्बा याःम्बक् आजोगुम्बाल्ले चोगुल्ले आनिः आनाःक्तुम्बा पाःन्निन्खुनेः आबिःरो॥
23 खुनेः कुइङ्जाःङ्डिङ्ग बा कन्लो–आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्तेन्आनिः नसाःन् चोःक्मा पोःङ्,
हेक्क्याङ् खुनेः आबिरेबा इङ्जाःङ् कुइसिःक् लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ्लो॥
24 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ्डिन् केइःप्पा केनाःप्पेन्निङ्वाःफुमाङ्डो वाः हेक्क्याङ्
खेल्लो निङ्वाःफुमाङ्डिन् वाःरो॥ आनिःओ निङ्वाःफुमाङ्डिन् वाः फाःआङ् खुनेः आबिरेबा
सेसेमाङ्लाम् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

---

* **3:12** □□□□–□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□
□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ (तोलिङ्सोमु ४.१-१६)॥

4

इङ्लेक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ

1 आमिःम् आन्जुम्से, यरिक् इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केरेक् पिसाङ् मेलःन्देआङ् मेवाꣳरो॥ खेल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ सेसेमाङ्लाम् पाःत्ता केलꣳबाहाꣳ काक् नसाःन् मेजोगेम्सिम्मिन्नेꣳओ, कर खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केदाःबासिबि मेःम्बि फाꣳआङ् साꣳरेम्सिम्मेꣳओ॥

2 अक्खेलꣳरिक् खेङ्हाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केदाःबासिबि मेःम्बि फाꣳआङ् निङ्वाꣳ खोःमा केसुक्तुम्लो–हाःत्ले येसु ख्रिस्तेन्मेन्छाम्गेन् याप्मि पोःक्खेआङ् नासिङ्गेन् थक्को त्ये लꣳरिक् तेन्दिङ् चोगुꣳ, खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् केदाःबारो॥

3 कर हाःत्ले येसु ख्रिस्तेन्नासिङ्गेन् थक्को त्ये लꣳरिक् तेन्दिङ् मेजोगुन्, खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् मेःन्, कर ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्बाल्ले कुसाम्लाम्बा त्येबारो॥ खेङ्ग ताः केलꣳबान् केघेप्सुम्माङ् केवयिꣳ, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो तगिसा खेङ्ग त्ये चुरेआङ् वाꣳरो॥

4 आमिःम् आस्साःसे, खिनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनानिङ्लो॥ हेक्क्याङ् खिनिꣳग इङ्लेक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳ केनाःन्दुम्सिम्माङ् केवयिꣳरो, थेआङ्भेल्ले खिनिꣳओ केवाꣳबा सेसेमाङ्डिङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्माओ केवाꣳबान्नुःल्लेआङ् यम्बा चोःक्लो॥

5 खेङ्हाꣳग इक्साओबासिरो हेक्केःल्ले खेङ्हाꣳरे इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा पाःन्ने मेबाःत्तुꣳ, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ पाःन्निन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाꣳरेए मेघेप्सुꣳरो॥

6 कर आनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमनासिरो॥ हाःत्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् निःत्तुꣳ, खेल्ले आनिꣳ पाःन्निन् खेप्सुꣳ, कर आत्तिन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेन् मेःन्, खेल्ले आनिꣳ पाःन्निन् मेघेप्सुन्लो॥ अक्खेलꣳरिक् सेक्खा केबाःप्पा सेसेमाङ्डिन् नु इङ्लेक् केबाःप्पा साम्मिन् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

लुङ्माꣳ तुक्सिङ्मा

7 आमिःम् आन्जुम्से, आनिꣳग लुङ्माꣳ तुक्कासिरो, थेआङ्भेल्ले मना लुङ्माꣳ तुक्माङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् ताःरो॥ वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ केदुक्पेङ्ग निङ्वाꣳफुसाःरो, हेक्क्याङ् खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् निःत्तुꣳरो॥

8 आत्तिल्ले वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ मेदुक्तुन्छिन्, खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नाङ् कुसिङ् मेनिःत्तुन्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग मना लुङ्माꣳ केदुक्पा चोःक्लो॥

9 खुनेꣳग अक्खेलꣳरिक् लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् वाꣳरो–आनिꣳ मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् आघोःसुम्ल फाꣳआङ् थिक्लक् केवाꣳबा आबुगेन् कुस्साःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घु युःसुरो॥

10 सेक्खाबा मिःम्जिःङ्ग बा कन्लो–आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि आमेत्तुम्बा मेःन्, कर खुनेꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् आनिꣳ लायोरे खुम्दिङ्डिल्ले कुलेक्वाओ सिदुङ्जभा पोःङ्मारे लागि आबुगेन् कुस्साःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो पाङ्घु युःसुरो॥

11 आमिःम् आन्जुम्से, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कम्म्याक् साꣳरिक् आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् वाꣳइल्ले आनिꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्सिङ्माए पोःङ्लो॥

12 आत्तिल्लेआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आप्फाल्लेआङ् मेन्निए वाꣳरो॥ कर आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्सिङ्ने फाꣳग्र निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आनिꣳओ वाꣳ, हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुमिःम्जिन् आनिꣳओ मनाहाꣳरे मेनिःसुꣳरो॥

13 खुनेꣳ कुसेसेमाङ्डिन् आनिꣳ आबिरेआङ् वाꣳबाल्ले चोगुल्ले आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डो आवाꣳ हेक्क्याङ् खुनेꣳ आनिꣳओ वाꣳ केलꣳबान् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

14 पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले आबुगेन् कुस्साःन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ सेन्लप्दाङ्बा पोःङ्मारे लागि पाङ्घु युःसुबा पाःन्निङ्ग आनिगे निःसुम्बेआङ् इङ्भोःसुम्बेरो॥

15 आत्तिल्ले येसुःन् निङ्वाꣳफुसाः फाꣳआङ् तेन्दिङ् चोगुꣳ, खुनेꣳओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् वाꣳ हेक्क्याङ् खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डो वाꣳरो॥

16 आनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ आदुक्तेबान् कुसिङ् आनिःत्तुम् हेक्क्याङ् नसाःन् आजोगुम्माङ् आवाꣳरो॥
निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग मिःम्जिरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु वेꣳ मनाहाꣳ चक्मेल्लꣳए मिःम्जि केमेप्पेन्निङ्वाꣳफुमाङ्डो वाꣳ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् खुनेꣳओ वाꣳरो॥
17 आनिꣳओ मिःम्जिन् कुलिङ्धो केत्तिल्ले आनिꣳ खासेन् येन्नो हाङ्हाङ्डाङ् वाꣳमा आसुक्लो॥ थेआङ्भेल्ले कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो आनिꣳआङ् ख्रिस्तेन्कुइसिःक् आजोःक्लो॥
18 मिःम्जिओग किःमा यङ्मा होःप्॥ कर कुलिङ्धो केगेप्पा मिःम्जिःल्ले केरेक् किःमा यङ्मान् खेत्तुदेःसुꣳरो, थेआङ्भेल्ले किःमा यङ्माङ्ग खुम्दिङ्डिल्ले तारुꣳरो॥ आत्तिन् मनाःन् किःꣳ, खेङ्ग मिःम्जिओ कुलिङ्धो मेङ्गेत्ते वाꣳरो॥
19 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेए तगि लुङ्माꣳ आदुक्तेबाल्ले चोगुल्ले आनिꣳआङ् वेꣳहाꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तुम्सिम्लो॥
20 आत्तिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि मेत्तुङ् लꣳ कर नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳ चिःत्तुसिꣳने फाꣳग्र खेङ्ग इङ्लेक्पारो॥ थेआङ्भेल्ले खुनेꣳ आबाङे निःसुबा नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳ लुङ्माꣳ तुक्मा मेसुक्तुन्छिन्निल्ले निःमेन्देप्मनाबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आक्खेलꣳरिक् मिःम्जि मेप्मा सुक्तुबे?
21 आत्तिल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि मेत्तुꣳ, खेल्ले नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु नेꣳनुसाꣳहाꣳआङ् लुङ्माꣳ तुक्मासिए पोःङ्लो लꣳरिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कन् इङ्जाःङ् आबिरेआङ् आवाꣳरो॥

5

इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नाःम्मा

1 आत्तिल्ले येसुःन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेःन्दुबा ख्रिस्त फाꣳआङ् नसाःन् चोगुꣳ, खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःरो॥ हेक्क्याङ्पानुदिङ् पाःन् मिःम्जि केमेप्पेल्ले कुस्साःन्नाङ् मिःम्जि मेत्तुꣳरो॥
2 निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि आमेत्तुम्माङ् कुइङ्जाःङ्हाꣳ आइःत्तुम् आनाःत्तुम्ने फाꣳग्र आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःहाꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तुम्सिम् केलꣳबान्नाङ्कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥
3 निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मिःम्जि मेप्मा फाꣳइङ्ग कुइङ्जाःङ्हाꣳ इःप्मा नाःप्मारो॥ हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुइङ्जाःङ्हाꣳ आनिꣳ लागि मेसाक्नेन्,
4 थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नाःन्दुꣳरो॥ आनिꣳ नसाःन्निल्लेए इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नाःन्दुꣳरो॥
5 हाःत्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नाःम्मा सुक्तुꣳबे? येसुःन्ने निङ्वाꣳफुसाःरो फाꣳआङ् नसाःन् केजोःक्पाल्लेरक् सुक्तुꣳरो॥

येसु ख्रिस्तरे कुदोःन्दिहाꣳ

6 येसु ख्रिस्तेन्येआङ् च्वाःत्तो बप्तिस्मा पोःक्खेआङ् सिलाम्साक्मा सिङ्डो कुमाक्खिꣳइन् वादेःन्दु॥* खुनेꣳग च्वाःत्लाम्रक्मेयेनेन् कर च्वाःत् नु माक्खिꣳ नेप्माङ्लाम् येरो॥ हेक्क्याङ् सेसेमाङ्डिल्ले कन् पाःन्निन् सेक्खाएरो फाꣳआङ् आबाङे तोःन्दि पिरुꣳ, थेआङ्भेल्ले सेसेमाङ्डिन्ने सेक्खा चोःक्लो॥
7 हेक्केःल्ले सुम्सि तोःन्दिहाꣳ मेवाꣳरो–
8 खेङ्हाꣳ सेसेमाङ्, च्वाःत् हेक्क्याङ् माक्खिꣳरो॥ हेक्क्याङ् कन् सुम्ब्राङ्ले लत्छा पाःन्नो तोःन्दि मेबिरुꣳरो॥
9 आनिꣳ मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳरे खुनिꣳ तोःन्दिओ नसाःन् आजोगुम्लो, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदोःन्दिङ्ग खेन्नुःल्लेआङ् कुजेक् चोःक्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेए आबुगेन् कुस्साःल्ले कुयाःम्बेओ तोःन्दि पिरुबारो॥

---

* **5:6** □□□□□ □□□□□□□□□□□ “□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□”

10 हे़क्केलꣳरिक् हाःत्ले़ निङ्वाꣳफुसाःन् नसाःन् चोगुꣳ, खे़ल्ले़ कुसिक्लुङ्माओ कन् तोःन्दिन् युङ्लो॥ कर हाःत्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नसाःन् मे़जोगुन्, खे़ल्ले़ खुने़ꣳ इङ्ले़क्पा चोगुꣳ, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुसाःल्ले़ कुयाःम्बेओ पिरुबा तोःन्दिओ खे़ल्ले़ नसाःन् मे़न्जोःक्के वाꣳरो॥

11 तोःन्दिःङ्ग आम्भा कन्लो–निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आनिꣳ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् आबिरे़आङ् आवाꣳ, हे़क्क्याङ् कन् हिङ्मन्निङ्ग आबुगे़न् कुस्साःलाम् ताःरो॥

12 हाःत्ले़ आबुगे़न् कुस्साःन् नसाःन् चोगुआङ् वाꣳ, खे़ल्ले़ कन् हिङ्मन्निन् कत्तुꣳ॥ कर हाःत्ले़ निङ्वाꣳफुसाःन् नसाःन् मे़न्जोःक्के वाꣳ, खे़ल्ले़ कन् हिङ्मन्निन्नाङ् मे़गत्तुन्लो॥

कुनुप्मा इङ्जाःङ्

13 इङ्गाꣳ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़घोःसुम्माङ् के़वयिꣳ के़लꣳबा पाःन्निन् खिनिꣳ कुसिङ् के़निःत्तुम्ल फाꣳआङ् खिनिꣳ निङ्वाꣳफुसाःन्नसाःन् के़जोःक्पाहाꣳ कन् साप्तुङ्डाङ् हाक्निङ्ल पत्तारो॥

14 आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिङ्वाꣳ कुइसिःक् तुवाओ आनाःक्तुम्मिल्ले़ खुने़ꣳ आनिꣳ पाःन्निन् खे़प्सुꣳ फाꣳआङ् निःन्धो आबोःङ्लो॥

15 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ आप्फाल्ले़साङ् आनाःक्तुम्बा पाःन्हाꣳ खे़प्सुꣳ के़लꣳबान् कुसिङ् आनिःत्तुम्ने़ फाꣳग्र खुने़ꣳ आनाःक्तुम्बा पाःन्निन् आबिꣳएरो फाꣳआङ् कुसिङ् आनिःत्तुम्लो॥

16 हाःत्ले़ नसानिबा फुꣳनुसाꣳ नु ने़ꣳनुसाꣳथिक्ले़ सिःमे़न् थारिक् मे़न्देꣳमना लायो चोगुबा निःसुꣳ, खे़न् लायोलाम् नुःङ्नि फाꣳआङ् पेलिगे़न् तुवा चोगु पिरुररो॥ हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खे़न् मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् पिरुꣳरो॥ कङ्ग सिःमे़न् थारिक् मे़न्देꣳमना लायो के़जोःक्पाल्ले़ कुयाःम्बेओरक् पाःत्तुङ्बारो॥ कर सिःमे़न् थारिक् के़देꣳबा लायोआङ् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ कुयाःम्बेओ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्पेलिगे़न् तुवा चोगे़म्मे़ꣳ फाꣳआङ् मे़मे़न्डिङ्डिन्लो॥

17 काक् फे़न् याःम्बक् चोःक्माग लायोरो॥ हे़क्केसाङ् सिःमे़न् थारिक् मे़न्देꣳमनाबा लायोआङ् वाꣳरो॥

18 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कत्तुबा साःल्ले़ लायो चोगुर मे़वाꣳने़न् फाꣳआङ् आनिꣳ नुःरिक्काङ् आनिःसुम्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ आबाडे़ कुस्साःल्ले़ खे़न् ताङ्से़ःप्तुꣳआङ् कत्तुꣳरो॥ हे़क्क्याङ् माफे़न्साम्मिल्ले़ खे़न् सुःमाआङ् मे़सुक्तुन्लो॥

19 आनिꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुस्साःसिरो, हे़क्क्याङ् कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् माफे़न्साम्मिल्ले़ कुहुक्को थ्ये़आङ् वाꣳ के़लꣳबा पाःन्निन् आनिःसुम्लो॥

20 निङ्वाꣳफुसाःन् ये़आङ् वाꣳ फाꣳआङ् कुसिङ् आनिःत्तुम्, हे़क्क्याङ् से़क्खाबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् कुसिङ् आनिःत्तुम्ल फाꣳआङ् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ आबिरे़आङ् आवाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् आल्लो आनिꣳ से़क्खाबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु हे़क्क्याङ् आबुगे़न् कुस्साः येसु ख्रिस्ते़न्नु सोरिक् आवाꣳरो॥ खुने़ꣳए से़क्खाबा निङ्वाꣳफुमाङ् नु मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन्लो॥

21 आमिःम् आस्साःसे, नावाइत्लाहाꣳनु लाःत्लाःत् वये़म्मे़ꣳओ॥

युहुन्नारे साप्तुबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्ङिन् निःसुम्

कन्सेःक्युक्मिबा युहुन्नाःल्ले निसिगेःक्पा कुसक्इङ्घङ्लो॥ कन्सक्इङ्घङ्ङिन् “सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबाल्ले” “सेःक्मनामा तुम्म्याङ्हाङ्मा नु कुस्साःहाः” हाक्तुसिबारो॥ कन्“तुम्म्याङ्हाङ्मा” फाःइङ्ग खेप्मोबा सेसेहुप्लक्पिला, हेक्क्याङ् “कुस्साःहाः” फाःइन् खेन् सेसेहुप्लक्कोबा नसानिबाहाःबिला॥ युहुन्नारे कन् ताङ्सा सक्इङ्घङ्ङो लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ् फाःआङ् पेलि फाक्तुसिः, हेक्क्याङ् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाः नु खुनिः निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ साम्दिङ् पिरुसिःरो॥

थामिङ्

युहुन्नालाम् सेवा १-३
मिःम्जिओबा केयेक्पा पाःन् ४-६
इङ्लेक्पा निसाम्मिल्ले कुदक्लेङ्वाओ निसाम् ७-११
कुनुप्मा सेवा १२-१३

निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले सेगुमा तुम्म्याङ्हाङ्मान् युहुन्नालाम् सेवा

1 इङ्गाः सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबाल्ले सेःक्मनामा तुम्म्याङ्हाङ्मा* नु कुस्साःहाः कन् सक्इङ्घङ्ङिन्हाक्निङ्लो॥ इङ्गाः सेक्खाए मिःम्जि मेत्निङ्लो, हेक्क्याङ् सेक्खाःन् कुसिङ् केनिःप्पा केरेक्लेआङ् मिःम्जि केम्मेत्तिःरो॥

2 थेआङ्भेल्ले सेक्खाःङ्ग आनिःओ वाः, हेक्क्याङ् सदादिङ् आनिःनुए वाःरो॥

3 पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिन् नु आबुगेन् कुस्साः येसु ख्रिस्तलाम् केदाःबा लुङ्गुम्, लुङ्माः तुक्मान् नु सनारुङ्ङिन् आनिः सेक्खा नु मिःम्जिओ केवाःबाहाःनु वाःररो॥

ख्रिस्तरे कुइङ्जाःङ्ङो लाङ्घेःक्मा

4 पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्ङिल्ले इङ्जाःङ् आबिरेबा कुइसिःक् कुभा केस्साःहाः सेक्खाओ लाङ्मेघेःक्ल मेवाःबा निङ्वाः खोःसुङ्ङाङ् इङ्गाः साःरिक् आसिक् समेआङ् वाःआरो॥

5 हेक्क्याङ् आल्ल, आमिःम् तुम्म्याङ्हाङ्माए, आनिः काक् लुङ्माः तुक्कासि फाःआङ् इङ्गाः पेलि फाक्नेःरो॥ कन्कुसङ् इङ्जाःङ्ग साप्निङ्बा मेःन्लो, कर कङ्ग तगिआङ्धोए आनिःनु वयेरो॥

6 हेक्क्याङ् निङ्वाःफुमाङ्ङिन् मिःम्जि मेप्मा फाःइन् खुनेः कुइङ्जाःङ्हाः केइःप्पा केनाःप्पा पोःङ्मारो॥ तगिआङ्धो खिनिः काक्ले केघेप्सुम्बा इङ्जाःङ्ङिन् बा कन्लो–खिनिः लुङ्माः तुक्सिङ्मा पोःङ्लो॥

ख्रिस्तरे कुनिङ्मिहाःरे खुनिः तक्लेङ्वाओ साम्दिङ्

7 यरिक् इङ्लेक् केबाःप्पाहाः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मेसेःरेआङ् मेवाःरो॥ खेङ्हाःरेग येसु ख्रिस्तेन्मेन्छाम्गेन् याप्मि पोःक्खेआङ् नासिङ्गेन् थक्को त्येबा फाःआङ् नसाःन् मेन्जोगुन्लो॥ अक्तङ्बा मनाःङ्ग इङ्लेक्पा नु ख्रिस्तरे कुबिफ्युङ्बारो॥

8 खेल्ले चोगुल्ले सिङ्सिङ् येक्येक् लःरेम्मेःओ, खिनिः काक् केजोगुम्बा* याःम्बक्किल्लेन् खोःमा केबोःङ्बा खिनिः हाङ्सेम्मिन् केमाबा मेःन्, कर केघोःबा पोःक्खेम्मेःओ॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□, इग्र लत्छा सेसेहुप्लक् वयेबिला, हेक्क्याङ् कुस्साःहाः फाःइन् सेसेहुप्लक्कोबा मनाहाःबिला॥ * **1:8** □□□□□□□□□□□□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□” □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□

9 ख्रिस्तरे़ कुनिसाम्बुङ्डोलाम् माःङ्घा के़वाःबा मनाःन्नु निङ्वाःफुमाङ्डिन् मे़वाःने़न्लो॥ कर खुने़ः कुनिसाम्बुङ्डिन्नु मे़ल्ले़त्ते के़वाःबान्नु पानुदिङ् पाः निङ्वाःफुमाङ्डिन् हे़क्क्याङ् आबुदिङ् कुस्साःन् ने़प्माङ् वाःसिरो॥

10 ख्रिस्तरे़ से़क्खाबा कुनिसाम्बुङ्डिन् मे़न्हुःमनाबा मनाःन् खे़ने़ः के़हिम्मो ताने़ फाःग्र खे़न् के़हिम्मो लाःप्मा मे़बाङ्घे़न्ने़ः हे़क्क्याङ् लाङ्डाङ्मे़दाःक्ते़न्ने़ःओ॥

11 आत्तिल्ले़ खे़न् मनाःन् लाङ्दाःक्तुः, खे़ङ्ग खे़ल्ले़ ताप्फे़ःम्बा कुयाःम्बक्हाःओ चुम् के़मे़प्पा कुइसिःक् पोःङ्लो॥

कुनुप्मा सेवा

12 इङ्गाः यरिक् पाःन्हाः खिनिः साप्मा कत्तुङ्साङ्, कन् पाःन्हाः सक्इङ्घङ्डोलाम् मे़ःन्, कर खिनिः तुम्निङ्डाङ्डे ताःजे़ङ्मा निङ्वाः कत्तुङ्लो॥ हे़क्केलःरिक् आनिः सोसोरिक् साःरिक् आसःत्लो॥

13 निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ सेगुमा के़न्साःरे़ कुस्साःहाःरे़ खे़ने़ः सेवा के़म्हाक्ते़आङ् वाःरो॥

युहुन्नाःल्ले साप्तुबा सुम्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्ङिन् निःसुम्

कङ्ग सेःक्युक्मिबा युहुन्नाःल्ले साप्तुबा सुम्सिगेःक्पा सक्इङ्घङ्लो॥ कन्“सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबाल्ले” सेसेहुप्लक्कोबा गायस मेप्मनाबा लाम्लोःबान् हाक्तुबारो॥ युहुन्नाःल्ले गायसरे कुनारा फोःसुऋ, थेआङ्भेल्ले नसानिबाहाऋ खेल्ले कुभाऋ पिरुसिआङ् वये, कर खुनेऋ दियोत्रिफस मिङ् केवाःप्पा मनाःल्ले कुदक्लेङ्वाओ साम्दिङ् पिरुऋरो॥

थामिङ्

निःसुम् १-४
गायसरे कुनारा फोःमान् ५-८
दियोत्रिफसेन्आप्तिक् ९-१०
देमेत्रियसरे कुयाःम्बेओ नुःबा पाःन् ११-१२
कुनुप्मा सेवा १३-१५

युहुन्नाःल्ले गायसेन् सेवा हाक्तुऋ

1 सेक्खाए लुङ्माऋ तुक्नेबा आमिःम् आन्जुम् गायसे, इङ्गाऋ सेसेहुप्लक्कोबा तुम्लाम्लोःबालाम् कन् सक्इङ्घङ्ङिन् हाक्नेऋरो॥

2 आमिःम् आन्जुम्मे, खेनेऋ केयाम्साम्मो केनुऋ केदाःबा हेक्केए खेनेऋ नासिङ्गेन् केधक्को हेक्क्याङ् काक् पाःन्नो केनुऋ केदार फाऋआङ् तुवा चोःक्कारो॥

3 कुभा नसानिबा फुऋनुसाऋहाऋ इङ्गाऋओ मेद्येआङ् खेनेऋ सेक्खाओ नसाःन्साबा केवाऋबा नु सदादिङ् सेक्खाओ लाङ्घेःक्नु केवाऋबा पाःन्निन् मेजेक्ताङ्ङिल्ले इङ्गाऋ साऋरिक् सःत्ताङ्॥

4 इङ्गाऋ आमिःम् आस्साःहाऋ सेक्खाबा नसाःन्नो लाङ्घेःक्नु मेवाऋबा पाःन् खेप्सुङ्ङिल्ले सःत्ताबा पाःन्नाङ्धो वेऋ थेआङ् यम्बा पाःन् होःप्लो॥

माङ्सेवा केजोःक्पाहाऋ कम्ब्राङ् मेप्मासि

5 आमिःम् आन्जुम्मे, खेनेऋग लाम्दिःक् केजोःक्पा नसानिबा फुऋनुसाऋहाऋ कुसिङ् केन्निःत्तुन्छिन्छाङ् कुभाऋ केबिरुसिल्ले नुःबा याःम्बक् केजोगुऋरो॥

6 खेनेऋ लुङ्माऋ केदुक्तुसिबाल्ले कुयाःम्बेओ खेङ्हाऋरे कप्मोबा सेसेहुप्लक्किन् मेजेक्तुरो॥ खेङ्हाऋरे खुनिऋ लाम्दिःक्को निङ्वाऋफुमाङ्ङिल्ले कुनिङ्वाऋ तार कुभाऋ केबिरुसिल्ले नुःबा केजोगुऋरो॥

7 थेआङ्भेल्ले खेङ्हाऋग खिस्तरे कुमाङ्सेवा चोःक्से लाम्दिःक्को मेधासिङ्डाङ् मेवाऋ, हेक्क्याङ् नसाःन् मेन्जोःक्मनाहाऋरोलाम्ग थेआङ् कुभाऋ मेन्दाःक्के मेवाऋरो॥

8 हेक्तङ्बा मनाहाऋ आनिऋ नसानिबाहाऋरे कुभाऋ पिमासिए पोःङ्लो॥ अक्खेलऋरिक् फाऋमासिल्ले सेक्खाःल्ले लागि खुनिऋ याःम्बक्को लक्चुम् आबोःङ्लो॥

9 इङ्गाऋ सेसेहुप्लक्को सक्इङ्घङ् साप्तुङ्डाङ् वये, कर लाम्लोःबा पोःङ्मा कुसिराऋ केधाङ्बा दियोत्रिफसरे इङ्गाऋ पाःत्तुङ्बा पाःन्निन् मेघेप्सुन्लो॥

10 इङ्गाऋ खेप्मो ताआल्ले खेल्ले चोगुबा ताप्फेःम्बा याःम्बक् हेक्क्याङ् आनिगे तक्लेङ्वाओ पाःत्तुबा ताप्फेःम्बा केरेक् पाःन्हाऋ ताऋजेङ्डो लःतुङ्डेरो॥ खेल्ले खेम्म्याक्लक् मेःन्, कर खेप्मो लाम्दिःक् चोःक्कि केदाःबा खेन् नसानिबाहाऋआङ् लाङ्दाःक्मा मेबिरुन्छिन्लो॥ हेक्क्याङ् खुनिऋ लाङ्दाःक्मा निङ्वाऋ केजोःक्पाहाऋआङ् हेक्के चोःक्मा मेबाङ्घुन्छिन् हेक्क्याङ् खेङ्हाऋ सेसेहुप्लक्कोलाम् लःतुदेःसुसिऋरो॥

11 आमिःम् आन्जुम्मे, ताप्फेःम्बा याःम्बक्हाꣳरेन् मेःन्, कर नुःबा याःम्बक्हाꣳरेन् चोःङ् केइःप्पा पोःक्खेꣳओ॥ हाःत्ले नुःबा याःम्बक्हाꣳ चोगुꣳ खेन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुस्साःरो॥ हाःत्ले ताप्फेःम्बा याःम्बक्हाꣳ चोगुꣳ खेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मेन्निए वाꣳरो॥

12 देमेत्रियसरे कुयाःम्बेओ केरेक्ले नुःबा मेबाःत्तुꣳरो॥ हेक्क्याङ् कुहिङ्मन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेक्खा पाःन्निन्नु तङ्लो॥ आनिगेआङ् खुनेꣳ कुयाःम्बेओ नुःबा पाःन्ने पाःत्तुम्बे हेक्क्याङ् आनिगे तोःन्दिन् सेक्खा फाꣳआङ् केनिःसुएरो॥

कुनुप्मा सेवा

13 खेनेꣳनु इङ्गाꣳ यरिक् पाःन्हाꣳ पाःप्मा कत्तुङ् कर सक्इङ्घङ्डो मेःन्,

14 कर इङ्गाꣳ खेनेꣳनु हाराए तुम्मा निङ्साङ् चोगुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ हेक्क्याङ् आन्छिꣳ आदुम्सिꣳआङ् सोरिक् ताꣳआजेङ्सिꣳरो॥

15 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसनारुङ्डिन् खेनेꣳनु वाꣳररो॥ हेक्क्याङ् कप्मोबा आनिꣳ तेःङ्जुम्हाꣳरे सेवा केम्हाक्तेआङ् वाꣳरो॥ खेप्मोबा केरेक् आनिꣳ तेःङ्जुम्हाꣳओआङ् इङ्गाꣳ आसेवाःन् तोःन्दाङ् पिराङ्डेꣳओ॥

यहुदारे साप्तुबा सक्इङ्घङ्
निःसुम्

कन् सक्इङ्घङ्डिन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳरे आनिꣳ तक्लेङ्वाओ साम्दिङ् पिसे यहुदाःल्ले साप्तुबारो॥ खेन् सिक्साम्बाहाꣳरे खेङ्हाꣳ आबाङे नसानिबासिगे फाꣳआङ् मेमेत्छिङ्डाङ् मेवये॥ कन् ताङ्सा सक्इङ्घङ्डो पत्रुसरे साप्तुबा निसिगेःक्पा सक्इङ्घङ्डो साप्तेआङ् केबप्पा थोःक्पि हेक्तङ्बा साप्तेआङ् पत्॥ यहुदाःल्ले कन् इङ्घङ्डिल्लेन् हेन्निःप्पाहाꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसे मनाहाꣳ पिरुसिबा नसाःन्निन् सेःप्माआङ् कप्मा पोःङ् लꣳरिक् हाङ्हाङ् मेत्तुसिरो॥

थामिङ्

निःसुम् १-२
इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳरे खुनिꣳ येप्लेक्, निसाम् हेक्क्याङ् मेक्मान् ३-१६
नसाःन्निन् सेःप्मा साम्दिङ् १७-२३
मुꣳइसाम् २४-२५

यहुदालाम् सेवा

1 येसु ख्रिस्तरे कुसेवारोबा नु याकुबरे कुन्साꣳ इङ्गाꣳ यहुदालाम्, पानुदिङ् पाः निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले उःत्तुसिबा, लुङ्माꣳ तुक्तुसिबा नु येसु ख्रिस्तलाम्बा कम्ब्राङ् मेत्तुसिबाहाꣳ, कन् सक्इङ्घङ्डिन् हाक्निङ्लो॥

2 आल्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साꣳरिक् लुङ्माꣳ केदुक्तिर, यरिक् सनारुङ्डिन् केबिरिर हेक्क्याङ् नुःरिक् केमेत्तिररो॥

इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳ

3 आमिःम् आन्जुम्से, आनिꣳ केरेक्ले आघोःसुम्बा सेन्लप्रे कुयाःम्बेओ खिनिꣳओ सक्इङ्घङ् हाङ्मा साꣳरिक्के इङ्गाꣳ आसिराꣳ थाङेआङ् वयेरो॥ कर खेल्ले कुलेक्वा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳ सदादिङ्ले लागि हुक्सुप्तुसिबा नसाःन्निन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाꣳलाम्बा ताङ्गेसेःप्तुम्ल फाꣳआङ् कन् सक्इङ्घङ्डिन् साप्माए केबोःङ्बा निःसुङ्लो॥

4 इङ्गाꣳ कन् पाःन्हाꣳ मेत्निङ्, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ् मेःन्नेबा कुभा मनाहाꣳ स्वाःत्ताङ् खिनिꣳ लुम्मो मेलाःसेआङ् मेवाꣳरो॥ तगिसा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खेन् हेक्तङ्बा मनाहाꣳरे खुम्दिङ् मेघोःसुꣳ लꣳरिक् मेबाःत्तुआङ् मेवयेरो॥ खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले लुङ्माꣳ आदुक्पाल्ले चोगुल्ले केरेक्ताप्फेःम्बा याःम्बक् चोःक्मा आबिꣳ लꣳरिक् मेबाःत्तुꣳ, हेक्क्याङ् आनिꣳ थिक्लक् हाङ् केजोःक्पा नु दाङ्बा येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् चोःक्मा मेन्देन्नेन्लो॥

5 कन् काक् पाःन्हाꣳ केनिःसुम्साङ् याम्मो खिनिꣳ निङ्वाꣳसोओ इङ्गाꣳ तारुङ् पिनिङ्लो–यहवे दाङ्बाल्ले कुमनाहाꣳ मिस्र लाजेꣳलाम् ताङ्सेःप्तुसिआङ् लःत्तुसिसाङ् नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाꣳ याङ्सि मेक्खुसिरो॥

6 हेक्क्याङ् आबाङे खुनिꣳ वाꣳमा तेन् नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पिरुसिबा युक्को मेन्वाꣳमनाबा माङ्लाइङ्बाहाꣳ यम्बा खासेन् येन् थारिक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खामाक्लुम्बाःत्तो इघेःक्खु युक्खुसिआङ्मेयुङ्लो॥

7 हेक्क्याङ् सदोम नु गमोरा हेक्क्याङ् खिरिबा येक्यक्कोबा मनाहाꣳआङ् इःतेम्सिम्मेꣳ॥ खेङ्हाꣳग याम्बोःप्मा याःम्बक् मेजोगुआङ् काक् परिक्पा याम्गेसिङ्बा याम्बोःप्मा याःम्बक्को लाम् मेबोःतेआङ् मेवये॥ खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳ मेन्छिःमना केदिःप्पा मिलाम्बा खासेन्नो मेध्येबा पाःन्निन् मिक्सेःन् पोःक्खेआङ् वाꣳरो॥

8 सेप्माङ् मेमाक्तुबा कुइसिःक् याःम्बक् केजोःक्पा खेन् इङ्लेक्के सिक्साम्बाहाःरे आबाङे खुनिः थक्को लायो मेजोगुः, दाङ्बाल्ले कुयुक्किन् मेनाःरुआङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाःबाहाःरे खुनिः तक्लेङ्वाओ मेबाःत्लो॥

9 कर तुम्माङ्लाइङ्बा मिखाएलरेआङ् मोसारे केसिःबा कुधक्किल्ले कुयाःम्बेओ माफेन्साम्मिन्नु पाःन्धक्तेल्ले माफेन्साम्मिन् पाःन्धिक्मा मेआःन्छिङ्डिन्लो, कर दाङ्बाल्ले खेनेः केभेःक्ल! रक् मेत्तुरो॥

10 कर कन् मनाहाःग कुसिङ् मेन्निःत्तुम्बा पाःन्हाःरे कुदक्लेङ्वाओ चेःया पाःन् मेबाःत्लो॥ हेक्क्याङ् सिक्कुम् निङ्वाः केहोःप्पा थक्सा कुइसिःक्लक् पाःन् कुसिङ् मेनिःत्तुःआङ् हेक्तङ्बा पाःन्हाःरेए मेक्खुसिःरो॥

11 चिःत्तेआङ्लक् स्येरो! थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरेग कयिनरे कुलायोबा लाम्मिन् मेनाःत्तुआङ् वाः, याङ्साकुन्धेरे लागि बालामरे चोगुबा ताप्फेःम्बा याःम्बक् कुइसिःक् मेजोगुआङ् वाः, हेक्क्याङ् खेङ्हाःग कोरहरे बिफ्युङ् चोगुआङ् मेगेबा कुइसिःक् मेमेक्लो॥*

12 खेङ्हाःग खिनिः सेसेहुप्लक्को सोरिक् चुम्माआङ् चाःमनाबा साभाङ्जा केजिःम्बासिरो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाःरे वेःहाः ओमेम्मेत्छिङ्डे आबाङेरक् मेज मेधुङ्डुःरो॥ खेङ्हाःग सुरित् केजङ्डिल्ले पक्खु तेःरुबा च्वाःत् मेःन्नेबा खाम्दःम्बा नु सिङ्सेः मेन्धोःक्मनाबा सिङ्बुङ् कुइसिःक् मेजोःक्॥ खेङ्हाः केसिःबा सिङ्बुङ् हेक्केरक् मेःन् कर केआःक्पाआङ् केहेबा केसिःबा सिङ्बुङ् कुइसिःक् मेजोःक्लो॥

13 खेङ्हाःरे खुनिः सिक्केलेःङ्बा याःम्बक्किन् वाहङ्डो केबोःक्पा यम्बा वाभेल्लेङ्डिल्ले कुबुत्थुङ्वा कुइसिःक् चोःक्लो॥ खेङ्हाःग केइबार केवाःबा खेःम्सिक् कुइसिःक्पा मनासिरो, खेङ्हाःरे लागि खामाक् तेन्निन् सदादिङ् यारिप् चोगेआङ् वाःरो॥

14 आदम्लाम् नुसिगेःक्पा कुमुःइदाङ्सा हनोकरे कन् मनाहाःरे खुनिः याःम्बेओ तगिसा अक्खेलःरिक् माङ्निङ्वाःपाःन् पाःत्तुआङ् वाः, “ओमेत्तेम्मेःओ, दाङ्बान् आत्तात्तान्ने यरिक् सेसे कुमाङ्लाइङ्बाहाःनु युःर पत्लो॥

15 खुनेः काक् मनाहाः खासेन् चोगुसिः, हेक्क्याङ् काक् लायो केजोःक्पाहाःरे मेजोगुबा फेन् याःम्बक्हाः नु कुदक्लेङ्वाओ मेबाःत्तुबा फेन् पाःन्हाःरे लागि खेङ्हाः खुम्दिङ् पिरुसिःरो॥”*

16 कङ्हाःग कानाक्नाक् केलःबाहाः, कुनिङ्वाः मेन्दाःमना लुङ्गेहाःप्पाहाः हेक्क्याङ् आबाङे निङ्वाः थाप्थाप् फेन् याःम्बक् केजोःक्पाहाः, आङ्दिङ् केलःबाहाः नु आबाङे इन्धाःक्ले लागि वेःहाः केलेम्बासिरो॥

नसाःन्साबा पोःङ्मा पोःङ्

17 कर आमिःम् आन्जुम्से, आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे कुसेःक्युक्मिबाहाःरे तगिसा मेबाःत्तुबा पाःन्हाः निङ्वाः इःत्तेम्मेःओ॥

18 खेङ्हाःरेग अक्खेलःरिक् मेबाःत्तुआङ् मेवये, “कुनुप्मा येम्मो किनाःन्दि केजोःक्पाहाः मेदाआङ् आबाङे फेन् निङ्वाःइल्ले निङ्वाःतादा मेजोगुरो॥”

19 बा कन् मनाहाःरेए खिनिः लुम्मो खेमाः मेभोःक्खुआङ् केम्सेन्दिःरो॥ खेन् सेसेमाङ् मेःन्नेबा मनाहाःरे कन् हिङ्मन्नोबा याम्निङ्वाः पाःन्हाःओरक् निङ्वाः मेबिरुः,

20 कर आमिःम् आन्जुम्से, खिनिः सेसे नसाःन्नो केधुम्बा पोःक्खेम्मेःआङ् सेसेमाङ्डो तुवा चोगेम्मेःर वयेम्मेःओ॥

21 आनिः दाङ्बा येसु ख्रिस्तरे लुङ्माः केदुक्तिआङ् केबिरिबा मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केहाङ्घुम्मिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् चक्मेल्लःए मिःम्जि मेत्तेम्मेःओ॥

22 येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् चोःक्मो चप्चि केजोःक्पाहाः लुङ्माः तुक्तेम्सिम्मेः,

---

* **1:11** □□□□□□□□□□ □.१-१६ ओ कयिनरे कुन्साःइन् सेरु॥ खानिःत् २२-२४ ओ बालामरे याङ्साकुन्धेरे लागि माङ्निङ्वाःपाःन् पाःत्तु॥ खानिःत् १६.१-३५ ओ कोरहरे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेगुसिबा लाम्लोःबा मनाहाः बिफ्युङ् चोगुसि॥ * **1:15** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

23 हे़क्क्याङ् लायोःल्ले़ चोगुल्ले़ मिओ लाःप्मा के़इःप्पाहा़ग उःक्खे़म्सिम्मे़ंआङ् ताङ्से़ःप्ते़म्सिम्मे़ंओ॥ हे़क्क्याङ् वे़ंहा़ं लुङ्मा़ं के़दुक्तुम्सिम्मिल्ले़ खुनि़ं लायोःल्ले़ के़न्लिःक्तिन्ल फा़ंआङ् सिङ्सिङ् ल़ंरे़म्मे़ंओ॥

कुनुप्मा तुवा

24 आल्ल निङ्वा़ंफुमाङ्ङिल्ले़ए लायोओ थाःमालाम् खिनि़ं से़ःप्मा के़सुक्ति़ं, हे़क्क्याङ् खुने़ंए कुमिमिदिङ्ङिल्ले़ कुदगि लायो मे़ःन्ने पयम् सःप्मान्नु ताःप्मा के़सुक्ति़ंरो॥

25 ये़सु ख्रिस्तलाम्आनि़ं से़न्लप् के़बिबा थिक्लक् निङ्वा़ंफुमाङ्ङिन् मिमिदिङ्, हाङ्युक्, मुक्साम् हे़क्क्याङ्युक्किन् तोलिङ्सोमुआङ्धो सदादिङ् सदादिङ् खोःमा ला़ंरुरो! आमे़न्!

युहुन्नारे निःसुबा सुफो
निःसुम्

सेःक्युक्मिबा युहुन्नाःल्ले कन् सुफोःन् खोःसुबा येम्मो खुनेह नु वेह नसानिबाहाह साहरिक् केसाक्पा निङ्घुम् नु इनोगेन् तुक्खेओ मेवये, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाहरे येसु ख्रिस्तेन्नसाःन् मेजोगुआङ् खुनेह दाङ्बा लहरिक् तेन्दिङ् मेजोगुआङ् वयेरो॥ युहुन्नाःल्ले कुसक्इङ्घङ् केनिःप्पाहाह निङ्साङ् नु आःन्छिङ्मा पिमासि हेक्क्याङ् इनोगेन् तुक्खे नु निङ्घुम् ताआङ्, सिःमा पोःङ्साङ्, आबाङे नसाःन्नो मेम्मुन्ने वाहमा पोःङ् लहरिक् पेलि फाक्तुसिरो॥

यरिक्तङ्बा कन् सक्इङ्घङ् लक्हाहरेन् ओसेःन्दाङ् नु सुफोहाहग मिक्सेःन् नु इबुहाहओ पत्लो॥ अक्तङ्बा मिक्सेःन्हाहग खेन् येम्मोबा नसानिबाहाहरे कुसिङ्निःप्मा उसुरु चोगेसाङ् वेहहाहरेग कुसिङ्निःप्मा साक्लो॥ यरिक् मनाहाहरे कन् साप्पन्निन्वेह वेह परिक्ले कुबे मेहन्दुसाङ् केयेक्पा कुबेःङ्ग हाबा कन्लो–दाङ्बा ख्रिस्तलाम्बा निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले माफेन्साम्मिन् नु वेह केरेक् कुनिङ्मिहाह नाःन्दुसिआङ् सदादिङ्ले लागि खुम्दिङ् खोःमा तेन्नो याक्तुसिरो॥ कन् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो निङ्घुम् पोःङ् हेक्क्याङ् कुसङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् नु कुसङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् हाङ्सेम् कुइसिःक् खुनेह नसाःन् केजोःक्पाहाह हाङ्वा मुहइ पिरुसिरो॥

थामिङ्

निःसुम् १.१-८
कुहेःक्सिङ्मोबा सुफो १.९-२०
नुसि सेसेहुप्लक्हाहरे लागि सक्इङ्घङ्हाह २.१-३.२२
नुसि एःप्साप् केबप्पा साप्किन्तिन् ४.१-८.१
नुसि थुत्थुरिःप्पाहाह ८.२-११.१९
हन्देगेःक्गेन् वासेरिःन् नु नेत्छि थक्साहाह १२.१-१३.१८
परिक्परिक्पा सुफोहाह १४.१-१५.८
निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले कुसिक्किल्लेन् नुसि खोर्याहाह १६.१-२१
बेबिलोन येक्यक्किन् मेगेबा, हेक्क्याङ् थक्साःन्, इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाहपाःन् केबाःप्पेन्नु माफेन्साम्मिन् हारि त्येबा १७.१-२०.१०
कुनुप्मा खासेन् २०.११-१५
कुसङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्, कुसङ् इक्सा खाम्बेःक्, कुसङ् यरुसलेम २१.१-२२.५
कुनुप्मा–ख्रिस्तेन्हाराए युःह २२.६-२१

युहुन्नारे कुबाःप्मा पाःन्

1 कन् साप्पन्नो येसु ख्रिस्तरे ओसेःन्दाङ् चोगुबा पाःन्हाहरे कुयाःम्बेओ पत्लो॥ खेन् ओसेःन्दाङ्डिन् निङ्वाहफुमाङ्डिल्ले आल्ल हाराए केबोःङ्बा पाःन्हाह निङ्वाहफु सेवारोबाहाह ओसेःन्धाक्मासि फाहआङ् येसु ख्रिस्तेन्पिरुरो॥ कन् पाःन्हाह कुसेवारोबा युहुन्नाःल्ले कुसिङ् निःत्तुर फाहआङ् येसु ख्रिस्तरे कुमाङ्लाइङ्बान्* पाङ्घुरो॥

2 युहुन्नारेग खुनेह खेप्सुबा निङ्वाहफु पाःन्जाक्किन् नु येसु ख्रिस्तरे खुनेह ओसेःन्धाक्तुबा काक् सेक्खा पाःन्हाह पाःत्तुहरो॥

---

* **1:1** □□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□

3 कप्मो केबप्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केनिःप्पेन्मुꣳइसाबारो, हेक्क्याङ् खेन् केघेम्बाहाꣳ नु खेप्मो केबप्पा पाःन्हाꣳ केइःप्पा केनाःप्पाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो, थेआङ्भेल्ले आल्ल कन् काक् पाःन्हाꣳ पोःङ्मा येम् निःत्ताङ्डे वाꣳरो॥

युहुनाःल्ले नुसि सेसेहुप्लक्हाꣳ सेवा हाक्तुसिꣳ

4-5 इङ्गाꣳ युहुन्नाःल्ले कन् सक्इङ्घङ्डिन् एसिया तेङ्गप्पो केनेबा नुसि सेसेहुप्लक्हाꣳ हाक्निङ्लो॥ आल्लो केवाꣳबा, उनाहुरिओआङ् वये हेक्क्याङ् ताःन्दिआङ् केदाःबा निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् नु कुहाङ्युक्ना तगाङ्बा नुसि साम्हाꣳलाम्, हेक्क्याङ् नसाःन् चोःक्मा सुक्केदेप्पा पाःन् केबाःप्पा, केसिःबाओलाम् याम्मो केहिङ्बाहाꣳओ थिक्सिगेःक्पा नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हाꣳ सम्दाङ् हाङ् केजोःक्पा येसु ख्रिस्तलाम् लुङ्गुम् नु सनारुङ् हाराꣳ खिनिꣳओ वाꣳररो॥

खुनेꣳग आनिꣳ लुङ्माꣳ आदुक्तेआङ् आनिꣳ लायोलाम् कुमाक्खिꣳइल्ले सेन्लप् आबिरेआङ् वाꣳरो॥

6 हेक्क्याङ् खुनेꣳ कुनिङ्वाꣳफुमाङ् नु पानुदिङ् कुम्बारे लत्छा कुहाङ्जुम्मो कुसेवा केजोःक्पा निङ्वाꣳफुसाम्बा आजोगेआङ् आवाꣳरो॥ हाराꣳ येसु ख्रिस्तओ मिमिदिङ् नु मुक्साम् सदादिङ् सदादिङ् पोःङ्लरो! आमेन्॥

7 ओमेत्तेम्मेꣳ, खुनेꣳग खाप्मिःप्पो युःर पत्लो॥ हेक्क्याङ् काक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाꣳ नु खुनेꣳ केधुप्पाहाꣳरेआङ् मेनिःसुꣳरो॥ हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ खुनेꣳ चोगुल्ले मेरिङ् मेधक्लो॥ हाराꣳ अक्खेए पोःङ्लरो! आमेन्॥

8 दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले, अल्फा नु ओमेगा* इङ्गाꣳएरो, आल्लो केवाꣳबा, उनाहुरिओआङ् वयाङ् हेक्क्याङ् ताःन्दिआङ् केदाःबा मुक्साम्दाङ्बाआरो लꣳरिक् पाःत्तुꣳ॥

मेन्छाम्साःन् युहुन्नाःल्लो ओसेःन्दाङ् चोःक्सिङ्

9 इङ्गाꣳ युहुन्नाःन् नसाःन्नो खिनिꣳ फुꣳआरो॥ ख्रिस्त येसुःन्नसाःन् चोःक्मेल्ले खुनेꣳ कुहाङ्जुम्मो केवाꣳबाहाꣳरे मेघोःसुबा निङ्घुम्मिन् खिनिꣳनु सोसोरिक् नासि थःत्तुङ्ल थरुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ निङ्वाꣳफु पाःन्जाक्किन् नु येसुरे पाःत्तुबा नु चोगुबा पाःन्हाꣳ इङ्भन् चोगुङ्बाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ पत्मोस वागप्लाजेꣳओ साक्पा केधाःबा मेजोगाङ्मेदेꣳराङ्डाङ् वयाङ्॥

10 दाङ्बाल्ले कुयेन्नो सेसेमाङ्डिल्ले थुक्ताङ्डाङ् वयाङ्डिल्ले आएगाङ्लाम् थुत्थुरिःप्पाल्ले पयम् यम्बा कुइक्ला हेक्तङ्बा इक्लाधिक् खेप्सुङ्॥

11 खेन् इक्लाःल्ले इङ्गाꣳ अक्खे मेत्ताङ्, “खेनेꣳ केनिःसुबा पाःन्हाꣳ साप्तेꣳआङ् एफिसस, इस्मर्ना, पर्गामम, थियातिरा, सार्दिस, फिलादेल्फिया नु लाओदिकिया येक्यक्हाꣳओबा नुसि सेसेहुप्लक्हाꣳ हाक्तेसेꣳओ॥”

12 इङ्गाꣳनु केबाःप्पेन्हाःत्निबे फाꣳआङ् खिरि हिसिङ्डाङ्डिल्ले खेप्मो नुसि साम्म्याङ् सेमियुङ्देन्हाꣳ निःसुङ्सिङ्॥

13 खेल्ले कुलुम्मो थोलाम्बा यो लाङ्जक्को थारिक् तेःत् केजाङ्बा हेक्क्याङ् कुसङ्बेꣳओ साम्म्याङ् फयुम् पेर्घेक्केहेबा “मेन्छाम्साःन्” हेक्तङ्बाधिक् निःसुङ्लो॥

14 खेल्ले कुधेगेःक्किन् नाःङ्डिन्हेक्के फुत्रिःङ्ग्याःप्पा नु खिः हेक्के फः लꣳरेरो॥ खुनेꣳ कुमिक्किङ्ग मि हेक्के केदिःप्पा चोगेरो॥

15 खुनेꣳ कुलाङ्हाꣳग थथनाबान् मिओ ओꣳमाल्ले सेल्लेङ्सेल्लेङ् ओःप्पा कुइसिःक्, हेक्क्याङ् कुइक्लाःङ्ग पयम् यम्बा वधाःम्मिन् सःक्पा कुइसिःक् चोगेरो॥

16 खुनेꣳ कुजुप्साङ् हुक्किल्ले नुसि खेःम्सिक्हाꣳ तेम्सुसिआङ् पत्छे, हेक्क्याङ् कुमुराओलाम् नेप्जाङ् लेप्माङ् खागेसुक्पा कुया केबप्पा ताभेःन् लःन्देआङ् पत्छेरो॥ हेक्क्याङ् कुनाराःङ्ग लेन्दिक् केओःप्पा नाम्मिन् हेक्के मिक् केजेम्बा चोगेरो॥

---

* **1:8** □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□

17 हेक्क्याङ् खुनेँ निःसुङ्डाङ् इङ्गाँग सिःमालिङ्धोओ केराङ्डाङ् कुलाङ्जक्पो हर्गुप्सा
चोःन्दाङ्लो॥ खुनेँ कुजुप्साङ् हुक्किन् आसम्दाङ् नेस्सुआङ् अक्खे मेत्ताङ्लो, “मेगिसेन्नेँओ
इङ्गाँ तोलिङ्सोमु नु कुनुप्माआरो॥
18 कुहिङ्वेत् केबोःङ्बेङ्ग इङ्गाँएरो॥ इङ्गाँ स्याङ्डाङ् वयाङ्, कर ओमेत्तेँ, इङ्गाँ
सदादिङ्ले लागि याम्मो हिडाङ्डाङ् वाँआरो॥ हेक्क्याङ् सिःमेन् नु खेमायङ्सङ्डिल्लेन् तिमिक्हाँ
इङ्गाँ कत्तुङ्लो॥
19 खेल्ले चोगुल्ले आल्ल खेनेँ केनिःसुबा आल्लो केबोःङ्बा पाःन्हाँ नु ताःन्दि केबोःङ्बा पाःन्हाँ
साप्तेँओ॥
20 खेनेँ इङ्गाँ आजुप्साङ् लेप्माङ् केनिःसुबा नुसि खेःम्सिक्हाँ नु नुसि साम्म्याङ् सेमियुङ्देन्हाँरेन्
सिबिँ पाःन्हाँग बा कन्लो–नुसि खेःम्सिक्हाँ नुसि सेसेहुप्लक्हाँओबा माङ्लाइङ्बासिरो, हेक्क्याङ्
नुसि साम्म्याङ् सेमियुङ्देन्हाँ नुसि सेसेहुप्लक्सिरो॥”

2

एफिसस्बा सेसेहुप्लक्किल्ले कुलागि इङ्घङ्

1 “एफिसस्बा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्डिन् साप्तेँओ॥ कन् इङ्घङ्हाँग
कुजुप्साङ् हुक्किल्ले नुसि खेःम्सिक्हाँ केदेम्बा नु नुसि साम्म्याङ् सेमियुङ्देन्लुम्मोलाम्
लाङ्गेघेःक्पाल्ले पाःत्तुबारो–
2 ‘खेनेँ आक्खेन् साँरिक् याम्बुधिक्पा नु नासिकेधःप्पा केजोःक् फाँआङ् इङ्गाँ निःसुङ्लो॥
हेक्क्याङ् खेनेँ ताप्फेःम्बा मनाहाँ नासि केन्धःत्तुन्छिम्बान् नु खेङ्हाँ सेःक्युक्मिबा
मेःन्छिसाङ् आनिगे सेःक्युक्मिबासिगे केलँबाहाँरे खुनिँ याःम्बक्किन् केसाँरुआङ्
खेङ्हाँ इङ्लेक्पासि फाँआङ् निङ्वाँ केघोःसुबान् इङ्गाँ निःसुङ्लो॥
3 हेक्क्याङ् खेनेँ नासि थःप्मान् केगत्तुआङ् इङ्गाँ आलागि तुक्खे केज्येबान् नु इङ्गाँ
केल्लेराङ्डिम्बान् निःसुङ्लो॥
4 कर खेनेँ केदक्लेङ्वाओ इङ्गाँ लत्छा पाःन्धिक् पाःप्माए पोःङ्–तगि मिःम्जि केमेत्ताङ्बा यारिक्
अक्खेःल्ले इङ्गाँ मिःम्जि केम्मेत्तान्लो॥
5 खेनेँ तगि मिःम्जि केमेत्ताङ्बा मिःम्जिलाम् आक्खेम्म्याक् माःङ्घा केबोःक्खेआङ् केवाँ खेन्
पाःन्निन् निङ्वाँ इःत्तेँ॥ खेनेँ लायोलाम् हिन्देँआङ् तगि केजोगुबा हेक्केए चोगेँओ॥ खेनेँ
केलायोओनु केन्नुःङ्नेन्ने फाँग्र इङ्गाँ खेनेँओ ताआ हेक्क्याङ् केसेमियुङ्देन्निन् कुयुङ्देन्नोलाम्
खेत्तुङ्देःसुङ्लो॥
6 कर लत्छा नुःबा पाःन्धिक् खेनेँ केगत्तुँरो–निकोलाइत्ति मेप्मनाबाहाँरे मेजोगुबा ताप्फेःम्बा पाःन्हाँ
इङ्गाँ चिःत्तुङ्बा हेक्के खेनेँआङ् केजिःत्तुरो॥
7 सेसेमाङ्डिल्ले सेसेहुप्लक्हाँ मेत्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेँआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेँओ!
केनाःम्बान् निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले कुसिङ्सेँ इक्कोबा मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केबिबा
सिङ्बुङ्माल्ले कुजाँइन् चामा पिरुङ्लो॥’ ”

इस्मर्नास्मा सेसेहुप्लक्किल्ले कुलागि इङ्घङ्

8 “इस्मर्नाबा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्डिन् साप्तेँओ॥ कन् इङ्घङ्डिन्
कुहेःक्सिङ्मा नु कुनुप्मा, केसिःबाआङ् याम्मो कुहिङ्वेत् केबोःङ्बाल्ले पाःत्तुरो–
9 ‘केदुमुबा निङ्घुम्हाँ नु केयाङ्साँमान् इङ्गाँ निःसुङ्लो, कर सेक्खाःल्ले निङ्वाँफुमाङ्डिल्ले
कुनिःमाओ खेनेँ याङ्साकुन्धेसाबा केजोःक्लो॥ आनिगे यहुदिसिगे केलँबाहाँरे खेनेँ
केदक्लेङ्वाओ चेँया केमेप्पेन्इङ्गाँ निःसुङ्डाङ् वाँआरो॥ खेङ्हाँग यहुदिसि मेःन्, कर
माफेन्साम्मिल्ले कुमनासिरो॥
10 आल्ल खेनेँओ केदाःबार केबप्पा इनोगेन् तुक्खेहाँनु मेगिसेन्नेँओ॥ खेप्सेँओ, केनसाःन्निन्
हङ्साँमारे लागि माफेन्साम्मिल्ले कुभा खिनिँ पुङ्लाहिम्मो केधेक्तिँसाङ् थिबोःङ् येन्

थारिक्लक् इनोगे़न् तुक्खे के़ज्ये़ःइरो॥ सिःमालिङ्धोओ के़गे़रिसाङ् इङ्गाः नसाःन् चोःक्मा याप्मि आल्लेरे़म्मिन्ने़ःओ, हे़क्क्याङ् के़नाःन्दुम्माङ् के़घोःसुम्बा थुम्घोःल्ले़ लागि मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् पिनिङ्लो॥*

11 सेसेमाङ्डिल्ले़ सेसेहुप्लक्हाः मे़त्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खे़प्सेम्मे़ःआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ःओ! के़नाःम्बान् निसिगेःक्पा सिःमे़ल्ले़आङ् थेआङ् मे़प्मा मे़सुक्तुन्लो॥' "

पर्गामम्बा सेसेहुप्लक्किल्ले़ कुलागि इङ्घङ्

12 "पर्गाममस्मा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्ङिन् साप्ते़ःओ॥ कन् इङ्घङ्ङिन् ने़प्जाङ् ले़प्माङ् कुया के़बप्पा खागे़सुक्पा ताभे के़गप्पाल्ले़ पाःत्तुबारो–

13 'खे़ने़ः माफे़न्साम्मिल्ले़ हाङ् चोगुबा ते़न्नो के़वाः फाःआङ् इङ्गाः निःसुङ्लो॥ करसाङ् खे़ने़ःग चक्मे़ल्लःए इङ्गाः नसाःन् के़जोःक्कार के़वाः॥ नसाःन्साबा आदोःन्दि के़बाःप्पा एन्तिपासे़न् माफे़न्साम्मिन् के़वाःबा खिनिः ये़क्यक्को मे़से़रुसाङ् खे़ने़ःग के़नसाःन्निन् के़न्ले़रुन्लो॥

14 हे़क्केसाङ् खे़ने़ः के़दक्ले़ङ्वाओ कुभा पाःन् पाःप्माए पोःङ्लो–खिनिःओ कुभारे़ग माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पा बालामरे़ कुनिसाम्मिन् मे़नाःत्तुआङ् मे़वाःरो॥ उन्छोःन् बालामरे़ग इस्राइलिहाः लायोओ मे़धार फाःआङ् नावाइत्लाओ तोःम्मनाबा चा चामा नु याम्बोःप्मा याःम्बक् चोःक्मा बालाक हाङ्डिन् हुःरुआङ् वये़रो॥

15 हे़क्केलःरिक्के खिनिःओ कुभाग निकोलाइत्ति मे़प्मनाबाहाःरे़ खुनिः निसाम्मिन् के़नाःप्पाहाः मे़वाःरो॥

16 हे़क्तङ्बा लायोलाम् हिन्दे़ःओ, मे़ःन्ने़ फाःग्र इङ्गाः खे़ने़ःओ हाराए ताआआङ् आमुराओलाम् के़लःम्बा ताभेःन्नु खे़न् निकोलाइत्तिहाःरे़ खुनिः तक्ले़ङ्वाओ थङ् चोःक्कारो॥

17 सेसेमाङ्डिल्ले़ सेसेहुप्लक्हाः मे़त्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खे़प्सेम्मे़ःआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ःओ! के़नाःम्बे़न्इङ्गाः चिङ्मनाबा मन्नाःन् पिरुङ्लो॥* हे़क्क्याङ् खे़न् फःगे़लःबा लुङ्धिक्काङ् पिरुङ्लो॥ खे़प्मो कुसङ् मिङ् साप्ते़आङ् पत्लो, खे़न् के़घोःबाल्ले़रक् कुसिङ् निःत्तुरो॥' "

थियातियाराबा सेसेहुप्लक्किल्ले़ कुलागि इङ्घङ्

18 "थियातिराबा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्ङिन् साप्ते़ःओ॥ कन् इङ्घङ्ङिन् कुमिक्किन् मि हे़क्के के़दिःप्पा नु कुलाङ्हाः थथनाबा हे़क्के से़ल्ले़ङ् के़ले़क्पा निङ्वाःफुसाःल्ले़ पाःत्तुबारो–

19 'खे़ने़ः के़याःम्बक्किन्, के़मिःम्जिन्, के़नसाःन्निन्, के़माङ्सेवाःन् हे़क्क्याङ् खे़ने़ः तुक्खे के़धःरुबान् इङ्गाः निःसुङ्, हे़क्क्याङ् आल्लोग खे़ने़ः तगिनुःल्ले़आङ् यरिक् माङ्सेवा याःम्बक् के़जोःक् फाःआङ् निःसुङ्लो॥

20 हे़क्केसाङ् खे़ने़ः के़दक्ले़ङ्वाओ इङ्गाः लत्छा पाःन्धिक् पाःप्माए पोःङ्–खे़ने़ःग इजेबे़ल मे़प्मनामा मे़न्छुमाःइन् नासि के़धःत्तुआङ् के़वाःरो॥ खे़ल्ले़ आबाङे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्माआ लःरिक् मे़त्छिङ्लो॥ कर इङ्गाः आसेवारोबाहाः याम्बोःप्मा याःम्बक् चोःक्मा नु नावाइत्लाहाःओ तोःम्मनाबा चाहाः चामा हुःरुसिआङ् इङ्ले़क्तुसि॥

21 इङ्गाः खे़न्निन् कुलायोलाम् हिन्ल फाःआङ् ये़म् पिरुङ् कर खे़न् याम्बोःप्मा कुयाःम्बक्कोलाम् हिम्मा मे़दे़न्ने़न्लो॥

22 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ खे़न् खुम्दिङ् पिरुङ् हे़क्क्याङ् खुने़ःनु चाराम्मा याःम्बक् के़जोःक्पाहाःरे़ खुनिः लायोलाम् मे़न्हिन्ने़न्ने़ फाःग्र काक् इङ्गाः यः थे़त्तुसिर खुम्दिङ् पिरुङ्सिङ्लो॥

---

* **2:10** □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□–□□□□□ □□□□□□□□□□□□ "□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□" * **2:17** □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□

23 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ खे़ल्ले़ कुहुꣳसाम्बाहाꣳआङ् से़रुङ्सिङ्लो॥ हे़क्केलꣳरिक् के़रे़क् सेसेहुप्लक्हाꣳरे़ इङ्गाꣳ मे़न्छाम्गे़न् याप्मिहाꣳरे़ खुनिꣳ निङ्वाꣳ नु सिक्लुङ्मा के़निःबा फाꣳआङ् कुसिङ् मे़निःत्तारो॥ हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ खिनिꣳ याःम्बक् के़जोगुम्बा कुइसिःक् खिनिꣳ के़रे़क्पिनिङ्लो॥

24 कर फे़न् निसाम्मिन् मे़न्नाःप्मनाबाहाꣳ नु माफे़न्साम्मिल्ले़ कुसिबिꣳ पाःन् मे़बाःत्तुबा निसाम्मिन्नाङ् मे़न्हुꣳसिङ्मनाबाहाꣳ खिनिꣳ थियातिराओबा वेꣳ मनाहाꣳ वेꣳ कक् मे़गुःत्निङ्डिन्के़लꣳबा पाःन्निन् मे़त्निङ्लो॥

25 कर इङ्गाꣳ मे़न्युःए थारिक् खिनिꣳ के़गत्तुम्बा नसाःन्निन् नुःरिक्काङ् तक्ते़म्मे़ꣳआङ् कत्ते़म्मे़ꣳओ॥

26 के़नाःम्बा हे़क्क्याङ् कुनुप्मो थारिक् आयाःम्बक्किन् के़जोःक्पार के़वाꣳबान् इङ्गाꣳ मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ युक्को कप्मासि युक् पिरुङ्लो॥

27 इङ्गाꣳ पानुदिङ् आम्बालाम् युक् खोःसुङ्बा कुइसिःक् खुने़ꣳ युक् पिरुङ्लो॥ खे़ल्ले़ फे़न्जेꣳ तक्काःत्तिल्ले़ मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ युक्को कत्तुसिꣳ, हे़क्क्याङ् खाम् कुःन्दाःन् यःप्पा कुइसिःक् खे़ङ्हाꣳ यःप्सुसिꣳरो॥

28 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ खे़न् मनाःन् तान्छोःक्पे़न्नाङ् पिरुङ्लो॥

29 सेसेमाङ्डिल्ले़ सेसेहुप्लक्हाꣳ मे़त्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खे़प्से़म्मे़ꣳआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ꣳओ!' "

3

सार्दिसबा सेसेहुप्लक्किल्ले़ कुलागि इङ्घङ्

1 "सार्दिसबा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्डिन् साप्ते़ꣳओ॥ कन् इङ्घङ्डिन् नुसि खेःम्सिक्पा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ नुसि कुसेसेमाङ्के़गप्पाल्ले़ पाःत्तुबारो–

'खे़ने़ꣳ काक् के़याःम्बक्हाꣳ इङ्गाꣳ निःसुङ्लो॥ हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳ कुहिङ्वे़त् के़वाꣳ फाꣳआङ् इङ् से़ःरे़आङ् वाꣳसाङ् खे़ने़ꣳग कुसिवे़त् कुइसिःक् के़जोःक्लो॥

2 हे़क्केःल्ले़ पोगे़ꣳओ, सिःमा के़जोःक्पाआङ् के़दाङ्बा के़याक्पा खिनिꣳ नसाःन्निन् के़धुम्बा चोगे़म्मे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनिःमाओ खिनिꣳ याःम्बक्हाꣳ कुलिङ्धो मे़ङ्गे़त्ते वाꣳबान् इङ्गाꣳ निःसुङ्॥

3 खे़ने़ꣳ के़घे़प्सुबा नु के़हुꣳसिङ्बा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् इःत्ते़ꣳ॥ हे़क्क्याङ् खे़न् ते़न्दिङ् चोगे़ꣳआङ् के़लायोलाम् हिन्दे़ꣳओ॥ कर के़म्बोःक्ने़न्ने़ फाꣳग्र के़घुःम्बान् सुल्लि ताबा कुइसिःक् इङ्गाꣳ खे़ने़ꣳओ ताआरो, हे़क्क्याङ्ताःआबा ये़म्मिन्खे़ने़ꣳ के़न्निःसुन्॥

4 कर सार्दिसओ आल्ल थारिक् खुनिꣳ तेःत् चाङ्हाꣳ लायोःल्ले़ मे़न्जिःन्ने के़जाङ्बा कुभा मनाहाꣳ मे़वाꣳ॥ खे़ङ्हाꣳरे़ फःगे़लꣳबा तेःत् मे़जाक्खुआङ् इङ्गाꣳनु लाङ्मे़घेःक्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳग सुम्बोधासाबा मे़जोःक्लो॥

5 खे़ङ्हाꣳ हे़क्के के़नाःम्बा काक्ले़ फःगे़लꣳबा तेःत् मे़जाक्खुꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खुनिꣳ मिङ्डिन् हिङ्मन्ले़न् साप्पन्नोलाम् आप्फाल्ले़आङ् मे़दुःक्कान्लो, कर पानुदिङ् आम्बा नु कुमाङ्लाइङ्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि खे़ङ्हाꣳ ते़न्दिङ् चोगुङ्सिङ्लो॥

6 सेसेमाङ्डिल्ले़ सेसेहुप्लक्हाꣳ मे़त्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खे़प्से़म्मे़ꣳआङ् कुसिङ्निःत्ते़म्मे़ꣳओ!॥' "

फिलादेल्फियाबा सेसेहुप्लक्किल्ले़ कुलागि इङ्घङ्

7 "हे़क्क्याङ् फिलादेल्फियाबा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्डिन् साप्ते़ꣳओ॥ कन् इङ्घङ्डिन् सेसे नु से़क्खाबा हे़क्क्याङ् दाउद हाङ्डिल्ले़ कुदिमिक् के़गप्पे़ल्ले़ पाःत्तुबारो॥ खुने़ꣳ हन्दुबान् हाःत्ले़आङ् सुप्मा मे़सुक्तुन्, हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ सुबुबान् हाःत्ले़आङ् हम्मा मे़सुक्तुन्लो॥

8 'खे़ने़ꣳ के़याःम्बक्हाꣳ इङ्गाꣳ निःसुङ्डाङ् वाꣳआरो॥ के़दगि इङ्गाꣳ हन्दुङ्डाङ् के़बप्पा लाम्धेःप्पे़न्आत्तिन्हाꣳरे़आङ् सुप्मा मे़न्छुक्तुन्लो॥ खे़ने़ꣳग मिसाक्लक् के़धुम्साङ् इङ्गाꣳ

आनिसाम्मिन् केनाःत्तुआङ् केवाꣳ हेक्क्याङ् इङ्गाꣳओ नसाःन्साबा केबोःक्खेआङ् केवाꣳरो॥
9 कुभारे आनिगे यहुदिसिगे मेलꣳ कर खेङ्हाꣳ मेःन्छिरो, खेङ्हाꣳग माफेन्साम्मिल्ले कुमना इङ्लेक् केबाःप्पासिरो॥ खेप्सेꣳओ, खेङ्हाꣳ केलाङ्जक्पो मेनःम्सिङ्ङाङ् मेदार चोगुङ्सिङ्ङाङ् खेङ्हाꣳरे खेनेꣳए लुङ्माꣳ तुक्नेꣳ केलꣳबान् कुसिङ् मेनिःत्तुꣳरो॥
10 खेनेꣳ निङ्घुम् केदुमुल्ले निङ्वाꣳ हाङ्गेम्सिङ्डेꣳओ फाꣳआङ् इङ्गाꣳ पिनेबा इङ्जाःङ्डिन् तेन्दिङ् केजोगुबाल्ले चोगुल्ले खेनेꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केदाःबा इनोगेन् पयम् यम्बा तुक्खेलाम् इङ्गाꣳ ताङ्सेःप्नेꣳरो॥ खेङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केवाꣳबा काक् मनाहाꣳरे खुनिꣳ नसाःन्निन् साꣳसे तार पत्लो॥
11 इङ्गाꣳ हाराए युःआर पत्तारो॥ हेक्केःल्ले खेनेꣳ केनाःन्दुआङ् खोःमा केबोःङ्बा थुम्घोःन् आत्तिन्हाꣳरेआङ् केमेन्नाप्नेन्ल फाꣳआङ् खेनेꣳ केगत्तुबा पाःन्हाꣳ नुःरिक्काङ् ताङ्सेःप्ते कत्तेꣳओ॥
12 केनाःम्बाङ्ग आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुहिम्मो इङ्गाꣳ सित्लाङ् चोगुङ्लो॥ खुनेꣳ खेप्मोलाम् आप्फाल्लेआङ् मेजत्छिङ्डिन्लो॥ आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिङ्डिन् खेल्लो इङ्गाꣳ साप्तुङ्, हेक्क्याङ् खेल्लो इङ्गाꣳ कुसङ् आमिङ्डिन्नाङ् साप्तुङ्लो॥ हेक्क्याङ् आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसेसे येक्यक् कुसङ् यरुसलेमिल्ले कुमिङ्डिन्नाङ् खेल्लो साप्तुङ्लो॥ खेङ्ग आनिङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् पाङ्घु युःसुꣳ॥
13 सेसेमाङ्डिल्ले सेसेहुप्लक्हाꣳ मेत्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेꣳओ!' "

लाओदिकियाबा सेसेहुप्लक्किल्ले कुलागि इङ्घङ्

14 "लाओदिकियास्मा सेसेहुप्लक्कोबा माङ्लाइङ्बान् कन् इङ्घङ्डिन् साप्तेꣳओ॥ कन् इङ्घङ्डिन् आमेन् मेप्मनाबा, नसाःन्साबा नु सेक्खाबा तोःन्दि, हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नेस्सुबा नावागेन् चइःत्तो हाङ्गेजोःक्पाल्ले पाःत्तुबारो–
15 'खेनेꣳ केजोगुबा याःम्बक्किन् इङ्गाꣳ निःसुङ्लो॥ खेनेꣳग केन्छेःम्नेन्नाङ्, केङ्गोःनेन्नाङ्॥ खेनेꣳग केगोःबा मेःङ्ग्र केसेःम्बा केबोःक्खेल्ले नुःरेबामेन्!
16 खेनेꣳग केन्छेःम्नेन्नाङ्, केङ्गोःनेन्नाङ् कर मक्कोगोरक् केलꣳबाल्ले चोगुल्ले इङ्गाꣳ लाःक्कात् अःने लःत्नेꣳरो॥
17 खेनेꣳग, इङ्गाꣳ याङ्साकुन्धेसाबाआ, इङ्गाꣳ थेआङ् चाहाबा मेजोःक्कान् लꣳरिक् निङ्वाꣳ केइःत्तुꣳ, कर निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुनिःमाओ खेनेꣳ आक्खेन् कुबाङ्केबेःक्पा, लुङ्माꣳ केदुक्पा, याङ्गेसाꣳबा, मिक्फःम्बा नु लेक्चाबेधिःक् केजोःक् फाꣳआङ् निङ्वाꣳ केङ्घोःसुन्लो॥
18 हेक्केःल्ले खेनेꣳ याङ्साकुन्धेसाबा पोःङ्मा केसुक्ल फाꣳआङ् मिओ योःम्मनाबा इसेःङ्बा साम्म्याङ्डिन् इङ्गाꣳओलाम् इङेꣳओ लꣳरिक् सुजा पिने, लेक्चाबेधिःक्पा केधक्किन् तेप्तेꣳआङ् नुःम्मा मेबोःङ्नेन्ल फाꣳआङ् फःगेलꣳबा तेःत्तिन् इङेꣳओ, हेक्क्याङ् निःमा केसुक्पा पोःङ्मा फाꣳआङ् मिक् सिदाꣳइन् इङेꣳओ॥
19 इङ्गाꣳ लुङ्माꣳ तुक्तुङ्सिङ्बाहाꣳ फेःक्तुङ्सिङ्ङाङ् तोःन्दुङ्सिङ्लो॥ हेक्केःल्ले खिनिꣳ नुःबा याःम्बक् चोःक्माओ सिक् केसम्बा पोःक्खेम्मेꣳओ॥ खिनिꣳ लायोलाम् हिन्देम्मेꣳओ॥
20 खेप्सेꣳओ! इङ्गाꣳ लाम्धेःप्पो येप्पाआङ् खक्खक्मेत्तुङ्॥ आइक्लाःन् खेप्सुआङ् लाम्धेःप्पेन्हन्नाꣳ पिआने फाꣳग्र, इङ्गाꣳ हिम्सिगाङ् लाःत्ताआङ् खेन्नु सोरिक् चा चासुगेꣳरो॥
21 नसाःन्नो केनाःम्बान् पानुदिङ् आम्बानु कुहाङ्युक्नाओ इङ्गाꣳ नाःन्दुङ्ङाङ् युङ्मा खोःसुङ्बा कुइसिःक् इङ्गाꣳनु आहाङ्युक्नाओ युङ्मा युक् पिरुङ्लो॥
22 सेसेमाङ्डिल्ले सेसेहुप्लक्हाꣳ मेत्तुसिबा पाःन्निन् नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेꣳओ!' "

4

साङ्ग्राम्पेदाङ्बा हाङ्युक्नाःल्लेन् सुफो

1 कन् एगाङ् इङ्गाꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डो लाम्धेःप्पेन्हल्लेक् हरेआङ् पत्छेबा निःसुङ्लो॥ हेक्क्याङ् तगि खेप्सुङ्बा थुत्थुरिःप्पाल्ले कुइक्ला कुइसिःक् याम्मो अक्खेलꣳरिक् इङ्गाꣳनु पारेरो, “कत्थो थाङेꣳओ, आल्ल इङ्गाꣳ ताःन्दि केबोःङ्बा पाःन्हाꣳ ओःन्धाक्नेꣳरो॥”

2 खिमो सेसेमाङ्डिल्ले इङ्गाꣳ थुक्ताङ्, हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ आदगाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा हाङ्युक्नाओ केयुङ्बाधिक् निःसुङ्,

3 खेप्मो केयुङ्बाल्ले कुनाराःङ्ग केओःप्पा माङ्लुङ् नु कुहेःत्लुङ्, इमेल्लुङ्बा लुङ्कुइसिःक् ओःत्तेरो॥ हेक्क्याङ् हाङ्युक्नाःल्ले कुघिरि लुङ्सेःक्कुम् माङ्लुङ् हेक्के केलेक्पा नाम्धिङ्गो पत्छे॥

4 हाङ्युक्नाःल्ले कुघिरि नेत्-लि (२४) वेꣳ हाङ्युक्नाहाꣳ मेयुडे हेक्क्याङ् खेप्मो फःगेलꣳबा तेःत् केजाङ्बा साम्म्याङ् तिचः केघुःङ्बा नेत्-लि तुम्लाम्लोःबाहाꣳ मेयुडेरो॥

5 हेक्क्याङ् हाङ्युक्नालाम् साःम्भे लेक्ते हेक्क्याङ् खेप्मोलाम् खेरेङ् घुरुङ् लꣳरिक् ताङ्साङ् केलोःङ्बा इक्लाहाꣳ लःन्देरो॥ खेप्मो हाङ्युक्नाःल्ले कुदगाङ् नुसि सेमिहाꣳ* मेदिरेर मेयुडे॥ खेङ्हाꣳग निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले नुसि कुसेसेमाङ्सिरो॥

6 हाङ्युक्नाःल्ले कुदगाङ् सिसा हेक्तङ्बा वहःङ् नेस्सेरो॥ खेङ्ग माङ्लुङ् हेक्के सेल्लेङ् केलेक्पा चोगे॥ हेक्क्याङ् कुलुम्मो, हाङ्युक्नाःल्ले कुघिरि, एगाङ् तगाङ् काक् पिसाङ् मिक् इस्सेःङ् केबप्पा लिसि कुहिङ्वेत् पाथुङ्साहाꣳ मेयेबेरो॥

7 थिक्सिगेःक्पा कुहिङ्वेत् पाथुङ्साःङ्ग थिरिङ्बान् हेक्के लꣳरे॥ निसिगेःक्पेन्पित्हेक्के लꣳरे॥ सुम्सिगेःक्पाल्ले कुनाराःन् मेन्छाम् याप्मि नारा हेक्के लꣳरे॥ हेक्क्याङ् लिसिगेःक्पाङ्ग केबेबार केबप्पा मुया हेक्तङ्बा चोगेरो॥

8 खेन् लिसि कुहिङ्वेत् पाथुङ्साहाꣳरे खुनिꣳ नासिङ्गेन् थक्को तुक्सि लाप्हाꣳ मेबत्छे, हेक्क्याङ् खुनिꣳ नासिङ्गेन् थक्किन् नु लाप्पिल्ले कुधिम् काक् पिसाङ् मिक् इस्सेःङ् पत्छेरो॥ खेङ्हाꣳ सेन्दिक् लेन्दिक् चक्मेल्लꣳए अक्खे मेबाःत्तुर साम्मेलोःꣳ, “मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेसे, सेसे, सेसेबा चोःक्लो॥ खुनेꣳ उनाहुरिओ वये, आल्लोआङ् वाꣳ, हेक्क्याङ् ताःन्दिआङ् ताःरो॥”

9 खेन् लिसि कुहिङ्वेत् पाथुङ्साहाꣳरे सदादिङ् नु सदादिङ् केवाꣳबाआङ्हाङ्युक्नाओ केयुङ्बान् मिमिदिङ्, मिङ्सो इङ्धाःङ्, नु नोगेन्रेन्साम्लोःन् साम्मेमेत्तुल्ले

10 खेन् नेत्-लि (२४) तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे साम्बोःन् मेभन्छिङ्ल सदादिङ् नु सदादिङ् केवाꣳबाआङ्हाङ्युक्नाओ केयुङ्बान् सेवा मेजोगुꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ तिचःन् हाङ्युक्नाःल्ले कुदगाङ् मेनेस्सुर अक्खे मेबाःत्तुꣳरो,

11 “खेनेꣳग आनिगे दाङ्बा नु निङ्वाꣳफुमाङ्नेꣳरो॥
खेनेꣳग मिमिदिङ् नु मिङ्सो इङ्धाःङ्
हेक्क्याङ् मुक्साम्रेन्नारा फोःसुम्बेबा आनिगे सेवागेन् साम्लोःन् ताःक्मा सुम्बोधासाबा केजोःक्लो,
थेआङ्भेल्ले खेनेꣳग काक् पाःन्हाꣳ नावागेन् चइःत् केजोगु, हेक्क्याङ् सिक्कुम्दिङ् केनिङ्वाꣳलाम्
खेङ्हाꣳ मेबोःक्खे, हेक्क्याङ् हिङ्मन् केबिरुसिआङ् वाꣳरो॥”

5

साप्कित्तिन् नु मेल्लुक्साःन्

1 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ हाङ्युक्नाओ केयुङ्बाल्ले कुजुप्साङ् हुक्को एगाङ् तगाङ् साप्तेआङ् केबप्पा साप्कित्तिन् कत्तुबा निःसुङ्॥ खेन् साप्कित्तिन् मेसुबुआङ् नुसि एःप्साप्हाꣳ मेयुक्तुआङ् पत्छेरो॥

2 हेक्क्याङ् खेप्मो मुक्साम्साबा माङ्लाइङ्बान्यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् पारेबा इङ्गाꣳ निःसुङ्, “कन् एःप्साप्हाꣳ अङ्मा केसुक्पा नु साप्कित्तिन् फाःङ्मा केसुक्पा हाःत् वाꣳबे?”

3 कर साङ्ग्राम्पेदाङ्डो, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक् सिगाङ्डाङ् खेन् साप्कित्तिन् केभाःङ्बाआङ् सिगाङ् ओमेप्मा केसुक्पा आत्तिन्नाङ् होःप्तेरो॥

---

* **4:5** □□□□ □□□□□□□–□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□

4 हे़क्केः ल्ले़ इङ्गाऽ साऽरिक् हाबाङ्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् साप्किन्तिन् के़भाः ङ्बाआङ् सिगाङ्बा
पाः न्निन् निः प्मा के़सुक्पा सुम्बोधासाबा आन्तिन्नाङ् खोः मा सुक्मे़दे़न्ते़न्लो॥
5 हे़क्क्याङ् तुम्लाम्लोः बाधिक्ले़ इङ्गाऽ मे़न्ताङ्, “मे़हाबे़नेऽओ! ओमे़न्तेऽ, यहुदा सुवाङ्बा थिरिङ्बा
दाउद हाङ्डिल्ले़ कुमुऽइदाङ्साः ल्ले़ कन् नुसि एः प्साप्हाऽ अङ्मा हे़क्क्याङ् साप्किन्तिन् फाः ङ्मा
सुक्तुऽरो॥”
6 हे़क्क्याङ् इङ्गाऽ हाङ्युक्नाः ल्ले़ कुबेसाङ्, लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽ नु तुम्लाम्लोः बाहाऽरे़
खुनिऽ लुम्मो, मे़ल्लुक्साः न्* ये़बे़बा निः सुङ्॥ खे़न् सिदुङ्जभा चोः क्मनाबा कुइसिः क् चोगे़रो॥ खे़ल्ले़
नुसि कुदाङ्हाऽ युङ़े हे़क्क्याङ् नुसि कुमिक्हाऽ मे़बत्छे़रो॥ खे़ङ्हाऽग निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ इक्सादिङ्
खाम्बेः क्मो काक् पिसाङ् पाङ्घुसिबा नुसि कुसेसेमाङ्सिरो॥
7 हे़क्क्याङ् मे़ल्लुक्साः न् त्ये़आङ् हाङ्युक्नाओ के़युङ्बाल्ले़ कुजुप्साङ् हुक्कोलाम् खे़न् साप्किन्तिन्
याङ्सिङ्॥
8 खे़न् साप्किन्तिन् याङ्सिङ्डिल्ले़ लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽ नु ने़त्-लि (२४) तुम्लाम्लोः बाहाऽ
मे़ल्लुक्साः ल्ले़ कुदगि साम्बोः न् मे़भन्छिङ्॥ खे़न् के़रे़क्ले़ खुनिऽ हुक्को साराङ्गि हे़क्तङ्बा मुक्ला
नु साङ्सिङ्रे़ के़दिम्बा साम्म्याङ् खोर्याहाऽ मे़गत्तु॥ खे़न् साङ्सिङ्डिङ्ग निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ सेसे
कुयाप्मिहाऽरे़ खुनिऽ तुवारो॥
9 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऽरे़ अक्खेलऽरिक् कुसङ् साम्लोधिक् साम्मे़मे़त्तुरो,
“खे़नेऽग साप्किन्तिन् पङ्माआङ् खे़प्मो के़बप्पा कुएः प्साप्हाऽ अङ्मा सुम्बोधासाबा के़जोः क्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़नेऽग के़म्से़रे़ हे़क्क्याङ् निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुलागि के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाऽ, के़रे़क्
पाः न्दाङ्हाऽ, हे़क्क्याङ् के़रे़क् लाजेहाऽलाम् मनाहाऽ खे़नेऽ के़माक्खिऽइल्ले़ के़धे़ऽरुसिरो,
10 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऽ आनिऽ निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ लत्छा कुहाङ्जुम्मो कुसेवा के़जोः क्पा
निङ्वाऽफुसाम्बा के़जोगुसि,
हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऽरे़ इक्सादिङ् खाम्बेः क्मो हाङ् मे़जोगुऽरो॥”
11 हे़क्क्याङ् इङ्गाऽ यरिक् माङ्लाइङ्बाहाऽरे़ खुनिऽ इक्लाः न् खे़प्सुङ्डाङ् ओमे़न्तुङ्सिङ्डिल्ले़
खे़प्मो हाङ्युक्नाः न्नु कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽ हे़क्क्याङ् तुम्लाम्लोः बाहाऽरे़ खुनिऽ खिरि आत्तात्तान्ने
यरिक् माङ्लाइङ्बाहाऽ मे़ये़बे़बा निः सुङ्॥
12 खे़ङ्हाऽ यम्बा इक्लाओ अक्खेलऽरिक् साम्मे़लोरे़रो,
“खे़न् मे़से़रुबा मे़ल्लुक्साः न्, मुक्साम् नु याङ्साकुन्धे, सिक्कुम्दिङ् निङ्वाऽ नु थुम्, मिङ्सो इङ्धाः ङ्,
मिमिदिङ्, नु नारा फोः मा सुम्बोधासाबा चोः क्लो!”
13 हे़क्क्याङ् इङ्गाऽ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा, इक्सादिङ् खाम्बेः क्मोबा नु इक्सादिङ् खाम्बेः क् सिगाङ्बा,
हे़क्क्याङ् वाहङ्डोबा के़रे़क् पाथुङ्साहाऽ अक्खेलऽरिक् साम्मे़लोरे़बा खे़प्सुङ्लो,
“हाङ्युक्नाओ के़युङ्बान् नु मे़ल्लुक्साः ल्ले़ कुनारा फोः मान्,
मिङ्सो इङ्धाः ङ्, मिमिदिङ् नु मुक्साम् सदादिङ् सदादिङ् पोः ङ्लरो!”
14 हे़क्क्याङ् लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽरे़ “आमे़न्” मे़बाः त्तु, हे़क्क्याङ् तुम्लाम्लोः बाहाऽरे़
साम्बोः न् मे़भन्छिङ्डाङ् निङ्वाऽफुमाङ्डिन् नु मे़ल्लुक्साः न् सेवा मे़जोगुसिरो॥

6

थिक्सिगेः क्पा एः प्साप्–थङ् के़नाः म्बा

1 हे़क्क्याङ् इङ्गाऽ मे़ल्लुक्साः ल्ले़ नुसि एः प्साप्पो थिक्सिगेः क्पा एः प्साप्पिन् फाः क्खुबा निः सुङ्,
हे़क्क्याङ् लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽओ थिक्सिगेः क्पाल्ले़ ताङ्साक्पे़न्के़लोः ङ्बा इक्लाओ
“फे़रे़ऽ” पाः त्तुबा खे़प्सुङ्॥

---

* **5:6** □□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ऽ नसाः न् के़जोः क्पा के़रे़क् मनाहाऽ से़ः प्मासि फाऽआङ् ये़सुः न् सिदुङ्जभा पोः क्खे़॥ मे़ल्लुक्साः ल्ले़ नुसि कुदाङ्हाऽरे़ पयम्यम्बा कुमुक्साम्मिन् मिक्सेः न् आबि॥ खुने़ऽ नुसि कुमिक्हाऽरे़ के़रे़क् पाः न्हाऽ खुने़ऽ निः सुबा पाः न्निन् मिक्सेः न् आबि॥

2 हेक्क्याङ् फःदाङ्बा अन्धिक् निःसुङ्॥ खेन् अन् केयुक्पाल्ले कुहुक्को लत्छा लिधिक् कत्तु, हेक्क्याङ् खेन् तिचःधिक् मेबिरुआङ् थङ् केनाःम्बा कुइसिःक् काक् नाःम्मासि फाःआङ् खुनेः थासिङ्लो॥

निसिगेःक्पा एःप्साप्–इक्साओ थङ्

3 हेक्क्याङ् मेल्लुक्साःल्ले निसिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुल्ले निसिगेःक्पा कुहिङ्वेत् पाथुङ्साःल्ले "फेरेः" पाःत्तुबा खेप्सुङ्॥

4 हेक्क्याङ् हेःत्ताङ्बा वेःस्मा अन्धिक् लःन्दे फेरे हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मिहाः मेसेत्छिङ्ल फाःआङ् अन् केयुक्पेन्इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् सनारुङ्डिन् खेप्मादेःमा मुक्साम् मेबिरु॥ हेक्क्याङ् यम्बा ताभेधिक्काङ् खेन् मेबिरु॥

सुम्सिगेःक्पा एःप्साप्–इक्साओबा साक्

5 हेक्क्याङ् मेल्लुक्साःल्ले सुम्सिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुल्ले सुम्सिगेःक्पा पाथुङ्साःल्ले "फेरेः" पाःत्तुबा खेप्सुङ्॥ हेक्क्याङ् माक्ताङ्बा अन्धिक् निःसुङ्, हेक्क्याङ् खेन् अन् केयुक्पाल्ले कुहुक्को तेन्दुरिधिक् कत्तु॥

6 हेक्क्याङ् खेप्मो लिसि कुहिङ्वेत् पाथुङ्साहाःओलाम् अक्खे केलःबा इक्लाधिक्खेप्सुङ्, "थिक् येन्बा नाम्याक् किलो थिक् मासि हेक्क्याङ् थिक् येन्बा नाम्याक् किलो सुम्सि हःक्सिः पोःङ्लो॥ कर जैतुन निःङ्गेःन् नु चेल्लेक्सेः थिःन् फेत्मेलाःन्देनेःओ॥"

लिसिगेःक्पा एःप्साप्–इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा सिःमेन्

7 हेक्क्याङ् मेल्लुक्साःल्ले लिसिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुल्ले लिसिगेःक्पा कुहिङ्वेत् पाथुङ्साःल्ले "फेरेः" पाःत्तुबा खेप्सुङ्॥

8 हेक्क्याङ् इङ्गाः अम्दाङ्बा अन्निन् खेप्मो निःसुङ्लो॥ खेन् अन् केयुक्पाल्ले कुमिङ्ग "सिःमेन्" वये॥ हेक्क्याङ् खेमायङ्सङ्ङोबा केसिःबाहाःरे खुनेः मेदिम्दुरो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा कुलक् लिसिओ कुलक् थिक् मेन्छाम् याप्मिहाः थङ्, साक्, तुक्मा नु ताम्भुङ् थक्साहाःलाम् सेप्मासि फाःआङ् खेङ्हाः युक् मेबिरुसिरो॥

ङासिगेःक्पा एःप्साप्–रुमेहाःरे मेजोगुबा पेलि

9 हेक्क्याङ् मेल्लुक्साःल्ले ङासिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुल्ले निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् नु येसुरे कुयाःम्बेओ मेबाःत्तुबा पाःन्नो नसाःन्साबा मेजोगेबाल्ले चोगुल्ले मेसेरुसिबा मेन्छाम् याप्मिहाःरे खुनिः याम्साम्हाः इङ्गाः लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निल्ले कुसिगाङ् निःसुङ्सिङ्लो॥

10 खेङ्हाः अक्खेलःरिक् यम्बा इक्लाओ मेअःक्ते, "सेसे नु सेक्खाबा मुक्साम्दाङ्बाए, खेनेः याप्मि केसेप्पा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेन्छाम् याप्मिहाः आप्फाल्ले खासेन् केलोःन्दुसिआङ् खुम्दिङ् केबिरुसिबाबे?"

11 खेङ्हाः काक् फःदाङ्बा तेःत् मेबिरुसि॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः हेक्केए सेप्मा केबोःङ्बा वेः सेवारोबाहाः हेक्क्याङ् फुःनुसाः नेःनुसाःहाः मेन्छेत्छिङ्डे थारिक् हाङ्घेम्मेः फाःआङ् मेमेत्तुसिरो॥

तुक्सिगेःक्पा एःप्साप्–सिमिक्लुङ्डो मुदोःङ् खादोःङ्

12 आल्ल मेल्लुक्साःल्ले तुक्सिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुबा निःसुङ्॥ हेक्क्याङ् पयम् यम्बा लुप्लि थाङे, नाम्मिन्नाङ् माक्थक्तेआङ् माक्ताङ्बा पोःक्खे, लाःबान्नाङ् माक्खिः कुइसिःक् हेःत्ताङ्बा पोःक्खे पे,

13 हेक्क्याङ् पःत्छेःबुङ्मान् सुरित्माल्ले साःरिक् वाःन्दुल्ले मेन्दुम्मनाबा पःत्छेःहाः मक्थाबा कुइसिःक् यरिक् खेःम्सिक्पाहाः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो ताङ्साक्पोलाम् मक्मेध्येरो॥

14 हेक्क्याङ् ताङ्साक्पेन्नाङ् साप्कित्तिन् कुइसिःक् किच्छिङ्डाङ् चत्छिङ् पेरो॥ काक् कोःक्मा फाङ्जङ्हाः नु वागप्खाम्हाः मेघेच्छिङ् मेबेरो॥

15 हे़क्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हाꣳ, हाङ्युक्पाहाꣳ, थक्लिहाङ्हाꣳ,
याङ्साकुन्धेसाबाहाꣳ, के़धुम्बा मुक्के़गुबाहाꣳ, हे़क्क्याङ् काक् योःक्पाहाꣳ नु चोःक्युम्भोबाहाꣳ
के़रे़क् कोःक्माओबा फुक्कुहाꣳ नु याक्केःक्हाꣳओ मे़जिङ्सिङ्लो॥
16 खे़ङ्हाꣳरे़ कोःक्माहाꣳ नु लुङ्हाꣳ अक्खे मे़मे़त्तुरो, “आनिगे़ सम्दाङ् मक्थ्ये़ꣳआङ् हाङ्युक्नाओ
के़युङ्बान् हे़क्क्याङ् मे़ल्लुक्साःल्ले़ कुसिक्के़न्लाम्बा याप्मि आधेःक्ते़ꣳ आजिक्खे़ꣳओ!
17 थेआङ्भे़ल्ले़ कप्मो खुन्छिꣳ किप्मा के़घुःबा सिक् पोःक्माल्ले़न् यम्बा ये़न् त्ये़आङ् वाꣳ॥ हाःत्ले़
खे़न् थःप्मा सुक्तुबे?”

7

निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुएःप्साप् के़गप्पा मनाहाꣳ

1 कन् एगाङ् इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले़ लिसि कुसुक्पो के़ये़प्पा लिसि माङ्लाइङ्बाहाꣳरे़
खाम्बेःक्मो, वाहङ्डो, सिङ्बुङ्हाꣳओ सुरित् केजङ् मे़हुने़न्ल फाꣳआङ् लिसि पिसाङ्लाम् सुरित्
केजङ्डिन् मे़धेःक्तुबा निःसुङ्॥
2 हे़क्क्याङ् आजुनि निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुएःप्साप्के़बङ्बा वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बाधिक् नाम्गे़न्
पिसाङ्लाम् थाङे़बा निःसुङ्॥ खे़ल्ले़ खे़न् खाम्बेःक्मान् नु वाहङ्डिन् फे़त्लाःम्मा युक् के़घोःबा लिसि
माङ्लाइङ्बाहाꣳ यम्बा इक्लाओ मे़त्तुसि,
3 “आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबाहाꣳरे़ खुनिꣳ तोवाबाओ आनिगे़ एःप्साप् मे़न्युक्के
थारिक् खिनिꣳ खाम्बेःक्मान्, वाहङ्डिन्, सिङ्बुङ्हाꣳ थेआङ् फे़त्मे़लाःन्दे़म्मिन्ने़ꣳओ॥”
4 हे़क्क्याङ् खुनिꣳ तोवाबाओ एःप्साप् मे़युक्तुसिबाहाꣳ मे़निःरुसिबा खे़प्सुङ्॥ काक् इस्राइलबा
सुवाङ्हाꣳरोलाम् लाङे़न्छिङ्धिक्काङ् हे़न्छिङ् लि-लि (१,४४,०००) मे़वये़रो–
5 यहुदा सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
रुबेन सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
गाद सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
6 आसेर सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
नाप्तालि सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
मनस्से सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
7 सिमियोन सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
ले़बि सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
इस्साकार सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
8 जबुलुन सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००),
युसुफ सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००), हे़क्क्याङ्
बे़न्जामिन सुवाङ्लाम् हे़न्छिङ् थिक्-ने़त् (१२०००)॥

काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा मे़जोगुꣳ

9 कन् एगाङ् खे़प्मो आत्तात्तान्ने निःप्मा सुक्मे़न्दे़प्मना मनाहाꣳ, के़रे़क् लाजेꣳहाꣳ, के़रे़क् मे़न्छाम्
सुवाङ्हाꣳ, हे़क्क्याङ् के़रे़क् पाःन्दाङ्हाꣳलाम्, हाङ्युक्नाःन् नु मे़ल्लुक्साःल्ले़ कुदगि कब्रिङ् मे़ये़बे़बा
निःसुङ्सिङ्॥ खे़ङ्हाꣳरे़ फःदाङ्बा तेःत् मे़जाक्खुआङ् खुनिꣳ हुक्को खे़बक्सिङ्डिल्ले़ कुबोराःक्हाꣳ
मे़बक्खुआङ् मे़ये़बे़॥
10 खे़ङ्हाꣳ यम्बा इक्लाओ अक्खे लꣳरिक् मे़अःक्ते़, “हाङ्युक्नाओ के़युङ्बा आनिꣳ
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मे़ल्लुक्साःल्ले़ खुन्छिꣳ मनाहाꣳ ताङ्से़ःप्मा मुक्साम् कत्छुꣳरो॥”
11 हे़क्क्याङ् हाङ्युक्नाःन्, तुम्लाम्लोःबाहाꣳ नु लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाꣳरे़ खुनिꣳ कब्रिङ्
के़रे़क् माङ्लाइङ्बाहाꣳ मे़ये़बे़आङ् हाङ्युक्नाःल्ले़ कुदगि साम्बोःन् मे़भन्छिङ्ल निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्
अक्खेलꣳरिक् सेवा मे़जोगुरो,

12 “आमेन्! नारा फोःमान्, मिमिदिङ्डिन्, सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳइन्, नोगेन्निन्, इङ्धाःङ्डिन्, मुक्साम्मिन् नु थुम्मिन् सदादिङ् नु सदादिङ् आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्लेन्नेरो॥ आमेन्!”

13 हेक्क्याङ् तुम्लाम्लोःबाधिक्ले इङ्गाꣳ अक्खेलꣳरिक् सेःन्दोःसाङ् “कन् फःदाङ्बा तेःत् केजाङ्बाहाꣳ हाःत्छिबे? हेक्क्याङ् आत्तोलाम् मेद्येबाबे?”

14 इङ्गाꣳ खुनेꣳ नोगप् पिरुङ्, “आदाङ्बे, इङ्गाꣳग मेनिःसुङ्सिङ्डिन्लो, खेनेꣳए केनिःसुꣳरो॥”

हेक्क्याङ् खुनेꣳ अक्खे मेत्ताङ्, “कन्हाꣳग पयम् यम्बा निङ्घुम्लाम् केदाःबासिरो॥ कङ्हाꣳरे मेल्लुक्साःल्ले कुमाक्खिꣳओ खुनिꣳ तेःत् चाङ्हाꣳ वामेहप्तुआङ् फःदाङ्बा मेजोगुआङ् मेवाꣳरो॥*

15 खेल्ले चोगुल्लेए कङ्हाꣳग हाङ्युक्नाओ केयुङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि मेयेप्पाङ् सेन्दिक् लेन्दिक् कुहिम्मो सेवा मेजोगुꣳरो॥ हेक्क्याङ् हाङ्युक्नाओ केयुङ्बान् खुनिꣳनु वाꣳआङ् कम्ब्राङ् मेत्तुसिꣳरो॥

16 कङ्हाꣳ याम्मो आप्फाल्लेआङ् सेत्लाःक्मा नु आङ्गुगेन् वामिःमाल्ले मेदरुसिन्लो॥ हेक्क्याङ् नाम्साङ्डिल्लेआङ् सेःप्माआङ् मेसेःप्तुसिन्, येम्माआङ् मेयेम्दुसिन्लो॥

17 थेआङ्भेल्ले हाङ्युक्ना लुम्मो केवाꣳबा मेल्लुक्साःल्ले कङ्हाꣳ कमुसिꣳ, खुनेꣳ नेत्तिगेन् हिङ्मन् केबिबा वाबुन्नो लाम्लोसुसिरो॥ हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खुनिꣳ मिक्वाःन् तुगु पिरुसिꣳरो॥”

8

नुसिगेःक्पा एःप्साप्

1 हेक्क्याङ् मेल्लुक्साःल्ले नुसिगेःक्पा एःप्साप्पिन् फाःक्खुल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्डो कुमुक् कुभ्रेःङ् थारिक् चिजि येम्येम् पोःक्खे॥

2 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुदगि केयेप्पा नुसि माङ्लाइङ्बाहाꣳ निःसुङ्सिङ्॥ खेङ्हाꣳ नुसि थुत्थुरिःप्पाहाꣳ मेबिरुसिरो॥

3 हेक्क्याङ् साम्म्याङ्साङ्तेरेङ्केबङ्बा वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बान् त्येआङ् लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निल्ले कुबेसाङ् येम्सिङ्लो॥ केरेक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुयाप्मिहाꣳरे खुनिꣳ तुवाःन्नु तोःम्मा फाꣳआङ् हाङ्युक्नाःल्ले कुदगिबा साम्म्याङ् लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नो साङ्सिङ् हाःम्मा फाꣳआङ् यरिक् साङ्सिङ् मेबिरुरो॥

4 हेक्क्याङ् साङ्सिङ् मिःक्खुःन् नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुयाप्मिहाꣳरे मेजोगुबा तुवाःन् सोरिक् माङ्लाइङ्बाल्ले कुहुक्कोलाम् निङ्वाꣳफुमाङ्डो थाःङ् केरेरो॥

5 हेक्क्याङ् खेन् माङ्लाइङ्बाल्ले साङ्तेरेङ्डिन् याङ्सिङ्डाङ् लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नोबा मिघाःङ्डिन् साङ्तेरेङ्डो केःत्तु, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लाप्फुसु थाःसुरो॥ हेक्क्याङ् खेप्मो साःम्भे लेक्ते, ताङ्साक्पेन्खेरेङ् घुरुङ् लꣳरिक् लोःक्खु, हेक्क्याङ् लुप्लि थाडेरो॥

तगिस्मा लिसि थुत्थुरिःप्पाहाꣳ

6 हेक्क्याङ् नुसि माङ्लाइङ्बाहाꣳरे नुसि थुत्थुरिःप्पाहाꣳ मुःप्मा फाꣳआङ् यारिप् मेजोगुरो॥

7 हेक्क्याङ् थिक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले माक्खिꣳनु केभुत्छिङ्बा फःन् नु मिःन्इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो इक्सिङ्ल थाःमा हेःक्तेरो॥ हेक्क्याङ् कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् सिङ्बुङ्हाꣳ, हेक्क्याङ् काक् सरेःत्क्याःप्पा याःन्हाꣳ मिदिगेबेरो॥

8 हेक्क्याङ् निसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले मि केदिःप्पार केबप्पा पयम् यम्बा कोःक्मा हेक्तङ्बान् वाहङ्डो लाप्फुसिङ्लो॥ हेक्क्याङ् कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् वाहङ्डिन्माक्खिꣳ पोःक्खे पेरो॥

9 हेक्क्याङ् कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् वाहङ्डो केयाक्पा कुहिङ्वेत् पाथुङ्साहाꣳ मेस्ये, हेक्क्याङ् खेप्मोबा कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् वालाधाहाꣳआङ् मेयरे मेबेरो॥

---

* **7:14** □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

10 हे़क्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले़ ताङ्साक्पोलाम् यम्बा खेःम्सिक्पान् के़दिःप्पा तियालो कुइसिःक् कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् यङ्घङ् नु वाबुन्हाःओ मक्थ्येरो॥

11 खे़न् खेःम्सिक्पाल्ले़ कुमिङ्ग "पघिःक् के़घिःक्पा" वये़॥ खे़ल्ले़ कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् च्वाःत्तिन् के़घिःक्पा चोगु, हे़क्क्याङ् खे़न् च्वाःत्तिन् मे़धुङुआङ् यरिक् मे़न्छाम् याप्मिहाः मे़स्येरो॥

12 आल्ल लिसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले़ नाम्, लाबा, नु खेःम्सिक्पाहाः कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् याङ्घुआङ् खे़ङ्हाःरे़ कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् ओःत्तिःन् मयेरो॥ हे़क्क्याङ् ले़न्दिक् नु से़न्दिक्ले़न्नाङ् कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् खादामे़रो॥

13 हे़क्क्याङ् इङ्गाः थाःङ् ओमे़त्तुङ्डिल्ले़ ताङ्साक्पो के़बे़बार के़बप्पा मुयाधिक् यम्बा इक्लाओ अक्खेलःरिक् अःक्ते़बा खे़प्सुङ्लो, "इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़वाःबाहाःओ तुक्खे, तुक्खे, तुक्खेरो, थेआङ्भे़ल्ले़ आल्ल वेःस्मा सुम्सि माङ्लाइङ्बाहाःरे़ खुनिः थुत्थुरिःप्पेन्मुःप्मा ये़म् त्ये़आङ् वाःरो॥"

9

ङासिगेःक्पा थुत्थुरिःप्पा

1 हे़क्क्याङ् ङासिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले़ ताङ्साक्पोलाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मक्के़धाःबा खेःम्सिक्पाधिक् निःसुङ्लो॥ खे़न् खेःम्सिक्पेन्कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत्तोबा तिमिक्किन् मे़बिरु॥

2 खे़न् खेःम्सिक्पाल्ले़ कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत्तिन् हन्दुल्ले़ खे़प्मोलाम् आत्तात्तान्ने यम्बा मिहाःत्लुङ्डोलाम् के़लःम्बा कुइसिःक् मिःक्खुःन् थाङ़े, हे़क्क्याङ्ताङ्साक्पेन्सिदे़प् ते़प्तुआङ् नाम्मिन् इःप्तुदेःसुरो॥

3 हे़क्क्याङ् मिःक्खुओलाम् निःङ्घुःक्वाहाः मे़लःन्दे़आङ् खाम्बेःक्मो मे़जुक्ते़, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाः ताङ्साक्खे़बक्पाहाःरे़ हे़क्के सिक्मा मुक् मे़बिरुसिरो॥

4 खे़ङ्हाः याःन् पोःक्लाहाः, सिङ्बुङ्हाः फे़त्लाःम्मा मे़ःन्, कर खुनिः तोवाबो निङ्वाःफुमाङ् एःप्साप् मे़म्बप्मनाबा मे़न्छाम् याप्मिहाःरक् तुक्खे चाःत्ते़म्सिम्मे़ः मे़मे़त्तुसिरो॥

5 खे़ङ्हाः मे़न्छाम् याप्मिहाः मे़से़रे़म्सिम्मिन्ने़ः कर ला ङासि थारिक् तुक्खे चाःत्ते़म्सिम्मे़ः के़लःबा इङ्जाःङ् मे़बिरुसि॥ हे़क्क्याङ् खे़न् मनाहाःरे़ खुनिः तुक्खेःङ्ग ताङ्साक्खे़बक्पाल्ले़ आसिक्किल्ले़ तुक्पा हे़क्तङ्बा वये़रो॥

6 खे़न् ये़न्हाःओ मे़न्छाम् याप्मिहाःरे़ सिःमे़न् मे़गोःत्तु, कर मे़ङ्घोःसुन्लो॥ हे़क्क्याङ् सिःमा निङ्वाः मे़जोगुसाङ् मे़न्छिःने़न्लो॥

7 खे़न् निःङ्घुःक्वाहाःग थङ्डो यारिप् चोःक्मनाबा अन् कुइसिःक् निःमे़धाबे़रो॥ खे़ङ्हाःरे़ खुनिः थे़गेःक्को साम्म्याङ् तिचः हे़क्तङ्बान् मे़घुःक्खुआङ् पत्छे़, हे़क्क्याङ् खुनिः नाराःङ्ग मे़न्छाम् याप्मिरे़न् कुइसिःक् चोगे़रो॥

8 खे़ङ्हाःरे़ खुनिः थे़गेःक्इःङ्ग मे़न्छुमाःरे़न् हे़क्के केःम्बा चोगे़॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः हाबोःहाःग थे़रिङ्बाल्ले़ कुहाबोः हे़क्के लःरे़रो॥

9 खे़ङ्हाःरे़ खुनिः सङ्बेःमो फे़न्जेः से़ःप्चाङ् मे़जाक्खु॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः लाप्पिङ्ग थङ्डो अन्लाहाः के़उःङ्बाआङ्के़लोःक्पा कुइसिःक् सःक्ते़रो॥

10 खे़ङ्हाःरे़ खुनिः मेःङ्ग ताङ्साक्खे़बक्पाल्ले़ कुमे कुइसिःक् चोगे़, हे़क्क्याङ् खुनिः मेःल्ले़ ला ङासि थारिक् मे़न्छाम् याप्मिहाः तुक्खे चाःप्मासि मुक्साम् मे़गत्तु॥

11 खुनिः हाङ्डिङ्ग कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत्तिल्ले़ कुमाङ्लाइङ्बान् वये़रो॥ खे़ल्ले़ कुमिङ्ग हिब्रु पाःन्दाङ्डो अब्बादोन नु ग्रिक पाःन्दाङ्डो अपोल्लियोन्लो (कङ्हाःरे़ कुबेःङ्ग "के़मे़ङ्बा" पोःङ्लो)॥

12 खे़न् थिक्सिगेःक्पा इनोगे़न् तुक्खेःङ्ग पेरो॥ कर ओमे़त्तेम्मे़ःओ, वेःस्मा ने़त्छि इनोगे़न् तुक्खेहाः ताःमा के़बोःङ्बा वाःरो॥

तुक्सिगेःक्पा थुत्थुरिःप्पा

13 हे़क्क्याङ् तुक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले़ निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुदगिबा साम्म्याङ् ले़त्तिङ्तोःम्मादे़न्निल्ले़ लिसि कुसुक्पो के़बप्पा हासम्सम्बाओनु इक्लाधिक् लःन्दे़बा खे़प्सुङ्॥

14 खे़न् इक्लाःल्ले़ अक्खेलःरिक् खे़न् थुत्तुरिःप्पा के़गप्पा तुक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बान् मे़त्तु, “पयम् यम्बा युफ्रेतिस वाहङ्डो इघेःङ्मनासिबा लिसि माङ्लाइङ्बाहाः ले़रे़से़ः॥”

15 हे़क्केलःरिक् बा कन् तङ्बे, ला, ये़न्, नु कुमुक्ले़ लागि यारिप् मे़बोःक्खे़आङ् के़वाःबा खे़न् लिसि माङ्लाइङ्बाहाः कुसुक्वा थिक् मे़न्छाम् याप्मिहाः से़प्मासि फाःआङ् मे़ले़रुसिरो॥

16 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः अन् के़युक्पा थक्सुबाहाः युङ्सिङ् ने़त्छि (२०,००,००,०००) मे़वये़बा खुनिः खानिःत्तिन् खे़प्सुङ्लो॥

17 इङ्गाः निःसुङ्बा सुफोओ अन्हाः नु अन् के़युक्पाहाः अक्तङ्बा मे़जोगे़–खे़ङ्हाःरे़ खुनिः सङ्बेः से़ःप्चाङ्डिन् मि हेक्के हेःत्ताङ्बा, कुभिङ्लुङ् हेक्के फिङ्दाङ्बा नु कान्धाक् हेक्के अम्दाङ्बा चोगे़रो॥ हेक्क्याङ् अन्हाःरे़ खुनिः थे़गेःक्पाङ्ग थे़रिङ्बाल्ले़न् कुइसिःक् चोगे़, हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः मुराओलाम् मि, मिःक्खुः नु कान्धाक्किन् लःन्दे़रो॥

18 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा कुलक् सुम्सिओ कुलक् थिक् मे़न्छाम् याप्मिहाः कन् अन्हाःरे़ खुनिः मुराहाःओलाम् के़लःम्बा मि, मिःक्खुः नु कान्धाक्ले़न् सुम्सि मिन्देःओलाम् मे़स्ये़रो॥

19 अन्हाःरे़ खुनिः मुक्साम्मिङ्ग खुनिः मुराहाःओ नु मेहाःओ पत्छे़रो॥ खुनिः मेहाःग असेःक्पा कुइसिःक् कुधे़गेःक् के़बप्पा चोगे़रो॥ खे़न् थे़गेःक्हाःरे़ मे़न्छाम् याप्मिहाः खाःम्मासि मुक्साम् मे़गत्तुरो॥

20 हे़क्क्याङ् कन् मिन्देःलाम् मे़न्छिःमना वेः मनाहाः आबाङे मे़जोगुबा फे़न् याःम्बक्कोलाम् मे़न्हिन्दे़न्लो॥ आल्लसाङ् खे़ङ्हाःरे़ फे़न्साम्हाः नु मे़म्बाःप्मना, मे़न्निःमना हे़क्क्याङ् लाङ्मेङ्घेःक्मना साम्म्याङ्, युप्पा, थथनाबा, लुङ् नु सिङ्डिल्ले़न्नावाइत्लाहाः सेवा चोःक्मा मे़ल्ले़रुन्लो॥

21 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाः मना से़प्मा, कित्याक् चोःक्मा, याम्बोःप्मा नु खुःम्मालाम् मे़न्हिन्दे़न्लो॥

10

माङ्लाइङ्बा नु चुक्सा साप्कित्तिन्

1 हे़क्क्याङ् इङ्गाः वेः मुक्साम्दाङ्बा माङ्लाइङ्बाधिक् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् ये़ःर पत्छे़बा निःसुङ्॥ खे़न् खाप्मिःत्तिल्ले़ पन्छिङ्डाङ् वये, कुधे़गेःक् सम्दाङ्ग नाम्धिङ्गोःन् पत्छे़, खुने़ः कुनाराःङ्ग नाम्मिन् हे़क्के मिक्के़जे़म्बा चोगे़, हे़क्क्याङ् कुलाङ्हाःग मि के़दिःप्पा सित्लाङ् कुइसिःक् चोगे़रो॥

2 खे़ल्ले़ कुहुक्को चुक्सा फाःङ्मनाबा साप्कित्थिक् कत्तु॥ खे़ल्ले़ कुजुप्साङ् लाङ्डिल्ले़ वाहङ्डो नु कुभे़न्छाङ् लाङ्डिल्ले़ खाम्बेःक्मो तोःरुआङ् ये़बे़रो॥

3 हे़क्क्याङ् खे़न् माङ्लाइङ्बान् थे़रिङ्बान् हुःक्ते़बा कुइसिःक्के यम्बा इक्लाओ अःक्ते़रो॥ खुने़ः अःक्ते़ल्ले़ ताङ्साक्पेन्नुसिले़ङ् लोःक्खुरो॥

4 हे़क्क्याङ् इङ्गाः खे़न् ताङ्साक्पा के़लोःङ्बाल्ले़ कुबाःन्निन् साप्माए इःत्तुङ्डाङ् पत्छाङ्, कर साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् खे़न् नुसि खे़रे़ङ् घुरुङ् के़लःबाल्ले़ कुबाःन्निन् मे़साप्ते़न्ने़ः, कर खे़ङ्हाः माःरे़आङ् कत्ते़ःओ के़लःबा इक्लाधिक् खे़प्सुङ्॥

5 हे़क्क्याङ् इङ्गाः निःसुङ्बा खे़न् वाहङ्डो नु खाम्बेःक्मो के़ये़प्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुजुप्साङ् हुक्किन् साङ्ग्राम्पेदाङ् ले़प्माङ् फोःक्खुर

6 साङ्ग्राम्पेदाङ्, इक्सादिङ् खाम्बेःक् नु वाहङ् हे़क्क्याङ् खे़प्मो के़वाःबा काक् पाःन्हाःरे़न् नावागे़न् चइःत् के़ने़बा सदादिङ् कुहिङ्वे़त् के़वाःबा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ कुमिङ्डो माङ्हे़क्सिङ्लो॥ खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ पाःत्तु, “आल्ल खे़न् ये़म्मिन् ताःमा यरिक् होःप्लो,

7 कर नुसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुधुत्थुरिःप्पेन्मुःत्तुल्ले माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पा*
कुसेवारोबाहाꣳ तगि इङ्भन् चोगुसिबा कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसिबिꣳ पाःन्हाꣳ केत्लो॥”
8 हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् खेप्सुङ्बा इक्लाःल्ले याम्मो अक्खे मेत्ताङ्, “पेगेꣳआङ् खेन्
वाहङ्डो नु खाम्बेःक्मो केयेप्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुहुक्को कत्तुबा खेन् केबाःङ्बा साप्क्तिन्
ताःक्तेꣳ॥”
9 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳआङ् खेन् माङ्लाइङ्बाल्लो पेगाङ्डाङ् खेन् चुक्सा साप्क्तिन् नाःक्तुङ्॥
खेल्ले मेत्ताङ्, “क्वे! कन् ताःक्तेꣳआङ् च्येꣳ, कन् केजःल्ले केमुराओ सक्वाघु हेक्के
पलिम्लिम्साङ् केसाप्पोःक्पो लाःत्ताङ् पघिःक्खिःक्लो॥”
10 हेक्क्याङ् खेन् चुक्सा साप्क्तिन् कुहुक्कोलाम् ताःक्तुङ्डाङ् इङ्गाꣳ चाङ्॥ खेन् चाङ्डिल्ले
आमुराओ पलिम्लिम्दे, कर आसाप्पोःक्पो लाःसेआङ् पघिःक्खिःक्तेरो॥
11 हेक्क्याङ् खुनेꣳ अक्खे मेत्ताङ्, “खेनेꣳ यरिक् मनाहाꣳ, मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ, यरिक् पाःन्दाङ्हाꣳ नु
हाङ्हाꣳरे खुनिꣳ याःम्बेओ याम्मो माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःत्तुरए पोःङ्लो॥”

11

नेत्छि तोःन्दि केबिबाहाꣳ

1 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ कुसिःक्मा सिङ् कुइसिःक् तक्काःत्थिक् मेबिराङ्डाङ् अक्खे मेमेत्ताङ्,
“पेगेꣳआङ् निङ्वाꣳफु माङ्हिम् नु लेत्तिङ्तोःम्मादेन्निन् सिःक्तेꣳ, हेक्क्याङ् खेप्मो सेवा
केजोःक्पाहाꣳआङ् निरेसेꣳओ॥
2 कर हिम्मिल्ले लक्खुम्मिन् मेसिःक्तेन्नेꣳओ, थेआङ्भेल्ले खेङ्ग केरेक् लाजेꣳबा सुवाङ्हाꣳ
पिरेआङ् वाꣳरो॥ खेङ्हाꣳरे खेꣳयो ला लि-नेत् (४२) थारिक् सेसे येक्यक्किन् मेसꣳरु मेलाःक्तुꣳरो॥
3 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ नेत्छि आदोःन्दि केबिबाहाꣳ युक् पिरुङ्सिङ्, हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे सगि तेःत्*
चाङ्सुआङ् हेन्छिङ्थिक् किपनेत्छिआङ्तुक्पोःङ्(१,२६०) येन् थारिक् माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःत्छिरो॥”
4 खुन्छिꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक् दाङ्बाल्ले कुदगि केयेप्पा नेत्छि जैतुन सिङ्बुङ् नु नेत्छि
सेमियुङ्देन्सिरो॥
5 आत्तिन्हाꣳरे खुन्छिꣳ तुक्खे चाःप्मासि निङ्वाꣳ मेजोगुꣳ, खेङ्हाꣳरे खुन्छिꣳ मुराओलाम् केलःम्बा
मिराःक्किल्ले खुन्छिꣳ निङ्मिहाꣳ लाबु सेरुसिꣳरो॥ अक्खेलꣳरिक् खुन्छिꣳ तुक्खे चाःप्मासि निङ्वाꣳ
केजोःक्पाहाꣳ सिःमाए पोःङ्लो॥
6 खेङ्हाꣳरे माङ्निङ्वाꣳपाःन् पाःत्छुर थारिक् पाङ्गेन्दिङ् वाहित्मान् मेधानेन्ल फाꣳआङ् तरःङ्गेन्
ताङ्साक्पेन्सुप्मा मुक्साम् कत्छुꣳरो॥ हेक्क्याङ् यङ्घङ् नु वाहङ्डिन् माक्खिꣳओ लेङ्मा मुक्साम्माङ्
कत्छुꣳ, याम्मो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो खुन्छिꣳ निङ्वाꣳ हेक्केए काक् परिक्लेन् मिन्देꣳहाꣳआङ् ताःप्मा
सुक्सुꣳरो॥
7 खुन्छिꣳ तोःन्दि पिमा सुःत्छुआङ् खेन् कुद्रोःम् मेःन्नेबा लुम्बाःत्लाम् केलःम्बा खेन् थक्साःल्ले
खुन्छिꣳनु थङ् चोगुꣳ, हेक्क्याङ् खेल्ले नेप्मजाङ् नाःन्दुसिꣳआङ् सेरुसिꣳरो॥
8 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुन्छिꣳ थक्किङ्ग खेन् पयम् यम्बा येक्यक्किल्ले कुमाराम्मो नेसिरो॥ खेप्मोए
खुन्छिꣳ दाङ्बान् सिलाम्साक्मा सिङ्सम्दाङ् मेभोःन्दु मेसेरुआङ् वयेरो॥ खेन् येक्यक्किङ्ग सदोम
येक्यक् नु मिस्र लाजेꣳ हेक्तङ्बारो॥
9 हेक्क्याङ् येन् सुम्सिआङ् लेन्जो थारिक् केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ, केरेक् पाःन्दाङ्हाꣳ, हेक्क्याङ्
केरेक् लाजेꣳहाꣳलाम् मनाहाꣳरे खुन्छिꣳ चेहाꣳ ओमेमेत्तुसाङ् इप्पुङ्डो लुप्माग मेम्बाङ्घुन्छिन्लो॥
10 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳ स्येत्छिबाओ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे खुनिꣳ सिराꣳ
थाङ्डाङ् मेसःत्लो, हेक्क्याङ् मिक्तोःक् मेबिसिङ्लो, थेआङ्भेल्ले खेन् नेप्फु माङ्निङ्वाꣳपाःन्

---

* **10:7** □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□–□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□ * **11:3** “□□□□ □□□□□□ □□□□□□□” □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□

के़बाःप्पाहाꣳरे़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़वाꣳबाहाꣳ साꣳरिक्इनोगे़न् तुक्खे चाःत्ते़च्छुआङ् वये़त्छिरो॥

11 कर ये़न् सुम्सिआङ् ले़न्जो एगाङ् खे़ङ्हाꣳ ने़प्माङ्डो ने़त्तिगे़न् हिङ्मन् के़बिबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ साःङ्गुगे़न् कुसक्माःन्लाःसे़आङ् ने़प्माङ् पोगे़त्छिआङ् ये़बे़त्छिरो॥ हे़क्क्याङ् खुन्छिꣳ ओगे़मे़प्पार के़बप्पा काक् मनाहाꣳ साꣳरिक् मे़गिसे़रो॥

12 हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् कत्थो थाङे़त्छे़ꣳ के़लꣳबा यम्बा इक्लाधिक् त्ये़आङ् खुन्छिꣳ निङ्मिहाꣳरे़ ओमे़मे़त्तुसिर मे़बत्छे़ल्ले़सा थो खाप्मिःत्तो लाःसे़त्छिर साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पेसे़त्छिरो॥

13 हे़क्क्याङ् आम्भा खे़न् ये़म्मो पयम् यम्बा किप्मा के़घुःबा लुप्लि थाङे़आङ् खे़न् ये़क्यक्किन् थिबोःङ् लक् यरे़ल्ले़ हेन्छिङ् नुसि (७०००) मनाहाꣳ हदꣳ मे़स्ये़रो॥ हे़क्क्याङ् मे़न्छिःमना काक् मनाहाꣳ साꣳरिक् मे़गिसे़आङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् मुक्साम्दाङ्बा चोःक् फाꣳआङ् मिमिदिङ् मे़बिरुरो॥

14 खे़न् निसिगेःक्पा इनोगे़न् तुक्खेःङ्ग पे, कर ओमे़त्ते़म्मे़ꣳओ, सुम्सिगेःक्पा इनोगे़न् तुक्खेःङ्ग हाराए तार पत्लो॥

नुसिगेःक्पा थुत्थुरिःप्पा

15 हे़क्क्याङ् नुसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुधुत्थुरिःप्पे़न्मुःत्तुल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्डो यम्बा इक्लाहाꣳ अक्खेलꣳरिक् त्ये़रो, “काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् आनिꣳ दाङ्बा नु निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेःन्दुबा ख्रिस्ते़ल्ले़ कुहाङ्जुम् पोःक्खे़आङ् वाꣳरो॥ हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ चक्मे़ल्लꣳए सदादिङ् सदादिङ् हाङ् चोगुꣳरो॥”

16 हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुदगि आबाङे खुनिꣳ हाङ्युक्नाओ के़युङ्बा ने़त्-लि (२४) तुम्लाम्लोःबाहाꣳ साम्बोःन् मे़भन्छिङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् सेवा मे़जोगुर

17 अक्खे मे़बाःत्तु,

“उनाहुरिआङ्धोनु आल्लो थारिक्के़वाꣳबा मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डे, आनिगे़ नाजम्गे़न् नोगे़न् पिआसिगे़ꣳरो, थेआङ्भे़ल्ले़ आल्ल पयम् यम्बा के़मुक्साम्मिन् के़दाःक्तुआङ् के़वाꣳ हे़क्क्याङ् हाङ्युक् चोःक्मा के़हेःक्तुआङ् के़वाꣳरो॥

18 मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ खे़ने़ꣳनु खुनिꣳ याःक्ले़ꣳरे़आङ् वाꣳ,

कर आल्ल खे़ने़ꣳ के़सिक् पोःक्मा ये़म् के़रे़आङ् वाꣳ॥ के़सिःबाहाꣳ खासे़न् चोःक्मासि ये़म् त्ये़आङ् वाꣳ॥

हे़क्क्याङ् खे़ने़ꣳनु के़गिबा चुक्सा नु यम्बा, माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा के़सेवारोबाहाꣳ हे़क्क्याङ् के़सेसे मनाहाꣳ हाङ्से़म् पिमासि सुये़म् त्ये़आङ् वाꣳ॥

आल्ल इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् के़मे़ङ्बाहाꣳ मे़ङ्मासि ये़म्माङ् त्ये़आङ् वाꣳरो॥”

19 हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुहिम्मिन् हरे़आङ् खे़न् सिगाङ्बा माङ्हुप्पिल्ले़न् सन्दोःक्किन्नाङ् निःधाबे़रो॥ हे़क्क्याङ् साःम्भे ले़क्ते़, ताङ्साक्पे़न्खे़रे़ङ् घुरुङ् लꣳरिक् लोःक्खु, लुप्लि थाङे़, हे़क्क्याङ् यम्ब्यम्बा फःन् थ्ये़रो॥

12

मे़न्छुमाꣳ नु यम्बा हन्दगेःक्गे़न् वासेरिःन्

1 हे़क्क्याङ् तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पो इङ्गाꣳ निङ्वाꣳ के़माबा मिक्सेःन् निःसुङ्लो॥ खे़प्मो चाङ् चाङ्मनाबा कुइसिःक् नाम्मिन् के़जाङ्मा मे़न्छुमाꣳधिक् वये़रो॥ खे़ल्ले़ कुलाङ्भोसाङ् लाबान् पत्छे़ हे़क्क्याङ् कुधे़गेःक् सम्दाङ् थिक्-ने़त् खेःम्सिक्हाꣳरे़न् तिचः खुःक्खुआङ् पत्छे़॥

2 खे़न् मे़न्छुक्मा वये़ हे़क्क्याङ् कुसावाःम्मा ये़म्मिन् त्ये़बाल्ले़ सावाःन्दुङ्डिल्ले़ तरुआङ् यारे़र वये़॥

3 हे़क्क्याङ् तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पो याम्मो इङ्गाꣳ वेꣳस्मा निङ्वाꣳ के़माबा मिक्सेःन्धिक्काङ् निःसुङ्लो–खे़प्मो हेःत्के़लꣳबा नुसि कुधे़गेःक् के़बप्पा पयम् यम्बा किप्मा के़घुःबा हन्दगेःक्गे़न्

वासेरिःन्* वयेरो॥ खेल्ले नुसि कुधेगेःक्हाःओ नुसि तिचःहाः खुःक्खुआङ् पत्छे॥ खेल्ले थिबोःङ् कुदाङ्हाः युड़ेरो॥

4 खेल्ले कुमेःल्ले ताङ्साक्पोबा कुलक् सुम्सिओ कुसुक्वा थिक् खेःम्सिक्हाः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो यो सुःन्दु थाःसुसिरो॥ हेक्क्याङ् अड़ेःक्वाःन् सावाःन्दुल्ले लरुङ्देःसुङ् फाःआङ् मेन्छुमाःइल्ले कुदगि खेन् पेआङ् येम्सिङ्लो॥

5 खेन् मेन्छुमाःइल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो फेन्जेः तक्काःत्तिल्ले काक् मेन्छाम् सुवाङ् सम्दाङ् हाङ् केजोःक्पा अड़ेःक्वासाःन् सावाःन्दु॥ खेन् अड़ेःक्वाःन् सावाःन्छिङ्नामेःन्ने निङ्वाःफुमाङ्डो हेक्क्याङ् कुहाङ्युक्नाओ थाःङ् मेघेत्तु मेदेःरुरो॥

6 हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमाःइन् हेन्छिङ्थिक् किप्नेत्छिआङ्तुक्पोःङ्(१,२६०) येन् थारिक् चा मेप्मा फाःआङ् एःक्सादेन्नो निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले यारिप् चोगुबा तेन्नो खेत्छिङ् पेरो॥

7 हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पयम् यम्बा तेन्धङ् पोःक्खेरो॥ मिखाएल*हेक्क्याङ्खेल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाःरे खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःन् हेक्क्याङ् खेल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाःनु थङ् मेजोगुरो॥

8 कर खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःन् नु खेल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाः* थङ्डो हारि मेद्येआङ् खेङ्हाःरे साङ्ग्राम्पेदाङ्डो खुनिः युङ्मा तेन्निन् मेमाःसु॥

9 कन् पयम् यम्बा हन्दगेःक्गेन् वासेरिःङ्ग उन्छोःन्बा असेःक्पेन्लो, खेङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबाहाः इङ्लेक् केमेप्पा माफेन्साम् इग्र सैतान मेमेत्तुरो॥ खेङ्ग कुमाङ्लाइङ्बाहाःनु यो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लाप्फुसेरो॥

10 हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो अक्तङ्बा यम्बा इक्लाधिक् खेप्सुङ्,

“आल्ल निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेन्लप्, कुमुक्साम्, कुहाङ्जुम् नु खुनेः सेःन्दुबा ख्रिस्तेल्ले कुयुक्किन् त्येआङ् वाःरो॥ थेआङ्भेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदगि सेन्दिक् लेन्दिक् आनिः नसानिबा फुःनुसाः नेःनुसाःहाः आप्तिक् केगुःप्पार केनेबान् यो इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लाप्मेभुसु मेधासुरो॥

11 आनिः नसानिबा फुःनुसाः नेःनुसाःहाःरेग मेल्लुक्साःल्ले कुमाक्खिः नु खेङ्हाःरे इङ्मेभोःसुबा सेक्खाःल्ले खेन्माफेन्साम्मिन् मेनाःन्दुआङ् मेवाःरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःग सिःमाआङ् मेङ्गिसेन्लो॥

12 खेल्ले चोगुल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ् नु खेप्मो केवाःबासे, सःतेम्मेःओ! कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो नु वाहङ्डो केवाःबासे, खिनिःग केजिःत्ति केस्येःइरो, थेआङ्भेल्ले माफेन्साम्मिङ्ग खिनिःओ थ्येआङ् वाःरो॥ खेल्ले साःरिक् कुसिक्केन् पोगे, थेआङ्भेल्ले खेल्ले कुयेम्मिन् सुःल्लिक्लक् वाः फाःआङ् निङ्वाः खोःसुआङ् वाः॥”

13 हेक्क्याङ् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले खुनेः इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लाप्मेभुसाङ् केलःबा निङ्वाः खोःसुआङ् खेन् अड़ेःक्वासाः केगप्मा मेन्छुमाःइन् तुक्खे चाःत्छे नाःप्मा हेःक्तु॥

14 कर खेन् मेन्छुमाःइन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले मेयाङ्घुन्ल फाःआङ् एःक्सादेन्नो यारिप् चोःक्मनाबा चिङ्सिङ्मादेन्नो खेत्छिङ्मा पेःक्मा सुक्ल फाःआङ् पयम् यम्बा नेत्छि मुया लाप्हाः मेबिरुरो॥ खेप्मो तङ्बे सुम्सिआङ् कुभ्रेःङ् थारिक् खुनेः चा मेमेत्तुरो॥

15 खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले खेन् मेन्छुमाःइन् च्वाःत्तिल्ले वादेःम्मा तेःमाआङ् सेप्मा फाःआङ् यङ्घङ् क्याःप्पा च्वाःत्तिन् कुमुराओलाम् अःसु लःत्तुरो॥

---

* **12:3** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ * **12:7** □□□□□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□ * **12:8** □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□, कर खेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ बिफ्युङ् चोगुआङ्निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले खेन्साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम्लाप्फुसु, हेक्क्याङ्खेन्माफेन्साम्पोःक्खे॥ माफेन्साम्मिल्ले कुमाङ्लाइङ्बाहाःग माफेन्साम्मिन्नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ पोगेबाओ कुबाःन् केघेम्बाहाःरो॥

16 कर इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्ले खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले कुमुराओलाम् अःसु लःत्तुबा
यङ्घङ्डिन् काक् लरुदेःसुआङ्खेन् मेन्छुमाःइन् कुभाः पिरुरो॥
17 हेक्क्याङ् खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले मेन्छुमाःइन्नु साःरिक् कुसिक् पोगेआङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुइङ्जाःङ् केनाःप्पा केइःप्पा नु येसुरे कुनिसाम् नसाःन् केजोःक्पा खेन्
मेन्छुमाःइल्ले वेः कुमुःइदाङ्साहाःनु थङ् चोगुरो॥
18 हेक्क्याङ् खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःन् वाहङ्डिल्ले कुयाओ येम्सिङ्लो॥

13

वाहङ्लाम् केलःम्बा किप्मा केघुःबा थक्सा

1 हेक्क्याङ् इङ्गाः वाहङ्डोलाम् केलःम्बा किप्मा केघुःबा थक्साःन् निःसुङ्लो॥ खेल्ले नुसि
कुधेगेःक्हाःओ थिबोःङ् कुदाङ्हाः मेबत्छे, हेक्क्याङ् खेल्ले कुदाङ्हाःओ थिबोःङ् तिचःहाः
खुःक्खुआङ् पत्छे॥ खेल्ले केरेक् कुधेगेःक्को निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ माङ्चेःया
मिङ् साप्तेआङ् पत्छे॥
2 खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःङ्ग थक्केबा कुइसिःक् निःसुङ्, कर खेल्ले कुलाङ्हाः माःःयुबाल्लेन्
नु कुमुराःङ्ग थेरिङ्बाल्लेन् हेक्तङ्बा चोगेरो॥ हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःन्
आबाङे कुमुक्, कुहाङ्युक्नाःन् हेक्क्याङ् पयम् यम्बा कुयुक्किन् पिरुरो॥
3 खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःल्ले थिक् कुधेगेःक्पेन्सिःमालिङ्धोओ केरेर थारिक् काःन्देआङ्
पत्छेबा निःदेत्ते, कर याङ्सि खेन् केगाःम्बा याङ्घेःक्किन् वेःत्तेरो॥ हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
काक् मेन्छाम्गेन् याप्मिहाःरे खेन् मेनिःसुआङ् खुनिः निङ्वाः मयेर खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःन्
मेदिम्दुरो॥
4 मनाहाःरे खेन् हन्दगेःक्गेन् वासेरिःन् सेवा मेजोगु, थेआङ्भेल्ले खेल्ले कुयुक्किन् किप्मा केघुःबा
थक्साःन् पिरुआङ् वये, हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे अक्खे मेबाःत्तुर सेवा मेजोगु, “कन् किप्मा केघुःबा
थक्साःन् हेक्तङ्बा हाःत् वाःबे? कन् किप्मा केघुःबा थक्साःन्नु थङ् चोःक्मा केसुक्पा हाःत्
वाःआङ्बे?”
5 हेक्क्याङ् खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःन् आङ्दिङ् पाःन् नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ
ताप्फेःम्बा माङ्चेःया पाःन्हाः पाःप्मा मेबाङ्घुरो॥ हेक्क्याङ् लि-नेत् ला (४२) थारिक् कुबाःप्पाःत्
चोःक्मा युक् खोःसुरो॥
6 हेक्क्याङ् खेल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ ताप्फेःम्बा माङ्चेःया पाःन्हाः पाःत्तुर
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुमिङ् नु कुयुङ्देन् हेक्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो केवाःबाहाःरे खुनिः चाःत्थि
तेःसु पिरुसिरो॥
7 हेक्क्याङ् खेन् थक्साःल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाःरे खुनिः तक्लेङ्वाओ थङ्
चोःक्माआङ् नाःम्मासि युक् खोःसुरो॥ हेक्क्याङ् याम्मो खेन् थक्साःल्ले इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
केरेक् मेन्छाम् सुवाङ्हाः, केरेक् पाःन्दाङ्हाः, हेक्क्याङ् केरेक् लाजेःहाः सम्दाङ् युक् चोःक्मा
खोःसुरो॥
8 सेप्मनाबा मेल्लुक्साःल्ले कुहिङ्मन्ले कुसाप्पन्नो इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत्
नेमानुःल्ले तगिए खुनिः मिङ् मेन्छाप्पे केवाःबा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा केरेक्ले खेन् थक्साःन् सेवा
मेजोगुरो॥
9 आल्ल नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेःआङ् कुसिङ्निःत्तेम्मेःओ!
10 पुङ्लाहिम्मो थाःमा केबोःङ्बान्, पुङ्लाहिम्मो थाःः हेक्क्याङ् ताभेलाम् सिःमा केबोःङ्बान्,
ताभेलाम्बाए सिःरो॥ खेल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाःरे इनोगेन् तुक्खेःन् नासि
थःप्मा पोःङ्डाङ् नसाःन्साबा पोःङ्माआङ् वाःमाए पोःङ्लो॥

खाम्बेःक्मोलाम् केलःम्बा किप्मा केघुःबा थक्सा

11 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् वेꣳस्मा किप्मा के़घुःबा थक्साधिक्लःन्दे़ थाड़ेबा निःसुङ्लो॥ खे़ल्ले़ थुःम्बाल्ले़न् कुइसिःक् ने़त्छि कुदाङ् युड़े, कर खे़ङ्ग हन्दगेःक्गे़न् वासेरिःन् कुइसिःक् पारे़रो॥

12 खे़ल्ले़ थिक्सिगेःक्पा किप्मा के़घुबा थक्साःल्ले़ काक् कुयुक्हाꣳ ओगप् चोगुरो॥ खे़ल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ सिःमालिङ्धो थारिक् के़गाःम्बाआङ् के़हिङ्बा खे़न् थिक्सिगेःक्पा किप्मा के़घुबा थक्साःन् सेवा चोःक्मा पाङ्घुसिरो॥

13 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ग निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳ चोगुआङ् तरःङ्दिङ्ताङ्साङ्लाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि मिराःक्काङ् थाःसुरो॥

14 थिक्सिगेःक्पा किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ कुले़क्वा खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ निङ्वाꣳ के़माबा याःम्बक्हाꣳ चोःक्मा खोःसुआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ इङ्ले़क्तुसिरो॥ खे़ल्ले़ खे़न् सिःमालिङ्धोओ थारिक् ताभेःल्ले़ के़गाःम्बाआङ् याम्मो के़हिङ्बा थिक्सिगेःक्पा किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ कुमिङ्सो कुधाःङ्सोओ नावाइत्ला चोःक् पाङ्घुसिरो॥

15 हे़क्क्याङ् खे़ल्ले़ खे़न् थिक्सिगेःक्पा किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़न् नावाइत्लाःन् पाःप्मा सुक्ल हे़क्क्याङ् खे़न् सेवा चोःक्मा मे़न्दे़म्मनाबाहाꣳ से़रुसिर फाꣳआङ् खे़न् नावाइत्लाओ साःङ्गुगे़न् सक्मा केःप्मा मुक्साम् खोःसुरो॥

16 खे़ल्ले़ यम्बा चुक्पा, याङ्साकुन्धेसाबा नु याङ्के़साꣳबा, योःक्पा नु चोःक्युम्भोबा काक् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ खुनिꣳ चुप्साङ् हुक्को इग्र खुनिꣳ तोवाबो इबुगे़न् मिक्सेःन् लक्मा पाङ्घुसिरो॥

17 खे़न् इबुगे़न् मिक्सेःन् मे़ःन्ने सङ्मा नु इङ्मा आत्तिल्ले़आङ् मे़सुक्तुन्लो॥ खे़न् मिक्सेःन्निङ्ग किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ कुमिङ् इग्र कुमिङ्डिल्ले़ कुघानिःत् पोःङ्लो॥

18 कन् पाःन्निन् कुसिङ्निःप्मा सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳ चाहाबा चोःक्लो॥ आत्तिन् सिक्कुम्दिङ् निङ्वाꣳसाबा चोःक् हाराꣳ खे़ल्ले़ खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ कुघानिःत्तिल्ले़ कुबेःन् फाःक्खुररो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् लत्छा मे़न्छाम् याप्मिःल्ले़ कुघानिःत्लो॥ खे़न् खानिःत्तिङ्ग ६६६रो॥

14

मे़ल्लुक्साःन् नु कुमनाहाꣳ

1 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ मे़ल्लुक्साःन् सियोन कोःक्मा सम्दाङ् ये़बे़बा निःसुङ्लो॥ खुने़ꣳनु लाड़ेन्छिङ्धिक्काङ् हे़न्छिङ् लि-लि (१,४४,०००) मनाहाꣳ मे़वये़रो॥ खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ तोवाबो खुने़ꣳ कुमिङ् नु पानुदिङ् कुम्बारे़ कुमिङ्डिन् साप्ते़आङ् पत्छे़रो॥

2 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ साङ्ग्राम्पेदाङ्डो पयम् यम्बा च्वाःत् सःक्ते़बा कुइसिःक् नु खे़रे़ङ् घुरुङ् के़लꣳबा इक्लाधिक् खे़प्सुङ्लो॥ खे़न् के़सःक्पे़न् खे़प्मो यरिक् मनाहाꣳरे़ सोरिक् साराङ्गि मे़मुक्खुबा कुइसिःक् चोगे़रो॥

3 खे़ङ्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुहाङ्युक्नाःल्ले़न् हे़क्क्याङ् लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाꣳ नु तुम्लाम्लोःबाहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि कुसङ् साम्लोःन् साम्मे़मे़त्तुबा इङ्गाꣳ खे़प्सुङ्लो॥ खे़न् साम्लोःङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोलाम् थे़ꣳमनाबा खे़न् लाड़ेन्छिङ्धिक्काङ् हे़न्छिङ् लि-लि (१,४४,०००) मनाहाꣳनुःल्ले़ वेꣳ आत्तिन्हाꣳरे़आङ् हुꣳसिङ्मा मे़न्छुक्तुन्लो॥

4 खे़ङ्हाꣳग आप्फाल्ले़आङ् मे़न्छुमाꣳनु मे़म्बोःत्ते मे़वये़ हे़क्क्याङ् आबाङे सेसे मेगत्छिङ्डाङ् मे़वये़रो॥ खे़ङ्हाꣳग मे़ल्लुक्साःन् आत्तान् पेःक्साङ् कुएगाङ् कुएगाङ् के़दिम्बासिरो॥ खे़ङ्हाꣳग काक्नु तगि के़दुम्बा पोगुगे़न् कुजा कुइसिःक् निङ्वाꣳफुमाङ् नु मे़ल्लुक्साःओ तोःम्मासि फाꣳआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे़न्छाम् याप्मिलाम् कुमे़ल्लुङ् हुङ्मनाआङ् थे़ꣳमनाबासिरो॥

5 खे़ङ्हाꣳरे़ आप्फाल्ले़आङ् इङ्ले़क् पाःन् मे़म्बाःतुन्नाङ् फोत्या मे़ःन्ने मे़वाꣳरो॥

सुम्सि माङ्लाइङ्बाहाꣳ

6 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ ताङ्साक्पो वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बाधिक् पे़रे़र पत्छे़बा निःसुङ्लो॥ खे़ल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो के़वाꣳबा के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ, के़रे़क् पाःन्दाङ्हाꣳ, हे़क्क्याङ् के़रे़क् लाजेꣳहाꣳओ मे़न्नुप्मनाबा सुनाइङ् इङ्भन् चोःक्मा कत्तुरो॥

7 खे़ल्ले़ यम्बा इक्लाओ अक्खे पाःत्तु, “निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु किःसे़म्मे़ꣳआङ् मिमिदिङ् पिरे़म्मे़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ खुने़ꣳ कुघासे़न् चोःक्मा ये़म्मिन् त्ये़आङ् वाꣳरो॥ तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पे़न्, इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान्, वाहङ् नु च्वाःत्तिल्ले़ कुबुन्हाꣳरे़न् नावागे़न् चइःत् के़ने़बान् सेवा चोगे़म्मे़ꣳओ॥”

8 हे़क्क्याङ् थिक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुएगाङ् के़बप्पा निसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ अक्खे पाःत्तुर अःक्ते़, “बे़बिलोनिन् * मे़गे़रो, पयम् यम्बा ये़क्यक्किन् मे़गे़रो॥ खे़न् ये़क्यक्किल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा के़रे़क् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ सिजङ्वाःल्ले़ मयुसिबा कुइसिःक् याम्बोःप्माल्ले़ मःसुसिआङ् वाꣳरो॥”

9 हे़क्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले़ खुन्छिꣳ एगाङ् तिम्दुसिर यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् अःक्ते़, “हाःत्ले़ खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःन् नु कुनावाइत्लाःन् सेवा चोगुꣳ, हे़क्क्याङ् कुदोꣳवाबो इग्र कुहुक्को खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ इबुगे़न् कुमिक्सेःन्निन् लक्तुꣳ,

10 खे़ल्लेग थेआङ् मे़म्भुत्तेबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ किप्मा के़घुःबा कुसाक्किल्ले़न् खोर्याःन्लाम् थुङ्माए पोःङ्लो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्ग मे़ल्लुक्साःन् नु सेसे माङ्लाइङ्बाहाꣳरे़ खुनिꣳ तगि कान्धाक् नु मिःल्ले़ लाबुर तुक्खे चारो॥

11 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ तुक्खे के़जाःप्पा मिःल्ले़ मिःक्खुꣳइङ्ग सदादिङ् सदादिङ् थाःङ् पेःक्लो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ खुनिꣳ तुक्खेःन् से़न्दिक् ले़न्दिक् आप्फाल्ले़आङ् मे़नुप्ने़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ किप्मा के़घुःबा थक्सा नु कुनावाइत्लाःन् सेवा मे़जोगुआङ् कुमिङ्डिल्ले़न् इबुगे़न् मिक्सेःन्निन् मे़लक्तुआङ् मे़वये़रो॥”

12 खे़ल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुइङ्जाःङ् के़घे़म्बाहाꣳ नु ये़सुःन् नसाःन् के़जोःक्पा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाꣳरे़ नासि थःप्माए पोःङ्लो॥

13 हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो इक्लाधिक् अक्खेलꣳरिक् पारे़बा खे़प्सुङ्, “कन् पाःन्निन् साप्ते़ꣳ, आल्लआङ्धो दाङ्बान् नसाःन् के़जोःक्पाआङ् के़सिःबाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो॥”

सेसेमाङ्डिल्ले़ पाःत्तु, “से़क्खाए खे़ङ्हाꣳ मुꣳइसाबासिरो, खे़ङ्हाꣳ खुनिꣳ याम्बुधिक्लाम् मे़नाःम्सिङ्, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ मे़जोगुबा याःम्बक् कुइसिःक् हाङ्से़म् मे़घोःसुꣳरो॥”

चा सुम्मा ये़म्

14 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ “मे़न्छाम्साःन्” हे़क्तङ्बाधिक् फःगे़लꣳबा खाप्मिःत्तो युड़े़बा निःसुङ्लो॥ खुने़ꣳ साम्म्याङ् तिचःन् खुःक्खुआङ् पत्छे़ हे़क्क्याङ् कुहुक्को खागे़सुक्पा कात्च्याःन् कत्तुरो॥

15 हे़क्क्याङ् निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मोलाम् वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बान् लःन्दे़आङ् खे़ल्ले़ यम्बा इक्लाओ खे़न् खाप्मिःत्तो के़युङ्बान् मे़त्तु, “के़गात्च्याःन् याङ्सिङ्डे़ꣳआङ् चा सुप्से़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ चा सुम्मा ये़म्मिन् त्ये़आङ् वाꣳ हे़क्क्याङ् पोगुगे़न् कुजाःन्* इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो तुम्से़आङ् ने़रो॥”

16 हे़क्क्याङ् खे़न् खाप्मिःत्तो के़युङ्बाल्ले़ कुगात्च्याःन् याङ्सिङ्डाङ् हे़गुर काक् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो चाःन् सुप्सुꣳरो॥

17 खे़न् एगाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुहिम्मोलाम् वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बाधिक् लःन्दे़॥ खे़ल्ले़आङ् कुहुक्को खागे़सुक्पा कात्च्याःन् कत्तुरो॥

18 हे़क्क्याङ् साङ्सिङ् हाःम्मादे़न्नोलाम् मिःसम्दाङ् युक् के़गप्पा वेꣳस्मा माङ्लाइङ्बान् लःन्दे़आङ् खे़ल्ले़ खे़न् खागे़सुक्पा कात्च्या के़गप्पे़न्यम्बा इक्लाओ अःक्तेर मे़त्तु, “खे़न् खागे़सुक्पा

---

* **14:8** □□□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□, हाबा खे़न् ये़क्यक्कोबा हाङ्डिल्ले़ यरिक् ये़म् तगि यहुदिहाꣳ नाःन्दुसिआङ् वये़॥ कप्मो बे़बिलोने़न् निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् के़अप्पा कन् खाम्बेःक्मोबा मनाहाꣳरे़न् मिक्सेःन्लो॥ * **14:15** □□□□□□□□□□ □□□□□□□□-□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□

के़गात्च्याःन् याङ्सिङ्डे़ऽआङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् चे़ल्ले़क्सेऽहाऽ सुप्से़ऽ, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाऽग तुम्से़घे़रेआङ् पत्लो॥”

19 हे़क्केःल्ले़ खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ कुगात्च्याःन् याङ्सिङ्डाङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो काक् चे़ल्ले़क्सेऽहाऽ सुप्सुआङ्निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुसाक्किल्ले़न् पयम् यम्बा चे़ल्ले़क्सेऽ एःम्मादे़न्नो केःत्तुऽरो॥

20 हे़क्क्याङ् ये़क्यक् लाःक्कात् चे़ल्ले़क्सेऽ एःम्मादे़न्नो मे़लाःक्तु मे़सऽरुआङ् खे़प्मोलाम् माक्खिऽ लःन्दे़रो॥ खे़न् माक्खिऽइन् अन्हाऽरे़ खुनिऽ करे़लि थारिक् थाःङ् थाड़ेआङ् कुगिप् सुम्सि (३००) किलोमितर थारिक् वागुसे़ पेरो॥

15

नुसि माङ्लाइङ्बाहाऽ नु नुसि मिन्देऽहाऽ

1 हे़क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो वेऽस्मा निङ्वाऽ के़माबा नु पयम् यम्बा इबुगे़न् मिक्सेःन्निन् इङ्गाऽ निःसुङ्लो–खे़प्मो नुसि माङ्लाइङ्बाहाऽरे़ नुसि कुनुप्मोबा मिन्देऽहाऽ मे़गत्तुरो॥ खे़न् मिन्देऽहाऽओए निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुसाक्के़न्निन् नुबे़आङ् वाऽरो॥

2 हे़क्क्याङ् इङ्गाऽ मि नु के़बुप्पा से़ल्ले़ङ्घो कुइसिःक्पा वाहङ्धिक् निःसुङ्लो॥ खे़ल्ले़ कुयाओ खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःन्, कुनावाइत्ला नु खे़ल्ले़ कुमिङ्डिल्ले़ कुघानिःत्तिन् के़नाःम्बाहाऽ खे़प्मो मे़ये़बे़बा निःसुङ्सिङ्लो॥ खे़ङ्हाऽरे़ निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ पिरुसिबा साराङ्गिहाऽ मे़गत्तुरो॥

3 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाऽरे़ निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबा मोसारे़ कुसाम्लो नु मे़ल्लुक्साःल्ले़ कुसाम्लोःन् अक्खेलऽरिक् साम्मेमे़त्तु,

“मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाऽफुमाङ्डे,
खे़नेऽ के़याःम्बक्हाऽग पयम् यम्बा नु निङ्वाऽ के़माबा चोःक्लो॥
काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाऽरे़ खुनिऽ हाङ्डे,
खे़नेऽ के़लाम्हाऽग नुःबा नु से़क्खाबा चोःक्लो॥

4 यहवे दाङ्बाए,
खे़नेऽग हाःत्ले़ के़ङ्गित्ने़न्बे? हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ के़नारा मे़भोःसुम्बे?
थेआङ्भे़ल्ले़ खे़नेऽरक् सेसेबा के़जोःक्॥
काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाऽ मे़दाःआङ् खे़नेऽ सेवा के़म्जोःक्लो,
थेआङ्भे़ल्ले़ साम्योनिबा के़याःम्बक्किन् ओसेःन्दाङ् पोःक्खे़आङ् वाऽरो॥”

5 हे़क्क्याङ् ओमे़त्तुङ्डिल्ले़ साङ्ग्राम्पेदाङ्बा निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुहिम्मो निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुमाङ्हुप्पिल्ले़ साःङ्गाहिम्मिन् हरे़बा निःसुङ्लो॥

6 खे़न् हिम्मोलाम् नुसि माङ्लाइङ्बाहाऽरे़ नुसि मिन्देऽहाऽ मे़याङ्सिङ्डाङ् लाःक्कात् मे़लःन्दे़रो॥ खे़ङ्हाऽरे़ग फः लऽरिक् के़ओःप्पा नु सेसेबा तेःत् मे़जाक्खुआङ् मे़वये, हे़क्क्याङ् खुनिऽ सङ्बेऽओ पे़र्घे़क्साम्म्याङ् चे़प्फेत् मे़हेसुआङ् पत्छे़रो॥

7 हे़क्क्याङ् लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाऽओ थिक्किल्ले़ खे़न् काक् नुसि माङ्लाइङ्बाहाऽ सदादिङ् सदादिङ् के़हिङ्बा निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़न् किप्मा के़घुःबा कुसाक्किल्ले़ के़दिम्बा नुसि साम्म्याङ् खोर्याहाऽ पिरुसिरो॥

8 हे़क्क्याङ् निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुमिमिदिङ् नु कुमुक्साम्लाम् के़लःम्बा मिःक्खुऽइल्ले़ माङ्हिम्मिन् सिदाक् थिम्सुरो॥ खे़न् नुसि माङ्लाइङ्बाहाऽरे़ मे़दारुबा खे़न् नुसि मिन्देऽहाऽ मे़न्गे़त् मे़न्जुःत्ते थारिक् आत्तिन्हाऽआङ् माङ्हिम्मो लाःप्मा मे़न्छुक्ते़न्लो॥

16

निङ्वाऽफुमाङ्डिल्ले़ कुसिक्किल्ले़न् नुसि खोर्याहाऽ

1 हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफु माङ्हिम्मोलाम् केलःम्बा यम्बा इक्लाःल्ले खेन् नुसि माङ्लाइङ्बाहाꣳ
अक्खेलꣳरिक् मेत्तुसिर यागेबा खेप्सुङ्, “पेगेम्मेꣳआङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुसाक्केन्निल्लेन्नुसि
खोर्याहाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो हुक्खेम्मेꣳओ॥”

2 हेक्क्याङ् थिक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बान् पेआङ् कुघोर्याःन् खाम्बेःक्मो हुक्खु, हेक्क्याङ् खेन्
किप्मा केघुःबा थक्साःल्ले इबुगेन् कुमिक्सेःन्निन् केलक्पा नु कुनावाइत्लाःन् सेसे माङ्गेघःबाहाꣳ
याम्गेसिङ्बा नु साꣳरिक् केदुक्पा याङ्घेःक्किल्ले खुनिꣳ थक्किन् सिदेप् तेप्तुर लःन्देरो॥

3 हेक्क्याङ् निसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् वाहङ्डो हुक्खु, हेक्क्याङ् खेन् वाहङ्डिङ्ग
केसिःबा मनाःल्ले कुमाक्खिꣳइन् हेक्के लेङ्सिङ् पेरो॥ हेक्केलꣳरिक् खेप्मो केयाक्पा काक् कुहिङ्वेत्
पाथुङ्साहाꣳ मेस्येरो॥

4 हेक्क्याङ् सुम्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् यङ्घङ् नु वाबुन्हाꣳओ हुक्खुआङ् खेङ्हाꣳ
माक्खिꣳ पोःक्खे पेरो॥

5 हेक्क्याङ् च्वाःत् सम्दाङ् युक् केगप्पा माङ्लाइङ्बाल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् अक्खे मेत्तुबा इङ्गाꣳ
खेप्सुङ्, “निङ्वाꣳफुमाङ्डे, खेनेꣳ सेसे केवये हेक्क्याङ् आल्लोआङ् सेसे केवाꣳरो॥ कन् मिन्देꣳहाꣳ
केबाङ्घुआङ् खासेन् केजोगुसिल्ले केघासेन्निन्कुदोःप्मा चोःक्लो॥

6 खेङ्हाꣳरे निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाꣳ नु माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाहाꣳरे खुनिꣳ
माक्खिꣳइन् मेसेःसुआङ् मेवाꣳरो॥ खेल्ले चोगुल्ले खेङ्हाꣳ माक्खिꣳइन् थुङ्मा केबाङ्घुसिरो॥ खेङ्ग
खेङ्हाꣳ लाꣳरुसिबा खुम्दिङ्डिन् वयेरो॥”

7 हेक्क्याङ् लेत्तिङ्तोःम्मादेन्नोलाम् अक्खे केलꣳबा इक्लाधिक् खेप्सुङ्, “मुक्साम्दाङ्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डे, खेनेꣳ केजोगुबा खासेन्निन् सेक्खाबा नु साम्योनिबा चोःक्लो॥”

8 हेक्क्याङ् लिसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् नाम्मो हुक्खुआङ् नाम्मिल्ले मेन्छाम् याप्मिहाꣳ
मिःल्ले ओꣳमासि युक् खोःसुरो॥

9 हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मिहाꣳ नाम्मिल्ले साꣳरिक् ओꣳरुसिल्ले खेन् मिन्देꣳहाꣳ सम्दाङ् युक् केगप्पा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् साङ्ग्रा मेमेत्तुरो॥ हेक्केसाङ् खेङ्हाꣳ खुनिꣳ फेन् याःम्बक्कोनु मेन्हिन्देन् हेक्क्याङ्
खुनेꣳ मिमिदिङ्डाङ् मेम्बिरुन्लो॥

10 हेक्क्याङ् ङासिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःल्ले कुहाङ्युक्ना
सम्दाङ् हुक्खुरो॥ हेक्क्याङ् खेन् किप्मा केघुःबा थक्साःल्ले कुहाङ्जुम्मिन् माक्चिगेन् खादाम्माल्ले
सिदेप् तेप्तुरो॥ हेक्क्याङ् साꣳरिक् तुक्खेःल्ले चोगुल्ले खेप्मोबा मेन्छाम् याप्मिहाꣳ मेहाबे मेभिःक्तेरो॥

11 हेक्क्याङ् खेङ्हाꣳरे खुनिꣳ याङ्घेःक्हाꣳ साꣳरिक् तुगेबाल्ले चोगुल्ले साङ्ग्राम्पेदाङ्बा
निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् साङ्ग्रा मेमेत्तुरो॥ आल्लसाङ् खेङ्हाꣳ खुनिꣳ फेन् याःम्बक्कोनु मेन्हिन्देन्लो॥

12 हेक्क्याङ् तुक्सिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् पयम् यम्बा युफ्रेतिस वाहङ्डो हुक्खुआङ्
खेप्मोबा च्वाःत्तिन् चबेबेरो, हेक्क्याङ् नाम्गेन् पिसाङ्लाम् थङ् चोःक्से केभेम्बा हाङ्हाꣳरे खुनिꣳ
माराम्मिन् यारिप् पोःक्खेरो॥

13 हेक्क्याङ् खेप्मो हन्दगेःक्गेन् वासेरिःल्ले कुमुराओलाम्, थक्साःल्ले कुमुराओलाम्हेक्क्याङ्
इङ्लेक्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् केबाःप्पाल्ले कुमुराओलाम् सुम्सि पदःक् हेक्तङ्बा आजिःन्जिःम्बा
फेन्साम्हाꣳ मेलःन्देबा निःसुङ्सिङ्लो॥

14 खेङ्हाꣳग निङ्वाꣳ केमाबा याःम्बक् केजोःक्पा फेन्साम्सिरो॥ खेङ्हाꣳ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा
काक् हाङ्हाꣳओ मेबेःक्काङ् मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले पयम् यम्बा कुयेन्नो थङ् चोःक्से
खेङ्हाꣳ मेसुप्सु मेदारुसिꣳ॥

15 दाङ्बाल्ले पाःत्तुꣳ, “नुःरिक्काङ् खेप्सेम्मेꣳओ! इङ्गाꣳग केघुःप्पा कुइसिःक् स्वाःत्ताङ् ताआरो॥
हाःत् मेन्इम्मे सिङ्सिङ् वाꣳआङ् कुदेःत् चाङ्हाꣳ खुनेꣳनु कत्तु खेङ्ग मुꣳइसाबारो, थेआङ्भेल्ले
खेन् लेक्चाबेधिःक् लाङ्घेःक्माआङ् सिरिङ् मःमो थाःमा मेबोःङ्नेल्लो॥”

16 हेक्क्याङ् हिब्रु पाःन्दाङ्डो “आरमागेद्दोन” मेप्मनाबा तेन्नो खेन् फेन्साम्हाꣳरे काक् हाङ्हाꣳ
मेसुप्सुसिꣳ॥

17 हेक्क्याङ् नुसिगेःक्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुघोर्याःन् सुरित् केजङ्डो हुक्खुआङ्
निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुहिम्मोबा हाङ्युक्नालाम् आल्ल चुरेरो केलःबा यम्बा इक्लाधिक् त्येरो॥
18 हेक्क्याङ् खेप्मो साःम्भे लेक्ते, ताङ्साक्पेन्खेरेङ् घुरुङ् लःरिक् लोःक्खु, हेक्क्याङ्
किप्मा केघुःबा लुप्लि थाङेरो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो मेन्छाम्
याप्मिहाःरे अक्तङ्बा साःरिक् किप्मा केघुःबा लुप्लि थाङेबाग आप्फाल्लेआङ् मेन्निए मेवयेरो॥
19 हेक्क्याङ् खेन् पयम् यम्बा येक्यक् बेबिलोनिन् खेल्लेक् पःक्खेर सुम्सि लक्को हाःसिङ्लो,
हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् लाजेःबा येक्यक्हाः थ्यःङ् पोःक्खेरो॥ बेबिलोनरे काक्
कुलायोहाः निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले इःत्तुआङ् किप्मा केघुःबा कुसाक्केन्निल्ले केदिम्बा खोर्यालाम् खेन्
थुङ्मा पाङ्घुरो॥
20 लुप्लि थाङेबाल्ले चोगुल्ले काक् वागप्लाजेःहाः नु कोःक्मा फाङ्जङ्हाः मेमये मेबेरो॥
21 हेक्क्याङ् मेन्छाम् याप्मि सम्दाङ् ताङ्साक्पोलाम् यम्ब्यम्बा फःन् थ्येरो॥ खेन् फःन्निङ्ग
लिबोःङ्(४०) लिबोःङ्किलो थारिक् केलिःप्पा चोगेरो॥ हेक्क्याङ् खेन् मेन्छाम् याप्मिहाःरेग कन्
फःन्निल्लेन् मिन्देःइल्ले चोगुल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिन् साङ्ग्रा मेमेत्तुरो, थेआङ्भेल्ले खेन् मिन्देःइङ्ग
साःरिक् किप्मा केघुःबा चोगेरो॥

17

मेन्छुमाः नु किप्मा केघुःबा थक्सान्

1 हेक्क्याङ् खेन् खोर्याहाः केगप्पा खेन् नुसि माङ्लाइङ्बाहाःओ थिक्पा फेरेआङ् अक्खे
मेत्ताङ्, “फेरेः, इङ्गाः खेनेः खेन् कुइङ् कुनाम् केसेःमा केत्निमाल्ले खोःमा केबोःङ्बा खुम्दिङ्डिन्
ओसेःन्धाक्नेःरो॥ खेन् केत्निमान् यरिक् च्वाःत्तिल्ले कुबेसाङ् केनेबा यम्बा येक्यक्किन्लो॥
2 खेन् केत्निमान्नुग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् हाङ्हाःरे ताप्फेःम्बा याःम्बक् मेजोगुआङ्
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो केवाःबा काक् मेन्छाम् याप्मिहाः सिजङ्वाःल्ले मयुसिबा हेक्के खुनेः कुभेन्
याःम्बक्किल्ले मयुसिआङ् मेवाःरो॥”
3 हेक्क्याङ् इङ्गाः सेसेमाङ्डिल्ले थुक्ताङ्डाङ् माङ्लाइङ्बाल्ले एःक्सादेन्नो पक्खाङ् तेःराङ्लो॥
हेक्क्याङ् खेप्मो नुसि कुधेगेःक् केबप्पा नु थिबोःङ् कुदाङ् केयुङ्बा हेःत् केलःबा थक्सा सम्दाङ्
मेन्छुमाःधिक् युङेबा निःसुङ्॥ खेन् थक्साःल्ले कुधक् कुलेम् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुदक्लेङ्वाओ
माङ्चेःया मिङ्हाः साप्तेआङ् पत्छे॥
4 हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमाःइङ्ग परान्ला नु हेःत् केलःबा चाङ् चाक्सिङ्डाङ् साम्म्याङ्, मुधिङ्लुङ्
नु तेक्सेःक्लुङ्हाः वाःत्छिङ् चोःक्सिङ्डाङ् वयेरो॥ खेल्ले कुहुक्को सिक्केलेःङ्बा नु याम्गेसिङ्बा
पाःन्हाः हेक्क्याङ् कुभेन् याःम्बक्हाःरे केदिम्बा साम्म्याङ् खोर्याःन् पक्खुआङ् वयेरो॥
5 हेक्क्याङ् खेल्ले कुदोःवाबोग कुबे कुसिङ् निःप्मेन्देप्मनाबा मिङ्धिक् साप्तेआङ् पत्छेरो–
“पयम् यम्बा येक्यक् बेबिलोन,
केत्निमाहाःरे खुनिः मा,
इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा सिक्केलेःङ्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाःरे खुनिः मारो॥”
6 हेक्क्याङ् इङ्गाः खेन् मेन्छुमाःइन् ओमेत्तुङ्डिल्ले निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेसे मनाहाः नु येसु
ख्रिस्तरे कुरुमेहाःरे खुनिः माक्खिःइल्ले मयुआङ् वयेबा निःसुङ्डाङ् साःरिक् आनिङ्वाः मयेरो॥
7 कर खेन् माङ्लाइङ्बाल्ले अक्खे मेत्ताङ्, “थेआङ् केनिङ्वाः माःबाबे? खेन् मेन्छुमाःइन् नु नुसि
कुधेगेःक् केबप्पा हेक्क्याङ् थिबोःङ् कुदाङ् केयुङ्बा थक्साःल्ले कुयाःम्बेओबा सिबिः पाःन्निन्
इङ्गाः मेत्नेःरो॥
8 खेन् केनिःसुबा किप्मा केघुःबा थक्साःङ्ग कुहिङ्वेत् वये, कर खेन् आल्लो होःप्लो॥ खेङ्ग
याम्मो कुद्रोःम् मेःन्नेबा लुम्बाःत्तोलाम् थाङ्डाङ् मेन्नुप्मनाबा मेक्माओ पेःक्लो॥ हेक्क्याङ् कन्
इक्सादिङ् खाम्बेःक्माल्लेन् नावागेन् चइःत् नेस्सेआङ्धो हिङ्मन्लेन् साप्पन्नो खुनिः मिङ् मेम्बप्मना

इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मे॒न्छाम् याप्मिहा॒रे॒ कन् के॒सिःबा किप्मा के॒घुःबा थक्साःन् याम्मो कुहिङ्वे॒त् मे॒निःसुआङ् खुनि॒ निङ्वा॒ मारो॥

9 हे॒क्क्याङ् कन् पाःन्हा॒ कुसिङ् निःप्मा सिक्कुम्दिङ् निङ्वा॒ चाहाबा चोःक्लो॥ खे॒न् नुसि थे॒गेःक्पाहा॒ग खे॒न् मे॒न्छुमा॒इन् युङ्बा नुसि कोःक्माहा॒रो॥

10 खे॒न् नुसि थे॒गेःक्पाहा॒ग नुसि हाङ्सिआङ्लो॥ ङासि हाङ्हा॒ग आसेःन्छा मे॒स्ये मे॒बेरो, तुक्सिगेःक्पाल्ले आल्लो हाङ् चोगु॒ हे॒क्क्याङ् नुसिगेःक्पाङ्ग तामाए वा॒रो॥ कर खे॒न् ताआङ् सप्फारक् हाङ् चोगु॒रो॥

11 खे॒न् तगि कुहिङ्वे॒त् के॒वा॒बा कर आल्लो के॒होःप्पा किप्मा के॒घुःबा थक्साःन् ये॒त्छिगेःक्पा हाङ्लो॥ खे॒न् वे॒स्मा नुसि हाङ्हा॒ हे॒क्तङ्बा चोःक्लो, हे॒क्क्याङ् खे॒न्नाङ् मे॒क्लो॥

12 खे॒न् के॒निःसुबा थिबोःङ् कुदाङ्हा॒ग थिबोःङ् हाङ्सिरो॥ खे॒ङ्हा॒रे॒ग आल्ल थारिक् हाङ् चोःक्मा युक् मे॒ङ्घोए मे॒वा॒रो, कर खे॒ङ्हा॒रे॒ थक्साःन्नु सोरिक् सप्फारक् हाङ् चोःक्मा युक् मे॒घोःसु॒रो॥

13 खे॒ङ्हा॒रे॒ग थिक् हुप् मे॒बोःङ्ङाङ् खुनि॒ मुक्साम् नु युक्किन् खे॒न् किप्मा के॒घुःबा थक्साःन् मे॒बिरु॒रो॥

14 हे॒क्क्याङ् खे॒ङ्हा॒रे॒ मे॒ल्लुक्साःल्ले॒ कुदक्ले॒ङ्वाओ थङ् मे॒जोगु॒, कर मे॒ल्लुक्साःल्ले॒, खुने॒ उःत्तुसिबा सेगुसिबा नसाःन्साबाहा॒नु सोरिक्, खे॒ङ्हा॒ नाःन्दुसि॒रो, थेआङ्भे॒ल्ले॒ मे॒ल्लुक्साःङ्ग दाङ्बाहा॒रे॒ खुनि॒ दाङ्बा नु हाङ्हा॒रे॒ खुनि॒ हाङ्लो॥”

15 हे॒क्क्याङ् खे॒न् माङ्लाइङ्बाल्ले॒ इङ्गा॒ अक्खे मे॒त्ताङ्, “खे॒ने॒ के॒निःसुबा खे॒न् कुइङ् कुनाम् के॒से॒ःमा के॒त्निमान् युङ्बा च्वाःत्हा॒ग यरिक् मे॒न्छाम् सुवाङ्हा॒, लाजे॒हा॒ नु पाःन्दाङ्सिरो॥

16 हे॒क्क्याङ् खे॒ने॒ के॒निःसुबा खे॒न् हे॒ःत् के॒ल॒बा किप्मा के॒घुःबा थक्साःल्ले॒ नु थिबोःङ् ताङ्हा॒रे॒ खे॒न् के॒त्निमान् मे॒जिःत्तुआङ् खे॒ल्ले॒ कत्तुबा काक् पाःन्हा॒ मे॒नाप्तुआङ् खे॒न् ले॒क्चाबे॒धिःक् मे॒जोगु॒रो॥ हे॒क्क्याङ् खे॒ल्ले॒ कुने॒क्साःन् मे॒जआङ् के॒नम्बान्मि मे॒धिक्खु॒रो॥

17 थेआङ्भे॒ल्ले॒ निङ्वा॒फुमाङ्डिल्ले॒ कुबाःन्हा॒ मे॒ङ्गे॒त्ते थारिक् निङ्वा॒फुमाङ्डिल्ले॒ इःत्तुबा कुनिङ्वा॒ हे॒क्केए खे॒न् थिबोःङ् हाङ्हा॒ चोःक् पाङ्घुसि॒, हे॒क्के॒ःल्ले॒ खे॒ङ्हा॒ग थिक्हुप् मे॒बोःङ्ङाङ् खे॒न् किप्मा के॒घुःबा थक्साःन् खुनि॒ हाङ् चोःक्मा युक्किन् मे॒बिरु॒रो॥

18 खे॒ने॒ के॒निःसुमा खे॒न् मे॒न्छुमा॒इङ्ग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हा॒ सम्दाङ् युक् के॒जोःक्मा पयम् यम्बा ये॒क्यक्किन्लो॥”

18

बे॒बिलोन ये॒क्यक्किन् मे॒क्

1 खे॒न् एगाङ् इङ्गा॒ साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् पयम् यम्बा युक्साबा वे॒स्मा माङ्लाइङ्बाधिक् ये॒र पत्छे॒बा निःसुङ्लो॥ खे॒ल्ले॒ कुमिमिदिङ्डिल्ले॒ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् थो॒रुरो॥

2 हे॒क्क्याङ् खे॒ल्ले॒ पयम् यम्बा इक्लाओ अक्खेल॒रिक् पाःत्तुर अःक्ते॒रो,

“बे॒बिलोनिन् मे॒गे॒रो, पयम् यम्बा ये॒क्यक्किन् मे॒गे॒रो! खे॒न् आल्ल लेःत्छाम् फुङ्साम् नु फे॒न्साम्हा॒रे॒ खुनि॒ वा॒मा ते॒न् पोःक्खे॒आङ् वा॒॥ खे॒प्मोग काक् परिक्ले॒न् सिक्के॒ले॒ःङ्बा नु आसुत्थो पुहा॒ याङ्मे॒धोःक्लो॥

3 थेआङ्भे॒ल्ले॒ इक्सादिङ् खाम्बेःक्को के॒वा॒बा काक् मे॒न्छाम् सुवाङ्हा॒ कुयाम्बोःप्मा सिजङ्वाःल्ले॒ मयुसि॥ हे॒क्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् हाङ्हा॒रे॒ खे॒न्नु याम्बोःप्मा याःम्बक् मे॒जोगु, हे॒क्क्याङ् खे॒ल्ले॒ याम्दादा नु निङ्वा॒तादाबा कुहिङ्मन्निल्ले॒ चोगुल्ले॒ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा ले॒ङ्हङ्बाहा॒ सा॒रिक् याङ्साकुन्धेसाबा मे॒बोःक्खे॒रो॥”

4 हे॒क्क्याङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् वे॒ इक्लाधिक् खे॒प्सुङ्लो,

“आयाप्मिसे, खे॒न् ये॒क्यक्कोलाम् लाःक्कात् लःन्दे॒म्मे॒॒ओ!

खे॒न् ये॒क्यक्कोबा मनाहा॒रे॒ मे॒जोगुबा हे॒क्के लायो मे॒जोगे॒म्मिन्ने॒॒ओ,

मे॒ःन्ने॒ फा॒ग्र खिनि॒आङ् खे॒ङ्हा॒रे॒ मे॒घोःसुबा खुम्दिङ्डिन् के॒घोःसुम्लो,

5 थेआङ्भेल्ले कुलायोःङ्ग साङ्ग्राम्पेदाङ् थारिक् लुम्सिङ्डाङ् वाꣳरो,
हेक्क्याङ् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले खेल्ले काक् कुभेन् याःम्बक्हाꣳ निङ्वाꣳ इःत्तुआङ् वाꣳरो॥
6 खेङ्ग आक्खे मेप्मा लाꣳरुꣳ, बा हेक्केए मेत्तेम्मेꣳओ॥
हेक्क्याङ् काक् कुयाःम्बक्किल्ले कुलेक्वान्निलेङ् थारिक् नुःक्तेम्पिरेम्मेꣳओ॥
हेक्क्याङ् खुनेꣳ वेꣳहाꣳरे लागि यारिप् चोगुबा खोर्याओबा तुक्खेःल्ले कुलेक्वा निलेङ् थारिक् कुघोञ्याओ योꣳरेम् पिरेम्मेꣳओ॥
7 खेन् याम्दादा निङ्वाꣳतादाबा नु सुक्खेवाओ वयेबा यारिक् तुक्खे चाःत्तेम्मेꣳआङ् मेरिङ् थक्ल याःन्देम्मेꣳ॥
थेआङ्भेल्ले खेल्ले, ‘इङ्गाꣳग पयम् यम्मा हाङ्माआरो, इङ्गाꣳग मेमेदुमा मेःन्नारो, इङ्गाꣳग आप्फाल्लेआङ् मेरिङ् मेधक्कान्लो फाꣳआङ् हेन्छिङ्डाङ् वाꣳरो॥
8 खेल्ले चोगुल्ले थिक् येन्नोए खेल्लो सिःमेन्, मेरिङ् थक्मेन्, हेक्क्याङ् साक्वाःल्लेन् मिन्देꣳइन्ताःरो॥ हेक्क्याङ् खेन् मेन्छुमाꣳइन् मिःल्ले खाप्पु थ्यःङ् पोःङ्लो,
थेआङ्भेल्ले खेन् खुम्दिङ् केबिबा निङ्वाꣳफुमाङ्डिङ्ग मुक्साम्दाङ्बा चोःक्लो॥’ ”
9 हेक्क्याङ् खेन् येक्यक्किन् मिदिक्काङ् केलःम्बा मिःक्खुꣳइन् खुनेꣳनु याम्बोःप्मा याःम्बक् केजोःक्पा नु याम्दादा वाꣳमाओ चुम् केमेप्पा इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हाꣳरे मेनिःसुꣳआङ् मेहाःप्ल मेरिङ् मेधक्लो॥
10 खेङ्हाꣳ खेल्ले कुदुक्खेःन्नु मेगि, हेक्क्याङ् माःङ्घा मेयेप्पाङ् अक्खे मेबाःत्तुरो, “आयाक्को, आयाक्को! केधुम्बा नु पयम् यम्बा बेबिलोन येक्यक्के, सप्फारेसा केघुम्दिङ्डिन् त्येआङ् वाꣳरो!”
11 इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा लेङ्हङ्बाहाꣳ मेहाःप्ल मेरिङ् मेधक्लो, थेआङ्भेल्ले खुनिꣳ चिगःक्वाहाꣳ याम्मो आत्तिन्हाꣳरेआङ् मेन्इङुन्लो॥
12 आत्तिन्हाꣳरेआङ् खुनिꣳ साम्म्याङ्, युप्पा, मुधिङ्लुङ्, तेक्सेःक्, हेक्क्याङ् नुःबुनुःबा नाइनासुःत्, परान्ला नु हेःत् केलꣳबा तेःत्हाꣳ, असेःक्खि तेःत्, हेक्क्याङ् काक् परिक्लेन् कुनाम् केनुꣳबा सिङ्हाꣳ, हेक्क्याङ् तक्मिबाल्ले कुगेःङ्, इमेल्लुङ्बा सिङ्हाꣳलाम, थत्नामाहाꣳलाम, फेन्जेꣳलाम नु वालेङ्लुङ्लाम् चोःक्मनाबा काक् परिक्लेन् चिगःक्वाहाꣳ,
13 हेक्क्याङ् नाम्सिङ् हक्, मारुक्हाꣳ, कुनाम् केनुꣳबा साङ्सिङ्, मुर्र, पाङ्बःत् फुङ्मा, चेल्लेक्सेꣳ थिः, जैतुन निःङ्गेःन्, फेꣳरुम्, सिः, हेक्क्याङ् पित् साःङ्वेत्, मेल्लुक्हाꣳ, अन्हाꣳ, अन्लाहाꣳ, हेक्क्याङ् योःक्पा योःक्माहाꣳ नु थङ्डो मेनाप्तुसिबा मनाहाꣳआङ् मेन्इङुन्छिन्लो॥
14 लेङ्हङ्बाहाꣳरे खुनेꣳ अक्खे मेमेत्तुरो, “खेनेꣳ काक् आबाडे कप्मा निङ्वाꣳ केजोगुबा नुःबुनुःबा चिगःक्वाहाꣳ काक् मेमये मेबेरो॥ हेक्क्याङ् केयाङ्साकुन्धे नु केघेम्सिङ्माहाꣳआङ् मयेबेरो॥ खेङ्हाꣳग खेनेꣳ याम्मो आप्फाल्लेआङ् केङ्घोःसुन्लो॥”
15 खेन् येक्यक्को लेङ्हङ् चोःक्से केदाःबाआङ् याङ्साकुन्धेसाबा केबोःङ्बा लेङ्हङ्बाहाꣳग माःङ्घाए मेयेप्लो, थेआङ्भेल्ले खेङ्हाꣳ खेल्ले कुदुक्खेःन्नु साꣳरिक् मेगिरो॥ खेङ्हाꣳ मेहाःप्ल मेरिङ् थक्नु
16 अक्खे मेलꣳरो,
“आयाक्को, आयाक्को! खेन् पयम् यम्बा येक्यक्किङ्ग नुःबुनुःबा नाइनासुःत्, परान्ला नु हेःत् केलꣳबा तेःत् फुङ्हाꣳ चाक्सिङ्डाङ् साम्म्याङ्हाꣳ, इमेल्लुङ्बा मुधिङ्लुङ्हाꣳ हेक्क्याङ् तेक्सेःक्किल्लेन्वाःत्तिहाꣳ केवाःप्मा मेन्छुमाꣳइन् कुइसिःक् साꣳरिक् नुःबा चोगेरो॥
17 सप्फारेसा काक् कुयाङ्साकुन्धेहाꣳ खेल्ले माःसुदेःसुरो!”
काक् वालाधा दाङ्बाहाꣳ, वालाम्दिःक्पाहाꣳ, वालाधा चाःक्पाहाꣳ नु वाहङ्डो याःम्बक् केजोःक्पा केजाबाहाꣳ माःङ्घा मेयेप्पाङ्
18 खेङ्हाꣳरे खेन् पयम् यम्बा येक्यक्किन् मिदिगेआङ् केलःम्बा मिःक्खुꣳइन् मेनिःसुआङ् अक्खे मेबाःत्तुर मेअःक्,
“कन् पयम् यम्बा येक्यक् हेक्तङ्बा येक्यक्किङ्ग आत्तिन्नाङ् होःप्तेरो!”

19 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ खाम्हिःक्किन् खुनिꣳ थे़गेःक् सम्दाङ् मे़जुःत्छिङ्डाङ् मे़हाःप्ल, मे़भिःक्ल, मेरिङ् थक्नु अक्खे मे़बाःत्तुꣳरो,
“आयाक्को, आयाक्को! कन् पयम् यम्बा ये़क्यक्कोग, यरिक् वालाधा दाङ्बाहाꣳरे़ खे़ल्ले़ कुयाङ्साकुन्धेलाम् याङ्साकुन्धेसाबा मे़बोःक्खे़रो॥ कर सप्फारे़सा खे़न् ये़क्यक्किन् काक् मे़गे़रो॥
20 साङ्ग्राम्पेदाङ्डो के़वाꣳबासे, खे़न् मे़गे़बाओ सःत्तेम्मेꣳओ! निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाꣳ, सेःक्युक्मिबाहाꣳ हे़क्क्याङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पासे, सःत्तेम्मेꣳओ! थेआङ्भे़ल्ले़ खिनिꣳ निङ्घुम् के़मे़त्तिबाल्ले़ चोगुल्ले़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खे़न् खुम्दिङ् पिरुआङ् वाꣳरो॥”
21 हे़क्क्याङ् मुक्साम्दाङ्बा माङ्लाइङ्बाधिक्ले़ पयम् यम्बा लुङ्सुम् हे़क्तङ्बा लुङ्धिक् पक्खुआङ् यो वाहङ्डो लाप्फुसु थाःसुर अक्खे पाःत्तुरो,
“पयम् यम्बा ये़क्यक् बे़बिलोनिन्नाङ् बा अक्खेलꣳरिक्के लाप्फुरो, हे़क्क्याङ् खे़न् याम्मो आप्फाल्ले़आङ् निमे़धाःप्ने़न्लो॥
22 हे़क्क्याङ् साराङ्गि, मे़प्फ्रामा नु थुत्तुरिःप्पा मुक्पा इक्लाःन् हे़क्क्याङ् साम्गे़लोबाहाꣳरे़ खुनिꣳ साम्लोहाꣳ खे़नेꣳओ याम्मो आप्फाल्ले़आङ् खे़म् मे़दे़त्ने़न्लो॥ हे़क्क्याङ् काक् परिक्पा साप्चोःक्गे़म्बाहाꣳ खे़नेꣳओ याम्मो आप्फाल्ले़आङ् खोमे़न्देत्ने़न्लो॥ याम्मो लुङ्सुम् युःप्मनाबाआङ् खे़नेꣳओ याम्मो आप्फाल्ले़आङ् खे़म् मे़दे़त्ने़न्लो॥
23 खे़नेꣳओ याम्मो आप्फाल्ले़आङ् सेमि मे़ओःत्ने़न्लो, हे़क्क्याङ् सिसामेःत् नु नालिसाङ्डिल्ले़ खुन्छिꣳ इक्लाःन्नाङ् खे़नेꣳओ याम्मो आप्फाल्ले़आङ् खे़म् मे़दे़त्ने़न्लो॥ खे़नेꣳ के़ले़ङ्हङ्बाहाꣳग इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो मुक्साम्साबा नु के़इङ्बा के़धुम्बाहाꣳ मे़वये़, हे़क्क्याङ् खे़नेꣳ फे़न्साम् मुन्धुम्लाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ इङ्गे़ले़क्तुसिरो॥
24 बे़बिलोने, खे़नेꣳ के़माराम्हाꣳओए माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳ, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाꣳ नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् से़प्मनाबा मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ माक्खिꣳइन् से़ःरे़आङ् वये़रो॥”

19

बे़बिलोने़न् मे़गे़बाओ साङ्ग्राम्पेदाङ्डोबा सःप्मान्

1 खे़न् एगाङ् साङ्ग्राम्पेदाङ्डो यरिक् मनाहाꣳ यम्बा इक्लाओ अक्खेलꣳरिक् मे़अःक्ते़बा हे़क्के खे़प्सुङ्लो,
“हाल्ले़लुया! से़न्लप्, मिमिदिङ् नु मुक्साम्मिङ्ग आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़न्लो,
2 थेआङ्भे़ल्ले़ कुघासे़न्निङ्ग से़क्खाबा नु नुःबा चोःक्लो, हे़क्क्याङ् याम्बोःप्मा कुयाःम्बक्किल्ले़ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् के़जिःम्मा खे़न् पयम् यम्मा के़त्निमान् खुम्दिङ् पिरुरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबाहाꣳ खे़ल्ले़ से़रुसिबाल्ले़ चोगुल्ले़ खे़न् खुम्दिङ् पिरुआङ् वाꣳरो॥”
3 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़अःक्ते़, “हाल्ले़लुया! खे़न् ये़क्यक्किन् मिदिक्काङ् मिःक्खुꣳइङ्ग सदादिङ् थाःङ् पेःक्लो॥”
4 हे़क्क्याङ् ने़त्-लि (२४) तुम्लाम्लोःबाहाꣳ नु लिसि कुहिङ्वे़त् पाथुङ्साहाꣳ हाङ्युक्नाओ के़युङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुदगि साम्बोःन् मे़भन्छिङ्ल सेवा मे़जोगुरो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳ याम्मो मे़अःक्ते़, “आमे़न्, हाल्ले़लुया!”

मे़ल्लुक्साःल्ले़ ते़न्धाम्गे़न्कुमेःक्खिम्साभाङ्जा

5 हे़क्क्याङ् हाङ्युक्नालाम् अक्तङ्बा इक्लाधिक् त्ये़रो,
“काक् चुक्पालाम् यम्बा थारिक् खुने़ꣳनु के़गिबा कुसेवारोबासे, आनिꣳ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनारा फोःसे़म्मेꣳओ!”
6 हे़क्क्याङ् इङ्गाꣳ यरिक् मनाहाꣳरे़ खुनिꣳ इक्ला हे़क्तङ्बा इक्लाःन् खे़प्सुङ्॥ खे़ङ्ग पयम् यम्बा च्वाःत् सःक्ते़बा कुइसिःक् नु खे़रे़ङ् घुरुङ् लꣳरे़र लोःक्खुआङ्अक्खेलꣳरिक् अःक्ते़,

“हाल्लेलुया! थेआङ्भेल्ले मुक्साम्दाङ्बा आनिगे निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले हाङ् चोगुःरो॥
7 आल्ल आनिः साःरिक्के सःत्ति,
हेक्क्याङ् खुनेः मिमिदिङ् पिरुम्लो,
थेआङ्भेल्ले मेल्लुक्साःल्ले तेन्धाम्गेन्कुमेःक्खिम्मिन् त्येआङ् वाः,
हेक्क्याङ् कुसिसामेःत्तिन्* आबाङे यारिप् पोःक्खेआङ् वाःरो॥
8 सिसामेःत्तिङ्ग फःगेलःबा केओःप्पा नुःबा नाइनासुःत् चाङ् चाङ्मा मेबिरुआङ् वाः॥”
(नुःबा नाइनासुःत् चाङ्डिङ्ग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेसे कुमनाहाःरे मेजोगुबा साम्योनिबा याःम्बक्लो॥)
9 हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले मेत्ताङ्, “कन् पाःन्निन् साप्तेः–मेल्लुक्साःल्ले कुमेःक्खिम् साभाङ्जाओ मेउःत्तुसिबाहाः मुःइसाबासिरो॥” खेल्ले याम्मो इङ्गाः मेत्ताङ्, “कङ्हाःग निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले सेक्खा कुबाःन्जाक्सिरो॥”
10 हेक्क्याङ् इङ्गाःग खुनेः सेवा चोःक्मा फाःआङ् कुलाङ्डो साम्बोःन् फन्छिङाङ्, कर खेल्ले इङ्गाः अक्खे मेत्ताङ्, “हेक्के चोःक्मा मेनुःनेन्! इङ्गाःग खेनेः नु केम्भुः केन्साःसि हेक्तङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसेवारोबा नु येसुःन्तोःन्दि केबिबाआरक्लो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिन्ने सेवा चोगेः!”
थेआङ्भेल्ले येसुरे चोगुबा पाःत्तुबा सेक्खा पाःन्हाःरे माङ्निङ्वाःपाःन् केबाःप्पाहाः हाङ्हाङ् मेत्तुसिःरो॥

कुभरा अन्गेयुक्पा

11 हेक्क्याङ् इङ्गाः साङ्ग्राम्पेदाङ्डिन् हरेबा निःसुङ्, हेक्क्याङ् खेप्मो फःदाङ्बा अन्धिक् वये॥ खेन् सम्दाङ् केयुङ्बाल्ले कुमिङ्डिन् “नसाःन्साबा” नु “सेक्खा” मेमेत्तुरो॥ खुनेःग नुःरिक्काङ् खासेन् चोगुः हेक्क्याङ् थङ् चोगुःरो॥
12 खुनेः कुमिक्हाःग मि हेक्के केदिःप्पा चोगे, हेक्क्याङ् खुनेः कुधेगेःक्पो यरिक् तिचःहाः मेबत्छे॥ खुनेः नासिङ्गेन् कुधक्को कुमिङ् साप्तेआङ् पत्छे॥ खेल्ले कुबेःङ्ग आत्तिन्हाःरेआङ् कुसिङ्निःप्मा मेन्छुक्तुन्, कर खुनेःरक् कुसिङ्निःत्तुरो॥
13 खुनेःग माक्खिःओ निःम्मनाबा तेःत् चाक्खुआङ् वये, हेक्क्याङ् खुनेः कुमिङ्डिङ्ग “निङ्वाःफु पाःन्जाक्लो”॥
14 हेक्क्याङ् फःगेलःबा नु सेसेबा नाइनासुःत् तेःत् केजाङ्बा साङ्ग्राम्पेदाङ्बा थक्सुबाहाःरे फःगेलःबा अन्हाः मेयुक्तुसिआङ् खुनेः मेदिम्दुरो॥
15 खुनेः कुमुराओलाम् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा मेन्छाम् सुवाङ्हाः नाःम्मासि फाःआङ् खागेसुक्पा ताभेःन् लःन्देरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाः फेन्जेः तक्काःत्तिल्ले युक् चोगुसिःरो॥ हेक्क्याङ् खुनेः चेल्लेक्सेः एःम्मादेन्नो लाङ्डिल्ले चेल्लेक्सेःइन्सःमनाबा हेक्के मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुसाक्केन्निल्ले कुनिङ्मिहाः सःरुसिरो॥
16 हेक्क्याङ् खुनेः कुदेःत्तो नु कुसेबङ्बो हाङ्हाःरे खुनिः हाङ् नु दाङ्बाहाःरे खुनिः दाङ्बा लःरिक् साप्तेआङ् पत्छे॥
17 हेक्क्याङ् इङ्गाः माङ्लाइङ्बाधिक् नाम्मो येबेबा निःसुङ्, खेल्ले ताङ्साक्पो केबेबार केवाःबा काक् किदाबाहाः यम्बा इक्लाओ अःक्तेर अक्खे मेत्तुसि, “खिनिः त्येम्मेःओ, निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले यारिप् चोगुबा पयम् यम्बा साभाङ्जाओ चुप्सेम्मेःओ॥
18 हाङ्हाः, थक्तुम्बाहाः, थक्सुबाहाः, हेक्क्याङ् अन्हाः नु अन् केयुक्पाहाः, हेक्क्याङ् योःक्पा नु चोःक्युम्भोबाहाः, चुक्पा नु यम्बाहाःरे खुनिः नेक्साःन् चासे त्येम्मेःओ॥”

---

* **19:7** □□□□□□□□□□□□□□□□–□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□, याम्मोआङ् खुनेः कुमेःक्खिम्साबा हेक्के थाःबेआङ् वाः॥

19 हे़क्क्याङ् खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःन् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा हाङ्हाः हे़क्क्याङ् खुनिः थक्सुबाहाः थङ् चोःक्से़ अन् के़युक्पे़न्नु खुने़ः कुधक्सुबाहाःरे़ कुदक्ले़ङ्वाओ मे़जुप्से़बा निःसुङ्सिङ्लो॥

20 हे़क्क्याङ् खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःन् नु खुने़ः कुदगि निङ्वाः के़माबा याःम्बक् के़जोःक्पा खे़न् इङ्ले़क्पा माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पे़न्मे़दे़म्सुसिरो॥ खे़ल्ले़ मुक्साम्रे़ कुधिम्बा निङ्वाः के़माबा याःम्बक्हाःरे़ खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःल्ले़ इबुगे़न् कुमिक्सेःन् के़लक्पा नु कुनावाइत्लाःन् सेवा के़जोःक्पाहाः इङ्ले़क्तुसिआङ् वये़रो॥ खे़ङ्हाः ने़प्माङ् कुहिङ्वे़त्ते कान्धाक् के़दिःप्पा मिराःक्लुम्बाःत्तो लाप्मे़भुसुसिरो॥

21 हे़क्क्याङ् अन् के़युक्पाल्ले़ कुमुराओलाम् के़लःम्बा ताभेलाम् खे़ङ्हाःरे़ खुनिः थक्सुबाहाः मे़स्ये़आङ् काक् किथहाःरे़ खुनिः ने़क्साःन् खाघा मे़जरो॥

20

१००० तङ्बे थारिक् के़ने़बा हाङ्जुम्

1 हे़क्क्याङ् इङ्गाः साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् माङ्लाइङ्बाधिक् ये़ःर पत्छे़बा निःसुङ्॥ खे़ल्ले़ कुहुक्को खे़न् कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत्तोबा तिमिक्किन् नु पयम् यम्बा फे़न्थक्क्रङ्डिन् कत्तुरो॥

2 खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ हन्दगेःक्गे़न् वासेरिःन् ते़म्सुआङ् तङ्बे हे़न्छिङ् (१०००) थारिक् खे़न्निन् इघेःक्खुरो॥ खे़न् हन्दगेःक्गे़न् वासेरिःङ्ग उन्छोःन्बा असेःक्, माफे़न्साम् इग्र सैताःन्नाङ् मे़मे़त्तुरो॥

3 खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ माफे़न्साम्मिन् कुद्रोःम् मे़ःन्नेबा लुम्बाःत्तो लाप्फुसु केःत्तु, हे़क्क्याङ् तङ्बे हे़न्छिङ् (१०००) थारिक् आत्तिन् मे़न्छाम् सुवाङ्हाःआङ् इङ्ले़क् मे़प्मा मे़सुक्तुन्छिन्ल फाःआङ् खे़ल्ले़ कुसुःप्नाःन् सुबुआङ् एःप्साप् लक्तुरो॥ खे़न् एगाङ् सप्फारे़ लागि खे़न् ले़प्माए पोःङ्लो॥

4 हे़क्क्याङ् इङ्गाः हाङ्युक्नाहाः निःसुङ्सिङ्॥ खे़प्मो खासे़न् लोःम्मा युक् के़घोःबाहाः मे़युङ़े॥ हे़क्क्याङ् ये़सु ख्रिस्तरे़ ओसेःन्दाङ् चोगुबा से़क्खाःन् नु निङ्वाःफु पाःन्जाक्किन् इङ्भन् मे़जोगुबाल्ले़ चोगुल्ले़ खुनिः थे़गेःक्पा मे़घक्तु मे़से़रुसिबाहाःरे़ खुनिः याम्साम्हाः निःसुसिङ्लो॥ खे़ङ्हाःरे़ग खे़न् किप्मा के़घुःबा थक्साःन् नु कुनावाइत्लाःन् सेवा मे़न्जोगुन् हे़क्क्याङ् इबुगे़न् कुमिक्सेःन्निन्नाङ् खुनिः तोवाबो इग्र हुक्को मे़न्दाःक्तुन्नाङ् वये़रो॥ खे़ङ्हाःग सिःमे़न्लाम् याम्मो मे़हिङ़ेआङ् ख्रिस्ते़न्नु तङ्बे हे़न्छिङ् थारिक् हाङ् मे़जोगुरो॥

5 (वेः के़सिःबाहाःग तङ्बे हे़न्छिङ् मे़ल्ले़क्के थारिक् मे़न्हिङ़े न्लो॥) कङ्ग थिक्सिगेःक्पा सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्मान्लो॥

6 थिक्सिगेःक्पा सिःमे़न्लाम् याम्मो हिङ्मन् के़घोःबाहाःग मुःइसाबासि नु सेसेबासिरो॥ खे़ङ्हाः निसिगेःक्पा सिःमे़ल्ले़ थेआङ् मे़प्मा मे़सुक्तुसिन्, कर खे़ङ्हाः निङ्वाःफुमाङ् नु ख्रिस्तरे़ कुनिङ्वाःफुसाम्बा मे़बोःङ्डाङ् ख्रिस्ते़न्नु तङ्बे हे़न्छिङ् थारिक् हाङ् मे़जोःक्लो॥

माफे़न्साम्मिन् हारि ताः

7 हे़क्क्याङ् तङ्बे हे़न्छिङ् के़त् चुःत्ताङ् माफे़न्साम्मिन् साक्ते़बा ते़न्नोलाम् ले़त्लो॥

8 हे़क्क्याङ् खे़न् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मो लःन् थाङ्डाङ् काक् पिसाङ्बा के़रे़क् मे़न्छाम् सुवाङ्हाः–“गोग” नु “मागोग” मे़प्मनाबा मे़न्छाम् सुवाङ्हाः–इङ्ले़क्तुसिआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाःरे़ खुनिः तक्ले़ङ्वाओ थङ् चोःक्मारे़ लागि सुप्सुसिरो॥ खे़ङ्हाःग आत्तात्तान्ने ये़ःङ्घा कुइसिःक् निःप्मा सुक्मे़न्दे़प्मनाबा मे़जोःक्लो॥

9 हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाः इक्सा खाम्बेःक्मान् सिदे़प् मे़दे़प्तुर मे़बेआङ् निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ सेसे कुमनाहाः नु निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले़ मिःम्जि मे़त्तुबा ये़क्यक्किन् मे़गबुरो॥ कर साङ्ग्राम्पेदाङ्लाम् मिराःक् थ्ये़आङ् खे़ङ्हाः लाबु से़रुसिरो॥

10 हे़क्क्याङ् खुनिः इङ्ले़क् के़मे़प्पा माफे़न्साम्मिन् मिराःक् नु कान्धाक् के़दिःप्पा लुम्बाःत्तो लाप्फुसुरो॥ खे़प्मोग किप्मा के़घुःबा थक्साःन् नु इङ्ले़क्पा माङ्निङ्वाःपाःन् के़बाःप्पे़न्नाङ् तगिसा लाप्मे़भुसुसिआङ् यागे़त्छिरो॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाःग से़न्दिक् ले़न्दिक् सदादिङ् खे़प्मो तुक्खे मे़जारो॥

कुनुप्मा खासेन्

11 हेक्क्याङ् इङ्गाः पयम् यम्बा फःगेलाःबा हाङ्युक्नाःन् नु खेप्मो केयुङ्बान् निःसुङ्लो॥ इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् नु तरःङ्दिङ्ताङ्साक्पेन्खुनेः कुदगिलाम् खेत्नेत्छि, हेक्क्याङ् खेङ्हाः याम्मो निःमेदेत्तेत्छिन्लो॥

12 हेक्क्याङ् इङ्गाः यम्बा चुक्पा काक् केसिःबाहाः खेन् हाङ्युक्ना तगि मेयेबेबा निःसुसिङ्, हेक्क्याङ् खेप्मो साप्पन्हाः मेहन्दे॥ खेप्मो वेः साप्पन्धिक्काङ् हन्दे॥ खेङ्ग हिङ्मन्लेन् साप्पन्लो॥ हेक्क्याङ् खेन् साप्पन्हाःओ साप्तेआङ् पत्छेबा केसिःबाहाःरे मेजोगुबा खुनिः याःम्बक् कुइसिःक् खुनिः खासेन् पोःक्खेरो॥

13 हेक्क्याङ् वाहङ्डिल्लेआङ् खेप्मो केयाक्पा केसिःबाहाः नुःक्तुसिरो॥ सिःमेन् नु खेमायङ्सङ्डिल्लेआङ् खुन्छिःओ केवाःबा केसिःबाहाः नुःक्तेत्छुरो॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःरे मेजोगुबा खुनिः याःम्बक् कुइसिःक् केरेक्लेन् खासेन् पोःक्खेरो॥

14 हेक्क्याङ् सिःमेन् नु खेमायङ्सङ्डिन् मिराःक् केदिःप्पा लुम्बाःत्तो लाप्फुसेत्छिरो॥ कन् मिराःक्लुम्बाःत्तिङ्ग निसिगेःक्पा सिःमेन्लो॥

15 हिङ्मन्लेन् साप्पन्नो खुन्छिः मिङ् मेम्बप्मनाबाहाः केरेक् मिराःक् केदिःप्पा लुम्बाःत्तो लाप्मेभुःसेरो॥

21

काक् पाःन्हाः कुसङ् पोःङ्

1 हेक्क्याङ् इङ्गाः कुसङ् साङ्ग्राम्पेदाङ् नु कुसङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् निःसुङ्सिङ्, थेआङ्भेल्ले तगिबा साङ्ग्राम्पेदाङ् नु इक्सादिङ् खाम्बेःक्मान् लेक्खे पेआङ् तुम्बोदिङ् वाहङ्डिन्नाङ् मेनेस्सेन्लो॥

2 हेक्क्याङ् इङ्गाः सेसे येक्यक्, कुसङ् यरुसलेम्मिन्, निङ्वाःफुमाङ्लाम् साङ्ग्राम्पेदाङ्नु येःर पत्छेबा निःसुङ्॥ खेङ्ग नालिसाङ्डिन् मेःक्खिम् चोःक्मा फाःआङ् नुःबुनुःबा वाःत्ति नु चाङ्हाःरे यारिप् चोःक्मनामा सिसामेःत्कुइसिःक् चोगेरो॥

3 हेक्क्याङ् इङ्गाः हाङ्युक्नाओलाम् यम्बा इक्लाधिक् त्येबा खेप्सुङ्लो,

“आल्ल निङ्वाःफुमाङ्डिल्ले कुवाःमा तेन्निङ्ग मेन्छाम् याप्मिहाःनु सोरिक् पोःक्खेआङ् वाः, हेक्क्याङ् खुनेः खेङ्हाःनु वाः॥ हेक्क्याङ् खेङ्हाःग कुसेसे याप्मि मेबोःङ्लो॥ निङ्वाःफुमाङ्डिन् आबाडे खेङ्हाःनु वाःआङ् खुनेः खेङ्हाःरे खुनिः निङ्वाःफुमाङ् पोःङ्लो॥

4 खुनेः केरेक्ले खुनिः मिक्कोलाम् मिक्वाःन् तुगु पिरुसिः॥ आत्तिन्नाङ् याम्मो मेन्छिःनेन्, मेरिङ् मेन्धक्नेन्, मेन्हाःप्नेन्, मेन्दुक्नेन् मेन्यःनेन्, थेआङ्भेल्ले तगिबा पाःन्हाःग लेक्तेबेरो॥”

5 हेक्क्याङ् हाङ्युक्नाओ केयुङ्बाल्ले अक्खे पाःत्तु, “ओमेत्तेः, काक् पाःन्हाः इङ्गाः कुसङ् चोगुङ्ल पत्तारो॥” हेक्क्याङ् अक्खेआङ् मेत्ताङ्, “कन् पाःन्हाः साप्तेःओ, थेआङ्भेल्ले कन् पाःन्हाःग नसाःन् चोःक्मा सुक्केदेप्पा नु सेक्खाबा चोःक्लो॥”

6 हेक्क्याङ् खुनेः अक्खे मेत्ताङ्, “काक् पोःक्खे चुरेरो! अल्फा नु ओमेगा इङ्गाःएरो, तोलिङ्सोमु नु कुनुप्मान् इङ्गाःएरो॥ हाःत् आङ्गुगेन् वामिःक्माल्ले तरुः, खेन् इङ्गाः कुमेल्लुङ् मेःन्नेए मेन्नुप्मनाबा हिङ्मन् केबिबा च्वाःत्तिल्ले वाबुन्लाम् थुङ्मा पिरुङ्लो॥

7 हाःत्ले नाःन्दुः, खेल्ले कन् काक् मुःइसाम्हाः खोःसुःरो॥ इङ्गाः खेल्ले कुनिङ्वाःफुमाङ् पोःङ्डाआङ् खेन् इङ्गाः आबुगेन् आस्साः पोःङ्लो॥

8 कर किस्रुक्पाहाः, नसाःन् मेन्जोःक्मनाबाहाः, फेक्केलाःबाहाः, मना केसेप्पाहाः, ताप्फेःम्बा याःम्बक् केजोःक्पाहाः, फेन्साम् मुन्धुम् केनाःप्पाहाः, नावाइत्ला सेवा केजोःक्पाहाः नु इङ्लेक् केबाःप्पाहाःरे खुनिः वाःमादेङ्ग कान्धाक् नु मि केदिःप्पार केबप्पा लुम्बाःत्तो पोःङ्लो॥ खेङ्ग निसिगेःक्पा सिःमेन्लो॥”

कुसङ् यरुसलेम्

9 हेक्क्याङ् कुनुप्मोबा नुसि मिन्देꣳहाꣳरेन् नुसि खोर्या केबङ्बा नुसि माङ्लाइङ्बाहाꣳओ थिक्ले इङ्गाꣳ अक्खे मेत्ताङ्, “फेरेꣳ, इङ्गाꣳ मेल्लुक्साःल्ले मेलिङ्गेन् कुमेःत् केबोःङ्मा सिसामेःत्तिन् ओसेःन्धाक्नेꣳरो॥”

10 हेक्क्याङ् इङ्गाꣳ सेसेमाङ्डिल्ले थुक्ताङ्डाङ् पयम् यम्बा केःम्बा कोःक्मा सम्दाङ् पक्खाङ् तेꣳराङ्डाङ् निङ्वाꣳफुमाङ्लाम् साङ्ग्राम्पेदाङ्नु येःर पत्छेबा सेसे येक्यक् यरुसलेम्मिन् ओसेःन्धाक्ताङ्लो॥

11 निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिल्ले खेन् कुधिम् चोगे, हेक्क्याङ् माङ्लुङ् नु सेरुम्लुङ् कुइसिःक्पा इमेल्लुङ्बा मुधिङ्लुङ् हेक्के सेल्लेङ् केलेक्पा चोगेरो॥

12 हेक्क्याङ् खेꣳयो थिक्-नेत् ताःक्हन्हाꣳ केबप्पा यम्बा केःम्बा लुङ्धाक् येबेरो॥ खेन् ताःक्हन्हाꣳओ थिक्-नेत् माङ्लाइङ्बाहाꣳ मेयेबेरो॥ हेक्क्याङ् खेन् ताःक्हन्हाꣳओ इस्राइलरेन् थिक्-नेत् सुवाङ्हाꣳरे खुनिꣳ मिङ्हाꣳ मेसाप्तुआङ् पत्छे॥

13 हेक्क्याङ् नाम्गेन् लेप्माङ् सुम्सि, नाम्धा लेप्माङ् सुम्सि, थाङ्गेत् लेप्माङ् सुम्सि, हेक्क्याङ् लाङ्गेत् लेप्माङ् सुम्सि ताःक्हन्हाꣳ मेबत्छेरो॥

14 खेन् येक्यक्कोबा लुङ्धाक्किल्ले थिक्-नेत् कुनेःम्भो नेस्से, हेक्क्याङ् खेन् सम्दाङ् मेल्लुक्साःल्ले थिक्-नेत् कुसेःक्युक्मिबाहाꣳरे खुनिꣳ मिङ्हाꣳ साप्तेआङ् पत्छेरो॥

15 इङ्गाꣳनु केबाःप्पा माङ्लाइङ्बाल्ले कुहुक्को येक्यक्किन् हेक्क्याङ् खेप्मोबा ताःक्हन्हाꣳ नु लुङ्धाक्हाꣳ सिःक्मा फाꣳआङ् साम्म्याङ्डिल्लेन् कुसिःक्मा तक्काःत्तिन् कत्तुरो॥

16 खेन् येक्यक्किङ्ग लिसि कुसुक्पा केबप्पा चोगेरो॥ खेल्ले कुलाम्तिःन् नु कुभेरेःङ्ग कुदङ्बा चोगेरो॥ खेन् कुसिःक्माल्ले सिःक्तुल्ले खेङ्ग हेन्छिङ्नेत्छिआङ्किप्लिसि (२४००) किलोमितर नेस्सेरो॥ खेल्ले कुलाम्ति, कुभेरे नु कुलिङ्गेन्निन्नाङ् कुदङ्बा चोगेरो॥

17 हेक्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले खेन् लुङ्धाक्किन् सिःक्तु, हेक्केःल्ले मेन्छाम् याप्मिहाꣳरे ओगप् मेजोगुबा कुसिःक्मान् कुइसिःक् खेन् किप्थिक्काङ् लि-लि (१४४) हुक्सिक् नेस्सेरो॥

18 खेन् लुङ्धाक्किङ्ग माङ्लुङ्लेन् मेजोगुआङ् वये, हेक्क्याङ् येक्यक्किङ्ग नुःबा साम्म्याङ् सेल्लेङ्घो कुइसिःक् केलेक्पा चोगेरो॥

19 लुङ्धाक्किल्ले कुनेःम्भोओग यरिक् परिक्लेन् इमेल्लुङ्बा मुधिङ्लुङ्हाꣳ मेभत्छुआङ् पत्छे॥ थिक्सिगेःक्पेन्सेरुम्लुङ्, निसिगेःक्पेन्कुभिङ्लुङ्, सुम्सिगेःक्पेन्कुहेःत्लुङ्, लिसिगेःक्पेन्लुङ्सेःक्कुम्, 20 ङासिगेःक्पेन्मुधिङ्लुङ्, तुक्सिगेःक्पेन्लुङ्सेरुम्बा, नुसिगेःक्पेन्अम्लेङ्लुङ्, येत्छिगेःक्पेन्लुङ्मिङ्, फाङ्सिगेःक्पेन्कुरिङ्लुङ्, थिबोःङ् सिगेःक्पेन्कुहिःक्लुङ्, थिक्-थिक् सिगेःक्पेन्फुःत्ताङ्लुङ्, हेक्क्याङ् थिक्-नेत् सिगेःक्पेन्हेःक्कङ्लुङ्डिल्लेन्मेजोगुआङ् वयेरो॥

21 खेप्मो थिक्-नेत् ताःक्हन्हाꣳग थिक्-नेत् तेक्सेःक्लेन् वये–लत्छा ताःक्हन्निन् लत्छा तेक्सेःक्किल्ले चोगेआङ् वये॥ हेक्क्याङ् येक्यक्कोबा माराम्मिङ्ग सेल्लेङ्घो कुइसिःक् केलेक्पा नुःबा साम्म्याङ्डिल्लेन् चोगेरो॥

22 इङ्गाꣳ खेन् येक्यक् सिगाङ् माङ्हिम्मिन् मेन्निःबान्लो, थेआङ्भेल्ले मुक्साम्दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मेल्लुक्साःन्ने खेन् येक्यक्कोबा माङ्हिम्लो॥

23 हेक्क्याङ् खेन् येक्यक्किन् केधोꣳबा नाम् नु लाबा थेआङ् चाहाबा मेजोगेन्लो, थेआङ्भेल्ले निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिल्लेए खेन् येक्यक्किन् थोꣳरुरो॥ हेक्क्याङ् खेल्ले कुसेमिःङ्ग मेल्लुक्साःन्नेरो॥

24 हेक्क्याङ् मेन्छाम् सुवाङ्हाꣳ कन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले कुमिमिदिङ्डिल्ले थोꣳरुबा ओःत्तिओ मेवाꣳ मेबेःक्, हेक्क्याङ् इक्सादिङ् खाम्बेःक्मोबा काक् हाङ्हाꣳरे खुनिꣳ मिमिदिङ्डिन् खेप्मो मेदारुꣳ॥

25 खेन् येक्यक्किल्लेन् ताःक्हन्निङ्ग आप्फाल्लेआङ् मेसुप्नेन्, थेआङ्भेल्ले खेप्मो सेन्दिक् होःप्लो॥

26 हे़क्क्याङ् काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳरे़ मिङ्सो इङ्धाःङ्डिन् नु खुनिꣳ मिमिदिङ्डिन् खे़न् ये़क्यक्को मे़दारुꣳ॥
27 खे़प्मोग मे़ल्लुक्साःल्ले़ कुहिङ्मन्निल्ले़न्साप्पन्नो मिङ् साप्ते़आङ् के़बप्पाहाꣳरक् मे़लाःत्लो॥ कर आसुत्थो पाःन् नु सिक्के़लेःङ्बा याम्गे़सिङ्बा याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳ नु इङ्ले़क् के़बाःप्पाहाꣳ आत्तिन्नाङ् खे़न् ये़क्यक्को लाःप्मा मे़ङ्घोने़न्लो॥

22

हिङ्मन्ले़न् यङ्घङ्

1 हे़क्क्याङ् माङ्लाइङ्बाल्ले़ इङ्गाꣳ माङ्लुङ् हे़क्के से़ल्ले़ङ् के़ले़क्पा यङ्घङ्डिन् ओसेःन्धाक्ताङ्लो॥ खे़प्मोबा च्वाःत्तिङ्ग मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबारो॥ खे़न् यङ्घङ्डिङ्ग निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् नु मे़ल्लुक्साःल्ले़ खुन्छिꣳ हाङ्युक्नालाम् वगुसे़र
2 खे़न् ये़क्यक्कोबा माराम् लुम्मो ये़रो॥ यङ्घङ्डिल्ले़ कुयाओ मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबा सिङ्बुङ्डिन् युड़ेरो॥ खे़न् सिङ्बुङ्डो तङ्बे लावा थिक्-ने़त् परिक्ले़न् सिङ्सेहाꣳ थोःक्ते़रो॥ हे़क्क्याङ् खे़न् सिङ्बुङ्डिल्ले़ कुभे़क्वाहाꣳग काक् मे़न्छाम् सुवाङ्हाꣳ के़वेःम्बा सिदाꣳ चोगे़रो॥
3 खे़न् ये़क्यक्को आल्लआङ्धो निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ मे़दाःक्तुन्छिन्बा लत्छाआङ् मे़होःप्लो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्नु मे़ल्लुक्साःल्ले़ खुन्छिꣳ हाङ्युक्नाःन् खे़प्मो पोःङ्लो, हे़क्क्याङ् कुसेवारोबाहाꣳरे़ खुने़ꣳ सेवा मे़जोगुꣳरो॥
4 खे़ङ्हाꣳरे़ निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुनाराःन् मे़निःसुꣳ, हे़क्क्याङ् कुमिङ्डिन् खुनिꣳ तोवाबो साप्ते़आङ् पत्लो॥
5 खे़प्मो याम्मो से़न्दिक् मे़बोःङ्ने़न्, हे़क्क्याङ् थोꣳमारे़ लागि सेमि नु नाम्साङ्डाङ् चाहाबा मे़जोःक्ने़न्लो, थेआङ्भे़ल्ले़ यहवे दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिन् आबाडे खुनिꣳ ओःत्ति पोःङ्॥ हे़क्क्याङ् खे़ङ्हाꣳरे़ सदादिङ् हाङ् मे़जोगुꣳरो॥
6 खे़न् माङ्लाइङ्बाल्ले़ इङ्गाꣳ मे़त्ताङ्, “कन् पाःन्जाक्हाꣳ ताःक्पो चोःक्मा सुक्के़देप्पा नु से़क्खाबा चोःक्लो॥ माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पाहाꣳ सेसेमाङ् के़बिबा यहवे दाङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबाहाꣳ आल्ल हाराए पोःङ्मा के़बोःङ्बा पाःन्हाꣳ ओसेःन्धाक्मासि फाꣳआङ् कुमाङ्लाइङ्बे़न् पाङ्घु युःसुरो॥”

ये़सुःन् हाराए युःमा चोःक्

7 ये़सुरे़ पाःत्तुꣳ, “ओमे़त्तेꣳओ, इङ्गाꣳ हाराए युःआरो! हे़क्क्याङ् कन् साप्पन्नो के़बप्पा माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़इःप्पा के़नाःप्पाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो॥”
8 इङ्गाꣳ युहुन्नारे़ कन् पाःन्हाꣳ निःसुङ् खे़प्सुङ्लो॥ हे़क्क्याङ् कन् पाःन्हाꣳ निःसुङ् खे़प्सुङ्डिल्ले़ कन् पाःन्हाꣳ याप्मि ओसेःन्गे़धाक्पा माङ्लाइङ्बान् सेवा चोःक्मा फाꣳआङ् इङ्गाꣳ कुलाङ्जक्पो साम्बोःन् हबत्फन्छिङ्डाङ्लो॥
9 कर खे़ल्ले़ इङ्गाꣳ अक्खे मे़त्ताङ्लो, “इङ्गाꣳ सेवा मे़जोगाङ्डिन्ने़ꣳ! इङ्गाꣳग खेने़ꣳ कुइसिःक् हे़क्क्याङ् माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़बाःप्पा के़म्भुꣳ के़न्साꣳसि नु कन् साप्पन्नो के़बप्पा पाःन्हाꣳ के़इःप्पा के़नाःप्पाहाꣳ हे़क्तङ्बा निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ कुसेवारोबाआरो॥ निङ्वाꣳफुमाङ्डिन्लक् सेवा चोगे़ꣳओ!”
10 हे़क्क्याङ् खुने़ꣳ इङ्गाꣳ अक्खे मे़त्ताङ्लो, “कन् साप्पन्नोबा माङ्निङ्वाꣳपाःन्हाꣳ मे़माꣳरे़न्ने़ꣳओ, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़न् काक् पाःन्हाꣳ के़प्मा ये़म्मिन् निःत्ताङ्डे वाꣳरो॥
11 हाराꣳ ताप्फे़ःम्बा याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳरे़ ताप्फे़ःम्बा याःम्बक्के मे़जोगुररो, के़जिःम्बा याःम्बक् के़जोःक्पाहाꣳ मे़जिःन्छिङ्ल मे़वाꣳररो, कर साम्योनिबाहाꣳरे़ साम्योनिबा याःम्बक् मे़जोगुर हे़क्क्याङ् सेसेबाहाꣳ सेसेए मे़वाꣳनिरो॥”
12 ये़सुरे़ पाःत्तुꣳ,

“ओमे़त्ते़ꣳओ, इङ्गाꣳ हाराए युःआरो! हे़क्क्याङ् काक् मनाहाꣳरे़ मे़जोगुबा याःम्बक् कुइसिःक्के
ख़ुम्दिङ्डिन् नु हाङ्से़म्मिन् पिरुङ्सिङ्लो॥
13 इङ्गाꣳ अल्फा नु ओमेगा, तगिबा नु एगाङ्बा, हे़क्क्याङ् कुहेःक्सिङ्मा नु कुनुप्माआरो॥
14 हे़क्क्याङ् ख़ुनिꣳ तेःत्हाꣳ सेसे लꣳरिक् वागे़हप्पाहाꣳग मुꣳइसाबासिरो, थेआङ्भे़ल्ले़ खे़ङ्हाꣳरे़ग
ताःक्हन्हाꣳओलाम् ये़क्यक्को लाःप्मा नु मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबा सिङ्बुङ्डोलाम् चामा
युक् मे़घोःसुꣳरो॥
15 कर कोःत्चो हे़क्तङ्बा ये़प्ले़क् के़गप्पाहाꣳ, निङ्वाꣳ के़माबा कित्चाक् के़जोःक्पाहाꣳ,
चागे़राम्बाहाꣳ, मना के़से़प्पाहाꣳ, नावाइत्ला माङ्गे़घःबाहाꣳ हे़क्क्याङ् काक् इङ्ले़क् पाःप्मा ख़ुनिꣳ
सिराꣳ के़धाङ्बाहाꣳ नु इङ्ले़क् के़बाःप्पाहाꣳ लाःक्कात्ते मे़वाꣳरो॥
16 इङ्गाꣳ ये़सुरे़ सेसेहुप्लक्हाꣳरे़ लागि कन् पाःन्हाꣳ मे़त्छे़ आमाङ्लाइङ्बान् खिनिꣳओ पाङ्घुङ्डाङ्
वाꣳआरो॥ इङ्गाꣳग दाउद हाङ्डिल्ले़ कुमुꣳइदाङ्साआरो, हे़क्क्याङ् तान्छोःक्पाआरो॥”
17 सेसेमाङ्डिन् नु सिसामेःत्तिल्ले़ पाःत्छुꣳ, “ये़ꣳओ!” हे़क्क्याङ् कन् पाःन्हाꣳ
के़घे़म्बाल्ले़आङ्“ये़ꣳओ!” पाःत्तुरो॥ आत्तिन् आङ्गुगे़न् वामिःक्माल्ले़ तरुआङ् वाꣳ, ख़ेन् तारो॥
आत्तिल्ले़ निङ्वाꣳ चोगुꣳ, हाराꣳ ख़ेल्ले़ कुमे़ल्लुङ् मे़ःन्नेए मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबा च्वाःत्तिन्
थुङुररो॥
18 कन् साप्पन्नोबा माङ्निङ्वाꣳपाःन् के़घे़म्बा काक् मे़न्छाम् याप्मिहाꣳ इङ्गाꣳ साम्दिङ्
पिरुङ्सिङ्लो–हाःत्ले़ कन् साप्पन्नो थेइ योꣳरु, निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़आङ् कन् साप्पन्नो चे़ङ्मनाबा
मिन्देꣳहाꣳ ख़ेन् के़योꣳबाल्ले़ कुसम्दाङ् योꣳररो॥
19 हे़क्क्याङ् हाःत्ले़ कन् माङ्निङ्वाꣳपाःन्निल्ले़न् साप्पन्नोलाम् थेइ खक्तुꣳ, कन् साप्पन्नो
साप्ते़आङ् के़बप्पा मे़न्नुप्मनाबा हिङ्मन् के़बिबा सिङ्बुङ्डोलाम् हे़क्क्याङ्सेसे ये़क्यक्कोलाम्
ख़ेल्ले़ खोःमा के़बोःङ्बा लक्किन् निङ्वाꣳफुमाङ्डिल्ले़ खक्तुꣳरो॥
20 कन् पाःन्निन्साःक्खि के़बिबाल्ले़ पाःत्तुꣳ, “से़क्खाए इङ्गाꣳ हाराए युःआरो॥”
आमे़न्! दाङ्बा ये़सुए, ये़ꣳओ!
21 दाङ्बा ये़सुरे़ कुलुङ्गुम्मिन् खिनिꣳ के़रे़क्नु वाꣳररो॥ आमे़न्॥